

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

S. Ref. 533 g

ترکجه انکلیزجه لغت کتابی

تألیف ردحاوس الانکلیزی

REDHOUSE'S TURKISH DICTIONARY,

In Two Parts,

ENGLISH AND TURKISH,

AND

TURKISH AND ENGLISH.

لوندره شهرنده وایمان افندینك مطبعه سنده
طبع اولنمشدر

تركجه انكليزجه لغت كتابى

تأليف ردحاوس الانكليزى

REDHOUSE'S TURKISH DICTIONARY,

In Two Parts,

ENGLISH AND TURKISH,

AND

TURKISH AND ENGLISH.

IN WHICH THE TURKISH WORDS ARE REPRESENTED IN THE ORIENTAL CHARACTER, AS WELL AS THEIR CORRECT PRONUNCIATION AND ACCENTUATION SHOWN IN ENGLISH LETTERS.

By J. W. REDHOUSE, M.R.A.S.

MEMBER OF THE IMPERIAL ACADEMY OF SCIENCE OF CONSTANTINOPLE, ETC.

MAR '80

BODLEIAN

Second Edition, Revised and Enlarged

BY

CHARLES WELLS, Ph.D. (Leipsic),

Formerly Professor at the Imperial Naval College, Constantinople, Author of علم تدبير ملك *(An Essay on Political Economy in Turkish), of "Mehemet the Kurd and other Tales from Eastern Sources." Late Private Secretary to Lieut.-General Sir Arnold Kemball on the Turco-Persian Frontier Commission, Turkish Priseman of King's College, London, &c.*

لوندره شهرنده پيكاديلى صوقاغنده كتابجى قواريچ افنديلرك دكاننده فروخت اولنور

LONDON:

BERNARD QUARITCH, 15 PICCADILLY.

1880.

306. s. 90.

WYMAN AND SONS,
ORIENTAL, CLASSICAL, AND GENERAL PRINTERS,
GREAT QUEEN STREET, LONDON, W.C.

INTRODUCTION TO THE SECOND EDITION.

IT is an extraordinary and lamentable fact that the language of the Turks has hitherto received little or no attention in England, although it is spoken by millions of people belonging to a vast empire with which we are closely connected by mutual vital interests, and is more or less used, in official circles, from Tunis in Africa to the walls of China. It is the Court language of Persia, and in many provinces of that country is spoken as much as Persian. It is difficult to account for the absolute neglect of the study of such an important language, considering that it is used by a people who once influenced half the world, who overturned and established empires, who have possessed the thrones of Persia, Syria, Greece, and Arabia, whose power was once dreaded by Italy, Germany and France, and to whom our proud Queen Elizabeth applied for aid against the Spanish Armada. The Turkish language has always been of the greatest consequence to us, owing to the importance of our political and commercial relations with the Ottoman Empire, and the complete ignorance of it on the part of our countrymen has greatly impeded proper communication and intercourse between the two nations and given rise to most serious misunderstandings and difficulties, both in the diplomatic and commercial world. Hitherto, the only means of communication between the two peoples has been the employment of Levantine interpreters, who seldom or never know either English or Turkish properly, and speak the latter unidiomatically and with a vulgar accent peculiarly distasteful to the educated Osmanlis. Recent events in the East, by which we have become in one sense identified with the Turkish Empire through having undertaken the Protectorate of Asia Minor and the administration of Cyprus, now render the acquisition of the Turkish language by English officials and commercial men more urgent than ever, and indeed it is absolutely indispensable if we wish to fulfil our task efficiently and avoid endless complications with the natives and the Turkish Government. We may therefore hope that this subject will at last receive the attention it deserves on the part of the Government and the nation, that proper facilities will be afforded for the acquisition of the language by a Professorship of Turkish being

founded at one of our Universities, and encouragement and reward being offered to those who devote themselves to this arduous study. Persons wishing to become student-interpreters, or officials in any part of Turkey, in Asia Minor, or in Cyprus, should be required to possess, at least, some knowledge of Turkish before being appointed and before leaving England, as they will find the want of proper teachers in Turkey an insuperable barrier against beginning its study in that country. The only persons who teach Turkish in the East are Greeks and Armenians, most of whom appear physically incapable of pronouncing Turkish correctly, and possess in general little or no knowledge of the literary language. As we have in English nearly every sound existing in Turkish, an Englishman, if properly taught, can pronounce far better than a Greek or an Armenian. For the same reason, as I found from experience in instructing the students at the Imperial Naval College of Constantinople, Turks can pronounce our language far more purely than the Christian races under their government. A good dictionary is indispensable for acquiring any language, and Mr. REDHOUSE rendered a national service when he produced his excellent work, which I hesitate not to say is incomparably the most correct and trustworthy Turkish lexicon in any European language. The original edition having been exhausted, I willingly consented to Mr. QUARITCH'S proposal that I should edit a second issue, as all students of the language would find such a book most necessary, and the learned author sanctioned my undertaking. While preserving all the valuable matter contained in the first edition, I have attempted to increase its usefulness by the addition of a considerable number of words omitted originally for want of space, or which have been coined by the Turks during the last twenty years to meet the requirements of their advancing civilisation. Amongst other things, the names of countries, towns, rivers, mountains, and other geographical words were entirely left out of the English-Turkish part, and nearly completely omitted in the other part. These I have supplied, giving special attention to names of places in the East. The English-Turkish portion being scarcely copious enough to enable a Turk to read an English book, or an Englishman to write or speak on all subjects in Turkish, I have introduced a large number of fresh words into it, and I have also, to some extent, augmented the Turkish-English part. Thus, the present edition will be found to contain several thousand more words than the original work published twenty-five years ago, which, however, was far more correct and copious than any other European Turkish lexicon.

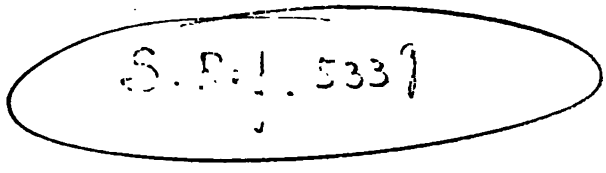
It is a strange fact that the number of Englishmen who can read and write Turkish is so small that they can be counted on the fingers of one hand. The English public, and what is more astonishing, the English

residents in Turkey, know scarcely anything of this curious and interesting tongue, and rarely succeed even in speaking a few words properly; yet to understand a nation rightly a knowledge of its language is most essential. As I once remarked in an article in the *Gentleman's Magazine* published some years ago, the physical features of the East, the length and breadth of its rivers, the height of its mountains, and the costumes of its peoples, have been ascertained and described by enterprising European travellers; but the spirit of the East, which only can be comprehended by a thorough acquaintance with its language and familiar intercourse with the natives, has remained a sealed book to Europe. Indeed many works which have been written for the purpose of enlightening us with regard to the East, have, with rare exceptions, only misrepresented and burlesqued it, although, I admit, that the writers did this in all sincerity and unconsciousness. If Europeans ever learn what the inner life of the East is, they will find that their ideas have been wonderfully narrow and one-sided; that many things they believed to be universally true are, under certain circumstances and in certain places, absolutely false; and they will discover much that is good and valuable in the institutions, and much that is admirable in the manners and customs of the Turks, as well as some things which we might with advantage imitate.

A lengthy discourse on the language and literature of the Osmanlis would be somewhat out of place here, but a brief account of them may be interesting to the general reader and, especially, to those about to commence the study of Turkish. The Turkish language is of Tartar origin, as the Turks came from Central Asia, and is consequently quite distinct from Arabic and Persian; although it is true that in modern times the Arabic characters have been adopted for all three languages, and that the Constantinople dialect is half filled with Arabic and Persian words, but these have been incorporated without affecting the nature or framework of the Turkish, which is as different from Arabic and Persian as Anglo-Saxon from Latin and Greek. The original Turkish tongue was somewhat barbarous, but extremely forcible and concise when spoken. Very often, in colloquial language, a whole sentence in a European language can be expressed by one or two words in Turkish. For example, the phrase "The book which I have written," can be expressed in Turkish in two words, viz., *yazdighim kitab*. In fact, Turkish is a language in which pronouns personal and relative, conjunctions, and other parts of speech constantly recurring in European languages are almost entirely dispensed with, by the help of certain peculiar inflections of which the verb is capable. Unfortunately, this superiority in Turkish has been more than counterbalanced by the cumbersome and inflated style which

306 s. 90

S. Ref. 533 g

ترکجه انکلیزجه لغت کتابی

تألیف ردحاوس الانکلیزی

REDHOUSE'S TURKISH DICTIONARY,

In Two Parts,

ENGLISH AND TURKISH,

AND

TURKISH AND ENGLISH.

لوندره شهرنده وایمان افندینك مطبعه سنده
طبع اولنمشدر

ترکجه انکلیزجه لغت کتابی

تألیف ردحاوس الانکلیزی

REDHOUSE'S TURKISH DICTIONARY,

In Two Parts,

ENGLISH AND TURKISH,

AND

TURKISH AND ENGLISH.

IN WHICH THE TURKISH WORDS ARE REPRESENTED IN THE ORIENTAL CHARACTER, AS WELL AS THEIR CORRECT PRONUNCIATION AND ACCENTUATION SHOWN IN ENGLISH LETTERS.

By J. W. REDHOUSE, M.R.A.S.

MEMBER OF THE IMPERIAL ACADEMY OF SCIENCE OF CONSTANTINOPLE, ETC.

MAR 80

BODLEIAN

Second Edition, Revised and Enlarged

BY

CHARLES WELLS, Ph.D. (Leipsic),

Formerly Professor at the Imperial Naval College, Constantinople, Author of علم تدبیر ملك *(An Essay on Political Economy in Turkish), of "Mehemet the Kurd and other Tales from Eastern Sources." Late Private Secretary to Lieut.-General Sir Arnold Kemball on the Turco-Persian Frontier Commission, Turkish Priseman of King's College, London, &c.*

لوندره شهرنده پیکادیلی صوقاغنده کتابجی قوارنج افندینك دکاننده فروخت اولنور

LONDON:

BERNARD QUARITCH, 15 PICCADILLY.

1880.

306. s. 90.

NOTICE.

The abbreviations ا *and* او *in the Turkish character, and* et *and* ȯl *in the English, used in both parts of this Dictionary, stand respectively for the auxiliary verbs* ايتمك *and* اولمق, *and their pronunciations* ètmek *and* ȯlmak.

REDHOUSE'S TURKISH DICTIONARY.

PREFACE TO THE FIRST EDITION.

IN the spring of 1855, on the occasion of the formation of the Turkish Legion, the author of the present work published a "Vade-Mecum of Ottoman Colloquial Language," in the Preface of which he promised to prepare, "for the information of those who may wish afterwards to penetrate deeper into the arcana of this really beautiful tongue, a series of more complete and scientific works."

The following pages are a first instalment towards the redemption of the pledge then given. From the size of this volume, the reader must at once perceive that it has not the pretension of being a complete dictionary of the two languages, which it would require several years of constant labour to bring into existence. But as there does not exist in English any similar work, it has been judged that a book which shall contain the more usual terms of the two languages, and explain the more striking modifications of their meanings—which shall give, not only the orthography of the Turkish words (whether of Arabic, Persian, or Turkish origin), but also their *correct* pronunciation *and accentuation*—two things never achieved, and the latter never attempted, even in the best dictionaries published on the continent—would not fail of being acceptable to the very great number of our countrymen now interested in obtaining quickly a competent knowledge of the language of our Eastern allies; and the author has therefore undertaken to provide them with as good a dictionary as could be prepared within a reasonable space of time.

For the materials of this book he is indebted to no one, even of the continental authors, unless in so far as he has used two dictionaries to arrive without loss of time at the alphabetical arrangement and selection of the words contained in either part of this publication. He does not pretend to be absolutely and entirely free from mistakes of any kind; but he confidently appeals to all capable of judging, to pronounce whether the great number of errors to be traced in every page of the more voluminous continental works, ancient or modern, is not a circumstance which greatly deteriorates the value

of their productions, although, at the same time, the greatest credit is due to the authors for the immense labours they have undertaken in preparing their works for the use of the public. They have done their best, and the thanks of a host of students have been, and will continue to be, their just meed. Neither is it in any spirit of detraction that the author here notices these defects of his precursors; but, on the contrary, by alluding to them, he desires to stir up their authors, or others, to investigate the subject with renewed zeal and acumen, under the conviction that the greater the facilities afforded for an interchange of ideas between the East and West, the more rapidly will be effaced those invidious distinctions of caste or class, or nationality, or religious denomination, which ignorance and intolerance set up in bygone times, but which in England have generally given place to the more becoming rule and feeling of respecting in all the conscientious dictates of faith and taste, even as we ourselves wish to have respect and consideration shown to our own by all.

As above noticed, the publication of a complete Turkish and English Dictionary, if ever undertaken, will be a work of considerable expense, and will require years for its performance. Hitherto the number of those who might have occasion for such a book has been too limited by far to induce any one to make the attempt. These circumstances appear now likely to be changed, through the attention drawn to Turkey by the recent aggressions of Russia, and also by the vitality so unexpectedly discovered in the Ottoman Empire—the "sick man" of the aggressor. The author would be proud to answer this change, if effective, by an energetic attempt to fill up the void in English literature left by the want of such a work. The Turkish language is, in itself, well worthy of the labour; and, whatever the ideas on the subject hitherto current in England, as in the rest of Europe generally, there exists in that language a literature, mostly in manuscript as yet, it is true, as varied and as refined as that which is known to be found in the Persian tongue, though it does not embrace those periods of time, the middle ages, which render the study of Arabic and Persian doubly interesting. In a political and in a commercial view, the tongue of the Osmanli merits as great attention as any, since its use, or that of its congeners, among natives of every sect and nationality, or among official people, is spread from Tunis in Africa, throughout the Turkish Empire, the northern half of Persia, Khorassan, to Independent, Chinese, and Russian Tartary. But it is as true, as it will appear singular, that whether from apathy, or from the fatal delivering themselves up into the hands of *double sets* of interpreters (one set consisting of Greeks, Armenians, Jews, or Levantines, who explain verbally

between Europeans and Turks, and the other of Turkish writers, who reduce these verbal expressions into written forms of their own), the greater part of our merchants and consuls living in Turkey, some for periods of fifty years, are unable, with a few rare exceptions, to read a word of the language, or perhaps to understand it when read to them; and many are even incapable of uttering a single phrase in common conversation. The fact, however, of servants, working engineers, and others picking up Turkish in a short time, without books or aids of any kind, is sufficient to indicate that there is nothing peculiarly difficult in the language itself; while the mere mechanical difficulty of the handwriting, as is known to all students, is equally easy to be got over with a little practice.

Hoping, therefore, that a taste for this useful language may spread, and that the occasion will thence arise for the preparation of more extensive works on the subject, to which he engages to respond to the best of his abilities, the author now offers the present work to the public, in the trust that it will be found as useful in its sphere as he could wish or expect.

London, 1856.

ON THE SYSTEM OF ORTHOGRAPHY EMPLOYED TO REPRESENT THE TURKISH WORDS, AND ON THE POWERS OF THE TURKISH LETTERS AND ORTHOGRAPHICAL SIGNS.

IN representing the sounds of one language with the characters of another, we find that all or many of those characters generally possess more than one value in their original language. We observe, further, that the authors of pronouncing dictionaries are obliged to have recourse to various systems of orthography, in order to represent to the mind, through the eye, in a way freed from doubt, the sound of every letter in each separate word; and that a considerable difference exists between the current orthography and the results of each such system. The reasons of this divergence, in respect to the English language, may be reduced to three: 1st, Many words of foreign origin have preserved their original orthography and pronunciation (this latter more or less vitiated), which do not follow the same rules as the words of our own language; 2ndly, Many other words of foreign origin, though they have more or less been submitted to a process of adaptation to our pronunciation and orthography, still retain so many traces of their origin as to require explanation on the former, and authority for the latter, inasmuch as the two do not agree together with sufficient simplicity, or according to our received ideas of the fundamental values of their component letters; 3rdly, The difference of pronunciation of even indigenous words in different parts of the country, whereby an orthography more or less in consonance with the pronunciation of one part, at a certain period of time, was adopted by some one or other of the early English writers, and has since become (either with or without modification) generally or universally current, although it does not accord with the usual pronunciation now in use among the educated

the greater part of the kingdom.

analogous to these have also affected the orthography and pronun-

cation of the Turkish language, the present alphabet and orthographical system of which are originally Arabic. In the pure Arabic the simple short vowels are never written, being merely marked over or under the consonant affected by them, and are but three in number—*a*, *i*, and *u* (Latin). When these are long, they are represented by separate letters, which have still their special values as consonants, viz. ا, و, and ى. Of these, the ا represents the sound of *ā*, the و of *ū* (*oo* English), the ى of *ī* (*ee* English). This system of the Arabic language (common also to the other Semitic dialects) was next adopted by the Persians when they embraced the religion of Muhammed; and although four consonants (پ, چ, ژ, گ) were added to the twenty-eight of the Arabians, nothing was done to extend the number of vowel-letters, or of the vowel-points, beyond the original three, excepting the definite adoption of a fourth consonant (ه) to represent the terminal broad *e* or surd *a* found in so many Persian words. The three original vowel-letters received also a second value each in addition to the Arabic one, viz. ا was made to represent the broad *a* of the English, the و the *o* of European languages, and the ى the *e* of the same as heard in our word *there*. The Turkish nation, coming from the eastern parts of Central Asia, first encountered the Arabian system of writing, under its modified form, in Persia. Adopting this, and, by their chief and early conquests in Greece and Asia Minor, escaping from the direct influence of the Arabians, they in their turn gave a new value to one consonant (ك) by making it represent a nasal *n* in addition to its Arabic value of *k*, and its Persian value of *g hard* (*gh*, or *gu*), and they also greatly extended the use occasionally made by the Persians of the three long vowels as representatives of their cognate short vowels.

Passing over, therefore, the consideration of the true number of different vowel-sounds which may exist in Arabic or in Persian, or of the number which may exist in any uncultivated Turkish or Tartar dialects, we may now proceed to observe that there are eleven distinct vowel-sounds in the cultivated Ottoman Turkish language, besides the modifications of certain of them by mere prolongation of sound; whereas there are still but three vowel-signs, and but four vowel-letters to represent them. This necessarily causes great confusion and difficulty, especially to learners; and to it, in great measure, I attribute the prevalent use of Arabic and Persian words (in writing, much more than in speaking) in preference to many of their most common Turkish equivalents. In all three of these languages a combination of two, three, or four letters, may often be read several different ways, the signification varying with each modification of sound·

and there is no system in use among the nations speaking them whereby the true vowel-pronunciation of each word can be depicted to the intelligence through the medium of the eye, in a manner entirely free from doubt. The Persians have adopted two terms whereby they describe the different values of the vowel و as representing *u* and *o*, also of ى as representing *e* and *i*; but further they have not gone, and these terms have no equivalent mark in writing; so that the number of vowel-letters remains but four, and of the vowel-points but three, to represent the eleven vowels existing in Turkish. At the beginning of words they employ two combinations (او and اى) of these vowel-letters, which have been looked upon as diphthongs; but this is not really so: they represent no separate vowel-sound; they are merely used, or rather the و and the ى are introduced to define the value of the ا, which in Arabic takes the three vowel-sounds indifferently, in the same way as the other consonants. These, then, are no true addition to the number of Turkish vowel-letters, and او is read *u* the same as قو is read *ku*, and اى *i* as قى is *ki*.*

The eleven Turkish vowel-sounds are the following:—

1st,	*of* a *in* all.	7th,	*of* i *in* girl.
2nd,	.. a .. far.	8th,	.. o .. go.
3rd,	.. a .. about.	9th,	.. u in the French *tu*.
4th,	.. a .. pan.	10th,	.. u .. full.
5th,	.. e .. pen.	11th,	.. u .. fun.
6th,	.. i .. pin.		

Our system of orthography in this book for representing the pronunciation of the Turkish words is founded upon the two following axioms:—First, *No character shall have two values;* and second, *No value shall be represented by more than one special character.*

In applying these two rules to the eleven vowel-sounds, we have been led to

---

* There exists even at the beginning of some Turkish words the combination اوى, which may have been considered in like manner a triphthong; but in this case, as in that of the two combinations, اى and وى at the ends of some words and syllables, the ى is a true consonant, and therefore we are justified in totally denying the existence of diphthongs or triphthongs in the Turkish language.

adopt the following eleven characters to represent them, all of which are well known modifications in form of our own five vowels:—

1st,	a *as in* wall,	*thus*	A	7th,	i *as in* girl.	*thus*	*i*
2nd,	a . . . far,	. . .	a	8th,	o . . . go,	. . .	o
3rd,	a . . . about,	. . .	*a*	9th,	u . . . *tu* French	. .	u
4th,	a . . . pan,	. . .	E	10th,	u . . . full,	. . .	U
5th,	e . . . pen,	. . .	e	11th,	u . . . fun,	. . .	*u*
6th,	i . . . pin,	. . .	i				

By the use of these modified vowels the learner can see at once what particular value is attached to each, and, at the same time, he will not be obliged to make the distinction, unless he prefers doing it, in making notes himself of words he may meet with in reading or in conversation. This book is essentially a pronouncing dictionary; and were the European character ever to be adopted in Turkey, for the purpose of writing the Ottoman language, there is no reason why the *a*, the *e*, the *i*, and the *u* should not bear several values as they do with us; whereas, in printing, and, if necessary, even in writing, the difference could be pointed out by one or two strokes under them, thereby leaving the upper part free for the introduction of special signs to distinguish the long from the short vowels, and the accentuated from the unaccentuated syllables.

We have adopted these characters in preference to others, because they are to be found at the printers', and because every one knows them. True it is that their special value here has to be learnt and remembered, but so would that of any signs we might have invented. Our special reason for not adopting Sir William Jones's "*dashed vowels*" is because, their dash being over them, it would have interfered with the introduction of the signs of syllabic accent and vowel quantity. . We have further felt obliged to abstain from and condemn the diphthongs *ai* and *au* of that great philosopher and most distinguished writer, by reason that the idea which caused him to employ them is fundamentally erroneous in conception; and we have been grieved to observe that these errors have been already too extensively adopted by other writers of distinction, and by the numerous body of missionaries in India and the South Seas. It is singular that an Englishman should have fallen into the error of calling these combinations diphthongs, when his own language contains the true solutions to the problem. Sir William Jones appears to have been led away in this matter by the study of French or Latin, in neither of which languages does the consonant *w* exist, neither is the letter *y* regarded in their grammars as a consonant.

English grammarians have laid it down as a rule that *w* and *y* are consonants at the beginning of words or syllables, but vowels at the end or in the middle. It must be conceded that *y* standing alone in the middle of a syllable is a vowel; but *w* is never so used in English. As the second letters of diphthongs in the middle of syllables they may be considered either as vowels or consonants, without much practical inconvenience resulting from the error in either case; and *y*, at the end of syllables, when immediately preceded by a consonant, may certainly be considered a true vowel. There remains then to be considered the case of these two letters when they terminate a syllable and are preceded by a vowel. In this case Oriental grammarians have justly regarded them as consonants; nor would it be diffioult to establish that the practice of the English tongue fully confirms that decision, as regards the letter *y*, and also as regards the *w* if preceded by an *o*. Take for instance the words *flow* and *flay*: now, in forming from them the participles *flowing* and *flaying*, we can perceive that *w* and *y* are as much consonants as though the division of the two words into separate syllables was *flo-wing* and *fla-ying*, when, even by the admitted rules of our grammarians, these letters would be consonants. This being established, more as a means of comparison between certain conditions of our language and the elements of the Turkish, we may now state that we consider the letters *w* any *y* as consonants in all cases where we use them in our system of orthography as here adopted for representing the sound of the Turkish language; and, to complete our system of syllabic formation, we have but to follow out the series of vowels preceding or following these two letters in the same manner as for the other consonants; thus:—

Ab	ab	*a*b	eb	ɛb	ib	*i*b	ob	ub	ʊb	*u*b
bA	ba	b*a*	bé	bɛ́	bi	b*i*	bo	bu	bʊ	b*u*
Aw	aw	*a*w	ew	ɛw	iw	*i*w	ow	uw	ʊw	*u*w
wA	wa	w*a*	wé	wɛ́	wi	w*i*	wo	wu	wʊ	w*u*
Ay	ay	*a*y	ey	ɛy	iy	*i*y	oy	uy	ʊy	*u*y
yA	ya	y*a*	yé	yɛ́	yi	y*i*	yo	yu	yʊ	y*u*

Several of the combinations contained in the third, and nearly all those in the fifth of these lines, will be met with in the following pages. The learner must then merely take heed not to give to the combination the sound of a diphthong, as he would have to do were he reading English, but to keep the sound of the vowel pure in the same way as when read before any other consonant. Thus:—Kaw will sound as our English *cow*, and yiw analogously;

pay will read like *pie*, rey like *ray*, soy exactly as in English, and kiy, as also may, will each be readily understood, though we have no similar combination in our language. It will thus become apparent that these are not diphthongs composed of two consecutive or combined vowel-sounds, but, on the contrary, a pure and simple vowel, followed by a simple consonant.

The foregoing remarks are of more consequence than appears at first sight: not only is a correct appreciation of any subject a great desideratum in itself, but this particular bears also in no slight degree upon the question of reduplicated consonants, since we frequently meet with both the و and the ى reduplicated, and this could not be unless they were true consonants. It has also a very great grammatical influence upon the words, and roots of words, which have these terminations, as it will be seen throughout the Turkish Grammar that affixes and inflexions vary, according as they are joined on to a word ending with a vowel, or to one ending with a consonant; and it will be found that in all these cases the doctrine here laid down agrees with the principle upon which that language moves. It has the further advantage, too, of confining the letters *w* and *y* to one sole value, instead of using them sometimes as vowels, sometimes as consonants.

Proceeding, now, to a consideration of the Turkish characters in themselves, and of their values, as also of the mode of transcription here adopted for the consonants, we first observe that the Turkish alphabet consists of twenty-eight simple and primitive characters of Arabic origin, the ordinary names and primary forms of which are as follows:—

ا èlif, ب bè, ت tè, ث sè, ج jìm, ح hȧ, خ khè, د dȧl, ذ zèl, ر rè, ز zè, س sin, ش shìn, ص sȧd, ض dȧd, ط tè, ظ zè, ع 'àyn, غ ghàyn, ف fè, ق kȧf, ك kèf, ل làm, م mìm, ن nûn, و wòw, ى yè.

To these original Arabic letters are to be added the three following, received from the Persian, which have a special form, distinguished from the originals whence they are derived by the number of dots under or over them, viz.—

پ pè,	*derived from*	ب bè.
چ chìm,	. . . . .	ج jìm.
ژ zhè (French j)	. . . . .	ز zè,

The additional dots of these letters of Persian origin are often to be found in written, and even in printed, books. The last of them is only used in a very few (five or six at most) words of Persian origin.

The fourth letter added by the Persians, namely, the گ, is generally left without its distinguishing points, and these, even when added, are sometimes used as marking, not the Persian value of the character, but a third use to which this letter is universally applied by the Turks, that of a nasal *n*, equivalent to our English *ng* at the end of *sing*, *ring*, &c., but softened down to a common *n* in the pronunciation of the capital, and of people of refined manners in many of the provinces. A second method is also in use, by which to distinguish the Persian value of this letter: it consists in giving it a double dash in all its positions, whether initial, medial, or final; whereas, in the case of the Arabic value, the dash is single in the two first positions, and totally wanting in the last-named one. It results, therefore, that in printing, and in common or official writing, the one character ك has three distinct values, for which no discriminating signs are employed; and it is only in some manuscript books, generally when the whole of the vowel-points and other diacritical marks are inserted, that any distinction is made of the three values of this letter.

There is also a compound character in use, which is always to be found inserted in alphabets, and which, for that reason, cannot be passed over in silence. It is the character لا, called *làm-èlif*, being, in fact, nothing more than ل *làm* joined calligraphically to a following ا *èlif*, in a similar manner to that whereby our printers continue to join the *f* and *l* in fl, or the *f and i* in fi, &c.

Of these thirty-one (or thirty-two or thirty-three) Turkish letters, the ا (èlif), in its various uses, requires the greatest amount of explanation.

This letter is sometimes a vowel, and sometimes a consonant; the latter in some words of Arabic origin only, and even then only in the middle or at the end of these words, never as an initial. To denote this consonant value of the ا, it is always surmounted by the diacritical mark ʾ, named hèmzé, so that no confusion can occur between the vowel ا and the consonant. This rule of the hèmzé never affecting an initial ا, is a practical rule of Turkish, and does not apply to the Arabic language, which we are not here considering.

The consonant ʾا, then, we proceed to say, follows the same rules as do the other consonants in point of being followed or not by a vowel in the same syllable, and we need not dwell upon that subject here: we shall only remark that its power is that of a *slight* hiatus, or catch in the breath, and that we have represented it in this work, as in our little "Vade-Mecum of Ottoman Colloquial Language," by an inverted apostrophe, thus (ʿ). The sign hèmzé represents in Arabic, I apprehend, the transition from the natural state of the organs of

speech when in perfect repose and closed against the passage of vocalized breath: it represents, also, *vice versâ*, the stop applied, when speaking, to cut off suddenly the emission of this vocalized breath; and the action it represents differs, therefore, altogether from that whereby a vowel-sound is made to follow the formation of any definite consonant, or whereby that sound is cut off by such a formation following it, or whereby it is simply allowed to cease itself from being emitted without any change of position in the organs of speech. This view of the value of the hèmzé is, as before stated, altogether overlooked, however, in Turkish, at the beginning of words; and the ا (élif) is then regarded always as a simple vowel.

As a vowel at the beginning of words the ا may represent every vowel-sound found in the language, in the same manner that any consonant may be followed by every such sound. Nor does it differ from the consonants in the modes of determining the vowel-sound to be given to it; and, as those modes are general, we proceed to state them here.

It has already been noticed that there are three signs of Arabic origin, used in Turkish to indicate the vowel which is *to follow* a letter. These are named حركه hàréké (motion, *or* movement), and the first, consisting of an oblique straight stroke marked above the letter from right towards the left in descending (thus ´), is called اوستون üsstun and فتحه fètha (t-h.) It indicates that the letter over which it is placed is to be followed in pronunciation by one of the vowels, A, a, *a*, E, *or* é, which, it will be perceived, form a series of vocal sounds of a cognate character, varying merely in breadth, and capable of infinite sub-modifications of tone. In fact, these five vowels do not correctly and fully express all the modulations which an experienced ear can detect in Turkish pronunciation, which may be truly compared, in its nicety of differentiation, to a violin, in which the notes are left to be formed by the player, rather than to any instrument in which the notes or half-notes are absolutely fixed. Therefore, although we have deemed it useful and very necessary to indicate, to the extent we have done, the different vowel-sounds of Turkish words, we admit that a still greater variety exists, which we leave to practice and experience to indicate to learners, believing that the extent to which we have pushed the subject will be found sufficient for all practical purposes.

The second vowel-sign consists in a precisely similar stroke placed under the letter, and is called اصره èssérè, *or* كسره késsré. It indicates that the letter is to be followed by one of the vowels I or *i*. The third is a small character something of the shape of the figure 9, or of the Turkish letter ى, placed over the

letter it affects, where the ùsstun would otherwise be. This sign is called اوتورى ùturu (and rarely ضمه dàmma *or* zàmma), and indicates that the letter affected is to be followed by one of the vowels o, u, ʊ, or *u*, which it will be perceived are of a kindred kind.

According to what is stated above, the letter ا, when it bears the mark ùsstun, is equivalent to any one or other of the same five vowels indicated by the sign itself, and it may thence be correctly inferred that of itself, and at the beginning of words, it has no real value. It is in fact, in that position, a mere representative of the hèmzé, which is itself never introduced into Turkish writings at the beginning of words, though in Arabic it is figured over or under the ا, and in ancient manuscripts, and even common African writings, is sometimes made to precede that letter.

It may now be readily inferred that according as the ا is affected by one of the remaining vowel-points èsséré *or* ùturu, it takes the value of either i *or* *i*, or of o, u, ʊ, *or* *u*. Thus اَ is read ᴀ, a, *a*, é, *or* *é*; اِ is read i *or* *i*; and اُ is read o, u, ʊ, *or* *u*.

Not to have to repeat what is thus explained, we here shortly mention that the same rule applies generally to the whole of the remaining letters, the vowel following, but never preceding them. Thus, بَ is either bᴀ, ba, b*a*, bé, *or* b*é*; بِ is either bi *or* b*i*; and بُ is either bo, bu, bʊ, *or* b*u*; and so throughout. It may not be amiss to notice particularly the case of the two letters و and ى, and to remark that, as with their English representatives *w* and *y*, they are always consonants at the beginning of words, and consequently وَ is to be read, vᴀ (*or* wᴀ, &c.), va, v*a*, vé, *or* v*é*; وِ as vi *or* v*i*; وُ as vo, vu, vʊ, *or* v*u*; while ىَ is read, yᴀ, ya, y*a*, yé, *or* y*é*; ىِ as yi *or* y*i*; and ىُ as yo, yu, yʊ, *or* y*u*.

To make certain of these vowels long (the others never being prolonged in Turkish), the letter bearing the vowel-point is followed up by that one of the three letters ا, و, *or* ى, which is homologous with that vowel-point; namely, by ا when the vowel-point is ùsstun, by ى when it is èsséré, and by و when it is ùturu. To avoid the repetition of the ا itself in following out this rule the sign ـٓـ, named مد mèdd, *or* مدّه méddé, is placed over the first ا in lieu of the ùsstun, and the second ا is suppressed. Thus آ is read ᴀ *or* ā, اِى ī *or* *ī*, and اُو ū; بَا is read bᴀ *or* bā, بِى bī *or* b*ī*; and بُو bū; &c. The combination وو is

not to be met with in Turkish. The ى final, as a vowel in some Arabic words, after a consonant marked with ùsstun, takes the value of a or A, and the same word, adopted into Turkish, is very frequently written with ا instead of the ى, in consequence; as, for instauce, اولا ūlà *for* اولى, اقصا àksà *for* اقصى, &c.

As, however, these vowel-points are never marked in common writing or printing, the three Arabic letters of prolongation, ا, و, and ى, have, according to what has already been remarked, come to be very frequently used in Turkish, as in Persian, as short vowels; and the mèdd over the ا is sometimes indicative of the short sound of A, when, without it, this letter is more frequently read with one of the four remaining values. To obviate the almost insurmountable difficulty which hence may seem to arise in relation with the distinction of long and short vowels in Turkish words, a very simple and seldom varying rule may here be noticed. It is, that in words of purely Turkish origin there are scarcely any long vowels (European authors generally state that there are none), whereas in words of Arabic or Persian origin these letters are generally esteemed to be long vowels.

There remains now to be noticed the use of the letter ه as a vowel. It has been seen that ا, as a vowel after a consonant, represents one of our vowels A or a. The other three vowels, of which the vowel-point ùsstun is the representative, are therefore left without an equivalent. But even in the original Arabic, the final ه, in the case of feminine nouns, has always been sounded as a vowel of the fètha class, when the word is final in its sentence; though it is changed into the value of ت (*t*) on other occasions, and although this letter, in the case of other words, even when final, preserves its value as an aspirated *h*. This value of the ه was accordingly adopted by the Persians to represent the *a* or é wherewith so many of their words are terminated; and the Ottomans, finding it so used, have extended its sphere of utility by introducing it, in certain determinate cases, into the middle of words, but always at the end of a syllable, with the same vowel value of *a*, é, *or* é; as, for example, into the future active participle, into the second gerund, sometimes into the first and second persons (as well as the third, where it is final) of the conditional aorist, into the root and entire conjugation of the impotential verb, and at the end of the roots of various verbs. It is sometimes to be seen introduced into the very body of nouns at the end of some syllable; but these are generally words of foreign origin, and the example is never to be followed without good and sufficient authority. This circumstance of the ه vowel never being used unless as the final vowel of a syllable establishes a marked difference between itself and the three letters,

ا, و, and ى, which are commonly to be found in the middle of syllables, though, again, ا alone is ever used as an initial vowel.

Into whatever part of a word this letter ه is introduced with a vowel value, the greatest care should be taken by the student of Turkish (as by those of the Persian, Arabic, and cognate languages) never to transcribe it by using our English letter *h*, as this practice, more or less followed, has the very great inconvenience of incapacitating us from properly distinguishing it from the aspirate consonant value of that letter, and of its cognate, though stronger aspirate, the letter ح. This incorrect and incommodious practice may be seen, and will be felt in use, in almost every English author who has yet written on the subject; and even the French are by no means free from the defect, as is noticed and reprehended by Bianchi in a note at the foot of p. xxviii of the first volume, second edition, of his "Dictionnaire Turc-Français."

Of the mere consonants the letter ب has the value of the English letter b, by which it is also represented in our system of transcription; although sometimes, at the end of words, and when preceded by certain sharp-sounding letters, such as t, ch, or sh, it acquires the sound of p.

پ has always the sound of p, ت of t (but is sometimes changed orthographically into د d), and ث of s sharp or double, never degenerating into z under any circumstances. This remark is equally applicable to the other two letters which we are forced to represent by our s: they must never be degraded into z; and to avoid the tendency, so strongly pronounced in Englishmen, to give to all final letters s, as well as to those placed between two vowels, the sound of z, we have thought it better to double that letter on all occasions, when it is not the first letter of a syllable. Theoretically, we are wrong to do so, but in this instance we reluctantly sacrifice consistency to the practical object of trying to prevent the malpronunciation of whole classes of words of which the well-known *Kars* and *fez* are instances. In both these words the final letter is *s;* and if they were written according to our system *Kàrss* and *fèss* respectively, every one would pronounce them right; whereas, in the latter word, French delicacy has even changed the orthography, and our travelling countrymen have adopted it, so corrupted, from the writers of our gallant allies. The letter ث is equivalent in Arabic to our *th* in *think*, but that value is not known in Turkish.

چ has the value of our English j, by which we invariably represent it, to the exclusion of our equivocal *g*, which is sometimes hard, as in gat, get, gird, got, gully, and sometimes soft, as in gem, gin, gymnastics.

چ is our *ch* in *church*, and the addition of a t before these letters, as is often done, is of no use in English, though necessary in French.

ح has the sound of h, as has also the letter ه when a consonant. We have not thought it necessary to establish any difference between these two letters in our mode of transcribing them, as there is no difference, perceptible to English ears, in the mode of pronouncing them; and, besides this, the Turkish orthography being at hand, no error is likely to occur, and our transcription is a system of guidance to pronunciation, not to orthography.

خ is transcribed, according to general custom, by the letters kh: its power is equivalent to that of the combination ch in German and in Scotch. This can only be learnt by practice; but, until the true value of this consonant be acquired, we recommend the learner never to sound it as a k, but always as a strongly aspirated h. Thus the word khan must be sounded hȧn, and not kȁn.

د is a d, sometimes, after sharp letters, acquiring the sound of t; ذ is a z (its Arabic value being that of our *th* in *though;* but it is never so used in Turkish), ر an r, and ز another z; ژ is equivalent to the French j, and of the letter *s* in *pleasure*. We have represented it, in the very few words where it occurs, by the combination zh.

س is the true Arabic s, ش is equivalent to our sh, and ص is also a pure s in Turkish. Of the difference between the س and the ص we shall have occasion to speak further in treating of the hard and soft letters. ض is generally a z, but in some few Arabic words has the value of d.

ط is generally a t, though, as an initial in some few words of purely Turkish origin, it takes the sound of d. ظ is another z. We may here remark, that, in a few words, one of the letters t (ت *or* ط) is followed by one of the letters h (ح *or* ه) forming the succession th in our transcription. When this does occur, the t and the h are to be kept separate in pronunciation, as the t is generally the last letter of one syllable, and the h the first letter of the following syllable.

ع is a letter that has generally been considered and treated as a vowel by European writers, always excepting the learned De Sacy, and a few scholars of his stamp. Nothing can be conceived more erroneous, since, in the mouth of an Arab, no consonant exists having greater claims to the appellation. It is pronounced in the deepest part of the throat, with an effort that must be learned in infancy, or which can never afterwards be attained. In Turkish, however, the letter becomes silent at the beginning and end of words, but is indicated by a

kind of hiatus in the middle. We have mentioned the hiatus of the hèmzé, in treating of the ا; and we may here notice that the letter ع and the hèmzé have the same relation to each other that س and ص, and that ت and ط, as also that ق and ك, and ز and ض or ظ, have to each other; namely, the one is hard and the other soft in pronunciation, as is to be hereafter noticed. Of the two, the ع is the hard hiatus, and we have therefore represented it with a double inverted apostrophe (") in this work; and we repeat that, at the beginning and end of words, it is generally quite or almost silent, after the fashion of our *silent h*, but it is never a vowel.

غ is a hard g, taking sometimes a gliding sound, of which we have no example in English. The French in Algeria have taken it to be the equivalent of their *r grasséyé*, or r pronounced, as by some people, like a *w*. From this they have formed the now so well-known word "razzia," which is the Arabic *gazya* (a military expedition against infidels, a crusade). In the present work we have uniformly transcribed this letter by gh, instead of using a single g, on account of the double value of this letter, our sole, though amply sufficient reason, for rejecting it in a pronouncing dictionary. This letter is sometimes softened down to the value of *w* when preceded or followed by o or u, and even by *i*; at other times it becomes almost imperceptible in the pronunciation. This we have designated by putting the *gh* in italics.

ف is our f (it would be mere folly and pedantry to represent it by *ph*). ق and ك are both simple k, as far as the first or Arabic value of the latter letter is concerned. We see no advantage to be gained in a pronouncing dictionary by using the letter *q* for ق, as is sometimes done, and it is a further violation of the special rule which requires the letter q to be followed by a u. The letter c is sometimes used for ق and for ك, but it has the disadvantage of a double value, being sometimes equivalent to k, and sometimes to s.

In its second, or Persian value, ك is a hard g, somewhat like غ, and we represent it, equally with that letter, by gh in all cases, though with this distinction; namely, the Persian value of ك is susceptible in Turkish of being softened down to a value approaching that of *y*, as the غ does that of *w*, and at other times becomes imperceptible also. As with the غ, so with the ك, we designate this by placing the *gh* in italics. To render this quality of the two letters better appreciable by our readers, we here point out that the very same thing obtains in our own language in the case of the combination gh. For example, in the word *throughout*, that combination is sounded as *w*, and in

sighing it is pronounced as *y*; so, in Turkish, صوغان sòghan (onion) is pronounced sòwan, and دكل dìghil is pronounced diyil. In both these values of ك, the letter, when followed by any of the vowels a, o, u, ʊ, *u*, takes before the vowel a short and incipient sound of y, which we have denoted by introducing after the ك, and before the vowel, a letter *y* in italics. This is often heard in English, as in the words *cure*, *pure*, &c., some persons using it also before an *e* in the same manner.

The third, or purely Turkish value of ك, when it is called surd kèf (صاغر كاف), and even surd nûn (صاغر نون), is that of our *ng* at the end of *sing*, *ring*, &c. It is never to be found elsewhere than at the ends of words or syllables, and consequently never can be initial. At Constantinople, and generally among the educated classes, it loses, almost constantly and entirely, the influence of the final *g*, and is sounded like a common *n*. This also we indicate by placing the *g* in italics, showing that by some people it is sounded, though dropped by others. In the two words, اكلامق and دكله‌مك, where the ك is followed by ل, the sound of the ل is lost; and the first is generally pronounced àn*n*amak, the second dìné́mek, instead of àn*g*lamak and dìnglémek, their true original, and even now their provincial sounds. When followed by other letters, whether vowels or consonants, the g of this combination is never to be sounded as a separate letter; but the English words *singer*, *ringer*, are to be imitated, while those of *anger* and *finger* are the models to be avoided, the division of syllables being different in the two classes; as, *sing-er*, *ring-er*; *an-ger*, *fin-ger*.

ل is our l, م is our m, and ن our n. The only remark necessary here, is, that when the ن is followed by a غ, or a ك with its Persian value, forming, in the transcription, the combination ngh, it is to be understood that the combination is not solvable into ng-h, but only into n-gh. Also, as remarked above, the sound of the ل is entirely suppressed, in the ordinary pronunciation of Constantinople, in the words اكلامق àn*g*lamak, and دكله‌مك dìnglémek (pronounced respectively àn*n*amak, dìné́mek).

The letter و requires more particular remark, as it has three distinct proper values as a consonant, besides one other incidental. It is sometimes a pure v, sometimes, though not frequently, a pure w, and more generally a combination of the two, its pronunciation beginning as a v, and ending as a w. In its value as a pure v, it may be classed as a soft consonant, since it takes this sound before the soft vowels é, ḗ, i, and u; whereas, before ʌ, a, *a*, o, and ʊ, it is sounded as a combined v and w. At the end of syllables, the same rules occur

with regard to the preceding vowel, to which we may add that it is a pure v after *i* and *u*.

In its incidental value as a consonant, the letter ؤ is always surmounted by the sign hèmzé, before mentioned, thus أ; and it is necessarily and constantly a consonant when so surmounted, whether it be placed at the end of a syllable, or whether it begins one. In the former case the vowel preceding it, and in the latter case its own vowel, must be an ùturu (and confined to the two branches of that class u or ʊ, to the exclusion of o and ö); and this is the reason why the letter ؤ is then selected as the recipient of the hèmzé, as is the ا when the vowel-point is ùsstun; and, it may now be added, as is the ى when the vowel-point is èsséré, this letter also being then always a consonant. Whenever the hèmzé is used, the letter over which it is placed may be considered merely in the light of a support, the hèmzé itself being the real and true consonant letter, which in Arabic is capable even of reduplication in the same way with every other consonant. We have therefore always represented it with the inverted apostrophe; but we do not recollect many instances of the employment in Turkish of those Arabic words in which its reduplication occurs.

The ه, as a consonant, is an aspirated h: in fact, the idea of a *silent h* has never occurred to an oriental; and whether the ه consonant or the ح be at the beginning, or at the end of a word or syllable, it must be equally and fully aspirated as a rule of grammar and language, whatever degradation it may occasionally be subjected to in the tongue of the common people, and of every-day intercourse. It is, in this respect, something like our English letter r at the end of words and syllables, which we so generally omit in pronunciation, but which no grammarian has ever held up to notice and imitation as a silent letter. The two letters ه and ح are, however, generally sounded, the omission being quite the exception, even at the end of words.

It may be as well to notice here the circumstance of the use of the hèmzé, placed over the letter ه, when used as a vowel at the end of words. It only occurs in the case of nouns, substantive or adjective, which are connected with the following word in the sentence by the Persian rule of construction, which governs the relation of a noun with its qualifying term. The ه, then, performs its proper function of final vowel in the word where it occurs, and the hèmzé takes as its own separate vowel the èsseré, which may always, in these cases, be represented by the letter i, as in the terms, بندهٔ خدا bèndé'i-khùdā رتبهٔ ثانیه rùtbé'i-sānìyyé, &c.

The ی consonant is our English y, both at the beginning and at the end of words or syllables, being in the latter case always preceded by a vowel. It is really a sad mistake for us, who possess this useful consonant, and are aware of its nature, to adopt the lame expedient to which other languages are forced to have recourse, namely, the use of the vowel i, with or without the diæresis over it. Take, for instance, the word تربیه, where the consonant ی is reduplicated, and compare the lame and erroneous transcription by an eminent French author, terbiïè, which is at variance even with the French rules of diæresis, with the plain method rendered possible by our estimation and use of y, as a consonant equivalent to the oriental ی consonant, namely, tèrbìyyé, in which the syllables are tèr-bìy-yé, precisely as in the original, the reduplication being merely what we sometimes practise ourselves by placing a dash over m or n, when we have omitted a second one, as in the word cõmon. This was very frequently practised in manuscripts before the invention of printing. French authors have an excuse for not using the y in this, to us, natural manner, because they do not recognise it as a consonant in their own language; but for us to adopt their imperfect substitute is to abandon gratuitously an advantage of no mean character.

When the hèmzé is placed over a ی in the middle of words, the two dots which usually distinguish the letter are omitted. But it is frequently the case, that whereas, in an original Arabic word, a ی with a hèmzé is correctly used, the same word, on passing into Turkish, loses its hèmzé, and the ی becomes a long vowel, resuming its suppressed dots. Thus the Arabic word استئذان (istiʿzān) becomes generally in Turkish استیذان (ìsstīzān).

To finish what we have to note respecting the various uses of the hèmzé, we may here say, that at the end of a very few words it is found without any letter to support it, though sometimes a و is added under it to those words.—Ex. جزء (*or* جزؤ) jùzʿ, بدء (*or* بدؤ) bèdʿ. In this case, if the word be alone, or at the end of a phrase, it is very common to add to it, in pronouncing, a vowel homologous to the one in the word, and جزء is then uttered jùzʿu, بدء as bèdʿi, and so forth. In a kind of imitation of this rule, a certain number of nouns ending in ا (but which, in the original Arabic, have a hèmzé after that letter) assume a hèmzé after them, with èsséré as its vowel-point, when they are in Persian construction with a following noun. Thus the word ایفا īfā (originally ایفاء īfāʾ), in construction with the word دین dèyn, becomes ایفاءِ دین īfāʾi-dèyn. It is, however, more usual nowadays to use a supplemental ی instead of the hèmzé in this case, so that the same two words would be written ایفای دین īfāyi-dèyn.

Having had occasion to mention the distinction of the Turkish letters as *hard* and *soft*, we may here elucidate the meaning of the terms, as the subject has a very great part to play in the euphony of the language. Any Englishman can appreciate the distinction between the value of *a* in *wall*, *call*, *tall*, &c., and of the same letter in *father*, *arm*, *part*, &c.; and perceive that the first value is broad, hard, and masculine; whereas the latter is soft and feminine. So to an ear accustomed to French is the difference between the vowels of *bulle* and *boule*. We do not, however, carry our distinctions any farther than the vowels; whereas the Easterns, as the alphabet shows, not having vowel letters by which to paint their distinctions, have introduced them into the consonants instead. We will not contend that this is the correct view of the case; for my practical knowledge of spoken Arabic, in its purest dialect, is not sufficient to enable me to judge of the shape into which the organs of speech have to be thrown, when pronouncing respectively ت and ط, ح and ه, س and ص, ز and ظ, ق and ك, for instance. We believe they are really the representatives of effectively different modes of utterance in the original language; but we are also convinced that it would be impossible to convey to an English, or to any European mind, a just appreciation of the differences. Nor, as far as the Turkish is concerned, is this necessary; and, for all practical purposes, we are convinced that by throwing upon the vowels alone the effect of the distinction of the letters into hard and soft, we have adopted the most effective method of rendering the subject clear and easy to our readers. We will therefore simply observe that ح, خ, ص, ض, ط, ظ, ع, and ق are the hard letters, generally followed by the hard vowels A, *a*, *i*, O, U; whereas ت, ز, س, ك, ه, and hèmzé, are the soft consonants, generally followed by the soft vowels a é, *or* é, i, u, or *u*; and that the remaining letters may be considered neutral, both because they are not ranged in pairs, and because they are followed by vowels, sometimes of the one class, sometimes of the other, though far more frequently by those of the soft class. It is, indeed, one great characteristic of this beautiful language, to soften and embellish every word it adopts.

Reduplication of a letter in Turkish is not the mere matter of orthography that it is in English. On the contrary, when a letter is doubled in writing, it must be doubled in pronouncing, as we do with the letter *d* in *mid-day*, with *l* in *full long*, with *n* in *thin nose*, with *s* in *less smoke*, or with *t* in *fat turkey*. In Turkish there are two modes of reduplicating a letter: the first is, as with ourselves, by simply writing the two one after the other, as in the word قوللانمق (kùllanmak), where the *l* is doubled, in the word اومق (ùmmak), where the *m*

is repeated, and in many cases where the locative preposition دە (dé or da) follows a word ending in *d*. The second method is of Arabic origin, and is confined in use to Arabic words mostly, with a few Persian exceptions. By this method the letter to be sounded double, that is once at the end of a syllable, and again at the beginning of the next following syllable of the same word, is only written once; but in manuscripts where the diacritical marks are used there is a sign, called تشديد (tèshdīd), and figured thus ـّـ, which is placed over the letter written, just as the dash is sometimes employed in our old manuscripts to indicate that the letter over which it is placed should have been repeated in writing: the difference is, that the Arabian sign indicates that the letter must be repeated in pronunciation, *or so dwelt upon as to be equivalent to two letters*. This Arabian rule of reduplication is carried still further; for in cases where a noun, preceded by the definite article ال, commences with any one of the letters ت, ث, د, ذ, ر, ز, س, ش, ص, ض, ط, ظ, or ن, then, in pronunciation, the ل of the article is omitted, and the first letter of the noun is doubled. As this rule is of pretty frequent application in compound proper names and adverbial expressions, adopted bodily into Turkish, we have represented this suppression or conversion of the ل, by using our own common apostrophe, followed by the letter the sound of which takes the place of the original one of the ل; being further moved to the adoption of this method by the consideration that, in these compound expressions, the ا of the Arabic article is also suppressed in the utterance, and its place taken by the vowel which, theoretically and grammatically, always terminates ordinary Arabic nouns. Thus the proper name عبدالرحيم is figured by us, as it is pronounced, "Abdu-'r-Ràhīm, &c. In further illustration of this subject, we may explain that in Arabic اله (for الاه) ilāh means *a god*, and this word, with the article ال, forms by contraction الله àllāh, the God, the true and very God; from which again, by composition and suppression, is formed the proper name "Abdu-'llāh," generally written erroneously Abdalla, or Abdallah.

We now come to the consideration of the Turkish consonants when they follow a vowel in a syllable. This may be divided into three branches:—First, when the vowel begins a syllable, having no other consonant before it (and we may here remark that in Turkish a vowel can never begin a syllable which is not the first of a word); secondly, when the vowel has another consonant before it in the syllable; and thirdly, when the consonant under consideration is followed by another consonant in the same syllable.

As to the first case, it follows, from what we have already explained, that ا is

the only vowel that can commence a Turkish word, either followed immediately by a consonant or with a و or a ى intervening; thus انت is either ànt or ènt, اونت is òt or ùt, ايت is ìt; or, as in the last example, the intervening vowel may be long, and the word read īt, and the sole ا may itself be long, as in آل āl, آن ān, &c.

With respect to the second case, the syllable is composed of two consonants, the first of which bears (or would bear, if marked) the vowel-point, and may be or not followed by one of the three vowel letters ا, و, or ي, and these again may be either long or short. Ex. لب lèb, دل dìl, ذل zùll; باش bàsh, قول kòl, قيز kìz; حاچ hājj, زور zŭr, تيز tīz.

In the third case, the final consonant follows the preceding one in exactly the same manner as in similar words of our own language, but with this difference, that with us the preceding consonant is limited to a small class (except in cases of orthographical reduplication or composition, such as ll, ss, ch, sh, ph, th, ck, &c.) called liquids, namely l, n, r, with s, and sometimes p, if followed by t; whereas in Turkish every consonant is capable of being followed by every other. Thus we have the words دخل dàkhl, عفو "àfv, عزو "àzv, امر èmr, قتل kàtl, وجه vèjh, رهن rèhn, &c., which must appear quite unnatural to English eyes and ears, and which, we may explain, are generally Arabic words of two syllables originally, from which the final vowel has been dropt. These words are, however, not in perfect keeping with the spirit of the Turkish, for in that language we meet with a less combination of consonants than even in English or any of those derived from Latin. The consequence is, that the Turks very frequently intercalate a vowel between the two following consonants, when a vowel does not follow the word; and we generally hear them say èmir for èmr, hùkyum for hùkm, &c., in the first case; though they correct this when the opportunity offers, and say èmri-'ālī, hùkmu-sbèrīf, &c.

This quality of a consonant, viz. its not being followed by a vowel, is called its *quiescent state* (سكون sùkyūn), and is denoted in manuscripts by the sign ◌ْ — placed over it. The sign is called جزم jèzm.

We must here add a remark as to two circumstances which will be noticed in the body of the dictionary, by our readers, as seeming incongruities, but which are only the necessary and regular consequences of two leading bases of the Turkish language, its euphony and its euphuism. We have already touched

upon the sequence of hard vowels with hard consonants, and soft vowels with soft consonants; but the first of the circumstances to which we now allude is, that in words or inflexions and affixes of Turkish origin, if the syllables bearing the vowel-point èssérź (or value of i, *i*) be immediately preceded, in the same word, by a syllable having the vowel-point àturu (o, u, ʊ, *u*), then the syllable or syllables having the èssérź are influenced by the preceding àturu, and all are sounded as though they bore that vowel-point. The word àturu is itself an instance: its orthography is أُوتُرِى, but the last syllable is affected by the vowel of the preceding one. The rule is, that when the value of the preceding àturu is one of the hard vowels o or ʊ, then the èssérź takes the sound of ʊ; and when the preceding vowel is either of the soft sounds u or *u*, it takes the value of u. Ex. حُكْمُنى hùkmunu, عُذْرُمِي "àzrumu; قُولُغُزِى kòlunguzu, *or* kòlungʊzʊ. These latter syllables are always short and unaccented. Attention to this rule, and freedom from obtrusiveness in the pronunciation of the affected syllables, constitutes one of the niceties of the Turkish language; and I may add, that after the first affected syllable, the sound is again slightly modified in both cases *towards*, but not *to*, the value of *u* or *i* respectively, according as the tone is of the hard or soft class.

The second of these two circumstances may be said to be the very reverse of the former, inasmuch as it consists in the pronunciation as i or *i*, of the vowel-point àturu accompanied by a vowel و. Its occurrence is limited to one syllable of a few classes of words, viz. the last syllable of the aorist indicative and aorist active participle, of such verbs as form them in ور, which is then pronounced ir or *ir* accordingly as the tone of the word is soft or hard. Ex. كلور is pronounced ghèlir, صالانور is pronounced sàll*a*nir. The last syllable of the first gerund is also affected in this way when the tone of the verb is not that of àturu. Ex. كيدوب ghidip, كلوب ghèlip, باقوب bàkip, &c. Purists, however, pronounce all these words as they are written. Again, the syllable لو which ends so many adjectives, is pronounced li or *li* in a general way.

To conclude these remarks, we have now only to add that, as in all languages, there are in Turkish a few words of every-day use which have an accepted pronunciation more or less at variance with their orthography. We have pointed these out in parenthesis, by the side of the correct pronunciation (when this is also used by persons of education), or by itself (when everybody

uses the incongruous pronunciation alone). We shall not do amiss to notice, also, that, in ordinary conversation, a few words are used as Turkish singulars, which are, in reality, Arabic plurals; but this is not correct in writing. Such are the words اولاد èvlād (children) child; رجال rijāl (men) a state functionary; كبار kibār (great men) a grandee, &c. Even in writing, the Arabic singulars of these words are not used, but the phrase is turned; as, *one of the children, one of the state functionaries, &c.*

REDHOUSE'S DICTIONARY.

PART I.—ENGLISH AND TURKISH.

A. An, *art.* بر bìr.

Aback, *ad.* كيرودن gherìda, قيچ طرفنده kìch-tàrafìnda.

Abandon, *v.a.* براقمق bràkmak, ترك‌ا tèrk-et, وازكچمك vàz-ghèchmek; چيقمق chìkmak; قاچمق kàchmak; —ed, *p.p.* متروك mètrūk; عارسز "ārsìz, چاپقين chàpkìn.

Abash, *v.a.* اوطاندرمق ùtàndìrmak, قيزمق kìrmak, محجوب‌ا màhjūb-et.

Abate, *v.a.* ازالتمق azàltmak, قيرمق kìrmak, تنزيل‌ا tènzil-et, اشاغى وارمق àshàghì-vàrmak; —, *v.n.* ازالمق azàlmak.

Abbey, *s.* مناستر mànastìr.

Abbot, *s.* مناستر بشى mànastìr-bàshì.

Abbreviate, *v.a.* قصالتمق kìssaltmak, اختصار ikhtissār-et; —ed, *p.p.* قصه kìssa, مختصر mùkhtassàr.

Abbreviation, *s.* اختصار ikhtissār; مختصر mùkhtassàr.

Abdicate, *v.n.* ترك سلطنت‌ا tèrki-sàltànàt-et, سلطنتدن چكلمك sàltanàtdan-chèkìlmek.

Abdomen, *s.* قارن kàrn.

Abed, *ad.* يتاقده yàtakda.

Abet, *v.a.* يوزويرمك yùz-vèrmek; ياردم‌ا yàrdìm-et.

Abhor, *v.a.* هيچ سومامك hìch-sévmamek, منفور طوتمق mènfūr-tùtmak.

Abhorrence, *s.* تنفر tènèffur.

Abide, *v.a.* اوطورمق òturmak, قالمق kàlmak, ساكن او sākin-òl.

Ability, *s.* اقتدار ìktidàr, قدرت kùdret; هنر hùnar, قابليت kābilìyyèt.

Abject, *a.* مسكين mìsskin; مسكين كبى mìsskìn-ghìbi.

Abjure, *v.a.* يمين ايدوب براقمق yèmin-èdup-bràkmak, ترك‌ا tèrk-et.

Ablative, *s.* or *a.* مفعول عنه mèfūlun "ành.

Ablaze, *ad.* مشتعل mùshtà"il.

Able, *a.* قادر kādìr, الندن كلور èlindanghèlir, مقتدر mùktèdir.

Able-bodied, *a.* صاغ sàgh, صاغلم sàghlàm.

Ablution, *s.* ابدست àbdèsst, غسل [ghùssl.

Aboard, *ad.* كمى ايچنده ghèmi ìchinda.

Abode, *s.* او èv, يو yèr, مسكن mèskèn.

Abolish, *v.a.* قالدرمق kʌldirmak, لغوا làghv-et فسخ fèsskh-et.

Abominable, *a.* فنا fĕna, مردار mùrdàr (mùn-), منفور mènfūr.

Abominate, *v.a.* *v.* abhor.

Abomination, *s.* نفرت nèfrèt; بوق bòk, منفورشی mènfūr-shèy.

Aborigines, *s. pl.* اصل يرلولر ʌssl-yèrliler.

Abortion, *s.* دوشوك dùshuk.

Abortive, *a.* بوش bòsh, نافله nàfil*a*, بيهوده bihūdé.

Abound, *v.n.* چوق‌او chòk-òl, چوق بولنمق chòk-bùlunmak.

About, *pr.* اطرافنه èträfin*a*, اطرافنده èträfind*a*; دائر dā'ir; تقريبا tăkrība, تخمينا tàkhmīna; جوارنده jìwàrind*a*, يقينلرنده yàkinlarind*a*; اوستنده ùsstund*a*; صرەلرده sìralard*a*, صولرنده sùlarind*a*; —, *ad.* اوته‌برو ùté-bèri; اشاغی يوقاری ʌshàghi-yòkàri; محيطاً mùhītan; برابر طولاشمسيله dòlàshmassìl*a*-bèrābér; to go *or* set about, *v.a.* باشلامق bʌshlamak; ايتمك ètmek, ياپمق yàpmak, يول طوتمق yòl-tòtmak.

Above, *pr.* يوقاريسنه yòkàrissin*a*, يوقاريسنده yòkàrissind*a*; فوقنه fèvkin*a*, فوقنده fèvkind*a*; دن زياده dànzìyādé; —, *ad.* يوقاری yòkàri, يوقاريده yòkàrid*a*.

Abrade, *v.n.* اشنمق ʌshinmak; —, *v.a.* اشندرمق ʌshindirmak.

Abreast, *ad.* يان يانه yàn-yàn*a*.

Abridge, *v.a.* *v.* abbreviate.

Abroad, *ad.* طشره tʌshr*a* (dìshàri), طشرەده tʌshrad*a* (dìshàrd*a*).

Abrogate, *v.a.* *v.* abolish.

Abrupt, *a.* ديك dik, باش اشاغی bʌsh-ʌshàgh*i*; ترس tèrss.

Abscess, *s.* چبان chìban.

Abscond, *v.n.* قاچمق kʌchmak; كيزلنمك ghìzlʌnmek, صاقلنمق sʌklanmak. [ghàybūbèt.

Absence, *s.* يوقلق yòkluk, غيبوبت

Absent, *a.* يوق yòk, غايب ghā'il; دالغين dʌlghin; — one's self, *v.a.* كتمك ghìtmek, غايب‌او ghā'ib-òl, صاوشمق sàwushmak.

Absinth, *s.* پلين‌اوتی pèlin-òtu.

Absolute, *a.* مطلق mùtlʌk, مستقل mùsstʌkìll.

Absolutely, *ad.* مطلقا mùtlʌka.

Absorb, *v.a.* ايچمك ìchmek, چكمك chèkmek, المق ʌlmak.

Abstain, *v.n.* پرهيزا pèrhīz-et, صاقنمق sàkinmak, چكنمك chèkinmek.

Abstemious, *a.* پرهيزكار pèrhīzkyār.

Abstinence, *s.* پرهيز pèrhīz.

Absurd, *a.* مسخره‌لق mʌsskharʌlik; محال mùhāl (impossible).

Abundance, *s.* بوللق bòlluk, چوقلق chòkluk, كثرت kèssrèt.

Abundant, *a.* بول bòl, چوق chòk.

Abuse, *s.* فساد fèssʌd; يولسزلق yòlsuzluk; يولسزقوللانش yòlsuz-kùllʌnish; كفر kyùfr, سوكوب صايمه sʌghub-sàyma; —, *v.a.* يولسزقوللانمق yòlsuz-kùllʌnmak; سوكمك sʌghmek.

Abut, v.n. طیانمق dàyanmak; وارمق varmak.

Abyss, s. وارطه vàrta, حفره hùfrè.

Academy, s. مکتب mèktɛb; مدرسه mèdrèssè.

Accede, v.n. قاٴیل او kā'īl-òl, موافقت ا mùwāfakàt-et.

Accelerate, v.a. تسریع ا tèssrī''-et, تعجیل ا tà''jīl-et, حیزلاندرمق hìzlandirmak. [būl-et; اخذا àkhz-et.

Accept, v.a. المق almak; قبول ا kàAcceptance, s. اخذ àkhz; قبول kàbūl.

Acceptation, Acception, s. معنا mà''nà.

Access, s. دخول dòkhūl.

Accident, s. قضا kàzā; عرض ''àraz.

Accidental, a. اتفاقی ìttifākī, تصادفی tèsàdufī; عرضی ''àrazī.

Accidentally, ad. ازقضا èz-kàzā, قضارا kàzārā, اتفاقا ìttifākā, قضاایله kàzāAcclivity, s. یوقش yòkush. [ila.

Accommodate, v.a. یرویرمك yèr--vìrmek; ایشنی کورمك ìshini--ghyùrmek.

Accommodation, s. یر yèr; ایشك کوریلمسی ìshing-ghyùrulmassi.

Accompany, v.a. برابرکتمك bèrābèr--ghìtmek, رفاقت ا rèfākàt-et.

Accomplice, s. قباحت ارقه داشی kàbāhat-ùrkadashi, ارقه داش ārkadash, معاون mu''avin.

Accomplish, v.a. بحرمك bèjɛrmek, باشارمق bàshàrmak, حصوله کتورمك hùsùla-ghètìrmek; تمام ا tàmàm-et, اتمام ا ìtmām-et, اکمال ا ìkmāl-et, تکمیل tèkmīl-et.

Accord, s. اتفاق ìttifàk, اتحاد ìttihàd; —, v.a. ویرمك vèrmek, احسان ا ìhsàn-et, انعام ا ìn''àm-et.

Accordance, s. مطابقت mùtābakàt, وفق wèfk.

According (to or as), pr. ٴه کوره -è-ghyùrè; اوزره ùzérè; —ly, ad. اکا کوره ànga-ghyùrè.

Accouchement, s. وضع حمل vwàz'i-hàml.

Accoucheur, s. ابه هکیم èbè-hèkīm.

Account, s. حساب hìssàb: — v.a. صایمق sàymak, طوتمق tùtmak, عدا ''àdd-et, اعتبارا ì''tibàr-et; — for, v.a. دیمك dèmek; جواب ویرمك jèwàb-vèrmek; سببنی کوسترمك sèbèbini-ghyùsstermek, حکمتنی اکلامق hìkmètini-ànglamak; — book, s. دفتر dèftɛr.

Accountable, a. مسئول mèss'ūl.

Accumulate, v.a. برکمك bìrìkmek, طوپلانمق tòplànmak; —, v.a. برکدرمك bìrìkdirmek, طوپلامق tòplamak, جمع ا jèm''-et.

Accumulation, s. برکدرش bìrìkdirish; طوپلانش tòplànish; یغین yìghìn.

Accuracy, s. طوغریلق dòghrulùk, صحت sìhhàt.

Accurate, a. طوغری dòghrù, صحیح sàhih.

Accursed, a. ملعون mèl''ūn.

Accusation, s. شکایت shìkyàyet, اسناد issnàd, اتهام ìthām.

Accuse, v.a. حقنده شکایت ا hàkkìnda--shìkyàyet-e-, اتهام ا ìthām-et.

Accused, s. مدعی علیه mùddà''a--''àlèyh.

Accuser, *s.* مدعی mùddà''i.

Accustom, *v.a.* الشدرمق àlishdirmak; — one's self, *v.n.* الشمق àlishmak, عادت ایدنمك "ādet-èdinmek; اعتیاد ایتمك i''tiyàd-et. [mè'lūf.

Accustomed, *a.* الشق àlishìk, مألوف

Ache, *s.* اغری àghri, صانجی sànji, سزی sìzi, وجع vèja'', درد dèrd; —, *v.n.* اغریمق àghrimak, سزلمك sìzlémek.

Achieve, *v.a.* یاپمق yàpmak, فعله کتورمك fi''lé-ghètirmek.

Acid, *a.* اکشی èkshi: sub-acid, *a.* مایخوش màykhòsh. [hùmūzàt.

Acidity, *s.* اکشیلك èkshilik, حموضت

Acknowledge, *v.a.* اقرارا ìkràr-et, اعتراف ایتمك i''tiràf-et, تسلیم ایتمك tèsslīm-et, بلمك bìlmek, طانیمق tànimak.

Acknowledgment, *s.* سند sèned; تشکر tèshèkkyur; اقرار ìkràr.

Acme, *s.* اوج evj.

Aconite, *s.* خانق الذئب khānik-u'zzīb.

Acorn, *s.* پلامود pàlamut. [vèrmek.

Acquaint, *v.a.* خبرویرمك khàbɛr-

Acquaintance, *s.* خبر khàbɛr, معاومات mà''lūmāt; بلدك bìldik; الفت ùlfèt.

Acquainted, *a.* خبردار khàbɛrdàr, بلور bìlir, خبری اولان khàbɛ̀ri-òlan.

Acquiesce, *v.n.* راضی او rāzi-òl, قائل او kà'il-òl, موافقت ایتمك mùwāfakàt-et.

Acquiescence, *s.* رضا rìzā, موافقت mùwāfakàt.

Acquire, *v.a.* المق àlmak, الهکتورمك èlé-ghètirmek, پیدا پیدا pèydā-et, کسب ایتمك kèssb-et, تحصیل ایتمك tàhsīl-et, اسیحصال ایتمك ìsstìhsāl-et.

Acquit, *v.a.* تبریه ایتمك tèbriyyé-et; — one's self, *v.n.* تبریه ذمت tèbriyyè-i--zìmmèt-et.

Acquittal, *s.* تبریه معناسنده حکم tèbrìyyé-mà''nàssinda-hùkm.

Acquittance, *s.* مقبوض سندی màkbūzsènédi, ابراسندی ìbrā-sènédi.

Acre, *s.* دونم dènum.

Acrid, *a.* اجی àji, سرت sèrt.

Across, *pr.* بریانندن اولبریانه bìr-yànindan-ò-bir-yànina, حاچواری اولهرق hàchwàri-òlarak, ارقوری àrkiri (àykiri).

Act, *s.* ایش ìsh, فعل fi''l, عمل "àmɛl; فصل fàssl; —, *v.n.* ایشلمك ìshlémek, ایتمك ètmek, یاپمق yàpmak, حرکت ایتمك hàrékèt-et.

Action, *s.* ایش ìsh, فعل fi''l, عمل "àmɛl; دعوی dà''wà; غوغا ghàwgha (kàwgha), جنك jènk, محاربه mùhārébé, دوکش dùghush.

Active, *a.* ایشکذار ìshghyuzàr; کسکین kèsskin, سرت sèrt; *verb active*, فعل معلوم متعدی fi''li-mà''lūmi-mùta''àddī.

Actor, *s.* اویونجی òyunju, مقلد mùkàllìd.

Actress, *s.* اونجیوی قاری òyunju-kàri.

Actual, *a.* اصل àssl, ذات zāt.

Actually, *ad.* حالا hāla, شمدی shìmdi, الان èl-ān; بالفعل bì-'l-fi''l, حقیقتاً hàkīkàtan, فی الحقیقه fī-'l-hàkīka.

Acute, *a.* سیوری sìvri; اینجه ìnja; عقللو "àkllì, درایتلو dìrāyetli; (disease) یکی ظهور ایتمس yèngi-zùhūr-ètmish; — angle, زاویه حاده zāviyyè-i-hāddé.

Acuteness, *s.* درایت dirāyèt, فراست fèrāsèt, عقل "ākl.

Adamant, *s.* پولاد pūlād.

Adept, *v.a.* اویدرمق ùydurmak.

Adapted, *a.* اویغون ùyghun, مناسب mènāssīb. موافق mùwāfik.

Add, *v.a.* قاتمق kàtmak, علاوه "ilāvé-et, ضم zàmm-et; —up, *v.a.* یکون yekyun-et, طوپلامق tòplamak, جمع jèm"-et.

Adder, *s.* انکرك ènghérèk, افعی èf"à.

Addict one's self, *v.n.* الشمق àlishmak, عادت ایدنمك "ādet-èdinmek.

Addicted, *a.* مبتلا mùbtélā.

Addition, *s.* علاوه "ilāvé, ضم zàmm; (arith.) جمع jèm", قاتمه kàtma, علاوه "ilāvé, زائد zā'id; یدك yèdek. [chùruk.

Addle, Addled, *a.* جلق jèlk, چوروك

Address, *v.a.* سویلمك sùwèylémek, خطاب ایتمك khìtāb-et; کوندرمك ghyùndurmek; (a letter) مکتوبك اوستنی یازمق mèktubung-ùsstunu-yàzmak; —, *s.* هنر hùnər, معرفت mà"rifèt, چابکلك chàbukluk; مکتوبك اوستی mèktubung-ùsstu; سمت sèmt, یر yèr, ادرس àdrès.

Adduce, *v.a.* ایراد ایتمك īrād-et. [ùsstāz.

Adept, *s.* اوستا ùssta, استاد ùsstād, استاذ

Adequate, *a.* الویرر èlvèrir, یتشور yètishir, کافی kyāfi, وافی wāfi.

Adhere, *v.n.* یاپشمق yàpishmak, طوتمق tùtmak; ملازمت ایتمك mùlāzémèt-et.

Adherent, *s.* تابع tābi", طرفدار tàrafdàr.

Adhesion, *s.* لسوق lùssūk, یاپشمه yàpishma.

Adhesive, *a.* یاپشقان yàpishkàn, لزوجیتلو lùzūjiyyètli.

Adieu, *int.* اللهه اي والله èy-và-'llàh, اوغورلاوله allàha-ìssmàrladìk; اصمارلدق òghur-òla, اوغورلراوله òghurlar-òla; خوش کلدك sàfā-ghèlding, صفا کلدك khòsh-ghèlding; سلامتله sèlāmètla; والسلام wè-'ss-sèlām. الدعا èd-du"ā;

Adjacent, *a.* یتبن yàkin, جوار jìwār, همجوار hèmjiwàr; بتشك bìtishik, ملاصق mùlāssìk, متصل mùttàssil.

Adjective, *s.* صفت sìfàt. [tèrfīk-et.

Adjoin, *v.a.* قاتمق kàtmak, ترفیق ایتمك

Adjourn, *v.a.* بشقه وقته براقمق bàshka-wàkta-bràkmak; —, *v.n.* بشقه وقت طوپلانمق اوزره مجلس شمدیلك طاغلمق bàshka-wàkit-tòplanmak-ùzérè-mèjliss-shìmdilik-dàghilmak.

Adjournment, *s.* بشقه وقته احاله bàshka-wàkta-ihālé.

Adjudicate, *v.n.* دعوی فصل ایتمك dà"wà-fàssl-et; —, *v.a.* حکم ایتمك hùkm-et.

Adjunct, *s.* تتمه tètìmmé, ضمیمه zà-mīmé; یاردمجی yàrdìmji.

Adjure, *v.a.* یالوارمق yàlvàrmak, رجا ایتمك rìjā-et, نیاز ایتمك nìyàz-et.

Adjust, *v.a.* اویدرمق ùydurmak, طوغریلتمق dòghrultmak, تصحیح ایتمك tàsshīh-et.

Adjustment, *s.* تصحیح tàsshīh.

Adjutant, *s.* الای امینی àlay-èmini.

Admeasurement, *s.* مساحه mèssāhè.

Administer, *v.a.* باقمق bàkmak, رؤیت ایتمك

rù'yèt-et, ادارهٔ ìdārĕ-et; ویرمك vèrmek, یدرمك yèdirmek, ایچورمك ìchirmek, تناول ایتدرمك tènāvul-èttirmek.

Administration, *s.* ادارهٔ ìdārĕ; وكلاء طاقمی vùkèlā-tàkimi.

Admirable, *a.* كوزل ghyùzèl, شایان تحسین shāyāni-tàhsīn.

Admirably, *ad.* پك اعلا pèk-à-"là.

Admiral, *s.* بحریه پاشاسی bàhrìyyĕ-pàshassi, امیرال àmiràl; قپودانه پاشا kàpudàna-pàsha; lord-high —, قپودان پاشا kàpudan-pàsha (kàptan-pàsha), قپودان دریا kàpudàni-dĕryā; vice — of the fleet, بحریه فریقی bàhrìyyĕ-fèrīki; vice —, پطرونه پاشا pàtrūna-pàsha; rear —, اریاله پاشا ìriyàla-pàsha; — superintendant, لیمان رأیسی پاشا līmàn-rè'yissi-pàsha; —'s ship, پاشا كمیسی pàsha-ghè-missi, سنجاق كمیسی sànjak-ghèmissi.

Admiralty, *s.* بحریه قپوسی bàhrìyyĕ-kàpissi; (at Constantinople) دیوانخانه diwankhānĕ; first lord of the —, بحریه ناظری bàhrìyyĕ-nāziri.

Admiration, *s.* بكنش bèghĕnish, تحسن tàhsīn, مستحسن mùsstàhsèn.

Admire, *v.a.* بكنمك bèghĕnmek, تحسین ایتمك tàhsīn-et. [mèrākli.

Admirer, *s.* عاشق "āshĭk, مراقلو

Admission, *s.* اخذ àkhz, قبول kàbūl; كیرش ghìrish, دخول dùkhūl; تسلیم tèsslīm, قبول kàbūl.

Admit, *v.a.* المق àlmak, اخذ ایتمك àkhz-et, ایچروقومق ìchèri-kòmak, صوقمق sòkmak, قبول kàbūl-et, تسلیم ایتمك tès līm-et, اذن ویرمك ìzin-vèrmek.

Admittance, *s.* دخول dùkhūl.

Admixture, *s.* قاتما kàtma, رشدرلمه kàrĭshdirĭlma, علاوه "ìlāvĕ.

Admonish, *v.a.* نصیحت ویرمك nàssìhàt-vèrmek, تنبیه ایتمك tènbīh-et.

Admonition, *s.* نصیحت nàssìhàt, تنبیه tènbīh.

Adolescence, *s.* كنجلك ghènjlik.

Adopt, *v.a.* طوتمق tùtmak; یمك ùymak, امتثال ایتمك imtissàl-et; قبول ایتمك kàbūl-et; اولادلغه قبول ایتمك èvlàdlighe kàbūl-et.

Adoption, *s.* قبول وامتثال kàbūl-u-ìmtissāl; اخذوقبول àkhz-u-kàbūl.

Adoptive, *a.* اخرتلك àkhirètlik.

Adorable, *a.* طاپنلور tàpĭnĭlir, سجده سجده sèjdĕ-vé-"ìbādètĕ-shāyān. ["ìbādè

Adoration, *s.* سجده sèjdĕ, عبادت

Adore, *v.a.* سجده ایتمك sèjdĕ-e-, عبادت ایتمك "ìbādet-e-, پرستش ایتمك pèrèstish-e طاپنمق tàpĭnmak.

Adorn, *v.a.* زینتلندرمك zīnetlĕndirmek تزیین ایتمك tèzyin-et.

Adrianople, *s.* ادرنه èdìrnĕ. [fez

Adriatic, *s.* وندك كوزی Vènédik-kyùzi

Adrift, *ad.* اقندیسیله كتمك اوزره الكزصویك yàlngĭz-sùyung-àkĭndissìla-ghìtmek-ùzèrĕ.

Adroit, *a.* چابك chābŭk, تتك tètik هنرلو hùnĕrli, معرفتلو mà"rifètli.

Adroitness, *s.* چابكلك chābŭklik, هنر hùnĕr, معرفت mà"rifèt.

Adulation, *s.* مداهنه mùdāhənné.

Adult, *a.* and *s.* بيوك biyuk, عقله بالغ "àkla-bālígh.

Adulterate, *v.a.* صافلغنى بوزمق sàflighini-bòzmak, ايچنه شى قاتمق ìchina-shèy-kàtmak.

Adulterer, *s.* زانى زاكار zìnākyār, زنپاره zènpāré (*zàmpàra*).

Adulteress, *s.* زانيه zānìyyé, روسپى rosspi (*òrosspò*), فاحشه fāhishé.

Adulterous, *a.* زناكار زيناكيار, زنائى zinā'ī.

Adultery, *s.* زنا zinā, زنپارەلك zènpāréllk (*zàmparalik*), روسپيلك ròsspīlik (*òrospòluk*).

Advance, *v.n.* ايلروكلمك ìlléri-ghèlmek, ايلرولمك ìlérilémek; —, *v.a.* ايلرولتمك ìlérilətmek, ايلروكتورمك ìléri-ghètirmek, ايلروچكمك ìléri-chèkmek, ايلروسورمك ìléri-sùrmek; درپيش dèr-pīsh-et, ايرادا īrād-et, سويلمك sùwèylémek, ايلرودن ويرمك ìléridən-vèrmek: —, *s.* ايلروليش ìlérìléyish, ايلرودن ويرش ìléridən-vèrish.

Advancement, *s.* ايلروليش ìlérìléyish; ايلرولش ìlérìlédish.

Advantage, *s.* كار kyār, فائدە fā'idé, منفعت mènfa"àt; to take —, فرصتى قوللانمق fùrsati-kūllanmak.

Advantageous, *a.* كارلو kyārlı, فائدەلو fā'idélı.

Advent, *s.* قدوم kùdūm.

Adventure, *s.* ماجرا mājérā, سرگذشت sərghyuzèsht, سرمايه تجارت حصەسى sèrmāyè'i-tìjārèt-hìssəssi; —, *v.n.* جسارت ايتمك jèssāret-et; —, *v.a.* قرمق kòmak.

Adventurer, *s.* سرسرى sèrsèrī, بختنه كوكنور مجهول الاصل كمسنه bàkhtınaghyùghènir-mèjhūlu-'l-àsal-kìmèssné.

Adversary, *s.* خصم khàssm, دشمن dùshmèn.

Adverse, *a.* ترس tèrss, مخالف mù-[khālif.

Adversity, *s.* بختسزلك bàkhtsizlik, دوشكونلك dùshkyunluk, نكبت nìkbèt, فلاكت fèlākèt.

Advert, *v.n.* ايما ايمەا īmā-et, اكدرمق àng-dirmak.

Advertise, *v.a.* اعلان ايلمك i"lān-et; خبرويرمك khàbər-vèrmek.

Advertisement, *s.* اعلان i"lān.

Advice, *s.* خبر khàbər; نصيحت nàs-sīhāt; تدبير tèdbīr.

Advisable, *a.* مناسب mùnāssib.

Advise, *v.a.* نصيحت ويرمك nàssīhàt-vèrmek; اخطارا ايخطارا ìkhtār-et; تدبيرا تدبير ايتمك tèdbīr-et; —, *v.n.* استشارەايتمك ìssti-shāré-et, دانشمق dànìshmak. Ill-advised, عقلسز "àklsiz.

Advocacy, *s.* التزام ìltizām, صحابت sàhābet.

Advocate, *s.* صحابت ايدن sàhābet-èdən; دعوكر وكيلى dà"wà-vèkīli; —, *v.a.* صاحب چيقمق sāhib-chìkmak (*sā'ab*), صحابت ايتمك sàhābet-et, تصحب ايتمك tàssàhhub-et.

Æra, *s.* تاريخ tārīkh; مبدأ تعداد اوقات mèbdè'i-tà"dād-èvkāt.

Aerial, *a.* هوائى hàwā"ī.

Æsthetics, *s. pl.* علم جمالات ʻilmi-jèmālat.

Afar, *ad.* اوزاق ùzàk, اوزاقدا ùzàkda.

Affability, *s.* چلبيلك chèlébilik, تلطف tàlàttuf, تلطيف tàltīf, نوازش nùwāzish.

Affable, *a.* چلبى chèlébi, تلطيفجى tàl-tifji; to be affable with, *v.a.* تلطيف ا tàltīf-et.

Affair, *s.* ايش ìsh, مصلحت màsslāhat; جنك jènk, محاربه mùhārébé; وقعه wàkʻà.

Affect, *v.a.* تأثيرا tèʻsīr-et. [-nèzākèt.

Affectation, *s.* بوقدن نزاكت bòkdan-

Affected, *a.* متأثر mùtéʻèssir; ياپمه yàpma. [dòkunur.

Affecting, *a.* مؤثر muʻèssir, دوقنور

Affection, *s.* حس قلبى hìssi-kàlbī; محبت màhàbbèt, خلوص khùlūss, خصوص khùssūss; علت ʻillèt, مرض màraz. [bèt-mèshmūl.

Affectionate, *a.* محبت مشمول màhàb-

Affiance, *s.* اعتماد ìʻtimād, توكل tè-vèkkyul; —, *v.a.* نكاح ا nìkyāh-et, عقدا ʻàkd-et.

Affidavit, *s.* بمين تحتنده ويرلان تقرير و yèmīn-tāhtinda-vérilān-tàkrīr-ū-bèyān.

Affinity, *s.* تزوجدن حاصل اولان قرابت tezèvvujdan - hāssil - òlan - kàrābèt, مهريت sihrìyyèt; مناسبت mùnāssébèt.

Affirm, *v.a.* تصديق ا tàssdīk-et, اثبات ا ìssbāt-et, ادعا ìddiʻā-et, سويلمك sùwèylémek.

Affirmation, *s.* تصديق tàssdīk, بات ìssbāt; ادعا ìddiʻā.

Affirmative, *a.* تصديقى tàssdīkī, وتى sùbūtī.

Afflict, *v.a.* كدرويرمك kèdɪr-vèrmek دوچارقيلمك dūchār-kilmak.

Affliction, *s.* كدر kèdɪr; مصيبت mùsībèt, بلا bèlā.

Affluence, *s.* زنكينلك zènghinlik.

Affluent, *a.* زنكين zènghin.

Afford, *v.a.* ويرمك vèrmek, كتورمك ghètirmek, ايراث ا īrāss-et; حمل ا tàhàmmul-et.

Affranchise, *v.a.* ازادا āzād-et.

Affray, *s.* غوغا kàwgha.

Affront, *s.* معامله غيرلايقه mūʻāmélèʻi-ghàyri-lāyìka, بدمعامله bèd-mùʻāmélé; —, *v.a.* قارشوقومق kàrshi kòmak; كوجندرمك ghyùjèndirmek دارلتمق dàrìltmak.

Afghan, *a.* افغان àfghān.

Afghanistan, *s.* افغانستان àfghānìsstān.

Afire, *ad.* يانيور yānìòr.

Afloat, *ad.* يوزيور yùziyor.

Afoot, *ad.* اياقدا àyakda.

Afore-mentioned, afore-named, afore said, *a.* مذكور mèzkyūr, مزبور mèzbūr مسفور mèssfūr, مومى اليه mùmà ìlèyh, مشارالیه mùshārun-ìlèyh.

Afraid (to be), *v.n.* قورقمق kòrkmak خوف ا khàvf-et.

Afresh, *ad.* يكيدن yèngidan, مجدداً mùjèddédan; مكرراً mùkèrrìran.

Africa, *s.* افريقه àfrìka.

African, *a.* افريقه لو àfrìkalu.

Afront, *ad.* برابر bèrābèr, *s.* برحذا bir-hizāda.

Aft, *ad.* كيرو ghèri, كيرويه ghèriya, كيرودة ghèrida, قيچه‌طوغرى kìcha-dòghru.

After, *pr.* دنصكرة dan-sòngra, بعد bà"da; —, *ad.* صكرة sòngra, بعدة bà"dahù; —, *a.* (mar.) كيروكى ghèriki, كيرودكى ghèridèki.

Afterbirth, *s.* صوك sòng.

Afternoon, *s.* ايكندى‌وقتلرى ìkindi-wàkitlari. [bà"dahù.

Afterwards, *ad.* صكرة sòngra, بعدة

Again, *ad.* ينه yìnè (ghènè), تكرار tèkrār, تكراراً tèkrāran, بردها bir-dìhà.

Against, *pr.* ه a; قارشو a-kàrshi; قارشيسنه kàrshissina; قارشيسندة kàrshissinda; عليهنه "àlèyhina, عليهندة "alèyhinda; خلافنه khìlāfina, خلافندة khìlāfinda.

Agate, *s.* سليمانى sùlèymānī. (?)

Age, *s.* ياش yàsh, سن sinn; عصر "àsr, دور dèvr, قرن kārn; of age, *a.* بالغ bāligh, عقله‌بالغ "àkla-bāligh; under age, *a.* صبى sàbī.

Aged, *a.* كونلك ghyùnluk; ايلق àylìk; ياشندة yàshinda; اختيار ìkhtiyàr, قوجه kòja, مسن mùssìnn.

Agency, *s.* واسطه wāssìta, وساطت wèssātèt, معرفت mà"rifèt.

Agent, *s.* وكيل vèkīl, واسطه wāssìta, ادم ādam (àdam). [ètmeklìk.

Agglomeration, *s.* طوپ ايتمكلك tòp

Aggrandizement, *s.* بيوتمكلك bìyut-meklìk.

Aggravate, *v.a.* دهافنا dàhà-fìna, et, دهابترا dàhà-bèter-et; قيزدرمق kìz-dirmak, دارلتمق dàrìltmak.

Aggravation, *s.* اغضاب ìgzāb.

Aggregate, *a.* & *s.* مجموع mèjmū".

Aggression, *s.* تجاوز tèjāvuz, تخطى tàkhàtti.

Aggressor, *s.* تجاوزوتخطى‌برله‌نزاعه‌سبب اولان tèjāvuz-vè-takhàtti-bìrla-nìzā"a-sèbeb-òlan.

Aggrieved, *a.* مظلوم màzlūm, مغدور màghdūr, ستمديدة sìtemdīdè.

Agility, *s.* چابكلك chàbukluk.

Agio, *s.* باش bàsh.

Agitate, *v.a.* چالقامق chàlkamak; اضطراب‌ويرمك ìztìrāb - vèrmek, مضطرب‌ا mùztàrìb-et; قارشدرمق kàrìshdirmak.

Agitation, *s.* چالقانش chàlkànish; اضطراب ìztìràb; تلاطم tèlātum, نموج tèmèvvuj.

Ago, *ad.* بوندن‌مقدم bùndan-mùkàd-dam, بوندن‌اول bùndan-èvvèl.

Agony, *s.* عظيم اضطراب "àzīm-ìztìrāb; حالة‌النزع hālétu-'n-nèz"i.

Agree, *v.n.* قول‌ا kàvl-et, مقاوله‌ا mù-kāvélè-et; قرارويرمك kàrār-vèrmek; راضى‌اول rāzi-òl, موافقت‌ا mùwāfakàt-et; ايى‌كلمك ìyi-ghèlmek, اويمق ùymak, اويغون‌كلمك ùyghun-ghèl-mek, موافق‌كلمك mùwāfik-ghèlmek; مطابق‌اول mùtābik-òl, توفق‌ا tàwàffuk-et; — together, *v.n.* اويشمق ùyushmak.

Agreeable, *a.* طاتلو tàtlı, كوزل ghyùzèl, خوش khòsh, شيرين shīrīn, لطيف làtīf.

Agreeably to (*or* **with**), *ad.* تطبيقاً tàtbīkan, توفيقاً tèvfīkan. [mùkāvélé.

Agreement, *s.* قول kàvl, سوز suz, مقاوله

Agriculture, *s.* زراعت zìrā"àt, حراست *and* حراثت hìrāssèt, فلاحت fèlāhàt.

Agriculturist, *s.* اهل زراعت èhli-zirā"àt.

Aground, *ad.* قره‌يه‌اوطورمش kàraya--òturmush.

Ague, *s.* ستمه sìtma, ايستمه ìssìtma.

Ah, *int.* آه àh, واه wàh, ايواه èywàh, حيف hàyf, دريغ dirīgh.

Ahead, *ad.* ايلرو ilèri.

Ahoy! *int.* اى èy.

Aid, *s.* ياردم yàrdam, اعانه i"ānė, امداد ìmdād, معاونت mù"āvénèt; —, *v.a.* ياردم‌ا yàrdam-et, اعانه‌ا i"ānė-et, معاونت‌ا mù"āvénèt-et.

Aide-de-camp, *s.* ياور يا ورحرب yāvèri-hàrb.

Ail, *v.n.* what ails me? نه‌م‌وار nèm-vàr; — thee? نه‌ك‌وار nèng-vàr; — him, her, it? نه‌سى‌وار nèsi-vàr; — us? نه‌مزوار nèmiz-vàr; — you? نه‌كزوار nèngiz-vàr; — them? نه‌لرى‌وار nèléri--vàr.

Ailing, *a.* كيفسز kèyfsiz, خسته khàsta, مزاجسز mizājsiz, نامزاج nāmizāj.

Ailment, *s.* كيفسزلك kèyfsizlik, خسته‌لق khàstalık; علت "illèt; درد dèrd.

Aim, *v.n.* نشان‌المق nìshàn-àlmak; قورمق kùrmak, امل‌ا èmel-et; —, *s.* قصد kasd, امل èmel, مرام mèrām, مقصود màksūd; نشان‌الش nìsha àlish.

Air, *s.* هوا hèwā (hàwa); نفس nèfe طور tàwr; —, *v.a.* نه‌كوسترمك ... àtèsha-ghyùsstɪrmek, شه‌سرمك ghyùnèsha-sèrmek, هوايه‌سرمك waya-sèrmek, هواويرمك hàva-vi mek; **to give one's self airs**, ... صاتمق àtwār sàtmak.

Air-balloon, *s.* بالون bàlon. [(tùfègh

Air-gun, *s.* يل‌تفنكى yèl-tùfèng

Air-hole, *s.* نفسلك nèfesslik, ... دليكى

Airy, *a.* هوادار hàwadār. [nèfess-dèlig

Ajar, *a.* اچق àchık.

Akin, *a.* خصم khìssm.

Alabaster, *s.* اق‌مرمر àk-mèrmɪr.

Alacrity, *s.* مسارعت mùssāra" ... ممنونيت mèmnūnìyyèt.

Alarm, *s.* قورقو kòrku, خوف khà دهشت dèhshɪt; خبر khàbɪr; — *v.a.* قورقتمق kòrkutmak, قورقو ويرمك kòrku-vèrmek, تخويف‌ا tàkhwīf- ... اخافه‌ا ìkhāfé-et.

Alas, *int.* اى ày, واى wày, واه wà حيف hàyf, دريغ dirīgh.

Albania, *s.* ارناود ولايتى àrnàwd-vìlāyè

Albanian, *s.* and *a.* ارناود àrnàwd.

Albeit, *c.* هرنقدر hèr-nàkadar, ... سه‌ده ìssada.

Alchymist, *s.* كيمياكر kìmiyā-ghèr.

Alchymy, *s.* علم‌كيميا "ìlmi-kìmiyā.

Alcohol, *s.* روح rùh.

Alcove, *s.* حجره hùjré. [àgha

Alder-tree, *s.* مرورا غاجى mùrvè

Alderman, *s.* اعيان a"yān.

Ale, *s.* بیاض ارپه صویی bèyaz-àrpa-sùyu.
Alegar, *s.* انبیق inbik.
Alert (to be on the), *v.n.* اویانق او durt-ghyùz-ò, درت کوز او gyùz-kùlak-òl, کوز قولق او.
Alien, *s.* جبر jèbr.
Aliens, *s.* جزایر Jézā'ir.
Alias, *ad.* نام دیگر nāmi-dīghèr.
Alien, *s.* اجنبی èjnébi; یابانجی yabànji.
Alienate, *v.a.* اخرد تملیك àkhàra-tèmlik-et, تبرید tèbrīd-et. [mak.
Alight, *v.n.* انمك ènmek, قونمق kònAlike, *a.* بکزر bèngzèr, مشابه mùshàbih, بر bir.
Aliment, *s.* غذا ghìdā, یییه جك yèyéjek, بسلیه جك bèsleyéjek, یمك yèmek.
Alimony, *s.* نفقه nàfaka. [yèmek.
Alive, *a.* دیری diri, صاغ sàgh, برحیات bir-hayāt, حیاتدر hàyātda.
All, *s.* الملی àlkali.
All, *a.* هپ hèp, بتون bìtun, جمیع jèmī', جمله jàmlé; above —, خصوصا khùsùsā; after —, خلاصهٔ کلام khùlāsa-i kélām.
Allay, *v.a.* تسکین ایتمك tèsskīn-et.
Allegation, *s.* دعوی dà"wà, قضیه kàzyyé.
Allege, *v.a.* ایرادایتمك īrād-et.
Allegiance, *s.* تبعیت tèba"iyyèt; صدقت sìdāklàt.
Alleviate, *v.a.* خفیفلتمك khàfifletmek, تخفیف ایتمك tàkhfīf-et.
Alley, *s.* دار صوقاق dàr-sòkak, چیقمز صوقاق chikmàz-sòkak.
Alliance, *s.* اتفاق ittifàk.
Allied, *a.* متفق mùttèfik.
Alligator, *s.* تمساح timsāh.
Allocution, *s.* نطق nùtk.
Allot, *v.a.* تخصیص ایتمك tàkhsīss-et.
Allotment, *s.* حصه hìssé.
Allow, *v.a.* براقمق bràkmak, قومق kòmak, اذن ویرمك ìzin-vèrmek, رخصت ویرمك rùkhsàt-vèrmek, جوازویرمك jèwāz-vèrmek, ویرمك vèrmek, تعیین ایتمك tà"yīn-et, تخصیص ایتمك tàkhsīss-et; — of, قبول ایتمك kàbūl-et; — for, حساب ایتمك hìssāb-et; —, *v.n.* تسلیم ایتمك tèsslīm-et, اعتراف ایتمك ì"tirāf-et.
Allowable, *a.* جائز jā'iz.
Allowance, *s.* ایلق àylik, کوندملك ghyùndélik, یللق yìllik, تعیین tà"yīn, تعیینات tà"yīnāt; to make — for, *v.a.* نظرا نظر ایتمك nàzar-et, حسابه داخل ایتمك hìssāba-dākhil-et.
Alloy, *s.* التونه کومشه قاتلمن باقر àltìna-ghyùmisha-kàtílan-bàkir; عیار "àyār.
Allude to, *v.a.* ایما ایتمك īmā-et, اکدرمق àngdìrmak.
Allure, *v.a.* جزب ایتمك jèzb-et.
Allurement, *s.* جازبه jāzībé.
Alluring, *a.* جازب jāzīb.
Allusion, *s.* ایما īmā, اکدرش āngdìrish.
Ally, *v.a.* رابطهٔ واحده تحتنه ادخال ایتمك rābìtà'i-wāhidé-tàhtìna-ìdkhāl-et; —, *s.* متفق mùttèfik.
Almanack, *s.* تقویم tàkwīm, سالنامه sālnāmé.
Almighty, *a.* قدیر kàdir.
Almond, *s.* بادم bàdem.
Almoner, *s.* امام ìmam.

Almost, *ad.* همان hèman (hèmen), ازقالدی az-kàldi.

Alms, *s.* صدقه sàdaka.

Aloes, *s.* صبر sàbr; wood of —, عوداغاجی "ud-àghaji.

Aloft, *ad.* یوقاری yùkàri, یوقاریدن yùkàrida (yùkàrda).

Alone, *a.* یالکز yàlngiz, تنها tènhā, باشلوباشنه bàshli-bàshina; all —, یاپه‌یالکز yàpa-yàlngiz.

Along, *ad.* بویونجه bòyunja; come along! کل‌باقالم ghèl-bàkàlim; go along, کیت‌بقالم ghit-bàkàlim, ایشکه‌کیت ìshinga-ghit, هایدی‌سکدر hàydi-sìktir.

Alongside, *ad.* یانده yànda, یاننده yànda; — one another, قارن‌قارنه kàrn-kàrna, بوردده بوردیه bòrda-bòrdaya.

Aloof, *ad.* اوزاقدن ùzàkda, الرغه‌دن àlàrghada.

Aloud, *ad.* پك pèk, جهراً jèhran, صوت‌بلندایله sàvti-bùlènd-ìla.

Alphabet, *s.* الف‌با èlif-bā (èlif-bè).

Alphabetically, *ad.* حروف‌هجاترتیبی‌اوزره hùrūfu-hèjā-tèrtībi-ùzéré.

Already, *ad.* شمدی‌بیله shìmdi-bìlé, اول‌وقته‌قالمیه‌رق òl-wàkta-kàlmayarak.

Also, *c.* کذلك kèzālik, وکذلك vè-kèzālik, ده dé, دخی dàkhi, ودخی vé-dàkhi, وهمدخی vè-hèm-dàkhi, وبرده vè-bìr-dé, وهمده vè-hèm-dé, همده hèm-dé.

Altar, *s.* مذبح mèzbàh.

Alter, *v.a.* دیکشدرمك dìghishdirmek, بشقه‌هیئته‌قومق bàshka-hèy'èta-kòymak, تبدیل‌اوو اثبات‌اوو tèbdīl-et, màhv-u-isbāt-et; —, *v.n.* کشمك dìghishmek, تغیرا tàghàyyur-et.

Alteration, *s.* تبدیل tèbdīl; اثبات‌اوو màhv-u-isbāt.

Altercation, *s.* نزاع nìzā", منازعه munāza"à, غوغا ghàwgha (kàwgha).

Alternate, *a.* متبادل mùtébādil, مناوب mùténāvib; on alternate days, کون‌اشوری ghyùn-àshiri.

Alternate, *v.n.* نوبتلشمك nùbètleshmek.

Alternately, *ad.* نوبتله nùbètla, مناوبة mùténāvibéten, علی‌المناوبه "àlè-mùnāvébé.

Alternative, *s.* چاره chārè, یول‌بشقه bàshka-yòl, طریق‌اخر tàrīki-àkhàr.

Although, *c.* هرنقدر hèr-nàkad, ایسه‌ده issada.

Altitude, *s.* ارتفاع ìrtifā".

Altogether, *ad.* نتون‌بتون bìtun-bitun.

Alum, *s.* شاب shàb.

Alluminium, Alluminum, *s.* بردرلو معدن bìr-dùrlu-ma"den.

Always, *ad.* دائما dā'ima, زمان‌زمان hèr-zàmàn, هروقت hèr-wàkit.

Amanuensis, *s.* کاتب kyātib.

Amass, *v.a.* طوپلامق tòplamak, جمع‌ایله‌برکدرمك "jèm-bìrikdirmek.

Amateur, *s.* هوسلو hàvèsli.

Amaze, *v.a.* تعجب‌ایتدرمك tà"àjjub-èttirmek; amazed, *a.* متعجب mu-ta"àjjib, حیران hàyrān; to

—, تعجب tè"ăjjub-et, شاشمق shshmak, حیران قالمق hàyrān-kàlmak, قالمق kàlmak, باقه قالمق bàka-kàlmak.

Amazing, *a.* عجیب "ăjīb (ăjà'ib), غریب ghàrīb; —ly, *ad.* چوق chòk.

Ambassador, *s.* ایلچی èlchi, سفیر sèfīr.

Amber, *s.* کهربا kèhrubā (kèhlibàr).

Ambergrease, Ambergris, *s.* عنبر "ànbàr.

Ambiguous, *a.* قپانق kàpànik, مغلق mùghlàk.

Ambiguity, *s.* مغلقلق mùghlàklik.

Ambition, *s.* حرص الشان hìrsu-'shshàn, حرص حکومت hìrssi-hùkyūmet. [-'sh-shàn.

Ambitious, *a.* حریص الشان hàrissu-

Amble, *s.* راهوان ràhwān, اشکین èshkin; —, *v.n.* اشمك èshmek, اشکین کتمك èshkin-ghìtmek, راهوان کتمك ràhwān-ghìtmek,

Ambler, Ambling-horse, *s.* راهوان ràhwān, اشکین بارکیر èshkin-bārghīr (bìghir).

Ambuscade, Ambush, *s.* پوصو pùssu; to lay an ambush, پوصی قورمق pūssu kùrmak; to fall into an ambush, پوصی یه طوتلمق pūssūyyè tùtulmak.

Amen, *int.* امین āmīn.

Amenable, *a.* مسئول mèsa'ūl.

Amend, *v.a.* طوغرلتمق dòghrultmak, تصحیح tàshhīh-et-, اصلاح ìslāh-et-; —, *v.n.* برازایواو bìr-ăz-īyi-òl, ایواولمغه یول طوتمق īyi-òlmagha-yòl-tùtmak.

Amendment, *s.* قرق fàrk.

Amends, to make, *v.n.* تضمین tàzmīn-et, ترضیه ویرمك tarzìyyè-vèrmek; اجیسنی چیقارمق ăjìssini-chìkàrmak.

America, *s.* امریقا Amérika.

American, *s.* and *a.* امریقالو Amérikalì.

Amethyst, *s.* جبلقوم jèbélòkum.

Amiable, *a.* کوزل خویلو ghyùzèl-khùylu, طاتلو tàtlì. [dòsstānè.

Amicable, *a.* Amicably, *ad.* دوستانه

Amidst, *pr.* اورته سنده òrtassìnda, اراسنده àrassìnda.

Amidships, *ad.* اورته یرلرینه طوغری òrta-yèrlérina-dòghru.

Amiss, *a.* فنا fēna, سقط sàkat.

Amity, *s.* دوستلق dòsstlùk, دوستی dòsstī, محبت màhàbbèt, مخادنت mùkhādénèt.

Ammonia, *s.* نشادر nìshàdìr.

Ammoniac, *s.* نشادر nìshàdìr.

Ammunition, *s.* باروت bārut, جبخانه jèbkhānè.

Amnesty, *s.* عفو عام "àfvi-"āmm.

Among, Amongst, *pr.* اراسنه àrassìna, اراسنده àrassìnda.

Amorous, *a.* عاشقانه "āshìkānè.

Amount, *s.* مبلغ mèblàgh; طوپ tòp, یکون yèkyūn; —, *v.n.* بالغ اول bālìgh-òl.

Amphibious, *a.* هم صوده هم قوروده یاشار hèm-sūda-hèm-kàrada-yàshar.

Ample, *a.* بول bòl, کنش ghènish.

Amplitude, *s.* سعه مشرق sì"à'i-mèshrik.

Amputate, *v.a.* کسمك kèssmek, قطع kàt"-et.

Amputation, s. کسلمه kèssilmè, قطع [kàt".

Amulet, *s.* نسخه nùsskha (mìsska).
Amuse, *v.a.* اكلندرمك èghlındirmek; — one's self, *v.n.* اكلنمك èghlın-
An, *art.* بر bìr. [mek.
Analogous, *a.* مشابه mùshābih, مقيس mākīss. [قياس kìyāss.
Analogy, *s.* مشابهت mùshābéhèt;
Analysis, *s.* حل hàll.
Analyze, *v.n.* حلا hàll-et.
Anarchy, *s.* فساد fèssād, اختلال ikhtilāl.
Anathema, *s.* لعنت là''nèt, بددعا bèd--dù''ā, افوروز àforòz.
Anatomize, *v.a.* تشريحا tèshrīh-et.
Anatomy, *s.* تشريح tèshrīh.
Ancestor, *s.* جد jèdd (pl. اجداد èjdād.)
Ancestry, *s.* اجداد èjdād; نسب nèsseb.
Anchor, *s.* تيمور tīmūr (dèmir), لنكر lènghèr; —, *v.a.* تيمورلمك dèmirlémek; —, *v.n.* ثيمورلمك dèmirlémek, تيموراتمق dèmir-àtmak; at —, تيمورلو dèmirli; to cast —, دمير اتمق dèmir-àtmak; to weigh —, دميرى قالدرمق démiri-kàldirmak.
Anchorage, *s.* تموربرى dèmir-yèri, تيمورليه جك ير dèmirléyéjek-yèr.
Anchored, *a.* تيمورلو dèmirli.
Anchovy, *s.* ساردله sārdèla.
Ancient, *a.* اسكى èski, قديم kàdīm, كارقديم kyāri-kàdīm.
Ancients, *s. pl.* متقدمين mùtakàddimīn, اسكى زمان ادملرى èski-zàmàn-àdamlari.
And, *c.* و vè, دى dè, دخى dàkhi.
Anecdote, *s.* فقره fìkra, منقبه mànkabé.
Anemone, *s.* مانسه mànissa.
Angel, *s.* ملك mèlek, ملائكه mèlā'il
Angelic, *a.* ملكى mèlekī.
Anger, *s.* دارغينلق dàrghinlìk, غضب kìzghinlìk, غضب ghàzab.
Angina, *s.* خناق علتى khùnnāk-''illè
Angina pectoris, *s.* بر نوع ضيق الصدر bi nèv-''i-zikv-sàdr.
Angle, *s.* كوشه kyàshé, زاويه zāvìyy —, *v.n.* اولته ايله بالق اولامق òlta-il bàlìk-àwlamak.
Angry, *a.* دارغين dàrghin; to be — *v.n.* دارلمق dàrlmak, قيزمق kìzma كوجنمك ghyùjènmek, سبه كلمك ghàzaba-ghèlmek, حدتلنمك hi dètlınmmek.
Anguish, *s.* عظيم درد ''àzīm-dèrd, عظيم كدر ''àzīm-kèdèr.
Angular, *a.* كوشه لو kyàshéli.
Animal, *s.* حيوان hàywān; —, حيوانى hàywānī.
Animalcule, *s.* حيوانجق hàywānjìk.
Animate, *v.a.* جان ويرمك jàn-vèrme جانلندرمق jànlandirmak, احيا ihyā-et.
Animated, *a.* بشاشتلو bèshāshètli.
Animation, *s.* بشاشت bèshāshèt.
Animosity, *s.* عداوت ''àdāvèt, كين kīn, كنيه kīné.
Aniseed, *s.* اناسون ànassòn.
Ankle, *s.* طوبوق tòpuk.
Annalist, *s.* مورخ mùvèrrikh, تواريخ wàk''à-nùwiss. [tàwārīkh
Annals, *s. pl.* تاريخ tārīkh (pl.
Annex, *v.a.* الحاقا ilhāk-et, ضم zàmm-et.

Annihilate, *v.a.* وجودینی قالدرمق vùjùdìnì-kàldìrmak, افنا یوق yòk-et, افنا ifnā-et.

Anniversary, *s.* کون ghyùn.

Announce, *v.a.* خبرویرمك khàbɛrvèrmek, تبلیغ ایلمك tèblīgh-et, افاده ایلمك ifādé-et.

Annoy, *v.a.* تعجیز ایتمك tā"jīz-et, صقندی ویرمك sìkìntì-vèrmek, اذیت ویرمك èzìyyèt-vèrmek, راحتسز ایتمك rāhatsìz-et; کوجندرمك ghyùjèndirmek, کوجنه کتمك ghyùjuna-ghìtmek.

Annoyance, *s.* اذیت èzìyyèt, صقندی sìkìntì.

Annoying, *s.* ادمك کوجنه کیدر àdamìng-ghyùjuna-ghìdɛr.

Annual, *a.* سنوی sènévī.

Annuity, *s.* سهیم sèhīm, ایراد īrād.

Annul, *v.a.* فسخ ایتمك fèsskh-et, ابطال ایتمك ìbtāl-et, بطال ایتمك bàttāl-et.

Annular, *s.* حلقه رسمنده [minda. hàlka-rèss-

Annum, *s.* سنه sènè; per annum, سیلده yìlda, سنوی sènévī.

Anoint, *v.a.* یاغ سورمك yāgh-sùrmek, تدهین ایتمك tèdhīn-et. [dèhhèn.

Anointed, *a.* مسیح mèssīh, مدهن mù-

Anomalous, *a.* Anomaly, *s.* خلاف العاده khilāfu-'l-"ādé.

Anonymous, *a.* امضاسز ìmzāssìz.

Another, *a.* بشقه بر bàshka-bìr, دیکربر dìghɛr-bìr.

Answer, *s.* جواب jèwāb; —, *v.a.* جواب اولمق ویرمك jèwāb-vèrmek; —, *v.n.* اولمق òlmak, اویمق ùymak; — for, کفیل اول kèfīl-ol; مسئول اول mèss'ūl-ol.

Answerable, *a.* مسئول mèss'ūl.

Ant, *s.* قارنجه kàrìnja.

Antagonist, *s.* خصم khàssìm.

Antarctic, *a.* جنوبی jènūbī.

Antecedent, *a.* سالف sālìf, سابق sābìk, مقدم mùkàddɛm; —, *s.* مقدم mùkàddɛm, موصول به mèvsūlun-bìh.

Antechamber, *s.* دیوانخانه dīwankhānè.

Antediluvian, *a.* طوفاندن اول tūfāndɛnèvvɛl.

Antelope, *s.* جیران jèyrān (jèylān), اهو āhū.

Antemeridian, *a.* اویله دن اول ɛylédɛn èvvel.

Anterior, *a.* سالف sālìf, سابق sābìk, مقدم mùkàddɛm.

Anthropophagi, *s. pl.* یامیام yàmyàm.

Antichrist, *s.* دجال dèjjāl.

Anticipate, *v.a.* اومق ümmak, مأمول mè'mūl-et; اول طورانمق èvvɛl-dāwrɛmmak; طلب اولنمزدن اول حس tàlebòlunmazdan-èvvɛl-hìsss-èdɛp-vèrmek-yākhud-yàpmak ایدوب ویرمك یاخود یاپمق.

Antics, *s. pl.* مسخرلق màsskharalìk.

Antidote, *s.* علاج "ilāj.

Antimony, *s.* تیموربوزان tīmūr-bòzan (dèmir-bòzan).

Antipathy, *s.* نفرت nèfrèt; عداوت "àdāvèt, خصومت khòssūmèt.

Antique, *s.* عنتقه "àntika; —, *a.* اسکی èski, عتیق "àtìk, قدیم kàdīm, کارقدیم kyāri-kàdīm.

Antiquity, *s.* عنتقه "àntika; اسکی زمان èski-zàmàn.

Antler, *s.* بوينوز bòynuz.

Anus, *s.* مقعد mȧk"ȧd.

Anvil, *s.* اورس ùrss.

Anxiety, *s.* قصاوت kȧssāvèt; تلاشی tèlāshī (tèlȧsh).

Any, *pro.* بر bir, براز bīr-ȧz, بعض bȧ"zi; هيچ hìch, هيچ‌بر hìch-bìr.

Anybody, *pro.* كمسنه kìmèssnė (kìmssė).

Anyhow, *ad.* نصل‌اولورسه nàsal-òlurs*a*; هيچ‌بر درلو hìch-bìr-dùrlu.

Apace, *ad.* چابك chàbȧk.

Apart, *ad.* ايرى ȧyri.

Apartment, *s.* اوطه òda; دائره dā'irė.

Apathy, *s.* قيدسزلق kàydsìzlìk, عدم تقيد "ȧdėmi-tȧkàyyud.

Ape, *s.* ميمون màymūn, شبك shèbek; —, *v.a.* تقليدا tȧklīd-et.

Aperient, *a.* مسهل mùsshil (ss-h).

Aperture, *s.* دليك dèlik, ارالق ȧralìk, اچقلق ȧchìklìk, نفسلك nèfesslik.

Apex, *s.* رأس rè'ss, ذروه zìrvė.

Aphelion, *s.* حضيض hȧddīd.

Apiece, *ad.* بهرينه bèhȧrin*a*.

Apocryphal, *a.* مشكوك mèshkyūk.

Apogee, *s.* حضيض hȧddīd.

Apologize, *v.n.* عذرديلمك "ȧzr-dìlémek.

Apology, *s.* عذرنامه "ȧzrnāmė; عذربيانی "ȧzr-bèyāni.

Apoplexy, *s.* طملمه dȧmlȧ, نزول nùzūl.

Apostasy, *s.* ارتداد ìrtidād.

Apostate, *s.* مرتد mùrtèdd (mùrtȧd), دونمه dònm*a*.

Apostatize, *v.n.* دينندن دونمك dīnìndən-dònmek.

Apostle, *s.* رسول rèssūl, مرسل mùrsė

the apostles of Christ, حواريون hàwārìyyūn. [lsspènchiyl

Apothecary, *s.* اجزاجی èjzāji, پنچيار

Appal, *v.a.* قورقتمق kòrkutm*a* تخويفا tàkhwīf-et.

Appanage, *s.* ارپه‌لق ȧrpȧlìk, شمقلق bȧshmȧklìk.

Apparatus, *s.* طاقم tȧkȧm, ت‌ادوات ālāt-èdawāt.

Apparel, *s.* اثواب èsswāb (èssbȧb لباس lìbȧss, البسه èlbissė.

Apparent, *a.* ظاهر zāhir, بديدار bèdīdā هوادا hùwèydā, اشكار ȧshìkyār.

Apparently, *ad.* غالبا ghālìba; ظاهرا zāhira. [yālı

Apparition, *s.* ظهور zùhūr; خياله khà

Appeal, *v.n.* دوشمك dùshmek, يغنمق sìgh*i*nmak; مراجعتا mùrāj*a*"ȧt-et

Appear, *v.n.* كورنمك ghyòrunmek كوزكمك ghyòzìkmek, لهورا zùhūr-et; it appears, *v. imp.* غالبا ghālìba; كلور ghèlir, كورنيور ghyò runiyor.

Appearance, *s.* صورت sūrèt, ييئت hèy'èt; كورنش ghyòrunush; لهور zùhūr.

Appease, *v.a.* تسكين tèsakīn-et.

Append, *v.a.* ضمما zȧmm-et, علاوه "ìlāvė-et.

Appendage, Appendix, *s.* تتمه tè tìmmė, ضميمه zȧmīmė, علاوه "ìlāvė.

Appertain, *v.n.* راجع‌او rājì"ol, منوطاو mènūt-ol, متعلق‌او mùt*a*"ȧllik-ol.

Appetite, *s.* اشتها ìshtìhā (ìshtȧh.)

Applaud, *v.a.* ستايش sìtāyish-et.

Applause, *s.* ستايش sìtāyish.

Apple, *s.* الما èlma.

Applicable, *a.* دوقنور dòkunur; مناسبت‌الور mùnāssébèt-èlir.

Application, *s.* دوقندرش dòkundurush, ياپشدرش yàpishdirish; دوشش dùshush, باش‌اورش bàsh-ùrush (wùrush), مراجعت mùrāja"àt; چالشش chàlishish, سعی و غیرت sà"y-u-ghàyrèt, صرف ذهن sàrfi-zihn, جد و جهد jìdd-u-jèhd.

Apply, *v.a.* دوقندرمق dòkundurmak, ياپشدرمق yàpishdirmak; سورمك sùrmek; تطبيق‌ا tàtbīk-et; طلا tilā-et; —, *v.n.* باش‌اورمق bàsh-wùrmak, دوشمك dùshmek, مراجعت mùrāja"àt-et; — for, استمك ìsté-mek, استدعا‌ا ìsstìd"ā-et, مطالبه‌ا mùtālébè-et, مطلوب‌ا màtlūb-et; —, one's self, چالشمق chàlishmak, سعی‌ا sà"y-et, سعی و غیرت‌ا sà"y-u-ghàyrèt-et.

Appoint, *v.a.* تعیین‌ا tà"yīn-et, نصب‌ا nàssb-et, تخصیص‌ا tàkhsìss-et.

Appointment, *s.* مأموریت mè'mū-riyyèt; ایش ìsh.

Apportion, *v.a.* حصه حصه تقسیم‌ا hìssé-hìssé-tàksīm-et. [nāssib.

Apposite, *a.* یوللو yòllu, مناسب mù-

Appraise, *v.a.* قیمت‌تقدیرا kìmèt-tàkdīr-et, بها بچمك bàhà-bìchmek (pàhà).

Appreciate, *v.a.* تقدیرا tàkdīr-et, قدرینی بلمك kàdrini-bìlmek.

Apprehend, *v.a.* طوتمق tùtmak, يقالمق yàkalamak, اخذ و كرفت‌ا àkhz-u-ghìrìft-et; اكلامق ànglamak (ànnamak), درك‌ا dèrk-et; قورقمق kòrkmak.

Apprehension, *s.* اخذ و كرفت àkhz-u-ghìrìft; فهم و ادراك fèhm-u-ìdrāk; قورقو kòrku. [kussu-òlan.

Apprehensive, *a.* قورقوسی اولان kòr-

Apprentice, *s.* شاكرد shāghird; —, *v.a.* شاكردلكه ويرمك shāghirdlighé-vèrmek.

Apprenticeship, *s.* شاكردلك shā-ghirdlik. [mek.

Apprize, *v.a.* خبر ويرمك khàbèr-vèr-

Approach, *s.* يول yòl; تقرب tàkàr-rub; —, *v.a.* & *n.* تقرب‌ا tàkàr-rub-et, يقينلاشمق yàkinlashmak, يقين‌وارمق yàkin-vàrmak. [ìsstìhsān.

Approbation, *s.* تحسين tàhsīn, استحسان

Appropriate, *v.a.* تخصيص‌ا tàkhsìss-et; —, *a.* مناسب mùnāssib.

Approval, *s.* استحسان ìsstìhsān; on —, *ad.* مخير mùkhàyyèr.

Approximate, *a.* تقريبی tàkrībī, تخمينی tàkhmīnī; —, *v.n.* تقرب‌ا tàkàr-rub-et. [tàkhmīna.

Approximately, *ad.* تقريبا tàkrība, تخمينا

Approximation, *s.* تقرب tàkàrrub; تخمين tàkhmīn.

Apricot, *s.* قيسی kàyssi, زردالو zèrdāli.

April, *s.* نيسان nīssān.

Apron, *s.* پشتمال pèshtamàl.

Apropos, *a.* & *ad.* مناسب mùnāsìb.

Apt, *a.* مستعد mùsstā"idd. [vwèjìlé.

Aptly, *ad.* مناسبتی وجهله mùn-āsìbéti-

Aptitude, Aptness, *s.* استعداد istʿdād. [kĕzab-suyu.

Aquafortis, *s.* تیزاب tīzāb, کذاب‌صویی

Aqueduct, *s.* صویولی sù-yòlu, کمر kèmer, کمرلر kémerler.

Arab, *s.* عرب ʿàrab.

Arabia, *s.* عربستان ʿàrabistan.

Arabic, *s.* عربجه ʿàrabja.

Arable, *a.* اکلورپچلور èkilir-bichilir, مزروع mèzrūʿ; —, land, *s.* مزرعه mèzraʿà, طرلا tàrla.

Ararat, Mt., *s.* اغری طاغی ʌghri-dʌghi.

Arbiter, Arbitrator, حکم hàkem.

Arbitrate, *v.n.* ایردا àyrd-et.

Arc, *s.* قوس kàves.

Arch, *s.* کمر kèmer.

Archer, *s.* کمانکش kèmankèsh.

Archery, *s.* کمانکشلك kèmankèshlik.

Architect, *s.* معمار miʿmàr, قالفه kàlfa.

Architecture, *s.* فن‌معماری fĕnni-miʿ-màrī; بنا bìnā; بنالر bìnālar.

Archives, *s. pl.* قیودات kùyùdāt, دفترخانه dèftĕrkhānĕ, اوراق محفزنی èvràk-màkhzĕni.

Arctic, *a.* شمالی shimālī.

Ardent, *a.* اتشلو àtèshli; یانار yànar.

Ardour, *s.* گرمیت ghèrmìyyèt.

Arduous, *a.* کوچ ghyàch, چتین chètin, متعسر mùtaʿàssir.

Area, *s.* سطح sàth (t-h.)

Argue, *v.n.* لقردیا làkirdi-et, مباحثه‌ا mùbāhéssĕ-et; چکه‌یارشیا chèngĕ-yārishi-et.

Argument, *s.* لقردی làkirdi, کلام kèlām, سوز sùz.

Arid, *a.* قورو kùru, چول chùl.

Arise, *v.n.* قالقمق kàlkmak; دوغمق dòghmak, طلوع ایتمك tùlūʿet; نشأت ایتمك nèsh'èt-et, لازم‌کلمك lāzim-ghèlmek

Aristocracy, *s.* کبار kibār.

Aristocrat, *s.* کباردن‌بری kibār-den-bìri

Arithmetic, *s.* علم‌حساب ʿilmi-hìssā (hès-). ["ilmi-hìssāb

Arithmetician, *s.* اهل علم حساب èhli

Ark, *s.* Noah's —, نوح کمیسی nūh -ghèmissi; — of the covenant تابوت‌سکینه tābūti-sèkĭnĕ.

Arm, *s.* قول kòl; سلاح sìlāh; —, *v.n* سلاحلنمق sìlāhlanmak; —, *v.a* سلاح ویرمك sìlāh-vèrmek; دونانمق dònatmak.

Armada, *s.* دونانما dònanmā.

Arm-chair, *s.* قولتقلی کرسی kòltuklu, قولتقلی صندالیه kòltuklu-sāndālìyyĕ.

Armenia, *s.* ارمنستان èrmènistān.

Armenian, *a.* ارمنی èrmènī; —, ارمنی èrmènī; ارمنیجه èrmènījĕ.

Armfull, *s.* قوجاق کوجاق kùjak, قوجاق طولوسی kùjak-dòlussu.

Armillary sphere, *s.* کره مشبکه kyùrĕ-i-mùshèbbĕkĕ.

Armistice, *s.* متارکه mùtārékĕ.

Armlet, *s.* بازوبند bāzūbènd.

Armorer, قلججی kìlìjji, تفنکجی tü fènkji, چاقمقجی chàkmakji.

Armory, *s.* جبه‌خانه jèbĕ-khānĕ.

Armour, *s.* زرح zìrh; سلاح sìlāh.

Armpit, *s.* قولتق kòltuk.

Army, *s.* اردو òrdu, عسکر ʿàskĕr.

Aromatic, *a.* قوقولو kòkulu.

Around, *ad.* and *pr.* اطرافه ètrāfa, اطرافده ètrāfda.

Arouse, *v.a.* قالدرمق kàldirmak, اویاندرمق ùyàndirmak.

Arrange, *v.a.* دیزمك dizmek, ترتیب ا tèrtìb-et, تنظیم ا tànzīm-et, نظامه قومق nìzāme-kòmak; قرارلاشدرمق kàrārlashdirmak.

Arrangement, *s.* ترتیب tèrtīb, نظام nìzām; قرار kàràr.

Array, *s.* ترتیب tèrtīb, نظام nīzam, صف [saff.

Arrayed, *a.* کییلو ghìyili, ملبس mùlèbbès. [bàkāyā.

Arrears, *s. pl.* ساندے māndé, بقایا

Arrest, *s.* حبس hàbss; —, *v.a.* اخذوکرفتا àkhz-u-ghìrift-et; توقیفا tèvkīf-et.

Arrival, *s.* قدوم kùdūm, کلش ghèliah; وصول vùssūl, وارش vàrish.

Arrive, *v.n.* کلمك ghèlmek, وارمق vàrmak, واصل اوl wāssil-òl, وصول بولمق wùssūl-bùlmak. [tèkèbbur.

Arrogance, *s.* تعظم tà"àzzum, تکبر

Arrogant, *a.* متکبر mùtékèbbir.

Arrogate to one's self, *v.a.* قالقشمق kàlkishmak, اوزرینه المق ùzérinè-àlmak.

Arrow, *s.* اوق òk, تیر tīr, سهم sèhm.

Arse, *s.* کوت ghyàt, دبر dùbr, کون kyòn.

Arsenal, *s.* طوبخانه tòp-khānė.

Arsenic, *s.* سیچان اوتی sìchan-òtu.

Arson, *s.* خانه یاقمق khānė-yàkmak.

Art, *s.* صنعت sàn"àt; فن fènn; معرفت mà"rifèt; حیله hīlė.

Artery, *s.* شاه طمر shāh-dàmar.

Artful, *a.* شیطان shèytàn, حیله باز hīlėbāz.

Artfulness, *s.* حیله بازلك hīlėbāzlik.

Artfully, *adv.* حیله ایله hīlė-ilė.

Artichoke, *s.* انکنار ìnghinār; Jerusalem —, یرالماسی yèr-èlmassi.

Article, *s.* متاع màtā", مال màl; بند bend, فقره fìkra; definite —, حرف تعریف hàrfi-tà"rīf; indefinite —, ادات تبهیم èdāti-tébhīm.

Artifice, *s.* حیله hīlė.

Artificer, *s.* اصناف èsnàf, اهل صنعت èhli-sàn"àt.

Artificial, *a.* صنعی sùn"ī, مصنع mùsànnà", یاپمه yàpma, تقلید tàklīd.

Artillery, *s.* طوبلر tòplar, طوبجی عسکری tòpji-"àsskĸri; — man, *s.* طوپجی tòpji. [èhli-sàn"àt.

Artisan, *s.* اصناف èsnàf, اهل صنعت

Artist, *s.* رسام rèssām.

Artless, *a.* صافدرون sāfdérūn; حیله سز hīlėssiz.

As, *c.* چونکه chùnku, چون chūn; *ad.* ایکن ìkèn; as . . . as . . ., قدر kàdr; as soon as, دیغی کبی -dighi-ghìbi; as it were, as though, صانکه sànki; as for, as to, کلنجه ghèlinjė; as much, بوقدر bù-kàdr, اولقدر òl-kàdr (ò-); as much as . . ., قدر kàdr; as well as, کبی ghìbi, قدر kàdr.

Ascend, *v.a.* and *n.* چیقمق chìkmak, صعودا sù"ūd-et.

Ascendency, *s.* نفوذ nùfūz, اعتبار ì"tibār, حکم hùkm.

Ascension, *s.* صعود sù"ūd.

Ascent, *s.* صعود sù''ūd ; يوقش yòkush.

Ascertain, *v.a.* تحقيق ا tàhkīk-et.

Ascribe, *v.a.* اسنادا ìssnād-et.

Ash, Ashes, *s.* كول kyùl ; ash-tree, ديش بوداق اغاجى dìsh-bùdàk-*agh*aji.

Ashamed, *a.* محجوب màhjūb ; to be —, *v.n.* اوطانمق ùtànmak.

Ashore, *ad.* قرايه kàr*aya*, قرادە kàr*ada*.

Asia, *s.* اسيا ìssia.

Asiatic, *a.* اسياالو ìssiali.

Aside, *ad.* برياناه bìr-yàn*a*, برطرفه bìr-tàraf*a* ; برياندە bìr-yànd*a*, برطرفدە bìr-tàrafd*a* ; ايرى àyri.

Ask, *v.a.* صورمق sòrmak, سؤال ا sù'āl-et ; استمك ìsstémek.

Askew, Aslant, *ad.* ارقورى àrkuri (àykiri), چارپق chàrpik.

Asleep, *a.* اويويور ùyuyor, اويومش ùyumush, اويقودە ùykud*a*.

Asparagus, *s.* قوش قونمز kùsh-kònmàz.

Aspect, *s.* منظرە mànz*ara* ; باقش bàkish ; هيئت hèy'èt ; نظارت nèzārèt.

Aspire, *v.n.* كوز ديكمك ghyùz-dìkmek, امل ا èmel-et.

Ass, *s.* اشك èshek, حمار hìmār, خر [khàr.

Ass-colt, *s.* صيپه sìpa.

Assail, *v.a.* هجوم ا hùjūm-et.

Assailant, *s.* هجوم جى hùjūmju, هجوم ايدن hùjūm-èdən.

Assassin, *s.* قانلو kànli, قاتل kātīl.

Assassinate, *v.a.* اولدرمك àldurmek, قتل ا kàtl-et, تلف ا tèlef-et.

Assassination, *s.* قتل kàtl.

Assault, *s.* يورويش yùruyush, هجوم hùjūm ; اوزرينه ùzérinė-yürumek, يورويش ا yùruyush-et, هجوم ا hùjūm-et.

Assay, *v.a.* محكه طوتمق màhèkkė-tùtmak (mèhènkė), عيارينه باقمق ''àyàrina-bàkmak.

Assayer, *s.* عيارجى ''àyyārji.

Assemble, *v.a.* طوپلامق tòplamak, جمع ا jèm''-et ; —, *v.n.* طوپلانمق tòplanmak جمع او جمع ا تجمع ا tèjèmmu''-et, jèm''-òl.

Assembly, *s.* جمعيت jèm''iyyèt.

Assent, *s.* رضا rìzā, موافقت mùwāfakàt —, *v.n.* رضا ويرمك rìzā-vèrmek موافقت ا mùwāfakàt-et.

Assert, *v.a.* ادعا ا ìddi''ā-et, يمك dèmek.

Assertion, *s.* لاقردى làkirdi, سوز sùz قول kàvl, ادعا ìddi''ā.

Assess, *v.a.* تعيين ويركو ايچون كشف ا tà''yīni-vèrgū-ìchin-kèshf-et.

Assets, *s. pl.* مال ايله اقچه màl-il*a*-àkch*a*

Asseveration, *s.* يمين yèmīn.

Assiduity, *s.* اقدام īkdām.

Assiduous, *a.* مقدم mùkdim, چالشقان chàlishkàn.

Assign, *v.a.* تعيين ا tà''yīn-et, تخصيص ا tàkhsīs-et ; حواله ا hàwālė-et.

Assignee, *s.* وكيل vèkīl.

Assist, *v.a.* ياردم ا yàrdim-et, معاونت ا mù''āvénèt-et, امداد ا ìmdād-et ; — *v.n.* بولنمق bùlunmak, كلمك ghèlmek, حاضراو hāzir-ol.

Assistance, *s.* ياردم yàrdim, امداد ìmdād, اعانه i''ānė, معاونت mù''āvènèt. [mù''āvin, يماق yàmak

Assistant, *s.* ياردمجى yàrdimji, معاون

Associate, *s.* ارقه‌داش àrkadash, رفيق rèfìk, قرين kàrīn ; —, *v.a.* قوكشمق kòghrshmak, كورشمك ghyùrushmek. ارقه‌داشلق ا àrka-dashlīk-et, اختلاط ا ikhtilāt-et, الفت ا ùlfèt-et.

Association, *s.* شركت shìrkèt, قومپانيا kòmpànya.

Assuage, *v.a.* تسكين ا tèsskīn-et.

Assume, *v.a.* المق àlmak, قبول ا kàbūl-et ; اوزرتنه المق ùzrìné-àlmak ; كيرمك ghìrmek.

Assurance, *s.* سوز sàz, تأمينات tè'mināt (pl.) ; يمين yèmīn ; اعتماد i''timād, ثبات sèbāt ; عارسزلق ''àrsizlik ; سيغورته sighūrta.

Assure, *v.a.* تأمين ا tè'mīn-et ; يمين ا yèmīn-et ; امين ا èmīn-et.

Asterisk, *s.* اشارت (*) اشبو

Astern, *ad.* ارقه‌سنه àrkasina, ارقه‌سنده àrkasinda ; اردينه àrdina, اردنده ardinda.

Asthma, *s.* ضيق النفس zīku-'n-nèfess, ضيق الصدر zīku-'s-sàdr.

Astonish, *v.a.* تعجب ايتدرمك tà-''àjjub-ètdirmek.

Astonished, *a.* متعجب mùta''àjjib ; to be —, *v.n.* تعجب ا tà''àjjub-et, شاشمق shàshmak.

Astonishment, *s.* تعجب tà-''àjjub, حيرت hàyrèt.

Astound, *v.a.* حيرته صالمق hàyrèta-[-sàlmak.

Astray, *ad.*, to go astray, *v.n.* ياكلش يانلش يول طوتمق yànglish-yòl-tùtmak (Turkish).

Astringent, *a.* سيقيجى sikìji.

Astrologer, *s.* منجم mùnèjjim.

Astrology, *s.* علم نجوم ''ilmi-nùjūm.

Astronomer, *s.* اهل هيئت èhli-hèy'èt.

Astronomy, *s.* علم هيئت ''ilmi-hèy'èt.

Asunder, *ad.* ايكى پارچه ìki-pàrcha ; ايرى àyri, منفصل mùnfàssil.

Asylum, *s.* صيغنه‌جق ير sìghinajak-yèr, ملجا mèljā.

At, *pr.* ده è, *a* ; ده dé, da.

Atheism, *s.* انكار بالله inkyār-bì-llàh.

Atheist, *s.* منكر بالله mùnkir-bì-'llāh.

Athens, *s.* اتينا àtinà.

Athletic, *a.* قوى kàwī, قوتلو kùvvètli.

Atlantic, *s.* بحر محيط غربى bàhri-mūhīt-ghàrbī.

Atmosphere, *s.* كره هوا kyùrè'i-hàwā ; [هوا hàwā.

Atom, *s.* ذره zèrrè.

Atone, *v.n.* كفارت ا kèfārèt-et.

Atonement, *s.* كفارت kèfārèt.

Atrocious, *a.* شنيع shènī'', اشنع èshnà''.

Atrociousness, Atrocity, *s.* شناعت [shènā''àt.

Attach, *v.a.* باغلامق bàghlamak, ربط ا ràbt-et, بندا bènd-et ; — one's self, *v.n.* باغلانمق bàghlanmak, علاقه ا ''àlāka-et.

Attaché, *s.* (French) معيت مأمورى mà''iyyèt-mémūri.

Attachment, *s.* علاقه ''àlāka, محبت [màhàbbèt.

Attack, *s.* هجوم hùjūm ; نوبت nùbèt, ظهور zùhūr, اصابت issābèt ; —, *v.a.* هجوم ا hùjūm-et ; عليهنه چيقشمق ''àlèyhina-chìkishmak ; اصابت ا issā-bèt-et, ظهورا zùhūr-et.

Attain, *v.a.* واصل او wāssil-ol ; بالغ او

bâligh-ôl; نائل‌او nâ'il-ôl; مظفراو mùzàffar-ôl, موفق‌او mùwàffak-ôl; تحصیل‌ا tàhsîl-et, کسب‌ا kèsb-et.

Attainment, *s.* تحصیل tàhsîl.

Attar, *s.* (Arabic) عطر "ître; — of roses, گل یاغی gyûl-yàghi, عطر یاغی "ître-yàghi.

Attempt, *s.* قالقشش kàlkishish; —, *v.n.* قالقشمق kàlkishmak.

Attend, *v.a.* بکلمك bèklémek; رفاقت‌ا rèfâkàt-et; باقمق bàkmak, خدمت‌ا khìdmèt-et (hìzmet).

Attendance, *s.* رفاقت rèfâkàt; خدمت khìdmèt (hìzmet); اتباع‌طاقمی èthā"-tàkimi. [اتباع èthā".

Attendant, *s.* رفیق rèfîk; attendants,

Attention, *s.* دقت dikkàt, تقید tàkàyyud, اهتمام ihtimâm; to pay —, دقت‌ا dikkàt-et; to call — to, دقت جلب‌ا dikkàt-jèlb-et.

Attentive, *a.* مقید mùkàyyèd; to be —, *v.n.* دقت‌ا dikkàt-et.

Attest, *v.a.* یمین‌ویرمك yèmîn-vèrmek; —, *v.n.* یمین‌ا yèmîn-et, شهادت‌ا shàhâdèt-et. [shàhâdèt.

Attestation, *s.* یمین yèmîn; شهادت

Attic, *s.* طوان‌اراسی tàwàn-àrassi.

Attire, *s.* البسه èlbìssé, زی zìy, قیافی kîlîk, کسوت kìsvèt; —, *v.a.* کیندرمك ghìyindirmek.

Attitude, *s.* دورش dûrush, وضع wàz"i (pl. اوضاع èvzā"); هیئت hèy'èt.

Attorney, *s.* وکیل vèkîl, دعوا وکیلی dà"-wà-vèkîli; power of —, وکالتنامه vèkyâlet-nâmé.

Attract, *v.a.* جذب‌ا jèzb-et, کمك chèkmek. [-jâzîb

Attraction, *s.* قوت‌جاذبه kûvvèt-

Attractive, *a.* جاذب jâzîb.

Attribute, *s.* صفت sìfàt; —, *v.* عزوا "àzv-et, ویرمك vèrmek, ا ناد ìsnâd-et.

Auburn, *a.* لپسقه lìpìsk*a*.

Auction, *s.* مزاد mèzâd (mèzàt), زایده mùzâyédé. [dèllâl (tèllàl

Auctioneer, *s.* مزادجی mèzâdjî, لال

Audacious, *a.* جسور jèssûr; عارسز "ârsî

Audacity, *s.* جسارت jèssârèt; ارسزلق "ârsîzlîk.

Audible, *a.* ایشدیلور ìshìdilir.

Audience, *s.* ملاقات mùlâkât (interview) جماعت jèmâ"àt, سامعین sâmi"în to hold an —, دیوان قورمق dîwan kûrmak.

Audit, *v.a.* حساب‌یوقلامق hìssâb-yòk lamak, محاسبه‌ا mùhâssébé-et; — office, *s.* محاسبه قلمی mùhâssébé kàlàmi.

Auditor, *s.* دکلیان dìngléyen (dînèyen) سامع sâmi"; محاسبه‌جی mùhâssébéji

Auger, *s.* بورغی bûrghu.

Aught, *s.* برشی bìr-shèy; هیچ‌برشی hìch-bìr-shèy.

Augment, *v.n.* ارتمق àrtmak, زدیاد بولمق ìzdiyâd-bûlmak, ترقی‌ا tèràkki-et; —, *v.a.* ارترمق àrtìrmak تکثیرا tèksîr-et.

Augmentation, *s.* ازدیاد ìzdiyâd, تزاید tèzâyud, ترقی tèràkki.

Augur, *s.* کاهن kyâhin, فالجی fâljî.

Augury, *s.* فال fâl.

August, *s.* اغستوس àghosstoss; —, *a.* عالی "âlī, سامی sâmī.

Aunt, *s.* (paternal) حاله hâla; (maternal) تیزه tèyzé; (uncle's wife) ینکه yènghé. [sā"ade.

Auspices, *s. pl.* سایه sâyé, مساعده mùssā"id.

Auspicious, *a.* مساعد mùssā"id.

Austere, *a.* سرت طبیعتلو sert-tàbī"àtlí; ریاضتلو rìyāzàtlí.

Austerity, *s.* ریاضت rìyāzàt.

Australia, *s.* اوسترالیا Àvstrālia.

Austria, *s.* اوستریا Àvstria. [bàr.

Authentic, *a.* صحیح sàhīh, معتبر mù"té-

Authenticity, *s.* صحت sìhhàt.

Author, *s.* باعث bā"iss, بادی bādī, صانع sānī"; مؤلف mù'èllif, مصنف mussānnif.

Authoritative, *a.* امرانه āmirāné.

Authority, *s.* حکم kùkm, امر èmr; حاکم hakim, آمر āmir, ضابط zābit; اذن ızn, رخصت rùkhsàt; مأذونیت mè'zūnìyyèt; سند sèned, برهان burhān.

Authorization, *s.* اذن ìzn, رخصت rukhsàt; مأذونیت mè'zūnìyyèt.

Authorize, *v.a.* اذن ویرمك ìzn-vèrmek, ترخیص tèrkhìss-et.

Autumn, *s.* کوز ghyùz, صوك بهار sòng-bahār, فصل خریف fàssli-khàrīf.

Autumnal, *a.* خریفی khàrīfī.

Auxiliary, *s.* یاردمجی yàrdìmji.

Avail, *v.a.* فائده fā'idé-et; — one's self of, *v.n.* قبول الده kàbūl-et. [àldé.

Available, *a.* حاضر hāzìr, موجود mèvjūd,

Avalanche, *s.* (French) چیغ chìgh.

Avarice, *s.* خست khìssèt, خسیسلك khàssìsalik.

Avaricious, *a.* خسیس khàssìss.

Avenge, *v.a.* انتقامنی المق ìntikāmini-àlmak; — one's self, *v.n.* انتقام المق ìntikām-àlmak.

Average, *a.* وسط wàssat, اورته òrta; on an —, بربری اوسته bìr-bìri-ùstuna.

Averse, *a.* راضی دکل rāzi-dìghil.

Aversion, *s.* عدم رضا "àdémi-rìzā; نفرت nèfrèt.

Avoid, *v.a.* قاچنمق kàchìnmak, صاقنمق sàkìnmak, چکنمك chèkinmek.

Avow, *v a.* اقرارا ìkrār-et, اعترافا ì"ti-rāf-et.

Awake, *a.* اویانق ùyànìk; —, *v.a.* اویاندرمق ùyànmak; —, *v.a.* اویاندرمق ùyàndìrmak.

Award, *s.* حکم hùkm, قرار kàrār.

Aware (to be), *v.n.* خبرك اوlu khàbàri-òl; (to become), خبر المق khàbar-àlmak.

Away, *ad.* اوزاغه ùzàgha, اوزاقده ùzàkda; to do — with, قالدرمق kàldirmak.

Awful, *a.* قورقنجلو kòrkunjlu.

Awhile, *ad.* بروقت bìr-wàkìt, براز bìr-àz.

Awkward, *a.* یاقشمز yàkìshmaz, یاقشقسز yàkìshìksiz.

Awl, *s.* بیز bīz.

Awning, *s.* تنته tènta.

Awry, *a.* چارپق chàrpìk.

Axe, *s.* بالطه bàlta.

Axis, *s.* محور mìhver.

Axle, *s.* دنگل dìnghil.

Azure, *a.* اچق مائی àchìk-mā'ī (màvi), کوك مائیسی ghyùk-mā'ìssi (māvissi).

B.

Babbler, *s.* گوزه ghèvézé, بوش بوغاز bòsh-bòghàz.

Babe, *s.* چوجق chòjuk, ببك bèbek.

Baboon, *s.* میمون màymūn.

Baby, *s.* چوجق chòjuk, ببك bèbek.

Babylon, *s.* بابل شهری Bàbèl-shèhiri.

Bachelor, *s.* بیکار bīkyār (bèykyār).

Back, *s.* ارد ard; ارقه àrka; صرت sìrt; ظهر zàhr; ترس tèrss; کیرو ghèri; ورا vèrā; —, *ad.* کیرو ghèri, کیرویه ghèriya, کیرودی ghèrida; —, *v.a.* and *n.* (a boat in rowing) سیه‌ا siyé-et.

Backgammon, *s.* طاوله اویونی tàwla-òyunu.

Backwards, *ad.* ترسنه tèrssina, ترس tèrss, کیرو کیرو ghèri-ghèri, قیچین قیچین kìchin-kìchin.

Bacon, *s.* طوکر پاصدرمه‌سی dòngguz (dò-muz) pàssdirmàssi.

Bad, *a.* فنا fèna; بوزق bòzuk; قالپ kàlp; کوتی kyùtu, ایش یوق ìsh-yòk.

Bag, *s.* توربه tòrba, کیسه kèyssé.

Baggage, *s.* اشیا èshyā, یوك yùk, پرتی pìrti.

Bail, *s.* کفیل kèfil.

Bait, *s.* یم yèm; —, *v.a.* یم ویرمك yèm-vèrmek; یملمك yèmlémek.

Bake, *v.a.* فروندی پشرمك fìrinda-pìshir-mek; —, *v.n.* فروندی پشمك fìrinda-pìshmek.

Bake-house, *s.* فرون fìrin,

Baker, *s.* اتمکجی ètmekji (èkmekji); فرونجی fìrinjì.

Bakery, *s.* اتمکجی دکانی ètmekji-dùk-kyāni.

Balance, *s.* ترازو tèrāzi; فضله fàzl باقی قالان مبلغ bàkī-kàlàn-mèblagh محاسبه دفتری mùhāssébé-dèftɛri.

Balanced, *a.* دنك dènk.

Balcony, *s.* شاهنشین shāhnishīn.

Bald, *a.* باشی طاس bàshi-tàss; کل kèl

Bale, *s.* دنك dènk.

Ball, *s.* طوپ tòp; یومق yùmak; غیوللی ghyùllé; قورشون kùrshun; بالو bàlo

Ballad, *s.* ترکی tùrkyu.

Ballast, *s.* صفره sàfra.

Balloon, *s.* بالون, bàlon, چادر chàdìr.

Ballot, *s.* قرعه kùr''à, پیانقو pìyànko.

Bamboo, *s.* قامش kàmish.

Band, *s.* باغ bàgh; طاقم tàkim, بلك bàluk; موزیقه mùzika.

Bandage, *s.* صارغی sàrghi.

Banish, *v.a.* سورمك sùrmek, سورکون sùrghyun-et, نفی nèfy-et; نفی دیه dèf''-et.

Banishment, *s.* سورکون sùrghyun, نفی nèfy.

Bank, *s.* صو کناری sù-kènàri; صدد sèdd; بانقه bànka.

Banker, *s.* صراف sàrrāf (sàraf).

Bankrupt, *s.* مفلس mùfliss.

Bankruptcy, *s.* مفلسلك mùflisslik.

Banner, *s.* بیراق bāyrak, سنجاق sànjak باندره bàndara.

Banquet, *s.* ضیافت zìyāfèt.

Baptize, *v.a.* وافتیزا wàftiz-et.

Bar, *s.* قول kòl; صیرق sìrik; مسال kùmsàl; مانع māni''; —, *v.a.* منع mèn''-et, مانع‌او māni-òl.

Barb, *s.* عرب اتی ''àrab-àti.

Barbarian, *s.* ترك türk, وحشی‌ادم vàhshi-àdam. [sizlik.

Barbarity, *s.* انسانیتسزلك insānìyyèt-

Barbarous, *a.* انسانیتسز ìnsānìyyètsiz; قبا kàba, تربیه‌سز tèrbìyyéssiz.

Barber, *s.* بربر bèrbır.

Barberries, *s.* عنبربارس "ànbèrbāriss.

Bard, *s.* شاعر shā"ir.

Bare, *a.* چپلاق chìplàk; اچق àchìk; قورو kùru; —, *v.a.* اچمق àchmak.

Barefoot, *ad.* یالین‌ایاق yàlìn-āyak.

Barely, *ad.* كوچ‌بله ghyùch-bèla.

Bargain, *s.* پازارلق pàzarlìk; —, *v.n.* پازارلق pàzarlìk-et.

Barge, *s.* ماغونه màghona; صندال sàndàl, فلوقه fìlìka.

Bark, *s.* اغاج‌قبوغی àghaj-kàbughu; ناوی nàvi; —, *v.n.* حاولامق hàw-lamak; —, *v.a.* قبوغنی‌صویمق kà-bughunu-sòymak.

Barley, *s.* ارپه àrpa.

Barn, *s.* انبار ànbar.

Barometer, *s.* هوا ترازوسی hàwa-tèrāzissi.

Baron, *s.* بر لقب bìr-làkb.

Baronet, *s.* بر لقب bìr-làkb.

Barracks, *s.* قشله kìshla, قشلاغ kìshlāgh.

Barrel, *s.* فوچی fìchi, واریل vàril; **gun-barrel**, تفنكك‌تیموری tùfègh-ing-dèmiri; **double-barrel gun**, چفته تفنك chìfté-tùfék.

Barren, *a.* قسر kìssr; چول chùl, محصولسز màhsūlsiz; خیرسز khàyrsiz.

Barricade, *s.* برنوع مانع دیوار bir-nev'i-

Barrier, *s.* قپو kàpi. [māni"-dùwàr.

Barrow, *s.* ال‌عربه‌سی èl-"àrabassi.

Barter, *s.* ترانپه tràn*p*a, دیكش dì*gh*ish; *v.a.* and *n.* ترانپه‌ا tràn*p*a-et, دیكشا dì*gh*ish-et.

Base, *s.* كرسی kyùrsi; قاعده kā"idé; —, *a.* الچق àlchàk.

Base-line, *s.* ضلع معلوم dìl"é-mà"lūm.

Bashful, *a.* محجوب màhjūb, اوطانغاچ ùtànghàch.

Bashfulness, *s.* حجاب hìjāb.

Basin, *s.* كاسه kyāssé, چناق chànak;

Basis, *s.* اساس èssāss. [حوض hàwz.

Basket, *s.* سپد sèped, كوفه kyùfé.

Bason, *s.* لكن lè*gh*ın.

Bassora, *s.* بصره bàssra.

Bastard, *s.* and *a.* پیچ pìch.

Bastinado, *s.* طیاق dàyak.

Bastion, *s.* طابیه tàbiya.

Bat, *s.* چومق chòmak; یراسه yèrassa.

Bath, *s.* حمام hàmmām (hàmam).

Bathe, *v.n.* صویه كیرمك sùya-ghìrmek; یقانمق yìkanmak; —, *v.a.* یقامق yìkamak.

Battalion, *s.* طابور tàbur.

Batter, *v.a.* دوكمك dù*gh*mek.

Battery, *s.* طابیه tàbiya.

Battle, *s.* جنك jènk, غوغا (kàwgha), محاربه mùhārébé. [bà*gh*ırmak.

Bawl, *v.n.* حیقرمق hàykırmak, باغرمق

Bay, *s.* (gulf) كورفز kyùrfez; (tree) دفنه dèfné; (colour) دورو dòru.

Bayonet, *s.* سوبكی sùnghyu.

Be, *v.n.* اولمق òlmak; بولنمق bùlun-mak, موجود او mèvjūd-òl.

Beach, *s.* یالی‌كنارى yàlì-kènāri.

Beacon, *s.* نشان nìshàn, علامت "àlāmèt.

Bead, *s.* تسبیح دانه‌سی tèssbīh-dānéssi; beads, *s. pl.* تسبیح tèssbīh.

Beak, *s.* بورون bùrun, غاغه ghàgha; امزك èmzik.

Beam, *s.* (of wood) کرش kìrish; (of light) شعاع shù"ʿ", پرتو pèrtèv.

Bean, *s.* (broad) باقله bàkla; (kidney) فصولیه fàssūlya.

Bear, *s.* آیو àyi; —, *v.a.* قالدرمق káldirmak; طیانمق dàyanmak, چکمك chèkmek, تحمل tàhàmmul-et; (fruit, &c.) ویرمك vèrmek; (children) طوغرمق dòghurmak; to bear in mind, درخاطرا dèr

Beard, *s.* صقال sàkal. [khātir-et.

Bearer, *s.* حامل hāmil, داربدی dārendé.

Bearing, *s.* (direction) جهت jihèt, کرتی kérté; (armorial) ارمه àrma.

Beast, *s.* حیوان hàywān.

Beastliness, *s.* مردارلق mùrdārlik.

Beastly, *a.* مردار mùrdār.

Beat, *v.a.* دوکمك dùghmek; (overcome) بوزمق bòzmak, التا àlt-et.

Beating, *s.* طیاق dàyak. [dilbèr.

Beautiful, *a.* کوزل ghyùzel, دلبر

Beauty, *s.* کوزللك ghyùzèllik; حسن

Beaver, *s.* قوندوز kùnduz. [hùssn.

Becalmed, *a.* (to be) روزکارسز یاتمق rūzghyārsiz yàtmak.

Because, *c.* زیرا zīrā, چونکه chùnku, شوسبدنکه shù-sèbebdàn-ki.

Beckon, *v.n.* اشارتا ìshāret-et.

Become, *v.n.* اولمق òlmak; (suit) یاقشمق yàkishmak.

Bed, *s.* یتاق yàtak, دوشك dùshek; (stratum) طبقه tàbaka; (of flow تخته tàkhta.

Bedridden, *a.* کوترم kyuturum.

Bedroom, *s.* یتاق اوطه‌سی yàtak òda

Bedstead, *s.* کرویت kèrévet.

Bee, *s.* ارى àri, بال اریسی bàl-àriss

Beech, *s.* کولکن ghyùlghèn,

Beef, *s.* صیغراتی sìghir-èti.

Beehive, *s.* ارى قوانی àri-kòwàni.

Beer, *s.* ارپه صویی àrpa-sùyu, بیره

Bees'-wax, *s.* بالمومی bàl-mumu.

Beet, Beetroot, *s.* پانجار pànjàr.

Beetle, *s.* (insect) بوجك bùj (fullers', &c.) دیبك الی dībèk-èl

Before, *pr.* (in front) اوکنده ùng (in time) اوکوندا ùngunda; (in time) اول dan-èvvèl; —, *ad.* اول èv مقدم mùkàddem, مقدما -mùk démā; ایلرو ilèri.

Beg, *v.a.* استمك ìstémek, دیلمك dilémek; —, *v.n.* دیلنمك dilènn

Beget, *v.a.* حاصل hāssil-et, ث īrāss-et; (procreate) یاپمق mak, پیدا pèydā-et.

Beggar, *s.* دیلنجی dilènji.

Begin, *v.a.* and *n.* باشلامق bàshlam

Beginning, *s.* باش bàsh; إنغج bàshlanghij; ابتدا ibtidā, اول èv

Behaviour, *s.* طور و حرکت tàwr -hàrékèt, اطوار àtwàr, حرکت rékèt.

Behead, *v.a.* باشنی کسمك bàsh kèssmek, بویونی اورمق bòyunu -wùrmak.

Behind, *pr.* اردینه àrdina, ند

...ında; ...ده ارقه arkassina, ...ده ارقه‌سند arkassinda; ...ده كيروسنه ghèrissina; ...ده كيروسند ghèrissinda; —, *ad.* ...ده گيرو ghèri, ...ده كيرو ghèrida, ...ده وراده ...rāda.

...hindhand, *ad.* گچ ghèch; to be —, *v.n.* گچ كلمق ghèch-kàlmak; يتشمامق yètishémamek.

...hold, *v.a.* باقمق bàkmak, كورمك ...ghèrmek; —, *int.* اشته ìshta, ...nā.

...ng, *s.* (thing) شى shèy; كائن ...ā'in, موجود mèvjūd, وارلان vàr-...an; (existence) وارلق vàrlìk, وجود ...ujūd, موجوديت mèvjūdìyyèt, كون ...n, كينونت kèynūnèt.

...g, the Supreme, الله àllāh.

...our, *v.a.* دوكمك dùghmek.

...*v.n.* كرمك ghéghirmek, گيرمك ghèyirmek; —, *s.* ...كرمه ghéghirma, گيرمه ghèyirma.

...eguer, *v.a.* محاصره mùhāssera-et.

...an, *a.* بلجيقالو Bèljikali.

...ium, *s.* بلجيقا Béljika.

...f, *s.* اعتقاد i''tikād; ايمان ìmān.

...ere, *v.a.* اينانمق ìnànmak, قولاق ويرمك kùlàk-vèrmek; اعتقاد ا''tikād-et; ايمان ا ìmān-et.

...ever, *s.* مؤمن mù'min, مسلم ...slim.

...*s.* (large) چاك chàng; (small) چنغراق chìngharàk; (of a time-...) زل zil.

...-hanger, *s.* چنغراق اصان اهل صنعت chìngaràk-àsān-èhli-sàn''àt.

Belligerent, *a.* and *s.* محارب mùhārib.

Bell-man, *s.* دلال tèllāl.

Bell-metal, *s.* توج *or* طوج tùj (tùnch).

Bellows, *s.* كورك kyùruk.

Belly, *s.* قارن karn.

Belong, *v.n.* مخصوص او màkhsūss-òl; متعلق او mùta''àllik-òl; منسوب او mènsūb-òl.

Beloved, *a.* عزنز ''àzīz; سوكيلو sèvghili; (mas.) معشوق mà''shūk; (fem.) معسوقه mà''shūka.

Below, *pr.* التنه àltìna, التنده àltìnda; الت يانه àlt-yànìna, الت يانده àlt-yànìnda; تحتنه tàhtìna, تحتنده tàhtìnda; زيرينه zīrìna, زيرنده zīrìnda; —, *ad.* التنه àltà, التنده àltda; الت يانه àlt-yànà, الت ياندە àlt-yàndà; زيردە zīrdà; اشاغى àshàghi, اشاغيده àshàghida.

Belt, *s.* (strap) قايش kàyish; (waist-band) كمر kèmer, قوشاق kùshàk.

Bench, *s.* صره sìrà, پيكه pèykè; (carpenter's, &c.) دستكاه dèsstghyāh (tèzghyàh).

Bend, *v.a.* اكمك èghmek; —, *v.n.* اكلمك èghilmek, چارپلمق chàrpilmak; bend down, *v.a.* ياترمق yàtirmak; — —, *v.n.* ياتمق yàtmak.

Beneath, *pr.* التنه àltìna, التنده àltìnda; ماداونده mā-dùnùndà; — one's notice, دكمز dèghmàz; — one, ياقشمز yàkìshmàz. [vèlì-nì''mèt.

Benefactor, *s.* افندى èfèndi, ولى نعمت

Beneficence, *s.* احسان ìhsān.

Beneficent, *a.* كريم kèrīm.

Beneficial, *a.* یارار yàràr; to be —, *v.n.* یارامق yàramak.

Benefit, *s.* خیر khàyr, ایولك ïyilik, منفعت mènfa''àt; احسان ìhsān, نعمت nì''mèt; —, *v.a.* یرامق yàramak, فائدهٔ fā'idé-et; — by, *v.n.* فائدهٔ کورمك fā'idé-ghyùrmek.

Benevolence, *s.* خیراندیشلك khàyrèndìshlìk. [-èndìsh.

Benevolent, *a.* خیراندیش khàyr-

Benign, *a.* خیرلو khàyrli.

Benignity, *s.* شفقت shàfakat.

Benumbed, *a.* اویوشمش ùyushmush, اویوشق ùyushuk; to be —, *v.n.* اویوشمق ùyushmak; (with cold) دونگمك dòngmak.

Bequeath, *v.a.* وصیت ا vwàssìyet-et.

Bequest, *s.* وصیت vwàssìyet.

Bereft, *a.* محروم màhrūm.

Berry, *s.* یمش yèmish, دانه dāné (tāné).

Berth, *s.* یر yér; (employ) خدمت khìdmèt (hìzmet).

Beseech, *v.a.* یالوارمق yàlvarmak, رجا ا rìjā-et, نیازا nìyāz-et.

Beset, *v.a.* اطرافنی المق èträfìnì-àlmak, قوشاتمق kùshàtmak, هجوم ا hùjūm-et.

Beside, *pr.* یانده yànìnà, یاننده yànìndà, یانی باشنده yànì-bàshìndà.

Besides, *pr.* دن بشقه dan-bàshkà, دن ماعدا dan-mā''adā, دن فضله dan-fàzla; —, *ad.* اندن بشقه àndan-bàshkà, بوندن بشقه bùndan-bàshkà,

Besiege, *v.a.* محاصره ا mùhāssàra-et. [&c.

Bespeak, *v.a.* اصمارلمق àssmàrlamak, سپارش ا sìpàrish-et.

Bessarabia, *s.* بوجاق būjàk.

Best, *a.* اك ایو èng-ìyi, اك اعلا èng-à''

Bestow, *v.a.* ویرمك vèrmek, ام ا ìn''ām-et. [بحث bàhss

Bet, *s.* بحث bàhss; —, *v.a.* and

Betray, *v.a.* خائنلق ا khā'ìnlìk خیانت ا khìyānèt-et. [kyāh

Betroth, *v.a.* عقد ا "àkd-et, نکاح ا

Better, *a.* دها ایو dàhà-ìyi, دها کوزل dà ghyùzèl, دها اعلا dàhà-à''là.

Between, Betwixt, *pr.* اراسنده àrassì اراسنده àrassìndà; بیننده bèyni بیننده bèyninda; مابیننده mābèyni مابیننده màbèyninda; —, *ad.* à àraya, اراده àrada; مابینده mābèyn

Bevel, *s.* Beveled, *a.* شیو shèv.

Beware, *int.* صاقن sàkìn; —, صاقنمق sàkìnmak.

Bewilder, *v.a.* شاشرتمق shashirtmàk

Beyond, *pr.* اوتهسنه ùtéssinè, سند ùtéssindè; —, *ad.* اوته ùtè, ùtéyè, اوتهده ùtédè; اشوری àshir

Bias, *s.* عدول "ùdūl; میل mèyl.

Bible, *s.* کتاب الله kìtābu-'llāh (Go book. [ویرمك vèrm

Bid, *v.a.* امرا èmr-et; (at a sa

Bier, *s.* تابوت tàbut.

Big, *a.* بیوك bìyuk, ابری ìri, جه مان kòjamān; (— with child) کبه ghè

Bight, *s.* کورفز kyùrfez, قوی kòy

Bigot, *s.* Bigoted, *a.* متعصب mù

Bigotry, *s.* تعصب tà''àssub. [''às

Bile, *s.* صفرا sàfrā (sàfra).

Bilge, *s.* سنتینه sèntìna; bilge-wat سنتینه صویی sèntìna-sùyu.

Bilious, *a.* صفراوی sàfrāvī; صفراسی sàfrassi-kàbarmish.

Bill, *s.* (account) دفتر dèftɛr, پوصله pùssla; (for advertising) یافته yàfta; (bird's —) غاغه ghàgha; (for cutting) ساطور sàtùr; — of exchange, تحویل tàhvīl; (cheque) حواله hàwālé; — of parcels, پوصله pùssla; exchequer —, خزینه تحویلی khàzīné-tàhvīli.

Bill-broker, *s.* تحویل سمساری tàhvīl-simsāri.

Billet, *s.* (note) پوصله pùssla, تذکره tèzkéré; کوتك or کوتك kyùtuk; (soldier's —) قوناق kònak; —, *v.a.* قونمق kònak-et.

Billet-doux, *s.* (French) عشقنامه "àshk-nāma.

Bin, *s.* انبار ànbar.

Bind, *v.a.* باغلامق bàghlamak; (— books) جلدلمك jildlémek; قابلامق kàblamak.

Binding (of a book), *s.* جلد jild, قاب kàb.

Bird-lime, *s.* قاین اغاجی kàyn-àghaji.

Bird's-nest, *s.* قوش کوشی kùsh kùshi.

Birth, *s.* طوغش dòghush, ولادت vèlādèt.

Birthday, *s.* ولادت کونی vèlādèt-ghyùnu.

Biscuit, *s.* پکسمات pèksémèt, کورك kyùrèk, قالیته kàlyèta.

Bisect, *v.a.* تنصیف ایتمك tànsīf-et.

Bissextile, *s.* کبیسه kèbīssa.

Bit (piece) پارچه pàrcha; (— of a bridle) کم ghèm, قنطارمه kàntàrma.

Bite, *s.* قانجق kànjik.

Bitter, *v.a.* اصرمق àssirmak.

Bitter, *a.* اجی àji.

Blab, *s.* بوش بوغاز bòsh-bòghāz; —, *v.n.* بوش بوغازلق ایتمك bòsh-bòghāzlik-et.

Black, *a.* قره kàra, سیاه siyah; —, *s.* (negro) عرب "àrab.

Blackamoor, *s.* عرب "àrab.

Blackberry, *s.* بوکرتلن bùghurtlɛn.

Blackbird, *s.* قره طاوق kàra-tāwuk.

Blackboard, *s.* درس تخته‌سی dèrss-tàhtassi.

Blackguard, *s.* چاپقین chàpkin, کولخنی kùlkhāni.

Blackguardism, *s.* چاپقینلق chàpkinlik.

Blacking, *s.* قوندره بویاسی kùndura-bòyassi.

Blacksmith, *s.* تیمورجی or دمیرجی dèmirji.

Bladder, *s.* سدیك قاوغی sìdik-kàwu-ghu; (gall —) عود "ūd.

Blade, *s.* (sword —) نامله nàmli; (knife—) اغز àghz; (shoulder—) کورك kyùrèk; (grass —) یپراق yàprak.

Blame, *s.* (fault) قباحت kàbāhat; (censure) ازار àzàr; —, *v.a.* قباحت بولمق kàbāhat-bùlmak, ازارلمق àzàrlamak, تعییب ایتمك tà"yīb-et.

Blank, *a,* بوش bòsh; (without ball) قورشونسز kùrshunsuz; point-blank, تام مسنزل tàmm-mesafil; to fire with blank cartridge, قورو صیقی یه اتمق kùru-sìkiya-àtmak; —, *s.* (space) بوش یر bòsh-yèr.

Blanket, *s,* فانله یورغان fānèla-yùrghàn.

Blaspheme, *v.a.* سب ایتمك sèbb-èt.

Blasphemy, *s.* کفر kyùfr.

Blaze, *s.* علو "àlev; — *v.n.* علولنمك "àlevlɛnmek.

Bleach, *v.n.* اغارمق àghàrmak, بیاضلنمق

bèyazlanmak; —*v.a.* اغارتمق aghartmak.

Bleacher, *s.* چرپیجی chirpiji.

Bleed, *v.n.* قانامق kànamak; —, *v.a.* قان المق kàn-àlmak. [لکه lèkè.

Blemish, *s.* سقط sàkat, عیب "àyb,

Bless, *v.a.* (man to man) خیر دعا khàyri-dù"ā-et; (man to God) شکرا shùkr-et; (God to man) خیرنصیب ایملك khàyr-nàssīb-èylémek.

Blessing, *s.* (prayer) خیر دعا khàyri-dù"ā; (fruits of God's goodness) برکت bèrékèt.

Blind, *a.* کور kyùr, اعمی à"mà; —, *v.a.* کورا kyùr-et.

Blister, *s.* (of the skin) قبارجق kàbarjik; (vesicatory) یاقی yàki; —, *v.n.* قبارمق kàbarmak,; — *v.a.* قبارتمق kàbart-mak.

Block, *s.* (block of stone) طاش tàsh; (of wood) کتوك kyùtuk; (mould) قالب (kàlip); — *v.n.* قپامق kàpamak, طیقامق tìkamak.

Blockade, *s.* ابلوقه àbloka, محاصره mù-hāssara; —, *v.a.* ابلوقه àbloka-et.

Blockhead, *s.* اشك èshek.

Blood, *s.* قان kàn.

Blood-horse, *s.* جنس ات jìnss-àt.

Bloodshed, *s.* سفك دما sèfki-dèma.

Blood-vessel, *s.* طمر dàmar.

Bloody, *a.* قانلو kànli.

Bloom, Blossom *s.* چیچك chìchek; —, *v.n.* چیچك اچمق chìchek-àchmak.

Blot, *v.a.* مرکب طملاتمق mùrèkkèb-dàmlatmak; —up, قوروتمق kùrut-mak; — out, چیزمك chìzmak, بوزمق bòzmak, ترقین ا tèrkīn-et.

Blow, *s.* اورش (wùrush), چالش chàlish — of the fist, مشته mùshta; (misfortune) فلاکت fèlākèt; (injury) زرر zèrar; تکمه tèkmé.

Blow, *v.n.* (wind) اسمك èssmek (mouth or bellows) اوفلمق ùflém (flower) اچمق àchmak; — of nose, بورننی سلمك bùrnunu-silmek سومکورمك sùmkyurmek.

Blow up, *v.n.* پاتلامق pàtlamak.

Bludgeon, *s.* صوپه sòpa.

Blue, *a.* (light) مائی mā'ī (māvi), ghyùk, کوك مائیسی ghyùk-mā (māvissi); (deep) لاجورد lājivèrd.

Blunder, *s.* یاکلش yàngilish (yānish سهو sèhv, خطا khàtā; make a یاکلمق yàngilmak (yàngilmak).

Blunderbuss, *s.* قرابینه kārabīna.

Blunt, *a.* کور kyùr, کسمز kèssmàz; (plain spoken) لاقردیسنی صاقنمز làkirdissi sàkinmàz.

Blush, *v.n.* قزارمق kìzarmak.

Boar, *s.* ارکك طوکز èrkek-dònguz (muz), ازولی طوکز àzīli-dòmuz.

Board, *s.* تخته tàkhta; (food) یمك yèmèk, ییه جك yèyéjek; on board, and *pr.* کمی یه ghèmiyé, کمیده g

Boast, *v.n.* اوکنمك úghènmek. [mi

Boat, *s.* قایق kàyik; فلوقه fîlika, ال

Boat-hook, *s.* قانجه kànja. [sàn

Boatswain, *s.* پورصون pòrsun.

Body, *s.* (man's living —) وجود vùj بدن bèden, کودك ghyùwdé; (dead

(flesh) جسد jèssed; (substance) جسم jèsm; (troop) طاقم tàkìm, سورى sùru, كومه kyùmé.

Bog, *s.* باتاق bàtak, باتاقلق bàtaklìk.

Bohemia, *s.* چه ché.

Bohemian, *s.* and *a.* چه‌لو chéli.

Boil, *s.* چبان chìbàn; —, *v.n.* قاينامق kaynamak; صودە پسمك sùda-pìshmek; —, *v.a.* قاينا تمق kàynat-mak; حاشلمق hàshlamak, صودە پشورمك sùda-pìshirmek.

Boiled meat, *s.* صويش sùyush.

Boiler, *s.* قزغان kàzghàn (kàzan).

Boiler-maker, *s.* قزغانجى kazganji.

Boisterous, *a.* شماتەلو shàmatali, فرطونه‌لو fırtınalı. [shàmata.

Boisterousness, *s.* سرتلك sèrtlik, شماته

Bold, *a.* جسور jèssūr, جسارتلو jèssārètli, يكيت yìghit.

Boldness, *s.* جسارت jèssārèt.

Bolster, *s.* ياصدق yàssdìk.

Bolt, *s.* سورغى sùrghu, سورمه sùrmé; (large nail) انكسر ènksır, جواته jìwàta, پرنو pèrno.

Bomb, *s.* خمبر khùmbara (kùmbara).

Bombard, *v.a.* اوزرينه طوپ اتمق ùzérinė-top-àtmak.

Bombardier, *s.* خمبرجى (kùmbaraji).

Bombardment, *s.* طوپ و خمبرە ايله اورمقلق tòp-vė-khùmbara-ìla-wùrmaklìk. [gèchmaz.

Bomb-proof, *a.* خمبرە كچمز khùmbara-

Bomb-shell, *s.* خمبرە khùmbara.

Bond, *s.* تحويل tàhvìl, تمسك tèmèssuk; ايپ ìp, صارغى sàrghi, زنجير zìnjir.

Bone, *s.* كموك kèmik.

Bone-setter, *s.* جراح jèrrèh, چيققجى chìkìkji, قيرقجى kirikji.

Book, *s.* كتاب kìtàb.

Bookbinder, *s.* مجلد mùjèllid.

Bookseller, *s.* كتابجى kìtābji; (of Corans) صحاف sàhhāf.

Boom, *s.* سرن sèren.

Boot, *s.* چزمه chìzma; —, *v.a.*; what boots it? نه فائدەسى وار nà-faidassi-

Bootmaker, *s.* پاپوچجى pàpuchji. [vàr.

Booty, *s.* يغما yàghma, غنيمت ghànīmèt.

Border, *s.* كنار kènàr; (frontier) سرحد sèr-hàdd, سنورباشى sìnirbàshi.

Bore, *s.* (of a gun) چاپ chàp, دليك dèlik, اغز àghz; (troublesome fellow) ثقيل‌حريف sàkīl-hèrif; —, *v.a.* دلمك dèlmèk; (trouble) صقندى sìkìndi-vèrmek.

Born, *a.* طوغمش dòghmush; to be —, *v.n.* طوغمق dòghmak.

Borrow, *v.a.* اودنج المق údunj-àlmak, استقراض ا isstikrāz-et.

Borrower, *s.* اودنج الن ùdunj-àlàn.

Bosnia, *s.* بوسنه Bòssna.

Bosnian, *a.* and *s.* بوسنه‌لو Bòssnali.

Bosom, *s.* كوكس ghyukss, قوين kòyu, سنيه sìné. [kàléssi.

Bosphorus, *s.* چناق قلعەسى chànak-

Botany, *s.* علم نباتات "ìlmi-nèbātāt.

Botch, *v.a.* بوزمق bòzmak.

Both, *pr.* ايكيسى ìkissi; —, *c.* هم ... وهم hèm ... vè-hèm.

Bother, *s.* صيقندى sìkìndi; —, *v.a.*

صیقندی ویرمك sìkindi-vèrmek, تعجیزا tà''jīz-et. [pùtkal.

Bottle, *s.* شیشه shìshé; wine —, پوتقال

Bottom, *s.* دیب dìb; (fundy) كوت

Bough, *s.* دال dàl. [ghyèt.

Bounce, *v.n.* صچرامق sìchramak.

Bound, *s.* حد hàdd, پایان pàyān, صوك sòng, اوج ùj, بوجاق bùjak.

Boundary, *s.* حدود hùdūd, سنور sìnir.

Bounteous, Bountiful, *a.* بول bòl, برکتلو bèrékètli; جومرد jùmèrd, الی‌اچق èli-àchìk, سخی sàkhī, سخاوتلو sàkhāvètli.

Bounty, *s.* احسان ìhsān, انعام ìn''ām; سخا sàkhā, سخاوت sàkhāvèt.

Bouquet, *s.* (French) چیچك دمتی chìchek-dèméti.

Bow, *s.* (in reverence) باش‌اكمه bàsh--*égh*mé, باش كسمه bàsh-késsmé; (weapon) یای yày; (of a ship) باش bàsh; —, *v.n.* باش‌اكمك bàsh-*égh*mek; باش‌كسمك bàsh-kèssmek; — down and worship, سجدا séjdé-et.

Bowels, *s. pl.* بغرصق bà*ghi*rsak.

Bower, *s.* مهتابیه mèhtābìvyɛ.

Bowie-knife, *s.* بچاق bìchàk.

Bowl, *s.* كاسه kyāssé, طاس tàss, چناق chànak; (wooden) قواته kàwat*a*; (of a pipe) لوله lùlé.

Bowline, *s.* بولینه bòlin*a*, بورینه bòrin*a*.

Bowsprit, *s.* جوادره jìwàdi*ra*.

Bowstring, *s.* كرش kìrish, زه zìh.

Box, *s.* (chest) صندق sàndìk; (desk) چكمجه chékméjé; (small) قوتی kùtu; (on the ear) شمار shàm

سیلی sīlì (sìlé); (wood) شیر chìmshir; (of instruments) ùsstuj (ùsstunj). [ghà

Boxing, *s.* مشته غوغاسی mùshta-kà

Boy, *s.* اوغلان ò*gh*làn, چوجق chòj

Boyhood, *s.* چوجقلق chòjukluk.

Boyish, *a.* چوجق‌كبی chòjuk-ghìbi.

Brace, *s.* (pair) چفت chìft; (tie) bà*gh*, قوشاق kùshàk; (of a ya

براصه bràss*a*; braces (for trous

اصقی àsski.

Bracelet, *s.* بلازك bìlézik.

Braid, *s.* شرید shèrid; خرج khàrj; *v.a.* اورمك òrmek.

Brain, *s.* بین béyn, دماغ dìmà*gh*.

Bramble, *s.* چالی chàli.

Bran, *s.* كپك kèpek.

Branch, *s.* دال dàl; (of a road, &

قول kòl; (of a family, science, &

شعبه shù''bé, فرع fĕr''.

Brandy, *s.* راقی ràki.

Brasier, *s.* باقرجی bàkirji; منقال mà

Brass, *s.* پرنج pìrinj. [gh

Brassfounder, *s.* دوكیجی dùkuju.

Brave, *a.* یكیت yì*gh*it, جسور jèssūr.

Bravo, *int.* افرین āfĕrīn (àfĕrim).

Bray, *v.n.* اكرمق àngirmak. [m

Brazen, پرنجدن pìrinjden; اوتانمز ùtā

Brazier, *s.* باقرجی bàkirji, خانجی

Brazilwood, *s.* بقام bàkkàm. [(kàzanj

Bread, *s.* اتمك (èkmek), نان‌عزیز nān-''àzīz. [''àr

Breadth, *s.* ان en, انلولك ènlīlik, ض

Break, *v.a.* قیرمق kìrmak; — o

قوپارمق kòparmak ; — a promise, خلف khùlf-et ; — a treaty, نقض ا nàkz-et ; —, *v.n.* قیرلمق kìrılmak, قوپمق kòpmak, کسلمك kèssilmek.

Breakfast, *s.* قهوالتی kàhwàltı.

Breast, *s.* کوکش ghyùkss, سینه sīné ; teat) مممه mèmé.

Breastwork, *s.* سیپر sìpɛr.

Breath, *s.* صولوق sòlʊk, نفس nèfess.

Breathe, *v.n.* صولومق sòlʊmak, نفس المق nefess-àlmak, تنفس ا tènèffuss-et.

Breathing, *s.* صولومقلق sòlʊmakluk.

Breeches, *s.* شلوار shàlwàr, پوطور pòtʊr.

Breed, *s.* صوی sòy, جنس jìnss ; —, *v.n.* یاورکسویرمك yàvrı-vèrmek ; تورمك tùrémek ; —, *v.a.* تورتمك tʊrtmek, حاصل ا hāssıl-et, یتشدرمك yetshdirmek ; well-bred, *a.* تربیه لو tèrbiyyàli ; good breeding, *s.* تربیه tarbiyyè.

Breeze, *s.* روزکار rùzghyār ; (light —) خفیف روزکار khàfīf-rùzghyār ; (fresh — صیقی روزکار sıkı-rùzghyār.

Brethren, *s. pl.* اخوان ìkhwān.

Brevet, *s.* برات bèrāt.

Brevity, *s.* قصه لق kìssalik.

Brew, *v.a.* اربه صویی یاپمقلق àrpa-sūyū-yàpmaklik.

Brewery, *s.* اربه صویی فابریقاسی àrpa-sūyū-fabrikassi.

Bribe, *s.* رشوت rìshvèt ; —, *v.a.* رشوت ویرمك rìshvèt-vèrmek.

Bribery, *s.* طوغله tūghla. [dìwàrji.

Bricklayer, *s.* یاپیجی yàpījı, دیوارجی

Brick, *s.* کلین ghèlin, عروس "àrūss.

Bridegroom, *s.* کویکی ghyùwèghi.

Bridge, *s.* کوپری kyùpru.

Bridle, *s.* باشلق bàshlık ; —, *v.a.* کم اورمق ghèm-wùrmak.

Brig, Brigantine, ابریق ìbrìk.

Brigade, *s.* لوا liwā.

Brigadier, *s.* میر لوا mīri-lìwā. [ìzbàndut.

Brigand, *s.* خرسز khırsiz, ایزباندوت

Bright, *a.* (light) اچق àchık ; (shining) پارلاق pàrlàk ; (polished) جلالو jìlāli.

Brighten, *v.n.* اچلمق àchılmak.

Brilliant, *a.* پارلاق pàrlàk ; —, *s.* پرلانطه pàrlànta.

Brim, *s.* کنار kènar ; اغز àghz.

Brimstone, *s.* کبریت kìbrit, کوکورد

Brine, *s.* صلامورة sàlamùra. [kyùkyurd.

Bring, *v.a.* کتورمك ghètirmek.

Brink, *s.* کنار kènar. [-kìli.

Bristle, *s.* قیل kìl, طوکز قیلی (dòmʊz)-

Brittle, *a.* پك کورك pèk-ghèvrèk, پك قولای قیریلور pèk-kòlay-kırılır.

Broad, *a.* انلو ènli, کنش ghènish, عریض "àrīz.

Broadside, *s.* (ship's) بوردة bòrda ; (of guns fired) الاباندة àlabànda.

Broil, *v.a.* قزارتمق kızàrtmak, اسکره ا ìsskàra-et.

Broken, *a.* قیرق kìrık. [sìmsār.

Broker, *s.* دلال dèllāl (tèllàl), سمسار

Brook, *s.* چای chày, صو sʊ, درة dèré ; —, *v.a.* چکمك chèkmek, قبول ا kàbūl-et.

Broom, *s.* سپورکه sùpurghé.

Broth, *s.* چوربا ات صویی èt-sʊyʊ, chòrba.

Calamity, *s.* قضا kàzā, بلا bèlā.

Calcine, *v.a.* یاقمق yàkmak; —ed, *a.* یانمش yànmish.

Calculate, *v.a.* حساب ا hìssāb-et.

Calculus, *s.* طاش tàsh; حساب hìssāb.

Caldron, *s.* قزغان kàzghān (kàzan).

Calender, *s.* تقویم tàkwīm, روزنامه rùznāmé. [بالدر bàldır.

Calf, *s.* دانه dàna; — of the leg,

Calibre, *s.* چاپ chàp.

Calico, *s.* قالنقوت kàlinkòt, بز bèz.

Caligraphist, *s.* خطاط khàttat.

Caligraphy, *s.* خطاطلق khàttātlik; حسن خط hùssnu-khàtt.

Caliph, *s.* خلیفه khàlīfé.

Caliphate, *s.* خلافت khìlāfèt.

Call, *s.* چاغرش chàghirish, چاغرمه chàghirma, دعوت dà"vét; —, *v.n.* اوغرامق òghramak; —, *v.a.* and *n.* چاغرمق chaghirmak; — at, اوغرامق òghramak; on *or* upon, (invite) دعوت ا dà"vèt-et; (visit) اوغرامق òghramak; — for, استمك isstémek; — in, (visit) اوغرامق òghramak; (collect again) کیرو المق ghèri-àlmak; کیرو چاغرمق ghèri-chàghirmak; طوپلامق tòplamak; — out, *v.n.* باغرمق bàghirmak; —, *v.a.* دوکشمکه دعوت ا dùghushmégh-dà"vèt-et; — over, یوقلامق yòklamak; اوقومق òkumak; —together, طوپلامق tòplamak; — up, دعوت ا dà"vèt-et; وجوده کتورمك vùjūda-ghètirmek.

Calling, *s.* صنعت sàn"àt, حرفت hìrfèt, مشغولیت mèshghūlìyyèt.

Callipers, *s.* چاپ پرکاری chāp-pèrghyāri (pèrghèli).

Callous, *a.* دویمز dùymaz.

Calm, *s.* and *a.* (wind or water) ملق mālanlik; —, *a.* (morally) سودهٔ āssūdé, راحت rāhat; —, *s.* راحت rāhat, اسایش āssāyish.

Calmly, *ad.* یواش yàwāsh. [yìs

Calmness, *s.* راحت rāhat, اسایش āss

Calomel, *s.* طاتلو سولمن tàtli-sùlumèn

Calumniate, *v.a.* افترا ا īftirā-et.

Calumny, *s.* افترا īftirā, بهتان bùhtān.

Cambric, *s.* دلبند dùlbènd (tùlbènt

Camel, *s.* دوه dèvé. [باتسته bàtìst

Camelopard, *s.* زرافه zùrāfé (zùrāfa).

Camlet, *s.* شالی shàli, صوف sòf.

Camomile, *s.* پاپادیه pàpàdiyé.

Camp, *s.* اردو ìòrdu; —, *v.n.* قورمق دو

Campaign, *s.* سفر sèfer. [òrdu-kùrma

Camphor, *s.* کافور kyāfūr.

Can, *s.* تنکه tènéké; مشربه (màshraba

Canal, *s.* بوغاز bòghāz (strait), خندق (hèndek) (ditch); قازمه نهر kàzma -nèhir.

Canary-bird, *s.* قناریه kànàriya.

Cancel, *v.a.* بوزمق bòzmak, قیرن ا tèrkīn-et, بطال ا bàttàl-et.

Cancer, *s.* (sore) یان علتی yèyan-"ìlle اکله ākilé. [sùwèylı

Candid, *a.* (truthful) طوغری سویلر dòghrı

Candle, *s.* موم mùm. [(shàmdan

Candlestick, *s.* شمعه دان shèm"à-dā

Cane, *s.* قامش kàmish, هزارن hèzārèn —, *v.a.* دوکمك dùghmek, یاق اتمق dàyak-àtmak.

Bushel, *s.* كيله kilé.

Business, *s.* ايش ish, ايش كوچ ish-ghuyùch; مصلحت màslàhat; مشغوليت mèshghūliyyèt.

Bustard, *s.* (greater) طوى tòy; (smaller) مزملدك mèzmèldèk.

Bustle, *s.* تلاش tèlàsh, عجله "àjélé.

Busy, *a.* مشغول mèshghūl.

But, *c.* لكن làkin, اما àmmà, ولكن vè-làkin, فقط fàkat; —, *pr.* دن بشقه dan-bàshka, دن فضله dan-fàzla, دن ماعدا dan-mā"àdā; all but, همان (hèmàn-hèmàn), ازقالدى àz-kàldi.

Butcher, *s.* قصاب kàssàb (kàssàp).

Butchery, *s.* قصابلق kàssàblik; سفك دما sèfki-dimā.

Butt, *s.* نشان nishān, هدف hèdef; —, *v.a.* and *n.* توس اورمق tòss-wùrmak.

Butt-end, *s.* ديبجك dibjik; صاپ sàp.

Butter, *s.* ياغ yàgh; (fresh) تره ياغ tèré-yàgh, تره ياغى tèré-yàghi; (clarified) صاى ياغى (sày-yàghi), روغن ساده rùghùni-sādé.

Butterfly, *s.* كله بك kèlébèk.

Buttock, *s.* بوط bùt; قاينانق kàynak, قاينانق يرى kàynak-yèri.

Button, *s.* دوكمه dùghmé (dùymé); —, *v.a.* دوكمه لمك dùymélémek, ايلكلمك ilikléмek; —*v.n.* دوكمه لنمك dùymélənmek, ايلكلنمك ilikлənmek.

Buttress, *s.* پايند payèndé, اياق àyak.

Buy, *v.a.* المق àlmak, صاتون المق sà-tìn-àlmak, اشترا ishtirā-et, مبايعه mùbāya"à-et.

Buyer, *s.* الان àlan, الجى àlìji, مشترى mùshtèrī.

Buzz, *v.n.* وزلامق wìzzlamak, جزلامق [jìzzlamak.

By, *pr.* دن dan; ايله ilé; يانه yànina, يانده yànindà, يانندن yànindan; — bye, good-bye, *int.* الله اصمارلدق àllàha-ìssmàrladik; اوغورلر اوله ògh-ùrlar-òlà.

Bye-and-bye, *ad.* برازدن bìr-àzdan, برازدن نصكره bìr-àzdan-sòngra, براز وقتلردن نصكره bìr-àz-wàkitlardan-sòngra.

Bye-law, *s.* نظام nìzàm.

Bye-word, *s.* ضرب مثل zàrbi-mèssèl.

Bygone, *a.* كچمش gèchmish.

C.

Cab, *s.* عربه àraba.

Cabbage, *s.* لحانه làhana; —, *v.a.* چالمق chàlmak. [قامره kàmara.

Cabin, *s.* (hut) قلبه kùlubé; (ship's)

Cabin-boy, *s.* ميچو michо.

Cabinet, *s.* (private room), اوطه òda, خلوت khàlvèt; (chest) چكمجه chèkméjé, صندق sàndik; (cupboard) طولاب dòlàp; (— of ministers) وكلا طاقمى wùkélā-tàkimi; — council, مجلس خاص mèjlissi-khāsss.

Cabinet-maker, *s.* طاوشان tàwshàn.

Cable, *s.* غومنه ghòmana; chain —, زنجير zìnjir.

Cadet, *s.* شاكرد shāghird.

Cage, *s.* قفس kàfess.

Cake, *s.* (pastry) قورابيه kùrābiyyé; (moulded form) قالپ kàlip.

Care, *s.* (attention) دقت dìkkàt; (anxiety) درد dèrd, كدر kèdɪr; —, *v.n.* وظيفه ايدنمك wàzīfé-èdinmek; — for, باقمق bàkmak; صايمق sàymak; take care, *v.n.* كوزينى اچمق ghyùzunu-àchmak, دقت ا dìkkàt-et, صاقنمق sàkɪnmak; (take pains) اوزنمك ùzènmek; take care of, باقمق bàkmak, صاقلامق sàklamak.

Careen, *v.a.* قلفاطه ياترمق kàlafàta-yàtɪrmak; —, *v.n.* ياتمق yàtmak.

Careful, *a.* مقيد mùkàyyed; to be —, *v.n.* دقت ا dìkkàt-et, مقيد او mùkàyed-òl.

Carefulness, *s.* دقت dìkkàt.

Careless, *a.* دقتسز dìkkàtsiz.

Carelessness, *s.* دقتسزلق dìkkàtsizlik.

Caress, *v.a.* اوخشامق òkhshamak; —, *s.* اوخشامه òkhshama.

Cargo, *s.* يوك yùk, حموله hàmūlé.

Caricature, *s.* هجو رسمى hìjv-rèsmi.

Carmine, *s.* لعل là"l.

Carpenter, *s.* (house) دولكر dùlghɪr; (joiner) دوغرامه جى dòghramajì; (ship's) مرانقوز màrankoz (màranghoss).

Carpet, *s.* قالى kālī (hàlì), كليم kìlim, كچه kèché; prayer —, سجاده sèjjādé.

Carpet-bag, *s.* چانطه chànta.

Carriage, *s.* (vehicle) عربه "àraba, حنطو hìntò, تاليقه tàlika, فايطون fàytòn; gun —, (field) عربه "àraba, (ship's) قوندق kùndàk; (act of carrying) نقل nàkl, طاشيمه tàshìma; (— hire) نقليه nàklìyyé. [kàtìrjì.

Carrier, *s.* حمال hàmmàl; قاطرجى

Carrion, *s.* لاشه lāshé (lèsh).

Carronade, *s.* قلومبر kùlumbìr.

Carrot, *s.* هاوج hàwuj.

Carroty, *a.* صارى sàrì.

Carry, *v.a.* طاشيمق tàshìmak; ترمك ghyàturmek; (a gun, &c.) ترمك sùrmek; (by assault) ضبط ا zàbt-et; — away *or* off, الوب كوترمك àlìj ghyàturmek; — on, ياپمق yàpmak, ايتمك ètmek, اويدرمق ùydurma bèjɪrmek; — the day, الب او ùsta-chīkmak, اوسته چيقمق ghālib-òl, قزانمق kàzanmak.

Cart, *s.* عربه "àraba.

Cartilage, *s.* قيقرداق kìkìrdàk.

Cartridge, *s.* (small arms) فشنك fishèk (fishèk); (cannon) حارطوج hàrtuj.

Cartridge-box, *s.* پالسقه pàlàska.

Carve, *v.a.* (meat, &c.) دوغرامق dògh mak; (wood, &c.) اويمق òymak.

Carver, *s.* (in wood) اويمه جى òymajì

Cascade, *s.* چاغليان chàghlayàn.

Case, *s.* (box) صندق sàndìk; محفظه màhfaza; قوتى kùtu, قاب kà (sheath) قين kìn; (condition) حال hāl; (matter) مادّه màddé, خصوص khùssūss, امر èmir; —, *v.a.* بلامق kàblamak (kàplamak).

Case-shot, *s.* مسكت mìsskèt.

Cash, *s.* نقد nàkd, پارە pāré (pàra).

Cashier, *s.* صندقدار sàndìkdàr, خزينه دار khàzīnédàr (khàznadàr); —, *v.a.* بدسنى المق rùtbéssini-àlmak, بدمتدن قوغمق khìdmetdan-kòghmak.

Cask, *s.* فوچی *fìchi*, واریل vàril.

Casket, *s.* چکمجه chèkmèjé, صندق sàndik.

Cassia, *s.* خیارشنبه khìyarshènbé.

Cast, *s.* دوکمه dùkmé; —, *s.* اتم àtim, اتش àtish; (in the eye) شاشیلق shàshilik; —, *v.a.* (throw) اتمق àtmak; (metal) دوکمك dùkmek; — down, قیرمق kìrmak, اوزمك ùzmek, کدر ویرمك kèdìr-vèrmek; — up, (accounts) یکون yèkyūn-et, جمع jèm''-et, طوپلمق tòplamak; (vomit) قوصمق kùssmak; — off, اتیویرمك àtivèrmek, دفع dèf''-et, طرد tàrd-et; صالیویرمك sàlivèrmek, قاپوب صالیویرمك kàpìp-sàlivèrmek; — out, قوغمق kòghmak, دفع dèf''-et, طردا tard-et.

Castle, *s.* قلعه kàl''a (kàyla).

Castor-oil, *s.* هند یاغی hìnd-yàghi.

Casual, *a.* تصادفی tèssādufī, اتفاقی àttifākī.

Casualty, *s.* قضا kāzā.

Cat, *s.* کدی kèdi.

Catalogue, *s.* دفتر dèftìr.

Cataplasm, *s.* لاپه làpa.

Cataract, *s.* صولك اوچمسی sùlaring-òchmasi, جندل jèndèl.

Catarrh, *s.* زکام zùkkyām, نزله nèzlé, نوازل nèwāzil.

Catch, *v.a.* طوتمق tùtmak, یقالمق yàkalamak; اله کتورمك èla-ghètìrmek; — cold, صوغوق المق sòghuk-àlmak.

Catching, *a.* ساری sārī, بولاشر bùlàshir.

Catechise, *v.a.* استنطاق ا isstintāk-et, امتحان ا ìmtìhān-et.

Categorical, *a.* قطعی kàt''ī.

Category, *s.* مقوله màkūlé.

Caterpillar, *s.* قورت kùrt.

Catgut, *s.* کرش kìrish.

Cathedral, *s.* پسقپوس کلیسای pìsskapòs-kàlisàssi.

Cattle, *s.* حیوانات hàywānàt.

Caucasus, *s.* چرکستان chèrkèssìstān.

Caulk, *v.a.* قلفاط ا kàlafàt-et.

Caulker, *s.* قلفاط kàlafàt.

Cauliflower, *s.* قرنابت kàrnabìt.

Cause, *s.* باعث bā''iss, علت ''illèt, سبب sèbeb; دعوی dà''wà; —, *v.a.* باعث او bā''iss-òl, سبب او sèbeb-ol, ایراث ا īrāss-et.

Causeway, *s.* قالدرم kàldìrim.

Caustic (lunar), *s.* جهنم طاشی jìhènnem-tàshi (jìhànnam).

Cauterize, *v.a.* داغلمق dāghlamak, یاقمق yàkmak.

Cautery, *s.* یاقی yàki, داغ dàgh.

Caution, *s.* بصیرت bàssìrèt, تأنی tà'ènnī, حذر hàzìr; —, *v.a.* خبر ویرمك khàber-vèrmek.

Cautious (to be), *v.n.* احترازا ìhtirāz-et, احتذارا ìhtizār-et, صاقنمق sàkìnmak.

Cavalry, *s.* سواری عسکری sùwāri-''àsskìri, اتلو àtlì.

Cave, Cavern, *s.* مغاره màghara.

Cavity, *s.* چقور chùkur.

Cease, *v.n.* کسلمك kèssilmek, او منقطع mùnkàti''-òl.

Cedar, *s.* سرو ازاد sèrvi-āzād.

Cede, *v.a.* ترك ا tèrk-et, ویرمك vèrmek.

Ceiling, *s.* طوان tàwan.

Celebrate, *v.a.* اجرا ا ìjrā-et.

Celebrated, *a.* مشهور mèshhūr.

Celery, *s.* کرویز kèréviz.

Celestial, *a.* سماوی sèmāvī.

Cell, *s.* حجره hùjré; خانه khānė, کوز

Cellar, *s.* مخزن màkhzèn. [ghyùz.

Cement, *s.* الچی àlchi, معجون mà''jūn; —, *v.a.* یاپشدرمق yàpishdirmak, طوتدرمق tùtdurmak.

Cemetery, *s.* مزارلق mèzarlik, قبرستان kàbristān, مقبره màkbéré.

Censer, *s.* بخوردان būkhūrdān (bù-khurdanlik).

Censure, *s.* ازار àzār; —, *v.a.* تعییب ا .tà''yīb-et, ذمّ ا zèmm-et, لوم ا lèvm-et

Census, *s.* تعداد نفوس tà''dādi-nùfūss.

Cent. (per cent.), *ad.* یوزده yùzdé.

Central, *a.* مرکزی mèrkezi. [wàssat.

Centre, *s.* مرکز mèrkez, اورطه òrta, وسط

Centurion, *s.* یوز باشی yùz-bashi.

Century, *s.* مائه mi'é. یوز ییل yùz-yil, یوز سنه yùz-sèné, عصر ''àsr.

Cerecloth, *s.* مشمع mùshèmma'' (mù-shàmba). [tèklīf; تکلف tèkèlluf.

Ceremony, *s.* رسم rèssm (rèssim); تکلیف

Certain, *a.* معلوم mà''lūm, صحیح sàhīh, شبهه‌سز shùbhéssiz; فلان fīlan; بعض bà''zi, بر طاقم bìr-tàkim.

Certainly, *ad.* البته èlbèttė, شبهه‌سز shùb-

Certificate, *s.* سند sèned. [héssiz.

Certificated, *a.* سندلو sènedli.

Cessation, *s.* انقطاع ìnkità'', کسلمه kèssilmé.

Cession, *s.* ترک tèrk, فراغت fèrāghàt.

Chafe, *v.a.* اشنمق àshinmak.

Chaff, *s.* صمان sàman. [ghàl).

Chafing-dish, *s.* منقال mànkàl (màn-

Chagrin, *s.* (grief) تأسف tà'èss (kind of skin) کلر kèlèr.

Chain, *s.* زنجیر zènjir (zìnjir); —, v زنجیر ایله باغلامق zìnjir-ìla-bàghlam

Chair, *s.* صندالیه sàndālìyyé; arm- قولتقلو kòltuklu.

Chairman, *s.* رئیس مجلس rè'ìssi-mèjli

Chalk, *s.* تباشیر tèbāshīr (tàbèshir).

Challenge, *v.a.* میدان اوقومق mèydà òkumak.

Chamber, *s.* اوطه òda; (of a mine, gr &c.) خزینه khàzīné (hàzna).

Chamberlain, *s.* قپوجی باشی kàpūji-bàs

Chance, *s.* تصادف tèssādduf, اتفاق it fàk, بخت bàkht; by —, ت کله ràsst-ghèlé; —, *v.a.* ته حواله ا bàkhta-hàwālé-et.

Chancellor of the Exchequer, *s.* لیه ناظری mālìyyé-nāziri.

Chandelier, *s.* اویزه āvīzé.

Chandler, *s.* بقال bàkkāl.

Change, *s.* دکش dìghish, دکشش ghishish, دکشمه dìghishma, دل tèbèddul, تبدیل tèbdīl, انقلاب inl lāb; —, *v.n.* دکشمك dìghishme دونمك dènmek; —, *v.a.* شدرمك dìghishdirmek; چویرمك chèvirme تبدیل ا tèbdīl-et; بوزمك bòzmak.

Changeable, *a.* قرارسز kàrarsiz, ینلق òynàk.

Channel, *s.* یول yòl; بوغاز bòghāz; ق yàtak, مجرا mèjrā.

Chap, *s.* چاتلق chàtlak; حریف hèr

Chaplain, *s.* امام ìmām; پاپاس pàpa

Chaplet, *s.* تسبیح tèssbīh. [(pàpaz

Chapman, *s.* مدرابا‌ز màdrabàz, قولتقجی kòltɛkjɯ.

Chapter, *s.* باب bāb, فصل fàsal.

Character, *s.* (moral) طبیعت tàbi''àt, جبلت jibillèt, خوی khùy; (writing) یازی yàzi, خط khàtt; (letter) حرف hàrf (pl. حروفات hùrūfāt).

Charcoal, *s.* کومر *or* کمور kyùmur.

Charge, *s.* (employ) خدمت (khìzmet), مأموریت mè'mūrìyyèt, ایش ìsh; (command) امر èmir, تنبیه tènbīh; (of powder) اتم àtim; (attack) یورویش yùruyush, هجوم hùjūm; (thing confided) امانت èmānèt; —, *v.a.* (fill) طولدرمق dòldurmak; (attack) هجوم‌ا hùjūm-et; (command) امرا èmr-et, تنبیه‌ا tènbīh-et; (accuse) اسناد‌ا isnād-et.

Charity, *s.* (alms) صدقه sàdaka; (humane consideration) انسانیت insānìyyèt, انصاف insāf.

Charm, *s.* (spell) بویو bùyu, سحر sìhr; **charms,** *s. pl.* حسن hùssn, کوزللك ghyùzèllìk.

Charmer, *s.* بویوجی bùyuju, سحرباز sìhrbāz; (beloved) معشوقه mà''shūka; فتنه‌کار fìtnèkyār, دلبر dìlbèr.

Charming, *a.* کوزل ghyùzèl, دلبر dìlbèr, لطیف làtīf.

Chart, *s.* خریطه khàrīta.

Charter, *s.* فرمان fìrmàn, برات bèrāt; —, *v.a.* نوله طوتمق nèvla-tòtmak (nàvlona), کرایله‌طوتمق kìrā-ìla-tòtmak.

Chase, *s.* آو àv, شکار shìkyār; —, give chase to, *v.a.* قوغالمق kògha-lamak; — away, قوغمق kòghmak.

Chasm, *s.* بیوك یارق bìyuk-yàrik.

Chaste, *s.* عفیف ''àfīf, (woman) عفیفه ''àfīfè; (simply elegant) ساده کوزل sādè-ghyùzèl.

Chasten, Chastise, *v.a.* تربیه ویرمك tèrbìyyè-vèrmek, تربیه‌ا tèrbìyyè-et.

Chastisement, *s.* تربیه tèrbìyyè, طیاق dàyak.

Chastity, *s.* عفت ''ìffèt, عصمت ''ìss-[mèt.

Chat, *s.* لاف làf, لقردی làkirdi; —, *v.n.* لاف‌ا làf-et, قوکشمق kòngushmak.

Cheap, *a.* اوجوز ùjùz.

Cheapness, *s.* اوجوزلق ùjùzluk.

Cheat, *s.* (fraud) حیله hīlè; (knave) حیله‌کار hīlèkyār; —, *v.n.* حیله‌ا hīlè-et.

Check, *s.* (pattern) شطرنج shàtrènj (sàntrànch); (in accounts) میزان mīzān; (upon conduct) کم ghèm; (slight defeat) شمار shàmar, (banker's) حواله hàwālè; —, *v.a.* ضبط‌ا zàbt-et, الیقومق àlìkomak, دوردرتمق dùrdurtmak; (defeat) بوزمق bòzmak; (the king at chess) کش‌ا kìsh-et.

Checkmate, *v.a.* مات‌ا màt-et.

Cheek, *s.* یناق yànak.

Cheer, *v.a.* شنلندرمك shènlèndirmek, فراحلندرمق fèrāhlandirmak.

Cheerful, *a.* شن shèn, فراح fèrāh;

Cheese, *s.* پنیر pènir. [مفرح mùfèrrih.

Cheesemonger, *s.* بقال bàkal.

Chemist, *s.* کیمیاکر kìmiyàghĕr; اجزاجی èjzāji, اسپنچیار ìsspènchiyàr.

Chemistry, *s.* علم‌کیمیای‌جدید "ilmi--kìmiyàyi-jèdīd.

Cherish, *v.a.* عزیز طوتمق "àzīz-tùtmak; بسلمك bèsalémek. [vìshna.

Cherry, *s.* کراز kìrāz; morella —, وشنه

Chess, *s.* شطرنج shàtrànj (sàntrànch); — board شطرنج‌تخته‌سی shàtrànch--tàkhtassi.

Chest, *s.* (box) صندق sàndĭk; (bosom) کوکس ghyùkss, صدر sàdr, سینه sīnĕ; — of drawers, چکمجه chèkmèjĕ.

Chestnut, *s.* کستانه kèstānĕ.

Chew, *v.a.* چینمك chìnémek.

Chick, Chicken, *s.* پلج pilij.

Chickpea, *s.* نخود nòkhud.

Chide, *v.a.* ازارلمق àzarlamak.

Chief, *a.* and *s.* بیوك bìyuk, باش bàsh.

Chiefly, *ad.* خصوصا khùssūssā; اکثریا èksĕrìyyā.

Child, *s.* چوجق chòjuk; children and family, چولق‌چوجق chòluk-chòjuk; with child, کبه ghèbĕ, حامله hāmilĕ. [صوغوق sòghuk.

Chill, *v.a.* اوشوتمك ùshutmek; —, *s.*

Chilly, *a.* صوغوق sòghuk; to feel —, *v.n.* اوشومك ùshumek.

Chimney, *s.* اوجاق òjak, باجه bàja.

Chin, *s.* چکه chèngĕ (chènĕ).

China, *s.* (old) اسکی‌معدن èsski--mà"dən; (new) فغفور fàghfūr; (stone) چینی chìni.

Chink, *s.* یارق yàrik, چاتلق chàtlàk; —, *v.n.* اوتمك òtmek.

Chintz, *s.* چیت chìt, باصمه bàssmè

Chip, *s.* یونغه yòngha; —, *v.n.* ق fìrlamak; —, *v.a.* فرلاتمق fìrlatmak

Chisel, *s.* قلم kàləm.

Chocolate, *s.* چقولاطه chìkolàta.

Choice, *s.* اختیار ìkhtiyār, انتخاب ìntĭkhāb; —, *a.* سچمه sèchmè, منتخب mùntakhàb, مختار mŭkhtār, کزیده ghyùzīdĕ.

Choke, *v.a.* بوغمق bòghmak; — *v.a.* طیقامق tìkamak; —, طیقانمق tìkanmak.

Choose, *v.a.* سچمك sèchmek, ق àyrmak, انتخاب ا ìntĭkhāb-et, یارا ìkhtiyār-et.

Chop (mutton), *s.* بریزولیه brìzòlè —, *v.a.* کسمك kèssmek; — *v.a.* (small) قیمق kìymak, (la طوغرامق dòghramak; (wood) ق

Chopper, *s.* ساطور sàtĭr. [yàrm

Chopping-block, *s.* کتوك kyùtuk.

Chopping-knife, *s.* ساطور (sàtĭr).

Chord, *s.* وتر vèter.

Christ, *s.* حضرت عیسی Hàzréti-"I

Christen, *v.a.* وافتیزا wàftiz-et, ومق àd-kòmak, اد ویرمق àd-vèrmek.

Christening, *s.* وافتیز wàftiz.

Christian, *s.* خریستیان khrìsstiyàn; *a.* عسیوی "ìssévī, مسیحی mèssīh

Christianity, *s.* خریستیانلق khrìs yànlĭk. [-pàsskà

Christmas, *s.* کچوك‌پاسقالیه kùch

Chronicle, *s.* تاریخ tārīkh.

Chronology, *s.* علم تقویم التواریخ "il -tàkvim-u-tèwārīkh.

Chronogram, *s.* تاريخ tārīkh.

Chronometer, *s.* طول ساعتی tūl-sā''*ati*.

Church, *s.* كليسه kīlīssé.

Churchyard, *s.* مزارلق mèzarlïk.

Cicle, *s.* كيلوس kèylūss.

Cipher, *s.* كيموس kèymūss.

Circumcise, *v.a.* قپانمق kàpanmak, قبوقلنمق kàbuklanmak. [kyèmur.

Cinnamon, *s.* سونمش كمور sùnmush-

Circumcision, *s.* دارچين dàrchin (tàrchin).

Cipher, *s.* (zero) صفر sïfr; (secret writing) جفر jïfra; (initials) طغرا tughra (for the Sultan), صح sàhh (for a high officer), امضا ìmzā (for any individual). N.B.—These are not used in Turkish, but each a kind of signature.

Circle, *s.* دائره dā'iré; —, *v.a.* قوشاتمق kùshàtmak, احاطه ihāta-et.

Circuit, *s.* قضا kàzā, دائرهٔ حكومت dā'irèi-hükyūmèt; to make a —, طولاشمق dòlashmak.

Circuitous, *a.* طولاشق dòlashïk.

Circular, *a.* مدور mùdèvvèr, دكرمی dèghirmi.

Circulate, *v.n.* دوران dèvïrān-et; (as money) تداول tèdāvul-et; —, *v.a.* دائر ايتمك dā'ir-et; نشرا nèshr-et.

Circulation, *s.* دوران dèvïrān; (of money, books, &c.) تداول tèdāvul.

Circumcise, *v.a.* سنت ايتمك sùnnèt-et, ختان ايتمك khìtān-et. [khìtān.

Circumcision, *s.* سنت sùnnèt, ختان

Circumference, *s.* چوره chèvré, محيط mühìt.

Circumlocution, *s.* طولاشقلو لاقيردی dòlashikli-làkirdi.

Circumnavigate, *v.a.* كمی ايله اطرافنی طولاشمق ghèmi-ìlè-ètrāfini-dòlashmak.

Circumstance, *s.* خصوص khùssūss, ماده màddé, كيفيت kèyfiyyèt.

Cistern, *s.* صارنج sàrnij, خزينه (khàzna).

Citadel, *s.* ايچ قلعه ìch-kàl''à.

Cite, *v.a.* ذكرا zikr-et; دعوت ايتمك dà''vet-et.

Citron, *s.* اغاج قاونی àghaj-kàwunu.

City, *s.* شهر shèhr, مملكت mèmlékèt.

Civil, *a.* طاتلو tàtlï, ادبلو èdèbli, چلبی chèlébi; (not military) غير عسكری ghàyri-''àsskérī.

Civilian, *s.* باشی بوزوق bàshi-bòzuk, عسكريدن اولميان ''àsskérīdan-òlmayan.

Civility, *s.* طاتليلق tàtlïlïk, اغز طاتليلغی àghz-tàtlïlïghi.

Civilization, *s.* تربيه tèrbìyyé.

Civilize, *v.a.* تربيه ايتمك tèrbìyyé-et.

Claim, *s.* دعوی dà''wà, استدعا ìsstid''ā; مطلوب màtlūb; —, *v.a.* دعوی ايتمك dà''wà-et, استدعا ايتمك ìsstid''ā-et, مطلوب ايتمك màtlūb-et, مطالبه ايتمك mùtālébé-et.

Claimant, *s.* دعواجی dà''wàji, مدعی

Clamp, *s.* كنت kìnèt. [mùddà''ī.

Clandestine, *a.* ال التنده èl-àltìnda, كيزلو ghìzli, صاقلو sàkli, خفی khàfī.

Clap, *s.* (disease) بل صوغوغی bèl-sòghughu; —hands, *v.n.* ال چالمق èl-chàlmak, القشلمق àlkïshlamak.

Clarify, *v.a.* تصفيه ايتمك tàssfiyyé-et.

Clasp, *s.* قوپچه kòpcha; —, *v.a.* قوجاقلمق kùjàklamak.

Class, *s.* صنف sìnf; —, *v.a.* ترتيب ا tèrtīb-et, تنظيم ا tànzīm-et.

Clatter, *s.* چاتردی chàtirdi, طاقردی tàkirdi, پاطردی pàtirdi.

Clause, *s.* بند bènd, فقره fikra.

Claw, *s.* طرناق tirnak; پنچه pènché; —, *v.a.* طرمالمق tirmalamak.

Clay, *s.* بالچق bàlchik, اوزلو طپراق ùzlu-tòprak, لولهجی چاموری lùléji-chàmuru.

Clean, *a.* تميز tèmiz, پاك pāk, طاهر tāhir; —, cleanse, *v.a.* تميزلمك tèmizlémek.

Clear, *a.* تميز tèmiz, براق bèrràk; (free) اچق àchik; — up, *v.n.* اچلمق àchilmak. [يڭپشمق yàpishmak.

Cleave, *v.a.* يارمق yàrmak; — to, *v.n.*

Cleaver, *s.* ساطور sàtir.

Clemency, *s.* مرحمت mèrhàmet.

Clergyman, *s.* پاپاس pàpass.

Clerk, *s.* كاتب kyātib, يازيجی yàzìji.

Clever, *a.* هنرلو hùnèrli.

Cliff, *s.* يار yàr, اوچروم ùchurum.

Climate, *s.* هوا hàwā. [sù''ūd-et.

Climb, *v.n.* چيقمق chìkmak, صعود ا

Clinch, *v.a.* پرچين ا pèrchin-et.

Cling, *v.n.* صارلمق sàrilmak. [kèssmek.

Clip, *v.a.* قرقمق kìrkmak, كسمك

Cloak, *s.* شنل shinèl, قپوط kàpud.

Clock, *s.* ميدان ساعتی mèydan-sā''ati.

Clog, *s.* نعلين (nàlín); —, *v.a.* طولدرمق dòldurmak, طيقامق tìkamak.

Close, *a.* صيق sìk; صيقی sìki; صيقنديلو sìkintìli; قپالو kàpali; يقين yàkin; —, *v.a.* قپامق kàpamak; —, *v.n.* قپانمق kàpanmak; — in, *v.a.* چويرمك chèvirmek; —, صيقلاشمق sìklashmak, يقينلاشمق kinlashmak; (the evening) اق تيز اولمق àkhsham-(tèz)-òlmak; up, *v.a.* قپامق kàpamak; —, قپانمق kàpanmak; — with, *v.a* agreement) اويوشمق ùyushmak; fight) صارلمق sàrilmak.

Closet, *s.* (room) اوطه جق òdajik; (board) طولاب dòlap.

Cloth, *s.* (broad) چوقه (chòha); (cot بز bèz; (table —) صفره بزی sòfra-l

Clothe, *v.a.* روبا يا پمق rùba-yàpı روباكيدرمك rùba-ghìdirmek, ويرمك rùba-vèrmek, البا س ا ilbās اكسا ا iksā-et; اورتمك ùrtmek

Clothes, Clothing, *s.* روبا rùba (ùrù اثواب èsswāb (èssbab), البسه èlbi

Cloud, *s.* بلوط bùlut, سحاب sihāb.

Clout, *s.* پچاوره pàchàvra.

Clove, *s.* قرنفل kàrnfil.

Cloven, *a.* چتال chàtal.

Clover, *s.* يونجه yònja.

Club, *s.* چوماق chòmak; by way clubbing together, عارفانه ''ārifàn

Clue, *s.* ايپ اوجی ìp-ùju.

Clumsy, *a.* (person) ياقشمز yàkishn (thing) حنطال hàntàl.

Cluster, *s.* كومه kyùmé, طوپ tòp.

Coach, *s.* عربه ''àraba, حنطو hi فايطون fàytòn.

Coagulate, *v.n.* طوكمق dòngmak; مك kèsilmek; پكشمك pèkishmek

Coal, *s.* كمور kyùmur, معدن كموری ''dan-kyùmuru

Coal-hole, Coal-house, *s.* كومورلك kyù-mùrluk. [kyùmur-màdèni.
Coal-mine, Coal-pit, *s.* كومور معدنى
Coarse, *a.* قبا kàba; ايرى ìri.
Coast, *s.* ساحل sāhil, دكز كنارى dèngiz-kènàri; يقا yàka, قيى kìyi.
Coat, *s.* سترك sètri, صورطو surtu; صورطيقو surtuko; خرقه khìrka; (of a horse) طون dòn. [-tòkhmu.
Cocoa, *s.* چيقولاته chìkolāta-
Cocoa-nut, *s.* بيوك هندستان جوزى yùk-hindòstān-jèvizi.
Cockchafer, *s.* پاپوشجى pàpushju (pàpujju), اسكيجى èsakìji.
Cockereb, *s.* اورمجك اغى ùrumjek-àghi, تار عنكبوت tāri-"ànkébūt.
Cochineal, *s.* قرمز kàrmiz,
Cock, *s.* (bird) خروس khòross; (tap) متس mùsluk; (of a gun) خروس khoross; (penis) سك sik; — a gun, v.a. اوست تتكه المق ùsst-tètighé-lìmak. [-ìbighi.
Cock's-comb, *s.* خروس ايكى khòross-
Cocoon, *s.* قوزه kòza, قوزلق kòzalìk.
Cod, *s.* (fish) مورينه بالغى mòrina-bàlighi; (of beasts) قبوق kàbuk; (scrotum) طاشاق تورباسى tàshak-tòrbaasi.
Coffee, *s.* قهوه kàhwé.
Coffee-pot, *s.* جزوه jèzwé; (large) كوكم ibrìgàgum, ابريق ìbrik.
Coffer, *s.* صندق sàndik.
Coffin, *s.* تابوت tàbut.
Cog, *s.* ديش dìsh.
Cogent, *a.* مهم mùhìmm, معتبا mù"tébà, مبرم mùbrìm (mùbrèm).

Coil, *s.* قنغال kànghàl; —, *v.a.* قنغالا kànghàl-et.
Coin, *s.* سكه sìkké; پاره pàra, تچه àkcha; (of a gun) سيل sīl; —, *v.a.* ضربا dàrb-et, كسمك kèssmek, باصمق bàssmak.
Coincide, *v.n.* مطابق او mùtābìk-òl.
Coition, *s.* سكش sikish, جماع jìmā".
Cold, *a.* and *s.* صوغوق sògh uk; (in the head) نوازل nèwāzil, نزله nèzlé, زكام zùkkyām. [-àghrissi.
Colic, *s.* صانجى sànji, قارن اغريسى kàrn-
Collar, *s.* يقا yàka; (horse —) حموط hàmut; —, *v.a.* يقالمق yàkalamak.
Collate, *v.a.* مقابله ا mùkābèlé-et,
Colleague, *s.* رفيق rèfik, ارقه داش àrka-dash. [tòplamak.
Collect, *v.a.* جمعا jèm"-et, طوپلامق
Collection, *s.* جمع jèm"; مجمعه mèj-ma"a; طاقم tàkim; صره sìra. [dresé.
College, *s.* مكتب mèktèb; مدرسه mè-
Collier, *s.* كومور قايغى kyùmur-kàyighi; كومور معدنى ايشجيسى kyùmur-mà"-dɛni-ìshjissi. [dɛ́ni.
Colliery, *s.* كومورمعدنى kyùmur-mà"-
Collision, *s.* چاتشمه chàtishma, تصادم tàssādum; to come into —, *v.n.* چاتشمق chàtishmak, تصادما tàs-sādum-et. [ìghmāzi-"àyn.
Collusion, *s.* مساعده mùssāmaha, اغماض
Colonel, *s.* ميرالاى mīr-àlày; lieutenant-—, *s.* قائممقام kā'im-màkām (kày-
Colony, *s.* اوجاق òjak. [makàm).
Colour, *s.* رنك rènk.
Colt, *s.* طاى tày; (of an ass) سيپا sìpa.

Column, *s.* دیرك dìrèk, عمود "àmūd, ستون sùtūn ; (of soldiers) طابور tàbur, قول kòl. [tàramak.

Comb, *s.* طراق tàrak ; —, *v.a.* طرامق

Combat, *s.* دوكش dùghush ; —, *v.a.* بوزمغه چالشمق bòzmagha-chàlishmak.

Combination, *s.* ترکیب tèrkīb ; اتفاق ittifāk.

Combine, *v.a.* ترکیب ا tèrkīb-et, مزج ا mèzj-et ; —, *v.n.* اتفاق ا ittifāk-et ; امتزاج ا imtizāj-et.

Combustible, *a.* یانار *or* ینار yànar ; —, *s.* یاقه جق yàkajak.

Combustion, *s.* یانش yànish, یانمه yànma.

Come, *v.n.* کلمك ghèlmek ; — along, کلیویرمك ghèlivèrmek ; — asunder, قوپمق kòpmak, ایرلمق àyrılmak ; — at, یتشمك yètishmek, یانینه وارمق yanina-vàrmak ; — away, براقوب کلمك bràkip-ghèlmek ; — back, کیرو کلمك ghèri-ghèlmek ; — back again, یینه کلمك *or* بردها bìr-dàha *or* yìné (ghèné)-ghèlmek ; — between, ارایه کیرمك àraya-ghìrmek ; — by, *v.n.* کچمك ghèchmek ; — —, *v.a.* پیدا ا pèydā-et, بولمق bùlmak ; — off, اولمق olmak ; قوپمق kòpmak ; چیقمق chìkmak ; — on, طوتمق tùtmak ; باشلامق bàshlamak ; کلیویرمك ghèlivèrmek ; — out, چیقمق chìkmak ; — short, اکسك کلمك èksik-ghèlmak ; — to, ایتمك ètmek, بالغ او bāligh-òl ; — together, طوپلانمق tòplanmak, بر یره کلمك bìr-yèra-ghèlmek, بولشمق bùlushmak, بر لشمك bìrleshmek ; — to میدانه چیقمق mèydana-chìkmak ; — up, بللواو چیقمق bèlli-ol ; سورمك sùrmek ; — باصمق bàssmak, طوتمق tùtmak ; یقالمق yàkalamak ; —, *int.* دی دی بقالم dèy-bàkàlim, دی امدی -imdi (dèyindi).

Comet, *s.* قویرقلو یلدز kùyrùklu-yìldìz ذو ذوابه zū-zèwābè. [kèr

Comfit, *s.* شکر shèkèr, شکرلمه

Comfort, *s.* (ease) راحت rāhat ; (consolation) تسلی tèssèlli ; —, تسلی ویرمك tèssèlli-vèrmek.

Comfortable, *a.* راحت rāhat.

Command, *s.* امر èmr (èmir), فرمان fèrmān, تنبیه tènbīh ; (military) قوماندا kòmànda ; —, *v.a.* امرا et, فرمان ا fèrmān-et, تنبیه ا tènbīh-et, قوماندا kòmànda-et ; (as a gun) بیورمق bùyurmak ; سپورمك sùpurmak ; دوکمك dùghmek ; (as a fortress) محافظه ا mùhāfaza-et, قپامق kapamak.

Commander, *s.* آمر āmir, ضابط zābit, بیوك bìyuk ; سرعسکر sèr-"àsker (navy) ملازم قپودان mùlāzim-kàptan (kàptan), ایکنجی ìkinji.

Commence, *v.a.* and *n.* باشلامق bàshlamak, اغازا àghāz-et, بدا bèd'-et.

Commencement, *s.* اول èvvèl, باش bàsh, ابتدا ibtidā, بدء bèd'i, لانغیج bàshlanghìj.

Commend, *v.a.* مدح ا mèdh-et, سنا sènā-et ; توصیه ا tàvsiyyé-et.

Coal-hole, Coal-house, *s.* كومورلك kyùmurlak. [kyùmur-màdèni.

Coal-mine, Coal-pit, *s.* كومور معدنى

Coarse, *a.* قبا kàba; ايرى ìri.

Coast, *s.* ساحل sāhil, دكز كناري dèngiz-kènàri; يقا yàka, قيى kìyi.

Coat, *s.* سترى sètri, صورطو surtu; صورطيقو sùrtùko; خرقه khìrka; (of a horse) طون dòn. [-tòkhmu.

Cocoa, *s.* چيقولاته chìkolāta-

Cocoa-nut, *s.* بيوك هندستان جوزى biyuk-hindòstān-jèvizi.

Cobbler, *s.* پاپوشجى pàpushju (pàpujju), اسكيجى èskiji.

Cobweb, *s.* اورمجك اغى ùrumjek-*gh*i, تار عنكبوت tāri-''ànkébūt.

Cochineal, *s.* قرمز kìrmiz.

Cock, *s.* (bird) خروس khòross; (tap) مصلق mèsluk; (of a gun) خروس khòross; (penis) سك sik; — a gun, *v.a.* اوست تتكه المق ùsst-tètig*h*é-lmek. [-ibig*h*i.

Cock's-comb, *s.* خروس ايكى khòross-

Cocoon, *s.* قوزه kòz*a*, قوزلق kòzalık.

Cod, *s.* (fish) مورينه بالغى mòrin*a*-bàl*igh*i; (of beans) قبوق kàbuk; (scrotum) طاشاق توربه‌سى tàshak-tòrbəssi.

Coffee, *s.* قهوه kàhwé.

Coffee-pot, *s.* جزوه jèzwé; (large) كوكم ghyùgh*a*yum, ابريق ìbrik.

Coffer, *s.* صندق sàndik.

Coffin, *s.* تابوت tàbut.

Cog, *s.* ديش dìsh.

Cogent, *s.* مهم mùhìmm, معتبا mù''tébà, مبرم mùbrìm (mùbrèm).

Coil, *s.* قنغال kànghàl; —, *v.a.* قنغالا kànghàl-et.

Coin, *s.* سكه sìkké; پاره pàr*a*, تجه ; àkch*a*; (of a gun) سيل sīl; —, *v.a.* ضربا dàr*b*-et, كسمك kèssmek, باصمق bàssmak.

Coincide, *v.n.* مطابق او mùtābìk-òl.

Coition, *s.* سكش sikish, جماع jìmā''.

Cold, *a.* and *s.* صوغوق sòg*h*uk; (in the head) نوازل nèwāzil, نزله nèzlé, زكام zùkkyām. [-*gh*rissi.

Colic, *s.* صانجى sànji, قارن اغريسى kàrn-

Collar, *s.* يقا yàka; (horse —) حموط hàmut; —, *v.a.* يقالمق yàkalamak.

Collate, *v.a.* مقابله مùkābèlé-et,

Colleague, *s.* رفيق rèfīk, ارقه داش àrk*a*-d*a*sh. [tòplam*a*k.

Collect, *v.a.* جمعا jèm''-et, طوپلامق

Collection, *s.* جمع jèm''; مجمعه mèj-m*a*''a; طاقم tàkim; صره sìr*a*. [dressé.

College, *s.* مكتب mèktèb; مدرسه mè-

Collier, *s.* كومور قايغى kyùmur-kàyi*gh*i; كومور معدنى ايشجيسى kyùmur-mà''-dəni-ishjissi. [déni.

Colliery, *s.* كومورمعدنى kyùmur-mà''-

Collision, *s.* چاتشمه chàtishm*a*, تصادم tàssādum; to come into —, *v.n.* چاتشمق chàtishmak, تصادما tàs-sādum-et. [عين ìghmāzi-''àyn.

Collusion, *s.* مسامحه mùssām*a*h*a*, اغماض

Colonel, *s.* ميرالاى mīr-àlày; lieutenant-—, *s.* قائممقام kā'im-màkām (kày-

Colony, *s.* اوجاق òjak. [makàm).

Colour, *s.* رنك rènk.

Colt, *s.* طاى tày; (of an ass) سيپا sìpa.

Comparison, *s.* قیاس kìyāss, تشبیه tèshbīh.

Compartment, *s.* خانه khānέ, بولمه [bùlmέ.

Compass, *s.* حد hàdd, اندازه ìndāzέ; دائره dā'irέ; (mariner's) پوصله pùsla; to fetch a —, *v.n.* طولاشمق dòlashmak; —, *v.a.* قوشاتمق kùshàtmak; — one's ends, *v.n.* اویدرمق ùydurmak, مرامنه‌نائل‌او mèrāmìna-nā'il-òl. [(pèrghèl).

Compasses (pair of) *s.* پرکار pèrghyār

Compassion, *s.* مرحمت mèrhàmet.

Compatriot, *s.* همشهری hèmshèhrī.

Compeer, *s.* کفو kyùfv, اقران àkrān.

Compel, *v.a.* جبرا jèbr-et, اجبارا ìjbār-et.

Compendious, *a.* قصه kìssa, مختصر mùkhtàssàr, مجمل mùjmèl.

Compensate, *v.a.* تضمین‌ا tàzmīn-et; —, *v.n.* قارشیلق‌او kàrshìlìk-ol.

Compensation, *s.* تضمین tàzmīn, تضمینات tàzmīnàt; قارشیلق kàrshìlìk.

Compile, *v.a.* تصنیف‌ا tàssnīf-et, جمع‌ا jèm''-et, تألیف‌ا tè'līf-et.

Complain, *v.a.* شکایت‌ا shìkyāyet-et, تشکی‌ا tèshèkki-et, اشتکا ìshtikyā-et.

Complaint, *s.* شکایت shìkyāyet, شکوی shèkwà; مرض màraz, علت "illèt, درد dard. [kim; تتمه tètìmmέ.

Complement, *s.* ترتیب tèrtīb, طاقم tà-

Complete, *a.* تکمیل tèkmīl, مکمل mùkèmmèl, تام tàmm, تمام tàmām; — *v.a.* تکمیل‌ا tèkmīl-et, تماملمق tàmamlamak, بترمك bìtirmek.

Complexion, *s.* رنك rènk, لون lèvn.

Complicate, *v.a.* قارشدرمق kàrìdirmak, قارشق‌ا kàrìshìk-et.

Compliment, *s.* سلام sèlām; احسان ìsstìhsān-ìfādέssi. افادهسی

Comply, *v.n.* امتثال‌ا ìmtìssāl-mùwāfakàt-et. موافقت‌ا

Compose, *v.a.* ترتیب‌ا tèrtīb-et, ترکیب‌ا tèrkīb-et; یازمق yàzmak, کلمق kàlέma-àlmak; سویلمك sùwèymek, نظم‌ا nàzm-et; بینه داخل‌او tèrkībina-dākhil-òl, ترکیبه‌سی‌او èjzāyi - mùrèkkibέssi - òl, آ''زاسی‌او à''zāssi - òl; — one's self, یاتشمق yàtìshmak.

Composition, *s.* ترکیب tèrkīb; ترتیب tèrtīb; اجزا èjzā; معجون mà''jūn; کتابت kìtābet, شعر shì''r.

Compost, *s.* کوبره ghyùbrέ.

Compound, *a.* مرکب mùrèkkèb; — *v.a.* ترکیب‌ا tèrkīb-et.

Comprehend, *v.a.* احاطه‌ا ìhāta-shāmil-ol, شاملی‌او shāmil-ol; اکلامق àngla-mak), ادراك‌ا ìdrāk-et.

Compress, *s.* صارغی sàrghi.

Comprise, *v.a.* شامل‌او shāmil-ol.

Compromise, *s.* صلح sùlh, اوزلاشمه ùzlashma; —, *v.a.* قارشدرمق kàrìdirmak; مسئول‌ا mèss'ūl-et; اوزلاشمق ùzlashmak, صلح‌او sùlh-ol.

Compulsion, *s.* مجبوریت mèjbūrìyyàt, اجبار ìjbār, اضطرار ìztirār.

Compunction, *s.* ندامت nèdāmàt, پشیمانلق (pìshmànlìk).

Compute, *v.a.* حساب‌ا hìssāb-et.

Comrade, *s.* ارقه‌داش àrkadash, يولداش yòldash.

Concave, *a.* مقعر mùkà"'àr, چقور chùkur.

Conceal, *v.a.* صاقلمق sàklamak, كيزلمك kìzlémek.

Concede, *v.a.* تسليم ا tèsslīm-et.

Conceivable, *a.* متصور mùtassàvvèr, عقله صيغار "àkla-sìghàr.

Conceive, *v.a.* تصورا tàssàvvur-et, عقل ا 'àkl-et; —, *v.n.* كبه‌قالمق ghèbé-lémek, حامله‌او hāmilé-ól.

Concentrate, *v.a.* طوپلامق tòplamak; خلاصه ا khùlāssa-et.

Conception, *s.* تصور tàssàvvur, تخيل tèkhayyul, حامله اولمقلق hāmilé-ólmàlik.

Concern, *s.* ماده màddé, ايش ìsh, مصلحت màslāhat; قساوت kàssā-wet, كدر kèdır; —, *v.a.* دوقونمق dòkunmak; — one's self, *v.n.* قساوت ا kàsāret-et.

Concert, *s.* اتفاق ittifāk, اتحاد ittihād; چالغی مجلسی chàlghi-mèjlisi; — together, *v.n.* اتفاق ا ittifāk-et, قرار ويرمك kìrar-vèrmek.

Conciliate, *v.a.* جلب ا jèlb-et.

Concise, *a.* مختصر mùkhtàssàr, قصه kìssa.

Conciseness, *s.* قصه‌لق kìssalik.

Conclude, *v.a.* بتيرمك bìtirmek; عقدا 'akd-et; —, *v.n.* بتمك bìtmek; انكلامق ànglamak (*ànnamak*), استخراج ا istikhràj-et, معنا ويرمك ma'na-vèrmek.

Conclusion, *s.* صوك sòng, اخر ākhir; عقد "àkd; قرار kàrār; انكلايش ànglayish (*ànnayish*), استخراج ìsstikhrāj.

Conclusive, *a.* قطعی kàt"ī, مقنع mùkni".

Concord, *s.* وفاق wìfāk, مخادنت mù-khādénèt.

Concourse, *s.* ازدحام ìzdihām, غلبه‌لق ghàlbàlik.

Concubine, *s.* اوطه‌لق òdalik.

Concur, *v.n.* برابر او bèrābèr-òl.

Concussion, *s.* صارصش sàrsish, صارصلش sàrsilish, صدمه sàdama.

Condemn, *v.a.* قباحت بولمق kàbāhat-bòlmak; قباحتلو بولمق kàbāhatli-bùlmak; جزاسنه حكم ا jèzāssina-hùkm-et; يرامز ديو قرار ويرمك yàra-màz-dèyu-kàrār-vèrmek.

Condensation, *s.* تكثف tèkèssuf.

Condense, *v.a.* تكثيف ا tèksīf-et; —, *v.a.* تكثف ا tèkèssuf-et.

Condescend, *v.n.* تنزل ا tènèzzul-et.

Condescension, *s.* تنزل tènèzzul.

Condign, *a.* مستحق اولديغی mùsta-hàkk-òldughu.

Condiment, *s.* چرز chèrez, قاتق kàtik.

Condition, *s.* حال hāl; پرسه pèréssé; شرط shàrt.

Condole, *v.n.* تعزيه ا tà"zìyyé-et.

Condolence, *s.* تعزيه tà"zìyyé.

Conduce, *v.n.* منتج او mùntij-ol, موريث او mùriss-ol, موجب او mùjib-ol.

Conduct, *s.* حركت hàrékèt; —, *v.a.* كوترمك ghyùturmek.

Conduit, *s.* صويولی sù-yòlu.

Cone, *s.* مخروط màkhrūt.

Confectioner, *s.* شكرجی shèkerji.

Confectionery, *s.* شكر shèker.

Confederacy, *s.* اتفاق ittifāk; متفقین mùt-

Confederate, *s.* متفق mùttèfik. [tèfikin.

Confederation, *s.* اتفاق ittifāk; متفقین mùttèfikin. [قونفرانس kònferānss.

Conference, *s.* مکالمه mùkyālémé;

Confess, *v.a.* اقرار ا ikrār-et, اعترافا i''tirāf-et.

Confession, *s.* اقرار ikrār, اعتراف i''tirāf.

Confide, *v.a.* تسلیما tèsslīm-et, تودیعا tèvdī''-et; —, *v.n.* امنیتا èmnìyyèt-et. [i''timād.

Confidence, *s.* امنیت èmnìyyèt, اعتماد

Confident (to be), *v.n.* هیچ‌شبهه‌سی hìch-shùbhései-òlmamak. اولمامق

Confine, *v.a.* حبسا hàbss-et, قپاتمق kàpatmak; حصرا hàssr-et; to be confined, *v.n.* طوغرمق dògàurmak; — — — to one's room, طشرا چیقمامق tàshra (dìshāri) chìkmamak; — — — (one's bowels) انقباضی‌او ìnkìbāzi-ol.

Confinement, *s.* ایچروی قپانمقلق ìchéri-ya-kàpanmaklìk, طیشاری چیقمامقلق dìshāri-chìkmamaklìk; حبس hàbss; چوجق طوغرمقلق chòjuk-dògàurmak-

Confines, *s. pl.* حدود hùdūd. [lik.

Confirm, *v.a.* (ratify) تصدیقا tàssdīk-et; (in office) ابقا ا ìbkā-et.

Confiscate, *v.a.* ضبط ا zàbt-et, مصادره‌ا mùsādara-et. [hàrīk.

Conflagration, *s.* حریق یانغین yànghìn,

Conflict, *s.* تصادم tàssādum; جنك jènk; چکشمه chèkishma, منازعه mùnāza''à.

Conform, *v.n.* امتثالا ìmtissāl-et, اقتفا ìktifā-et, مماثلتا mùmāssélèt-e اویمق ùymak.

Conformable, *a.* مماثل mùmāssil.

Conformably, *ad.* امتثالاً ìmtissāla تطبیقاً tàtbīka.

Conformity, *s.* مماثلت mùmāssélèt.

Confound, *v.a.* مبهوت‌قیلمق mèbhū -kìlmak, اسکاتا ìsskyāt-et; رشدرمق kàrishdirmak, تخلیط ا tàkhlīt-et.

Confuse, *v.a.* شاشرتمق shàshirtma قارشدرمق kàrishdirmak.

Confused, *a.* (things) قارشق kàrishi to become — (a person), *v.n.* شرمق shàshirmak.

Confusion, *s.* قارشقلق kàrishìklìk.

Congeal, *v.n.* طوکمق dòngma منجمد او mùnjèmid-ol; —, r طوکدرمق dòngdurmak.

Congelation, *s.* انجماد ìnjimād.

Congestion, *s.* سدد sùddé.

Congratulate, *v.a.* تبریکا tèbrīk- تهنیهٔا tèhnìyyé-et; I — you! ك ایدین ghyàzung-àydin. [tèhnìyy

Congratulation, *s.* تبریك tèbrīk, ه

Congregate, *v.n.* طوپلانمق tòplanm تجمعا tèjèmmu''-et, مجتمعا m tèmi''-òl. [جمیت jèm''iyy

Congregation, *s.* جماعت jèmā''

Congress, *s.* مجلس‌مشورت mèjlis -mèshvéràt.

Conic, Conical, *a.* مولی sùbu, مروطی màkhrūti; conics, *s. pl.* مروطیات màkhrūtìyyāt.

Conjecture, *s.* ظن zànn; تخمین tàl

...n; —, *v.n.* ظن ا zànn-et; تخمين ا ...kmin-et.

...ntly, *ad.* مشتركاً mùshtèrékɛn.

...gal, *a.* زوجى zèvjī, ازدواجه متعلق ...zdvāja-mùta"àllik.

...gate, *a.* مزدوج mùzdèvij; —, *v.a.* تصريف tàssrīf-et, صيغه‌سنى چكمك ...ghassini-chèkmek.

...gation, *s.* صيغه sīgha.

...junction, *s.* حرف عطف hàrfi-"àtf.

...juncture, *s.* وقت wàkit, حال hāl.

...ure, *v.a.* پك رجا ا pèk-rìjā-et, پك يالوارمق pèk-nìyāz-et, پك ناز ...k-yàlvarmak; —, *v.n.* سحر ا sìhr-et.

...rer, *s.* سحرباز sìhrbāz.

...rect, *v.a.* بتشدرمك bìtishdirmek, اولشدرمق ùlashdirmak; باغلامق ...ghlamak.

...nexion, *s.* مناسبت mùnāssébèt, ارتباط irtibāt, علاقه "àlāka; خصم ...khsm, اقربا àkrabā.

...mvance, *s.* مسامحه mùssāmaha, اغماض عين àghmāzi-"àyn.

...ive, *v.a.* كورميوبرمك ghyùrméyi-vermek, اغماض عين àghmāzi-"àyn-et.

...quer, *v.a.* (men) مغلوب ا màghlūb-et; (places) فتح ا fèth-et, ضبط zàbt-et, تسخير tèsskhīr-et.

...queror, *s.* فاتح fātih; غالب ghālib.

...quest, *s.* فتح fèth, تسخير tèsakhīr; مملكت مفتوحه mèmlékèti-mèftūha.

...science, *s.* قلب kàlb, ضمير zàmīr; انصاف inṣāf. [mùnsif.

...scientious, *a.* انصافلو inṣāfli, منصف

Conscious (to be), *v.n.* دويمق dùymak, حس ا hìsss-et; خبرى‌او khàbéri-ol. واقف‌او wākif-òl; —, *a.* واقف wākif.

Consciousness, *s.* خبر khàbɛr, وقوف wùkūf; حس hìsss.

Consecrate, *v.a.* تقديس ا tàkdīss-et; تخصيص ا tàkhsīss-et.

Consecrated, *a.* مخصوص màkhsūss, مخصص mùkhàsssèss; مقدس mù-kāddèss.

Consecutive, *a.* متوالى mùtévālī, متتالى mùtétālī, متعاقب mùta"ākib.

Consecutively, *ad.* متعاقباً muta"ākiban, متواليه mùtévālìyyétɛn.

Consent, *s.* رضا rìzā; —, *v.n.* رضا ويرمك rìzā-vèrmek, راضى‌او rāzī-òl.

Consequence, *s.* نتيجه nètījé, ثمره sèmérè; of —, خاطرى‌صايلور khātiri--sàyílir; of no —, صايلمز sàyílmàz; that is of no —, ضررى‌يوق zàrāri-yòk.

Consequent, *s.* تالى tālī; —, *a.* تابع tābi", منوط mènūt, مربوط mèrbūt; (in word and act) ايشى‌واقوالى بربرينه‌مطابق ishi-vé-àkwāli-bìrbirinè-mùtā-bik-òlan.

Consequently, *ad.* بناءعليه bìnā'an--"àlèyh, بناءعلى‌ذلك bìnā'an-"àlà--zālikè, بنابرين bìnābérīn, بوكابناء bùnga-bìnā'an, بوكامبنى bùnga-mèbnī.

Conserve, *s.* رجل rèchel; — of roses, كل‌بشكر ghyùl-bé-shèkɛr.

Consider, *v.a.* (a thing) مطالعه ا mùtāla"à-et, ملاحظه ا mùlāhaza-et, دوشنمك dùshunmek; (a person)

صایمق sàymak; — as, ا عد "àdd-et, ا اعتبار "tibār-et, صایمق sàymak.

Considerable, *a.* بیوك bìyuk, جسیم jèssīm; کلی kyùllī, عظیم "àzīm.

Consideration, *s.* ملاحظه mùlāha*za*, مطالعه mùtāla"à, تأمل tè'èmmul, صایغی sàygh*i*; اعتبار "tibār; قارشیلق kàrshīlik.

Consign, *v.a.* تسلیم ا tèslīm-et, تودیع ا tèvdī"-et; سپارش ا sìpārish-et.

Consist, *v.n.* عبارت او "ìbāret-òl, مترتب او mùtárèttib-ol. [tèssallyyèt.

Consolation, *s.* تسلی tèssèllī, تسلیت

Console, *v.a.* تسلی ویرمك tèssèllī-vèrmek, تسلیت ا tèssallyyèt-et.

Consolidate, *v.a.* تقویت ا tàkvìyyèt-et, تقویت ویرمك tàkvìyyèt-vèrmek, تأکید ا tè'kīd-et. [mùtābik.

Consonant, *s.* حرف hàrf; —, *a.* مطابق

Consort, *s.* زوج zèvj; زوجه zèvjé; ارقه داش àrka*da*sh, رفیق rèfīk; —, *v.n.* قوکشمق kòng*v*ashmak, ا اختلاط ìkhtilàt-et. [-èng*u*nda, میداند mèydānd*a*.

Conspicuous, *a.* کوز اوکندی ghyèz-

Conspiracy, *s.* کیزلو فساد ghìzli-fèssād, فتنه fìtné

Conspirator, *s.* فتنه کار fìtné-kyàr. [fìtné.

Constancy, *s.* ثبات sèbāt, رسوخ rùsūkh, صداقت sàdākàt.

Constant, *a.* ثابتقدم sābitkàdæm, راسخ rāsikh, صادق sàdīk; دائم dā'im, دائمی dā'imī, ثابت sābit, مستمر mùsstémèrr.

Constantinople, *s.* استانبول ìsstànbòl; در سعادت dèri-sà"ādet (the Gate of Felicity).

Constantly, *ad.* دائما dā'imā, بر دوزیه bìr-dùziyé, لاینقطع lā-yànkàtì"-.

Constipation, *s.* انقباض ìnkībāz.

Constitute, *v.a.* ایتمك èt̀mek; ا نصب nàssb-et; اولمق òlmak, ا حصل hāssil-et.

Constitution, *s.* (man's) وجود vùj بنیان bùnyān, مزاج mizāj; (stat اساس قانون èssāssi-kānūn.

Constitutional, *a.* خلقی khì طوغشدن اولان dòghushdæn - òl اساس قوانینه مطابق اولان èssāssi-kàv nīna-mùtābik-òlan; مشروط mèshrū مقید mùkàyyèd.

Constrain, *v.a.* جبر ا jèbr-et, زورلامق zòrlamak, ا اجبار ìjbār-et.

Constraint, *s.* صیقی sìki; قندی sìkindi; جبر jèbr; حبس hàbss.

Construct, *v.a.* اعمال ا "māl-et, ا انشا ìnshā-et, ا بنا binā-et, یاپمق yàpmak

Construction, *s.* اعمال "ìmāl, انشا ìnsh بنا bìnā, یاپی yàpi.

Consul, *s.* قونسلوس kònsoloss.

Consult, *v.a.* دانشمق dànishma استشاره ا ìsstishāré-et; — togeth مشاوره ا mùshāvéré-et, شورت ا mèshvérèt-et; (doctors) قونسولتو kònsùlto-et.

Consultation, *s.* استشاره ìsstishār مشاوره mùshāvéré; مشورت mès vérèt; قونسولتو kònsùlto.

Consume, *v.a.* بتیرمك bìtirmek, کتمك dùkètmek, یمك yèmek; —, *v.* تلف او تلف ا tèlef-òl, تمك بتمك bìtmek, ghìtmek.

mīn; —, *v.n.* ظن zànn-et; تخمين tàkhmīn-et.

Conjointly, *ad.* مشتركاً mùshtèrékɛn.

Conjugal, *a.* زوجی zèvjī, ازدواجه متعلق izdivājɛ-mùta"àllīk.

Conjugate, *a.* مزدوج mùzdèvij; —, *v.a.* تصريف tàsrīf-et, صيغه‌سنی چكمك sighɛsɛ̀ni-chèkmek.

Conjugation, *s.* صيغه sighɛ.

Conjunction, *s.* حرف عطف hàrfi-"àtf.

Conjuncture, *s.* وقت wàkit, حال hāl.

Conjure, *v.a.* پك رجا ا pèk-rìjā-et, پك ياليارمق pèk-nìyāz-et, پك يالوارمق pèk-yàlvarmak; —, *v.n.* سحر ا sìhr-et.

Conjurer, *s.* سحرباز sìhrbāz.

Connect, *v.a.* بتشدرمك bìtishdirmek, اولشدرمق ùlashdirmak; باغلامق bàghlamak.

Connexion, *s.* مناسبت mùnāssébèt, ارتباط ìrtìbāt, علاقه "àlāka; خصم khìssm, اقربا àkrabā.

Connivance, *s.* مسامحه mùssāmaha, اغماض عين ìghmāzi-"àyn.

Connive, *v.n.* كورميويرمك ghyùrméyivɛrmek, اغماض عين ا ìghmāzi-"àyn-et.

Conquer, *v.a.* (men) مغلوب ا màghlūb--et; (places) فتح ا fèth-et, ضبط ا zàbt--et, تسخير ا tèsskhīr-et.

Conqueror, *s.* فاتح fātìh; غالب ghālib.

Conquest, *s.* فتح fèth, تسخير tèsskhīr; مملكت مفتوحه mèmlékèti-mèftūhɛ.

Conscience, *s.* قلب kàlb, ضمير zàmīr; انصاف ìnsāf. [mùnsif.

Conscientious, *a.* انصافلو ìnsāflì, منصف

Conscious (to be), *v.n.* دويمق dùymak, حس ا hìsss-et; خبرى او khàbéri-ol. واقف او wākif-òl; —, *a.* واقف wākif.

Consciousness, *s.* خبر khàbɛr, وقوف wùkūf; حس hìsss.

Consecrate, *v.a.* تقديس ا tàkdīss-et; تخصيص ا tàkhsīss-et.

Consecrated, *a.* مخصوص màkhsūss, مخصص mùkhàsssèss; مقدس mùkāddèss.

Consecutive, *a.* متوالی mùtévālī, متتالی mùtétālī, متعاقب mùta"ākìb.

Consecutively, *ad.* متعاقباً muta"ākìban, متوالية mùtévāliyyétɛn.

Consent, *s.* رضا rìzā; —, *v.n.* رضا ويرمك rìzā-vèrmek, راضی او rāzī-òl.

Consequence, *s.* نتيجه nètījɛ́, ثمره sèmérɛ́; of —, خاطری صايلور khātìri--sàyılır; of no —, صايلمز sàyılmàz; that is of no —, ضرری يوق zàrāri-yòk.

Consequent, *s.* تالی tālī; —, *a.* تابع tābi", منوط mènūt, مربوط mèrbūt; (in word and act) ايشی واقوالی بربرينه مطابق ìshi-vé-àkwāli-bìrbirinɛ́-mùtābìk-òlan.

Consequently, *ad.* بناءعليه bìnā'an--"àlèyh, بناءعلی ذلك bìnā'an-"àlà--zālìkɛ́, بنابرين bìnābérīn, بوكابناء bùnga-bìnā'an, بوكا مبنی bùnga-mèbnī.

Conserve, *s.* رچل rèchel; — of roses, كل بشكر ghyùl-bé-shèkɛr.

Consider, *v.a.* (a thing) مطالعه mùtāla"à-et, ملاحظه mùlāhaza-et, دوشنمك dùshunmek; (a person)

kònturàto; مقاوله mùkāvélé; —, *v.n.* تعهد ا tà''àhhud-et; گوترى المق ghyùturu-àlmak; گوترى ويرمك ghyùturu-vèrmek; بوزلمك bùzulmek, چكلمك chèkilmek; دارالمق dàràlmak, ازالمق àzàlmak; —, *v.a.* الشمق àlishmak; ايدنمك èdinmek, پيدا ا pèydā-et; عقد ا ''àkd-et; قاصمق kàssmak; دارالتمق dàràltmak, ازالتمق àzàltmak.

Contraction, *s.* قصالش kìssalish, چكلش chèkilish, بوزولش bùzulush.

Contractor, *s.* متعهد mùta''àhhid, ملتزم mùltèzim, گوترى الان ghyùturu-àlan.

Contradict, *v.a.* تكذيب ا tèkzīb-et.

Contrariety, *s.* خلاف khìlāf, عكسيلك ''àksīlik, ترسلك tèrslik.

Contrary, *a.* ترس tèrs, عكسى ''àksī, مخالف mùkhālif, ضد zìdd.

Contrast, *s.* فرق fàrk.

Contravene, *v.a.* خلافنه حركت ا khìlāfina-hàrékèt-et.

Contribute, *v.n.* اعانه ا يارديم ا yàrdim-et, i''ānè-et; —, *v.a.* ويرمك vèrmek, اعانه ا i''ānè-et. [vīrghyù (vèrghi).

Contribution, *s.* اعانه i''ānè, ويركو

Contrition, *s.* ندامت nèdāmèt, پشيمانلق pèchīmānlik (pìshmānlik).

Contrivance, *s.* يول yòl, قولاى kòlay, چاره chārè, معرفت mà''rifèt, ايجاد ījād; حيله hīlé.

Contrive, *v.a.* ايجاد ا ījād-et, بولمق bùlmak; —, *v.n.* اويدرمق ùydurmak, يولنى بولمق yòlunu-bùlmak, قولاينى بولمق kòlayini-bùlmak.

Control, *s.* امر èmr; ضبط zàbt; اره ìdārè; نظارت nàzārèt; —, *v.a.* ضبط ا zàbt-et; قوللانمق kùllànmak; اره ا ìdārè-et, نظارت ا nàzārèt-et.

Controversy, *s.* مباحثه mùbāhésse مجادله mùjādélé; منازعه mùnāza

Controvert, *v.a.* تكذيب ا tèkzīb-et.

Contumacious, *a.* متمرد mùtémèrr غير مطيع ghāyri-mòtì'', عاصى ''āss

Contuse, *v.a.* برلمك bèrélemek.

Contusion, *s.* برد bèré.

Convalescence, *s.* افاقت ìfākàt.

Convene, *v.a.* جمع ا jèm''-et, پلامق tòplamak.

Convenience, *s.* راحت rāhat, لايلق kòlaylik; ممشا mèmshà, دستخانه àbdesstkhānè.

Convenient, *a.* راحت rāhat; لاى kòlay; قولايلقلو kòlaylìklì.

Convent, *s.* قيز مناسطيرى kìz-mànàsstìr

Convention, *s.* عهد ''àhd, معاهده mi ''āhédé, مقاوله mùkāvélé.

Converge, *v.n.* طوپلانمق tòplanma برلشمك bìrleshmek, يقينلشمق yi kìnlashmak.

Conversation, *s.* صحبت sòhbet, رد làkirdi, لاف làf.

Converse, *v.n.* صحبت ا sòhbet-et, ا رد làkirdi-et, لاف ا làf-et, و سوءيلشمك sùwèylashmek; —, *s.* عكس ''àks ترس tèrs.

Convert, *s.* مهتدى mùhtédī; —, *v.* اهتدايه كتورمك ihtidāyé-ghètirmek چويرمك chèvirmek, دوندرمك dòn dèrmek.

Consummate, *v.a.* تكميل ا tèkmīl-et, اتمام ا itmām-et; —, *a.* مكمل mùkèmmèl.

Consumption, *s.* خرج khàrj; (disease) ورم vèrəm.

Consumptive, *a.* ورملو vèrəmli.

Contact, *s.* تماس tèmàss, تلاقی tèlākī, اتصال ittissāl.

Contagion, *s.* سرايت sirāyet, بولاشمه bùlàshma, كچمه ghèchma; علت ساريه "illèti-sārìyyé.

Contagious, *a.* ساری sārī, بولاشور bùlàshir, كچر ghèchər, سرايت ايدر sirāyet-èdər.

Contain, *v.a.* المق àlmak; حاوی او hāvī-òl, شامل او shāmil-òl, مشتمل او mùshtèmil-òl; ضبط ا zàbt-et; — one's self, طيانمق dàyanmak.

Contaminate, *v.a.* بوزمق bòzmak, افساد ا ifsād-et, بولاشدرمق bùlàshdirmak, تلويث ا tèlvīss-et.

Contaminated, *a.* بوزق bòzuk, فاسد fāssid; بولاشق bùlàshìk, ملوث mùlèvvèss. [ifsād; تلويث tèlvīss.

Contamination, *s.* سرايت sirāyet; افساد

Contemn, *v.a.* صايمامق sàymamak, استخفاف ا isstikhfāf-et, استحقارا isstihkār-et. [mùlāhaza-et.

Contemplate, *v.a.* نظر ا nàzar-et, ملاحظه ا

Contemporary, *s.* and *a.* معاصر mù"àssir.

Contempt, *s.* استحقار isstihkār; استخفاف isstikhfāf; عدم رعايت "àdémi-rì"-āyèt, عدم حرمت "àdémi-hùrmèt.

Contemptible, *a.* (person) مستحقر mùsstàhkàr, ذليل zèlīl, رذيل rèzīl; (thing) لاشی مقوله سی lā-shèy-màkūlàssi, جزئی jùz'ī.

Contend, *v.n.* نزاع ا nìzā"-et, منازعه mùnāza"à-et; ادعا ا ìddi"ā-et.

Content, *a.* راضی rāzī, خشنود khòshnud; قانع kāni"; —, *v.a.* راضی ا rāzi-et; خشنود ا khòshnud-et, اقناع ا iknā"-et.

Contention, *s.* نزاع nìzā", منازعه mùnāza"à, غوغا (kàwgha).

Contentment, *s.* قناعت kànā"at.

Contest, *s.* مجادله mùjādélé, مباحثه mùbāhassé; —, *v.a.* عناد ا "ìnād-et.

Context, *s.* سياق سباق sìyāk-sìbāk.

Contiguous, *a.* متصل mùttàssil, ملاصق mùlāssik, بتشك bìtìshik.

Continence, *s.* عصمت "ìssmèt.

Continent, *s.* قره kàrə, بر bèrr; قطعه kìt"à.

Contingent, *a.* اتفاقی ittifākī, مشكوك mèshkyūk; —, *s.* حصه hìssé.

Continual, *a.* متمادی mùtémādī; —**ly**, *ad.* بلا فاصله bìlā-fāssìla, لا ينقطع lā-yànkàti".

Continuance, *s.* دوام dèwām, بقا bàkā, استمرار isstimrār.

Continue, *v.n.* دوام ا dèwām-et; دائم او dā'im-òl; تكرر ا tèkèrrur-et; —, *v.a.* ابقا ا ìbkā-et; تكرارا tèkrār-et; الت يانني سويلمك àlt-yànini-sùwèylémek; يه يا پمق yìné (ghèné) yàpmak.

Contortion, *s.* پيچ وتاب pìch-u-tāb.

Contraband, *a.* يصاق yàssàk, ممنوع mèmnū"; كمركدن قاچرمه ghyùmrukdən-kàchìrma.

Contract, *s.* كوترى پازارلق ghyùturupàzarlìk, تعهد tà"àhhud; قونطوراطو

Cornel-berry, *s.* قزلجق kìzìljìk.
Cornelian, *s.* عقيق "àkīk.
Corner, *s.* كوشه kyùshé.
Cornice, *s.* پرواز pèrwàz.
Corollary, *s.* نتيجه nètījé.
Coronation, *s.* تتويج tètwīj, تتوج tè-
Coronet, *s.* تاج tāj. [tèvvùj.
Corporal, *s.* اونباشى ònbàshí; —, *a.* جسمانى jìssmānī; — punishment, طياق dàyak.
Corporation, *s.* اهالى àhālī; مجلس mèjliss, اشورى shūrà; اصناف èsnāf.
Corporeal, *a.* جسمانى jìssmānī.
Corps, *s.* بلوك bùluk; طابور tàbur; الاى àlay; لوا liwā; طاقم tàkim.
Corpse, *s.* جنازه jènāzé, جسد jèssed.
Corpulent, *a.* ششمان shìshmàn, ملحم mùlàhhàm.
Correct, *a.* طوغرى dòghru, صحيح sàhīh, تام tàmm, تمام tàmām; —, *v.a.* طوغرلتمق dòghrultmak, تصحيح ا tàsshīh-et.
Correspond, *v.n.* (by letter) مكتوبلشمك mèktublɯshmek, مخابره ا mùkhābéré-et, مكاتبه ا mùkyātébé-et; (in quality) اويمق ùymak, مطابق كلمك mùtābìk-ghèlmek.
Correspondence, *s.* مكاتبه mùkyātébé; مطابقت mùtābakàt. [mùkhbir.
Correspondent, *s.* مخابر mūkhābir, مخبر
Corroborate, *v.a.* تصديق ا tàssdīk-et; تقويت ا tàkvìyyèt-et, تأكيد ا tè'kīd-
Corroboration, *s.* تصديق tassdik. [-et.
Corroborative, *a.* مصدق mùssàddik; مقوى mùkàvvī.
Corrode, *v.a.* يمك yèmek, وتمك chùrutmek, پاصلاندرمق pàsslan-mak.
Corrupt, *a.* (bad) فاسد fāssid, بوزق bòzuk; (mercenary) رشوت يرى rìsh-yèr; —, *v.a.* بوزمق bòzmak, افساد ايتمك ifsād-et; (with money) رشوت ويرمك rìshvèt-vèrmek, پاره يدرمك (pàra)-yèdirmek.
Corruption, *s.* بوزمقلق bòzmaklik چورومكلك chùrutmeklik.
Corsair, *s.* دكز خرسزى dèngiz-khìrsi
Corselet, *s.* زره كوكسلك ghyùksslik-z
Corset, *s.* قورسه kórsetś.
Cortege, *s.* الاى àlay.
Corvette, *s.* قوروت kòrvèt.
Cosecant, *s.* تمام قاطع tàmāmi-kātì"
Cosey, *a.* راحت rāhat.
Cosine, *s.* تمام جيب tàmāmi-jèyb.
Cossack, *s.* قزاق kìzāk.
Coss-lettuce, *s.* ماروله mārùl.
Cost, *s.* بها bàhā (pàha); مصرف màssràf; —, *v.a.* اولمق òlmak.
Costiveness, *s.* انقباض ìnkìbāz.
Costly, *a.* بهالو pàhali; مكلف mùkèll
Costume, *s.* قيافت kìyāfèt.
Cot, *s.* قلبه kùlubé, اوجكز èvjèghiz.
Cotangent, *s.* تمام مماس tàmāmmùmāss.
Cotemporary, *s* and *a.* معاصر mù"ās
Cottage, *s.* كوى اوى kyày-èvi.
Cotton, *s.* پاموق pàmuk (pàmbu پنبه pènbé.
Couch, *s.* مندر mìndar; قناپه kànap دوشك dùshèk, يتاق yàtak.

...gh, *s.* اوكسرك àksuruk; —, *v.n.* اوكسرمك àksurmek.

...cil, *s.* مجلس mèjliss.

...cillor, *s.* اعضاى مجلسدن اولان ...àyi-mèjlisdən-òlan; مستشار ...stéshār.

...cil, *s.* نصيحت nàssīhàt, اوكوت ...üt; —, *v.a.* عقل اوكرتمك "àkl-...irtmek, نصيحت ا nàssīhàt-et.

...el, *s.* رتبهٔ ثالثهٔ بكى rùtbé'i-sālissé-...yi; —, *v.a.* صايمق sāymak; —, ...a. صايلمق sàyılmak.

...ntenance, *s.* يوز yùz, چهره chèhré, ...ر nànzar, سيما sīmā.

...ntry, *s.* پول pòl; (of a shop) پشكه pèshtàkhta; (who counts) صايجى sàyīji; (opposite) قارشى ...ràshi. [بولمق chàré-bòlmak.

...ntract, *v.a.* بوزمق bòzmak, چاره ...terbalance, *v.a.* قارشيلق او kàrshılık-...k.

...nterfeit, *a.* قالپ kàlp, ساخته ...khté; —, *s.* تقليد tàklīd; —, *v.a.* ...تقليد tàklīd-et.

...nterfeiter, *s.* قالپزن kàlpazàn, ساختكار sākhtékyār.

...ntermand, *v.a.* امرينى كيرو المق ...rini-ghèri-àlmak, ياپلمسون ديو ...yèpılmasın-dèyu-tènbīh-et.

...ntermarch, *s.* كيرو دونش ghèri-...ush.

...nterpane, *s.* يورغان yùrghan.

...nterpart, *s.* عين "àyn.

...nterpoise, *s.* قارشيلق kàrshılık.

...nterscind, *v.a.* شهادت ايچون امضا shàdādet-ìchun-ìmzā-kòmak; —, *s.* پاروله pārola. [*ghaza*.

Counting-house, *s.* اوطه òda, مغازه mà-

Country, *s.* (native) وطن wàtan, ولايت wilāyèt (wìlā'at); (territory) مملكت mèmlékèt, الكا ùlkyā (ùlké); (out of town) كوى kyòy; چفتلك chìftlik; (open —) صحرا sàhrā, قير kìr.

Countryman, *s.* كويلو kyòylu; (fellow —) همشهرى hèmshèhri.

County, *s.* سنجاق sànjak, لوا lìwā.

Couple, *s.* چفت chìft.

Couplet, *s.* بيت bèyt. [*yìghit*lik.

Courage, *s.* جسارت jèssārèt, يكيتلك

Courageous, *a.* يكيت *yìghit*, جسور jèssūr. [kùriyèl.

Courier, *s.* تتار tàtār, منزل mènzil, قوريل

Course, *s.* (whole time) مدت mùddèt; (of studies) صره درسلر sìra-dèrslər; of —, البته èlbèttè.

Court, *s.* (royal) سراى sàray, مابين mābèyn; ديوان dìwān, ركاب rìkyāb, بينش bīnish; (of justice) محكمه mèhkémé; (martial) ديوان حرب dīwān-i-hàrb; — plaster, جانفس jànfèss-yàkissi ياقيسى; — yard, حولى hàvli; to pay —, *v.n.* عرض ال "àrzi-"ùbūdiyyèt-et, عبوديت ا èl-àpmek, اوپمك àyak-àpmek, اياق اوپمك àtek-àpmek, اتك اوپمك

Courteous, *a.* نوازشلو nùwāzishli, خاطر نواز khātir-nùwāz.

Courtesy, *s.* خاطر نوازلق khātir-nùwāzlık.

Cousin, *s.* عموجه اوغلى "àmuja-òghlu, داى اوغلى day-òghlu, &c.

Cove, *s.* كورفز kyùrfez, قوى kòy.

Covenant, *s.* عهد "àhd, قول kàvl, مقاوله mùkāvélé.

Cover, *s.* اورتى ùrtu; (case) قاپ kàp; (lid) قپاق kàpak; (shelter) بارينه‌جق‌ير bàrinajak-yèr; —, *v.a.* اورتمك ùrtmek; قاپلامق kàplamak; قپامق kàpa-

Covering, *s.* اورتى ùrtu. [mak.

Coverlet, *s.* يورغان yòrghan.

Covert, *a.* ال‌التندة èl-àltínda, كيزلو ghìzli, صاقلو sàkli, خفى khàfī.

Covet, *v.a.* كوز ديكمك ghyàz-dìkmek, طمع ا tàmà"-et.

Covetous, *a.* طمعكار tàmà"kyār, حريص hàrīss, اج كوزلو àj-ghyùzlu.

Covetousness, *s.* طمعكارلك tàma"kyārlik.

Cow, *s.* اينك īnek; —, *v.a.* قورقوتمق kòrkutmak.

Coward, *s.* قورقاق kòrkàk.

Cowkeeper, *s.* صوتجى sūtji.

Cowl, *s.* قپوط باشلغى kàput-bàshlighi, باشلق bàshlik.

Crab, *s.* ينكچ yènghèch, چغانوس chà-ghanòss; يبانى‌الما yèbānī-èlma.

Crack, *s.* چاتلاق chàtlàk, يارق yàrik; پاتلايش pàtlayish; اورش wòrush; —, *v.n.* چاتلامق chàtlamak, ياريلمق yàrilmak, پاتلامق pàtlamak; —, *v.a.* چاتلاتمق chàtlatmak, يارمق yàrmak, پاتلاتمق pàtlatmak.

Cracked, *a.* چاتلاق chàtlàk, يارق yàrik; (mad) چالق chàlik, قاچق kàchik.

Cracker, *s.* پاتلانغيچ pàtlanghìch.

Cradle, *s.* بشك bèshik.

Craft, *s.* (trade) صنعت sàn' (cunning) حيله hīlé; (shipp تكنه tèknè, قايق kàyik.

Crafty, *a.* حيله‌كار hīlékyār, ال shèytàn, دوبارة‌جى dūbāraji.

Cram, *v.a.* صيقى‌طولدرمق sìki-dùrmak.

Cramp, *s.* سكيرلرطوتلمسى sìngirlır tulmassi; —, *v.a.* صيقمق sìkma

Cramp-iron, *s.* كينت kinèt.

Crane, *s.* (bird) طورنه tùrna; (chine) ماچونه màchūna.

Crank, *s.* ال èl, قول kòl, ديرسك dìr —, *a.* قولاى دوريلور kòlay-dèvrilir

Crape, *s.* بورنجك bùrunjuk.

Cravat, *s.* بويون‌باغى bòyun-bàghi.

Crawfish, Crayfish, *s.* بوجك bùje

Crawl, *v.n.* يرة سورينه‌رك يوريمك y -sùrunérek - yùrumek; يوريمك àghir-yùrumek.

Crazy, *a.* (mad) قاچق kàc (tumble-down) يقله‌جق yìkìl (ship) باته‌جق bàtajak.

Creak, *v.n.* چاتردامق chàtirdar غجرداملق ghìjirdamak.

Cream, *s.* سود يوزى sùd-yùzu; (cl —) قايمق kàymak.

Crease, *v.a.* قيرمق kìrmak; — قيرم kìrim, قيزمه kìrma.

Create, *v.a.* يراتمق yàràtmak, وارا vàr خلق ا khàlk-et; (appoint to a ran office) ايتمك ètmek, نصب ا nàssl

Creation, *s.* (act of) يرادش y dish, خلق khàlk; (being crea يراديلش yàràdilish, خلقت khìl

آفرینش āfərīnish; (thing created) مخلوق màkhlūk; (all creation) عالم ...m; (of officers) نصب nàssb.

...tor, s. یرادیجی yàràdījì, خالق ..., بارى bārī, آفریننده àfərī-..., آفرین āfərīn.

...ture, s. مخلوق màkhlūk. [ì''tibār.

...dence, s. اعتماد ì''timād, اعتبار

...dentials, s. pl. اعتمادنامه ì''timād-... [ویرەسیه vèrèssiyé.

...dit, s. اعتبار ì''tibār; on —,

...ditable, a. Creditably, ad. ایو īyi, ...ghyùzel, اعلا à''là.

...dulity, s. الهجقلو àlajaklì.

...d, s. ایمن īmān; آمنت āmèntù.

...e, s. بوغاز bòghàz, اغز àghz; چای ...dèré. [rek-yùrumek.

...p, v.a. سورینەرك یوریمك sùrunè-...

...ation, s. احراق ìhrāk.

...le, s. ملز mèlez.

...scent, s. (new moon) هلال hìlāl; (de-...ration) ای ày; (placed on spires, &c.) ...'ālem. [صو ترەسی sù-tèrèssi.

...ss, s. ترە اوتی tèré-òtu; water —,

...st, s. (ridge) صرت sìrt.

...tan, s. and a. کریدلو Ghìrìdli.

...te, s. کرید Ghìrìd.

...ence, s. ارالق àralìk, چاتلق chàt-...

...w, s. طائفه tā'ifé. [làk, یارق yàrìk.

...ket, s. (insect) چکرکه chèkirghé.

...r, s. دلال dèllāl, منادی mùnādi.

...e, s. قباحت kàbāhat, جنحه jùnhà, ...jùrm, صوچ sùch.

...inal, s. قباحتلو kàbāhatlì, قباحت‌صاحبی kàbāhat-sāhibi, مجرم mùjrim; —, a. (wrong) قبیح kàbīh, خبیث khàbīss. [قرمزی kìrmizi.

Crimson, a. آل àl, کوس ghùwèss,

Cripple, s. سقط sàkat; —, v.a. قولنی قنادینی قیرمق kòlunu-kànadini-kìrmak.

Crisis, s. (of disease) بحران bùhrān; (of events) نازك‌وقت nāzik-wàkit.

Crisp, a. کورك ghèvrèk.

Criterion, s. معیار mì''yār, محك mà-

Criticise, v.a. جرح jèrh-et. [hèkk.

Criticism, s. جرح jèrh. [-màmlékèti.

Croatia, s. خروات مملکتی Khìrvāt-

Croatian, s. and a. خروات Khìrvāt.

Crockery, s. چناق‌جوملك chànak-

Crocodile, s. تمساح tìmsāh. [chèmlek.

Crocus, s. (flower) چیك‌دم chìgh-dèm.

Crooked, a. اکری èghri, چارپق chàrpìk.

Crop, s. (produce) محصول màhsūl, حاصلات hāssilāt; (bird's) قورصاق kùrsàk; —, v.a. کسمك kèssmek, بچمك bìchmek, قرقمق kìrkmak; (trees) بودامق bùdamak.

Cross, s. حاچ hàch, چارمیخ chàrmìkh; —, a. تتیز tìtiz, ترس tèrss, ارغین dàrghìn; —, v.a. کچمك ghèchmek.

Crossbow, s. تاتار اوقی tàtar-òku.

Crosslegged, ad. to sit —, باغداش bàghdash-kùrmak.

Crosspatch, s. ترس و خویسز دارغین tèrss-vé-khūysìz-dàrghìn-kìmsé.

Crosstree, s. قورچنه kùrchèta.

Crossway, s. صاپه یول sàpa-yòl.

Crotchet, s. (fancy) مراق mèrāk.

Crow, s. قارغه kàrgha; cock's —,

خروس اوتمسی khòross-àtmèssi ; —, *v.n.* اوتمك àtmek.

Crowbar, *s.* تیمور قول (dèmir)-kòl.

Crowd, *s.* قلبالق *or* غلبه‌لق (kàlabàlìk), ازدحام ìzdihām ; —, *v.a.* صیق‌قومق sìk-kòmak ; —, *v.n.* صیقشمق sìkishmak.

Crown, *s.* (regal) تاج tàj ; (of head) دپه (tèpé) ; —, *v.a.* (king) تتویج‌ا tètvīj-et, تاج کیدرمك tàj-ghìdirmek ; (heights) دپه‌یه عسکرچیقمق (tèpéyé)-"àsskır-chìkmak.

Crucible, *s.* پوته pùtā.

Crucifix, *s.* حاچ hàch.

Crucifixion, *s.* حاچه کرلمسی hàché-ghè-[relmassi.

Crucify, *v.a.* حاچه‌کرمك hàcha-ghèrmek, چارمیخه‌کرمك chàrmìkha-ghèr-mek.

Crude, *a.* خام khàm.

Cruel, *a.* مرحمتسز mèrhàmetsiz, انسانیتسز ìnsānìyyètsiz, جفاکار jèfākyār.

Cruise, *s.* (at sea) سفر sèfır, وولته vòlta ; —, *v.n.* وولته‌اورمق vòlta-wùrmak.

Cruiser, *s.* کمی ghèmi.

Crumb, *s.* (not crust) اتمك ایچی (èkmek)-ìchi ; —, (fragment) اتمك اوفاغی èkmek-ùfàghi.

Crumple, *v.a.* بوروشدرمق bùrushdırmak, ازمك èzmek.

Crupper, *s.* صغری sàghrı.

Crush, *v.a.* ازمك èzmek.

Crust, *s.* قابوق kàbuk.

Crutch, *s.* قولتق‌دینکی kòltuk-dèynéghi.

Cry, *s.* سس sèss, صدا sàdā ; ندا nìdā, باغرمه bàghirma ; —, *v.n.* ندا ا nìdā-et, حیقرمق hàykırmak, باغرمق bà-ghırmak, چاغرمق chàghırmak ; (w اغلامق àghlamak ; — out, رمق hàykırmak, باغرمق bàghırmak ; aloud, ا ندا nìdā-et, باغرمق bàghır چاغرمق chàghırmak ; — up, ا mèdh-et, ثنا ا sènā-et.

Crypt, *s.* بدروم bòdurum, ی کمرلر yèr-àlti-kèmılèr.

Crystal, *s.* بللور būllūr ; (of salts) ا

Cube, *s.* مکعب mùkyà""àb. [g

Cuckold, *s.* پزونك pèzéwènk, ات kèrātà.

Cuckoo, *s.* قوغوق قوشی kùghuk-kùsh

Cucumber, *s.* خیار khìyār.

Cud, *s.* کو ghèv ; to chew the —, کو کتورمك ghèv-ghètirmek.

Cuddle, *v.a.* صارلمق sàrılmak.

Cudgel, *s.* صوپه sòpa.

Cue, *s.* ایپ‌اوجی ìp-ùju.

Culpable, *a.* (person) صوچلو sùch قباحتلو kàbāhatlı ; (act) فنا fēna, kèrīh.

Culprit, *s.* صوچلو sùchlu, قباحتلو kà hatlı, مجرم mùjrim.

Cultivate, *v.a.* (sow) اکمك èkm (plant) دکمك dìkmek ; (ground) حراست‌ا hìrāssèt-et, ت zìrā"àt-et ; (science, &c.) ا ìshtighāl-et, مشغول‌او mèshghūl چالشمق chàlishmak.

Cultivation, *s.* زراعت zìrā"àt ; ال ìshtigāl.

Cumbersome, Cumbrous, *a.* ال hàntàl.

Cummin, *s.* کمون kèmmūn (kìmiy

Cunning, *s.* شیطان shèytān, اورستپوللو òrostopòllu ; —, *s.* شیطانلق shèytānlik.

Cunt, *s.* ام àm, فرج fèrj, کس kyùss.

Cup, *s.* فنجان fìnjān (filjān) ; —, *v.a.* حجامت ا hàjāmèt-et (hàjāmàt).

Cupbearer, *s.* ساقی sākī.

Cupboard, *s.* دولاب dòlàb.

Cupid, *s.* عشق "àshk.

Cupidity, *s.* طمع tàmà", حرص hìrss.

Cupola, *s.* قبه kùbbé.

Cupper, *s.* حجامتجی (hàjāmàtji).

Cupping-glass, *s.* حجامت جامی (hàjamàt)-jàmì ; — horn, بوینوز bòynuz.

Curaçoa, *s.* کراسوا kèrasòa.

Curb, *v.a.* ضبط ا zàbt-et, اغزینه کم اورمق àghzìna-ghèm-wùrmak.

Curdle, *v.n.* کسلمك kèssilmek.

Cure, *v.a.* ایوا ìyi-et ; اصلاح ا ìslāh-et.

Curiosity, *s.* (rare thing) تحاف شی tùhāf-shèy ; عنتیقه "àntīka ; (inquisitiveness) مراق mèrāk.

Curious, *a.* (surprising) عجیب "àjīb ("àjā'ib), غریب ghàrīb ; (rare) تحاف tùhāf ; (inquisitive) مراقلو mèrākli, هرشی صورار hèr-shèy-sòrar.

Curl, *s.* (of hair) زلف zùlf ; (general) قیویم kìvrim, بوکلم bùklum ; —, *v.a.* قیویرمق kìvìrmak, بوکمك bukmek ; —, *v.n.* قیوریلمق kìvrilmak, بوکلمك bùklmek.

Currant, *s.* (fresh) فرنك اوزومی firènk-ùzumu ; (dried) قوش اوزومی kùsh-ùzumu.

Current, *s.* اقندی àkìndi ; —, *a.* رائج [rā'ij, متداول mùtédāvèl.

Curry, *v.a.* (comb) تیمار ا tīmār-et ; — favour, *v.n.* یلتاقلنمق yàltàklànmak.

Currycomb, *s.* طراق tàrak, اات طراغی àt-tàràghi.

Curse, *s.* لعنت là"nèt, بددعا bèd-dù"ā ; —, *v.a.* لعنت ا là"nèt-et, لعنت اوقومق là"nèt-òkumàk.

Cursed, *a.* ملعون mèl"ūn.

Cursory, *a.* مختصر mùkhtàssàr.

Curtail, *v.a.* قصالتمق kìssaltmak.

Curtain, *s.* پرده pèrdé.

Curve, *a.* منحنی mùnhànì ; curve-line, خط منحنی khàtti-mùnhànì.

Cushion, *s.* یاصدق yàssdāk, (cylindrical) بالین bàlin ; (seat) مندر mìndìr.

Custom, *s.* عادت "ādèt.

Customer, *s.* مشتری mùshtèri.

Custom-house, *s.* کمرك ghyùmruk ; — duty, کمرك رسم ghyùmruk, کمرك رسمی rèssmi-ghyùmruk ; — officer, کمرکجی ghyùmrukju, دیده بان dīdébān.

Cut, *v.a.* کسمك kèssmek, قطع ا kàt"-et ; —, *s.* (wound) یاره yàra ; (shape) بچم bìchim.

Cutlass, *s.* قلیج kìlìj.

Cutler, *s.* (knife) بچاقجی bìchàkji ; (penknife) قلمتراشجی kàlàmtràshji ; (sword) قلیججی kìlìjji.

Cutter, *s.* (who cuts) دوغرایجی dògh-rayìji ; (knife) بچاق bìchàk ; (ship) قوتره kòtra.

Cut-throat, *s.* قاتل kātil ; قاتلو قاتل kànli-kātil.

Cycle, *s.* دائره dā'iré.

Cylinder, *s.* اسطوانه ùsstuwānè.

Cypress, *s.* سلوی sèlvi, سرو sèrv.

Cyprus, *s.* قبرس Kìbrìs.

D.

Dab down, *v.a.* اتمق àtmak, اتيويرمك àtivɪrmek, براقيويرمك bràkivɪrmek.

Dabble, *v.n.* اوينامق òynamak; قارشمق kàrishmak.

Dad, Daddy, *s.* باباجق bàbajìk.

Daffodil, *s.* التون طوب àltín-tòp.

Dagger, *s.* خنجر khànjìr (khànchàr).

Daily, *a.* هر كونكى hèr-ghùnki, يومى yùvmī; —, *ad.* كوندبر ghyùndé-bìr; هركون hèr-ghyùn.

Dalmatia, *s.* دالمچيا Dàlmàchia.

Dam, *s.* (mother) انا àna; (of earth) سد sèdd; —, *v.a.* سد ايله ضبط ا sèdd-ilà-zàbt-et.

Damage, *s.* ضرر zàrar, زيان zìyān, خسارت khàsārèt.

Damages, *s. pl.* تضمينات tàzmīnàt.

Damascus, *s.* دمشق Damashk.

Damask, *s.* داماسقو dàmàssko; — rose, مورگل mòr-ghyùl.

Damn, *v.a.* جهنمه كوندرمك jìhènnémà-ghyùndɪrmek; damn you, جهنم اول jìhènnɪm-òl.

Damned, *a.* جهنملك jìhènnɪmlik.

Damp, *a.* and *s.* نم nèm; *a.* نمناك nèmnāk (nèmlàk), رطوبتلو rùtūbètli; —, *s.* رطوبت rùtūbèt; —, *v.a.* نملتمك nèmlɪtmek, اصلاتمق ìslàtmak; Damsel, *s.* قيز kìz. [صوغوتمق sòghutmak.

Damson, *s.* موردم اريكى mèrdum-èrighi.

Dance, *s.* حورة hòra; —, *v.n.* حورة تپمك hòra-tèpmek, رقص ا ràkss-et.

Dandelion, *s.* هندبا hìndibā.

Dane, *s.* دانيمارقه لو Danimarkali.

Danger, *s.* تهلكه تهلكه, قورقو kò مخاطره mùkhātara.

Dangerous, *a.* قورقولو kòrkulu, تهلكه لى tèhlikéli, مخاطره لو mùkhātarali.

Dangle, *v.n.* صارقمق sàrkmak.

Danube, *s.* طونا Tūna.

Dapple-grey, *a.* بقله قيرى bàkla-kìri

Dardanelles, *s.* چناق قلعه سى Chà -kàléssi.

Dare, *v.n.* جسارت ا جسارت ا jèsārèt-et, جسارت ا jùr'èt-et; —, *v.a.* مزين ديو yàpɪmàzsin-dèyu-kìzdirmak قيزدرمق

Daring, *a.* جسور jèssūr, يكيت yìghìt —, *s.* جسارت jèsārèt, يتلك yìghitlik.

Dark, *a.* قرانلق kàranlìk; — lant خرمز فنارى khìrsìz-fènéri. [zùlm

Darkness, *s.* قرانلق kàranlìk, ت

Darling, *s.* ايكى كوز iki-ghyòz, نورى عين nūri-"āyn, جكركوشه jìghɪr-kyùshi

Darn, *v.a.* اورمك òrmek.

Dart, *s.* جريد jìrīd; —, *v.a.* ا àtmak; —, *v.n.* اتلمق àtìlmak.

Dash, *v.a.* پارچه پارچه پارچه

-ighirmassi, فجر fèjir; —, v.a. اغرمغه باشلمق àghàrmaghà-bàshlamak; سچلمكه باشلمق sèchil-meyè-bàshlamak.

s. كون ghyùn, يوم yèvm, روز rùz; — before yesterday, اولسى كون èvvèlsi-ghyùn; — after to-morrow, اوبركى اوبر ö-bir-ghyùn.

-break, s. v. Dawn. [dèlikji.

-labourer, s. كوندلكجى ghyùn-

-ght, s. ايديملق àydìnlìk, گوندوزايديملغى ghyùnduz-àydìnlìghi.

-ze, s. گوندوز ghyùnduz.

v.a. گوز قماشدرمق ghyùz-kà-màshdìrmak, گوز المق ghyùz-àlmak.

s. اولو òlu, اولمش òlmush, مرد mùrd, مرده mùrdà, متوفا mùtéwèffà.

s. مهلك mùhlìk, اولدرمه àldurma-dèréjèssinda-zìzir.

a. صاغر sàghìr, ايشتمز ìshitmèz.

s. صاغرلق sàghìrlìk.

s. چوق chòk; (wood) چام chàm; —, v.a. طاغتمق dàghìtmak; — in, v.a. صاتمق sàtmak, تجارتنى ايلرى tijà-rètini-ètì [ghyàn.

s. صاتيجى sàtìjì, بازركان bàzir-

s. (in price) پهالو (pàhalì); in affection) عزيز ''àzìz.

pl. عجائب ''àjàìb.

s. پهالولق pàhalìlìk, قيتلق kìtlìk, قحط kàht, غلا ghilà.

s. اولم òlum, موت mèvt, وفات wèfàt, مرك mèrgh, هلاك hèlàk.

v.n. كميدن چيقمق ghèmidèn-chìkmak; —, v.a. كميدن چيقارمق ghèmidèn-chìkarmak, قرديه دوكمك kàraya-dòkmek.

Debate, s. مشورت mèshvérèt; —, v.a. مشاوره ايلمك mùshàvéré-et, لقردىسنى ايلمك làkìrdissini-et, مباحثه ايلمك mùbàhéssé-et.

Debauch, s. عياشلق ''àyyàshlìk; —, v.a. افساد ايارتمق àyartmak, افساد ايلمك ifsàd-et.

Debauchery, s. عياشلق ''àyyàshlìk, چاپقينلق chàpkìnlìk.

Debilitate, v.a. ضعيف ايلمك zà''ìf-et, ضعيفلتمق zà''ìflatmak. [zà''ìflìk.

Debility, s. ضعف zà''f, ضعيفلق

Debt, s. بورج bòrj, دين dèyn.

Debtor, s. بورجلو bòrjlu, مديون mèdyūn.

Decadence, s. زوال zèwāl.

Decamp, v.n. صاوشمق sàwushmak, قاچمق kàchmak, فرار ايلمك fìrār-et.

Decanter, s. صراحى sùrāhī.

Decapitate, v.a. بويونى اورمق bòyunu-nu-wòrmak, باشنى كسمك bàshìnì-kèssmek.

Decay, s. زوال zèwāl; فساد fèsàd; —, v.n. بوزلمق bòzulmak, چورومك chùrumek, زوال بولمق zèwāl-bòlmak.

Decease, s. وفات wèfāt; —, v.n. اولمك òlmek, وفات ايلمك wèfāt-et.

Deceased, a. متوفا mùtéwèffà, مرحوم mèrhūm. [klzb.

Deceit, s. يالانجيلق yàlànjìlìk, كذب

Deceitful, a. يالانجى yàlànjì, كاذب kyāzìb; ايكى يوزلو ìki-yùzlu.

Deceive, v.a. الداتمق àldatmak, اويون ايلمك òyun-et, حيله ايلمك hìlé-et.

December, s. كانون اول kyānūni-àvvèl.

Decency, *s.* ادب èdeb, حیا hàyā.

Decent, *a.* یمیز tèmiz; ادبلو èdebli.

Deception, *s.* حیله hīlé, اویون òyun; الدادش ăldàdish; الدانش ăldànish.

Deceptive, *a.* ادمی الدادر ădami-ăldàdir.

Decide, *v.a.* فصل ا fàsl-et, قرارلشدرمق kàrarlashdirmak; —, *v.n.* قرار ویرمك kàrar-vèrmek.

Decimal, *a.* اعشاری à''shārī.

Decipher, *v.a.* چیقارمق chìkàrmak, اوقومق òkumak, سوکمك sùkmek.

Decision, *s.* قرار kàrar; متانت mètānèt.

Decisive, *a.* قطعی kàt''ī, بترر bìtirir.

Deck, *s.* کوکرته ghyùghèrté; —, *v.a.* دونانمق dònatmak, تزیین ا tèzyīn-et, بزمك bèzémek.

Decker, two-decker, *s.* قپاق kàpak; three-decker, *s.* اوچ انبارلی ùch-ànbàrli.

Declaration, *s.* تقریر tàkrīr; بیان bèyān, افاده ifādé.

Declare, *v.a.* بیان ا bèyān-et, افاده ا ifādé-et; تقریرا tàkrīr-et, سویلمك sùwèylé-mek.

Decline, *s.* (astr.) میل mèyl; (of the needle) انحطاط inhitāt.

Decline, *s.* زوال zèwāl; انحراف inhirāf; *v.a.* قبول ایتمامك kàbūl-ètmamek, رد ا rèdd-et; کیرشمامك ghìrishmamak; —, *v.n.* زوال بولمق zèwāl-bùlmak; منحرف او mùnhàrif-ol, مختل او bòzulmak, مختل او mùkhtèll-òl.

Declivity, *s.* انش ènish, یوقش yòkush, باير bàyir.

Decoction, *s.* شربت shèrbèt, صو sù.

Decompose, *v.a.* حل ا hàll-et; چوروتمك chùrutmek; *v.n.* چوروممك chùrumek.

Decorate, *v.a.* تزیین ا tèzyīn-et, بزکمك bèzémek.

Decoration, *s.* تزیین tèzyīn;

Decoy, *s.* طوزاق tùzàk; —, *v.a.* طوزاغه دوشورمك tùzàgha-dùshurmek.

Decrease, *s.* اکسلش èksilish; —, اکسلمك èksilmek, ازالمق ăzalmak; —, *v.a.* اکسلتمك èksiltmek, ازالتمق ăzaltmak, کسمك kèssmek.

Decree, *s.* ارادهٔ irādé; —, *v.n.* & *a.* ارادهٔ irādé-et, فرمان ا fèrmān-et, بویورمق bùyurmak, امرا èmr-et, حکم ا hùkm

Decrepit, *a.* بونامش bùnamish; کتورمش ùtūh-ghètirmish.

Decrepitude, *s.* عتوّ ''àtūh.

Dedicate, *v.a.* تخصیص ا tàkhsiss-برینك نامنه یازمق bìrining-nāmi-yàzmak; — one's self, ریني صرف ا ''ùmrunu-sàrf-et.

Deduce, *v.a.* اکلامق ànglamak (ăn mak), استنتاج ا ìsstintāj-et.

Deduct, *v.a.* تنزیل ا tènzīl-et, غی وارمق ăshàghi-vàrmak, قیرمق kìrmak.

Deduction, *s.* استنتاج ìsstintāj; نتیجه nètījé; تنزیل tènzīl.

Deed, *s.* ایش ìsh, فعل fì''l, عمل ''ăm کار kyār; سند sènèd, حجت hùjjèt

Deem, *v.a.* صایمق sàymak, صانمق sànmak, عدا ''ădd-et, ظن ا zènn-et

Deep, *a.* درین dèrin, عمیق ''ămīk (crafty) شیطان shèytān; —, *s.* دنگز dèngiz.

Deer, *s.* کیك ghèyik; قراجه kàraja.

Deface, *v.a.* بوزمق bòzmak.

Defamation, *s.* افترا ìftirā, بهتان bùh

Defame, *v.a.* افترا iftirā-et.

Defamer, *s.* بورجنی ویرمیان bòrjunu-virméyun; خدمتدن قاچان khìdmetdèn-kàchan (hìz).

Defeat, *s.* بوزغونلق bòzghun, بوزغونلق bòzghunluk; —, *v.a.* بوزمق bòzmak, مغلوب màghlūb-et.

Defect, *s.* عیب "àyb, قصور kùssūr, خلل khlel, اکسك èksik, نقصان nàksān, سقطلق sàkatlik.

Defective, *a.* سقط sàkat; اکسك èksik, ناقص nākiss, نقصان nòksān.

Defence, *s.* محافظه mùhāfaza, صیانت vikāyé; وقایه jèwàb.

Defend, *v.a.* قوریمق kòrumak, محافظه ایتمك mùhāfaza-et, صیانت ایتمك siyānèt-et, وقایه ایتمك vikāyé-et; تصحب ایتمك tàssàhhub-et, صاحب چیقمق sāhib-chìkmak, حمایه ایتمك himāyé-et.

Defendant, *s.* مدعی علیه mùdda"à-leyh.

Defender, *s.* حامی hāmī.

Defensive, *a.* تدافعی tèdāfu"ī; offensive and defensive, تجاوزی وتدافعی tèjāwuzi-vé-tèdāfu"ī; — armour, زره zirh.

Defer, *v.a.* تأخیر ایتمك tà'khīr-et; —, *v.n.* بویون اکمك bòyun-èghmek.

Deficiency, *s.* Deficient, *a.* اکسك èksik, نقصان nòksān.

Define, *v.* بوغاز bòghàz, کچید ghèchid, دربند dèrbènd (dèvrènt); —, *v.a.* صیچمق sìchmak, مردارا mùrdār-et (mèndàr), تنجیس ایتمك tènjīss-et.

Define, *v.n.* تحدید ایتمك tàhdīd-et; (explain) تعریف ایتمك tà"rīf-et.

Definite, *a.* محدود māhdūd; (fixed) معین mù"àyyèn, معلوم mà"lum, بللو bèlli.

Definition, *s.* حد hàdd; تعریف tà"rīf.

Definitive, *a.* اصل àssl, قطعی kàt"ī.

Deform, *v.a.* بوزمق bòzmak, چرکین ایتمك chìrkin-et.

Deformed, *a.* اعضاسی اندامندن خارج اولان à"zāssi-èndàmindan-khārij-òlan; قانبور kànbur, باجقسز bàjaksiz, جوجه jùjé, اغساق àghsàk.

Deformity, *s.* چرکینلك chìrkinlik.

Defraud, *v.a.* طولاندرمق dòlàndirmak.

Defray, *v.a.* ویرمك vèrmek, گورمك ghyèrmek, اودمك èdémek.

Defunct, *a.* متوفا mùtéwèffà, مرحوم mèrhūm.

Defy, *v.a.* میدان اوقومق mèydān-òkumak; قارشی قومق kàrshi-kòmak.

Degenerate, *a.* بوزق bòzuk, بوزلمش bòzulmush; —, *v.n.* بوزلمق bòzulmak.

Degradation, *s.* تنزیل رتبه tènzīl-i-rùtbé; رذالت rèzālèt.

Degrade, *v.a.* رذیل ایتمك rèzīl-et; عیب او "àyb-òl; رتبه سنی المق rùtbéssini-àlmak.

Degree, *s.* درجه dèrédjé, مرتبه mèrtébé, منزله mènzilé, کرته kèrté, پرسه pèrésé.

Deign, *v.n.* لطف ایتمك lùtf-et, کرم ایتمك kèrem-et, عنایت ایتمك "ināyèt-et, تنزل ایتمك tènèzzul-et.

Deity, *s.* آله ilāh, الله àllāh, معبود mà"būd.

Deject, *v.a.* محزون ایتمك màhzūn-et.

Dejection, *s.* دوشنمه dùshunma, تکسر tèkèssur, غم ghàm, کدر kèdèr.

Delay, *s.* تاخير tà'khīr, تأخر tè'èkhkhur; دورمه dùrma, قالمه kàlma, بكلمه bèklémé; مهلت mùhlèt, وقت wàkit; —, *v.n.* دورمق dùrmak, قالمق kàlmak, بكلمك bèklémek; تأخرا tè'èkhkhur-et, كچ قالمق ghèch-kàlmak, كيرو قالمق ghèri-kàlmak; —, *v.a.* تأخيرا tà"khīr-et; اليقومق àlīkòmak.

Delegate, *s.* وكيل vèkīl; مأمور mè'-mūr; مبعوث mèb"ūs; —, *v.a.* وكيلا vèkīl-et; حواله hàwālé-et; مأمورا mè'mūr-et.

Deleterious, *a.* ضررلو zàrarli, مضر mùzìrr.

Deliberate, *a.* قصدى kàsdī, عمدى "àmdī; —, *v.n.* دوشنمك dùshun-mek; مشاوره mùshāvéré-et.

Deliberation, *s.* تأنى tè'ènnī; مشاوره mùshāvéré.

Delicate, *a.* نازك nāzìk.

Delicious, *a.* طاتلو tàtlı, لذيذ lèzīz.

Delight, *s.* سونج sèvinj, ممنونيت mèmnūnìyyèt, سرور sùrūr; —, *v.a.* سوندرمك sèvindirmek, مسرورا mèsrūr-et; —, *v.n.* حظ ا hàzz-et, تلذذ ا tèlèzzuz-et; سونمك sèvinmek, ممنونا mèmnūn-òl.

Delighted, *a.* محظوظ màhzūz.

Delightful, *a.* كوزل ghyùzèl, لطيف làtīf.

Delinquency, *s.* قباحت kàbāhat.

Delinquent, *s.* صوچلو sūchlu, قباحتلو kàbāhatlı.

Delirious, *a.* چلغين chìlghìn.

Delirium, *s.* چلغينلق chìlghìnlìk, جنون jùnūn.

Deliver, *v.a.* قورتارمق kùrtarmak, تخليصا tàkhlīse-et, خلاصا khàlāsa-et; تسليما tèslīm-et, ويرمك vàrmek.

Deliverance, *s.* قورتارش kùrtàrı قورتلش kùrtulush, خلاص khàlāss

Delivery, *s.* قورتلش kùrtulush, خ khàlāss; تسليم tèslīm.

Delude, *v.a.* الداتمق àldatmak.

Deluge, *s.* طوفان tufān; (flood) ل sèyl (sèl).

Delusion, *s.* مراق mèrāk, قورنتى kùrun

Demand, *s.* استدعا ìsstìd"ā; د ìsstèdik; دعوى dà"wà; —, sòrmak; استمك ìsstémek

Demi, *a.* يارم yārım.

Democracy, *s.* جمهوريت jùmhūriy

Demolish, *v.a.* بوزمق bòzmak, ق yìkmak, هدما hèdm-et.

Demolishment, Demolition, *s.* هدم hèd

Demon, *s.* شيطان shèytàn, زبانى zàbā

Demonstrate, *v.a.* اثباتا ìsbāt-et.

Demur, *v.n.* ترددا tèrèddud-et, نمق bàkınmak.

Den, *s.* اين īn, مغاره màghàra.

Denial, *s.* انكار ìnkyār; (refusal) م انجاز "ədémi-ìnjāz.

Denmark, *s.* دانيمارقا Danimarka.

Denominate, *v.a.* تسميهاً tèssmìyyé-e

Denomination, *s.* اد àd, أسم ìssm, ميه tèssmìyyé; (sect) ملت millèt, fìrka.

Denote, *v.a.* علامت او "àlāmèt- دلالتا dèlālèt-et. [m

Denounce, *v.a.* خبر ويرمك khàbır-v

Dense, *a.* قويى kòyu; صيق sìk, ف kèssīf, غليظ ghàlīz.

Dentifrice, *s.* ديش توزى dìsh-tòzu.

Dentist, *s.* ديشجى dìshji.

Dentistry, *s.* دیشجیلك dìshjilik.

Denude, *v.a.* صویمق sòymak.

Deny, *v.a.* انكار ا ìnkyār-et; (refuse) انجاز ایتمامك ìnjāz-ètmamek, ا رد rèdd-et.

Depart, *s.* چیقش chìkish; —, *v.n.* چیقمق chìkmak, كتمك ghìtmek.

Department, *s.* (branch) قول kòl, فرع fer''; (of state) نظارت nàzārèt; (business) وظیفه wàzīfé, عهده ''ùhdé.

Departure, *s.* كیدش ghìdish, قیام kıyām, عزیمت ''àzīmèt.

Depend, *v.n.* باقمق bàkmak; تابع او tābi''òl; مربوط او mèrbūt-òl, منوطاو mènāūt-òl; كوكنمك ghyùgh̀nmek, اعتماد ا ì''timād-et, ربط قلب ا ràbti--kàlb-et.

Deplorable, *a.* اجنه جق àjinajak, فنا fena, پریشان pèrīshān.

Deplore, *v.a.* اغلامق àgh̀lamak.

Depopulate, *v.a.* اهالیدن خالی قیلمق àhālīdən-khālī-kìlmak.

Deportment, *s.* اطوار àtwār, اوضاع èvzā''.

Depose, *v.n.* تقریر ا tàkrīr-et; —, *v.a.* خلع khàl''-et, تختدن اندرمك tàkhtdən-èndirmek.

Deposit, *s.* امانت èmānèt; پی pèy; طورطی tòrtu; پوصه pòssa; —, *v.a.* امانت ویرمك, ا تسلیم èmānèt-vèrmek, tèslim-et; قمق kòmak, وضع ا wàz''--et; براقمق bràkmak.

Depositary, *s.* امانتدار èmānètdār.

Depreciate, *v.a.* قیمتنی ازالتمق kīmètini--àzaltmak; قدرینی انكار ا kàdrini--inkyār-et.

Depredation, *s.* خسارت khàssārèt, زیانكارلق zìyānkyārlìk; خرسزلق khìrsizlìk.

Depress, *v.a.* فقیرا fàkīr-et; محتاج ا mùhtāj-et; مكدر ا mùkèddır-et; كساد ویرمك kèssād-vèrmek.

Depression (of spirits), *s.* كدورت kèdūrèt; (of market) كساد kèssād; (of ground) حقور chùkur.

Deprive, *v.a.* محروم ا màhrūm-et, خالی براقمق khālī-bràkmak.

Depth, *s.* درینلك dèrìnlik, عمق ''ùmk; — of winter, قره قیش kàra-kìsh, زمهریر zèmhérīr, اربعین èrba''ìn.

Deputation, *s.* وكیللر vèkīllır, مبعوثلر mèb''ūsslır.

Depute, *v.a.* وكیل ا vèkīl-et.

Deputy, *s.* وكیل vèkīl; — judge, نائب nā'ib; — governor, قائممقام kà'im-makām.

Deride, *v.a.* استهزا ا ìsstihzā-et.

Derision, *s.* استهزا ìsstihzā.

Derivation, *s.* (source) اصل àsal; (of words) اشتقاق ìshtikāk.

Derive, *v.a.* بولمق bùlmak, استخراج ا ìstikhrāj-et, استحصال ا ìsstihsāl-et.

Derived, *a.* مشتق mùshtàkk.

Descend, *v.n.* انمك ènmek, نازل او nāzil-òl, ساقط او sākit-ol, هبوط ا hùbūt--et; اولادندن او èvlādindən-òl.

Descendant, *s.* اولادندن اولان èvlādindən--òlan; descendants, آل واحفاد āl-u--àhfād.

Descent, *s.* انش ènish, نزول nùzūl, سقوط sùkūt, هبوط hùbūt; (relationship) انتساب ìntissāb; (degree of

—) درجه dèréjé, بطن bàtn, قرن kàrn; (attack) هجوم kùjūm.

Describe, *v.a.* تعريف ا tà"rīf-et; (a circle) رسم ا rèssm-et.

Description, *s.* تعريف tà"rīf; (sort) درلو dùrlu, صوی sòy, جنس jìnss, نوع nèv". [-gyùrmak.

Descry, *v.a.* اوزاقدن کورمك ùzākden-

Desert, *s.* چول chūl, بادیه bādìyyé; —, *a.* خراب khàrāb, خالی khālī, اسسز ìssiz; —, *v.n.* قاچمق kàchmak, فرارا firār-et; —, *v.a.* براقمق bràkmak, ترك ا tèrk-et; deserts, *s. pl.* استحقاق ìstìhkāk. مستحق ا مستحقی mùstahàkk-òl.

Deserter, *s.* فراری firārī, قاچقین kàchkin.

Desertion, *s.* فرار firār.

Deserve, *v.a.* مستحق mùstahàkk; سزا sèzā, شایسته shāyèsté, شایان shāyān.

Design, *s.* نیت nìyyèt, مرام mèrām, قصد kàssd, مقصد màksàd, مقصود màksūd, قوردق kùrduk; (drawing) رسم rèssim; —, *v.a.* نیت ا nìyyèt-et, قورمق kùrmak; قصد ا kàssd-et; (plan) ترتیب ا tèrtīb-et; رسم ا rèssm-et.

Designate, *v.a.* تعیین ا tā"yīn-et, اسمنی سویلمك ìsmini-sùwèylémek.

Designation, *s.* تسمیه ایتمکلك tèssmìyyé-ètmeklik.

Desirable, *a.* استنلور ìstènilir, ارزو اولنور àrzu-òlunur, مرغوب màrghūb.

Desire, *s.* استك ìstèk, ارزو àrzu, رغبت ràghbet; (strong) حرص hìrss; (yearning) اشتیاق ìshtiyāk; (concupiscence) شهوت shèhvèt; (thing desir استدك ìstèdik, مطلوب màtlub; v.a. استمك ìstémek, ارزوا àrzu- ارامق àramak, امل ا èmel-et, ب tàleb-et; امرا èmr-et, تنبیه ا tènbīh-

Desirous, *a.* ارزومند àrzumènd.

Desist, *v.n.* وازکچمك vāz-ghèchmek

Desk, *s.* چکمجه chèkmējé.

Desolate, *a.* (person) کمسسز kìmsìss منکوب mènkyūb; خراب khàrā (place) ویران vīrān, یاب و یباب khàrāb-u-yèbāb, خالیة خاوی khāl yétun-khāvī; —, *v.a.* خراب ا khàr -et, ویران ا vīrān-et.

Desolation, *s.* خراب khàrāb, ابیت khàrābìyyèt; (desolate place) لیة خاوی khālìyyétun-khāvī.

Despair, *s.* یأس yè'ss, امیدسزلك ùmì sizlik; —, *v.n.* مأیوس او mè'yūss- قطع امیدا kàt"i-ùmīd-et.

Despatch, *s.* تحریرات tàhrīrāt, د kyāghid. [mè'yī

Desperate, *a.* امیدسز ùmīdsiz, وس

Despicable, *a.* (person) الچق àlch رذیل rèzīl, ذلیل zèlīl; — thi رذالت rèzālèt.

Despise, *v.a.* صایمامق sàymamak; man) ادم یرینه قومامق àdam-yèri kòmamak.

Despite, *s.* in despite, عنادینه "ìnādì in despite of, هیچ باقمیه رق hìch-b mayarak.

Despond, *v.n.* مأیوس او mè'yūss- کندینی براقمق kèndini-bràkmak.

Despondency, *s.* یأس yè'ss.

Despondent, *a.* مأيوس mè'yūss.

Despot, *s.* (tyrant) ظالم zālim; (absolute ruler) حاكم مطلق hākimi-mùtlàk.

Despotism, *s.* حكومت مطلقه hùkyūmèt-mùtlàka, ظلم zùlm.

Destine, *v.a.* تخصيص ايتمك tàkhsiss-et; نامزد ايتمك nāmzèd-et; مقدر ايتمك mùkàddar-et.

Destiny, *s.* قدر kàdar, قسمت kìssmèt, طالع "tāli", بخت bàkht.

Destitute, *a.* فقير وبيكس fàkīr-u-bīkèss.

Destroy, *v.a.* يوق يوقمق yòk-et, yòkmak, محو ايتمك māhv-et, افنا ايتمك ifnā-et, وجودينى قالدرمق vùjūdùnì-kàldirmak; خراب ايتمك khàrāb-et, پريشان ايتمك pèrīshān-et; يقمق yìkmak, بوزمق bòzmak; اولدرمك àldurmek, جانينى آلمق jànìni-àlmak, قهر ايتمك kàhr-et.

Destruction, *s.* خراب khàrāb; تخريب tàkhrīb, خرابيت khàrābìyyèt; محو māhv, افنا ifnā.

Destructive, *a.* باعث خراب bā"iss-i-khàrāb; مهلك mùhlìk.

Detach, *v.a.* چوزمك چوزمك ckòzmek; صالييرمك sàlìvèrmek; قوپارمق kòparmak; ايرمق àyrmak.

Detachment, *s.* طاقم tàkim, بلوك bàluk, آلاى àlay, فرقه fìrka.

Detail, *s.* تفصيل tàfsīl; in detail, تفصيلاً tàfsìlen; (one by one) بربرر bìrèr-birèr; details, تفصيلات tàfsīlāt; —, *v.a.* تفصيلاً نقل ايتمك tàfsīl-et, tàfsìlen-nàkl-et.

Detain, *v.a.* اليقومق àlìkòmak.

Detect, *v.a.* طوتمق tùtmak; بولمق bùlmak.

Detective, *s.* كيزلو ضبطيه نفرى ghìzli-zàbtìyyé-nèfèri. [hàbss.

Detention, *s.* توقيف tèvkīf; حبس

Deter, *v.a.* مانع اولمق māni-'òlmak.

Deteriorate, *v.n.* فنالشمك fènāleshmek; بوزمقلق bòzmaklik.

Determination, *s.* تصميم tàssmīm, نيت nìyyèt; قرار kàrar; ثبات sèbāt; عناد "ìnād; ميل mèyl.

Determine, *v.n.* قرار ويرمك kàrar-vèrmek; تصميم ايتمك tàssmīm-et, نيت ايتمك nìyyèt-et, قورمق kòrmak; —, *v.a.* تصميمه سبب اولمق tàssmīma-sèbeb-òl; ميل ايتدرمك mèyl-ètdirmek.

Detest, *v.a.* منفور طوتمق mènfūr-tùtmak, هيچ سومامك hìch-sèvmamek.

Dethrone, *v.a.* تختدن خلع ايتمك tàkhtdan-èndirmek.

Detonation, *s.* باروت سسى bārut-sèssi.

Detract from one's merits, *v.n.* استحقاقنى انكار ايتمك ìsstìhkākìni-ìnkyār-et.

Detriment, *s.* ضرر zàrar.

Deuce, *s.* دو dù; شيطان shèytān; the deuce! *int.* الله سن àllāha-sèn; يوغندى yòghundu.

Devastation, *s.* خراب khàrāb.

Develop, *v.a.* متفرعاتنى ميدانه چيقارمق mùtéférri"ātìni-mèydana-chìkàrmak.

Device, *s.* حيله hīlé; صنعت sàn"àt; رسم rèssim, شكل shèkil.

Devil, *s.* شيطان shèytān, ابليس ìblīss; (imp) زبانى zàbānī.

Devious, *a.* اكرى بوكرى èghri-bòghri, صاپق طولاشق sàpìk-dòlàshìk.

Devise, *v.a.* (bequeath) وصيت ايتمك wàs-

siyyèt-et; (invent) بولمق bùlmak, دوشنمك dùshunmek.

Devoid, *a.* خالی khālī.

Devolve, *v.n.* دوشمق dùshmek, اصابت ا isābet-et, انتقال ا intikāl-et.

Devote, *v.a.* تخصیص ا tākhsīss-et, فدا ا fèdā-et.

Devotion, *s.* اختصاص ikhtissāss; تخصیص tākhsīss; فداکارلق fèdākyārlīk; عبودیت "ùbūdiyyèt; دیانت diyānèt; devotions, نماز nàmaz, عبادت "ibādèt, دعا dù"ā.

Devour, *v.a.* یمك yèmek, بترمك bitirmek, یوتمق yùtmak.

Devout, *a.* صوفی sòfu, دیندار dīndār, متقی mùttàki, اهل تقوا èhli-tàkwā.

Dew, *s.* چیك chīgh, شبنم shèbnèm.

Dexterity, *s.* الچابكلكی èl-chàbikligài; هنر hùner.

Dexterous, *a.* الی چابك èli-chàbik.

Diadem, *s.* تاج tàj.

Diagonal line, *s.* وتر vètər.

Diagram, *s.* شكل shèkil,

Dial, *s.* (sun) كونش ساعتی ghyùnesh-sā"ati; — plate, ساعت تختهسی sā"at-tàkhtəssi. [zàbān.

Dialect, *s.* دل dil, لسان lìssān, زبان

Dialogue, *s.* ایكی كیشی بیننده اولان لقردی ìki-kìshi-bèyninda-òlan-làkirdi.

Diameter, *s.* قطر kùtr.

Diamond, *s.* الماس èlmass.

Diarrhœa, *s.* اسهال ishāl, قارن سورمسی kàrn-sùrmèssi.

Diary, *s.* روزنامه rùznāmè (jùznāmè), مجمع mèjmà"à, ژورنال zhūrnāl.

Dice (pl. of die), *s.* طاوله زارلری tàw zàrlari.

Dictate, *v.a.* تقریر ایدوب یازدرمق tàk -èdup-yàzdirmak; قبول ایتدرمك jèbran-kàbūl-ètdirmek; — *v.n.* او ā mir-ol, باشنه ضابط كسلمك bàshi -zābit-kèssilmek. [lùghāt-kìti

Dictionary, *s.* لغات lùghāt, ت كتابی

Die, *s.* طاوله زاری tàwla-zāri; (for stan ing) قالب kàlip, (for coining) sikkè; —, *v.n.* اولمك èlm وفات ا wèf كوچمك ghyùchmek, -et; (a beast) كبرمك ghèbərme (a plant) قورومق kùrumak.

Diet, *s.* پرهیز یمكی pərhīz-yèmèg حمیه himyè, پرهیز pərhīz.

Differ, *v.n.* درلو درلو او (tùrlu-tùrlu) مختلف او mùkhtèlif-òl; برینه بری bìri-bìrinè-òymamak اویمامق.

Difference, *s.* فرق fàrk; اختلاف ikhtil مغایرت mùghāyérèt; نزاع nìzā".

Different, *a.* بشقه bàshka, دیگر dīgh اخر àkhàr; بشقه بشقه bashka-bash مختلف mùkhtèlif, كوناكون ghyū ghyūn.

Difficult, *a.* كوچ ghyùch, چتین chèt صعوبتلو sù"ūbètli, عسرتلو "ùssrètli.

Difficulty, *s.* كوچلك ghyùchl چتینلك chètinlik, صعوبت sù"ūb عسرت "ùsrèt.

Diffidence, *s.* محجوبیت màhjūbiyyèt

Diffident, *a.* محجوب màhjūb, سارتسز jèssārètsiz.

Dig, *v.a.* قازمق kàzmak, حفر ا hùfr-e بللمك bèllèmek; — up, *v.a.* (groun

بللمك bèllémek; (plants) سوكمك ...ek, چيقارمق chìkàrmak; (find ...gging) بولمق bùlmak.

...t, v.a. هضم hàzm-et.

...tible, a. خفيف و تيز هضم khàfif- ...tion, s. هضم hàzm. [-vé-tèz-hàzm.

...ted, a. وقارتلو وقارتلو wàkārètli, تمكينلو ...kinli, اغر àghr.

...tary, s. رجال كباردن اولان rijāli- ...bārdan-òlan, اصحاب مناصبدن اولان ...habi-mènāssebdan-òlan.

...ty, s. تمكين temkin, وقار wàkār; ...ghr; رتبه rùtbé.

... s. سد sèdd; حندق hèndek.

...ation, s. خراب khərāb.

... s. مشكل mùshkil.

...ce, s. چالشقانلق chàlishkànlik, اندام ikdām, سعى وغيرت sà"y-u- ...ret; سرعت sùr"àt.

...t, a. چالشقان chàlishkhàn, مقدم ...dim. [sùlu-et.

..., v.a. صو قاتمق sù-kàtmak, صولو ... a. دومانلو dòmànli, دومان ايچنده dòmàn-ìchinda-ghìbi; قرانلق كبى ...rènlik.

...nsion, s. بيوكلك bìyuklik; the ...ree dimensions, ابعاد ثلثه èb"ādi- ...ssé.

...ish, v.a. ازالمق àzalmak; كچولمك ...chulmek, اوفالمق òfàlmak; —, v.a. ازالتمق àzaltmak, كسمك kèssmek, كچولتمك kàchultmek, اوفاتمق òfàtmak.

...nution, s. ازالمه àzalma, ازالتمه ...zaltma, ازالدلمه àzaldilma; اكسلمه ...silma; اوفالمه òfàlma, اوفالتمه òfàltma, اوفالدلمه òfàldilma, تقليل tàklil; تصغير tàssghir.

Diminutive, a. اوفاق اوفاجق òfàjik, اوفاجق òfàjik, كچوك kùchuk, كچوجك kùchujuk; —, s. اسم تصغير ìssmi-tàssghir.

Dimple, s. چقور chùkur, چاه chāh.

Dine, v.n. يمك يمك yèmèk-yèmek, طعام تناول tà"ām-et.

Dinner, s. يمك yèmèk, طعام tà"ām, اخشام يمكى àkhsham-yèmèghi.

Diploma, s. فرمان fèrmān, برات bèrāt, رؤس رؤس rù'ūss, جائزه jā'izé.

Diplomacy, s. آداب سفرات ādāb-i- -sùférāt.

Diplomatist, s. صاحب آداب سفرات sāhib-i-ādāb-i-sùférāt; ديپلومات dì- plòmāt.

Direct, a. طوغرى dòghru, طوغريدن طوغرى dòghrudan-dòghru; بالواسطه bilā- wāssita, ذاتى zātī, كندو kèndi; —, v.a. (on the road) صاغلق ويرمك sàghlik-vèrmek; (manage) ادارة idārė-et, نظارت نàzārèt-et; (point) طوغريلتمق dòghrultmak, عطف "àtf- -et, توجيه tèvjīh-et, صرف sàrf-et; (a letter) اوستنى يازمق ùsstunu-yàz- mak; (order) امر èmr-et, تنبيه tènbīh-et.

Direction, s. طرف tàraf, يان yàn, جهت jihèt; نظارت nàzārèt, ادارة idārė; امر èmr, تنبيه tènbih, تعليمات tà"- līmāt; مكتوب اوستى mèktūb-ùsstu; صاغلق sàghlik, عدرس "adrèss.

Directly, ad. شمدى shìmdi; اول ساعت طوغريدن òl-sā"at, همانديم hèmāndèm;

طوغرى dòghrudan-dòghru, بلا واسطه bilā-wāssita, ذاتاً zātan.

Director, *s.* مدير mùdīr, ديركتور direktor.

Dirt, *s.* كير kir, پسلك pìsslik, مردارلق mùrdàrlìk.

Dirtiness, *s.* كيرلولك kìrlilik.

Dirty, *a.* كيرلو kirli, پس pìss, مردار mùrdàr, ملوث mùlèvvèss.

Disable, *v.a.* سقط ا sàkat-et.

Disadvantage, *s.* ضرر zàrar; مانع mānì", سكته sèktè.

Disagree, *v.n.* بوزشمق bòzushmak; (food) معده‌يى بوزمق mi"déyi-bòzmak. [كريه kèrīh.

Disagreeable, *a.* طاتسز tàtsiz, بد bèd,

Disagreement, *s.* اختلاف ikhtilāf; نزاع nìzā.

Disappoint, *v.a.* الداتمق àldatmak; ايشنى بوزمق ìshini-bòzmak, قازق كازمق kàzìk-sòkmak.

Disapprove, *v.a.* بكنمامك bèghənmamek, تقبيح ا tàkbīh-et.

Disarm, *v.a.* صويمق sòymak; سلاحنى الماق silāhìni-àlmak; —, *v.n.* سلاح صوينمق sillāh-sòyunmak.

Disarmament, *s.* ترك سلاح tèrk-i-sillāh; تداركات حربيه برطرف ايتمكلك tèdārukyāt-hàrbiyyé-bèr-tàraf-ètmeklik.

Disaster, *s.* قضا kàzā, بلا bèlā, فلاكت fèlākèt.

Disband, *v.a.* طاغتمق dàghìtmak; —, *v.n.* طاغلمق dàghılmak.

Disbelief, *s.* عدم اعتقاد "àdémi-ì"tikād.

Disbelieve, *v.a.* اينانمامق ìnànmamak.

Disburse, *v.a.* خرجا khàrj-et, ا sàrf-et, مصرفا màssràf-et.

Discard, *v.a.* طردا tàrd-et, قوغمق k mak, دفعا dèf"-et.

Discern, *v.a.* چيقارمق chìkàrm سچمك sèchmek, كورمك ghyòrm

Discharge, *s.* اذن ìzin, رخصت rùkh تبريه tèbrìyyé; اتش àtèsh; àtma, اتلمه àtılma, انداخت èndāk جراحت jèrāhàt; —, *v.a.* ويرمك izin-vèrmek, خدمتدن چيقارمق k metdən-chìkàrmak; صالويرمك vèrmek, حبسدن چيقارمق hàbss chìkàrmak; بوشالتمق bòshàltm اتمق àtmak, انداختا èndākh اتش àtèsh-et; ايفا ا īfā-et, ا lastīfā-et, ويرمك vèrmek; اجرا ا -et; —, *v.n.* يوكنى بوشالتمق yùkn bòshàltmak; اقمق àkmak.

Disciple, *s.* شاكرد shāghìrd, تلميز tèlmīz; حواريون hàwārìyyūn.

Disclaim, *v.a.* انكارا ìnkyār-et. [tiz

Disclose, *v.a.* كوسترمك ghyùstərm ميدانه قومق mèydāna-kòmak, ا kèshf-et, سويلمك sùwèylémek, ا fāsh-et. [صيقندى sìki

Discomfort, *s.* راحتسزلق rāhatsìz

Discommode, *v.a.* راحتسزا rāhatsìz-e

Disconsolate, *a.* تسلى قبول ايتمز tès -kàbūl-ètməz.

Discontent, *s.* خشنودسزلق khòshn suzluk, عدم رضا "àdémi-rìzā.

Discontented, *a.* سويلنيور sùwèylénìy خشنودسز khòshnudsuz.

...ntinuance, *s.* قطع kàt''.

...ntinue, *v.a.* كسمك kèssmek; —, *r.a.* كسلمك kèssilmek.

...ntrivance, *s.* نفاق nìfāk.

...nt, *s.* باش bàsh, فائض fā'iz; —, *v.a.* باشلهالمق bàshla-àlmak, قيرمق kirmak.

...ntenance, *v.a.* يوز ويرممك yùz-vèrmemek.

...ntinuage, *v.a.* قورقوتمق kòrkutmak; يوز ويرممك yùz-vèrmamek.

...ntinue, *s.* كلام kèlām, لقردى làkirdi; — *r.a.* بسط كلامك bàsti-kèlām-et.

...ntemptuous, *a.* رعايتسز rì''āyetsiz.

...ntemptuously, *s.* رعايتسزلك rì''āyetsizlik.

...ntinue, *v.a.* بولمق bùlmak, كشفك kèshf-et, ميدانه چيقارمق mèydāna-chìkarmak; كوسترمك ghyùsstermek.

...ntinuity, *s.* كشف kèshf.

...ntinuous, *a.* عقللو "àkilli, عاقل "ākil; بصيرتلو bàssìrètli.

...ntrition, *s.* عقل "àkl, تدبير tèdbīr, بصيرت bàssìrèt, حزم hàzm; انصاف "ākil: to arrive at years of —, عقله بالغ olmak "àkla-bāligh-òl; to surrender at —, ويره ويرمك vèra-vèrmek, شرطسز تسليم ol, شرطسز امان ديمك shàrtsiz-tèsslīm-òl, امان طلبك àmān-dèmek; امان طلب ا àmān-tàleb-et.

...ntinuate, *v.a.* تفريق ا tèfrīk-et.

...ntravene, *v.a.* سويلشمك sùwèylìshmek, مباحثه mùbāhéssé-et.

...ntravention, *s.* مباحثه mùbāhéssé.

...ntumacy, *s.* استكبار ìsstikbār, استخفاف ìsstikhfāf; —, *v.a.* استخفاف ا ìsstikhfāf-et; تنزل ايتمامك tènèzzul-ètmamek.

Disdainful, *a.* كبرلو kìbrlì.

Disdainfulness, *s.* كبر kìbr.

Disease, *s.* مرض màraz, علت "illèt, درد dèrd, كيفسزلك kèyfsizlik.

Disembark, *v.n.* كميدن قره يه چيقمق ghèmiden-kàrayé-chìkmak.

Disembarkation, *s.* كميدن قره يه چيقمقلق ghèmiden-kàrayé-chìkmaklik.

Disengaged, *a.* بوش bòsh, بوشده bòshda, خالى khālī, وقتى خالى اولان wàktì-khālī-òlan.

Disentangle, *v.a.* چوزمك chùzmek, اچمق àchmak.

Disfigure, *v.a.* بوزمق bòzmak; چركين او chìrkin-òl, ياقشمامق yàkìshmamak.

Disgrace, *s.* عيب "àyb, رذالت rèzālèt; نكبت nìkbèt, دوشكونلك dùshkyunluk; —, *v.a.* عيب او "àyb-òl; رذيل ا rèzīl-et.

Disgraceful, *a.* عيب "àyb, ياقشقسز yàkìshìksìz, كريه kèrīh, چركين chìrkin.

Disguise, *s.* تبديل قيافت tèbdīli-kìyāfèt; —, *v.a.* قيافت تبديل ا kìyāfèt-tèbdīl-et; ديكشدرمك dìghishdirmek.

Dish, *s.* صحن sahn, طباق tàbak.

Dishonest, *a.* خرسز khìrsìz; خائن khā'in.

Dishonour, *s.* رذالت rèzālèt, رسوايلق rùssvàylìk; —, *v.a.* رذيل ا rèzīl-et; — a bill, قبول ايتمامك kàbul-ètmamek, اتيويرمك àtìvèrmek.

Disinherit, *v.a.* ميراثدن محروم ا mīrāssdan-màhrūm-et.

Disinterested, *a.* غرض وعوضدن خالی اولان ghàraz-vé-"ìvèzdan-khālī-òlan.

Disjoin, *v.a.* ایرمق ayrmak, تفریق ا tèfrīk-

Dislike, *v.a.* سومامك sèvmamek. [-et.

Dislocate, *v.a.* چیقارمق chìkàrmak.

Dismal, *a.* صیقندیلو sìkindìlì.

Dismay, *s.* قورقو kòrkv, دهشت dèhshèt.

Dismember, *v.a.* تقسیم ا tàksīm-et.

Dismemberment, *s.* تقسیم tàksīm.

Dismiss, *v.a.* ایزن ویرمك ìzin-vèrmek; قوغمق kògmak; صاومق sàwmak.

Disobedience, *s.* عدم اطاعت "àdémi-ìtā"at, اطاعتسزلق ìtā"atsizlik.

Disobey, *v.a.* دیکلهمامك dinglémamek, اطاعت ایتمامك ìtā"at-ètmamek.

Disoblige, *v.a.* خاطرینی صایمامق khātirini-sàymamak, خاطرینی قیرمق khātirini-kìrmak.

Disobliging, *a.* مروتسز mùrùvètsiz.

Disorder, *s.* قارشقلق kàrishklik; پریشانیت اختلال pèrīshānìyyèt; ìkhtilāl; نظامسزلق nìzāmsizlik; —, *v.a.* قارشدرمق kàrishdirmak, نظامنی بوزمق nìzāmini-bòzmak.

Disordered, *a.* قارشق kàrishk; پریشان pèrīshān; مختل mùkhtèll.

Disorganization, *s.* نظامسزلق nìzāmsizlik.

Dispatch, *s.* چابكلك chàbíklik; سرعت sùr"at, عجله "àjélé; تحریرات tàhrīrāt, كاغد kyāghìd; —, *v.a.* چابك بترمك chābík-bìtirmek, عجله ا "àjélé-et; چیقارمق ghyòndùrmek, كوندرمك chìkàrmak; اولدرمك òldurmek, قتل ا kàtl-et. [dèf"-et, ازاله ا ìzālé-et.

Dispel, *v.a.* طاغتمق dàghìtmak; دفع ا

Dispense, *v.a.* طاغتمق dàghìtmak, ا tèvzī"-et; —, *v.n.* وازكچمك ghèchmek. [*v.n.* طاغلمق dàghì

Disperse, *v.a.* طاغتمق dàghìtmak

Displace, *v.a.* یرندن چیقارمق yèrin -chìkàrmak.

Display, *s.* كوسترش ghyòstérish, ت sàltanàt; —, *v.a.* كوسترمك gh tùrmek, ابراز ا ìbrāz-et.

Displease, *v.a.* كوجنه كتمك ghyùj -ghìtmek, كریهكورنمك k ghyòrunmek.

Displeasure, *s.* دارغینلق dàrghì غضب ghàzab.

Dispose, *v.a.* ترتیب ا tèrtīb-et, ا tènzīm-et; — of, *v.n.* صاتمق sàtm ویرمك vèrmek; قوللانمق kùllànn اولدرمك òldurmek; یاپمق yàpm دفع ا dèf"-et, امرا èmr-et.

Disposed, *a.* میال mèyyāl, اولان ghyòngulu-òlan (ghyòngu-òl استعدادی اولان ìssti"dādi-òlan; t well-disposed, سومك sèvmek; t ill-disposed, سومامك sèvmamek; of, صاتلمش sàtùlmish, v ویرلمش vèrilmish, كتمش ghìtmish, اولنمش dèf"-òlunmush, قتل اولنمش k -òlunmush.

Disposition, *s.* ترتیب tèrtīb, nìzām; خوی khòy, طبیعت tàbi جبلت jibillèt, خلق khùlk.

Dispossess, *v.a.* محروم ا màhrūm-et.

Disproportion, *s.* عدم تناسب "àdi -tènāssub.

Dispute, *s.* نزاع nìzā"; غوغا (kàwgh

—, *v.a.* مجادله mùjādelè-et, نزاع nizā"-et, [-i-èhlìyyèt.

...lification, *s.* عدم اهليت "àdem-...regard, *s.* عدم رعايت "àdémi-rì"āyèt, ...ت رعايتسزلك rì"āyetsizlik; —, *v.a.* ...باقمامق bàkmamak, قولاق اصمامق ...ak-àssmamak, طنمامق tınmamak, ...مايمق sàymamak, اعتبار ايتمامك ...bār-ètmamek.

...putable, *a.* عيب "àyb; رذيل ...ز ناموسز nāmūssiz.

...pect, *s.* رعايتسزلك rì"āyetsizlik, عدم احترام "àdémi-ihtirām.

...pectful, *a.* رعايتسز rì"āyetsiz.

...traction, *s.* خشونتسزلق khòshnudsuzluk.

...ished, *a.* خشونتسز khòshnudsuz; ...e —, *v.n.* سويلنمك sùwèylənmek.

...ct, *v.a.* تشريح تèshrīh-et.

...ble, *v.a.* مدارا ا mùdārā-et; —, ...كتم kètm-et. [nèshr-et.

...nate, *v.a.* يايمق yàymak, نشرا ...on, *s.* نفاق nifāk.

...t *s.* عدم موافقت "àdémi-mùwā-...كت mùkhāléfèt.

...ation, *s.* بحث bàhss; رساله rìsaālé.

...ar, *a.* غيرمشابه ghàyri-mùshābih, ...بكزيكز bèngzémèz.

...ate, *v.a.* طاغتمق dàghìtmak, محو ا ...v-et. [sèfīh.

...ated, *a.* چاپقين chàpkin, سفيه ...tion, *s.* چاپقينلق sèfāhàt, سفاهت ...chinlik.

...olute, *a.* فاسق وفاجر چاپقين fāsik-u-...jir-chàpkin.

Dissolution, *s.* اولم òlum, وفات wèfāt, حل hàll, تفريق اعضا tèfrīki-à"zā.

Dissolve, *v.a.* اريتمك èritmek, حل ا hàll-et; طاغتمق dàghìtmak, اعضاسنى à"zāssını-tèfrīk-et; —, *v.n.* اريمك èrimek; طاغلمق dàghılmak, منحل او mùnhàll-òl.

Dissuade, *v.a.* نيتندن چويرمك nìyyètindən-chèvirmek, واز كچورمك vāz-ghèchirmek.

Distaff, *s.* اوركه òrékè.

Distance, *s.* اوزاقلق òzàklìk, بعد bu"d, مسافه mèssāfé, يول yòl, منزل mènzil; اوزاق òzàk, اوزاق برير òzàk-bìr-yèr; اوزاق يرلر òzàk-yèrlər.

Distant, *a.* اوزاق òzàk, ايراق īràk, بعيد bà"īd; (in manners) صوغوق sòghòk.

Distemper, *s.* مرض màraz, خسته لق khàsstalìk; رنكلى بادانه rènkli-bàdàna.

Distend, *v.a.* كرمك ghèrmek, شيشرمك shìshirmek, قبارتمق kàbartmak.

Distension, *s.* شيش shìsh, كركيلك

Distich, *s.* بيت bèyt. [ghèrghilìk.

Distil, *v.a.* انبيقدن چكمك ìnbīkdən-chèkmek, تقطيرا tàktīr-et; —, *v.n.* تقطرا tàkàttur-et.

Distillation, *s.* تقطير tàktīr. [èden.

Distiller, *s.* راقى تقطير ايدن ràkì-tàktīr-

Distinct, *a.* بللو bèlli, واضح wāzìh, عيان "àyān; ايرى àyrì, بشقه bàshkà.

Distinction, *s.* فرق fàrk; تفريق tèfrīk; امتياز ìmtiyāz; رعايت rì"āyèt.

Distinguish, *v.a.* كورمك ghyùrmek, سچمك sèchmek, چيقارمق chìkàrmak; فرق ا fārk-et, تفريق ا tèfrīk-et;

— one's self, كندينى كوسترمك kèndini - ghyèsstɪrmek, شهرت قزانمق shèhrèt-kàzanmak, تحصيل نام tàhsilinɪm-et.

Distinguished, *a.* نامدار nɪmdār, مشهور mèshhūr, ممتاز mùmtāz, معتبر mù''-

Distracted, *a.* چلغين chìlghɪn. {tébèr.

Distraction, *s.* چلغينلق chìlghɪnlɪk, تجنن tèjènnun.

Distress, *s.* صيقندى sɪkɪndɪ, درد dèrd, كدر kèdɪr; —, *v.a.* صيقمق sɪkmak, صيقندى ويرمك sɪkɪndɪ-vèrmek.

Distressing, *a.* باعث كدر bā''ɪs-i-kèdɪr.

Distribute, *v.a.* طاغتمق dàghɪtmak, توزيع etmek تقسيم tàksɪm-et.

Distribution, *s.* توزيع tèvzī; تقسيم

District, *s.* ناحيه nāhìyyé. {tàksɪm.

Distrust, *s.* امنيتسزلك èmnìyyètsɪzlɪk, عدم امنيت ''àdémi-èmnìyyèt; —, *v.a.* امنيت ايتمامك èmnìyyèt-ètmamek, امنيت ايتمامك èmnìyyèt-èdɐmamek.

Disturb, *v.a.* قارشدرمق kàrɪshdɪrmak; راحتنى بوزمق rāhatɪnɪ - bòzmak, راحتسزا rāhatsɪz-et.

Disturbance, *s.* گورلدى ghyèrùldù, شماطه shàmatɐ; قارشقلق kàrɪshklɪk, فساد fèssād, اختلال ɪkhtilāl.

Ditch, *s.* حندق hèndek.

Dive, *v.n.* دالمق dàlmak.

Diver, *s.* دالغيچ dàlghɪch. [sàpmak.

Diverge, *v.n.* ايرلمق àyrɪlmak, صاپمق

Divers, *a.* برطاقم bìr-tàkɪm, بعض bà''zi.

Diversify, *v.a.* چشيدچشيدا chèshɪd-chèshɪd-et.

Diversion, *s.* ايلنجه èylènja; تغليط tàghlīt, شاشرتمه shàshɪrtma, اشغال ɪshghāl, اغفال ɪghfāl.

Divert, *v.a.* چويرمك chèvɪrmek, صاپتمق sàpɪtmak; ايلندرمك èylèndɪrmek.

Divest, *v.a.* سويمق sòymak; چيقارمق chɪkàrmak; عقلندن چيقارمق ''àklɪndɐn-chɪkàrmak.

Divide, *v.a.* بولمك bùlmek, ايرمق àyrmak, تقسيما tàksɪm-et, مقاسمه ا mùkāssémé-et; —, *v.n.* بولنمك bùlunmek, تقسيم قبول tàksɪm-kàbūl-et.

Divine, *a.* الهى ɪlāhī, ربانى ràbbānī; —, *s.* علوم دينيه دن ماهر پاپاس ''àlūmi-dɪnìyyédé-māhɪr-pàpɐss.

Divinity, *s.* الله ɪllāh; الهيت ɪlāhìyyèt; معبود باطل mà''būdi-bāṭɪl; علم دين ''ɪlm-i-dɪn.

Division, *s.* تقسيم tàksɪm; بولمه bùlmé, بلوك bùluk, قسم kɪssm; فرقه fèrkɐ; نفاق nɪfāk; اختلاف ɪkhtilāf.

Divorce, *s.* طلق tàlɐk, تطليق tàtlīk; —, *v.a.* بوشامق bòshamak, تطليقا tàtlīk-et.

Divulge, *v.a.* سويلمك sùwèylémek, فاشا fāsh-et, افشا ɪfshā-et.

Dizziness, *s.* باش دونمكلك bàsh-dònmeklɪk, كوزلرقرارمق ghyèzlèr-kàrarmak.

Do, *v.a.* ايتمك ètmek, ياپمق yàpmak, ايلمك èylémek, قيلمق kɪlmak, اجرا ɪjrā-et, فعله كتورمك fi''lé-ghètɪrmek; پشورمك pɪshɪrmek; —, *v.n.* حركتا hàrékèt-et; اولمق òlmak, اويمق

ùymak; يتشمك yètishmek; پشمك pìshmek; — away with, قالدرمق kàldìrmak; how do you do? نصلسكز nàssl-sìngiz, نه ياپيورسكز nè-yàpiyor-sìngiz; that will do, الويور èlvérir, يتشر yètishir, اولدى òldu.

Docile, *a.* مظلوم màzlūm, قوزىكى kùzu-ghìbi, منقاد mùnkād.

Dock, *s.* حوض hàwz; —, *v.a.* اوجنى كسمك ùjunu-kèssmek; حوضه قومق hàwza-kòmak.

Dockyard, *s.* ترسانه tèrsānè.

Doctor, *s.* (of medicine) هيكم hèykim, طبيب tàbīb; (of laws and divinity) مدرس mùdèrriss; (of philosophy) علم حكمت مدرسى "ilm-i-hìkmet-mùdèrrissi; —, *v.a.* علاج ا "ilāj-et, معالجه mù"ālèjè-et.

Doctrine, *s.* قول kàvl, قوليات kàvlìyyāt, علميات "ilmìyyāt; عقائد "akā'id.

Document, *s.* كاغد kyàghìd, سند sèned, حجت hùjjèt; documents, اوراق èvrāk.

Doe, *s.* ديشى كيك dìshi-ghèyik, ديشى قراجه dìshi-kàraja. [ايت īt.

Dog, *s.* كوپك kyàpèk, كلب kèlb,

Dog-days, *s. pl.* ايام باحور èyyāmi-bāhūr.

Doge, *s.* وندىك دوغه سى Vènèdìk-dòghassi.

Dollar, *s.* اريال ìriyāl, قرش غروش kùra-

Dome, *s.* قبه kùbbè. [ghùrùsh.

Domestic, *a.* اوه الشمش اولان èvè-àlìsh-mish-òlan; —, *s.* اوشاق òshàk, خدمتكار (khìzmètkyār).

Domineer, *v.n.* باشنه ضابط كسلمك bà-shìna-zābit-kèssilmek.

Dominion, *s.* ملكوت mèlékyūt, حكومت hùkyūmet; dominions, ممالك mèmālik.

Don (the river), *s.* تن صويى tèn-sùyu.

Donkey, *s.* اشك èshek, خر khàr, حمار hìmār.

Door, *s.* قپو kàpi, در dèr, باب bāb.

Door-keeper, *s.* قپوجى kàpìji, دربان [dèrbān.

Dormitory, *s.* قوغوش kòghush.

Dose, *s.* غدا ghìdā.

Dot, *s.* نقطه nòkta.

Dotage, *s.* اختيارن بوكالمش حالتى ìkhtiyārin-bùngalmish-hāleti. [ìkhtiyār.

Dotard, *s.* بونامش اختيار bùnamish-

Double, *a.* and *s.* ايكى قات ìki-kàt; —, *v.a.* ايكى قات ا ìki-kàt-et.

Doubt, *s.* شبهه shùbhè, شك shèkk, كمان ghyùmān; —, *v.n.* شبهه ا shùbhè-et.

Doubtful, *a.* شبهه لو shùbhèli; مشكوك mèshkyūk. [shùbhèssiz.

Doubtless, *ad.* البته èlbèttè, شبهه سز

Dough, *s.* خمير (khàmur).

Dove, *s.* قمرى kùmru. [نكاح nìkyāh.

Dower, *s.* مهرمؤجل mìhri-mù'èjjèl,

Down, *s.* توى tùy; پوفله pùfla; —, *ad.* اشاغى àshàghi, اشاغيده àshàghìda; يره yèra, يرده yèrda.

Downcast, *a.* محزون màhzūn.

Downward, *a.* **Downwards**, *ad.* اشاغى طوغرى àshàghi-dòghru.

Doze, *v.n.* اويوقلمق ùyuklamak.

Dozen, *s.* دوزينه dùzina; دسته dèstè; اون ايكى òn-iki.

— one's self, كندينى كوسترمك kèndini - ghyèsstɪrmek, شهرت قزانمق shèhrèt-kàzanmak, تحصيل نام tàhsīlnām-et.

Distinguished, *a.* نامدار nāmdār, مشهور mèshhūr, ممتاز mùmtāz, معتبر mù''-

Distracted, *a.* چلغين chìlghìn. {tébìr.

Distraction, *s.* چلغينلق chìlghìnlìk, تجنن tèjènnun.

Distress, *s.* صيقندى sìkìndì, درد dèrd, كدر kèdɪr; —, *v.a.* صيقمق sìkmak, صيقندى ويرمك sìkìndì-vèrmek.

Distressing, *a.* باعث كدر bā''ìss-i-kèdɪr.

Distribute, *v.a.* طاغتمق dàghìtmak, توزيع ا tèvzī''-et تقسيم ا tàksīm-et.

Distribution, *s.* توزيع tèvzī; تقسيم

District, *s.* ناحيه nāhìyyé. {tàksīm.

Distrust, *s.* امنيتسزلك èmnìyyètsìzlìk, عدم امنيت ''àdémi-èmnìyyèt; —, *v.a.* امنيت ايتمامك èmnìyyèt-ètmamek, امنيت ايدمامك èmnìyyèt-èdɪmamek.

Disturb, *v.a.* قارشدرمق kàrìshdìrmak; راحتنى بوزمق rāhatìnì - bòzmak, راحتسزا rāhatsìz-et.

Disturbance, *s.* كورلدى ghyùrùldu, شماته shàmàta; قارشقلق kàrìshìklìk, فساد fèssād, اختلال ìkhtìlāl.

Ditch, *s.* حندق hèndek.

Dive, *v.n.* دالمق dàlmak.

Diver, *s.* دالغيچ dàlghìch. [sàpmak.

Diverge, *v.n.* ايرلمق àyrılmak, صاپمق

Divers, *a.* برطاقم bìr-tàkìm, بعض bà''zi.

Diversify, *v.a.* چشيدچشيدا chèshìd-chèshìd-et.

Diversion, *s.* ايلنجه èylènja; تاغلغ tàghlīt, شاشرتمه shàshìrtma, اشغال ìshghāl, اغفال ìghfāl.

Divert, *v.a.* چويرمك chèvìrmek; صاپتمق sàpìtmak; ايلندرمك èylèndìrmek.

Divest, *v.a.* سويمق sòymak; چيقارمق chìkàrmak; عقلندن چيقارمق lìndan-chìkàrmak.

Divide, *v.a.* بولمك bòlmek, ايرمق àyrmak, تقسيم ا tàksīm-et, مقاسمه mùkāssémé-et; —, *v.n.* بولنمك bòlunmek, تقسيم قبول ا tàksīm-kàbūl.

Divine, *a.* الهى ìlāhī, ربانى ràbbā''nì, *s.* علوم دينيه دماهر پاپاس -dīnìyyédé-māhir-pàpass.

Divinity, *s.* الله àllāh; الهيت ìlāhìyyet, معبود باطل mà''būdi-bātìl; علم دين ''ìlm-i-dìn.

Division, *s.* تقسيم tàksīm; بولمه bòlma, بلوك bàluk, قسم kìssm; فرقه fìrka, نفاق nìfāk; اختلاف ìkhtìlāf.

Divorce, *s.* طلق tàlak, تطليق tàtlīk, —, *v.a.* بوشامق bòshamak, ا tàtlīk-et.

Divulge, *v.a.* سويلمك sùwèylémek, فاش ا fāsh-et, افشا ìfshā-et.

Dizziness, *s.* باش دونمكلك bàsh-dònmeklìk, كوزلرقرارمق ghyòzlèr-kàrarmak.

Do, *v.a.* ايتمك ètmek, ياپمق yàpmak, ايلمك èylémek, قيلمق kìlmak, اجرا ايتمك ìjrā-et, فعله كتورمك fì''lé-ghètìrmek, پشورمك pìshìrmek; —, *v.n.* ارقه كتمك hàrékèt-et; اولمق òlmak,

...yèt; يتشمك yètishmek ; پشمك ...shmek; — away with, قالدرمق ...dırmak; how do you do? نصلسكز nàssl-sìngìz, نه ياپيورسكز ...-yapıyor-sìngìz ; that will do, الويور ...yor, يتشر yètishir, اولدى òldu.

...dle, s. مظلوم màzlūm, قوزى‌كمى ...zı-ghibi, منقاد mùnkād.

...l, s. حوض hàwz ; —, v.a. اوجنى‌كمك ōjunu - kèsmek ; حوضه‌نومق hàwza-kòmak.

...vard, s. ترسانه tèrsānè.

...ce, s. (of medicine) هيكم hèykim, طبيب tàbīb ; (of laws and divinity) مدرس mùdèrriss ; (of philosophy) حكمت مدرسى "ilm-i-hìkmet-mudèrrissi ; —, v.a. علاج ايلمك "ilāj-et, معالجه مك mù"ālèjè-et.

...se, s. قول kàvl, قوليات kàvlyāt ; علميات "ilmìyyāt ; عقائد ...kā'id.

...ment, s. كاغد kyàghid, سند sènèd, حجت hùjjèt ; documents, اوراق ...rāk.

...ke, s. ديشى‌كيك dìshi-ghèyik, ديشى‌قراجه dìshi-kàraja. [ايت īt.

...s. كوپك kyòpèk, كلب kèlb, ...dogs, s. pl. ايام باحور èyyāmi-bāhūr.

...s. وندك دوغه‌مى Vènèdik-...ghèssi.

...s. اريال iriyāl, قره غروش kàra-...s. قبه kùbbè. [ghùrùsh.

...stic, a. اوه‌الشمش‌اولان èvè-àlish-...sh-òlan ; —, s. اوشاق ùshàk, خدمتكار (khìzmètkyār).

Domineer, v.n. باشنه‌ضابط كسلمك bà-shìna-zābit-kèssilmek.

Dominion, s. ملكوت mèlékyūt, حكومت hùkyūmet ; dominions, ممالك mèmālik.

Don (the river), s. تن صويى tèn-sùyu.

Donkey, s. اشك èshek, خر khàr, حمار hìmār.

Door, s. قپو kàpı, در dèr, باب bāb.

Door-keeper, s. قپوجى kàpūji, دربان dèrbān.

Dormitory, s. قوغوش kòghush. [dèrbān.

Dose, s. غدا ghìdā.

Dot, s. نقطه nòkta.

Dotage, s. اختيارن بوكالمش حالتى ìkhti-yārin-bùngalmish-hāleti. [ìkhtiyār.

Dotard, s. بونامش اختيار bùnamish-

Double, a. and s. ايكى‌قات ìki-kàt ; —, v.a. ايكى‌قاتلامق ìki-kàt-et.

Doubt, s. شبهه shùbhè, شك shèkk, كمان ghyùmān ; —, v.n. شبهه‌لمك shùbhè-et.

Doubtful, a. شبهه‌لو shùbhèli ; مشكوك mèshkyūk. [shùbhèssiz.

Doubtless, ad. البته èlbèttè, شبهه‌سز

Dough, s. خمير (khàmur).

Dove, s. قمرى kùmru. [نكاح nikyāh.

Dower, s. مهرمؤجل mìhri-mù'èjjèl,

Down, s. توى tùy ; پوفله pùfla ; —, ad. اشاغى àshàghi, اشاغيده àshàghida ; يره yèra, يرده yèrda.

Downcast, a. محزون màhzūn.

Downward, a. Downwards, ad. اشاغى طوغرى àshàghi-dòghru.

Doze, v.n. اويوقلمق ùyuklamak.

Dozen, s. دوزينه dùzina ; دسته dèstè ; اون ايكى òn-iki.

Drachm, *s.* درهم dìrhèm.

Drag, *v.a.* سوركلمك sùruklémek, چكمك chèkmek.

Dragoman, *s.* ترجمان tèrjumān.

Dragon, *s.* اژدر àzhdèr, اژدها èzhdihā (èjdèrhā). ["àsskéri.

Dragoon, *s.* قلجلو اتلو عسكرى kìljìli-àtli-

Drain, *s.* لغم làghìm; لغم سوزكچى làghìm-sùzghéchi, لغم دلكى làghìm-dèlighi; —, *v.a.* لغم ياپمق làghìm-yàpmak; رطوبتنى سوزدرمك rùtūbètini-sùzdurmek; —, *v.n.* سوزمك sùzmek, چكلمك chèkilmek.

Drake, *s.* اركك اوردك èrkek-ùrdek.

Dram, *s.* بر راقى bìr-ràki.

Draper, *s.* چوقه جى (chòhajé); دلبندجى (tùlbentji); بزاز bèzzāz.

Draught, *s.* روزكار rùzghyār; ايچم ìchim, يودم yùdum; مسودة mùssvèddé; قبا رسم kàba-rèssim; كمينك صو كمينك ghèmining-sù-chèkméssi; چكمسى àgh-dòlussu; اغ طولیسى — board, دامه تختهسى dàma-tàkhtassi; — horse, عربه باركيرى "àraba-(bèghiri); draughts, دامه dàma.

Draw, *v.a.* چكمك chèkmek; رسم ايله rèssm-et; —, *v.n.* چكمك chèkmek; رسم ياپمق rèssim-yàpmak; — away, چكوب كوترمك chèkup-ghyùturmek; — back, كيروچكلمك ghèrichèkilmek; كيروچكمك ghèri-chèkmek; — breath, نفس المق nèfess-àlmak; — out, اوزامق ùzamak; — in, قصالمق kìssalmak; — near, — nigh, يقلاشمق yàklashmak; — on, كچمك ghèchmek; — up, ديزمك dùrmak; ديزمك dìzmek; قلمه المق kàléma-àlmak; ياپمق yàzmak; ياپمق yàpmak; يوقارى چكمك yùkàri-chèkmek.

Drawer, *s.* چكمجه chèkméjé; رسام rèssām; چكيجى chèkiji.

Drawers, *s. pl.* ايچ طونى ìch-dònu, طون dòn, طوك dòng.

Drawing, *s.* رسم rèssim. [fir-òdà

Drawing-room, *s.* مسافر اوطهسى mùs

Dread, *s.* قورقو kòrku, خوف khà —, *a.* مهابتلو màhābètlu, ب mùhīb; —, *v.a.* قورقمق kòrkmak

Dreadful, *a.* قورقولو kòrkulu; فنا pèk-fènā.

Dream, *s.* رؤيا rù'yā, دوش dūsh; *v.n.* رؤيا كورمك rù'yā-ghyùrmek.

Dreamer, *s.* رؤيا كورن كمسه rù' ghyùren-kimsé.

Dreary, *a.* صيقنديلى sìkintìli, اسسز ìss

Dredge, Dredging-machine, *s.* ق و نك قوم و چامورينى چيقارمق ìrmak-vé-līmàn-kūm-vé-chàmurini-chìkàrmak-ìch bìr-ālet.

Dredge, *v.a.* مذكور الت قولانمق m kyūr-ālet-kùllanmak.

Dregs, *s. pl.* تورتى tòrtu, تلو tèlvé; of the people, اياق طاقمى àyak-tàkì

Drench, *v.a.* فنا اصلاتمق fènā-ìsslàtm

Dress, *s.* روبه rùba (ùruba), ب èsswāb (èssbāb), البسه èlbisé; زيلى zìly, قلق kìlìk, قيافت kìyāfèt, ت kìssvèt; —, *v.a.* كيندرمك ghìy

...; (a wound) صارمق sàrmak; ...d پشرمك pìshirmek; (with a ...sing) تربیه tèrbìyyé-et; (smooth) دوزمك dùzètmek; —, *v.n.* كينمك ...mek.

...ser, *s.* مطبخ تسخته‌سی (mùtfak-...ghyāhi); صاریجی sàrījì.

...ing, *s.* (surgical) صارغی sàrghì; ... salad, &c.) تربیه tèrbìyyé.

..., *s.* مفهوم mèfhūm, معنا mà''nà, ... mèrām.

...s. مكتب (màtkàb); تعليم tà''līm; —*v.a.* دلمك dèlmek; تعليم ايتدرمك ...-ètdirmek.

...s. ايچه‌جك ìchéjek, ايچكی ...; —, *v.a.* ايچمك ìchmek.

...v.a. طملامق dàmlamak.

...v.a. سورمك sùrmek; — away, — off, — out, قوغمق kòghmak; — ...k, كيرو سورمك ghèri-sùrmek; — ... سورمك ìlléri-sùrmek.

...r. *s.* سوريجی sùruju; عربه‌جی ...ji; قوچاچ kòchàch.

...grain, ايڭجه يغمور ìnjé-yàghmur.

...gman. Drogoman, *s.* ترجمان tèrju-...n. *s.* تحاف tùhāf. [mān.

...edary, *s.* هجين hèjin. [tènbel.

...e, *s.* يبان اريسی yàban-àrissi; تنبل ...p, *v.n.* صارقمق sàrkmak; اوزلمك ...lmek.

...; *s.* طمه dàmla; —, *v.n.* طملامق ...lamak; دوشمك dùshmek; —, ...a. دوشورمك dùshurmek.

...pical, *a.* مسقه sìska, مستسقی ...sstàsski.

Dropsy, *s.* استسقا ìsstìsskā.

Dross, *s.* بوق bòk, جروف jùrūf.

Drought, *s.* قوراقلق kùràklìk.

Drove, *s.* سوری sùru. [chòbàn.

Drover, *s.* صيغرتماچ sìghìrtmàj, چوبان

Drown, *v.a.* صويه بوغمق sùya-bòghmak; —, *v.n.* صويه بوغلمق sùya-bòghulmak; — one's self, *v.a.* كندينی صويه اتوب كندينی بوغلمق kèndini-sùya-àtìp-bòghulmak.

Drowsiness, *s.* اويقوسی كلمكلك ùykussu-ghèlmeklìk. [-ghèlmish.

Drowsy, *a.* اويقوسی كلمش ùykussu-

Drub, *v.a.* دوكمك dùghmek.

Drubbing, *s.* طياق dàyak.

Drudge, *s.* كوله kyùlé, يسير yèssir; —, *v.n.* يسيركبی چالشمق yèssir-ghìbi-chàlìshmak.

Drug, *s.* اجزا èjzā, علاج ''ilāj.

Druggist, *s.* اجزاجی èjzāji, سپنچيار ìspènchiyàr.

Drum, *s.* ترانپته tràmpèta; (big) طاول dàwul; (kettle) دنبلك dùnbélèk.

Drum-major, *s.* طابورماجور tàbur-màjòr.

Drummer, *s.* ترانپته‌جی tràmpètaji, طاولجی dàwulju, دنبلكجی dùnbélèkji.

Drumstick, *s.* ترانپته دينكی tràmpèta-dèyneghi. [kèyf.

Drunk, *a.* سرخوش (sàrkhòsh), كيف

Drunkard, *s.* بكری bèkrī.

Drunkenness, *s.* سرخوشلق sèr-khòshlìk.

Dry, *a.* قورو *or* قوری kùru; صوصامش sùssamish; dry land, قره kàra; —, *v.n.* قورومق kùrumak; —, *v.a.* قوروتمق kùrutmak; — up, قورومق kùrumak; قوروتمق kùrutmak.

Drynurse, *s.* (woman) دادی dàdi, دادا dàdà; (man) لالا làla. [mèshkyūk.

Dubious, *a.* شبهه‌لو shùbhé'li; مشکوك

Ducat, *s.* (Dutch) باجاقلی bàjaḳli, فلمنك‌التونی fillémènk-àltini; (Austrian) مجارالتونی màjar-àltini; (Venetian) وندك‌التونی vènédik-àltini, یالدزالتونی yàldiz-àltini.

Duck, *s.* اوردك ùrdek; —, *v.a.* صایه دالدرمق sùya-dàldirmak; (one's head) باشنی دالمق bàshini-dàlmak.

Duckling, *s.* اوردك پلازی ùrdek-pàlazi.

Duct, *s.* صو یولی sù-yòlu; طمر dàmar.

Due, *a.* لازم lāzim, واجب wājib; (payable) وعدسی کلمش wà''déssi-ghèlmish; —, *s.* رسم rèssim, تکلیف tèklīf, ویرکو (vèrghi) vìrghyū.

Duel, *s.* غوغا (kàwgha), دوکش dùghush.

Dug, *s.* همه mèmé. [-bèghi, دوقه dùka.

Duke, *s.* رتبه ثانیه‌بکی rùtbé'i-sānìyyé-

Dukedom, *s.* دوقه‌لق‌حکومت dùkalik--hùkyūmèt; دوقه‌لق‌پایه‌سی dùkalik-

Dulcimer, *s.* صنطور sàntur. [-pāyéssi.

Dull, *a.* (boy) استعدادسز ìssti''dādsiz; (in spirits) کیفی‌یوق kèyfi-yòk; (place) صیقندیلی sìkintìli, ادم‌بوغلور àdam--bòghulur; (edge) کور kyùr, کسمز kèssmàz; (day) قپانق kàpànìk; (pain) اینجه ìnja; (sound) صاغر sàghir, بوغوق bòghuk; (colour) دونك dùnuk; (ear) اغر àghir; (of hearing) صاغر sàghir; (sight) کورمز ghyùrmàz; (trade) دورغون dùrghun, کساد kèssàd.

Dumb, *a.* دلسز dìlsiz; — creature, حیوان hàywān; — show, اشارت ìshārèt.

Dung, *s.* بوق bòk, نجاست nèjā

فشقی fìshki; کوبره ghyùbré.

Dungeon, *s.* حبس (hàpss), س

màhbèss, زندان zìndàn, بودرم bòdı

Dunghill, *s.* مزبله‌لك mèzbé'lik.

Dupe, *s.* الدانمش àldànmish; —, الداتمق àldàtmak.

Duplicate, *s.* ایکنجی صورت ik

-sūrèt; in —, *ad.* صورتی‌اولهرق ìki-sūrèti-òlarak.

Duplicity, *s.* یالانجیلق yàlànj

ایکی‌یوزلولك ìki-yùzluluk, انلق

shèytànlik, خیانت khìyānèt, ت

khàbāssèt. [dàyàn

Durable, *a.* طیانور dàyànìr, طو

Duration, *s.* مدت mùddèt; ت

sùrèk, امتداد ìmtidād, قرار k

استمرار ìsstimrār.

During, *pr.* اثناسنده èssnāssin

ایچنده ìchinda, ده da; جه‌یه‌قدر

bìtinjéyé-kàdar. [kàràrma

Dusk, *s.* اخشام‌قرارمسی àkhsh

Dust, *s.* توز tòz, کبار ghèb

(sweepings) چوپ chùp.

Dustman, *s.* چوپجی chùpju.

Dusty, *a.* (superficially) توز tòz; (mi

with dust) توزلو tòzlu.

Dutch, *a.* فلمنك fillémènk.

Dutchman, *s.* فلمنك fillémènk.

Dutiful, *a.* (person) رضاجو rìzāj

(conduct) رضاجویانه rìzājūyāné.

Duty, *s.* ایش, ìsh, خدمت (khìzmè

مأموریت mé'mūrìyyèt; جبه‌خدمت

wājibé'i-zìmmèt; کمرك ghyùmru

رسم‌کمرك rèssmi-ghyùmruk; ت

...; to be on —, نوبتجی nùbètji-òl; ... present one's — to a person, اللرینی اتکنی èllərini-èpmek, اتکنی ایمك ètégìni-èpmek.

...f, s. جوجه jùjé.

...rish, a. بودور bòdur.

...r. v.a. اوطورمق òturmak, قالمق ...lmak, ساکن او sākin-òl; — on, ...n thought) دوشونمك dùshunmek, ...d-et; (in speech) تکراربتکرارا کدرمق ...krar-bé-tèkrar-ènġdirmak; پك تفصیلاتهگیرشمك pèk-tàfsīlāta-ghìrish- ...: — (a note) اوزاتمك ùzàtmak.

...g, s. یر yèr; او èv, خانه khāné, ... mèsskèn; — house, او èv, ... khāné. [مسکن mèsskèn.

...ng-place, s. یر yèr, یورد yùrd, ... s. بویا bòya; —, v.a. بویامق ...yamak; —, v.n. بویانمق bòyan- ...mak. بویاالمق bòya-àlmak.

...r, s. بویاجی bòyaji.

...g, s. اولم òlum; اولمه òlmé; —, v. اولیور òliyor.

...dle s. خندق hèndek; سد sèdd.

...asty, s. اوجاق òjak, سلسله sìlsilé.

...ckery, s. قانلو اسهال kànlı-ìshāl.

...spepsia, s. ضعف هضم zà"f-i-hàzm.

E.

...ch, pron. s. هربر hèr-bìr; —, pron. a. ...r hèr, هربر hèr-bìr; each other, بربری ...r-biri, یکدیکر yèk-dìghèr.

...ger, a. پك ارزولو pèk-àrzulu, پك استکلو pèk-isstèkli.

Eagerness, s. پك استك pèk-isstek, صبرسزلق sàbrsizlik.

Eagle, s. قرقوش kàrа-kùsh.

Ear, s. قولاق kùlàk; (of corn) باشاق bàshak, سنبله sùnbulé; a box on the —, شمار shàmar. [-bèghi.

Earl, s. دردنجی رتبه بکی dùrdinji-rùtbé-

Early, a. ارکن èrken; طرفاندہ tùrfàndé; کنجلکده ghènjlikda; اول èvvel, اسکی èsski; ad. ارکن èrken; پك صباح pèk-sàbah.

Earn, v.a. قزانمق kàzanmak.

Earnest, a. جدی jìddī, حقیقی hàkīkī; کرمیتلو ghèrmìyyètli; —, s. پی pèy; نمونه nùmūné. [kùlàk-kàrìshdìrajak.

Earpick, s. خلال khìlāl, قولاق قارشدرہجق

Earring, s. کوپه kyùpé.

Earth, s. طپراق tòprak; یر yèr, ارض àrz; the —, یریوزی yèr-yùzu, دنیا dùnyà, کرہارض kyùré'i-àrz.

Earthen, a. طپراق tòprak.

Earthenware, s. طپراق ایشی tòprak-ìshi, چناق چوملك chànak-chùmlek, طباق tàbak-màbak.

Earthly, a. دنیوی dùnyévì, خاکی khākī.

Earthquake, s. زلزله zèlzélé (zèrzélé).

Earthwork, s. طپراق طابیه tòprak-tàbiya.

Ease, s. راحت rāhat, قولایلق kòlaylık, سهولت sùhūlèt; رفاه rèfāh, رفاهیت rèfāhìyyèt; اسایش āsāyish, اسودکی āsūdéghī; —, v.a. راحت ویرمك rāhat-vèrmek, راحتلندرمق rāhatlan-dirmak; تسکین ا tèsskīn-et; کوشتمك ghèvshətmek.

Easel, s. رسام صپاسی rèssām sìpassi.

East, *s.* شرق shàrk, مشرق mèshrik, كون طوغيسى ghyùn-dòghussu (dògh-
Easter, *s.* پاسقاليا pàsskàlya. [russu).
Eastern, *a.* شرقى shàrkī.
Easy, *a.* قولاى kòlay, سهولتلو sùhūlètli, اسان āssān; راحت rāhat; كوشك ghèvshèk; طاتلو tàtli, يواش yàwash.
Eat, *v.a.* يمك yèmek, تناول tènāvul-et, اكل èkl-et.
Eatable, *a.* ننور yènir, يييه جك yèyéjek, ينه جك yènéjek, مأكول mè'kyūl; eatables, *s.pl.* مأكولات mè'kyūlāt, يييه جك يييه جك شيلر yèyéjek-shèylər, يييه جك
Eaves, *s.pl.* صاچاق sàchak. [yèyéjek.
Echo, *s.* يانقو yànko; —, *v.a.* and *n.* عكس "àkss-et.
Eclipse, *s.* (sun's) كسوف kyùssūf; (moon's) خسوف khùssūf; —, *v.a.* ايدينلكنى كسمك àydinlighini-kessmek; (fig.) كيرو براقمق ghèri-bràkmak, اشمق àshmak; to be eclipsed, طوتلمق tùtulmak.
Economize, *v.a.* ادارهٔ ìdārė-èt.
Economy, *s.* ادارهٔ ìdārė.
Ecstacy, Ecstasy, *s.* وجد vèjd, وجدان
Eddy, *s.* انافور ànafòr. [vìjdān.
Edge, *s.* (margin) كنار kènār; (cutting) اغز àghiz, قلاغى kìlàghi.
Edible, *a.* مأكول mè'kyūl.
Edifice, *s.* يابى yàpi, بنا bìnā.
Editor, *s.* غزته مديرى ghàzètə-mùdīri.
Educate, *v.a.* اوقوتمق òkutmak, تعليم ا tà"līm-et, تدريس ا tèdrīss-et, تربيه ا tərbiyyė-et, پرورش ا pèrvərish-et.
Eel, *s.* يلان بالغى yìlàn-bàlighi.

Efface, *v.a.* بوزمق bòzmak, سلمك s
mek, چيزمك chìzmek.
Effect, *s.* تأثير tè'ssīr; اثر èssər; —, *v*
ياپمق yàpmak, ايتمك ètmek, ا صل
hāssil-et. [sāl
Effective, *a.* صاغ sàgh; يرار yərar, لح
Effectual, *a.* مرامى كلياً منتج اولان mèrāmi-kyūlliyyən-mùntìj-òlan.
Effervesce, *v.a.* قاينامق kàynamak.
Efficacious, *a.* مؤثر mù'èssir, امى منتج
اولان mèrāmi-mùntìj-òlan.
Efficiency, *s.* اهليت èhlìyyèt.
Efficient, *a.* مقتدر mùktèdir, اهل èl
ارباب èrbāb, صالح sālìh.
Effluvium, *s.* قوقو kòku, تعفن tà"affun
Effort, *s.* سعى sà"y, كوشش ghyùshis
ورزش vèrzish; حمله hàmla.
Egg, *s.* يمورطه yìmurta.
Egg-plant, *s.* پاتلجان pàtlijàn.
Egotism, *s.* انانيت ènānìyyè
خودبينلك khòdbīnlik, ودپسندلك
khòdpèssèndlik.
Egotist, *s.* خودبين khòdbīn, ودپسند
khòdpèssènd. [hèsh
Eight, *a.* سكز sèkiz, ثمان sèmān, ث
Eighteen, *a.* اون سكز òn-sèkiz.
Eighth, *a.* سكزنجى sèkizinji, من
sāmin; —, *s.* ثمن sùmn.
Eighty, *a.* سكسان sèksən.
Either, *pron.* ياوياابو yà-ò-yà-bù; اونه بو
nè-ò-nè-bù; بر bìr; كيسندن بريسى
ìkissindən-bìrissi; —, *conj.* يا.
Elaborate, *a.* ايجه ìnja. [mùrūr-e
Elapse, *v.n.* كچمك ghèchmek, ا رور

E... a. اوزانور چكلور èssnèr ; اسنر ...-chèkilir.

E... s. درسك dirsek.

E... a. بيوك bìyuk ; —, s. قوجه‌باشى ...-bàshi, اق‌صقاللى àk-sàkalli ; — ..., مرور اغاجى mùrvar-àghàji.

E..., a. بيوك bìyuk ; — son, الك‌اوغل ...-ghùl ; — brother, اغا àgha ; — ..., ابله àbla.

E..., a. منتخب mùntakhàb ; مجتبا ...-bà, ناجى nājī ; —, انتخاب‌ا ...-khāb-et, بكنمك bèghènmek, سچمك sèchmek, ايرمق àyrmak.

E..., s. انتخاب intikhāb.

E...city, s. ايلكتريق ilektrik.

E...rify, v.a. ايلكتريق چاريدرمق ilek-...-chàrpdirmak. [tìryàk.

E...ary, s. معجون mà"jūn, طرياق

E...ance, s. كوزللك ghyùzèllik, ظرافت

E...fet, لطافت làtāfèt, حسن hūsan.

E...nt, s. كوزل ghyùzèl, ظريف zàrīf, لطيف làtīf.

E... s. مرثيه mèrsìyyé.

E...ment, s. اساس èssāss ; جزء jùz" ; ...ents, اركان èrkyān ; اصول ùssūl ; ... four —, عناصر اربع "ànāssiri-...bà". [èrbà".

E...hant, s. فيل fīl.

E...te, v.a. رفع‌ا rèf"-et, ترفيع‌ا tèrfī"-...-et, قالدرمق kàldirmak, يوكسلتمك ...-seltmek.

E...ation, s. رفعت rìf"àt ; علو "ùlùvv ; يوكسكلك yùkseklìk ; دپه (tèpé).

E...ren, a. اون بر òn-bìr.

E...t, v.a. چيقارمق chìkàrmak, استخراج istikhrāj-et.

Eligible, a. استنلور ìssténilir, استنله جك ìssténilèjek, ارانيلور àrànìlir.

Elixir, s. اكسير ìksīr. [-nākiss.

Ellipse, s. بيضى bèyzī, قطع‌ناقص kàt"i-

Elm, s. قراغاج kàra-àghach.

Elogy, s. مدح mèdh, ثنا sènā, ستايش sìtāyish ; مدحيه mèdhìyyé.

Eloquence, s. فصاحت fàssāhàt, بلاغت bèlāghàt, جربزه jèrbézé.

Eloquent, a. ميركلام mīri-kèlām, جربزه‌لو jèrbézéli.

Else, pron. بشقه bàshka, ديكر dìghèr, غيرى ghàyri : —, c. يوخسه yòkhsa.

Elsewhere, ad. بشقه‌يره bàshka-yèra, بشقه‌يردە bàshka-yèrda.

Elucidate, v.a. ايضاح‌ا īzāh.

Elucidation, s. ايضاح īzāh.

Elude, v.a. صنعت‌ايله‌صاقنمق sàn"àt-...-ìla-sàkinmak ; قورتلمق kùrtulmak.

Emanate, v.n. صادر او sādir-òl, صدور ا sùdūr-et.

Emancipate, v.a. ازاد ا āzād-et (àzàd).

Embark, v.n. كمى‌يه‌بنمك ghèmiya-...-bìnmek ; — v.a. كمى‌يه‌قومق ghèmiya-kòmak ; كمى‌يه‌بندرمق ghèmiya-bìndirmek.

Embarkation, s. كمى‌يه بنمكلك و ghèmiya-bìnmeklik-vé-...bìndirmeklik.

Embarrass, v.a. صيقندى‌ويرمك sìkindi-...-vèrmek ; to be embarrassed, صيقلمق sìkìlmak ; بوزلمق bòzulmak, دلى طوتلمق dìli-tùtulmak.

Embarrassment, s. صيقندى sìkindi ; دلى‌طوتلمسى dìli-tùtulmassi.

Embassy, *s.* سفارت sèfārèt, سفارتخانه sèfārèt-khané.

Embellish, *v.a.* تزیین ا tèzyīn-et, زینتلندرمك zīnètlændirmek.

Embellishment, *s.* تزیین tèzyīn.

Embers, *s. pl.* اودون اتشنك قورلری òdun-àtèshining-kòrlari, قور اتش kòr-àtèsh.

Embezzle, *v.a.* چالمق chàlmak.

Emblem, *s.* علامت "àlāmèt, اشارت ìshārèt.

Embrace, *v.a.* قوجاقلمق kūjàklamak; صارلمق sàrılmak; اوپشمك òpushmek; قوشاتمق kùshàtmak; احاطه ا ìhāta-et, شامل او shāmil-òl, شمولی او shùmūli-òl.

Embrasure, *s.* مزغال màzghal.

Embroidery, *s.* اینه ایشی īné-ìshi, ایشلمه ìshlémé, نقش nàksh (nàghash).

Embryo, *s.* جنین jènın.

Emerald, *s.* زمرد zùmrud.

Emerge, *v.n.* چیقمق chìkmak.

Emergency, *s.* ایجاب ījāb; in case of —, ایجابی تقدیرجه ijabi-tàkdīrja.

Emery, *s.* سمپاره sìmpāré (zìmpara).

Emetic, *a.* and *s.* مقیی mùkàyyī.

Emigrant, *s.* مهاجر mùhājir.

Emigrate, *v.n.* ترك وطن ا tèrki-wàtan-et, اختیار غربت ا ìkhtiyāri-ghùrbèt-et, هجرت ا hìjrèt-et.

Emigration, *s.* ترك وطن terki-wàtan.

Eminence, *s.* تفوق tèfèvvuk; طاغ dàgh, دپه (tèpé).

Eminent, *a.* فائق الاقران fā'iku-'l-àkrān; مشهور mèshhūr.

Emissary, *s.* جاسوس jāssūss (shàshid).

Emolument, *s.* معاش mà"āsh; عوائد "àwā"id.

Empale, *v.a.* قازقلمق kàzıklamak.

Empalement, *s.* قازقلمه سیاستی kàzıklama-sìyāssèti.

Emperor, *s.* پادشاه pādishāh, حکمدار hùkyumdār, ایمپراطور ìmpèrātòr.

Empire, *s.* دولت dèvlet, حکومت hùkyūmèt; ایمپراطورلق ìmpèrātòrlu, ممالك mèmālik.

Employ, *v.a.* قوللانمق kùllànmak; (persons) استخدام ا ìsstìkhdām-et; (things) استعمال ا ìsstì"māl-et; ایش ویرمك ìsh-vèrmek; —, *s.* ایش ìsh, خدمت (khìzmet).

Employment, *s.* ایش ìsh; خدمت (khìzmet), مأموریت mè'mūrìyyèt, مشغولیت mèshghūliyyèt.

Empress, *s.* ایمپراطوریچه ìmpèrātòrìch (regnant) پادشاه pādishāh.

Empty, *a.* بوش bòsh, خالی khālī, تهی tèhì; —, *v.a.* بوشالتمق bòshaltma — itself, *v.n.* بوشالمق bòshalma, بوشانمق bòshanmak; (by flowing) اقمق àkmak; (by flowing into) منصب او mùnsàbb-òl.

Emulation, *s.* غیرت ghàyrèt.

Enable, *v.a.* اقدارا ìkdār-et, تقدر قیلمق mùktèdir-kìlmak.

Enamel, *s.* مینا mīna (mìné); —, *v.* مینا ایشلمك mìné-ìshlémek.

Enamoured, *a.* عاشق "āshìk; to be — (delighted) بایلمق bàyılma, خوشلانمق kkòshlanmak.

Encamp, *v.n.* اردو قورمق òrdu-kùrma

Encampment, *s.* اردو òrdu; اردوكاه قورلمش بر قاچ چادرلر ġyāh; ...rlmish-bìr-kàch-chàdirler.

Enchant, *v.a.* سحرا sìhr-et; سوندرمك ...ndirmek; خوشنه كلمك khò-...ma-ghèlmek.

Enchanter, *s.* سحرباز sihrbāz.

Enchanting, *a.* دلبر dilbær.

Enchantment, *s.* سحر sìhr; سونج sèvinj; خوشلش khòshlàn*i*sh.

Enclose, *v.a.* چويرمك chèvirmek, قوشاتمق kùshàtm*a*k; لفا lèff-et, ايچنه قومق ìchin*a*-kòm*a*k.

Enclosure, *s.* حائط hā'it.

Encore, *int.* (French) افرين afèrim-āfèrim; بر دها bìr-dàh*a*.

Encounter, *s.* راست كلش ràsst-ghèlish, تصادف tèsāduf; دوكش dù*gh*ush; — *v.a.* راست كلمك ràsst-ghèlmek, تصادف ايتمك tèsāduf-et; دوكشمك ...ghushmek.

Encourage, *v.a.* يوز ويرمك yùz-vèrmek; يوركلندرمك yùreklàndirmek, جسارت ...tèsāret-vèrmek; پرورش ايتمك pèr-...rish-et.

Encouragement, *s.* تشويق tèshvīk.

Encumber, *v.a.* بار او bār-òl; صيقندى او ...kmdi-òl, صيقندى ويرمك sìkindi-...rmek.

End, *s.* اوج òj; صوك sòn*g*; نهايت ...hāyèt, غايت ghāyèt, انجام ènjām; —, *v.n.* بتمك bìtmek, كسلمك ...ssìlmek, دوكنمك dùkènmek, منقطع مونكاتى mùnkàti"-òl, منقرض مون...kàriz-òl; —, *v.a.* بترمك bìtirmek; كسمك kèssmek; دوكتمك dùkèt-mek; اتمام ايتمك ìtmām-et; to make an end of . . . . , كسمك kèssmek, بترمك bìtirmek; — — — — of one's self, كندى كندينى اولدرمك kèndi-kèndini-òldurmek; to put an end to, بترمك bìtirmek, اوكنى المق òngunu-àlmak, منع ايتمك mèn"-et, چاره بولمق chārė-bùlmak; — — — — to life, اولدرمك òldurmek; — to sufferings, اذيتدن قورتارمق èzìyyètdan-kùrtarmak, قورتلسون ديو اولدرمك kùrtulsun-dèyu-òldurmek. [-kòmak.

Endanger, *v.a.* تهلكه يه قومق tèhlikéyė-

Endeavour, *v.n.* چالشمق chàlìshmak, سعى ايتمك sà"y-et, باقمق bàkmak. [tassi.

Endive, *s.* فرنك صلاطه سى fìrènk-sàla-

Endless, *a.* نهايتسز nìhāyetsiz, دوكنمز dùkènmàz, بى نهايه bì-nìhāyė.

Endow, *v.a.* ايراد باغلامق ìrād-bà*gh*-lamak; متصف قيلمق mùttàssif-kìl-mak.

Endure, *v.n.* طيانمق dàyanmak, سورمك sùrmek, باقى او bāki-òl, پايدار او pàydār-òl.

Enemy, *s.* دشمن dùshmèn, خصم khàssm, عدو "àdùvv.

Energetic, *a.* ايشكذار ìshghyuzār; چالشقان chàlìshkàn. [ìlė.

Energetically, *ad.* غيرت ايله ghàyrèt-

Energy, *s.* غيرت ghàyrèt; قوت kùvvèt.

Enfeeble, *v.a.* ضعيف ايتمك zà"īf-èt.

Enfilade, *v.a.* ياندن المق yàndan-àlmak, ياندن دوكمك yàndan-dù*gh*mek.

Enforce, *v.a.* اجرا ا ijrā-et, حكمنى فعله چيقارمق hùkmunu-fì"la-chìkàrmak.

Engage, *v.a.* طوتمق tùtmak; مشغول ا mèshghūl-et, اشغال ا ìshghāl-et; يازمق yàzmak, تحريرا tàhrīr-et; جنك ا jènk-et; —, *v.n.* سوز ويرمك sùz-vèrmek, ا تعهد tà"àhhud-et; يازلمق yàzılmak; مقاوله ا mùkāvélé-et, قول ا kàvl-et; — one's self, سوزلشمك sùzlıshmek, سوز ويرمك sùz-vèrmek.

Engaged, *a.* تعهدايتمش tà'àhhad-ètmish; وعد ويرمش và"d-vèrmish; مشغول اولمش mèshghūl-òlmish.

Engagement, *s.* ايش ìsh, مشغوليت mèshghūlìyyèt; سوز sùz, وعد và"d; جنك jènk, محاربه mùhārébé; مقاوله mùkāvélé, قول kàvl.

Engine, *s.* چرخ chàrkh, الت ālèt.

Engineer, *s.* چرخجى chàrkhjì; (civil or military) مهندس mùhèndiss.

England, *s.* انكلترة Inghiltèrra.

English, *a.* انكليز Inghliz. [hàkk-et.

Engrave, *v.a.* قازمق kàzmak, حك ا

Engraver, *s.* حكاك hèkkyāk.

Engraving, *s.* باصمه رسم bàssma-rèssim.

Enjoy, *v.a.* (possess) مالك او mālik-òl, نائل او nā'il-òl; (derive pleasure) خوشلنمق khòshlanmak, اكلنمك èghlınmek, متلذذ او mùtélèzziz-ol; — one's self, خوشلنمق khòshlanmak, اكلنمك èghlınmek, صفا ا sàfā-et, متلذذ او mùtélèzziz-òl.

Enjoyment, *s.* تلذذ tèlèzzuz.

Enlarge, *v.a.* بيوتمك bìyutmek, كنشلتمك ghènishlıtmek; —, t بيومك bìyumek; — upon, سيلاته كيرشمك tàfsīlāta-ghìrishmek.

Enlightenment, *s.* معلومات mà"lūm

Enlist, *v.a.* عسكرلكه يازمق "àsskırlig -yàzmak, تحريرا tàhrīr-èt; —, t عسكرلكه يازلمق "àsskırlig -yàzılmak.

Enmity, *s.* دشمنلك dùshmınl عداوت, خصومت khùssūmèt, "àdā غرض ghàraz, نفسانيت nèfsānìyy

Ennui, *s.* (French) جان صيقنديسى j sìkindissi.

Enormity, *s.* فظاعت fàzāhat.

Enormous, *a.* پك بيوك pèk-bìy حددن اشورى hàdddın-àshìri.

Enough, *a.* and *ad.* يتشر yètishir, يترر yètır, يتشه جك قدر yètishéjek-kàd كفايت مقدارى kifāyèt-mìkdāri.

Enquire, *v.n.* صورمق sòrmak; — for, after, صورمق sòrmak.

Enrich, *v.a.* زنكين ا zènghin- (embellish) تزيين ا tèzyīn-et; (w jewels) ترصيع ا tèrsì"-et.

Ensign, *s.* سنجاق sànjak, بيرق bàyr باندرة bàndara; بيراقدار bàyrakd سنجاقدار sànjakdàr.

Enslave, *v.a.* اسيرا èssīr-et (yèssir).

Ensue, *v.n.* چيقمق chìkmak, حاصل او hāssıl-òl, ترتب ا tèrèttub-et.

Enter, *v.a.* گيرمك ghìrmek, دخول ا dùkhūl-et, داخل او dākhil-ol; (wr down) قيد ا kayd-et; — into (co mence), گيرشمك ghirishmı مباشرت ا mùbāshérèt-et.

Enterprise, *s.* ایش ish, کار kyār, مباشرت mùbāshérèt.

Entertain, *v.a.* قبول ا kàbūl-et; الیقومق èghlèndirmek; اکلندرمك yèmèk-vèrmek; یمك ویرمك bèslémek; اضمارا عقلنه قبول ا izmār-et, ضیافت zìyāfèt. [kàbūl-et.

Entertainment, *s.* اکلنجه èghlènjé; جزب ا jèzb-et, الداتمق àl-dàtmak. [datmak.

Entering, *s.* دلفریب dilfirīb.

Entire, *s.* یکپارچه yèkpārché, بتون bìtun, تمام tàmm, تکمیل tèkmīl; — horse, ایغر ایت āyghır.

Entrails, *s. pl.* بغرساق bàghırsak.

Entrance, *s.* (act) کیرش ghìrish, دخول dùkhūl; (place) قپو kàpı, مدخل mèdkhàl.

Entreat, *v.a.* رجا ا rìjā-et, نیاز ا nìyāz-et, یالوارمق yàlvarmak.

Entry, *s.* قپو kàpı, مدخل mèdkhàl; (registering) قید kàyd. [tà''dād-et.

Enumerate, *v.a.* صایمق sàymak, تعدادا

Envy, *v.a.* صارمق sarmak.

Envelope, *s.* ظرف zàrf. [hàssūd.

Envious, *s.* قزقانج kìzkànj, حسود

Environs, *s. pl.* جوار jìwār, اطراف ètrāf, قرب kùrb.

Envoy, *s.* اورطه ایلچی òrta-èlchi, مخصوص ایلچی màkhsūss-èlchi.

Envy, *s.* قزقانمه kìzkànma, حسد hàssed; —, *v.a.* قزقانمق kìzkànmak, حسدا ا hàssed-et.

Epoch, *s.* صرعه sàr''à.

Equal, *s.* بر bir, مساوی mùssāvi; (in age) اقران àkrān; (in rank) کفو kùfv; —, *v.a.* مساوی او mùssāvi-òl.

Equality, *s.* مساوات mùssāvāt.

Equalize, *v.a.* مساوی ا mùssāvī-et.

Equally, *ad.* مساوات اوزره mùssāvāt-ùzérè.

Equalness, *s.* مساوات mùssāvāt.

Equator, *s.* خط استوا khàtt-i-ìsstiwā.

Equatorial, *a.* خط استوایه منسوب khatt-i-ìsstiwāya-mènsūb.

Equilateral, *a.* متساوی الاضلاع mùtéssā-vìyyu-'l-àzlā''.

Equinoctial, *a.* خط استوایه منسوب khatt-i-ìsstiwāya-mènsūb. [-lèyl-u-nihār.

Equinox, *s.* تساوی لیل ونهار tèssāvī'i-

Equip, *v.a.* دوناتمق dònatmak, تجهیز ا tèjhīz-et. [hàkkāniyyèt.

Equity, *s.* عدالت "àdālèt, حقانیت

Equivalent, *a.* مساوی mùssāvi; —, *s.* عوض "ìvèz, قارشیلق kàrshılık.

Era, *s.* مبدأ تاریخ mèbdè'i-tārīkh, حساب تاریخ hìssābi-tārīkh.

Erase, *v.a.* بوزمق bòzmak, ترقین ا tèrkīn-et, حك ا hàkk-et.

Erect, *a.* دیك dìk, طوغری dòghru, قائم kā'im, عمود "àmūd; —, *v.a.* دکمك dìkmek, نصب ا nàssb-et; قالدرمق kàldırmak; یاپمق yàpmak, بنا ا bìnā-et, انشا ا ìnshā-et.

Erivan (capital of Persian Armenia), *s.* روان شهری Rèvān-shèhiri.

Ermine, *s.* قاقوم kākūm.

Err, *v.n.* (mistake) یانکلمق yàngılmak, خطا ا khàtā-et; (wander) طولاشمق dòlashmak. [khàtā-sàwāb.

Errata, *s. pl.* erratum, *s.* خطا صواب

Erroneous, *a.* یانکلش yàngılish (yānish).

Error, *s.* ياكلش *yàngĭlish* (yānish), ياكلشلق (yānishlik) خطا *khàtā*, سهو *sèhv*, ضلالت *dàlālèt*, ضلال *dàlāl*; one in error, ضال *dāll*; one who leads into error, مضل *mùdìll*. [*bàhhir*.

Erudite, *a.* عالم "*ālim*, متبحر *mùté-*

Erysipelas, *s.* يلانجق *yĭlànjĭk*. [*-shèhiri*.

Erzroum, *s.* ارضروم شهری Erzrūm-

Escape, *s.* قورتلش *kùrtulush*, خلاص *khàlāss*, سلامت *sèlāmèt*; قاچش *kàchish*, فرار *fĭrār*; —, *v.n.* قورتلمق *kùrtulmak*, خلاص بولمق *khàlāss-bùlmak*, يقايى قورتارمق *yàkayi-kùrtarmak*; قاچمق *kàchmak*, فرار ا *fĭrār-et*.

Escort, *s.* يساقجى *yàssàkjĭ*; احتياطاً *ihtiyātan*-تركفيق اولنان عسكر *tèrfĭk-òlunan-"àskĕr*; —, *v.a.* برابر كتمك *bĕrābĕr-ghìtmek*. [*khāss*.

Especial, *a.* مخصوص *màkhsūss*, خاص

Especially, *ad.* مخصوصاً *màkhsūssan*, خصوصا *khùssūssā*, خاصة *khāssātan*.

Espouse, *v.a.* المق *àlmak*, تزوج ا *tèzèvvuj-et*; (a cause) التزام ا *ìltizām-et*, تصحب ا *tàssàhhub-et*.

Essay, *s.* تجربه *tèjrĭbé*; رساله *rìssālé*; —, *v.n.* and *a.* باقمق *bàkmak*, دنه مك *dènémek*, تجربه ا *tèjrĭbé-et*; امتحان ا *ìmtĭhān-et*, طارتمق *tàrtmak*, يوقلامق *yòklamak*. [روح *rūh*.

Essence, *s.* اصل *àssl*, كنه *kyunh*; (spirit)

Essential, *a.* اصلى *àsslī*; (volatile) طيار *tàyyār*; (necessary) لازم *lāzim*, متحتم *mùtahàttim*.

Establish, *v.a.* اچمق *àchmak*, ق *kùrmak*, تأسيس ا *tè'sĭss-et*, را *pàydār-et*. [*dùkk*

Establishment, *s.* تأسيس *tè'siss*;

Estate, *s.* املاك *èmlāk*, اراضى à *mùlk*; مال واشيا *māl-u-èsl* ملك *tèrékĕ*; حال وحيثيت *hi-hàysĭyyèt*; رتبه *rùtbé*.

Esteem, *s.* اعتبار *i"tibār*; نظر *nà* —, *v.a.* اعتبارا *i"tibār-et*, صايمق *mak*, نظرا *nàzar-et*, عد ا "*àdd-et*.

Estimate, *s.* كشف *kèshf*, تخمين *ti-mīn*; —, *v.a.* تخمين ا *tàkhmīn-et*

Eternal, *a.* ابدى و ازلى *èbédī-vĕ-èz*

Eternity, *s.* (past) ازل *èzel*; (fut ابد *èbed*; (state of) ابديت *èbédiy* ازليت *èzélĭyyèt*.

Ether, *s.* لقمان روحى *lòkmān-rū* (ethereal matter) اثير *èssīr*.

Ethics, *s. pl.* علم اخلاق "*ĭlmi-àkh* ادبيات *èdébĭyyāt*.

Ethiopian, *s.* سياه عرب *sĭyāh-"àrab*.

Etiquette, *s.* عادت "*ādèt*.

Etymology, *s.* اشتقاق *ìshtikāk*; صرف

Eulogy, *s.* ستايش *sìtāyish*. ["*ĭlm-i-s*

Eunuch, *s.* خصى *khasi*; خادم *khà* طواشى *tàwāshī*.

Euphrates (the river) *s.* نهرى فرات *fūrāt-nèhri*. [*tàkhlĭyy*

Evacuate, *v.a.* چيقمق *chĭkmak*; ا

Evacuation, *s.* تخليه *tàkhlĭyyé*.

Evaporate, *v.n.* اوچمق *ùchmak*, ق *kùrumak*; —, *v.a.* قاينا تمق *kà-mak*, اوچرمق *ùchurmak*, ق *kùrutmak*.

Evaporation, *s.* اوچوب بخار اولمقلق -bùkhār-òlmaklik.

Eve, *s.* اخشام àkhsham.

Even, *s.* اخشام àkhsham; —, *a.* دوز düz, هموار hèmvār; طوغری dògʰrū; برسیاندا bìr-sìyākda; باشه‌باش -bàsh; —, *ad.* بیله bīlé, ده da, دخی dàkhi; even so, *ad.* اویله òylé.

Evening, *s.* اخشام àkhsham, اخشام‌وقتی -àkhsham-wàkti.

Event, *s.* وقعه wàk''à.

Eventually, *ad.* عاقبت ''ākìbet.

Ever, *ad.* دائما dā'imā; بر وقتده bìr-wàktda; for ever, ابداً èbédan; for ever and ever, ابدالاباد èbédé-'l-'ābād; ever and anon, بردوزیه bìr-dūzyé; ever since, اول‌وقتدنبرو òl-wàktdan-bèri.

Everlasting, *a.* دوکنمز dùkènmaz, بی‌زوال bī-zèwāl, لم‌یزل lèm-yèzil.

Evermore, *ad.* فیمابعد fīmābà''d, بوندن‌بویله bùndan-bòylé, الی‌الابد -'l-'ebed.

Every, *a.* هر hèr, هربر hèr-bìr; — one, هرکس hèr-ghyùn; — other one, هرکس کون‌اشوری ghyùn-àshìri, ایکی‌کوندده ìki-ghyùnda-bìr; — thing, هرشی hèr-shèy; — one, — body, هرکس hèr-kèss; — where, هریره hèr-yèra, هریردده hèr-yèrda, — white, — bit, هروجهله hèr-wèjhìla; بتون‌بتون bìtun-bìtun.

Evidence, *s.* شهادت shàhādèt; دلالت -'ālèt.

Evident, *a.* کوز اوکندز ghyùz-òngunda, میداندز mèydanda, اشکار āshìkyār, ظاهر zāhir, بدیهی bèdīhī, بدیدار bèdīdār, هویدا hùwèydā.

Evil, *s.* کوتیلك kyùtuluk, فنالق fènalìk, سوء sū'; ضرر zàrar, مضرت màzàrràt; بلا bèlā, مصیبت mùssībèt; فلاکت fèlākèt; علت ''illèt, مرض màraz; —, *a.* کوتی kyùtu, فنا fèna, قبیح kàbīh; the evil one, شیطان‌لعین shèytānì-là''īn; the evil eye, نظر nàzar; evil-doer, *s.* مجرم màjrìm; evil-speaking, *s.* بهتان bùhtan.

Ewe, *s.* ماریا māriya, دیشی‌قویون dìshi-kòyun.

Ewer, *s.* ابریق ìbrìk.

Exact, *a.* طوغری dògʰrū, تمام tàmām, تام tāmm, صحیح sàhīh; —, *v.a.* المق àlmak, سوکوب‌المق sùkyub-àlmak, مطلق‌استیوب‌المق mùtlàk-ìsstéyub-àlmak; تحصیل‌ا tàhsīl-et; طلب‌ا tàleb-et.

Exactly, *ad.* تام tāmm, تمام tàmām; صحیحاً sàhīhan.

Exactness, *s.* طوغریلق dògʰrulùk.

Exaggerate, *v.a.* مبالغه‌ا mùbāligha-et.

Exaggeration, *s.* مبالغه mùbāligha.

Examination, *s.* یوقلمه yòklamak, امتحان ìmtìhān.

Examine, *v.a.* یوقلمق yòklamak, باقمق bàkmak, معاینه‌ا mù''āyéné-et; امتحان‌ا ìmtìhān-et.

Examiner, *s.* ممیز mùmèyyiz.

Exasperate, *v.a.* قیزدرمق kìzdìrmak. دارلتمق dàrìltmak.

Exasperation, *s.* فنا دارغینلق fĕna-dàrghìnlìk. [òymak ; حفرا hùfr-et.

Excavate, *v.a.* قازمق kàzmak ; اویمق

Exceed, *v.a.* کچمك ghèchmek, اشمق àshmak, ا تجاوز tèjāvuz-et.

Exceedingly, *ad.* غایت ghāyèt, غایتله ghāyètla, بغایت bèghāyèt.

Excel, *v.n.* and *s.* فائق‌او fā'ik-òl.

Excellence, *s.* ایولك īyilik, اعلالق à''lālìk; تفوق tèfèvvuk, رجحانیت rùjhānìyyèt.

Excellent, *a.* پك‌ایو pèk-īyi, پك‌اعلا pèk-à''lā, چوق‌ایو chòk-īyi.

Except, *ad.* دن‌بشقه dan-bàshka, دن‌ماعدا dan-mā''ada, دن‌فضله dan-fàzla, دن‌غیری dan-ghàyri ; —, *v.a.* استثنا ا ìsstisnā-et, مستثناطوتمق mùsstèssnā-tùtmak.

Excepting, *ad.* دن‌بشقه dan-bàshka, دن‌ماعدا dan-mā''ada, دن‌فضله dan-fàzla, دن‌غیری dan-ghàyri.

Exception, *s.* استثنا ìsstisnā.

Excess, *s.* فضله fāzla ; افراط ìfrāt ; to commit excesses, طاشتمق tàshìtmak, اشورمق àshìrmak.

Exchange, *s.* دیکش dìghìsh, ترانپه tranpa, مبادله mùbādélé ; bill of —, پولیچه pòlicha ; course of —, قانبیو kànbiyo ; —, *v.a.* دیکشدرمك dìghishdirmek, ا تبدیل tèbdīl-et ; —, *v.n.* ا دیکش dìghish-et, ا ترانپه tranpa-et, ا مبادله mù-

Exchequer, *s.* خزینه khàzinè. [bādélé-et.

Excise, *s.* احتساب ìhtissāb.

Exciseman, *s.* احتساب مأموری ìhtissāb-mè'mūri.

Excite, *v.a.* ا تحریك tàhrīk-et ; ا تهیج tè'sīr-et.

Exclaim, *v.n.* چاغرمق chàghirmak, ناغرمق bàghìrmak, ا ندا nìdā-et.

Exclamation, *s.* ندا nìdā ; note of حرف ندا hàrf-i-nīda.

Exclude, *v.a.* ایچرو المامق ìchèri-àlmak, قبول ایتممك kàbūl-et-mem

Exclusion, *s.* عدم قبول 'àdm-i-kàbūl

Excusable, *a.* معذور mà''zūr.

Excuse, *s.* عذر ''àzr ; بهانه bàhà —, *v.a.* ا عفو ''àfv-et.

Execute, *v.a.* ا اجرا ìjrā-et, کتورمك fì''lé-ghètirmek ; ا قتل kàtl-et ;

Execution, *s.* اجرا ìjrā ; قتل kàtl. [àssm

Executioner, *s.* جلاد jèllād.

Exemplify, *v.a.* مثال کتورمك mìs -ghètirmek, ا تمثیل tèmsīl-et.

Exempt, *a.* بری bèrī, معاف mù'' ازاد āzād ; —, *v.a.* ا عفو ''àfv معاف‌ا mù''āf-et.

Exemption, *s.* معافیت mù''āfìyyèt.

Exercise, *s.* (bodily) حرکت hàréki (for improvement) تعلیم tà''lī (military) تعلیم tà''līm ; (performan ا اجرا ìjrā ; (lesson) درس dèrss, تعلیم tà''līm, مطالعه mùtāla''à ; —, تعلیم‌ایتدرمك tà''līm-ètdirmek ; profession) ایتمك ètmek ; (a ho &c.) کزدرمك ghèzdirmek.

Exert, *v.a.* صرف‌ا sàrf-et ; ا ز ìbrāz-et ; — one's self, سعی‌ا sà''y- غیرت‌ا ghàyret-et, چبالمق chàba mak. [چبالمه chàbalan

Exertion, *s.* سعی sà''y, غیرت ghàyr

Exhalation, *s.* بخار bùkhār. [bìtirmek.
Exhale, *v.a.* دوكتمك dùkètmek, بترمك
Exhaustion, *s.* دوكتمكلك dùkètmeklìk; بترمكلك bìtirmeklìk.
Exhort, *v.a.* كوسترمك ghyùsstermek, سير ايتدرمك sèyr-ètdirmek; ابراز ا ibràz-et.
Exile, *s.* سورگون sùrghyun, نفی nèfy, منفی mènfī; —, *v.a.* سورمك sùrmek, نفی ا nèfy-et.
Exist, *v.n.* وار او var-òl, كائن او kyā'in-òl, موجود او mèvjūd-òl, بولنمق bùlunmak; كچنمك ghèchinmek, تعيش ا tè'ayyush-et.
Existence, *s.* وارلق vàrlìk, كون kèvn, كينونت kèynūnèt, موجوديت mèvjūdiyyet, وجود vùjūd.
Exorbitant, *a.* حددن متجاوز hàddendìsh-tejāviz; پك پهالو pèk-pàhali.
Exotic, *a.* اجنبی èjnèbī.
Expand, *v.a.* يايلمق yàyılmak.
Expansion, *s.* يايلمقلق yàyılmaklìk.
Expect, *v.a.* باقمق bàkmak, اومق ومق ومك ummak, مأمول ا mè'mūl-et.
Expectation, *s.* مأمول mè'mūl, اميد ümìd (ümut), ترجی tèrèjjī, ترقب tèrakkub.
Expectorate, *v.a.* توكورمك tùkyurmek.
Expediency, *s.* مناسبت mùnāssèbèt, لزوم lüzūm.
Expedient, *s.* چاره chàrè, قولای kòlay, يول yòl; —, *a.* مناسب mùnāssìb, لازم lāzim.
Expedite, *v.a.* تعجيل ا tà''jīl-et.
Expedition, *s.* سرعت sùr''àt; عجله ''àjèlè; ارسال ìrsāl; سفر sèfer; سفر ارقه داشلری طاقمی sèfer-àrkadashları-tàkımı. [sèrī".
Expeditious, *a.* چابك chàbìk, سريع
Expel, *v.a.* قوغمق kòghmak, دفع ا dèf''-et.
Expend, *v.a.* خرج ا khàrj-et, صرف ا sàrf-et, خرجامق khàrjamak.
Expense, *s.* خرج khàrj, مصرف màssràf, مصارف màssārif, مصارفات màssārifāt.
Expensive, *a.* مصرفلو màssràflı.
Experience, *s.* كوركی ghyùrghi, معلومات mà''lūmāt, تجربه tèjrubè; —, *v.a.* كورمك ghyùrmek, باشنه كلمك bàshına-ghèlmek, تجربه ا tèjrubè-et, چكمك chèkmek; —, دنه مك dènèmek.
Experienced, *a.* معلوماتلو mà''lūmātlı, كاردیده kyārdīdè, مجرب mùjèrreb.
Experiment, *s.* تجربه tèjrubè, دنه مه dènèmè.
Expert, *a.* استاذ ùsstāz (ùssta).
Expire, *v.n.* اولمك òlmek; سونمك sùnmek, منطفی او mùntàfi-òl; (a term) كلمك ghèlmek, تمام او tàmam-òl, منقضی او mùnkàzi-òl.
Explain, *v.a.* تعريف ا tà''rīf-et, اكلاتمق ànglatmak (ànnatmak).
Explanation, *s.* تعريف tà''rìf.
Explicit, *a.* صريح sàrīh, اچق àchìk.
Explode, *v.n.* پاطلامق pàtlamak; —, *v.a.* اتش ويرمك àtèsh-vèrmek, اتمق àtmak; چوروتمك chùrutmek, ابطال ا ìbtāl-et.

Exploration, *s.* كشف و معاينه kèshf--vé-mù''āyéné.

Explore, *v.a.* يوقلمق yòklamak, معاينه mù''āyéné-et, تجسس tèjèssuss-et.

Explosion, *s.* پاطلايش pàtlayish, اتش àtish; سس sèss, صدا sàdā.

Export, *s.* اخراجات ikhrājāt (*pl.*); —, *v.a.* طيشاری كوندرمك dìshàri-ghyòndærmek.

Exportation, *s.* اخراج ikhrāj, طيشاری كوندرمه dìshàri-ghyòndærma, طيشاری كوندريلمه dìshāri-ghyòndærilma.

Exporter, *s.* امتعه طيشاری كوندرر اولان èmti''a-dìshàri-ghyònderer--òlan-bàzirghyān.

Expose, *v.a.* (to view) ميدانه قومق mèydana-kòmak, ميدانه چيقارمق mèydana-chìkàrmak; (to shame) رذيل ا rèzīl-et, لسانه الدويرمك lìssāna-ghètirmek; (explain) كتورمك بيان ا bèyān-et, سويلمك sùwèylémek, بسط ا bàsst-et, اچمق àchmak.

Express, *a.* مخصوص màkhsūss; —, *s.* تاتار tàtār, سوريجی sùruju; —, *v.a.* افاده ا ifādé-et, تعريف ا tà''rīf-et, بيان ا bèyān-et, تعبيرا tà''bīr-et, سويلمك sùwèylémek, اكلاتمق ànglat-mak; صيقمق sìkmak, صويندن المق sùyunu-àlmak. [تعريف tà''rīf.

Expression, *s.* تعبير tà''bīr; افاده ifādé,

Exquisite, *a.* پك نازك pèk-nāzik, پك لطيف pèk-làtīf.

Extempore, *a.* بلا مطالعه و بديهی bìlā--mūtāla''à-vé-bèdīhī.

Extend, *v.a.* يايمق yàymak; اوزاتمق ùzàtmak; —, *v.n.* ياييلمق yàyìlm وارمق vàrmak.

Extensive, *a.* كنش واسع vāsi'', كنش ghèn بيوك bìyuk; كلی kyùllī.

Extent, *s.* امتداد ìmtidād; ت vùss''àt; مقدار mìkdār; ه dèréjé; حجم hàjm.

Extenuate, *v.a.* تخفيف ا tàkhfīf-èt.

Extenuation, *s.* تخفيف tàkhfīf.

Exterior, *s.* طيش dìsh, خارج khā —, *a.* خارجی khārijī.

Exterminate, *v.a.* بترمك bìtirm قيرمق kìrmak, كوكنی قازيمق kyòku -kàzimak.

Extermination, *s.* استيصال ìsstīssāl.

External, *a.* خارجی khārijī.

Extinction, *s.* اطفا ìtfā; انقراض ìnkı

Extinguish, *v.a.* سوندرمك sàndurm اطفا ìtfā-et.

Extirpate, *v.a.* سوكمك sàkmek, قارمق chìkàrmak, قلع ا kàl''-et.

Extort, *v.a.* جبراً المق jèbran-àlm اجباراً سويلتمك ìjbāran-sùwèylètm

Extortion, *s.* جبراً پاره المقلق jèbr -pāré-àlmaklik.

Extra, *a.* زائد زا'id, فضله fàzla, ابدن خارج hìssābdan-khàrij.

Extract, *v.a.* چيقارمق chìkārm المق àlmak; اخراج ا ikhrāj استخراج ا ìsstikhrāj-et, *s.* نبذه nèb برمقدار bìr-mìkdār; خلاصه khùlās

Extraordinary, *a.* فوق العاده fèvka -''ādé; عجيب (''àjā'ib), ب ghàrīb.

Extravagance, *s.* اسراف ìssrāf; صاچمه dèli-sàch-ìssi.

Extravagant, *a.* مسرف mùssrif; دلی مجنون mèjnūn; مجنونانه mèjnūnáné.

Extreme, *s.* نهایت nìhāyet, غایت ghāyet, نهایت‌درجه nìhāyéti-dèréjé; —, *a.* —ly, *ad.* حددن زیاده hàdddan-ziyádé, اشوری àshìrì; شدید shèdīd.

Extremity, *s.* نهایت nìhāyet, اوج ūj; شدت shìddèt, فرط fĕrt, افراط ìfrāt.

Extricate, *v.a.* قورتارمق kùrtarmak, خلاص khàlāss-et.

Exult, *v.n.* سونمك sèvinmek, حظ ا hàzz-et, مسرور او mèssrūr-òl, خوشلانمق khòshlanmak.

Exultation, *s.* سونمه sèvinmé.

Eye, *s.* كوز ghyòz, عین "àyn, چشم chèshm; (hook and) — قوپچه kòpcha; —, *v.a.* باقمق bàkmak, كوز دكمك ghyòz-dìkmek.

Eyeball *s.* كوز ghyòz.

Eyebrow, *s.* قاش kàsh.

Eyelash *s.* كرپك kìrpìk.

Eyelet *s.* كوز ghyòz, بصر bàssar,

Eyewitness, *s.* كوز شاهدی ghyòz-shāhidi, شاهد shāhid, شاهدالعین shāhidu-l-"àyn.

F.

Fable, *s.* مثال mìssāl, مصال màssal, حكایه hikyāyé.

Face, *s.* یاپی yàpi, بنا bìnā; هیئت hèyĕt, هیكل hèykĕl; قماش kùmàsh.

Fabricate, *v.a.* دوزمك dùzmek, یاپمق yàpmak.

Fabulous, *a.* اصلی یوق àssli-yòk; اصلی مصال‌كبی یوق àssli-yòk-ghìbi, màssal-ghìbi.

Face, *s.* یوز yùz, چهره chèhré, صورت sūrèt (sùràt); —, *v.a.* یوزینه باقمق yùzuna-bàkmak; قارشی دورمق kàr-shi-dùrmak, طیانمق dàyanmak; اورتمك àrtmek, قاپلامق kàplamak.

Facet, *s.* فاچته fàchèta.

Facetious, *a.* لطیفه جی làtīfĕji.

Facetiousness, *s.* لطیفه جیلك làtīfĕjilik.

Facilitate, *v.a.* تسهیل ا tèsshīl-et.

Facility, *s.* قولایلق kòlaylĭk, سهولت sùhū-lèt.

Facing, *s.* یوز yùz, قاپلامه kàplama; —, *pr.* قارشیسنه kàrshissina, قارشیسندہ kàrshissinda.

Fact, *s.* وقعه vàk"à; واقع‌حال vàkĭ"i-hāl.

Factor, *s.* صاتیجی sàtĭji.

Factory, *s.* فابریقه fàbrika.

Faculty, *s.* خاصه khāssa, قوت kùvvèt; اختیار ìkhtiyār, رأی rè'y; صنف sìnf.

Fade, *v.n.* صولمق sòlmak, اتمق àtmak; — away, زائل‌او zā'il-òl, غائب‌او ghā'ib-òl. [-ghìbi-chàlìshmak.

Fag, *v.n.* حمال‌كبی چالشمق hàmmāl-

Faggot, *s.* اینجه اوطون دمتی ìnja-òdun-dèméti.

Fail, *v.n.* بوشه چیقمق bòsha-chĭkmak, اویمامق ùymamak; بوزلمق bòzulmak; مفلس‌او اویدرامامق ùydurамamak; مفلس‌او mùfliss-òl, طوپ اتمق tòp-àtmak; قصورا kùssūr-et; ایتمامزلك ètma-mazlĭk-et.

Failing, *s.* قصور kùssūr, عيب ''àyb, قباحت kàbāha*t*. [lik.

Failure, *s.* افلاس iflāss, مفلسلك mùfliss-

Faint, *a.* بايلهجق bàyìla*j*ak; (colour) خفيف khàfīf, اچق àchīk; (smell) اغر à*gh*ir; (voice) اينجه ìnja, بايغين bàygh*i*n; —, *v.n.* بايلمق bàyìlmak.

Fainting-fit, *s.* بايلمه bàyìlma.

Fair, *a.* (beautiful) كوزل gh*y*àzèl, دلبر dilbàr; (fine) كوزل gh*y*ùzèl, اچق àchīk; (favorable) اويغون ùygh*u*n, موافق mùwāfīk; (not dark) صارى sàr*i*, بياض bèyaz; (hair) لپسقه lìpìsk*a*; (kind) طاتلو tàtlì; — play, طوغريلق d*ò*g*h*ruluk, حيلهسزلك hīléssizlik; to give fair play, حيله ايتمامك hīlé-ètmamek, خارجدن khārijd*a*n-kàrishmamak; the fair sex, قارشمامق طائفهٔنسا tā'ifè'i-nìssā, قارىلر kàrìlar, قارى قسمى kàrì-kìssmì; —, *s.* پناير pànàyìr.

Fairy, *s.* پرى pèri.

Faith, *s.* ايمان īmān; دين dīn; اعتقاد ì''tikād; امنيت èmnìyyèt, اعتماد ì''timād; bad faith, يلانجيلق yàlàn-jìlìk, خائنلق khā'ìnlìk, خيانت khìyānèt.

Faithful, *a.* صادق sādìk; the faithful, *s. pl.* مسلمين mùsslimīn, مؤمنين mù'minīn.

Faithfulness, *s.* صداقت sàdākàt.

Falcon, *s.* شاهين shāhin, طوغان d*ò*g*h*an.

Fall, *s.* دوشمه dùshmé; —, *v.a.* دوشمك dùshmek; يقلمق yìkılmak; انمك ènmek; پهاسى انمك pàhassì-ènmek; باشلامق bàshlamak; — asleep, اويقوسى كلوب اويومق ùykusu-ghè -ùyumak; اولمك àlmek, وفات vè -et; — away, دونوب براقمق dùr -bràkmak; دوشمك dùshm -mak, يالكزكموك قالمق yàlìngìz-kèr -kàlmak; — back, كيرو چكلمك gh -chèkilmek; — down, دوشمك di mek, يقلمق yìkılmak; — in w ت كلمك تصادفا tèssāduf-et, موافقت ا mùwāfa ràst-ghèlmek; ب ازالمق àzalmak; -et; — off, چكلمك bràkìp-chèkilmek; — واقعاو تصادفا wa tèssāduf-et, غوغا (k بوزشمق bòzushmak, -òl; اكسك كلمك èk gha)-et; — short, نصابنى بولمامق nìssāb -ghèlmek, باشلامق bà -bùlmamak; — to, كارالتنه lamak; — to leeward, كتمك rùzghyār-àltìna-ghìtmek.

False, *a.* ياكلش yàngılish (yānì فاسد fāsid; يلان yàlàn; yàlànji; تقليد tàklīd; ياپمه yàp دوزمه dùzmé, اويدرمه ùydurm قالپ kàlp; ساخته sākhtè; khā'in; بيوفا bìwèfā, صداقتسز sà kàtsìz; مزور mùzèvvir; — witn شاهدزور shāhidi-zūr, شاهدى yàlàn-shāhidi; false-witness, *s.* ìftirā, بهتان bùhtān, يلان yàlàn, tèzvīr.

Falsehood, *s.* يلان yàlàn, كذب kà يلانجيلق yàlànjılık; خائنلق khā' lìk; صداقتسزلق sàdākàtsìzlìk, وفا ''àdémi-wèfā.

Falsen, *s.* یالان yàlàn; یاکلش yàn-ghìsh (yànish), خطا khàtà, یاکلشلق yàlàn-ghìshlìk (yànishlìk). [نام nām.

Fame, *s.* شهرت shùhrèt, اشتهار ìshtihār, Familiar, *s.* دوست dòost, صیقی دوست sàdìq-dòost; دوستانه dòostānè; تکلیفسز tèklīfsìz; قبا kàba.

Familiarity, *s.* تکلیفسزلك tèklīfsìzlìk.

Familiarize, *v.a.* الشدرمق àlìshdìrmak; — one's self, الشمق àlìshmak.

Family, *s.* چوجق chòjuk, اولاد òvlād; چوللق چوجق chòluk-chòjuk, اوبارق òv-bàrk, اهل وعیال èhl-u-"àyāl, او طاقمی òv-tàkìmì; اوجاق òjak, سلسله silsilè, خانه khānè, خاندان dūdmān, دودمان āl; آل nèv", صوی sòy, صوی صوب sòy-sòp, جنس jìnss. [غلا ghilā.

Famine, *s.* اچلق àchlìk; قحط kàht, Famish, *v.a.* اج قومق àj-kòmak; —, *v.n.* اج قالمق àj-kàlmak, اجقمق àjàk-màk, اچلق چکمك àchlìk-chèk-mèk. [pèk-àjìkmìsh.

Famished, *a.* پك اج pèk-àj, پك اجقمش

Famous, *a.* مشهور mèshhūr; پك ایو pèk-ì"lā.

Fan, *s.* یلپاز yèlpāzè; قالبور kàlbur; —, *v.a.* یلپازه صالمق yèlpāzè-sàllamak.

Fanatic, *s.* متعصب mùta"àssìb; —al, *a.* متعصبانه mùtà"àssìbānè.

Fanaticism, *s.* تعصب tà"àssub.

Fancy, *s.* عقل "àkl, ذهن zìhn; قوت مخیله kùvvèti-mùtékhàyyilè; مراق màràk; صاچمه sàchma; —, *v.a.* قورمق kùrmak, عقلنه کتورمك "àklìna-ghètìrmek; ظن zànn-et; جانی استمك jànì-ìsstémek; بکنمك bèghènmek; to take a fancy to . . . , جانی استمك jànì-ìsstémek; بکنمك bèghènmek.

Fanfaronade, *s.* لاف làf.

Far, *a.* اوزاق ùzàk, ایراق ìràk, بعید bà"ìd; — and wide, *ad.* اطرافه ètrāfa, اطرافده ètrāfdà; —, *ad.* (much more) دهاچوق dàhā-chòk; (very) پك pèk, چوق chòk.

Fare, *s.* (food) یییه جك ایجه جك yèyé-jek-ìchèjek; (reception) معامله mù"-āmélè; (carriage-hire) نوبت پارسی nùbet-pàrassì; (passenger) مشتری mùshtèrì; —, *v.n.* ییوب ایچمك yèyup-ìchmek; گجنمك ghèchìnmek; اولمق òlmak; اویمق ùymak.

Farewell, *int.* دعالر dù"ālar, اللهه الله اوغور اوله àllāha-ìssmàrladìk; òghur-òla.

Farm, *s.* چفتلك chìftlìk; التزام ìltizām; مقاطعه mùkāta"à; —, *v.a.* کرا ایله kìrā-ìla-tùtmak; کرایه ویرمك kìrāya-vèrmek; التزام ایتمك ìltizām-et; التزامه ویرمك ìltizāma-vèrmek; قوللانمق kùllanmak, باقمق bàkmak, زراعت ایتمك zìrā"àt-et; — out, کرایه ویرمك kìrāya-vèrmek; التزامه ویرمك ìltizāma-vèrmek.

Farmer, *s.* چفتجی chìftjì; اهل زراعت èhli-zìrā"àt; ملتزم mùltèzim.

Farrier, *s.* نعلبند (nàlbàn, nàlbànt) nā"lbènd.

Farther, *a.* دها اوزاق dàhā-ùzàk; —, *ad.* دها اوته dàhā-àtéya, دها اوته dàhā-àtédé; —, *v.a.* ياردم يارديم yàrdim-et.

Farthermore, *c.* وينه vè-yìné (vè-ghèné), وهمدخى vè-hèm-dé, وهمدخى vè-hèm-dàkhi, وكذا vèkézā.

Farthest, *a.* اك اوزاق èng-ùzàk; at farthest, *ad.* اولسه اولسه òlsa-òlsa.

Farthing, *s.* اقچه àkcha.

Fascinate, *v.a.* كوز باغلامق ghyùz-bàghlamak, فريفته ايتمك fèrīfté-et.

Fascine, *s.* چبوق دمتى chìbùk-dèméti.

Fashion, *s.* عادت "ādèt, رسم rèssim, بچم bìchim, مودا mòda, طرز tàrz; —, *v.a.* ياپمق yàpmak; بچم ويرمك bìchim-vèrmek.

Fast, *a.* (tight) صيقى sìki; (firm) محكم mùhkèm; (quick) چابك chàbík; —, *s.* اوروج ùrùj, سيام sìyām; Christian —, پرهيز pèrhīz; —, *v.n.* اج دورمق àj-dùrmak, اج قالمق àj-kàlmak; اوروج طوتمق ùrùj-tùtmak; پرهيز طوتمق pèrhīz-tùtmak.

Fasten, *v.a.* باغلامق bàghlamak; صيقشدرمق sìkishdirmak.

Fastidious, *a.* تتيز tìtiz.

Fasting, *a.* اج àj; اوروجلو ùrùjlu; پرهيزلو pèrhīzli.

Fat, *s.* ياغ yàgh; —, *a.* (meat) ياغلو yàghli; (man) شيشمان shìshmàn; (beast) سمين sèmiz, تاولو tàwli; —, *v.n.* سمورمك sèmirmek; —, *v.a.* بسلمك bèsslémek, سمورتمك sèmirtmek.

Fatal, *s.* مورث موت mùrissi-mèvt; برايشك بوزلمسنه سبب اولان bìr-ìshìk bòzulmassina-sèbeb-òlan; مقدر kàddèr, معين mù"àyyèn; مسمش mèsh'ūm.

Fatality, *s.* مشئومیت mèsh'ūmìyèt, شئامت shà'āmèt. [ènjāmi-l

Fate, *s.* قدر kàdır; اولم àlum; ام كار

Father, *s.* بابا bàba, پدر pèdır; w —, قاين اتا kàyn-àta; step- —, ى بابا ùvèghi-bàba.

Fatherland, *s.* وطن vuàtan.

Fathom, *s.* قولاج kùlàj; —, لامق اسقاندیل اسسكاندیل-et; ànglamak (ànnamak). [r

Fathomless, *a.* دیبی بولنمز dibi-bùl

Fatigue, *s.* يورغونلق yòrghunluk, ب tà"b; مشقت mèshàkkàt; —, يورمق yòrmak.

Fatigued, *a.* يورغون yòrghun.

Fatiguing, *a.* يورار yòrar.

Fatten, *v.n.* سمورمك sèmirmek; *v.a.* بسلمك bèsslémek, رتمك sèmirtmek.

Fault, *s.* قباحت kàbāhat, صوچ si قصور kùssūr, جنحه jùnha, jùrm; سقطلق sàkatlik; to find *v.n.* قباحت بولمق kàbāhat-bùlm بهانه بولمق bàhāné-bùlmak, ر بولمق kùssūr-bùlmak.

Faultless, *a.* قصورسز kùssūrsiz.

Favour, *s.* كرم kèrèm, عنايت "ināy لطف lùtf; مساعدت mùssā"a حسن نظر hùssnu-nàzàr; يوز y چهره chèhré, صورت sūrèt; باغى kòrdèla-bàghi; to curry —,

يلتمك yeltenmek; مداهنه mùdā-
[mùssā''id, اويغون ùyghun.
Favourable, *a.* موافق mùwāfik, مساعد
Favourite, *s.* سودك sèvdik.
Fear, *s.* كيك ياوريسى ghèyik-yàwrissi, قراجه ياوريسى kàraja-yàwrissi; —, يالتاقلنمق yàltaklanmak.
Fearful, *s.* قورقو kòrku, خوف khàvf, بيم dèhshèt; —, *v.n.* and قورقمق kòrkmak.
Fearful, *a.* قورقولو kòrkulu, قورقونجلو kòrkunjlu, مخوف màkhūf.
Feasible, *a.* ياقشق الور yàkishik-àlir, اولور mùmkin.
Feast, *s.* ضيافت zìyāfèt; (religious) بيرام bāyram; يورطى yòrti.
Feather, *s.* توى tùy.
Features, *s. pl.* سيما sīmā.
February, *s.* شباط shùbàt.
Fecund, *s.* چوقجه چوجق طوغرر chòkjè-chòjek-dòghurur; محصولدار màh-sùldar.
Federation, *s.* اتفاق ìttifāk; متفقين mùttefikin. [تركى àyak-tèri.
Fee, *s.* رسم rèssim, عوائد "àwā'id; ايلق
Feeble, *a.* ضعيف zà''īf, قوتسز kùvvètsiz.
Feebleness, *s.* ضعف zà''f, قوتسزلك kùvvètsizlik.
Feed, *s.* يمك yèmèk; —, *v.n.* يمك yemek, يمك يمك yèmèk-yèmek; —, *v.a.* بسلمك bèsslèmek; يدرمك yedirmek.
Feel, *v.a.* دويمق dùymak, حس hisss-et; دوقنمق dòkunmak, باقمق bàkmak; يوقلامق yòklamak.

Feeling, *a.* مرحمتلو mèrhàmetli; حساس hàssāss; —, *s.* حس hìsss; قوت كوّوه لامسه kùvvèti-lāmissé; حساسلق hàssāsslik; مرحمت mèrhàmet, شفقت shèfakàt, رقت قلب rìkkàti--kàlb. [-yàpmak, تقليدا tàklīd-et.
Feign, *v.a.* يلاندن ياپمق yàlàndan-
Feigned, *a.* يلاندن yàlàndan, ياپمه yàpma, تقليد tàklīd.
Felicitation, *s.* تبريك tèbrīk, تهنيه tèhnìyyé, كوزك ايديمى ghyùzung-
Felicity, *s.* سعادت sà''ādèt. [àydin.
Felloe, *s.* اپسد ìpsid.
Fellow, *s.* حريف hèrif, ارقه داش àrka-dash, ياقداش àyakdash, يولداش yòldash; كدكلو ghèdikli; fellows, اخوان ìkhwān.
Fellow-citizen, *s.* همشهرى hèm-shèhri.
Fellowship, *s.* ارقه داشلق àrkadashlik; اخوانلق ìkhwānlik; كدك ghèdik.
Felon, *s.* خرسزوقاتل مقوله سى ادم khìr-siz-vè-kātil-màkūléssi-àdam, خبيث khàbīss. [khàbāssètli.
Felonious, *a.* خبيث khàbīss, خباثتلو
Felony, *s.* خرسزلق ياخود قاتللق كبى khìrsizlik-yàkhud-kātillik--ghìbi-jùnhà.
Felt, *s.* كچه kèché, كبه kèbé.
Female, *a.* and *s.* ديشى dìshi; قارى kàri; قيز kìz.
Feminine, *a.* (gram.) مؤنث mù'ènnèss; — (womanlike) قارى يه ياقشور kàriya-yàkishir.
Fence, *s.* تخته پرده tàkhta-pèrdé, پرمقلق pàrmaklik, ديوار dìwar, چيت chìt;

—, *v.a.* چویرمك chèvirmek; —, *v.n.* مچ تعلیمی ا mèch-tà''līmi-et.

Fencing, *s.* مچ تعلیمی mèch-tà''līmi.

Fennel, *s.* درد اوتی dèré-òtu.

Feoff, *s.* تیمار tīmār, زعامت zi''āmet; یوردلق اوجاقلق yùrdluk-òjaklik.

Ferment, *s.* مایه māyé (màya); قاینامه kàynama; چورعمه chùrumé, قیزمه kìzma; تلش tèlāsh; —, *v.n.* قبارمق kàbarmak; قاینامق kàynamak; تخمر ا tàkhàmmur-et; —, *v.a.* قبارتمق kàbartmak; قاینانمق kàynatmak; تخمیر ا tàkhmīr-et.

Fermentation, *s.* تخمیر tàkhmīr, تخمر tàkhàmmur; قبارمه kàbarma, قاینامه kàynama; قیزمه kìzma; چوریمه

Ferret, *s.* صانصار sànsàr (?). [chùrumé.

Ferrule, *s.* پرازوانه pràzwàna.

Ferry, *s.* گچیدیری ghèchìd-yèri.

Ferry-boat, *s.* قایق تومباز kàyìk, tòmbàz, کلك kèlek.

Fertile, *a.* منبت mùnbit, برکتلو bèrékètli, محصولدار màhsūldār.

Fertileness, Fertility, *s.* منبتلك mùnbitlik, برکتلولك bèrékètlilik.

Fester, *v.n.* جراحت طوپلانمق jèrāhàt-tòplanmak. [یورتی yòrtu.

Festival, *s.* کون ghyùn; بیرام bàyràm;

Fetch, *v.a.* کیدوب کتورمك ghìdup-ghètirmek, کیدوب الوب کلمك ghìdup-àlip-ghèlmek. [àghìr-kòkar.

Fetid, *a.* اغر قوقار fèna-kòkar, فنا قوقار

Fetlock, *s.* طوپوق tòpuk.

Fetters, *s. pl.* تیمور (dèmir), زنجیر zìnjir, بوکاغی bùkàghi.

Feud, *s.* نزاع nìzā''.

Fever, *s.* حما hùmmā; (ague) تب ìssìtma (sìtma); (heat) حرارت

Feverish, *a.* حرارتلو hàrārètli. [hàrār

Feverishness, *s.* حرارت hàrārèt.

Few, *a.* از àz; a few, بر از bìr-àz, چ

Fibre, *s.* تل tèl; لیف līf. [bìr-kà

Fibrous, *a.* تل تل tèl-tèl, تللو tè لیف کبی līf-ghìbi.

Fickle, *a.* ثباتسز sèbātsiz, دورماز bìr-dàlda-dùrmàz, متلون mùtélèvvi

Fictitious, *a.* دوزمه dùzma, د

Fiddle, *s.* کمان kèmàn. [dùydurm

Fiddler, *s.* کمانجی کمانچالر kèmànji, kèmàn-chàlar. [kèmàn-òl

Fiddlestick, *s.* اوق òk, کمان اوقی

Fiddlestring, *s.* کمان تلی kèmàn-tèli.

Fidelity, *s.* صداقت sàdākàt, د sādiklik.

Fidget, *s.* مراقلو mèràkli; حت دورماز rāhat-dùrmaz; —, *v.n.* مراق ا mèrà -et; راحت دورمامق rāhat-dùrmak; —, *v.a.* قارشدرمق kàrish dirmak; راحت براقمامق rāha -bràkmamak.

Fief, *s.* تیمار tīmār; دلق اوجاقلق yùrdluk-òjaklik; مالکانه mālikyāné.

Field, *s.* طرلا tàrla; اوه òwa, ایر chàyir; صحرا sàhrā.

Field-day, *s.* بیوك تعلیم کونی bìyuk -tà''līm-ghyùnu.

Field-marshal, *s.* سرعسکر sèr-''àsker.

Field-officer, *s.* بیوك ضابط bìyuk-zābit

Field-piece, *s.* چرخه طوبی chàrkhe -tòpu, ابوس (kùbus).

Fierce, *a.* سرت sèrt, حديد hàdīd, شديد [shèdīd.
Fiery, *a.* اتشكى àtèsh-ghibi.
Fife, *s.* دودك dùduk.
Fifer, *s.* دودكجى dùdukju.
Fifteen, *a.* اون بش òn-bèsh.
Fifty, *a.* اللى èlli.
Fig, *s.* انجير injir.
Fight, *s.* غوغا (kawgha), دوكش dùgh-; جنك jènk, محاربه mùhārébé; —, *v.n.* دوكشمك dùghushmek, غوغا (kawgha)-et, جنك ا jènk-et, محاربه mùhārébé-et; — one's way, ايشنى اويدرمق ìshini-òydurmak.
Figure, *s.* شكل (shèkil) shèkl; بچم bìchim, اندام èndām, بوى بوس bòy-, هيئت hèy'èt; رقم ràkam; —, *v.n.* كوسترش ا ghyùsstèrish-et; كورنمك ghyùrunmek.
Filbert, *s.* تازه فندق tāzé-fìndìk.
File, *v.a.* چالمق chàlmak.
Filial, *a.* اكى èghé; (of soldiers) صره sìra; (of papers) طاقم tàkìm; —, *v.a.* اكه لمك èghélémek, اكه ايله المق èghé-ìla-àlmak; (papers) طوپلايوب ترتيب ا tòplayup-tèrtīb-et.
Filial, *a.* بنوى bènévī.
Filigree, *s.* اكندى èghenti.
Fill, *v.n.* طولمق dòlmak; —, *v.a.* طولدرمق dòldurmak.
Filter, *s.* قسراق طاى kìssràk-tày.
Fin, *s.* زار zār.
Finch, *s.* سوزكچ sùzghèch; —, *v.a.* سوزمك sùzmek; —, *v.n.* سوزلمك sùzulmek. [lìk (mùn-), اوسانخ èvsākh.
Finery, *s.* پسلك pìslìk, مردارلق mùrdàr-
Filthy, *a.* پس pìss, مردار mùrdàr.
Fin, *s.* بالق قنادى bàlìk-kànadi, قناد kànad.
Final, *a.* صوك sòng, اخر ākhìr.
Finally, *ad.* عاقبت "ākìbèt, عاقبتده "ākìbètda; الحاصل èl-hāssìl, حاصل كلام hāssìl-kèlām.
Finance, *s.* امور ماليه ùmūru-mālìyyé; minister of —, ماليه ناظرى mālìyyé-nàziri.
Find, *v.a.* بولمق bùlmak.
Fine, *a.* كوزل ghyùzèl; اينجه ìnja; خاص khāss; خالص khālìss; —, *s.* جريمه jèrīmé; —, *v.a.* جريمه المق jèrīmé-àlmak, تجريم ا tèjrīm-et; تصفيه ا tàssfìyyé-et.
Finedraw, *v.a.* اورمك ùrmek.
Finedrawer, *s.* اوريجى ùruju.
Finger, *s.* پرمق pàrmak; —, *v.a.* دوقنمق dòkunmak, قارشدرمق kàrìsh-dìrmak.
Finger-post, *s.* يول كوسترن ديرك yòl--ghyùsteren-dīrèk.
Finish, *s.* صوك آل sòng-èl; —, *v.n.* بتمك bìtmek; دوكنمك dùkènmek; تمام او tàmām-òl, تكميل او tèkmīl-òl; —, *v.a.* بترمك bìtìrmek; دوكتمك dùkètmek; تكميل ا tèkmīl-et.
Finite, *a.* محدود màhdūd, متناهى mùtè-nāhī.
Fir, *s.* چام chàm.
Fire, *s.* اتش àtèsh; —, *v.a.* اتمق àtmak, انداخت ا èndākht-et; اتش ا àtèsh-et; اتش ويرمك àtèsh-vèrmek; —up, *v.n.* پارلامق pàrlamak, حدتلنمك hìddètlènmek.
Firearms, *s. pl.* تفنك طبانجه tùfènk-

-tàbànja; اسلحهٔ ناریه èsalihé'i--nārìyyé.

Firelock, *s.* تفنك tùfènk (tùfèk).

Fireman, *s.* يانغين طلومبهٔ جيسى yànghìn--tùlumbajìssi. [missi.

Fireship, *s.* آتش كميسى àtèsh-ghè-

Firewood, *s.* اودون òdun, حطب hàtab.

Firework, *s.* فشنك fìshènk (fìshèk).

Firing, *s.* اودون كمور òdun-kyùmur.

Firm, *a.* محكم mùhkèm, قوى kàwi; صيقى sìki; طيانقلو dàyànìkli, متانتلو mètānètli, متين mètīn; ثابت sābit; راسخ rāsikh, پايدار pàydār; —, *s.* امضا ìmzā; شركت shìrkèt.

Firmament, *s.* كوك يوزى ghyùk-yùzu, سما sèmā, اسمان āssmān; فلك الافلاك fèleku-'l-èflāk.

Firmness, *s.* ثبات sèbāt, متانت mètānèt; محكملك múhkèmlik.

First, *a.* برنجى bìrinji, الك ilk, اول èvvèl.

Firstborn, *a.* نخستزاد nùkhùsstzād, نخستزادهٔ nùkhusstzādé, بيوك bìyuk, الك ilk.

Firstfruits, *s. pl.* ترفاندهٔ tùrfàndé.

Fish, *s.* بالق bàlìk; —, *v.n.* اولامق àvlamak, بالق اولامق bàlìk-àvlamak; قاپمغه باقمق kàpmagha-bàkmak.

Fishbone, *s.* بالق قيلجغى bàlìk-kìlchighi.

Fisher, Fisherman, *s.* بالقجى bàlìkji, بالق اولايجى bàlìk-àvlayìji. [dàlyàn.

Fishery, *s.* بالق اوى bàlìk-àvi; طاليان

Fishmonger, *s.* بالقجى bàlìkji, بالق صاتيجى bàlìk-sàtìji.

Fishpond, *s.* حوض hàwz.

Fissure, *s.* يارق yàrìk, چاتلق chàtlàk.

Fist, *s.* مشته mùshta, يومرق yùmrùk

Fit, *a.* مناسب mùnāssìb, ياقشور yà shìr, لايق lāyìk, جسبان jùssbà èhl, ارباب èrbāb; —, *s.* نوبت nùbèt; صرعه sàr"à; —, *v.a.* كلمك ìyi-ghèlmek; اويمق òymak; اودرمق òydùrmak.

Fitness, *s.* مناسبت mùnāssébèt, يكيشلك yàkìshlìk; لياقت lìyākàt, اهليت èhlìyyèt.

Fitting, *a.* مناسب mànāssìb; —, طاقم tàkìm; اويدرمقلق òydùrmak

Five, *a.* بش bèsh, خمس khàmss, پنج pènj.

Fix, *v.a.* ثابت ا sābit-et; تعيين ا tà"yì -et; كسمك kèssmek; كرارلامق kàrār-vérmek; —, one's self, اتخاذ مكان ا òtùrmak; اوطورمق khāzi-mèkyān-et; —, *s.* چلك ghyùchluk, مشكل mùshkil.

Fixed, *a.* ثابت sābit; معين mà"àyyèn; كسلمش kèssìlmish; ديك dìk.

Flag, *s.* سنجاق sànjak, بيراق bāyrāk, باندره bàndara; ساز sàz; —, قوتى كسلمك kùvvèti-kèssilmèk يورلمق yòrūlmak; صارقمق sàrkmak كساد او kèssàd-òl.

Flagship, *s.* پاشاكميسى pàsha-ghèmìsi

Flagstaff, *s.* سنجاق ديركى sànjàk -dìrèghi; سنجاق كوندرى sànjàk -ghyùndéri.

Flake, *s.* (of snow) قوش باشى kùsh bàshi; (of pastry) قات kàt.

Flaky, *a.* (pastry) قات قات kàt-kàt.

Flambeau, *s.* مشعله mèsh"àlé (màshàl

Flame, *s.* علو "àlev, زبانه zàbāné; شعله shùʻlé; عشق "àshk; معشوقه mà-shùkà; —, *v.a.* علو ويرمك "àlev-vèrmek; to burst into flames, علولنمك "àlevlènmek.

Flaming, *a.* علولو "àlevli, زبانه‌كش zàbà-neksh, شعله‌ور shù"lévèr.

Flank, *s.* يان yàn; جناح jènāh; —, *v.a.* يانندن‌آلمق yàndan-àlmak.

Flannel, *s.* فانله fānèla. [mek.

Flare, *v.n.* پك‌علولنمك pèk-"àlevlèn-

Flash, *s.* علو "àlev; —, *v.n.* علوويرمك "àlev-vèrmek; پارلامق pàrlamak; چاقمق chàkmak; to flash in the pan, الماميق àlmamak. [وزنه vèznė.

Flask, *s.* شيشه shìshé; (powder —) دوز dùz; ياصى yàssi; لذتسز lèzzètsiz, طاتسز tàtsiz-tùzsuz; اوتى ùtu. [عقلسز "àklsiz.

Flatiron, *s.* دوزلتمك dùzletmek, dù-zèltmek; ياصيلتمق yàssilatmak.

Flatter, *v.a.* مداهنه‌ايمك mùdāhanė-et; — one's self, *v.n.* صانمق sānmak; اميد ايمك ùmīd-et.

Flatterer, *s.* مداهنه‌جى mùdāhanèji.

Flattery, *s.* مداهنه mùdāhanė.

Flavour, *s.* لذت lèzzèt, چاشنى chāshni (chèshni) طات tàt.

Flaw, *s.* عيب sàkat, عيب "àyb, قصور kùssūr, سقامت sàkāmèt.

Flax, *s.* كتان (kètun).

Flay, *v.a.* يوزمك yùzmek, دريسنى صويمق dèrissini-sòymak.

Flea, *s.* پيرى pīré. [dèrissini-sòymak.

Flea-bane, *s.* پيرى اوتى pīré-òtu.

Flee, *v.n.* قاچمق kàchmak, فرار ايمك firār-et.

Fleece, *s.* پوست pòsst; —, *v.a.* صويمق sòymak. [chàbik, سرعتلو sùr"àtli.

Fleet, *s.* دونمه dònamma; —, *a.* چابك

Fleeting, *a.* چابك‌گچر chàbik-ghèchir, سريع‌الزوال sèrī"u-z-zèwāl, فانى fānī.

Flesh, *s.* ات èt, لحم làhm, كوشت ghyòsht.

Fleshy, *a.* اتلو ètli; ملحم mùlàhhàm.

Flexible, *a.* اكلور èghilir, يموشاق yìmushàk.

Flight, *s.* قاچش kàchish, فرار firār; (of birds) سورى sùru; (of arrows) يايلم yàyilim; (of stairs) قات kàt.

Flimsy, *a.* سيرك sèyrèk, قماشى‌سيرك kùmàshi-sèyrèk.

Fling, *v.a.* اتمق àtmak.

Flint, *s.* چاقمق‌طاشى chàkmak-tàshi.

Float, *s.* شماندره shàmàndara; —, *v.n.* يوزمك yùzmek; —, *v.a.* يوزدرمك yùzdurmek. [ùshushmek.

Flock, *s.* سورى sùru; —, *v.n.* اوششمك

Flog, *v.a.* دوكمك dùghmek, طياق‌اتمق dàyak-àtmak.

Flogging, *s.* قامچى kàmchi.

Flood, *s.* سيل sèyl (sèl); طوفان tūfān; مد mèdd; —, *v.a.* صو باصمق sù-bàssmak; صو باصدرمق sù-bàssdirmak.

Floor, Flooring, *s.* دوشمه dùshémé, تخته tàkhta; —, *v.a.* دوشه‌مك dùshémek.

Florid, *a.* قرمزى kìrmizi.

Florist, *s.* چيچكجى‌باغچوان chìchekji--bāghchawān.

Flotilla, *s.* اينجه دونمه ìnja-dònamma.

Flounder, *s.* پسى‌بالغى pìssi-bàlighi; —, *v.n.* يوارلنمق yìwarlanmak.

Flour, *s.* اون ūn, دقيق dàkīk.

Flourish, *v.n.* نشو و نما بولمق nèshv-u--nèmā-bùlmak; برحيات‌او bèr-hàyāt--òl. [-hālda-òlan.

Flourishing, *a.* حسن‌حالده‌اولان hùsnu-

Flow, *s.* مد mèdd; —, *v.n.* اقمق àkmak, جريان‌ا jèréyān-et; منصب‌او mùnsàbb-ol; مد او mèdd-òl.

Flower, *s.* چيچك chìchek; —, *v.n.* چيچك‌اچمق chìchek-àchmak.

Flowerpot, *s.* صاقسى sàksi.

Fluctuate, *v.n.* بر قرارده دورمامق bìr--kàrārda-dòrmamak.

Flue, *s.* باجه bàja. [vé-sùhūlèt.

Fluency, *s.* مهارت و سهولت màhārèt-

Fluently, *ad.* سهولت‌ايله sùhūlèt-ila.

Fluid, *a.* سيال sèyyāl; —, *s.* جسم‌سيال jìsm-sèyyāl. [kòrkutmak.

Flurry, *s.* تلاش tèlàsh; —, *v.a.* قورقوتمق

Flush, *a.* دوز dùz; —, *v.n.* بردن جولان‌ا bìrdən-jèvélān-et; — up, قزارمق kìzàrmak.

Flute, *s.* نای này, نى nèy, فلوطه flàwta.

Fluting, *s.* يیو yìw, yìv.

Fly, *s.* سينك sìnek; كرا عربه‌سى kìrā--'àrabəsi; —, *v.n.* اوچمق òchmak; قاچمق kàchmak; — about, اطرافه èträfa-fìrlamak; — at, اوزرينه ùzérinè-àtìlmak; — away, اتلمق اوچمق òchmak; — back, كيرو‌فرلامق ghèri-fìrlamak; — for refuge, صيغنمق sìghìnmak, التجا ìltijā-et; — in pieces, پارچه‌لنمك pārčalanmek (pàrčalanmak); — into a passion, پارلامق pàrlamak, حدتلنمك hiddètlənmek; — off, اوچمق òchmak; فرلامق fìrlamak; قاچمق kàchmak; — open, اچيليويرمك àchìlivèrmek; — out, اتلمق àtìlmak; صچرامق sèchramak; فرلامق fìrlamak; — up, يوكارى‌فرلامق yòkāri-fìrlamak.

Flying-bridge, *s.* عاريتى كوپرى "āriyètī-kyèpru. [dògħurma

Foal, *s.* طاى tày; —, *v.n.* غرمق

Foam, *s.* كپوك kyèpuk; —, *v.* كپورمك kyèpurmek. [مركز mèrkəz

Focus, *s.* نقطه‌ء احتراق nòkta'i-ihtirāk

Fodder, *s.* اوت òt, ارپه صمان àrpa-sàmanı

Foe, *s.* دشمن dùshmən.

Fœtus, *s.* جنين jìnīn, چوجق chòjuk

يارى yàwri. [sìz

Fog, *s.* **Foggy**, *a.* دومان dùmən, دس

Foible, *s.* مراق mèrāk.

Fold, *s.* قات kàt; sheep —, اغل àghıl

—, *v.a.* قات‌قات‌ا kàt-kàt-et; پلامق tòplamak, دوشيرمك dèvshirmek, صارمق sàrmak, بوكمك bùkmek, قيرمق kìrmak; —, *v.n.* قات‌قات‌او kàt-kàt-òl; طوپلانمق tòplanmak, دوشيرلمك dèvshirilmek, صارلمق sàrılmak, بوكلمك bùkyulmek, قيرلمق kìrilmak. [عالم "ālèm

Folk, *s.* خلق khàlk, اورطه‌لق òrtalıq

Follow, *v.a.* ارقه‌سنه‌دوشمك àrkasına-dùshmek, اردينه دوشمك àrdına-dùshmek, اردينه كتمك àrdına-ghìtmek, ارقه‌سى صره‌كلمك àrkası-sìra-ghèlmek; تابع‌او tābi'-ol; —, *v.n.* چيقمق chìkmak, لازم كلمك lāzım-ghèlmek.

...ing, *a.* ایرتہ èrtè; اتی ātī; زیردست zīrdè-mùhàrrer. [lilik.

...s. عقلسزلق "àklsizlik, دلیلك dè-...ent, *v.a.* سیجاق صوایلہ یقامق sìjàk-...-ìle-yìkamak; (troubles) فت ویرمك fit-vèrmek, پرمق ویرمك pàr-...-vèrmek, تحریك ایتمك tàhrìk-et.

...d, *a.* پك سور pèk-sèver, چوق سور ...k-sèver; دلیسی dèlìssi; بوش ...h, بیهوده bìhūdè.

...de, *v.a.* قوجاغنہ الوب اوخشامق ...ghìna-àlìp-òkhshamak.

...d. *s.* یہ جك yèyéjek, یمك yèmèk, ...ghidā. [dìwānè.

...d. *s.* عقلسز "àklsiz, دلی dèli, دیوانہ ...ry, *s.* مسخرلق màskharalik.

...hardy, *a.* جسور دکل دلی jèssūr-...-dèli.

...sh. *a.* (person) عقلسز "àklsiz, دلی ...i, دیوانہ dìwānè; (thing) عقلسز ...klsiz.

...t, *s.* ایاق àyak, قدم kàdem, پا pā, ...pay, پی pèy; (of hill) اتك ètek.

...ng, *s.* ایاق باصمہ جق یر àyak-bàssajak-...; صفت sìfàt, منزلت mènzélèt.

...an, *s.* اوشاق òshàk.

...path, *s.* پیادہ قالدریمی pìyādè-kàl-...mi; پیادہ یولی pìyādè-yòlu.

...step, *s.* ایاق ایزی àyak-ìzi; اثر ...r; اثر èser. [*dighi*.

...stool, *s.* ایاق یاصدیغی àyak-yàss-...pr. ایچون (ichin) ìchun; ئہ *a*, یہ ...n دن dan; دن طولایی dan-dòlayi; ...—, *c.* زیرا zìrā, چونکہ chùnku; for ...that, *ad.* ینہ yinè (ghèna).

Forage, *s.* اوت òt, ارپہ صمان àrpa-...-sàman; —, *v.n.* یہ جکنی ارامق yèyéjéghini-àramak; — about, *v.n.* اوتہ برک قارشدیرارق ارامق òtè-bèri-...-kàrìshdìrarak-àramak.

Forbear, *v.n.* وازکچمك vāz-ghèchmek; کندینی ضبط ا kèndini-zàbt-et, جبر ...نفس ا jèbri-nèfss-et. [hàmmul.

Forbearance, *s.* صبر sàbr, تحمل tà-

Forbid, *v.a.* ایتمہ دیو تنبیہ ا ètma-dèyu-...-tènbīh-et, نہی ا nèhy-et, یساق ا yàssak-et.

Force, *s.* زور zòr, قوت ghyùch, کوچ kùvvèt; جبر jèbr; اجبار ìjbār; —, *v.a.* زورلامق zòrlamak; جبرا jèbr-et, اجبارا ìjbār-et; by —, *ad.* زوراکی zòràki, جبراً استمیہ رك ìstéméyérek, jèbran; to force a sale, طوتدیرا بلدیکنہ صاتمق tùtdura-bìldighina-sàtmak; — back, کیرو ایتمك ghèrì-ìtmek, کیرو سورمك ghèri-sùrmek; — down, اشاغی باصمق àshàghi-bàss-mak; — in, ایچرو قاقمق ìchèri-kàk-mak; — out, سوکمك sùkmek.

Forceps, *s.* ماشہ màshe, قصاچ kìssàj.

Ford, *s.* کچید ghèchid, کچید یری ghè-chid-yèri, معبر mà"bar; —, *v.a.* کچمك ghèchmek; عبور ا "àbūr-et.

Fore, *a.* اوکدہکی àngdéki, ایلروکی ìlèriki, ایلرودکی ìlèridéki; — and aft, کمینك بویناجہ ghèmining-bòyunja.

Forefather, *s.* جد jèdd (pl. اجداد èjdād).

Forefinger, *s.* شہادت پرمغی shàhādet-pàrmaghi.

Forego, *v.a.* وازگچمك vāz-ghèchmek.

Forehead, *s.* الن àlín (àlnn), جبين jèbīn, جبهه jèbhé.

Foreign, *a.* Foreigner, *s.* اجنبى èjnébī.

Foreland, *s.* برون bùrun.

Forelock, *s.* ناصيه nāssìyyé.

Foreman, *s.* استاد (ùssta), قالفه kàlfa.

Foremast, *s.* پروه دیرکی prùwa-dirèghi, باش دیرکی bàsh-dìrèghi.

Foremost, *a.* اك ایلرودهکی èng-ìlèridéki.

Foresail, *s.* ترنكت trìnkèt.

Foresee, *v.a.* قبل‌الوقوع حسا kàbla-'l--vùkū"-hìss-et.

Foresight, *s.* بصيرت bàssīrèt.

Forest, *s.* اورمان òrmàn.

Foretell, *v.a.* قبل‌الوقوع خبرویرمك kàbla-'l-vùkū"-khàbɪr-vèrmek.

Forge, *s.* تيمورجى دكانى dèmirji-dúkkyāni; تيمورجى اوجاغى dèmirji--òjaghi; —, *v.a.* ایشلمك ìshlémek, دوكمك dùghmek; (a forgery), *v.a.* تقليدا تاكلىد-et; —, *v.n.* ساخته‌كارلق sàkhtékyārlìk-et.

Forger, *s.* ياپيجى yàpījì; ساخته‌كار sàkhtékyār.

Forgery, *s.* ساخته‌كارلق sàkhtékyārlìk; ساخته sàkhté.

Forget, *v.a.* اونوتمق ùnùtmak, فراموش ا fèrāmūsh-et, نسيان ا nìssyān-et.

Forgetful, *a.* لونودر ùnùdur.

Forgetfulness, *s.* غفلت ghàflet.

Forgive, *v.a.* عفو ا "àfv-et, بخشا bàkhsh-et, بخشلامق (bàghìshlamak).

Forgiveness, *s.* عفو "àfv; (by God) مغفرت màghférèt, غفران ghùfrān.

Fork, *s.* چتال chàtal; (for digging) [b

Forked, *a.* چتال chàtal.

Forlorn, *a.* صاحبسز sāhibsiz.

Form, *s.* شكل shèkil, بچم bìchi صورت sūrèt, هيئت hèy'èt; م (rèssim), عادت "ādèt; صورت sùri صره sìra, پيكه pèykèh; —, *v.a.* تشكيلا tèshl yàpmak; اولمق òlm كيرمك hèy'ètina-ghk

Formal, *a.* رسمى rèssmī;

Formality, *s.* رسم (rèssim), "ādèti-rèssmìyyé.

Formally, *ad.* رسماً rèssman

Formation, *s.* ياپش yàpish pílish; تشكيل tèshkīl.

Former, *a.* مقدمكى mùkà sābīk; اسبق èssbàk.

Formerly, *ad.* مقدما mùkà sābīkā; بوندن اقدم bi èvvèllɪrdā, اولدردن اول lɪrdé; اسكى زمانلردە lardа.

Formidable, *a.* قورقلور kòrk

Fornication, *s.* زنا zìnā, ت paralìk).

Fornicator, *s.* زانى zānī,

Fornicatress, *s.* زانيه zān (òrospò), فاحشه fāhishé

Forsake, *v.a.* براقمق bràk tèrk-et, وازگچمك vāz-ghèchmek.

Fort, *s.* قلعه kàl"à (kàylé), پلنقه langha.

Forth, *ad.* طشره tàshra, طيشارى dìshār to set —, بيانا bèyān-et.

Forthwith, *ad.* شمدی shìmdi, درعقب dèr-'dab, همانديم hèmāndèm, اوبانت ò-sā''at. [māt.

Fortification, *s.* استحكامات ìsstìhkyā-

Fortify, *v.a.* استحكام ويرمك ìsstìhkyām-vèrmek, قلعه ياپمق kàl''a-yàpmak; تقويت ويرمك tàkvìyyèt-vèrmek, قوت ويرمك kùvvèt-vèrmek, متانت ويرمك mètānèt-vèrmek.

Fortitude, *s.* صبر sàbr, تحمل tàhàmmul, ثبات sèbāt, ستانت mètānèt.

Fortnight, *s.* ايكى هفته ìki-hàfta.

Fortress, *s.* قلعه kàl''a (kāylé).

Fortuitous, *a.* تصادفى tèssādufī, اتفاقى ìttìfāki, راست كله ràsst-ghèlé.

Fortunate, *a.* بختيار bàkht-yār.

Fortune, *s.* بخت bàkht, طالع tāli''; مال mal, پارە (pàra), زنكينلك zèn-gìnlik; ميراث mīrāss. [چهل chèhil.

Forty, *a.* قرق kìrk, اربعين èrba''īn,

Forward, *a.* ايلرو كلمش ìlléri-ghèlmish, ايلرلمش ìlèrilémish; اركن يتشور èrken-yètshìr; عارسز ''ārsìz, ادبسز èdebsìz; —, *ad.* ايلرى ìlléri; ايلرويه طوغرى ìllériyé-dòghrù; —, *v.a.* كوندرمك ghyùn-dèrmek; ايلرولتمك ìlréilètmek; ياردم ا yàrdım-et. [ìllériyé-dòghrù.

Forwards, *ad.* ايلرو ìlléri, ايلرويه طوغرى

Foul, *a.* تحجرايتمش اولن tàhàjjur-ètmish-òlan; —, *s.* تحجرايتمش نسنه tàhajjur-ètmish-nèssné.

Foul, *v.a.* بسلمك bèsslémek; سود سود ويرمك sùd-vèrmek.

Foster-brother, Foster-sister, *s.* سود قرنداشى sùd-(kàrdashì).

Foster-daughter, *s.* سود قيزى sùd-kìzì.

Foster-mother, *s.* سودانا sùd-àna.

Foster-son, *s.* سوداوغلى sùd-òghlu.

Foul, *a.* كيرلو kirli, پس pìss, مردار mùrdār (mùndār); چپارز chàpàriz; فنا fēna, بوزق bòzuk; ترس tèrss, مخالف mùkhālif; —, *v.a.* كيرلتمك kirlètmek; —, *v.n.* كيرلنمك kìrlènmek; to run foul of, چاتمق chàtmak, اوزرينه دوشمك ùzérìné-dùshmek; چپارز او chàpàriz-òl.

Foundation, *s.* تمل tèmel; اساس èssās, تاسيس tè'sīss; pious —, وقف wàkf, خيرات khàyrāt, عمارت ''imārèt.

Founder, *s.* بانى bānī, واضع الاساس vāzi-''u-'l-èssāss; وقف صاحبى wàkf-sāhìbi, صاحب الخيرات sāhibu-'l-khàyrāt; دوكيجى dàkuju; —, *v.n.* باتمق bàtmak, قاينامق kàynamak.

Foundered, *a.* ايا قلرى سقط ày*a*klàrì-sàkat; dumb —, دلى طوتلمش dìli-tùtulmush.

Foundry, *s.* دوكم خانه dàkyum-khānė.

Fount, Fountain, *s.* چشمه chèshmé; پيكار (pùngàr), ايازمه àyàzma.

Four, *a.* درت dàrt, اربع èrbà'', چهار chìhār. [-kyàshé.

Four-cornered, *a.* درت كوشه dàrt-

Fourfold, *a.* درت قات dàrt-kàt.

Fourfooted, *a.* درت اياق dàrd-àyak.

Fourteen, *a.* اون درت òn-dàrt.

Fowl, *s.* طاوق tàwuk; قوش kùsh; —, *v.n.* قوش اوينه كتمك kùsh-àvìna-ghìtmek.

Fowler, *s.* قوشباز kùshbāz.

Fowlingpiece, *s.* اوتفنكى àv-(tùfèngi), فلنته fìlinta.

Fox, *s.* دلکی or تلکی tilki; شیطان shèytān, ولد vèled.

Foxglove, ارى‌قوانى àri-kòwàni.

Fraction, *s.* کسر kèssir; پارچه pàrcha, جزء jùz', قسم kìssm.

Fractions, *s.* کسورات kyùsūrāt; vulgār —, کسر kèssr; decimal —, کسراعشارى kèsari-ā''shārī.

Fractious, *a.* ترس tèrrs.

Fracture, *s.* قیرق‌یرى kìrik-yèri, قیرق kìrik; —, *v.n.* قیرمق kìrmak; —, *v.n.* قیرلمق kìrilmak.

Fractured, *a.* قیرق kìrik.

Fragile, *a.* قولای‌قیریلور kòlay-kìrilir; اینجه inja, یوفقه yùfka; ضعیف zà''lf; مه‌انتسه mètānètsiz.

Fragment, *s.* قیرندى kìrinti, دوکندى dùkuntu; پارچه pàrcha, قطعه kìt''à, قسم kìssm.

Fragrance, *s.* کوزل‌قوقو ghyùzèl-kòku, قوقو kòku, رایحه rā'ihà, بوى bùy.

Fragrant, *a.* کوزل‌قوقولو ghyùzèl-kòkulu, معطر mù''àttàr, خوشبو kòshbū.

Frail, *a.* اینجه inja, یوفقه yùfka; ضعیف zà'īf, متانتسز mètānètsiz; نازك nāzik; غیر عفیفه ghàyri-''àfīfè.

Frailness, Frailty, *s.* عدم‌متانت ''àdmi-mètānèt; عدم‌عفت ''àdmi-''ìffèt.

Frame, *s.* چرچوه chèrchivè; بنیان bùnyān, بنیاد bùnyād; —, *v.a.* ترتیب.

France, *s.* فرانسه Frànsa.

Franchise, *s.* معافیت mù''āfiyyèt; امتیاز ìmtiyāz.

Frank, *a.* کتم‌ایتمیوب طوغرى سویلر kètm-etmeyub-dòghru-sùwèyler.

Frankincense, *s.* کونلك ghyùnluk,

Fraud, *s.* حیله hīlè. [bùk

Fray, *s.* غوغا kàwgha.

Freckle, *s.* سیل sūl.

Free, *a.* سربست sèrbèst, ازاد àz (of a trade) کدکلو ghèdikli; —, ازاد ا àzād-et.

Freebooter, *s.* حیدود hàydūd.

Freedom, *s.* سربستلك sèrbèst سربستیت sèrbèstiyyèt, ازاد àz ازادلق àzādlik; (of a trade) ك

Freehold, *a.* & *s.* ملك mùlk. [ghè

Freemason, *s.* فارماصون fàrmàsūn.

Freewill, *s.* ارادهٔ جزئیه irādè'i-jùz'iy

Freeze, *v.n.* طوکمك dòngmak, او جمد mùnjèmid-òl; —, *v.a.* طوکدرمق dòn dурmak.

Freight, *s.* نول nèvl (nàvlun); ك yùk, حموله hàmūlè; —, *v.a.* ویرمك nèvla-vèrmek; طوتمق nèvlla-tùtmak; یوکلتمك yùklatm دولدرمق dòldurmak.

French, *a.* فرانسز frànsiz.

Frenchman, *s.* فرانسز fransiz.

Frenzy, *s.* چلغینلق chìlghinlik, ت jìnnèt, جنون jùnūn.

Frequent, *a.* صیق sìk; —, *v.a.* ق کتمك chòk-ghitmek, ن‌اوغرامق sìk-òghramak. [ch

Frequently, *ad.* صیق‌صیق sìk-sìk, ق

Fresh, *a.* تازه tàzè; (water) طاتلو tàt (new) یکی yèngi; (cool) سرین sèri (horse) اویناق òynàk; (wind) تیجه sìkìja.

Fret, *v.n.* قساوت‌ا kìssàvèt-et, را

kùr-et; —, *v.a.* كوجه كتمك gèyrè-ghitmek.

Friable, *a.* قولاى ازيلور kòlay-ézilir, قولاى اوفلنير kòlay-ôflanir.

Friction, *s.* سورنمه sùrunmé, سورشمه surushmé.

Friday, *s.* جمعه jùm'à, جمعه‌كونى jùm'à-ghyùnu.

Friend, *s.* دوست dòest, محب mùhibb, مخلص mùkhlis.

Friendly, *a.* (person) دوست dòest; (thing) دوستانه dòestānè.

Friendship, *s.* دوستلق dòestlùk, محبت mùhibbèt; خلوص khùlūss.

Frigate, *s.* فرقاتين firkatīn.

Fright, *s.* قورقو kòrkù, خوف khàvf.

Frighten, *v.a.* قورقوتمق kòrkutmak, تخويف tàkhwīf-et, اخافه ikhāfé-et.

Frightful, *a.* قورقولو kòrkulu, قورقونج kòrkunj, مخوف mùkhòf.

Fringe, *s.* صاچاق sàchak; —, *v.a.* اطرافنه پروازلامق ètrāfina-pèrwāzlàmi-ôl.

Fro and, to and fro, اوته‌برو ètè-bèri, اشاغى يوقارى àshaghi-yùkàri, اينه‌بوينه ènè-bòyna.

Frock, *s.* فستان fistān.

Frog, *s.* قوربغه kòrbāgha; (horse's) دن dan. [طبان tàban.

Front, *s.* اون òn, يوز yùz, پيش pīsh.

Frontier, *s.* سنور sinir, سرحد sèr-hàdd.

Frost, *s.* طوك dòng, قراغى kàràghi.

Frosty, *a.* طوكيور dòngiyor, صوغوق sòghùk.

Froth, *s.* كپك kyàpuk.

Frown, *s.* قاش چاتمه kàsh-chàtmassi; —, *v.n.* قاش چاتمق kàsh-chàtmak.

Frozen, *a.* طوكمش dòngmush, منجمد mùnjèmid.

Fruit, *s.* يمش yèmish, ميوه mèyvé, ثمره sèmérè; محصول màhsūl.

Fruitful, *a.* برکتلو bèrékètli, محصولدار màhsūldār.

Fruitless, *a.* بوش bòsh, بيهوده bīhūdé, نافله nāfilé, فائده‌سز fā'idéssiz.

Frustrate, *v.a.* بوزمق bòzmak, منع ومانع اولمق sèktè-vèrmek, او mānè'ôl.

Fry, *s.* (of fish) بالق ياورسى bàlik-yàwrissi; (lamb's, &c.) جگر jìghèr; (dish) تاوه tàwa; —, *v.a.* تاوه‌ده پشورمك tàwadè-pìshirmek, قاورمق kàwurmak; —, *v.n.* تاوه‌ده پشمك tàwadè-pìshmek, قاورلمق kàwrulmak.

Frying-pan, *s.* تاوه tàwa. [كومور kyòmur.

Fuel, *s.* ياقه‌جق yàkajak, اودون òdun;

Fugitive, *s.* and *a.* قاچقين kàchkin, فرارى firāri.

Fulcrum, *s.* مسند mèsned.

Fulfil, *v.a.* يرينه‌كتورمك yèrinè-ghètirmek, اجرا ا ijrā-et, ايفا ا ifā-et.

Full, *a.* طولو dòlu, طولغون dòlghūn, مملو mèmlū; — moon, بدر bèdr, ايك اون بشى àying-òn-bèshi.

Fuller's-earth, *s.* كل kil.

Fumigate, *v.a.* توتسيلتمك tùtsùlatmak, توتسى ويرمك tùtsulémak, توتسيلمك tùtsu-vèrmek.

Fumigation, *s.* توتسى tùtsu.

Fun, *s.* شقه shàka, ايلنجه àylènja.

Function, *s.* ايش ish, خدمت (khìzmèt).

Fund, *s.* سرمايه sèrmāyé, خزينه (khàzna).

Fundamental, *a.* اصلى àsli, اساسى àsāssī.

Funeral, *s.* جنازه‌الایی jènāzé-àlayi.
Funk, *s.* قورقو kòrku.
Funnel, *s.* حونی hùni; بورو bòru.
Funny, *a.* تحاف tùhāf. [پوصه pòssa.
Fur, *s.* کورك kyùrk; (dirt) کیر kìr,
Furious, *a.* حددلو hìddètli, قیزغین kìz-ghin; پك سرت pèk-sèrt, حدید hàdīd, شدید shèdīd.
Furnace, *s.* اوجاق òjak.
Furnish, *v.a.* (give) ویرمك vèrmek; (sell) صاتمق sàtmak; (a house) دوشه‌مك dùshémek; (a house by the agency of another person) دوشتمك dùsh-
Furniture, *s.* دوشه‌مه dùshémé. [tmek.
Furrier, *s.* کورکجی kyùrkju.
Further, Furthermore, Furthest, *v.* Farther, &c. [غضب ghàzab.
Fury, *s.* حدت hìddèt; شدت shìddèt;
Fuse, *v.n.* اریمك èrimek; —, *v.a.* ارتمك èritmek; —, *s.* فتیل fītil; طاپه tàpa. [èrimish.
Fusion, *s.* اذابه ìzābé; in —, اریمش
Fuss, *s.* تلاش tèlash; to make a —, *v.n.* تلاش ا tèlash-et.
Fustian, *s.* شیطان‌بزی shèytān-bèzi.
Futile, *a.* بوش bòsh, بیهوده bīhūdé, فائده‌سز fā'idéssiz, نافله nāfilé.
Futility, *s.* بیهوده‌لك bīhūdélik; بیهوده ایش bīhūdé-ìsh.
Future, *a.* کله‌جك ghèlèjek, آتی ātī, اوله‌جق òlajak; —, *s.* کله‌جك‌زمان ghèlèjek-zàmān; in —, *ad.* آتیده ātīda, فیمابعد fī-mā-bà''d, بوندن‌بویله bùndan-bòylé, بوندنصکره bùndan--sòngra.
Futurity, *s.* کله‌جك زمان ghèlèj -zàmān.
Fye, *int.* عیب 'àyb, اوطان ùtàn.

G.

Gabion, *s.* طابیه سپدی tàbiya-sèpedi.
Gad about, *v.n.* یلازلق‌ایدوب‌کزمك hàylàzlík-èdup-ghèzmek.
Gadfly, *s.* آت سنکی àt-sinè*ghi*.
Gaiety, *s.* فراح fèrāh, جنبش jùnbush
Gain, *s.* کار kyàr, قزانج kàzanj; —, *v* قزانمق kàzanmak, کارا kyār-e واصل‌اول vāssil-òl, یتشمك yètishme ایارتمق àyartmak; — over, رتمق àyartmak; — upon, لرولیوب ìlérüléyup-tùtajak-òl; طوتوجق‌اول ground, یر قزانمق yèr-kàzanma ایلرولمك ìlérülémek; — time, ت wàkit-kàzanmak. [tèkzīb-e قزانمق
Gainsay, *v.a.* انکارا ìnkyār-et; ذیب ا
Galata (a quarter of Constantinople), غلطه Ghàlàta. [bòra, فرطونه fìrtin
Gale, *s.* صیقی‌روزکار sìki-rùzghyār; ه
Gall, *s.* عود 'àd, زهر zèhré; ارت mèrārèt; (rub) یارا yàra; —, r یانجتمك ìnjitmek, یارا yàra-e کوجه‌کتمك ghyùjé-ghìtmek; —n nutgall, *s.* مازی màzi.
Gallant, *a.* یکیت yìghit, جسور jèssū دلاور dilāvèr, بهادر bàhādir; —, عاشق 'àshik; زنپاره (zàmpara).
Gallantry, *s.* یکیتلك yìghitlik, سارت jèssārèt; زنپاره‌لق (zàmparalik).
Gallery, *s.* دیوانخانه dīwànkhāné; ار شرفه‌سی mìnāré-shùrféssi; ستی

اورتهلی àsstu-àrtulu-yòl, صوقاق kyùpru.

[illegible], s. چکدرمه chèktirma. [prànghа.

[illegible], s. pl. کورك kyùrèk; پرانغه

[illegible]-slave, s. کورکلو kyùrèklu; پرانغه‌لو prànghali.

[illegible]poli (town of), s. گلیبولی Ghēlībòli.

[illegible]oon, s. شرید shèrid.

[illegible]op, s. دیرت‌نعل dùrt-(nàl); —, v.n. دیرت‌نعل‌کتمك dùrt-(nàl)-ghìtmek.

[illegible]ave, s. داراغاجی dār-àghàji.

[illegible]anic, s. غلوانیقی ghalvaniki; —

[illegible]attery, غلوانیق طاقمی ghalvanik-

[illegible]ism, s. غلوانیق ghalvanik. [tàkimi.

[illegible]ble, v.n. قماراوینامق kùmàr-òynamak. [kùmārbàz.

[illegible]bler, s. قمارجی kùmārji, قمارباز

[illegible]loge, s. پنطالومبه pàntalòmba.

[illegible]e, s. اویون òyun; (chase) او àv, شکار shikyār, صید sàyd. [kùmārji.

[illegible]ester, s. قمارباز kùmārbāz, قمارجی

[illegible]er, s. ارکك‌قاز èrkek-kàz. [bàluk.

[illegible], s. طاقم tàkim, سوری sùru, بلوك

[illegible]angrene, s. قانغرینه kànghrìna.

Gaol, s. زندان zìndān, حبسخانه hàbss-khāné, محبس māhbèss.

[illegible]oler, s. زندانجی zìndānji.

[illegible], s. اراللك àralik, اچقلق àchiklik, اچیق اچیق àchik-yìr.

[illegible], v.n. اسنمك èssnémek; اچلمق àchilmak, اچیق‌قالمق àchik-kàlmak; — after, — at, v.a. باقمق bàkmak.

[illegible], s. زی zly, قیلق kìlik, قیافت kìyāfèt, کسوت kìssvèt. [pp. محرف mùhàrrèf.

Garble, v.a. تحریف‌ایتمك tàhrìf-et; [illegible]ed,

Garden, s. باغچه bàghcha; kitchen —, بوستان bòsstān; سبزوات باغچه‌سی sèbzéwāt-bàghchassi (zèrzawāt).

Gardener, s. باغچوان bàghchawān.

Gargle, s. غرغره ghàrghara; —, v.a. and n. غرغره‌ایت ghàrghara-et.

Garlic, s. صارمصق sàrimsàk.

Garment, s. روبه rùba, ثوب sèvb.

Garnet, s. لعل là''l.

Garret, s. طوان‌اراسی tàwan-àrassi.

Garrison, s. قلعه‌ده موجود اولان عسکر kàl''àda - mèvjūd - òlàn - ''àssker, مستحفظین عسکری mùstàhfizìn--''àsskéri, اوطوراق عسکری òturàk--''àsskéri; —, v.a. عسکر قومق ''àssker-kòmak; اوطورمق òturmak; to be in —, v.n. اوطورمق òturmak, اوطوراق‌اول òturàk-òl.

Garter, s. دیز باغی dìz-bàghi.

Gash, s. یارهسی بچاق bìchàk-yàrassi.

Gasp, s. نفس nèfess; —, v.n. همان نفس الهمامق (hèmmn)-nèfess-àlama-

Gate, s. قپو kàpi, باب bāb, در dèr. [mak.

Gateway, s. قپو التی kàpi-àlti.

Gather, v.a. (pluck) قوپارمق kòparmak; — up, — together, طوپلامق tòplamak, دیوشرمك dèvshirmek, جمع‌ایت jèm''--et; —, v.n. طوپلانمق tòplanmak; (fester) جراحت طوپلانمق jèrāhàt-tòplanmak. [v.a. اولچمك àlchmek.

Gauge, s. چاپ chàp; اولچی àlchu; —,

Gauntlet, s. زرد الدوانی zìrh-èldivèni.

Gauze, s. بورمجك bùrumjik; wire-gauze, تلدن‌اورمه tèldan-òrmé.

Gay, a. جنبشلو jànbushlu, ایلنجه‌لو

èylènjèli; كيف kèyf; اچق èchik, پارلق pàrlàk; فراح fèrāh.

Gaze, *s.* سيرجى كبى باقش sèyrji-ghìbi--bàkìsh; —, *v.n.* سيرجى كبى باقمق sèyrji-ghìbi-bàkmak. [āhū.

Gazelle, *s.* جيران jèyrān (jèylān), اهو

Gazette, *s.* غزته ghàzèta, تقويم وقائع tàkwīmi-vàkā'i".

Gear, *s.* طاقم tàkim, اداوات èdāwāt, اوادانلق àwadànlik; in —, طاقيلو tàkìli; out of —, طاقيلو دكل tàkìli-dìghil. [larini-kèssmek.

Geld, *v.a.* طاشاقلرينى كسمك tàshak-

Gelding, *s.* اكدش ìghdish, باركير (bèghir.

Gem, *s.* جوهر jèvhèr (pl. جواهر jèwāhīr).

Genealogy, *s.* نسب nèsseb.

General, *s.* پاشا pàsha; مشير mùshīr; سرعسكر sèr-"àsakır, سردار sèrdār, سركرده sèrkèrdé; lieutenant —, فريق fèrik; major —, *or* brigadier —, ميرلوا mīri-lìwā; —, *a.* عمومى "ùmūmī; in —, generally, *ad.* اكثريا èksérìyyā.

Generalissimo, *s.* سردار اكرم sèrdār-èkrèm.

Generate, *v.a.* حاصل ايراث ا hāssil-et, īrāss-et.

Generation, *s.* قرن kàrn; عصر واحد ادملرى "àssri-wāhid-àdamlari; تكون tèkèvvun; تناسل tènāssul; organs of —, الات تناسل ālāti-tènāssul.

Generosity, *s.* سخاوت sàkhāvèt, جومردلك jòmàrdlìk; كرم الشيم kèrèmu-'sh-shìyèm.

Generous, *a.* سخاوتلو sàkhāvetli, جومرد jòmàrd; كريم الشيم kèrīmu-'sh-

Genesis, *s.* تورات tèvrāt. [-shìyèm.

Genie, *s.* جن jìn, جنى jìnnī.

Genius, *s.* هنر hùnàr; استعداد èsti"di هنر صاحبى hùnàr-sāhibi.

Genoa, *s.* جنويز jenviz.

Genteel, *a.* تميز tèmīz; (person) ى زادى kìshi-zādé, افندى èfèndi; (la حانم hànim.

Gentle, *a.* ملايم mùlāyim, يواش yàwà مظلوم màzlūm; طاتلو tàtli.

Gentleman, *s.* كشى زادى kìshi-zā بكزادى bèghzādé, افندى èfèndi.

Genuine, *a.* خالص khālìss, صحيح sàh خاص khāsss.

Geography, *s.* جغرافيا jàghrāfiya.

Geology, *s.* علم طبقات ارض "ilmi-tà kāti-àrz.

Geometer, Geometrician, *s.* دس mùhèndiss, اهل هندسه èhli-hèndés

Geometry, *s.* هندسه hèndéssé.

Georgia, *s.* كورجستان ghùrjistān. [ghù

Georgian, *s.* كورجى ghùrji; —, *a.* جى

Geranium, *s.* ساردليه چيچكى sàrdèl -chìchèghi, ابه كومجى èbé-ghyùm

Germinate, *v.n.* سورمك sùrmek, ك صالمق, kyùk-sàlmak, فلزلنمك fil lənmek.

Get, *v.a.* (procure) پيدا ا pèydā- تحصيل ا tàhsīl-et; —, *v.n.* (go) ك ghìtmek; (become) اولمق òlmak; above, دن زياده يوقارى يه چيقمق dà -ziyādé-yùkāriya-chìkmak; —abro ر اولنمق, sùwèylənilmek سويلنلمك nèshr-òlunmak; دويولمق dòyulma طيشارى كتمك dìshāri-ghìtmek; a fall, دوشمك dùshmek; — a foo

ing, يرلشمك yèrleshmek; — away, v.n. قورتلمق kùrtulmak; ايرلمق āyrilmak; چيقمق chìkmak; —, v.a. چيقارمق chìkàrmak, ايرمق àyrmak, سوكمك sèkmek; قورتارمق kùrtarmak; — before, اوكنه وارمق ènguna-vàrmak; — by heart, ازبرلمك èzbèrlémek; — clear, v. — away; — down, v.n. انمك ènmek; v.a. اندرمك èndirmek; — forward, ايلرولمك illérilémek; — in, كيرمك ghìrmek; — off, v. — away; — on, ايلرولمك illérilémek; اوستنه چيقمق ùsstuna-chìkmak; بنمك bìnmek; كيمك ghìymek; — out, v. — away; — ready, v.n. حاضرلنمق hāzirlanmak, حاضر اول hāzir-ol; —, v.a. حاضرلمق hāzirlamak, حاضر ايت hāzir-et; — the better of, حقندن كلمك kàkkindan-ghélmek; ينمك yènmek; غالب اول ghālib-òl; صاوشدرمق sàwushdurmak; — through, v.n. كچمك ghèchmek; —, v.a. كچورمك ghèchirmek; — together, v.n. طوپلانمق tòplanmak; —, v.a. طوپلمق tòplamak; — up, v.n. قالقمق kàlkmak; —, v.a. چيقارمق chìkàrmak; قالدرمق kàldirmak; ديكمك dikmek; — well, ايواليى īyi-ol, افاقت بولمق ifākàt-bùlmak; — with child, كبه قالمق ghèbé-kàlmak; —, v.a. كبه ايت ghèbé-ét; — you gone, int. هايدى كيت hāydi-ghìt, يقل شورادن yikil-shùradan; هايدى سكدر hàydi-sikdir.

Ghost, s. خيالة khàyālé; روح rūh, جان jàn; Holy Ghost, روح القدس rūhu-'l-kùduss; to give up the —, جانى تسليم روح ايت jàni-chìkmak تèsslīmi-rūh-et;

Giant, s. طاغ كبى ادم dàgh-ghibi-àdam.

Gibbet, s. داراغاجى dàr-àghaji.

Gibraltar, s. جبل الطر Jèbel-tàr.

Giddiness, s. سرسملك sèrsèmlik; باش كوزلر قرارمسى bàsh-dènméssi, دونمسى ghyùzlar-kàrarmassi; عقلسزلق "àklsizlik, خفت مزاج khìffèti-mizāj.

Giddy, a. سرسم sèrsèm; عقلسز "àklsiz; to be —, باشى دونمك bàshi-dènmek, كوزلرى قرارمق ghyùzlari-kàrarmak.

Gift, s. هديه hèdìyyé; عطيه "àtìyyé, احسان ihsān, انعام in"ām; بخشش bàkhshish; موهبه الاهيه mèvhibé'i-ilàhìyyé. [جسيم jèssīm, مفرط mèfrèt.

Gigantic, a. بيوك bìyuk, عظيم "àzīm,

Gild, v.a. يالدزلمى yàldizlamak, تذهيب ايت tèzhīb-et.

Gilding, s. يالدز yàldiz. [kòlàklari.

Gills, s. pl. بالغك قولاقلرى bàlighing-

Gimlet, s. بورغى bùrghu.

Gimp, s. قيطان (ghàytān).

Gin, s. (spirit) راقى ràki, عرق "àrak; (trap) طوزاق tùzak; (machine) چرخ

Ginger, s. زنجفيل zènjéfīl. [charkh.

Gipsy, s. چنكانه (chìnghèni) قبطى kìbtī.

Giraffe, s. زرافه zùrāfa (zùrāfā).

Gird, v.a. قوشاتمق kùshàtmak; — up (a horse) قولانى چكمك kòlànini-chèkmek, — one's self, قوشانمق kùshànmak.

Girdle, s. قوشاق kùshàk, كمر kàmur.

Girl, *s.* قیز kìz.

Girt, *v.a.* *v.* Gird.

Girth, *s.* محیط mùhīt, چورە chèvré; horse's — bands, قولان kòlàn.

Give, *v.a.* ویرمك vèrmek, vìrmek; — اعطا ا ì''tā-et; حاصل ا hāssŭl-et; —, *v.n.* (stretch) اسنمك èssnémek; (frost) كوشەمك ghèvshémek; — a call, چاغریویرمك chàghìrivèrmek; اوغرایویرمك òghrayivèrmek; — a guess, برتخمین ا بلیویرمك bìlivèrmek; bìr-tàkhmīn-et; — a look, باقیویرمك bàkivèrmek; — a portion, جهاز ویرمك jìhāz - vèrmek (chèhiz); — away, ویریویرمك vèrivèrmek, هبه ا hìbé-et; — back, — back again, كیرو ویرمك ghèri - vèrmek; — battle, جنكه باشلامق jènghé-bàshlamak; — ear, قولاق ویرمك kùlàk-vèrmek; — forth, طیشاری ویرمك dìshàri-vèrmek; اعلان ا ì''lān-et; — ground, كیرو چكلمك ghèri - chèkilmek; سوزندن دونمك sàzundan-dònmek; — a hand, یاردم ا yàrdìm-et; — heed, دقت ا dìkkàt--et; — in charge, تسلیم ا tèsalīm-et; — judgment, اعلام ا ì''lām-et; — the lie, تكذیب ا tèkzīb-et; — notice, خبر ویرمك khàbər-vèrmek; — one joy, تبریك ا tèbrīk - et; — leave, اذن ویرمك ìzin-vèrmek; رخصت ویرمك rùkhsàt-vèrmek; — one's mind, افكارینی بیان ا èfkyārini-bèyān--et; — one's mind to (a thing), صرف ذهن ا دوشمك sàrfi - zihn - et, dùshmek, توغل ا tèvàghghul - et, مشغول ا mèshghūl-òl; — out, طیشاری ویرمك dìshàri-vèrmek; ن ا ì''lān-et; —, *v.n.* یورلمق yòrùlmak; اوصانمق ùssànmak; دوكنمك dùkùlmek; — over, *v.a.* تسلیم ا tèsalīm-dèvr-et; —, *v.n.* وازكچمك wàzghèchmek; كسلمك kèssilmek; — place, چكلوب یر ویرمك chèkilìb-yèr - vèrmek; — suck, ایمزرمك èmzirmek, بسلمك bèsslémek; — slip, صاوشمق sāwushmak; — سویلمك sùwèylèmek; — warning, خبر ویرمك khàbər-vèrmek; — way, قیرامق kìrālmak; قوپمق kòpmak; یقلمق yìkılmak; بوزلمق bòzulmak.

Glad, *a.* ممنون mèmnūn, مسرور mèssrūr; to be —, حظ ا حظ hàzz-et, خوشلنمق khòshlanmak. [سرور sùrūr

Gladness, *s.* ممنونیت mèmnūnìyyèt

Glance, *s.* باقش bàkish; —, *v.n.* باقمك bàkmek; — over, كوز اتمق ghyòz àtmak

Gland, *s.* بیض bèyz (bèz).

Glare, *s.* پك پارلایش pèk-pàrlayish; *v.n.* پك پارلامق pèk-pàrlamak; — كوزلری اتش كبی اولەرق باقمق ghyòzlàri-àtèsh-ghìbi-òlarak-bàkmak.

Glass, *s.* جام jàm, بللور billūr (drinking) قدح kàdeh; (looking) ایینه àyina; (eye) كوزلك ghyòzlùk (telescope) دوربین dūrbīn (dùrbun) (hour) قوم ساعت kùm-sā''at.

Glaze, *s.* سر sìrr; —, *v.a.* جام كچورمك jàm-ghèchirmek; جام قاپلامق jàm

Glazier, *s.* جامجی jamji. [-kàplamak

...ar, *s.* شعاع shù''ā''; —, *v.n.* ...لمق pàrlamak. [àkip-ghèchmek.
... *v.n.* قايمق kàymak; اقوب كچمك
...er, *s.* پارلايش pàrlayish; —, *v.n.* ...لمق parlamak.
...e, *s.* كورة kyùré.
...ar, *a.* كروى kyùrévī. [hàbāb.
...ble, *s.* حبه hàbbé, دانه dāné; حباب
...n, *s.* قرانلق kàranlik; كدر
...ar, مغمومیت màghmūmiyyèt.
...omy, *s.* قرانلق kàranlik; مغموم
...ghmūm. [tèmjīd-et.
...y, *v.a.* حمد ا hàmd-et, ا تمجيد
...us, *s.* نامدار nāmdār, مشهور
...hhūr; رونقلو rèvnàkli.
...y, *s.* حمد hàmd; مجد mèjd; شوكت shèvkèt; رونق rèvnàk, شان
...in, شهرت shùhrèt.
...e *s.* جلا jilā, پارلاقلق pàrlaklik;
— over, *v.a.* اورتمك òrtmek.
...s, *s.* الدوان (èldivèn), الدوانلق
...ènlik). [àtèsh-késsilmek.
...n, *v.n.* يانمق yànmak, اتش كسلمك
...l, *s.* طوتقال tùtkàl; — *v.a.* طوتقال ايله ياپشدرمق tùtkàl-ìla-yàpshdìrmak.
...ra, *s.* اوبور òbur, اكول èkyūl.
...ory, *s.* اوبورلق òburlik.
...y, *s.* صورى صنمك sìvri-sìnek.
..., *v.a.* كهرمك ghèmirmek.
...on, *s.* عضاد ''izādé.
... *v.n.* كتمك ghìtmek, يوريمك
...ùrumek; — about, دولاشمق
...ólashmak; باشلامق bāshlamak;
— abroad, طيشارى چيقمق dìshāri-

-chìkmak; طيشارى كتمك dìshàri-
-ghìtmek; طاغلمق dàghilmak,
نشر اولنمق nèshr-òlunmak; —
against, قارشو كتمك kàrshi-ghìtmek;
بد كلمك bèd-ghèlmek; — along,
همان كتمكده او (hèmɪn)-ghìtmekdè-òl;
— ashore, قره يه چيقمق kàraya-
-chìkmak; قره يه اوطورمق kàraya-
-òturmak; — astray, يولنى شاشرمق
yòlunu-shàshìrmak; فنا يوله صاپمق
fēna-yòla-sàpmak; — asunder,
قوپمق kòpmak, كسلمك kèssilmek;
— away, كتمك ghìtmek; — back,
كيرو كتمك ghèri-ghìtmek; — back-
wards, كيرولمك ghèrilémek;
ترس يوريمك tèrss-yùrumek; —
backwards and forwards, كيدوب
كلمك ghìdup-ghèlmek; — down,
انمك ènmek; باتمق bàtmak;
— for, كيدوب المق ghìdup-àlmak;
— forth, نشر اولنمق nèshr-òlunmak;
— from, دونمك چيقمق chìkmak; —
dònmek, ايرلمق àyrılmak; —
halves, پايلاشمق pàylashmak;
— in, كيرمك ghìrmek; ايچرو كتمك
ìchèri-ghìtmek; — off, كيديورمك
ghìdivèrmek; بوزلمق bòzulmak,
اويمامق ùymamak, اولمامق òlmamak;
كچمك ghèchmek; كسلمك kèssil-
mek; اتش المق àtèsh-àlmak; پاطلامق
pàtlamak; اوچمق ùchmak; — on,
دورمامق ìléri-ghìtmek; ايلرو كتمك
dùrmamak, قالمامق kàlmamak,
فارغ اولمامق fārigh-òlmamak; اويمق
ùymak, اولمق òlmak, كيلمك

ghìyilmek; — out, طيشارى چيقمق dìshàri-chìkmak; سونمك sùnmek, منطفى اول mùntùfi-ol; — over, كچمك ghèchmek; اوستندن كچمك ùsstun-dan-ghèchmek; كوزدن كچورمك ghyùzdan-ghèchirmek; كزمك ghèzmek; يوقلامق yòklamak; — through, ايچندن كچمك ìchindan-ghèchmek; كوزدن كچورمك ghyùzdan-ghèchirmek; let go the anchor! فوندة fònda.

Goad, s. اوكندرغ ùghùndérè; —, v.a. دورتمك dùrtmek, دورتشدرمك dùrtushtarmek. [màhàlli-màksūd.

Goal, s. سرمنزل sèr-mènzil, محل مقصود

Goat, s. كچى kèchi; he —, ارکچ èrghech.

Goblet, s. قدح kàdeh, جام jām, پياله pìyālè. [ilāh.

God, s. الله àllāh, تنكرى tànghrì, اله

Godhead, s. لاهوت lāhūt.

Godly, a. صالح sālih, ديندار dìndār.

Goitre, s. اور ūr.

Gold, s. التون àltìn, زر zèr, ذهب zèheb.

Goldbeater, s. ورقجى vàrakji.

Golden, a. التون àltìn, زرين zèrīn.

Goldfinch, s. سقاقوشى sàka-kùshu.

Gold-lace, s. سرمة sìrma.

Goldsmith, s. قويومجى kùyumjù.

Gonorrhœa, s. بل صوغوغى bèl-sòghughu.

Good, s. خير khàyr, ايولك ìyilik, فلاح fèlāh; —, a. ايو ìyi; يرار yàrar.

Good-humour, s. كيف kèyf; to be in a —, كيفى اول kèyfi-òl.

Good-humoured, a. كولر يوزلو ghyùlèr-yùzlu, دارلمز dàrìlmàz.

Goodly, a. كوزل ghyùzèl; جك bìyujèk, خيلى khàyli.

Good-nature, s. ايو طبيعت ìyi-tàbì'

Good-natured, a. ايو ìyi, طاتلو tà كوزل خويلو ghyùzèl-khùylu.

Goodness, s. ايولك ìyilik.

Goods, s. pl. اشيا èshyā, امتعه èmtà اموال èmvāl, مال màl.

Goose, s. قاز kàz; tailor's —, اوتى

Gooseberry, s. بكطاشى اوزومى bà tàshi-ùzumu.

Gorge, s. بوغاز bòghāz; —, طيقامق dòyurmak; طيقامق tì mak; —ed, p.p. دويمش dòymu طيقانمش tìkànmish; to become v.n. دويمق dòymak; طيقانمق tìk mak.

Gosling, s. قازپلازى kàz-pàlazi.

Gospel, s. انجيل شريف ìnjīli-shèrif.

Gossamer, s. شيطان عربهسى shèyt -'ìarabassi. [èn

Gossip, s. بوشبوغاز bòsh-bòghāz; س

Gourd, s. قباق kàbak.

Gourmand, s. شكمپرست shìkèmpèrè

Gout, s. نقريس nìkrìss.

Govern, v.a. حكومت ايتمك hùkyūmèt idārè-et, ادارة ايتمك ضبط و ربط zàbt -ràbt-et.

Government, s. حكومت hùkyūm ادارة idārè, ضبط و ربط zàbt-u-rà دولت dèvlèt; وكلاى دولت vùkéli -dèvlèt, وكلا طاقمى vùkélà-tàkimi.

Governor, s. والى vāli, متصرف mùt sàrrif, متسلم mùtèssèllim; lieuten —, قائممقام kā'im-màkām.

Gown, s. (woman's) فستان fìstan; (man's outer) جبه jùbbé; (inner) انتاری àntāri.

Grace, s. كرم kèrem, لطف lùtf, عنايت ināyèt, احسان ihsān; لطافت lùtfèt, نزاكت nèzākèt, حسن hùsn, دعا dù"ā; تشكر tèshèkkyur, مغفرت màghférèt, غفران ghùfrān; your —, ذات عاليلرى zāti-'àlìléri, ذات دولتلرى zāti-dèvlètléri; his —, فخامتلو fàkhāmètlù; —, v.a. تزيين ايت tèzyīn-et, زينت ايت zìnnet-èt.

Graceful, a. حسنلو hùssunlu, نازك nāzik, نزاكتلو nèzākètli.

Gracious, a. (person) كريم kèrīm, لطيف lùtf, عنايتكار "ināyètkyār, نازك nāzik; (act or word) لطف وعنايت lùtf-vè-"ināyet-āmīz, كريمانه kèrīmāné, عنايتكارانه "ināyetkyārāné, نازكانه nāzikyāné.

Gradation, s. درجه dèréjé; تدريج tèdrīj.

Gradual, a. تدريجى tèdrījì; —ly, ad. على التدريج "àlé't-tèdrīj.

Graft, s. اشى àshi, قلم اشيسى kàlèm-àshisi; —, v.a. اشلاتمق àshlatmak; اشلامق àshlamak.

Grain, s. دانه dāné (tāné), حبه hàbbé; تخيره tàkhīré; تخم tòkhum; (of wood) طمر dàmar; to go against the grain, ادمك كوجنه كتمك àdamìng-ghyùjuné-ghìtmek.

Grammar, s. صرف ونحو sàrf-u-nàhv.

Grammar-school, s. مكتب عرفان mèktèb-i-"ìrfān.

Granary, s. انبار ànbār.

Grand, a. بيوك bìyuk; عظامتلو "àzāmètli; طنطنه لو tàntanalì.

Grandee, s. رجال كباردن برى rìjāli-kibārdan-bìri, اعاظم رجالدن برى à"āzimi-rìjāldan-bìri.

Grandeur, s. عظامت "àzāmèt, طنطنه tàntana, هيبت hèybèt.

Grandfather, s. بيوك بابا bìyuk-bàba, دده dèdé, جد jèdd. [turàk-kèlām.

Grandiloquence, s. طمطراق كلام tòm-

Grandiloquent, a. كلامى طمطراق kèlāmi-tòmturàk. [بيوك والده bìyuk-vālidé.

Grandmother, s. بيوك انا bìyuk-àna,

Grandson, s. طورون tòrun, حفيد hàfīd, نبيره nèbīré.

Grand-Vizier, s. صدر اعظم sàdr-à"zàm.

Grant, s. احسان ihsān; فرمان fèrmān, برات bèrāt; —, v.a. ويرمك vèrmek, احسان ايت ihsān-et; تسليم ايت tèslīm-et, اعتراف ايت i"tirāf-et; فرض ايت fàrz-et.

Grape, s. اوزوم ùzum; — shot, مسكت misskèt, صاچم sàlkım.

Grapple with, v.a. اوغراشمق ògràsh-mak, چكشمك chèkishmek.

Grasp, v.a. طوتمق tùtmak, قاورامق kàwramak, قبض ايت kàbz-et.

Grass, s. اوت òt.

Grasshopper, s. چكركه chèkirgé.

Grassplot, s. چيم chìm.

Grate, s. اوجاق òjak; اسقاره ìsakàra; —, v.a. رندلمك rèndélemek; —, v.n. سورنمك sùrunmek, غجردامق ghìjirdamak; — on one's feelings, ادمك بدينه كتمك àdamìng-bèdiné-ghìtmek.

Grateful, *a.* متشكر mùtéshèkkir, شاكرالنعمة shākiru-'n-nì"mé.

Grater, *s.* رندة rèndé.

Gratification, *s.* ممنونيت mèmnūnìyyèt, صفا sàfā; نعمت nì"mèt; بخشش bàkhshish, احسان ihsān, انعام in"ām; خشنوديت khòshnūdìyyèt; حظ hàzz, حظ نفس hàzzi-nèfss.

Gratify, *v.a.* ا ممنون mèmnūn-et, ا خشنود khòshnūd-et; صفا ويرمك sàfā-vèrmek; خوشلاندرمق khòshlandirmak; ا حاصل hāssil-et; ا اجرا ijrā-et; ا اقتضاسنى اجرا ìktizāssini-ijrā-et; تابع او tābi"ol, اويمق ùymak.

Gratis, *ad.* بادهوا bādi-hèwā (bèdāwa), مجانا mèjānan.

Gratitude, *s.* شكر shùkr, تشكر tèshèkkyur, شكرانيت shùkrānìyyèt.

Gratuitous, *a.* بادهوا bādi-hèwā (bèdāwa).

Gratuity, *s.* بخشش bàkhshish, احسان ihsān, انعام in"ām.

Grave, *s.* مزار mèzār, قبر kàbr, مقبرة màkbéré; —, *a.* (person) اغر àghir, تمكينلو tèmkīnli; (affair) قورقلور kòrkulur, قورقله‌جق kòrkulajak; —, *v.a.* قازمق kàzmak, حك‌ا hàkk-et.

Gravestone, *s.* مزار طاشى mèzār-tàshi.

Graving-tool, *s.* قلم kàlɛm.

Gravity, *s.* (personal) اغر àghir, تمكين tèmkīn; (of affairs) قورقله‌جق‌برحال kòrkulajak-bìr-hāl; (of substances) ثقلت sìklèt; specific —, ثقلت‌ذاتيه sìklèti-zātìyyé.

Gravy, *s.* صو sò. [yàghlam

Grease, *s.* ياغ yàgh; —, *v.a.* لامق

Great, *a.* بيوك bìyuk, كبير kèbīr, يم "àzīm; چوق chòk; the —, *s.* كبار kibār, كبارطاقمى kibār-tàki كبرا kyùbérā; a — many, a — de برچوق bìr-chòk; — grandfath ددەنك‌باباسى dèdéning-bàbassi; grandson, طورونك‌اوغلى tòrunu -òghlu; Alexander the —, كندر رومى Isskender-rūmi; Peter the دلى پترو dèli-Pétro.

Great-coat, *s.* قپود kapòt. ["àzām

Greatness, *s.* بيوكلك bìyukluk; امت

Greece (kingdom of), *s.* انستان Yūnānisstān; — (ancient) روم rūr

Greedy, *a.* اچكوزلو àch-ghyùzlu; وق‌ير chòk-yèr, اوبور òbūr.

Greek (in general), *a.* روم rūm, مى rūmi; (of the kingdom) يونان yūnā (language) *s.* رومجه rūmjé.

Green, *a.* يشل yèshil; خام khàm.

Greengrocer, *s.* سبزواتجى sèbzéwātji

Greenhouse, *s.* ليمونلق limònlùk.

Greens, *s. pl.* لهنه làhana.

Greet, *v.a.* سلام ويرمك sèlām-vèrmek

Grey, *a.* قير kìr; بوز bòz; شى ghyùmishī; قورشونى kùrshunī; - *s.* — of the morning, اح‌ايدينلغى sàbah-àydinlighi; — of the evenir اخشام‌قرانلغى àkhshàm-kàranlighi.

Greybeard, *s.* اق صقاللو àk-sàkalli.

Greyhound, *s.* تازى tàzi.

Gridiron, *s.* اسقارا isskàra.

Grief, *s.* كدر kèder, درد dèrd, اوت

...rèt, الم èlem, غم ghàm, اندوه ...

...rance, s. موجب تشکی mùjibi-tèsh-...; بلا bèlā, درد dèrd; غدر ghàdr; ... zùlm.

...ve, v.a. کدر ویرمك kèder-vèrmek; —, v.n. کدرا kèder-et, قساوت چکمك ...ssārèt-chèkmek, غم یمك ghàm-...mek, مکدر او mùkèddɛr-òl.

...vous, a. عظیم والیم "àzīm-vè-èlīm, ... fèna. [kìzàrtmak.

...v.a. اسقاردمق ìsskàrda-...d, v.a. (flour, &c.) اوکتمك ùghut-...k; چکمك chèkmek; (colours, ... ازمك èzmek, سحق sàhk-et; ...ton, &c.) طاشه طوتمق tàsha-tùtmak; ...e teeth) غجرداتمق ghìjirdatmak.

...stone, s. طاش tàsh, بلکی bilèghi, بلکی طاشی bilèghi-tàshi.

...s. ال èl, پنچه pènché, قبضه kàbza; —, v.a. صیقی طوتمق sìki-tùtmak; ... قارن اغرتمق kàrn-àghritmak; gripes, ... قارن اغریسی kàrn-àghrissi, صانجی sànji. [sànji.

...s. قیقرداق kìkirdàk.

...s. ایکلدی ìngilti, انین ènīn; — v.a. ایکلمك ìnglémek.

...er, s. بقال bàkkāl.

...s. قاصق kàsɪk.

...s. سئیس sè'ìss, اسپر ìsspir.

...e, s. یو yīv, yīw.

...s. اون ایکی دوزینه òn-iki-dùzina, یوزقرق درت دانه yùz-kìrk-dèrt-...ané); —, a. قبا kàba, فنا fìna, دارسی چیقمامش dàrssi-chìk-...amish.

Grot, Grotto, s. مغاره màghara, این īn.

Ground, s. یر yèr, عرصه "àrsa; زمین zèmīn; اساس èssāss; موجب mùjib, سبب sèbeb, مناسبت mùnāssébèt; —, a. اوکدلمش ùghudulmush; دوکلمش dùghulmush, چکلمش chèkilmish, ازلمش èzilmish; —, v.a. تأسیس tè'sīss-et; —, v.n. (a ship) اوطورمق òturmak.

Grounded, a. متأسسی mùté'èssiss, مبتنی mùbténi; اصلی وار àssli-vàr.

Groundless, a. دیبسز dìbsiz, اصلی یوق àssli-yòk, بوش bòsh.

Grounds, s. pl. تلوی tèlvi, طورطو tòrtu, پوصه pòssa.

Ground-swell, s. صالنتی sàlinti.

Ground-work, s. تمل tèmel.

Group, s. کومه kyùmé, بلوك bùluk; —, v.a. طوپا tòp-et; —, v.n. طوپاو tòp-òl.

Grove, s. اورمان òrmàn.

Grow, v.n. بیومك bìyumek; بویلانمق bòylanmak; سورمك sùrmek; اولمق òlmak, کسلمك kèssilmek.

Growl, v.n. خرلامق khìrlamak.

Gruel, s. یوان چوربا yàwàn-chòrba.

Gruff, a. بوغوق bòghuk; خویسز khùysuz.

Grumble, v.n. سویلنمك sùwèylɛnmek.

Guarantee, s. (person) کفیل kèfīl; (thing) کفالت kèfālèt; رهین rèhīn.

Guard, s. (man) یساقجی yàssakji, قواص kàwass, عسکر "àsskɛr, نوبتجی nùbètji; (soldiers) خاصه عسکری khāssa-"àsskéri, عساکر خاصه "àssa-kiri-khāssa; (time or duty) نوبت nùbèt; (of a sword-handle) چاپراز

chàpràz; (of a gun-trigger) قورقولق kòrkulùk; —, *v.a.* صقلامق sàklamak, حفظ ا hìfz-et, محافظه mùhāfaza-et; باقمق bàkmak.

Guard-house, *s.* قوللق kùllùk.

Guardian, *s.* وصی wàssi; محافظ mùhāfiz.

Guerilla, *s.* باشی بوزق bàshi-bòzuk.

Guess, *s.* ظن zànn, تخمین tàkhmīn; —, *v.a.* بلمك bilmek; تخمین ا tàkh-

Guest, *s.* مسافر mùsāfir. [mīn-et.

Guidance, *s.* هدایت hìdāyet; دلالت dèlālèt.

Guide, *s.* قلاغوز kìlāghuz, دلیل dèlīl, هادی hādī, رهنما rèhnumā; —, *v.a.* یول کوسترمك yòl-ghòsstùrmek; قلاغوزلق ا kìlāghuzluk-et.

Guild, *s.* اصناف èssnāf. [hīlé.

Guile, *s.* غل وغش ghìll-u-ghìsh, حیله

Guilt, *s.* قباحت kàbāhàt, جرم jùrm, کناه ghyùnāh.

Guiltless, *a.* قباحتسز kàbāhatsiz, کناهسز bì-ghyùnāhsiz, بیکناه ghyùnāhsiz. [jùnhali.

Guilty, *a.* قباحتلو kàbāhatli, جنحه لو

Guinea-fowl, *s.* بچ طاوغی bèch-tàwughu.

Guitar, *s.* کیتاره ghitāra.

Gulf, *s.* (bay) کورفز kyùrfez; (abyss) وطه vàrta, حفره hùfré.

Gull, *s.* (bird) مارطی màrti; (dupe) شاشقین shàshkin; —, *v.a.* الداتمق àldatmak.

Gullet, *s.* غرتلاق ghìrtlàk, بوغاز bòghāz.

Gum, *s.* صمغ sàmgh (zàmk); (of the eyes) چپاق chàpak; (of the teeth) دیش اتلری dìsh-ètléri; —, *v.a.* صمغ ایله یاپشدرمق (zàmk)-ìla-yàpìshdrmak.

Gun, *s.* طوپ tòp; تفنك tùfènk (tùfèl

Gun-barrel, *s.* تفنك دمیری tùfèn -démiri.

Gun-carriage, *s.* قنداق kùndak.

Gun-cotton, *s.* پامق باروتی pàmù bārūti. [tòpji-bàs

Gunner, *s.* طوپجی tòpjì; بجی باشی

Gunpowder, *s.* باروت bārùt.

Gunshot, *s.* (distance) طوپ منزلی tò mènzili; قورشون منزلی kùrshun-mè zili; — wound, کله یارمسی ghyùl yàrmsi; قورشون یارمسی kùrshu -yàrmsi. [chàkmak

Gunsmith, *s.* تفنکجی tùfènkji (tùfèkj

Gunstock, *s.* تفنك قونداغی tùfèn -kùndàghi.

Gush, *v.n.* فشقرمق fùshkìrmak.

Gust, *s.* روزکارك براسمسی rùzgharìn -bìr-èsmasi; بوره bòra.

Gut, *s.* باغرصق or بغرصاق bàghìrsàk.

Gutter, *s.* اولق òlùk, اولاق òwlàk.

Guzzle, *v.n.* and *a.* ایچمك ìchmè چاقمق chàkmak.

Gymnasium, *s.* تعلیمی محلی n bèdùn-tà''lìmi-màhàli.

H.

Haberdasher, *s.* خرده فروش khùrd fùrūsh.

Habit, *s.* عادت "ādet; خوی khùy.

Habitable, *a.* اوطوریلور òturulur, l kābili-sùknā. [mè

Habitation, *s.* مسکن mèsskèn, ز

...al, *a.* عادت حکمنه کیرمش "ādet-...muna-ghirmish.

...ate, *v.a.* الشدرمق àlishdirmak; — one's self, الشمق àlishmak.

...k, *v.a.* چنتمك chèntmek; —, ...kney, *s.* بارکیر bārghīr (bèyghir), کراجی بارکیر kìrāji-(bèyghiri).

...*a.* دولو *or* طولو dòlu; —, *v.n.* دولو یاغمق dòlu-yàghmak; —, *int.* السلام علیك ès-sèlāmu-"àlèykè; —, *v.a.* بیورك بیورلك دیو قبول bùyurung-bù-...rung-dèyu-kàbūl-et; چاغرمق chà-...*a.* دنج dınj. [ghirmak.

...*a.* یارم yàrim; —, *s.* یاری yàri; ... and a half, بچوق ... bùchuk; —, *ad.* یاری یاری یه yàri-yàriya.

...noon, *s.* یارم ای yàrim-ày.

...pay, *s.* حضر معاشی hàzar-mà"āshi.

...penny, *s.* اون پاره òn-pārè.

...ess-over, *a.* سرخوشجه sàrkhòshjè.

...witted, *a.* بودالا bùdàla.

...*s.* دیوانخانه dīwānkhānè.

...*int.* ای èy, باقی بکا bàna-bàk.

...*v.a.* تقدیس ا tàkdiss-et, مبارك ا ...rak-et; رعایت ا rì"āyet-et, مبارك خد mùbārek-"àdd-et; —ed, ...*a.* مبارك mùbārek, مقدس mù-...ddès.

...*s.* ایلنش èylènish; —, *a.* طوپال ...pàl; —, *v.n.* ایلنمك èylènmek; طوپالمق tòpàllamak, اغسیمق àghsi-...mak; —, *int.* حالط hàlt.

...er, *s.* یولار yùlar; ایپ ip.

...e, *v.a.* ایکی یه بولمك ìkiya-bùlmek; پایلشمق pàylàshmak.

Ham, *s.* بوط bùt, قاینانق kāynàk; دونکز بوطی پاصدرمسی dònguz-bùtu-pàss-dirmassi (dòmuz). [ùfàk-kyày.

Hamlet, *s.* کویجکز kyàyjègh*i*z, اوفاق کوی

Hammer, *s.* چکیج chèkij; طوقماق tòkmàk; sledge —, واریوس vàriyoss; —, *v.a.* دوکمك dùghmek.

Hammock, *s.* براندة brànda.

Hamper, *s.* قپاقلو سپد kàpàkli-sèped; —, *v.a.* صیقندی ویرمك sìkinti-vèrmek, النی ایاغنی باغلامق èlini-àyaghini-bàghlamak, باغلامق bàghlamak.

Hand, *s.* ال èl, دست dèsst, ید yèd; (man) ادم àdam, نفر nèfer, ایشجی ìshji; (signature) امضا ìmzā; hour —, عقرب "àkreb; minute —, یلقوان yèlkowàn; —, *v.a.* ویرمك vèrmek; — over, تسلیم ا tèsslīm-et; — in hand, *ad.* ال اله ویرلك èl-èla-vèrèrek; علی الاتفاق "àlé-'l-ittifāk; to live from hand to mouth, اخشام نه یه جکنی صباحلین بلمامك àksham-nè-yèyé-jéghini-sàbàhléyin-bilmamek.

Handful, *s.* اوچ طولیسی āwuj-dolussu.

Hand-grenade, *s.* ال خمبرسی èl-khùmbarassi.

Handicraft, *s.* صنعت sàn"àt.

Handkerchief, *s.* مندیل mèndil, چورة chèvrè, یمنی yèmèni, یاغلق yàghlik, مقرمة màkrama-(màh-).

Handle, *s.* صاپ sàp, قولپ kùlp, قولاق kùlak, قبضة kàbza; —, *v.a.* طوتمق tùtmak, قوللانمق kùllànmak.

Handsome, *a.* کوزل ghyùzèl, کومسترشلو ghyùsstèrishli, یاقشقلو yàkishùkli.

Handspike, *s.* مانوله mànavèla.

Handy, *a.* (man) هزارفن hèzār-fènn (hèzārifènd); (thing) راحت ràhat, قولای kòlay, ایشه یرار ìsha-yàrar.

Hang, *v.a.* اصمق ìssmak; —, *v.n.* اصلمق ìssilmak; — about, طولاشمق dòlashmak; — back, ایلرو کلمامك ilèri-ghèlmamek, کیرو طورمق ghèri--dùrmak; — down, صارقمق sàrkmak; — out, *v.a.* اصمق ìssmak, سرمك sèrmek; صارقتمق sàrkìtmak, قالدرمق kàldìrmak, کوسترمك ghyùsstɪrmek; —, *v.n.* صارقمق sàrkmak; اصلمق ìssilmak; — over, طاشمق tàshmak; صارقمق sàrkmak; — together, برى بريني براقمامق bìri-bìrini-bràkmamak; — up, اصمق ìssmak. [kilij.

Hanger, *s.* قصه جق بر قلیج kìssajek-bir-

Hangman, *s.* جلاد jèllād.

Hank, *s.* قنغال kànghal, طرة tùrrè (tùra).

Hanker after, *v.a.* استمك ìstémek, ارزولمق àrzulamak, ارامق àramak, اشتیاق چکمك ìshtiyāk-chèkmek.

Happen, *v.n.* اولمق òlmak, چیقمق chìkmak, واقع او vāki''òl, تصادف ایتمك tèssādùf-et, ظهورا زوهور zùhūr-et, وقوع بولمق vùkū''-bùlmak.

Happily, *ad.* سعادتله sà''ādètla; برکت ویرسونکه bèrékèt-vèrsin-ki.

Happiness, *s.* سعادت sà''ādèt; ممنونیت mèmnūnìyyèt.

Happy, *a.* ایشی یولنده راحتی یرنده اولان ìshi-yòlunda-rāhati-yèrinda-òlan, سعید sà''īd, مسعود mèss''ūd; ممنون mèmnūn; مسرور mèssrūr.

Harass, *v.a.* یورمق yòrmak, تعب ویرمامك rāhat-vèrmamek, تعجیز ایتمك rāhatsiz-et, tà''jìz-et.

Harbour, *s.* لیمان lìmàn, مرسی or ایسکله mèrsà; —, *v.a.* طوتمق tùtmak, یاتاق او yàtak-òl. [dipòr

Harbour-master, *s.* قپتان دیپورتو kàpta

Hard, *a.* قتی kàti, صرت sèrt, پك pè صیقی sìki; کوچ ghyùch, تین chètin, مشکل mùshkil; — of beli کوچ اینانمز ghyùch-ìnànìr, اینانمز ìnà màz; — to be believed, چ اینانلور ghyùch-ìnànìlir, اینانلمز ìnànìlmà — of hearing, صاغر sàghir.

Harden, *v.a.* قتیلاشدرمق kàtìlashdirma سرتلشدرمك sèrtlɪshdirme پکشدرمك pèkishdirmek; —, *v* قتیلاشمق kàtìlashmak, سرتلشمك sèrtlɪshmek, پکشمك pèkishmek.

Hard-favoured, Hard-featured, *a.* رکین chìrkin.

Hard-hearted, *a.* مرحمتسز mèrhàmetsi

Hardihood, *s.* جسارت jèssārèt.

Hardiness, *s.* طیانقلق dàyànìklìk.

Hardly, *ad.* همان hèmān (hèmm چپه مساعده کوچ بلا ghyùch-bèlā; کوسترمیه رك hìch-mùssā''adā-ghyù tɪrméyérek.

Hardness, *s.* قتیلق kàtìlìk, رتلك sèrtlìk; صیقیلق sìkìlìk; کوچلك ghy chluk, چتینلك chètinlìk, شکللك mùshkillik, صعوبت sù''ūbèt.

Hardship, *s.* صیقندی sìkìndi, شقت mèshàkkàt.

Hardy, *a.* طیانقلو dàyànìklì, دنج dinj

...r. s. طاوشان tàwshan. [kulàk-vèr.
...ng st. دكله dinglé (diné), قولاق‌ويز
...t. s. فاحشه fāhishé.
...m, s. ضرر zàrar, زيان zìyān; —,
...v.a. اينجتمك injitmek, ضررا zàrar-et.
...ess, a. ضررسز zàrarsiz. [mùwāfakàt.
...ny, s. طاتلولق tàtlilìk; موافقت
...ss, s. قوشم or قوشوم kòshum;
...e tàkim; —, v.a. قوشمق kòshmak;
...ker, طاقمنى اورمق tàkimini-wòrmak; —
...p. s. چنك chèngh.
...poon, s. زبقين zìbkin.
...pooner, s. زبقينجى zìbkinji.
...chord, s. كارقديم پيانو kyàr-kàdīm-
...ano.
...ow, s. چفتجى طراغى chìftji-tàraghi;
— v.a. طرامق tàramak; — one's
...ings, ادمك يوركنى قاناتمق àdam-
...-yurèghini-kànàtmak.
...t, a. سرت sèrt.
...orn, s. نشادر nìshàdir; (spirit
... نشادر روحى nìshādir-rūhu.
...rest, s. حصاد hāssād, محصول
...ūl; — time, بچم وقتى bìchim-
...ti, اوراق وقتى òrak-wàkti.
... s. يحنى yàhni; —, v.a. يحنى
...ni-et.
...te, s. عجله "àjélé; چابكلك chà-
...lik, سرعت sùr"àt; —, v.n. عجله
...élé-et, چابك‌او chàbìk-òl.
...n, v.n. چابك‌كتمك chàbìk-
...tmek; —, v.a. تعجيل tà"jīl-et.
...tly, ad. عجله‌ايله "àjélè-ìla, على
العجله "àlà-l-"àjélé.

Hasty, a. چابك chàbìk; صبرسز sàbrsiz, چابك قزار chàbìk-kìzar.
Hat, s. شاپقه shàpka.
Hatch, v.a. ياورى چيقارمق yàwri-chì-kàrmak; —, s. قپو kàpi; انبارقپاغى ànbar-kàpàghi.
Hatchet, s. بالطه bàlta.
Hatchway, s. انبار اغزى ànbar-àghizi.
Hate, s. بغض bùghz, عداوت "àdāvèt; نفرت nèfrèt; —, v.a. هيچ‌سومامك hìch-sèvmamek; عداوت‌ا "àdāvèt-et.
Hateful, a. منفور mènfūr, مقبوح màkbūh.
Hatred, s. بغض bùghz, عداوت "àdāvèt; نفرت nèfrèt. [(kìbir).
Haughtiness, s. تكبر tèkèbbur, كبر kìbr
Haughty, a. متكبر mùtékèbbir, كبرلو kìbirli, فرعون fìr"àwn, نوبران nòbràn.
Haul, v.a. چكمك chèkmek; هيسه‌ا
Haunch, s. صغرى sàghri. [hìsa-et.
Haunt, v.a. طائف‌او tā'if-ol.
Have, v.a. مالك‌او mālik-òl.
Havoc, s. زيان zìyān, خسارت khàssārèt.
Hawk, s. اتمجه àtmàja; —, v.a. كزدروب kèzdirip-sàtmak. صاتمق ghèzdiriji-
Hawker, s. كزدريجى بازركان
Hawser, s. پلامار pàlamàr. [bàzirghyān.
Hay, s. قورو اوت kùru-òt.
Haycock, s. اوت يغينى òt-yìghini.
Haymaking, s. اوت بچمك òt-bìchmek.
Hayrick, Haystack, s. بيوك قورو اوت bìyuk-kūru-òt-yìghini. يغينى
Hazard, s. بخت bàkht; تصادف tèssā-duf; —, v.a. تهلكه‌يه‌قومق tèhlikéyé-
Hazardous, a. تهلكه‌لو tèhlikéli. [kòmak.
Haze, s. سيس sìss, دومان dùmàn.

Hazel, *s.* فندوق fındık; —, *a.* كستانه رنكلو kèsstānė-rènkli.

He, *pr.* او ò, اول òl; —, *a.* اركك èrkek.

Head, *s.* باش bàsh; سر sèr, رأس rè'ss; (of a ship), باش bàsh; (of a cask) ديب dib; (of an arrow) تمرن tèmrèn; —, *a.* باش bàsh, برنجى bìrinji; —, *v.a.* باش او bàsh-ol, سركردەاو sèrkèrdė-òl.

Headache, *s.* باش اغريسى bàsh-*ăghrissi*.

Headland, *s.* بورون bùrun.

Headlong, *ad.* باش اشاغى bàsh-ăshà*ghi*, دپه تقلاق (tèpė)-tàklak.

Head-quarters, *s.* مركز mèrkez.

Headstrong, *a.* سوز دكلەمز sùz-dìnglėmàz (dìnėmàz).

Headway, *s.* يول yol; يوريمه yùrumė.

Heal, *v.n.* ايواو ìyi-òl; —, *v.a.* ايوا ìyi-et.

Health, *s.* صحت sìhhàt, عافيت "āfìyyèt; كيف kèyf, مزاج mìzāj, طبع tàb"; your health! عشقكزه "ăshki*ngiz*ă.

Healthy, *a.* صاغ sà*gh*, صاغلام sà*ghl*àm.

Heap, *s.* كومه kyùmė, يغين yìghìn; —, *v.a.* يغمق yìghmak.

Hear, *v.a.* اشتمك ìshìtmek, استماعا ìsstimā"-et; دكلەمك dinglėmek (dlnėmek), قولاق ويرمك kùlàk-vèrmek; قبول ا kàbūl-et, اجابت ا ìjābet-et.

Hearing, *s.* قوت سامعه kùvvèti-sāmi"*a*; in one's —, اشيتديكى حالده ìshìtdi*ghi*-hālda; to give a —, اذن ويروب ìzin-vèrup-sùwèylėtmek, دكلەمك (dìnėmek). [mek.

Hearken, *v.n.* قولاق ويرمك kùlàkvèr-

Hearsay, *s.* مسموعات mèsmū"āt.

Heart, *s.* يورك yùrèk, قلب kàlb, dìl; (of a plant) كوبك ghyùb (middle) اورطه or اورته òrta; by ezbèrden ازبردن; to learn by *v.a.* ازبرلمك èzbèrlėmek.

Heart-breaking, Heart-rending, *a.* يورکى طيانمز àdamìng-yùrè*ghi*-dày màz.

Heart-broken, *a.* شكسته دل shikèsstė-

Hearth, *s.* اوجاق òjak. [انصافسز ìnsāf

Heartless, *a.* انسانيتسز ìnsānìyyèt

Heart's-ease, *s.* هرجائى بنفشه hèr-j bènèfshė (mènèkshė).

Hearty, *a.* قوى kàwī, صاغلام sà*ghl*à صميمى sàmìmī, يوركدن yùrèkdən.

Heat, *s.* سيجاقلق sìjàk, سيجاق sìjàk حرارت hàrārèt; اتش àtèsh; خيملق kìzghìnlìk; —, *v.a.* استمق ìsstm تسخين ا قيزدرمق kìzdirmak, tèsskh -et. [كتابسزكافر kìtābsiz-kyā

Heathen, *s.* and *a.* كاور ghyàwr, كافر kyā

Heave, *v.a.* اتمق àtmak; —, *v.n.* اورمق bàsh-wòrmak.

Heaven, *s.* جنت jènnèt, فردوس firdà

Heavy, *a.* اغر à*ghir*, ثقيل sàkīl.

Hectic, *a.* ورملو vèrəmli; — fe كيزلو استمه ghìzli-ìsstm*ă*.

Hedge, *s.* چيت chìt.

Hedgehog, *s.* اوفاق كربى òfàk-kìrpi.

Heed, *s.* دقت dikkàt, تقيد tàkàyy قيد kàyd; —, *v.a.* and *s.* ا ت dikkàt-et, ا قيد kàyd-et.

Heel, *s.* اوكچه àkchė; — over, *v.n.* ق yàtmak; —, *v.a.* ياترمق yàtìrmak.

Hegira, *s.* هجرت hìjrèt ; هجرت نبویه hìjrèt-nèbévìyyé. [اینك ghènj-ìnek.

Height, *s.* دیشی طانه dìshi-dàna, كنج

Heighten, *s.* بوی bòy ; یوكسكلك yùksèklìk, ارتفاع ìrtifā" ; طاغ dàgh, دپه dépé), باير bàyìr, صرت sìrt ; اوج èvj, زروه zirvé ; اورته òrta, وسط wàssat.

Heinous, *a.* پك قبیح pèk-kàbìh ; شنیع shènì" ; اشنع èshnà".

Heir, *s.* (after possession) وارث vāriss ; (before possession) ولی عهد vèlì-"àhd.

Heiress, *s. f.* وارثه vārisé ; ولیة العهد vèlìyyétu-'l-"àhd. [-chìchèghi.

Heliotrope, *s.* وانلیه چیچكی vànilya-

Hell, *s.* جهنم jihènnem (jihànnam), جحیم jàhìm.

Hellenic, *s.* یونانی yūnāni.

Helicopont, *s.* چناق قلعه سی بوغازی chà-nak-kàlési-bòghāzi. [یكه yèké.

Hem, *s.* دومن یكه سی dùmèn-yèkési, تاس tàss, مغفر mìghfèr, تغلغ tòghulgha.

Hemisphere, *s.* نصف كره nìsfi-kyùré.

Hemistich, *s.* مصراع mìssrā".

Hemorrhoids, *s.* مایه سیل māyésīl,

Hemp, *s.* كندر kèndir. [باسور bāssūr.

Hen, *s.* طاوق tāwuk.

Hence, *ad.* بوندن bùndan ; بنا علیه bìnā'an-"àlèyh, بوكا بناء bòngа-bìnā'an. بوكا مبنی bòngа-mèbni, بنا علی ذلك bìnā'an-"àlà-zālikė.

Henceforth, Henceforward, *ad.* بوندن بویله bòndan-bàylė, بوندن صكره bòndan-sòngra, فیمابعد fī-mā-bà"d, بر دها bìr-dàhà, شمدیدن كیرو shìmdidan-ghèri.

Her, *pr. s.* انی àni, ònu ; اكا àngа (àna), ònga (òna) ; *pr. a.* ی i, سی si, انك aning, ònung.

Herald, *s.* منادی mùnādi ; —, *v.a.* خبر ویرمك khàbar-vèrmek.

Herb, *s.* اوت òt, نبات nèbāt.

Herbalist, *s.* كوكجی kyùkju.

Herd, *s.* سوری sùru ; — together, *v.n.* سوری سوری كرمك sùru-sùru-ghèz-mek.

Herdsman, *s.* صغرتماج sìghirtmàj.

Here, *ad.* بورا bùra, بوراسی bùrassi ; بورایی bùrayi, بوراسنی bùrassini ; بورایه bùraya ; بورادا bùrada ; بوراسنه bùrassina ; بوراسندا bùrassinda ; —, *int.* اشته àshtė, نا nà ; — and there,

اوتەبرى ètè-bèri ; تك تك tèk-tèk ; here is, اشته ishtè, نا nà. [bùralara.

Hereabouts, *ad.* بورالردە bùralarda, بورالرە

Hereafter, *ad.* بوندن صكرە bùndan-sòngra ; بعدالموت bà"dé-'l-mèvt ; —, *s.* اخرت ākhirèt.

Hereby, *ad.* بومناسبتله bù-mùnāssé-bètla ; بو واسطه ايله bù-wāssità-ila.

Hereditary, *a.* موروث mèvrūss, متوارث mùtévāriss ; وارث vāriss ; ولى عهد vèli-"àhd.

Herein, *ad.* بوندە bùnda ; بوندن bùndan ; بوكا bùnga ; بونى bùnu.

Hereof, *ad.* بونك bùnūn.

Hereon, *ad.* بونك اوزرينه bùnūn-ùzərinè.

Heresy, *s.* ضلالت dàlālèt, شيعه shī"à, اعتزال ì"tizāl. [mù"tèzil.

Heretic, *s.* ضال dāll, شيعى shī"ī, معتزل

Heretofore, *ad.* شمدىيه قدر shìmdiya-kàdar, شمدىيه كلنجه shìmdiya-ghèlinja ; از قديم èz-kàdīm (ab antiquo), اوتەدنبرو ùtèdən-bèri.

Herewith, *ad.* (inclosed) لفاً lèffan, ملفوفاً mèlfūfan.

Heritage, *s.* ميراث mīrāss.

Hermaphrodite, *s.* خنثى khùnsà.

Hermetically, *ad.* هيچ هوا المیه جق صورتله hìch-hèwā-àlmayajak-sūrètla.

Hermit, *s.* منزوى mùnzévī.

Hermitage, *s.* زاويه zāvìyyè, عزلتخانه "ùzletkhānè. [فتق علتى fètk-"illèti.

Hernia, *s.* قاصق ياريغى kàsìk-yàrighi,

Hero, *s.* يكيت yìghit, بهادر bàhādir ; محكى فيه màhkiyun-fīh.

Heroic, *a.* بهادرانه bàhādirānè.

Heroine, *s.* بهادرقارى bàhādir-kà محكية فيها màhkiyetun-fīhā.

Heroism, *s.* يكيتلك yìghitlik.

Hers, *pr.* انك ànìng, ònung ; كى ànìngki, ònungku.

Herself, *pr.* كندى kèndi, كنديسى kèndissi, كنديسنى kèndissini.

Herzegovina, *s.* هرسك Hèrsèk.

Herzegovinian, هرسكلو Hèrsèklī.

Hesitate, *v.n.* باقنمق bàkinmak ; تردد tèrèddud-et ; تأحرا tè'èkhkhur-e استمامك ìsstémamek ; پاپه جغنى بلمامك nè-yàpajaghini-bilmamek سويليه جكنى شاشرمق sùwèylèy jéghini-shàshirmak. [shùbh

Hesitation, *s.* تردد tèrèddud ;

Heterodox, *a.* مخالف امته ùmmè

Hetman, *s.* هتمان hètmān. [mùkhāl

Hew, *v.a.* يارمق yàrmak ; — dow *v.a.* كسمك kèssmek ; يقمق yèra-yìkmak.

Hexagon, *s.* مسدس mùssèddèss.

Hiatus, *s.* ارالق àralìk.

Hibernate, *v.n.* قيشلامق kìshlamak.

Hibernation, *s.* قيشلامه kìshlama.

Hiccough, Hiccup, *s.* حنچقرق hìnchk rìk ; —, *v.n.* حنچقرمق hìnchkìrma

Hide, *s.* درى dèri ; —, *v.n.* صقلانمق sà lànmak, كيزلنمك ghìzlànmek ; —, *v.* صقلامق sàklamak, كيزلمك ghìzlémek

Hideous, *a.* پك چركين pèk-chìrkì كريه المنظر kèrīhu-'l-mànzàr.

Hieroglyph, Hieroglyphic, *s.* ورتلو يازى sūrètlū-yàzi-lshāreti.

High, *s.* يوكسك yùksèk, مرتفع
mùrtè"fè, بالا bālā; عالی "ālī, سامی
sāmī, رفيع rèfī"; طولغون dòlghun,
جوشقين jòshkun, طاشقين tàshkin;
چوق chòk, پك pèk; the Most
High, *s.* حق تعالی hàkk-tà"ālà;
— tide, — water, مد كامل mèdd
kàmil.

Highland, *s.* طاغلق يرده مخصوص dàghlik-
-yèrè-màkhsūss, طاغی dàghī.

Highlander, *s.* طاغ ادمی dàgh-àdamī;
— *s. pl.* طاغ اهاليسی dàgh-àhālissi.

Highlands, *s. pl.* طاغلق يرلر dàghlik-
-yèrlèr, طاغستان dàghistān.

Highly, *ad.* چوق chòk, خيلی khàyli.

Highness, *s.* يوكسكلك yùkseklik;
شوكتمآب shèvket-mà'āb; شوكتلو
shèvkètlū.

Highway, *s.* جاده jāddé, يول yòl,
طريق طرق tàrīki-"āmm, شاهراه
shāhrāh.

Highwayman, *s.* يول كسيجی yòl-kèssiji,
قاطع الطريق kāti"u-'t-tàrīk.

Hill, *s.* طاغ dàgh, دپه (tèpé).

Hillock, *s.* دپه (tèpé).

Hilly, *a.* طاغلق dāghlik.

Hilt, *s.* قبضه kàbza.

Kind, *s.* ديشی كيك dìshi-ghèyik; كويلو
kòylu; —, *a.* ارد àrd, قيچ kìch.

Kinder, *a.* كيرودكی ghèrìki, كيرودكی
ghèridéki; —, *v.a.* مانع او māni"-òl,
براقمامق bràkmamak, قومامق kòma-
mak, سكته ويرمك sèktè-vèrmek.

Hindrance, Hindrance, *s.* مانع māni",
سكته sèktè.

Hindermost, Hindmost, *a.* الك كيرودكی
èng-ghèridéki.

Hindoo, *s.* هندی hìndī. [lìssāni.

Hindoostanee, *s.* هند لسانی Hìnd-

Hinge, *s.* رزه rèzé; منتشه mèntéshé;
—, *v.n.* دونمك dònmek; باقمق
bàkmak.

Hint, *s.* اورتيلوافاده àrtulu-ìfādé, ايما
īmā; —, *v.a.* اورتيلوافاده àrtulu-
-ìfādé-et, ايما īmā-et.

Hip, *s.* قالچه kàlcha.

Hire, *s.* كرا kìrā; —, *v.n.* كرايه ويرلمك
kìrāya-vèrilmek; —, *v.a.* كرايه ويرمك
kìrāya-vèrmek; كراايله طوتمق kìrā-
-ila-tùtmak; — out, كرايه ويرمك
kìrāya-vèrmek. [àningki, ònungku.

His, *pr. a.* انك àning, ونك ònung; انككی

Historian, *s.* مورخ mùvèrrìkh.

History, *s.* تاريخ tārīkh, تواريخ
tāwārīkh (pl.); حكايه hìkyāyé.

Hit, *v.a.* اورمق wùrmak; دكمك
dèghmek, اصابت ايتمك issābet-et.

Hither, *ad.* برو bèri, برويه bèriya, بو يانه
bù-yàna, بو طرفه bù-tàrafa.

Hitherto, *ad.* شمدی يه قدر shìmdìya-
-kàdar, بو زمانه كلنجه bù-zàmāna-
-ghèlinja. [kòwani.

Hive, *s.* قوان kòwan, ارى قوانی àri-

Hoarfrost, *s.* قراغی kìràghi.

Hoarse, *a.* (person) مسی قصلمش sèssi-
-kìssilmish; (voice) بوغوق bòghuk.

Hoary, *a.* اق āk, اغارمش àghàrmish,

Hobgoblin, *s.* زبانی zèbānī. [kìr.

Hock, *s.* بر نوع شراب bìr-nèv-"i-shèrāb.

Hocus-pocus, *s.* حيله hīlé.

Hod, *s.* تكنه tèknè.

Hodge-podge, *s.* بر نوع طعام bìr-nèv"i-tà"ām; قارشقلق kàrishīklìk.

Hoe, *s.* چاپه chàpa. [(dòmuz).

Hog, *s.* ایغدش‌طوكز ìghdish-dònguz

Hogshead, *s.* بيوك فوچى bìyuk-fìchi, مانجنه mànjana. [chìkàrmak.

Hoist, *v.a.* قالدرمق kàldìrmak, چيقارمق

Hold, *s.* طوتش tòtush, قبض kàbz, ضبط zàbt; (ship's) انبار ànbār; —, *v.a.* طوتمق tòtmak, قبض ا kàbz-et, ضبط ا zàbt-et; براقمامق bràkmamak, صالیویرمامك sàlìvèrmamek; — back, *v.a.* كيرو طورمق ghèri-dòrmak; —, *v.a.* اليقومق àlìkòmak; — forth, *v.a.* وعظ ا và"z-et; —, *v.a.* اوزاتمق òzàt-mak; — in, ضبطا zàbt-et; — on, *v.a.* براقمامق, وازكچمامك bràkmamak, vāz-ghèchmamek; — one's breath, نفسنى حبس ا nèfessini-hàbss-et; — one's tongue, صوصمق sòsmak; اغزينى àghzini-kàpamak, دلنى طوتمق dìlìni-tòtmak; — out, *v.a.* طيانمق dàyanmak; —, *v.a.* اوزاتمق òzàtmak; ايرادا īrād-et; — true, — good, *v.a.* قول صحيح او kàvli-sàhīh-òl; — up, *v.a.* اچلمق àchīlmak; —, *v.a.* قالدرمق kàldìrmak; طوتمق tòtmak; — with, سوزده سوزدن برابر او sòzdè-bìràbèr-òl.

Hole, *s.* دليك dèlìk, سوراخ sūrākh; قويو kòyu, چقور chòkur.

Holiday, *s.* تعطيل tà"tīl; يورتى yòrtu.

Holland, *s.* فلمنك مملكتى fìlémènk--mèmlèkèti.

Hollander, *s.* فلمنك fìlémènk.

Hollow, *a.* ايچى بوش ìchi-bòsh, جوف mùjèvf; چقور chòkur, اويوق òyuk —, *s.* چقور chòkur; —, *v.a.* زمق kàzmak, اويمق òymak.

Holy, *a.* شريف shèrīf, مقدس mù kàddèss, مبارك mùbārek; — Ghos روح‌القدس rūhu-'l-kòduss, — Lan دارفلسطين dāri-fìlastīn.

Homage, *s.* عرض‌عبوديت "àrzi-"ùbū dìyyèt; عبوديت "ùbūdìyyèt, بندكى bèndéghī.

Home, *s.* او èv; وطن wàtàn; —, *a* يرينه yèrina, يرندن yèrinda; اوا èva.

Homely, *a.* قباجه kàbaja; چركينجه chìrkinja; فقراجه fòkarāja. [pilmish

Home-made, *a.* اوده پاپلمش èvda-pà

Homeward, *a.* اوا طوغرى èva-dòghru كندى وطننه طوغرى kèndi-vwàtanina dòghru. [kèndi-vwàtanina-dòghru

Homeward-bound, *a.* كندى وطننه طوغرى

Homicide, *s.* قتل kàtl'; قاتل kātil.

Homogeneous, *a.* متجانس mùtəjānìss.

Homogeneousness, *s.* تجانس təjānus.

Hone, *s.* ياغ بلكيسى yàgh-bìlègìssi.

Honest, *a.* (person) اهل‌عرض èhli-"ìrz تميز tèmiz; طوغرى dòghru, امين èmīn; (living) حلال hàlāl. [lùk

Honesty, *s.* عرض "ìrz; طوغريلق dòghrulu

Honey, *s.* بال bàl, انكبين ènghyubìn عسل "àssel; — comb, جيك‌بال chìgh-bàl; — dew, ترنكبين tèrèn-ghyubìn; — suckle, حانم‌الى hànim--èli.

Honorarium, *s.* عائده à'idè. [bā-pāyé

Honorary, *a.* اعتبارى ì"tibārī, بايايه

Honour, *s.* استقامت ìsstikāmèt, عرض "ìrz, ناموس nāmūs; نام nām, شان shān; شرف shèref, عزت "ìzzèt; —, *v.a.* احترام ایتمك ìhtirām-et, صایمق sàymak; تشریف ایتمك tèshrīf-et, تبجیل ایتمك tèbjīl-et.

Honourable, *a.* (person) تمیز tèmiz, طوغری dòghrū, مستقیم mùsstakīm, اهل عرض èhli-"ìrz, صاحب ناموس sāhib-nāmūss; شریف shèrīf, نجیب nèjīb; (thing) باعث شرف bā"issi-shèref; the Right —, دولتلو dèvlètlū.

Hood, *s.* باشلق bàshlīk, قوقولته kùkulèta.

Hoof, *s.* طرنق tùrnak, ظلف zìfr.

Hook, *s.* چنكل chènghel; قانجه kànja; ایلك ilīk; اولطه òlta, زونقه zònka; —, *v.a.* ایلشمك ilishmek; ایلكلنمك ilklènmek; —, *v.a.* ایلشدرمك ilishdirmek; ایلكلمك iliklémek.

Hoop, *s.* چنبر chènbur; حلقه hàlka.

Hooping-cough, *s.* بوغمجه اوكسرك bòghmaje-ùksuruk.

Hope, *s.* امید ùmīd, اومود ùmut; —, *v.a.* امید ایتمك ùmīd-et, اومق ùmmak, مأمول ایتمك mè'mūl-et.

Horizon, *s.* افق ùfuk.

Horizontal, *a.* افقی ùfukī, افقه موازی ùfuka-mùwāzi.

Horn, *s.* بوینوز bòynūz; بورو bòrū.

Horoscope, *s.* زائجه zā"ijé.

Horrible, Horrid, *a.* پك فنا pèk-fèna, پك كریه pèk-kèrīh, پك چركین pèk-chìrkin, پك قورقولو pèk-kòrkulu, پك مخوف pèk-mākhūf, پك مهیب pèk-mùhīb.

Horror, *s.* (active) كراهت kèrāhèt; هیبت hèybèt; (passive) قورقو kòrku, دهشت dèhshèt; نفرت nèfrèt, تنفر tènèffur.

Horse, *s.* ات àt; باركیر bàrghīr (bèyghir); اتلو àtli; سواری sùwāri; clothes —, قفس kàfess; blood —, جنس ات jìnss-àt; led —, یدك yèdek; light —, خفیف اتلو عسكری khàfīf-àtlu-"asskeri; race —, قوشی اتی kòshu-àti.

Horse-breaker, *s.* ات الشدیران جانباز [àt-àlishdiran-jānbāz.

Horse-cloth, *s.* جل jùll, چول chùl.

Horse-dealer, *s.* ات جانبازی àt-jānbāzi.

Horse-guards, *s.* سواری عسكر خاصه‌سی sùwāri-"assker-khāssasi; سر عسكر قپوسی sèr-"assker-kàpissi.

Horseman, *s.* اتلو àtli; جندی jìndi, بنیجی bìniji. [بنیجیلك bìnijilik.

Horsemanship, *s.* جندیلك jìndilik,

Horse-shoe, *s.* نعل nā"l (nàl).

Hose, *s.* چوراب chòrab; خرطوم khòr-

Hosier, *s.* چورابجی chòrabji. [tum.

Hospitable, *a.* غریب‌پرور ghàrīb-pèrvèr, مهمان‌نواز mìhmān-nùwāz.

Hospital, *s.* خسته‌خانه khàssta-khānė, اسپتالیه ìsspitàlya.

Host, *s.* خانه صاحبی khānė-sāhibi; مسافر mùssāfir; اردو òrdu.

Hostage, *s.* رهین rèhīn, كریو ghìrīv.

Hostile, *a.* دشمن dùshmèn.

Hostility, *s.* دشمنلك dùshmènlik; —ties, *s. pl.* حرب hàrb.

Hot, *a.* سیجاق sìjàk; قیزغین kìzghìn; كرم ghèrm, حرارتلو hàrārètli; حار hār-

Hotel, *s.* لوقاندا lòkànd*a*.

Hothouse, *s.* صوبه sòb*a*. [-àrd-dìzi.

Hough, *s.* حیوانك ارد دیزی hàywān*ing*-

Hound, *s.* زغر zàgh*ar*.

Hour, *s.* ساعت sā"*at*; وقت wàkit, زمان zàmān.

Hourglass, *s.* قوم ساعت kùm-sā"*at*.

House, *s.* او èv, قوناق kòn*ak*, خانه khānè, بیت bèyt, دار dār; —, *v.a.* اورتی التنه قومق ùrtu-àltin*a*-kòm*ak*; ایچرو المق ìchèri-àlm*ak*.

House-breaker, *s.* خرسز khìrsìz.

Household, *s.* او طاقمی èv-tākim*i*, اوشاقلری èv-ùshàkl*ari*, چولق چوجق chòlùk-chòjùk, اهل و عیال èhl-u-"àyāl; — stuff, اشیا èshyā, اثاث èssāss.

Householder, *s.* او صاحبی èv-sāhìbi.

Housekeeper, *s.* کتخدا قادین kètkhudā-kàd*ìn*.

Housekeeping, *s.* او ادارسی èv-ìdārèssi.

Housemaid, *s.* بسلمه bèsslémè.

Hovel, *s.* قولبه kùlubè.

Hover, *v.n.* طولاشمق dòl*ash*m*ak*; ایرلامق àyrìlmam*ak*; قناد اوستنده kànad-ùstund*a*-dùrm*ak*.

How? *ad.* نصل nàssl, نیجه nìjè, نه درلو nè-dùrlu (tùrlu), نه صورتله nè-sūrètl*a*, نه وجهله nè-vèjhl*a*; نقدر nàkadar; — much? نقدر nàkadar; — many? قاچ kàch, نقدر nàkadar; — many times? قاچ کره kàch-kèrrè, قاچ دفعه kàch-dèf"*a*, قاچ نوبت kàch-nùbèt, قاچ سفر kàch-sèfar; — long? نقدر nàkadar, نه مدت nè-mùddèt; — often? — frequently? چ وقتده بر kàch-wàkìtd*a*-bìr.

However, *c.* ولکن vè-lākin, وینه vè-yìnè yìnè (ghènè), عما "àmmā; مافیه بونکله برابر mà"*a*-mā-fìh, bi nungl*a*-bèrābèr; —, *ad.* هرنصل hèr nàssl, نصل nàssl; هرنقدر hèr-nàkadar.

Howitzer, *s.* اوبوس òboss (kùbuz). [da

Howl, *s.* اولویش ùluyush; —, *v.n.* اولومق ùlum*ak*.

Howsoever, *ad.* هرنصل hèr-nàssl, هرنقدر hèr-nàkadar.

Huckster, *s.* مادراباز màdrabàz, ولتقجی kòltukju, کزدریجی ghèzdirìji.

Hue, *s.* رنك rènk, لون lèvn.

Hug, *s.* صارلش sàrìlish; —, *v.a.* صارلمق sàrìlm*ak*; یقین صوقلمق yàkìn-sòkul mak.

Huge, *a.* پك بیوك pèk-bìyuk, توجهمان kòjamān, مفرط mèfrèt, عظیم "àzīm.

Hulk, *s.* قشلایه چویرلمش کمی kìshlaya-chèvirilmish-ghèmi; — about, *v.n.* سورتنمك sùrtunmek.

Hulks, *s.* پرانغه prànghe.

Hull, *s.* تکنه tèknè.

Hum, *s.* ارسسی àri-sèssi; ترنم tèrènnum; —, *v.n.* اوتمك òtmek; ترنم ا tèrènnum-et.

Human, *a.* بشری bèshèrī, ادمی ādèmi, انسانی ìnsānī, مردی mèrdī; a — being, انسان ìnsān.

Humane, *a.* انسانیتلو ìnsāniyyètli, مشفق mùshfik, شفقتلو shàfakàtli.

Humanity, *s.* انسانیت ìnsāniyyèt, شفقت shàfakàt; بشریت bèshè-

riyyèt, ناسوت انسان‌حالی ìnsān-hāli; nāssūt; ناس nāss.

Humble, *a.* المچق‌کوکللو àlchàk-ghyùn-gullu, متواضع mùtéwāzi", کمتر kèm-tìr; کمترانه kèmtèrāné, فقیر fàkīr, ناچیزانه nāchīzāné; —, *v.a.* کبرینی قیرمق kibrini-kìrmak, بورننی ازمك bùrnunu-èzmek.

Humbug, *s.* یالانجی yàlànji, یالان yàlan.

Humid, *a.* رطوبتلو rùtūbètli.

Humidity, *s.* نم nèm, رطوبت rùtūbèt.

Humility, *s.* تواضع tèwāzu", وضوع wuzū", خشوع khùshū".

Humour, *s.* خوی khùy, خلق khùlk, طبیعت tàbī"àt; خلط khìlt (*pl.* اخلاط àkhlāt); صو sù.

Hump, Hunch, *s.* اورکج ùrghyuj; قانبور kànbur; — backed, قانبور kànbur.

Hundred, *a.* یوز yùz, مائه or مئه mì'é, صد sàd.

Hunger, *s.* اچلق àchlìk, جوع jū", اچ‌او کرسنکی àch-ù ghyùrissnéghī; —, *v.n.* اچ‌مق àch-mak.

Hungered, Hungry, *a.* اچ àj, جائع jā'i", کرسنه ghyùrissné.

Hint, *s.* اوکیدش àva-ghìdish; ارایش ārayish; —, اوینه‌کتمك àvina-ghìt-mek; ارامق àramak.

Hunter, *s.* اوجی àvji; او اتی àv-àti.

Huntsman, *s.* اوجی‌باش àvji-bàshi.

Hurricane, *s.* قصرغه kàssirgha (sàkir-gha).

Hurry, *s.* عجله "àjélé; —, *v.n.* عجله‌ا "àjélé-et; —, *v.a.* عجله‌ایتدرمك "àjélé-ètdirmek, تعجیل ا tà"jīl-et.

Hurt, *s.* ضرر zàrar, زیان zìyān; یارا yàra; دوکلمش قیرلمش dùkulmush-kìrilmish; —, *v.n.* اجیمق àjimak; —, *v.a.* اجدمق àjitmak; اینجتمك ìnjitmek.

Hurtful, *a.* مضر mùzìrr, ضرراو zàrarlì.

Husband, *s.* قوجه kòja, زوج zèvj, شوهر shèvhèr; sister's —, انشته ènishté; wife's sister's —, باجناق bàjanàk, باجناخ bàjanàkh, باجناخ bā-jènāh; —, *v.a.* اداره‌ایتمك idāré-et, از قوللانمق àz-kùllànmak.

Husbandman, *s.* چفتجی chìftji, اهل زراعت èhli-zìrā"àt.

Husbandry, *s.* چفتجیلك chìftjilìk, زراعت zìrā-"àt, حراست and حرائث hìrāssèt, فلاحت fèlāhàt.

Hush, *int.* صوص sùss; —, *v.n.* صوصمق sùssmak; —, *v.a.* صوصدرمق sùssdur-mak.

Husk, *s.* قبوق kàbuk.

Hut, *s.* قولبه kùlubé.

Hyacinth, *s.* سنبل sùnbul (zùnbul).

Hybrid, *s.* ملز mèlez; —, *a.* ملز mèlez.

Hydrogen, *s.* مولدالما mùwèllidu-'l-mā.

Hydrophobia, *s.* قدوز kùduz.

Hyena, *s.* سرتلان sìrtlān.

Hymn, *s.* الاهی ìlāhī.

Hyperbola, *s.* قطع‌زائد kàt"i-zā'id.

Hyperbole, *s.* مبالغه mùbāligha.

Hypocrisy, *s.* ریا rìyā, ایکی‌یوزلولك iki-yùzluluk.

Hypocrite, *s.* ریاکار rìyākyār, مرایی mùrāyī, ایکی‌یوزلو iki-yùzlu.

Hypothenuse, *s.* وترقائمه vètùri-kā'imé.

Hypothesis, *s.* فرض fàrz, تقدیر tàkdīr.

I.

I, *pr.* بن bèn.

Ice, *s.* بوز bùz.

Iceberg, *s.* بوزاطه‌سی bùz-àdassi. [durma.

Ice-cream, *s.* سوتلو طوکدرمه sùtlu-dòng-

Idea, *s.* فکر fikr; تخیل tàkhàyyul; تصور tàssàvvur, مطالعه mùtāla"à; ظن zànn; I have an idea, عقلمه برشی کلیور "àklima-bir-shèy-ghèliyor, برشی تصور ایتدم bir-shèy-tàssàvvur-ètdim.

Ideal, *a.* ظنی zànnī, تصوری tàssàvvurī, تخیلی tàkhàyyulī.

Identify, *v.a.* بلمك bilmek, سچمك sèchmek, طانیمق tànimak, تشخیص‌ا tèshkhīss-et.

Idiot, *s.* بودالا bùdàla. [dòshdu.

Idle, *a.* اشسز ìshsiz, بوش bòsh, بوشدو bòshda; —, *v.n.* اشسز طورمق ìshsiz-dùrmak; —, *v.a.* بوش کچورمك bòsh-ghèchirmek.

Idleness, *s.* اشسزلك ìshsizlik, بوشلق bòshluk, عطالت "àtālèt. [sūrèt.

Idol, *s.* بت (pùt), صنم sànem, صورت

Idolater, *s.* بتپرست pùtpérèsst; —s, *s. pl.* عبدهٔ اصنام "àbédè'i-àssnām, عبدهٔ اوثان "àbédè'i-èvsān.

Idolatry, *s.* بتپرستلك pùtpérèsstlik, پرستش‌اصنام pèrèsstishi-àssnām, عبادت‌اوثان "ìbādèti-èvsān.

If, *c.* اکر èghər, èghər; (even though) ولو vè-lèv.

Ignite, *v.n.* الملق àlmak, طوتشمق tòtushmak; —, *v.a.* طوتشدرمق tòtushdurmak; الدرمق àldirmak; اتش ویرمك àtèsh-vèrmek.

Ignominious, *a.* رذیل rèzīl, رسوای rùsvā

Ignominy, *s.* رذالت rèzālèt, سوایلق rùsvāylik.

Ignorance, *s.* جهل jèhl, جهالت jèhālè

معلوماتسزلق mà"lūmātsizlik.

Ignorant, *a.* جاهل jāhil, معلوماتسز mà"lūmātsiz.

Ill, *s.* فنالق fènalik; ضرر zàrar; بلا bèl

درد dèrd; —, *a.* فنا fèna; خسته khàsta, کیفسز kèyfsiz, اجسز

Ill-bred, *a.* قبا kàba. [mizājsi

Illegal, *a.* یولسز yòlsuz, غیرمشروع ghàyr

-mèshrū", قانونه مغایر kānūna-mi

Illegible, *a.* اوقنمز òkunmaz. [ghāyi

Illegitimate, *a.* پیچ pìch; یولسز yòlsu

حرام hàrām.

Illicit, *a.* ممنوع mèmnū", یاسق yàsàl

یولسز yòlsuz; حرام hàrām.

Illnature, *s.* بدخوی bèd-khùy.

Illness, *s.* خسته‌لق khàsstalik, یفسزلك

kèyfsizlik, مزاجسزلك mizājsizlik.

Illuminate, *v.a.* قندیل‌دوناتمق kàndī

-dònatmak; ایدینملق àydinlik-e

تنویرا tènvīr-et; (a book) تهیب

وتزیین‌ا tèzhīb-vè-tèzyīn-et.

Illumination, *s.* قندیل‌دونمسی kàndī

-dònanmasi.

Illustrate, *v.a.* مثال کتورمك mìsāl

-ghètirmek, تمثیل‌ا tèmsīl-et.

Illustration, *s.* رسم rèssm.

Illustrious, *a.* مشهور mèshhūr; الی‌تبار

"ālī-tèbār. ["àdāvèt, غرض ghàra

Illwill, *s.* دشمنلك dùshmànlik,

Image, *s.* صورت sūrèt, تصویر tàssvī

مجسم mùjèssèm; عین "àyn.

Imaginary, *a.* بوش bòsh, دبسز dìbsiz; تخيلى tàkhàyyulī, ظنى zànnī.

Imagination, *s.* متخيله mùtakhàyyilé, قوت متخيله kùvvèti - mùtakhàyyilé; عقل "àkl, فكر fikir, تفكر tèfèkkyur, تصور tàssàvvur, تخيل tàkhàyyul; ظن zànn, قورنتى kùruntu, مراق mèrāk.

Imagine, *v.a.* تصورا tàssàvvur-et, تخيلا tàkhàyyul-et; قورمق kùrmak, عقلنه كتورمق "àklina-ghètirmek.

Imbecile, *a.* بوداله bùdàla.

Imbecility, *s.* بوداله لق bùdàlalìk.

Imbibe, *v.a.* ايچمك ìchmek.

Imitate, *v.a.* تقليدا tàklīd-et, عيننى يابمق "àynini-yàpmak.

Imitation, *s.* تقليد tàklīd.

Immaterial, *a.* غير هيولانى rūhānī, پكدەلزومى اولميان pèkdà-lùzūmi - òlmayan; پكدەضررى اولميان pèkdà-zàrari-òlmayan; it is — which, قنغيسى اولورايسه اولسون hànghìssi-òlursa-òlsun; ——— how, نصل اولورايسه اولسون nàssl-òlursa-òlsun.

Immature, *a.* خام khām, ناپخته nà-pūkhtà.

Immediate, *a.* Immediately, *ad.* درعقب dìr-"àkàb, اول ساعت òl - sā"at, على العجله "àlé-l-"àjélé; انيدە inidà; شمدى shìmdi, چابك chābìk, عجله "àjélé.

Immense, *a.* پك بيوك pèk - bìyuk; پك كليللى pèk-kyùllìyyètli.

Immerse, *v.a.* طالدرمق dàldìrmak, باترمق bàtìrmak.

Immortal, *a.* اولمز òlmàz, لايموت lā-[-yèmūt.

Immunity, *s.* امان èmān; معافيت mù"āflyyèt, امتياز ìmtiyāz.

Impair, *v.a.* بوزمق bòzmak, خلل ويرمك khàlel-vèrmek.

Impale, *v.a.* قازقلمق kàzíklamak.

Impalement, *s.* قازقلمه kàzìklàma.

Impart, *v.a.* ويرمك vèrmek; تبليغا tèblīgh-et, سويلمك sùwèylémek.

Impartial, *a.* منصف mùnsif, منصفانه mùnsifāné. [ويرمز ghèchid-vèrmàz.

Impassable, *a.* كچلمز ghèchilmàz; كچيد

Impatience, *s.* صبرسزلق sàbrsìzlìk.

Impatient, *a.* صبرسز sàbrsìz.

Impeach, *v.a.* ملت مجلسى حضورندە دعوا millèt-mèjlissi-hùzūrindà-dà"wà-èt.

Impeachment, *s.* ملت مجلسى حضورندە دعوا ايتمكلك millèt-mèjlissi-hùzur-indà-dà"wà-ètmeklìk.

Impede, *v.a.* مانع او منع ol, منع mèn"-et, سكته ويرمك sèktè-vèrmek.

Impediment, *s.* مانع māni", سكته sèktè; — of speech, پلتكلك pèltèklìk.

Impel, *v.a.* سوق sèvk-et.

Impenitent, *a.* غير نادم ghàyri-nādim.

Impérative, *a.* امرانه āmirāné; ضرورى zàrūrī; — mood, *s.* صيغهٔ امر sìgha-i-èmr.

Imperceivable, *a.* كورلمز ghyùrulmaz.

Imperfect, *a.* ناقص nākiss, اكسك èksìk, نا تمام nā-tàmām, غيرتام ghàyri-tàmm.

Imperfection, نقصان nòksān, اكسكلك èksìklìk, قصور kùssūr, عيب "àyb.

Imperial, *a.* شاهانه shāhāné, پادشاهانه pādishāhāné.

Impertinence, *s.* عارسزلق "ārsızlık.

Impertinent, *a.* عارسز "ārsız, ادبسز èdebsiz.

Impervious, *a.* كچلمز ghèchilmàz; — to rain, يغمور كچمز yàghmūr-ghèchmàz.

Impetuous, *a.* حدتلو hìddètli, شدتلو shìddètli, حزلو hìzli. [kùvvèt, زور zor.

Impetus, *s.* سرعت sùr"àt, حز hiz; قوت

Impiety, *s.* دينسزلك dīnsizlik, كفر kyùfr.

Impious, *a.* كافر kyāfir, دينسز dīnsiz, كافرانه allàhdan-kòrkmàz اللهدن قورقمز kyāfirānè.

Implement, *s.* الت ālet (*pl.* الات ālāt).

Implicate, *v.a.* قارشدرمق kàrìshdirmak.

Implicit, *a.* كامل kyāmil, تام tāmm; ضمنى zìmnī. [nìyāz-et.

Implore, *v.a.* يالوارمق yàlvarmak, نيازا

Imply, *v.a.* متضمن او mùtazàmmin-òl, ضمناً افادة zìmnan-ìfādè-et, دلالت ا dè-

Impolite, *a.* تربيه سز tèrbìyyèsiz. [lālet-et.

Impoliteness, *s.* تربيه سزلك tèrbìyyèsizlik.

Import, *s.* معنا mà"nà; مفهوم mèfhūm; ادخال ìdkhāl; —, *v.a.* خارجدن khārijdan - ghètirmek; كتورمك khārijdan-ghè-tirtmek خارجدن كتورتمك, ادخال ا ìdkhāl-et; حكمى او hùkmu-òl, دخلى او dàkhli-òl, مدخلى او mèdkhàli-òl.

Importance, *s.* اهميت èhèmmìyyèt; نفوذ nùfūz; of —, خاطرى صايلور khā-tìri-sàyılır; مهم mùhìmm.

Important, *a.* مهم mùhìmm; خاطرى صايلور khātìri-sàyilir, معتبر mù"tébèr.

Importer, *s.* طشره دن امتعه جلب dìshārìdan-èmti"à-jèlb-èden-bàzirghyān.

Imports, *s. pl.* ادخالات ìdkhālāt.

Importunate, *a.* معجز mù"jiz, تعجيزايدر tà"jīz-èder.

Importune, *v.a.* صيقشدرمق sìkishdirmak, تعجيزا ايرام ا tà"jīz-et, ìbrām-et.

Impose, *v.a.* قومق kòmak, باغلامق bàghlamak, وضع ا wàz"-et; — upon, اويون ا òyun-et, الداتمق àldàt-

Imposing, *a.* هيبتلو hèybetli. [mak

Imposition, *s.* وضع wàz"; اويون òyun دك dèk, حيله hīlé. [ìmkyān.

Impossibility, *s.* عدم امكان "àdem-i-

Impossible, *a.* محال mùhāl, غيرممكن ghàyri-mùmkin, عديم الامكان "àdimu--'l-ìmkyān. [kyāzib, حيلهكار hīlékyār

Impostor, *s.* يالانجى yàlànji, كاذب

Imposture, *s.* حيله hīlé, اويون òyun, دك dèk, دولاب *or* طولاب dòlab.

Impotence, Impotency, *s.* عنينلك "ìnnìnlīk. [ghāyri-mùktèdir.

Impotent, *a.* عنين "ìnnīn; غير مقتدر

Impracticable, *a.* ياپلهمز yàpilamaz.

Impregnable, *a.* النهمز àlìnamàz, تسخيرى غيرممكن tèsskhìri - ghàyri--mùmkin.

Impregnate, *v.a.* تأثيرا tè'sīr-et; تأثير ايتدرمك tè'sīr-ètdirmek, مسامانه كچورمك mèssāmmātina-ghèchirmek; كبه ghèbé-et.

Impression, *s.* تأثير tè'sīr; اثر èssar; ظن zànn, قياس kìyāss.

Imprison, *v.a.* حبس ا hàbss-et, تسجين ا tèssjīn-et, قپامق kàpamak.

Imprisonment, *s.* حبس hàbss. [māl.

Improbability, *s.* عدم احتمال "àdmìihti-

Improbable, *a.* غیرمحتمل ghàyri-mühtèmil, غیرمأمول ghàyri-mè'mūl.

Improper, *a.* لایقسز làyïksïz, یاقشمز yakïshmàz, مناسبتسز mùnāssébètsïz.

Impropriety, *s.* مناسبتسزلك mùnāssébètsïzlïk.

Improve, *v.n.* ایلرولمك ïlèrïlémek; ایولشمك ïyïlæshmek; کوزللشمك ghyüzèllæshmek; یولنه کیرمك yòlùna-ghïrmek; —, *v.a.* ایلرولتمك ïlerïltmek; ایولشدرمك ïyïlæshdïrmek, کوزللشدرمك ghyüzèllæshdïrmek, اصلاح ایتمك, دها بر یولنه قومق dàhà-bïr-yòlùna-kòmak.

Improvement, *s.* اصلاح ïslāh. [ïktiyyāt.

Improvidence, *s.* عدم احتیاط "ädm-i-

Imprudent, *a.* عقلسز "äklsïz, دلی dèli.

Impudent, *a.* عارسز "ärsïz, ادبسز ädèbsïz, حیاسز hàyāssïz.

Impulse, *s.* وهله vèhlé; on the first —, اولده وهله vèhlé'i-ūlāda.

Impunity, *s.* مجازاتدن برک اولمقلق mùjäzätdæn-bèrï-òlmaklïk; with —, بلا مجازات bilā-mùkābèlé, بلا مجازاتن bilā-mùjäzātïn.

Impure, *a.* پس pïss, مردار mùrdār, نجس nèjïss, ناپاك nā-pāk.

Impurity, *s.* پیسلك pïsslïk; ناپاكلك nā-pāklïk.

Imputation, *s.* اسناد ïsnād; عزو "azv.

Impute, *v.a.* ویرمك vèrmek, اسنادا ïssnād-et, عزو ا "àzv-et.

In, *pr.* ده dé, *a,* ده dé, da; ایچنه ïchïna, ایچنده ïchïnda, درونه dèrūnïna, درونده dèrūnïnda; ظرفنه zàrfïna, ظرفنده zàrfïnda; مرورنده mùrūrïnda; ایله ïla; ایکن ïken.

Inability, *s.* قابلیتسزلك kābïlïyyétsïzlïk; عدم اقتدار "ädémi-ïktidār, عجز "äjz.

Inaccuracy, *s.* یاکلش yàngïlïsh, سهو sèhv.

Inaccurate, *a.* یاکلش yàngïlïsh (yànish), غیر صحیح ghàyri-sàhïh. [-hàrékèt.

Inaction, *s.* عدم حرکت "ädm-i-

Inactive, *a.* تنبل tènbel. [-kïfāyet.

Inadequacy, *s.* عدم کفایت "ädm-i-

Inadequate, *a.* الویرمز èlværmäz, یتشمز yètïshmàz, غیرکافی ghàyri-kyāfï.

Inattention, *s.* دقتسزلق dïkkätsïzlïk.

Inattentive, *a.* دقتسز dïkkätsïz.

Inaudible, *a.* ایشیدلمز ïshïdïlmäz.

Inaugurate, *v.a.* کشاد ا kyùshād-èt.

Inauguration, *s.* رسمی کشاد rèssmi-kyùshad.

Inauspicious, *a.* منحوس mènhūs.

Inborn, Inbred, *a.* خلقی khïlkï, جبلی jïbïllï, طبیعی täbï"ï.

Incapable, *a.* النمدن کلمز älïndæn-ghèlmäz, غیرمقتدر ghàyri-mùktèdïr, نااهل nā-èhl, عاجز "äjiz.

Incapacitate, *v.a.* صلاحیتنی بوزمق sälāhïyyètïni-bòzmak.

Incapacity, *s.* عدم صلاحیت "ädémi-sälāhïyyèt, عدم اهلیت "ädémi-èhlïyyèt.

Incendiary, *s.* قوندقجی kùndakjï; مفسد mùfsïd, محرك mùhärrïk.

Incense, *s.* کونلك ghyùnluk, بخور bùkhūr; عیودیت "übūdïyyèt; —, *v.a.* قیزدرمق kïzdïrmak, دارلتمق

dàrîltmak, كوجندرمك ghyùjàndirmek. [سائق sā"ik, تازيانه tāziyānè.

Incentive, *s.* سبب sèbeb, موجب mūjib,

Incertitude, *s.* شبهه shùbhè, شك shèkk, مشكوكيت mèshkyūkìyyèt.

Incessant, *a.* لاينقطع lā-yànkàti", اردى ارامى اولميان àrdi-àrassi-òl-mayan.

Inch, *s.* پرمق pàrmak, اصبع ùsbu".

Incident, *s.* مادّه māddè, فقره fìkra, منقبه mànkabè; —, *a.* عارض "āriz, لازم lāzim. [ìttifākì.

Incidental, *a.* عرضى "àrazì, اتفاقى

Incite, *v.a.* تحريك ا tàhrīk-et, تحريض ا tàhrīz-et, ترغيب ا tèrghīb-et.

Inclement, *a.* فرطونه لو fìrtinalì; صوغوق sògùk, يغمورلو yāghmùrlu.

Inclination, *s.* ميل mèyl; رغبت ràghbet, استك ìstèk, خواهش khāhish.

Incline, *v.n.* ميل ا mèyl-et, ياتمق yàtmak; مائل او mā'il-òl, استعداد ìstì"dād-ghyùsstùrmek; كوسترمك رغبت ا ràghbet-et, جانى استمك jānì-ìstèmek; —, *v.a.* ياترمق yàtirmak, اماله ا ìmālè-et, ميل ويرمك mèyl-vèrmek.

Inclined, *a.* مائل mā'il; مستعد mùstà-"idd; استكلو ìstèkli, استكى اولان ìstèghì-òlan, رغبتى اولان ràghbetì-òlan. [lèf-et.

Inclose, *v.a.* احاطه ا ìhātè-et; لف ا

Include, *v.a.* داخل ا dākhil-et; شامل او shāmil-òl, شمولى او shùmūli-òl, المق àlmak, احاطه ا ìhāta-et, مشتمل او mùshtèmil-òl.

Incog, Incognito, *a.* تبديل tèbdīl.

Incoherent, *a.* ربطسز ràbtsiz.

Incombustible, *a.* يانمز yànmàz.

Income, *s.* ايراد īrād; وارىت vārìyyè كلور ghèlir. [-vèrghis

Income-tax, *s.* ايراد ويركوسى īrā

Incompetence, Incompetency, *s.* صلاحيت "àdm-i-sàlāhìyyèt.

Incompetent, *a.* نااهل nā-èhl, يابى دكل èrbābi-dìghìl, صلاحيتسز sàlāhìyyètsiz

Incomplete, *a.* اكسك èksik, ناقص nākiss, ناتمام nā-tàmām, يرتام ghàyri-tàmm.

Incomprehensible, *a.* اكلاشلمز àngla shilmàz (ànnàshilmàz).

Inconsiderable, *a.* از àz, قليل kàlīl كچوك kùchuk, صغير sàghīr; جزئى jùz'ī.

Inconsistent, *a.* غيرمتطابق ghàyri-mùtatābìk, بروقتى بروقتنه اويمز bir-wàktì-bìr-wàktina-ùymàz, سوزى برسوزينه سوزى برسوزينه اويمز bìr-sàzu-bìr-sàzuna-ùymàz, سوزى فعلنه اويمز sàzu-fì"lina-ùymàz.

Inconstancy, *s.* عدم قرار "àdm-i-kàrār.

Inconstant, *a.* قرارسز kàrarsiz, باتسز sèbātsiz; بيوفا bī-wèfā.

Inconvenience, *s.* زحمت zàhmet.

Inconvenient, *a.* راحتسز rāhatsì صيقندى sìkindì, صيقنديلو sìkindìlì.

Incorporate, *v.a.* قارشدرمق kàrìshdìrmak, مزج ا mèzj-et; قاتمق kàtmak.

Incorrect, *a.* ياكلش yàngìlish (yānìsh غيرصحيح ghàyri-sàhīh.

Increase, *s.* زيادى zìyādè, ازديار ìzdiyād ترقى tàràkki; —, *v.n.* بيومك bìyū

mek; ارتمق àrtmak, چوغالمق chò-ghalmak, زیادەلنمك zìyādèlènmek, زیادەلشمك zìyādèlèshmek, ازدیاد ìzdiyād-bùlmak, ترقی بولمق tèràkki-bùlmak, مزداداو mùzdād-òl, مترقی اولمق mùtèràkki-òl; —, v.a. بیوتمك bìyutmek; ارترمق àrtirmak, چوغالتمق chòghaltmak.

Incredible, a. اینانلمز ìnànılmàz, کوچ اینانلور ghyùj-ìnànılìr.

Incredulous, a. اینانمز ìnànmàz, کوچ اینانور ghyùj-ìnànìr.

Incubation, s. حضون hùzūn.

Incudicate, v.a. تعلیم اوکرتمك tà"lìm-et, اوغرتمك ughrètmek. [اغرلق àghirlik.

Incumbrance, s. بار bār, یوك yùk,

Incur, v.a. ارایوب بولمق àrayub-bùlmak, کیرمك ghìrmek, اوغرامق òghramak.

Incurable, a. شفاقبول ایتمز shìfā-kàbùl-

Incursion, s. اقین àkin. [-ètmàz.

Indebted, a. بورجلو bòrjlu, مدیون mèdyūn; مجبور mèjbūr.

Indecent, a. عیب "àyb, مغایر ادب mùghàyiri-èdeb.

Indeed, ad. حقیقت hàkīkàt, حقیقةً hàkīkàten, فی الحقیقه fī-'l-hākīka; —, c. بیله bīlè; —? کرچکمی ghìrchèkmi, اویله می àylèmi.

Indefatigable, a. یورلمز yòrulmàz, یورلمق بلمز yòrulmak-bilmàz.

Indefinite, a. نا محدود nā-màhdūd, غیرمعین ghàyri-màhdūd, غیرمحدود ghàyri-mù"àyyen; — article, s. حرف تنکیر hàrf-i-tènkīr.

Indemnify, v.a. تضمین ایتمك tàzmīn-et.

Indemnity, s. تضمین tàzmīn, تضمینات tàzmīnàt; معافیت mù"āfiyyèt, برائة الذمه bèrā'atu-'z-zìmmè.

Independence, Independency, s. استقلال ìstiklāl.

Independent, a. باشلی باشنه bàshli-bàshina, خودبخود khòd-bé-khòd, کندی کندینه kendi-kèndina; سربست sèr-bèsst, مطلق mùtlàk, مستقل mùstàkil; کمسه یه محتاج دکل kimsèyè-mùhtāj-dìghil; زنکین zènghin.

Index, s. شهادت پرمغی shàhādet-pàrmaghi; فهرس fihriss, فهرست fihrisst. [tān.

India, s. هند hìnd, هندستان hìndiss-

Indiaman, s. هند سفر ایدن کمی hìnda-sèfer-èden-ghèmi.

Indian, a. هندی hìndi. [-bòghdayi.

Indian-corn, s. مصر بوغدایی mìssir-

Indian-ink, s. چینی مرکب chīnī-mùrèkkèb.

India-rubber, s. قومناستق kòmnāstìk.

Indicate, v.a. دلالت ایت dèlàlet-et, اشارت اوشارت ìshārèt-òl.

Indifference, s. قیدسزلق kàydsizlìk, عدم تمیل "àdèmi-tèmèyyul, عدم رغبت "àdèmi-ràghbet.

Indifferent, a. قیدسز kàydsiz, لاقید lā-kàyd, وظیفه سندەدکل wàzīfèssindè-dìghil; هپ بر hèp-bir, برابر bèrābèr, لافرق lā-fārk; بیاغی bàyaghi, عادی "ādī, اشاغی àshàghi, فنا fèna, قبا

Indigenous, a. یرلو yèrli. [kàba.

Indigestible, a. اغر àghir, هضمی کوچ hàzmi-ghyùch.

Indigestion, *s.* معدهٔفسادی mì"dé-fès-sādi, امتلا ìmtilā.

Indignant, *a.* کوجنمش ghyùjènmish, دارلمش dàrilmish. [dàrghinlik.

Indignation, *s.* غضب ghàzab, دارغینلق

Indignity, *s.* بدمعامله bèd-mù"āmélé, حقارت-hàkārèt.

Indigo, *s.* چیوید chìvid.

Indispensable, *a.* اهم èhèmm, متحتم mùtahàttem, مطلقا لازم mùtlaka-lāzim.

Indisposition, *s.* کیفسزلك kèyfsizlik, انحراف مزاج ìnhirāfi - mizāj; استمامکلك ìstémameklik, عدم رغبت "ādémi-ràghbet.

Indisputable, *a.* مسلم mùsèllèm.

Indistinct, *a.* بللوسز bèllisiz.

Indistinctness, *s.* بللوسزلك bèllisizlik.

Individual, *s.* فرد fèrd, نفر nèfer, کشی kìshi; —, *a.* ایری àyri, منفرد mùn-

Indolent, *a.* تنبل tènbèl. [fèrid.

Indorse, *v.a.* قبول و تصدیق ا kàbūl-vé--tàssdīk-et.

Induce, *v.a.* سوق ا sèvk-et, تحریك ا tàhrīk-et, سبب او sèbeb-òl.

Indulge, *v.n.* مبتلا او mùbtélā-òl, کندینی کندینی kèndini-vèrmek; —, *v.a.* مساعدهٔ ا mùssā"adé-et. [ابتلا ìbtilā.

Indulgence, *s.* مساعدهٔ mùssā"adé; **Industrious**, *a.* چالشقان chàlishkàn, ایشکذار ìshghyuzār, مقدم mùkdim.

Industry, *s.* چالشقانلق chàlishkànlik, ایشکذارلك ìshghyuzārlik, اقدام ìkdām; حرفت hìrfèt, صناعت sànā-

Inebriated, *a.* سرخوش sèr-khòsh. ["at.

Inefficient, *a.* نا اهل nā-èhl.

Inert, *a.* تنبل tènbel.

Inertia, *s.* عطالت "àtālèt.

Inestimable, *a.* قیمتی تقدیراولنهمز kimé ti-tàkdīr-òlunamàz.

Inevitable, *a.* قورتلنهمز kùrtulunamàz چارهسز chārésiz.

Inexact, *a.* یاکلش yàngilish.

Inexcusable, *a.* معذور طوتلهمز mà"zur -tùtulamàz.

Inexperienced, *a.* عجمی "àjémi, مبتدی mùbtédi, غیر مجرب ghàyri-mùjèrreb

Infamous, *a.* عیب "àyb, رذیل rèzil رسوای rùsvāy, ناموسسز nāmūssuz.

Infamy, *s.* رذالت rèzālèt, رسوایلق rùsvāylik, ناموسسزلق nāmūssuzlik

Infancy, *s.* چوجقلق chòjukluk, صباوت sàbāvèt, طفولیت tùfūlìyyèt.

Infant, *s.* چوجق chòjuk, اوفاق چوجق ùfàk-chòjūk, بیبك bèbek. [kéri

Infantry, *s.* پیادهٔعسکری piyādé-"àss

Infatuation, *s.* دلیلك dèlilik.

Infection, *s.* علت ساریه "illèti-sārìyyé بولاشقلق bùlàshiklik; سرایت sirāyet

Infectious, *a.* ساری sārī, کچر ghèchir بولاشور bùlàshir.

Infer, *v.a.* انکلامق ànglamak (ànnamak) چیقارمق chìkàrmak, استدلال ا ìstid lāl-et. [ìstidlāl

Inference, *s.* معنا mà"nà; استدلال

Inferior, *a.* اشاغی àshàghi, دون dūn بیاغی bàyaghi, فنا fēna; —, *s.* کوچك kùchuk, مادونده اولان کمسنه mā -dūnda-òlan-kìmèssné.

Infernal, *a.* جهنمی jìhènnémī, شیطانی shèytànī; پك فنا pèk-fēna.

Infidel, *s.* كافر kyâfir, منكربالله mùnkir-bi-'llâh.

Infidelity, *s.* كفر kyùfr, عدم صداقت "àdémi-"sàdakàt; عدم وفا "àdémi-vefâ; عدم عصمت àdémi-"ismèt; عدم عفت "àdémi-"iffèt.

Infinite, *a.* نامتناهى nâ-mùténâhî, بينهايه bi-nihâyé, بيغايه bi-ghâyé.

Infirm, *a.* سقط sâkat, الى ايا غى طوتمز ilâ-yaghi-tùtmàz.

Infirmary, *s.* خسته خانه khàssta-khâné.

Infirmity, *s.* علت "illèt, درد dèrd; نقيصه nâkissa, قصور kùssûr.

Inflame, *v.a.* علولندرمك "àlevlendir-mek; التهاب كتورمك iltihâb-ghètir-mek.

Inflammable, *a.* علوايله ينار "àlèv-ile-yanar, طوتشور tùtushur.

Inflammation, *s.* التهاب iltihâb, حمرت hamrèt.

Inflate, *v.a.* هوا طولدروب شيشرمك hàvâ-dòldurup-shìshirmek.

Inflexible, *a.* اكلمز èghilmàz; قصدندن قيمز kùsdindan-dènmàz.

Inflict, *v.a.* ترتيب واجرا tèrtîb-vè-ijrâ-et, عارض "âriz-et.

Influence, *s.* نفوذ nùfûz; تأثير tè'sîr; حكم hùkm; —, *v.a.* سوز كچورمك sòz-ghèchirmek, دكلتمك dinglètmek (dînètmek); تأثيرا tè'sîr-et.

Influential, *a.* نفوذصاحبى nùfûz-sâhibi, سوزى كچر sòzu-ghèchèr.

Influenza, *s.* زكام zùkkyâm, نزله nèzlé, نوازل nèwâzil.

Inform, *v.a.* خبر ويرمك khàbèr-vèrmek, سويلمك sùwèylémek.

Informant, *s.* خبر ويرن khàbèr-vèrèn, سويلين sùwèyléyèn, مخبر mùkhbir.

Information, *s.* خبر khàbèr, معلومات mà"lûmât, علم "ilm. [-hàrékèt.

Infraction, *s.* مغاير حركت mùghâyir-

Infringe, *v.a.* بوزمق bòzmak, اخلال ايلا ikhlâl-et, مغاير حركت ايلا mùghâyir-hàrékèt-et.

Infringement, *s.* نقض nàkz.

Ingenious, *a.* (person) هنرلو hùnèrli, هزارفن hèzâr-fènn (hèzârifènd); (thing) هنرلو hùnèrli, معرفتلو mà"-rifètli.

Ingenuity, *s.* هنر hùnèr, معرفت mà"rifèt, صنعت sàn"àt, عقل "àkl.

Ingenuous, *a.* سادەدل sâdé-dil, صاف درون sâf-dèrûn, طوغرى سويلر dòghru-sùwèylèr.

Ingot, *s.* كولچه kyùlché, سبيكه sèbîké.

Ingraft, *v.a.* اشلامق àshlamak.

Ingratitude, *s.* نانكورلك nân-kyùrluk (nàmkyùrluk), كفران نعمت kyùfrâni-ni"mèt.

Ingredient, *s.* جزء مركب jùz'u-mùrèkkib (*pl.* اجزاى مركبه èjzâ'i-mùrèkkibé).

Ingress, *s.* گيرش ghìrish; گيرەجك يير ghìrédjek-yèr; دخول dùkhûl; مدخل mèdkhàl.

Inhabit, *v.a.* اوطورمق òturmak, ساكن اول sâkin-òl, متمكن اول mùtémèkkin-òl.

Inhabitant, *s.* يرلو yèrli, ساكن sâkin (*pl.* سكنه sèkéné), (*pl.*) اهالى àhâlî.

Inhale, *v.a.* نفسله ايچرو چكمك nèfèssla-ichèri-chèkmek. [mîrâss-yèmek.

Inherit, *v.a.* وارث اول vâriss-òl, ميراث يمك

Inheritance, *s.* ميراث mīrāss, ورائت vèrāssèt ; ارث ìrss, توارث tèvāruss.

Inheritor, *s.* وارث vāriss, ميراثخور mīrāssekhòr.

Inhuman, *a.* انسانيتسز ìnsānìyyètsiz.

Inimical, *a.* دشمن dùshmèn, خصم khàssm, خصومتلو khùssūmètli.

Inimitable, *a.* تقليد اولنمز tàklīd-òlunmàz, بشقه كمسه نك يا پهميه جغى bàshka-kìmsénìng-yàpamayajaghi.

Iniquitous, *a.* فاسد fāssid.

Iniquity, *s.* كناه ghyùnāh, فسق وفجور fìssk-u-fùjūr, معصيت mà"sìyyèt.

Initiate, *v.a.* اوكرتمك ùghrètmek, يولنى yòlunu - ghyùsstermek, كوسترمك تعليم ا tà"līm-et.

Injudicious, *a.* عقلسز "àklsiz, اويغونسز ùyghunsuz, مناسبتسز mùnāssébètsiz.

Injunction, *s.* امر èmr (èmir), تنبيه tènbīh, سپارش sìpàrish.

Injure, *v.a.* ضرر ا zàrar-et, سقط ا sàkat-et, بوزمق bòzmak, خلل ويرمك khàlel-vèrmek, اخلال ا ìkhlāl-et.

Injurious, *a.* ضررلو zàrarli, مضر mùzìrr.

Injury, *s.* ضرر zàrar, خلل khàlel, سقامت sàkāmèt, سقطلق sàkatlik. [hàkksizlik.

Injustice, *s.* غدر ghàdr, ظلم zùlm, حقسزلق

Ink, *s.* مركب mùrèkkèb ; —, *v.a.* مركب سورمك mùrèkkèb - sùrmek ; red —, *s.* سرخ sùrkh.

Inkstand, *s.* مركبحقهسى mùrèkkèb--hòkkassi, حقه hòkka. [kyùrfez.

Inlet, *s.* اغز àghiz, بوغاز bòghāz, كورفز

Inn, *s.* خان khān, لوقاندا lòkànda, مسافرقوناغى mùssāfir-kònaghi.

Inner, *a.* داخلى dākhìlìchèriki, ايچروكى

Innermost, *a.* اك ايچرودكى èng-ìchridéki.

Innkeeper, *s.* لوقاندجى lòkàndaji.

Innocence, *s.* قباحتسزلق kàbāhatsizlìk, معصوميت mà"sūmìyyèt, ئت نمت bèrā'àti-zìmmèt.

Innocent, *a.* قباحتسز kàbāhatsiz, ب الذمه bèrìyyu-'z-zìmmé, معصوم mà"sūm.

Innocuous, *a.* ضررسز zàrarsiz.

Innovation, *s.* بدعت bìd"àt, ى اصول yèngi-ùsūl.

Innumerable, *a.* صايلمز sàyīlmàz, عد لا-يحصا lā-yù"àdd, لايحصا lā-yùhsā.

Inoculate, *v.a.* اشلامق àshlamak, چيچك اشلامق chìchek-àshlamak.

Inoculation, *s.* اشلامقلق àshlamaklik.

Inoffensive, *a.* ضررسز zàrarsiz.

Inquest, *s.* تفتيش رسمى tèftìsh-rèssmi.

Inquire, *v.a.* صورمق sòrmak, سؤال ا sù'ā -et; استفسارا استفسارا ìsstifsār-et; استعلم ا ìsst "lām-et ; استفتا ا ìsstiftā-et ; تجسس ا tèjèssuss-et, تحرى ا tàhàrrī-et.

Inquiry, *s.* صورش sòrush, سؤال sù'ā استفسار ìsstifsār ; استعلام ìsstì"lām استفتا ìsstiftā, تجسس tèjèssus تحرى tàhàrrī ; پرسش pùrsish.

Inquisitive, *a.* مراقلو mèràklì, صورار chòk-shèy-sòrar.

Inroad, *s.* اقين àkìn.

Insane, *a.* دلى dèlì, چلغين chìlghì قاچق kàchìk, مجنون mèjnūn.

Insanity, *s.* دليلك dèlìlìk, چلغينلق chìlghìnlìk, قاچقلق kàchìklìk, ت jìnnèt, جنون jùnūn.

mek; ارتمق àrtmak, چوغالمق chò-ghalmak, زیادەلنمك zìyādélınmek, زیادەلشمك zìyādélıshmek, ازدیاد ìzdiyād-bùlmak, بولمق ترقی ترقی بولمق tèrèkki-bùlmak, مزداد مزداد mùzdād-òl, مترقی او mùtèrèkki-òl; —, v.a. بیوتمك bìyutmek; ارترمق àrtırmak, چوغالتمق chòghaltmak.

Incredible, a. اینانلمز ìnànılmàz, کوچ اینانلور ghyùj-ìnànılır.

Incredulous, a. اینانمز ìnànmàz, کوچ اینانور ghyùj-ìnànır.

Incubation, s. حضون hùzūn.

Inculcate, v.a. تعلیم ا تا"لیم-et, اوکرتمك ögrétmek. [اغرلق àghırlık.

Incumbrance, s. بار bār, یوك yùk,

Incur, v.a. ارایوب بولمق àrayub-bùlmak, کیرمك ghìrmek, اوغرامق òghramak.

Incurable, a. شفاقبول ایتمز shìfā-kàbùl-

Incursion, s. اقین àkın. [-ètmàz.

Indebted, a. بورجلو bòrjlu, مدیون mèdyūn; مجبور mèjbūr.

Indecent, a. عیب "àyb, مغایر ادب mùghàyiri-èdeb.

Indeed, ad. حقیقت حقیقةً hàkīkàt, hàkīkàtan, فی الحقیقه fī-'l-hākīka; —, c. بله bīlé; —? کرچکمی ghìrchèkmi, اویله می òylèmi.

Indefatigable, a. یورلمز yòrulmàz, یورلمق بلمز yòrulmak-bilmàz.

Indefinite, a. نا محدود nā-màhdūd, غیرمعین ghàyri-màhdūd, غیرمحدود ghàyri-mù"àyyen; — article, s. حرف تنکیر hàrf-i-tènkīr.

Indemnify, v.a. تضمین ا tàzmīn-et.

Indemnity, s. تضمین tàzmīn, تضمینات tàzmīnàt; معافیت mù"āfiyyèt, برائة الذمه bèrā'atu-'z-zìmmé.

Independence, Independency, s. استقلال ìstiklāl.

Independent, a. باشلی باشنه bàshlı-bàshına, خودبخود khòd-bé-khòd, کندی کندینه kendi-kèndina; سربست sèr-bèsst, مطلق mùtlàk, مستقل mùstàkil; کمسه یه محتاج دکل kìmsèyé-mùhtāj-dìghil; زنکین zènghin.

Index, s. شهادت پرمه غی shàhādet-pàrmaghi; فهرس fihriss, فهرست fihrisst. [tān.

India, s. هند hìnd, هندستان hìndiss-

Indiaman, s. هند سفر ایدن کمی hìnda-sèfer-èden-ghèmi.

Indian, a. هندی hìndi. [-bòghdayi.

Indian-corn, s. مصر بوغدایی mìssir-

Indian-ink, s. چینی مرکب chīnī-mùrèkkéb.

India-rubber, s. قومناستق kòmnāstīk.

Indicate, v.a. دلالت ا dèlàlet-et, اشارت او ìshārèt-òl.

Indifference, s. قیدسزلق kàydsızlık, عدم تمیل "àdémi-tèmèyyul, عدم رغبت "àdémi-ràghbet.

Indifferent, a. قیدسز kàydsız, لاقید lā-kàyd, وظیفه سندسز دکل wàzīfèssindé-dìghil; هپ بر hèp-bìr, برابر bèrābèr, لافرق lā-fārk; بیاغی bàyaghi, عادی "ādī, اشاغی àshàghi, فنا fèna, قبا

Indigenous, a. یرلو yèrli. [kàba.

Indigestible, a. اغر àghır, هضمی کوچ hàzmi-ghyùch.

Institute, *s.* مكتب mèktæb; قاعده kā-"idé, موضوع mèvzū"; —, *v.a.* چيقارمق chìkàrmak, باشلامق bàshlamak, ابداع ا ìbdā"-et, اختراع ا ìkhtirā"-et; وضع ا wàz"-et, ترتيب ا tèrtīb-et, تاسيس ا tè'sīss-et.

Instruct, *v.a.* اوكرتمك àgrètmek, تعليم ا tà"līm-et, تدريس ا tèdrīss-et.

Instruction, *s.* علم "ìlm, معلومات mà"lūmāt; تعليم tà"līm, تدريس tèdrīss; تحصيل tàhsīl; —s, *s. pl.* تعليمات tà"līmāt.

Instructor, *s.* خواجه khòja; معلم mù"àllim, تعليمجى tà"līmji.

Instrument, *s.* آلت ālèt (*pl.* آلات ālāt).

Insubordinate, *a.* اطاعتسز ìtā"atsiz.

Insubordination, *s.* اطاعتسزلق ìtā"atsizlik.

Insufferable, *a.* تحمل اولنمز tàhàmmul-òlunamàz.

Insufficient, *a.* الو يرمز èlvɛrmàz, يتشمز yètishmàz, كفايت ايتمز kifāyet-ètmàz, غير كافى ghàyri-kyāfī.

Insult, *s.* حقارت hàkārèt; —, *v.a.* حقارت ا hàkārèt-et; ناموسه دوقنمق nāmūssa-dòkūnmak.

Insupportable, *a.* چكلمز chèkilmàz, تحمل اولنمز tàhàmmul-òlunamàz.

Insurance, *s.* سيغورته sìghūrta; — company, *s.* سيغورته قومپانيه‌سى sìghūrta-còmpànyassi.

Insurgent, *s.* عاصى "āssi.

Insurrection, *s.* ايا قلانش àyaklànish, عصيان "ìssyān, طغيان tùghyān.

Integer, *s.* عدد صحيح "àdédi-sàhīh.

Integrity, *s.* تماميت tàmāmìyyèt; طوغريلق dòghrulùk, استقامت ìstèkāmet.

Intellect, *s.* عقل "àkl, ذهن zìhn.

Intellectual, *a.* عقلى "àkli, عاقل "ā

Intelligence, *s.* عقل "àkl, عقليه ث kùvvèti-"àkliyyé, فهم fèhm, إ ìdrāk, ذكا zèkyā, ذكاوت zèkyāv دراية dìrāyèt, فطانت fàtānèt; khàbɛr, معلومات mà"lūmāt.

Intelligent, *a.* عقللو "àkllu, عاقل "ā zèkī, دراياتلو dìrāyètli, فطين fà

Intemperance, *s.* بكريلك bèkrīlik.

Intemperate, *a.* سرت sàrt, شديد shèd حديد hàdīd; بكرى bèkrī; هيزكار nā-pàrhizkyār.

Intend, *v.a.* نيت ا nìyyèt-et, ندا niyyètinda-òl, تصميم ا tàssmīm-قورمق kùrmak. [صيقى sì

Intense, *a.* سرت sàrt, شديد shèdī

Intent, Intention, *s.* نيت nìyyèt, مم tàssmīm, مراد mùrād, قصد kàssd

Intentional, *a.* قصدى kàsdī, خص màkhsūss; —ly, *ad.* بلكه bilkè عمداً "amdan, قصداً kàsdan.

Inter, *v.a.* كومك ghyàmmek, د dèfn-et.

Intercede, *v.n.* شفاعت ا shìfā"at-ارايه كيرمك àraya-ghìrmek, ا rìjā-et.

Intercept, *v.a.* طوتمق tùtmak, ي يولنى - كسمك yòlunu - kèssmek; ل hā'il-òl. [ri

Intercession, *s.* شفاعت shìfā"at, ا

Intercessor, *s.* شفيع shèfī", ناجى rìjāji.

Intercourse, *s.* اختلاط ìkhtilāt, الفت ilfet, مؤانست mù'ānéssèt.

Interdict, *s.* افروز àforòz, لعنت là"nèt; —, *v.a.* یساق yàssàk-et, نهی nèhy-et, ممنوع mèmnū"-et.

Interest, *s.* فائض fā'iz, كذشته ghyùzèshtè, نما nèmā (nàmā), ربو rìbv, ربا rìbā, معامله mù"āmélè; نفوذ nùfūz, خاطر khātir, اعتبار ì"tìbār; تصحب tàssàhhub, التزام ìltizām, ارزو àrzo; محبت màhàbbèt; رغبت righbèt, مراق mèrāk; تلذذ tèlèzzuz, ایلنجه èylènjè; جك ویرو الوب àlip-vèrèjek, اوكرنه جك àghrènèjek, بله جك bìlèjek, كورو جك ghyùrèjek, وضیفه wàzīfè, حصه hìssè; غرض ghàraz, منفعت mènfà"àt, فائده fà'idè; —, *v.a.* تصحب ایتدرمك tàssàhhub-èdtirmek, التزام ایتدرمك ìltizām-èdtirmek; ایلنجه ویرمك èylènjè-vèrmek, یورکنی جزب یو-rèkini-jèzb-et, قلبه تأثیرا kàlbè-tè'sīr-et, قلبه رقت كتورمك kàlbè-rìkkàt-ghètirmek; to take an —, سومك sùrmek, تصحب ایتمك ìltizām-et, تصحب ایتمك tàssàhhub-et; to have an —, الوب وظیفه سی ویرو جكی الوب àlip-vèrèjèghi-òl, وظیفه سی وضیفه سی wàzīfèsi-òl; حصه دار اولمق hìssèdār-òl; compound —, فائض ایله فائصك fā'iz-ìlè-fā'izin-fā'izi.

Interesting, *a.* كوزل ghyùzèl; دلبر dìlbər; ایلنجه لی èylènjèli.

Interfere, *v.n.* قارشمق kàrishmak, مداخله ایتمك mùdākhàla-et; سكته ویرمك sèktè-vèrmek, مانع اولمق māni"-òl.

Interference, *s.* قارشمه kàrishmè; مداخله mùdākhàlè.

Interim, *s.* ارالق àralìk, مدت mùddèt; in the —, دیرایكن dèr-iken (dèr-'ken), ارالق اول ò'-àralìk, اثنادا اول ò-èss-nādà; ad —, موقت mùwàkkàt; موقتاً mùwàkkàtan.

Interior, *s.* ایچ ìch, درون dèrūn, داخل dākhil; باطن bātin; —, *a.* درونی dèrūnī, داخلی dākhilī, باطنی bātìni; Minister of the —, داخلیه ناظری dākhilìyyè-nāzìri. [jènāzè-dèfni.

Interment, *s.* دفن dèfn, جنازه دفنی

Internal, *a.* داخلی dākhilī, باطنی bātìnī.

Interpose, *v.a.* ارایه قومق àrayà-kòmak, ارایه صوقمق àrayà-sòkmak; —, *v.n.* ارایه كیرمك àrayà-ghìrmek, توسط ایتمك tàwàssut-et.

Interpret, *v.a.* ترجمه ایتمك tèrjumè-et; —, *v.n.* ترجمانلق ایتمك tèrjumānlìk-et.

Interpretation, *s.* ترجمه tèrjumè; معنی mà"nà.

Interpreter, *s.* ترجمان tèrjumān.

Interrogate, *v.a.* استنطاق ایتمك ìsstintāk-et.

Interrogation, *s.* استنطاق ìsstintāk; note of —, علامت استفهام "àlāmèt-i-ìsstifhām.

Interrupt, *v.a.* كسمك kèssmek; منع ایتمك mèn"-et, مانع اولمق māni"-òl.

Intersect, *v.a.* قطع ایتمك kàt"-et; — one another, تقاطع ایتمك tàkātu"-et.

Interstice, *s.* ارالق àralìk; یارق yàrìk, چتلاق chàtlàk.

Interval, *s.* ارالق àralìk, مابین mā-bèyn.

Intervene, *v.n.* كچمك ghèchmek; ارايه اراده بولنمق كيرمك àraya-ghìrmek; àrada-bùlunmak, حائل او hā'il-òl.

Intervention, *s.* توسط tàvàssut; ارايه كيرمكلك àraya-ghìrmeklik.

Interview, *s.* ملاقات mùlākāt, گورشمه ghyùrushma.

Intestines, *s. pl.* بغرصاق bàghìrsàk.

Intimacy, *s.* صيقى دوستلق sìki-dòsstluk.

Intimate, *a.* محرمانه màhrémāné; —, *s.* محرم màhrèm; —, *v.a.* بلدرمك bìldirmek, اكلاتمق àglatmak (àn-natmak), خبر ويرمك khàbar-vèrmek, سويلمك sùwèylémek.

Intimation, *s.* خبر khàbar, افاده ifādé, تبليغ tèblīgh.

Intimidate, *v.a.* قورقوتمق kòrkùtmak, تخويف ايتمك tàkhwīf-et, اخافه ايتمك ìkhāfé-et.

Intimidation, *s.* اخافه ìkhāfé. [dèrūnina.

Into, *prep.* ـه ـَ, *a*, ايچنه ìchina, درونته

Intolerable, *a.* چكلمز chèkilmàz, تحمل اولنمز tàhàmmul-òlunmàz.

Intoxicate, *v.a.* سرخوش ايتمك sèrkhòsh-et, كيف ايتمك kèyf-et; —ed, *a.* كيف kèyf, سرخوش sèrkhòsh (sàr-).

Intoxication, *s.* كيف kèyf, سرخوشلق sèrkhòshluk (sàr-), سكر sèkir.

Intrench, *v.n.* مترس ياپمق mètériss-yàpmak, تحصن ايتمك tàhàssun-et; —, *v.a.* مترس ايله استحكام ويرمك mètériss-ìla-ìsstìhkyām-vèrmek.

Intrenchment, *s.* مترس mètériss.

Intrepid, *a.* يكيت yìgìt, جسور jèssūr, بيباك bībāk, بيپروا bīpèrwā.

Intricacy, *s.* قارشقلق kàrìshìklīk.

Intricate, *a.* قارشق kàrìshīk, دولاشق dòlàshīk, مشتبك mùshtébèk.

Intrigue, *s.* فتنه fìtné, فساد fèssād, اويون òyun; —, *v.n.* فتنه جيقارمق fìtné-chìkàrmak, فساد جيقارمق fèssād-chìkàrmak, اويون جيقارمق òyun-chìkàrmak.

Introduce, *v.a.* ايچرو صوقمق ìchèri-sòkmak; ايچرو كتورمك ìchèri-ghètirmek, ادخال ايتمك ìdkhāl-et; گورشدرمك ghyùrushdurmek, كوشدرمق kòngushdurmak, طانشدرمق tànishdirmak; جيقارمق chìkàrmak, ابداع ايتمك ìbdā"-et, اختراع ايتمك ìkhtirā"-et, ايجاد ايتمك ījād-et; اچمق àchmak, نردبسنى اچمق làkirdìssini-àchmak; درج ايتمك dèrj et; تقديم ايتمك tàkdīm-et, ابراز ايتمك ìbrāz-et.

Introduction, *s.* مقدمه mùkàddimé, توصيه tàvsìyyé.

Intrude, *v.n.* تعجيز ايتمك tà"jīz-et, اشغال ايتمك ìshghāl-et, مانع اولمق māni"-òl.

Intrust, *v.a.* امانة تسليم ايتمك èmānétìm-tèsslīm-et.

Inundation, *s.* سيل sèyl (sèl), سو باصمسى sù-bàssmassi; طغيان tùghiyyān.

Inure, *v.a.* الشدرمق àlìshdirmak.

Invade, *v.a.* باصمق bàssmak, تجاوز و تخطى ايتمك tèjāvuz-vè-tàkhàttī-et.

Invalid, *a.* غير صالح ghàyri-sālih, بوش bòsh; —, *s.* چوروك chùruk; — *v.n.* چوروكه جيقمق chùrughé-chìkmak; —, *v.a.* چوروكه جيقارمق chùrughé-chìkàrmak.

Invalidate, *v.a.* بوزمق bòzmak, حكمنى بوزمق hùkmunu-bòzmak.

Invaluable, *a.* پك‌قیمتلو pèk-kīmètli, قیمتی‌بلنمز kīmèti-bilinmàz.

Invasion, *s.* تجاوز tèjāvuz, تخطی tàkhattī, استیلا isstīlā. [tirā"-et.

Invent, *v.a.* ایجاد ا ījād-et, اختراع ا ìkhtirā". [téri".

Invention, *s.* ایجاد ījād, اختراع ìkhtirā". [téri".

Inventor, *s.* موجد mūjid, مخترع mùkh-

Inventory, *s.* دفتر dèftɪr.

Inverse, *a.* عکسی "àksī, ترش tèrss; —, *s.* عکس "àks, ترس tèrss.

Invest, *v.a.* اکسا ا ìksā-et, متصف‌ا mùttàssif-et; قوشاتمق kùshàtmak, چویرمك chèvirmek, محاصره‌ا mùhàssare-et; یاتیرمق yàtirmak, ویرمك vèrmek.

Investigate, *v.a.* تفتیش ا tèftīsh-et; تحری ا tèhàrri-et, تجسس ا tèjèssuss-et. [-dā'imā.

Invincible, *a.* المظفر دائما èl-mùzāffɪr-

Invisible, *a.* کورنمز ghyòrunmàz, کوزکمز ghyòzükmàz.

Invitation, *s.* دعوت dà"vèt.

Invite, *v.a.* دعوت ا dà"vèt-et.

Invoice, *s.* علم و خبر "ìlm-u-khàbɪr, پوصله pùsule, دفتر dèftɪr.

Involuntary, *a.* غیر اختیاری ghàyri-ìkhtiyārī, الدندکل èldé-dìghìl.

Involve, *v.a.* قارشدرمق kàrìshdirmak, داخل ا dākhīl-et; ایجاب‌ایتدرمك ījāb-ètdirmek.

Inward, *a.* داخلی dākhilī.

Inwards, *ad.* ایچرویه ìchèriya-

Ireland, *s.* ایرلاندا Irlànda. [dògàru.

Iris, *s.* زنبق zènbàk.

Irish, *a.* ایرلاندلو Irlàndali.

Iron, *s.* تیمور tīmūr (dèmir), حدید hàdīd,

Iron-clad, *a.* زرهلو zìrhli. [اهن āhèn.

Iron-monger, *s.* تیمورجی dèmirji.

Irony, *s.* استهزا ìsstihzā.

Irregular, *a.* اطرادسز ìttirādsiz; نظامسز nìzāmsiz, انتظامسز ìntizāmsiz; قاعدسز kā'idéssiz; یولسز yòlsuz; شاذ shāzz; باشی‌بوزق bàshi-bòzuk.

Irreparable, *a.* تعمیرقبول‌ایتمز tà"mīr-kàbūl-ètmàz; چارهسز chārésssiz.

Irresistible, *a.* قارشی‌قونلمز kàrshi-kò-nulmàz.

Irresolute, *a.* کندی‌عقلنی‌بلمز kèndi-"àkìni-bìlmàz, متردد mùtérèddid.

Irritable, *a.* تیزقیزار tèz-kìzar, چابك dارلور chàbìk-dàrìlir.

Irritate, *v.a.* قیزدرمق kìzdirmak, دارلتمق dàrìltmak. [kin.

Irruption, *s.* هجوم hùjūm, باصقین bàss-

Isinglass, *s.* بالق‌طوتقالی bàlìk-tùtkali.

Island, Isle, Islet, *s.* اطه àda, جزیره jèzīré.

Ispahan (town of), *s.* اصفهان ìsafàhān.

Israelite, *s.* یهودی yàhūdī.

Issue, *s.* چیقه‌جق‌یر chìkajak-yèr, مخرج màkhrèj, قپو kàpi; نخودیاقیسی nòkhud-yàkissi; چوجق chòjuk, اولاد èvlād, ذریت zùrìyyèt; دعوی dà"wà, اختلاف ìkhtilāf, معارضه mù"āraza; —, *v.a.* چیقمق chìkmak; نشئت ا nèsh'èt-et.

Isthmus, *s.* بوغاز bòghāz, دل dìl.

It, *pr.* اول òl (ò); انی àni, ònu; اکا àngа

Italian, *a.* ایتالیا Itàlia. [(ònga).

Italy, *s.* ایتالیا Itàli*a*.

Itch, *s.* اویوز ùyuz; —, *v.n.* کیدشمك ghìdishmek, قاشنمق kàshìnmak.

Item, *s.* قلم kàlem. [ànìng*ki*, ònung*u*.

Its, *pr. a.* انك ànì*ng*, ònun*g*; انککی

Itself, *pr.* کندی kèndi, کندیسی kèndissi; کندیسنی kèndissini; کندیسنه kèndissinè.

Ivory, *s.* فیل‌دیشی fil-dìshi.

Ivy, *s.* صارماشق sàrmàshìk.

J.

Jackal, *s.* چقال chàkàl. [hìmär.

Jackass, *s.* اشك èshek, خر khàr, حمار

Jackdaw, *s.* الا قارغه àla-kàrgha(?).

Jacket, *s.* منطان mìntàn.

Jack-ketch, *s.* جلاد jèllàd.

Jail, *s.* زندان zìndān, حبسخانه hàbss-

Jailer, *s.* زندانجی zìndānji. [khānè.

Jalap, *s.* جلاپه jàlapa.

Jam, *s.* رچل rèchel, طاتلو tàtlì.

Janissary, *s.* یکیچری yèngichéri.

January, *s.* کانون‌ثانی kyānūni-sānī.

Japan, *s.* یاپونیا yàpònia; روغن rùghàn; —, *v.a.* روغن‌اورمق rùghàn-wùrmak.

Japanese, *a.* یاپونیالو yàpòniali.

Japhet, *s.* یافث yàfeth.

Jar, *s.* قوانوس kàwanòss; on the —, *ad.* اچق àchìk; —, *v.n.* قارشمق

Jasper, *s.* یشم yèshem. [kàrishmak.

Jaundice, *s.* صاریلق sàrìlìk.

Jaw, *s.* چکه chèngè.

Jealous, *a.* قزقانج kìzkànj; غیور ghàyūr; حسود hàssūd, حسدلو hàssedli.

Jealousy, *s.* قزقانجلق kìzkànjlìk, غیرت ghàyrèt; حسد hàssed.

Jeer, *v.n.* and *a.* زوقلنمق zèvklènmek

Jehovah, *s.* الحی القیوم el-Hàyyu-'l -Kàyyūm. [lù''āt

Jelly, *s.* الماسیه èlmāssìyyè; ماب

Jeopardy, *s.* تهلکه tèhlikè. [shèrī

Jerusalem, *s.* قدس شریف kùdssi

Jessamine, *s.* یاسمین yāssémīn.

Jest, *s.* شقا shàka, لطیفه làtìfè.

Jesus-Christ, *s.* عیسی المسیح "Īssà-'l -Messìh, حضرت‌عیسی hàzrèti-"Īssà

Jet, *s.* فسقیه fìsskìyyè.

Jetty, *s.* اسکله ìsskèlè.

Jew, *s.* یهودی yàhūdī; Jewess یهودی قاریسی yàhūdī-kàrissi.

Jewel, *s.* Jewels, *s. pl.* مجوهرات mù jèvhérāt. [jèwāhirji

Jeweller, *s.* قیومجی kùyumju, جواهرجی

Jib, *s.* فلوق flòk.

Jibboom, *s.* باستون bāsstūn. [ایش ìsh

Job, *s.* حضرت ایوب hàzrèti-èyyūt

Jobber, *s.* سمسار simsār.

Jockey, *s.* بنیجی bìnìji. [làtìfèj

Jocular, *a.* تحاف tòhāf, لیفه‌جی

Jog, Joggle, *v.a.* صارصمق sàrsmak.

John Bull, *s.* انکلتره ملتی ìnghìltèrra mìllèti.

Join, *v.n.* بتشمك bìtishmek, تحاق ìltihāk-et, ملاصق‌او mùlāssìk-ol واصل‌او vāssìl-ol; — *v.a.* نشدرمك bìtishdirmek; الحاق ìlhāk-et; نصل vàssl-et.

Joiner, *s.* دوغرامه‌جی dòghramaji.

Joint, *s.* الك‌یری èk-yèri; ینا‌ق‌یری

ôynak-yèri, مفصل màfsàl; out of —, چیقق chìkìk; get out of —; be put out of —, چیقمق chìkmak; put out of —, چیقارمق chìkàrmak.

Jointly, *ad.* مشترکاً mùshtèrékɛn, اشتراکاً ishtirākɛn.

Joint-stock Company, شرکت shìrkèt.

Jointure, *s.* زوجه‌یه باغلنان ایراد zèvjéya-bàghlanan-īrād.

Joke, *s.* شقا shàka, لطیفه làtīfé; —, *v.n.* شقا shàka-et, لطیفه‌لا làtīfé-et.

Jolly, *a.* کولر یوزلو ghyùlɛr-yùzlu; کیف kèyf; ذوقلو zèvkli; — boat, فلوقه فرصمق sàrsmak. [fìlìka.

Jolt, *v.a.* صارصمق

Jonquil, *s.* فولیه fùlya.

Journal, *s.* روزنامه rūznāmé; تقویم‌وقائع tàkwīmi-vàkā'i''; ژورنال zhùrnàl.

Journalist, *s.* غزته‌جی ghàzètaji, جریده‌جی jèrīdéji.

Journey, *s.* یول yòl, یولجیلق yòljuluk, سفر sèfɛr; —, *v.n.* کزمك ghèzmek, یولجیلق‌لا yòljuluk-et, سفرا sèfɛr-et.

Journeyman, *s.* کوندیلکجی ghyùndīlikji.

Joy, *s.* سوینج sèvinj, ممنونیت mèmnūniyyèt, سرور sùrūr, حبور hùbūr, شادمانی shādumānī.

Joyful, *a.* ممنون mèmnūn, مسرور mèsrūr, شاد shād (shāz), شادمان shādumān.

Judge, *s.* حاکم hākim, قاضی kāzī (kàdi), مولا mèvlà (mòlla); deputy —, نائب nā'ib; —, *v.n.* قیاسلا kıyāss-et; ظنلا zànn-et, عدلا "àdd-et; —, *v.a.* محاکمه‌لا mùhākémé-et; حکومتلا hùkyūmet-et.

Judgment, *s.* ظن zànn, قیاس kıyāss; عقل "àkl, تدبیر tèdbīr; حکومت hùkyūmèt; جزا jèzā, بلا bèlā; day of —, قیامت کونی kıyāmèt-ghyùnu; — seat, مسند حکومت mèssnèdi-hùkyūmèt.

Judicious, *a.* عقللو "àkllı.

Jug, *s.* دستی dèssti, تستی tèssti.

Juggler, *s.* حقه‌باز hòkka-bāz. [bāzlik.

Jugglery, Juggling, *s.* حقه‌بازلق hòkka-

Jugular-vein, *s.* حبل‌الورید hablu-'l-

Juice, *s.* صو sù; شیره shìra. [-vèrīd.

Juicy, *a.* صولو sùlu.

Jujube, *s.* عناب "ùnnāb.

July, *s.* تموز tèmmūz.

Jumble, *v.a.* قارشدرمق kàrishdırmak; —, *s.* قارمه قارشق شی kàrma-karishik-shèy.

Jump, *s.* صچرایش sıchrayish, اتلایش àtlayish; —, *v.n.* صچرامق sıchramak, اتلامق àtlamak. [موصل mèvsèl.

Junction, *s.* اتصال ìttisāl; تلاقی tèlākī;

Juncture, *s.* ارالق àralık, اثنا èssnā, وقت wàkıt, زمان zàmān; حال hāl.

June, *s.* حزیران hàzīrān.

Jungle, *s.* اورمان òrmàn; اورمانلق‌یر òrmànlık-yèr, چنکلستان chènghèlisstān. [اوغلی òghlu, زادی zādé.

Junior, *a.* سنجه‌کچوك sìnnja-kùchuk;

Juniper, *s.* اردج اغاجی àrdij-àghàji; — berries, اردج تخمی àrdij-tòkhmi.

Junk, *s.* چین کمیسی chìn-ghèmissi.

Jurisconsult, *s.* مفتی mùftī; فقیه fàkih.

Jurisdiction, *s.* حكومت hùkyūmèt.
Jurisprudence, *s.* علم فقه ''ilmi-fìkh.
Jurist, *s.* فقيه fàkīh.
Jury, *s.* اون ايكى يمينلو كمسنه مجلسى òn-ìki-yèmīnlī-kìmèssné-mèjlissi.
Juryman, *s.* مذكور يمينلولرك برى mèzkyūr-yèmīnlīlerīn-bìri. [dīrèk.
Jury-mast, *s.* عاريتى ديرك ārìyyèti-
Just, *a.* عادل ''ādil, حق‌شناس hàkk--shìnāss, منصف mùnsif, حقانيتلو hàkkānìyyètli; —, *ad.* تمام tàmām, تام tāmm, تماماً tàmāman; — as, ايكن . . . همان hèmān . . . iken; — now, همان‌شمدى hèmān--shìmdi; — so, تمام بويله tàmām--bàylé, تمام اويله tàmām - àylé, همان بويله hèmān-bàylé, همان شويله hèmān - shàylé, همان اويله hèmān--àylé.
Justice, *s.* عدالت ''ədālèt, حقانيت hàkkānìyyèt, انصاف ìnsāf, حق hàkk; حاكم hākim.
Justifiable, *a.* جائز jā'iz. [-zìmmèt.
Justification, *s.* تبريه ذمت tèbrìyyè'i-
Justify, *v.a.* تبريه ذمت ا tèbrìyyè'i--zìmmèt-et; حق‌ويرمك hàkk-vèrmek; جائزقيلمق jā'iz-kìlmak, تجويزا tèjvìz-
Juvenile, *a.* كنج ghènj, جوان jìwān. [-et.
Juxtaposition, *s.* اتصال ìttissāl.

K.

Kalendar, *s.* تقويم tàkvīm.
Keel, *s.* اوكرغه òngurgha (òmurgha).
Keen, *a.* كسكين kèsskin, قلاغيلو kìlāghìli, برّان bùrrān, حديد hàdīd.
Keep, *s.* بوغاز bòghāz, ييه جك yèyéjè تغديه tàghdìyyé; *v.a.* صاقلامق sà lamak, حفظ ا hìfz-et; طوتمق tùtma براقمامق ālìkòmak, اليقومق mamak, صاليويرمامك sālìvèrmamek بسلمك bèsslémek; —, *v.n.* انمق dàyanmak, بوزلمامق bòzulmamak دورمق dùrmak, قالمق kàlmak.
Keeper, *s.* حافظ hāfiz, محافظ mùhāfi بكجى bèkji.
Keep-sake, *s.* يادكار yādighyār.
Keg, *s.* اوفاجق فوچى ùfājèk-fìchi.
Kennel, *s.* اولوق òluk.
Kernel, *s.* ايچ ìch, مغز màghz, ب lùbb; بيض bèyz (bèz).
Kerseymere, *s.* قازمير kàzmīr.
Kettle, *s.* قزغان kàzghān (kàzan); كم ghyùghum. [دمبلك dùmbélèk
Kettledrum, *s.* نقاره nàkkārè (nàghara)
Key, *s.* اناختار ànakhtār, مفتاح mìftāl
Khan, *s.* خان khān.
Kick, *s.* تكمه tèkmé; چفته chìftè; — *v.n.* تكمه‌اتمق tèkmé-àtmak; چفته اتمق chìftè-àtmak; —, *v.a.* پمك or دپمك tèpmek; — out, *v.* قوغمق kòghmak, سكدر ا sìkdir-et.
Kid, *s.* اوغلاق òghlàk.
Kidney, *s.* بوكرك bàghrek (bàbrek) — beans, فصوليه fàssòlya.
Kill, *v.a.* اولدرمك òldurmek, ا kàtl-et, تلف ا tèlef-et, هلاك ا hèl
Kiln, *s.* اوجاق òjak. [-
Kind, *s.* درلو dùrlu, صوى sòy, جنس jìnss, نوع nèv''; —, *a.* ايو ìyi, لو tàtlì.

Keep, *s.* بوغاز bòghāz, جك ييه yèyéjè تغديه tàghdìyyé; *v.a.* صاقلامق sà lamak, حفظ ا hìfz-et; طوتمق tùtma براقمامق ālìkòmak, اليقومق brà mamak, صاليويرمامك sālìvèrmamek بسلمك bèsslémek; —, *v.n.* انمق dàyanmak, بوزلمامق bòzulmamak دورمق dùrmak, قالمق kàlmak.
Keeper, *s.* حافظ hāfiz, محافظ mùhāfi بكجى bèkji.
Keep-sake, *s.* يادكار yādighyār.
Keg, *s.* اوفاجق فوچى ùfājèk-fìchi.
Kennel, *s.* اولوق òluk.
Kernel, *s.* ايچ ìch, مغز màghz, ب lùbb; بيض bèyz (bèz).
Kerseymere, *s.* قازمير kàzmīr.
Kettle, *s.* قزغان kàzghān (kàzan); كم ghyùghum. [دمبلك dùmbélèk
Kettledrum, *s.* نقاره nàkkārè (nàghara)
Key, *s.* اناختار ànakhtār, مفتاح mìftāl
Khan, *s.* خان khān.
Kick, *s.* تكمه tèkmé; چفته chìftè; — *v.n.* تكمه‌اتمق tèkmé-àtmak; چفته اتمق chìftè-àtmak; —, *v.a.* پمك or دپمك tèpmek; — out, *v.* قوغمق kòghmak, سكدر ا sìkdir-et.
Kid, *s.* اوغلاق òghlàk.
Kidney, *s.* بوكرك bàghrek (bàbrek) — beans, فصوليه fàssòlya.
Kill, *v.a.* اولدرمك òldurmek, ا kàtl-et, تلف ا tèlef-et, هلاك ا hèl
Kiln, *s.* اوجاق òjak. [-
Kind, *s.* درلو dùrlu, صوى sòy, جنس jìnss, نوع nèv''; —, *a.* ايو ìyi, لو tàtlì.

Kindle, *v.n.* طوتشمق tùtushmak; —, *v.a.* ياتمق yàkmak; طوتشدرمق tùtshdùrmak, ايقاد ايقاد ïkād-et.

Kindness, *s.* ايولك ïyïlik, كرم kèrem, عنايت "ïnāyet, لطف lùtf; افنديلك efendilik.

Kindred, *s.* اقربا àkrabā, خصم‌اقربا khìssim-àkrabā; قرابت kàrābèt, خصملق khìssimlïk.

King, *s.* قرال kìrāl, حكمدار hùkmdār, پادشاه pādishāh, شاه shāh, ملك mèlik, مالك mālik.

Kingdom, *s.* قراللق kìrāllïk, پادشاهلق pādishāhlïk, حكومت hùkyūmèt, دولت dèvlèt, ملك mïlk *or* mùlk, مملكت mèmlékèt, ملكوت mèlékūt. [-"illèti.

King's-evil, *s.* صراجه علتی sàràja-

Kinsman, Kinswoman, *s.* خصم khìssm, اقربالق àkrabādan.

Kiss, *s.* اوپش ùpush, شفتالو shèftāli, بوسه būssè; —, *v.a.* اوپمك ùpmek, بوس būs-et.

Kitchen, *s.* مطبخ màtbàkh (mùtfàk).

Kite, *s.* (bird) چايلاق chàylāk; (toy) اوچرتمه ùchurtma.

Kitten, *s.* كدی ياورسی kèdi-yàwrussu.

Knapsack, *s.* چانطه chànta.

Knave, *s.* حيلهكار hïlékyār, چاپقين chàpkïn, پزونك pèzéwènk.

Knead, *v.a.* يوغورمق yògħurmak.

Knee, *s.* ديز dïz, زانو zānū; (of timber) ديرسك dïrsèk.

Kneel, *v.n.* ديز چوكمك dïz-chòkmek.

Knife, *s.* بچاق bïchak; (pocket —) چاقی chàki; (turkish pen—) قلمتراش kàlam-trāsh; (carver) ساطور sàtïr; (long weapon) يتاغان yàtaghān.

Knight, *s.* بك bègħ, قوالير kàwalïr; (chess) ات àt.

Knit, *v.a.* اورمك òrmek; —, *a.* اوريلو òrulu, اورلمش òrulmush. [bàba.

Knob, *s.* طوپ tòp, طوپوز tòpuz; بابا

Knock, *s.* اورش wùrush; قپو چالنمسی kàpi-chàlïnmassi; —, *v.a.* اورمق wùrmak; چالمق chàlmak; — against, چاتمق chàtmak; — down, يقمق yïkmak; — in, ايچرو قاقمق ìchèri-kàkmak; — off, اندرمك èndirmek, دوشرمك dùshurmek; كسمك kèssmek; بترمك bïtirmek; — out, چيقارمق chïkàrmak, دوشرمك dùshurmek; — under, *v.n.* تسليم او tèsslïm-òl.

Knocker, *s.* قپو طوقماغی kàpi-tòkmaghi.

Knot, *s.* دوكم dùghum; —, *v.a.* باغلامق bàghlamak, دوكملمك dùghumlémek; —, *v.n.* دوكملنمك dùghumlènmek.

Know, *v.a.* بلمك bïlmek; خبری‌او khàbéri-òl, خبردار او khàbèrdār-òl, واقف‌او wākif-òl; طانيمق tànimak; معلوماتی‌او mà"lūmāti-òl; — one another, بربرينی‌طانيمق bïr-bïrini--tànimak, معارفلری‌او mù"āréfléri--òl; — again, طانيمق tànimak; — carnally, سكمك sikmek, جماع‌ا jìmā"-et, وطی‌ا wàty-et.

Knowledge, *s.* علم "ilm, خبر khàbèr,

معلومات mà''lūmɪt, عرفان ''ìrfān, دانش dānish.

Knuckle-bone, *s.* اشق ʌshḱ.

Kufic, *a.* کوفی kyūfī.

L.

Label, *s.* یافته yʌfta; —, *v.a.* یافته طاقمق yʌfta-tàkmak, یافته‌یاپشدرمق yʌfta-yàpishdirmak.

Laborious, *a.* اغر ʌghir, کوچ ghyùch.

Labour, *s.* امك èmḱ, ایش ìsh, ایشجیلك ìshjīlik; —, *v.n.* ایشلمك ìshlémek.

Labourer, *s.* رنجبر rènjbɛ̀r (rènchpɛ̀r), ایشجی ìshji, ارغاد ìrghād, یناشمه yànashma.

Lace, *s.* قیطان (ghàytān); شریط shèrid; دانتله dʌntèla; (gold) سرمه sìrma; قلابطان kìlʌptʌn *or* قلابدان kìlʌbdʌn; —, *v.a.* قیطانی کچورمك ghàytānini-ghèchirmek.

Lack, *s.* نقصان nòksān, اکسکلك èksiklik; —, *v.a.* اکسك‌او èksik-òl; اکسکی‌او èksighi-òl.

Lacker, *s.* روغن rūghʌn; —, *v.a.* روغن‌اورمق rūghʌn-wùrmak.

Lackey, *s.* اوشاق ùshʌk.

Laconic, *a.* قصه kìssa. [جوان jùwān.

Lad, *s.* اوغلان ògʰlʌn, دلیقانلو dèlikʌnlì,

Ladder, *s.* نردبان nɛ̀rdibʌn (mɛ̀rdivɛ̀n); اسکله ìskèlé.

Lade, *v.a.* یوکلتمك yùklɪtmek, تحمیل‌ا tàhmīl-et; —, *v.n.* یوك‌المق yùk-ʌlmak.

Lading, *s.* یوکلنمکلك yùklɪnmeklik یوکلتمکلك yùklɪtmeklik; یوك yùk حموله hàmūlé; bill of —, یوك سندی yùk-sènedi; پولیچه دی قاریقو pòlicha-dì-kàriko.

Ladle, *s.* کفچه kèfchḗ, کپچه kèpchḗ.

Lady, *s.* حانم hànim; قوقونه kòkona; دودو dùdu; مادامه màdama.

Lake, *s.* کول ghyòl. [dògʰurmak.

Lamb, *s.* قوزی kùzu; —, *v.n.* طوغرمق

Lame, *a.* طوپال tòpʌl; — of one hand, چولاق chòlʌk; —, *v.a.* ایاغنی‌سقطا àyaghini-sàkat-et.

Lameness, *s.* طوپاللق tòpʌllik.

Lament, *v.a.* and *n.* اغلامق ʌghlamak.

Lamentation, *s.* اغلامه ʌghlama, فغان fìghān, نالش nālish.

Lamp, *s.* قندیل kʌndīl. [hijv-èt.

Lampoon, *s.* هجو hijv; —, *v.a.* هجوا

Lance, *s.* مزراق mɪzrʌk; —, *v.a.* دشمك dèshmek, اچمق èchmak.

Lançet, *s.* نیشتر nīshtɛ̀r (nèshtɛr).

Land, *s.* قره kʌra, بر bèr; ارض àrz (pl. اراضی ʌrāzī), الکا (ùlkḗ), مملك mìlk, مملکت mɛ̀mlékèt, طپراق tòprak; plot of —, عرصه ''àrsa; —, *v.n.* قره‌یه‌چیقمق kʌraya-chìkmak; —, *v.a.* قره‌یه‌چیقارمق kʌraya-chìkàrmak. [ùsstu-ʌchilir-bìr-nèv-''i-hìnto.

Landau, *s.* اچلور بر نوع هنطو اوستی

Landholder, *s.* املاك صاحبی èmlāk-sāhibi. [ìsskèlé.

Landing, Landing-place, *s.* اسکله

Landlady, *s.* او صاحبی قادین èv-sāhibi-kʌdɪn.

Landlord, *s.* ملك‌صاحبی mùlk-sāhībi; خانه‌صاحبی او صاحبی èv-sāhībi, khānè-sāhibi. [اشارت ìshāret.

Landmark, *s.* سنور طاشی sìnir-tàshi;

Landowner, *s.* املاك صاحبی èmlāk-

Landscape, *s.* نظارت nàzārèt. [-sāhībi.

Lane, *s.* دار یول dàr-yòl; دار صوقاق dàr-sòkak; چیقمز صوقاق chìkmàz--sòkak. [زبان zàbān.

Language, *s.* دل dìl, لسان lìssān,

Languid, *a.* بایغین bàyghin, جانسز jānsiz. [-ghìbi-òl.

Languish, *v.n.* بایغین‌کبی‌او bàyghin-

Lantern, *s.* فنار (fènnr); magic —, *s.* خیالجی فنری khàyālji-fènnri.

Lap, *s.* قوجاق kŭjak; —, *v.a.* یالایه یالایه‌ایچمك yàlaya-yàlaya-ìchmek.

Lapidate, *v.a.* رجم ا rèjm-et, طاشلامق tàshlamak.

Lapse, *s.* مرور mŭrūr; —, *v.a.* قالمق kàlmak, عائداو "ā'id-òl.

Larboard, *s.* اسکله ìsskèlé.

Larceny, *s.* خرسزلك khìrsizlik.

Larder, *s.* کیلر kìlar (kìlnr).

Large, *a.* بیوك bìyuk, کبیر kèbīr, عظیم "àzīm; کلی kyùllī, کلیتلو kyùllìy-yètli.

Larkspur, *s.* هزاررنك‌چیچکی hèzār--rènk-chìchèghi (هزارن hèzārèn).

Lash, *s.* قامچی kàmchi; —, *v.a.* قامچیلمق kàmchìlamak; باغلامق bàghlamak.

Lass, *s.* کیز kìz. [

Last, *s.* قالب kàlìp; صوك sòng; —, *a.* اك‌صکرکی èng-sòngraki, اخر ākhir, پسین pèssīn; —, *v.n.* سورمك sùrmek; طیانمق dàyanmak; باقی پایدار او bākī-kàlmak, پایدار او قالمق pàydār--òl, مستمر او mùsstémèrr-òl; at —, *ad.* عاقبت "ākibèt, صوك‌صوکندہ sòng-sòngunda, انجام‌کار ènjāmi-kyār.

Lasting, *a.* چوق‌سورر طیانقاو dàyànìkli; chòk-sùrnr, پایدار pàydār, مستمر mùsstémèrr.

Lastly, *ad.* خلاصهٔ کلام khùlāssa'i--kèlām, الحاصل èl-hāssil.

Latch, *s.* مندال màndàl, دل dìl.

Late, *a.* کج ghèj, کچ ghèch; سابق sābìk; مرحوم mèrhūm, متوفا mùtéwèffà; —, *ad.* سابقا sābìka.

Lately, *ad.* برازاول bìr-àz-èvvnl; یقینلرده yàkìnlarda, مؤخراً mŭ'àkhkharan. [-tàkhta, پداوره pàdàwra.

Lath, *s.* شیشه shìshé; چام تخته chàm-

Lathe, *s.* چرخ chàrkh.

Lather, *s.* صابون کپوکی sàbun-kyùpughu; —, *v.a.* صابونلمق sàbūnlamak.

Latin, *a.* لاطین Lātīn; —, *s.* لاطینجه Lātīnjé.

Latitude, *s.* عرض "àrz, عرض بلد 'àrzi--bèled; وسعت vùss"àt; مساعده mùssā"adé.

Latter, *a.* صکرکی sòngraki, اخر ākhir.

Latterly, *ad.* یقیندہ yàkìnda, بو یقینلرده bŭ-yàkìnlarda, مؤخرا mŭ'àkhkharan.

Lattice, *s.* قفس kàfess, شبیکه shèbīké.

Laud, *v.a.* مدح‌ا mèdh-èt.

Laudable, *a.* مستحسن mùsstàhsèn.

Laudanum, *s.* افیون روحی àfyòn-rūhu.

Laudation, *s.* مبالغه‌ایله مدح mùbālagha--ìla-mèdh.

Laudatory, *a.* مدح متضمن mèdh-mùtazàmmin.

Laugh, *s.* گولش ghyùlush, خنده khàndé; —, *v.n.* گولمك ghyùlmek, خنده‌لمك khàndé-et; — at one, برینه گولمك birina-ghyùlmek; — in one's sleeve, ایچرودن گولمك ìchèriden-gyùlmek; — out loud, قهقهه گولمك kàhkaha-gyùlmek.

Laughable, *a.* گولنه‌جك ghyùlenejek.

Launch, *s.* صندال sàndàl; —, *v.a.* دكزه اندرمك dèngizé-èndirmek; — out, *v.n.* پاره‌خرجلامق pàra-khàrj-et; تفصیله‌باشلامق tàfsìla-bàshlamak.

Laundress, *s.* چماشیرجی قاری chàmàshirji-kàri.

Laureate, *s.* باش‌شاعر bàsh-shā''ir.

Laurel, *s.* یبان‌دفنه‌سی yàban-dèfnéssi.

Lavender, *s.* لوانده làvànda.

Lavish, *a.* مسرف mùssrif; بذول bèzūl; —, *v.a.* بذل‌ا bèzl-et, اتمق àtmak.

Law, *s.* شرع shèr'', شریعت shèrī''àt, قانون kānūn, نظام nìzām.

Lawful, *a.* مشروع mèshrū''; جائز jā'iz; حلال hàlāl; مأذون mè'zūn.

Lawgiver, *s.* قانونجی kānūnji.

Lawless, *a.* نظامسز nìzāmsiz.

Lawlessness, *s.* نظامسزلك nizamsizlik.

Lawmaker, *s.* قانونجی kānūnji.

Lawsuit, *s.* دعوی dà''wà.

Lawyer, *s.* مفتی mùftī, فقیه fàkīh; دعوی وكیلی dà''wà-vèkīli; اووقات àvokàt.

Lax, *a.* گوشك ghèvshèk; مساعده‌جی mùssā''adéji, مسامحه‌جی mùssàmahaji; لینتلوجه līnètlija.

Laxative, *a.* ملین mùlèyyin.

Laxity, Laxness, *s.* گوشكلك ghèvshekli

Lay, *v.n.* یمورطلمق yìmurtlamak; — *v.a.* قومق kòmak, یاتیرمق yàtirma

وضع‌ا wàz''-et; قورمق kùrmak, ا

tàrh-et; — aside, براقمق bràkma

ترك‌ا tèrk-et; — before, عرض‌ا 'àr

-et; — by, *v.a.* صاقلامق sàklamal

—, *v.n.* دیننمك dìnènmek, حت‌ا

rāhat-et; — down, یره‌قومق yèr

kòmak, براقمق bràkmak, ترك‌ا tèr

-et; — hold of, طوتمق tòtmak, شمق

yàpishmak, یقالمق yàkalamak; — i

طوپلامق tòplamak, تدارك‌ا tèdāruk-

(tèdārik); — on, سورمك sùrmel

صالدرمق sàldirmak, وضع‌ا wàz''-

طرح‌ا tàrh-et; — open, اچمق àchma

— out, خرج‌ا khàrj-et, صرف‌ا sàrf-

خرجامق khàrjamak; — over, پلامق

kàplamak; — up, *v.a.* صاقلامق sàkl

mak, خسته‌لمق khàssta-et; —, *v.*

خسته‌لو khàssta-òl; — waste, *v.*

خراب‌ا khàrāb-et; —, *v.n.* ران‌قالمق

vīrān-kālmak; خالی قالمق khā

Layer, *s.* قات kàt, طبقه tàbaka. [-kàlma

Lazaretto, *s.* تحفظ‌خانه tàhàffuz-khān

قارنتینه kàrantīna.

Laziness, *s.* تنبللك tènbèllik.

Lazy, *a.* تنبل tènbèl.

Lead, *s.* قورشون kùrshun, اسرب ùssru

اسقندیل lèskàndil; قلاغوزلق kilàghu

luk, ارباشیلق èr-bàshilik, زباشیلق

sùz-bàshilik; —, *v.a.* گوترمك ghy

turmek, یدمك yèdmek; —, *v.n.* ه

كچمك bàsha-ghèchmek, رو دوشمك

béri-dùshmek, اوكه دوشمك èngé-
dushmek, قلاغوزلق kìlàghuzluk - et,
هادى hādī - òl ; — away, الوب
الداتمق ; àlìp-ghyàturmek كوتورمك
dàtmak, ازدرمك àzdìrmak, اضلال
dāl-et, افساد ìfsād-et ; — astray,
يولدن چيقارمق yòldan - chìkàrmak ;
الدانمق àldatmak, ازدرمق àzdìrmak,
اضلال ìdlāl-et, افساد ìfsād-et ; to
ast the —, اسقندل اتمق ìsskàndil-
àtmak.

er, *s.* باش bàsh, رئيس rè'ìss, سر
ir ; اوك حيوانى èng-àti, اوك اتى
ng-hàywānì, غزته نك باشلوجه بندى
ghàzètanìng-bàshlìja-bèndi.

, *s.* يپراق yàprak, ورق vàrak, ورقه
aka ; — gold, التون ورقى àltìn-
raki ; — silver, كومش ورقى ghyù-
sh-vàraki ; — copper or brass, ورق
rak.

ue, *s.* ساعت sā"at, ساعتلق يول
a"atlìk-yòl ; اتفاق ittìfāk ; — to-
ether, *v.n.* اتفاق ا ittìfāk-et.

k, *s.* دليك dèlik, اچقلق àchìklìk,
يارق yàrìk ; —, *v.n.* اقمق àkmak ;
سزمق sìzmak ; صوا sù-et.

ak, *a.* ضعيف zà"īf, زبون zàbun, اريق
rik ; —, *s.* ياغسز آت yàghsìz-èt ; —,
v.n. اكرك دورمق èghri-dùrmak, اكلمك
ghìlmek, ياتمق yàtmak ; — against,
v.n. طيانمق dàyanmak, يصدانمق
yùssdammak ; —, *v.a.* طيامق dàyamak.

ip, *s.* آتلايش àtlayish, صچرايش sìch-
rayish ; —, *v.n.* اتلامق àtlamak,
صچرامق sìchramak.

Leapyear, *s.* كبيسه kèbìsaĕ.

Learn, *v.a.* اوكرنمك èghrènmek, تحصيل ا
tàhsīl-et, استفاده ìsstifādĕ-et, تعلم ا
tà"àllum-et. [دانشمند dānishmènd.

Learned, *a.* عالم "ālim, اوقومش òkumush,

Learner, *s.* شاكرد shāghìrd.

Learning, *s.* علم "ìlm, عرفان "ìrfān,
دانش dānish. [-vĕ-ìsstijārin-hùjjeti.

Lease, *s.* ايجارواستيجارك حجتى ijār-

Least, *a.* اك اوفاق èng-òfàk, اك كچوك
èng-kùchuk ; اك از èng-àz ; ادنا èdnā,
پك پك جزئى pèk-jùz'ī ; at —, *ad.* هيچ
اولمزايسه hìch-òlmàz-ìssa ; —, *c.* ياخود
yākhùd ; not in the —, *ad.* هيچ hìch,
قطعاً وقاطبة اصلا àsslā, قطعا kàt"ā,
kàt"àn-vè-kātibétan.

Leather, *s.* مشين mèshīn, سخطيان
sàkhtiyān, بولغارى bùlghārī ; (sole)
كوسله kyùssélĕ, كون ghyùn.

Leave, *s.* اذن ìzn, ìzin, رخصت rùkhsàt ;
—, *v.a.* براقمق bràkmak, ترك ا tèrk-
-et ; — off, براقمق bràkmak, واز كچمك
vāz-ghèchmek ; كسلمك kèssilmek,
ديكمك dìngmek, منقطع او mùnkàti"-
-òl ; — out, كچمك ghèchmek, اتلامق
àtlamak, يازمامق yàzmamak.

Leaven, *s.* مايه māyĕ ; —, *v.a.* مايه لتمك
māyĕlàtmek.

Lecture, *s.* درس dèrss ; درس عام dèrssi-
"āmm ; وعظ وصه "z ; —, *v.n.* درس ويرمك
dèrss-vèrmek ; وعظ ا và"z-et ; —, *v.a.*
نصيحت ويرمك àzarlamak, ازارلمق
nàssìhàt-vèrmek. [-"āmm-khòjassi.

Lecturer, *s.* درس عام خواجه سى dèrssi-

Led-horse, *s.* يدك yèdek.

Lee, *s.* روزكار التى rùzghyār-àlti.

Leech, *s.* سولوك sùluk; هكيم hèkim, طبيب tàbīb; —, *v.a.* سولوك يا پشدرمق sùluk-yàpishdirmak.

Leek, *s.* پراصه prāssa.

Left, *s.* صول sòl, صول طرفى sòl-tàrafi, يسار yèssār, چپ chèp; — handed, صولاق sòlàk.

Leg, *s.* اياق àyak, باجاق bàjak; بوط bòt.

Legacy, *s.* وصيت wàssiyyèt.

Legal, *a.* شرعى shèr''ī, مشروع mèshrū'', جائز jā'iz, مأذون mè'zūn, حلال hàlāl.

Legation, *s.* سفارت sèfārèt; — house, سفارتخانه sèfārèt-khāné.

Legible, *a.* اوقوناقلو اوقونور òkunur, òkunàkli, عيان ''àyān, جلى jèlī.

Legibility, *s.* اوقوناقلق òkunàklik.

Legion, *s.* الاى àlay, لوا līvā.

Legislate, *v.n.* قانون وضع ا kānūn-wàz''et.

Legislation, *s.* وضع قانون wàz''-i-kānūn.

Legislator, *s.* واضع قوانين دولت vwāzi''-kàwānīn-i-dèvlet.

Legislature, *s.* وضع قوانين دولت ايچون مجلس waz''-i-kawanin-i-dèvlet-ichin--mèjliss.

Legitimate, *a.* يوللو yòllu, يولنده yòlunda; شرعى shèr''ī, مشروع mèshrū'', حلال hàlāl. [وقت khālī-wàkit.

Leisure, *s.* بوش وقت bòsh-wàkit, خالى

Lemon, *s.* ليمون līmòn.

Lemonade, *s.* ليموناطه līmonāta.

Lend, *v.a.* عاريةً ويرمك vèrmek, عاريةً ''āriyyètèn - vèrmek; اودنج ويرمك òdunj-vèrmek, ا قرض kàrz-et.

Length, *s.* بوى bòy, طول tūl, اوزونلق ùzūnlùk; at —, *ad.* عاقبت ''ākibet نهايت nihāyet.

Lengthen, *v.n.* اوزامق ùzamak, يلانمق bòylanmak; —, *v.a.* بوى ويرمك bò -vèrmek, اوزاتمق ùzàtmak.

Lengthy, *a.* اوزون ùzun.

Lenient, *a.* شفقتلو shàfakàtli.

Lenity, *s.* شفقت shàfakàt.

Lens, *s.* جام jàm.

Lentile, *s.* مرجمك mèrjumèk.

Leopard, *s.* قپلان kàplàn. [ابرص àbràs

Leper, *s.* مسكين mìsskin, الهتنلو àla-tènlù

Leprosy, *s.* مسكينلك علتى mìsskinlik ''illèti; الهتنلولك àla-tènlilik.

Leprous, *a.* مسكين mìsskin.

Less, *a.* كچوك kùchuk, دها كچوك dàh -kùchuk; از àz, از دها dàhà-à اكسك èksik.

Lessen, *v.n.* كچولمك kùchulmek, فالمق ùfàlmak; ازالمق àzalmak; —, *v.* كچولتمك kùchultmek, اوفالتمق ùfàl mak, ازالتمق àzàltmak, سمك kèssmek.

Lesson, *s.* درس dèrss; عبرت ''ìbrèt.

Lest, *c.* شايدكه shāyed-ki, باداكه mèbādā-ki, قورقوسندن kòrkussundà مطالعه سندن mùtāla''àssindàn.

Let, *s.* مانع māni''; —, *v.a.* اقمق bràkmak, قومق kòmak; ايه ويرمك kìrāya-vèrmek; —, *v.n.* ايه ويرلمك kìrāya-vèrilmek; — down, درمك èndirmek; — loose, سالبويرمك sàlivèrmek; براقمق bràkmak; — of صالبويرمك sàlivèrmek; اتمق àtmak عفو ا ''àfv-et; — fly, اتمق àtmak

– out, طیشاری براقمق dìshàri-bràk-
; کرایه ویرمك kìràya-vèrmek; —
ایچروالمق ichèri-àlmak; ایچرو
ichèri-kòmak; پارچه قومق
-kòmak; — blood, قان المق
-àlmak; —, *pp.* کراده kìrāda.
s. حرف hàrf (*pl.* حروف hùrūf,
حروفات hùrūfāt); مکتوب mèktūb
-tup), نامه nāmé.
-e, *s.* ماروز mārvl, صلاطه sàlàta.
s. ممالك عثمانیه mèmàliki-
-mānìyyé.
-ne, *s.* ممالك عثمانیه ده طوغمش
mèmàliki-"ossmānìyyéda-dògh-
-fìrènk.
s. بینش bìnish; رکاب rìkyab.
s. افق ùfuk; دوز dùz; —, *a.*
ufukī, دوز dùz, طوغری dòghru;
v.a. دوزلتمك dùzlètmek; — at,
نشان المق nìshān-àlmak.
s. قول kòl, مانوله mànavèla.
s. خفت khìffèt; خفت مزاج
-ti-mizāj.
s. عسکر تحریری "àsskɛr-tàhrīri;
یکی یازلمش yèngi-yàzılmish-
-skɛr; صالغین sàlghìn; تحصیل
-sil; —, *v.a.* تحریرا tàhrīr-et,
جم jèm"-et, طوپلامق tòplamak;
تحصیل tàhsīl-et, طوپلامق tòplamak,
-"àlmak.
a. شهوتی غالب shehvɛti-ghālib.
-ographer, *s.* لغت مؤلفی lughàt-
-llifi.
-on, *s.* لغت lughàt.
-y, *s.* مسئولیت mèss'ūliyyèt.

Liable, *a.* قابل kābil, مستعد mùsstà"ìdd;
Liar, *s.* یالانجی yàlànji. [مسئول mèss'ūl.
Libel, *s.* افترا ìftirā; —, *v.a.* افترا ایتمك ìftirā-
-et. ["ìnden.
Libellous, *a.* افترا نوعندن ìftirā-nèv-
Liberal, *a.* الی‌اچق èli-àchìk, جومرد
jùmèrd, سخاوتلو sàkhāvètli, سخی
sàkhì; مکمل mùkèmmèl.
Liberate, *v.a.* آزاد ایتمك āzād-et.
Liberation, *s.* ازاد āzād.
Liberator, *s.* ازاد ایدن āzād-èden.
Libertine, *s.* چاپقین chàpkìn, زنپاره zèn-
pārè (*zàmpara*). [زنپاره‌لق zàmpàralik.
Libertinism, *s.* چاپقینلق chàpkìnlìk;
Liberty, *s.* سربستلك sèrbèsstlik (sèr-
bèsslik), سربستیت sèrbèsstìyyèt,
سربستی sèrbèsstì; حریت hùrrìyyèt,
ازاد āzād, ازادکی āzādéghī; اذن ìzn,
مأذونیت mè'zūnìyyèt, رخصت
rùkhsàt; ترك ادب tèrki-èdèb,
عارسزلق "ārsìzlìk, جسارت jèssārèt;
امتیاز ìmtiyāz, معافیت mù"āfiyyèt;
حدود hùdūd; to be at —, کزمك
ghèzmek, محبوس اولمامق màhbūss-
òlmamak; بوشده‌او bòshda-òl, خالی
khālī-wàkti-òl; وقتی‌او مأذون‌او mè'-
zūn-ol, اذنی‌او ìzni-òl; to take the
—, اجتسارا jèssāret-et, جسارت ایتمك
ìjtissār-et, جرئت ایتمك jùr'èt-et,
اجترا ìjtirā-et; to take liberties, عارسزلنمق
"ārsìzlanmak, عاسزلق ایتمك "ārsìzlìk-et.
Libidinous, *a.* شهوانی shèhwānī.
Libidinousness, *s.* شهوت shèhvèt.
Librarian, *s.* حافظ کتب hāfìz-kyùtub.
Library, *s.* کتبخانه kyùtub-khāné.

Lice, *s.* بتلر bìtler.

License, *s.* تذكره tèzkĭrĕ. [fāssik.

Licentious, *a.* چاپقين chàpkin ; فاسق

Lick, *v.a.* يالامق yàlamak ; دوكمك dùghmek ; التنا àlt - et, مغلوب ايت màghlūb-et, ينمك yènmek.

Lid, *s.* قپاق kàpak, اورتى àrtu.

Lie, *s.* يالان yàlàn, كذب kìzb, دروغ dùrūgh ; كول صويى kyùl-sùyu, بوغاده bùghāda ; —, *v.n.* ياتمق yàtmak ; اولمق òlmak, بولنمق bùlunmak, واقع اولمق vāki"-òl ; موضوع اولمق mèvzū"-ol ; يالان سويلمك yàlàn-sùwèylĕmek ; — down, ياتمق yàtmak, اشاغى ياتمق àshàghi-yàtmak, اوزانمق ùzànmak ; — with, مجامعه ايتمك mùjāma"à - et ; رأيينه محول اولمق mùhàvvəl - ol, حواله اولنمق hàwālĕ-òlunmak ; — at stake, اراده اولنمق ìrada-òl.

Lieutenant, *s.* (navy) يوزباشى yùz-bàshi ; (army) ملازم mùlāzim ; — colonel, — governor, &c., — of grand-vizier, قائممقام kā'im-màkām (kàymakàm) ; — of a judge, نائب nā'ib ; — general, فريق fèrīk ; — of a civil functionary, or individual, وكيل vèkīl.

Life, *s.* جان jān, حيات hàyāt ; — time, عمر "òmr, مدت عمر mùddèti-"òmr ; this —, دنيا dùnyā, عالم دنيا "ālĕmi-dùnyā, عالم فنا "ālĕmi-fĕnā, عالم كون وفساد "ālĕmi-kèvn-u-fèssād ; the — to come, اخرت ākhirèt, دار بقا dāri-bàkā. [slghūrtassi.

Life-assurance, *s.* عمر سيغورته سى "òmr-

Life-boat, *s.* قضازده لرى قورتارمق ايچون kàzāzèdĕleri-kòrtaı ìchin-bìyuk-sàndal.

Lifeless, *a.* جانسز jānsiz.

Lifelessness, *s.* جانسزلق jānsizlik.

Life-preserver, *s.* بر نوع ال دينكى nèv-"èl-dèyne*ghi*.

Lift, *v.a.* قالدرمق kàldirmak.

Light, *s.* اشيق ìshik, ايديرلق àydı ضيا zìyā, نور nūr ; اتش àtèsh ; mùm ; —, *a.* خفيف khàfīf ; —, طوتشمق tòtushmak, يانمق yànm ايديرلنمق àydirlanmak ; انمك mek, قونمق kònmak ; —, *v.a.* ق yàkmak, طوتشدرمق tòtushdurı ايقادا ìkĭd-et ; — up, *v.n.* نلنمق àydirlanmak ; —, *v.a.* ياقمق yàkn ايديرلندرمق àydirlandirmak ; — u راست كلمك ràsst-ghèlmek, دف تصادف et, اوزرينه قونمق ùzèri kònmak.

Lighten, *v.n.* شمشك چاقمق shìmsh chàkmak ; —, *v.a.* يفلتمك khàfīflĕtmek, تخفيف ايتمك tàkhfīf - ايديرلندرمق àydirlandirmak, ير ا tènvīr-et, اضائه ايتمك ìzā'a-et ; حلندرمق fèrāhlandirmak, تفريح ايتمك tèfrīh-et.

Lighter, *s.* مغونه màghūna, پوريه sàlapùriya, طومباز tòmbàz.

Lighthouse, *s.* فنار fĕnar. [bè

Lightning, *s.* شمشك shìmshek, ي

Lignum-vitæ, *s.* پلسنك اغاجى pèl ssènk-àghàji.

Like, *s.* اش èsh, شبه shìbh ; —, بكزر bèngzer, مشابه mùshābih, بيه shèbīh ; —, *v.a.* سومك sèvmek, ظ

...-et, تلذذ tèlèzzuz-et, خوشلنمق ...lanmak; —, *ad.* كبى ghìbi, وش ...

...od, *s.* احتمال ihtimāl.

...*a.* احتمال ihtimāl, محتمل ...emil, مأمول mè'mūl, ملحوظ ...üz; كوزل ghyùzèl, ياقشقلو yàki... ...ü, كوسترشلو ghyùsstèrishli, دلبر ...ir. [تشبيه tèshbīh-et.

...*v.a.* بكزتمك bèngzètmek, ...se, *s.* مشابهت mùshābéhèt; رسم ...m, تصوير tàssvīr.

...se, *ad.* هكذا hākézā, وكذا vè... ...i, كذلك kèzālīk.

...*s.* ليلك lèylāk; —, *a.* مور mòr.

...ian, *a.* اوفاق ùfàk.

...زنبك zènbàk; — of the valley, ...اينجيرچكى inji-chìchègi.

...*s.* عنب "ùzv (pl. اعضا à"zā); ...kenār, محيط mùhīt.

...*s.* كرج or كيرج kìrèj; ليمون ...m; — tree, فلامور filāmūr (ìkhlā... ...; bird —, — twig, اوكسك àksé.

...*s.* حد hàdd, پايان pàyān, اوج ùj, ...ghāyet, نهايت nìhāyet; حدود ...ūd, سرحد sèr-hàdd, سنور sìnir; ...*v.a.* حدتعيين ا hàdd-tà"yīn-et; ...hàsr-et, باغلامق bàghlamak.

...ed, *a.* محدود màhdūd.

...*a.* كوسك ghèvshèk, يمشاق yì... ...shàk; —, *v.n.* طوپاللمق tòpàlla... ...ak, اقصيمق àksimak.

...id, *a.* براق bèrrāk.

...idity, Limpidness, براقلق bèrrāklik.

...n-tree, *s.* فلامور filāmūr (ìkhlāmūr).

Line, *s.* چيزى chìzi, خط khàtt; سطر sàtr; ايپ ìp, حلاط hàlat; —, *v.a.* استار چكمك àsstar-chèkmek; قاپاللمق kàplamak; branch —, شعبه shù"bé-yòl; main —, انا يول àna-yòl; ship of the —, قاليون kàlyòn.

Lineage, *s.* نسل nèsel.

Linen, *a.* كتان kètɪn; —, *s.* كتان بزى kètɪn-bèzi; بز bèz; چماشير chàmà-shir; body —, چماشير chàmàshir; table —, سفره بزلرى sòfra-bèzléri, پيشكير ميشكير (pèshghir-mèsh-ghir); bed —, چارشب مارشب (chàrshaf-màrshaf); — draper, بزجى bèzji.

Linger, *v.n.* كتميوب وقت كچورمك ghìtméyup-wàkit-ghèchirmek; اولوم درجه لرنده چوق وقت ياتمق àlum-dèréjélɪrinda-chòk-wàkit-yàtmak.

Linguist, *s.* چوق لسان بلور اولان كمسنه chòk-lìssān-bìlir-òlan-kìmèssné.

Liniment, *s.* ياغ yàgh.

Lining, *s.* استار àsstar; قاپاللمه kàplama.

Link, *s.* زنجير حلقه سى zìnjir-hàlkàssi; مشعله mèsh"àlé (màshàla).

Linseed, *s.* كتان تخمى kètɪn-tòkhumu, بذر تخمى bèzir-tòkhumu; — oil, بذر ياغى bèzir-yàghi.

Lint, *s.* ياره بزى yàra-bèzi, مرهم بزى mèrhèm-bèzi; كتان ديتلمش dìtil-mish-kètɪn.

Lintel, *s.* اوست اشيكى ùsst-èshighi.

Lion, *s.* ارسلان àrsàlan (àsslan), شير shīr, اسد èssed, غضنفر ghàzanfɛ̄r; —ess, ديشى ارسلان dìshi-(àsslan).

Lip, *s.* دوداق dùdàk, شفه shèfé, لب lèb; كنار kènar.

Liqueur, *s.* عنبريه "ànbèrìyyé.

Liquid, *a.* سيال sèyyāl, مائع mā'i"; —, *s.* سياله sèyyālé, اقيجى نسنه àkïji-nèssné.

Liquidate, *v.a.* اودمك ùdémek, قپاتمق kàpatmak, ايفا ايفا ifā-et, استيفا استيفا isstifā-et.

Liquor, *s.* صو sù; ايچكى ìchki; in —, كيف kèyf, سرخوش sèrkhòsh.

Liquorice, *s.* ميان بالى mìyān-bàli; — root, ميان كوكى mìyān-kyukyu.

List, *s.* دفتر dèftɛr, پوصله pùssla; چوقه كنارى (chòha)-kènàri; ياتمه yàtma, اكريلك èghrilik; lists, *s. pl.* ميدان mèydān; —, *v.n.* استمك isstémek, جانى استمك jāni-isstémek; قولاق دكله‌مك kùlàk-vèrmek, ويرمك dìnglémek (dīnémek); ياتمق yàtmak, اكلمك èghilmek; civil —, *s.* جيب همايون jèyb-hùmāyūn.

Listen, *v.n.* قولاق ويرمك kùlàk-vèrmek, دكله‌مك dìnglémek (dīnémek).

Literal, *a.* لغوى lòghavī.

Literally, *ad.* حرف بحرف hàrf-bé-hàrf.

Literary, *a.* كتابه متعلق kìtābé-mùta"àllik.

Literati, *s. pl.* اصحاب دانش àsshābi-[dānish.

Literature, *s.* مؤلفات mù'èlléfāt; تأليف tè'līf.

Lithography, *s.* ليتوغرافيا lìtografía.

Litigation, *s.* احتجاج ihtijāj, دعوى dà"wà.

Litter, *s.* پسلك pìsslik; دسكره dèsskéré, تختروان tàkhti-ràwān; كوبره ghyùbré, صاپ sàp; — down, التنه كوبره سرمك àltìna-ghyùbré mek (*or* صاپ sàp); — about اتمق àtmak, دوكمك dùkmek.

Little, *a.* كچوك kùchuk, اوفاق صغير sàghīr; —, *ad.* از àz, ى àz-bìr-shèy, جزئيجه jùz'ïja; a - براز bìr-àz, ازبرشى àz-bìr-shèy, برشى jùz'ī-bìr-shèy, وق‌برشى àz-bùchuk-bir-shèy; — one, yàvri; چوجق chòjuk; — by ازرازر àzɛr-àzɛr, يواش‌يواش yāwyāwàsh, تدريجله tèdrījla, التدريج "àlè-'t-tèdrīj, جسته جسته jèjèssté.

Live, *v.n.* ياشامق yàshamak, راو mù"àmmɛr-òl; كچنمك ghèchinmek, نفسا تعيش tà"àyyush-et, kèfāfi-nèfss-et; بسلنمك bèsslènmek; تغدى tàghàddī-et; — upon, يمك yèmek, بسلنمك bèsslènmek, كچنمك ghèchinmek.

Livelihood, *s.* كچنه‌جك ghèchinéj كفاف‌نفس kèfāfi-nèfss.

Liveliness, *s.* جانلولق jānlulik; اقلق òynaklik; فرح firah; the livelong d بوتون كون bùtun-ghyùn.

Lively, *a.* اوينيور òyniyor, اق òynàk; شن‌شوخ shèn-shūkh; ح mùferrih, طرب‌انكيز tàrab-èngh

Liver, *s.* قره‌جكر kàra-jìghɛr, جكر jìghɛ

Livery, *s.* ذمتكارك رسمى البسه‌سى hìzmetkyārin-rèssmī-èlbissésī.

Live-stock, *s.* حيوانات hàywānāt.

Livid, *a.* مور mòr; الق بولق àlàk-bùlà

..., *s.* كچنه جك ghèchinéjek, كَدَف ... kèfāfi-nèfss; صورت تعيش ... tā''àyyush; يمك yèmèk, ... ā''ām; امامت imāmèt; —, *a.* ... dıri, صاغ sàgh, حياتد hàyātda, برحيات bèr-hàyāt, حى hàyy, جانوار ... ār.

... *s.* كرتنكلر kèrtènkèlır ...nkèlɛ).

... *s.* يوك yùk, بار bār, حموله hà- ...: —, *v.a.* يوكلتمك yùklètmek; ... dòldurmak.

...ne, *s.* مقناطيس mìknātiss ...hladiz-tāshi).

... صومون sòmun; كل kèllé.

... *s.* اودنج àdunj, قرض kàrz, استقراض ìsstikrāz.

... *v.a.* ايكرنمك ighrınmek, تكسنمك tìksinmek, استكراه ìsstikrāh-et, اكراه ìkrāh-et.

... *s.* استاقوز ìsstàkoz.

... *a.* يرلو yèrli, موقعى mèvki''ī; جزئى jüzʼī, منحصر mùnhàssir.

..., *s.* ير yèr, محل mòhàll, موقع ...ki'', موضع mèvzi''.

... *s.* كليد kìlid; چقماق chàkmak; حوض hàwuz; دمت dèmet; —, *v.n.* كليدلنمك kìlidlınmek, كتلنمك ...ınmek; —, *v.a.* كليدلمك ...lémek, كتلمك kìtlémek; — ..., ايچروكتلمك ìchèri-kìtlémek; — out, طيشارى كتلمك dìshāri- ...lémek; — up, كتلمك kìtlémek, كتليويرمك kìtléyivèrmek.

...rith, *s.* چلنكير chìlinghir.

Locust, *s.* چكركه chèkirghé; كچى بوينوزى kèchi-bòynuzu.

Lodge, *s.* قپوجى اوطه‌سى kàpüji-òdassi, باغ اوى قپوجى اوى kàpüji-èvi; bàgh--èvi; —, *v.n.* اوطورمق òturmak, مسافراوطورمق مسافرة mùssāfir-òl, mùssāférétɪn - òturmak; قالمق kàlmak; —, *v.a.* اوطورتمق òturtmak; اتمق àtmak; عرضا ''àrz-et.

Lodger, *s.* كراجى kìrāji, مسافر mùssāfir.

Lodging, Lodgings, *s.* اوطه òda, قوناق kònak.

Loft, *s.* طوان اراسى tàwan-àrassi. [tèfi''.

Lofty, *a.* يوكسك yùksèk, مرتفع mùr-

Log, *s.* اوطون òdun; كتوك kyùtuk; پراكنده pàrakèta; انساب ènsāb; log. sine, نسبت جيبيه nìssbèti-jèybìyyé; log. cosine, تمام نسبت جيبيه tàmāmi-nìssbèti-jèybìyyé; log. tangent, نسبت ظليه nìssbèti-zìllìyyé; to heave the —, پراكنده اتمق pàrakèta-àtmak. [انساب ènsāb.

Logarithm, *s.* لغارتمه lùghārìtma;

Log-book, *s.* كمى ژورنالى ghèmi-zhūrnāli.

Loggerhead, *s.* احمق àhmàk; to fall, go to loggerheads, بوزشمق bòzush-

Logic, *s.* منطق màntik. [mak.

Log-line, *s.* پراكنده سجيمى pàrakèta-

Logwood, *s.* بقام bàkkàm. [sìjimi.

Loins, *s.* بل bèl, صلب sùlb.

Loiter, *v.n.* كزنمك ghèzinmek, طولاشمق dòlashmak, وقت كچورمك wàkit--ghèchirmek, وقت غائب wàkit-(kā'ib)-et.

Lombard, *s.* لومبارديالو lòmbardìali.

Lombardy, *s.* لومباردیا lòmbardìa.

London (town of), *s.* لوندره شهری Lòndra-shèhiri.

Londoner, *s.* لوندره‌لو lòndrali. [lssiz.

Lonely, *a.* تنها tènhā; یالکز yàlìngìz; اصسز

Long, *a.* اوزون ùzun, طویل tàwīl; as — as, قدر kàdar; —, *v.n.* اشیرمك àsh-yèrmek; — for, استمك jānì-ìsstémek, جانی استمك ìsstémek; ارامق àramak; — after, ارامق àramak, مشتاق‌او mùshtāk-òl, اشتیاق‌ا ìshtìyāk-et.

Longer, *a.* دها اوزون dàhà-ùzun; —, *ad.* any —, no —, ارتق àrtìk, زیاده zìyādé; a little —, بر از دها bìr-àz-dàhà.

Longevity, *s.* عمر طول tùl-i-''òmr.

Longitude, *s.* طول tūl, بلد طول tūlibèled.

Look, *s.* باقش bàkìsh, نظر nàzar, لحظه làhza; بکز bèngz, چهره chèhré, سیما sīmā; قیافت kìyāfèt, صورت sūrèt, هیئت hèy'èt, قیلق kìlìk; —, *v.n.* باقمق bàkmak, نظرا nàzar-et; سیرا sèyr-et, تماشا ا tàmāshā-et; کلمك ghèlmek, کوزه‌کورنمك ghyùzé-ghyùrunmek; — like, بکزمك bèngzémek; — about, باقنمق bàkìnmak; ارامق àramak; —after, باقمق bàkmak, کوزتمك ghyùzetmek; ارامق àramak; — big, قورلمق kùrulmak, قبادایلق‌ا kàba-dàylìk-et; — down upon, یوقاریدن‌اشاغی‌باقمق yùkàrì-dan-àshaghì-bàkmak; استحقارا ìsstìhkār-et, خوارباقمق khòr-bàkmak; — for, ارامق àramak; بکلمك bèklé-mek, منتظراو mùntàzir-òl, ا mè'mūl-et; — into, تفتیش‌ا tèftì تجسس‌ا tèjèsssuss-et; — on, bàkmak, سیرا sèyr-et; — out, ایجه‌باقمق īyìja-bàkmak, دقت‌ا dikk — well, کوزل‌او ghyùzèl-òl, yàkìshmak, یراشمق yàrash chèhréssi-īyi-òl. [m

Looking-glass, *s.* اینه āyiné,

Loom, *s.* بزدستکاهی bèz-dèsstgh دستکاه dèsstghyāh (tèzghyāh); *v.n.* خیال میال کوزکمك kh -màyāl-ghyùzukmek.

Loop, *s.* الملك ìlmik; الیك ìlìk.

Loophole, *s.* باجه bàja, باجه‌سی àydìnlìk-bàjassi; قاچامق kàchar

Loose, *s.* اطلاق‌عنان ìtlāki-''ìnān; — کوشك ghèvshèk; چوزیلو chùzı صالانیور sàllànìyor; مبهم mùbhè ربطسز ràbtsìz; رابطه‌سز rābìtassìz, yàramàz, چاپقین chàpkìn; —, اچمق àchmak, چوزمك chùzm براقمق bràkmak; صالیویرمك s vèrmek. [لینت‌ویرمك līnèt-vèrm

Loosen, *v.a.* کوشتمك ghèvshtm

Looseness, *s.* کوشکلك ghèvsheklìk; bowels) لینت līnèt; اسهال ìssh (of morals) چاپقینلق chàpkìnlìk.

Loquacious, *a.* کوزه ghèvézé; لافزن lāfz

Loquacity, *s.* کوزه‌لك ghèvézēlìk.

Lord, *s.* افندی èfèndi, بك bè*gh*; Lord God, رب العالمین ràbbu-''ālémīn; the Lord of glory, العزت ràbbu-'l-''ìzzèt; our Lord, èfèndimiz; ربمز تعالی ràbbìmiz-tà''

Lord Jesus Christ, عیسی المسیح ''Īssà-'l-Mèssīh-iz-hàzrètléri, *or* ربمزتعالی عیسی المسیح ràbbimiz-tà-'Issà-'l-mèssīh-hàzrètléri; our Lord and Saviour, ربمزوخلاصمز ràbbi-miz-khàllāssimiz; our sovereign پادشاهمزافندیمز pādishāhimiz-efendimiz; our Lord and Master, ولی نعمتمز vèlī-nì''mètimiz-efendimiz.

Lose, *v.a.* غائب ghā'ib-et (kàybet), Loser, *s.* ضائع zā'i''-et, قاچرمق èldən-qàchirmak, دن او dən-òl; — ground, یرغائب yèr-ghā'ib-et, کیرولمك ghè-rilmek; — one's way, یول غائب یول شاشرمق yòl-ghā'ib-et, یول شاشرمق yòl-shà-shirmak. [tèlef; تلفیات tèlefiyyāt.

Loss, *s.* ضرر zàrar, زیان zìyān; تلف Lot, *s.* قسمت kìssmèt; lots, قرعه قرعه چکمك to draw lots, قرعه چکمك qùr''à-chèkmek. [sù. Loud, *s.* صو Lounge, *s.* پیانقو pìyànko. [bùlènd. Lout, *s.* بلند Love, *s.* پك pèk, پك سسلو pèk-sèssli, Low, *s.* بت bìt, کهله kèhlé; —, *v.n.* بتلنمك bìtlənmek; —, *v.a.* کهله لرینی kèhlélérini-kìrmak.

Lowness, *s.* اشك èshek.

Loyalty, *s.* عشق ''àshk, سوکی sèvghi; محبت màhàbbet; —, *v.a.* سومك sèvmek; عاشق او ''àshìk-òl.

Love-apple, *s.* فرنك پاطلیجانی fìrènk-pàtlìjāni; (green) قواته kàwàta.

Lovely, *a.* سوکیلو sèvghìli, کوزل ghyùzèl, دلبر dilbèr.

Lover, *s.* عاشق ''àshìk; زنپاره (zàm-pa*ra*); هوسلو hàvèssli; مراقلو mèrākli.

Low, *a.* اشاغی àshāghi; الچق àlchàk; باصق bàssìk; حقیر hàkīr; دنی dènī; چاپقین chàpkin, نامرد nā-mèrd; یواش yāwàsh; پس pèss; —, *v.n.* اینك کبی سس ویرمك ìnèk-ghìbi-sèss-vèrmek. [-dìyāri.

Low Countries, فلمنك دیاری fìlémènk-

Lower, *a.* دها الچق dàhà-àlchàk; دها اشاغی dàhà-àshàghi; —, *v.a.* اندرمك èndirmek; اشاغیلتمق àshàghìlatmak; صارقتمق sàrkìtmak; ماینه màyna-et; ترذیل tèrzīl-et, محقرا mùhàkkàr-et; ضعیفلتمق zà''īflatmak; —, *v.n.* قرارمق kàrarmak. [منقاد mùnkād.

Loyal, *a.* صادق sādìk, مطیع mùtì'', Lucid, *a.* واضح vwāzìh.

Lucidity, *s.* وضوح vwùzūh.

Lucifer, *s.* کبریت kìbrīt; زهره zùhré; شیطان shèytān.

Luck, *s.* بخت bàkht, طالع tālì''.

Lucky, *a.* بختلو bàkhtlì.

Lucrative, *a.* کارلو kyārli.

Lucre, *s.* کار kyār; پاره pāré.

Ludicrous, *a.* کولنه جك ghyùlenejek.

Luff, *v.n.* اورصه ا òrsa-èt.

Luggage, *s.* اشیا èshyā, پرتی pìrti, اثقال èsskāl, یوك yùk, صندق ماندق sàndìk-màndìk.

Lugger, *s.* بیوك صندال bìyuk-sàndal.

Lukewarm, *a.* ایلیجق ìlijàk; اغر àghir, کوشك ghèvshèk, غیرتسز ghàyretsiz.

Lull, *v.n.* یاتشمق yàtìshmak; —, *s.* تسکین tèsskīn.

Luminary, *s.* جسم منير jìssm-mùnir.

Luminous, *a.* منير mùnīr.

Lump, *s.* پارچه pàrcha, طوپ tòp; —, *v.a.* كوترى المق ghyùturu - àlmak; كوترى ويرمك ghyùturu - vèrmek; كوترى ياپمق ghyùturu - yàpmak; كوترى ياپدرمق ghyùturu-yàpdirmak.

Lunacy, *s.* دليلك dèlilik, جنت jìnnèt,

Lunar, *a.* قمرى kàmérī. [جنون jùnūn.

Lunatic, *a.* and *s.* دلى dèli, مجنون mèjnūn. [altissi.

Lunch, *s.* اويله قهوالتيسى àylé-kàhwé-

Lungs, *s. pl.* جكر jìghèr, اق جكر àk-

Luscious, *a.* پك طاتلو pèk-tàtli. [jìghèr.

Luserne, Lucerne, *s.* يونجه yònja.

Lust, *s.* شهوت shèhvèt; — after, *v.n.* شهوتلنمك shèhvètlɪnmek.

Lustre, *s.* پارلاقلق pàrlaklk, رونق rèvnàk; اويزه āvīzé.

Lusty, *a.* دنج dìnj, قوتلو kùvvètli.

Lute, *s.* ساز sāz; لاوطه làwuta; عود ūd.

Luxuriant, *a.* قوتلو kùvvètli, بركتلو bèrékètli, چوق chòk, مبذول mèbzūl.

Luxurious, *a.* سلطنتلو sàltanàtli, طنطنه لو tàntanali; اعلى à''là, نفيس nèfiss.

Luxury, *s.* سلطنت sàltanàt, طنطنه tàntana; سفاهت sèfāhàt; نفيس شى nèfiss-shèy.

Lying-in, *s.* چوجق طوغرمه جق وقت chòjuk-dòghurajak-wàkit; لوغوسه لق وقتى lòghussalik-wàkti.

Lymphatic, *a.* بلغمى bàlghàmī. [làk.

Lynx, *s.* وشق vàshak, قره قولاق kàra-kù-

Lyre, *s.* بربط bèrbèt.

Lyric, *s.* غزل ghàzèl.

M.

Macaroni, *s.* مقارنه màkàrna.

Mace, *s.* طوپوز tòpuz, بوزطغان bòzdaghàn, هندوستان جوزى hìndustàn jèvizi-kàbughu. [lìwā-ī-sél

Macedonia, *s.* فلبه filibé; سلانيك

Machine, Machinery, *s.* چرخ chà الات màkina, الت ālet,

Machinist, *s.* چرخجى chàrkhji.

Mackerel, *s.* اسقومرى ùsskùmru.

Mad, *a.* دلى dèli, ديوانه dīwānè; جنون mèjnūn, قاچق kàchìk, رمش chìldirmish; to go —, *v.n.* رمك chìldirmek, دلى اول dèli-òl, تجنن اجنون jènnun-et, جنت كتورمك jìnnèt-getirmek. [قوقونا kòk

Madam, *s.* حانم افندى khànim-èfèn

Madder, *s.* كوك بويا kyùk-bòya.

Mad-house, *s.* تيمارخانه tīmar-khā بيمارخانه bīmar-khānè.

Madman, *s.* دلى dèli.

Madness, *s.* دليلك dèlilik, جنت jìnnèt, جنون jùnūn. [y

Madona, *s.* حضرت مريم hàzrèti-m

Magazine, *s.* مغازه màghaza; انبار ànb مخزن màkhzèn; غزته ghàzè powder —, جبخانه jèb-khānè.

Maggot, *s.* قورت kùrt.

Magic, *s.* سحر sìhr; — lantern, بالجى فنارى khàyālji-fènéri.

Magician, *s.* سحرباز sìhrbāz, سحار sàhhā

Magistracy, *s.* حاكملك hākimlik; كام hùkkyām. [مأمور mè'mū

Magistrate, *s.* حاكم hākim, ضابط zābi

...nity, *s.* علوجناب "ùlùvvi-jènāb, علوفطرت "ùlùvvi-fìtrèt.

...nimous, *a.* علی جناب "āli-jènāb.

...ia, *s.* كهرچله قايمغی ghyùhèr-...i-kàymaghi ; مغنيسا قصبه‌سی ...nisia-kàssaAbassi. [lādiz).

...et, *s.* مقناطيس mìknātiss (mìkh-...ence, *s.* سلطنت sàltanàt, طنطنه ...na, دبدبه dèbdébé ; فخامت ...mèt.

...ent, *a.* پك كوزل pèk-ghyùzèl ; سلطنتلی sàltanàtli ; فخيم fàkhīm, فخامتلو fàkhāmètlù.

...fy, *v.a.* بيوتمك bìyutmek ; تحميد وتمجيد tàhmīd-u-tèmjīd-et.

...fying-glass, *s.* پرتوسوز pèrtevsūz ...tevsiz).

...tude, *s.* بيوكلك bìyuklik, حجم ...m ; اهميت èhèmmìyyèt.

...e, *s.* صقصغان sàksaghàn. [-àghaji.

...gany, *s.* ماغون اغاجی màghon-...metan, *a.* محمدی mùhàmmédī, اسلامی ìsslāmī ; —, *s.* مسلم mùsslim, اهل اسلام èhli-ìsslām, مسلمان mùss-...mān. [اسلام dīni-ìsslām.

...ometanism, *s.* اسلام ìsslām, دين ...d. Maiden, *s.* قيز kìz, قيزاوغلان قيز kìz-òghlan-kìz, باكره bākirè.

...denhead, *s.* قيزلق kìzlìk, بكر bìkr.

...dservant, *s.* (free) بسلمه bèsslémè ; (slave) خلايق khàlāyìk, جاريه jārìyyè.

...il, *s.* پوست pòssta ; زرع zìrh.

...im, *v.a.* النی سقط èlini-sàkat-et, قولنی سقط kòlunu-sàkat-et.

...in, *a.* بيوك bìyuk, انا àna, اصل àssl ; —, *s.* دكز dèngiz ; قوت kùvvèt ; with all his might and main, وارقوتيله vār-kùvvètìla ; — land, اصل قره àssl-kàra ; — mast, اورطه ديرك òrta-dìrèk, غراندی ديرکی ghràndi-dìrèghī ; — sail, غراندی ghràndi ; — topsail, غابيه غراندی ghàbiya-ghràndi.

Maintain, *v.a.* بسلمك bèsslémek ; ارقه او àrka-òl, طوتمق tùtmak ; ادعا ايتمك ìddi"ā-et ; ابقا ايتمك ìbkā-et ; صيانت ايتمك sìyānèt-et, وقايه ايتمك vìkāyé-et.

Maintenance, *s.* كچنه جك ghèchinéjek, تعيش tà"àyyush, نفقه nàfaka, كفاف نفس kèfāfi-nèfss ; ابقا ìbkā ; صيانت sìyānèt, وقايه vìkāyé.

Maize, *s.* مصر بغدايی mìssir-bòghdayi.

Majestic, *a.* كوسترشلو ghyùsstàrishli ; هيبتلو hèybetli.

Majesty, *s.* شوكت shèvkèt, مهابت màhābèt ; His Majesty (the Sultan), سوكتلو افنديمز shèvkètli-èfèndimiz ; His (or Her) Majesty the King, حشمتلو قرال جنابلری hàshmètli-kìràl-jènàbléri, (or قرالیچه kìrālìcha, the Queen, *or* ايمپراطور ìmpérātòr, the Emperor, &c.)

Major, *a.* اكثری èksérī ; اعظم à"zàm, اكبر èkbèr ; كلی kyùllī ; بالغ bāligh ; —, *s.* بيكباشی bìng-bàshi ; drum —, طامبورماژور tàmbur-màzhòr ; — domo, كتخدا كيهيه kyāya ; وكيلخرج vèkīl-khàrj ; — general, لواپاشا lìwā-pàsha.

Majority, *s.* اكثريت èksèrìyyèt ; بلوغ bùlūgh, سن بلوغ sìnni-bùlūgh ; بيكباشيلك bìng-bàshīlìk.

Make, *s.* بچم bìchim, صورت sūrèt, هیئت hèy'èt, یاپلش yàpālish; اعمالیه i''mālìyyé; —, *v.a.* یاپمق yàpmak, اعمال ا i''māl - et; وجوده کتورمك vùjūda-ghètirmek; یراتمق yèratmak, خلق ا khàlk-et; ایتمك èlmek, ایلمك èylémek, قیلمق kìlmak; — a fool of, الداتمق ìldatmak, کپازه képāzé-et, مسخره یه چویرمك màsakharaya-chèvirmek; — a mistake, یاکلمق yàngılmak, سهو sèhv-et, خطا khàtā-et, یاکلشلق ا yàngılishlık - et; — angry, دارلتمق dàrìltmak, قیزدرمق kìzdırmak, کوجندرمك ghyùjèndirmek; — a pen, قلم یونتمق kàlım-yòntmak, (a new pen) قام اچمق kàlım - àchmak; — at, صالدرمق sàldırmak, هجوم ا hùjūm-et; — away with, اوچرمق ùchurmak, تلف ا tèlef-et; — for, یول طوتمق yòl-tùtmak; — good, یرینه کتورمك yèrina-ghètirmek; — haste, چابك او chàbık-òl, عجله ا ''àjélé-et; — land, دکزده قره dèngizda-kàra-ghyùrunmek; — many words, اوزاتمق ùzàtmak, چوق سویلمك chòk-sùwèylémek; — off, کتمك ghitmek, صاوشمق sàwushmak; — off with, المق ìlmak; چالمق chàlmak; — one of a company, رفاقت ا rèfākàt-et, داخل ا dākhil-òl; — one's escape, قاچمق kàchmak; قورتلمق kùrtūlmak; — out, چیقارمق chìkàrmak, اوقومق òkumak; اثبات ا ìssbāt-et; حساب ا hìsaāb-et; — over, دور dèvr-et; حواله ا hàwālé-et; — towards, یول طوتمق yòl-tùtmak up, طوپلامق tòplamak; ا tèkmīl-et, تمام ا tāmām-et; — yànina-vàrmak; — bàrishmak; — it تضمین ا tàzmīn-et, تاملمق tà lamak; — use of, قوللانمق kùllàn ا ìstì''māl-et.

Maladministration, *s.* سؤادار sù'i-ìc

Malady, *s.* درد dèrd, علت ''illèt.

Malaria, *s.* هوای وخیم hàwa-i-vwàkl

Male, *a.* and *s.* ارکك èrkek, نر ذکر zèkır (pl. ذکور zùkyūr).

Malediction, *s.* بد دعا bèd-dù''ā.

Malefactor, *s.* صاحب جنحه sāhib-jùı مجرم mùjrim.

Malevolence, *s.* عداوت ''àdāvèt, أن ''ùdvān, حقد hìkd, بغض bùghz.

Malevolent, *a.* کوتی kyùtu.

Malice, *s.* سوء قصد sù'i-kàsd, نیت sù'i-nìyyèt, کوتیلك kyùtulik.

Malicious, *a.* کوتی kyùtu.

Maliciousness, *s.* کوتیلك kyùtuluk.

Malign, *v.a.* افترا ا ìftirā-et.

Malignant, *a.* کوتی kyùtu.

Malignity, *s.* کوتیلك kyùtuluk.

Mallet, *s.* طوقمق tòkmàk.

Mallows, *s.* ابه کومجی èbé-ghyùmèji.

Malt, *s.* بیرالق ارپه bìralik-àrpa.

Malta, *s.* مالطه Màlta.

Malt-liquor, *s.* بیرا bìra.

Maltreatment, *s.* اذیت èzìyyèt.

Mamma, *s.* انا àna, نینه nìné, والده vālidé.

Man, *s.* ادم ādım (ìdam), انسان ìnsān

..., مردم mèrdum; — of war, جنك جنكلیون jènk-ghèmissi, قالیون
... — of war's man, قالیونجی
... kalyònji-nèféri; —, v.a. ادم ایله
... لدرمق ìdam-ìla-dònatmak, ادم
... ìdam-kòmak; دوناتمق dònat-
... باشنه وارمق bàshina-vàrmak.
... v.a. اویدرمق ùydurmak;
... èdinmek; کچنمك ghèchin-
... —, v.a. قوللانمق kùllànmak;
... zàbt-et; اداره ایتمك ìdàré-et; اویدرمق
... ak, یاپمق yàpmak, کورمك
... ment, s. اداره ìdàré. [ghyèrmek.
... er, s. مدیر mùdīr.
... e, s. اراده ìrādé, فرمان fèrmān,
... حکم hùkm, امر èmr.
... s. یله yèlé.
... s. اویوز ùyuz.
... er, s. یملك yèmlik.
... s. جندره jèndéré; —, v.a.
... یرتمك yèrtmak, پارچلمك pārčélémek;
... جندره دن کچورمك jèndéréden-ghè-
... hood, s. ادملق ìdamlik. [chirmek.
... s. دلیلك dèlilik.
... ac, s. دلی dèli, چلغین chilghin,
... دیوانه dīwānè, مجنون mèjnūn.
... nifest, s. کمینك حجتی ghèmining-
... hjjèti; —, a. اشکار ìshikyār, بدیهی
... dihī, ظاهر zāhir, بدیدار bèdīdār,
... هویدا hùwèydā; —, v.a. کوسترمك
... ghyèstermek, اظهار ایتمك ìzhār-et.
... nifesto, s. بیاننامه bèyān-nāmé,
... اعلاننامه ì''lān-nāmé.
... Mankind, s. بنی ادم bèni-ādam, نوع
... بنی بشر nèv''i-bèni-bèshar, ناس nās.

Manly, a. مرد mèrd, مردانه mèrdāné,
ادم ìdam. [-hèlwāssi.
Manna, s. قدرت حلواسی kùdrèt-
Manner, s. طرز tàrz, دولو dùrlu
(tùrlu), وجه vèjh; manners, s. pl.
اطوار ìtwār; اخلاق ìkhlāk; ادب
ādāb.
Manœuvre, s. طولاب dòlab, اویون
òyun; مانوره mànèvra; —, v.n.
طولاب چویرمك dòlab-chèvirmek,
اویون چیقارمق òyun-chìkàrmak;
مانوره چویرمك mànèvra-chèvirmek.
Mansion, s. قوناق kònak.
Mantel-piece, Mantel-shelf, s. اوجاق
اوستنده اولان راف òjak-ùsstindé-òlan-
rìf. [màntua-shèhiri.
Mantua (town of), s. مانتوا شهری
Manual, s. رساله rìssālé; —, a. ال ایله
èl-ìla-ìjrā-òlunan; اجرا اولنان
— exercise, عجمی تفنك تعلیمی ''ìjémī-
tùfèk-tà''līmī; sign —, امضا ìmzā.
Manufactory, s. فابریقه fàbrika.
Manufacture, s. قابریقه fàbrika, کارخانه
kyār-khāné; مال māl, (pl.) اعمالات
ì''mālāt, مصنوعات màssnū''āt;
اعمال ì''māl; —, v.a. یاپمق yàp-
mak, اعمال ایتمك ì''māl-et.
Manufacturer, s. فابریقه جی fàbrikāji.
Manumission, s. ازاد āzād.
Manumit, v.a. ازاد ایتمك āzād-et.
Manure, s. کوبره ghyùbré; —, v.a.
کوبره ویرمك ghyùbré-vèrmek.
Manuscript, a. ال یازیسی èl-yàzissi;
—, s. ال یازیسی کتاب èl-yàzissi-
kìtāb.

Many, *a.* چوق chòk, وافر wāfir; a great —, چوق chòk, برچوق bìrchòk; — a,

Map, *s.* جريطه khàrīta. [نيجه nījé.

Maple, *s.* بر جنس اغاج bīr-jìnss-àghaj.

Marauder, *s.* يغماجى yàghmajì.

Marble, *s.* مرمر mèrmɪr.

March, *s.* مارت màrt; مارش màrsh; عسكريورومسى "àsskɪr - yùrumèssi; يول yòl; —, *v.n.* يورومك *or* يوريمك yùrumek; —, *v.a.* يوروتمك yùrutmek; سوق sèvk-et, كوترمك ghyùturmek; —, *int.* ارش àrsh; — in, كيرمك ghìrmek; — off, كتمك ghìtmek; كوترمك ghyàturmek; — on, ايلرو كتمك ìlléri-ghìtmek; — out, چيقمق chìkmak.

Mare, *s.* قسراق kìssarak.

Margin, *s.* كنار kènār; فضله fàzla; marginal note, كنار kènār; حاشيه

Marigold, *s.* نرگس nèrghiss. [hāshìyyé.

Marine, *a.* بحرى bàhrī, بحريه bàhrìyyé; —, *s.* كافه تجملات بحريه kyāffé'i-tèjèmmulāti - bàhrìyyé; بحريه تفنكجيسى bàhrìyyé - tùfènkjissi; نوش پوتقال bòsh-pùtkal.

Mariner, *s.* كميجى ghèmiji.

Maritime, *a.* بحرى bàhrī; ساحلى sāhilī.

Mark, *s.* چيزى chìzi, اشارت ìshāret, نشان nìshān; اثر èssɪr; تمغا (dàmgha); شخص shàkhss; نشان nìshān, هدف hèdef; —, *v.n.* يازمق yàzmak, چيزمك chìzmek; اشارت قومق dikkàt-et; —, *v.a.* اشارت قومق ìshāret-komak, نشان قومق nìshān-kòmak; تمغا اورمق dàmgha-wùrmak; داغلامق dàghlamak; دقت ا èssɪr-bràkmak; دقت ا dìkki of —, معتبر mù"tébèr, بلاوباشلو bàshlì, متعارف mùta"ārif, مىعارف mà"lūm. [چارشى chi

Market, *s.* پازار pàzàr; چارسو ch

Marking-iron, *s.* داغ dàgh.

Marmalade, *s.* رجل rèchel.

Marque (letters of), *s.* انلق فرمانى kùrsānlik-fèrmāni.

Marquee, *s.* ايكى ديركلوچادر ìki-dìrè -chàdir; بيوك چادر bìyuk-chàdi

Marquess, Marquis, *s.* ثالثه بكى rùtbé'i-sālissé-bèghi.

Marriage, *s.* نكاح nìkyāh, ش èvlènish, تزوج tèzèvvuj, اج ìzdiwāj.

Marriageable, *a.* اورتجك èvéréjé كليلك ghèlinlik.

Married, *a.* اولو èvli, متأهل mùté'èhh قوجه دد kòjada, منكوحه mènkyūha

Marrow, *s.* الك ìlik, مغز màghz.

Marry, *v.n.* اولنمك èvlɪnmek, ج المق kàri - àlmak, تأهل ا tè'èhhul - e قوجه يه وارمق kòjaya - vàrmak; - *v.a.* المق àlmak, تزوج ا tèzèvvuj-e اولندرمك èvlèndirmek, تزويج ا tèzvi et; قوجه يه ويرمك kòjaya-vèrmel عقد "àkd-et, نكاح ا nikyāh-et.

Mars, *s.* مريخ يلديزى mèrrīkh-yìldìzì جنك معبودك اسمى jènk mà"būdūn-ìssmi.

Marsh, *s.* بطاق bàtàk, بطاقلق bàtaklī

Marshal, *s.* چاوش chàwush; earl — lord —, جاوش باشى chàwush-bàshi

—, سردار پایه‌لوسی sèrdār-pàyé-
—, *v.a.* ترتیب‌ا tèrtīb-et.
s. بدستان bèdisstèn, بزستان
bèzzāzisstān, بزازستان
kàpan; چارشی chàrshi.
-sable, *s.* سمور (sàmūr).
a. حربی hàrbī; عسکری
-kārī; court —, دیوان حرب
-ni-hàrb.
s. شهید shèhīd.
-dom, *s.* شهادت shèhādèt,
شهید shèhīdlīk. [غریب ghàrīb.
-ious, *a.* عجیب "àjīb ("àjā'ib),
-sine, *a.* مذکر mùzèkkir.
s. طاشجی tàshji; دیوارجی
-rji.
-ry, *s.* طاش دیوار tàsh-dìwàr;
طاشجیلیق tàshjīlīk; دیوارجیلق dìwàr-
-lik
s. حجم hàjm, جرم jùrm; یغین
-in; طوپ tòp, کومه kyùmé; طابور
-bur, فوج fèvj; قتولیکلرك بادراقی
-tolikléring-bàdaràki; —, *v.a.* طوپ‌ا
-p-et; یغمق yìghmak.
-sacre, *s.* قتل‌عام kàtli-"āmm; —,
-a. قیرمق kìrmak, قتل‌ا kàtl-et,
اولدرمك àldurmek, پارچلمق (pàrala-
-mak). [اغر àghir, قالین kàlin.
-essive, *a.* متین mètīn, قوتلو kùnt,
-st, *s.* دیرك dìrèk, ستون sùtūn, عمود
-'amūd; کولکن اغاجنك یمشی
-küylüghèn-àghàjining-yèmishi; top
—, غابیه‌چبوغی ghàbiya-chibùghu;
top-gallant —, بابافنغوچبوغی bàba-
fingo-chibùghu.

Master, *s.* افندی èfèndi; اغا àghà;
استاد ùsstād (ùssta); خوجه khòja;
معلم mù"àllim; ضابط zābit; غالب
ghālib; کمی رئیسی ghèmi-rè'ìssi,
قپودان kàpudān (kàptan); —, *v.a.*
حقندن کلمك hàkkindan-ghèlmek,
غالب‌او ghālib-òl; — hand, استادالی
ùsstād-èli; — key, تام‌اناختار tàmm-
anakhtàr; — of the Horse, میر اخور
mīrì-àkhòr (èmrakhòr).
Masterpiece, *s.* استادایشی ùsstād-ishi.
Mastic, *s.* مصطقی màsstaki, ساقز sàkiz;
معجون mà"jūn.
Mat, *s.* حصیر hàssir; —, *v.n.* بربرینه
بیر-بیرینه bìr-bìrina-yàpishmak,
کچه‌لنمك kèchélènmek.
Match, *s.* کبریت kìbrit; عین èsh, عین
"àyn, مثل mìssl; کفو kyùfv, اقران
àkrān, ارقه‌داش àrkadash, باش bàsh,
بر bìr, برابر bèrābèr, مساوی mùssāvi;
چیقشور chìkishir, چیقشه‌جق chì-
kishajak, حقندن‌کلور hàkkindan-
ghèlir; قالمز التده àltda-kàlmàz,
اشاغی‌قالمز àshàghi-kàlmàz; تزوج
tèzèvvuj; —, *v.n.* برابر bìr-òl; برابر
کتمك bèrābèr-ghìtmek, اش‌او
èsh-òl; —, *v.a.* اش‌بولمق èsh-bùlmak;
اشی‌یوق‌دیو اش‌ارامق èsh-àramak;
یوق‌دیومیدانه‌قومق èshi-yòk-dèyu-
-mèydāna-kòmak.
Matchless, *a.* بینظیر bī-nàzīr.
Mate, *s.* ارقه‌داش àrkadash; اش èsh;
یاماق yàmak; ملازم mùlāzim; یازیجی
yàzìji; مات màt; شاهمات shāhmāt.

Material, *a.* جسمانی jìssmānī, هیولانی hèyyūlānī; خیلی khàyli, کلی kyùllī, عظیم "àzīm, چوق chòk; —, *s.* قماش kùmàsh; کرسته kèresté, خرج khàrj; —s, *s. pl.* لوازمات lèwāzimāt; (old) انقاض ènkīz.

Maternal, *a.* مادرانه mādéránè; انا طرفندن àna-tàrafindan.

Mathematical, *a.* هندسی hèndéssi.

Mathematician, *s.* مهندس mùhèndiss, اهل هندسه èhli-hèndéssé.

Mathematics, *s. pl.* هندسه hèndéssé; علوم ریاضیه "ùlūmi-rìyāzìyyé.

Matrimony, *s.* ازدواج ìzdivāj, تزوج tèzèvvuj; نکاح nìkyāh.

Matron, *s.* ثیبه sèyyibé, ثیب sèyyib, قاری kàri; کتخداقدین (kyāya)-kàdin.

Matter, *s.* هیولا hèyyùlā; جسم jìssm; مادہ māddé (màddé); خصوص khùssūss, کیفیت kèyfiyyèt, امر èmr (pl. امور ùmūr), ایش ìsh, مصلحت màsslāhat; حراجت jèrāhàt, ایرك ìring; چپاق chèpak; ضرر zàrar, بأس bè'ss; —, *v.n.* ضرر اولمق zàrar-òl; no —! ضرر یوق zàrar-yòk, بأس یوق bè'ss-yòk; that does not —, ضرری یوق zàrari-yòk; what is the —? نه وار nè-vàr, مصلحت نه ایمش màsslahat-nè-imish (*or* در dir).

Mattock, *s.* قازمه kàzma.

Mattress, *s.* مندر mìndar; شلته shìltè.

Mature, *a.* اولمش òlmush, یتمش yètmish, یتشمش yètishmish, یرشمش yèrishmish, کمالەوارمش kèmāla-vàrmish, کمال بولمش kèmāl-bùlmush, قوام بولمش kìwām-bùlmush, یتی بولمش kàrārini-bùlmush; پشمش pìshmish; —, *v.n.* اولمق òlmak, کمالەوارمق kèmāla-vàrmak; *v.a.* قرارلاشدرمق kàrārlashdirmak, تکمیل ا تکمیل ا tèkmīl-et, کتورمك kìwāma-ghètirmek.

Maturity, *s.* قوام kìwām, قرار kàrār, بلوغ bùlūgh; کمال kèmāl; انضا ìnkizā.

Maxim, *s.* قاعدہ kā"idé, قانون kānūn, ضرب مثل zàrbi-mèsèl, ضوابط mèvzū". [Gramm.

May, *s.* مایس māyiss; —, *v. aux.* S

Mayor, *s.* عیان باشی "àyān-bàshi.

Me, *p.* بنی bèni; بکا bàngа.

Meadow, *s.* چایر chàyr.

Meal, *s.* اون ūn, دقیق dàkīk; ك yèmèk, طعام tà"ām, اویون *or* یون àyun, *or* اوکون àghun.

Mean, *a.* وسطی vàssàtī, اورته òrta; چق àlchàk, دنی dènī; خسیس khàssīs طمعکار tàmà"kyār; لایقسز lāyìksi فنا fènā; —, *s.* وسط vàssàt, ورته òrta; —, *v.a.* دیمك استمك dèmek ìsstémek; دیمك dèmek, معناسی ma"nàssi-òl; مرادایتمك mùrād -et, تصمیم ا tàssmīm-et, قورمق kùr mak, نیت ا nìyyèt-et.

Meaning, *s.* معنا mà"nà; مراد mùrād.

Meanness, *s.* دونلق dūnluk; طمعکارلك tàmà"kyārlik; فقیرلق fàkīrlik.

Means, *s.* واسطه vāssìta, وساطت vàssātàt; اقتدار ìktidār, قدرت kùdrèt; پارہ (pàra), اقچه àkcha.

...time, **Meanwhile,** *ad.* اول ارالق (ò)-...lk; دیرایکن dèr-ikèn.

...ses, *s. pl.* قزاموق *or* قزامق kìzāmuk.

...ure, *s.* اولچی àlchu; اولچك àlchek; ارشن àrshin, اندازه èndāzé, ذراع ...ā"; تدبیر tèdbīr; (of poetry) وزن ...; —, *v.n.* كلمك ghèlmek, ایتمك èt-mek; —, *v.a.* اولچمك àlch-mek, اولچیسنی المق àlchussunu-...mak.

...s. ات èt, لحم làhm, كوشت ...esht; یمك yèmèk, طعام tà"ām.

...anic, *s.* اهل حرفت èhli-hìrfèt, اهل صنعت èhli-sàn"àt. [èsskāl.

...anics, *s. pl.* علم جرائقال "ilmi-jèrri-...anism, *s.* چرخ chàrkh, چرخلر ...khlar, الات ālāt, معرفت mà"-...fet.

...al, *s.* نشان nìshān; سكه sìkké.

...ate, *v.n.* قارشمق kàrishmak, مداخله ...dākhala-et.

...ate, *v.n.* قارشمق kàrishmak, ارایه كیرمك àraya-ghìrmek, توسط tàwàss-...ation, *s.* توسط tàwàssut. [sut-et.

...iator, *s.* متوسط mùtawàssit, واسطه ...ssita.

...ical, *a.* طبی tìbbī; — attendant, حكیم hèkim, طبیب tàbīb; — at-tendance, حكیملك خدمتی hèkimlik-khidméti, حكیمك باقمسی hèkiming-bàkmassi.

...dicine, *s.* علاج "ilāj, دوا dèwā.

...ditate, *v.n.* دوشنمك dùshunmek, طاشنمق tàshinmak, مطالعه mùtā-...a"a-et; مراقبه mùrākaba-et.

Mediterranean, Mediterranean Sea, *s.* اق دكز àk-dèngiz.

Medium, *s.* واسطه wāssita.

Medlar, *s.* موشمله mùshmula.

Meed, *s.* مستحق mùsstahàkk, مكافات mùkyāfat; مجازات mùjāzāt.

Meek, *a.* مظلوم màzlūm, حلیم hàlīm.

Meet, *a.* مناسب mùnāssib, لایق lāyīk, جسبان jùssbān; —, *v.n.* قاوشمق kàwushmak, تلاقی ایتمك tèlāki-et; طوپلانمق tòplanmak, جمع اولمق jèm"-òl, برارایه bìr-àraya-ghèlmek; —, *v.a.* كلمك راست كلمك ràsst-ghèlmek, ملاقات ایتمك mùlākàt-et; — one another, بولشمق bòlushmak.

Meeting, *s.* ملاقات mùlākàt; مجلس mèjliss, جمعیت jèm"ìyyèt; جماعت jèmā"àt; ملتقی mùltakà; — house, مسجد mèssjid, جامع jāmi", معبد mà"bèd.

Melancholy, *s.* غم ghàmm, كدر kèdar; قره سودا kàra-sévdā; —, *a.* مغموم màghmūm, مكدر mùkèddar; صیقندیلو sìkindīli; فنا fèna.

Mellow, *a.* اولمش òlmush.

Melodious, *a.* طاتلو tàtlì.

Melody, *s.* ترانه tèrānè; نغمه nàghma.

Melon, *s.* (water) قارپوز kàrpuz; (musk) قاون kàwun.

Melt, *v.n.* اریمك èrimek; —, *v.a.* ارتمك èritmek, اذابه ìzābé-et.

Member, *s.* عضو "ùzv (pl. اعضا à"zā).

Membership, *s.* اعضالق à"zālik.

Membrane, *s.* زار zār, دریجك dèrijìk.

Memoir, *s.* تذكره tèzkéré; لاحه lā'iha.

Memorable, *a.* مشهور mèshhūr.

Memorandum-book, *s.* مجمعه mèjma"a, احمق دفترى àhmàk-dèftéri.

Memorial, *s.* عرضحال "àrzihāl, عريضه "àrīza; برگذار bèrghyùzār; اثر èssar.

Memory, *s.* قوت حافظه kùvvèti-hāfiza; ذهن zihn, عقل "àkl, خاطر khātir; in — of, نامنه nāmina, نامنى ابقانيتيله nāmini-ibkā-nìyyètīla; within the — of, عقلنه كلمك اوزره "àklina-ghèlmek-ùzéré, وقتنده wàktinda.

Menace, *s.* قورقو kòrku, قولاً اخافه kàvlan-ìkhāfé, فعلاً اخافه fi"lan-ìkhāfé; —, *v.a.* قورقتمق kòrkutmak; اخافه ا ìkhàfé-et; لسان حال ايله اخافه ا lissāni-hāl-ìla-ìkhāfé-et.

Menagerie, *s.* ارسلانخانه àrsalankhāné.

Mend, *v.n.* ايواو īyi-òl, ايولشمك īyi-lɛshmek, ايولكه يوزطوتمق īyiligha-yùz-tùtmak; اصلاح اولنمق ìslāh-òlunmak; —, *v.a.* اصلاح ا ìslāh-et; تعميرا tà"-mīr-et, ترميم ا tèrmīm-et.

Mendacious, *a.* يالانجى yàlànji.

Mendacity, *s.* يالانجيلق yàlànjilik.

Mendicant, *s.* ديلنجى dilɛnji.

Mendicity, *s.* ديلنجيلك dilɛnjilik.

Menses, *s. pl.* عادت "ādet, اى باشى ày-bàshi, حيض hàyz.

Mensuration, *s.* علم مساحه "ilmi-mèssāha.

Mental, *a.* ذهنى zihnī, عقلى "àklī.

Mention, *s.* ذكر zikr, لقردى làkirdi; —, make — of, *v.a.* اكمق àngmak, اغزالمق àghza-àlmak, ذكرا zikr-et, قاله المق kāla-àlmak, لقردیسنى ا dissini-et. [nàssīk

Mentor, *s.* خواجه khòja; حكيمى

Mercantile, *a.* تجارى tùjjārī, متعلق tùjjāra - mùta"àllik, متعلق tijārèta-mùta"àllik.

Mercenary, *a.* اولدن وبخشش املندى ùjrèt-vè - bàkhshish - èmelindé - ò —, *s.* اجرتلو حذمتكار ùjrètlu-hìzmet-kyār; اجرت ايچون حذمت ايدن yàlingiz-ùjrèt-ìchin-hìzmet-èden.

Merchandise, *s.* مال māl (pl. امتعه èmwāl), متعه màt"à (pl. امتعه èmta"

Merchant, *s.* بازركان bàzirghyān (bè ghèn), تاجر tājir (pl. تجار tùj generally used as a singular).

Merchantman, *s.* تجار كميسى tùjj -ghèmissi, بازركان تكنه سى bà ghyān-tèknéssi.

Merciful, *a.* مرحمتلو mèrhàmetli, رحيم rè'fètli, شفقتلو shèfakàtli; the Merci (God) رحمن Ràhmān; the M Merciful (God) رحيم Rahīm.

Mercury, *s.* (metal) جيوه jìwa, زيبق zībàk; (planet) عطارد "ùtārid.

Mercy, *s.* مرحمت mèrhàmet, شفقت shèfakàt, رأفت rè'fèt; (of God the blessed) رحمت ràhmèt.

Mere, *a.* قورو kùru, ساده sādé, صالت sàlt, يالكز yàlngiz.

Meridian, *s.* دائره نصف نهار dā'iré -nìssfi-nìhār; — altitude, ايت ارتفاع ghāyéti-ìrtifā".

Meridional, *a.* جنوبى jènūbī.

Merit, *s.* استحقاق ìsstihkāk, ياقت

...ت èhlìyyèt ; هنر hùnər,
...ilmāl, فضیلت fàzīlèt ; —, *v.a.*
...مستحق mùsstəhàkk-òl, سزا او sèzā-
...شایان او shāyèsstə́-òl,
...ian - òl, جسبان او jùssbān - òl ;
...kìzanmək, تحصیل ا tàhsīl-et.
...rious, *a.* ثواب sèwāb ; مستحسن
...hsèn. [kèyf, کیفلو kèyflì.
...s. شن shèn, فراح fèrāh, کیف
...کوز ghyàz.
...مردارلق mùrdārlìk, برابریمك
...بیان bèrābèr-yèmèk-yèyan-tàkìm ;
...n. برابریمك bèrābèr-yèmek.
...s. خبر khàbər, پیام pèyām ;
...sipārish, امر èmr.
...ger, *s.* ادم àdam ; پیامبر pèyām-
...پیامرس pēyāmrèss ; تاتار tātār,
...ilàk ; قاصد kāssid, ساعی sā"ī.
...b, *s.* حضرت مسیح Hàzrèti-
...معدن mà"dèn. [-Mèssīh.
...ysics, *s.* علم حکمت "ìlmi-
...mèt.
...ol, *s.* یول yòl, اصول ùssūl, ترتیب
...b, تقریب tàkrīb.
...dical, *a.* منتظم mùntazàm ; نظاملو
...mlì.
...dically, *ad.* اصول ایله ùssūl-ìlə.
...e, *s.* وزن vwèzn.
...polis, *s.* پایتخت pāyi-tàkht, مرکز
...حکومت mèrkèzi-hùkyūmèt.
...esome, *a.* اویناق òynàk ; یکیت
...hit, جسور jèssūr.
...s. اخورلر sərə-akhorler.
...sm, *s.* وخیم بخار vwàkhīm-bùkhār.
...scope, *s.* خردهبین khùrdəbīn.

Mid, *a.* یاری yāri, اورته òrtə.
Midday, *s.* کوندزاورته‌سی ghyùnduz-
-òrtəssi, نصف‌نهار nìssfi-nihār.
Middle, *s.* اورته òrtə, اورته‌یری òrtə-
-yèri, وسط vàssat ; بل bèl, میان
mèyān ; — ages, قرون‌متوسطه kūrūn-
mùtéwàssitə́ ; — aged, اورتا یشلو
òrtə-yəshlì.
Middling, *a.* اورته òrtə ; شویله‌بویله
shèylə́-bèylə́, نه‌پك‌ایو نه‌پك‌فنا nè-
-pèk-īyi-nè-pèk-fənə.
Midshipman, *s.* بحریه ملازم ثانیسی
bàhrìyyə́-mùlāzim-sānissi.
Midst, *s.* اورته òrtə, وسط vàssat ; ارا àrə,
میانه mèyānə́, مابین mābèyn.
Midsummer, *s.* یاز اورتاسی yàz-òrtassi.
Midwife, *s.* ابه èbə́.
Midwifery, *s.* ابه‌لك èbə́lìk.
Mien, *s.* چهره chèhrə, قیافت kìyāfèt,
سیما sīmā.
Might, *s.* قوت kùvvèt, قدرت kùdrèt,
اقتدار ìktidār, مکنت mìknèt, زور
zòr ; —, *v. aux.* See Grammar.
Mighty, *a.* قدرتلو kùdrètlì, مکنتلو
mìknètlì, صاحب‌اقتدار sāhib-ìktidār ;
بیوك bùyuk, کلیتلو kyùllìyyètlì, کلی
kyùllī.
Mignonette, *s.* محبت‌چیچکی màhə-
bbèt-chìchèghi.
Migrate, *v.n.* کوچمك ghyòchmek.
Migration, *s.* کوچ ghyòch.
Migratory, *a.* کوچبه ghyòchébə́.
Mild, *a.* یواش yàwàsh, ملایم mùlàyim,
طاتلو tàtlì.
Mildew, *s.* کف *or* کوف kyùf.

Mildness, *s.* یواشلق yàwàshlik; ملایمت mùlāyémèt.

Mile, *s.* میل mil. ["àskérī.

Military, *a.* حربه hàrbī, عسکری

Militia, *s.* ردیف عسکری rèdīf-"àskéri.

Milk, *s.* سوت sùt.

Milkman, *s.* سوتجی sùtji.

Milkwoman, *s.* سوتجی قاری sùtji-kàri.

Mill, *s.* دکرمن dègh*i*rmèn; rolling —, حادد hāddé; hand —, الدکرمنی èl-dègh*i*rméni.

Miller, *s.* دکرمنجی dègh*i*rmènji.

Millet, *s.* داری dàri.

Milliner, *s.* قاری شاپقه‌جیسی kàri-

Million, *s.* میلیون milión. [shàpkajìssi.

Millionaire, *s.* پك‌زنكین‌ادم pèk-zèn-ghin-àdam.

Mimick, *s.* مقلد mùkàllid; —, *a.* تقلید tàklīd, بكزتمه bèngzètma, یاپمه yàpma; —, *v.a.* تقلید ا tàklīd-et.

Mimicry, *s.* تقلید tàklīd.

Mince, *s.* قیمه kìyma; —, *v.a.* قیمق kìymak; — meat, قیمه kìyma; it won't do to mince matters, نزاکت وقتی دکل nèzākèt-wàkti-dègh*i*l.

Mind, *s.* عقل "àkl, ذهن zihn; افکار èfkyār; رغبت ràghbèt, هوس hàvess, استك ìstek; —, *v.n.* قیدا kàyd-et, وظیفه‌ایدنمك wàzīfé-èdinmek; —, *v.a.* باقمق bàkmak, كوزتمك ghyèz-ètmek, دقت‌ا dìkkàt-èt; دكلمك dìnglémek (dīnémek); I have a — to . . . , عقلمه‌كلیور "àklima-ghè-liyor, همان‌ایدهجكم‌كلیور hèmàn-èdéjéghim-ghèliyor; I don't — that, اوراسی‌وظیفه‌مدهدكل òrassi-wà èmda-dègh*i*l; all of one —, بر بر افكاردن hèp-bìr-èfkyārda; to bear —, عقلدهطوتمق "àklda-tùtm عقلدهصقلامق "àklda-sàklam اونوتمامق ùnùtmamak.

Mindful, *a.* آكاه āghyāh, خبردار khàb dār, انتباهاوزره ìntibāh-ùzéré; to — , باقمق bàkmak, دقت‌ا dìkkàt- ل‌اولمامق ùnùtmamak; ghāfil-òlmamak.

Mine, *p.* بنم bènim; بنمكی bènim بنمكیلر bènimkilar; —, *s.* من mà"dın; لغم làghim; —, ا làghimlamak. [làghi

Miner, *s.* معدنجی mà"dınji; جی

Mineral, *a.* معدنی mà"dınī; —, معدن mà"dın, طاش tàsh, فلز fill — water, معدن صویی mà"di -sùyu.

Mingle, *v.n.* قارشمق kàrishma اختلاطا ìkhtilāt-et; —, *v.a.* مق kàtmak, قارشدرمق kàrishdirm خلط ا khàlt-et, مزج‌ا mèzj-et.

Minister, *s.* خدمتكار khìdmetk (hìz-), خادم khādim, عبد "àbd, ر nùkar; (of state) وكلادن‌برى vùl lādan-bìri, ناظر nāzir, وكیل vèk (foreign —) ایلچی èlchi, سفیر sèf (of religion) پاپاس pàpass, ام imām, خخام khàkhām; —, *v* خدمت‌ا khìdmet-et; باقمق bà mak; حوائجنی ویرمك hàwā'ijìn -vèrmek.

Ministry, *s.* خدمت khìdmet, ودیت

...iyyèt; وكالت vèkyālèt, نظارت
...ret; وكلا طاقمى vùkélā-tàkimi; پاپاسلق pàpasslĭk, امامت ìmāmèt, خخمه khàkhāmlĭk.

... s. جوجق chòjuk, صبى sàbī, ادنى ùfl; —, a. جزئى jùz'ī, Asia —, اناطولى ànàdolī.

...y, s. چوجقلق chòjukluk, صباوت sàbāvèt, طفوليت tùfūlìyyèt; ...àzlĭk. [shā''ir.

...el, s. مطرب mùtrib; شاعر

...ery, s. مطربلك mùtriblik; ...shi''r.

... s. (herb), and peppermint, نعنه ... or نعنع or نعناع (nānè); (for ...ing) ضربخانه zàrb-khānè.

..., s. دقيقه dàkīka; (paper) مظبطه màzbàta; —, a. دقيق dàkīk, ...ùfàk, اينجه ìnja; — down, ضبط zàbt-et, يازمق yàzmak.

...e, s. تفصيلات tàfsīlāt.

...le, s. معجزه mù''jizè; كرامت ...àmèt; خارق العاده khārìku-'l-...ulous, a. غريب ghàrīb. [-''ādè.

..., s. چامور chàmur; mired, a. چامورباتمش chàmura-bàtmish.

...r, s. ايينه āyinè, جام jām.

...h, s. كيف kèyf, فراح fèrāh, حبور ...ūr, انبساط ìnbissāt, شادمانى ...ādmānī.

...nthrope, s. ادملردن تنفر ايدن ...dàmlerden-tènèffur-èden.

...pprehend, v.a. ياكلش اكلامق yā-...ish-àngnamak. [yānish-àngnamaklik.

...pprehension, s. ياكلش اكلامقلق

Misbehave, v.n. يرامزلق ايا yàramàzlĭk-et.

Misbehaviour, s. يرامزلق yàramàzlik.

Misbeliever, s. كافر كيافر kyāfir, ايمانسز ìmān-siz, كاور ghyāwur.

Miscalculate, v.a. and n. ياكلش ياكلش yānish-hìssāb-et. [hìssāb.

Miscalculation, s. حساب ياكلش yānish-

Miscarriage, s. چوجق دوشرمسى chò-juk-dùshurmèssi, اسقاط جنين ìsskātì-jìnīn.

Miscarry, v.n. چوجق دوشرمك chòjuk--dùshurmek; ياكلش كتمك yàngĭlish--ghìtmek (yānish), غائب اوغا ghā'ib--òl; بوشه چيقمق bòsha-chĭkmak.

Miscellaneous, a. متنوع mùténèvvi.

Mischief, s. يرامزلق yàramàzlĭk; زيانكارلق zìyānkyārlĭk, خسارت khàssārèt.

Mischievous, a. يرامز yàramàz.

Mischievousness, s. يرامزلق yàramàzlik.

Misconception, s. ياكلش yānish.

Misconduct, s. سو حركت sù'hàrèkèt.

Misdeed, s. جنحه jùnha.

Misdirect, v.a. ياكلش صاغلق ويرمك yānish-sàghlĭk-vèrmek.

Miser, s. خسيس khàssīss, جمرى jìmri, پنتى pìnti, طمعكار tàma''kyār.

Miserable, a. دوشكون dùshkyun, پريشان pèrishān, فقير fàkīr, محنتكش mìhnet-kèsh, دردمند dèrdmènd; خبيث khàbīss; بوك bòk, پك فنا pèk-fēna, مسكين mìskin.

Misery, s. درد dèrd, محنت mìhnèt, جفا jèfā, صيقندى sìkindi, بلا bèlā; ازيت èzìyyèt.

Misfortune, *s.* قضا kàzā, بلا bèlā, فلاكت fèlākèt, داهيه dāhìyyé; —s, *s. pl.* دوشكونلك dùshkyunluk, نكبت nìkbèt. [-hùkyūmèt-èt.

Misgovern, *v.a.* يولسز حكومت ا yòlsiz-

Misgovernment, *s.* يولسز حكومت yòl-

Mishap, *s.* قضا kàzā. [siz-hùkyūmèt.

Misinform, *v.a.* ياكلش خبر ويرمك yānish-khàbɪr-vèrmek.

Mislead, *v.a.* الداتمق àldatmak; ياكلتمق yàngìltmak, اغفال ا ìghfāl-et.

Misrepresent, *v.a.* ياكلش اكلاتمق yānish-èɴnatmak.

Miss, *s.* حانم قيز hànìm-kìz, قيز kìz, حانم hànìm; —, *v.a.* اورمامق wùr-mamak, اصابت ايتمامك ìssābet-ètmamek; اتلامق àtlamak; قصورا kùssūr-et; ارامق àramak; —fire, الماماق àlmamak, اتش الماماق àtèsh-àlmamak; do not — coming, صاقن كلما مزلك ايتمه sàkìn-ghèlma-màzlik-ètmè; I must not — seeing, البته كورمجكم èlbètte-ghyòrméjégìm (*or* كورملويم ghyòrmàliyim).

Missile, *s.* جسم مرمی jìssmi-mèrmī.

Missing, *a.* غائب ghā'ib.

Mission, *s.* مأموريت mè'mūrìyyèt, خدمت khìdmèt (hìz-); ايلچيلك èlchilik, سفارت sèfārèt; سفارت ناسی دينه طاقمی sèfāret-tàkìmi; دعوت ضمننده اختيار اولنان پاپاس ايلچيلكی nāssi-dīna-dà''vet-zìmnìn-da-ìkhtiyār-òlunan-pàpass-èlchilighi; پاپاسلر سفارتی pàpasslar-sèfārèti.

Missionary, *s.* ناسی دينه دعوت ايچون كوندريلن پاپاس nāssi-dīna-dà -ichin-ghyòndérilɴn-pàpass.

Missive, *s.* مكتوب mèktūb, تحرير tèzkéré, پوصله pùssla, نامه nāmé.

Misspell, *v.a.* املا ايله يازمق ... املا ايله yānish-ìmlā-ìla-yàzmak.

Misspelt, *a.* املا ايله يازلمش ... املا ايله yanish-ìmlā-ìla-yàzìlmish.

Misstatement, *s.* افاده ياكلش yān -lfādé; يالان yàlan.

Mist, *s.* دومان sìss, دومان dùmàn.

Mistake, *s.* ياكلش yàngílish (yāni سهو sèhv, خطا khàtā; —, to be r taken, *v.n.* ياكلمق yàngílmak, سهو sèhv-et, خطا ا khàtā-et; —, بشقه سنه بكزتمك bàshkasɪna-bè

Mistaken, *a.* ياكلش yānish. [zɪtm

Mister, *s.* اغا àghà; افندی èfèndi.

Mistranslation, *s.* ياكلش ترجمه yāni -tèrjumé.

Mistress, *s.* حانم hànìm, افندی èfèn قوقونه kòkòna, مادامه màdam معشوقه mà''shūka; اوطه لق òdali مخصوص روسپی màkhsūss- (òrossp زانيه zānìyyé; استاد قاری (ūsst -kàri, اوسته ùssta; قالفه kàlfa.

Mistrust, *s.* عدم امنيت ''àdémi-èmnì yèt, شبهه shùbhé; —, *v.a.* ا shùbhé-et. [(yānish)-(ànnamak

Misunderstand, *v.a.* اكلش اكلامق

Misunderstanding, *s.* كلش اكلامقلق yanish-ànnamaklik; بوزشلق bòzush luk. [تخفيف tàkhfīf-e

Mitigate, *v.a.* خفيفلتمك khàfīflɪtmek

Mitigation, *s.* تخفيف tàkhfīf.

...ق قارشمق kàrishmak ; ا اختلاط ...ق-et; —, *v.a.* قارشدرمق kàrish-...mak.

..., *s.* قارشق شی kàrishìk-shèy, ترکیب tèrkìb ; شربت shèrbèt.

... *s.* قونطرمجانه kòntra-màjàna.

... *s.* ایکلتی ìngìlti, آه āh, انین ...غان fìghān ; —, *v.n.* آه چکمك ...kmek, ایکلهمك ìnglémek.

... *s.* خندق (hèndek).

... *s.* ایاقلنمش خلق غلبه لغی àyak-...ish - khàlk - (kàlabàlìghì) ; *v.a.* ... خلق چویروب بد khàlk-...ìrup-bèd-mə"āmélé-et.

... *s.* تقلید tàklìd, یاپمه yàpma, یالانجی yàlànjé ; *v.a.* ذوقلنمك zèvk-...mek, استهزا ا ìstìhzā-et, مسخره یه مسخره ...چویرمك màsskharaya-chèvirmek ; ...تقلید tàklìd-et.

...ry, *s.* مسخرهلق màsskharalìk.

... *s.* مودل mòdèl, اورنك òrnek, ...رسم rèssm, قالب kālìb ; نمونه nə-...né, مثال mìssāl.

...rate, *a.* معتدل mù"tèdil ; خفیف ...fif; یواش yàwash, ملایم mùlāyim; ...انسانی ìnsānì, یولنده yòlunda, قرارنده ...rarinda ; قراردن زیاده یه مازایچمز ...rardan-ziyādé-yèmàz-ìchmàz ; —, ...انمك ènmek, ازالمق àzalmak, ...کسلمك kèssilmek, قالمق kàlmak; ...خفیفلشمك khàfìflèshmek ; —, *v.a.* ...تعدیل tə"dìl-et, تسکین ا tèsskìn-et, ...تخفیف tàkhfìf-et.

...erately, *ad.* اولدقجه òldùkjé. [sàbr. ...deration, *s.* اعتدال ì"tidāl ; صبر

Modern, *a.* یکی yèngi, یکی اصول yèngi-...-òssūl ; سکره دها dàhà-sòngra, متأخر mùta'àkhkhir ; moderns, *s. pl.* یکی زمان معأخرین mùta'àkhkhirìn, یکی زمان ادملری yèngi-zàmān-àdamlari.

Modest, *a.* محجوب màhjūb ; ادیب èdīb ; اهل پردهلی èhli-pèrdélé, عفیفه "àfìfé.

Modesty, *s.* حجاب hìjāb, ادب èdeb ; عفت "ìffèt, عصمت "ìssmèt.

Modification, *s.* تبدیل جزئی tèbdìl-...jùz'ì.

Modify, *v.a.* برازتبدیل ا bìr-àz-tèbdìl-èt.

Mogul, *s.* مغل mùghùl. [اسلام ìsslām.

Mohammedan, *a.* اسلامی ìsslāmì ; —, *s.*

Moist, *a.* نملو nèmli, رطوبتلو rùtūbètli ; — sugar, خام شکر khām-shèkər.

Moisture, *s.* رطوبت rùtūbèt.

Mole, *s.* کوستبك kyòsstébèk ; (pier) اسکله ìsskèlé, ریختم rìkhtim ; (on the skin) بن bèn *or* بك bèng.

Molest, *v.a.* اذیت ا èzìyyèt-et, صاتاشمق sàtashmak, ایلشمك ìlìshmek, قارشمق kàrishmak, رنجش ا rènjish-...-et, رنجیده ا rènjīdé-et.

Molestation, *s.* رنجش rènjish.

Moment, *s.* ان ān, لحظه làhza ; اهمیت èhèmmìyyèt.

Momentaneous, *a.* آنی واحد سورر سورمز ...āni-wāhid-sùrər-sùrmàz.

Momentous, *a.* مهم mùhìmm.

Monarch, *s.* پادشاه pādishāh.

Monarchy, *s.* پادشاهلق pādishāhlìk.

Monastery, *s.* مناسطیر (*or* مناستر) mànasstìr, دیر dèyr.

Monday, *s.* پازارارتسی pàzàr-èrtæssi, یکشنبه yèkshènbih, یوم‌احد yèvmi-àhàd.

Money, *s.* اقچه àkcha, پارة (pàra); نقد nàkd; **ready** —, پیشین‌پارة (pèshin-pàra); — **changer**, صراف sàrrāf (sàraf).

Monk, *s.* راهب rāhib, رهبان rùhbān.

Monkey, *s.* میمون màymūn.

Monopoly, *s.* انحصار ìnhissār, یدواحداصولی yèdi-wāhid-ùssūlu.

Monosyllable, *s.* بر هجالو کلمه bìr-hèjāli-kèlimé.

Monotonous, *a.* ادمك جانلی صیقار اولان àdamin-jānini-sìkar-òlan.

Monsoon, *s.* موسم نام روزکارلر mòssim-nām-rūzghyārler.

Monster, *s.* خبیث کمسنه khàbīss-kìmèssné; پك بیوك نسنه pèk-bìyuk-nèssné.

Monstrous, *a.* خبیث khàbīss.

Month, *s.* ای ày, ماه māh, شهر shèhr; **calendar** —, آیی الافرانقه àllafrànka-àyi; **lunar** —, آیی عربی àrabī-àyi.

Monthly, *a.* ایده برکره àyda-bìr-kèrré.

Monument, *s.* اثر èssər, برکذار bèr-ghyùzār; طاش tàsh; بنا bìnā.

Moon, *s.* ای ay, ماه māh, قمر kàmər; **new** —, ای‌باشی ày-bàshi; هلال hìlāl; **full** —, بدر bèdr.

Moonlight, Moonshine, *s.* ای‌ایدینلغی ày-àydìnlighi, ماهتاب māhitāb, مهتاب mèhtāb.

Moor, *s.* قیر kìr, صحرا sàhrā; (**man**) مغربی màghrībī; عرب "àrab.

Mop, *s.* پاپاس pàpass; —, *v.a.* ایله صلمك papass-ìla-sìlmek.

Moral, *a.* صالح sālih, مستقیم mùsstakīm; معنوی mà"névī; **morals**, *s.* اخلاق àkhlāk, اداب ādāb, بیات

Morass, *s.* بتاق bàtak. [èdebìyy

More, *a.* دها dàhà, زیاده zìyādé; **no** —, دهازیاده dàhà-zìyādé; **no** —, **any** —, ارتق àrtìk, بردها bìr-dàhà — **and** —, کندکجه‌زیاده ghìtdikjə-zìyādé. [và-dàkl

Moreover, *c.* وبرده và-bìrdé, خی

Morn, Morning, *s.* صبح sàbāh قوشلق‌وقتی kùshluk-wàkti.

Morocco, *s.* سخت‌یان sàkhtiyān; مغرب màghrib; مراکش شهری mèrākèsh shèhiri. [اکشی صورتلو èkshi-sūrètl

Morose, *a.* ترس tèrss; خویسز khùysuz اکشی صورتلو èkshi-sūrètli.

Morrow, *s.* ایرته or ارته ìrtè, ردا fìrdā, صباح sàbāh; **to-morrow**, ارین

Morsel, *s.* لقمه lòkma. [yārin

Mortal, *a.* یموت yèmūt, اولهجك àllèjek مهلك mùhlik, باعث‌موت bā"issi-mèvt; —, *s.* انسان ìnsān, بنی‌ادم bèni-ādəm, بشر bèshər.

Mortality, *s.* یموتیت yèmūtiyyèt, فنا fənā; بشریت bèshərìyyèt, ناسوت nāssūt; جسدفانی jèssedi-fānī; قیرم kìrim, تلف tèlef, وفات wèfāt.

Mortar, *s.* خرج khàrj; صیوه sìwa; (**artillery**) هاون (hàwən).

Mortgage, *s.* استغلال ìsstighlāl; —, *v.a.* استغلال ا ìsstighlāl-et. [lahū.

Mortgagee, *s.* له مستغل mùsstàghèl-

...main, *s.* وقف wàkf (*pl.* اوقاف ...kif); in —, موقوف mèvkūf.

...in, *s.* صدفجی کاری و قاقمه جی ایشی ...defji-kyāri-vé-kàkméji-ìshi.

...ow, *s.* مسقو شهری mòsskof-shèhiri.

...em, *s.* اهلاسلام èhli-ìsslām, مسلم ...slim, مؤمن mù'min.

...pe, *s.* (large) جامع jāmi", (small) مسجد mèssjid.

...s, *s.* یوصون yòssun; — rose, یوصونلوغی yòssunlu-ghyùl.

..., *a.* and *ad.* پك pèk, چوق chòk, غایت ghāyet, غایتله ghāyètla, بغایت bìghāyèt; the —, اك èng, اك زیاده èng-zìyādé; for the — part, mostly, اكثریا èksèrìyyā.

...sul, (town of) *s.* موصل mòssul.

...th, *s.* پروانه pèrwānė; كوز ghyùwé; — eaten, كوزیمش ghyùwé-yèmish.

...ther, *s.* انا àna, اینه nìné, والده vālidé, مادر mādɪr; پوصی pòssu, طورطی tòrtu; wife's —, قاین‌انا kayn-àna; —, *a.* انا àna, اصل àssl; — country, اصل‌وطن àssl-wàtan, — of pearl, صدف sàdef (sèdef).

...tion, *s.* حركت hàrékèt, قیملدانش kimildanish; عمل "àmɪl; تكلیف tèklīf, اخطار ikhtār; اشارت ishāret; — *v.n.* اشارت‌ا ishāret-et.

...otionless, *a.* حركتسز hàrékètsiz.

...otive, *a.* محرك mùhàrrik; —, *s.* سبب sèbeb, علت "illèt, باعث bā"iss, ذریعه zèrī"à, موجب mūjib, مورث mūriss.

...ttley, *a.* رنكارنك rènghyārèngh.

Mottled, *a.* بنكلو bènekli.

Mould, *s.* طپراق tòpraĸ; كف *or* كوف kyùf; قالب kàlìb; —, *v.a.* قالب‌یاپمق kàlìb - yàpmak; پرواز pèrwāz - chèkmek; اویمق òymak. [دوكلمك dàkyulmek.

Moulder, *v.n.* چورومك chùrumek,

Mouldiness, *s.* كف *or* كوف kyùf.

Mouldy, *a.* كوفلو kyùflu.

Mound, *s.* دپه (tèpé); یغین yìghin, یغینتی yìghinti.

Mount, *s.* دپه (tèpé); —, *v.n.* چیقمق chìkmak, یوكسلمك yùkselmek; —, *v.a.* بنمك binmek, اوستنه چیقمق ùsstuna-chìkmak; طاقم‌یاپمق tàkim-yàpmak, دوناتمق dònatmak; — Ararat, اغری طاغی àghri-dàghi; — Carmel, كرمل طاغی kìrmil-dàghi; — Hermon, جبل الشیخ jèbel-u-shèykh; — Hor, جبل هارون jèbeli-hārūn; — Lebanon, جبل لبنان jèbeli-lìbnān; دوزی طاغی dùrzī-dàghi; — Olympus (Bithynian), كشیش طاغی keshīsh-dàghi; — Sinai, جبل موسی jèbeli-mūssà. [jèbel.

Mountain, *s.* طاغ dàgh, كوه kyūh, جبل

Mountaineer, *s.* طاغ اهلی ادم dàgh-èhli-àdam.

Mounted, *a.* بنمش bìnmish, بنیلو bìnili; اتلو àtli, سوار sùwār; طاقملو tàkimli, دونالو dònali.

Mourn, *v.n.* اغلامق àghlamak, اجیمق àjimak; یاس‌ا yàss-et, ماتم‌ا mātèm-et.

Mourning, *s.* یاس yass, ماتم mātèm; كدورت kèdūrèt.

Mouse, *s.* فار fārė, فندق صچانی fındık-sıchānı; — trap, قپان kàpan.

Moustache, *s.* بیق bıyık.

Mouth, *s.* اغز àghız, دهان dihān, فم fım; بوغاز bòghāz.

Mouthful, *s.* لقمه lòkma.

Mouthpiece, *s.* اغزلق àghızlık.

Move, *v.n.* قیملدانمق kımıldanmak, حرکت ایتمک hàrėkėt-et; طاشنمق tàshınmak, کوچمک ghyòch-et, نقل ایتمک nàkl-et; اودیکشمک èv-dìghishmek; —, *v.a.* قیملداتمق kımıldatmak, دورتمک dùrtmek, تحریک ایتمک tàhrīk-et; یموشاتمق yımushàtmak, ترحم ایتدرمک tèràhhum-ètdirmek, رقت کتورمک rıkkātghètirmek; begin to —, حرکته کلمک hàrėkėta-ghèlmek.

Movement, *s.* قیملدانش kımıldanısh, حرکت hàrėkėt.

Mow, *v.a.* بچمک bıchmek, طرپان ایله بچمک tırpàn-ıla-bıchmek.

Mower, *s.* طرپانجی tırpānji.

Much, *a.* چوق chòk; کلی مقدار kyùllī-mikdār; —, *ad.* چوق chòk, کلیاً kyùlliyyān.

Muck, *s.* قوبرق ghyùbrė, پیسلك pısslik.

Mucus, *s.* سموك sùmuk.

Mud, *s.* چامور chàmur.

Muddle, *v.a.* قارشدرمق kàrishdırmak; —, *s.* قارشقلق kàrishıklık. [bùlanık.

Muddy, *a.* چامورلو chàmurlu; بولانق

Muff, *s.* ال کورکی èl-kyùrghi.

Mufti, *s.* مفتی mùftī.

Mug, *s.* برداق or باردای bàrdak, مشربه (màshraba); یوز yuz, چهره chihre صورت (sūràt).

Mulatto, *s.* ملز mèlez.

Mulberry, *s.* دوت dùt.

Mulct, *v.a.* تجریم ایتمک tèjrīm-et. [èss

Mule, *s.* قاطر kàtır, بغل bàghl, ر

Muleteer, *s.* قاطرجی kàtırji.

Mullet, *s.* (grey) لوفر lùfır; (red) ر جان or تکفور tèkir-bàlighi, بالغی mèrjān-bàlighi, باربونیه bàrbūn

Multifarious, *a.* کوناکون ghyūn-ā-ghyū

Multiplication, *s.* تورمیش tùrėyish, چوغالش chògħalish, تکثر tèkèssu توردش tùrėdish, چوغالدش chògħadish, تکثیر tèksīr; (arith.) ضرب zàr

Multiplicity, *s.* کثرت kèssret.

Multiply, *v.n.* تورمك tùrėmek, چوغالمق chògħalmak, تکثرا tèkèssur-et; — *v.a.* تورتمك tùrtmek, چوغالتمق chògħaltmak, تکثیرا tèksīr-et; ضرب ایتمک zàrb-et.

Multitude, *s.* وفرت wèfrèt, کثرت kèssrèt; غلبه لق (kàlabàlık), ازدحام ìzdihām, جمعیت jèm''iyyèt; grea —, جم غفیر jèmmi-ghàfīr.

Mummy, *s.* مومیا mūmiyā.

Mumps, *s.* بوغاز بیضلرینك شیشمسی bòghāz-bèyzlėrining-shìshmæssi.

Munch, *v.a.* چینه مك chīnémek.

Mundane, *a.* دنیوی dùnyévī.

Municipality, *s.* شهر اهالی shèhir, قصبه اهالی kàssaba; àhālī.

Munificence, *s.* سخاوت کلیه sàkhāvètikyùlliyyė, دریای سخاوت dėryā'i-sàkhāvèt.

-nificent, *a.* سخاوتلو sàkhī, سخی
-nificence, bèzùl, بذول ; جومرد
-nerd ; (gift) کلی kyùllī.
-nitions, *s. pl.* لوازمات lèwāzimāt.
-rder, *s.* قتل نفس بغیر حق kàtlī-nèfss-
-i-ghàyrī-hàkk ; —, *v.a.* اولدرمق
-ldurmek, تلف ا tèlef-et, قتل ا kàtl-et,
تپه لمك tèpélémek, قانه کیرمك
-anina-ghìrmek. [-kātil.
-rderer, *s.* قاتل kātil, قانلوقاتل kànli-
-rmur, *s.* مرلداما مه mìrìldama ; سویلنمه
-swèylənmə ; —, *v.n.* سویلنمك
-swèylənmek, مرلدانمق mìrìldanmak.
-ncle, *s.* بالق اتی bàlìk-èti, قبالت
-bba-et ; عصبه "àssaba ; (fish) میدیه
-idiyé.
-ecovy, *s.* مسقو مملکتی mòsskof-
-màmlékèti. [kùvvetlu.
-uscular, *a.* عضله ناك àzàlénāk ; قوتلو
-shroom, *s.* ینور اولان منتار yènir-òlan-
-màntar. [mūssīkī.
-usic, *s.* چالغی chàlghi ; موسیقی
-usical, *a.* موسیقی یه منسوب mūsìkīyyé-
-mènsūb.
-usician, *s.* اهل موسیقی èhli-mūsìkī ;
چالغیجی chàlghījì ; سازنده sāzèndé.
-Music-master, *s.* چالغی خواجه سی
chàlghi-khòjassi.
Musk, *s.* مشك mìshk (mìsk) ; —
melon, قاون kàwun.
Musket, *s.* تفنك tùfènk (tùfèk) ; —
proof, *a.* قورشون کچمز kūrshūn-gèch-
məz. [àtmaklik-sàn"ati.
Musketry, *s.* تفنك اتمقلق صنعتی tùfek-
Muslin, *s.* دلبند dùlbènd (tùlbent).

Musquito, *s.* سیورى سینك sìvri-sìnek.
Mussel, *s.* میدیه mìdiyé.
Mussulman, *s.* اهل اسلام èhli-ìsslām.
مسلم musslim, مسلمان mùsslimān.
Must, *v. aux.* see Grammar ; —, *s.* کوف kyùf ; شیره shìra.
Mustaches, Mustachio, *s.* بیق bìyìk.
Mustard, *s.* خردل khàrdàl.
Muster, *s.* یوقلمه yòklama ; —, *v.a.* یوقلمق yòklamak, یوقلمه ا yòklama-et ; طوپلامق toplamak ; — roll, یوقلمه دفتری yòklama-dèftəri.
Musty, *a.* کوفلو kyùflu, اکشی èkshi, چوروك chùruk.
Mute, *a.* and *s.* دلسز dìlsiz, اخرس àkhrèss ; —, *v.n.* صیچماق sìchmak.
Mutilate, *v.a.* بعض یرلرینی کسمك bà"zi-
-yərlərini-kèssmek.
Mutilation, *s.* کسوب سقط ایتمکلك kès-
sub-sàkat-ètmeklik.
Mutineer, *s.* عاصی "āssī, زوربا zòrbā.
Mutiny, *s.* عصیان "ìssyān, طغیان tùghyān, زوربالق zòrbalìk ; —, *v.n.* ایاغه قالقمق ایاقلنمق àyaklanmak, àyagha-kàlkmak, عصیان ا "ìssyān-et, طغیان ا tùghyān-et.
Mutter, *v.n.* and *a.* دیش اراسنده سویلنمك dìsh-àrassìnda-sùwèylənmek.
Mutton, *s.* قویون اتی kòyun-èti ; — chop, *s.* بریزوله brìzòla.
Mutual, *a.* مشترك mùshtérèk, ایکی طرفدن اولان ìki-tàrafdan-òlan.
Muzzle, *s.* اغز àghz, بورون bùrun ; —, *v.a.* اغزینی باغلامق àghzini-bàgàlamak.
My, *p.* م im, ìm, بنم bènim.

Myriad, *s.* on-bin ; بیکلر binler.

Myrrh, *s.* مر صافی mùrri-sāfī.

Myrtle, *s.* مرسین اغاجی mèrsin-àghàji.

Mysterious, *a.* اکلاشلمز anglashilmàz (annashilmaz), مراق ویرر mèràk-vèrir ; کیزلو ghizli, صاقلو sàkli, خفی khàfī, مخفی màkhfī.

Mystery, *s.* اکلاشلمزبرماده (annashilmàz)-bir-mādde, معما mù''ammā, سر sirr, (pl. اسرار èsrār), رمز rèmz (pl. رموز rèmūz).

Mystic, Mystical, *a.* باطنی bātinī, مخفی màkhfī, معنوی mà''névī, تصوفی tàssàvvufī ; mystic, *s.* اهل تصوف èhli-tàssàvvuf, صوفی sūfī (pl. صوفیون sūfiyyūn).

Mysticism, *s.* تصوف tàssàvvuf.

Myth, *s.* مصال màssal ; اساطیر الاولین èssātiru-'l-èvvélīn-màkūléssi.

Mythology, *s.* اساطیرالاولین èssātiru-'l-èvvélīn, اسکی زمان حکایه لری èski-zàmān-hikyāyéléri.

N.

Nadir, *s.* حضیض hàdīd ; سمت قدم sèmti-kàdam.

Nag, *s.* آت àt, بارکیر (bèghir).

Nail, *s.* (natural) طرناق tirnak ; (metal) چیوی chìvi, انکسر ènkser, میخ mìkh ; —, *v.a.* میخلامق mìkhlamak, چیویلمك chìvilémek.

Naked, *a.* چیپلاق chìplak, عاری "ārī, برهنه bèrèhné.

Nakedness, *s.* چیپلاقلق chìplaklik.

Namby-pamby, *a.* حوپا مزاج hو mìzāj.

Name, *s.* اد àd, اسم ìssm, نام nām *v.a.* دیمك dèmek, تسمیه ا tèssmi et ; ادقومق àd-kòmak, ا ویرمك vèrmek, اد طاقمق àd-tàkmak ; tc names, سوکوب صایمق sùghup-sàyı بدنام ا bèd-nām-et.

Namely, *ad.* یعنی yà''nī ; مثلا mèsse

Namesake, *s.* اداش àddàsh, ا hèmnām.

Nap, *s.* اویقو ùykù ; (of cloth) حاو h

Nape of the neck, اکسه èngsé, ک

Naphtha, *s.* نفت nèft. ["ùn

Napkin, *s.* پیشکیر (pèshkir).

Naples, *s.* ناپولی nàpoli.

Narcissus, *s.* زرین قدح zèrīn-kàdeh, ن zèrsn ; trumpet —, و چیچکی bòrù-chìchéghi ; globe —, *or* daffo التون طوپ àltin-tòp.

Narcotic, *s.* مخدر mùkhèddīr. [yāyé-

Narrate, *v.a.* نقل ا nàkl-et, حکایه ا hi

Narration, Narrative, *s.* حکایه hikyā

Narrator, *s.* راوی rāvī.

Narrow, *a.* دار dàr, انسز ènsiz.

Nasal, *a.* منسوب ککزه یاخود رونه bùrùné-yākhod-ghèngzé-mènsūb.

Nasty, *a.* فنا fēna, پس pìss, ردار mùrdār (mùn-).

Nation, *s.* قوم kàvm, قبیله kàbīlé, ملت millèt, جنس jìnss. [sūt

National, *a.* ملته منسوب millèté-mèn

Native, *a.* یرلو yèrli ; طوغمه dòghma خلقی khilkī, طبیعی tàbī''ī ; — country, وطن vwàtan.

...y, *s.* ولادت vèlādèt, مولد mèvlèd, ...mèvlūd, ميلاد mīlād; the — ... mīlad; ميلاد عيسى mīlādi-...; to cast a —, زائچه استخراج ا ...chè-isstikhrāj-èt.

...al, *a.* طبيعى tàbī"ī; خلقى khilkī, جبلى jibillī; — history, علم حيوانات ...i-hàywānāt; — philosophy, حكمت طبيعى hikméti-tàbi"iyyé; — ..., پيچ pìch.

...alization, *s.* اجنبى‌يى تبعيته قبول ا ...bīyyi-tèbà"ìyyèta-kàbūl-èt; let... of —, تبعيتنامه tebà"ìyyètnāmé; ... pàtènta.

...alize, *v.a.* اجنبى‌يى تبعيته قبول ا ...bīyī-tèbà"ìyyèta-kàbūl-èt.

...alized, *a.* يرلو كبى اولمش yèrli...-ìi-ólmush; يرلشمش yèrlɨshmish.

...re, *s.* طبيعت tàbī"ət; خالق ...ik, الله àllàh.

...ht, *s.* هيچ hìch.

...htiness, *s.* يرامزلق yàramàzlik.

...hty, *a.* يرامز yàramàz.

...sea, *s.* يورك‌بولانمسى yùrèk-bùlàn...tical, *a.* بحرى bàhrī. [*massi.*

...al, *a.* بحرى bàhrī, دونناميه‌متعلق ...nanmaya-mùta"àllik.

...re, *s.* (church) صحن sàhn; (wheel) ...ye mùylu, باشلق bàshlik.

...rel, *s.* كوبك ghyùbèk.

...vigability, *s.* كمى و قايق ايله كشت ... و كذارينك امكانى ghèmi-vé-kàyɨk...da-ghèsht-u-ghyùzārinin-ìmkyāni.

...vigable, *a.* كشت و كذارى ممكن ...ghèsht-u-ghyùzāri-mùmkin.

Navigate, *v.a.* كمى ايله كزمك ghèmi-ìla-gèzmek. [sèfā'in.

Navigation, *s.* علم سير سفائن "ilmi-seyri-

Navigator, *s.* كمى ايله كزك كمسنه ghèmi-ìla-gèzen-kìmèssné.

Navy, *s.* دونئما dònanma.

Nay, *ad.* يوق yòk.

Naze, *s.* بورون bùrun.

Neapolitan, *a.* ناپوليلو nàpolili.

Near, *a.* يقين yàkin, قريب kàrīb, نزديك nèzdīk; خسيس khàssīss, طمعكار tàmà"kyār; صول sòl, صول طرفدكى sòl-tàrafdaki; —, *ad.* همان (hèmɨn), تقريبا tàkrībā; —, *pr.* يانئه yànina, يانئده yànında; قربنه kùrbina, قربنده kùrbında; نزدينه nèzdina, نزدنده nèzdında; جوارينه jìwārina, جواردنده jìwārında, حواليسنه hàwālīssina, حواليسنده hàwālīssında; (in time) صولرنده sùlarında, قرارلرنده kàrārlarında.

Nearsighted, *a.* كوتاهبين kyùtāhbīn.

Nearsightedness, *s.* كوتاهبينلك kyùtāhbīnlik.

Neat, *a.* تميز tèmiz; كوزل ghyùzèl, سادهكوزل sādé-ghyùzèl; — cattle, صيغرمقوله‌سى حيوانات sɨghɨr-màkūlésși-hàywānāt.

Nebula, *s.* خفيف بلوط khàfīf-būlut.

Nebular, *a.* بلوط كبى būlut-ghibi.

Nebulosity, *s.* بلوطلولق būlutlulук.

Necessaries, *s.pl.* حوائج ضروريه hàwā'ìji-zàrūrìyyé, لوازمات làwāzimāt.

Necessarily, *ad.* البته èlbètta, بالضرور bì-'z-zàrūr, بالضرورة bì-'z-zàrūré.

Necessary, *a.* لازم lāzim; (very) الزم èlzèm; —, *s.* لازمه lāzimé; كنف kènef, ممشا mèmshā, ابدستخانه àbdesst-khānė. [ètdirmek.

Necessitate, *v.a.* ايجاب ايتدرمك ījāb-

Necessitous, *a.* محتاج mùhtāj, فقير fàkīr, حاجتمند hājetmènd.

Necessity, *s.* احتياج ihtiyāj, ضرورت zàrūrèt; حاجت hājet.

Neck, *s.* بويون bòyun, كردن ghèrdèn, عنق "ènuk.

Neckcloth, *s.* بويون باغى bòyun-bàghi.

Necklace, *s.* كردنلك ghèrdenlik, قلاده kìlādé.

Necktie, *s.* بويون باغى bòyun-bàghi.

Nectarine, *s.* دراقى dùrrākī, تويسزشفتالو tùysuz-shèftāli.

Need, *s.* احتياج ihtiyāj, ضرورت zàrūrèt, حاجت hājet; —, *v.a.* محتاج او mùhtāj-òl.

Needful, *a.* لازم lāzim: the —, ايجاب مصلحت ījābi-màsslāhat; اقجه àkcha, پاره (pàra).

Needle, *s.* ايكنه ìghné, سوزن sūzèn.

Needlework, *s.* دكش dikish; ايكنه ايشى ìghné-ìshi.

Needy, *a.* محتاج mùhtāj, فقير fàkīr, حاجتمند hājetmènd.

Negation, *s.* انكار ìnkyār; نفى nèfy.

Negative, *a.* نفى ايدن nèfy-èden; رد ايدن rèdd-èden; —, *s.* حرف نفى hàrfi-nèfy; —, *v.a.* رد ا rèdd-èt.

Neglect, *s.* دقتسزلق dikkàtsizlik, اهمال ihmāl; —, *v.a.* اهمال ا ihmāl-et, باقمامق bàkmamak.

Neglectful, *a.* اهمالجى ihmāljī.

Negligence, *s.* اهمال ihmāl.

Negligent, *a.* اهمالجى ihmāljī.

Negociate, *v.a.* مكالمه ايتمك mùkyālémè sùwèylèshmek; سويلشمك sàtmak, ساتمق sùrmek. سورمك

Negociation, *s.* مكالمه mùkyālé مذاكره mùzākéré, مباحثه mùbāhé

Negro, *s.* عرب "àrab, سياه عرب sìyā "àrab.

Neigh, *v.n.* كشنمك kìshnémek.

Neighbour, *s.* قوكشى kòngshu (k shu), جار jār; مجاور mùjāvir.

Neighbourhood, *s.* قوكشيلق kòngs lùk; جوار jìwār; مجاورت mùjāvé

Neighbouring, *a.* يقين yàkin, ي اولان yàkinda - òlan, ور اولان jìwārda-òlan.

Neither, *p.* هيچ بريسى hìch-bìrissi, نه او nè-ò-nè-ò; —, *ad.* ونه nèdé, نه nè.

Nephew, *s.* يكن yèghèn, برادر زاده bìrādèr-zādé, همشيرزاده hèmshī -zādé, قاينزاده kàyn-zādé, ينشته ènishté-zādé, باجناخزاده bàjénàk -zādé, &c. &c.

Neptune, *s.* نپطون يلديزى nèptūn-yìldì

Nerve, *s.* سكير sìngir, عصبه "àssab اق طمر àk-dàmar; متانت mètān جسارت jèsārèt.

Nervous, *a.* قورقاق kòrkàk; ا mètānètli; اق طمردن عبارت اولان àk dàmardan - "ibāret - òlan; طمرلر dàmarlara-mùta"àllik متعلق اولان

Nest, *s.* يوا yìwa, لانه lānė. [òla

...igh; (cast) ساچمه sàchma; ... دارەسی چیقمش dàrassi-chĭk-... مصرفی چیقمش màssrafi-chĭk-..., v.a. قزانمق kàzanmak.

... s. اصرغان‌اوتی àssirghàn-òtu; ... v.a. اغریندەوقتمق àghirina-dò-...k, کوجنمك ghyùjunmek.

...a, s. سکیر اغریسی singir-àghrissi.

... a. قارشمیان kàrishmayan, نه ارکك نه دیشی nè-èrkek-nè-...lan.

..., a. قارشمیان kàrishmayan.

...ity, s. بیطرفلق bĭtàraflik.

...ize, v.a. محو ماهو màhv-èt.

... ad. هیچ hìch, اصلا àsla, ابداً ...m.

...eless, c. ینه yìné (ghèné), مع ... mà"a-mā-fĭh.

... a. یکی yèngi, جدید jèdĭd, نو nèv; ... mùjèdded; تازه tāzé.

... s. pl. خبر khàbar, حوادث ...adiss. [tàkwĭm, جریده jèrĭdé.

...paper, s. غزته ghàzèta, تقویم ...vender, s. غزته صاتان ghàzèta-...an.

..., a. یاندکی yàndaki; الت‌یاندکی ...lt-yàndaki, صکرەکی sòngraki; —, ... صکره sòngra, بعده bà"dahu, پس ...ess; — day, ایرتەسی‌کون èrtéssi-ghyùn, فردا‌سی‌کون fèrdassi-ghyùn, اوبرکون بر‌کون صکره bir-ghyùn-sòngra; اوبرکون ...bir-ghyùn. [kàt"-et.

..., s. بورون bùrun; —, v.a. قطع اوك دیشلر یله یواش یواش ...ible, v.a. àn-dìshlarĭla-yàwàsh-yàwàsh-àssirmak.

Nice, a. ایو ĭyi, کوزل ghyùzèl, طاتلو tàtli; مراقلو mèrăkli, پك‌دقت پك‌دقت ایدیجی pèk-dĭkkàt-èdiji.

Niche, s. هجره hūjré.

Nick, s. چنتك chèntĭk, کدك ghèdĭk; in the very — of time, تمام‌وقتنده tàmām-wăktinda.

Niece, s. برادرزاده قیز bìrādèr-zādé-kĭz, &c. See Nephew.

Niggard, s. خسیس khàssĭss, طمعکار tàmà"kyār, جمری jìmri.

Nigh, a. یقین yàkin, قریب kàrĭb, نزدیك نèzdĭk; well —, ad. ازقالدی àz-kàldi. [shèb.

Night, s. کیجه ghèyja, لیل lèyl, شب

Nightgown, s. کیجه‌لك ghèyjalĭk.

Nightingale, s. بلبل bùlbul, عندلیب "àndélĭb (pl. عنادل "ànādĭl).

Nightman, s. لغمجی làghimji.

Nightmare, s. کابوس kyābūs.

Nightshirt, s. کیجه‌لك ghèyjalĭk.

Nile (river), s. نیل نهری nĭl-nèhri.

Nimble, a. چابك chàbĭk, تتك tètĭk.

Nine, a. طقوز dòkuz, تسع tìss", تسعه tìss"à, نه nùh.

Nineteen, a. اون‌طقوز òn-dòkuz.

Ninety, a. طقسان dòksan, تسعین tìss"ĭn.

Nip, v.a. قسمق kĭssmak.

Nippers, s. pl. قساج kĭssàj. [-bàshi.

Nipple, s. مه باشی مه mèmé, مه‌باشی mèmé-

Nitre, s. کهرچله ghyùhèrchilé.

Nitrogen, s. مولد الکهرچله mùwèllidu-'l-ghyùhèrchilé.

No, *ad.* يوق yòk, خير khàyr, لا lā; —, *p.* هيچ hìch, هيچ بر hìch-bìr; — matter, ضرر يوق zàrar-yòk; — more, *ad.* ارتق àrtik; فيمابعد fī-mā-bà''d.

Nobility, *s.* شرفا shùréfā; اصالت àssālèt; اصلزادكان àsslzādé-ghian.

Noble, *a.* نجيب nèjīb, شريف shèrīf, كريم kèrīm; اصيل àssīl, اصالتلو àssālètlū.

Nobleman, *s.* بكزادهبك bèg-zādé-bèg, اصلزاده àsslzādé.

Nobody, *p.* كمسه kìmsé, هيچكمسه hìch-kìmsé.

Nocturnal, *a.* گيجهوقتندهاولان ghèyja-wàktinda-òlan, ليلى lèylī.

Nod, *s.* باش ايله ايديلن اشارت bàsh-ila-èdilmn-ishāret; —, *v.a.* and *n.* باش ايله اشارت ايتمك bàsh-ila-ishāret-et; اويقوده باشى كوكسنه دوشمك ùyku-da-bàshi-ghyùksuna-dùshmek.

Noise, *s.* سس sèss, صدا sàdā; كورلدى ghyùruldu, شماته shàmata.

Noisy, *a.* شماته لو shàmatalu; شماته جى shàmatajī.

Nomad, Nomade, *a.* كوچبه ghyèchébé, بدوى bèdévī.

Nominal, *a.* لفظى làfzī; اسمى ìsmī; اعتبارى ì''tibārī. [nàssb-et.

Nominate, *v.a.* تعيين ايتمك tà''yīn-et, نصب ايتمك

Nominative, *s.* مبتدا mùbtédà.

Nonchalance, *s.* قيدسزلق kàydsizlik.

None, *p.* هيچ hìch, هيچ بر hìch-bìr; كمسه kìmsé, هيچكمسه hìch-kìmsé, هيچ بركمسه hìch-bìr-kìmsé (*or* كمسنه kìmèssné).

Nonsense, *s.* صاچمه sàchma, لغردى bòsh-làkirdi, معناسزلق mà''nà-shèy. [-bìr

Nook, *s.* كوشه kyùshé, قويتى بريركو kù

Noon, Noonday, Noontide, *s.* وقتى ظهر zùhr, زوال وقتى zè-àylé-wàkti,

Noose, *s.* ايلمك ilmik. [wà

Nor, *c.* وده نه vè-nè-da, ده nè.

North, *s.* شمال shìmāl, يلدز yìldìz; *a.* شمالى shìmālī; — east, راز pòyraz; — west, قرىل kàra-yèl.

Northerly, *a.* Northward, *ad.* زى yìldìza-dòghru.

Northern, *a.* شمالى shìmālī.

Norway, *s.* نوروجيا nòrvéjia.

Norwegian, *a.* نوروجيالو nòrvéjiali.

Nose, *s.* بورون bùrun, انف ènf.

Nosegay, *s.* چيچك دمتى chìchek-dèmeti, كلدسته ghyùldesté.

Nostril, *s.* بورون دليكى bùrun-dèlighi.

Not, *ad.* See Grammar.

Notch, *s.* كدك ghèdik, چنتك chèntik; ديش dìsh; —, *v.a.* چنتمك chèntmek

Note, *s.* تذكره tèzkéré, پوصله pùssla نوطه nòta; تعين tà''àyyun, اعتبار ì''tibār; —, *v.a.* دقت ايتمك dìkkàt-et — down, ضبطا zàbt-et, يازيويرمك yàzìvèrmek; of —, متعين mùta-''àyyin, معتبر mù''tébàr, بللوباشلو bèlli-bàshli; — of hand, تحويل tàhvīl; bank —, قائمه kā'imé.

Note-book, *s.* مجمعه mèjma''à.

Noted, *a.* مشهور mèshhūr.

Nothing, *s.* هيچ hìch, هيچ برشى hìch-bìr-shèy; عدم ''àdam, نيستى nìstī.

e, *s.* خبر khàbar; — i''lān اعلان; — dikkàt دقت; to give —, خبر ویرمك khàber-vèrmek; — — public —, اعلان i''lān-et; to take —, دقت ا dikkàt-et. [ation, *s.* خبر khàber. [dikkàt-et.

, *v.a.* خبرینی ویرمك khàberini-rmek. [èfkyār), تصور tàssàvvur.

n, *s.* عقل ''àkl, فكر fikr (pl. افكار

ity, *s.* شهرت ردیه shòhrèt-rèdiyyé.

ous, *a.* متواتر mùtéwātir, عالمك معلوم ''ālamig-mà''lūmi.

withstanding, *c.* ینه yìné (ghèné), ما ما''a-mā-fīh.

t, *s.* صفر sìfr; هیچ برشی hìch-bìr-shèy; to come to —, بوشه چیقمق ارقه سی ایشلمامك - chìkmak, ارقه سی ایشلمامك arkà-ssi-ishlémamek.

sh, *v.a.* بسلمك bèsslémek.

shment, *s.* یمك yèmèk, یه جك yè-jèjek; بسلمك خاصه سی bèsslémek-khàssasi. [hìkyāyé.

l, *a.* یكی yèngi; —, *s.* حكایه

ist, *s.* حكایه طراز hìkyāyé-tìrāz.

ity, *s.* یكیلك yèngilik; تحاف شی tòhāf-shèy.

mber, *s.* تشرین ثانی tèshrīnī-sānī.

ice, *s.* عجمی ''àjémi.

w, *ad.* شمدی shìmdi, حالا hālā, الان el-lān, الیوم el-yèvm, الحاله هذه èl-hālétu-hāzihi; —, *c.* امدی ìmdi; — and then, بعضاً bà''zan, بعض كره bà''zi-kèrré, اراصره àra-sàra, ارادا صره àrada-sàrada, احیاناً ihyānan.

Now-a-days, *ad.* شمدی shìndi.

Nowhere, *ad.* هیچ بریده hìch-bìr-yèrda.

Noxious, *a.* مضر mùzìrr, مضرتلو màzàr-ràtlí. [بورون bùrun.

Nozzle, *s.* امزك èmzik, غاغا ghàgha,

Nucleus, *s.* مركز mèrkèz.

Nude, *a.* چپلاق chìplak.

Nuisance, *s.* بلا bèlā. [باطل bātíl.

Null, *a.* بوش bòsh, حكمسز hùkmsuz,

Numb, Numbed, *a.* اویوشق òyushuk, اویوشمش òyushmush.

Number, *s.* صایی sàyi, عدد ''àded; —, *v.n.* اولمق òlmak, بالغ او bàligh-òl; —, *v.a.* صایمق sàymak, تعدادا tà''dād-et; a great —, چوق chòk, كثیر kèssīr, وافر wāfir. [kèssrèt-ùzéré.

Numerous, *a.* چوق chòk, كثرت اوزره

Nuptial, *a.* اولنمه دوكوننه متعلق èvlènma-dùghununa-màta''àllik; nuptials, *s. pl.* اولنمه دوكونی èvlènma-dùghunu, ولیمه vèlīmé, سور sūr.

Nurse, *s.* خسته یه باقیجی khàsstaya-bàkìji; چوجغه باقیجی chòjugha-bàkìji, دادی dàdi; wet —, دایه dāyé, سوت انا sùt-ànа; —, *v.a.* باقمق bàkmak, خدمت ا khìdmet-et(hìz-); سوت ویرمك sùt-vèrmek, امزرمك èmzirmek; صاقلمق sàklamak.

Nursery, *s.* چوچقلره مخصوص اوطه chòjuklera-màkhsūss-òda; فدان بغچه سی fìdan-bāghchessi.

Nurserymaid, *s.* دادی dàdi.

Nut, *s.* فندق fìndik; (of a screw) صمون sòmun.

Nutgall, *s.* مازی màzi.

Nutmeg, *s.* هندوستان جوزی hìndisstān-jèvizi, جوز بوا jèvzi-bèwwā.

Nutriment, *s.* يمك yèmèk, يىيەجك yèyéjek; بسلمك خاصەسى bèsslémek-khāssassi. [-vèrir-òlan.

Nutritious, *a.* قوت ويرر اولان kùvvet-

O.

O, *int.* اى èy, يا yā. [mèyshé-àghaji.

Oak, *s.* ميشه mèyshé, ميشه اغاجى

Oakum, *s.* استوپى ùsstùpu.

Oar, *s.* كورك kyùrèk.

Oath, *s.* اند ànd, يمين yèmīn; to take an —, اندا يچمك ànd-ìchmek, يمينا

Oats, *s. pl.* يولاف yùlàf. [yèmīn-et.

Obdurate, *a.* عنادجى "ìnādji.

Obdurateness, *s.* عناد "ìnād.

Obedience, *s.* اطاعت ìtā"at, انقياد ìnkiyād, امتثال ìmtissāl, مماثلت mùmāssélèt. [mùnkād, رام rām.

Obedient, *a.* مطيع mùtī", منقاد

Obese, *a.* شيشمان shìshmān.

Obey, *v.a.* دكلەمك dìnglémek (dīné-mek), اطاعت ايتا"at - et, منقاداو mùnkād-òl.

Object, *s.* جسم jìssm, مرئى mèr'ī; مرام mèrām, مراد mùrād, مقصود màksūd; مفعول بە mèf"ūlun - bìh; —, *v.n.* اعتراض ايا"tirāz-et.

Objection, *s.* اعتراض ì"tirāz.

Obligation, *s.* مجبوريت mèjbūrìyyèt; بورج bòrj; تحويل tàhvīl, تمسك tèmèssuk.

Oblige, *v.a.* جبرا jèbr-et, اجبارا ijbār-et; مجبور ايا mèjbūr-et; كرم ايا kèrəm-et, عنايت ايا "ìnāyet-et, لطف ايا lùtf-et.

Obliging, *a.* عنايتكار "ìnāyetkyār.

Oblique, *a.* مائل mā'il, منحرف harif, اكرى èghri.

Obliqueness, Obliquity, *s.* اكريلك

Obliterate, *v.a.* بوزمق bòzmak, silmek, چيزمك chìzmek.

Oblivion, *s.* نسيان nìssyān, وشى fèrāmūshī. [mūsst.

Oblong, *a.* اوزون ùzun; —, *s.* طيل

Obscene, *a.* پش pìss, فاحش fāh ادبەمغاير èdeba-mùghāyir. [sl

Obsceneness, Obscenity, فحاشت fè

Obscure, *a.* قرانلق kàranlìk, مظلم mùzlim; مغلق mùghlàk, مبهم mùbhèm.

Obscurity, *s.* قرانلق kàranlìk.

Obsequious, *a.* متواضع mùtéwāzi.

Obsevation, *s.* نظر nàzar; رايتمكلك nāzar-ètmeklik; رصد ràssad; حفظه mùlāhaza.

Observatory, *s.* رصدخانه ràssad-khāné

Observe, *v.a.* باقمق bàkmak, تمك ghyùzètmek, دقت ايا dìkkàt-et; تمق tùtmak, رعايت ايا rì"āyet-et, رعايا ìttibā" - et, امتثال ايا ìmtissāl - e سويلمك sùwèylémek, يورمق bùyurmak.

Obstacle, *s.* مانع māni", سكته sèktè.

Obstinacy, *s.* عناد "ìnād, عاندت mù"ānédèt, تمرد tèmèrrud.

Obstinate, *a.* عنادجى "ìnādji, عند mù"ànnid, متمرد mùtémèrrid.

Obstruct, *v.a.* كسمك kèssmek, طپامق kàpamak, طيقامق tìkamak, سدا sèdd -et.

-uction, *s.* مانع mānï", سد
-ct, *v.a.* تحصيل tàhsīl-et, استحصال
-ctor, نائل او nā'il - òl, مظفراو
-ctor, بولمق bùlmak, المق
-k, قوپارمق kòparmak.
-e, *s.* كور kyùr, كسمز kèssmèz;
-ty, درايتسز dirāyetsiz, احمق àhmàk;
-ve, منفرج mùnfèrij (fem. منفرجه
-rijé).
-t, *v.a.* چارەسنى بولمق chārésssini-
-mak, علاجنى بولمق "ilājini-
-mak.
-s, *a.* اچق àchïk, اشكار āshikyār,
-dent, ميدانده mèydānda, واضح wāzïh, عيان
-n.
-on, *s.* كرە kèrré, دفعه dèf"à;
-ry, مناسب mùnāssébèt, اقتضا ìktizā,
-ry, حاجت hājet; سبب sèbeb, علت
-et, ذريعه zèrï"à, وسيله vèssīlé;
-ey, فرصت fïrsàt, ايپ اوجى ìp-ùju,
-ret, سرّ sèr-rìshté; —, *v.a.* ايراث
-ess-et, انتاج ìntāj-et, جلب jèlb-
-ite, دعوت dà"vèt-et, بادى باديو bādī-òl,
-ive, باعث bā"iss-òl, مورث mūriss-òl,
-ent, منتج mùntij-òl, وسيله vèssīlé-òl.
-sional, *a.* ظهورى zùhūrī, اراصره
-ly, واقع اولمش àra-sïra-wākï"-òlan; —ly,
-ly, بعضاً bà"zan, اراصره àra-sïra, احياناً
-hyänam, ايكيدده ìkidà-bïr.
-upation, *s.* مشغوليت mèshghūlìyyèt,
-ion, شغل shùghl (*pl.* اشغال
-shghāl), كار kyār, پيشه pïshé;
-ve, استيعاب ìsstï"āb; ضبط محافظه zàbt-u-
-u-mùhāfaza-et.

Occupy, *v.a.* ايش ويرمك ìsh-vèrmek,
ايش بولمق ìsh-bùlmak, اشغال
ìshghāl-et; مشغول mèshghūl-et;
طوتمق tùtmak, وقتنى طوتمق wàktïni-
-tùtmak, ايشندن اليقومق ìshïndan-
-àlïkòmak, مانع او mānï"òl; استيعاب
ìsstï"āb-et, طوتمق tùtmak, طولدرمق
dòldurmak; ضبط محافظه zàbt-u-
-mùhāfaza-et, وجودى ايله غيرك دخولنى
vùjūdi-ìla-ghāyrïng-dùkhūlïni-
mèn"-et; منع ìsstémek.

Occur, *v.n.* اولمق òlmak, واقع او
wākï"òl, ظهورا zùhūr-et,
فعله كلمك fï"la-ghèlmek.

Occurrence, *s.* ايش ìsh, شى shèy, وقعه
wàk"à (*pl.* وقائع wàkā'ï"); —s,
s. pl. وقوعات wùkū"āt, ظهورات
zùhūrāt, حوادثات hàwādissāt.

Ocean, *s.* طيش دكزى dïsh-dèngïzi,
بحر محيط bàhri-mùhït, عمان "ùmmàn,
قاموس kāmūss, اقيانوس ìkyānūss,
دريا dèryā. [-bòyassï.

Ochre, *s.* (red) اشى بويامى ìshï-

Octagon, *s.* Octagonal, *a.* مثمن
mùssèmmən, سكزكوشه لو sèkïz-
-kyùshélï.

October, *s.* تشرين اول tèshrïnï-èvvèl.

Ocular, *a.* كوزايله كورىلن ghyùz-ïla-
ghyùrulən; to give — proof, —
demonstration, كوز ايله كوسترمك
ghyùz - ïla - ghyùsstərmek; to have
— —, — —, كوزايله كورمك ghyùz-
- ïla - ghyùrmek, رأى العين مشاهده
rè'ya - 'l - "àyn - mùshāhédé-et; —
witness, كوزيله كورن ghyùzïla-ghyùrən,

شاهد shāhidu-'l-"àyn, شاهدالعين shāhid.

Oculist, *s.* گوزجی ghyùzju-hèkim.

Odd, *a.* تك tèk; عجيب "àjīb (àjā'ib), غريب ghàrīb, تحاف tùhāf.

Ode, *s.* (long) قصيده kàssīdé, (short) غزل ghàzèl.

Odious, *a.* منفور mènfūr, مكروه mèkrūh, كريه kèrīh, مستكره mùstèkrèh.

Odorous, *a.* قوقولو kòkulu, رائحه‌لو rā'ihàli.

Odour, *s.* قوقو kòku, رائحه rā'ihà, بو bù, بوی bùy; sweet —, كوزل‌قوقو ghyùzèl-kòkū, رائحه طيبه rā'ihà'i-tàyyibé, بوی شيرين bùyi-shīrīn; bad —, اغرقوقو fènna-kòku, رائحه كريهه rā'ihà'i-kèrīhé; in bad —, منكوب mènkyūb, اعتباردن دوشمش i"tibārdan-dùshmush.

Of, *pr.* ك ing, نك ning; دن dan; لو li, lū, ايله ila; دن‌اوتورى dan-àsturu, دن‌طولايى dan-dòlayi; از èz; من mìn; عن "àn.

Off, *ad.* اوستندن ùsstundan, اوزرندن ùzzrindan; اوزاق ùzàk; اوزاقده ùzàkda, اوزاغه ùzàgha; to be —, كتمك ghìtmek; يقلمق yìkılmak, سكدرمك sìkdirmek, جهنم‌او jìhànnam-òl; to be well —, حسن‌حالده‌او hùssnu-hālda-òl, حالى‌اويغون‌او hālì-ùyghun-òl, رفاه‌حالى‌او rèfāhi-hāli-òl, مرفه‌الحال‌او mùrèffahu-'l-hāl-òl; to come —, چيقمق chìkmak, قوپمق kòpmak; اولمق òlmak, واقع‌او wāki"-òl, وقوع‌بولمق wùkū"-bùlmak; to go —, كتمك ghìtmek; التفات المق àltèsh-àlmak; اولمق òlmak, ايتمك ùymak; to take —, چيقارمق chìkarmak, قالدرمق kàldirmak; كسمك kèssmek, قطع‌ايتمك kàt"-et; اكلتمك àklīd-et; to pull —, قوپارمق kòparmak; اوستندن‌المق ùsstundan-àlmak; —, *a.* صاغ sàgh, صاغ‌طرفده‌كى sàgh-tàrafdaki.

Offal, *s.* هاوانك اتى صايلميان طرفلرى hàywānìng-èt-sàyilmayan-tàraflari.

Offence, *s.* قباحت kàbāhat, جحه jùnhà, جرم jùrm, صوچ sùch; جاوز tèjāvuz; to give —, جندرمك ghyùjèndirmek; to take —, جنمك ghyùjènmek.

Offend, *v.a.* جوجندرمك ghyùjèndirmek; —, *v.n.* قباحت‌ايتمك kàbāhat-et, صوچمق sùch-et; كناه‌ايتمك ghyùnāh-et; — against, مغايرحركت‌ايتمك mùghāyir-hàrékèt-et.

Offender, *s.* صوچلو sùchlù, باحتلو kàbāhatlì, مجرم mùjrim, جنحه‌صاحبى jùnhà-sāhibi; old —, سابقه‌لو sābìkalì, اسكى‌قورت èsski-kùrt.

Offensive, *a.* كريه kèrīh, بد bèd; تجاوزى tèjāvuzī; — and defensive, تجاوزى‌وتدافعى tèjāvuzī-vè-tèdāfu"i.

Offer, *s.* تكليف tèklīf; ويرش vèrish; —, *v.n.* كورنمك ghyùrunmek, ظهورا zùhūr-et; —, *v.a.* ويرمك vèrmek; تكليف‌ايتمك tèklīf-et; عرض‌ايتمك "àrz-et; — violence, زورلامق zòrlamak; — — to one's feelings,

صوغوق برشی تکلیف sòghuk-bìr-shèy-
-et.
Hand, a. پك تکلیفسز pèk-tèklifsiz;
"ārsīz; چابك chàbìk; —, s.
صاغ طرفی sàgh-tàrafi.
E. s. قلم kàlɪm; اوطه òda; مغازه
ghaza; خدمت khìdmet (hìz-),
مأموریت mè'mūrìyyèt, ایش ìsh.
Er, s. ضابط zābit; مأمور mè'mūr.
al, a. رسمی rèssmī; —ly, ad. رسماً
g, s. انکین ènghìn. [rèssman.
Often, Oftentimes, Ofttimes, ad.
چوق chòk, چوق کره chòk-kèrrè,
چوق دفعه chòk-dèf'à, نیجه کره nìjè-
rrè, قاچ کره kàch-kèrrè; صیق sìk,
صیق صیق sìk-sìk, کراراً kèrāran, مراراً
rārān.
v.a. عشوه کارانه یان باقمق "ìshvè-
yaranè-yàn-bàkmak.
, s. مردمخوار mèrdumkhār.
int. اه àh, وای vày, واه wàh.
s. یاغ yàgh, روغن rùghàn; —, v.a.
یاغلمق yàghlamak, تدهین ایتمك tèdhīn-et.
ment, s. یاغ yàgh, مرهم mèrhèm.
, a. اسکی èsski, قدیم kàdīm;
اسکیمش èsskimish, کهنه kyàhnè;
person) قوجه kòja, اختیار ìkhtiyār,
مسن mùssìnn, سالدیده sāl-dīdè,
سالخورده sāl-khūrdè; — man, پیر
pīr, شیخ shèykh, اختیار ìkhtiyār;
— woman, قوجه قاری kòja-kàri, پیره
زن pìrè-zèn, عجوز "àjūz; — Testa-
ment, تورات tèvrāt, کتب عهد عتیق
kyùtubu-"àhdi-"àtīk; of —, اسکیدن
èsskidan, ازقدیم èz-kàdīm, من القدیم
mìn-el-kàdīm, عن اصل "àn-àssìin,
فی الاصل fī-'l-àssl, اوتهدنبرو ùtèdan-
bèri, اسکیدنبرو èsskidan-bèri.
Oldfashioned, a. اسکی زمان طرزی èsski-
-zèmān-tàrzi.
Oleander, s. زقوم zàkkūm.
Olive, s. زیتون zèytūn (zèytin); — tree,
زیتون اغاجی zèytun-àghàji; — oil,
زیتون یاغی zèytun-yàghi.
Omelet, s. قیغنه kàyghana.
Omen, s. فال fàl.
Ominous, a. فال نوعندن fàl-nèv"ìnden;
منحوس mènhūss.
Omission, s. قصور kùssūr; تقصیر tàksīr;
اتلایش àtlayìsh; ترك tèrk.
Omit, v.a. اتلامق àtlamak, براقمق bràk-
mak, ترك ایتمك tèrk-et, صرف نظر ایتمك sàrfi-
nàzar-et; — an opportunity, قصور ایتمك
kùssūr-et, فرصت قاچرمق fìrsat-
-kàchirmak. ["arabassi.
Omnibus, s. چارشی عربه سی chàrshi-
Omnipotence, Omnipotency, s. قدرت
علی الاطلاق kùdret-"alé-'l-ìtlàk.
Omnipotent, a. قدیر kàdīr.
Omnipresent, a. مکاندن منزه mèkyān-
dan-mùnèzzèh.
Omniscience, s. علم مطلق "ìlmi-mùtlàk.
Omniscient, a. اعلم à"làm, علیم "àlīm,
علام "àllām.
On, pr. اوسته ùsstè, a; اوزرینه ùzərinè,
اوزرنده ùzərindā; بر bèr; على "àla; —, ad. ایلرو ìlèri; اوسته
ùsstè, اوستده ùsstdè; یانه yìnè

(ghènĕ); بردوزی یه bìr - dùziyĕ, متمادیاً mùtémādiyan; — foot, *ad.* یایان yàyın, ماشیاً māshiyan; —, *a.* پیاده piyādĕ; — high, یوکسکه yùksegha, یوکسکده yùksekda; کوکه ghyùghĕ, کوکده ghyùkdĕ, فی السموات fi-'ss-sèmāvāti; — horseback, اتایله àt-ìla; اتلو àthi, سوار sùwār, سواری sùwāri; — purpose, مخصوص màkhsūss, قصداً kàssdan, عمداً "àmdan; — that day, اول کون òl-ghyùn, یوم مذکور yèvmi-mèzkyūr; to put —, کیمك ghīmek; کیدرمك ghìdirmek; to go —, ایلروکتمك ìléri-ghìtmek; اولمق òlmak, گچمك ghèchmek; گیلمك ghìyilmek; to come —, کلمك ghèlmek, کلیویرمك ghèlivèrmek, ایلرو کلمك ìléri-ghèlmek.

Once, *ad.* برکره bìr-kèrrĕ, بردفعه bìr-dèf'à, برسفر bìr-sèfer; بروقت bìr-wàkit, برزمان bìr-zàmān, وقتامن الاوقات wàktan-mìn-el-èvkàt; — more, بردها bìr-dàhà.

One, *a.* بر bìr; یك yèk; احد àhàd, واحد wàhid (fem. احدی ìhdà); —, *pr.* ادم àdam, کشی kìshi; some —, برکی bìri, بریسی bìrissi, ادم àdam; no —, کمسه kìmsĕ; every —, هرکس hĕr-kèss; any —, برکی bìri, بریسی bìrissi, ادم àdam; کمسه kìmsĕ; —'s-self, کندی kèndi.

One-eyed, *a.* یکچشم yèkchèshm. [ìnsàf.

Onesidedness, *s.* عدم انصاف "àdxmi-

Onion, *s.* صوغان sògħan, بصل bàssl

Only, *ad.* یالکز yàlingiz, فقط fàkat, صالت sàlt, صاده sādĕ, صافی sāfi, مجرد mùjèrred. [kìt

Onomasticon, *s.* لغات کتابی lùgł

Onset, *s.* هجوم hùjūm.

Onslaught, *s.* هجوم hùjūm.

Onward, *ad.* ایلرو ìléri. [-tàs

Onyx, *s.* سلیمانی طاشی sùlèymā

Ooze, *v.n.* صزمق sìzmak, نشوا nèshv (or نشفا nèshf-et), تقاطرا tàkātur-

Opal, *s.* عین الشمس "àynu-'sh-shèm

Opaque, *a.* دونق dùnuk, کثیف kèssīf

Open, *a.* اچق àchìk, باز bāz, کشاده kyùshādĕ, مفتوح mèftūh; —, *v.* اچمق àchmak, فتحا fèth-et (fèt-h —, *v.n.* اچلمق àchìlmak.

Opening, *a.* مسهل mùsshìl; —, اچقلق àchīklìk, ارالق àralìk, پو kàpi; فرصت fīrsat; اچمه àchma اچلمه àchīlma; فتح fèth (t-h), کشاد kyùshād.

Openly, *ad.* اچق àchìk, چقدن اچغه àchìkdan-àchigha, جهراً jèhran, عیاناً "àyānan, اشکار ashkyār.

Opera, *s.* اوپرا òpĕra. [dūrbīnī.

Opera-glass, *s.* اوپرا دوربینی òpĕra-

Operate, *v.n.* ایشلمك ìshlĕmek, ایش کورمك ìsh-ghyùrmek; تأثیرا tè'sīr-et; عمل ویرمك "àmal-vèrmek; اجرای ijrāyi-sàn"àt-et.

Ophthalmia, *s.* رمد rèmed.

Opiate, *s.* اویومق ایچون بر علاج ùyumak-ìchin-bìr-"ìlàj.

...n, v.a. ظن ا zànn-et.
...n, s. رأی rè'y, ظن zànn, قیاس ...ss, قول kàvl, سوز sùz; (legal) ... fetwà.
...inated, a. عناد جی "ìnàdji.
...n, s. افیون àfyūn. [mùkhālif.
...ent, s. خصم khàssm, مخالف ...rtune, a. تمام وقتنده اولان tàmām-vàktìndè-òlan, مناسبتلو mùnāssé-tli.
...rtuneness, s. تمام وقتنده اولمقلق tàmām-wàktìndè-òlmaklik.
...rtunity, s. فرصت fìrsat, وقت ...ikt, مناسبت mùnāssébèt.
...ose, v.a. قارشی دورمق kàrshi-dùrmak, مخالفت mùkhāléfèt-et, ممانعت ا ... māna"àt - et; قارشی کوندرمك ...rshi - ghyùndurmek, قارشی تعیین ا ...rshi-tà"yīn-et.
...osite, a. قارشی kàrshi, مقابل mù-...bil, مواجه mùwājìh.
...osition, s. مخالفت mùkhāléfèt, ممانعت mùmāna"àt.
...press, v.a. صیقندیرمك sìkindi-...rmek; صیقمق sìkmak, ظلم ا zùlm-et, تعدی ا tà"àddi-et.
...pressor, s. ظالم zālim.
...pprobrium, s. عیب "ayp.
...ptician, s. کوزلکجی ghyuzlukji.
...ption, s. اختیار ìkhtiyār.
...pulence, s. ثروت sèrvèt, سامان sāmān, زنکینلك zènghinlik. [témèvvil.
Opulent, a. زنکین zènghin, متمول mù-
Oracle, s. مکهن mèkhèn (k-h) کاهن جوابی kyāhin-jéwābi.
Oral, a. اغزدن àghzdan, شفاهی shìfāhī; —ly, ad. شفاهاً shìfāhan.
Orange, s. پورتقال pòrtakàl; (Seville) ترنج tùrunj.
Orangoutang, s. میمون màymūn.
Oration, s. نطق nùtk.
Orator, s. میر کلام mīri-kèlām. [yòl.
Orbit, s. فلك fèlek; دائره dā'irè; یول
Orchard, s. میوه باغی mèyvè-bāghi.
Orchestra, s. چالغیجیلر chàlghijìler.
Ordain, v.a. ترتیب ا tèrtīb-et, تنظیم ا tànzīm - et; امرا èmr - et; نصب ا nàssb-et.
Order, s. نظام nìzām, انتظام ìntizām; ترتیب tèrtīb, صره sìra; امر èmr, ارادهٔ ìrādè, تنبیه tènbīh, سپارش sìpārish; صنف sìnf, جنس jìnss; طریقت tàrìkàt; نشان nìshān; —, v.a. ترتیب ا tèrtīb-et, تنظیم ا tànzīm-et; امرا èmr-et, ارادهٔ ìrādè-et, تنبیه ا tènbīh-et; سپارش ا sìpārish-et, اصمارلمق ìssmàrlamak; to —, a, اصمارلمه ìssmàrlama.
Ordinary, a. بیاغی bàyàghi, عادی "ādī.
Ordnance, s. طوپ tòp, هاون (hàvan).
Ore, s. معدن mà"dàn, فلز fìlìzz, جوهر jèvhèr.
Organ, s. الت ālet; ارغانون ìrghanòn.
Organization, s. ترتیب tèrtīb, تنظیم tànzīm.
Organize, v.a. ترتیب ا tèrtīb-et, تنظیم ا tànzīm-et, تنسیق ا tènsìk-et, صره سنه قومق sìrassina-kòmak.
Orgie, s. عیش و عشرت "ìsh-u-"ìshrèt.
Oriental, a. شرقی shàrkī.

Orientalist, *s.* اشنا السنه شرقیه èlsiné-shàrklyyé-āshinā.

Orifice, *s.* دلیك dèlik, اغز àgħz, كوز ghyàz, فم fĕm, دهان dihān, سوراخ sūrākh.

Origin, *s.* اصل àssl, مبدأ mèbdè', منشأ mènshè', باش bàsh, باشلانغیچ bàsh-langhij, تمل tèmel, اول èvvèl, ابتدا ibtidā, بدء bèd'.

Original, *a.* اصلی àsslī; تحاف tùhāf, عجیب "àjīb ("àjā'ib), غریب ghàrīb; دلی dèli; —, *s.* اصل àssl; تحاف ادم tùhāf-àdam, دلی dèli.

Originate, *v.a.* چیقمق chìkmak, ظهورا zùhūr-et, نشئت ا nèsh'èt-et; —, *v.a.* چیقارمق chìkàrmak, دوشنمك dùshunmek, ابداع ا ibdā"-et.

Ornament, *s.* زینت zīnèt, زیب zīb, زیبا zībā, زیبایش zībāyish; —, *v.a.* تزیین ا tèzyĕn-et, زینتلندرمك zīnet-lændirmek, دوناتمق dònatmak; — one's self, بزنمك bèzænmek.

Orphan, *s.* یتیم yètīm, اوکسز àksuz.

Orthography, *s.* املا imlā.

Oscillate, *v.a.* صلانمق sàllànmak.

Oscillation, *s.* صلانمه sàllànma.

Ostensible, *a.* ظاهری zāhirī, علنی "àlénī.

Ostentation, *s.* كوسترش ghyùsstèrish.

Ostler, *s.* سئیس sè'īss.

Ostrich, *s.* دوه قوشی dèvé-kūshu, شتر مرغ shùtur-mùrgh. [àkhàr, ساثر sā'ir.

Other, *a.* بشقه bàshka, دیکر dighær, اخر

Otherwise, *ad.* بشقه درلو bàshka-(tùrlu); —, *c.* یاخود yākhud; نام دیکر nāmi-dighær.

Otter, *s.* صوسموری sù-sàmūru.

Otto of roses, *s.* كل یاغی ghyùl-yāgı

Ottoman, *a.* عثمانلو "òssmānli. ["āli

Ottoman Empire, *s.* دولت علیه dèv

Ought, *v. aux.* See Grammar.

Ounce, *s.* (troy) اون درهملك طارتی -dìrhèmlik-tàrti; (avoirdupois) بچوق درهملك طارتی sèkiz-bùch -dìrhèmlik-tàrti; (animal) قاپلان bìr-nèv"-kàplan.

Our, *a. pro.* مز miz, یمز imiz; بزم bi

Ours, *pro.* بزم bìzim; بزمکی bìzi bizimkilær.

Ourself, *s.* کندیمز kèndimiz.

Ourselves, *s. pl.* کندیمز kèndimiz.

Oust, *v.a.* چیقارمق chìkàrmak.

Out, *ad.* خارج khārij, طشره tàsl طیشاری dìshāri; طیشاریه dìshāri طیشاردن dìshàrdæ; —, *a.* ارى چیقمش dìshāri-chìkmish; مش sànmush, منطفی mùntàfi; ش bìtmish, دوکنمش dùkènmish, قضى mùnkàzi; منقرض mùnkàriz, قطع mùnkàti"; — of, *pr.* دن dæn; خارج dæn-khārij; — —, *a.* سز siz, بلا bi بی bī, نا nā; — of hand, ن èldæn-chìkmish; to put — —, الدن چیقارمق èldæn-chìkmak; — — humour, دارغین dàrghi — — place, وقتسز wàkitsiz, اسبتسز mùnāssébètsiz, نابمحل nā-bè-màhà بوشده bòshda; معزول mà"zūl; — pocket, ضرارلو zàrarli, ضرر ایتمش zàrar èmish, پارە غائب ایتمش (pàra -(kayb)-èmish; — — sight, ائب

..., مفقود mèfkūd, كورنميور ...unmiyor, كوزكميور ghyèzik-...r; — — tune, اهنكى بوزلمش ...ghi-bòzulmush.

...rak, s. عصيان "èssyān; ظهور zòhur.

...ast, s. مطرود كمسنه màtrūd-...èssné.

..., s. ولوله vèlvélé, فرياد fèryād.

..., v.a. ياپمقدن كچمك yàpmakda-...gèchmek.

..., a. طيش dìsh, خارجى khārijī.

...s. خرجراه khàrji-rāh; طاقم tàkim.

...ank, v.a. كندى جنابى دشمنك kèndi-jènābi-dùsh-...mìn-jènābinden-gèchmek.

...going, s. خرج khàrj, مصرف màss-...f; خروج khòrūj, چيقش chìkish.

...guard, s. ايلروكى قره قول ìlériki-kàra-...ol, نوبتجى nùbètji.

...house, s. صوندرمه sòndurma.

...landish, a. ياقشقسز yàkishìksiz.

...law, s. فرمانلو fèrmānli, عاصى "àssi, قتلى حلال اولان kàtli-hàlāl-òlan.

...lay, s. مصرف màssraf; —, v.a. صرف sàrf-et.

...let, s. مخرج màkhrèj, چيقه جق يير chikajak-yèr, قپو kàpi; نفسلك nèfeslìk.

...tline, s. قورو چيزلمش رسم kùru-chìzilmish-rèssim, تصلاق tàsslak; شكل shèkil, بچم bìchim.

...utlive, v.a. بشقه سى اولدكدن نصكره بيله bàshkassi-àldukdan-sòngra-...bilé, يا شامش yàshamak, بشقه بر شيئك اثرى bàshka-bìr-...shèy'ing-èssəri-bilé-kàlmadìkdan-sòngra-yàshamak.

Outlook, s. نظارت nàzarèt; تيقظ tèy-àkkuz; on the —, مقيد mùkàyyed.

Outlying, a. خارجده اولان khārijda-òlan, اوزاق دوشن ùzàk-dùshən.

Out-manœuvre, v.a. حيله و دسيسه ده ...فائق كلمك hìlé-vé-dèssīssédé-fā'ik-...gèlmek.

Outnumber, v.a. عددى زيادەلو "àdédi-...zìyādé-òl, متجاوز او mùtéjāviz-òl, كچمك ghèchmek. [lèssi.

Outport, s. طشره اسكله سى tàshra-ìsskè-

Outpost, s. ايلروكى قره قول ìlèriki-...kàrakol.

Outrageous, a. طاشقين tàshkìn, فاحش fāhish; قيزغين kìzghìn, دارغين dàrghìn.

Outreach, v.a. الداتمق àldatmak.

Outright, ad. بتون بتون bìtun-bìtun, كلياً

Outset, s. ابتدا ìbtidā. [kyùllìyyən.

Outside, s. طيش dìsh, طيشارى dìshàri, طشره tàshra, خارج khārij, بيرون bìrūn; —, a. خارجى khārijī; at the —, نهايت اولسه اولسه òlsa-òlsa, نهايت nihāyet; — price, نهايت پهاسى nihāyet-pàhàssi.

Outskirt, s. طيشارى يرى dìshàri-yèri.

Outspoken, a. طوغرى سويلر dòghru-...sùwèyler. ["ìnād-et.

Outstand, v.a. عناد انكار ا ìnkyār-et, ا

Outstanding, a. هنوز تسويه اولنمميوب hènuz-tèssvìyyé-òlun-...mayub-màtlūb-bùlunan.

Outward, a. خارجى khārijī.

Outwards, *ad.* طیشاری یه طوغری dìshàriya--dògʰru.

Outweigh, *v.a.* باصقین کلمك bàsskin--ghèlmek ; غالب او ghālib-òl.

Outwit, *v.a.* دسیسه ایله الداتمق dèssīsé-ìla-àldatmak.

Outwork, *s.* قلعه خارجنده اولان استحکامات kàlé-khàrijinda-òlan-ìsstìhkyāmāt.

Oval, *a.* بیضی bèyzī ; —, *s.* قطع ناقص

Oven, *s.* فرون fìrìn. [kàt''i-nākiss.

Over, *a.* کچمش ghèchmish, بتمش bìtmish, تمام اولمش tàmām-òlmùsh ; فضله fàzla, *s* الده èlda ; —, *ad.* اوستنه ùsstuna, *s* اوستنده ùsstunda, مافوقنه mā-fèvkina, *s* مافوقنده mā-fèvkinda ; بالاسنه bālāssina, *s* بالاسنده bālāssinda ; دن زیاده dan-zìyādé, متجاوز mùtè-jāviz ; طاشه رق dèvrilérek ; طاشه رق tàsharak ; —, *pr.* دن dan, اوستندن ùsstundan, اوزرندن ùzérindan ; — and above, دن ماعدا دن فضله dan-fàzla, دن ماعدا dan-mā''ada, دن بشقه dan-bàshka ; — against, قارشیسنه a-kàrshi, قارشیسنده kàrshissina, *s* قارشیسنده kàrshissinda ; to run —, *v.n.* طاشمق tàshmak ; *v.a.* اوستندن کچوب چینه مك ùsstun-dan-ghèchup-chìnémek ; to fall —, دوریلوب دوشمك dèvrilup-dùshmek ; to go —, to pass —, کچمك ghèch-mek ; to give —, وازکچمك wāz--ghèchmek, براقمق bràkmak ; کسلمك kèssilmek ; دورا dèvr-et, تسلیم ا tèsalīm--et ; all —, هپ hèp, بتون bìtun, تکمیل tèkmīl, باشدن باشه bàshdan--bàsha ; — again, یکیدن yèngidan, یکی باشدن تکرار tèkrār, y -bàshdan ; all is —, بتمش bìt بتدی bìtdi ; ایشی بتمش ìshi-bìtı ایش ایشدن کچمش ìsh - ìshd -ghèchmish.

Overbear, *v.a.* غالب او ghālib-òl ; — *a.* ظالم zālim, متحکم mùtahàkki

Overboard, *ad.* دکزه dèngiza, *s* dèngizda.

Overburden, *v.a.* یوك زیاده لندن tàhàmmulinden-zìyadé-y yùklɛtmek. [nīk, سنبلی sùnb

Overcast, *a.* بولوطلو bùlutlu, قپانق kà

Overcharge, *v.a.* یهاسویله مك والمق ز- zìyadé-bàha-sùwèylémek-vé-àlmak

Overcome, *v.a.* غالب او ghālib-òl, ك yènmek, الت ا àlt-et, بوزمق bòzm

Overdue, *a.* وعده سی کچمش vwà''dés -gèchmish.

Overflow, *s.* سیل sèyl (sèl), یان tùghyān ; —, *v.n.* طاشمق tashmal —, *v.a.* باصمق bàssmak.

Overgrown, *s.* پك بیومش pèk-bìy mish, پك بویلنمش pèk-bòylanmish قاپلنمش kàplanmish, اورتلمش ùrtu mush.

Overhang, *v.n.* صارقمق sàrkmak, لمق àssilmak ; حواله لواو hàwāléli-òl.

Overhaul, *v.a.* یوقلامق yòklamak یتشمك yètishmek, طوتمق tùtmak.

Overhear, *v.a.* اشیتمك ìshìtmek, ستماع ا ìsstimā''-et.

Overjoyed, *a.* پك سونمش pèk-sèvin-mish.

Overlook, *v.a.* باقمق bàkmak, ناظراو

..-ol, نظارت‌ا nàzārèt-et; عفوا ..v-et.

..ker, *s.* ناظر nāzir, باقیجی bàkijì.

..wer, *v.a.* غالب‌او ghālib-òl, ینمك ..mek; بوغمق bòghmak, مستغرق‌ا ..staghrāk-et.

..ach, *v.a.* الداتمق àldatmak.

..le, *v.a.* اسکات‌ا àsskyāt-et, جرح‌ا ..-et.

..eer, *s.* ناظر nāzir, مدیر mùdīr.

..ight, *s.* یاکلش yàngìlish (yānish), ..sèhv. [قاپلامق kàplamak.

..spread, *v.a.* اورتمك àrtmek,

..take, *v.a.* یتشمك yètishmek, اولاشمق ùlàshmak, طوتمق tùtmak.

..throw, *s.* انهزام ìnhizām; خراب ..rāb, انهدام ìnhidām; —, *v.a.* بوزمق bòzmak, منهزم‌قیلمق mùnhè-..m-kìlmak; یقمق yìkmak, هدم‌ا ..dm-et.

..erture, *s.* تکلیف tèklīf; تیاتروکشادی tèyātro-kyùshādi-chàlghissi. چالغیسی

..erturn, *v.a.* دویرمك dèvirmek; —, r.n. دوریلمك dèvrilmek.

..erwhelm, *v.a.* مستغرق‌ا mùstaghrāk-et, بوغمق bòghmak.

..erwork, *v.a.* تحملندن‌زیاده‌چالشدرمق tàhàmmulinden-zìyadé-chàlìshdirmak.

Owe, *v.a.* بورجلو او bòrjlu-òl, بورجی‌او bòrju-òl, دینی‌او dèyni-òl, مدیون‌او mèdyūn-òl.

Owing, *ad.* مبنی mèbni, مناسبتیله mùnāssébètìla, سببیله sèbébìla, سببندن sèbébindan. [bùghu-kùshu.

Owl, *s.* بایقوش bàykush, بوغوقوشی

Own, *pro. a.* کندی kèndi; —, *pro. s.* my —, کندیمکی kèndimingki, thy —, کندوکککی kèndingingki, his, her, its —, کندونکی kèndiningki, &c.: see Grammar; —, *v.a.* مالك‌او mālik-òl, صاحب‌او sāhib-òl; اقرارا ìkrār-et, اعتراف‌ا ì''tirāf-et.

Owner, *s.* صاحب sāhib, مالك mālik.

Ownership, *s.* صاحبلك sāhiblik.

Ox, *s.* صیغر sìghir, اوکوز ùkyuz.

Oyster, *s.* استریدیه ìsstridiyé.

P.

Pace, *s.* کیدش ghìdish, یورویش yùru-yush; یوریمه yùrumé, ادیم àdim, خطوه khàtvé.

Pacific, *a.* صلح‌سوراولان sùlh-sèver-òlan; — (Ocean), *s.* بحرمحیط‌غربی bàhri-mùhìt-ghàrbī.

Pacification, *s.* صلح sùlh, مصالحه mùssā-laha, بارش‌کورش bàrish-ghyùrush, بارشق bàrishìk; تسکین tèsskīn.

Pacify, *v.a.* تسکین‌ا tèsskīn-et, یموشاتمق yìmushàtmak.

Pack, *s.* دنك dènk; بوغچه bòghcha; دسته dèsstè; طاقم tàkim; —, *v.a.* استیف‌ا ìsstif-et; —, *v.n.* استیف‌او ìsstif-ol; — away, قالدروب‌استیف‌ا kàldìrip-ìsstif-et; — off, کتمك ghìtmek; — up, دیوشروب صندوقه قومق dèvshirup-sàndigha-kòmak, بوغچه‌ا bòghcha-et.

Package, *s.* بوغچه bòghcha, صندوق sàndùk, کاغد kyàghìd.

Packet, *s.* اوفاق بوغچه ùfàk-bò*gh*cha, كاغد kyà*gh*id, طوپ tòp; —, packet-boat, يولجي كميسي yòljy-ghèmissi; تحريرات كميسي tàhrīrāt-ghèmissi.

Packhorse, *s.* سمر باركيري sèmæ-r-(bèghiri), يوك حيواني yùk-hàywāni.

Packneedle, Packing-needle, *s.* چوالدوز

Packsaddle, *s.* سمر sèmæ-r. [chùwàldi*z*.

Packthread, *s.* سجيم sìjim.

Pad, *s.* كچوك يصدق kùchuk-yàssdi*k*, پاموق pàmuk (pàmbu*k*); باركير (bèghir); —, *v.a.* طولدرمق dòldur-ma*k*; foot —, خرسز khìrsi*z*.

Paddle, *s.* كورك kyùrèk; واپور چرخنك vàpòr-chàrkhi*n*i*ng*-tàkhta*ssi*; تختەسى —, *v.n.* كورك چكمك kyùrèk-chèk-mek; — box, داولمباز dàwlumbāz.

Padlock, *s.* اصمه كليدى àssma-kìlidi.

Pagan, *s.* پتپرست pùt-pèrèsst.

Page, *s.* صحيفه sàhīfé, يوز yùz; ايچ اوغلانى ìch-òghlani, ايچ اغاسى ìch-àghassi.

Pail, *s.* قوغه kò*gh*a. [

Pain, *s.* اجى àji, اغرى àghri, وجع vèjà", الم èlem, رنج rènj, رنجش rènjish; *v.n.* اجيمق àjimak, اغريمق àghrimak; *v.a.* اجتمق àjìtmak; كدرويرمك kèdær-vèrmek.

Painful, *a.* اجيور àjiyor, اجر àjir, اليم èlīm; موريث كدر mūrissi-kèdær.

Pains, *s.* سعى sà"i; اوزنمه ùzènmé; to take —, اوزنمك ùzènmek.

Paint, *s.* بويا bòya; (for the face) دوزكون dùzghyun; (for the eyebrows) راستك ràsstìk; —, *v.a.* بويامق bòyamak; —, *v.n.* (as artists) رسم ياپمق rèssim-yàpmak; (as la-دوزكون قويلانمق dùzghyun-kòllànmak

Painter, *s.* (house) نقاش nàkk (artist) رسام rèssām.

Painting, *s.* بويالورسم bòyali-rèssim.

Pair, *s.* چفت chìft; —, *v.n.* تاو-chìft-òl; —, *v.a.* اشنى بوامق èsh-bòlmak; چفت چفت قومق chì-

Palace, *s.* سراى sàrāy. [-chìft-kòm

Palate, *s.* دماغ dimāgh.

Pale, *a.* (colour) اچق àchìk; (fa-صارى sàri; —, *s.* حولى hàvli, ز-dā'iré; پرمق pàrmak, تخته tàkht-to turn —, يى بم بياض كسلمك bèngzi-bèm-bèyāz-kèssilmek, ك-قالمامق bèngzi-kàlmemak.

Paling, Palings, *s.* تخته پردى tàkht-pèrdé. [pàrmaklì

Palissade, *s.* شرامپو shàrampò; مقلق

Palliate, *v.a.* تخفيف ايتمك tàkhfīf-et-rènk-vèrmek. [ligh-

Pallor, *s.* بكزك صاريلغى bèngzin-sàri-

Palm, *s.* (tree) خرما اغاجى khùrma-àghaji; (of the hand) ال ايه-سى èl-àyassi; (measure) ارشه sèré; to palm off, صاتمق سورمك sùrmek, sàtmak.

Palpable, *a.* ظاهر zāhir, اشكار āshkyār.

Palpitate, *v.n.* نبض كبى اورمق nàbz-ghibi-wùrmak, چالقانمق chàlkan-mak, اوينامق òynamak. [khàfakān.

Palpitation of the heart, *s.* خفقان

Palsy (paralysis), *s.* فلج علتى fèlij-"illèti, بريانى طوتلمسى bìr-yàni-tùtulmassi, اجنى چارپمسى ijìnni-

...massi; palsied, *a.* مفلوج
...tulmush, طوتلمش, چارپلمش
...pulmish. [sàchma, بوش bòsh.
..., *a.* مسكين miskin; صاچمه
..., *s. pl.* امريقا جنوبى قيرلرى
...erica-jènūbī-kàrleri.
...per, *v.a.* نازونعيمه مستغرق ايدوب
... فنا الشدرمك nāz-vè-nà"īmé-mùss-
...ghràk-èdup-fēna-*l*ishdirmak.
...phlet, *s.* رساله rìssālé, جزء jùz'.
... *s.* چناق chànak, طباق tàbak;
... كوكم ghyùghèch; — of a gunlock,
... چقماق تابه‌سى chàkmak-(tàwassi);
...ree —, ديزقپاغى diz-kàpa*ghi*.
...racea, *s.* علاج مطلق "ilāj-mùtlàk.
...rcake, *s.* كوزلمه ghyùzlémé.
...demonium, *s.* مجمع شياطين mèjmà-
...shèyàtīn.
...der, *s.* پزونك pèzéwènk; —, *v.n.*
... پزونكلك pèzéwènklik-èt.
...ne of glass, *s.* جام jàm.
...negyric, *s.* مديحه mèdīha.
...negyrize, *v.a.* مدح ا mèdh-èt.
...ng, *s.* وجع vèjà", درد dèrd.
Panic, *s.* انسزين مستولى اولان حوف عمومى
ànsizin-mùsstèvli-òlan-khàvf-ùmūmī.
Pannier, *s.* كوفه kyùfé. [rèssm.
Panorama, *s.* وسعتلو رسم vwùss"àtli-
Pant, *v.n.* پك صولومق pèk-sòlumak.
Pantaloons, *s.* پانطاون pàntalòn.
Panther, *s.* پارس pārss.
Pantile, *s.* كرميد kìrémid.
Pantomime, *s.* برنوع مسخره‌لق تياترو
bìr-nèv"ì-màskhara*l*ik-teàtro-
Pantry, *s.* كيلر (kìlar). [òyunu.
Pap, *s.* لاپه làpa; مه mèmé.
Papa, *s.* بابا bàba, پدر pèdar.
Papacy, *s.* روما پاپالغى ròma-pàpàli*ghi*.
Papal, *a.* روما پاپاسنه متعلق ròma-
pàpàssina-muta"allik.
Paper, *s.* كاغد kyā*ghid*, قرطاس kìrtāss;
غزته ghàzèta; papers, *s. pl.* اوراق
èvrāk.
Paper-mill, *s.* كاغد فابريقه سى kya*ghid*-
Papist, *s.* قتولك kàtolik. [fàbrika*ssi*.
Parable, *s.* مثال mìssāl, تمثيل tèmsīl.
Parabola, *s.* قطع مكافى kàt"*i*-mùkyāfi.
Paradise, *s.* فردوس fìrdèvss, جنت
jènnèt. [*s*ز فقره fìkra.
Paragraph, *s.* بند bènd, جمله jùmlé,
Parallax, *s.* اختلاف منظر ìkhtilāfi-
-mànzàr.
Parallel, *a.* موازى mùwāzi; (similar)
نظير nàzīr; — to each other,
متوازى mùtéwāzi; —, *s.* خطموازى
khātti-mùwāzi; (similar thing) نظيره
nàzīré. [wāziyu-'l-àdlā".
Parallelogram, *s.* متوازى الاضلاع mùté-
Paralysis, *s.* فلج علتى fèlij-"illèti,
برطرفك طوتلمسى bìr-tàrafi*ng*-tùtul-
massi, اجنبى چارپمسى ìjìnni-
-chàrpm*assi*. [فلج علتى fèlij-"illèti.
Paralytic, *a.* مفلوج mèflūj; — stroke,
Paralyze, *v.a.* محروم حركتدن ا hàrékèt-
den-màhrūm-èt. [*para*).
Paramour, *s.* زانى زانى, زنپاره (zàm-
Parapet, *s.* سپر sìpar.
Paraphernalia, *s. pl.* اغرلق à*ghirlik*;
طاقم tàkim, الات ادوات ālāt-èdāwāt.
Paraphrase, *s.* شرح shèrh.

Parasite, *s.* كاسه‌ليس kyāssé-līss.

Parasol, *s.* شمسيه shèmsiyyé.

Parboil, *v.a.* ياری يارى يچق bèchuk-hàshlamak.

Parcel, *s.* بوغچه bògh*ch*a, كاغد kyāghid; طاقم tàkim; سورو sùru.

Parch, *v.a.* قاورمق kàwurmak; صوصاتمق sùssatmak; قوروتمق kùrutmak; —, *v.n.* قاورلمق kàwrulmak; صوصامق sùssamak; قورومق kùrumak.

Parchment, *s.* ترشه tirshé.

Pard, *s.* قپلان kàplan.

Pardon, *s.* عفو "àfv; —, *v.a.* عفو ا "àfv-et, باغشلامق bàkhsh-et, bàghishlamak.

Pare, *v.a.* صويمق sòymak, قبوغنی صويمق kàbughunu-sòymak; كسمك kèssmek, قرقمق kìrkmak, يونتمق yòntmak; قازيمق kàzimak.

Parent, *s.* بابا bàba, پدر pèdir; انا àna, نينه ninné, والد vālidé; both parents, والدين vālidèyn. [mādérānė.

Parental, *a.* پدرانه pèdérānė; مادرانه

Parenthesis, *s.* معترضه mù"tériza.

Pariah, *s.* هند مسكين مطرودی hind-mèsskin-màtrūdi.

Paring, *s.* قبوق kàbuk; كسندی kèssinti; قرقندی kìrkinti.

Paris (town of), *s.* پارس شهری pàris-

Parish, *s.* محله màhàllé. [-shèhiri.

Parity, *s.* مشابهت mùshābéhèt. [cha.

Park, *s.* اورمانلق باغچه òrmànlik-bàgh-

Parley, *s.* مكالمه mùkyālémé.

Parliament, *s.* مبعوثان ملت مجلسی mèb"ūssāni-mìllèt-mèjlissi.

Parliamentary, *a.* ملت مجلسنه متعلق mìllèt-mèjlissina-mùta"àlik.

Parlour, *s.* سلاملق اوطه‌سی sèlāmlik-

Parole, *s.* پاروله pàròla. [-òdassi.

Parricide, *s.* كندی باباسنی قتل ايتمش خبيث kèndi-bàbassini-kàtl-èt mish--khàbīss; كندی باباسنی قتل ايتمك جنحه‌سی kèndi-bàbassini-kàtl-èt-mek-jùnhassi.

Parrot, *s.* پپغان pàpaghān, ببغا bèbghā, *or* bèbéghā, طوطی tūti.

Parry, *v.a.* دفع ا def"-èt.

Parsee, *s.* كبر ghèbr.

Parsimonious, *a.* خسيس khàssīss, طمعكار tàma"kyār, مسكين mìsskīn.

Parsimoniousness, Parsimony, *s.* طمعكارلق tàma"kyārlik.

Parsley, *s.* مايدنوس màydanòss.

Parsnip, *s.* يبان‌هاوجی yàban-hàwuju.

Parson, *s.* پاپاس pàpass.

Part, *s.* پارچه pàrcha, يان yàn, قسم kìssm, جزء jùz', حصه hìssé, قسط kìsst, پای pày; تصحب tàssàhhub; طرف tàraf, جانب jānib; حوالی hàwālī, جوار jìwār; خدمت khìdmet, واجبه‌ء ذمت wājibè'i-zìmmèt; parts, *s. pl.* ذكا zèkyā, استعداد issti"dād; طرفلر tàraflar, جوانب jèwānib, حوالی hàwāli, جوارلر jìwārlar; privy —, عورت يرلری "àvret-yèrléri; —, *v.n.* ايرلمق àyrilmak, مفارقت ا mùfāra-kàt-et; قوپمق kòpmak, كسلمك kèssilmek; — with, ايرلمق àyrilmak; ويرمك vèrmek; صاتمق sàtmak; قوغمق kòghmak.

...s. حصه‌متدار hìssasémènd-òl; ...yèmek.

...s. جزئی jùz'ī, غیرعمومی ghày-...mūmī, غیرتام ghàyri-tàmm; ...مبب mèyyāl, محب mùhìbb; ...غرض ghàrazkyār, نفسانیتلو nèf-...yyètli; to be — to, سومك sèv-...k. [حصه‌سی‌او hìssséssi-òl.

...pate, v.a. شریك‌او shèrìk-òl, ...pation, s. حصه‌یاب اولمقلق hìsse-yāb-òlmaklik.

...ple, s. (active) اسم‌فاعل ìsmi-...'īl; (passive) اسم‌مفعول ìsmi-...f''ūl.

...cle, s. ذره zèrré; ادات èdāt.

...cular, a. مخصوص màkhsūss, خاص ...ss, مختص mùkhtàsss, مخصص ...khàsssdss; ایری àyri, بشقه bìshka; اینجه‌بقار ìnja-bàkar, پك pèk-dìkkàt-èdər, دقت‌ایدر مراقلو ...rāklì; —s, s. pl. تفصیلات tàf-...āt.

...icularly, ad. خصوصا khùssūssā.

...ting, s. ایریلش àyrīlish, مفارقت ...fārəkàt. [ghàyretkèsh.

...rtisan, s. طرفدار tàrafdār, غیرتکش ...rtisanship, s. طرفدارلق tàrafdārlik.

...rtition, s. بولمه bùlmé; — off, v.a. بولمك bùlmek.

...rtly, ad. بعض‌مرتبه bà''zi-mèrtébé, ...یرده‌یه‌قدر bìr-dèréjéyé-kàdar.

Partner, s. اورتاق òrtàk, شریك shèrīk.

Partnership, s. شركت shìrkèt.

Partridge, s. ككلك kèklik,

Parturition, s. وضع حمل wàz''i-hàml.

Party, s. طاقم tàkım, بلوك bùluk, فرقه fìrka; جمعیت jèm''iyyèt.

Pasha, s. پاشا pàsha.

Pass, s. كچید ghèchid, دربند dèrbènd (dèvrènd), بوغاز bò*gh*āz, ذره dèrré; تذكره tèzkérré, یول‌امری yòl-èmri, بیورلدی bòyurùldu; حال hāl, هیئت hèy'èt; —, v.n. كچمك ghèchmek; (through) مرورا mùrūr-et; (over) عبورا ''òbūr-et; (current) تداولا tèdāvul-et; —, v.a. كچورمك ghè-chirmek; امرارا ìmrār-et; — along, یولنجه كچمك yòlunja-ghèchmek, كچمك ghèchmek; — away, كچوب كچمك ghèchup-ghìtmek; كتمك bìtmek, دوكنمك dùkènmek; فنا بولمق fènā-bùlmak; — by, v.n. اوكدن كچمك ùngdan-ghèchmek, یاندن كچمك yàndan-ghèchmek; اورادن كچمك òradan-ghèchmek; كچمك ghèchmek; —, v.a. كچورمك ghèchirmek, عفوا ''àfv-et; — for, v.n. ظن‌اولنمق zànn-òlun-mak; —, v.a. دیووبرمك dèyu-vèrmek, دیوصاتمق dèyu-sàtmak; — one's word, سوز ویرمك sùz-vèrmek, كفیل‌او kèfīl-òl, — over, v.a. عفوا ''àfv-et; — sentence, اعلام‌ا ì''lām-et; to come to —, وقوع اولمق òlmak, واقع‌او wāki''-òl, ظهورا بولمق wùkū''-bùlmak, ظهورا zùhūr-et, جایكیر او jāyghīr-òl.

Passable, a. كچیلور قابل‌مرور kābili-mùrūr; اپ‌ایوجه èp-īyija, كچر ghèchər.

Passably, *ad.* اپ ایوجه èp-īyij*a*.

Passage, *s.* مرور mùrūr, عبور "ùbūr, گچش ghèchish ; ممر mèmèrr, معبر mà"bèr, گچه جك‌یر ghèchéjek-yèr, یول yòl ; صوقاق اثناءراه èasnāyi-rāh ; عبارة sòkak, قپو دهلیزی kàpi-dèhlīzi ; "ìbārè, بند bènd.

Passenger, *s.* یولجی yòljʋ.

Passer-by, *s.* گچك gèchen.

Passion, *s.* دارغینلق dàrghinlīk, اویکه (ùfkè), غضب ghàzab ; هوس hàwèss, مراق mèrāk ; عشق "àshk ; ابتلا ìbtilā, انفعال ìnfi"āl ; — flower, چرخ فلك چیچکی chàrkhi-fèlèk-chìchégi.

Passionate, *a.* دارغین dàrghin, غضوب ghàzūb ; —ly, *ad.* پك pèk, اشوری àshiri.

Passive, *a.* الی قولی باغلو کبی èli-kòlʋ-bàghli-ghìbi ; verb —, فعل مجهول fì"li-mèjhūl ; — participle, اسم مفعول ìssmi-mèf"ūl.

Passport, *s.* یول امری yòl-èmri, یول تذکره‌سی yòl-tèzkèrèssi, بیورلدی bʋyʋrʋldʋ, پاسه‌پورطه pàssapòrta.

Pass-word, *s.* پاروله pàròla ; شعار shi"ār.

Past, *a.* گچمش ghèchmish ; ماضی māzi ; the —, گچمش زمان ghèchmish-zàmān, ایام سابقه èyyāmi-sābìka ; —, *pr.* دن اوته‌یه dən-ʋtéyé ; دن خارج dən-khārij ; — cure, — recovery, چاره‌سز chārèssiz, علاج "ilāj-kàbūl-ètmèz, قبول ایتمز bìtmish.

Paste, *s.* خمیر (khàmʋr) ; چریش chìrish ; —, *v.a.* ایله یاپشدرمق ... chìrish-ila-yàpishdìrmak.

Pasteboard, *s.* مقوا mùkàwwà.

Pastil, Pastille, قرص kùrss.

Pastime, *s.* ایلنجه èylènja. [p

Pastor, *s.* چوبان chòbān ; پاپاس

Pastry, *s.* خمیرایشی (khàmʋr)-ìshi ; cook, بورکجی bòrèkji.

Pasture, Pasturage, *s.* اوتلاق òtl... چایر chàyr ; اوت òt ; —, *v* اوتلامق òtlamak ; —, *v.a.* ارمق òtarmak, اوتلاتمق òtlàtmak.

Pasty, *s.* بورك bʋrèk.

Patch, *s.* یامه yàma ; پارچه pàrch —, *v.a.* یامه‌اورمق yàma-wùrma پارچه‌قومق pàrcha-kòmak ; — u قباجه‌تعمیرا kàbaja-tà"mīr-et اویدریویرمك ʋydʋrivèrmek.

Patent, *s.* برات bèrāt, فرمان fèrmān پاتنته pàtènta, امتیازبراتی ìmtiyāz-bèrāti ; —, *a.* پاتنتلو pàtèntali امتیازلو ìmtiyāzli.

Patented, *a.* پاتنتلو pàtèntali.

Patentee, *s.* نوایجاد نسنه‌نك پاتنته‌سی nèv-ijād-nèssnénin-pàtèntassi-sāhibi. [rānè.

Paternal, *a.* ابوی èbévī, پدرانه pèdè-

Path, Pathway, *s.* یول yòl, طریق tàrīk, راه rāh.

Pathetic, *a.* جگرسوز jīgher-sūz.

Patience, *s.* صبر sàbr, تحمل tàhàmmul, شکیبائی shèkībā'ī.

Patient, *a.* صبرلو sàbrli, صبور sàbūr, متحمل mùtàhàmmil, شکیب shèkīb ; —, *s.* خسته khàssta.

...rch, *s.* پطريق pàtrīk; —s, *s. pl.* ...ائيل اجدادبنى اسر èjdādi-bèni-ìssrā'īl.

...rchate, *s.* پطريقلق صفتى pàtrīk-...ātī; پطريق قوناغى pàtrīk-...aγi.

...rian, *s.* اصلزادە ìsslzādé.

...rimony, *s.* ميراث, مملك موروث mirāss, ...d-mèvrūss.

...riot, *s.* وطن غيرتندە اولان كمسنە wàtan-...aγrètinda-òlan-kìmèssné.

...ric. *a.* وطننى سور اولان wàtanini-...rer-òlan.

...l. *s.* قول kòl; —, *v.n.* قول كزمك ...-ghèzmek; —, *v.a.* كزمك ...zmek, طولاشمق dòlashmak.

...n, *s.* ولى نعمت vèlī-nì"mèt, ...افندى èfèndi; راغب rāghib. [zām.

...nage, *s.* حمايە hìmāyé; التزام ìlti-...ize, *v.a.* التزام ا ìltizām-et; ...مشتريسى او افنديلك èfèndilik-et; ...ten, *s.* نعلين (nàlīn). [mùshtérissī-ol.

...ern, *s.* اورنك ùrnek; رسم rèssim; ...قالب kàlīb; نمونه nùmūné.

...och, *s.* قارن kàrn; اشكنبە ìshkènbé.

...per, *s.* فقير fàkir.

...ise, *s.* قالش kàlish; سكوت sùkyūt, ...سكون sùkyūn; دوراق يرى dùrak-...yèri; —, *v.a.* قالمق kàlmak, دورمق dùrmak; باقمق bàkmak, باقنمق bàkinmak, دوشنمك dùsh-...unmek, تأنى ا تأمل ا tè'ènni-et, tè'èm-...mul-et. [-dùshémek.

...Pave, *v.a.* طاش ايله دوشەمك tàsh-ìla-...Pavement, *s.* قالدريم kàldirim; foot —, پيادە قالدريمى pìyādé-kàldirimi.

Pavilion, *s.* كوشك kyùshk, قصر kàssr; مهتابيە mèhtābìyyé; چادر chàdir.

Paving, *s.* دوشەمە dùshemé.

Pavior, *s.* قالديرمجى kàldirimji.

Paw, *s.* اياق àyak, پنچە pènché, پا pā, پاى pāy.

Pawn, *s.* رهن rèhn; رهبن rèhīn; (at chess) پيداق pàydàk; —, *v.a.* رهينە ويرمك rèhīna-vèrmek, رهينە قومق rèhīna-kòmak.

Pay, *s.* كوندەلك ghyùndélik; هفتەلق hàftalik; ايلق àylik, ماهيە māhìyyé, شهريە shèhrìyyé; يللق yìllik; معاش mà"āsh; —, *v.a.* اودەمك ùdémek, ويرمك vèrmek, ادا ا èdā-et, ايفا ا īfā-et, استيفا ا ìsstīfā-et; — a visit, اوغرامق òghramak, زيارت ا zìyārèt-et; — away, ويرمك vèrmek, خرج ا khàrj-et; — —, — out (a rope), موله ا mòla-et; — down, پيشين ويرمك pèshin-vèrmek; — off, اجيسنى قارشيلغنى ا kàrshìlighini-et, ازن چيقارمق àjissini-chìkàrmak; ادملرينەاذن ويرمك ìzin-vèrmek, ادملرينە ازن ويرمك àdamlarina-ìzin-vèrmek.

Payable, *a.* وعدەسى گلمش wà"dèssi-ghèlmish, واجب الادا wājibu-'l-èdā.

Paymaster-General, *s.* عسكرك عمومى معاش ناظرى "àsskerin-ùmūmī-mà"āsh-nāziri.

Payment, *s.* تأديە tè'dìyyé.

Paynim, *s.* كافر kyāfir.

Pay-office, *s.* سركى sèrghi.

Pea, *s.* نخود nòkhud, بزليە bèzèlya; sweet —, عطرشاهى "ìtri-shāhī.

Peace, *s.* بارشق bàrishìk, بارش‌كورش bàrish-ghyùrush, صلح sùlh, مصالحه mùssālahà; go in —! سلامتله sèlāmètla, بالامن والامان bì-'l-ùmni-vè-'l-èmān; —! *int.* صوص sùss; to be at —, بارشق او bàrishìk-òl; to hold one's —, صوصمق sùssmak.

Peaceable, *a.* اسايشلو āssāyishlì.

Peacemaker, *s.* بارشدريجى bàrìshdìrìji.

Peach, *s.* شفتالو shèftāli; melting —, يارمه‌شفتالو yàrma-shèftāli; cling stone —, كباد kèbād, صارى‌كباد sàrì-kèbād, ات‌شفتالوسى èt-shèftālissi.

Peacock, *s.* طاوس tàwuss, طاوس‌قوشى tàwuss-kùshu. [tàwuss-kùshu.

Peahen, *s.* ديشى طاوس قوشى dìshi-

Peak, *s.* دپه (tèpé), ذروه zìrvé, كنكره kyùnghyuré.

Peal, *s.* مكرر سس mùkèrrèr-sèss; —, *v.n.* مكرر سس ا mùkèrrèr-sèss-et.

Pear, *s.* ارمود àrmud, امرود èmrūd.

Pearl, *s.* اينجو ìnji, در dùrr, لؤلؤ lù'lù', مرواريد mèrvārìd.

Peasant, *s.* كويلو kyùylu. [chàkìl-tàshi.

Pebble, *s.* چاقل chàkìl, چاقل‌طاشى

Peculation, *s.* خرسزلق khìrsizlìk, مأمور مرقتى mè'mūr-sìrkàti.

Peculiar, *a.* مخصوص màkhsūss; عجيب 'àjīb (àjà'ib), غريب ghàrīb, تحاف tùhāf.

Peculiarity, *s.* كيفيت‌مخصوصه kèyfiyyèti-màkhsūssa, خاصه khàssèa.

Pecuniary, *a.* اقچه‌يه متعلق àkchaya-mùta'àllìk, اقچه‌جه àkchaja.

Pedestal, *s.* كرسى kyùrsī.

Pedigree, *s.* شجره shèjéré, نسب nèsè

Pedlar, *s.* قولتقجى kòltukjù, چى ghèzdiriji, مادراباز màdrabāz.

Peel, *s.* قبوق kàbuk; —, *v.a.* صق sòymak, قبوغنى‌صويمق kàbugnì -sòymak; —, — off, *v.n.* لمق sòyulmak. [m

Peep, *v.n.* اراالقدن‌باقمق àralìkdan-b

Peer, *s.* زادكاندن اولان zādéghyāndà òlan; كفو kyùfv, همپايه hèm-pāyè.

Peerage, *s.* اصلزادكان àsslzādéghyān.

Peeress, *s.* اصلزاده قاريسى àsslzād

Peerless, *a.* بى نظير bī-nàzīr. [kàrìs

Peevish, *a.* ترس tèrss, خويسز khùysù

Peevishness, *s.* ترسلك tèrsslìk.

Peg, *s.* چيوى chìvi.

Pelican, *s.* سقاقوشى (sàka)-kùshu.

Pell-mell, *ad.* قارمه‌قارش kàrma-kàrìsh

Pelt, *v.a.* طاشلامق tàshlamak; —, *v.* شدت ايله ياغمق shiddèt-ìla-yàgmak.

Pen, *s.* قلم kàlàm; اغل àghìl; —, *v.a* يازمق yàzmak; اغله‌قپامق àghìla kàpamak; — down, يازمق yàzmak — up, اغله‌قپامق àghìla-kàpamak — in, چينيلمك chìnilémek مركبلمك mùrèkkèblémek; اغله قپامق àghìla-kàpamak. [nèv"inden

Penal, *a.* مجازات نوعندن mùjāzāt-

Penalty, *s.* جريمه jèrīmé; مجازات mùjāzāt, جزا jèzā; under —, مجازات اولنمق شرطيله mùjāzāt - òlunmak-shàrtìla, جريمه‌النمق‌شرطيله jèrīmé-àlìnmak-shārtìla.

Penance, *s.* اختيارى جزا ìkhtiyāri-jèzā.

-s. قيور kŭbur, قلمدان kàlɛm-
[ghirlar.
s. pl. باقرلر bàkirlar, منغرلر màn-
s. قلم kàlɛm; lead —, قورشون
kŭrshun-kàlɛm; hair —, توى قلم
-kàlɛm, فرچه fîrcha; slate —,
طاش tàsh-kàlɛm; — of light,
shŭ"ā".
-m, s. رقاص ràkkāss.
-te, v.a. كيرمك ghìrmek,
ايشلمك ìshlémek.
-da, s. اطه àda, جزيره jèzīré,
نيم جزيره nìm-jèzīré, شبه جزيره shì-
-jèzīré.
-ce, s. پشيمانلق pèshīmānlik
-manlik), ندامت nèdāmèt; چله
-é. [نادم nādim.
-ent, a. پشيمان pèshīmān (pìshman),
-ife, s. قلمتراش kàlɛmtràsh, (pocket
-) چاقى chàki.
-an, s. خطاط khàttāt; —ship, خط
-att. [bàyrak.
-ant, s. فلاندره filàndara; بيراق
-ess, a. پارەسز pārésiz.
-on, s. بيراق bàyrak.
-y, s. باقر bàkir, منغر mànghir.
-sion, s. تقاعد معاشى tàkā"ud-
-mà"āshi, معاش mà"āsh, ايلق àylik;
—, — off, v.a. معاشله تقاعد ا
mà"āshla-tàkā"ud-et, ايلق باغلامق
-ylik-bàghlamak.
-sioner, s. معاش ايله متقاعد اولان
كمسه mà"āsh-ìla-mùtakā"id-òlan-
kimèssé; Greenwich —, بحريه
مستقاعدى bàhriyyé-mùtakā"idi;
Chelsea —, بريه متقاعدى bèrriyyé-
mùtakā"idi.
Pentagon, s. مخمس mùkhàmmess.
Penthouse, s. صوندرمه sùndurma.
Penurious, a. طمعكار tàma"kyār.
Penuriousness, s. طمعكارلق tàma"kyārlik.
Penury, s. فقيرلق fàkīrlik.
Peony, s. شقائق shàkā'ik.
People, s. ملت millèt, قوم kàvm, قبيله
kàbīlé, طائفه tā'ifé, جنس jìnss; خلق
khàlk, اورتەلق òrtalik, عامه "āmmé;
عوام ناس "àwàmmi-nāss, ايلق طاقمى
àyak-tàkimi, قباخلق kāba-khàlk;
great —, كبار طاقمى kìbār-tàkimi,
اكابرناس èkyābiri-nāss; —, v.a.
معمورا mà"mūr-et, ابادان ا àbādān-et,
شنلندرمك shènlèndirmek; —d,
p.p. معمور mà"mūr, ابادان àbādān,
شن shèn.
Pepper, s. ببر bìbɛr; —, v.a. ببر قاتمق
bìbɛr-kàtmak; — corn, ببر دانەسى
bìbɛr-(tànéssi); — box, ببر قوتيسى
bìbɛr-kùtussu; — mint, نعنه nà"né.
Peradventure, ad. بلكه bèlki.
Perambulate, v.n. طولاشمق dòlashmak.
Perambulator, s. چوجق ايجون ال
عربەسى chòjuk-ichin-èl-"àrabassi.
Per annum, ad. يىلدە yìlda, سنوى sènévī
Perceive, v.a. كورمك ghyòrmek,
تشخيص ا tèshkhìss-et; اكلامق àngla-
mak (annamak), درك ا dèrk-et,
ادراك ا ìdrāk-et, فهم ا fèhm-et.
Per cent., ad. يوزده yùzda.
Per-centage, s. يوزدەلك yùzdalik.
Perceptible, a. محسوس màhsūss.

Perch, *s.* طاوق قونه‌جق صیرق tàwuk-kònajak-sìrìk, صیرق sìrìk, اغاج àghaj; تربیعی اللی ارشینلق مسافه tèrbī"ī-èlli-àrshinlìk-mèsāfé; —, *v.n.* قونمق kònmak; —, *v.a.* دکمك dikmek.

Perchance, *ad.* بلکه bèlki.

Percussion, *s.* اورش wùrush.

Percussion-cap, *s.* قاپسول kàpsūl.

Perdition, *s.* خراب khàrāb.

Peregrinate, *v.n.* اوته برو کزمك ötè-bèrì-ghèzmek. [brìm.

Peremptory, *a.* قطعی kàt"ī, مبرم mù-

Perfect, *a.* تام tāmm, کامل kyāmil, عیب ونقصاندن خالی "àyb-u-nòksān-dan-khāli; —, *v.a.* اتمام ìtmām-et, تتمیم tètmīm-et, اکمال ìkmāl-et, تکمیل tèkmīl-et.

Perfection, *s.* کمال kàmāl.

Perfidious, *a.* خائن khā'in.

Perfidy, *s.* خائنلق khā'inlik.

Perforate, *v.a.* دلمك dèlmek, اچمق àchmak, ثقب sàkb-et.

Perforce, *ad.* ناچار nā-chār.

Perform, *v.a.* یاپمق yàpmak, ایتمك ètmek, اجرا ìjrā-et, فعله کتورمك fì"la-ghètirmek, فعله اخراج fì"la-ìkhrāj-et, فعله اخراج قوردن kùvvé-dan-fì"la-ìkhrāj-et; (as a machine) ایشلمك ìshlémek, کتمك ghìtmek.

Performance, *s.* اجرا ìjrā; ایش ìsh; اویون òyun. [mùkallid.

Performer, *s.* اجرا ایدن ìjrā-èden; مقلد

Perfume, *s.* قوقو kòkù, عطر "ìtr, طیب tīb; بخور bùkhūr, توتسی tùtsu; —, *v.a.* معطر mù"àttar-et, مطیب mù-tàyyeb-et; —ed, *a.* معطر mù"à مطیب mùtàyyeb; —ing- بخوردان bùkhūrdān (bùkhurdanlı

Perfumer, *s.* عطرجی "ìtrji; یاغی yàg

Perfumery, *s.* عطر صاتدیغی اشیا "ìtrjinin-sàtdighi-èshyā.

Perhaps, *ad.* بلکی bèlki.

Perihelium, *s.* اوج èvj.

Peril, *s.* قورقو kòrkù, تهلکه tèhli مخاطره mùkhātara, خطر khàtar; - *v.a.* تهلکه یه قومق tèhlikéyé-kòma at your —! ایتدیباق èt-da-bı ایتدیکورسن èt-da-ghyùrursun, بلورسن sèn-bìlirsin, هی بویونکدن ghyùnāhi-bòyunungda. [mùkhātara

Perilous, *a.* تهلکه لو tèhlikēli; خاطرلو

Perilousness, *s.* تهلکه ایلك tèhlikēlilik

Period, *s.* مدت mùddèt.

Periodical, *a.* قات معینه‌دن واقع اولان èvkāt-mu"ayyènéda-vwāki"-olan; — *s.* قات معینه‌دن نشر اولنان غزته و امثالی èvkāt-mù"ayyenéda-nèshr òlunan-ghàzèta-vé-èmsāli.

Perish, *v.n.* هلاك‌او hèlāk-òl, تلف‌او tèlef-òl, بتمك bìtmek; اولمك òl mek; قورومق kùrumak; چورومك chùrumek; —, *v.a.* چوروتمك chùrutmek

Periwig, *s.* پروقه pèrūka.

Perjure one's self, *v.a.* حنث‌ا hìnss-et یالان یره یمین‌ا yàlan-yèra-yèmīn-et, خلف یمین‌ا khùlfi-yèmīn-et.

Permanence, *s.* دوام dèwām, بقا bàkā, استمرار ìstimrār.

Permanent, *a.* دائم dā'im, باقی bākī, مستمر mùstémèrr; تمللو tèmèlli;

جق chìkmàz, بوزلمز bòzulmàz; چیقمیه‌جق chìkmayajak, بوزلمیه‌جق ...kmayajak.

...ion, s. اذن ìzn (ìzin), رخصت ...sàt, اجازت ìjāzet, جواز jèwāz.

..., s. تذکره tèzkéré; —, v.a. اذن ویرمك ìzin-vèrmek, رخصت ویرمك ...sàt-vèrmek, تجویز etmek tèjvīz-et, ترخیص tèrkhīss-et.

...ous, a. مضر mùzìrr, ضرارلو zàrārlu.

...dicular, s. عمود "àmūd; —, a. ...ā kā'im, عمودی "àmūdī, طوغری ...rrc, دك dik.

...rate, v.a. یاپمق yàpmak, ایتمك ...ek, ارتکاب ایتمك ìrtikyāb-et.

...tual, a. دائم dā'im; —ly, ad. ...ā dā'imā.

...x, v.a. باش‌اغرتمق bàsh-àghrit-...k, صیقندی ویرمك sìkindi-vèrmek.

...exity, s. اضطراب ìztirāb.

...ities, s. pl. عوائد "àwā'id, عائدات "ā'idāt.

...cute, v.a. قوغالمق kòghalamak, دالنه بنمك dàlina-bìnmek, راحت ویرمامك rāhat-vèrmamek, رنجیده ...ojidé-et, دشمنلك ایتمك dùshmènlik-et, خصومت ایتمك khùssūmèt-et, عداوت ...adāvèt-et.

...everance, s. اقدام ìkdām, دوام ...wām; —re, v.n. اقدام ایتمك ìkdām-et, دوام ...dèwām-et; —ing, a. مقدم ...a, s. ایران ìrān.

...an, a. ایرانی ìrānī; —, s. عجم "ajam; عجم لسانی ایرانی; "ajam-...sānī.

Persian Gulf, بصره کورفزی bàssra-kyùr-fezi.

Persist, v.n. عنادا ایتمك "ìnād-et, وازکچمامك [vāz-ghèchmamek.

Persistence, Persistency, s. اصرار ìssrār.

Persistent, Persisting, a. مصر mùssìrr.

Person, s. کشی kìshi, کمسنه kìmèssné, شخص shàkhss, ادم àdam, نفر nèfer; (hypostasis) اقنوم ùknūm (pl. اقانیم àkānīm); the three —s of the Trinity, اقانیم ثلثه àkānīmi-sèlāssé; (gram.) first —, نفس متکلم nèfssi-mùtékèllim; second —, مخاطب mùkhātab; third —, غائب ghā'ib.

Personage, s. ذات عالی zāt-"ālī.

Personal, a. ذاتی zāti; — pronoun, ضمیر zamīr.

Perspective, s. علم مناظر "ìlmi-mènāzir.

Perspicacious, a. فطانتلو fàtānètli.

Perspicaciousness, Perspicacity, s. فطانت [fàtānèt.

Perspicuity, s. اچقلق àchiklik.

Perspicuous, a. اچق àchik.

Perspiration, s. تر or در tèr.

Perspire, v.n. ترلمك tèrlémek.

Persuade, v.a. ایناندرمق ìnàndirmak, قاندرمق kàndirmak, اسکاتا ایتمك ìskyāt--et; عقلنی چلمك "àklini-chèlmek; عقلنه قومق "àklina-kòmak.

Persuasion, s. عقلنی چلمکلك àklini-

Pert, a. عارسز "ārsiz. [chèlmeklik.

Pertain, v.n. متعلق او mùta"àllik-òl, راجع او rāji"-òl, منوط او mènūt-òl, مربوط او mèrbūt-òl, مخصوص او mùhàvvel--òl, منسوب او màkhsūss-òl, باقمق mènsūb-òl, دوقنمق bàkmak, dòkunmak.

Pertinacious, *a.* مصر mùssırr.

Pertinacity, *s.* عناد "ınād; ثبات sèbāt, اقدام ìkdām. [mùnāssébèt.

Pertinence, Pertinency, *s.* مناسبت

Pertinent, *a.* مناسبتلو mùnāssébètli.

Pertly, *ad.* عارسز "ārsız; —, *s.* عارسزلق

Perusal, *s.* اوقومه òkuma. [ārsızlık.

Peruse, *v.a.* اوقومق òkumak.

Pervade, *v.a.* تأثيرى او tè'sīri-òl; ايشلمك ìshlémek, كچمك ghèchmek, نافذاو nāfiz-òl.

Perverse, *a.* ترس tèrss; خيرسز khàyrsız.

Pervert, *v.a.* ايارتمق àyartmak, افسادا ìfsād-et, اضلالا ìdlāl-et; —, *s.* مرتد mùrtèdd (mùrtàd).

Pest, Pestilence, *s.* وبا vèbā, طاعون tā"ūn, خسته‌لق khàsstalık, يمورجق yımurjàk.

Pestle, *s.* هاون‌الى (hàwan)-èli.

Pet, *s.* سودك sèvdìk, جان jān, قوزى kùzu, جكركوشه jìghır-kyùshé, ايكى‌كوز ìki-ghyùz; دارغينلق‌حالى dàrghınlık-hālı; —, *v.a.* سومك sèvmek; پك‌يوزويرمك òkhshamak; پك‌يوزويرمك pèk-yùz-vèrmek.

Petition, *s.* عرضحال "àrzı-hāl, عريضه "àrīza; رجا rìjā, نياز nìyāz, در خواست dèr-khāsst; —, *v.a.* عرضحال ويرمك "àrzı-hāl-vèrmek. [àrzuhāl.

Petitioner, *s.* صاحب عرضحال sāhibi-

Petrel, *s.* فرطونه‌مارطيسى fırtına-màrtissi.

Petrifaction, Petrification, *s.* تحجر tàhàjjur.

Petrify, *v.a.* طاشا tàsh-et; —, *v.n.* طاش‌كسلمك tàsh-kèssilmek, تحجرا tàhàjjur-et.

Petroleum, *s.* معدن‌نفتى mà"dın-nı غاز ghàz.

Petticoat, *s.* ايچ‌فسطانى ìch-fìsstānı.

Petty, *a.* اوفاق‌تفك ùfak-tèfèk, جزئى jùz'ī, صاچمه sàchma.

Pewter, *s.* بياض‌معدن bèyāz-mà"dın

Pharmacy, *s.* اجزاجى دكانى èjzı dùkkyānı (dùkkèni).

Pheasant, *s.* سوكلون sùghlun (sùlun sùylun), تذرو tèzrèv.

Phenix, *s.* عنقا "ànkā, ققنوس kàknū or ققنس kàknuss.

Phenomenon, *pl.* Phenomena, *s.* ظلامت "àlāmèt, غريبه ghàrībé; *pl.* ظلائم "àlā'im, غرائب ghàrā'ib.

Phial, *s.* اوفاق‌شيشه ùfak-shīshé.

Philanthropic, Philanthropical, *a.* خلقى èhli-shàfakat. [kA

Philanthropist, *s.* اهل‌شفقت èhli-shàfı

Philanthropy, *s.* شفقت shàfakat.

Philology, *s.* علم‌تدقيق غور لسان "ìlmi -tèdkīki-ghàvri-lissan.

Philomel, *s.* بلبل bùlbul.

Philosopher, *s.* حكيم hàkīm (*pl.* حكما hùkémā) فيلسوف fèylasòf (*pl.* فلاسفه fèlāséfé); —'s stone, كيميا كسير kìmiyā ìksīr, التون‌اوتى àltin-òtu.

Philosophy, *s.* علم‌حكمت "ìlmi-hìkmèt

Phlebotomy, *s.* قان‌المقلق kàn-àlmaklik

Phlegm, *s.* بلغم bàlgham.

Phlegmatic, *a.* بلغمى bàlghamı; صوغق طبيعتلو sòghuk-tàbi"atli.

Phosphorus, *s.* فوسفور fòssfora.

Photograph, *s.* رسم rèssm. [fìaji.

Photographer, *s.* فوتوغرافيه‌جى fòtogra-

:tography, *s.* فوتوغرافیه fòtografía.
:se, *s.* عبارد "ìbārέ; تعبیر tà"bīr.
:eology, *s.* تعبیرات tà"birāt.
:eology, *s.* علم قیافت دماغ "ìlmi-fìzìognomi-dìmāgh. [kkàt.
:esy, *s.* جنون موقت jùnūn-mùwà-
:is, *s.* ورم علتی vèrem-"illèti.
:ic, *s.* علاج "ìlāj; —s, *s. pl.* حکمت طبیعیه hikmèti-tàbī"ìyyέ.
:al, *a.* طبیعی tàbī"ī; جسمانی
:smānī; —ly, *ad.* طبعاً tàb"an.
:cian, *s.* هکیم hèkīm.
:gnomist, *s.* اهل علم قیافت èhli-
:lmi-kìyāfèt.
:gnomy, *s.* قیافت kìyāfèt, چهره
:hrέ, سیما sīmā; علم قیافت "ìlmi-
:yāfèt.
:ology, *s.* علم بحث حیات بدنیه
:lmi-bàhsi-hàyāt-bèdɛnìyyέ.
:st, *s.* پیانوچالان استاد piàno-chàlan-
:o, Pianoforte, *s.* پیانو piàno. [-ùstād.
:ure, *s.* غروش ghùrùsh.
:k (pickaxe), *s.* قازمه kàzma; tooth
—, ear —, خلال khìlāl; —, *v.a.*
:ull off) قوپارمق kòparmak; (a lock)
اچمق àchmak; (teeth, &c.) قارشدرمق
:arishdirmak, ارقلامق àrìklamak
:rtlamak); (a bone) تمیزلمك tèmiz-
:lèmek; (a quarrel) اارامق àramak; —
pockets, یان کسیجیلك اk yàn-kèssiji-
:lk-et; — out, ایرمق àyrmak, سچمك
:echmek, انتخاب اk ìntìkhāb-et; — up,
:.a. قالدرمق kàldìrmak; طویلامق
:oplamak, دوشیرمك dèvshirmek,
جمع jèm"-et; تحصیل اk tàhsīl-et;
— —, *v.n.* ایولشمك ìyìlɛshmek, قوتی یرینه کلمك kùvvèti-yèrìna-ghìlmek; سمورمك sèmirmek; — to pieces, سوکمك sùkmek; دالدرمق dàldìrmak.
Picket, *s.* ایلروقراغولی ìlέri-kàragholi.
Pickle, (brine) صلامورe sàlamùra; (of vegetables) ترشی tùrshu; —, *v.a.* ترشی باصمق tùrshū-bàssmak.
Pickpocket, *s.* یان کسیجی yàn-kèssiji, خرسز khìrsìz.
Picnic, *s.* قیریمکی kìr-yèmèghi.
Picture, *s.* رسم rèssim. [کوزل ghyùzèl.
Picturesque, *a.* رسم کبی rèssim-ghìbi;
Piddle, *s.* چیش chìsh, کچوك چیش kùchuk-chìsh; سیدك sìdìk, بول bèvl; —, *v.n.* ایشهمك ìshέmek, صودوکمك sù-dùkmek, تبول اk tèbèvvul-et.
Pie, *s.* بورك bùrèk.
Piebald, *a.* الe àla, الهجe àlaja.
Piece, *s.* پارچه pàrcha, قطعه kìt"à, جزء jùz', قسم kìssm; —, *v.a.* اکلهمك èklέmek.
Piecemeal, *ad.* پارچه پارچه pàrcha-pàrcha.
Pier, *s.* اسکله ìsskèlέ; ریختم rìkhtìm.
Pierce, *v.a.* دلمك dèlmek, ثقب اk sàkb-et; ایشلمك ìshlέmek.
Piety, *s.* دیانت dìyānèt, دیندارلق dìndārlìk, تقوی tàkwà, صلاح sàlāh.
Pig, *s.* طوکز dònguz (dòmuz), خنزیر khìnzīr, خوك khūk; — of lead, صمون sòmūn, کولچه kyùlchέ.
Pigeon, *s.* کوکرجین ghyùghèrjin, کبوتر kèbutèr, حمامه hàmāmέ.
Pigeon-hearted, *a.* قورقاق kòrkak.

Pig-headed, *a.* عنادجی "ìnādji.

Pig-headedness, *s.* عناد "ìnād.

Pigmy, *s.* جوجه jùjé. [nèvi"-bàlik.

Pike, *s.* حربه hàrba; برنوع بالق bir-

Pile, *s.* یغین yìghin; بنا bìnā; قازق kàzik; (of velvet) حاو hàw; —s, *s. pl.* باسور bāssūr, مایه‌سیل māyassīl; —, *v.a.* یغمق yìghmak, یغین‌ا yìghin-et.

Pilfer, *v.a.* چالمق chàlmak; —, *v.n.* خرسزلق‌ا khìrsizlik - et, سرقت‌ا sìrkàt-et.

Pilgrim, *s.* حاج hājj, حجی hàjjī (hàjì); زائر zā'ir (*pl.* زوار zùwwār).

Pilgrimage, *s.* حج hàjj; زیارت zìyārèt.

Pill, *s.* حب hàbb (hàp).

Pillage, *s.* یغما yàghma, غارت ghāret, صویغون sòyghun; اموال‌منهوبه èmwāli--mènhūbé; *v.a.* صویمق sòymak, یغما‌ا yàghma-et, غارت‌ا ghāret-et, نهب‌ا nèhb-et.

Pillar, *s.* دیرك dìrèk, ستون sùtūn, عمود

Pillion, *s.* پلان pàlān. ["àmūd.

Pillow, *s.* یوزیصدیغی yùz-yàssdighi, بالین bālīn; — case, یصدق یوزی yàssdik-yùzu.

Pilot, *s.* قلاغوز kìlàghuz; —, *v.a.* قلاغوزلق‌ا kìlàghuzluk-èt.

Pimento, *s.* یکی‌بهار yèngi-bàhār.

Pimple, *s.* سویلجه sìvilja; (on the lip) اوچق ùchuk.

Pin, *s.* طوپلو tòplu, طوپلوایکنه tòplu-ìghné; چیوی chìvi; جیواته jìwàta; —, *v.a.* طوپلوایله ایلشدرمك tòplu--ila-ilishdirmek; چیویلمك chìvilé-mek, میخلامق mìkhlamak.

Pincers, *s. pl.* قصاچ kìssāj.

Pinch, *s.* چمدك chìmdik; برش kìssdiriah; (of snuff) طوتم tùtu (necessity) صیقی sìki, ضرورت zà rèt; —, *v.a.* چمدکلمك chìmdil mek; قصمق kìssmak; قصدرمق kì dirmak; صیقمق sìkmak.

Pinchbeck, *s.* تومبق tòmbàk.

Pine, *s.* چام chàm; چام‌اغاجی chà -àghàji; —, *v.n.* اوزلمك ùzulme دردچکمك dèrd-chèkmek; تیاق ìshtiyāk-chèkmek چکمك

Pineapple, *s.* اناناس ànanàss.

Pinion, *s.* (feather) شهپر shèh-pè (wheel) فنر fènèr; —, *v.a.* لمرینی باغلامق kòllarini-bàghlamak.

Pink, *s.* قرنفل چیچکی kàrnfil-ch chéghi; —, *a.* پنبه pènbé; —, *v.* اویمه‌اچمق òyma-àchmak.

Pinnace, *s.* فلوقه filìka.

Pint, *s.* یوز قرق درهملك‌اولچی yùz-kìrk -dìrhèmlik-àlchu.

Pintle, *s.* ایکنه‌جك ìghnéjik.

Pioneer, *s.* بالطه‌جی bàltaji.

Pious, *a.* دیندار dīndār, اهل‌تقوی èhl -tàkwà, متقی mùttàki, صوفی sòfu.

Pip, *s.* چکردك chèkirdek.

Pipe, *s.* بورو *or* بورى bòru; چبوق chìbùk; دودوك dùduk; یوك‌فوچی bìyuk-fìchi, مانجنه mànjana.

Pipkin, *s.* طوپراق تنجره tòprak-tènjéré.

Pirate, *s.* دکز خرسزی dèngiz-khìrsizi خرسز khìrsiz; خرسزتکنه‌سی khìrsiz -tèknéssi; —, *v.a.* چالمق chàlmak سرقت‌ا sìrkàt-et

..., *s.* چیش chìsh, کچوك چیش ...chuk-chìsh, بول bèvl; —, *v.n.* ...chish-et, صو دوکمك sù-dàk-...ek, کچوك صو دوکمك kùchuk-sù-...imek, تبول ا tèbèvvul-et.

...chio, *s.* فستق fìsstìk.

...l, *s.* طباقجه tàbànja, پشطو pìshtow.

...n, *s.* بقراج bàkraj. [hùfra.

..., *s.* قویو kùyu, چقور chùkur, حفره

..., *s.* زفت zìft; درجه dèréjé, کرته ...ré, رادّه rāddé, مرتبه mèrtébé, ...nzil منزله mènzilé; نهایت درجه سی nihā-...t-dèréjéssi; —, *v.a.* اتمق àtmak; زفتلمك zìftlémek; قورمق kùrmak; — upon, ایرمق àyrmak, سچمك ...chmek; — — one's head, باش اشاغی یره دوشمك bàsh-àshàghi-yèra-...dùshmek.

...ber, *s.* دستی dèssti (tèssti).

...ous, اجی àji; اجنه جق àjinajak.

..., *s.* اوز àz, مغز màghz.

...ance, *s.* قوت لایموت kūti-lā-yèmūt.

...ed with the small-pox, *a.* چیچك بوزوغی chìchèk-bòzughu.

...y, *s.* ترحم tèràhhum, مرحمت mèr-...hàmet; —, *v.a.* اجیمق àjimak, مرحمت mèrhàmet-et; what a —! یازق yàzìk.

...ot, *s.* میل mil, محور mihvèr.

Placard, *s.* یافته yàfta; —, *v.a.* یافته یاپشدرمق yāfta-yàpishdìrmak.

Place, *s.* یر yèr, محل màhàll, موقع mèvki", موضع mèvzi", مکان mèkyān; یر yèr, خدمت khìdmèt (hìzmet), مأموریت mè'mūrìyyèt; *v.a.* قومق kòmak, وضع ا wàz"-et; اوطورتمق òturtmak; دکمك dìkmek, نصب ا nàssb-et, رکز ا rèkz-et, تعیین ا tà"yīn-et.

Placid, *a.* یواش yàwāsh.

Plague, *s.* وبا vèbā, طاعون tā"ūn, یمورجق yèmurjàk, خسته لق khàss-talìk; بلا bèlā, مصیبت mùssībèt, درد dèrd; —, *v.a.* درد او dèrd-òl, بلا او bèlā-òl.

Plain, *s.* دوزلك dùzluk, اووه òwa, قیر kìr, صحرا sàhrā; —, *a.* دوز dùz; ساده sādé; ساده کوزل sādé-ghyùzèl; چرکین chìrkin; اچق àchìk, بللو bèlli, عیان "àyān, مستبان mùsstébān; عادی "ādī, بیاغی bàyàghi; — spoken, طوغری سویلر dòghrū-sù-wèylɛr, لقردیسنی اسرکماز làkìrdissini-èssirghémàz.

Plaintiff, *s.* دعواجی dà"wàji.

Plait, *s.* قیرمه kìrma; اورمه ùrmé; —, *v.a.* قیرمق kìrmak, قیرمه ا kìrma-kìrma-et; اورمك ùrmek.

Plan, *s.* رسم rèssim, خریطه khàrìta; ترتیب tèrtīb, تدبیر tèdbīr; اصول ùssūl, یول yòl; —, *v.a.* ترتیب ا tèrtīb-et, تدبیرا tèdbīr-et, دوشونمك dùshunmek, عقل ا "àkl-et.

Plane, *s.* سطح مستوی sàthi-mùsstèvī; رنده rèndé; —, *a.* مستوی mùsstèvī; —, *v.a.* رنده لمك rèndélémek; — tree, چنار chìnar.

Planet, *s.* سیاره sèyyāré.

Plank, *s.* تخته tàkhta; —, *v.a.* تخته قاپلامق tàkhta-kàplamak; تخته دوشه مك tàkhta-dùshémek.

Plant, *s.* اوت ôt; اغاج àgha*j*; فدان fidan; نبات nèbāt; —, *v.a.* دكمك dikmek, غرسا ghàrsa-et; نصبا nàssb-et, ركزا rèkz-et.

Planter, *s.* غرس ايدر اولان ادم ghàrsa-èder-ôlan-àdam.

Plaster, *s.* صيوه sìwa *or* صيغه sìgha; (of Paris) الجى àlchi; (for wounds) ياقى yàki; —, *v.a.* صيوامق sìwamak, صيغامق sìghamak.

Plate, *s.* طباق tàbāk; تخته tàkhta; كموش طاقم ghyùmush - tàkim; باصمه رسم bàssma - rèssim; شكل shèkil; —, *v.a.* كموش قاپلامق ghyùmush - kàplamak; — glass, ايينه جامى àyina-jàmi.

Plater, *a.* كموش قاپلمه ghyùmish-kàp-lama.

Platinum, *s.* پلاتينه plàtina.

Plato, *s.* افلاطون iflātūn.

Play, *s.* اويون ôyun; شقا shàka; قمار kùmār; —, *v.n.* اوينامق ôynamak; قمار اوينامق kùmār-ôynamak; —, *v.a.* چالمق chàlmak; قومق kòmak, باصمق bàssmak; — high, چوق پاره قومق chôk-pàra-kòmak; — a high game, كوزى پك ايلرو دهاو ghyùzu-pèk-ilèrida-ol; — the fool, *v.n.* اشكلك èsheklik-et; دالقاوقلق dàlkàwuklu-k - et; مسخرهلق màsskharalik-et; ——— with, *v.a.* اشك يرينه قومق èshek-yèrina-kòmak, الداتمق àldatmak; — the truant, مكتبه كتمامك mèktèbé - ghitmamek, مكتبدن قاچمق mèktèbdan - kàchmak; — upon, چالمق chàlmak; — — a wo مضمون سويلمك màzmūn-sùwèy mek. [ôyun,

Player, *s.* مقلد mùkàllid; وقنجى

Plaything, *s.* اويونجق ôyunjak; èylènja. [bàhān

Plea, *s.* لقردى làkirdi; عذر "àzr; ئه

Pleasant, *a.* كوزل ghyùzèl, khòsh, طاتلو tàtli; صفالو sàfāli لذيذ lèzīz.

Pleasantry, *s.* شقا shàka, لطيفه làtifé.

Please, *v.n.* تنسيبا tènsīb - et مناسب كورمك mùnāssib-ghyùr mek; استمك ìsstémek, ديلمك dilémek; —, *v.a.* خوش كورنمك khòsh - ghyùrunmek, خوشه كچمك khòsha - ghèchmek, مقبوله كچمك màkbūla-ghèchmek, بكنلمك bèghén-ilmek; — one's self, استديكى كبى ìsstédighi - ghìbi-et, كيفنجه حركتا kèyfinja-hàrèkèt-et.

Pleasure, *s.* كيف kèyf, جنبش jùn-bush, صفا sāfā, ايلنجه èylènja, حظ نفس hàzzi-nèfss, تلذذ tèlèzzuz.

Plebeian, *a.* قبا kàba; —, *s.* قبا ادم kàba-àdam.

Pledge, *s.* رهين rèhīn; —, *v.a.* رهينه قومق rèhīna - kòmak; عشقنه "àshkina-ichmek ايچمك.

Pleiades, *s.pl.* ثريا sùrèyyā, يدى قرنداش yèdi-(kàrdash).

Plenipotentiary, *s.* مرخص mùràkh-khàss.

Plenteous, Plentiful, *a.* بول bòl, چوق chòk, برکتلو bèrékètli, غنى ghànī.

...ty, *s.* بوللق bòlluk, چوقلق chòkluk, بركت bèrékèt, غنيمت ghànīmèt.

...sy, *s.* ذات الجنب zātu-'l-jènb (...tlijàn). [قولای اکلور kòlay-èghilir.

...le, **Pliant**, *a.* يموشاق yìmushàk, ...t, *s.* حال hāl; —, *v.a.* ويرمك ...irmek; وعد ا wà"d-et.

...t, *s.* فتنه fìtné, فساد fèssād; — of **ground**, عرصه "àrsa; — of a ...le, خلاصه khùlāssa; grass —, چيم ...him; —, *v.n.* فتنه قورمق fìtné-kùrmak, فساد قاياتمق fèssād-kày-...tmak.

...gh, *s.* صبان sàban; —, *v.a.* صورمك sùrmek; —, *v.n.* صبان سورمك sàban-sùrmek.

...ck, *s.* ايچ ìch, جكرمكر jìghèr-mìghèr; مردلك mèrdlìk, يكيتلك yìghìtlìk; —, *v.a.* قوپارمق kòpàrmak; المق àlmak; صويمق sòymak; يولمق yòlmak.

...ag, *s.* طيقاج tìkaj; (for a wound), فتيل fìtìl; —, *v.a.* طيقامق tìkamak, قپامق kàpamak; صوقمق fìtìl-sòkmak.

Plum, *s.* اريك èrik; قورى اوزوم kùru-ùzum; يوزبيك ليره yùz-bìng-lìra-mèblàghi.

Plumb, *v.a.* لهيملمك lèhīmlémek; اسقانديل ا ìsskàndīl-et; — line, *s.* شاقول shākūl (shàghul). [èkmek.

Plum-cake, *s.* اوزوملو اكمك ùzumlu-

Plume, *s.* صورغوچ sòrghuch; توى tùy; — one's self, *v.n.* افتخار ا iftìkhār-et.

Plummet, *s.* قورشون قلم kùrshun-kàlam; اسقانديل ìsskàndīl.

Plump, *a.* سميز or سموز sèmiz; — up, *v.n.* طولمق dòlmak, شيشمك shìsh-mek; — (into), *v.n.* دوشمك dùsh-mek, اتلمق àtìlmak, پاطه‌دق دوشمك pàtadak-dùshmek; —, *ad.* پاطه‌دق pàtadak, لاپه‌دق làpadak.

Plunder, *s.* يغما yàghma, غارت ghāret, غنيمت ghànīmèt (*pl.* غنائم ghànā'im); —, *v.a.* يغما ا yàghma-et, غارت ا ghāret-et, نهب ا nèhb-et; صويمق sòymak.

Plunderer, *s.* يغماجى yàghmaji.

Plunge, *s.* دالش dàlish; —, *v.n.* دالمق dàlmak, غطس ا ghàtss-et; —, *v.a.* دالدرمق dàldirmak, صوقمق sòkmak, غطس ا ghàtss-et.

Plural, *s.* جمع jèm".

Plurality, *s.* كثرت kèssret.

Plus, *ad.* زائد zā'id.

Plush, *s.* قبا قطيفه kàba-kàdīfé.

Ply, *v.n.* ايشلمك ìshlémek; —, *v.a.* ايشلمك ìshlémek, ايتمك ètmek; صيقشدرمق sìkìshdìrmak.

P.M. (post meridiem), *ad.* بعد الزوال bà"d-ez-zèwāl. [yèrda-àvlamak.

Poach, *v.n.* يساق يردە آولامق yassàk-

Poacher, *s.* يساق يردە آولايان خرسز yassàk-yèrda-àvlayan-khìrsìz.

Pock, *s.* چيبان chìbàn.

Pocket, *s.* جيب (jèb); —, *v.a.* جيبنه قومق jèbina-kòmak; — book, جزدان jùzdān; — money, جيب خرجلغى jèb-khàrjlìghi.

Pock-marked, *a.* چیچك بوزق chìchek--bòzuk.

Pod, *s.* قبوق kàbuk; —, *v.n.* باغلامق bāghlamak; —, *v.a.* قبوغنی صویمق kàbughunu-sòymak, قبوقدن چیقارمق kàbukdan-chìkàrmak.

Poem, *s.* (short) غزل ghàzèl, (long)

Poesy, *s.* شعر shi''r. [*s* قصیده kàssīdé.

Poet, *s.* شاعر shā''ir (*pl.* شعرا shù''arā).

Poetry, *s.* شعر shi''r.

Poignant, *a.* فنا fèna, اجی àji, کسکین kèsskin, وجیع vèjī'', جکر سوز jìghır-sūz.

Point, *s.* نقطه nòkta; اوج ūj; بورون bùrun; خصوص khùssūss, مادّه māddé, باب bāb, امر èmir, کیفیت kèyfiyyèt, نکته nùkté, دقیقه dàkīka, بحث bàhss, مبحث mèbhàss مطلب màtlàb; درجه dèrédjé, مرتبه mèrtébé, رادّه rāddé, منزله mènzilé, کرته kèrté, پرسه pèréssé; (of the compass) کرته kèrté, روزکار rùzghyār; —, *v.n.* باقمق bàkmak, دونمك dènmek; پرمق ایله اشارت ا pàrmakla-ishāret-et; —, *v.a.* طوغرلتمق dòghrultmak; make a —, مخصوص یاپمق màkhsūss--yàpmak.

Point blank, *ad.* طوغری dòghru; — range, تام منزل tāmm-mènzil.

Pointed, *a.* سیوری اوجلو sivri-ūjlu, سیوری sivri; طوغرلمش dòghrulmush; باقیور bàkiyor; مخصوص màkhsūss, اشکار àshikyār.

Poison, *s.* زهر zèhir, سم sèmm, اود òd (òt), اغو àghu; —, *v.a.* زهرلمك zèhirlémek, تسمیم ا tèssmīm-é بوزمق bòzmak, افساد ا ìfsād-et.

Poke, *v.a.* صوقمق sòkmak, قوب قارشدرمق sòkup - kàrishdirmak دورتمك dùrtmek.

Poland, *s.* لهستان lèhisstān.

Pole, *s.* صیرق sìrīk; دیرك dìrèk سرن sèren; لهلو lèhli; قطب kùt (kùtub); التی بچوق ارشون àlti-bù chuk-àrshin; — star, قطب یلدزی kùtub - yìldizi, تیمورقازق (dèmir) -kàzik, جدی jùdèyy.

Police, *s.* (matters of) امورضبطیه ùmūri -zàbtìyyé; —man, ضبطیه قواصی zàb tìyyé-kàwwāssi; — agent, ضبطیه مأموری zābtìyyé-mè'mūru.

Policy, *s.* تدبیر tèdbīr, اصول ùssūl, رویش rèvish; سند sèned.

Polish, *a.* لهلو lèhli; —, *s.* لهجه lèbjé; جلا jillā; تربیه tèrbìyyé; —, *v.a.* جلا ا jìlā-et, جلاویرمك jìlā-vèrmek; تربیه ا tèrbìyyé-et.

Polite, *a.* چلبی chèlébi, افندی èfèndi, تربیه لو tèrbìyyéli, مکرم mùkrim, نوازشلو nùwāzishli.

Political, *a.* امورملکیه یه متعلق ùmūr-i--mìlkīyyéya-mùta''allik; — economy, علم اداره ٔ ملکیه ''ilmi-ìdāréi-milkīyyé.

Politically, *ad.* دولتجه dèvletjé.

Politician, *s.* امور ملکیه اشنا ùmūri--mìlkīyyé-āshinā. [-dèvlet.

Politics, *s.* علم تدبیر دولت ''ilmi-tèdbīrī-

Pollard, *s.* اینجه کپك ìnja-kèpek; دالّری هپ بودنمش اغاج dàllari-hèp--bùdànmish-àghaj.

..te, *v.a.* تنجيس ا, مردار ا tènjīss-et, mirdàr-*et*, پس ا pìss-et.

...oon, *s.* قورقاق kòrk*a*k.

...oonery, *s.* قورقاقلق kòrk*a*klik.

...anthus, *s.* چوقه‌چيچکی (chòha)-chichè*gh*i.

...egranate, *s.* نار nàr, انار ènār.

...uel, *s.* ايرقاشی èyrr-kàsh*i*; —, *v.a.* دوکمك dù*gh*mek, اورمق wùrm*a*k.

...p, *s.* طنطنه tàntan*a*, دبدبه dèbdébé, سلطنت sàltanàt.

...d, *s.* کول ghyùl, حوض hàwuz.

...derous, *a.* اغر àgh*i*r, ثقيل sàkīl, کران ghìrān.

...tiff, *s.* امام ìmām, همام hùmām.

...atoon, *s.* طومباز tòmbàz.

...y, *s.* مدللی mìdilli.

...ol, *s.* کول ghyùl, حوض hàwuz.

...op, *s.* اوصورق òssuruk, ضرطه zàrt*a*; (of a ship) قامرۋاوستی kàm*a*ra-ùstu.

...or, *a.* فقير fàkīr (*pl.* فقرا fuk*a*rā), غريب يكيت (kàripīt); ضعيف zà"īf (*pl.* ضعفا zù"*a*fā, the origin of the French denomination of "Zouave," the *infantry* in Africa being called "the poor," or "the weak," because not able to afford themselves horses to ride against the enemy); فنا fĕna, ايش يوق ìsh-yòk.

Poorly, *a.* كيفسز kèyfsiz, مزجسز mìzàjsiz, خسته khàsst*a*; —, *ad.* فقيرجه fàkīrj*a*; فنا fĕna.

Pop, *v.n.* پاطلامق pàtlam*a*k; اتلمق àtìlm*a*k, فرلامق fĭrlam*a*k; —, *v.a.* اتيويرمك àtìvèrmek; — in, *v.n.* لاپ ايچروكيرمك làp-ìchèri-ghìrmek; — —, *v.a.* ايچرو اتيويرمك ìchèri-àtìvèrmek; — out, *v.n.* طيشاری اوغرامق dìshāri-ògh*r*amak; — —, *v.a.* سوندريويرمك sùndurivèrmek; طيشاری قويويرمك dìshàri-kòyuvèrmek; — on, *v.a.* کيويرمك ghìyivèrmek; — off, *v.n.* صاوشيويرمك sàwushuvèrmek; اوليويرمك ùluvèrmek; — —, *v.a.* چيقاريويرمك chìkàrivèrmek.

Poplar, *s.* قواق اغاجی kàwak-àgh*a*ji, قواق kàwak.

Poppy, *s.* حشحاش hàshhāsh; (wild) کلينجك‌چيچکی ghèlinjìk-chìchèghi.

Populace, *s.* عوام ناس "àwāmmi-nāss, ايای طاقمی اسافل ناس èssāfili-nāss, àyak-tàkimi.

Popular, *a.* مقبول عام màkbūlu-"āmm, عوام پسند "àwāmm-pèssènd.

Populate, *v.a.* معمورا mà"mūr-et.

Population, *s.* اهالی àhālī, نفوس nùfūss.

Populous, *a.* معمور mà"mūr.

Porcelain, *s.* فغفور fàghfūr.

Porch, *s.* دهليز dèhlīz.

Porcupine, *s.* اوقلوكرپی òklu-kìrpi.

Pore, *s.* (*pl.* مسامات mèssāmmāt); — over, *v.a.* دالمق dàlmak, پك باقمق pèk-bàkmak.

Pork, *s.* طوكز اتی dònguz-èti (dòmuz), لحم الخنزير làhmu-'l-khìnzīr.

Porous, *a.* مساماتلو mèssāmātli.

Porphyry, *s.* سماقی sòmmāki.

Porpoise, *s.* يونس بالغی yònuss-bàlighi.

Porringer, *s.* طوپراق تنجر tòprak-tènjérĕ.

Port, *s.* لیمان lìmān; اسکله ìskèlé; لومبارقپاغی lùmbar-kàpaghi; لومبار lùmbar; پورت شرابی pòrt-shèrābi.

Portable, *a.* خفیف khàfīf, طاشیه‌سی قولای tàshimassi-kòlay.

Porte, *s.* باب‌عالی bābi-"ālī, پاشاقپوسی pàsha-kàpissi; دولت علیه dèvlèti-"àlìyyé.

Porter, *s.* حمال hàmmāl (hàmal); قپوجی kàpūji; سیاه‌ارپه‌صویی siyāh-àrpa-sùyu.

Porterage, *s.* حمالق hàmmāllik.

Port-hole, *s.* لومباردلیکی lùmbar-dèlighi.

Portico, *s.* قپودهلیزی kàpi-dèhlīzi.

Portion, *s.* پارچه pàrcha, بلوك bùluk, جزء jùz', قسم kìssm, قطعه kìt"à; حصه hìssé, پای pày; سهم sèhm, سهیم sèhīm; قسمت kìssmèt; —, — out, *v.a.* تقسیم ا tàksīm-et, بولمك bùlmek; — off, *v.a.* حصه‌سنی ویروب hìssésini - vèrup - dèf"- et; marriage —, جهاز jìhāz (chèhiz), اغرلق àghirlik.

Portmanteau, *s.* صندق sàndīk, چانطه chànta. [صورت sūrèt.

Portrait, *s.* رسم rèssim, تصویر tàssvīr,

Portrait-painter, *s.* تصویر رسامی tàssvīr-rèssāmi. [tàvsif-et.

Portray, *v.a.* رسم ا rèssm-et, توصیف ا

Position, *s.* موقع mèvki"; حال hāl.

Positive, *a.* صحیح sàhīh, صحیحاًمعلوم sàhīhan-mà"lūm, محقق mùhàkkàk; پك ایو بلور pèk-kàvi-sùwèylær; عنادجی "ināddji; مطلق mùtlàk.

Possess, *v.a.* مالك‌اول mālik-òl, مستولی mùtémèllik-òl; — one's self of, ا زابت-et, الهكتورمك èlé - ghètirm; استحصال ا ìsstihsāl - et; what possessed you? شیطانه اویدك (hànghi) - shèytāna - ùydung, رلو عقله خدمت ایتدك nè-dùrlu-"àk -(hìzmet) - ètding; —ed, *p.p.* دلی dèli, مجنون mèjnūn, دیوانه dīwāné

Possessed, *a.* دلی dèli; سرفنده‌اولان tàssàrrufinda-òlan.

Possession, *s.* تصرف tàssàrruf. [-ilèy

Possessive case, مضاف‌الیه mūzàfu

Possessor, *s.* صاحب sāhib; متصرف mùtéssàrrif.

Possibility, *s.* امکان ìmkyān. [بلکه bèlk

Possible, *a.* ممکن mùmkin; —bly, *ad*

Post, *s.* (wooden) قازق kàzìk, دیرك dìrèk; (for letters) پوسته pòssta (for horses) منزل mènzil; (office) پوست pòsst, مأموریت mè'mūrìyyet, مسند mèssnèd, صدر sàdr; (sentry) قول kòl, قره‌قول kàra-kòl, قره‌غول kàraghol, نوبتجی nùbètji; (place) یر yèr, موقع mèvki", —, *v.a.* پوسته‌یه‌ویرمك pòsstaya-vèrmek; قومق kòmak, براقمق bràkmak, تعیین ا tà"yīn-et; —, — up, *v.a.* (accounts) یازمق yàzmak, قیدا kàyd-et, دفتره گچورمك dèftèra-ghèchirmek; (persons) یافته‌یه‌یازمق yàftaya-yàzmak; —, *v.n.* منزل سورمك mènzil-sùrmek, منزل کتمك mènzil-ghìtmek; —office, پوسته خانه pòssta-khānè; — house, منزلخانه mènzil-khānè; — master,

پوسته معاموری pòsst*a* - mè'mūru; منزلجی mènzilji; — — general, پوسته ناظری pòsst*a*-nāzir*i*, — horse, منزل بارگیری mènzil-(bèghiri).

-tage, *s.* پوسته اجرتی pòsst*a*-ùjrèti.

-t-boy, *s.* سوریجی sùruju.

-t-chaise, *s.* منزل عربه‌سی mènzil-'arab*a*ssi. [احفاد èvlād-u-àhfād.

-terity, *s.* ذریت zùrrìyyèt, اولاد

-tion, *s.* سوریجی sùruju.

-tpone, *v.a.* تأخیرا ته'khīr-et, صکردیه sòngray*a*-bràkm*a*k. [hāshìyyé.

-tscript, *s.* کنار kènar, حاشیه

-t, *s.* قاب kàb, قوانوس kàwanoss, بردلق bàrd*a*k; حقه hòkk*a*; تستی tessti; کوپ kyùp; تنجره tènjéré, قزغان (kàzan); flower —, صقسی sàksi; —, *v.a.* قوانوسه باصمق kàwanossa - bàssmak; صقسیه دکمک sàksiya-dìkmek.

-tash, *s.* پوتاس pòtāss.

-tassa, *s.* پوتاس pòtāss.

-tassium, *s.* پوتاسیوم pòtāssium.

-tato, *s.* یرالماسی yèr-èlmassi.

Pot-bellied, *a.* قارنلو kàrnli.

Potency, *s.* قوت kùvvet.

Potent, *a.* قوتلو kùvvetli.

Potentate, *s.* حکمدار hùkmdār.

Potential mood, *s.* صیغهٔ اقتداریه sīgha'i-iktidāriyyé.

Potion, *s.* علاج "ilāj.

Pottage, *s.* چوربا chòrb*a*; لپه làp*a*.

Potter, *s.* چوملکجی chòmlekji; — about, — over, بوش شیلرایله ایلنوب وقت کچورمك bòsh - shèylèr - il*a*-èylènup-wàkìt-ghèchirmek.

Poulterer, *s.* طاوقجی tàwukju.

Poultice, *s.* لپه làp*a*; —, *v.a.* لپه اورمق làp*a*-wùrm*a*k.

Poultry, *s.* طاوق tàwuk, طاوق ماوق tàwuk-màwuk.

Pound, *s.* (weight) لیبره lìbr*a*; (Turkish = $2\frac{3}{4}$ avoirdupois) قیه kìyyé (òkk*a*); (sterling) لیره lìr*a*; (for cattle) اغل àgh*ìl*; —, *v.a.* دوکمك dùgh*m*ek, ازمك èzmek, دقا dàkk-et.

Pour, *v.a.* دوکمك dùkmek, اقتمق àkìtm*a*k; —, *v.n.* سیل کبی یاغمق (sèl)-ghìbi-yàgh*m*ak; سیل کبی اقمق (sèl)-ghìbi-àkm*a*k.

Pout, *v.n.* صوموتمق sòmutm*a*k.

Poverty, *s.* فقر fàkr, فاقه fāk*a*, فقیرلق fàkīrlìk, فقرالق fàkar*a*lìk, ضرورت zàrūrèt.

Powder, *s.* توز tòz, غبار ghùbār; (medicine) سفوف sùfūf; gun —, باروت bàrut; —, *v.a.* اوستنه توز سلکمك ùsstun*a* - tòz - sìlkmek; توزا tòz-et, ازمك èzmek; — horn, — flask, وزنه vèzné, باروت وزنه‌سی bàrut-vèznéssi; — mill, باروتخانه bārut-khāné; — room, — magazine, جبخانه jèb-khāné.

Power, *s.* زور zòr, قوت kùvvèt, قدرت kùdrèt, مکنت mìknèt, اقتدار ìktidār; دولت dèvlèt, حکومت hùkyūmèt; نفوذ nùfūz; تأثیر tè'sīr; حاسه hāss*a* (*pl.* حواس hàwāss).

Powerful, *a.* زورلو zòrlu, قوتلو kùvvètli, قوی kàvī, قدرتلو kùdrètli, مکین mèkīn, مقتدر mùktèdir; نفوذلو nù-

fūzlu, نافذالكلمتين nāfizu-'l-kèlimétèyn; مؤثر mù'èssir; سرت sèrt; all —, قدير kàdīr. [-kùvveti-yòk.

Powerless, *a.* هيچ برقوتى يوق hìch-bìr-

Powerlessness, *s.* هيچ برقوتى اولمامقلق hìch-bìr-kùvveti-òlmamaklik.

Pox, *s.* فرنكى fìrènghi.

Practicable, *a.* ممكن mùmkin, ياپلور yàpılır; قوللانلور kùllànılır.

Practice, *s.* تعليم tà"līm, دوام dèwām, مداومت mùdāvémèt; عمل "àmel; عمليات "àmèlìyyāt; عادت "ādèt; طبيبك مشتريلرى tàbībing-mùshtèrìlèri; —, *v.a.* ايتمك ètmek, ياپمق yàpmak; تعليم ا tà"līm-et, دوام ا dèwām-et; هكيملك ا hèkimlik-et.

Praise, *s.* مدح mèdh, ثنا sènā, ستايش sìtāyish; (to God) حمد hàmd, شكر shùkr; —, *v.a.* مدح ا mèdh-et, ثنا ا sènā-et, ستايش ا sìtāyish-et; حمد ا hàmd-et, شكرا shùkr-et. [mèbrūr.

Praiseworthy, *a.* مرضى mèrzī; مبرور

Prance, *v.n.* اوينامق òynamak, صچرامق

Prawn, *s.* تكه tèkè. [sìchramak.

Praxis, *s.* تعليم tà"līm.

Pray, *v.n.* يالوارمق yàlvarmak, رجا ا rìjā-et, نيازا nìyāz-et; دعا ا dù"ā-et; نمازقيلمق nàmaz-kìlmak.

Prayer, *s.* رجا rìjā, نياز nìyāz; دعا dù"ā; (stated) نماز nàmàz, صلات *or* صلوت sàlāt.

Prayer-book, *s.* دعا كتابى dù"ā-kìtābi.

Preach, *v.n.* وعظ ا wà"z-et.

Preacher, واعظ vwā"iz. [meklik.

Preaching, *s.* وعظ ايتمكلك wà'z-èt-

Preamble, *s.* مقدمه mùkàddimè, ديباجه dībājè. [rèr.

Precarious, *a.* غير مقرر ghàyri-mùkàr-

Precaution, *s.* حذر hàzar, احتذار ìhtizār, احتياط ìhtiyāt, انتباه ìntibāh; to take —, صاقنمق sàkınmak, كوز اچمق ghyùz-àchmak, حذر ا hàzar-et, احتياطلو بولنمق ìhtiyātlı-bùlunmak, انتباه اوزره ìntibāh-ùzérè-òl.

Precede, *v.a.* and *n.* سبقت ا sàbkàt-et; مسابقت ا mùssābakàt-et; —ding, سابق sābik.

Precedence, *s.* مسابقت mùssābakàt.

Precedent, *s.* امثال èmsāl (*pl.*)

Precept, *s.* قاعده kā'idè; نصيحت nàssìhàt; ضرب مثل zārbi-mèssel.

Preceptor, *s.* نصيحتجى nàssìhàtji, خواجه khojа.

Precious, *a.* قيمتلو kìmètli, ذى قيمت zī-kìmèt; عزيز "àzīz; — stone, جوهر jèvhàr (*pl.* جواهر jèwāhir); — rogue, كدكلو چاپقين ghèdikli-chàpkin. [وارطه vàrtа.

Precipice, *s.* يار yàr, اوچروم ùchurum,

Precipitate, *a.* —ly, *ad.* عجلهايله "àjélè-ìlа, على العجله "àlа-'l-"àjélè; — retreat, رجعت قهقرى rìj"àti-kàhkarà; —, *s.* توز toz, چوكندى chèkundu; —, *v.a.* اشاغى اتمق àshàghi-àtmak; تعجيل ا tà"jìl-et; —, *v.n.* ديبه چوكمك dìbè-chèkmek; — things, — matters, عجله ا "àjélè-

Precipitation, *s.* عجله "àjélè. [-et.

Precise, *a.* (person) مراقلو mèrākli, اهل دقت èhli-dìkkàt; (time, &c.)

تامm tāmm, تمام tàmām; —, *v.a.* تعيين tà''yīn-et, تفريق tèfrīk-et, مخصوص برينى كوسترمك màkhsūss-birini-ghyàsstermek.

Precision, *s.* مراق mèràk; دقت dìkkàt; صحت sìhhàt.

Preclude, *v.a.* مانع او mānì''-òl.

Precocious, *a.* وقتندن اول يتشمش vwàktinden-èvvel-yètishmish.

Predecessor, *s.* سلف sèlef (*pl.* اسلاف

Predestination, *s.* قدر kàdar. [èsslāf).

Predicament, *s.* فنا حال fènahāl.

Predicate, *s.* خبر khàber.

Predict, *v.a.* وقوعندن اول خبر ويرمك wùkū''undan-èvvel-khàber-vèrmek, استخراج ايت ìsstikhrāj-et.

Prediction, *s.* وقوعندن اول خبر ويرمكلك wùkū''undan-èvvel-khàber-vèrmek-

Predilection, *s.* ميل mèyl. [lik.

Predispose, *v.a.* استعداد ويرمك ìsstì''-dād-vèrmek.

Predisposition, *s.* استعداد ìsstì''dād.

Predominant, *a.* غالب ghālib.

Predominate, *v.n.* غالب او ghālib-òl, چوق او chòk-òl, زيادة او zìyādé-òl.

Preface, *s.* مقدمه mùkàddimé, ديباجه dībājé; —, *v.n.* بسطمقدمه bàssti-mùkàddimé-et. [tèrfī''i-rùtbé-et.

Prefer, *v.a.* ترجيح ايت tèrjīh-et; ترفيع رتبه ايت

Preferable, *a.* مرجح mùrèjjàh.

Preference, *s.* ترجيح tèrjīh.

Pregnancy, *s.* كبه لك ghèbélik.

Pregnant, *a.* كبه ghèbé, حامله hāmilé.

Prejudice, *s.* ضرر zàrar, فنالك fènalik; — against, سوءظن sù'ìzànn; — in favour, حسن ظن hùssni-zànn; vulgar —, ظن باطل zànni-bātīl; —, *v.a.* ضررا zàrar-et; —, ذهننه شى zìhninè-shèy-kòmak قومق

Prelate, *s.* پسقپوس pìsskoposs.

Premature, *a.* —ly, *ad.* وقتندن اول wàktindàn-èvvel, وقتى كلمدن wàktighèlmadan.

Premeditate, *v.a.* دوشونوب قورمق dùshunup-kùrmak, قصدا kàssd-et; —d, *p.p.* قصدى kàssdī; —dly, *ad.* قصداً kàssdan, عمداً "àmdan.

Premier, *s.* صدراعظم sàdri-à''zàm (sàdrazàm), باش وكيل bàsh-vèkīl.

Premises, *s. pl.* او èv, دكان dùkkyān (dùkkèn), اوطه òda, باغچه bàghcha, عرصه "àrsa, ير yèr, حدود hùdūd; (logic) مقدمه mùkàddimé (single), مقدمتين mùkàddimétèyn (double), مقدمات mùkàddimāt (several).

Premium, *s.* باش bàsh, كار kyār; اجرت ùjrèt; مكافات mùkyāfāt; شاكردية اقچه سى shāghirdlyyé-àkchassi.

Preoccupy, *v.a.* ذهننى مشغول ايت zìhnini-mèshghūl-et; —ied, *a.* ذهنى مشغول zìhni-mèshghūl.

Preparation, *s.* تدارك tèdāruk (tèdārik, *pl.* تداركات tèdārikyāt); (compound) تركيب tèrkīb.

Prepare, *v.n.* حاضرلنمق hāzirlanmak, حاضراو hāzir-òl; —, *v.a.* حاضر ايت hāzir-et; — a table, صفره قورمق sòfra-kùrmak; (cook) ياپمق yàpmak, پشورمك pìshirmek; (compound)

ترکیب tèrkīb-et; (arrange) ترتیب tèrtīb-et.

Preponderance, *s.* غلبه ghàlébé.

Preponderate, *v.n.* غالب‌او ghālib-òl, باصقین کلمك bàsskin-ghèlmek.

Preposition, *s.* حرف جر hàrfi-jèrr, جار jārr.

Prepossess, *v.a.* کوکل ضبط ا ghyùngul-[zàbt-et.

Prepossession, *s.* میل mèyl; عداوت "ədāvèt. [-mùghāyir.

Preposterous, *a.* عقله مغایر "àkla-

Prerogative, *s.* خاصه khāssa.

Presage, *s.* علامت "àlāmèt, دلیل dèlīl; فال fàl; —, *v.a.* علامت‌او "àlāmèt--ol, دلالت‌ا dèlālèt-et; اکلامق ànglamak (ànnamak), استخراج‌ا ìsstikhrāj-et. [bīh-et; ترتیب‌ا tèrtīb-et.

Prescribe, *v.a.* امرا èmr-et, تنبیه‌ا tèn-

Prescription, *s.* هکیم ترتیبی hèkim-tèrtībi, رچته rèchèta.

Presence, *s.* حضور hùzūr; وارلق vàrlik, موجودیت mèvjūdìyyèt, وجود vùjūd; — of mind, عقلی باشنده‌اولمقلق "àkli - bàshinda - òlmaklik; فتور کتورمامکلك fùtūr-ghètirmameklik; to have, to be in possession of — of mind, هیچ بوزلمامق hìch - bòzulmamak, عقلی باشنده‌او "àkli-bàshinda-òl, هیچ فتورکتورمامك hìch-fùtūr-ghètirmamek.

Present, *a.* حاضر hāzir, وار vàr, موجود mèvjūd, بولنور bùlunur, بولنمش bùlunmush; شمدیکی shìmdiki, حالی hālī; —, *s.* هدیه hèdìyyé; پیشکش pīshkèsh; عطیه "àtìyyé; بخشش bàkhshish; شمدیکی حال shìmdiki-hāl, شمدیکی وقت shìmdiki-wàkit, شمدی shìmdi, حال hāl, شمدی shìmdi, شمدیلك shìmdilik, الحال èl-hāl, الان èl-ā hālā; —, *v.a.* عرض ا "àrz-et; تقدیم ا tàkdīm-et; ابراز ا ìbrāz-et; کوسترمك ghyùsstùrmek; وغرلتمق dòghrultmak; — arms! سلام طور sèlām-dùr; present! نشان ال nìshān-àl. [dīm, ابراز ìbrāz

Presentation, *s.* عرض "àrz, تقدیم tàkPresently, *ad.* شمدی shìmdi, همان (hèmèn)-shìmdi, برازدن bìr--àzdan. [mùhāfaza.

Preservation, *s.* حفظ hìfz; محافظه

Preserve, *s.* طاتلو tàtlì, رچل rèchel, شکرلمه shèkùrlémé; ترشی tùrshu; قورو kòru, قورولق kòrulùk; —, *v.a.* قورومق kòrumak, صقلامق sàklamak, حفظ hìfz-et, وقایه‌ا vìkāyé-et, صیانت‌ا sìyānèt-et, محافظه‌ا mùhāfaza-et; رچلنی یاپمق rèchelini-yàpmak; ترشیسنی یاپمق tùrshusunu-yàpmak; ترشی‌او —, *v.n.* رچل‌او rèchel-òl; tùrshu-òl. [-èden-kìmèssné.

Preserver, *s.* حفظ ایدن کمسنه hìfz-

Preside, *v.n.* ریاست‌ا rìyāssèt-et; باشده‌او bàshda-òl. [sèr.

President, *s.* رئیس rè'ìss; باش bàsh,

Presidentship, *s.* ریاست rìyāssèt.

Press, *s.* دستکاهی -est-ghyāhi; منکنه

-ar-èssnāfi; غزته‌لر ghàzètalar; زوراکی عسکرطوپلایان ز zòràki-"àss-r-toplayan-kòl; —, v.a. صیقمق -mak; باصمق bàssmak; صیقشدرمق -shdirmak; تضییق ایا tàzyīk-et, جبرایا jèbr-et, اجبارا ìjbār-et; زوراکی zòràki-"àskar-yàzmak. -ure, s. صیقش sìkish, باصش bàss-; صیقی sìki, باصقی bàsski; زور r, تضییق tàzyīk. -ence, s. بهانه bàhānè; کوسترش -ysstrish, تقلید tàklīd, یالان yàlàn. -erite, s. فعل ماضی fìli-māzi. -ext, s. بهانه bàhānè; وسیله vèssīlè. -ity, a. کوزل ghyùzèl, دلبر dilbèr, حسن hùssnlu; —, ad. اپ ایوجه èp-iyija, اولدقجه òldukja, چوقجه chokja, کرکی کبی ghèrègi-ghìbi; — well, ایوجه ایو īyija, اولدقجه ایو òldukja-iyi.

Prevail, v.n. غالب او ghālib-òl; — with, — upon, راضی ایا rāzi-et, کوکلنی ایا ghyùngulunu-et (ghyùnunu-

Prevalent, a. جاری jārī. [-et).

Prevent, v.a. منع ایا mèn"-et.

Preventable, a. ممکن منعی mèn"i-

Prevention, s. منع mèn". [-mùmkin.

Preventive, s. مانع māni".

Previous, a. اولکی èvvèlki, مقدمکی mùkàddèmki, اسکی èski.

Previously, ad. اسکیدن اول èvvèl, مقدم mùkàddèm, مقدما -m ... اوا èvvèli-èmirdè,

shìkyār, صید

sàyd; طعمه tà"ma; — upon, v.a. یمك yèmek; اولامق àvlamak, طوتمق tùtmak, صیدا sàyd-et, شکارا shìkyār--et; beast of —, یرتیجی حیوان yìrtìji-hàywān.

Price, s. بها bàhā, فیأت fi'àt; high —, طولغون فیأت àghir-fi'àt, اغر فیأت dòlghun-fi'àt; low —, دون بها dūn--bàhā, اهون بها èhvèn-bàhā; fixed —, کسلمش بها kèssilmish-bàhā, مقطوع màktū"-fi'àt; assize —, نرخ nàrkh, میری فیأتی mīrī-fi'àti; — of blood, دیت dìyyèt, خونبها khūn--bàhā.

Prick, s. دیکن dìkèn, خار khār; سك sìk, ذکر zèkar, التتناسل āleti--tènāssul; ایکنه یارسی ìghnè-yàrassi; —, v.a. سیوری شی ایله یارا sìvri-shèy--ila-yàra-et; —, v.n. باتمق bàtmak; — up one's ears, قولاق دیکمك kùlàk-dìkmek.

Prickle, s. دیکن dìkèn, خار khār.

Pride, s. کبر kìbr (kibir), نخوت nàkhvèt, تکبر tèkèbbur, تعظم tà"àzzum; فخر fàkhr; افتخار ìfti-khār; — one's self in, v.n. افتخارا ìftikhār-et, مراق ایدنمك mèrāk-èdinmek.

Priest, s. امام ìmām; پاپاس pàpass, رهبان rùhbān, کشیش kèshīsh; خخام khàkhām.

Prime, a. اعلا à"là, علی الاعلا "àllyyu--l-à"là, باشدن باش bàshdan-bàsh; اعظم à"zàm, باش bàsh, اول èvvèl; اصلی àsslī; —, s. الك علاسی èng-

ترتیب ا (arrange) ترکیب ا tèrkīb-et; tèrtīb-et.

Preponderance, *s.* غلبه ghàlébé.

Preponderate, *v.n.* غالب او ghālib-òl, باصقین کلمك bàsskin-ghèlmek.

Preposition, *s.* حرف جر hàrfi-jèrr, جار jārr.

Prepossess, *v.a.* کوکل ضبط ا ghyùngul-[zàbt-et.

Prepossession, *s.* میل mèyl; عداوت "àdāvèt. [-mùghāyir.

Preposterous, *a.* عقله مغایر "àkla-

Prerogative, *s.* خاصه khāssa.

Presage, *s.* علامت "àlāmèt, دلیل dèlīl; فال fàl; —, *v.a.* علامت او "àlāmèt--ol, دلالت ا dèlālèt-et; اکلامق àngłamak (ànnamak), استخراج ا ìsstikhrāj-et. [bīh-et; ترتیب ا tèrtīb-et.

Prescribe, *v.a.* امر ا èmr-et, تنبیه ا tèn-

Prescription, *s.* هکیم ترتیبی hèkim-tèrtībi, رچته rèchèta.

Presence, *s.* حضور hùzūr; وارلق vàrlik, موجودیت mèvjūdìyyèt, وجود vùjūd; — of mind, عقلی باشنده اولمقلق "àkli - bàshinda - òlmaklik; فتور fùtūr-ghètirmameklik; to have, to be in possession of — of mind, هیچ بوزلمامق hìch - bòzulmamak, عقلی باشنده او "àkli-bàshinda-òl, هیچ فتورکتورمامك hìch-fùtūr-ghètirmamek.

Present, *a.* حاضر hāzir, وار vàr, موجود mèvjūd, بولنور bùlunur, بولنمش bùlunmush; شمدیکی shìmdiki, حالی hālī; —, *s.* هدیه hèdìyyé; پیشکش pīshkèsh; عطیه "àtìyyé; بخشش bàkhshish; شمدیکی حال shìmdiki-hāl, شمدیکی وقت shìmdiki-wàkit, شمدی shìmdi, حال hāl; at —, شمدی shìmdi, شمدیلك shìmdilik, الحال èl-hāl, الان èl-ān, حالا hālā; —, *v.a.* عرض ا "àrz-et, تقدیم ا tàkdīm-et; ابراز ا ìbrāz-et, کوسترمك ghyùsstrmek; طوغرلتمق dòghrultmak; — arms! سلام طور sèlām-dòr; present! نشان ال nìshān-àl. [dīm, ابراز ìbrāz.

Presentation, *s.* عرض "àrz, تقدیم tàk-

Presently, *ad.* شمدی shìmdi, همان شمدی (hèmen)-shìmdi, برازدن bìr--àzdan. [mùhāfaza.

Preservation, *s.* حفظ hìfz; محافظه

Preserve, *s.* طاتلو tàtlì, رچل rèchel, شکرلمه shèkerlémé; ترشی tùrshu; قورو kòru, قورولق kòruluk; —, *v.a.* قورومق kòrumak, صقلامق sàklamak, حفظ hìfz-et, وقایه ا vìkāyé-et, صیانت ا sìyānèt-et, محافظه ا mùhāfaza-et; رچلنی یاپمق rèchelini-yàpmak; ترشیسنی یاپمق tùrshusunu-yàpmak; ترشی او —, *v.n.* رچل او rèchel-òl; tùrshu-òl. [-èden-klmèssné.

Preserver, *s.* حفظ ایدن کمسنه hìfz-

Preside, *v.n.* ریاست ا rìyāssèt-et; باشده او bàshda-òl. [sèr.

President, *s.* رئیس rè'īss; باش bàsh,

Presidentship, *s.* ریاست rìyāssèt.

Press, *s.* باصمه دستکاهی bàssma-dèsstghyāhi; منکنه mènghéné; جندره jèndéré, باصقی bàsski; طولاب dòlap, یوك yùk; باصمه جیلر اصنافی bàss-

—, *v.a.* يوقلامق yòklamak, اسقنديل ا
...ndīl-et, ميل صوقمق mīl-sòkmak.
...ity, *s.* استقامت ìstikāmet, طوغريلق
...ghrulùk, راستى rʌstī.
...lem, *s.* دعواى عملى dà"wàyi-"ʌmélī.
...matic, *a.* شبهه لو shùphéli.
...boscis, *s.* خرطوم khòrtūm.
...ceed, *v.n.* چيقمق chìkmak, حاصل او
...ssil-òl, نشئت ا nèsh'èt-et, ترتب ا
...ttub-et, لازم كلمك lāzim-ghàlmek;
الت طرفنى سويلمك ʌlt-tàrafini-sù-
wèylʌmek; كچمك ghèchmek; ايلرو
كتمك ilèri-ghìtmek. [*pl.* دعوا dà"wà.
...ceeding, *s.* معامله mù"ʌmélé; —s, *s.*
...ceeds, *s. pl.* حاصلات hʌssilʌt.
...cess, *s.* اصول ùssūl; اعمال ì"māl;
دعوا dà"wà. [نشئت nèsh'èt.
...cession, *s.* الاى ʌlay; حصول hùssūl,
...claim, *v.n.* ندا ا nìdā-et, اعلان ا ì"lʌn-
...clamation, *s.* اعلان ì"lʌn. [-et.
...crastinate, *v.n.* ايشنى صكرديه براقمق
...shini-sòngraya-bràkmak.
...crastination, *s.* تأخر tà'àkhkhur.
...creator, *s.* مولد mùwèllid.
...cure, *v.a.* بولمق bùlmak, المق ʌlmak,
اله كتورمك ʌla-ghètirmek, حاصل ا
hʌssil-et, تحصيل ا tàhsīl-et, استحصال ا
ìsstihsʌl-et.
Prodigal, *a.* مسرف mùsrif; بذول bèzūl;
—ity, *s.* اسراف ìsrāf; مبذوليت
mèbzūlìyyèt. [bìyuk; چوق chòk.
Prodigious, *a.* عجيب "ʌjīb; بيوك
Prodigy, *s.* معجزه mù"jizé.
Produce, *v.a.* حاصل ا hʌssil-et, ويرمك
vèrmek; احضار ا ihzār-et, چيقارمق
chìkàrmak, كوسترمك ghyòsstʌrmek,
ميدانه قومق mèydāna-kòmak, ابراز ا
ìbrāz-et; اشهاد ا ìshhād-et; —, *s.*
حاصلات hʌssilʌt (*pl.*); ثمره sèmérè;
ايراد īrād; محصول màhsūl.
Product, *s.* محصول màhsūl.
Production, *s.* حصول hùssūl; اثر èsser.
Profane, *a.* عادى "ādī; دينه غير متعلق
dīnè-ghàyri-mùta"ʌllik; مقتضاى
ديانته مغايراولان mùktʌzāyi-dìyānèta-
mùghāyir-òlʌn; —, *v.a.* مبارك نسنه
حقنده مغاير احترام اوضاعه مباشرت ا
mùbārek-nèssnè-hʌkkında-mùghāyiri-
-ihtirām-èvzā"a-mùbʌshéret-et.
Profess, *v.a.* علناً اقرار ا "ʌlénʌn-ìkrār-et,
دعواسنده او dà"wàssında-òl, صاتمق
sʌtmak; مدرسلك ا mùdèrrisslik-et,
تدريسيله مشغول او tèdrīssīla-mèsh-
ghūl-òl.
Profession, *s.* اقرار علنى ìkrār-"ʌlénī;
دعوى dà"wà, ادعا iddi"ā; مشغوليت
mèshghūlìyyèt, حرفت hìrfèt, صنعت
sʌn"ʌt. [khòja, معلم mù"ʌllim.
Professor, *s.* مدرس mùdèrriss; خواجه
Proficiency, *s.* مهارت màhārèt.
Proficient, *a.* ماهر māhir.
Profile, *s.* رسم مسنم rèssmi-mùssènnem;
يان باقشى رسمى yʌn-bʌkìshi-rèssmi.
Profit, *s.* كار kyār, قزانج kʌzʌnj; فائده
fā'idé, نفع nèf", منفعت mʌnfa"ʌt;
—, *v.n.* كار ا kyār-et, قزانمق kʌzʌn-
mʌk, فائده كورمك fā'idé-ghyòrmek, انتفاع ا
ìntifā"-et, فائده مند او fā'idé-
mènd-òl; —, *v.a.* كار ويرمك kyār-
-vèrmek, فائده ويرمك fā'idé-vèrmek,

فائده fā'idé, فائده‌لو fā'idé-ol, فائده‌سی‌او fā'idéssi-ol, فائده‌لو او fā'idéli-ol.

Profligacy, *s.* چاپقینلق chàpkınlık, فسق وفجور fısık-u-fùjūr, سفاهت sèfāhèt.

Profligate, *a.* چاپقین chàpkın, سفیه sèfīh, فاسق fāsık, فاجر fājir.

Profound, *a.* درین dèrīn, عمیق "àmīk; —ly learned, متبحر mùtébàhhir.

Profoundness, Profundity, *s.* درینلك dèrīnlik.

Profuse, *a.* بول bòl, غنی ghànī; مسرف mùsarif; بذول bèzūl.

Profusion, *s.* چوقلق chòklık.

Progenitor, *s.* جد jèdd.

Progeny, *s.* ذریت zùrrìyyèt.

Prognostic, *s.* علامت "àlāmèt.

Programme, *s.* لائحه lā'iha.

Progress, *s.* ایلرولیش ìlérìléyish; ترقی tèràkki; —, *v.n.* ایلرولمك ìlérìlémek, گتمك ghìtmek.

Prohibit, *v.a.* یساق یاسقا yàssàk-et, ممنوع ایله mèmnū"-et, نهی ایله nèhy-et.

Prohibition, *s.* یساق yàssàk; نهی nèhy.

Project, *s.* تصور tàssàvvur, مطالعه mùtāla"à; —, *v.a.* تصور ایله tàssàvvur-et, مطالعه ایله mùtāla"à-et; اتمق àtmak, اندا خت ایله àndākht-et, رمی ایله rèmy-et; ایتمك ètmek; —, *v.n.* چیقمق chìkmak, ایلرو گلمك ìlérì-ghèlmek, اوزامق ùzamak.

Projectile, *s.* جسم مرمی jìssmi-mèrmī.

Prolific, *a.* برکتلو bèrékètli; یدی ویرن yèdi-vèrmn; مثمر mùsmir, محصولدار màhsūldār.

Prolix, *a.* اوزون ùzun, مفصل mùfàssàl.

Prologue, *s.* مقدمه mùkkàddimé.

Prolong, *v.a.* اوزاتمق uzàtmak, مد ایله mèdd-et, استقامتی اوزره اخراج ایله ìssti-kāméti-ùzéré-ìkhrāj-et.

Promenade, *s.* سیر sèyr, سیر و تماشا sèyr-u-tàmāshā; سیریری sèyr-yèri, مسیره mèssirė, مسیره‌گاه mèssirégháyāh, مسیر mèssīr; —, *v.n.* گزمك ghèzmek, طولاشمق dòlàshmak; —, *v.a.* گزدرمك ghèzdirmek, طولاشدرمق dòlàshdirmak.

Promiscuous, *a.* قارشق kàrishık.

Promise, *s.* سوز sùz, وعد và"d; —, *v.a.* سوز ویرمك sùz-vèrmek, وعد ایله và"d-et; —, *v.n.* گورنمك ghyèrunmek, امید ومك ùmīd-vèrmek.

Promontory, *s.* بورون bòrun.

Promote, *v.a.* رتبه ویرمك rùtbé-vèrmek, ترفیع رتبه ایله tèrfī"i-rùtbé-et; یاردم ایله yàrdım-et, معاونت ایله mù"āvénèt-et, ایلرولتمك ìlérìlètmek.

Promotion, *s.* ترفیع رتبه tèrfī"i-rùtbé.

Prompt, *a.* چابك chàbık, تیز tīz (tèz), سرعتلو sùr"àtlı, سریع sèrī"; —, *v.a.* عقلنه‌ش قومق "àklına-shèy-kòmak; لقردی اوکرتمك làkırdi-ùghrètmek, تعلیم ایله tà"līm-et.

Promptitude, *s.* چابکلك chàbıklık.

Promulgate, *v.a.* اعلان ایله ì"lān-et, نشر ایله nèshr-et, یایمق yàymak.

Prone, *a.* میال mèyyāl, مستعد mùstà"ìdd; یوزی قوین yùzu-kòyun.

Pronoun, *s.* ضمیر zàmīr.

Pronounce, *v.a.* تلفظ ایله tèlàffuz-et;

اغزه‌مك aghza-almak, قاله المق kàla-mak, تقوه‌ا tèfèvvuh-et.

nciation, s. تلفظ tèlàffuz.

, s. اثبات ìssbāt, سند sèned, حجت bùjjèt, برهان bùrhān, فرقان
-ān, سلطان sùltàn, دليل dèlīl;
شاهد shāhid; امتحان ìmtìhān,
تجربه tèjrubé; قرار kàrār, قوام
-ām; تصحيح ايچون باصلان صحيفه
-shīh - ìchin - bàssılan - sàhīfé;
رسمك الك باصلان نسخه‌سى rèssming-
-k - bàssılan - nüsskhalari; —, a.
تام قرار tāmm-kàrār; قبول ايتمز kàbūl-
-tmàz, قورقمز kòrkmàz, طيانور dàyànır.
, s. دستك dèsstek, طيانق dàyak,
پايندە payèndé; —, v.a. دستك اورمق
-sstek - wùrmak, طوتدرمق tùtdur-
mak; طوتمق tùtmak.
-pagate, v.a. اولاد يتشدرمك èvlād-
-yètishdirmek, چوجق ياپمق chòjuk-
-yàpmak; ياورى ياپمق yàvri-yàpmak;
تورتمك tùrtmek; نشر ا nèshr-et,
يايمق yàymak. [نشر nèshr.
Propagation, s. ايلاد ilād; تولد tèvèllud;
Propel, v.a. يوروتمك yùrutmek, سوق ا
sèvk-et, تحريك ا tàhrik-et, سورمك
Propensity, s. ميل mèyl. [sùrmek.
Proper, a. مناسب mùnāssib, لايق
lāyik, سزا sèzā, شايان shāyān;
شايسته shāyèsté, جسبان jùssbān;
اهل èhl, ارباب èrbāb; كندو or كندى
kèndi, اصل àsel, اصل كندى àsel-
-kèndi, ذاتى zātī; خاص khāss.
Property, s. مال māl, منال mènāl,
واريت vàrìyyèt; خاصه khāssa.

Prophecy, s. پيغمبر طرفندن ويريلان خبر pèy-
ghàmbèr-tàrafindan-vèrilen-khàbar.
Prophesy, v.n. خبر ملهمى اخبار ا
khàbari - mùlhèmi - ìkhbār - et,
الهام طريقيله ناسه غائبدن خبر ويرمك
ìlhām - tàrikìla-nāssa - ghā'ibdan -
- khàbar - vermek, پيغمبرلك ا pèy-
ghàmbèrlik-et; مستقبلدن بحثله قطعيا
mùsstàkbeldan - bàhsıla - kà-
t''iyyen-hùkm-et.
Prophet, s. پيغمبر pèyghàmbèr, رسول
rèssūl, نبى nèbī. [fakàtini-tàhsīl-et.
Propitiate, v.a. تحصيل ا شفقتنى shè-
Propitious, a. مساعد mùssā''id.
Proportion, s. نسبت nìssbèt; تناسب
tènāssub; rule of —, اربع متناسبه
èrbà''i - mùténāssébé; —, v.a.
تناسب اوزره تقسيم ا tènāssub-ùzéré-
-tàksīm-et; نسبتنده ياپمق nìssbètinda-
yàpmak.
Proportionate, a. متناسب mùténāssib.
Proposal, s. تكليف tèklīf.
Propose, v.a. تكليف ا tèklīf-et; —, v.n.
نيت ا nìyyèt-et, قورمق kùrmak;
ديمك dèmek, سويلمك sùwèylémek;
كنديني عرض ا kèndini-''àrz-et, طالب او
tālib-ól.
Proposition, s. قول kàvl, دعوى dà''wà,
سوز sèz, لقردى làkirdi; قضيه kàzìyyé.
Propound, v.a. درميان ا dèr-mèyān-et,
بسط ا bàsst-et, بيان ا bèyān-et.
Proprietor, m. Proprietress, f. s. مال
صاحبى māl-sāhibi; ملك صاحبى
mùlk-sāhibi; صاحب sāhib.
Propriety, s. مناسبت mùnāssébèt.

Prorogation, *s.* تعطيل tà''til.

Prorogue, *v.a.* تعطيل ا tà''til-et.

Prosaic, *a.* منثور mènsūr ; ثقلت ويرر

Prose, نثر nèssr (nèssir). [sìklet-vèrir.

Prosecute, *v.a.* مجرمه دعوى اچمق mùjrima - dà''wà - èchmak, دعواجى او dà''wàji-òl ; دوام ا dèwām-et.

Prosecution, *v.a.* دعوا اچمقلق dà''wa-èchmaklik.

Prosecutor, *s.* جنحه دعواسندة مدعى اولان jùnha - dà''wassinda - mùddà''i - òlan-Àdam. [dèmmé.

Proselyte, *s.* مهتدى mùhtédī, دونمه

Prosody, *s.* عروض ''àrūz.

Prospect, *s.* نظارت nàzārèt ; اميد ùmìd, مأمول mè'mūl.

Prospectus, *s.* اعلاننامه i''làn-nāmé.

Prosper, *v.n.* فلاح بولمق fèlāh-bùlmak, ايشى طوغرى كتمك ìshi-dòghru-ghìtmek, ايشى يولندة ìshi-yòlunda-òl.

Prosperity, *s.* دولت dèvlèt, اقبال ìkbāl.

Prosperous, *a.* صاحب دولت و اقبال sāhibi - dèvlet - vé-ìkbāl ; مساعد mùssā''id.

Prostitute, *s.* فاحشه fāhishé, صوقاق روسپيسى sòkak-(òrosspossu) ; —, *v.a.* فاحشه كبى راست كلنه رام ا fāhishé-ghibi-ràsst-ghèlène-rām-et ; — one's self, فاحشه او fāhishé-òl, فاحشه لك ا fāhishélik-et.

Prostitution, *s.* فاحشه لك fāhishélik.

Prostrate, *a.* يوزى قويين yùzu-kòyun ; —, *v.a.* يقمق yìkmak, يرة چارپمق yèra - chàrpmak ; قوتنى كسمك kùvvètini - kèssmek ; يرة بوغمق kèdéra-bòghmak.

Prostration, *s.* يرة اتمقلق yèra-àtmaclik ميجالسزلك mèjālsizlik.

Protect, *v.a.* حفظ ا hìfz-et, محافظه ا mūhāfaza - et, حمايه ا hìmāyé - et ; صيانت ا sìyānèt-et ; ارقه او àrka ; تصحب ا tàssàhhub-et. [hìmā

Protection, *s.* محافظه mùhāfaza ; حمايه

Protector, *s.* حافظ hāfiz, محافظ mūhāfiz, حامى hāmī ; ارقه àrka ; محفظه màhfaza

Pro tem., *ad.* موقتاً mùvàkkatan.

Protest, *s.* پروتسطو pròtèssto ; —, *v.* پروتسطو ويرمك pròtèssto - vèrmek ; يمين ا yèmīn-et ; —, *v.a.* ادعا ا ìddi''a-et, قوياً بيان ا kàviyyan - bèyān-et پروتسطو ا pròtèssto-et.

Protestant, *a.* پروتستانت pròtesstānt —, *s.* پروتستانت pròtesstānt.

Protestantism, *s.* پروتستانتلق pròtesstāntlik.

Protocol, *s.* مضبطه màzbata. [tāntlik.

Protract, *v.a.* اوزاتمق ùzàtmak, تمديدا tèmdīd-et ; رسم ا rèssm-et.

Proud, *s.* كبرلو kibirli, متكبر mùtékèbbir, فضول fàdūl (fòdul), فرعون fir''àvn ; مفتخر mùftàkhir.

Prove, *v.a.* اثبات ا ìsbāt-et ; —, *v.n.* چيقمق chìkmak. [-sàman.

Provender, *v.a.* اوت ارپه صمان òt-àrpa-

Proverb, *s.* ضرب مثل zàrbi-mèssel, لقردى làkirdi.

Proverbial, *a.* ضرب مثل حكمنه كيرمش zàrbi-mèssel-hùkmuna-ghirmish.

Provide, *v.a.* تدارك ا tèdāruk-et(-rik) ; ترتيب ا tèrtīb-et ; ويرمك vèrmek ;

-for, *v.a.* تعیشنی ویرمك tà"àyyu-
-nu-vèrmek, حوائجنی ویرمك
-ā"ijni-vèrmek, باقمق bàkmak,
بسلمك bèsslémek; خدمت بولمق
-dmet-bùlmak, خدمتنه صوقمق
-dméta-sòkmak; —ded that, شو
شرطله shù-shàrtla-ki, بشرطانکه
-shàrti-ān-ki.
-idence, *s.* عاقبت اندیشلك "āki-
-et-èndīshlīk, عقل "àkl, بصیرت
-sīret; الله Allāh, حق تعالی hàkk-
-tà"ālà; رزاق rèzzāk, حافظ hāfiz,
پروردگار pàrvèrdighyār; عنایت
-māyet, احسان ihsān, مرحمت
-rhàmet. [ایش ish.
-vince, *s.* ایالت èyālèt; وظیفه wàzīfé,
-vision, *s.* تدارك tèdāruk (-ik);
اکمك èkmek, نانپاره nān-pārè; شرط
-shàrt; —s, *s. pl.* ذخیره zàkhīrè (*pl.*
ذخائر zàkhā'ir).
-roviso, *s.* شرط shàrt. [īrāss.
-rovocation, *s.* اغضاب ighzāb; ایراث
-rovoke, *v.a.* قزدرمق kìzdìrmak,
دارلتمق dàrìltmak; ایراث ایراث īrāss-et, سبب‌او
sèbeb-òl.
Proximity, *s.* قرب kùrb, جوار jìwār.
Proxy, *s.* وکیل vèkīl; وکالتنامه vèkyālet-
-nāmé. [بصیرتلو bàssìrètli.
Prudent, *a.* عقللو "àkllì, عاقل "ākīl,
Prune, *s.* قورو اریك kùru-èrìk; —, *v.a.*
بودامق bùdamak.
Prussia, *s.* پروسیا دولتی Prūssia-dèvleti.
Prussian, *s.* and *a.* پروسیالو Prūssiali.
Puberty, *s.* بلوغ bùlūgh.
Public, *a.* علنی "àlénī; رسمی rèssmī;
عمومی "ùmūmī; میری mīrī, بکلك
bèghlik; عامره "āmirè; معموره
mà"mūrè; خاص khāss; — paper,
غزته ghàzèta; — house, میخانه mèy-
-khānè, لوقانده lòkànda; — service,
دولت‌خدمتی dèvlet-khìdméti (hìz-);
—, *s.* عالم "ālım, ناس nāss, خلق
khàlk, اورتهلق òrtalìk; جمهور jùmhūr.
Publican, *s.* میخانه‌جی mèy-khānèji.
Publication, *s.* نشر nèshr.
Public-house, *s.* میخانه mey-khānè.
Publish, *v.a.* اعلان ا"lān-et, نشرا nèshr-
-et; باصمق bàssmak, طبع ا tàb"-et,
طبع‌وتمثیل ا tàb"-u-tèmsīl-et.
Publisher, *s.* کتابجی kìtābji.
Puddle, *s.* کول ghyòl; — about, *v.n.*
چامورلرده کزنمك chàmūrlarda-ghè-
zinmek. ["àbess, صاچمه sàchma.
Puerile, *a.* چوجقلق chòjukluk, عبث
Pugilism, *s.* مشته غوغاسی تعلیمی صنعتی
mùshta-kàwghassi-tà"limi-sàn"àti.
Pugilist, *s.* مشته غوغاسیجی mùshtè-
-kàwghassiji.
Puke, *v.n.* قوسمق kùssmak, قی کتورمك
kày-ghètirmek, استفراغ ا isstifrāgh-et.
Pull, *s.* چکش chèkish; —, *v.a.* چکمك
chèkmek; — back, *v.a.* کیرو چکمك
ghèri-chèkmek; —, *v.n.* کیرو چکلمك
ghèri-chèkilmek; — down, یقمق
yìkmak, هدم ا hèdm-et; دوشرمك
dùshurmek; — in, ایچرو چکمك
ìchèri-chèkmek; — off, چیقارمق
chìkàrmak, اندرمك èndirmek;
قوپارمق kòpàrmak; — out, طیشاری
dìshàri-chèkmek; سوکمك

sàkmek, چیقارمق chìkàrmak; — up, *v.a.* سوکمك sùkmek, چیقارمق chìkàrmak; ضابطه کوترمك zàbita-ghyèturmek; — —, *v.n.* دورمق dùrmak. [ببیومش پلیج bìyumush-plìij.

Pullet, *s.* کنج طاوق ghènj-tàwuk,

Pulley, *s.* بقره màkara. [*ghara*-mènsūb.

Pulmonary, *a.* اك جکرك منسوب àk-jì-

Pulp, *s.* میوه‌نك اتی mèyvénin*g*-èti; لاپه‌کی هیئت làpa-ghìbi-hèy'èt.

Pulpit, *s.* کرسی kyùrsi, منبر mìnbar.

Pulsate, *v.n.* نبض کبی اورمق nàbz-ghìbi--wùrmak. [-*hàr*ékèti.

Pulsation, *s.* نبضك حرکتی nàbzin-

Pulse, *s.* نبض nàbz; حبوبات hùbūbàt.

Pulverize, *v.a.* توز ا توز tòz-et, سحق ا sàhk--et, ازمك èzmek. [-*tàshi*.

Pumice-stone, *s.* سونکر طاشی sùnghar-

Pump, *s.* طلومبه tùlumba; ایتجه قوندرمه ìnja-kùndura; —, *v.a.* طلومبه ایشلتمك tùlumba-ìshlatmek; طلومبه ایله چکمك tùlumba-ìla-chekmek (*or* اغزندن لقردی قاپمق الماق àlmak), àghzindan-làkirdi-kàpmak.

Pumpkin, *s.* قباق kàbak.

Pun, *s.* مضمون màzmūn; —, *v.n.* مضمون سویلمك màzmūn-sùwèylé-mek.

Punctual, *a.* وقتیله کلان wàktīla-ghèlan.

Punctuality, *s.* وقتیله کلمکلك wàktīla--gèlmeklik. [-*wàktinda*.

Punctually, *ad.* وقتلو وقتنده wàkitli-

Punctuate, *v.a.* طوراق یرلرینی اشارت ا dùrak-yèrlərini-ìshāret-et.

Punctuation, *s.* طوراق یرلرینی اشارت ایتمکلك dùrak-yərlərini-ìshāret-ètmeklik.

Pungent, *a.* سرت sèrt, کسکین kèsskin.

Punish, *v.a.* تأدیب ا تکدیر ا tè'dīb-et, tèkdīr-et, مجازات ا mùjāzāt-et, جزاسنی ویرمك jèzāssini-vèrmek; ایتجتمك ìnjitmek.

Punishment, *s.* تأدیب tè'dīb, مجازات mùjāzāt, جزا jèzā, عقوبت "ùkūbèt.

Punning, *s.* مضمون سویلمکلك màzmūn--sùwèylémeklik.

Punster, *s.* مضمونجی màzmūnju.

Puny, *a.* علیل "àlīl.

Pup, *s.* کوپك یاوریسی kyùpek-yàvrissi.

Pupil, *s.* شاکرد شاگرد shà*gh*ird, تلمیذ tèlmīz; وصی‌یه سپارش اولنمش یتیم wàssīya--sìpārish-òlunmush-yètīm; — of the eye, کوز ببکی gh*y*ùz-bèbè*gh*i, مردمك مردمکی mèrdumèki-chèshim, انسان العین ìnsānu-'l-"àyn.

Puppy, *s.* کوپك یاوریسی kyùpek--yàwrussu; impertinent —, ادبسز قاطر èdebsiz-kàtir.

Purchase, *s.* صاتون النان شی sàtīn-àlìnan--shèy; الش àlish, الم àlim, شرا shìrā, جرائقال قوتی اشترا ìshtirā, ستد sìtèd; جرائقال قوتی jèrri-èsskāl-kùvvèti; مسند قوت mèssnedi-kùvvèt; واسطه قوت wàssi-ta'i-kùvvèt; —, *v.a.* المق àlmak, صاتون المق sàtīn-àlmak, اشترا ا ìshtirā-

Purchaser, *s.* مشتری mùshtérī. [-et.

Pure, *a.* خالص khāliss, صافی sāfī, صاف sàf; تمیز tèmīz, پاك pāk, طاهر tāhir.

Purgative, *a.* and *s.* مسهل mùsshil.

Purgatory, *s.* اعراف à"rāf, برزخ bèrzàkh.

rge, *s.* مسهل mùsshil; —, *v.a.* عمل تميزلمك ''àmɛl - vèrmek; ويرمك tèmizlémek.

rify, *v.a.* تميزلمك tèmizlémek, تطهيرا tàthīr-et, تصفيه ا tàssfiyyé-et.

rity, *s.* تميزلك tèmizlik, خالصلق khālɪsslɪk, صفوت sàfvèt; عفت ''iffèt, عصمت ''ìssmet, پاكدامنلك pākdāmɛnlik; طهارت tàhārèt.

rloin, *v.a.* چالمق chàlmak, سرقت ا sɪrkàt-et.

Purple, *a.* مور mòr; —, *s.* كسوت پادشاهى kìssvèti-pādishāhī.

Purport, *s.* مأل mà'āl, معنا mà''nà, فحوى fàhwà, مفهوم mèfhūm; —, *v.n.* مأللندرا mà'ālinda-òl.

Purpose, *s.* نيت nìyyèt, مرام mèrām; —, *v.a.* قورمق kùrmak, نيت ا nìyyèt--et; on —, مخصوص màkhsūss; قصداً kàssdan, عمداً ''àmdan.

Purse, *s.* كيسه kèyssé, همیان hìmyān; (sum of 500 piastres) كيسه اقچه kèyssé-àkcha. [jassi.

Purser, *s.* كمى خواجه سى ghèmi-khò-

Puralain, *s.* سميزاوت sèmiz-òt.

Pursue, *v.a.* قوغالمق kòghalamak, تعقيب ا tà''kīb-et; پيشنه دوشمك pèshina-dùshmek; دوام ا dèwām-et, مشغول او mèshghūl-òl.

Pursuit, *s.* تعقيب tà''kīb. [-mè'mūru.

Purveyor, *s.* ذخيره مأمورى zàkhɪré-

Pus, *s.* ارنك ìrɪng, جراحت jèrāhàt.

Push, *v.a.* ايتمك ìtmek, سورمك sùrmek, قاقمق kàkmak; — back, *v.a.* كيرو سورمك ghèri-sùrmek; — —, *v.n.* كيرولمك ghèrilémek; — in, *v.a.* صوقمق sòkmak; — —, *v.n.* صوقلمق sòkulmak; — on, *v.n.* ايلرو سورمك ìléri-sùrmek; — out, *v.a.* طيشارى سورمك dìshàri-sùrmek; — —, *v.n.* طيشارى چيقمق dìshàri-chɪkmak.

Pusillanimity, *s.* قورقاقلق kòrkaklɪk, جبن jùbn. [اوچق ùchuk.

Pustule, *s.* سويلجه sìvilja, چبان chɪbàn,

Put, *v.a.* قومق kòmak, وضع ا wàz''-et; — about, *v.a.* راحت براقمامق rāhat--bràkmamak; — —, *v.n.* كمى يى چويرمك ghèmiyi-chèvirmek; — a stop to, منع ا mèn''-et; — away, يرينه قومق yèrina--kòmak; صاقلامق sàklamak; دفع ا dèf''-et; بوشامق bòshamak; — back, *v.n.* كيرو دونمك ghèri-dònmek; — —, *v.a.* كيرو قومق ghèri-kòmak; — by, صاقلامق sàklamak; ادارا ìdārá-et; — down, باصدرمق bàssdirmak, منع ا mèn''-et; باصمق bàssmak; — forth, ياترمق yàtirmak; چيقارمق chɪkàrmak; اوزاتمق ùzàtmak; اچمق àchmak; طيشارى ا dìshàri-et; — forward, درپيش ا dèr-pīsh-et; — in fear, قورقتمق kòrkutmak; — in for, طالب او tālib-òl; — in print, غزته يه ghàzètaya-bàssmak; — off, باصمق چيقارمق chɪkàrmak; دفع ا dèf''-et; صكره يه براقمق sòngraya - bràkmak, تأخيرا tà'khīr - et; — — one's clothes, صويندمق sòyunmak; — on, *v.a.* كيمك ghìymek; طاقنمق

tàkinmak; — out, سوندرمك sàndurmek, اطفا ا ìtfā-et; چيقارمق chìkàrmak; اچمق àchmak; اوزاتمق ùzàtmak; — — at interest, فائضه فائضه ياترمق ويرمك fā'iza-vèrmek, fā'iza-yàtirmak; — out of conceit, بورنني قيرمق kìrmak, bùrnunu-kìrmak; — — — — with, بزدرمك bèzdirmek; — up, v.n. قونمق kònmak, قوناق ا kònak-et, انمك ènmek; — —, v.a. يرينه قومق yèrina-kòmak; — — for sale, صاتيلق ا sàtilìk-et; — — to auction, مزاده ويرمك mèzāda-vèrmek; — up with, صبرا sàbr-et, چكمك chèkmek, تحمل ا tàhàmmul-et; اوينه انمك èvina-ènmek, اوندة مسافر او èvinda-mùsāfir-òl; — upon, الداتمق ازيت ا àldatmak; èzìyyèt-et, راحتسز ا rāhatsìz-et.

Putrefy, v.n. چورومك chùrumek, قوقمق kòkmak.

Putrid, a. قوقمش kòkmush, متعفن [mùta''àffin.

Putty, s. جامجي معجوني jàmji-mà''jūnu; —, v.a. معجونلمق mà''jūnlamak.

Puzzle, s. ياكلتماج yàngìltmàj (yànìlt-), ياكلتمق yàngìltmak (yànìlt-), شاشرتمق shàshirtmak.

Pyramid, s. اهرام èhrām; the pyramids of Egypt, فرعون دپه لرى fir'àvn-tèpéléri.

Pyramidal, a. اهرامى الشكل èhrāmìyyu-'sh-shèkil.

Pyrotechnics, s. pl. فشنكجيلك صنعتى fishènkjilik-sàn''àti (fishèk-).

Q.

Quack, s. يلاندن هكيم yàlàndan-hèykim, بوقدن هكيم bòkdan-hèykim, حقه باز hòkkabāz; اوردك سسى èrdek-sèssi; —, v.a. لاعن علم معالجه ا lā-''àn-''ilmin-mù''ālèjé-et; —, v.n. اوردك اوردك سس ا èrdek-sèss-et; كمى سس ا èrdek-ghìbi-sèss-et.

Quadrangle, s. اورته سى حولى درت ياني بنا اولان هيئت òrtassi-hàvli-dàrt-yànibìnā-òlan-hèy'et.

Quadrant, s. ربع دائره rùb''i-dā'irè; اوقتانت òktànt.

Quadrilateral, a. and s. ذو اربعة الاضلاع zū-èrbà''atu-'l-àdlā'', درت كوشه dàrt-kyòshé.

Quadrille, s. بر نوع رقص bìr-nev''i-ràkss.

Quadruped, s. درت اياقلو حيوان dàrt-àyakli-hàywān, چارپا chàrpā.

Quadruple, s. درت قات dàrt-kàt, درت مثلى dàrt-mìsali; —, v.a. درت قات ا dàrt-kàt-et; —, v.n. درت قات او dàrt-kàt-òl.

Quaff, v.a. ايچمك ìchmek, اتمق àtmak, چاقمق chàkmak.

Quagmire, s. بتاق bàtak, بتاقلق bàtak-lìk.

Quail, s. بلدرجين bàldurjin; —, v.n. قورقمق kòrkmak, يلمق yìlmak.

Quaint, a. تحاف tùhāf, عجيب ''àjīb (àjā'ib).

Quake, v.n. تترمك titrémek, دترمك dìtrémek, لرزان او làrzān-òl.

Qualification, s. استحقاق àstìhkāk; صورت استحقاق sūrèti-àstìhkāk;

استثنا isstissnā, اعتراض i"tirāz, تعديل
ta"dīl, تنبيه tènbīh, شرط shàrt.

Qualify, *v.a.* تعديل ا ta"dīl-et; استحقاق
isstihkāk-vèrmek, ويرمك وسيله vèssīlé'i-isstihkāk-ol; —,
v.n. استحقاق كسب ا isstihkāk-kèsb-et.

Quality, *s.* كيفيت kèyfiyyèt, خاصه khāssa; رتبه rùtbé; صوى sòy, جنس jinss.

Qualm, *s.* كوكل بولانمسى ghyùngul-bù-lànmassi, يورك بولاندیسى yùrèk-bù-làndissi; — of conscience, شبهه shùbhé; ندامت nèdāmèt.

Quantity, *s.* كميت kèmiyyèt, مقدار mikdār, قدر kàdr (kàdar).

Quarantine, *s.* قرانتينه kàrantina; تحفظ خانه tàhàffuz-khāné.

Quarrel, *s.* غوغا (kàwgha), نزاع nizā", منازعه mùnāza"à; —, *v.n.* بوزشمق bòzushmak; غوغا ا (kàwgha)-et, نزاع ا nizā"-et.

Quarry, *s.* طاش اوجاغى tàsh-òjaghī; آو àv, صيد sàyd, شكار shikyār; بيوك biyuk-òk; —, *v.a.* چيقارمق chikàrmak; ايشلتمك ishlètmek.

Quart, *s.* ايكيوزسكسان درهملك اولچى ikiyuz-sèksan-dirhèmlik-òlchu.

Quarter, *s.* درتدبر dùrtda-bir, ربع rùb", چاريك chàr-yèk (chèyrek); ديلم dilim; طرف tàraf, يان yan, جانب jānib, سو sū; حوالى hàwāli; جهت jihèt; سكز كيلهلك ذخيره sèkiz-kilélik-zakhīré-òl-chussu; —s, *s. pl.* قوناق kònak; دائره dā'iré; اوطه òda; —, *v.a.* دردبولمك dùrda-bòlmek; اوطورتمق òturtmak, قوناق ا kònak-et; winter-quarters, قشلا kishla, قشلاق kishlàk, قشلاغ kishlàgh.

Quarterdeck, *s.* كوكرتهنك قيچ طرفى ghyùghèrtaning-kìch-tàrafi.

Quatrain, *s.* رباعى rùbā"ī.

Quay, *s.* اسكله isskèlé, ريختم rìkhtim.

Queen, *s.* قرالچه kìràlicha.

Queer, *a.* عجيب "àjīb ("àjā'ib).

Quell, *v.a.* باصدرمق bàssdirmak, حقندن كلمك hàkkindan-ghèlmek, زجر ا zèjr-et.

Quench, *v.a.* سوندرمك sòndurmek, اطفا ا itfā-et; سوسزلق دفع ا sùsuzluk-dèf"-et.

Query, *s.* سؤال sù'āl; جاى سؤال jāyi-sù'āl; —, *v.n.* شبهه shùbhé-et.

Quest, *s.* ارامقلق àramaklìk; to go in — of, كيدوب ارامق ghìdup-àramak.

Question, *s.* اذيت èzìyyèt, شكنجه shikènjé; —, *v.a.* سؤال صورمق sù'āl-sòrmak, سؤال ا sù'āl-et; استنطاق ا isstintāk-et; شبهه ا shùbhé-et; to put to the —, اذيت ا èzìyyèt-et.

Quick, *a.* چابك chàbìk, تيز tìz (tèz), سريع sèrī", سرعتلو sùr"àtlì; جانلو jānlì, ديرى dìri, حى hàyy; حيوانك hàywāning-dìri-èti, ات èt.

Quicken, *v.a.* تعجيل ا tà"jīl-et, تسريع ا tèssrī"-et; جان ويرمك jān-vèrmek, جانلندرمق jānlandirmak, ديرلتمك dìrìltmek, احيا ا ihyā-et; ديرلمك

dìrilmek ; چوجغی دیرلمك chòjughu--dìrilmek. [mish-kìrèch.

Quicklime, *s.* سونمامش کیرچ sànma-

Quickly, *ad.* چابك chàbìk.

Quickmatch, *s.* فتیل fìtìl.

Quickness, *s.* چابکلك chàbìklìk.

Quicksilver, *s.* جیوه jìwa, زیبق zìbàk.

Quiet, *a.* صوص sùss ; اوصلو òsslu, تمکینلو tèmkìnli, سکونتلو sùkyūnètli ; آسوده āssūdé ; —, *a.* and *s.* راحت rāhat, اسایش āssāyish ; —, *s.* سکونت sùkyūnèt ; —, *v.a.* تسکین ا tèsskìn--et ; سسنی کسمك sèssini-kèsmek, صوصدرمق sùssdurmak ; — ! *int.* صوص sùss ; to be —, تك دورمق tèk-dùrmak ; in a — way, اصوللە òssūlla.

Quietly, *ad.* یواش یواش yàwāsh-yàwāsh.

Quietness, *s.* سسسزلك sèssszlìk, تلاشسزلك tèlashsizlik.

Quill, *s.* قوش توبی kùsh-tùyu ; اچلمامش توی قلم àchilmamish-tùy-kàlam ; —, *v.a.* اینجه اینجه قیرمق ìnja-ìnja-kìrmak, قیرمه قیرمه ا kìrma-kìrma-et.

Quilt, *s.* یورغان yùrghan ; —, *v.a.* پاموقلو خرقه کبی دیکمك pàmuklikhìrka-ghìbi-dìkmek.

Quince, *s.* ایوه àywa. [sùlfātò.

Quinine, Sulphate of Quinine, *s.* صولفاتو

Quinsy, *s.* خناق khùnnāk. [-'l-khùlāssa.

Quintessence, *s.* خلاصة الخلاصه khùlāssatu-

Quire, *s.* کاغددسته سی kyāghid-dèsstéssi, دسته dèsstè ; خوانندکان کروهی khānèndéghyān-ghyùrūhu.

Quit, *v.a.* براقمق bràkmak, ترك ا tèrk--et ; —, *v.n.* چیقمق chìkmak.

Quite, *ad.* بتون بتون bìtun-bìtun, کلیاً kyùlliyyan ; کاملاً kyāmilan, هر وجهله hèr-wèjhla.

Quitrent, *s.* اجاره ìjārè. [hèr-wèjhla.

Quits, *ad.* باش bàsh, بر بر bìr, برابر bèrābèr, نه اله جق نه ویره جك nè-àlajak-nè-vèrèjek.

Quiver, *s.* اوقدان اوقدانلق òkdān, òkdanlìk, تیرکش tīrkèsh ; —, *v.n.* اوینامق òynamak, تترمك tìtrémek.

Quiz, *v.a.* ذوقلنمك zèvklɪnmek.

Quondam, *a.* سابق sābìk ; —, *ad.* سابقا sābìkā.

Quota, *s.* پای pày, حصه hìssé.

Quotation, *s.* اقتباس ایله ایراد ایتمکلك ìktibāss-ìla-īrād-ètmeklik.

Quote, *v.a.* بشقه نك الفاظنی ایراد ا bàsh-kaning-èlfāzini-īrād-et. [met.

Quotient, *s.* خارج قسمت khāriji-kìss-

R.

Rabbi, Rabbin, *s.* خخام khàkhām.

Rabbit, *s.* اطه طوشانی àda-tàwshani.

Rabble, *s.* ایاق طاقمی àyak - tàkìmi, اسافل ناس èssāfili-nāss. [mush.

Rabid, *a.* قدوز kùduz, قدورمش kùdur-

Race, *s.* قوشی kòshu ; جنس jìnss, صوی sòy, صوی صوب sòy-sòp, سلسله sìlsilé ; —, *v.n.* قوشمق kòshmak.

Racecourse, *s.* قوشی میدانی kòshumèydāni.

Racehorse, *s.* یارش ایچون بسلنان آت yàrish-ìchin-bèsslénan-àt.

Racer, *s.* یارش ایدن ات yàrish-èden-àt.

Rack, *s.* شکنجه shìkènjé.

-iance, Radiancy, *s.* لمعان lèm"ān ; نور nūr.

-iant, *a.* پارلاق pārlàk, منير mùnīr.

-iate, *a.* مركزدن اطرافه داغتمق mèrkɛzdan-ètrāfa-dàghtmak ; —, *v.n.* مركزدن اطرافه داغلمق mèrkɛzdan-ètrāfa-dàghlmak.

-dical, *a.* كلى kyùllī, اساسدن èssāssdan, كوكدن kyùkdan ; —, *s.* جمهورجى jùmhūrjy.

-dish, *s.* طورپ tùrp.

-dius, *s.* نصف قطر nìssfi-kùtr ; تكرلك پرمغى tèkɛrlek-pàrmaghi.

-fle, *s.* پيانقو piyànko ; —, *v.a.* پيانقويه قومق piyànkoya-kòmak.

Raft, *s.* صال sàl, كلك kèlek.

Rafter, *s.* كريش kìrish.

Raftsman, *s.* صالجى sàlji.

Rag, *s.* بزپارچه سى pàchàvra, بز پارچه سى bèz - pàrchassi ; rags and tatters, اسكى پوسكى èsski-pùssku. [chàpkini.

Ragamuffin, *s.* صوقاق چاپقينى sòkak-

Rage, *s.* اويكه (ùfkè), حدت hìddèt, غضب ghàzab, خشم khìshm ; —, *v.n.* حدتلنمك hìddetlɛnmek ; (wind or sea) پك فرطونه او pèk-fìrtina-òl.

Ragged, *a.* يرتق yìrtik ; پروزلو pùruzlu ; اسكيلكيلو èsskilar-ghìyili.

Raid, *s.* اقين àkin.

Rail, *s.* پرمق pàrmak ; —s, *s. pl.* پرمقلق pàrmaklik ; —, *v.n.* تزييف ا tèzyīf - et, اغزينى اچمق àghzini--àchmak, اطاله لسان ا itālé'i-lìssān-et.

Railing, *s.* Railings, *s. pl.* پرمقلق pàrmaklik.

Railroad, Railway, *s.* تيموريول (dèmir) [-yòl.

Raiment, *s.* روبه (ùrùba), اثواب èsswāb (èssbàb), لباس lìbāss (*pl.* البسه èlbissé).

Rain, *s.* يغمور yàghmur, باران bārān, رحمت ràhmèt, مطر màtar ; —, *v.a.* ياغمق yàghmak ; —, *v.n.* يغمور ياغمق yàghmur-yàghmak.

Rainbow, *s.* علائم السما "àlā'imu-'ss--sèmā (èlégħim - sāmā), قوس قزح kàvssi-kùzāh.

Raise, *v.a.* قالدرمق kàldirmak ; يوكسلتمك yùkseltmek, ترفيع ا tèrfī"--et ; نصب ا nàssb-et, دكمك dìkmek ; (the dead) ديرلتمك dìriltmek, احيا ا ìhyā-et ; (the dead at the resurrection) حشر ا hàshr-et, نشر ا nèshr-et ; (plants) اكوب فلزلندرمك èkip-fìlizlɛndirmek ; — a siege, محاصره دن مح چكلمك mùhāssaradan - chèkilmek ; — the voice, پك سويلمك pèksùwèylɛmek, پك اوقومق pèk-òkumak, پك چاغرمق pèk-chàghirmak ; — the price, بها ارترمق bàhā-àrtirmak ; — an outcry, ييغره yàyghara--chìkàrmak ; — seed, چوجق يتشدرمك chòjuk-yètishdirmek ; — one's spirits, كيف يتشدرمك kèyf - yètish - dirmek, شنلندرمك shènlɛndirmek, فراحلندرمق fèrāhlandirmak ; — the wind, پاره بولمق (pàra)-bùlmak.

Raisin, *s.* قورو اوزوم kùru-ùzum.

Rake, *s.* طراق tàrak, باغچه طراغى bàghcha-tàraghi ; زندوست zèndòsst, زنپاره (zàmpàra) ; —, *v.a.* طرامق tàramak.

Rally, *v.n.* عقلی باشنه کلمك "àkli--bàshina-ghèlmek, ایلمق àyilmak, داورانمق dàvranmak; طوپلانمق tòplanmak, یکیدن نظامه کیرمك yèngidan-nìzāma-ghìrmek; —, *v.a.* یکیدن نظامه قومق tòplamak, یکیدن نظامه قومق yèngidan-nìzāma-kòmak; اولاشمق ùlashmak, ملاقی او mùlāki-ùl; طاقلمق tàkilmak, صاتاشمق sàtashmak, ذوقلنمك zèvklanmek.

Ram, *s.* قوچ kòch; شاهمردان shāh--mèrdān; —, *v.a.* صیقشدرمق sìkishdirmak; — in, صوقمق sòkmak, سورمك sùrmek; — home, یرینه سورمك yèrina-sùrmek.

Ramble, *s.* کزمه ghèzmè, تفرج tèfèrruj; —, *v.n.* کزمك ghèzmek, طولاشمق dòlashmak.

Ramification, *s.* قول kòl, چتال chàtal, فرع fèr", شعبه shù"bé; —s, *pl.* متفرعات mùtéfèrri"āt.

Rammer, *s.* طوقماق tòkmak.

Rampart, *s.* قلعه دیواری kàl"à-dìwāri, قلعه بدنی kàl"à-bèdéni.

Ramrod, *s.* تفنك چبوغی tùfènk-chìbùghu, چبوق chìbùk. [bòzuk.

Rancid, *a.* اکشیمش èkshimish, بوزق

Rancour, *s.* کین kìn, بغض bùghz.

Random, *a.* at —, *ad.* راست کلشنه ràsst-ghàlishina, راست کلهسیه ràsst-ghèlèssiya.

Range, *s.* صره sìra; منزل mènzil; بوی bòy; طولاشش dòlàshish, کزمه ghèzmé; مطبخ اوجاغی màtbàkh-òjàghi; —, —, *v.n.* طولاشمق dòlashmak, کزمك ghèzmek; سورمك sùrmek, کتمك ghìtmek; —, *v.a.* دیزمك dìzmek, ترتیب ا tèrtīb-et.

Rank, *s.* رتبه rùtbé; صف sàff, صره sìra; — and file, نفرات nèférāt; —, *a.* اجی àji, اکشی èkshi, قوقار kòkar; کوّوتلو kùvvètli, صیق sìk, بویلو bòylu; —, *v.n.* کلمك ghèlmek; —, *v.a.* صایمق sàymak, عد ا "àdd-et.

Rankle, *v.n.* یارهیه صاپلنوب قالمق yàraya-sàplanìp-kàlmak.

Ransom, *s.* فدیه fìdyé; —, *v.a.* فدیه ویرب قورتارمق fìdyé-vèrup--kùrtàrmak, تخلیص ا tàkhlīss-et.

Ranunculus, *s.* کرید لاله‌سی ghìrid--lālèssi.

Rap, *s.* چالش chàlish, اورش wùrush; —, *v.n.* چالمق chàlmak, اورمق wùrmak.

Rape, *s.* غصباً قاریه‌واقع اولان تصرف ghàssban-kàriyyé-vwāki"-òlan-tàssàrruf; —, *v.a.* غصباً تصرف ایتمك ghàssban-tàssàrruf-ètmek.

Rapid, *a.* چابك chàbìk, تیز tīz (tèz), سرعتلو sùr"àtli, سریع sèrī", حیزلو hìzli; rapid, rapids, *s.* اقندی‌یری àkindi-yèri. [sùr"àt, حیز hìz.

Rapidity, *s.* چابکلك chàbìklik, سرعت

Rapine, *s.* یغما yàghma, غارت ghāret.

Rapture, *s.* سوینج sèvinj, سرور sùrūr, ممنونیت mèmnūnìyyèt; حال hāl, وجدان vìjdān.

Rare, *a.* نادر nādir, از بولنور àz-bùlunur, نادیده nā-dìdé.

Rarefy, *v.a.* خفیفلتمك khàfīfiltmek; قبارتمق kàbartmak, تخلخل ایتدرمك tàkhàlkhŭl-ètdirmek.

Rarely, *ad.* نادراً از nādiran, àz.

Rascal, *s.* چاپقین پزونك chàpkin-pèzéwenk, خبیث khàbīss.

Rascality, *s.* خبائث khàbāssèt; مزورلك mùzèvvirlik.

Rash, *s.* قرمزیلق kirmizilik, حمرت hàmrèt, کیدشمه ghìdishma; —, *a.* دلی dèli, عقلسز "àklsiz, بصیرتسز bàssīrètsiz. [-dìlimi.

Rasher, *s.* پصدرمه pàssdirma-

Rasp, *s.* تورپی tùrpu; —, *v.a.* تورپیلمك tùrpulémek.

Raspberry, *s.* اغاج چیلکی àghaj-chìlègki, ایزماوله ìzmàwla. [-sìchàni.

Rat, *s.* صچان sìchàn, کمرصچانی ghèmìr-

Rate, *s.* فیأت fī'àt; حساب hìssāb; رتبه rùtbé; مرتبه mèrtébé; جنس jìnss, صوی sòy; کیدش ghìdish; —, *v.a.* حسابا hìssāb-et; صایمق sàymak; first-rate, *a.* اعلی à"là; second-rate, اوسط èvsàt; third-rate, &c. ادنی èdnā, بیاغی bàyāghi, اشاغی àshàghi, فنا fēna.

Rather, *ad.* بر از bìr-àz; جق jak *or* jìk, جك jek *or* jìk, جه ja; I would —, ترجیح ایدرم tèrjīh-èdèrim; which would you —, قنغیسنی ترجیح ایدرسن kànghissini-tèrjīh-èdèrsin; death — than slavery, اسیراوله جغمزاوله لم èssīr-òlmàjàghimiza-àlèlim.

Ratification, *s.* تصدیق tàssdīk.

Ratify, *v.a.* تصدیقا tàssdīk-et.

Ratio, *s.* نسبت nìssbèt.

Rational, *a.* عاقل "àkil; عاقلانه "àkilāné [lānė.

Rations, *s. pl.* تعیینات tà"yināt.

Ratsbane, *s.* صچان اوتی sìchan-òtu.

Rattle, *s.* زریلتی zìrìlti; سس sèss; —, *v.n.* سسا sèss-et; —, *v.a.* سسلندرمك sèsslandirmek.

Ravage, *s.* ضرر zàrar, زیان zìyān, خسارت khàssārèt; —, *v.a.* خرابا khàrāb-et, تخریبا tàkhrīb-et, ویرانا vīrān-et.

Rave, *v.n.* دلی کبی سویلنمك dèli-ghìbi-sùwèylenmek, چلدرمق chìldirmak, قاچرمق kàchirmak.

Raven, *s.* قوزغون kùzghun. [jìk-dèré.

Ravine, *s.* صرپ دارهجق درهسی sàrp-dāra-

Ravish, *v.a.* یغمالا yàghma-et, زورایله المق zòr-ila-àlmak; زورلامق zòrlamak, زورایله سکمك zòr-ila-sìkmek; سونجایله دلی کبی سèvinj-ila-dèli-ghìbi-et, چلدرتمق chìldirtmak.

Raw, *s.* چیك chìgh, چی chī, پشمامش pìshmamish, ناپخته nā-pùkhté, خام khām; صوغوق sòghuk.

Ray, *s.* شعاع shù"à", پرتو pèrtev.

Raze, *v.a.* یقمق yìkmak, هدمه hèdm-et, یرایله یکسانا yèr-ila-yèksān-et; کسمك kèssmek, برقاتنی اندرمك bìr-kàtini-èndirmek.

Razor, *s.* اوسترد *or* استور *or* استره ùsstura, موسی mūssà.

Reach, *s.* منزل mènzil; نهرك ایکی دیرسکی اراسنده اولان طوغریجه یری nèhring-ìki-dìrsèghi-àrassinda-òlan-dòghruja-yèri; within —, یتشلور

yètishilir; out of —, ال یتشمز èl--yètishmàz; —, *v.a.* یتشمك yètishmek, اولاشمق ùlashmak, وارمق vàrmak; الیویرمك èlivèrmek.

Reaction, *s.* مقابله mùkābélé; قارشیلق kàrshılık.

Read, *v.a.* اوقومق òkumak, قرائت kìrā'at - et; تلاوت tìlāvet - et; چیقارمق chıkàrmak; —, *v.n.* اوقونمق òkunmak; — well, کاغد اوزرندهکوزل اوقونمق kyāghìd-ùzérinda-ghyùzèl-òkunmak; — out, — aloud, — out loud, *v.a.* پك اوقومق pèk-òkumak; — on, قالمیوبهمان اوقومق kàlmayup-hèmen-òkumak, دها اوقومق dàhā-òkumak; — over, هپسنی اوقومق hèpsini-òkumak; — again, — over again, بر دها اوقومق bìr-dàhā-òkumak; —, *p.p.* اوقومش òkumush, عالم "ālim; اوقنمش òkunmush.

Reader, *s.* اوقویجی òkuyujı.

Reading, *s.* اوقومقلق òkumaklik.

Ready, *a.* حاضر hāzir; مهیا mùhèyyā, اماده āmādé, آلسته ālèssta; to make —, *v.a.* حاضرلمق hāzirlamak, حاضرا hāzir-et; — —, *v.n.* حاضرلنمق hāzirlanmak, حاضر او hāzir-òl.

Real, *a.* کرچك ghèrchèk, حقیقی hàkikī, صحیح sàhīh; — estate, املاك èmlāk.

Reality, *s.* حقیقت hàkíkàt, کنه kyùnh.

Realize, *v.a.* اینانمق ìnanmak, حقیقتنه اینانمق hàkikàtina-ìnanmak; صاتوب پارهسنی المق sàtip-(pàrasini)-àlmak.

Really, *ad.* کرچکدن ghèrchèkdan, حقیقة hàkīkatan, صحیحاً sàhīhan.

Realm, *s.* ممالك mèmālik.

Ream, *s.* طوپ tòp.

Reap, *s.* بچمك bìchmek, حصاد ا [hàssād-et.

Reaper, *s.* اوراقجی òrakji.

Reaping-hook, *s.* اوراق òrak.

Rear, *s.* کیرو یانی ghèri-yàni, ارد ard, ورا vèrā; —, *v.a.* بسلمك bèslémek; بیوتمك yètishdirmek; تحصیل ا bìyutmek; ننا ا bìnā - et; شاخ قالقمق tàhsīl-et; —, *v.n.* shākh-kàlkmak (*or* شاه shāh); — admiral, اریاله پاشا ìriyàla-pàsha.

Reason, *s.* عقل "àkl; سبب sèbeb, علت "illèt, موجب mūjib, ذریعه zèrī"à; —, *v.n.* دوشنمك dùshunmek; سویلمك sùwèylémek; — with, لقردی اکلاتمق làkirdi-àng lat-mak (*ànnat-*).

Reasonable, *a.* عاقل "ākil; معقول mà"kūl.

Reassume, *v.a.* تکرار کیرمك tèkrār-[ghìrmek.

Reassure, *v.a.* یکیدن تأمین ا yèngidan--tè'mīn-et.

Rebel, *s.* عاصی "āssi, زوربا zòrba; —, *v.n.* عصیان ا "àssyān-et, طغیان ا tùghyān-et, زوربالق ا zòrbalik-et, ایاقلنمق àyaklanmak, ایاغه قالقمق āyagha-kàlkmak.

Rebellion, *s.* زوربالق zòrbalik, عصیان "àssyān, طغیان tùghyān.

Rebellious, *a.* عاصی "āssi; عصیان معناسنده اولان "àssyān-mà"nàsında-òlan.

Rebound, *v.n.* سكمك sèkmek ; كيرو تپمك ghèri-tèpmek. [-et.

Rebuild, *v.a.* يكيدن بنا ا yèngidən-bìnā-

Rebuke, *s.* ازار āzār (ʌzār), ازارش āzārish ; —, *v.a.* ازارلمق ʌzarlamak.

Rebut, *v.a.* تكذيب ا tèkzīb-et ; انكارا mkyār-et ; جرح ا jèrh-et.

Recall, *s.* عزل "ʌzl ; عودت بوروسى "àvdèt-bòrussu ; —, *v.a.* عزل ا "ʌzl-et ; كيرو چاغرمق ghèri-chàghirmak ; كيرو المق ghèri-ʌlmak.

Recapitulate, *v.a.* and *n.* اجمالاً خلاصه ا ijmālan-khùlāssa-et.

Recapitulation, *s.* خلاصه khùlāssa.

Recapture, *v.a.* كيرو ضبط ا ghèri-zʌbt-et.

Recede, *v.n.* كيرو چكلمك ghèri-chèkilmek, چكلمك chèkilmek ; دونمك dònmek.

Receipt, *s.* اخذ àkhz, قبض kʌbz, الش ʌlish ; مقبوض سندى mʌkbūz-sènédi ; رچته rèchèta, ترتيب tèrtīb.

Receive, *v.a.* المق ʌlmak, اخذ ا àkhz-et, قبض ا kʌbz-et ; نائل او nā'il-òl, مظهر او mʌzhʌr-òl ; قبول ا kʌbūl-et ; يمك yèmek ; كرفتار او ghìriftār-òl, دوچار او dūchār-òl, مبتلا او mùbtélā-òl.

Receiver, *s.* اخذ ايدن àkhz-èden.

Recent, *a.* يكى yèngi, مجدد mùjèdded, تازه tāzé.

Recently, *ad.* كچنلرده ghèchʌnlʌrda.

Receptacle, *s.* قاب kʌb.

Reception, *s.* قبول kābūl.

Recess, *s.* هجر hùjré, طولاب يرى dòlābyèri ; تعطيل وقتى tà"tīl-wʌkti.

Recipe, *s.* رچته rèchèta, ترتيب tèrtīb.

Reciprocal, *a.* طرفيندن اولان tàrafèyndənòlan. [òkumaklik.

Recitation, *s.* ازبردن اوقومقلق èzbèrdən-

Recite, *v.a.* ذكرا zìkr-et ; اوقومق òku-

Reckless, *a.* قيدسز kàydsiz. [mak.

Reckon, *v.a.* حساب ا hìssāb-et, صايمق sàymak ; داخل ا dākhil-et ; عد ا "àdd-et ; تعداد ا tà"dād-et ; — up, حساب ا hìssāb-et, صايمق sàymak ; — upon, امنيت ا "timād-et, اعتماد ا èmnìyyèt-et.

Reclaim, *v.a.* اصلاح ا ìsslāh-et ; (land) معمور ا mà"mūr-et, احيای موات ا ìhyāyi-mèwāt-et ; كيرو استمك ghèri-ìsstémek. [ùzànmak.

Recline, *v.n.* ياتمق yàtmak, اوزانمق

Recluse, *s.* منزوی mùnzèvi, عزلت كزين "ùzlet-ghyùzīn, دنيادن چكلمش dùnyadən-chèkilmish.

Recognition, *s.* طانيمه tànima ; اعتراف ì"tirʌf. [bìlmek.

Recognize, *v.a.* طانيمق tànimak, بلمك

Recoil, *s.* كيرو تپش ghèri-tèpish ; —, *v.n.* كيرو تپمك ghèri-tèpmek.

Recollect, *v.a.* خاطرلمق khātirlamak, خاطرده طوتمق dər-khātir-et ; خاطرده khātirda-tùtmak, اونوتمامق ùnùtmamak.

Recollection, *s.* خاطرامه khātirlama.

Recommend, *v.a.* اصمارلمق ìssmàrlamak, نصيحت ا nʌssīhàt-et ; توصيه ا tàvsìyya-et ; مدح ا mèdh-et.

Recommendation, *s.* توصيه tàvsiyya.

Recompense, *s.* مكافات mùkyāfāt, اجر èjr ; بخشش bàkhshish ; —, *v.a.*

مكافاتنى ويرمك mùkyāfātini-vèrmek, اجرينى ويرمك èjrini - vèrmek, بخششنى ويرمك bàkhahishini--vèrmek.

Reconcile, *v.a.* بارشدرمق bàrishdirmak, اوزلاشدرمق ūzlashdirmak, بينلرينى بيينلرينى bèynlérini - àsslāh - et, اصلح ذات zātu-'l-bèynlérini-àsslāh-et; خشنود ايدمك khòshnūd-et, ارضا ايدمك àrzā-et, تسلى ويرمك tèssèlli-vèrmek.

Reconnoissance, *s.* دشمن حواليلرينى يوقلايوب كشف و معاينه ايتمكلك dùshmɛn-hàwālilérini-yòklayup-kèshf--u-mù''ayéné-ètmeklik.

Reconnoitre, *v.a.* دشمن حواليلرينى يوقلايوب كشف و معاينه ايدمك dùshmɛn--hàwālilérini - yòklayup - kèshf - u--mù''āyéné-et.

Reconquer, *v.a.* يكيدن فتح ايدمك yèngidan-fèth-et.

Reconsider, *v.a.* بر دها دوشنمك bir-[dàha-dùshènmek.

Reconstruct, *v.a.* يكيدن ياپمق yèngidan--yàpmak.

Record, *s.* قيد kàyd, سجل sìjill; *pl.* قيود kùyūd, قيودات kùyūdāt, سجلات sìjillāt; —, *v.a.* يازمق yàzmak, قيد ايدمك kàyd-et, تسجيل ايدمك tèsajīl-et; ضبط ايدمك zàbt-et, تحرير ايدمك tàhrīr-et.

Recount, *v.a.* نقل ايدمك nàkl-et, حكايه ايدمك hikyāyé-et, ذكر ايدمك zìkr-et.

Recourse, *s.* مراجعت mùrāja''àt, تشبث tèshèbbuss; to have —, دشمك dùshmek, مراجعت ايدمك mùrāja''àt-et, تشبث ايدمك tèshèbbuss-et.

Recover, *v.a.* كيرو المق ghèri-àlmak; ينه بولمق (ghèna)-bùlmak; —, —— one's health, قاقت بولمق, ايى اول īyi-òl, ifākàt-bùlmak; — one's self, كندينى طوتمق kèndini-tùtmak.

Recovery, *s.* كيرو المه ghèri-àlma; شفا بولمه shìfā-bùlma. [tèdd (mùrtàd).

Recreant, *a.* قورقاق kòrkàk; مرتد mùr-

Recreation, *s.* ايلنجه èylènja.

Recriminate, *v.a.* قارشيلقلواوله رق تهمت اسناد ايدمك kàrshūlikli-òlarak-tùhmèt--ìssnād-et.

Recruit, *s.* عسكر عجميسى "àsskɛr--"àjɛmissi; يكى يازلمش عسكر نفرى yèngi-yàzılmish-"àsskɛr-nèféri; —, *v.n.* يكى عسكر طوپلامق yèngi-"àsskɛr--tòplamak; استراحت ايدمك ìsstirāhat-et; بدنه خدمت ايدمك bèdéna-khìdmet-et; —, *v.a.* يكيدن تقويت ويرمك yèngidan-tàkvìyyèt-vèrmek.

Rectangle, *s.* مستطيل mùsstatīl.

Rectification, *s.* تصحيح tàsshīh.

Rectify, *v.a.* تصحيح ايدمك tàsshīh-et, طوغرلتمق dòghrultmak; مكرراً انبيقدن چكمك mùkèrréran-ìnbikdan-chèkmek.

Rectitude, *s.* طوغريلق dòghrulùk, استقامت ìsstikāmet, راستى ràstī.

Recur, *v.n.* تكرار وقوع بولمق tèkrār--wùkū''-bùlmak; دونمك dùnmek, تكرار اكمق tèkrār-àngmak.

Recurrence, *s.* تكرار وقوع بولمقلق tèkrār--wùkū-bùlmaklik.

Red, *a.* قرمزى kìrmizi, قزل kìzıl, احمر àhmèr, سرخ sùrkh; (hair) صارى sàrı.

Redden, *v.n.* قزارمق kìzàrmak; —, *v.a.* قرمزيلق ويرمك kìrmizilik-vèrmek.

Redeem, *v.a.* قورتارمق kùrtarmak, تخليص tàkhlīss-et.

Redeemer, *s.* قورتاران kùrtàran, قورتارىجى kùrtàrīji, خلاص khàllāss.

Redemption, *s.* قورتارش kùrtàrish, تخليص tàkhlīss; قورتلش kùrtulush, خلاص khàlāss.

Redhot, *a.* قيزغين kìzghin.

Redistribute, *v.a.* يكيدن توزيع ا yèngidan-tèvzi"-et. [-tèvzi".

Redistribution, *s.* يكيدن توزيع yèngidan-

Redoubt, *s.* طابيه tàbiya, پلانقه pàlangha.

Redoubtable, *a.* قورقولو kòrkulu, مهيب mùhīb; كوچ ghyùch, زور zòr.

Redress, *s.* احقاق حق ìhkāki-hàkk; —, *v.a.* احقاق ا ìhkāk-et.

Reduce, *v.a.* ازالتمق ìzaltmak, تنزيل ا tènzīl-et, تقليل ا tàklīl-et; كچولتمك kùchultmek; تحويل ا tàhvīl-et, چويرمك chèvirmek, ايتمك ètmek; قومق kòmak, صوقمق sòkmak, كتورمك ghètirmek; جبر ا jèbr-et, يرينه قومق yèrina-kòmak, صارمق sàrmak; تنزيل رتبه ا tènzīli-rùtbé-et; فتح ا fèth-et (t-h), ضبط ا zàbt-et, تسخير ا tèsskhīr-et.

Reduction, *s.* تنزيل tènzīl, تقليل tàklīl; تحويل tàhvīl; جبر jèbr; فتح fèth, تسخير tèsskhīr.

Redundance, Redundancy, *s.* فضله وزائد فضله اولان مقدار fàzla-vé-zā'id-òlan-mìkdār.

Redundant, *a.* زائد zā'id, فضله fàzla.

Reed, *s.* قامش kàmish; قلم kàlam.

Reef, *s.* (rocks) دوكنتى dùkuntu, قيالر kàyalar; يلكنك بر قات جامه‌دانى yèlkenin-bìr-kàt-jāmédānī; —, *v.a.* جامه‌دانى باغلامق jāmédānini-bàghla-

Reef-point, *s.* جامه‌دان jāmédān. [mak.

Reek, *s.* دومان dùmàn, بوغو bùghu; —, *v.n.* دومانى چيقمق dùmàni-chìkmak, بوغوسى چيقمق bùghussu-chìkmak.

Reel, *s.* مقره màkara, طولاب dòlap; —, *v.n.* سندلمك sèndélémek, يقله جق او yìkilajak-òl, سرسم اولوب sèrsam-òlup-àyaklari-tùtmamak; ايا قلرى طوتمامق —, *v.n.* صارمق sàrmak. [ìntìkhāb-et.

Re-elect, *v.a.* يكيدن انتخاب ا yèngidan-

Re-embark, *v.n.* يكيدن كمى يه بنمك yèngidan-ghèmiyyé-bìnmek.

Re-establish, *v.a.* تجديد ا tèjdīd-et.

Re-establishment, *s.* تجديد tèjdīd.

Refer, *v.a.* كوندرمك ghyùndùrmek, حواله ا hàwālé-et; —, *v.n.* باقمق bàkmak; مراجعت ا mùrāja"àt-et; كتمك ghìtmek; كلمك ghèlmek; كنايه او kìnāyé-ol, طولايى او dòlayi-òl.

Referee, *s.* حكم hàkem.

Reference, *s.* حواله hàwālé; مراجعت mùrāja"àt; كنايه kìnāyé; كفيل kèfīl; to give a —, كفيل كوسترمك kèfīl-ghyòsstùrmek; to ask for a —, كفيل استمك kèfīl-ìsstémek.

Refine, *v.a.* تصفيه ا tàssfiyyé-et; —, *v.n.* اينجلتمك ìnjeltmek.

Refined, *a.* پك نازك pèk-nāzik.

Refinement, *s.* نزاكت nèzākèt.

Reflect, *v.a.* عكس ا "àkss-et, كيرو

اورمق ghèri-wòrmak; —, *v.n.* دوشنمك dùshunmek, طاشنمق tà-shinmak, مطالعه mùtāla"à-et; — upon, تويخ ا tèvbīkh-et; عيب او "àyb-òl.

Reflection, *s.* عكس "àkss, انعكاس in"ikyāss; مطالعه mùtāla"à; تويخ tèvbīkh, تعييب tà"yīb.

Reflector, *s.* ايينه àyina.

Reform, *s.* اصلاح ìslāh; اصلاحات ìslā-hāt, تنظيمات tènzimāt, تنسيقات tènsīkāt; —, *v.a.* يولنه قومق yòlуna-kòmak, اصلاح ا ìslāh-et, نظامنه قومق nìzāmina-kòmak.

Reformation, *s.* تهذيب اخلاق tèhzībi-àkhlāk; اصلاح ìslāh.

Reformer, *s.* مصلح mùsslih.

Refraction, *s.* انكسار شعاعات inkissāri-shù"ā"āt.

Refractory, *a.* عاصى "àssī, عناد جى "ìnàdjі, معند mù"ànnid, متمرد mùtémèrrid.

Refrain, *v.n.* واز كچمك wāz-ghèchmek, صاقنمق sàkinmak, چكنمك chè-kinmek, كندينى طوتمق kèndini-tòt-mak, طيانمق dàyanmak.

Refresh, *v.a.* تازه لندرمك tāzélındir-mek; تازه لتمك tāzélтmek; — one's self, دينمك dınmek, يورغونلغنى المق yòrghunlu*gh*unu-àlmak; تفريح بدن ا tèfrīhi-bèden-et; to feel refreshed, اچلمق àchılmak.

Refreshment, *s.* يمك yèmèk, ييه جك yèyéjek-ìchéjek.

Refuge, *s.* صيغنه جق ير sì*gh*ìnajak-yèr, بارينه جق ير bàrinajak-yèr, ملجا mèljà; to take —, صيغنمق sì*gh*ınmak, بارنمق bàrınmak, التجا ìltijā-et

Refugee, *s.* ملتجى mùltèji.

Refulgence, Refulgency, *s.* پارلاقلق pàr-

Refulgent, *a.* پارلاق pàrlàk. [laklik.

Refund, *v.a.* كيرو ويرمك ghèri-vèr-mek, رد ا rèdd-et, استرداد ا ìstirdād-

Refusal, *s.* رد rèdd. [-et.

Refuse, *v.a.* قبول ايتمامك kàbūl-ètmamek, رد ا rèdd-et; ويرمامك vèrmamek; راضى اولمامق rāzi-òlmo-

Refutation, *s.* جرح jèrh. [mak.

Refute, *v.a.* جرح ا jèrh-et, هبت ا or هبط ا hàbt-et, چوروتمك chùrutmek.

Regain, *v.a.* تكرار بولمق tèkrār-bòlmak; تكرار واصل او tèkrār-wāssil-òl; تكرار قزانمق tèkrār-kàzanmak.

Regal, *a.* قرالهمخصوص kırāla-màkhsūss, قرالانه kırālāné, حكمدارانه hùkmdā-rāné, تاجدارانه tājdārāné.

Regale, *v.a.* ضيافت ا zìyāfèt-et (*or* ايوجه يمك يدرمك ìyija-yèmèk-yèdirmek, قارننى دويورمق kàrnini-dòyurmak; فراحلندرمق fèrāhlandirmak, خوشلندرمق khòsh-landirmak; —, *v.n.* يمك ايچمك yèmek-ìchmek, قارننى دويورمق kàr-nini-dòyurmak.

Regalia, *s. pl.* پادشاهك تزيينات pādishāhin-tezyinat-rèss-mīyyéssi.

Regard, *s.* باقش bàkish; نظر nàzar, حسن نظر hùssnu-nàzar, اعتبار i"tibār, احترام ihtirām, التفات iltifāt, محبت

màhàbbet; —, *v.a.* باقمق bàkmak; with — to, نظراً nàzaran; بحثنه كلنجه bàhssina-ghèlinja; to have a — for, صايمق sàymak.

Regarding, *ad.* or *pr.* بابنده bàbinda.

Regardless, *ad.* باقميرق bàkmayyérek.

Regatta, *s.* قايق وصندالر يارشى kàyïk-vé-sàndàller-yàrishi. [-sàltanàt.

Regency, *s.* نيابت سلطنت nïyābèti-

Regenerate, *a.* معناً يكيدن احيا اولنمش mà"nan - yèngidan - ïhyā - ólunmush; —, *v.a.* معناً يكيدن احيا ا mà"nan-yèngidan - ïhyā - et, تجديد قلب ا tèjdīdi-kàlb-et.

Regent, *s.* نائب سلطنت nā'ïbi-sàltanàt.

Regimen, *s.* پرهيز pèrhīz, حميه hïmyé.

Regiment, *s.* عسكرالاى "àsskér-àlayi.

Regimentals, *s.* فورمه fòrma.

Region, *s.* ارض àrz, مملكت mèmlékèt, ديار diyār.

Register, *s.* دفتر dèftər; —, *v.a.* قيد ا kàyd-et, دفتره كچورمك dèftəra-ghèchirmek, يازمق yazmak.

Registrar, *s.* دفتر اميني dèftər-èmīnī; سجلات كاتبى sïjillat-kyātībi.

Registry, *s.* تسجيل tèssjïl; دفتر خانه dèftər-khānė.

Regret, *s.* اسف èssef, تأسف tè'èssuf, كدر kèdər, غم ghàm; —, *v.a.* اسف ا èssef-et, تأسف ا tè'èssuf-et, كدر ا kèdər-et.

Regular, *a.* يولنده اولان yòlunda-òlan; منتظم mùntazàm; مطرد mùttàrid, قياسى kïyāssī; اصل àssl; سالت sàlt; — troops, نظام عسكرى nïzām-"àsskéri, عساكر منتظمه "àssākiri--mùntàzama.

Regularity, *s.* نظام nïzām.

Regularly, *ad.* نظام اوزره nïzām-ùzèré.

Regulate, *v.a.* نظام ويرمك nïzām-vèrmek, تنظيم ا tànzïm-et; (a watch) عيار ا "àyār-et.

Regulation, *s.* نظام nïzām.

Reign, *s.* سلطنت sàltanàt; ايام سلطنت èyyāmi-sàltanàt; —, *v.n.* سلطنت ا sàltanàt-et, حكومت ا hùkyūmet-et, پادشاهلق ا pādishāhlïk-et.

Reimburse, *v.a.* ويرمك vèrmek, ينه اودمك (ghènė) - vèrmek, ويرمك ùdémek.

Rein, *s.* ديزكين dïzghin, عنان "ïnān, اطلاق عنان ا ïtlāki-"ïnān-et, زمام zïmām; to give —,

Reinforce, *v.a.* امداد ويرمك ïmdād-vèrmek, موجوده دها عسكر قاتمق mèvjūda-dàhā-"àsskér-kàtmak.

Reiterate, *v.a.* تأكيد ا tè'kīd-et, تكرار سويلمك tèkrār-sùwèylémek.

Reiteration, *s.* تكرير tèkèrrùr; تكرير tékrïr.

Reject, *v.a.* رد ا rèdd-et, طرد ا tàrd-et, دفع ا dèf"-et. [tàrd.

Rejection, *s.* دفع def"; رد rèdd; طرد

Rejoice, *v.n.* سونمك sèvinmek, حظ ا hàzz-et, محظوظ او màhzūz-ól, مسرور او mèssrūr - ól; —, *v.a.* سوندرمك sèvindirmek, محظوظ ا màhzūz - et, مسرور ا mèssrūr-et. [màhzūzlyyèt.

Rejoicing, *s.* شنلك shènlik; محظوظيت

Rejoin, *v.a.* جواب ویرمك jèwāb-vèrmek.

Rejoinder, *s.* جواب jèwāb. [-

Relapse, *s.* نكس nùkss; ارتداد ìrtidād; —, *v.n.* یكیدن فنالشمق yèngidən-fènalashmak, علتی نكس ا "illèti-nùkss-et; مرتد او mùrtèdd-ol (mùrtèd); یكیدن فنالغه صاپمق yèngidən-fènaligha-sàpmak.

Relate, *v.a.* نقل ا nàkl-et, حكایه ا hìkyāyé-et, بیان ا bèyān-et, تقریر ا tàkrīr-et; —, *v.n.* منسوب او mènsūb-ol; متعلق او mùta"àllik-ol; —ted, *p.p.* منسوب mènsūb, متعلق mùta"-àllik, خصم khìssm; اقربا àkrabā (*pl.*).

Relation, *s.* حكایه hìkyāyé, تقریر tàkrīr; مناسبت mùnāssébèt, تعلق ta"àlluk, منسوبیت mènsūbìyyèt; خصملق khìssmlik, اقربالق àkrabālik, قربت kùrbèt; انتساب ìntissāb; نسبت nìssbèt; خصم khìssm, اقربا àkrabā (*pl.*)

Relative, *s.* خصم khìssm, اقربا àkrabā (*pl.*); —, *a.* نسبتله واقع اولان nìssbètla-wāki"-òlan; — pronoun, موصول mèvsūl; —ly, *ad.* نسبتله nìssbètla, نسبةً nìssbétən, قیاسله كیyāssla, نظراً nàzaran, كوره ghyùré.

Relax, *v.a.* كوشتمك ghèvshètmek; كوشكلك كتورمك ghèvsheklik-ghètirmek; لینت ویرمك līnet-vèrmek; —, *v.n.* یموشانمق yìmushànmak; یموشامق yìmushamak; كوشمك ghèvshémek. [tènèffuss.

Relaxation, *s.* اكلنجه èylənja; تنفس

Release, *s.* قورتلش kùrtulush, خلاص khàlāss; —, *v.a.* صالیویرمك sàlivèrmek, خلاص ا khàlāss-et; قورتارمق kùrtarmak, تخلیص ا tàkhlīss-et, آزاد ا āzād-et.

Relent, *v.n.* یموشامق yìmushamak, رقت كتورمك rìkkāt-ghètirmek.

Reliance, *s.* اعتماد ì"timād, امنیت èmnìyyèt.

Relief, *s.* راحت rāhat; امداد ìmdād; اعانه ì"ānè; قورتلش kùrtulush, خلاص khàlāss; in —, قاقمه kàkma, قبارتمه kàbàrtma.

Relieve, *v.a.* راحت ویرمك rāhat-vèrmek, راحت ایتدرمك rāhat-ètdir-mek; امداد یتشدرمك ìmdād-yètish-dirmek; قورتارمق kùrtarmak, اعانه ا ì"ānè-et, دفع ا dèf"-et, تسكین ا tèss-kīn-et; —the guard, نوبتجی دیكشمك nùbètji-dìghishmek.

Religion, *s.* دین dīn.

Religious, *a.* دیندار dīndār, متدین mùtédèyyin, صوفی sòfu.

Relinquish, *v.a.* وازكچمك wāz-ghèch-mek, براقمق bràkmak, ال چكمك èl-chèkmek, ترك ا tèrk-et, قصر ید ا kàssr-yèd-et, كف ید ا kèffi-yèd-et.

Relinquishment, *s.* ترك tèrk.

Relish, *s.* مزه mèzé, قاتق kàtìk; لذت lèzzèt; —, *v.a.* لذیذ بولمق lèzīz-bùlmak, تلذذ ا tèlèzzuz-et, خوشلانمق khòshlanmak.

Reluctance, *s.* كوكلسزلك ghyùngul-suzluk; with —, reluctantly, استمیه رك ìsstéméyérek, مع كراهة mā"a-kérā-hétin, مع الكراهه mà"a-'l-kèrāhé.

Reluctant, *a.* كوكلسز ghyùngulsuz.

Rely, *v.n.* كوكنمك ghyùghnmek, اعتماد ا ì"timād-et, استناد ا ìsstinād--et; — upon God, توكل ا tèvèkkyul--et, متوكل او mùtévèkkil-òl.

Remain, *v.n.* قالمق kàlmak, اوطورمق òturmak, ساكن ا sākin-òl; باقى قالمق bāki-kàlmak, فضله قالمق fàzla-kàlmak, ارتمق àrtmak.

Remainder, *s.* قالان kàlan.

Remains, *s.* بقايا bàkāyā, —, *s. pl.* فضله fàzla; mortal —, جنازه jènāzé.

Remark, *s.* لقردى làkirdi; تنبيه tènbīh; اعتراض ì"tirāz; —, *v.n.* كورمك ghyòrmek; دقت ا dikkàt-et; —, *v.a.* سويلمك sùwèylémek; اشعار ا ìsh"ār--et. [-shāyān.

Remarkable, *a.* دقته شايان dikkàta-

Remedy, *s.* چاره chāré; —, *v.a.* چاره بولمق chāré-bùlmak.

Remember, *v.n.* and *a.* خاطرلمق khātirlamak, ياد ا yād-et.

Remind, *v.a.* اخطار ا ikhtār-et, خاطرينه كتورمك khātirina-ghètirmek.

Remiss, *a.* تنبل tènbèl, اهمالجى ihmālji; to be —, اهمال ا ihmāl-et, قصور ا kùssūr-et; —ness, *s.* اهمال ihmāl, قصور kùssūr.

Remission, *s.* عفو "àfv, صفح sàfh.

Remit, *v.a.* عفو ا "àfv-et, صفح ا sàfh-et, بخشش ا bàksh-et, بخشلمق (bàghishlamak); كوندرمك ghyòndòrmek; —, *v.n.* كوشه مك ghèvshémek, كسلمك kèssilmek, ازالمق àzalmak, خفيفلشمك khàfīflèshmek.

Remittance, *s.* مكتوب ايله كوندريلان mèktūp-ìla-ghyòndòrilan-pāré; پاره كوندرلمسى pāré-ghyòndòrilmassi.

Remnant, *s.* فضله fàzla, بقيه bàkìyyé; ارتمش àrtmish; ارتمش پارچه àrtmish-pàrcha.

Remonstrate, *v.n.* اعتراض كونا بعض ì"tirāz-ghyūnā-bà"zi--lfādāti-wākì"òl.

Remorse, *s.* ندامت كليه nèdāmèti--kyùllìyyé, ندامت مع يأس nèdāmèt--mà"à-yè'ss.

Remote, *a.* اوزاق òzàk, بعيد bà"īd.

Removal, *s.* نقل nàkl, كوچ ghyòch; عزل "àzl; دفع dèf", اخراج ikhrāj.

Remove, *v.a.* قالدرمق kàldìrmak, نقل ا nàkl-et; عزل ا "àzl-et; دفع ا dèf"--et; اخراج ا chìkàrmak, چيقارمق ikhrāj-et; —, *v.n.* او ديكشمك èv--dìghishmek.

Remunerate, *v.a.* حقنى ويرمك hàkkini--vèrmek, مكافاتنى ويرمك mùkyāfātini-vèrmek. [اجر èjr; پاره pāré.

Remuneration, *s.* مكافات mùkyafāt;

Rend, *v.a.* يارمق yàrmak, يرتمق yìrtmak, چاك ا chāk-et.

Render, *v.a.* ايتمك ètmek, قيلمق kìlmak; ويرمك vèrmek; تسليم ا tèsslīm-et; كيرو ويرمك ghèri-vèrmek.

Renegade, Renegado, *s.* مهتدى mùhtédī, دونمه dònma.

Renew, *v.a.* يكيلتمك yèngilètmek, تجديد ا tèjdīd-et.

Renewal, *s.* تجديد tèjdīd. [-et.

Renounce, *v.a.* قطع علاقه ا kàt"ì-"àlāka-

Renovate, *v.a.* تازەلتمك tāzĕletmek, تجديد ا tèjdīd-et.

Renown, *s.* صيت sīt, شهرت shùhrèt, نام nām, نيكنام nīk-nām, شان shān, اشتهار ìshtihār.

Renowned, *a.* مشهور mèshhūr.

Rent, *s.* كرا kìrā; quit —, اجارە ìjārĕ; يرتق yìrtìk; يارق yàrìk; —, *v.a.* كرا ايلە طوتمق kìrā-ìla-tùtmak; — out, كرايە ويرمك kìrāya-vèrmek.

Repair, *s.* تعمير tà''mīr; ترميم tèrmīm; يتاق yàtak, ير yèr, ملجا mèljā; —, —, *v.a.* تعمير ا tà''mīr-et, ترميم ا tèrmīm-et; تسويە ا tèssvìyyĕ-et; اصلح ا ìsslāh-et; چارەسنى بولمق chārĕssini--bùlmak; —, *v.n.* كتمك ghìtmek, صيغنمق sìghinmak; in —, in good —, تعميرەغيرمحتاج tà''mīra-ghàyri--mùhtāj; out of —, in bad —, تعميرە محتاج tà''mīra-mùhtāj.

Reparation, *s.* تعمير tà''mīr, ترميم tèrmīm; تضمين tàzmīn, ترضيە tàrzìyyĕ.

Repartee, *s.* جواب jèwāb; quick at —, حاضرجواب hāzir-jèwāb.

Repeal, *s.* فسخ fèsskh, لغو làghv; —, *v.a.* فسخ ا fèsskh-et, لغو ا làghv-et.

Repeat, *v.a.* تكرارياپمق tèkrār-yàpmak, تكرار سويلمك tèkrār-sùwèylĕmek.

Repeatedly, *ad.* مكرراً mùkèrrĕran.

Repeater, *s.* باصمغله چالر اولان قوين ساعتى bàssmaghila-chàlar-òlan--kòyn-sā''ati.

Repel, *v.a.* دفع ا dèf''-et; — an attack, مدافعەا mùdāfa''a-et.

Repent, *v.n.* پشيمان او pèshīmān-òl (pìsh--mān), نادم او nādim-òl; توبەا tàbĕ-et.

Repentance, *s.* ندامت nèdāmèt, پشيمانلق (pìshmanlìk); vow of —, توبە tàbĕ.

Repetition, *s.* تكرر tèkèrrur.

Repine, *v.n.* تشكى ا tèshèkki-et, متشكى او mùtéshèkki-òl.

Reply, *s.* جواب jèwāb; —, *v.n.* جواب ويرمك jèwāb-vèrmek, جواب ا jèwāb-et.

Report, *s.* سس sèss, صدا sàdā, اواز āwāz, اوازە āwāzĕ; تواتر tèwātur, خبر khàbĕr, حوادث hàwādiss; تقرير tàkrīr, افادە ifādĕ, بيان bèyān; —, *v.a.* افادەا ifādĕ-et, بيان ا bèyān--et, تقريرا tàkrīr-et, خبر ويرمك khàbĕr-vèrmek; تواترا tèwàtur-et.

Reporter, *s.* ضبط كاتبى zàbt-kyātibi.

Repose, *s.* راحت rāhat, استراحت ìsstirāhat, اسايش āssāyish, اسودكى āssūdéghī, سكون sùkyūn, سكونت sùkyūnèt; —, *v.n.* راحت ا rāhat-et, استراحت ا ìsstirāhat-et, اسودەاو āssūdĕ-òl, اسايشدەاو āssāyishda-òl; — confidence, اعتماد ا ì''timād-et.

Repository, *s.* مخزن màkhzen.

Reprehend, *v.a.* ازارلمق ĭzàrlamak, توبيخ ا tèvbīkh-et, تقبيح ا tàkbīh-et, تعييب ا tà''yīb-et.

Represent, *v.a.* كوسترمك ghyùstĕrmek, رسمى او rèssmi-ol; افادەا ifādĕ--et, بيان ا bèyān-et; وكيلى او vèkīli-ol, يرينەقائم او yèrina-kā'im-òl.

Representation, *s.* ترسيم tèrsīm; افادە ifādĕ.

Representative, *s.* وكيل vèkīl.

Repress, *v.a.* منع ا mèn"-et, زجرا zèjr--et, حقندن كلمك hàkkindan-ghèlmek ; باصدرمق bàssdirmak.

Reprieve, *v.a.* قتلنى امهال ا kàtlinimhāl-et.

Reprimand, *s.* ازار āzār (λzàr), تكدير tèkdìr ; —, *v.a.* ازارلمق λzàrlamak, تكديرا tèkdīr-et. [mak.

Reprint, *v.a.* تكرار باصمق tèkrār-bàss-

Reprisal, Reprisals, *s.* مقابله بالمثل mùkābélé-bì-'l-missl.

Reproach, *s.* عيب "àyb, عار "ār, رسوايى rùssvāyī ; تعييب tà"yīb, قدح kàdh, توبيخ tèvbīkh, تقبيح tàkbīh ; —, *v.a.* تعييب ا tà"yīb-et, قدح ا kàdh-et, توبيخ ا tèvbīkh-et ; — with, يوزينه اورمق yùzuna-wùrmak.

Reprobate, *s.* فاسق fāssik.

Reproduce, *v.a.* يكيدن حاصل ا yèngidan-hāssil-et. [āzārish, تكدير tèkdīr.

Reproof, *s.* ازار āzār (λzar), ازارش

Reprove, *v.a.* ازارلمق λzarlamak, تكديرا tèkdīr-et.

Reptile, *s.* قارنى اوستندهسورنان حيوان kàrni-ùsstunda-sùrunan-hàywān.

Republic, *s.* جمهور jùmhūr.

Republican, *a.* جمهورى jùmhūrī ; —, *s.* اهل جمهور èhli-jùmhūr.

Republication, *s.* يكيدن نشر ايتمكلك yèngidan-nèshr-ètmeklik. [-nèshr-et.

Republish, *v.a.* يكيدن نشر ا yèngidan-

Repudiate, *v.a.* بوشامق bòshamak, تطليق ا tàtlīk-et; قبول ايتمامك kàbūl-ètmamek, انكارا ìnkyār-et. [ìnkyār.

Repudiation, *s.* تطليق tàtlīk ; انكار

Repugnance, *s.* كراهت kèrāhèt, استكراه ìsstikrāh. [fūr.

Repugnant, *a.* كريه kèrīh ; منفور mèn-

Repulse, *s.* مغلوبيت màghlūbìyyèt, بوزغونلق bòzghunluk ; —, *v.a.* هجومنى دفع ا hùjūmunu-dèf"-et ; رجاسنى قبول ايتمامك rìjāssini-kàbūl-ètmamek.

Reputation, *s.* شهرت shùhrèt, نام nām.

Repute, *v.a.* صايمق sàymak, عدا "àdd--et, اعتبارا ì"tibār-et.

Request, *s.* رجا rìjā, نياز nìyāz ; —, *v.a.* رجا ا rìjā-et, نيازا nìyāz-et.

Require, *v.a.* استمك ìsstémek, محتاج او mùhtāj-òl, احتياجى او ìhtiyāji-òl.

Requisite, *a.* لازم lāzim ; —, *s.* لازمه lāzimé (*pl.* لوازمات làwàzimāt).

Requisition, *s.* استدعا ìsstid"ā, مطالبه mùtālébé.

Rescript, *s.* ارادهٔ ìrādé, خط khàtt.

Rescue, *s.* امداد ìmdād ; —, *v.a.* قورتارمق kùrtarmak, تخليص ا tàkhlīss-et. [tàhàrri.

Research, *s.* تجسس tèjèssus, تحرى

Resemble, *v.a.* بكزمك bèngzémek, مشابه او mùshābih-òl, مشابهتى او mùshābéhèti-òl.

Resent, *v.a.* داريلوب قارشيلغنى ا dàrīlip-kàrshīlighini-et. [غضب ghàzab.

Resentment, *s.* دارغينلق dàrghìnlìk,

Reserve, *s.* كتم kètm, كتوملك kètūmlik, احتراز ìhtirāz ; احتياط ìhtiyāt ; —, *v.a.* صاقلامق sàklamak, احتياطاً ìhtiyātan-sàklamak. صاقلامق

Reservoir, *s.* حوض hàwz, خزينه khàzīné (hàzn*a*).

Reside, *v.n.* اوطورمق òturm*a*k, ساكن‌او sākin-òl, متمكن‌او mùtémèkkin-òl, اقامت‌ا ìkāmet-et, مقيم‌او mùkīm-òl.

Resident, *a.* ساكن sākin, متمكن mùtémèkkin, مقيم mùkīm; —*s*, *s. pl.* اهالى àhālī, سكنه sèkéné; minister —, كچوك ايلچى kùchuk-èlchi, اقامتەمأمورايلچى ìkāméta-mè'mūr-èlchi.

Residue, *s.* باقى bākī, فضله fàzl*a*, قالان kàlan, ارتان àrtan, بقيه bàkìyyé.

Resign, *v.n.* استعفا ìssti''fā-et; —, *v.a.* براقمق bràkm*a*k, ترك‌ا tèrk-et.

Resignation, *s.* استعفا ìssti''fā; تسليم tèsslīm. [ch*à*m-s*à*kiz*i*; ساقز s*à*kiz.

Resin, *s.* رچينه rèchin*a*, چام‌ساقزى

Resist, *v.a.* and *n.* طيانمق dàyanm*a*k, تحمل‌ا t*à*hàmmul-et; قارشى‌قومق kàrshi-kòm*a*k.

Resistance, *s.* مقاومت mùkāvémèt.

Resolute, *a.* يوركى‌پك yùrèg*h*i-pèk, كوزى‌پك ghyùzu-pèk, ثابتقدم sābit-kàdəm; جسور jèssūr.

Resolution, *s.* ثبات sèbāt, متانت mètānèt; نيت nìyyèt; قرار kàrār; حل hàll, كشف kèshf.

Resolve, *v.n.* نيت‌ا nìyyèt-et; قرار وىرمك kàrār-vèrmek; —, *v.a.* حل‌ا hàll-et, كشف‌ا kèshf-et; — itself into, دونمك dènmek, اولمق òlm*a*k, اوليويرمك òluvèrmek, كسلمك kèssilmek.

Resort, *s.* يتاق y*à*tak, مرجع mèrjà'', —, *v.n.* كثرت‌اوزره‌كتمك kèssret-ùzérè-ghìtmek; تشبث‌ا tèshèbbuss-et, دوشمك dùshmek.

Resound, *v.n.* اوتمك òtmek, طنين‌انداز او sèss-vèrmek; تىنين‌اندز òl.

Resource, *s.* چاره chārè; منبع‌ثروت mènbà''i-sèrvèt; اسباب‌قوت èss-bāb*i*-kùvvèt, وسيلهٔ‌خلاص vèssīlé'i-khàlāss.

Respect, *s.* حرمت hùrmèt, رعايت rì''āyet, احترام ìhtirām, اعتبار ì''tibār; مادە māddé, خصوص khūs-sūss, باب bāb, امر èmir; نظر nàzar, نسبت nìssbèt, مناسبت mùnās-sébèt; —, *v.a.* حرمت‌ا hùrmèt-et, رعايت‌ا rì''āyet-et; in —, with —, نظراً nàzar*a*n, نسبتله nìssbètl*a*; بحسنه‌كلنجه bàhssin*a*-ghèlinj*a*.

Respective, *a.* بشقەبشقه bàshk*a*-bàshk*a*, ايرى‌ايرى àyr*i*-àyr*i*.

Respite, *s.* مهلت mùhlèt, مهل mèhl; —, *v.a.* امهال‌ا ìmhāl-et, مهلت‌ويرمك mùhlèt-vèrmek.

Resplendent, *a.* پارلاق pàrlàk, تابناك tābnāk, پرتوانداز pèrtev-èndāz.

Respond, *v.n.* جواب ويرمك jèwāb-vèrmek; مقابله‌ا mùkābélé-et.

Responsibility, *s.* مسئوليت mèss'ūliyyèt.

Responsible, *a.* مسئول mèss'ūl.

Rest, *s.* راحت rāh*a*t, استراحت ìsstirāh*a*t; باقى bākī, فضله fàzl*a*, قصور kùssūr; طيانەجق نسنه dàyan*a*jak-nèssné; —, — one's self, *v.n.* قالمق kàlm*a*k, استراحت‌ا

isstirāha*t*-et, دينمك dınxnmek; —, *v.a.* دينندرمك dınèndirmek; — on, — upon, *v.n.* طيانمق dàyanma*k*, ياتمق yàtma*k*; — —, — —, *v.a.* طيامق dàyama*k*, طياندرمق dàyandırma*k*, ياترمق yàtır-

Restaurant, *s.* لوقاندا lòkànd*a*. [ma*k*.

Restitution, *s.* كيرو ويرش ghèri-vèrish, استردات ısstirdād; to make —, كيرو ويرمك ghèri-vèrmek, يرينه قومق yèrina-kòma*k*, ردا rèdd-et.

Restless, *a.* هيچ طورمز hìch-dùrmàz.

Restlessness, *s.* راحتسزلق rāha*t*sizlik.

Restoration, *s.* رد rèdd; اعادة i"ādé; تعمير tà"mīr; تصحيح مزاج tàsshīhi-mìzāj.

Restore, *v.a.* كيروويرمك ghèri-vèrmek, ردا rèdd-et, اعادة i"ādé-et; تعميرا tà"mīr - et; صاغالتمق sàgha*l*tma*k*, شفاويرمك shìfa-vèrmek.

Restrain, *v.a.* ضبطا zàbt-et, طوتمق tùtma*k*, جبرا jèbr-et, زجرا zèjr-et, منعا mèn"-et.

Restraint, *s.* ضبط zàbt; زجر zehjr.

Restrict, *v.a.* حصرا hàssr-et.

Restriction, *s.* حصر hàssr.

Result, *s.* حاصل hāssíl, ثمره sèmérè, نتيجه nètījè, فائده fā'idè; —, *v.n.* حاصل اولمق hāssíl-òl, چيقمق chìkma*k*, ترتبا tèrèttub-et.

Resume, *v.a.* تكرار باشلامق tèkrār-bàshlama*k*, تكرارا لمق tèkrār-èla-àlma*k*; خلاصه ا khùlāssa-et.

Resurrection, *s.* قيامت kìyāmèt, قيام kìyām, بعث bà"ss.

Retail, *s.* قيه اندازه ايله صاتش (òkka-)--èndāzé-ìla-sàtish; —, *a.* قيه اندازه ايله اولان (òkka)-èndāzé-ìla-òlan; —, *v.a.* قيه اندازه ايله صاتمق (òkka)-èndāzé-ìla-sàtma*k*.

Retain, *v.a.* اليقومق àlìkòma*k*, طوتمق tùtma*k*; صاليويرمامك sàlìvèrma-mek, براقمامق bràkmama*k*; غائب ايتمامك ghā'ib-ètmamek.

Retainer, *s.* اوشاق ùshàk.

Retaliate, *v.n.* مقابله بالمثل mùkābélé--bì-'l-mìssl-et, قارشيلغنى kàrshìli-*ghì*ni-et. [bì-'l-missl.

Retaliation, *s.* مقابله بالمثل mùkābélé-

Retard, *v.a.* كجكدرمك ghèjikdirmek; مانعاو اليقومق àlìkòma*k*, māni"-òl.

Retentive, *a.* اونوتماز اولان ùnùtmàz--òlan.

Retinue, *s.* اتباع طاقمى ètbā"-tàkìmi, خدم وحشم khàdem-u-hàshem.

Retire, *v.n.* چكلمك chèkilmek; — from the world, عزلتا "ùzlèt-et.

Retirement, *s.* عزلت "ùzlet.

Retiring, *a.* محجوب màhjūb. [mek.

Retract, *v.a.* كيرو چكمك ghèri-chèk-

Retreat, *s.* كيرو چكلش ghèri-chèkilish, رجعت rìj"àt, رجوع rùjū"; دليك dèlik, سوراخ sūrākh; كوشه kyàshé, زاويه zāvìyyé, عزلتخانه "ùzlet-khānè; —, *v.n.* كيرو چكلمك ghèri-chèkil-mek; چكلمك chèkilmek.

Retrench, *v.n.* مصارفنى ازالتمق màssā-rifini-àzàltmak.

Retrenchment, *s.* مترس mètériss; تقليل مصارف tàklili-màssārif.

Retribution, *s.* مكافات mùkyāfāt; مجازات mùjāzāt, جزا jèzā, لايق lāyik.

Retrieve, *v.a.* الدن كتمش شيى تكرارله kèldan - ghìtmish - shèy'yi - -tèkrār-èla-ghètirmek.

Retrograde, *a.* كيرويه طوغرى ghèriya- -dògharu, قيچين قيچين kìchin-kìchin, —, *v.n.* كيروكتمك ghèri-ghìtmek, قيچين قيچين كتمك kìchin-kìchin- -ghìtmek, رجعت ا rìj''àt-et.

Return, *s.* عودت ''àvdet, دونش dènush; معاودت mù''āvèdet, رجعت rìj''àt, رجوع rùjū''; مقابله mùkābélé; (of a disease) نكس nùkss; —, *v.n.* دونمك dènmek, كيرو دونمك ghèri - dènmek, عودت ا ''àvdet - et; رجوع ا rùjū'' - et; نكس ا nùkss-et, كيرو دپمك ghèri- -tèpmek; —, *v.a.* كيرو ويرمك ghèri-vèrmek, رد ا rèdd-et; مقابله ا mùkābélé-et.

Reveal, *v.a.* فاش ا fāsh - et, افشا ا ìfshā-et, اچمق àchmak, كشف ا kèshf-et; الهام ا ìlhām-et, وحى ايله vàhy-ìla-bìldirmek.

Revealed, *a.* ملهم mùlhèm.

Revelation, *s.* كشف اسرار kèshfi-èsrār; الهام ìlhām, وحى vàhy.

Revenge, *s.* اوج òj, انتقام ìntikām; —, *v.a.* انتقامنى المق ìntikāmini-àlmak.

Revengeful, *a.* كينه خواه kìné-khāh.

Revengefulness, *s.* كينه خواهى kìné- khāhī.

Revenue, *s.* ايراد ìrād, كلور ghèlir, واردات vāridāt]

Revere, *v.a.* احترام ا ìhtirām-et, عزيز ''àzìz - tùtmak, طوتمق حرمت ا hùrmet - et; مبارك عد ا mùbārek - ''àdd-et.

Reverence, *s.* حرمت hùrmet, احترام ìhtirām, رعايت rì''āyet; دامنبوسى dāmen-būsī; his —, ذات فضيلتمأبلرى zāti-fàzīlèt-mà'ābléri, ذات عاليلرى zāti - ''ālīléri; —, *v.a.* حرمت ا hùrmet-et; رعايتى او rì''āyèti-òl.

Reverse, *a.* and *s.* ترس tèrss, ارقه àrka; فلاكت fèlākèt, بلا bèlā; —, *v.a.* ترسنه tèrss-chèvirmek, ترس چويرمك tèrssina-chèvirmek; قلب ا kàlb-et, تعكيس ا tà''kīss-et.

Revert, *v.n.* دونمك dènmek, كيرو دونمك ghèri-dènmek; تكرار عطف tèkrār - ''àtfi - èfkyār - et, تكرار افكار ا tèkrār-àngmak.

Review, *s.* بيوك تعليم bìyuk-tà''līm; معاينه mù''āyéné; غزته ghàzèta; —, *v.a.* معا ينه ا mù''āyéné - et, مكرراً كوزدن كچورمك mùkèrrérен-ghyàz- dan-ghèchirmek.

Revile, *v.a.* سب ا sèbb-et, دشنام ا dùshnām-et, شتم ا shètm-et.

Revise, *v.a.* تنقيح ا tènkīh-et, تصحيح ا

Revision, *s.* تصحيح tàsshīh. [tàsshīh-et.

Revive, *v.n.* ايلمق àyìlmak, ديرلمك dìrilmek, جانلنمق jānlanmak, عقلى باشنه كلمك ''àkli-bàshina-ghèlmek, اچلمق àchìlmak; ينه پارلامق (ghèné)- -pàrlamak; —, *v.a.* ديرلتمك dìrilt- mek, عقلنى باشنه كتورمك ''àklini- -bàshina-ghètirmek; اچمق àchmak; تكرار پارلاتمق tèkrār-pàrlatmak.

Revocation, *s.* فسخ fèsskh.

Revoke, *v.a.* فسخ ا fèsskh-et; كيرو المق ghèri-ålmak.

Revolt, *s.* عصيان "issyān, طغيان tùghyān, ايا قلنش àyaklanish; —, *v.n.* عصيان ا "issyān-et, ايا قلنمق àyaklanmak; —, *v.a.* اكراه ايتدرمك ikrāh-ètdirmek.

Revolution, *s.* دور dèvr, دوران dèvérān, كردش ghìrdish; تبدل tèbèddul, انقلاب ìnkılāb, تحول tàhàvvul; تبدل كلى tèbèddulu-kyùllī; اختلال ikhtilāl.

Revolve, *v.n.* دونمك dùnmek, دور ا dèvr-et, دوران ا dèvérān-et; —, *v.a.* چويرمك chèvirmek.

Reward, *s.* مكافات mùkyāfāt; بخشش bàkhshish; —, *v.a.* مكافاتنى ويرمك mùkyāfātini-vèrmek.

Rhetoric, *s.* علم تزيينات كلام "ilmi-tèzyīnāti-kèlām.

Rheumatism, *s.* يل yel, ريح طيار rīhi-tàyyār, وجع المفاصل vèjà"u-'l-mèfāssil.

Rhinoceros, *s.* كركدان ghèrghédān.

Rhodes, *s.* رودوس ròdòs.

Rhomb, Rhombus, *s.* معين mà"īn.

Rhomboid, *s.* شبه معين shìbhi-mà"īn.

Rhubarb, *s.* (drug) راوند rāvènd; (garden) ربأس rùbāss.

Rhyme, *s.* قافيه kāfìyyé; سجع sèj"; شعر shi"r, —d, *a.* مقفا mùkàffà,

Rhythm, *s.* وزن vèzn. [مسجع mùsèjjà".

Rib, *s.* قبورغه kàburgha; اهل بيت èhli-bèyt, قارى kàri, زوجه zèvjé.

Ribald, *a.* اغزى پيس àghzi-pìss.

Ribaldry, *s.* هزليات hèzlìyyāt.

Riband, Ribbon, *s.* قوردله kòrdèla.

Rice, *s.* پرنج pìrinj, ارز ùrùzz.

Rice-pudding, *s.* سوتلاج sùtlāj.

Rich, *a.* زنكين zènghin, غنى ghànī (*pl.* اغنيا àghniyā), متمول mùtémévvil, مالدار māldār, صاحب ثروت sāhib-sèrvèt; اغر àghir, طاتلو tàtli, ياغلو yàghli.

Riches, *s. pl.* مال māl, ثروت sèrvèt, زنكينلك zènghinlik, پارە (pàra).

Rickety, *a.* محكم اولميان mùhkèm-òlmayan. [قورتارمق kùrtarmak.

Rid, *a.* قورتلمش kùrtulmush; —, *v.a.*

Riddance, *s.* قورتلش kùrtulush; دفع dèf". [معما mù"àmmà.

Riddle, *s.* قالبور kàlbur; بلمجه bìlméjé,

Ride, *v.n.* and *a.* بنمك bìnmek, سوار او sùwār-òl, راكب او rākib-òl; ات àt-ìla-ghèzmek, عربه ايله كزمك àrabà-ìla-ghèzmek; — at anchor, دميرده ياتمق dèmirda-yàtmak; — out a gale, فرطونه بتاجه يه قدر دميرلو دورمق fìrtina-bìtinjaya-kàdar-dèmirli-dùrmak.

Ridge, *s.* صرت sìrt; بل bèl, بويون bòyun; صره sìra.

Ridicule, *s.* استهزا ìsstìhzā; هجو hìjv; مسخره لق màsskharalīk; —, *v.a.* استهزا ا ìsstìhzā-et; هجو ا hìjv-et; كولمك ghyùlmek.

Ridiculous, *a.* كولنه جك ghyùlenéjèk.

Rifle, *s.* شيشخانه shèsh-khānė (shìshānė); —, *v.a.* صويمق sòymak.

Rig, *s.* زی ziy, قیلق kìlìk, قیافت kìyāfèt ; ارمه àrma ; —, *v.a.* دوناتمق dònatmak ; اوروبه ویرمك ùrùba-vèrmek ; طاقلمق tàkılmak, ذوقلنمك zèvklènmek.

Rigging, *s.* ارمه àrma ; اوروبه ùrùba, اثواب èsswāb (èssbab).

Right, *a.* طوغری dòghrù ; صحیح sàhīh ; تام tāmm, تمام tàmām ; مستقیم mùstakīm ; قائم kā'im (fem. قائمه kā'imé) ; صاغ sàgh, یمین yèmīn, راست rāsst ; حقلو hàkklì ; —, *s.* حق hàkk ; صاغ طرفی sàgh-tàrafi ; —, *ad.* پك pèk, چوق chòk, کرکی کبی ghèrèghi-ghìbi ; —, *v.n.* طوغرولمق dòghrulmak ; —, *v.a.* طوغرولتمق dòghrultmak ; حقنی الیویرمك hàkkini-àlìvèrmek.

Righteous, *a.* اهل صلاح èhli-sàlāh, صالح sālih (*pl.* صلحا sùlahā).

Righteousness, *s.* صلاح sàlāh. [èghilmàz.

Rigid, *a.* قتی kàti, سرت sèrt, اکلمز

Rigorous, *a.* سرت sèrt, شدید shèdīd ; صیقی sìki ; دقتلو dìkkàtli ; مدققانه mùdàkkìkāné. [شدت shìddèt.

Rigorousness, Rigour, *s.* سرتلك sèrtlik ;

Rill, *s.* صوجغز sùjàghiz.

Rim, *s.* کنار kènar, لب lèb.

Rime, *s.* قراغی kìràghi.

Rind, *s.* قبوق kàbuk, قشر kàshr.

Ring, *s.* حلقه hàlka ; یوزك yùzuk ; چالش chàlish ; سس sèss, صدا sàdā ; —, *v.a.* چالمق chàlmak ; —, *v.n.* چالنمق chàlınmak ; اوتمك ùtmek ; سس ویرمك sèss-vèrmek.

Ringleader, *s.* ارباشی èr-bàshi, باش bàsh, سرکردهٔ فساد sèrkèrdé'i-fèssād.

Ringlet, *s.* کاکل kyākyùl, زلف zùlf.

Rinse, *v.a.* چالقامق chàlkamak ; خفیفجه khàfīfja-yìkamak یقامق.

Riot, *s.* قارشقلق kàrishìklìk, غوغا (kàwgha) ; چاپقینلق chàpkìnlìk, سفاهت sèfāhàt ; —, *v.n.* قارشقلق kàrishìklìk - chìkàrmak ; چیقارمق bàshdan - chìkmak, باشدن چیقمق tàshirmak.

Rip, *v.a.* سوکمك sàkmek ; یارمق yàrmak.

Ripe, *a.* اولمش òlmush, کمالهیتشمش kèmālé-yètishmish.

Ripen, *v.n.* اولمق òlmak, کمالهیتشمك kèmālé-yètishmek ; —, *v.a.* اولدرمق òldurmak, یتشدرمك yètishdirmek.

Ripple, *s.* بوروشق bùrushuk ; —, *v.a.* بورشدرمق bùrushdurmak ; —, *v.n.* بورشمق bùrushmak.

Rise, *s.* منبع mènbà", باش bàsh, باشلانغیج mènshè', مبدأ mèbdè' ; bàshlanghìj, نشئت nèsh'èt, ابتدا ibtidā ; طلوع tùlū", طوغش dòghush ; —, *v.n.* قالقمق kàlkmak ; ایاغه قالقمق àyàgha - kàlkmak, قیام kìyām - et ; چیقمق chìkmak ; یوکسلمك yùkselmek ; ایلرولمك ilérilémek, طی طوغمق tàyi - mèrātib - et ; مراتب ا dòghmak, طلوع ا tùlū"-et ; چیقمق chìkmak, نبع ا nèb"-et ; بدء ا bèd"--et, نشئت ا nèsh'èt-et ; دیرلمك dìrilmek, بعث اولنمق bà"ss-òlunmak ; قبارمق kàbarmak ; طولمق

dòlmak ; بهايه چيقمق bàhāya-chìkmak ; ایاقلنمق àyaklanmak.

Risk, *s.* قورقو kòrkv, تهلكه tèhlikέ, مخاطره mùkhātara ; —, *v.a.* قومق kòmak, بخته حواله bàkhta-hàwālέ-et, تهلكه يه قومق tèhlikéyέ-kòmak.

Rite, *s.* ايين āyīn, رسم عبادت rèssmi-'ibādèt.

Rival, *s.* رقيب rakīb, انكل ènghel ; —, *v.a.* رقابت ايلمك rakābèt-et, باش اول bàsh-òl.

Rivalry, Rivalship, *s.* رقابت rakābèt.

River, *s.* صو sù, چاى chày, ايرمق ìrmak, دره dèrέ, نهر nèhr (nèhir).

Rivet, *s.* ميخ mìkh ; —, *v.a.* ميخلامق mìkhlamak.

Rivulet, *s.* صو sù, چاى chày, دره dèrέ.

Road, *s.* يول yòl, طريق tàrīk, جاده jāddέ, راه rāh ; ليمان lìmàn ; اچق àchīk.

Roadstead, *s.* ليمان lìmàn ; مرسا mèrsà.

Roam, *v.n.* گزمك ghèzmek, طولاشمق dòlashmak.

Roar, *s.* صيحه sàyhà, پك سس pèk-sèss, گورلييش ghyùrléyish ; —, *v.n.* پك سس ويرمك pèk-sèss-vèrmek, حيقرمق hàykirmak, باغرمق bàghirmak ; گورلمك ghyùrlémek.

Roast, *s.* شيش كبابى shìsh-kèbābi, اورمان كبابى òrmàn-kèbàbi ; —, *v.a.* كباب ايلمك kèbāb-et.

Robber, *s.* خرسز khìrsiz, حرامى hàrāmī, دزد dùzd.

Robbery, *s.* خرسزلق khìrsizlìk.

Robe, *s.* اوزون البسه ùzun-èlbissέ ; —, *v.n.* اوزون البسه سنى كيمك ùzun-èlbissέssini-ghìmek.

Robust, *a.* دنج dìnj, قوى kàwī, قوتلو قوتلو

Rock, *s.* قيا kàya ; قياپارچه سى kàya-pàrchasi ; صاللانش sàllanish ; —, *v.n.* صاللانمق sàllanmak ; —, *v.a.* صاللامق sàllamak, صاللاندرمق sàllàndirmak.

Rocket, *s.* هوائى فشنك hàwā'ī-fìshènk, هوائى hàwā'ī.

Rocky, *a.* قيالق kàyalìk.

Rod, *s.* چبوق chìbùk, دينك dèynek ; اينجه دللرده متى ìnja-dàllar-dèméti ; التى بچوق ارشونلق اولچى àlti-bùchuk-àrshìnlìk-ùlchu.

Rodomontade, *s.* قوروللف واوكنمه لاقيردى سى kùru-llf-vέ-ùghunmέ-làkirdissi.

Roe, *s.* ديشى قراجه dìshi-kàraja ; بالق يمورطه سى bàlìk-yìmurtassi ; — buck, قراجه kàraja.

Rogue, *s.* چاپقين chàpkìn, كولخانى kyùlkhānī, طولاندريجى dòlandìrìji, مزور mùzèvvir. [مزورلك mùzèvvirlik.

Roguery, *s.* طولاندريجيلق dòlandìrìjìlìk ;

Roguish, *a.* چاپقينجه chàpkìnjέ.

Roguishness, *s.* چاپقينلق chàpkìnlìk.

Roll, *s.* تومار tòmar ; طوپ tòp ; يوارلنش yìwarlanish ; تكرلنش tèkrlnish ; —, *v.n.* يوارلنمق yìwarlanmak ; — over, تكرلنمك tèkrlnmek, دوريلمك dèvrilmek ; —, *v.a.* يوارلمق yìwarlamak ; — up, طوپلامق tòplamak, ديوشرمك dèvshirmek, صارمق sàrmak.

Roller, *s.* يوالق yìwalàk ; صالنتى sàlinti-dàlghassi ; طالغه سى طوپ tòp, پصطال pàsstàl.

Rolling-pin, *s.* اقلاغی òklaghi.

Roman, *a.* رومی rūmī; رومالو ròmali; —, *s.* روم rūm; اسکی روما آدمی èski-ròmà-ādami.

Romance, *s.* مصال màssal; —, *v.n.* مصال سویلمك màssal-sùwèylémek.

Rome, *s.* روما شهری ròma-shèhiri.

Romp, *s.* چوجق اویونی chòjuk-òyunu; پك پك اوینامق سون چوجق pèk-òynamak-sèvun-chòjuk; —, *v.a.* اوینامق òynamak.

Roof, *s.* دام dàm; flat —, باجه bàja, سطح sàth (t-h) *pl.* سطوح sùtūh; —, *v.a.* اورتمق òrtmek.

Rook, *s.* قارغه kàrgha; (chess) رخ rùkh.

Room, *s.* اوطه òda; یر yèr; لزوم lùzūm, سبب sèbeb, مناسبت munāssébèt.

Roomy, *a.* كنش ghènish, وسعتلو vùss''àtli.

Roost, *s.* كومس kyùmèss; —, *v.n.* قونوب اویومق kònup-òyumak.

Root, *s.* كوك kyùk, اصل àsal; —, *v.n.* طوتمق tùtmak, كوك صالمق kyùk-sàlmak; — up, سوكمك sùkmek, چیقارمق chìkàrmak, استئصال ا ìsstì'sāl-et, قلع ا kàl''-et.

Rope, *s.* ایپ ìp, حلاط hàlat.

Rope-dancer, *s.* جانباز jānbāz (jàmbàz).

Rope-maker, *s.* ایپجی ìpji.

Ropery, Rope-walk, *s.* ایپجی كارخانه سی ìpji-kyār-khānésasi.

Ropeyarn, *s.* تل tèl. [ìpji-kyār-khānésasi.

Rosary, *s.* تسبیح tèssbīh.

Rose, *s.* كل ghyùl, ورد vèrd; — bud, غنچه ghòncha; — bush, كل اغاجی ghyùl-àghàji; — water, كل صویی ghyùl-sùyu; — wood, بجی ghyùl-àghàji; otto of —, عطر یاغی ''ìtr-yàghi.

Roseate, *a.* قرمزی kirmizi.

Rosin, *s.* چام ساقزی chàm-sàkizi.

Rosy, *s.* (cheeks) قرمزی kìr ghyùlghyūn, كلكون كلفام (lips) ال àl. [چوروتمك chùrut

Rot, *v.n.* چورومك chùrumek; —,

Rotary, Rotatory, *a.* دوری dè دوار dèvvār; دونیجی dènuju.

Rotation, *s.* دور dèvr, دوران dèvér تدور tèdèvvur; in —, نوبتله nùbèt صرایله sìrà-ìla.

Rote, *s.* ازبر èzbèr; to know by — ازبردن بلمك èzbèrdan-bìlmek; وشونمیه رك الت كبی do by —, یاپمق dùshunméyérek - ālet - ghìbi

Rotten, *a.* چوروك chùruk. [-yàpmak

Rouge, *s.* دوزكون dùzghyun, قزلجه kìzìlja.

Rough, *a.* پوروزلو pùruzlu; قبا kàba; طاصلاق tàsslàk; — draft, تسوید tèssvīd, مسوده mùssvèddé; طاصلاق tàsslàk.

Roughness, *s.* پوروزلولك pùruzluluk; قبالق kàbalik; سرتلك sèrtlik.

Round, *s.* قول kòl; دور dèvr; —, *a.* (circular) دكرمی dèghirmi, مدور mùdèvvur; (globular) طوپ tòp, كروی kyùrévi; *ad.* and *pr.* اطرافنه ètrāfina; اطرافنده ètrāfinda; هرطرفنه hèr-tàrafina; هرطرفنده hèr-tàrafinda; all

to come —, طولاشمق dòlashmak; to come — again, طولاشوب ينه كلمك dòlaship-(ghènè)-ghèlmek; — about, اطرافده ètrāfda, جواردە jìwārda.

Roundabout, *a.* طولاشق dòlàshìk; صاپه sàpa.

Roundness, *s.* دكرميلك dègh*ir*milik.

Rouse, — up, *v.a.* اويانديرمق ùyàndirmak, قالدرمق kàldirmak; — —, *v.n.* اويانمق ùyanmak, كوزينى اچمق ghyùzunu-àchmak, قالقمق kàlkmak.

Rout, *s.* بوزغونلق bòzghunluk, انهزام ìnhizām; اخشام جمعيتى àkhsham-jèm''iyyèti; —, *v.a.* بوزمق bòzmak, طاغتمق dàghìtmak; — out, كركى كبى سلوب سپورمك ghèrèghi - ghìbi - sìlip - sùpurmek; چيقاروب دفع چيقارمق chìkàrip-dèf''et.

Route, *s.* يول yòl; عسكرك يول تذكرەسى ''àsakèring-yòl-tèzkèrèssi.

Rove, *v.n.* كزمك ghèzmek, طولاشمق dòlashmak.

Rover, *s.* اواره اولەرق چوق يرلر كزر اولان آدم āwārè - òlarek - chòk - yèrler - -ghèzer-òlan-àdam; قورصان kùrsān.

Row, *s.* صرە sìra, ديزى dìzi, صف sàff; غوغا (kàwgha); كورلدى ghyùrultu, شماطه shàmàta, —, *v.n.* كورك چكمك kyùrèk-chèkmek.

Rower, *s.* كوركجى kyùrèkji.

Rowing, *s.* كورك چكمەسى kyùrèk-chèkma.

Rowlock, *s.* اسقارموز ìsskàrmuz.

Royal, *a.* قرالانه kìrālānè, حكمدارانه hùkmdārānè, شاهانه shāhānè; —, *s.* قونطرە باشلغى kòntra-bàbaſìngho.

Royalty, *s.* قراللق kìràllìk.

Rub, *s.* اوغالايش òghalayish; سورتش sùrtush; سورونش sùrunush; شمار shàmar, توقات tòkat; مشكل mūshkil, كوچلك ghyùchluk, درد dèrd; —, *v.a.* اوغالمق òghalamak; — on, — in, سورمك sùrmek; — against, سورونمك sùrunmek.

Rubber, *s.* سله جك sìléjek, بز bèz, پچاورە pàchàvra; India —, قومالاستق kòmalàsstìk (*or* kòmanàsstìk).

Rubbish, *s.* سپورندى sùpuruntu; heap of —, سپورنديلك sùpuruntuluk, مزبله mèzbélè.

Ruby, *s.* ياقوت yākūt; —, *a.* ال àl, قرمزى kìrmìzi.

Rudder, *s.* دومن dùmèn.

Ruddiness, *s.* قرمزيلق kìrmìzìlìk.

Ruddle, *s.* اشى بويا àshi-bòyassi.

Ruddy, *a.* قرمزى kìrmìzi, قزل kìzìl.

Rude, *a.* قبا kàba, حنطال hàntàl; ادبسز èdebsiz, عارسز ''ārsiz, خويرات khòyràt. [vwàhshīlìk.

Rudeness, *s.* قبالق kàbalik, وحشيلك

Rudiment, *s.* باشلانغج bàshlanghìj, ابتدا ìbtidā, مبدأ mèbdè'; (*pl.*) اصول ùssūl, مبادى mèbādi, اوليات èvvèlìyyàt.

Rue, *s.* صدف اوتى *or* سدف sèdef-òtu; —, *v.a.* پشيمان او (pìshmàn)-òl.

Ruffian, *s.* خنزير khìnzir, خبيث khàbìss.

Ruffle, *s.* قيرمەلو ينلك kìrmali-yènlik; بوروشق bùrushuk; —, *v.a.* بوروشدرمق bùrushdurmak; دارلتمق dàrìltmak.

Rug, *s.* سجاده sèjjādè, كبه kèbè, كچه kèchè, پوست pòsst.

Rugged, *a.* پوروزلو pùruzlu, سیوری‌سیوری sìvri-sìvri, دیش‌دیش dìsh-dìsh.

Ruin, *s.* خراب khàrāb, خرابیت khàrābìyyèt, پریشانلق pèrīshānlìk, پریشانی pèrīshānī, خرابه khàrābé, ویرانه vīrāné; آثار قدیمه āssāri-kàdīmé; —, *v.a.* خراب‌ا khàrāb-et, پریشان‌ا pèrīshān-et, کول‌ا kyùl-et; —ed, *a.* پریشان pèrīshān, خراب khàrāb, ویران vīrān.

Ruinous, *a.* ویران vīrān, خراب khàrāb, پریشان pèrīshān; مخرب mùkhrib, باعث‌خراب‌ایدر bā"issi-khàrāb, خراب‌ایدر khàrāb-èdər.

Rule, *s.* قاعده kā"idé; نظام nìzām; دستورالعمل dèsstūru-'l-"àmməl; اصول ùssūl; حکومت hùkyūmèt; حکم hùkm; جدول تخته‌سی jèdvel-tàkhtassi; جدول jèdvel; ارشون àrshún; قدم kàdəm; —, *v.a.* حکومت‌ا hùkyūmèt-et; چیزمك chìzmek.

Ruler, *s.* حاکم hākim, حکمدار hùkmdār; جدول تخته‌سی jèdvel-tàkhtassi.

Rum, *s.* روم rùm; —, *a.* عجیب "àjīb ("àjā'ib).

Rumour, *s.* تواتر tèwātur; false —, (*pl.*) اراجیف àrājìf; —, *v.a.* تواترا tèwātur-et.

Rump, *s.* صغری sàghri, قیچ kìch, کوت ghyùt, قایناق kàynak.

Rumple, *s.* بوروشق bùrushuk; —, *v.n.* بوروشمق bùrushmak; —, *v.a.* بوروشدرمق bùrushdurmak.

Run, *s.* قوشش kòshush; سورك sùrèk, دوام dèwām; بچم bichim; —, *v.a.* یوروتمك yùrutmek, اوغراتمق òghratmak; —, *v.n.* قوشمق kòshmak, سکرتمك sèghirtmek, چاپمق chàpmak, اشمك èshmek; اقمق àkmak; ایتمك ètmek, قطع‌ا kàt"-et, کسمك kèssmek, کتمك ghìtmek, یورومك yùrumek; — against, چاتمق chàtmak; — aground, دیبه‌دوقنمق dìba-dòkunmak, اوطورمق òturmak; — —, *v.a.* اوطورتمق òturtmak; — a race, قوشی‌ا kòshu-et; — ashore, *v.n.* قره‌یه‌اوطورمق kàraya-òturmak, قره‌یه اوغرامق kàraya-òghramak; — —, *v.a.* قره‌یه‌اوطورتمق kàraya-òturtmak, قره‌یه‌اوغراتمق kàraya-òghratmak; — away, قاچمق kàchmak, صاوشمق sàwushmak, فرارا firār-et; — — with, الوب قاچمق àlip-kàchmak, برابر bərābər-kàchmak; — — —, the idea, ظن‌ا zànn-et; — smoothly, کوزل اقمق àkmak, قایمق kàymak, یولنجه کتمك ghyùzèl-ghìtmek, یولنجه کتمك yòlunja-ghìtmek; — the gauntlet, صره ایله جمله‌نك شمارینی sìrà-ilə-jùmlénìng-shàmarini, تحمل‌ا ییوب yèyup-tàhàmmul-et; — through, *v.n.* ایچندن کچمك ìchindən-ghèchmek, ایچندن اقمق ìchindən-àkmak; — —, *v.a.* ییوب بترمك yèyup-bìtirmek; — over, *v.n.* طاشمق tàshmak, دوکلمك dèkyulmek; —, *v.a.* اوستندن کچمك ùsstundən-ghèchmek, چینه‌مك chīné-mek.

Runaway, *s.* قاچقين kàchkin, فراری firārī.

Runner, *s.* توشيجی kòshujū; اشكين آت èshkin-àt; قاصد kāssid.

Running, *a.* اقار àkar, جارى jārī.

Rupee, *s.* هندستانك بر سكه‌سی hìndisstānin-bìr-sìkkéssi.

Rupture, *s.* قاصق ياريغی kàssík-yàrígh*i*; بوزشقلق bòzushukluk.

Rural, *a.* كويلو kyèylu, طشره‌لو tàshrà*li*, طيشاريلو dìshàrī*li*, صحراوی sàhrāvī.

Ruse, *s.* خدعه khùd''à, حيله hīlé, دسيسه dèssīssé.

Rush, *s.* ساز sāz; حيزلواقش hìzli-àkish; حيزلوقوشش hìzli-kòshush; —, *v.n.* حيزلواقمق hìzli-àkmak; حيزلوقوشمق hìzli-kòshmak.

Rusk, *s.* كورك ghèvrèk.

Russia, *s.* روسيه rūssia.

Russian, *a.* روسيه‌لو rūssiali; مسقو mòss-[kov.

Rust, *s.* پاس pàss; —, *v.n.* پاسلانمق pàsslanmak; —, *v.a.* پاسلاندرمق pàsslandirmak.

Rustic, *a.* كويلو kyèylu.

Rusticate, *v.n.* بر مدت كويده اوطورمق bìr-mùddèt-kyèyda-òturmak.

Rusty, *a.* پاسلو pàssli, پاسلانمش pàsslanmish.

Rut, *s.* تكرلك‌ايزی tèkrlèk-ìzi; —, rutting-time, قزغينلق‌وقتی kìzghìnlìk--wàkti.

Ruthless, *a.* مرحمتسز mèrhàmetsiz, بی امان bī-āmān.

Rye, *s.* چاودار chàvdàr, قره‌باش kàra--bàsh.

S.

Sabbath, *s.* پازار كونی pàzar-ghyùnu; جمعه ايرتسی jùm''à-èrtéssi; يوم السبت yèvmu-'ss-sèbt, تعطيل‌كونی tà''tīl-ghyùnu.

Sable, *s.* سمور sèmmūr (sàmur); —, *a.* قره kàra, سياه sìyāh, اسود èswèd.

Sabre, *s.* قليج kìlìj, سيف sèyf, تيغ tīgh; —, *v.a.* چال قليجه chàl-kìlij-et.

Sack, *s.* چوال chòwàl; يغما yàghma, غارت ghāret; —, *v.a.* يغما ايله yàghma--et; —cloth, غرر (hàrrr); large sack of —, غرارة (hàrrr).

Sacred, *a.* حرام hàrām, مبارك mùbārek, مقدس mùkàddess, عزيز ''àzīz; مخصوص màkhsūss, مختص mùkhtàss, متخصص mùkhtàssess.

Sacrifice, *s.* قربان kùrbān; فداكارلق fèdākyārlìk; ضرر zàrar; —, *v.a.* قيمق kìymak; قربان ايله kùrbān-et; فدا ايله fèdā-et; قيرمق kìrmak.

Sad, *a.* مكدر mùkàddrr, كدرلو kèderli, غمناك ghàmnāk; فنا fēna, پريشان pèrīshān; باعث‌كدر bā''ìssi-kèdrr, فنا fēna.

Saddle, *s.* ايار èyer; (pillioned) پلان pàlan; (pack) سمر sèmrr; —, *v.a.* ايرلمك èyrrlémek, ايرينی اورمق èyérini-wùrmak, ياپمق yàpmak.

Saddle-bow, *s.* ايار قاشی èyrr-kàshi.

Saddler, *s.* سراج sèrrāj (sàrraj).

Safe, *a.* امين èmīn, صاغلم sàghlàm, سليم sàgh, قورقوسز kòrkussuz;

sèlīm; —, *s.* قورتلمش kùrtulmush; —, *s.* صندق sàndik, طولاب dòlap.

Safe-conduct, *s.* يول تذكرەسى yòl-tèzkérássi. [nèt.

Safeguard, *s.* حفظ hifz; صيانت siyā-

Safety, *s.* امنيت èmniyyèt, سلامت sèlāmèt, سلم sèlm, امن ùmn, امان èmān.

Saffron, *s.* زعفران zà''férān (sàfràn).

Sag, *v.n.* بل ويرمك bèl-vèrmek, اگلمك èghilmek.

Sagacious, *a.* عقللو ''àkllí, درايتلو dìrāyètli, فطين fàtīn; حساس hàssāss.

Sagacity, *s.* عقل ''àkl, درايت dìrāyèt, فطانت fàtānèt; حس hìss.

Sage, *a.* عقللو ''àkllí; تمكينلو tèmkīnli, اوصلو òslu; —, *s.* حكيم hàkīm; اطه‌چابى àda-chàyi.

Sagittarius, *s.* قوس برجى kàvss-bùrju.

Sail, *s.* يلكن yèlken, بادبان bādibān, شراع shìrā''; تكنه tèknè, كمى ghèmi, سفينه sèfīnè; پارە pārè (pàra), قطعه kìt''à; —, *v.n.* كتمك ghìtmek, يورومك yùrumek; قالقمق kàlkmak, يالكن‌اچمق yèlken-àchmak, قيام‌ا kìyām-et, عزيمت‌ا ''àzīmèt-et, بادبانكشا او bādibān-kyùshā-òl.

Sailcloth, *s.* كرباس kìrbāss; يلكن بزى yèlken-bèzi.

Sailing-master, *s.* قلاغوز kìlaghuz.

Sailmaker, *s.* يلكنجى yèlkenji.

Sailor, *s.* كمىجى ghèmiji, ملاح mèllāh, كشتيبان kèshtībān.

Sainfoin, *s.* يونجه yònja. [عزيز ''àzīz.

Saint, *s.* ولى vèlī, ولى‌الله vèliyyu-'llāh,

Sake, *s.* خاطر khātir, محبت màhàbbet; for the sake, حبةً hìbbétan; — — — of God, حبةً‌لله hìbbétan-lì-'llāh; for God's sake! اللهى سورمەكز àllāhi-

Salad, *s.* سلاطه sàlàta. [-sèvərsèngiz.

Salary, *s.* معاش mà''āsh, ايلك àylik, ماهيه māhìyyè.

Sale, *s.* صاتم sàtim, صاتش sàtish; for —, on —, صاتيلق sàtīlik; — by auction, مزاد mèzād, مزايدە mùzāyédè.

Saleable, *a.* صاتلور sàtilir.

Saliva, *s.* توكرك tùkruk, اغزك‌صويى àghzing-sùyu, صلياز sàlyār.

Sallow, *a.* بكزى‌مرارمش bèngzi-sàràrmish; صارى sàri.

Sally, *s.* هجوم hùjūm, يورويش yùruyush; — out, *v.n.* يورويش‌ا yùruyush-et.

Salmon, *s.* صومون بالغى sòmòn-bàlighi.

Salonica, *s.* سلانيك شهرى sèlānik-shèhiri.

Saloon, *s.* بيوك‌اوطه bìyuk-òda. [

Salt, *s.* طوز tùz, نمك nèmek, ملح mìlh; —, *a.* طوزلو tùzlu; —, *v.a.* طوزلمق tùzlamak; —, *v.n.* طوزلنمق tùzlanmak.

Saltcellar, *s.* طوزلق tùzluk.

Saltpetre, *s.* كهرچله ghyùhèrchilè.

Salts, *s. pl.* انكليز طوزى ìnglīz-tuzu.

Saltworks, *s. pl.* طوزله tùzla.

Salubrious, *a.* ايو īyi, صاغ sàgh, صاغلم sàghlàm.

Salutary, *a.* شفالو shìfāli; فائدەلو fā'idèli.

Salutation, *s.* سلام sèlām; اشنالق àshnalik.

Salute, *v.a.* سلام‌ويرمك sèlām-vèrmek; سلام‌كوندرمك sèlām-ghyùndərmek; اشنالق‌ا àshnalik-et; سلاملمق sèlāmlamak; سلام‌دورمق sèlām-dùrmak; اوپمك àpmek, بوس‌ا būss-et, تقبيل‌ا

tàkbīl-et; — in return, سلام المق sèlām-àlmak; —, *v.n.* طوپ اتمق tòp--àtmak; —, *s.* سلام sèlām; اوپش àpush, بوسه būssé; طوپ اتشی tòp--àtishi.

Salvation, *s.* قورتلش kùrtulush, نجات nèjāt, خلاص khàlāss, سلامت sèlāmèt.

Salve, *s.* ياغ yàgh, مرهم mèrhèm; —, *v.a.* ياغ سورمك yàgh-sùrmek, مرهم سورمك mèrhèm-sùrmek.

Salver, *s.* تپسی tèpsi, سینی sìni.

Salvo, *s.* شرط shàrt; استثنا isstissnā; طوپ یایلمی tòp - yàyìlmi, الاباندہ àlabànda.

Sal-volatile, *s.* نشادر روحی nèshādir--rūhu.

Samaria, *s.* نابلس nābulus.

Same, *a.* ینه او yīné (ghènéj)-ò; او ò; کندی kèndi; بر bìr; عین "àyn, اش èsh; —, *a.* شی، واحد shèyi-wāhid, هپ بر hèp-bìr, فرقی یوق fàrki-yòk.

Sample, *s.* اورنك àrnek, موسطره mòsstra, نمونه nùmūné.

Sanctify, *v.a.* تقدیس ا tàkdīss-et.

Sanction, *s.* اذن ìzin, رخصت rùkhsàt, جواز jèwāz, تجویز tèjvīz, تصویب tàsswīb, استصواب isstisswāb, رضا rìzā; —, *v.a.* تجویز ا tèjvīz-et, تصویب ا tàsswīb-et.

Sanctity, *s.* حرمت hùrmèt, قدسیت kùdsìyyèt, مباركلك mùbāreklik.

Sanctuary, *s.* حرم hàrem; ملجا mèljā; معبد mà"bèd; to take —, مبارك بر mùbārek - bìr - màhàlla--iltijā-et.

Sand, *s.* قوم kùm, ریك rīgh, رمل rèml; — bank, قومصال kùmsàl.

Sandal, *s.* چاریق chàrīk.

Sand-fly, *s.* تاتارجق tàtarjìk.

Sandy, *a.* قومصال kùmsal, قوم kùm; (hair) صاری sàri, لپسقه lìpìsska.

Sane, *a.* عاقل "ākil, عقلی باشنده "àkli--bàshinda.

Sanguinary, *a.* قانلو kànli, سفاك sèffāk, خونریز khūnrīz; خونریزانه khūnrīzāné.

Sanguine, *a.* دموی dèmévī, خونین khūnīn; پك امیدجی pèk-ùmīdji.

Sanguineness, *s.* پك امیدجیلك pèk--ùmīdjilik; دمویت dèmévīyyèt.

Sanity, *s.* صحت عقل sìhhati-"akl.

Sap, *s.* نباتلرك صویی nèbātlérìng-sùyu; صو sù; خام اغاج khām-àghaj; یولی sìchan-yòlu; —, *v.a.* التنی قازمق àltini-kàzmak, اشمك èshmek.

Sapper, *s.* لغمجی làghimji.

Sapphire, *s.* كوك یاقوت ghyùk-yākūt, صفیر sàfīr.

Saracen, *s.* عرب "àrab.

Sarcasm, *s.* استهزا isstihzā. [-èdər-òlan.

Sarcastic, *a.* استهزا ایدر اولان isstihzā-

Sardine, *s.* ساردله بالغی sàrdèlé-bàlighi.

Sarmatia, *s.* اسكی لهستان èski-lèhisstān.

Sarmatian, *a.* اسكی له منسوب ولایتنه èski-lèh-vìlāyètina-mènsūb.

Sarsaparilla, *s.* سپارینه sèpārìné.

Sash, *s.* كمر kèmər, قوشاق kùshàk; (window) چرچوه chèrchivé, قناد kànad.

Satan, *s.* شیطان shèytān, ابلیس ìblīss.

Satchel, *s.* كتاب توربه‌سی kìtāb-tòrbèsi.

Satellite, *s.* پیك pèyk; ملازم mùlāzim, ایرلمزکولکه‌سی àyrılmàz-ghyùlghéssi.

Satiate, *v.a.* طویورمق dòyurmak, اقناع ایتمك ìknā"-et.

Satin, *s.* اطلس àtlàss.

Satire, *s.* هجو hìjv; —rize, *v.a.* هجو ایتمك hìjv-et.

Satisfaction, *s.* رضا rìzā, خشنودی khòshnūdī; ترضیه tàrzìyyé; to give —, خشنود ایتمك khòshnūd-et; ترضیه ویرمك tàrzìyyé-vèrmek. [-òlunur.

Satisfactory, *a.* خشنود اولنور khòshnūd-

Satisfied, *a.* قانمش kànmish; خشنود khòshnūd. [kàndırmak.

Satisfy, *v.a.* طویورمق dòyurmak; قاندرمق

Saturday, *s.* جمعه‌ایرتسی jùm"à-èrtèssi, سبت sèbt.

Saturn, *s.* زحل یلدزی zùhàl-yìldızi.

Sauce, *s.* تربیه tèrbìyyé; صو sù; ادبسزلك

Saucepan, *s.* تنجره tènjéré. [èdebsizlik.

Saucer, *s.* ظرف zàrf, فنجان طباغی fìnjān (fìl-)-tàbàghi.

Saucy, *a.* عارسز "ārsìz, ادبسز èdebsiz.

Saunter, *s.* گزنش ghèzinish; —, *v.n.* گزنمك ghèzinmek.

Sausage, *s.* سوجق or سجوق sùjuk, مومبار mùmbār (bùmbar); — meat, قیمه kìyma, — — balls, کوفته kyūftè.

Savage, *a.* صالدرر sàldırır, اصرر ìssırır; قزغین kìzghìn, دارغین dàrghìn; وحشی wàhshī, یبانی yàbānī; —, *s.* وحشی یبان‌ادمی yàbān-àdàmi, قیر kìr. [wàhshī.

Savanna, *s.* عالم "ālim.

Save, *v.a.* قورتارمق kùrtarmak, خلاص ایتمك khàlāss-et, تخلیص ایتمك tàkhlīss-et; صقلامق sàklamak, حفظ ایتمك hìfz-et; محافظه ایتمك mùhāfaza-et, قورومق kòrumak; ادارهٔ ایتمك ìdārè-et, ارترمق àrtırmak; —, *pr.* نقصان‌اولهرق nòksān-òlarak, مستثنا اولهرق mùstesnā-òlarak.

Saving, *a.* قورتاریجی kùrtàrìji; ادارهٔجی ìdāréji; —, *s.* ادارهٔ ìdāré; قورتارش kùrtàrish, خلاص khàlāss; —, *pr.* نقصان اولهرق nòksān-òlarak, مستثنا اولهرق mùstesnā-òlarak.

Saviour, *s.* قورتاران kùrtaran, قورتاریجی kùrtarìji, خلاص khàllāss; our —, خلاصمز khàllāssimiz; our Lord and —, ربمز وخلاصمز ràbbimiz-vé-khàllāssimiz.

Savour, *s.* لذت lèzzèt, چاشنی chāshni (chèshni), داد dàd (tàd); —, *v.a.* دادمق dàdmak; —, *v.n.* لذتی‌اول lèzzèti-òl.

Saw, *s.* دسترهٔ dèstéré (tèstéré), ارهٔ èrré; (large) بچقی bìchki; ضرب‌مثل zàrbi-mèssel.

Sawdust, *s.* دسترهٔ توزی dèstéré-tòzu.

Sawmill, *s.* ارهٔخانه èrrékhāné.

Sawyer, *s.* بچقیجی bìchkìji.

Saxon, *s.* ساقسون قبائلی ادمی sàksòn-kàbā'ìli-àdàmi; —, *a.* مذکور قبائله منسوب mèzkyūr-kàbā'ìla-mènsūb.

Say, *v.a.* سویلمك sùwèylémek, دیمك dèmek; —, *s.* لقردی làkìrdi, سویلیه جك sùwèyléyéjek.

Saying, *s.* لقردی làkìrdi, قبا لقردی kàbalàkìrdi, ضرب‌مثل zàrbi-mèssel.

Scab, *s.* یارهقبوغی yàra-kàbuġhu, قبوق kàbuk; کل kël, اویوز ùyuz; —, *v.n.* قبوقلنمق kàbuklanmak.

Scabbard, *s.* قین kìn, نیام nìyām, غلاف ghìlāf (kìlif).

Scaffold, Scaffolding, *s.* اسکله ìskèlé.

Scald, *s.* قاینارصویارهسی kàynar-sù-yārassi; —, *v.a.* حاشلامق hàsh-lamak.

Scale, *s.* مقیاس mikyāss, جدول jèdvel; بالق پولی bàlìk-pùlu, پول pùl; (of a balance) کوز ghyùz; pair of —s, ترازو tèrāzi, میزان mīzān; —, *v.a.* دیواردن یوقاری چیقمق dìwārdan-yùkàri-chìk-mak, اتلامق àtlamak; (a gun) یاقمق yàkmak. [-'l-àzlā".

Scalene, *a.* مختلف الاضلاع mùkhtèlifu-

Scamp, *s.* یرامز yàramàz.

Scamper, *v.n.* قوشمق kòshmak.

Scan, *v.a.* (poetry) تقطیع ایتمک tàktī"-et; باقمق bàkmak, نظرا nàzar-et, کوز کزدرمک ghyùz-ghèzdirmek.

Scandal, *s.* افترا ìftirā, بهتان bùhtān; عیب ارا جیف èrājīf; رذالت rèzālèt, عیب "àyb.

Scandalous, *a.* عیب "ayb.

Scant, Scanty, *a.* از àz, قیت kìt; دار dàr; قصه kìssa.

Scapegrace, *s.* یرامز yàramàz.

Scar, *s.* یارهنشانی yàra-nìshāni; —, *v.a.* نشان براقمق nìshàn-bràkmak.

Scarce, *a.* از àz, قیت kìt, بولنمزکبی bùlunmàz-ghìbi, نادر بولنور nādir-bùlunur; —ly, *ad.* کوچ بلا ghyùch-bèlā, همان hèmān (hèmàn).

Scarcity, *s.* قیتلق kìtlìk, ندرت nèdrèt, قحط kàht, غلا ghìlā.

Scare, *v.a.* اورکتمک ùrkyutmek, قورقوتمق kòrkutmak.

Scarf, *s.* شال shàl, اوزون شال ùzun-shàl.

Scarlatina, *s.* خفیف قزل حما khàfīf-kizil-hùmmà.

Scarlet, *a.* ال àl; — fever, قزل حما kìzil-hùmmà; — runner, چیچك فصولیه سی chìchek-fàssūlyassi.

Scarp, *s.* خندقك شیودا خلیسی (hèn-dèghing)-shèvi-dākhilīssi.

Scatter, *v.a.* داغتمق dàghìtmak, تارومارا tār-u-mār-et, پریشان ا pèrīshān-et; —, *v.n.* داغلمق dàghılmak, تارومارا و tār-u-mār-ol, پریشان او pèrīshān-ol.

Scavenger, *s.* چوپجی chàpju.

Scene, *s.* نظرا ولنان هیئت nàzar-ol unan-hèy'èt; نظارت nàzārèt; وقعه wàk"à; (of a play, or as a picture of life) مجلس mèjliss; (place) موقع mèvki".

Scent, *s.* قوقو kòku, رأحه rā'iha, بوی bùy; —, *v.a.* قوقتمق kòkutmak; قوقوسنی قوقو سورمك kòku-sùrmek; حس ا المق kòkussunu-àlmak, حس hìsss-

Sceptic, *s.* لاادری lā-ìdrī. [-et.

Sceptre, *s.* عصای حکومت "àssāyi-hùkyūmèt.

Scheme, *s.* ترتیب tèrtīb; تصور tàsaàv-vur; حیله hìlé; —, *v.n.* شی قورمق shèy-kùrmak.

Schism, *s.* نفاق nìfāk; اعتزال i"tizāl, شیعه shī"à; تفرق tèfèrruk.

Schismatic, *s.* اهل اعتزال èhli-i"tizāl,

معتزل mu"tèzil, شیعی shī"ī, متفرق mùtéfèrrik.

Scholar, *s.* عالم "ālim, فاضل fāzil; شاگرد shāgh*i*rd, طالب‌علم tālibi-"ilm.

Scholarship, *s.* علم "ilm.

School, *s.* مکتب mèktɛb; —, *v.a.* معلومات ویرمك mà"lūmāt-vèrmek, تعلیمات ویرمك tà"līmāt-vèrmek, — master, خواجه khòj*a*, مکتب خواجه‌سی mèktɛb-khòj*a*ssi.

Schooner, *s.* اسقونه ùsskūn*a*; brig —, غولت ghùlèt.

Sciatica, *s.* عرق النسا "ìrku-nìssā.

Science, *s.* علم "ilm.

Scimitar, *s.* پاله pàl*a*.

Scirocco or Sirocco, *s.* لدوس کبی اق دکزده اسر بر روزکار lòdos-ghìbi-àk--dèng*i*zd*a*-èssɛr-bìr-rūzghyār.

Scissors, *s. pl.* مقاص مقراض màkass, mìkrāz. [zèvklɛnmek.

Scoff, *v.n.* استهزا ìsstihzā-et, ذوقلنمك

Scoffer, *s.* حرمتسز مستهزی hùrmetsiz-mùsstèhzī.

Scold, *s.* دارغین‌قاری dàrghìn-kàr*i*; —, *v.a.* دارلمق dàrılmak; ازارلمق àzàrlam*a*k.

Scollop, *v.a.* اویمق اویه‌ا òym*a*k, òy*a*-et.

Scoop, *s.* خلال khìlāl; —, *v.a.* اویمق òymak; — out, ایچنی‌اویمق ìchini--òymak, بوشالتمق bòshaltmak.

Scope, *s.* مطمح‌نظر màtmàhi-nàzar; اریم èrim; بوی bòy; منزل mènzil; to give —, میدان‌ویرمك mèydān-vèrmek.

Scorch, *v.a.* یاقمق yàkmak.

Score, *s.* یکرمی yìgh*i*rmi; حساب hìssāb; خصوص khùssūss; باب bāb; خاطر khāt*i*r, سبب sèbeb, وسیله vèssīlé; —, *v.a.* چیزمك chìzmek, اشارت‌ا ìshāret-et.

Scorn, *s.* استحقار ìsstihkār, استخفاف ìsstìkhfāf; —, *v.a.* تنزل‌یتمامك tènèzzul-èt*m*amek.

Scornful, *a.* اهانت و استحقار ایدر ìhānet-vé-ìsstìhkār-èdɛr.

Scornfully, *ad.* اهانت و استحقار صورتی ایله ìhānet-vè-ìsstìhkār-sūrɛti-ìl*a*.

Scorpio, *s.* (Latin) عقرب "àkreb.

Scorpion, *s.* عقرب "àkreb.

Scotch, *a.* اسقوچیالو ìsskòchi*a*li.

Scotland, *s.* اسقوچیا ìsskòchi*a*.

Scoundrel, *s.* کولخانی kyùlkhānī, چاپقین chàpkin, اوغورسز ùgh*u*rsuz, خبیث khàbīss.

Scour, *v.a.* سلمك sìlmek, یقامق yìkamak; یاغنی‌لکه‌سنی‌چیقارمق yà-gh*i*ni-lèkéssini-chìkarmak; اسهال ویرمك ìsshāl-vèrmek; — over, — about, *v.n.* قوشمق kòshm*a*k, قوششمق kòshushmak.

Scourer, *s.* لکه‌جی lèkéji.

Scourge, *s.* قامچی kàmch*i*, قرباچ kìrbàch, تازیانه tāziyānè; افت āfet, بلا bèlā, داهیه dāhìyyé; —, *v.a.* دوکمك dùgh*m*ek, ضرب‌ا dàrb-et.

Scout, *s.* اوزاقدن‌طولاشان‌قره‌قول ùzàkda--dòlash*a*n-kàr*a*kol.

Scowl, *v.n.* قاش‌چاتمق kàsh-chàtmak, یوزبورشدرمق yùz-bùrushdurmak.

Scramble, *v.n.* قاپشمق kàpishmak, طرماشمق tìrmashmak; —, *s.* قاپش

kàpish ; طرماشه‌رق کیدش tìrmasha-rek-ghìdish.

Scrap, *s.* اوفاق‌پارچه ŭfàk-pàrcha.

Scrape, *s.* بلا bèlā, قضا kàzā, درد dèrd ; —, *v.a.* قازیمق kàzimak ; — together, چالشه‌چالشه‌طوپلامق chà-lisha-chàlisha-tòplamak, هزارکلفت ایله‌اله‌کتورمك hèzār-kyùlfèt-ila-èla-ghètirmek.

Scratch, *s.* طرناق‌یاره‌سی tìrnak-yàrassi ; —, *v.a.* قاشیمق kàshimak ; طرمه‌لمق tìrmalamak, جزئی‌یاره‌ا jùz'ī-yàra-et ; —, *v.n.* قاشنمق kàshinmak ; — out, *v.a.* چیزمك chìzmek, ترکین‌ا tèrkīn-et. [فنایازمق fèna-yàzmak.

Scrawl, *s.* فنایازی fèna-yàzi ; —, *v.n.*

Scream, *s.* فریاد fèryād, صیحه sàyha ; —, *v.n.* باغرمق bàghirmak ; فریاد ا fèryād-et.

Screen, *s.* پرده pèrdé, سپر sìpèr, حائل hā'il ; قالبور kàlbur ; —, *v.a.* حائل‌او hā'il-òl ; اورتمك òrtmek, محافظه‌ا mùhāfaza-et ; قالبورلمق kàlburlamak.

Screw, *s.* ویده vīdé, بورغی bùrghu ; بورمه bùrma ; خسیس khàssīss, طمعکار tàma''kyār, جمری jìmri ; —, *v.n.* ویده‌لنمك vīdélènmek ; —, *v.a.* ویده‌لمك vīdélémek ; — in, بریول‌ایله‌صوقمق chèvirmek ; — up, کیف‌ا bìr-yòl-ila-sòkmak ; — — courage, جسارت‌ا kèyf-et ; — down, تابوته‌قپایوب جسارت‌ا jèssāret-et ; تابوته‌قپایوب ویده‌لمك tàbuta - kàpayup - vīdé-lémek.

Scribble, *v.a.* قره‌لمق kàralamak ; چابك فنایازمق chàbìk-yàzmak ; یازمق fèna-yàzmak ; دقتسزیازمق dìkkàtsiz--yàzmak. [-yàzan-mù'èllif.

Scribbler, *s.* فنا یازان مؤلف

Scribe, *s.* کاتب kyātib ; خطاط khàttāt.

Scripture, *s.* ایت‌کریمه āyéti-kèrīmé ; —s, *s. pl.* کتب‌سماویه kyùtubi--sèmāvìyyé.

Scrofula, *s.* صراجه علتی sàraja-''illèti.

Scrofulous, *a.* صراجه‌لو sàrajàli.

Scroll, *s.* تومار tòmār. [khayé-tòrbassi.

Scrotum, *s.* (Latin) خایه توربه‌سی

Scrub, *v.a.* سرت‌برشی‌ایله‌یقامق sèrt--bìr-shèy-ila-yìkamak ; باتمق bàtmak ; —, *s.* اوفاق‌چالیلق ŭfàk-chà-lìlìk. [-fìrcha.

Scrubbing-brush, سرت فرچه sèrt-

Scruple, *s.* اجزاجی‌درهمنك‌اوچده‌بری èjzāji-dìrhèmining-ùchda-bìri, ثلث sùlsu-dìrhèm ; چکندك chèkindik, تورقو kòrku ; —, *v.n.* چکنمك chèkinmek.

Scrupulous, *a.* پك چکنور pèk-chèkinir.

Scrutiny, *s.* یوقلایش yòklayish, یوقلمه yòklama ; امتحان ìmtìhān, تحری [tàhàrri.

Scuffle, *s.* غوغا kàwgha.

Scull, *s.* خفیف کورك khàfīf-kyùrèk.

Scullion, *s.* اشجی‌یماغی àshji-yàmaghi.

Sculptor, *s.* اویمه‌جی òymaji ; مجسمجی mùjèsssemji, تصویرجی tàssvīrji, مصور mùssàvvir. [اویمق òymak.

Sculpture, *s.* اویمه òyma ; —, *v.a.*

Scum, *s.* کپوك kyàpuk ; — of the people, اسافل‌ناس èssāfili-nāss, ایاق طاقمی àyak-tàkimi.

Scurf, *s.* كپك kèpek, توز tòz.

Scurrility, *s.* شتم shètm. [shètm-āmīz.

Scurrilous, *a.* شتام shètām, شتم آميز

Scurvy, *a.* مروتسز mùrùvètsiz, طمعكار tàma"kyār; —, *s.* اسقورپيت علتی ìsskòrpìt-"ìllèti.

Scutcheon, *s.* ارما àrma.

Scythe, *s.* طرپان tìrpàn.

Sea, *s.* دكز dèngiz, دريا dèryā, بحر bàhr; طالغه dàlgha, موج mèvj.

Seafaring, *a.* كميجی اولان ghèmìji-

Sea-gull, *s.* مارطی màrti. [-òlan.

Sea-kale, *s.* دكز لحنه‌سی dèngiz-làhanéssi.

Seal, *s.* مهر mùhr, خاتم khātèm; (animal) كوپك‌بالغی kyöpèkbàlighi (?); —, *v.a.* مهرلمك mùhurlémek; —ing wax, مهربالمومی mùhr-bàl-mòmu.

Seam, *s.* دكش dìkish, دكش‌يری dìkish-yèri; اك‌يری èk-yèri; يارهٔ نشانی yàra-nìshāni; (of ship's planks) اسقارموز ìsskàrmoz (?).

Seaman, *s.* كميجی ghèmiji, ملاح mèllāh, كشتيبان kèshtībān.

Seamanship, *s.* كميجيلك ghèmijilik.

Seaport, *s.* اسكله ìsskèlé. [lamak.

Sear, *v.a.* ياقمق yàkmak, داغلامق dàgh-

Search, *s.* ارايش àrayish, ارامه àrama, يوقلمه yòklama, تحری tàhàrri; —, *v.a.* ارامق àramak, يوقلامق yòklamak, تحری‌ا tàhàrri-et; — for, ارامق àramak; — into, حقيقتنی تجسس‌ا hàkīkàtini-tèjèssuss-et; — out, ارايوب‌بولمق àrayup-bùlmak.

Seashore, Seaside, *s.* دكزكناری dèngiz-kènāri, يالی‌كناری yàli-kènāri, ساحل sāhil, دكزقييسی dèngiz-kìyissi.

Seasick, *a.* دكزطوتمش dèngiz-tùtmush; —ness, *s.* دكزطوتمسی dèngiz-tùtmassi.

Season, *s.* موسم mèvsim, فصل fàssl; وقت wàkit; —, *v.a.* طوز ببرقاتمق tùz-bìbìr-kàtmak; خاملغنی المق khàmlighini-àlmak; the four —s, فصول‌اربع fùssūli-èrbà".

Seat, *s.* اوطوره‌جق يری òturajak-yèri, يری yèri, جای jày, محل màhàll; مسند mèssned; مركز mèrkìz, كرسی kyùrsī; مقعد màk"àd, كوت ghyìt, قاياق kàynak, دبر dùbr, ورا vèrā, قيچ kìch; —, *v.a.* اوطورتمق òturtmak, اقعادا ìk"ād-et; — one's self, be seated, اوطورمق òturmak, قعود ا kù"ūd-et; — — on the throne, تخته جلوس‌ا tàkhta-jùlūss-et, جلوس‌ا jùlūss-et; *v.a.* اجلاس‌ا ìjlāss-et.

Secant, *s.* قاطع kāti".

Secede, *v.n.* ايرلمق àyrilmak, اعتزال‌ا ì"tizāl-et.

Secession, *s.* افتراق و اعتزال ìftirāk-vé-ì"tizāl.

Seclude, *v.a.* ايرمق àyrmak, ايری قپامق àyri-kàpamak; — one's self, قپانمق kàpanmak, چكلمك chèkilmek, عزلت‌ا "ìzlet-et. [ìkhtilātsiz.

Secluded, *a.* تنها tènha; اختلاطسز

Seclusion, *s.* عزلت ìzlet; تنهالك tènhalik.

Second, *a.* ايكنجی ìkinji, ثانی sānī,

دوم dùwum; —, *s.* ثانیه sānìyyé; معاون mù''āvin; یماق yàmak; —, *v.a.* یاردم‌ا yàrdım-et, معاونت‌ا mù''āvénèt-et; — hand, *a.* قوللانلمش kùllànılmish, مستعمل mùsstà''mel; —ly, *ad.* ثانیا sānìyyā.

Secrecy, *s.* کیزلولك ghìzlilik, مکتومیت mèktūmìyyèt; کتم kètm, اخفا ìkhfā.

Secret, *s.* سر sìrr (*pl.* اسرار èssrār); —, *a.* کیزلو ghìzli, صاقلو sàkli, مخفی màkhfī, خفی khàfī, مکتوم mèktūm.

Secretary, *s.* کاتب kyātib, سرکاتبی sìrr-kyātibi, کاتب اسرار kyātibi-èsrār.

Secrete, *v.a.* کیزلمك ghìzlémek, صاقلمق sàklamak, اخفا ا ìkhfā-et; کتم‌ا kètm-et; (organs) اعمال‌ا ì''māl-et, اخراج‌ا ìkhrāj-et, ویرمك vèrmek.

Secretly, *ad.* سراً sìrran.

Sect, *s.* فرقه fìrka, مذهب mèzhèb.

Section, *s.* قسم kìssm, بلوك bàluk; قطع kàt'', تقسیم tàksīm; طاقم tàkim; رسم مسنم rèssmi-mùssènnèm.

Secular, *a.* عصری ''àssrī, دهری dèhrī; اسکی èski, قدیم kàdīm; دنیوی dùnyévī; عادی ''ādī.

Secundine, *s.* صوك sòng.

Secure, *a.* امین èmīn; صاغ sàgh; صاغلم sàghlàm; قوی kāvī, محکم mùhkèm; شبهه سز shùbhéssiz; —, *v.a.* صاغلاتمق sàghlatmak; قویلشدرمك kàvilsshdirmek, محکم‌ا mùhkèm-et; یقالمق yàkalamak, طوتمق tùtmak; قزانمق kàzanmak, جلب‌ا jèlb-et; امین یرده‌قومق èmìn-yèra-kòmak; محکم باغلامق mùhkèm-bàghlamak; وقایه‌ا vìkāyé-et, صیانت‌ا sìyānèt-et, قورومق kòrumak.

Security, *s.* امنیت èmnìyyèt; امن ùmn, امان èmān, أمینلك èmīnlik; صاغلملق sàghlamlìk, قویلك kàvilik; کفیل kèfīl; کفالت kèfālèt; رهن rèhn, رهین rèhīn.

Sedan-chair, *s.* سدیه sédi*a*.

Sedate, *a.* اغر àghir, تمکینلو tèmkīnli.

Sedateness, *s.* اوصاولق òssalulùk.

Sedative, *s.* تسکین اضطراب ایدن علاج tèsskīnī-ìztirāb-èden-''ilāj.

Sedentary, *a.* طیشاری چیقمز حرکت dìshari-chìkmaz-hàrékèt-ètmàz ایتمز.

Sediment, *s.* طورطی tòrtu, پوصه pòssa.

Sedition, *s.* فساد fèssād, نفاق nìfāk, فتنه fìtné. [''ìssi.

Seditious, *a.* فتنه‌کار fitnékyār, عاصی

Seduce, *v.a.* ایارتمق àyartmak, الداتمق àldatmak, افسادا ìfsād-et, اغفال‌ا ìghfāl-et, اضلال‌ا ìzlāl-et; قائل ایدوب kā'il-èdup-jìmā''-et. جماع‌ا

Seduction, *s.* اضلال ìzlāl; قائل ایدوب kā'il-èdup-jìma''-ètma. جماع ایتمه

Sedulous, *a.* مقدم mùkdim, ملازم mùlāzim.

Sedulousness, *s.* مداومت mùdāvémèt.

See, *s.* پسقپوسلق pìsskapòsaluk; —, *v.a.* کورمك ghyòrmek, مشاهده‌ا mùshāhédé-et; اکلامق àngla*m*ak (àn*n*a*m*ak), سزمك sèzmek; صاقنمق sàkinmak, باقمق bàkmak; — into, حقیقتنی اکلامق hàkīkàtīni-àngla-mak; — to, باقمق bàkmak, اقتضاسنه ìktizāssina-bàkmak.

Seed, *s.* تخم tòkhum, بذر *and* bèzr; —, *v.n.* تخمه‌وارمق tòkhuma--vàrmak; — time, اکین‌وقتی èkin--wàkti.

Seek, *v.a.* ارامق àramak; — for, — after, ارامق àramak, تفقد ا tàfàkkud - et; — out, ارایوب‌بولمق àrayip-bùlmak.

Seem, *v.n.* کلمك ghèlmek, کورنمك ghyùrunmek, کوزکمك ghyùzukmek, کوسترمك ghyùsstùrmek, بکزمك bèngzémek. [mùnāssib.

Seemly, *a.* یاقشور yàkishir, مناسب

Seer, *s.* پیغمبر pèyghàmbèr, نبی nèbī.

Seesaw, *s.* صالنجق sàlīnjàk; —, *v.n.* صاللانمق sàllànmak.

Segment, *s.* قطعه kìt"à.

Seize, *v.a.* قاپمق kàpmak, یقالمق yàkalamak, ضبط ا zàbt-et; طوتمق tùtmak, اخذ و کرفت ا àkhz-u-ghìrìft-et.

Seldom, *ad.* نادر nādir, نادراً nādiran.

Select, *a.* سچمه sèchma, کزیده ghyùzīdé, منتخب mùntakhàb; —, *v.a.* سچمك sèchmek, ایرمق àyrmak, انتخاب ا ìntìkhāb-et. [àyrma.

Selection, *s.* انتخاب ìntìkhāb, ایرمه

Self, *s.* کندی kèndi, ذات zāt, اوز òz, خود khòd. [pèssèndlik.

Self-conceit, *s.* خودپسندلك khòd-

Self-denial, *s.* جبر نفس jèbri-nèfss.

Self-destruction, *s.* کندی کندینی تلف ایتمکلك kèndi-kèndini-tèlef-ètmèklik. [pèssèndlik.

Self-esteem, *s.* خودپسندلك khòd-

-fish, *a.* خودبین khòdbīn.

Selfishness, *s.* خودبینلك khòdbīnlik.

Self-will, *s.* عناد "ìnād.

Self-willed, *a.* عنادجی "ìnādji.

Sell, *v.a.* صاتمق sàtmak, ویرمك vèrmek, فروخت ا fùrūkht-et, بیع ا bèy"-et; — off, جمله‌صاتوب‌دفع ا jùmlétùn-sàtìp-dèf"-et; — by auction, مزاد ا mèzād-et; مزاده‌ویرمك mèzāda-

Seller, *s.* صاتیجی sàtìji. [vèrmek.

Selvage, *s.* کنار kènār.

Semblance, *s.* بکزیش bèngzéyish, مشابهت mùshābéhèt.

Semi, *a.* یارم yàrim, نصف nìssf; —circle, نصف‌دائره nìssfi - dā'irè; —diameter, نصف‌قطر nìssfi-kòtr.

Seminary, *s.* مکتب mèktùb.

Sempiternal, *a.* ازلی وابدی èzelī - vé--èbédī, جاودانی jāvidānī.

Senate, *s.* مجلس‌والا mèjlissi-vālā.

Send, *v.a.* کوندرمك ghyùndùrmek, ارسال ا ìrsāl - et, اسبال ا ìssbāl - et, تسیار ا tèssyār-et; — for, استتمك ìsstetmek; کتورتمك ghètirtmek; اراتمق àratmak; — word, خبر کوندرمك khàbùr-ghyùndùrmek.

Senior, *a.* سنجه‌بیوك sìnnja - bìyuk, یاشجه بیوك yàshja - bìyuk; اسکی èski; بابا bàba, پدر pèdùr.

Senna, *s.* سنا sènā, سنامکی sènā'i--mèkkī (sènaméki).

Sensation, *s.* حس hìsss (*pl.* احساس àhsāss); تعجب tà"àjjub; سونج sèvinj; کدر kèdùr.

Sense, *s.* حس hìsss, حاسه hāssa (*pl.* حواس hàwāss); معنی mà"nà,

مفهوم mèfhūm ; عقل "ăkl, ذكا zèkyā, درايت dìrāyet ; the five senses, حواس خمسهٔ ظاهره hăwāssi-khămsa'i-zāhirė.

Sensible, *a.* حساس hăsssāss ; دويلور dùyulur, محسوس māhsūss ; عقللو "ăkllu, عاقلانه "ăkilāne, دراينه dìrāyetli ; دراينكارانه dìrāyetkyārāne ; متشكر mùtéshèkkir ; خبردار khăbărdār.

Sensitive, *a.* حساس hăsssāss ; چكنيجى chèkiniji ; — plant, كوسكون kyùsskyun.

Sensual, *a.* حسى hìssī ; نفسانى nèfsānī ; شهوانى shèhwānī.

Sensualist, *s.* هوا پرست hèwā-pèrèsst.

Sensuality, *s.* هوا پرستلك hèwā-peresstlik.

Sentence, *s.* عباره "ibārė, قضيه kăzìyyė ; اعلام i"lām, فتوى fètwā, حكم hùkm ; —, *v.a.* حقنده اعلام ويرمك hăkkında-i"lām-vèrmek. [افكار èfkyār).

Sentiment, *s.* حس hìsss ; فكر fikr (*pl.*

Sentinel, Sentry, *s.* نوبتجى nùbètji.

Separate, *a.* ايرى àyri, بشقه بشقه bàshka-bàshka, منفصل mùnfăssil, منفرد mùnfèrid ; —, *v.a.* ايرمق àyrmak, ايرى ايرى قومق àyri-àyri-kòmak, تفريق ا tèfrīk-et ; —, *v.n.* ايرلمق àyrilmak. [mùfărakăt.

Separation, *s.* تفريق tèfrīk ; مفارقت

September, *s.* ايلول èylūl. [lăhd.

Sepulchre, *s.* مزار mèzār, قبر kăbr, لحد

Sepulture, *s.* دفن dèfn, تدفين tèdfīn.

Sequel, *s.* صوك sòng, الت يانى ălt-yàni ; نتيجه nètījė.

Sequester, *v.a.* مصادره mùssādăra-et ; توقيف ا tèvkīf-et.

Seraglio, *s.* سراى sărāy ; public apartments of the —, مابين mābèyn ; private — —, حرم hărem.

Serene, *a.* اچق àchìk, كوزل ghyùzèl, لطيف lătīf, ساكن sākin, سكونتلو sùkyūnetli. [-kyùlė.

Serf, *s.* روسيه ده يرلو كول rūssiada-yèrli-

Serfdom, *s.* كولك kyùlėlik.

Sergeant, *s.* چاوش chàwush.

Series, *s.* صره sìra.

Serious, *a.* اغر ăghir, تمكينلو tèmkīnli ; صوفى sòfu, متدين mùtédèyyin ; كلى kyùllī, خيلى khàyli, عظيم "ăzīm.

Sermon, *s.* وعظ wà"z.

Serpent, *s.* يلان yìlăn, حيه hăyyė, مار mār.

Servant, *s.* (male) خدمتكار khìdmetkyār (hìz-), اوشاق ùshăk, اغا ăghă ; (waiter) خدمتجى khìdmètji (hìz-) ; (maid) بسلمه bèsslémė ; (male-slave) كول kyùlė, (female-slave) جاريه jārìyyė, خلائق khălā'ik.

Serve, *v.a.* خدمت ا khìdmet-et (hìz-) ; ايشنى كورمك ìshini-ghyùrmek ; —, *v.n.* يرامق yàramak, فائده سى او fā'idėssi-òl ; عسكرلك ا "ăsskărlik-et ; مستخدم او mùstăkhdăm-òl, استخدام ăstìkhdām-òlunmak ; — as, — for, —لك ا, —lik-et ; ايشنى كورمك ìshini-ghyùrmek ; — one a trick, اويون ا òyun-et ; — out, (distribute) داغتمق dăghìtmak, ويرمك vèrmek ; (punish) ياپمق yàpmak ;

— one's turn, ایشنی کورمك ìshini-ghyùrmek, اولمق الویرمك èlvùrmek, اولمق òlmak.

Servia, *s.* سربستان sèrpisstān.

Servian, *a.* سرب sèrp; سربلو sèrpli; —, *s.* سربلو serpli.

Service, *s.* خدمت khìdmet (hìz-); مأموریت mè'mūrìyyèt; ایش ìsh; منفعت mènfa"at, فائده fā'idé; کرم kèrùm, عنایت "ìnāyet, افندیلك èfèndilik; to render a —, ایشنی کورمك ìshini-ghyùrmek; ایوالك ìyilik-et, افندیلك èfèndilik-et; to be of —, فائدهسی او fā'idéssi-òl, ایشه یرامق ìsha-yàramak, ایش کورمك ìsh-ghyùrmek.

Serviceable, *a.* ایشه یرار ìsha-yàrar.

Serviceableness, *s.* ایشه یرارلق ìsha-yàrarlik.

Servile, *a.* حقیر hàkīr; ذلیل zèlīl.

Servility, *s.* رقیت rìkkìyyèt; عبودیت "òbūdìyyèt.

Servitor, *s.* خدمتکار hìzmetkyār.

Servitude, *s.* رقیت rìkkìyyèt.

Sesame, *s.* سیسام sìssām (sùsam); oil of —, شیرلغان یاغی shìrlaghàn-yàghi.

Session, *s.* جلسه jìlasé.

Set, *s.* طاقم tàkim; —, *a.* رسمی rèssmī; معین mù"àyyen, کسلمش kèsilmish; —, *v.a.* قومق kòmak, وضع wàz"-et; دکمك dìkmek, نصب nàssb-et; رکز rèkz-et; قورمق kùrmak; باشلاتمق bàshlatmak, ایتدرمك ètdirmek; (bones) صارمق sàrmak, جبر jèbr-et; (razors, &c.) بلهمك bìlémek; (a diamond, &c.) اوطورتمق òturtmak, میخلامق mìkhlamak; (seed) اکمك èkmek; (plants) دکمك dìkmek, غرس ghàrss-et; —, *v.n.* (stars, &c.) باتمق bàtmak, غروب ghòrūb-et; (clothes, &c.) اولمق òlmak; (jelly, &c.) طوکمق dòngmak; — in, (commence) باشلامق bàshlamak; — about, باشلامق bàshlamak, الهالمق èla-àlmak, مباشرت mùbāshérèt-et, مبادرت mùbādérèt-et, ابتدار ìbtidār-et, مثابرت mùsābérèt-et; — against, (indispose) کوجندرمك gòyùjèndirmek, خصومت ایتدرمك khùssūmèt-ètdirmek, خصم khàssim-et; (as a counterbalance) قارشیلق طوتمق kàrshìlìk-tòtmak, قارشیلق صایمق kàrshìlìk-sàymak; — aside, برطرفه قومق bìr-tàrafa-kòmak; برطرف bìr-tàraf-et, طرد tàrd-et, دفع dèf"-et, صاومق sàwmak; — at, *v.a.* هجوم hùjūm-et; هجوم ایتدرمك hùjūm-ètdirmek; — at defiance, — at nought, قارشی قومق kàrshi-kòmak; هیچ صایمامق hìch-sàymamak, هیچ یرینه قومق hìch-yèrina-kòmak; — by, برطرفه قومق bìr-tàrafa-kòmak; — great store by, عزیز طوتمق "àzīz-tòtmak; — down, یره قومق yèra-kòmak; قید kàyd-et, یازمق yàzmak; صانمق sànmak, ظن zànn-et; — forth, *v.n.* یوله چیقمق yòla-chìkmak, قیام kìyām-et, عزیمت "àzīmèt-et; — —, *v.a.* بیان bèyān-et; — free, آزاد āzād-et (àzad); — off, *v.n.* کتمك ghìtmek,

قالقمق kàlkmak, چيقمق chìkmak; — —, *v.a.* صاليويرمك sàlivèrmek; باشلاتمق bàshlatmak; ايشلتمك ìshlɛtmek; كوسترمك ghyùsstɛrmek, زيبايش حسن ويرمك hùssn-vèrmek, ياقشمق ويرمك zībāyish-vèrmek, قماشدرمق yàkìshmak; — on edge, كامشدرمق kàmɔshdìrmak; — on, تشويق tèshvīk-et; — one's hand to, امضا ìmzā-et; — out, *v.n.* يولهچيقمق yòla-chìkmak, قيام kìyām-et, عزيمت "àzīmèt-et; — —, *v.a.* سرمك sɛ̀rmek, ديزمك dìzmek, ترتيب tɛ̀rtīb-et; — sail, يللكن yèlken-àchmak, قالقمق kàlkmak, بادبان كشاى عزيمت او bādibān-kyùshāyi-"àzīmèt-òl; — to, باشلمق bàshlamak, اغاز اغاز àghāz-et, مبادرت mùbādérèt-et; — up, *v.n.* دكان اچمق dùkkyān-àchmak, تجارته tìjārèta-bàshlamak; باشلمق bàshlamak; — —, *v.a.* دكمك dìkmek, قالدرمق kàldìrmak, نصب nàssb-et, ركز rèkz-et; كرمك ghèrmek; مالزمه سنى ويرمك mā-lèzémèssini-vèrmek; — up for, كندينى صاتمق kèndini-sàtmak, دعوى دà"wà-et, ادعا ìddi"ā-et.

Settle, *s.* صندق sàndìk; پيكه pèyghèh (pèykɛ̀), صره sìra; —, *v.a.* اوطورتمق òturtmak, اسكان ìskyān-et; ويرمك vèrmek, اودمك ùdémek, ادا èdā-et, ايفا ìfā-et; قرارلاشدرمق kàrārlashdìrmak, قرار ويرمك kàrār-vèrmek; ارضا ìrzā-et, اغزينى قپاتمق àghzini-kàpatmak, صوصدرمق sùssdurmak اولدرمك ùldurmek; (money upon) باغلامق bàghlamak; (accounts) حسابلشمك hìssāblɛshmek; —, *v.n.* اوطورمق òturmak; توطن tàwàttun-et, اتخاذ مكان ittìkhāzi-mèkyān-et; تمللواوطورمق tèmèlli-òturmak, تمللو tèmèlli-ghìrishmek; قرارلشمق kàrārlashmak; (weather) دورلمق dùrulmak, (liquors) طورطيسى tòrtussu-chùkmek; (walls, &c.) چوكمك chùkmek; اوطورمق òturmak, يرلشمك yèrlɛshmek.

Settlement, *s.* فصل fàssl; تأديه tè'dìyyɛ̄; مهر مؤجل mèhri-mù'èjjèl; اوجاق òjak.

Settler, *s.* خالى مملكتده توطن ايدن khāli-mèmlékètda-tèwàttun-èden-àdam.

Settling, *s.* خالى مملكتده اسكان khāli-mèmlékètda-ìsskyān; محاسبه mùhāssébɛ̄.

Seven, *a.* يدى yèdi, سبع sèb", سبعه sèb"à, هفت hèft; the — planets, سبعه سياره sèb"à'i-sèyyārɛ̄.

Seventeen, *a.* اون يدى òn-yèdi.

Seventh, *a.* يدنجى yèdinji, سابع sābi", هفتم hèftum, هفتمين hèftumīn; —, *s.* سبع sùb".

Seventy, *a.* يتمش yètmish, سبعون sèb"ūn, سبعين sèb"īn, هفتاد hèftād.

Sever, *v.a.* ايرمق àyrmak, فصل fàssl-et; —, *v.n.* ايرلمق àyrılmak; مفارقت mùfārakàt-et.

Several, *a.* برقاچ bìr-kàch, چند chènd;

ایری àyri-àyri; بشقه بشقه bàshka-bàshka.

Severally, *ad.* برر برر bìrer-bìrer, ایری ایری àyri-àyri, بشقه بشقه bàshka-bàshka, منفرداً mùnfèrida*n*, یکان یکان yèghyān-yèghyān.

Severe, *a.* سرت sèrt, شدید shèdīd; صیقی sìki; فنا fènā, اغر àghir, کلی kyùllī; الیم èlīm.

Severity, *s.* سرتلك sèrtlik, شدت shìddèt; افراط دقت ifrāti-dìkkàt; (of life) ریاضت rìyāzèt, فرط عفت fèrti-"iffèt, افراط پرهیزکاری ifrāti-pèrhīz-kyārī. [dìkish-dìkmek.

Sew, *v.a.* دکمك dìkmek, دکش دکمك

Sewer, *s.* لغم àghim, کاریز kyārīz (ghìriz). [fàzlāt.

Sewerage, *s.* لغملر àghimler; فضلات

Sex, *s.* ارککلك دیشیلك عرضی èrkek-lik-dìshilik-"àrazi.

Sextant, *s.* سکستانت sèkisstānt.

Sexton, *s.* مزارجی mèzārji.

Shabby, *a.* اسکیمش èsakimish, اسکی èski, فرسوده fèrsūdé; عیب "àyb, رذالت rèzālèt; خسیس khàssīss, طمعکار tàma"kyār, چنکانه chìnghyāné (chìnghèni).

Shade, *s.* کولکه ghyàlghé, سایه sāyé, ظل zill; کولکه لك ghyàlghélik; (in drawing) سوس sùss; —, *v.a.* کولکه لمك ghyàlghé-et, سایه انداز او sāyé-èndāz-ol; اورتمك àrtmek; (drawings) سوسنی یاپمق sùssunu-yàpmak.

Shadow, *s.* کولکه ghyàlghé, سایه sāyé, ظل zill; — forth, دومان ایچنده سویلمك dùmàn-ìchinda-sùwèylémek, اوزاقدن ایما ا ùzàkdan-īmā-et.

Shady, *a.* کولکه ghyàlghé, سایه انداز sāyé-èndāz.

Shaft, *s.* (arrow) اوق òk, تیر tīr, سهم sèhm; (well) قویی kùyu, چاه chāh; (column) دیرك dìrèk, میل mil; (cart, &c.) اوق òk, قول kòl.

Shagreen, *s.* کلر kèler.

Shake, *s.* صاللانش sàllànish; صاللایش sàllayish; —, *v.a.* صاللامق sàllamak; صارصمق sàrsmak; —, *v.n.* صاللانمق sàllanmak; صارصلمق sàrsılmak; — off, سلکمك sìlkmek; دفع ا dèf"-et; — one's self, سلکنمك sìlkinmek.

Shako, *s.* عسکر شاپقه سی "àsker-shàpkassi. [kèyfsiz.

Shaky, *a.* یارق یارق yàrīk-yàrīk; کیفسز

Shall, *v. aux.* See Grammar.

Shallot, *s.* یبانی سارمساق yàbānī-sārimsàk.

Shallow, *a.* صیغ sìgh; احمق àhmak, درایتسز dìrāyetsiz; قبا kàba, صاچمه sàchma.

Sham, *s.* and *a.* تقلید tàklīd, یلان yàlàn; —, *v.n.* تقلید ا tàklīd-et.

Shambles, *s. pl.* سلخخانه sèlkh-khāné (sàl-khāné).

Shame, *s.* عار "ār, حیا hàyā, شرم shèrm, حجاب hìjāb; عیب "àyb, رذالت rèzālèt; —, *v.a.* اوطاندرمق ùtāndirmak, محجوب ا màhjūb-et; —, *int.* عیب "àyb!

Shameful, *a.* عیب "àyb.

Shameless [illegible] ùtānmāz.

Sham-fight, *s.* جنك تقليدى jènk--tàklīdī.

Shampoo, *v.a.* عثمانلو دلاك كبى آدمى òsmānli-tèllāk-ghibi-àdami--òghalamak اوغالمق.

Shampooer, *s.* دلاك tèllāk.

Shank, *s.* قويرق *or* قويرق kòyruk, حلقه hàlka; (anchor) انا àna.

Shape, *s.* بچم bìchim, شكل shèkil, رسم rèssim, هيئت hèy'èt; —, *v.a.* بچم ويرمك bìchim-vèrmek, بچمق صوقمق bìchima-sòkmak; (a course) طوتمق tùtmak.

Share, *s.* پاى pày, حصه hìssé, بهره bèhré; —, *v.a.* تقسيم تقسيم tàksīm-et; حصه مند او hìssémènd-òl; —, *v.n.* حصه مند او شريك او hìssémènd-òl, shèrīk-òl, مشترك او mùshtérèk-òl.

Shareholder, *s.* حصه دار hissé-dār.

Shark, *s.* كوپك بالغى kyòpek-bàlighi (?), ايوبالغى àyi-bàlighi (?); طولاندريجى dòlàndirìji.

Sharp, *a.* (cutting) كسكين kèsskin, حديد hàdīd, بران bùrrān; (pointed) تيز tīz (tèz), سيورى sivri; (violent) سرت sèrt, شديد shèdīd; (pain) اجى àji, اليم èlīm; (intellect) مستعد mùsstà''idd, جن عقللو jìnn--''àklli; (sound) ديك dìk; (taste) اكشى èkshi, ترش tùrsh, مايخوش màykhòsh.

Sharpen, *v.a.* بلەمك bilémek, طاشه طوتمق tàsha-tùtmak, مصادە سورمك màssāda-sùrmek; (the wits) اچمق àchmak.

Sharper, *s.* طولاندريجى dòlàndirìji.

Sharpness, *s.* كسكينلك kèsskinlik; سرتلك sèrtlik; اكشيلك èkshilik.

Shatter, *v.a.* پارەلمك pārélémek (pàra-lamak), پارچه پارچه اپارچه پارچه a-et.

Shave, *v.a.* تراش تراش tràsh-et; —, *v.n.* تراش او tràsh-òl; — off, تراش اوسترە ايله المق tràsh-et, òsstura-ìla--àlmak; رندە ايله المق rendé-ìla--àlmak. [رندە طلاشى rènda-tàlàshi.

Shavings, *s. pl.* تلاش *or* طلاش tàlash,

Shawl, *s.* شال shàl.

She, *pr.* او ò, اول òl; —, *a.* ديشى dìshi, قارى kàri; قيز kìz.

Sheaf, *s.* دمت dèmet, باغ bàgh.

Shear, *v.a.* قرقمق kìrkmak.

Shears, *s. pl.* مقاص màkass, مقراض mìkrāz; (for masts) مقاص مقاص màkass, داراغاجى dàr-àghàji.

Sheath, *s.* قين kìn, نيام nìyām, غلاف ghìlāf (kìlif); — (sheathe), *v.a.* قپامق kàpamak, قينه قومق kìnina--kòmak, در نيام اdèr-nìyām-et; with sheathing, قاپلامق kàplamak.

Sheave, *s.* دل dìl, مقره دلى màkara-dìli.

Shed, *s.* سوندرمه sùndurma *or* صوندرمه sùndurma, اورتى òrtu; —, *v.a.* دوكمك dòkmek, اراقه ا ìrāka-et, سفك اsèfk-et; —, *v.n.* دوكلمك dòkyulmek, اقمق àkmak; دوشمك dùshmek.

Sheep, *s.* قويون kòyun, طوار dàwar, مال māl; (small-tailed) قويرجق kìvirjik; (large-tailed) قرمان kàramàn; —fold, اغل àghìl.

Sheep-walk, *s.* مرعا mèr''a.

Sheer, *a.* صافی sâfī, ساده sâdé, خالص khâliss, محض màhz, صالت sàlt, قورو kòrù; (steep) دیك dìk; — hulk, قورو تکنه kòrù-tèkné; —, — off, *v.a.* ایرلمق àyrılmak; کتمك ghìtmek; صوقلمامق sòkulmamak.

Sheet, *s.* (bed) جارشب jârshèb, چارشاف chàrshaf; (of paper) طبقه tàbaka; (of a sail) اسقوط èskòt (shkòt); winding—, کفن kèfen (kèfin); — anchor, اوجاقلق تیموری òjaklik-dèmiri; — iron, *s.* تیمور تخته‌سی dèmir-tàkhtassi; — lead, *s.* قورشون تخته‌سی kòrshun-tàkhtassi.

Shelf, *s.* راف râf; (of rocks) قیا kàya.

Shell, *s.* قبوق kàbuk; bomb —, خمبره (kòmbara); —, *v.a.* قبوغندن چیقارمق kàbughundan-chìkàrmak, قبوغنی صویمق kàbughunu-sòymak; (with shells) خمبره اتمق kòmbara-àtmak; —fish, بوجك bòjek.

Shelter, *s.* اورتی àrtu, ملجا mèljā, مأوی mè'wà, صیغنه‌جق یر sìghinajak-yèr, بارینه‌جق یر bàrinajak-yèr, سایه sâyé, معاذ mà''āz; —, *v.a.* قورومق kòrumak, حفظ ا hìfz-et; ایچرو المق ìchèri-àlmak.

Sheltered, *a.* قویتی kùytu.

Shelving, *a.* دیك dìk, چقور chòkur, باش‌اشاغی bàsh-àshàghi.

Shepherd, *a.* چوبان chòbàn, راعی rà''ī.

Sherbet, *s.* شربت shèrbèt. [-shèrāb.

Sherry, *s.* بیاض بر شراب bèyàz-bir-

Shield, *s.* قلقان kàlkàn, سپر sìpèr, ترس tùrss; —, *v.a.* قورومق kòrumak, حفظ ا hìfz-et, وقایه‌ا vikāyé-et, صیانت‌ا sìyānèt-et, محافظه‌ا mùhā-faza-et.

Shift, *s.* (chemise) کوملك ghyàmlek, قمیص kàmìss, پیراهن pìrâhèn; (of linen) قات kàt; (distress) صیقنتی sìkindi, ضرورت zàrūrèt; (substitute) قولای kòlay, چاره châré; —, *v.a.* یرینی دیکشدرمك yèrini-dìghìshdirmek; دیکشدرمك dìghìshdirmek; — one's self, چماشیر دیکشدرمك chàmàshir-dìghìshdirmek; —, *v.n.* (in place) یرندن اوینامق yèrindən-òynamak; (manage) اویدرمق ùydurmak; کچنمك ghèchinmek; ایشنی کورمك ìshini-ghyàrmek; قولاینی بولمق kòlayini-bùlmak.

Shin, *s.* اینجك ìnjik.

Shine, *v.n.* پارلامق pàrlamak, ضیا ویرمك zìyā-vèrmek, ایدینلق ویرمك àydinlìk-vèrmek, اشیق ویرمك ìshìk-vèrmek, منیر او mùnīr-òl, (with borrowed light) مستنار او mùsténār-òl, منور او mùnèvver-òl.

Shingle, *s.* (sea) یالی‌چاقللری yàli-chàkàllari, قبا قوملق kàba-kòmluk; (roofing) پداورة pàdàvra, یارمه‌چام yàrma-chàm-tàkhtassi تخته‌سی.

Shining, *a.* پارلاق pàrlàk, منیر mùnīr, منور mùnèvver, مستنار mùsténār.

Ship, *s.* کمی ghèmi, تکنه tèkné, سفینه sèfīné, کشتی kèshtī; —, *v.a.* کمی‌یه قومق ghèmiya - kòmak; کمی‌یه المق ghèmiya - àlmak; (in

its place) طاقمق tàkmak, كچورمك ghèchirmek; (a sea) يمك yèmek, ايچرو المق ichèri - àlmak; (men) يازمق yàzmak; —, *v.n.* كمی يه يازلمق ghèmiya - yàzilmak; (in its place) طاقلمق tàkilmak, كچمك ghèchmek.

Ship-broker, *s.* كمی سمسارى ghèmi-simsāri.

Ship-builder, *s.* كمی معمارى ghèmi-mi''māri.

Shipbuilding, *s.* فن انشاى سفائن fènni-inshāy-sèfā'in.

Shipowner, *s.* كمی صاحبی ghèmi-[sāhibi.

Shipper, *s.* كمی يه مال يوكلدان كمسنه ghèmiyyé-māl-yùklédan-kimèsné.

Shipping, *s.* كميلر ghèmilər, صفائن sèfā'in.

Shipwreck, *s.* قضا kàzā; to be shipwrecked, كمايه اوغرامق kàzāya-òghramak, او قضازده kàzāzèdé-òl.

Shipwright, *s.* مرانقوز (màranghòss), دولغر dùlghər.

Shire, *s.* سنجاق sànjak, لوا liwā; قضا kàzā; ايالت èyālèt.

Shirt, *s.* كوملك ghyùmlek, قميص kàmiss, پيراهن pīrāhèn.

Shiver, *s.* اوشومه ùshumé; دترهيش (titréyish), لرزه lèrzé, رعشه rà''shé; پارچه pàrcha, قيرندى kìrindi; —, *v.n.* اوشومك ùshumek, دترهمك (titrémek), لرزان او lèrzān -òl, لرزه ناك او lèrzénāk-òl; —, *v.a.* قيرمق kìrmak, پارهلمك (pàralamak).

Shoal, *s.* صيغ ير sìgh - yèr, قومصال kùmsàl; بالق سوروسى bàlìk-sùrusu, سورى sùru; —, *a.* صيغ sìgh; —, *v.n.* صيغلشمق sìghlashmak.

Shock, *s.* چاتش chàtish, تصادم tàssādum; صارصش sàrsish; خلل khàlıl, ضرر zàrar; (of sheaves) اون دمت طاقمى òn-dèmet-tàkimi; —, *v.a.* صارصمق sàrsmak; پك فنا pèk - fèna - ghèlmek, كلمك كريه kèrīh-ghyèrunmek.

Shoe, *s.* اياق قابى àyak-kàbi, قوندره kùndura, لاپچين làpchin, پاپوش pāpūsh (pàbuch); (horse) نعل nà''l (nàl); —, *v.a.* نعللمق (nàllamak).

Shoeblack, *s.* پابوچ بويايان چوجق pàbuch-bòyayan-chòjuk.

Shoemaker, *s.* پاپوچجى pàpuchji.

Shoot, *s.* دال dàl; پيچ pìch; اتش àtish, اتم àtim; فرلايش fìrlayish; —, *v.n.* (plant) دال سورمك dàl--sùrmek; پيچ ويرمك pìch-vèrmek; (pain) زونقلامق zònklamak, صيزلمق sìzlamak; (in motion) فرلامق fìrlamak, اتلمق àtilmak; (with a gun) تفنك اتمق tùfènk - àtmak; (with a bow) اوق اتمق òk - àtmak; —, *v.a.* اولدرمك àldurmek; يارهلمق yàralamak; اورمق wùrmak; (as a punishment) قورشونه ديزمك kùrshuna - dìzmek; (branches, &c.) سورمك sùrmek; — out, — forth, سورمك sùrmek; — down, *v.a.* (coals, &c.) دوكمك dùkmek, بوشالتمق bòshaltmak; (a man, ox) اولدرمك àldurmek, اوروب دوشرمك wùrup-dùshurmek.

Shop, *s.* دكان dùkkyān (dùkkàn), مغازه *màghaza*; —, *v.n.* چارشی‌یه كتمك *chàrshiya-ghìtmek*.

Shopkeeper, *s.* دكانجی dùkkyānji.

Shoplifter, *s.* دكان خرسزی dùkkyān-khìrsizi. [-khìrsizlighi.

Shoplifting, *s.* دكان خرسزلكی dùkkyān-

Shopman, *s.* دكانجی قالفه‌سی dùkkyānji-kàlfassi. [dùkkyānji-kàlfassi-kàri.

Shopwoman, *s.* دكانجی قالفه‌سی قاری

Shore, *s.* ساحل sāhil, دكز كناری dèngiz-kènari, قیی kıyi, یالی yàli; (prop) پایندهٔ pāyèndé, دستك dèstek; —, — up, پایندهٔ اورمق pāyèndé-wùrmak, دستك اورمق dèstek-wùrmak.

Short, *a.* قصه kìssa, بویسز bòysuz; (abridged) مختصر mùkhtàssàr, مجمل mùjmèl; (wanting) اكسك èksik, ناقص nākiss, نقصان nòksān; to be taken —, چیشی كلمك chìshi-ghèlmek; to be — of breath, نفس الهامق nèfess - àlamamak, ضیق النفس او zīku-'n-nèfess-òl (tìk-nèfess-òl); in —, *ad.* الحاصل èl-hàssil, القصه èl-kìssa.

Shortcoming, *s.* قصور kùssūr.

Shorten, *v.a.* قصالتمق kìssaltmak; —, *v.n.* قصالمق kìssalmak.

Shorthand, *s.* پك چابك یازیلور برنوع اشارت یازیسی pèk-chàbik-yàzilır-bìr-nèv''i-ishāret-yàzissi.

Shortly, *ad.* قصه kìssa; مختصراً mùkhtàssaran; — after, بر ازكرو bìr-àz-sòngra, از صكرو àz-sòngra, متعقبا mùta-''àkkìban.

Short-sighted, *a.* كوركی kyàr-ghìbi, كوزی كورمز ghyùzu - ghyùrmàz, قصیرالبصر kàssīru-'l-bàssar; (morally) قصه دوشنور kìssa-dùshunur, بصیرتسز bàssīrètsiz, فراستسز fèrāsetsiz.

Shot, *s.* ساچمه sàchma; كله ghyullé; قورشون kùrshun; اتش àtish, اتم àtim; اتلش àtılish, اتلمه àtılma; اتار àtar, اتیجی àtìji, نشانجی nìshànji; حساب hìssāb; small —, ساچمه sàchma; gun— wound, قورشون یاره‌سی kùrshun-yārassi.

Should, *v. aux.* See Grammar.

Shoulder, *s.* اومز òmuz (òmz); —, *v.a.* اومزینه اورمق òmuzina-wùrmak, اومزلمق òmuzlamak, اومزینه المق òmuzina-àlmak; — blade, — bone, كورك kyùrek, كتف kètf (*pl.* اكتاف èktāf); — arms! دیوان دور dīwān-dùr.

Shout, *s.* صیحه sàyha, فریاد fèryād, ولوله vèvélé, باغرش bàghirish, چاغرش chàghirish; باغرشمه bàghirishma, چاغرشمه chàghirishma; —, — out, باغرمق bàghirmak, چاغرمق chàghirmak; (together or repeatedly) باغرشمق bàghirishmak, چاغرشمق chàghirishmak.

Shove, *s.* قاقش kàkish, ایتش ìtish; —, *v.a.* (move) قاقمق kàkmak, ایتمك ìtmek, سورمك sùrmek; (without moving) دورتمك dùrtmek.

Shovel, *s.* كورك kyùrèk; —, *v.a.* كوركله‌اتمق kyùrèkla-àtmak.

Show, *s.* گوسترش ghyùsstèrish; كورنش

ghyàrunush; سير sèyr; —, *v.a.* كوسترمك ghyùsstɛrmek; ارائه ìrā'é--et, ابرازا ìbrāz-et.

Shower, *s.* خفيف ياغمور khàfīf-yàghmūr; heavy —, سرت ياغمور sèrtyàghmur; صاغناق sàghanak; —, *v.a.* ياغمق yàghmak; ياغدرمق yàghdirmak. [پارلاق pàrlàk.

Showy, *a.* كوسترشلو ghyùsstɛrishli;

Shrapnell shell, *s.* بر نوع خمبرة bìrnev''i-khùmbɛra.

Shred, *s.* ديلم dìlim, كسندى kèssindi, پارچه pàrcha; —, *v.a.* دتمك dìtmek.

Shrewd, *a.* شيطان shèytān, جن عقللو jìnn-''àklli, درايتلو dìrāyetli, فراستلو fèrāssètli.

Shriek, *s.* صيحه sàyha, فرياد fèryād; —, *v.n.* باغرمق bàghirmak, فرياد ا fèryād-et.

Shrill, *a.* ديك dìk, اينجه ìnja.

Shrimp, *s.* تكه tèké.

Shrink, *v.n.* چكلمك chèkilmek, قصالمق kìssalmak; بوزلمك bùzulmek; —, *v.a.* اصلادوب چكدرمك ìsslàdip-chèkdirmek; — from, چكنمك chèkinmek, قورقمق kòrkmak.

Shrivel, *v.n.* بوزلمك bùzulmek.

Shroud, *s.* كفن kèfen (kèfin); (of a mast) چارميخ chàrmīkh; —, *v.a.* صارمق sàrmak, اورتمك òrtmek, تكفين ا tèkfīn-et.

Shrub, *s.* اغاج àghaj, چالى chàli.

Shrug, *s.* قالدرش kàldìrish; —, — up, *v.a.* قالدرمق kàldìrmak.

Shudder, *v.n.* تويلرى اورپرمك tùylérì-ùrpɛrmek; قانى صوغومق kànisòghumak.

Shuffle, *v.a.* (mix) قارشدرمق kàrishdirmak; —, *v.n.* حيله ا hīlé-et; يللن سويلمك yàllàn-sùwèylémek.

Shun, *v.a.* قاچنمق kàchinmak.

Shut, *a.* قپالو kàpàli; —, *v.a.* قپامق kàpamak, سد ا sèdd-et; —, *v.n.* قپانمق kàpanmak; — in, ايچرو قپامق ìchèri-kàpamak; — out, طيشارى براقمق dìshàri-bràkmak; — up, قپامق kàpamak.

Shutter, *s.* قناد kànad, كپنك kèpenk.

Shy, *s.* اوطانور òtànìr, اوطانغاج òtànghàj; (horse) اوركك òrkèk; —, *v.n.* اوركمك òrkmek.

Sicily, *s.* سيچيليه اطه سى sìcīlia-Adassi.

Sick, *a.* خسته khàssta, كيفسز kèyfsiz, مريض màrīz; to be —, قوصمق kùssmak, استفراغ ا ìsstifrāgh-et, قى كتورمك kàyy-ghètirmek, قى ا kàyy-et.

Sicken, *v.n.* خسته لنمق khàsstalanmak, كيفسز او kèyfsiz-òl; —, *v.a.* بزدرمك bèzdirmek. [mìhsàd.

Sickle, *s.* اوراق òrak, داس dāss, محصد

Sickness, *s.* كيفسزلك kèyfsizlik, خسته لق khàsstalìk, علت ''illèt, مرض màraz, درد dèrd; قى kàyy, استفراغ ìsstifrāgh, قوصمه kùssma; sea —, دكزطوتمسى dèngiz-tùtmassi.

Side, *s.* يان yàn, طرف tàraf, جانب jānib, سو sū; (of the body) جنب jènb; —, *v.n.* دن يانه او dan-yàna-òl,

طرفدار او tàrafini-tùtmak, طرفنی طوتمق tàrafdār-ol.

Side-saddle, *s.* قاری ایری kàri-èyeri.

Siege, *s.* محاصره mùhàssara.

Sieve, *s.* الك èlek, قالبور kàlbur.

Sift, *v.a.* الهمك èlémek, قالبوردن kàlburdan - ghèchirmek; (any one) اغزندن لاقردی المغه باقمق àghzindan - làkirdi - àlmagha - bàkmak; — out, ارایوب بولمق àrayip-bùlmak, اكلمق ànglamak (ànnamak).

Sigh, *s.* آه àh; —, *v.n.* آه چكمك àh-chèkmek; — for, پك استمك pèk-isstémek; ارامق àramak, حسرت چكمك hàssret-chèkmek, تحسر ا tàhàssur-et; — to, قولاغنه آه دیمك kùlàghina-àh-dèmek, عاشق او "ashik-ol.

Sight, *s.* بصر bàssar, قوت بصر kùvvèti-bàssar; نظر nàzar, مشاهده mùshàhédé; سیر sèyr, كورینه جك شی ghyòrunéjek - shèy; كورینمن شی ghyòrunmn-shèy; in —, كورنیور ghyòruniyor, كوزكیور ghyòzukiyor, میداندہ mèydànda; in one's —, كوزی اوكندہ ghyòzu-òngunda; — of a gun, نشانكاه nishànghyàh.

Sign, *s.* اشارت ishàret; علامت "àlàmèt; (of zodiac) برج bùrj; —, *v.a.* امضا ا imzà-et; —, *v.n.* اشارت ا ishàret-et; — manual, امضا imzà.

Signal, *s.* اشارت ishàret; —, *a.* باهر bàhir, ظاهر zàhir; —, *v.n.* اشارت ا ishàret-et.

Signature, *s.* امضا imzà.

Signet, *s.* مهر mùhr.

Significance, *s.* معنادارلق mà"nadàrlik.

Significant, *a.* معنادار mà"nadàr.

Signification, *s.* معنی mà"nà.

Signify, *v.a.* دیمك dèmek, دلالت ا dèlàlet-et, معناسی او mà"nàssi-ol; —, *v.n.* ضرری او zàrari"-ol.

Sign-post, *s.* یول كوسترمك ایچون yòl-ghyòsstermek-ichin-dikilmish-dirèk.

Silence, *s.* سكوت sùkyūt; —, *v.a.* اسكات ا ìsskyàt-et; —! *int.* صوص sùss.

Silent, *a.* صوص sùss, ساكت sàkit; سسسز sèssiz, صداسز sàdàsiz.

Silk, *s.* ایپك ìpèk, حریر hàrīr; (sowing) ابرشیم ìbrishim; (stuff) جانفس jàn-fèss (jàmfèss).

Silkworm, *s.* ایپك بوجكی ìpèk-bùjeghi.

Silky, *a.* ایپك كبی ìpèk-ghibi.

Sill, *s.* اشك èshik, الت اشیكی àlt-èshighi.

Silly, *a.* عقلسز "àklsiz, بودالہ bùdàla; چوجقلق chòjukluk; معناسز mà"nàssiz.

Silver, *s.* كموش *or* كومش ghyùmush, سیم sīm, فضہ fidda, نقرہ nùkra; (of looking-glasses) سر sìrr; —, *v.a.* كومش ایله یالدزلمق ghyùmush-ila - yàldizlamak; (looking-glasses) سر چكمك sìrr-chèkmek, سرلمق sìrr-lamak; —smith, قویومجی kùyumjù.

Similar, *a.* بكزر bèngzer, مشابه mùshàbih, شبیه shèbīh, مماثل mùmàssil.

Similarity, *s.* مشابهت mùshàbéhèt.

Simile, *s.* تجنيس tèjnīss, مثال mìssāl, تشبيه tèshbīh, تمثيل tèmsīl.

Similitude, *s.* مشابهت mùshābéhèt; صورت sūrèt, هيئت hèy'èt.

Simple, *a.* ساده sādé; عادی "ādī, بياغی bàya*ghi*; (in mind) ساده‌دل sādé-dìl; —, *s.* قوجه قاری علاجی kòja-kàri-"ìlāji.

Simplicity, *s.* ساده‌لك sādélik; قولايلق kòlaylìk.

Sin, *s.* كناه ghyùnāh, معصيت mà"sìyyèt, اثم ìssm (*pl.* اثام āssām), سو عمل sù'i-"àmɛl; —, *v.n.* كناه ايشلمك ghyùnāh-et, ghyùnāh-ìshlémek.

Since, *pr.* دنبرو dan-bèri; —, *c.* چونكه chùnki, مادامكه mādāmki.

Sincere, *a.* صميمی sàmīmī, حقيقی hàkīkī, حقيقتلو hàkīkàtlì, خالص khāliss, بيريا bī-rìyā.

Sine, *s.* جيب jèyb; log. —, نسبت جيبيه nìssbèti-jèybìyyé.

Sinew, *s.* سكير sìngir, عصبه "àssaba.

Sinful, *a.* (person) كناهكار ghyùnāhkyār, آثم āssim; (thing) كناه ghyùnāh.

Sing, *v.n.* تركی چاغرمق tùrku-chà-*ghi*rmak; (birds) اوتمك òtmek; —, *v.a.* مقامله سويلمك màkāmla-sùwèy-

Singer, *s.* خواننده khānèndé. [lémek.

Single, *a.* (alone) يالكز yàlìng*i*z; تك tèk, تاك tāk; (not double) ياليڭات yàlìnkat *or* يالكات yàlìngkat; (unmarried) بيكار bīkyār (bèykyār), مجرد mùjèrred; — out, *v.a.* ايرمق àyrmak, سچمك sèchmek; — life, بيكارلق (bèykyārlìk), تجريد tèjrīd, تجرد tèjèrrud.

Singly, *ad.* يالكز yàlìng*i*z, منفرداً mùnfèrid*a*n, تك تك tèk-tèk, برر برر bìrɛr-bìrɛr, يكان يكان yèghyān-yèghyān.

Singular, *a.* مفرد mùfrèd; يالكز yàlìng*i*z; غريب ghàrīb, تحاف tùhāf, عجيب ("àjā'ib). [تحافلق tùhāflik.

Singularity, *s.* مفردلك mùfrèdlìk,

Sinister, *a.* اوغورسز ògh*u*rsiz.

Sink, *s.* قرنه kùrn*a*; —, *v.n.* باتمق bàtm*a*k, قينامق kàynam*a*k; —, *v.a.* باترمق bàtìrmak; (a well) قازمق kàzm*a*k; (a die) قازمق kàzmak, حك hàkk-et. [āssim, عاصی "ăssi.

Sinner, *s.* كناهكار ghyùnāhkyār, آثم

Sir, *s.* افندم èfèndim; بك bè*gh*.

Sire, *s.* بابا bàbA.

Siren, *s.* جاذبه‌لو قاری jāzìbéli-kàri.

Sirname, *s.* فاملیا آدی fàmīlia-àdi.

Sister, *s.* قيزقرنداش kìz-kàrìnd*a*sh (kārd*a*sh), همشيره hèmshīré, باجی bàj*i*; eldest —, ابله àbl*a*; wife's —, بالدز bàldìz; husband's —, كورمجه ghyùrumjé.

Sit, *v.n.* اوطورمق òtùrmak, قعود كو"ūd-et; (in council) مجلس عقد مèjlìss-"àkd-et; (fowls) قولوچقه‌يه اوطورمق kùlùchkay*a*-òturmak; — up; طوغری dò*gh*ru-òturmak; — — late, كچ اوطورمق ghèch-òturmak; — — all night, بتون كيجه ياتمامق bìtun-ghèyjé-yàtmamak; — in judgment, حاكم اول hākim-òl.

Site, *s.* یر yèr, موقع mèvkí", محل màhàll, موضع mèvzí".

Situate, Situated, *a.* (place) واقع vàkí", کائن kyà'ín, موضوع mèvzū"; (person) حالده hālda; situated as I am, بنم حالمده bènim-hālimda, بنم بولندیغم bènim-bùlundughum-hālda.

Situation, *s.* (place) موقع mèvkí", موضع mèvzí", محل màhàll; (moral) حال hāl; هیئت hèy'èt; (employ) یر yèr, خدمت khìdmet (hizmet), مأموریت mè'mūrìyyèt.

Six, *a.* التی àlti, ست sìtt, سته sìtta, اون التی òn-àlti.

Sixth, *a.* التنجی àltìnji, سادس sādiss, ششم shèshum; —, *s.* التیدبر àltìda--bìr, سدس sùdss.

Sixty, *a.* التمش àltmish, ستون sìttūn, ستین sìttīn, شصت shàsst.

Size, *s.* بیوکلك bìyukluk, قطعه kt"à, حجم hàjm; (height) بوی bòy, قامت kāmet, اندام èndām, قد kàdd, بالا bālā; (glue) طوتقال tòtkal.

Skein, *s.* دمت dèmet.

Skeleton, *s.* قورو kùru, تشریح tèshrīh; — key, میمونجق màymūnjuk.

Sketch, *s.* طاصلق رسم tàsslak-rèssim; (in words) قباجه تعریف kàbaja--tà"rīf; —, *v.a.* قباجه رسم ا kàbaja--rèssm - et; قباجه تعریف ا kàbaja--tà"rīf-et.

Skewer, *s.* کباب شیشی kèbāb-shìshi,

Skiff, *s.* خفیف یلکنلو فلوقه khàfīf-yèlkènli-fīlìka.

Skilful, *a.* هنرلو hùnərli, معرفتلو mà"rifètli, اوستاد ùsstād (ùssta), ماهر māhir; (physician) حاذق hāzìk.

Skill, *s.* هنر hùnər, معرفت mà"rifèt, استادلق (ùsstalìk), مهارت màhāret; (medical) حذاقت hàzākàt.

Skim, *v.a.* یوزندن المق yùzundən-àlmak; یاغنی المق yàghìni-àlmak; قایمغنی المق kàymaghìni-àlmak; (a book) کوزکزدرمك ghyùz-ghèzdirmek; —, *v.n.* (as a bird) یرده همان دوقنه رق yèrdə hemàn dokunarak - ùchmak; (as a boat) اوچمق ùchmak.

Skin, *s.* دری dèri, جلد jìld; (animal's) پوست pòsst; sheep —, پوستکی pòsstéki; whole sheep or goat —, طلوم tòlum; whole ox —, یدك yèdek; —, *v.a.* یوزمك yùzmek, صویمق sòymak, سلخ ا sèlkh-et.

Skip, *v.a.* اتلمق àtlamak; —, *v.n.* صچرامق sìchramak.

Skirmish, *s.* چرخه جیلرك چاتشمسی chàrkhajìlaring-chàtìshmassi; —, *v.n.* چاتشمق chàtìshmak.

Skirmisher, *s.* چرخه جیلر chàrkhajìler.

Skirmishing, *s.* چرخه جیلق chàrkhajìlik.

Skirt, *s.* اتك ètek, ذیل zèyl, دامن dāmən; —, *v.a.* جوارنده او jìwārində--òl, قربنده او kùrbunda-òl.

Skittish, *a.* اورکك òrkek, اویناق òynàk.

Skulk, *v.n.* ایشدن قاچمق ìshdən-kàchmak, حیلازلق ا hàylazlìk-et; کزلنمك gìzlənmek.

Skull, *s.* قفا kàfa.

Sky, *s.* کوك ghyùk, کوك یوزی ghyùk-

-yùzu, سما sèmā (*pl.* سموات sèmā-wāt), اسمان āssmān; — light, دپه جامی (tèpé)-jàmi; — rocket, هوائی فشنك hàwā'ī-fishènk (fishèk).

Slab, *s.* پارچه pàrch*a*, لوحه lèvh*a*, تخته tàkht*a*.

Slack, *a.* كوشك ghèvshek; — lime, سونمش كيرچ sènmush-kìrèch; —, *v.a.* كوشتمك ghèvshtmek; سوندرمك sèndurmek.

Slacken, *v.n.* كوشمك ghèvshémek; —, *v.a.* كوشتمك ghèvshtmek.

Slag, *s.* معدن بوقی mà''dn-bòku.

Slain, *a.* مقتول màktūl.

Slake, *v.a.* اطفا ا ìtfā-et.

Slander, *s.* افترا ìftirā, بهتان bùhtān, قذف kàzf; —, *v.a.* افترا ا ìftirā-et.

Slanderer, *s.* افتراجی ìftirāji.

Slanderous, *a.* افترا نشر ايدر اولان ìftirā-nèshr-èder-òlan.

Slang, *s.* چاپقين لسانی chàpkín-lìssāni.

Slanting, *a.* اكری èghri, ياں yàn, ياتق yàtìk, ارقورى àrkuri (àykíri) مائل mā'il.

Slap, *s.* سيلی sīlī (sìlé), شمار shàmar; —, *v.a.* شمار اتمق shàmar-àtmak; —, *ad.* تمام tàmām.

Slash, *v.a.* كسمك kèssmek.

Slate, *s.* يازی طاشی yàzi-tàshi; سياه سيماه sìyāh-màrmar.

Slattern, *a.* پك صاپسال قارى pèk-sàpsàl-kàri.

Slaughter, *s.* قيرم kìrim, قتل عام kàtlì-''ámm; —, *v.a.* كسمك kèssmek, ذبح ا zìbh-et; اولدرمك àldurmek, قتل ا kātl-et; قيرمق kìrmak, هلاك ا hèlāk-et; —house, سلخخانه sèlkh-khānė (sàl-khānė).

Slave, *s.* (male) كوله kyàlė, بنده bèndė, عبد ''àbd; (female) جاريه jārìyyė, خلائق khàlā'ik; (concubine) اوطه لق òdalík; — (while on sale) اسير èssīr (yèssir); — market, اسير پازارى èssīr-pàzāri (yèssir); — dealer, اسيرجی èssīrji (yèssirji); —, *v.n.* اسيركمی (yèssir)-ghìbi-chàlìshmak.

Slavery, *s.* اسيرلك èssīrlik (yès-), كوله لك kyàlélik, رقيت rìkkìyyèt.

Slay, *v.a.* اولدرمك àldurmek, قتل ا kàtl-et, هلاك ا hèlāk-et.

Slayer, *s.* قاتل kātil.

Sledge, *s.* قزاق kìzàk; — hammer, واريوس vàriyoss.

Sleek, *a.* سميز sèmiz, تاولو tàvlì.

Sleep, *s.* اويقو ùyku, نوم nèvm, خواب khāb; —, *v.n.* اويومق ùyumak; —ing, asleep, اويويور ùyuyor, اويقود ùykuda, نائم nā'im, خوابيد khābìdé; —less, اويقوسز ùykussuz.

Sleepy, *a.* اويقوسی كلمش ùykussu-ghèlmish, خواب الود khāb-ālūd; (pear) چوروك chùruk.

Sleet, *s.* صولو سپكن sùlu-sèpken; —, *v.n.* صولو سپكن ياغمق sùlu-sèpken-yàgh-mak; سپمك sèpmek.

Sleeve, *s.* قول kòl, ين yèn, *or* يك yèng, استين àssitīn, كم kyùmm.

Sleigh, *s.* قزاق kìzàk.

Slender, *a.* اينجه ìnj*a*, نارين nàrin, يوفقه yùfk*a*, رقيق ràkīk.

Slice, *s.* دليم dìlim; —, *v.a.* كسمك kèssmek, دليم دليم كسمك dìlim-dìlim-kèssmek.

Slide, *v.n.* قايمق kàymak; —, *v.a.* قايدرمق kàydirmak; —, *s.* كچمه قپاق ghèchma-kàpak; قايله جق ير kàyìla-jak-yèr.

Slight, *s.* حقارت hàkārèt; —, *a.* خفيف khàfìf, اينجه ìnja, نارين nàrin; —, *v.a.* باقمامق bàkmamak, صايمامق sàymamak, حقارت ا hàkārèt-et.

Slim, *a.* اينجه ìnja, نارين nàrin.

Slime, *s.* سموك sùmuk; چامور chàmur.

Sling, *s.* صپان sàpan; اصقى àsaki; —, *v.a.* صپان ايله اتمق sàpan-ìla-àtmak; اصمق àssmak.

Slip, *s.* قايش kàyish, قايمه kàyma, صورچش sùrchush, زله zèllé; (of paper) شقه shèkka; (mistake) ياكلش yàngìlish (yànish), سهو sèhv, خطا khàtā; (for ships) اسكله ìsskèlé; — of the tongue, اغز ياكلشلغى àghz-yàngìlishlìghi (yànishlìghi); —, *v.a.* قايمق kàymak, سورچمك sùrchmek; —, *v.a.* قايدرمق kàydirmak; — in, *v.n.* كيريوايرمك ghìrivèrmek; اوغرايويرمك ghèlivèrmek, كليويرمك òghrayivèrmek; — —, *v.a.* صوقيويرمك sòkuvèrmek; — out, *v.n.* چيقيويرمك chìkivèrmek; صاوشيويرمك sàwushuvèrmek; قاچمق kàchmak; — —, *v.a.* قاچرمق kàchirmak; — on, *v.a.* كييويرمك ghìyivèrmek; — off, *v.a.* چيقاريويرمك chìkàrivèrmek; — —, *v.n.* چيقيويرمك chìkivèrmek; صاوشيويرمك sàwushuvèrmek; — knot, المك àlmik. [ترلك tèrlik.

Slipper, *s.* پاپوش pāpūsh (pàbuch); Slippery, *a.* قيار kàyar, قيپاخ kàypàkh.

Slit, *s.* يارق yàrik, يارمه yàrma; دليك dèlik; يرتق yìrtik; يرتماج yìrtmàj; —, *v.a.* يارمق yàrmak; يرتمق yìrtmak; اچمق àchmak; شقلا shàkk-et; —, *v.n.* يارلمق yàrìlmak; يرتلمق yìrtìlmak. [قوترة kòtra.

Sloop, *s.* قوروت kùrvèt; ابريق ìbrik;

Slop, *s.* دوكلن صو dàkyulan-sù; —, — over, — about, *v.a.* دوكمك dàkmek; —s, *s. pl.* خسته يه يدرياللن khàsstaya-yèdirilan-chòrba-mòrba; چوربا موربا حاضر صاتلن اثواب hāzir-sàtìlan-èssawāb (èssbab).

Slope, *s.* شيو shèv; باير bàyir; —, — off, *v.a.* المق àlmak, سيو ياپمق shèv-yàpmak. [mā'il.

Sloping, *a.* شيو shèv; باير bàyir, مائل

Sloth, *s.* تنبللك tènbellik.

Slothful, *a.* تنبل tènbel.

Slothfulness, *s.* تنبللك tènbellik.

Slough, *s.* چامور chàmur; بتاق bàtak, بتاقلق bàtaklik; (of a sore) جراحت jèrāhàt; —, *v.n.* چوروپوب جراحت چورويوپ او chùruyup-jèrāhàt-òl.

Sloven, *s.* پس كرن ادم pìss-ghèzan-àdam.

Slow, *a.* اغر àghir, يواش yāwàsh, بطى bàtī; (watch) كيرو ghèri; — match, ماهتاب māhitāb, فتيل fitil.

Slug, *s.* قبوقسز سموكلو بوجك kàbuksuz-sùmuklu-bùjek; قورشون كسنديسى kùrshun-kèssindissi.

Sluggard, *s.* دائماً اویوراولان تنبل dā'imā-ùyur-òlan-tènbel. [ùyumak.

Slumber, *s.* اویقو ùyku; —, *v.n.* اویومق

Sly, *a.* شیطان shèytān, حیله‌کار hīlé-kyār; on the —, کیزلو کیزلو ghìzli-ghìzli, مخفیاً màkhfiyyan.

Smack, *s.* شمار shàmar, سیلی sīlī (sìlé); لذت lèzzèt; قوقو kòku; قایق kàyik; —, *v.a.* شمارا تمق shàmar-àtmak; (one's lips) سس ایله اغزینی یلامق sèss-ìla-àghzini-yàlamak. [صغیر sàghīr.

Small, *a.* اوفاق ufāk, کچوك kùchuk,

Smallpox, *s.* چیچك علتی chìchek-'ìlleti, جدری jùdérī.

Smart, *a.* پارلاقجه کینمش pàrlàkja-ghìyinmish; پارلاقجه pàrlàkja, جیجیلو jìjìli; تتك tètik, مستعد mùsstà''idd; سرت sèrt, صیقی sìki; —, *s.* اجی àjì, وجع vèjà''; —, *v.n.* اجیمق àjimak.

Smash, *s.* قیرلش kìrlish, پارچه‌لنش pàrà-lanish; (bankruptcy) طوپ‌اتش tòp-àtish; —, *v.a.* قیرمق kìrmak, پارچه پارچه‌ا pàrcha-pàrcha-et.

Smattering, *s.* پك جزئی اولان معلومات pèk-jùz'i-òlan-ma''lūmāt.

Smear, *v.a.* سورمك sùrmek, بولاشدرمق bùlàshdirmak.

Smell, *s.* قوقو kòku, رائحه rā'ihà, بوی bōy; (sense of) قوت شامه kùvvèti-shāmmé; —, *v.n.* قوقمق kòkmak; —, *v.a.* قوقلامق kòklamak; قوقوسنی استشمام‌ا mak kòkussunu-àlmak; istishmām-et; — a rat, حیله سزمك hīlé-sèzmek.

Smelt, *v.a.* معدن قال‌ا mà''dèn-kàl-et.

Smelter, *s.* قالجی kàlji.

Smelting, *s.* قال kàl.

Smelting-furnace, *s.* قال اوجاغی kāl-òjaghi.

Smelting-works, *s.* قالخانه kàlkhāné.

Smile, *s.* خفیف کولمه khàfīf-ghyùlmé, تبسم tèbèssum; —, *v.n.* خفیف کولمك khàfīf-ghyùlmek, تبسم‌ا tèbèssum-et. [dàrb-et.

Smite, *v.a.* اورمق ùrmak, ضرب‌ا

Smith, *s.* تیمورجی tīmūrji (dèymirji), حداد hàddād, اهنگر āhenghìr.

Smithy, *s.* تیمورجی دکانی dèymirji-dùkkyāni. [chārpılmish.

Smitten, *a.* افتاده ùftādé; چارپلمش

Smoke, *s.* تتون tùtun, دومان dùmàn, دخان dùkhān; —, *v.n.* توتمك tùtmek, دومان ویرمك dùmàn-vèrmek, دومانی چیقمق dùmàni-chìkmak; (tobacco) تتون ایچمك tùtun-ìchmek, چبوق ایچمك chìbùk-ìchmek; —, *v.a.* توتسی ویرمك tùtsu-vèrmek, توتسیلمك tùtsulémek, تدخین‌ا tèdkhīn-et; دومانه اصمق dùmàna-àssmak.

Smoking, *a.* دومانی چیقان dùmàni-chìkan; —, *s.* توتون ایچمکلك tùtun-ìchmeklik. [dùmànli.

Smoky, *a.* توتونلو tùtunlu; دومانلو

Smooth, *a.* دوز dùz, هموار hèmvār.

Smother, *s.* قویو دومان kòyu-dùmàn; پك صیقلق غلبه‌لق pèk-sìklìk-(kàlabà-lik); —, *v.a.* بوغمق bòghmak; اورتوب باصدرمق ùrtup-bàssdirmak.

Smuggle, *v.a.* کمرکدن قاچرمق

ghyùmrukdan - kàchirmak; كيزلو كتورمك ghìzli-ghètirmek.

Smuggler, *s.* كمركدن مال قاچران آدم ghyùmrukdan-māl-kàchiran-àdam.

Smuggling, *s.* كمركدن مال قاچرمقلق ghyùmrukdan-māl-kàchirmaklik.

Smut, *s.* قوروم دانەسی kùrum-tānéssi.

Smutty, *a.* قورواملو kùrumlu. [-shèhiri.

Smyrna (town of), *s.* اسميرشهری èsmìr-

Snail, *s.* قبوقلوسموكلوبوجك kābuklu--sùmuklu-bàjek, صليانقوس sàlyankòss.

Snake, *s.* يلان yìlàn, حيه hàyyé, مار mār; (of waterpipe) مارپيچ mārpīch (màrpuch).

Snap, *s.* قيرش kìrish; چاقش chàkish; (of necklace, &c.) قوپچه kòpcha; —, *v.n.* قيرلمق kìrilmak, قوپمق kòpmak; —, *v.a.* قيرمق kìrmak, قوپارمق kòparmak; (a pistol, &c.) چكمك chèkmek, چاقمق chàkmak, صيقمق sìkmak; (one's fingers) پرمق پرمق pàrmak - chàtirdatmak; (one's fingers in one's face) صقالنه كولمك sàkalina-ghyùlmek, ذوقلنمك zèvklanmek; — up, قاپمق kàpmak; — at, اصرمغه چبالمق issirmagha-chàbalamak.

Snare, *s.* توزاق *or* دوزاق tùzak, دام dām, حباله hìbālé (*pl.* حبائل hàbā'il); حيله hīlé, دسيسه dèssīsé; —, *v.a.* توزاغه طوتمق tùzàgha-tùtmak.

Snarl, *v.n.* خرلامق khìrlamak.

Snatch, *v.a.* قاپمق kàpmak.

Sneak, *s.* سينسی sìnsi.

Sneaking, *a.* سنسی كبی sinsi-ghìbi.

Sneer, *s.* استهزا isstihzā, هجو hìjv; —, *v.n.* استهزا ايت isstihzā-et, هجو ايت hijv-et.

Sneeze, *s.* اقسرق àksirìk, اقسرش àksirish, عطسه "àtsa; —, *v.n.* اقسرمق àksìrmak, عطسان ايت "àtsān-et.

Sniff, *s.* قوقلايش kòklayish, شمه shèmmé; —, *v.a.* قوقلامق kòklamak.

Snip, *s.* قرقندی kìrkindi; (tailor) ترزی *or* درزی tèrzi; —, *v.a.* قرقمق kìrkmak, كسمك kèssmek.

Snipe, *s.* يلوه قوشی yèlvé-kùshu, يلوه yèlvé. [-yàmaghi; الچق àlchàk.

Snob, *s.* قوندره جی يماغی kùndurajì-

Snobbish, *a.* الچق àlchàk.

Snot, *s.* سموك sùmuk. [bīnī.

Snout, *s.* بورون bùrun, انف ènf, بينی

Snow, *s.* قار kàr, برف bèrf, ثلج sèlj; —, *v.n.* قار ياغمق kàr-yàghmak; — ball, قار طوپی kàr-tòpu.

Snuff, *s.* انفيه ènfìyyé, سعوط sù"ūt; (of a candle) مومك بورنی mùmung-bùrnu; —, *v.a.* بورننی المق bùrnunu--àlmak; — box, انفيه قوطيسی ènfiyyé-kùtussu.

Snuffers, *s. pl.* موم مقاصی mùm-màkassi.

Snug, *a.* راحت rāhat.

So, *ad.* (absolutely) شويله بويله bàylé; shàylé, بو وجهله اويله ùylé, bù-wèjhla; (in comparison) قدر kàdar; —, *c.* بناءعليه bìnā'an -"àlèyh, بنابرين bìnābèrìn, بو سببدن bù-sèbebdan; so much, بوقدر شوقدر bù-kàdar, shù-kàdar, اولقدر òl(ò)-kàdar; — that, شويله كه shàylé-ki.

Soak, *v.a.* صويه قويوب براقمق sùya-

-kòyup-bràkmak, كركى كبى اصلاتمق ghèrèghi - ghìbi - ìsslàtmak ; —, *v.n.* صودة دوروب كركى كبى اصلانمق sùda--dùrup-ghèrèghi-ghìbi-ìsslànmak ; — into, ايچنه كچمك ìchina-ghèchmek ; — through, كچمك ghèchmek.

Soap, *s.* صابون sàbun ; —, *v.a.* صابونلمق sàbunlamak ; — wort, چوكن chàghan.

Soap-boiler, *s.* صابون ياپان صابونجى sàbun-yàpan-sàbunji. [-kyùpughu.

Soap-suds, *s.* صابون كوپوكى sàbun-

Soar, *v.n.* اوچوپ يوكسكده دورمق ùchup--yùksekda-dùrmak.

Sob, *s.* اغلامقده نفسك شدتله ايچرو چكلمسى àghlamakda-nèfessing-shìddètla - ìchèri - chèkìlméssi ; —, *v.n.* اغلامقده نفسى ايچروچكمك àghlamakda-nèfessi-ìchèri-chèkmek.

Sober, *a.* (person) ايق àyìk ; عقللو "àkllì, عاقل "àkìl ; قناعتجى kànā-"atjì ; (thing) قناعتكارانه kānā"atkyārānè ; (colour) دونق dùnuk ; —, *v.a.* عقلنى باشنه كتورتمك, ايلتمق "àklìni-bàshina-ghètirtmek, àyìltmak.

Soberness, Sobriety, *s.* ايقلق àyìklìk.

Sociable, *a.* انيس ènìss, الوف èlūf, طاتلو tàtlì ; —ness, *s.* انسيت ùnsìyyèt.

Socialism, *s.* كافهٔ اموالك مشتركاً تصرف اولنمسى اوصولى kyāffè - èmwālin - - mùshtérèkan - tàssàruf - òlunmasi - -ūsūlu.

Socialist, *s.* اشتراكى اموالك اصولى طرفدارى ìshtirāki - èmwālin - ūsūlu--tàrafdāri.

Society, *s.* الفت ùlfèt ; اختلاط ìktilāt ; جمعيت àhbāb-tàkimi احباب طاقمى jèm"ìyyèt ; مجلس mèjliss ; (at large) مجالس ومحافل mèjāliss-vé-màhāfil.

Sock, *s.* قصه چوراب kìssa-chòrab.

Socket, *s.* كچمه دليكى ghèchma--dèlighi, دليك dèlik, يار yèr.

Sod, *s.* چيم chìm.

Soda, *s.* صودا sòda.

Soda-water, *s.* صودا واطر sòda-vàter.

Sodom (town of), *s.* شهر لوط shèhiri-lūt.

Sodomite, *s.* لوطى lūtī ; غلامپارة

Sodomy, *s.* لواطه lìwātè. [kùlambara.

Soever, *pro.* هر hèr ; whosoever, هركيم hèr-kìm ; whatsoever, هرنه hèr-nè.

Sofa, *s.* مندر mìndır ; (European) قناپه kànapé ; raised platform for a —, صدر sàdr (sèdir).

Soft, *a.* يموشاق نرم yìmùshàk, nèrm ; (water) طاتلو tàtlì.

Soften, *v.n.* يموشامق yìmushamak ; —, *v.a.* يموشاتمق yìmushatmak.

Soil, *s.* (earth) طوپراق *or* طپراق tòprak, تراب tùrāb ; (dirt) لكه lèkè ; night —, ممشا مزخرفاتى mèmshā-mùzàkhréfāti, —, *v.a.* كيرلتمك kìrlatmek ; —, *v.n.* كيرلنمك kìrlanmek ; —ed, *a.* كيرلو kirli, لكه لو lèkèli.

Sojourn, *s.* اقامت ikāmet ; —, *v.n.* مسافرة قالمق mùssāfirétan - kàlmak, قالمق kàlmak, اوطورمق òturmak, اقامت ايتمك ikāmet-et, ساكن اول sākin-òl, مقيم اول mùkīm-òl.

Solace, *s.* تسلى tèssèlli ; صفا sàfā ; —, *v.a.* تسلى ويرمك tèssèlli-vèrmek, صفا ويرمك sàfā-vèrmek.

Solar, *a.* شمسی shèmsī; — system, منظومهٔ شمسیه mànzūmé-shèmsiyyé.

Solder, *s.* لهیم lèhīm; —, *v.a.* لهیملمك lèhīmlémek; —, *v.n.* لهیملنمك lèhīmlənmek.

Soldier, *s.* عسکر "àsker; (private) نفر nèfər.

Sole, *s.* (foot) طبان tàbən; (shoe) کوسله kyùssélé; (fish) دل بالغی dil-bà-lighi (?), پسی بالغی pissi-bàlighi (?); —, *a.* یالکز yàlingiz, باشلو باشنه bàshlí-bàshinə, واحد wàhid, احد àhàd; —, *v.a.* کوسلهسنی اورمق kyùsséləssini-wùrmak.

Solemn, *a.* اغر àghir; مکلف mùkèllèf, مطنطن mùtàntən; رسمی rèsmī.

Solemnize, *v.a.* رسماً اجرا ا rèsmən-ijrā-et; رسمیاتنی اجرا ا rèsmiyyātini-ijrā-et.

Solicit, *v.a.* رجا ا rijā-et, یلوارمق yàlvar-mak, نیازا nìyāz-et.

Solicitor, *s.* دعوا وکیلی dà"wa-vèkīlī.

Solicitous, *a.* ارزومند àrzumènd.

Solicitude, *s.* مراق mèrāk; اشتیاق ìshtiyāk; خیر خواهانه آرزو khàyr-khāhāné-àrzu.

Solid, *a.* یکپارچه yèkpārché; مجسم mùjèssem; قونت kònt, قالین kàlin, اغر àghir; محکم mùhkèm, متین mètīn, قوی kàwī, مستحکم mùstàhkəm; —, *s.* جسم jìssm.

Soliloquize, *v.n.* کندی کندینه سویلنمك kèndi-kèndiné-sèwèylənmek.

Soliloquy, *s.* کندی کندینه سویلنلان کلام kèndi-kèndiné-suweylenilan-kèlām.

Solitary, *a.* تنها tènhā, یالکز yàlingiz, یاپه‌یالکز yàpa-yàlingiz; اسسز ìssiz.

Solitude, *s.* تنهالق tènhālik, یالکزلق yàlingizlik; بیابان bèyābān, اسسزیر ìssiz-yèr.

Solomon, *s.* سلیمان sùlèymān.

Solstice, *s.* انقلاب ìnkılāb; summer —, انقلاب‌سرطان ìnkılābi-sèratān; winter —, انقلاب‌جدی ìnkılābi-jèdī.

Solution, *s.* حل hàll.

Solve, *v.a.* حل‌ا hàll-et.

Solvency, *s.* بالجمله بورجلرینی ادایه اقتدار bi'l-jùmlé-bòrjlerini-èdāya-ìktidār.

Solvent, *a.* بالجمله بورجلرینی ادایه مقتدر bi'l-jùmlé-bòrjlerini-èdāya-mùktèdir.

Sombre, *a.* قویو kòyu; قرانلق kàranlik.

Some, *a.* (one) بر bìr; (few) بعض bà"zi; (quantity) برازبر bìr-àz, برمقدار bìr-mìkdàr; (number) برقاچ bìr-kàch; —body, — one, — person, برکی bìri, بریسی bìrissi, برادم bìr-àdam, بر کمسنه bìr-kìmèsné; — how, برنرلو bìr-(tùrlu); — thing, برشی bìr-shèy; — time, مقدما mùkàddémā, سابقا sābìkā; — times, بعضاً bà"zən, بعض‌کره bà"zi-kèrré, — what, بعض‌مرتبه bà"zi-mèrtébé; — where, برییره bìr-yèra; برییردہ bìr-yèrdə.

Son, *s.* اوغل òghul; مخدوم màkhdūm; — of, اوغلی òghlu, ابن ìbni, زادہ zādé; — in-law, داماد dāmād; step —, اویکی اوغل ùwèghi-òghul.

Song, *s.* ترکی tùrku, شرقی shàrki, مانی māni.

Soon, *ad.* چابك chàbik, تیز tīz (tèz); I would *as soon* stay *as* go,

كتمك ايله قالمق بكا بردر ghìtmek--ìla-kàlmak-bàngа-bìr-dir ; I would *sooner* stay than go, كتمكدن ايسه قالمق بكا يكدر ghìtmekdan - issa - kàlmak - bàngа-yègh-dir.

Soot, *s.* ايس ìss.

Sooth, *s.* حقيقت hàkīkàt ; in —, in good —, فى الحقيقة fi'l-hàkīka.

Soothe, *v.a.* تسكين ايت tèsekīn-et.

Sophism, *s.* سفسطه sàfsàta.

Sophist, *s.* سفسطه جى sàfsàtaji.

Sophistry, *s.* سفسطه sàfsàta.

Sorcerer, *m.* Sorceress, *f. s.* جادى jàdi, سحرباز sihrbāz, بوكوجى bùghuju *or* بويوجى bùyuju. [bùyu.

Sorcery, *s.* سحر sihr, بوكو bùghu *or* بويو

Sordid, *a.* چنكانه (chìnghànì), دنى dènī.

Sore, *a.* اجر àjir, وجيع vèjī" ; دارغين dàrghìn, جانى صيقلمش jāni-sìkìl-mish ; —, *s.* يارة yàra, زخم zàkhm, جرح jùrh ; — throat, بوغاز bòghāz, خناق khùnnāk.

Sorrel, *s.* قوزى قولاغى kùzu-kùlàghi.

Sorrow, *s.* كدر kèder, الم èlem, درد dèrd, تساوت kàssāvèt, تأسف tè'èssuf, غم ghàm, اندوه èndūh.

Sorrowful, *a.* مكدر mùkèddèr, غمناك ghàmmnāk.

Sorry, *a.* متكدر mùkèddir, متأسف mùté'èssif ; فنا fèna, مسكين mìss-kīn.

Sort, *s.* درلو dùrlu (tùrlu), صوى sòy, جنس jìnss, نوع nèv" ; —, *v.a.* ايرمق àyrmak, جنس جنس ايرمق jìnss-jìnss-àyrmak ; —, *v.n.* اويمق àymak, يراشمق yàràshmak.

Sortie, *s.* محاصرهٔ اولنان عسكرك طيشارى يه مخالف بر هجومى mùhāssara - òlunan - "ass-kerin-dìshàriyyé-bìr-hùjūmi.

Sot, *s.* بكرى bèkrī ; —, *v.n.* ايچوب سرخوش اولمق ìchub-ìchub--sèrkhòsh-òlmak.

Soul, *s.* جان jān, روح rūh, جنان jènān.

Sound, *s.* سس sèss, صدا sàdā, اواز āwāz ; (gulf) كورفز kyùrfez, خليج khàlīj ; —, *a.* صاغ sàgh, صاغلم sàghlàm ; ايو īyi ; قوى kàwī ; دنج dìnj ; محكم mùhkèm ; (sleep) اغر àghir, درين dèrin ; —, *v.a.* چالمق chàlmak, ضرب ايت dàrb-et, اوتدرمك òtdurmek ; (depth, &c.) اسقنديل ايت ìsskàndīl-et ; (persons) اغزينى يوقلمق àghzini - yòklamak ; —, *v.n.* اوتمك òtmek, سس ويرمك sèss-vèrmek.

Soundings, *s. pl.* اسقاندیل ايله تحقيق اولنان صو درينلكى ìsskàndīl-ìla-tàhkīk--òlunan - sū - dèrinligi ; to take —, اسقاندیل اتمق ìsskàndīl-àtmak.

Soup, *s.* چوربا chòrba.

Sour, *a.* اكشى èkshi, ترش tùrsh ; —ish, *a.* مايخوش màykhòsh.

Source, *s.* پيكار پونار, پيكار باشى pùnàr-bàshi, منبع mènbā".

South, *s.* جنوب jènūb, قبله kìbla ; —, *a.* جنوبى jènūbī ; — east, كشلمه kèshishlémé.

Southerly, *a.* and *ad.* قبله كبى kìbla-

Southern, *a.* جنوبى jènūbī. [ghìbi.

Southernwood, *s.* كافوريه kyāfūrìyyé.

Southward, *a.* and *ad.* قبله‌یه طوغری kìblaya-dògharu.

South-west, *s.* لدوس lòdoss.

South-wester, *s.* لدوس lòdoss; لدوس روزکاری lòdoss-rūzghyāri. [ghìbi.

South-westerly, *a.* لدوس کبی lòdoss-

South-western, *a.* لدوس طرفندهٔ واقع lòdoss-tàrafindaa-vwāki.

Sovereign, *s.* پادشاه pādishāh, حکمدار hùkmdār; (coin) لیرهٔ lìra; —, *a.* مستقل mùstàkìll.

Sovereignty, *s.* حکومت hùkyūmèt; ملکیت millkìyyèt; استقلال ìstiklāl, استبداد ìsstìbdād; دولت dèvlet.

Sow, *s.* دیشی طوکز dìshi-dòngùz (dòmuz); —, *v.a.* اکمك èkmek, زرع ا zèr"-et.

Space, *s.* یر yèr; محل màhàll, مکان mèkyān; میدان mèydān; open —, اچق یر àchìk-yèr, اچق میدان àchìk-mèydān; ارالق àralìk; absolute —, خلا وملا khàlā-u-mèlā; absolute vacant —, خلا khàlā; — of time, مدت mùddèt, ارالق àralìk.

Spacious, *a.* کنش ghènish, واسع wāssì", وسعتلو vùss"àtlì, اچق àchìk.

Spade, *s.* بل bèl, کورك kyùrèk.

Spain, *s.* اسپانیا ìsspānia.

Span, *s.* قارش kàrish; (of thumb and fore-finger) سرهٔ sèrè; (of an arch) کمر kèmer, اچقلق àchìklìk, وتر wèter; (of life) مدت mùddèt; —, *v.a.* قارشلامق kàrishlamak; اوستندهٔ کمرکی دورمق ùsstundaa-kèmer-ghìbi-dòrmak; احاطه ا ìhāta-et, المق àlmak; — new, spick and — new, یپ‌یکی yèp-yèngi, جدید ومجدد jèdīd-u-mùjèdded.

Spangle, *s.* پول pùl.

Spaniard, *s.* اسپانیالو ìsspāniàli.

Spanish, *a.* اسپانیالو ìsspāniàli; —, *s.* اسپانیولجه ìsspānioljè.

Spanish fly, *s.* قندوز بوجکی kùnduz-bùjèghi; — liquorice, میان بالی mìyān-bàli.

Spanker, *s.* (sail) راندهٔ ràndaa.

Spar, *s.* (timber) سرن sèren; چبوق chìbùk; (mineral) معدن طاشی mà"dən-tàshi; —, *v.a.* مشته تعلیمنی ا mùshtaa-tà"līmini-et.

Spare, *a.* (extra) یدك yèdek, یدکلك yèdeklìk; (superabundant) فضله fàzlaa; بوش bòsh, بوشدهٔ bòshdaa; (lean) ضعیف zà"īf, زبون zàbun, (diet) یوان yàwan, یاغسز yàghsìz; —, *v.a.* عفو ا "àfv-et, بخش ا bàksh-et, باغشلمق bàghìshlamak; اداره‌لو قوللانمق ìdārèlì-kùllànmak; اسرکمك èssirghémek; ویرمك vèrmek, ویره‌بلمك vèrè-bìlmek.

Spark, *s.* قغلجیم kìghìljìm, شراره shèrārè; (beau) حوپه hòppa.

Sparkle, *v.n.* پارلامق pàrlamak, پرلدامق pìrìldamak.

Sparrow, *s.* سرچه sèrchè, سرچه قوشی sèrchə-kùshu, عصفور "àssfūr, کنجشك kyènjìshk; — hawk, اتمجه àtmàja.

Sparse, *a.* سیرك sèyrèk.

Sparseness, *s.* سیرکلك sèyrèklì"

Spasm.

Spatula, *s.* مبلق màblàk.

Spavin, *s.* شیش shìsh.

Spawn, *s.* بالق یمورطه‌سی bàlĭk-yĭmurtassi; —, *v.n.* and *a.* یمورطلمق yĭmurtlamak.

Speak, *v.n.* لقردی‌ا làkirdi-et, تکلم‌ا tèkèllum-et; —, *v.a.* سویلمك sùwèylĕmek, دیمك dèmek.

Speaker, *s.* سویلیان ادم sùwèylĕyan-àdam; نطق ایدر اولان ادم nùtk-èdĭr-òlan-àdam; رئیس rè'ïss.

Speaking-trumpet, *s.* اغز بوریسی àghz-bòrussu.

Spear, *s.* مزراق mĭzràk, غرغی ghàrghi, نیزه nĭzĕ; —, *v.a.* مزراقله اورمق mĭzràkla-wùrmak.

Special, *a.* خاص khāss, مخصوص màkhsūss, مختص mùkhtàsss; خصوصی khùssūssī.

Speciality, *s.* خصوصیت khùssūsslyyèt; علم مخصوص 'ĭlmi-màkhsūss, فن مخصوص fĭnni-màkhsūss, صنعت مخصوصه sàn'àti-màkhsūssa.

Specially, *ad.* خصوصا khùssūssā, علی الخصوص 'àlé-'l-khùssūss.

Specie, *s.* نقد nàkd.

Species, *s.* نوع nèv'.

Specify, *v.a.* تخصیص‌ا tàkhsīss-et, تعیین‌ا tà'yīn-et.

Specimen, *s.* نمونه nùmūné. [zèrré.

Speck, *s.* لکه lèkĕ; نقطه nòkta; ذره

Spectacle, *s.* سیر sèyr; سیرشایان نسنه sèyra-shāyān-nèssné; —s, *s. pl.* کیه [shāhid.

; ناظر nāzir,

Spectre, *s.* خیاله khàyālĕ.

Speech, *s.* نطق nùtk; قوت ناطقه kùvvèti-nàtĭka; تکلم tèkèllum.

Speed, *s.* کیدش ghìdish, سرعت sùr''àt; —, *v.a.* صاغلق ویرمك sàghlĭk-vèrmek; —, *v.n.* کتمك ghìtmek, چابك کتمك chàbĭk-ghìtmek; full — (of a horse) طولو دیزکین dòlu-dìzghĭn.

Speedily, *ad.* چابك chàbĭk.

Speedy, *a.* چابك chàbĭk.

Spell, *s.* بوکو bùghu *or* بویو bùyu, افسانه èfsānĕ, افسون èfsūn; —, *v.a.* املاسنی سویلمك ìmlāssini-sùwèylĕmek, املاسنی یازمق ìmlāssini-yàzmāk; هجالمك hèjélĕmek.

Spend, *v.a.* خرج‌ا khàrj-et, صرف‌ا sàrf-et, مصرف‌ا màssraf-et, بذل‌ا bèzl-et; (time) کچورمك ghèchirmek, امرار‌ا ìmrār-et; — itself, حزینی المق hìzini-àlmak, قوتی قالمامق kùvvèti-kàlmamak; —, *v.n.* بلی کلمك bèli-ghèlmek, نفسی کلمك nèfssi-ghèlmek, منی انزال‌ا mèny-ìnzāl-et.

Spendthrift, *s.* مسرف mùssrif, میراث یدی mīrāss-yèdi. [nùtfĕ.

Sperm, *s.* منی mèny, نفس nèfss, نطفه

Spermaceti, *s.* بالق نفسی bàlĭk-nèfssi.

Sphere, *s.* کره kyùrĕ; فلك fèlek; دائره dā'irĕ.

Spherical, *a.* کروی kyùrévī. [dā'irĕ.

Spherics, *s. pl.* کرویات kaùrévìyyāt.

Spice, *s.* بهار bàhār; (touch) مایه māyĕ, قوقو kòku.

Spider, *s.* اورمجك àrumjèk, عنکبوت ''ànkébūt; —'s web, اورمجك اغی

àrumjèk-λgh*i*, تارعنكبوت tàri-
-"ànkébūt.

Spike, *s.* انكسر ènkasr; —, *v.a.* انكسرچاقمق ènkasr-chàkmak.

Spill, *v.a.* دوكمك dàkmek; —, *v.n.* دوكلمك dàkyulmek.

Spin, *v.a.* اكرمك èg*h*irmek, اغزال ìghzāl-et; —, *v.n.* دونمك dènmek, فرلدانمق fìrìldanmak; (silkworms) ايپك حاصل ايپك ìpèk-hāssìl-et.

Spinach, *s.* اسپناك ìsspànāk, اسفناج ìsafināj.

Spindle, *s.* ايك ìg*h*; ميل mīl.

Spine, *s.* ارقه كميكی àrka-kèmig*h*i, اوكرغه òngurgh*a* (òmurgh*a*).

Spinning-wheel, *s.* چقرق chìkrìk.

Spiral, *a.* هلزونی hèlézònī; — line, *s.* هلزون hèlézon.

Spire, *s.* قله kòllé (kòlé), منارة mìnāré; منارة كلاهی mìnāré-kyùlāhi.

Spirit, *s.* روح rūh; spirits, ارواح èrwāh; روح rūh, عرق "àrak, راقی ràki.

Spiritual, *a.* روحانی rūhānī; معنوی mà"névī. [dam.

Spirituous, *a.* عرق نوعندن "àrak-nèv"in-

Spirt, *s.* اتش àtish, فشقرش fìshkirish; —, *v.n.* اتمق àtmak, فشقرمق fìsh-kirmak.

Spit, *s.* كباب شيشی kèbāb-shìshi, سيخ sīkh; (of land) دل dil; —, *v.n.* توكرمك tùkyurmek.

Spite, *s.* نفسانيت nèfsānìyyèt; —, *v.a.* نفسانيت ايتمك nèfsānìyyèt-et; in — of, هيچ باقميه رق hìch-bàkmay*a*rak; in — of him, اكا رغماً àng*a*-rà*gh*man.

Spittle, *s.* توكرك tùkruk.

Splash, *s.* زيفوس zìfoss; —, *v.a.* اوستنه چامور صچراتمق ùstunè-chàmur-sìchratmak; —, *v.n.* چامور صچراتمق chàmur-sìchratmak.

Spleen, *s.* (organ) دلاق dàlak; (passion) قره سودا kàra-sèvdā; غضب ghàzab; مراق mèrāk, اوصانج ùsaànj, جان صيقنديسی jān-sìkindìssi.

Splendid, *a.* رعنا rà"nà, پك اعلا pèk-à"là.

Splendour, *s.* رونق rèvnàk, سلطنت sàltanàt, خنطنه tàntana, دبدبه dèb-débé. [*v.a.* اكلمك èklémek.

Splice, *s.* اك èk, اك يرى èk-yèri; —,

Splint, *s.* قيرقبی اغاجی kìrìkji-λg*h*àji.

Splinter, *s.* خرده khùrd*a*; اغاج خمبره λg*h*àj-kìrindìssi, خمبره قيرنديسی (kùmbar*a*)-kìrindìssi; —, *v.n.* قيرنديسی حاصل او kìrindìssi-hāssìl-òl; —, *v.a.* خردا khùrd-et, خردوخاش ايتمك khùrd-u-khāsh-et.

Split, *s.* يارق yàrìk; —, *v.a.* يارمق yàrmak, چاك ايتمك chāk-et; —, *v.n.* يارلمق yàrìlmak, چاتلامق chàtlamak.

Spoil, *s.* يغما yàg*h*ma, غنيمت ghànī-mèt (*pl.* غنائم ghànā'im), سلب sèleb; —, *v.n.* بوزلمق bòzulmak; —, *v.a.* بوزمق bòzmak; صويمق sòy-mak, يغما ايتمك yàg*h*ma-et, غارت ايتمك ghāret-et, نهب ايتمك nèhb-et, سلب ايتمك sèlb-et.

Spoke, *s.* تكرلك پرمغی tèkerlèk-pàrmag*h*i, پرمق pàrmak; I'll put a — in his wheel, بن اكا براويون يپارم bèn-λng*a*-bir-òyun-yàpàrim, بن اكا بر

طولاب چويررم bèn-λnga-bìr-dòλap--chèvirirım.

Spoliate, *v.a.* نهب و غارت ا nèhb-u--ghāret-et, صويمق sòymak.

Spoliation, *s.* صويغون sòyghun.

Sponge, *s.* سونكر sünghır.

Sponsor, *s.* كفيل kèfīl.

Spontaneous, *a.* كندى‌كندينه‌ظهورايدن kèndi-kèndina-zühūr-èdın.

Spoon, *s.* قاشق kλshık.

Spoonful, *s.* قاشق kλshık, قاشق طولوسى kλshık-dòlusu.

Sport, *s.* اويون òyun, ايلنجه èylènja; آو λv, شكار shikyār, صيد sàyd, صيادت sıyādèt; —, *v.a.* اوينامق òynamak, اويناشمق òynashmak; آوكتمك λvа-ghìtmek.

Sportsman, *s.* آوجى λvji.

Sportsmanship, *s.* اوجيلق λvjilik.

Spot, *s.* لكه lèkė; نقطه nòkta, بنك bènek; يير yèr, محل màhàll, موقع mèvki"; —, *v.a.* لكه‌لمك lèkė-et; —, *v.n.* لكه‌لنمك lèkėlınmek; on the —, محلنده màhàllinda; اول‌محلده òl-màhàllda; دوردیغی یردە dùrdughu--yèrda; انيده ānīda, او ساعت ò-sā"èt, همانده hèmāndèm.

Spotless, *a.* لكه‌سز lèkėsiz; پاك pāk.

Spotlessness, *s.* لكه‌سزلك lèkėsizlik; پاكى pākī.

Spotted, *a.* لكه‌لو lèkėli, بنكلو bènekli.

Spotty, *a.* بنكلو bènekli.

Spouse, *s.* زوج zèvj, قوجه kòja; زوجه zèvjė, قارى kàri.

Spout, *s.* امزك èmzik, غاغا ghàgha, اولوق بورون bùrun, اغز λghz; (pipe) òluk; —, *v.n.* فشقرمق fìshkirmak; —, *v.a.* فشقرتمق fìshkirtmak.

Sprain, *s.* بورقلش bùrkulush; —, *v.a.* بورقتمق bùrkutmak; to be sprained, بورقلمق bùrkulmak.

Sprat, *s.* حمسى‌بالغى hàmsi-bàlighi, حمسى hàmsi, *or* خمسى khàmsi.

Spray, *s.* (wood) دال dàl, اينجه‌دال inja-dàl; (froth) دكرك‌يغمورلكى dèngizing - yàghmur--ghibi-fırlayan-kyàpughu.

Spread, *v.a.* يايمق yàymak; سرمك sèrmek; بسط ا bλsst-et; نشر ا nèshr-et; —, *v.n.* يايلمق yàyilmak; سرايت‌ا sırāyèt-et.

Sprig, *s.* اينجه‌دال inja-dāl.

Sprightly, *a.* شنشوخ shènshūkh, فراح fèrāh, مفرح mùfèrrih.

Spring, *s.* (season) بهار bàhār, اول‌بهار èvvel-bàhār, الك‌بهار ilk-bàhār; (water) پيكار (pùngàr), پيكارباشى (pùngàr)-bàshi, صوباشى sù-bàshi, سرچشمه ايازمه sèr-chèshmė, منبع mènbà", ينبوع yènbū"; (lock) يای yày; (watch) زنبرك zènbèrek; (jump) صچرايش sıchrayish, اتلش λtilish; —, *v.n.* صچرامق sıchramak; اتلمق λtilmak; فرلامق fırlamak; نشئت‌ا nèsh'èt-et, نبع‌ا nèb"-et; حاصل‌او حاصل hāsıl-òl, ترتب‌ا tèrèttub--et; —, *v.a.* (a mine) اتمق λtmak; (a mast) سقط ا sıkλt-et; — a leak, صوايتمكه‌باشلامق sù-èthmégė-bàsh-

lamak; — up (as plants), سورمك sùrmek, چيقمق chìkmak.

Sprinkle, *v.a.* and *s.* سرپمك sèrpmek; —, *s.* سرپش sèrpish.

Sprout, *s.* طمروق tòmruk, طمروجق tòmrujuk, فلز filiz; —, *v.n.* فلزسورمك filiz--sùrmek, فلزلنمك filizlınmek; چيقمق chìkmak, سورمك sùrmek.

Spun, *a.* اكرلمش èghirilmish.

Spur, *s.* مهمز (māhmuz); (mountain) قول kòl; —, *v.a.* مهمزلمق màhmuzlamak; تشويقا tèshvīk-et, دورتشدرمك dùrtushdurmek; on the — of the moment, بالبداهه bì-'l-bìdāhé, وهله اولاده vèhlè'i-ūlàda.

Spurious, *a.* ساخته sàkhta, يالن yàlàn.

Spuriousness, *s.* قالپلق kàlplik.

Spurn, *v.a.* يوزينه باقميوب حقارتله دفعا yùzuna-bàkmayup-hàkārètla-dèf"-et.

Spy, *s.* جاسوس jāssūs (shàshid); —, *v.n.* جاسوسلقا jāssūslyk-et (shàshidlik); — glass, دوربين dūrbīn (dùrbun).

Squabble, *s.* بوقدن نزاع bòkdan-nìzā"; —, *v.n.* بوقدن نزاعا bòkdan-nìzā"-et.

Squad, *s.* طاقم tàkim.

Squadron, *s.* (ships) دونمه dònamma, اينجه دونمه ìnja-dònamma; (horse) بلوك bàluk.

Squall, *s.* (wind) بوره bòra; (child's) كچوك چوجغك فريادى kùchuk--chòjughung-fèryādi; —, *v.n.* فريادا fèryād-et, اغلامق àghlamak.

Squander, *v.a.* اسرافا ìsrāf-et, تلفا tèlef-et.

Square, *s.* مربع mùrèbbà"; (houses) ميدان mèydān; (carpenter's) كونيه ghyènya; —, *a.* طوغرى dòghru, كونيه ghyènya; درت كوشه dèrt-kyùshé; —, *v.n.* اويمق ùymak, طوغرىكلمك dòghru-ghèlmek; — accounts, *v.a.* حسابلشمك hìssāblashmek; we are —, الوب ويره جكمزقالمدى àlip-vèrè-jéghimiz-kàlmadi.

Squash, *v.a.* ازمك èzmek.

Squeeze, *s.* صيقش sìkish; —, *v.a.* صيقمق sìkmak. [(satire) هجو hìjv.

Squib, *s.* (firework) ماهتاب māhitāb;

Squint, *s.* شاشيلق shàshilik; —, *v.n.* شاشى او shàshi-òl; — eyed, شاشى shàshi, احول àhvèl.

Squire, *s.* اغا àghà.

Squirrel, *s.* تيون tèyyūn.

Squirt, *s.* حقنه hòkna; —, *v.a.* فشقرتمق fìshkirtmak; —, *v.n.* فشقرمق fìshkirmak.

Stab, *s.* خنجر يارمسى khànjar-yàrmasi; —, *v.a.* خنجرايله اورمق khànjar-ila--wùrmak.

Stability, *s.* متانت mètānèt, ثبات sèbāt, استحكام ìsstìhkyām.

Stable, *s.* اخور àkhir, طوله tàvla, اصطبل ìsstàbl; —, *a.* ثابت sābit, متين mètīn, مستحكم mùsstàhkèm.

Stable-boy, Stable-man, *s.* سئيس يماغى sè'ìss-yàmaghi.

Stack, *s.* يغين yìghin, كومه kyùmé; —, *v.a.* يغينلا yìghin-et.

Staff, *s.* (stick) دينك dèynek, عصا "àssā; (body of assistants) معيت

مأمورلرى mà"ìyyèt - mè'mūrlèri ; (army) ارکان حرب èrkyāni-hàrb.

Stag, *s.* کیك ghèyik.

Stage, *s.* (of a journey) منزل mènzil ; (of transition) حال hāl, کرته kèrté ; (scaffold) اسکله ìsskèlé ; (of a theatre) مصنعه mànàssé, اویونجیلرك یری òyun-jularing-yèri ; (theatres in general) تیاترولر tèyàtrolar ; — over, *v.a.* اسکله قوروب دوشمه قاپلمق ìsskèlé-kùrup--dùshémé-kàplamak.

Stage-coach, *s.* منزل عربه‌سی mènzil--"àrabəssi.

Stagger, *v.n.* سندرلمك sèndélémek, یقلهجق‌او yìkılajak - òl ; —, *v.a.* زدرلمك zèdélémek ; ثباتنه خلل ویرمك sèbātina-khàlal-vèrmek.

Stagnant, *a.* دورغون dùrghun, راکد rākid ; ارکلمش ìrkilmish ; (market) کساد kèssād.

Stagnate, *v.n.* اقامق àkmamak, ارکمك ìrkmek, ارکلمك ìrkilmek, دورمق dùrmak, دورغون‌او dùrghun-òl, راکد او rākid-òl ; (market) کساد او kèssād-òl.

Stagnation, *s.* ارکمه ìrkmé.

Staid, *a.* تمکینلو tèmkīnli.

Staidness, *s.* تمکین tèmkīn.

Stain, *s.* لکه lèké ; —, *v.a.* لکه‌لمك lèkélémek ; لکه‌لا lèké-et ; —, *v.a.* لکه‌لنمك lèkélənmek.

Stair, *s.* باصمق bàssamak, درجه dèréjé ; —s, *s. pl.* —case, *s.* نردبان nèrdibān (mèrdivèn).

Stake, *s.* (wood) قازق kàzìk ; (wager) بحث bàhss ; —, *v.a.* بحث‌لا bàhss--et ; at —, تهلکه‌ده tèhlikédé, مخاطره‌ده mùkhātarada.

Stale, *a.* بیات bàyat ; اسکی èski ; —, *v.n.* قشانمق kàshanmak.

Stalk, *s.* صاپ sàp ; —, *v.n.* یورومك yùrumek, کزمك ghèzmek ; قورلمق kù-

Stall, *s.* خانه khāné, یر yèr. [rulmak.

Stallion, *s.* ات àt, ایغر àyghir.

Stalwart, *a.* قوی البنیان و طویل القامه kàvī-èl-bùnyān-vé-tàvil-èl-kāmet.

Stamina, *s.* قوت kùvvet.

Stammer, *v.n.* پلتك‌سویلمك pèltèk--sùwèylémek.

Stamp, *s.* تمغا (dàmgha) ; —, *v.a.* تمغا اورمق dàmgha-wùrmak ; (in a mill) دیبکده دوکمك dìbèkda-dùghmek ; (under foot) چینه‌مك chīnémek, ایاق التنه‌المق àyak-àltina-àlmak ; —, *v.n.* (with the feet) دپنمك (tèpinmek), ایاق چالمق àyak-chàlmak.

Stanch, *a.* قوی kàwī, متین mètīn.

Stand, *s.* (pedestal) ایاق àyak ; کرسی kyùrsī ; (stall) سرکی sèrghi ; (of arms) عدد "àded, قطعه kìt"à ; (opposition) مقاومت mùkāvémèt ; —, *v.n.* دورمق dùrmak ; (on foot) ایاقده àyakda - dùrmak ; (bear) دورمق طیانمق dàyanmak ; چکمك chèkmek, تحمل‌ا tàhàmmul - et ; (be situated) اولمق òlmak, واقع‌او wāki"--òl ; (a course, a ship) کتمك ghìtmek, یول‌طوتمق yòl-tùtmak ; (be permanent) سورمك sùrmek, پایدار او pàydār-òl ; — for, دلالت‌ا dèlālet-et ; بدل‌او bèdel-òl, مقامنده‌قائم‌او màk-

mìnda-kā'im-ol; معناسندهاو mà"nà-ssìnda-ol; (an office) طالباو tālib-ol; — in, (cost) اولمق olmak; (a ship) قرديه يقلاشمق kìraya-yàklash-mak; — off, چكلمك chèkilmek; (a ship) اچلمق àchilmak; — one's ground, — out, ثابتقدماو sābit-kàdam-ol, طيانمق dàyanmak; — sentry, نوبت بكلمك nùbèt-bèklé-mek; — still, دورمق dùrmak, قيملدانمامق kìmildànmamak; — up, اياغه قالقمق àyagha-kàlkmak; طوغرى دورمق dòghru-dùrmak; — — for, تصحباوقايه vikāyé-et, تصحب tàssàhhub-et; ايستمك istémek; — on end, ديكلمك dikilmek; to come to a — still, دورمق dùrmak, پوصله يى شاشرمق pùsulayi-shàshirmak, قالمق kàlmak.

Standard, s. سنجاق sànjak, علم "àlam, لوا liwā, بيراق bàyrak, باندره bàndara; (of weight, &c.) عيار "àyār, معيار mi"yār, ميزان mīzān, قرار kàrār; (in machinery) ايار ayak; (tree) اوزون كتوكلو اغاج ùzun-kyùtuklu-àgàaj; — bearer, بيراقدار bàyrakdār.

Standing, s. صفت sìfàt; رتبه rùtbé; اعتبار i"tibār; (in time) قدم kìdèm; —, a. ياقدر ايا kā'im, قائم àyakda, قالقمش kàlkmish; (permanent) دائمى dā'imī, پايدار pàydār; (water) دورغون dùrghun, راكد rākid, اقميان àkmayan.

Staple, s. (iron) كوپرى kyùpru; (mart) چارشى chàrshi, قپان kàpan; (of wool, &c.) يوى bòy; —, a. بيوك bìyuk, باشلوجه bàshlūja; اصل àssl, انا àna.

Star, s. يلدز yìldìz, نجم nèjm, كوكب kèvkèb, ستاره sìtārè; (of knighthood) نشان nìshān; (person of eminence) معتبركمسنه mù"tébàr-kìmèsné.

Starboard, s. سنجاق sànjak, كمينك ghèmining-sànjak-tàrafi. سنجاق طرفى

Starch, s. نشاسته nìshàssta (نشسته nìshèssté, a deposit ?); —, v.a. نشاسته اورمق nìshàssta-wùrmak.

Stare, v.n. ديك باقمق dìk-bàkmak, پك باقمق pèk-bàkmak; كوزينى چوق اچمق ghyàzunu-chòk-àchmak.

Stark, ad. بتون bìtun.

Starling, s. صيغرجق sìghirjik.

Start, s. صچرايش sìchrayish; قوپش kòpush, چيقش chìkish; ميدان mèydān; —, v.n. (jump) صچرامق sìchramak; (in motion) چيقمق chìkmak; قوپمق kòpmak; to get the —, ايلرو دپرنمك ìléri-dèprənmek (or داورانمق dàvranmak); كيرودهٔ براقمق ghèrida-bràkmak; —, v.a. چيقارمق chìkàrmak; (game) قالدرمق kàldirmak; (water) دوكمك dùkmek, بوشاتمق bòshatmak; (the anchor) اويناتمق òynatmak, ديبدن ايرمق dìbdən-àyrmak.

Startle, v.a. تعجب ايتدرمك tà"àjjub-ètdirmek, حيران قيلمق hàyrān-kìl-mak; قورقتمق kòrkutmak; بردن برهٔ bìrdən-bìrè-òyàndirmak.

Starve, v.a. اچ براقمق àj-bràkmak, اچ قومق àj-kòmak; —, v.n. اجلقدن

اجلق‌چكمك àjlïk-chèkmek ; — to death, *v.a.* اولنجه‌يه‌قدراجقومق àlinjéya-kàdar-àj-kòmak ; — —, *v.n.* اجلقدن‌اولمك àjlïkdan - àlmek ; — with cold, صوغوقدن‌اولمك sòghukdan-àlmek.

State, *s.* (condition) حال hāl ; (government) دولت dèvlet, حكومت hükyūmet ; (pomp) سلطنت sàltanàt, طنطنه tàntana, دبدبه dèbdébé, الاى àlay ; —, *v.a.* ديمك dèmek, سويلمك sùwèylémek, تقريرا tàkrīr-et, ذكرا zikr-et, بيانا bèyān-et ; تعيينا tà"yīn-et.

Statesman, *s.* مدبرامورجمهور mùdèbbiri-ùmūri-jùmhūr.

Station, *s.* محل màhàll ; منزل mènzil, موقف mèvkif ; حد hàdd, پايه pāyé, رتبه rūtbé ; —, *v.a.* قومق kòmak, براقمق bràkmak, تعيينا tà"yīn-et.

Stationary, *a.* ثابت sābit.

Stationer, *s.* كاغدجى kyāghidji.

Stationery, *s.* كاغد قلم مقوله‌سى شيلر kyāghid-kàlam-màkūlèssi-shèylèr.

Statue, *s.* تصوير tàssvīr, تصويرمجسم tàssviri-mùjèssem.

Stature, *s.* بوى bòy, قامت kāmet, قد kàdd, بالا bālā.

Status quo, *s.* استاتو قوو èstātū-kuò.

Statute, *s.* قانون kānūn, نظام nìzām.

Stave, *s.* فوچى تخته‌سى fìchi-tàkhtassi.

Stay, *s.* دورش dùrush, قالش kàlìsh, اقامت ìkāmet ; (prop) دستك dèstek, طياق dàyak, پاينده payèndé ; (moral) ركن rùkn ; ال èl, كوز ghyòz ; طوتارقول كورركوز tùtar - kòl - ghyòrur--ghyòz ; (of a mast) استراليه èsstràlya ; —*s. s. pl.* قورسته kòrsèta ; —, *v.n.* دورمق dùrmak, قالمق kàlmak, اوطورمق òturmak, ايلنمك èylènmek ; (a ship) اورسه‌الاباندا òrsa - àlabànda - et ; — one's hunger, صفرايى باصدرمق sàfrayi--bàsedirmak.

Stead, *s.* بدل bèdel ; in stead, بدلا bèdelèn, يرينه yèrina.

Steadfast, *a.* متانتلو mètānètli, ثابتقدم sābitkàdàm, پايدار pàydār.

Steady, *a.* قوى kàwī, محكم mùhkèm, قرار kàrār, بردوزى‌يه bìr-dùziyé ; دترمز (tìtrémàz), ركاكت‌كوسترمز rèkyākèt--ghyòsstèrmàz ; (in character) امين èmīn, معتمد mù"témèd, اوصلو òsslu, تميز tèmiz ; —, *v.a.* طوتمق tùtmak, اوينامسنى منع ايتمك òynamassini-mèn"-et.

Steak, *s.* كول باصدى kyòl-bàssdi.

Steal, *v.a.* چالمق chàlmak, سرقتا sìrkàt-et, اوغريلمق òghrulamak ; —, *v.n.* خرسزلقا khìrsìzlìk-et, سرقتا sìrkàt-et ; (move quietly) اصوللمه òssūlla-màk, حركتا òssūlla-hàrékèt-et ; — in, اوصوللمه كيرمك òssūlla-ghìrmek ; — out, اوصوللمه چيقمق òssūlla-chìkmak ; — on, اصوللمه كچمك òssūlla-ghèchmek ; time steals on, يواش‌يواش‌وقت كچيور yāwàsh-yāwàsh-wàkìt-ghèchiyor ; — away, سيوشمك sìvìshmek, اصوللمه صاوشمق òssūlla-sàwushmak.

Stealth (by), *ad.* كيزلو كيزلو ghìzli-ghìzli, قچامقلمه kàchamaklà, على خفية àla--khùfyétin.

Steam, *s.* بوغی bùghu, بخار bùkhār, واپور vàpor; — engine, واپور چرخی vàpor-chàrkhi; — boat, — ship, واپور چرخ کمیسی vàpor, chàrkh-ghèmissi; locomotive — engine, واپور عربه‌سی vàpor-'àrabassi; —, *v.n.* بوغیسی bùghussu-chìkmak; چیقمق چرخ ایله kàrkh-ila-ghìtmek; —, *v.a.* کتمك بوغی‌یه‌کوسترمك bùghuya-ghyùsstɪr-mek; بوغی ایله‌پشورمك bùghu-ila--pishirmek.

Steed, *s.* اتْ àt, اسب èssb.

Steel, *s.* چلك chèlik; (for striking fire) قاو چقماغی kàv-chàkmaghi; (of a flint lock) قارشیلق kàrshilìk; —, *v.n.* چلك کسلمك chèlik-kèssil-mek; —, *v.a.* چلك کبی سرت ا chèlik--ghibi-sèrt-et.

Steelyard, *s.* قنطار kàntār.

Steep, *a.* دیك dìk; —, *v.n.* صودہ یاتمق sùda-yàtmak; —, *v.a.* صویه براقمق sùya-bràkmak.

Steeple, *s.* کلسه قله سی kìlìssé-kùlèssi.

Steer, *s.* گنج بوغه ghènj-bògha, گنج اوکوز ghènj-ùkyuz; —, *v.a.* قوللانمق kùl-lànmak; کوترمك ghyùturmek; —, *v.n.* دومن قوللانمق dùmèn-kùllànmak; (as a ship) دومن دکلمك dùmèn--dìnglémek (dìnémek); (a course) کتمك ghìtmek.

Steersman, *s.* دومنجی dùmènji.

Stem, *s.* کتوك kyùtuk, کودہ ghùwdé; (of straw, &c.) صاپ sàp; (of a ship) باش بدوسلمه‌سی bàsh-bòdosslamassi; —, *v.a.* قارشی کتمك kàrshi-ghìtmek.

Stench, *s.* قوقو فنا fènà-kòku, تعفن tà''àffun, راحه کریهه rā'ihà'i--kèrīhé.

Step, *s.* ادیم àdim, خطوہ khàtvé; (of a ladder) باصمق bàssamak, ایاق àyak; (of a door) اشیك èshik, استان àssitān; (of promotion) رتبه rùtbé, درجه dèréjé; (of a mast) انا دیرکك àna-dìrèghing-bàssdighi--yèr; —, *v.n.* ایاق اتمق àyak-àtmak; ایاق باصمق àyak-bàssmak; (walk) یورومك yùrumek; —, *v.a.* (a mast) یرینه اوطورتمق yèrina-òturtmak; — aside, بر طرفه چکلمك bìr-tàrafa--chèkilmek; — back, کیروکتمك ghèri-ghìtmek; کیرو کلمك ghèri--ghèlmek; — down, اشاغی انمك àshàghi-ènmek; — forward, ایلرو کلمك ìléri-ghèlmek; — in, ایچرو کلمك ìchèri-ghèlmek; — out, چابك یورومك chàbik-yùrumek; بیوك ادیم اتلامق biyuk-àdim-àtlamak; — over, اتلامق àtlamak; — up, یوقاری چیقمق yùkàri-chìkmak; — this way, بو طرفه بیورك bù-tàrafa--bùyurung; —, *a.* اویکی ùwèghi; — son, اویکی اوغل ùwèghi-òghul; — daughter, اویکی قیز ùwèghi-kìz; — father, اویکی بابا ùwèghi-bàba; — mother, اویکی انا ùwèghi-àna.

Steppe, *s.* قیر kìr.

Sterile, *a.* (animal) قسیر kìssir; (land) خیرسز khàyrsiz, چول chùl; (plant) محصولسز màhsūlsizz.

Sterility, *s.* قسیرلق kìssirlik; خیرسزلق

khàyrsizlik; محصولسزلق màhsūl-suzluk.

Sterling, *a.* حقیقی hàkīkī, خالص khāliss.

Stern, *s.* قیچ kìch; —, *a.* سرت sèrt, حدید مزاجلو sèrt-khùylu, حدید مزاجلو hàdīd-mìzājli; — post, قیچ بدوسلمه‌سی kìch-bòdosslamassi.

Stern-chaser, *s.* قیچ طوپی kìch-tòpu.

Stethoscope, *s.* سینه بین sīné-bīn.

Stew, *s.* یحنی yàhni; (of fruit) قومپوسته kòmpòssta; —, *v.a.* پشورمك pìshirmek; یحنی یاپمق yàhni-yàpmak; —, *v.n.* پشمك pìshmek; to be in a —, قورقمق kòrkmak, قورقوسی‌او kòrkussu-òl; —s, *s. pl.* كارخانه kyār-khānė.

Steward, *s.* كتخدا kètkhudā (kyāya); (ship's) خدمتجی khìdmetji (hìz-).

Stick, *s.* دینك dèynek, چبوق chìbòk, عصا "àssā; —, *v.a.* بچاق صاپلایوب bìchàk-sàplayup-àldurmek; بچاق صاپلایوب یارمق bìchàk-sàplayup-yàralamak; —, *v.n.* یاپشمق yàpishmak, طوتمق tòtmak; یاپشوب قالمق yàpiship-kàlmak; — at, چكنمك chèkinmek, كیرودورمق ghèri-dòrmak; — by, ایرلمامق àyrìlmamak; — in, *v.a.* صوقمق sòkmak; صاپلامق sàplamak; — —, *v.n.* صاپلانمق sàplanmak; — out, طیشاری dìshàri-òghramak.

Sticky, *a.* یاپشقان yàpishkàn.

Stiff, *a.* اكلمز èghilmàz, قتی kàti, سرت sèrt; صیرق‌كبی sìrìk-ghìbi, طاش‌كبی tàsh-ghìbi; قالقمش kàlkmish; (in manner) صوغوق sòghuk.

Stiffen, *v.n.* پكشمك pèkishmek, قتیلاشمق kàtilashmak; قالقمق kàlkmak; طاش‌كسلمك tàsh-kèssilmek.

Stiffness, *s.* اكلمزلك èghilmàzlik.

Stifle, *v.a.* بوغمق bòghmak.

Stigma, *s.* لكه lèkė.

Stigmatize, *v.a.* تعییب ا tà"yīb-et, تقبیح ا tàkbīh-et, قدح ا kàdh-et.

Stile, *s.* پرمق‌قپو pàrmak-kàpi.

Still, *a.* ساكت sākit; ساكن sākin; دورغون dùrghun, سسسزصداسز sèssiz-sàdāssiz; حركتسز hàrékètsiz; راحت rāhat, تك tèk; —, *s.* انبیق ìnbīk; —, *ad.* هنوز hènùz (ghènė); حالا hālā, حالاینه hālā-yìné (ghènė); —, *v.a.* تسكین ا tèsskīn-et; صوصدرمق sùssdurmak. [حركتسزلك hàrékètsizlik.

Stillness, *s.* سسسزلك sessizlik; Stimulate, *v.a.* تشویق ا tèshvīk-et.

Sting, *s.* ایكنه ìghnė, دیكن dìkėn, خار khār; (pain) اجی àji, وجع vèjà"; —, *v.a.* صوقمق sòkmak; اجتمق àjìtmak; —, *v.n.* اجیمق àjìmak.

Stinginess, *s.* طمعكارلق tàma"kyārlik.

Stingy, *a.* خسیس khàssīss, طمعكار tàma"kyār, جمری jìmri, چنكانه (chìnghėni).

Stink, *s.* فنا قوقو fėna-kòku, تعفن tà"àffun, رائحهٔ كریهه rā'ihà'i-kèrīhė; —, *v.n.* فنا قوقمق fėna-kòkmak; —, *v.a.* فنا قوقوتمق fėna-kòkutmak; — out, فنا قوقو ایله قاچرمق fėna-kòku-ìla-kàchirmak; — aloud, پك فنا قوقمق pèk-fėna-kòkmak.

Stinking, *a.* فنا قوقار fėna-kòkar.

Stint, *v.a.* حدتعيين hàdd-tà"yīn-et, حصرا hàssr-et; without —, بلاحصر bilā-

Stipend, *s.* معاش mà"āsh. [-hàssrin.

Stipulate, *v.a.* مشروطقيلمق mèshrūt--kilmak, مقاوله‌ايله mùkāvélé-et, قول‌ا kàvl-et; —, *v.n.* شرطشروطباغلامق shàrt-shùrūt-bàghlamak.

Stipulation, *s.* شرط shàrt; قول kàvl, مقاوله mùkāvélé.

Stir, *s.* كورلدى ghyùruldu, ياطردى pàtirdi; تلاش tèlāsh; —, *v.n.* حركت‌ا قيملدانمق kìmìldanmak, حركت‌ا hàrékèt-et; —, *v.a.* قارشدرمق kàrìshdirmak.

Stirrup, *s.* اوزنكى اوزنكى ùzènghi, ركاب rikyāb; — leather, اوزنكى قايشى ùzènghi-kàyìshi.

Stitch, *v.a.* ديكمك dikmek.

Stock, *s.* (wood) كتوك kyùtuk, اودون òdun; (flower) شبوى shèbbòy; (for grafting) انا àna; (of an anchor), چيپو chìpo; (in trade) سرمايه sèrmāyé, بضاعه bìzā"a; (funds) سهيم sèhīm; ايراد īrād; خزينه khàzīné (hàzna); (for the neck) بويون باغى bòyun - bàghi; (race) صوى sòy, سلسله silsilé; (store) موجود mèvjūd; ذخيره zàkhīré; احتياط تداركى ihtiyāt--tèdāruku; (of a gun) قنداق kùndak; —, *v.a.* لوازماتنى ويرمك lèwāzimātini - vèrmek, دوناتمق dònatmak; — out, *v.n.* داللنمق dàllanmak; stocks, *s.pl.* طمروق tòmruk; (for ships) قزاق kìzàk.

Stockade, *s.* شرانپو shàranpò; —, *v.a.* شرانپو چورمك shàranpò-chèvirmek.

Stockbroker, *s.* حصه و سهم سمسارى hissa-vè-sèhīm-sìmsāri.

Stockholder, *s.* حصه و سهم صاحبى hissa-vè-sèhīm-sāhibi.

Stocking, *s.* چوراب chòrap.

Stoker, *s.* واپورك اتشجيسى vàporin--àtèshjissi.

Stomach, *s.* قارن kàrn, معده mì"dé, شكم shìkèm; —, *v.a.* يوتمق yòtmak, قبول‌ا kàbūl-et, تحمل‌ا tèhàmmul-et.

Stomach-ache, *s.* صانجى sànji.

Stone, *s.* طاش tàsh; حجر hàjar, سنك sènk; (testicle) طاشاق tàshak, خايه khāya; (of fruit) چكردك chèkirdek; —, *v.a.* طاشلامق tàshlamak, رجم‌ا rèjm-et; (fruit) چكردكلرينى چيقارمق chèkirdeklérini-chìkàrmak; —, horse, اث àt, ايغر àyghır.

Stoning, *s.* رجم rèjm; چكردكلرينك چيقارلمسى chèkirdeklérining - chì-kàrìlmasi. [tàsh-ghìbi.

Stony, *a.* طاشلق tàshlìk; طاش كبى

Stool, *s.* اسكمنى iskàmni (iskàmlé); (of the bowels) عمل "àmal; to go to —, عمل‌ا "àmal-et, طيشارى چيقمق dìshàri-chìkmak.

Stoop, *s.* اكلش èghilish, قانبورلق kànburluk; —, *v.n.* اكلمك èghilmek; قانبور او kànbur-òl; (morally) تنزل ا tènèzzul-et.

Stop, *s.* دورش dùrush, قالش kàlish; كسلش kèsilish, منع mèn"; (in reading) دوراق يرى dùrak-yèri;

—, *v.n.* دورمق dùrmak, قالمق kàlmak, ایلنمك èylnmmek; —, *v.a.* الیقومق dùrdurmak, دوردرمق àlikomak; ضبط ا zàbt-et, طوتمق tùtmak; طیقامق tìkamak; منع ا mèn"et, اوكنی المق àngunu-àlmak, كسمك kèssmek; مانع او mâni-"òl.

Stoppage, *s.* مانع mâni"; منع mèn"; سدد sùddé, طیقانقلق tìkànìklìk.

Stopper, *s.* طیقاج tìkaj, طاپه tàpa.

Store, *s.* (of provisions) ذخیره zàkhīré; (of necessaries) موجود mèvjūd, تدارکات tèdārukyāt, احتیاط ìhtiyāt; (magazine) انبار ànbār; (shop) دكان dùkkyān; —, *v.a.* لوازماتله طولدرمق lèwāzimātla-dòldurmak; — up, — away, *v.a.* صاقلامق sàklamak, حفظ ا hìfz-et, درانبارا dèrànbār-et; to set — by, سومك sèvmek, عزیز طوتمق "àzīz-tùtmak; —s, *s.pl.* لوازمات lèwāzimāt, مهمات mùhìmmāt.

Storehouse, *s.* مخزن màkhzɪn.

Storekeeper, *s.* انبار امینی ànbār-èmīni.

Storeroom, *s.* انبار ànbār, مخزن màkhzɪn; (closet) كیلار kìlār [(kìlɪr).

Stork, *s.* لكلك lèghlek.

Storm, *s.* فرطونه fìrtina, بورا bòra; (assault) یورویش yùruyush, هجوم hùjūm; —, *v.a.* ا یورویش yùruyush-et, هجوم ا hùjūm-et; —, *v.n.* دارلمق dàrìlmak, باغرمق bàghırmak; to take by —, یورویشله المق yùruyushla-[-àlmak.

Stormy, *a.* فرطونه‌لو fìrtinali.

Story, *s.* (tale), مصال màssal, حكایه hìkyāyé, فقره fìkra, منقبه mànkabé; (falsehood) یالان yàlàn, كذب kìzb, دروغ dùrūgh; (of a house) قات kàt.

Storyteller, *s.* مداح mèddāh; یالانجی yàlanji.

Stout, *a.* قالین kàlìn; متین mètīn, قوی kàwī; دنج dìnj; جسور jèssūr; —, *s.* سیاه اریه سویی sìyāh-àrpa-sùyu.

Stove, *s.* صوبه sòba. [المق àlmak.

Stow, *v.a.* استفا ìstif-et; (to hold)

Straddle, *v.a.* ابانمق àbanmak.

Straggle, *v.n.* طاغلمق *or* داغلمق dàghılmak, طاغنق كتمك dàghınìk-ghìtmek. [dan-àyrilan-àdam.

Straggler, *s.* اردودن ایریلان آدم òrdu-

Straight, *v.n.* طوغری dòghru, مستقیم mùsstakīm; دوز dùz; —, *ad.* اول ساعت òl-sā"at, درعقب dèr-"àkab.

Straighten, *v.a.* طوغرولتمق dòghrultmak.

Straightforward, *a.* طوغری dòghru. [luk.

Straightforwardness, *s.* طوغریلق dòghru-

Straightness, *s.* طوغریلق dòghruluk.

Straightways, *ad.* در عقب dèr-"àkab, اول ساعت òl-sā"at, همانده hèmāndèm.

Strain, *s.* زور zòr; كركیلك ghèrghilìk; —, *v.a.* زورلمق zòrlamak; كرمك ghèrmek; (with a strainer) سوزمك sùzmek; —, *v.n.* كیرلمك ghèrilmek; كندینی زورلمق kèndini - zòrlamak; سوزلمك sùzulmek.

Strainer, *s.* سوزكچ sùzghech.

Strait, *s.* بوغاز bòghāz, خلیج khàlīj; —, *a.* دار dàr, ضیق zīk, تنك tènk

—s, *s. pl.* بوغاز bòghāz, خليج khàlīj; صيقندى sèkindi, ضرورت zàrūrèt.

Straiten, *v.a.* دارالتمق dàraltmak; مضايقه‌يه دوشورمك mùzāyakaya-dùshurmek. [دارالمش dàralmish.

Straitened, *a.* مضايقه‌دة mùzāyakada,

Strait-laced, *a.* پك صوفى pèk-sòfu.

Strand, *s.* ياللى كنارى yàli-kènāri, ساحل sāhil, قيى kìyi; —, *v.a.* قزيه كارايه اوغراتمق kàraya-òghratmak, قزيه اوطورتمق òturtmak; قزيه چكمك kàraya-chèkmek; —, *v.n.* قزيه كارايه اوطورمق kàraya-òturmak.

Strange, *a.* غريب ghàrīb, عجيب "àjīb (*pl.* عجائب "àjā'ib); يبانجى yàbànji; —! *int.* عجائب "àjā'ib!

Strangeness, *s.* عجائبلق "àjā'iblik, يكيلك yèngilik.

Stranger, *s.* يبانجى yàbànji; (foreigner) اجنبى èjnébī.

Strangle, *s.* بوغمق bòghmak.

Strangury, *s.* سديك زورى sìdik-zòru.

Strap, *s.* قايش kàyish; (of plaster) اوزون‌ياقى پارچه‌سى òzun-yàki-pàrchassi; — up, *v.a.* قايشلرينى چكمك kàyishlarini-chèkmek; ياقى پارچه‌لرينى ياپشدرمق yàki-pàrchalarini-yàpishdirmak.

Stratagem, *s.* حيله hīlé, خدعه khùd"à, دسيسه dèssīssé.

Stratum, *s.* قات kàt, طبقه tàbaka; strata, *s. pl.* طبقات tàbakāt.

Straw, *s.* (whole) صاپ sàp; (ground) صمان sàman.

Strawberry, *s.* چليك chilèyk.

Stray, *a.* صاحبسز كزن sāhībsiz-ghèzмn; دوشمه dùshmé; —, *v.n.* ايرلمق àyrılmak; كزمك ghèzmek, طولاشمق dòlàshmak.

Streak, *s.* چيزى chìzi; طمر dàmar.

Stream, *s.* چاى chày, ايرمق ìrmak, دره dèré, صو sù, نهر nèhr; اقندى àkindi; —, *v.n.* اقمق àkmak, چوق اقمق chòk-àkmak.

Streamlet, *s.* چاى chày.

Street, *s.* صوقاق sòkak, زقاق zùkāk, طريق tàrīk; — door, صوقاق قپوسى sòkak-kàpissi.

Street-walker, *s.* روسپى òrosspo.

Strength, *s.* زور zòr, قوت kùvvèt; متانت mètānèt, استحكام ìsstihkyām; شدت shìddèt; كسكينلك kèsskinlik.

Strengthen, *v.a.* قوت ويرمك kùvvèt-vèrmek; قويلشدرمك kàvīlмsh-dirmek, متانت ويرمك mètānèt-vèrmek, تقويت‌ا tàkvìyyèt-et; تقويت ويرمك tàkvìyyèt-vèrmek; استحكام ويرمك ìsstihkyām-vèrmek.

Stress, *s.* زور zòr; — of weather, هوانك فرطونه‌لولغى hàwāning-fìrtina-lūlighi; to lay — upon, لقرديدة اهميت ويرمك làkirdida-èhèm-mìyyèt-vèrmek.

Stretch, *s.* گرش ghèrish, گريلش ghèrilish; —, *v.a.* گرمك ghèrmek; قاصمق kàsмmak; —, *v.n.* گرلمك ghèrilmek; اوزامق òzamak; (in relating) مبالغه‌ا mùbāligha-et; on the —, گركى ghèrghi, گريلو ghèrili, قاصيلو kàssīli; the utmost — of

imagination, حوصلهٔ تخیل hàwsalà'i-tàkhàyyul; — out, v.a. اوزاتمق ùzàtmak; — —, — forward, v.n. اوزانمق ùzànmak. [(tèsskéré).

Stretcher, s. دستکارهٔ dèsstkyārć

Strew, v.a. صاچمق sàchmak, دوکمك dùkmek, یایمق yàymak, سرمك sèrmek. [mùbtélà.

Stricken, a. اورلمش wùrulmish; مبتلا

Strict, a. صیقی sìki; دقیق dàkīk; مدقق mùdàkkik; مدققانه mùdàk-

Strictly, ad. صیقی sìki. [kīkānć.

Strictness, s. صیقیلق sìkilìk; کمال صحت kèmāl-sìhhàt.

Stricture, s. (moral) جرح jèrh, اعتراض ì''tirāz, فصل fàssl; (physical) سدهٔ sùddć.

Stride, s. ادیم àdim; ایاق àyak; ایلریلیش ilèrilćyish; —, — over, v.n. اوستندن کچمك ùsstundan-ghèchmek, اتلایوب کچمك àtlayup-ghèchmek.

Strife, s. نفاق nìfāk; نزاع nìzā'', چکشمه chèkishma, غوغا (kàwgha).

Strike, v.a. اورمق wùrmak, ضربا dàrb-et; چالمق chàlmak; (lower) ماینه ا màyna-et, اندرمك èndirmek; (appear) کلمك ghèlmek, کورنمك ghyùrunmek; — a bargain, پازارلقا pàzarlìk-et; — against a rock, قیایه چاتمق kàyaya-chàtmak; — blind, کورا کوزینی کورا kyùr-et, ghyùzunu-kyùr-et; — down, یره یقمق yèra-yìkmak; — fire, اتش چاقمق àtèsh-chàkmak, قاو چاقمق kàw-chàkmak; — off, کسمك kèssmek; اسمنی چیزمك ìssmini-chìzmek, ترقینا tèrkīn-et; — out, اسمنی چیزمك ìssmini-chìzmek, ترقینا tèrkīn-et; چیقارمق chìkàrmak, دوشورمك dùshurmek; v.n. یوزمکه باشلامق yùzmégàć-bàshlamak; مشتهٔ اتمق mùshta-àtmak; — root, کوك صالمق kyùk-sàlmak, طوتمق tòtmak; — (a plant) دالدن یتشدرمك dàldan-yètishdirmek, قلمدن یتشدرمك kàlamdan-yètishdirmek, دیکوب یتشدرمك dìkup-yètishdirmek; — terror into, القای ترهیبا ìlkāyi-dèhshat-et, ترهیبا tèrhīb-et; — the hour, —, v.n. چالمق chàlmak; — up, باشلامق bàshlamak.

Striking, a. عجیب ''àjīb, غریب ghàrīb; it is a — likeness, پك بکزر pèk-bèngzar.

String, s. ایپ ìp, سجیم sìjim, تل tèl; (of camels, &c.) قطار kàtār; (of beads, &c.) دیزی dìzi, سره sìra; —, v.a. دیزمك dìzmek; کچورمك ghèchirmek; (an instrument) تللرینی تللرینی دوناتمق tèllérini-dònatmak. [èkkèd.

Stringent, a. صیقی sìki; موکد mù''-

Strip, s. اوزون انسز پارچه ùzun-ènsiz-pàrcha; —, v.a. صویمق sòymak; اچمق àchmak; —, v.n. صوینمق sòyunmak; صویلمق sòyulmak.

Stripe, s. چبوق chìbùk, پرمق pàrmak, یول yòl, زه zìh; دینك dèynek, ضرب dàrb, ضربه dàrba.

Striped, *a.* يول يول yòl-yòl; پرمق pàrmak-pàrmak.

Stripling, *s.* نو جوان nèv-jùwān.

Strive, *v.n.* چالشمق chàlishmak, سعی ا sa"y-et; — with, اوغراشمق òghrashmak, چكشمك chèkishmek, يراشمق yàrashmak.

Stroke, *s.* (of a pen) چيزی chìzi; (of an oar) چكلش chèkilish; (of a sword) ضربه dàrba; thunder—, يلدرم yìldirim, صاعقه sā"ika; —, *v.a.* اوخشامق òkhshamak.

Stroll, *v.n.* گزمك ghèzmek; —, *s.* گزمه ghèzmé.

Stroller, *s.* در بدر dàr-bé-dàr.

Strong, *a.* زورلو zòrlu, قوتلو kùvvètli; قوی kàwī, متين mètin, طيانقلو dàyànikli, مستحكم mùstàhkam; سرت sèrt, كسكين kèskin, دوقناقلو dòkuStronghold, *s.* قلعه kàlé. [nakli.

Strop, *s.* اوسترة ùstura-kàyishi.

Structure, *s.* بنا bìnā, بنيان bùnyān, بنياد bùnyād; ترتيب tèrtīb; هيكل hèykèl.

Struggle, *s.* يراشمه yàrashma, اوغراشمه òghrashma, چكشمه chèkishma; غوغا (kàwgha); —, *v.n.* يراشمق yàrashmak, چكشمك chèkishmek; اوغراشمق òghrashmak, چبالمق chàbalamak; — for life, جان چكشمك jān-chèkishmek.

Strumpet, *s.* فاحشه fāhisha, روسپی (òrospo).

Strychnia, Strychnine, *s.* قارغه بوكن خلاصه‌سی kàrgha-bùken-khùlāssasi.

Stubborn, *a.* عنادجی "inādji, معند mù"ànnid, متمرد mùtémèrrid, عاصی "āssī.

Stubbornness, *s.* عناد "inād.

Stucco, *s.* الچی àlchi; مرمر mèrmer.

Student, *s.* مكتب‌شاكردی mèktèb-shāghirdi; (of law and divinity) سوخته sūkhté (sòfta), طالب‌العلم tālibu-'l-"ilm (*pl.* طلبه tàlébé, طلبا tàlébā).

Studio, *s.* كارخانه kyār-khāné.

Studious, *a.* چالشقان chàlishkàn.

Studiousness, *s.* چالشقانلق chàlishkànlik.

Study, *s.* (mental) مطالعه mùtāla"à; (object of —) درس dàrss; (closet) اوطه òda; (exercise) تعليم tà"līm; —, *v.a.* مطالعه ا mùtāla"à-et; چالشمق chàlishmak; اوقومق òkumak; تعليم ا tà"līm-et.

Stuff, *s.* قماش kùmāsh; (woollen) صوف sòf; (rubbish) صاچمه sàchma; bread —, ذخيره zàkhīré; household —, اشيا èshyā; —, *v.a.* طولدرمق dòldurmak; طيقامق tìkamak.

Stumble, *v.n.* (horse) قپانمق kàpanmak; (man) ايا غنی چارپمق àyaghini-chàrpmak.

Stump, *s.* كتوك kyùtuk, كوك kyèk.

Stun, *v.a.* سرسم ا sèrsam-et.

Stupefaction, *s.* سرسملك sèrsamlik.

Stupefied, *a.* سرسم sèrsam.

Stupefy, *v.a.* سرسم ا sèrsam-et.

Stupendous, *a.* عظيم "àzim.

Stupendously, *ad.* پك pèk.

Stupid, *s.* احمق àhmak, عقلسز "àklsiz, اشك èshek, شاشقين shàshkin.

Stupidity, *s.* حماقت hàmàkàt, عقلسزلق "àklsizlik, اشكلك èsheklik, شاشقينلق shàshkinlik.

Stupidly, *ad.* عقلسزلق ايله "àklsizlik-ìla.

Stupidness, *s.* عقلسزلق "àklsizlik.

Stupor, *s.* بيهوشلك bìhushlùk. [vetli.

Sturdy, *a.* طيانور dàyànìr; قوتلو kùv-

Sturgeon, *s.* مورينه بالغى mòrina-bàlighi.

Stutter, *v.n.* پپكى سويلمك pèpègh-sùwèylémek.

Sty, *s.* طوكزاخورى dònguz-àkhiri (dòmuz); (on the eyelid) ارپه جق àrpajìk.

Style, *s.* (manner) طرز tàrz, يول yòl, وجه wèjh, صورت sūrèt; (title) لقب làkab (làghab, *pl.* القاب èlkāb), عنوان "ùnwān; (splendour) سلطنت sàltànàt; (of writing) اغز àghz, لسان lìsàn, روش rèvish; —, *v.a.* ديمك dèmek, القاب ويرمك èlkāb-vèrmek, القاب قومق èlkāb-kòmak; old —, رومى rūmī; new —, الافرانغه àlafrànghe.

Subacid, *s.* مايخوش màykhòsh.

Subaltern, *s.* ملازم mùlāzim; —, *a.* مادون mā-dūn, مادوندە اولان mā-dūnda-òlan.

Subdivision, *s.* تقسيم tàksìm; تقسيمك تقسيمى tàksìming-tàksìmi.

Subdue, *v.a.* تسخيرا tèsskhīr-et, رامك rām-et, اطاعته كتورمك ìtā"at-ghètirmek.

Subject, *a.* (in point of authority) تابع tābi", تحت حكومتده اولان tàhti-hùkyūmètda-òlan, امر تحتنده اولان èmir-tàhtìnda-òlan; (physically or morally) مبتلا mùbtélā, بعضاً كرفتار bà"zan-ghìriftār, بعضاً دوچار bà"zan-dūchār; (under) محول mùhàvvel, تحتنده tàhtìnda; تحتنده اوله رق tàhtìnda-òlarak; (under condition of) شرطيله shàrtīla; —, *s.* (politically) تبعه دن برى tèba"àdan-bìri; (of discussion) ماده māddé, مبحوث عنه mèbhūssun-"ành, (of a recital) محكى فيه màhkìyun-fīh; —, *v.a.* (in point of authority) تسخيرا tèsskhīr-et, رامك rām-et; تحتنه كتورمك tàhtìna-ghètirmek; تحتنه قومق tàhtìna-kòmak, تحتنه احاله tàhtìna-ihālé-et; احاله ihālé-et; تابع tābi"-et; (physically or morally) دوچارا dūchār-et, كرفتارا ghìriftār-et, مبتلا mùbtélā-et; قوشمق kòshmak. [ìtā"at.

Subjection, *s.* تبعيت tèbà"iyyèt, اطاعت

Subjoin, *v.a.* تذييل ا tezyil-et; علاوه ا "ilāvé-et. [hàrrèr.

Subjoined, *a.* محرر ذيلده zèylda-mù-

Subjugate, *v.a.* تسخيرا tèsskhīr-et, اطاعته كتورمك ìtā"ata-ghètirmek, امرينه منقادا èmrina-mùnkād-et.

Sublimate (corrosive), *s.* اق سولمن àk-sùlémèn.

Sublime, *a.* عالى "ālī, سامى sāmī, رفيع rèfi"; —, *v.n.* اوچمق ùchmak, صعودا sù"ūd-et; —, *v.a.* اوچرمق ùchurmak, صعودا يتدرمك sù"ūd-ètdirmek

Sublimeness, Sublimity, *s.* علو "ùlùvv.

Sublunar, Sublunary, *a.* ارضی àrzi.

Submarine, *s.* دكر ديبندهٔ واقع dèngiz--dìbində-vwāki". [dàldirmak.

Submerge, *v.a.* صويه طالدرمق sūyé-

Submersion, *s.* طالمقلق dàlmaklik; طالدرلمقلق dàldirilmaklik.

Submission, *s.* اطاعت ìtā"at, انقياد ìnkiyād; تسخير tèsakhīr; (presentation) عرض "àrz, تقديم tàkdīm.

Submissive, *a.* مطيع mùtī", متواضع mùtéwāzi. [-illa.

Submissively, *ad.* تواضع ايله tèwāzu"-

Submissiveness, *s.* تواضع tèwāzu".

Submit, *v.a.* عرض "àrz-et, تقديم tàkdīm-et; —, *v.n.* اطاعت ìtā"at--et; اطاعتهٔ كلمك ìtā"ata-ghèlmek, اطاعته كيرمك ìtā"ata - ghirmek, منقاد او mùnkād-òl, او رام rām-òl; راضی او rāzi-òl; تسليم او tèsslīm-òl.

Subordinate, *a.* مادون mā-dūn, مادونده mā-dūnda, اشاغی àshàghi.

Subordination, *s.* اطاعت ìtā"at.

Subscribe, *v.a.* امضالمق ìmzālamak; يازمق yàzmak, قومق kòmak; (money) ويرمك vèrmek.

Subscriber, *s.* مشترى mùshtérī.

Subscription, *s.* امضا ìmzā; پارهٔ pārə.

Subsequent, *a.* صكره sòngra, صكردن sòngradan.

Subside, *v.n.* انمك ènmek; چكلمك chèkilmek; ازالمسق àzalmak, خفيفلشمك khàfīflashmek.

Subsidize, *v.a.* اعانه اقچه جه àkchajé--ì"anə-et.

Subsidy, *s.* اعانه اقچه ì"ānə-àkchə.

Subsist, *v.n.* موجود او mèvjūd-òl, كائن او kyā'in-òl, وار او vàr-òl; كچنمك ghè-chinmek, تعيش tà"àyyush-et, كفاف نفس kèfāfī - nèfss - et; —, *v.a.* بسلمك bèsslémek.

Subsistence, Subsistency, *s.* وارلق vwàr-lik, كچنمه gèchinmə.

Substance, *s.* جسم jìssm; مال māl, واريت vàrìyyèt.

Substantial, *a.* محكم mùhkèm; قارن دويورر kàrn-dòyurur; اساسلو èssāsslì; زنكين zènghin.

Substantive, *s.* اسم ìssm; common —, علم "àlàm, اسم عام ìssmi-"ām; proper —, اسم خاص ìssmi-khāss.

Substitute, *s.* بدل bèdel; نائب nā'ib, وكيل vèkīl, قائممقام kā'immàkām; —, *v.a.* يرينه قومق yèrinə-kòmak, ابدال ابدال ìbdāl-et. [mùkābilində-òl.

Subtend, *v.a.* وتر او vètər-òl, مقابلنده او

Subterfuge, *s.* بهانه bàhānə, عذر "àzr.

Subterranean, Subterraneous, *a.* زير زمين zīr-zèmīn.

Subtle, *a.* پك شيطان pèk-shèytān.

Subtract, *v.a.* اخراج ايلمك ìkhrāj-et, چيقرمق chìkàrmak; طرح ايلمك tàrh-et, تنزيل ايلمك tènzīl-et, اشاغی وارمق àshàghi-vàrmak.

Subtraction, *s.* طرح tàrh, تنزيل tènzīl.

Suburb, *s.* واروش vàrūsh, حوالی hàwālī, جوارکويی jìwār-kyòyu.

Subvention, *s.* مقرر اعانه پارهسی mù-kàrrər-ì"anə-pārəssi.

Subversion, *s.* نسنه يی الت اوست ايتمكلك nəsnəyi-àlt-ùst-ə-

Subversive, *a.* الت اوست ايدر ălt-ŭsst-ĕdĕr.

Subvert, *v.a.* الت‌اوست‌ا ălt-ŭsst-et, خراب‌ا khărāb-et, ديكركون‌ا dĭghĕr-ghyūn-et.

Succeed, *v.n.* (a person) بجرمك bèjĕrmek, ايشنى بجرمك ĭshini-bèjĕrmek, نائل‌مرام‌او nā'ĭl-mèrām-ŏl, مظفر او mŭzăffĕr-ŏl, موفق‌او mŭwăffak-ŏl; ايشى طوغرى كتمك ĭshi-dŏghru-ghĭtmek, ايشى اويمق ĭshi-ŭymak; (an experiment) اولمق ŏlmak; اويمق ŭymak; چيقمق chĭkmak; ايوكتمك ĭyi-ghĭtmek; (follow) اولمق ŏlmak, چيقمق chĭkmak, ظهورا zŭhūr-et; (to the throne) جلوس‌ا jŭlūss-et, مسند حكومته قعود ا mèssnèdi-hŭkyūmèta-kŭ"ūd-et; —, *v.a.* (follow another) تعاقب‌ا tă"ākūb-et, متعاقب‌او mŭta"ākĭb-ŏl; (in power) خلف‌او khălef-ŏl.

Success, *s.* ظفر zăfĕr, موفقيت mŭwăffakĭyyĕt, حصول‌مرام hŭssūlu-mèrām; غلبه ghălébĕ, نصرت nŭssrĕt.

Successful, *a.* موفق mŭwāfĭk. [-lla.

Successfully, *ad.* موفقت ايله mŭwāfakăt-ĭle.

Succession, *s.* سرى sĭra, توالى tèwālī, تتالى tètālī, تسلسل tèssèlsul, سلسله sĭlsĭlĕ, تعاقب tă"ākub, تخالف takhāluf; (to the throne) جلوس jŭlūss; نوبت‌جلوس nŭbèti-jŭlūss; نوبت‌سلطنت nŭbèti-sălтanăt; in —, ايله سرى sĭrà-ĭla, سرى‌وارى sĭra-vārī (vàrdĭ); على التوالى "ălé-'t-tèwālī; متعاقباً mŭtéwālĭyyĕtĕn, متعاقبا mŭta"ākĭban, سرى اردى بر برينك bĭr-bĭrining-àrdi-sĭra.

Successive, *a.* سرى اردى àrdi-sĭra, متعاقب mŭta"ākĭb, متوالى mŭtéwāli, متتالى mŭtétālī.

Successor, *s.* خلف khălef.

Succinct, *a.* قصه kĭssa, مختصر mŭkhtăssar, مجمل mŭjmèl, اجمالى ĭjmālī.

Succinctly, *ad.* قصه kĭssa.

Succinctness, *s.* قصه‌لق kĭssalĭk.

Succour, *s.* ياردم yàrdĭm, امداد ĭmdād, عون "àvn, نصر nàssr; —, *v.a.* ياردم‌ا yàrdĭm-et; قورتارمق kŭrtarmak.

Succulent, *a.* صولو sŭlu, ابدار ăbdār.

Succumb, *v.n.* ينلمك yènilmek.

Such, *a.* مثلو mĭssĭllu, كبى ghĭbi; بويله bŭylĕ, شويله shŭylĕ, اويله ŭylĕ; — a one, فلان فلان‌ادم fĭlan, fĭlan-ădam; — and —, فلان فلان‌فلان fĭlan-fĭlan.

Suck, *s.* سوت or سود sŭt; —, *v.a.* امزمك èmzĕmek; to give —, امزرمك èmzirmek, سوت ويرمك sŭt-vèrmek, ممه ويرمك mèmĕ-vèrmek.

Sucker, *s.* بقراج bălkraj.

Suckle, *v.a.* سوت‌ويرمك sŭt-vèrmek, ممه‌ويرمك mèmĕ-vèrmek, بسلمك bèsslĕmek, امزرمك èmzirmek.

Sudden, *a.* بديهى‌الظهور bèdīhĭyyu-'z-zŭhūr, فجائى fŭjā'ī, ناكهانى nāghèhānī; —ly, *ad.* بردن‌بره bĭrdan-bĭrĕ, انسز ănsiz, انسزين ănsizin, اپ‌انسز ăp-ănsiz, فجئة fŭj'ĕtĕn, بالبداهه bĭ-'l-bèdāhĕ.

Sue, *v.a.* محكمه‌يه چكمك mèhkémé*ya*-chèkmek ; —, *v.n.* طلب ا tàleb-et.

Suet, *s.* ايچ ياغى ich-yà*ghi*.

Suffer, *v.n.* زحمت چكمك zàhmet--chèkmek, صيقندى چكمك sikindi--chèkmek, مشقت چكمك mèshàkkàt-chèkmek ; قتل اولنمق kàtl--ölunmak ; —, *v.a.* چكمك chèkmek, تحمل ا tàhàmmul-et, متحمل او mùtahàmmil - öl, راضى او rāzi - öl, مساعده ا mùssā"*a*-et, تجويز ا tèjvīz--et, قومق kòmak, براقمق bràkmak.

Sufferer, *s.* دردمند dèrdmènd.

Suffering, *s.* اذيت èzìyyèt.

Suffice, *v.n.* يتشمك yètishmek, الويرمك èlvèrmek, كافى او kyāfi-öl, اكتفا ا iktifā-et.

Sufficient, *a.* يتشر yètishir, يتشه‌جك yètishéjek, الويرر èlvérir, الويره‌جك èlvéréjek, كافى kyāfi, وافى wāfi.

Suffocate, *v.a.* بوغمق bò*gh*mak ; —, *v.n.* بوغلمق bò*gh*ulmak.

Suffocating, *a.* ادامى بوغار àdami-bò*gh*ar.

Suffocation, *s.* بوغلمه bò*gh*ulma.

Suffrage, *s.* رأى rè'y.

Sugar, *s.* شكر shèker, سكر sùkkèr, قند kànd ; — candy, نبات شكرى nèbāt--shèkéri (nùbèt) ; loaf —, كله شكرى kèllé-shèkéri ; moist —, خام شكر khām - shèkèr ; —, *v.a.* شكر قومق shèkèr-kòmak ; —, *v.n.* شكر باغلانمق shèkèr-bà*ghl*anmak.

Suggest, *v.a.* عقل اوكرتمك "àkl--à*ghr*ètmek, عقل ا "àkl-et.

Suggestion, *s.* ايما īmā ; عقله قومقلق "àkla-kòmaklik.

Suicide, *s.* كندى كندينى اولدرمكلك kèndi - kèndini - èldurmeklik ; كندى كندينى اولدرن kèndi-kèndini-öldurèn.

Suit, *s.* (of clothes) قات kàt ; (request) رجا rìjā ; (cause) دعوى dà"wà ; —, *v.n.* اويمق öymak, اولمق ölmak ; —, *v.a.* ايشنى بولمق ìshini-bölmak ; اويدرمق öydurmak.

Suitable, *a.* مناسب mùnāssib, لايق lāyik. [عاشق "ashik.

Suitor, *s.* طالب tālib, استكى ìsstèkli ;

Sulk, *v.n.* صومتمق sömutmak.

Sulky, *a.* كوسمش kyùssmish.

Sully, *v.a.* كيرلتمك kìrlètmek.

Sulphur, *s.* كوكورت kyùkyurt, كبريت kìbrīt. [خنكار khùnkyār.

Sultan, *s.* سلطان sùltān, پادشاه pādishāh,

Sultana, *s.* (sultan's concubine) قدين kàdin ; (sultan's daughter) سلطان sùltān ; (sultan's mother) والده‌سلطان wālidé-sùltān.

Sultry, *a.* سيجاق sìjàk, حار hārr.

Sum, *s.* (total) يكون yèkyūn, مجموع mèjmū", طوپ tòp, جمع jèm" ; (question) سؤال sù'āl ; —, — up, طوپلامق tòplamak, جمع ا jèm"-et, يكون ا yèkyūn-et ; خلاصه ا khùlāssa--et, اجمالاً ذكرا ìjmālen - zìkr-et ; خلاصه‌طوپلامق khùlāssa-tòplamak.

Summary, *s.* خلاصه khùlāssa, اجمال ìjmāl, ذكراجمالى zìkri-ìjmālī ; —, *a.* اجمالى ìjmālī, مختصر mùkhtassàr ; چابك chàbìk ; —rily, *ad.* چارچابك

chàr-chàbik, چابيجك chàbijek *or* چابيجق chàbijak.

Summer, *s.* ياز yàz, صيف sàyf, تابستان tābisstān, كرما ghèrmā.

Summer-house, *s.* كوشك kyùshk.

Summit, *s.* دپه (tèpé), رأس rè'ss, ذروه zìrvé, كنكرى kyùnghyurí.

Summon, *v.a.* دعوت ا dà''vet-et, جلب ا jèlb-et, احضارا ìhzār-et.

Sumptuous, *a.* مكلف mùkèllef, اغر àghìr, مطنطن mùtàntàn.

Sumptuousness, *s.* تكلف tèkèlluf.

Sun, *s.* كونش ghyùnèsh, كون ghyùn, شمس shèmss, افتاب āfitāb; —beam, *s.* پرتو pèrtev, شعاع shù''ā''.

Sunburnt, *a.* كونشده يانمش ghyùnèshda-yànmish.

Sunday, *s.* پازار پازار كونى pàzār, pàzār-ghyùnu, يوم احد yùvmu-àhàd, يكشنبه yèkshenbih.

Sunder, *v.a.* ايرمق àyrmak; in —, دونيم dū-nīm, ايكى پارچه ìki-pàrcha.

Sun-dial, *s.* كونش صاعتى ghyùnèsh--sā''ati; بسيطه bèssīta. [bàtmassi.

Sundown, *s.* كونش باتمسى ghyùnèsh-

Sun-dried, *a.* كونشده قورودلمش ghyùnèshda-kùrudulmush.

Sundry, *a.* مختلف mùkhtèlif; برطاقم bìr-tàkim; بشقه بشقه bàshka--bàshka.

Sunflower, *s.* آى چيچكى ày-chichèghi.

Sunlight, *s.* كونش ghyùnèsh; كونش ايدينلغى ghyùnèsh-àydìnlighi.

Sunny, *a.* كونشى چوق ghyùnèshi--chòk.

Sunrise, Sunrising, كون طوغمسى ghyùn-dòghmassi. [bàtmassi.

Sunset, *s.* كونش باتمسى ghyùnèsh-

Sunshine, *s.* كونش ghyùnèsh.

Sunstroke, *s.* كونش چارپمسى ghyùnèsh-chàrpmassi. [-yèmèghini-yèmek.

Sup, *v.n.* كيجه يمكنى يمك ghèyjé-

Superannuated, *a.* متقاعد mùtakā''id; —ation, تقاعد tàkā''ud. [رعنا rà''nà.

Superb, *a.* اعلى à''là, كوزل ghyùzèl,

Supercilious, *a.* مغرور màghrūr.

Superficial, *a.* سطحى sàthī; يوزده اولان yùzda-òlan.

Superficies, *s.* سطح sàth, يوز yùz.

Superfine, *a.* اعلى ا à''là, على الاعلى à''llyyu-'l-à''là. [ارتق àrtik.

Superfluous, *a.* زائد zā'id, فضله fàzla,

Superintend, *v.a.* نظارت ا nàzārèt-et, باقمق bàkmak.

Superior, *a.* دها اعلا dàhà-à''là; فائق fā'ik; باصقين bàsekin, غالب ghālib; بيوك bìyuk, ما فوقنده اولان mā-fèvkinda-òlan; —, *s.* بيوك bìyuk; ضابط zābit.

Supersede, *v.a.* يرينه كچمك yèrina--ghèchmek; عزل ا ''àzl-et, چيقارمق chìkàrmak. [صاچمه sàchma.

Superstition, *s.* باطل اعتقاد bātil-i''tikād,

Supper, *s.* كيجه يمكى ghèyjé-yèmèghi; the Lord's —, بادارق bàdarak, عشاى ربانى ''ashāyi-ràbbānī.

Supplement, *s.* ضميمه zàmīmé, تتمه tètìmmé.

Supplicate, *v.a.* يالوارمق yàlvarmak, رجا ا rìjā-et, نيازا nìyāz-et.

Supply, *s.* موجود mèvjūd, الدە اولان èldé-òlan; يولدە اولان yòlda-òlan, كلمكدە اولان ghèlmekda-òlan; مقدار mìkdār; كلش ghèlish; حصول hùssūl; حوائج hàwā'ij, لوازمات làwāzimāt, مهمات mùhìmmāt, ذخيرە zàkhīré; —, *v.a.* ويرمك vèrmek, بولوب ويرمك bùlup-vèrmek; حوائجنى ويرمك hàwā'ijini-vèrmek.

Support, *s.* ايايق àyak, تمل tèmel; دستك dèsstek, طياق dayak, پايندە pāyèndé; ياردم yàrdım, امداد ìmdād; ارقه àrka, تصحب tàssàhhub; يمك yèmek, قوت ويرەجك qùvvèt-vèréjék-shèylər; اعانه شيلر ì''ānė, احسان ihsān, صدقه sàdaka; كفاف نفس kèfàfi-nèfss; نفقه nàfaka; —, *v.a.* طوتمق tùtmak; قالدرمق kàldırmak; طيانمق dàyanmak; تحمل ايتمك tàhàmmul-et; ياردم ايتمك yàrdım-et; ارقه او ارقه àrka-òl, تصحب ايتمك tàssàhhub-et; اعانه ايتمك ì''ānė-et; بسلمك bèsslémek.

Supportable, *a.* تحمل اولنور tàhàmmul-òlunur, چكلور chèkilir, صبر اولنور sàbr-òlunur. [nāssir.

Supporter, *s.* طرفدار tàraf-dār; ناصر

Suppose, *v.a.* فرض ايتمك fàrz-et, طوتمق tùtmak, صايمق sàymak; ظن ايتمك zànn-et, صانمق sànmak, ذاهب او zāhib-òl.

Supposition, *s.* فرض fàrz; ظن zànn.

Suppress, *v.a.* باصدرمق bàssdırmak; منع ايتمك mèn-''et.

Suppression, *s.* منع mèn''.

Suppurate, *v.n.* جراحت اقمق jèrāhàt-àkmak.

Suppuration, *s.* جراحتك اقمسى jè-rāhàtin-àkmassi.

Supremacy, *s.* امارت ìmārèt.

Supreme, *a.* عالى ''ālī, اعلى à''là, والا vālā; — council, مجلس والا mèjlissi--vālā; — office of state, باب عالى bābi-''ālī. [jèzri-àssàmm.

Surd, *a.* اصم àssàmm; — root, جذر اصم

Sure, *a.* (safe) امين èmīn; (free from doubt) شبهەسز shùbhéssiz; to be —, يقيناً بلمك ìyi-bìlmek, ايو بلمك yàkīnan-bìlmek, شبهەسز بلمك shùbhéssiz-bìlmek; to feel —, همان هيچ شبهەسى اولمامق (hèmən)--hìch-shùbhéssi-òlmamak.

Surety, *s.* كفيل kèfīl; كفالت kèfālèt; of a —, البته èlbèttė.

Surf, *s.* طالغه كپوكى dàlgha-kyùpughu; كپوكلو طالغەلر kyùpuklu-dàlghalar.

Surface, *s.* يوز yùz, سطح sàth (t-h); طيش dìsh, طيشارى dìshàri, خارج khārij, بيرون bīrūn.

Surgeon, *s.* جراح jèrrāh; (bone-setter) چيققجى chìkìkji, قيرقجى kìrìkji.

Surgery, *s.* جراحلق jèrrāhlik, جراحخانه jèrrāh-khāné.

Surmise, *s.* ظن zànn, صان sàn; —, *v.n.* ظن ايتمك zànn-et, صانمق sànmak, ذاهب او zāhib-òl.

Surmount, *v.a.* حقندن كلمك hàkkìn-dan-ghèlmek, غالب او ghālib-òl; اوستندن اتلامق ùsstundan-àtlamak.

Surname, *s.* كنيه kyùnyé.

Surpass, *v.a.* كچمك ghèchmek, فائق او

Surplus, *s.* فضله fàzla. [fā'ik-òl.

Surprise, *s.* تعجب tà''àjjub, حیرت hàyrèt, ولە vèlĸh; باصقین bàsskin, شبخون shèbkhūn; بریںك خوشلنەجغی; شیئك كیزلو یاپلمسی bìrining-khòsh-lanajaghi-shèy'ing-ghìzli-yàpilmassi; —, *v.a.* تعجب ایتدرمك tà''àjjub-ètdirmek, حیران ا hàyrān-et; باصمق bàssmak; طوتمق tùtmak; —sed, *a.* متعجب mùtà''àjjib, حیران hàyrān; to be —sed, شاشمق shàshmak, تعجب ا tà''àjjub-et, متعجب او mùtà-àjjib-òl, حیرتدەقالمق hàyretdà-kàlmak, ولەكلمك vèlĸh-ghèlmek; to my surprise, كورنجەشاشدم ghyùrunja-shàshdim.

Surprising, *a.* عجیب ''àjīb.

Surrender, *s.* تسلیم tèsslīm; —, *v.n.* تسلیم او tèsslīm-òl; —, *v.a.* تسلیم ا tèsslīm-et.

Surreptitious, *a.* كیزلو ghìzli; —ly, *ad.* الت التندە èl-ĸltìndà.

Surround, *v.a.* چویرمك chèvirmek, قوشاتمق kùshatmak, اطرافنی المق ètrāfìni-ĸlmak, احاطەا ìhātà-et.

Surrounding, *a.* اطرافندە اولان ètrāfdà-òlan.

Survey, *s.* باقش bàkish, كوزكزدرش ghyùz-ghèzdirish, نظر nàzar, معاینه mù''āyénè, كشف kèshf, یوقلمە yòklamà; (mental) مطالعە mùtāla''à; (plan) خریطه khàrīta (khàrta); (plan-taking) خریطه استخراجی khàrīta-ĸsstìkhrāji; —, *v.a.* باقمق bàkmak, كوزكزدرمك ghyùz-ghèzdirmek, نظرا nàzar-et; معاینەا mù''āyénè-et, یوقلمەا yòklamà-et, كشفا kèshf-et; مطالعەا mùtāla''à-et; خریطەسنی khàrītassini-ĸlmak.

Surveying, *s.* فن مساحه fènì-mèssāhà.

Survive, *v.a.* یاشامق yìnè-yàshamak (ghènè), اولمامك ùlmamek; —, *v.a.* بری اولدكدەدیكری اولمامك bìri-ùldukdà-dìghĸri-ùlmamek; برفلاكته مبتلااولوب یاشامق bìr-fèlākètà-mùbtélā-òlup-yìnè-ùlmamek (ghènè).

Susceptible, *a.* قابل kābil, قبول ایدر kàbūl-èdĸr; (in feeling) حساس hàsssāss, چابك دویار chàbìk-dùyar; چابك كوجنور chàbìk-ghyùjènir.

Suspect, *v.a.* شبهەا shùbhè-et, شبهەلنمك shùbhèlĸnmek.

Suspend, *v.a.* (hang up) أصمق àssmak, تعلیق ا tà''lìk-et; (a functionary) موقتاً خدمتدن قالدرمق mùwàkkatàn-khìdmetdàn-kàldirmak; (action) كسمك kèssmek, دوردرمق dùrdurmak, تعطیل ا tà''tìl-et, معطل ا mù''àttal-et.

Suspense, *s.* شبهه shùbhè; انتظار ìntizār; in —, مشكوك mèshkyūk; انتظاردە ìntizārdà.

Suspicion, *s.* شك shèkk, شبهه shùbhè.

Suspicious, *a.* موسوس mùwèsswìss; شبهەلو shùphèli.

Sustain, *v.a.* (support) طوتمق tùtmak; بسلمك bèsslèmek; طیانمق dàyanmak, تحمل ا tàhàmmul-et; اثبات ا ìssbāt-et; تأییدا tè'yīd-et; (receive) یمك yèmek, مبتلاو mùbtélā-òl.

Sustenance, *s.* یمك yèmek, قوت kūt, غدا ghìdā.

Swaddling-clothes, *s.* قوندان kùndaĸ, ببك قونداغی bèbèk-kùndaghi.

Swallow, *s.* بوغاز bòghāz; (bird) قیرلانغیچ kırlanghıch; —, *v.a.* یوتمق yùtmak, بلع bèl''-et; — up, *v.a.* بتوی یوتمق bıtévi-yùtmak, بترمك bıtırmek, یوق یوك yòk-et.

Swamp, *s.* باتاق bàtak, باتاقلق bàtaklık; —, *v.a.* صو طولوب باترمق sù-dòlup-bàtırmak; صو باصدرمق sù-bàssdırmak; (a market) بوغمق bòghmak.

Swampy, *a.* باتاقلق bàtaklık.

Swan, *s.* قوغو kùghu.

Swarm, *s.* ارسوروسی àrı-sùrussu, سورو sùru; —, *v.n.* قاینامق kàynamak.

Sway, *s.* حکومت hùkyūmèt; —, *v.a.* صاللامق sàllamak; چویرمك chèvırmek; ادارهٔ ìdārĕ-et.

Swear, *v.n.* (an oath) یمین یمین ا yèmīn-et, قسم ا kàssam-et, اند ایچمك ànd-ìchmek; (curse) کفرا kyùfr-et, اغزینی بوزمق àghzını-bòzmak; (blaspheme) سب ا sèbb-et. [-ètmeklik; کفر kyùfr.

Swearing, *s.* یمین ایتمکلك yèmīn-

Sweat, *s.* تر *or* تر tĕr, عرق ''àrak; —, *v.n.* ترلمك tĕrlĕmek; — out, *v.a.* ترلیوب دفع ا tĕrléyup-dèf''-et.

Swede, *s.* اسوچ آدمی ìssvèch-àdami.

Sweden, *s.* اسوچ ìssvèch.

Swedish, *a.* اسوچلو ìssvèchli; —, *s.* اسوچ لسانی ìssvèch-lìssāni.

Sweep, *s.* اوجاق سپوران òjaĸji, اوجاقسپوران òjaĸ-sùpurɯn; (oar) کورك kyùrèk; —, *v.a.* سپورمك sùpurmek; — away, سلوب سپورمك sìlip-sùpurmek; — along, حیزلوکتمك hìzlı-ghìtmek; — by, حیزلوکچمك hìzlı-ghèchmek.

Sweepings, *s. pl.* سپورندی sùpurundu.

Sweet, *a.* طاتلو tàtlı, شیرین shīrīn, حلاوتلو hàlāvètli; کوزل ghyùzèl, خوش khòsh, لطیف làtīf; لذیذ lèzīz, خوشکوار khòsh-ghyùwār; — smelling, *a.* کوزل قوقار ghyùzèl-kòkar, خوشبو khòsh-bū, معطر mù''àttar; — heart, *s.* عاشق ''āshık; معشوقه mà''shūĸa.

Sweetmeat, *s.* طاتلو tàtlı, شکرلمه shèkĕrlĕmĕ.

Swell, *s.* (of the sea) صالندی sàlındi; —, *v.n.* شیشمك shìshmek, قبارمق kàbarmak; —, *v.a.* قبارتمق kàbartmak. [kàba, تومسك tùmsèk.

Swelling, *s.* شیش shìsh; —, *a.* قبا

Swift, *a.* چابك chàbık, سریع sèrī'', سرعتلو sùr''àtlı, حیزلو hìzlı; —, *s.* قرلانغیچ kırlanghıch. [bık.

Swiftly, *ad.* چابك چابك chàbık-chà-

Swim, *v.n.* یوزمك yùzmek, سباحت ا sèbāhàt-et.

Swindle, *s.* حیله hīlĕ, اویون òyūn, طولاب dòlap; —, *v.a.* طولاندرمق dòlandırmak.

Swindler, *s.* طولاندریجی dòlandırìji.

Swine, *s.* طوکز dònguz (dòmuz), خنزیر khìnzīr, خوك khùgh.

Swing, *s.* صالنجق sàlınjàk; —, *v.n.* صاللانمق sàllanmak; —, *v.a.* صاللاندرمق sàllàndırmak.

Swiss, *s.* اسویچرالو ìssvìcherali; —, *a.* اسویچرالو ìssvìcherali.

Switch, *s.* اینجه چبوق ìnja-chìbùk;

سلكش silkish, صاللايش sàllayish; —, *v.a.* سلكمك silkmek, چارپمق chàrpmak, صاللامق sàllamak.

Switzerland, *s.* اسويچرا issvìchera.

Swivel, *s.* (gun) چقالوس طوپی chùkalòss-tòpu; (for turning) ميل mīl; ميللو milli-hàlka.

Swoon, *s.* بايلمه bàyilma; —, *v.n.* بايلمق bàyilmak, بيخود او bīkhòd-òl; in a —, بايلمش bàyilmish; to go off in a —, بايلمق bàyilmak.

Sword, *s.* قلج kìlij, سيف sèyf, تيغ tīgh.

Sword-belt, *s.* قليج قايشی kìlij-kàyishi.

Sword-fish, *s.* قليج بالغی kìlij-bàlighi.

Sycamore, *s.* چنار chìnār.

Sycophant, *s.* كاسه ليس kyāssé-līss, دالقاوق dàl-kàwuk.

Syllable, *s.* هجا hèjā (hèjé).

Syllogism, *s.* قياس kìyāss. ["àlāmèt.

Symbol, *s.* اشارت ìshārèt, علامت

Symmetry, *s.* تناسب اعضا tènāssubu-à"zā, انتظام ìntizām. [-hìss.

Sympathy, *s.* اشتراك حس ìshtirāki-

Symptom, *s.* علامت "àlāmèt.

Synagogue, *s.* حورة hàwra.

Syndic, *s.* كتخدا kètkhùdā (kyāya), اسكی èski.

Synod, *s.* علما مجلسی "ùlèmā-mèjlissi, علما شوراسی "ùlémā-shūrāssi.

Synonym, *s.* مترادفه mùtérādifé.

Synonymous, *a.* مترادف mùtérādif, همعنا hèm-mà"nà. [-nàhv.

Syntax, *s.* نحو nàhv, علم النحو "ilmu-'n-

Syra (island of), *s.* اطه سی sirà-àdassi.

Syria, *s.* شام shām, سوريه sūriyyé.

Syriac, *a.* سريانی sūriānī.

Syrian, *a.* شامی shāmī; —, *s.* شام ادمی shām-àdami.

Syringa, *s.* فول بهار fūli-bàhār.

Syringe, *s.* حقنه hòkna; طلومبه tùlumba; —, *v.a.* احتقان ا ìhtikān-et; طلومبه باصمق tùlumba-bàssmak.

Syrup, *s.* شروب shùrūb.

System, *s.* (practical) اصول ùssūl; (hypothesis) قول kàvl; (physical) منظومه mànzūmé; طاقم tàkim.

T.

Tabernacle, *s.* مأوی mè"và, مسكن mèsskèn, خانه khānė, بيت bèyt.

Table, *s.* تربزه trèbézé, ماصه màssa; (set with food) صفره sòfra, مائده mā'idé; (mathematical) جدول jèdvel; (astronomical) زيج zīj; — land, يايله yàyla, دوز dùz; — cloth, صفره بزی sòfra-bèzi. [linda.

Tabular, *a.* جدول شكلنده jèdvel-shèk-

Tacit, *a.* معنوی mà"névī; —ly, *ad.* معناً mà"nan, لسان حال ايله lìssāni-hāl-ila.

Tack, *s.* (nail) چيوی chìvi, قارفيچه kàrficha; (taste) لذت lèzzèt, طات tàt, چاشنی (chèshni); (of a sail) قونطره اسقوت kòntra-skòt; —, *v.a.* چيوی ايله ايلشدرمك chìvi-ila-ìlish-dirmek; —, *v.n.* (a ship) چويرمك chèvirmek, دونمك dònmek, اورصه الاباندا òrsa-àlabanda-et; to be on the starboard —, to have the s*

board —s aboard, روزكارصنجاقدن‌او rùzghyār-sànjakdan-òl (*or* صاغدن sàghdan); . . . larboard . . . , اسكله‌دن isskèlédan (or صولدن sòldan).

Tackle, *s.* طاقم tàkim, اوادانلق àwadànlàk, الات ālāt, ادوات èdāwāt; (pulley) پلانقه pàlanghe.

Tackling, *s.* طاقم tàkim.

Tactics, *s. pl.* تدبير tèdbīr, حركات hàrékyāt.

Tail, *s.* قويرق kùyruk, زنب zèneb, دمباله dùmbālé; (entail) وقف‌مشروط wàkfi-mèshrūt.

Tailor, *s.* درزى (tèrzi), خياط khàyyāt.

Taint, *s.* قوقو kòku, فناقوقو fèna-kòku, تعفن tà"àffun; —, *v.a.* بوزمق bòzmak, قوقتمق kòkutmak.

Take, *v.a.* المق àlmak, اخذ ا àkhz-et, قبول‌ا kàbūl-et, قبض‌ا kàbz-et, ضبط ا zàbt-et; —, *v.n.* المق àlmak; مقبوله كچمك màkbūla-ghèchmek; مودا‌و mòda-òl; — after, بكزمك bèngzémek; — a leap, صچرامق sìchramak, اتلمق àtlmak; — a turn, كزمك ghèzmek, طولاشمق dòlashmak; دونمك dùnmek, دكشمك dighishmek; بشقه صورته كيرمك bàshka-sūrèta-ghìrmek, بشقه حال bàshka-hāl-kèssb-et; —, *v.a.* ايلشدرمك dòlashdirmak, طولاشدرمق ilishdirmek; — away, قالدرمق kàldirmak, الوب‌كوترمك àlip-ghyàturmek; — care, ايوجه‌باقمق īyija-bàkmak, صاقنمق sàkinmak, دقت‌ا dikkàt-et, كوزينى‌اچمق ghyàzunu-àchmak, حذرا hàzır-et; — care of, صقلامق sàklamak, حفظ ا hìfz-et; باقمق bàkmak; خدمتنى‌ا khìdmètini-et; — down, اشاغى‌المق àshàghi-àlmak; اندرمك èndirmek; يازمق yàzmak, بورنى‌قيرمق bùrnunu-kìrmak, قيدا kàyd-et; قيرمق kìrmak; — bold, طوتمق tùtmak; — in, ايچرو المق ìchèri-àlmak; المق àlmak; دارالتمق dāràltmak; الداتمق àldatmak, اويون‌ا òyun-et; — in hand, الهالمق èla-àlmak; ال سورمك èl-sùrmek, بولاشمق bòlashmak; — off, قالدرمق kàldirmak; چيقارمق chìkàrmak; كسمك kèssmek; تقليد ا tàklīd-et; — on, *v.n.* كدر ا kèder-et; *v.a.* كيرمك ghìrmek, كسب‌ا kèssb-et; — — one's self, اوزرينه‌المق ùzèrine-àlmak; — out, چيقارمق chìkàrmak, طيشارى كزمكه‌كوترمك dìshàri-àlmak; ghèzmégé-ghyàturmek; — ship, كمى‌يه بنمك ghèmiya-bìnmek; — to pieces, *v.a.* سوكمك sùkmek, بوزمق bòzmak; *v.n.* سوكلمك sùkyulmek; — to task, دارلمق dàrılmak, ازارلمق àzarlamak, ياپديغنك‌حكمتنى‌صورمق yàpdighining-hìkmètini-sòrmak; — up, المق àlmak; قالدرمق kàldirmak; يوقارى‌المق yùkàri-àlmak; (a position) داخل‌او dākhil-òl, ضبط ا zàbt-et, كتمك ghitmek; كيرمك ghìrmek; (an offender) طوتمق tùtmak, اخذ ا àkhz-et, كرفت‌ا ghìrift-et; (out of the ground) چيقارمق chìkàrmak; (a question) مباحثه‌سنه كيرشمك mùbā-

hissasina - ghìrishmek ; (a quarrel) كيرشمك ghìrishmek.

Tale, *s.* مصال màssal, حكايه hìkyāyé, فقره fìkra, قصه kìssa, منقبه mànkabé; (count) صايى sày*i*, عدد حسابى "àded--hìssābi ; — bearer, غماز ghàmmāz.

Talent, *s.* يوك كبى بر مبلغ yùk-ghìbi-bìr--mèblàgh ; استعداد ìssti"dād, هنر hùnɛr.

Talented, *a.* هنرلو hùnɛrli.

Tale-teller, *s.* مداح mèddāh ; غماز ghàmmāz.

Talisman, *s.* طلسم tìllìssm *or* tìlsim.

Talk, *s.* لقردى làkirdi, لاف làf ; —, *v.n.* لقردى لاقردى làkirdi-et, لاف لاف làf-et ; تكلم تكلم tèkèllum - et ; صحبت صحبت sùhbet - et, قوكشمق kòngushmak ; — over, (a thing) لقردیسنى لقردیسنى làkirdissini-et ; (a person) عقلنى چلمك "àklini-chèl--mek, قاندرمق kàndirmak, الزام الزام ilzām--et, اقناع اقناع ìknā"-et.

Talkative, *a.* كوزه كوزه ghèvézé, قوال kàwwāl, بوش بوغاز bòsh-bòghāz.

Talkativeness, *s.* كوزه لك كوزه لك ghèvézélik.

Tall, *a.* اوزون بويلو ùzun-bòylu, طويل tàwīl ; بالا bālā, يوكسك yùksek.

Tallow, *s.* طوك ياغى dòng-yàghi.

Tallow-chandler, *s.* موممجى mùmji.

Tally, *s.* چتله chètélé ; —, *v.n.* اويمق ùymak, مطابق مطابق او mùtābik-òl.

Tamarind, *s.* تمر هندى tèmri - hìndī (dèmirhìnd).

Tambourine, *s.* دف dèf.

Tame, *a.* الشمش àlishmish ; او èv (house) ; مظلوم màzlūm, يواش yā-wàsh ; —, *v.a.* الشدرمق àlishdirmak, تربيه ايله tèrbìyyé-et.

Tamper, *v.n.* حيله ايله hīlé-et ; قارشدرمق kàrishdirmak ; (with a person) رشوت رشوت تكليف ايله rìshvet - tèklīf - et ; رشوت ويرمك rìshvet - vèrmek ; ايارتمغه ايارتمغه àyartmagha-bàkmak باقمق.

Tan, *s.* دباغت تربيه سى dìbāghàt-tèr-bìyyéssi ; (of the skin) يانقلق اسمرلكى yànìklìk-èssmɛrligh*i* ; —, *v.a.* دباغت ايله dìbāghàt-et, تربيه ايله tèrbìyyé-et ; —, *v.n.* (leather) دباغت قبول ايله dìbāghàt--kàbūl-et ; (the face, &c.) يانمق يانمق yànmak, اسمرلنمك اسمرلنمك èssmɛrlɛnmek ; — yard, دباغ خانه دباغ خانه dèbbāgh-khāné (tàbak) ; — pit, دباغخانه قويوسى دباغخانه قويوسى (tàbak)-khāné-kùyussu.

Tangent, *s.* مماس مماس mùmāsss, ظل zìll ; log. —, نسبت ظليه نسبت ظليه nìssbèti-zìllìyyé.

Tangle, *s.* قارشقلق قارشقلق kàrishklìk ; —, *v.n.* قارشمق قارشمق kàrishmak ; —, *v.a.* قارشدرمق kàrishdirmak.

Tanner, *s.* دباغ dèbbāgh (tàbak).

Tap, *s.* (blow) خفيف اورش khàfīf--wùrush, دوقنش dòkunush ; (cock) مصلق *or* مصلوق mùssluk ; (of a tavern) ميخانه پيشتخته سى mèykhāné-pèsh-tàkhta*ssi* ; (tapped cask) اچلمش فوچى àchìlmish-fìchi ; —, *v.a.* (a cask) مصلوق اورمق mùssluk-wùrmak, اچمق àchmak ; (strike) خفيفجه اورمق khà-fìfja-wùrmak. [shèrid.

Tape, *s.* شريد shèrid, قبا شريد kàba-

Taper, *a.* صوبى sùbu, كتدكجه اينجه ghìtdikja-ìnja ; اينجه ìnja ; —

شمعه shèm"à (shàma); — off, *v.n.* كندكجه اينجلمك ghìtdikja-ìnjelmek; —, —, *v.a.* كندكجه اينجلتمك ghìtdikja-ìnjeltmek.

Tar, *s.* قطران kàtrān; (sailor) كميجى ghèmiji, قليونجى kàlyonjv.

Tardy, *a.* گچ ghèch.

Tare, *s.* (in weight) دارا dàra; —s, *s. pl.* بورچاق bùrchàk (?), دليجه dèlija (??). [قلقان kàlkan.

Target, *s.* نشان nìshān, هدف hèdef;

Tariff, *s.* تعرفه tà"rifé; نرخ nàrkh.

Tarnish, *v.n.* قرارمق kàrarmak, لكه‌لنمك lèkélenmek; —, *v.a.* سياه‌ا siyāh-et, لكه‌لندرمك lèkélendirmek.

Tarpaulin, *s.* مشمع mùshèmmà" (mù-shàmba). [èkshija.

Tart, *s.* بورك bùrèk; —, *a.* اكشيجه

Tartar, *s.* تاتار tàtar.

Tartary, *s.* تاتارستان tàtarìstān.

Task, *s.* (lesson) درس dèrss; (duty) كسلمش‌ايش kèssilmish - ish, مأموريت‌معينه mè'mūrìyyèti-mù"àyyéné, تكليف tèklīf, واجبه‌ء‌ذمت wājibè'ì-zìmmèt; —, *v.a.* ايش‌كسمك ìsh-kèssmek, ايش‌تعيين‌ا ìsh-tà"yìn-et; چالشدرمق chàlishdìrmak.

Tassel, *s.* پوسكل pùsskyul.

Taste, *s.* (savour) طات tàt, چاشنى chāshnī (chèshni), لذت lèzzèt, طعام tà"ām; (sense of) قوت‌ذائقه kùvvèti-zā'ika; (artistic) طبيعت tàbī"at; —, *v.a.* طاتمق tàtmak; —, *v.n.* طادى‌او tàdi-òl, چاشنيسى‌او (chèshnissi)-òl, لذتى‌او lèzzèti-òl.

Tasteful, *a.* ظريف zārif.

Tastefully, *ad.* ظرافت ايله zàrāfèt-ìla.

Tastefulness, *s.* ظرافت zàrāfèt.

Tasteless, *a.* طاتسز tàtsiz.

Tastelessness, *s.* طاتسزلق tàtsizlik.

Tastily, *ad.* ظرافت ايله zàrāfèt-ìla.

Tasty, *a.* ظريف zārif.

Tavern, *s.* ميخانه mèykhāné.

Tax, *s.* ويركو vìrghyò, vèrghi, رسم rèssm (*pl.* رسومات rùssūmāt); property or income —, ويركو (vèrghi), تكليف tèklīf, ساليانه sāliyāné, صالغين sàlghin; capitation —, خراج khàrāj, جزيه jìzyé; (expense) بار bàr; —, *v.a.* (a thing) رسم‌تعيين‌ا rèssm-tà"yīn-et; (a person) صالغين صالمق sàlghin--sàlmak; خراج‌باغلامق khàrāj-bàghlamak, جزيه تعيين‌ا jìzyé-tà"yīn-et (*or* قطع‌ا kàt"et); (accuse) يوزينه اورمق yùzuna-wùrmak, اسنادا ìssnād--et, عزوا "àzv - et; — gatherer, تحصيلدار خراججى khàrājji; tàhsīldār.

Tea, *s.* چاى chày, مسقو چايى mòsskov--chàyi; — tray, تپسى tèpsi; — spoon, قهوه‌قاشغى kàhwé-kàshighi; — kettle, كوكم ghyùghum.

Teach, *v.a.* اوكرتمك àghrètmek, تعليم‌ا tà"līm-et, تدريس‌ا tèdrīss-et.

Teacher, *s.* خواجه khòja, معلم mò"àllim, مدرس mùdèrriss.

Teacup, *s.* چاى فنجانى chày-fìljani.

Tea-dealer, *s.* چايجى chàyji.

Teapot, *s.* چاى ابريغى chày-ìbrighi.

Tear, *s.* كوزياشى ghyòz-yàshi, سرشك

sìrìshk, دمع dèm", دمعه dèm"à, (*pl.* دموع dùmū"); —, *v.a.* یرتمق yìrtmak, چاك chāk-et, خرق khàrk-et, هتك hètk-et.

Teat, *s.* مەمە mèmé, پستان pìstān.

Teaze, *v.a.* طاقلمق tàkĭlmak, صاتاشمق sàtashmak, اذیت اذیت èzìyyèt-et, تعجیز tà"jìz-et, عذاب "àzāb-et.

Technical, *a.* علمی "ìlmī; فنی fènnī; اصطلاحی ìsstĭlāhī; — term, اصطلاح ìsstĭlāh. [اوصاندرر ùssàndìrır.

Tedious, *a.* اوزون ùzun; اوزار ùzar;

Teem, *v.n.* قاینامق kàynamak, چوق او chòk-òl.

Telegram, *s.* تلغرافنامه tèlègrāf-nāmé.

Telegraph, *s.* تلغراف tèlègrāf.

Telegraphic, *a.* تلغرافه منسوب tèlègrāfé-mènsūb.

Telegraphy, *s.* تلغراف ایله خبر کوندرمك tèlègrāf-ìla-khàbr-ghyùndermek-san"ati. [اییینه àyina, جام jām.

Telescope, *s.* دوربین dūrbīn (dùrbun),

Tell, *v.a.* سویلمك sùwèylémek, نقل nàkl-et; (count) صایمق sàymak, تعداد تا"dād-et; —,*v.n.* خبر ویرمك khàbır-vèrmek; (in account) صایلمق sàyĭlmak; (produce an effect) تأثیری او tè'sīri-òl, تأثیرا tè'sīr-et; (strike) اورمق wùrmak, دیکمك dèghmek, أصابت اصابت ìssābet-et. [dèlilik.

Temerity, *s.* جرئت jìr'èt, دلیلك

Temper, *s.* (natural) خوی khūy, طبیعت tàbī"àt, خلق khùlk, جبلت jibìllèt, مشرب mèshrèb; (of steel) صو sù, اب āb; —, *v.a.* (steel) صو ویرمك sù-vèrmek; (the cold) ملایم mùlàyim-et.

Temperance, *s.* پرهیزکارلق pèrhīzkyārlĭk, افراطدن اجتناب اعتدال ì"tidāl, ìfrātdan-ìjtināb.

Temperate, *a.* پرهیزکار pèrhīzkyār, از یر از ایچر àz-yèr-àz-ìchır; (in quality or in heat), معتدل mù"tèdil; — zone, منطقهٔ معتدله màntĭka'i-mù"tèdilé.

Temperature, *s.* حرارت hàrārèt, درجهٔ حرارت dèréjè'i-hàrārèt.

Tempest, *s.* چوق فرطونه chòk-fĭrtina, بورا bòra. [fĭrtinali.

Tempestuous, *a.* فرطونه fĭrtina, فرطونه لو

Temple, *s.* معبد mà"bèd, عبادتکاه "ìbādet-ghyāh, عبادتخانه "ìbādet-khāné, (of idols) بتخانه (pùt)-khāné; — of Jerusalem, مسجد اقصی mèssjidi-àksà, المسجد الاقصی èl-mèssjidu-'l-àksà; — of the head, شقق یری shàkak-yèri, شقق shàkak.

Temporarily, *ad.* موقتاً mùwàkkatan.

Temporary, *a.* موقت mùwàkkàt; عاریتی "āryyètī (èyréti).

Tempt, *v.a.* ایارتمغه چالشمق àyartmagha-chàlishmak, اغوایه سعی اغوا ìghwāya-sà"y-et; (an object) دعوت dà"vet-et; — successfully, ایارتمق àyartmak, الداتمق àldatmak, اغوا ìghwā-et, اغفال اغفال ìghfāl-et, اضلال ìdlāl-et. [دh.

Ten, *a.* اون òn, عشر "àshar, عشر àshara,

Tenable, *a.* قابل محافظه kābili-mùhāfaza, محافظه سی ممکن mùhàfazı

mùmkin ; (assertion) اثباتی ممکن ìssbāti-mùmkin, صالح sàlih.

Tenacious, *a.* براقمز bràkmàz.

Tenacity, *s.* عناد "ìnād.

Tenant, *s.* کراجی kìrājí, مستأجر mùsstè'jir ; —, *v.a.* کرا ایله طوتمق kìrā-ìla-tùtmak ; اوطورمق òturmak.

Tend, *v.a.* باقمق bàkmak, خدمتنی ا khìdmetini-et ; —, *v.n.* مائل او mā'il-òl, متمایل او mùtémàyyil-òl ; منتج او mùntij-òl, وارمق vàrmak, طیانمق dàyanmak, نتیجه ویرمك nètījé-vèrmek, منجر او mùnjèrr-òl.

Tendency, *s.* میل mèyl, تمایل tèmàyyul, استعداد ìsstì"dād, رکون rùkyūn.

Tender, *a.* نازك nāzik ; یموشاق yùmushàk ; —, *s.* (offer) تکلیف tèklīf ; —, *v.a.* تکلیف ا tèklīf-et, عرض ا "àrz-et ; ویرمك vèrmek.

Tendon, *s.* سکیر sìngir, عصبه "àssàba.

Tenor, *s.* مأل mà'āl, فحوا fèhwà, معنی mà"nà.

Tense, *s.* زمان zàmān ; —, *a.* کرکی ghèrghi, کریلو ghèrili ; present —, حال hāl ; imperfect —, حال ماضی hāli-māzī ; perfect —, ماضی māzī ; aorist —, مضارع mùzārí" ; future —, مستقبل mùsstàkbɛl.

Tent, *s.* چادر chàdir, خیمه khàymé, خرگاه khàrghyāh.

Tenth, *a.* اونجی òɲuɲjʊ, عاشر "ashir, دهم dèhum ; —, *s.* عشر "àshr.

Tepid, *a.* ایلیجه ìlìja, ایلیجق ìlìjàk.

Term, *s.* (word) تعبیر tà"bīr ; (technical) اصطلاح ìsstìlāh ; (stipulation) شرط shàrt ; (of time) مدت mùddèt ; (delay) مهل mèhl, مهلت mùhlèt, وعده wà"dé ; (price) فی fī, فیأت fī'àt ; —, *v.a.* تعبیر ا tà"bīr-et, تسمیه ا tèssmìyé-et, دیمك dèmek, منقطع ا mùnktàtí"-òl.

Terminate, *v.n.* بتمك bìtmek, منتهی او mùntèhi-òl, انتهابولمق ìntihā-bùlmak —, *v.a.* بترمك bìtirmek, کسمك kèssmek, قطع ا kàt"-et.

Termination, *s.* صوك sòng, نهایت nìhāyet, انتها ìntihā.

Terra firma, *s.* قره kàra.

Terrace, *s.* (on hill-side) سد sèdd ; (house-top) سطح sàth (t-h), دام dàm, باجه bàja ; (of houses) صره sìra-èvlɛr.

Terrestrial, *a.* دنیوی dùnyévī ; ارضی àrzī ; — globe, کره ارض kyùré'i-àrz.

Terrible, *a.* مخوف màkhūf, مدهش mùdhìsh, مهیب mùhīb.

Terrify, *v.a.* قورقتمق kòrkutmak, تخویف ا tàkhwīf-et, اخافه ا ìkhāfa-et, ترهیب ا tèrhīb-et.

Territory, *s.* اراضی àrāzi (*pl.* of ارض arz, land), ممالك mèmālik (*pl.* of مملکت country). [دهشت dèhshèt.

Terror, *s.* قورقو kòrkʊ, خوف khàvf,

Testament, *s.* وصیتنامه wàssìyyèt-nāmé, وصیت wàssìyyèt. [nāmé-sāhibi.

Testator, *s.* وصیتنامه صاحبی wàssìyyèt-

Testicle, *s.* طاشاق tàshak, خایه khāya.

Testify, *v.n.* شهادت ا shàhādet-et ; اظهارا ìzhār-et, کوسترمك ghyàsstɛr-mek, ابرازا ìbrāz-et.

Testimonial, *s.* شهادتنامه shàhādet-nāmé.

Testimony, *s.* شهادت shàhādet; افاده ìfādé, تقرير tàkrīr.

Tether, *s.* پايبند pàybènd (pàywand), ايپ ìp; —, *v.a.* باغلامق bàghlamak.

Text, *s.* (of a book) متن mètn.

Texture, *s.* قماش kùmāsh, نسج nèssj.

Thank, *v.a.* تشكرا tèshèkkyur-et; —s, *s. pl.* تشكر tèshèkkyur, شكر shùkr; —ful, متشكر mùtéshèkkir; to give —, to return —, شكرا shùkr-et, تشكرا tèshèkkyur-et.

That, *pron.* شو shù, اول òl *or* او ò; —, *rel. pron.:* see Grammar; —, *c.* كه ki.

Thatch, *s.* صاپدن‌اورتی sàpdan-ùrtu; —, *v.a.* صاپ‌ايله‌اورتمك sàp-ila--ùrtmek.

Thaw, *s.* قارلرك‌اريمسی kàrlaring--èrimèssi, بوزلرك‌چوزلمسی bùzlaring--chùzulmassi; —, *v.n.* اريمك èrimek; چوزلمك chùzulmek; —, *v.a.* ارتمك èritmek.

The, *art.* See Grammar.

Theatre, *s.* تياترو tèyàtro. [-mùta"alik.

Theatrical, *a.* تياتروية متعلق tèyàtroya-

Theatrically, *ad.* تياتروية مخصوص طرز ايله tèyàtroya-màkhsūs-tàrz-ila.

Theatricals, *s. pl.* تياترو اويونلری tèyàtro--òyunleri.

Theft, *s.* خرسزلق khìrsìzlìk, سرقت sìrkàt, سرقة sèrika.

Their, *a. pro.* لری lari, انلرك ànlaring; —s, *pro.* انلرككی ànlaringki.

Theist, *s.* موحد mùwàhhid (Unitarian).

Themselves, *pro. pl.* كندیلری kèndiléri.

Then, *ad.* اولوقت òl-wàkit, اولزمان òl--zàmān; (afterwards) صكره sòngra, بعده bà"dahū, پس pèss; —, *c.* اويله‌ايسه àylè-issa, بوصورتده bù--sūrètda, امدی ìmdi.

Thence, *ad.* محلدن اول òl-màhàldan; اول وقتدن اول ol-vwàktden; اول سببدن òl-sèbebden. [ba"da-hù.

Thenceforth, Thenceforward, *ad.* بعده

Theology, *s.* علم‌كلام "ilmi - kèlām, حكمت‌الهيه hìkmèti-ilāhìyyé.

Theorem, *s.* دعوای‌نظری dà"wàyi-nàzarī.

Theoretical, *a.* علمی "ilmī, نظری nàzarī.

Theory, *s.* قول kāvl, يول yòl, مذهب mèzhèb, طريق tàrīk, نظر nàzar.

Therapeutics, *s.* علم‌طب "ilmi-tìbb.

There, *ad.* اورا òra; اورايه òraya; اورادن òrada; شورا shùra; شورايه shùraya, شورادن shùrada; انده ànda, ònda; —! *int.* اشته ìshta, نا nà, تها tèhā; — about, — abouts, اورالر òralar, اورالره òralara, اورالردن òralarda; اول‌صولردن (ò)-sòlarda, اول‌صولرطوغری ò-sòlara-dòghru; —by, اول‌مناسبتله òl-mùnāssébètla; — after, اندنصكره àndan-sòngra; — at, اكا ànga, ònga; — from, اندن àndan, òndan; —in, اكا ànga; انده ànda; اندن àndan; —of, اندن àndan; —on, اكا ànga; انده ànda; انك‌اوزرينه àning--ùzérina; انلرك‌اوزرلرنده àning--ùzérinda; — to, — unto, اكا ànga, اكا طوغری ànga-dòghru; — out, اندن àndan; — under, انك‌التنه àning-

-àltina; — upon, انك التندن àning-àltinda; انك اوزرينه àning-ùzérina; —with, انك اوزرندن àning-ùzérinda; انك ايله àning-ila, انك ايله برابر àning-ila-bèrābèr; لفاً معاً mà''an; lèffan ملفوفاً mèlfūfan; — withal, انك ايله برابر àning-ila-bèrābèr.

Therefore, *c.* امدى ìmdi, بوسببدن bù--sèbebdan, بوسببه بناءً bù-sèbéba--bīnā'an, بوسببه مبنى bù-sèbéba--mèbni, بوكا مبنى bùnga - mèbni, بوكا بناءً bunga - bìnā'an, بناءً عليه bìnā'an-''àlèyh, بناءً على ذلك bìnā'an--''àlà-zālikź, بنا برين bìnābźrīn.

Thermometer, *s.* ميزان حرارت mīzāni--hàrārèt, هواترازوسى hàwā-tèrāzissi.

Thessaly, *s.* لواديه llvādia; تساليا tèssāliа.

They, *pro.* انلر ànlar, ònlar.

Thibet, *s.* تبّت tìbbèt.

Thick, *a.* (in solidity) قالين kàlin; (in fluidity) قويو kòyu, كثيف kèssīf; (coarse) قبا kàba; (close) صيق sìk; (intimate) صيقى sìki; —, *s.* اك قويو èng-kòyu-yźr, اورطه or اورته òrta, اك فنا يرى èng-fėna--yźri, اورته يرى òrta-yźr.

Thicken, *v.n.* قالينلشمق kālinlashmak; قويولشمق kòyulashmak; صيقلشمق sìklashmak; فنالشمك fėnalkshmek; —, *v.a.* قالينلشدرمق kàlinlashdirmak; قويولتمق kòyulatmak; صيقلشدرمق sìklashdirmak.

Thief, *s.* خرسز khìrsiz, سارق sārik, دزد dùzd, اوغرى òghri.

Thieve, *v.n.* خرسزلك ا khìrsizlik - et, سرقت ا sìrkàt-et.

Thigh, *s.* بوط bùt, بجاق bàjak, اويلق ùylùk, فخذ fàkhz.

Thimble, *s.* يوكسوك yùksuk.

Thin, *a.* (in solidity) اينجه ìnja; (in flesh) ضعيف zà''īf, زبون zàbun; (in fluidity) صولو sùlu; (wide apart) سيرك sèyrèk; —, *v.a.* سيرلتمك sèyreltmek; —, *v.n.* سيرلمك sèyrelmek.

Thine, *pro. a.* ك ìng, ng; سنك sènìng; —, *pro.* سنككى sènìngki.

Thing, *s.* شى shèy, شئ shèy' (*pl.* اشيا eshyā), نسنه nèssné, چيز chīz.

Think, *v.n.* دوشونمك dùshunmek, تفكرا tèfèkkyur-et; (ponder) ملاحظه ا mùlāhaza-et; — over, مطالعه ا mùtāla''a--et; —of, خاطرلامق khātirlamak, خاطر كتورمك khātira - ghètirmek; — about, دوشونمك dùshunmek, قورمق kùrmak; —, *v.a.* (imagine) صانمق sànmak, ظن ا zànn-et; (esteem) صايمق sàymak, عد ا ''àdd-et.

Third, *a.* اوچنجى ùchunju, ثالث sāliss, سيم sìyum; —, *s.* اوچده بر ùchda-bìr, ثلث sùlss (sùluss).

Thirst, *s.* صوسزلق sùssuzluk, عطش ''àtsh; حرارت hàrārèt; —, *v.n.* صوصامق sùssamak, عطشان او ''àtshān--òl, تشنه او tìshné-òl; —y, *a.* صوصامش sùssamish, عطشان ''àtshān, تشنه tìshné.

Thirteen, *a.* اون اوچ òn-ùch.

Thirty, *a.* اوتوز òtuz, ثلثون sèlāssūn, ثلثين sèlāssīn, سى sī.

This, *pro.* بو bù, شو shù.

Thistle, *s.* اشك ديكنى èshek-dìkéni, دوه ديكنى dèvé-dìkéni.

Thither, *ad.* اورايه òraya.

Thorn, *s.* ديكن dìkèn, ايكنه ìghné, خار khār, شوك shèvk; —y, *a.* ديكنلو dìkènli.

Thorough, *a.* اصل àsal, تام tāmm, كامل kyāmil; —bred, جنس jìnss, صوى sòy; —fare, چيقار صوقاق chìkar-sòkak; no —fare, چيقمز صوقاق chìkmàz-sòkak; —ly, *ad.* بتون بتون bìtun-bìtun, تماماً tàmāman, كاملاً kyāmìlan, هر وجله hèr-wèjhla, كركى كبى ghèrèghi-ghìbi.

Thou, *pro.* سن sèn.

Though, *c.* ايسه ìssa-da, هر نقدر hèr-nàkadar; ينه yìné (ghèné).

Thought, *s.* فكر fìkr (*pl.* افكار èfkyār); مطالعه mùtàla"à.

Thoughtful, *a.* دوشنور dùshunur.

Thoughtless, *a.* دوشنمز dùshunmàz.

Thoughtlessness, *s.* صايغيسزلق sàyghìsìzlìk. [hèzār.

Thousand, *a.* بيك bìng, الف èlf, هزار

Thraldom, *s.* رقيت rìkkìyyèt.

Thrash, *v.a.* دوكمك dùghmek; (corn) خرمن khàrman-et; (the enemy) بوزمق bòzmak.

Thrashing, *s.* خرمن ايتمكلك khàrman-ètmeklìk; طياق dàyak.

Thrashing-machine, *s.* خرمن چرخى khàrman-chàrkhi.

Thread, *s.* ايپلك ìplik; تيرى tìré; تل tèl; رشته rìshté; —, *v.a.* (a needle) ايپلك كچورمك ìplik-ghèchirmek; (a path) سوكمك sùkmek, چيقارمق chìkàrmak, كچمك ghèchmek, مرورا mùrūr-et.

Threat, *s.* قورقو ويرمجك لقردى kòrku-vèrméjek-làkirdi, قورقو kòrku.

Threaten, *v.a.* قورقو ويرمك kòrku-vèrmek; قورقولو كوزكمك kòrkulu-ghyùzukmek.

Three, *a.* اوچ ùch, ثلثه sèlāssé, سه sèh.

Threshold, *s.* قپو اشكى kàpi-èshighi, استان āssitān, استانه āssitāné, عتبه "àtébé.

Thrice, *ad.* اوچ كره ùch-kèrré, اوچ دفعه ùch-dèf"à, اوچ سفر ùch-sèfer. [ìdāréjilik.

Thrift, *s.* ادارى ìdārí, ادارجيلك

Thrifty, *a.* ادارجى ìdārìji.

Thrive, *v.n.* كلشمك ghèlishmek; —ving, *a.* كلشاتلو ghèlishātli.

Throat, *s.* بوغاز bòghāz, حلقوم hùlkūm.

Throb, *s.* يورك اوينامسى yùrek-òynamassi; يارا زونقلامسى yàra-zònklamassi; —, *v.n.* اوينامق òynamak; زونقلامق zònklamak.

Throne, *s.* تخت tàkht; مسند mèssned, صدر sàdr; — of God, عرش "àrsh; —, *v.a.* تخته اوطورتمق tàkhta-òturtmak.

Throng, *s.* غلبه لق (kàlabàlìk), ازدحام ìzdìhām; —, *v.n.* اوششمك ùshushmek, قوششمق kòshushmak; غلبه لق (kàlabàlìk)-et, ازدحام ايتمك ìzdìhām-et.

Throttle, *s.* بوغاز bòghāz; —, *v.a.* بوغمق bòghmak, بوغازینی صیقمق bòghāzini-sìkmak.

Through, *pr.* دن dan; ایچندن ìchindan; — and —, یاندن یانه yàndan-yàna; —out, *ad.* باشدن باشه bàshdan - bàsha; اولندن اخرینه قدر èvvèlindan-ākhirina-kàdar.

Throw, *s.* اتم àtim; —, *v.a.* اتمق àtmak, رمی ا اندا خت ا èndākht-et, rèmy-et; — away, اتمق àtmak; اسراف ا ìssrāf-et, تلف ا tèlef-et; — off, چیقارمق chìkàrmak, دفع ا dèf''-et.

Thrust, *s.* قاقش kàkish, ایتش ìtish; دورتش dùrtush; صوقش sòkush; اورش wùrush; —, *v.a.* قاقمق kàkmak, ایتمك ìtmek; دورتمك dùrtmek; صوقمق sòkmak; اورمق wùrmak; — away, دفع ا dèf''-et, طرد ا tàrd-et.

Thumb, *s.* باش پارمق bàsh-pàrmak; —, *v.a.* پیراقلرینی پرمقله کیرلدوب یه اورسه لمك yàpraklarini - pàrmàkla - kìrlèdup-èrsèlèmek.

Thump, *s.* مشته اورشی mùshta - -wùrushu; —, *v.a.* مشته ایله اورمق mùshta-ila-wùrmak.

Thunder, *s.* کوك کورلمسی ghyùk - -ghyùrlèmèssi, رعد rà''d; —, *v.n.* کورلمك ghyùrlèmek; — bolt, یلدرم yìldirim, صاعقه sā''ika; —clap, کوکك بر کورلمسی ghyùghing - bìr - -ghyùrlèmèssi; —stroke, یلدرم yìldirim, صاعقه sā''ika; —struck, یلدرم چارپمش yìldirim-chàrpmish, صاعقه اصابت ایتمش sā''ika-issābet-ètmish; متعجب mùta''àjjib, حیران hàyrān, سرسم sèrsèm, شاشه قالمش shàsha - -kàlmish; to be — struck, قالمق kàlmak, شاشه قالمق shàsha-kàlmak.

Thursday, *s.* پنجشنبه pènjshènbih (pèrshamba), خمیس khàmīss.

Thus, *ad.* بویله bòylé, بویله جه bòylèja; بو صورتله bù-sūrètla; بو وجهله bù- -wèjhla; بو تقدیرجه bù-tàkdīrja; — far, بورایه قدر bùraya-kàdar, بورایه دك bùrayadak.

Thwart, *v.a.* ایشنی بوزمق ìshini-bòzmak, سکته ویرمك sèktè-vèrmek.

Thy, *pro. a.* ك ìng, ng; سنك sèning; —self, کندك kènding.

Thyme, *s.* ککك اوتی kèkik - òtu, ککك kèkik.

Tick, *s.* (insect) کنه ghènè; upon —, طیق طیق ا tìk-tìk-et, ویرسیه vèrèssiyè; —, *v.n.*

Ticket, *s.* کاغد kyāghid; یافته yàfta.

Tickle, *v.n.* غجقمق ghìjìkmak; —, *v.a.* غجقدرمق ghìjìkdirmak; — one's fancy, خوشنه کتمك khòshina- -ghitmek.

Tide, *s.* جذر و مد jèzr-u-mèdd; high —, مد mèdd; مد کامل mèddi-kyāmil; ebb —, جذر jèzr.

Tidy, *a.* تمیز tèmiz.

Tie, *s.* باغ bàgh; (in architecture) قوشاق kòshàk; (moral) علاقه ''àlāka, مناسبت mùnāssèbèt, [illegible] in- ti[illegible]pedimen[illegible]

مانع mānī"; —, *v.a.* باغلامق bàgh-lamak, ا عقد "àkd-et.

Tier, *s.* صره sìra ; قات kàt.

Tiger, *s.* ببر bàbr.

Tight, *a.* صيقى sìki; water—, صوكچمز sù-ghèchmàz ; air—, هوا كچمز hàwā--ghèchmàz.

Tighten, *v.a.* صيقشدرمق sìkishdirmak.

Tigris (the river), *s.* دجله dèjlé. [tùghla.

Tile, *s.* كراميد kìrémīd ; (flat) طوغله

Till, *s.* پارهٔ چكمجه‌سی pàra-chèkméjéssi; —, *v.a.* تيمارا tīmār-et, ا زراعت zìrā"àt-et, ا حراست hìrāssèt-et ; —, *pr.* ئه‌قدر a-kàdar, ئه‌دك é-dek, ئه‌دق a-dak.

Tillage, *s.* زراعت zìrā"àt.

Tiller, *s.* زراعتجی zìrā"àtji ; (of a rudder) يكه yèké.

Timber, *s.* كرسته kèresstè, احشب àhshàb, احشاب àhshāb ; — yard, كرسته‌جی دكانی kèresstèji-dùkkyāni.

Time, *s.* وقت wàkit, زمان zàmān ; هنكام hènghyām ; period of —, مدت mùddèt, دور dèvr, عصر "àssr, قرن kàrn, ايام èyyām (*pl.* of يوم yèvm, a day) ; (number in recurrence) كره kèrré, مره mèrré, دفعه dèf"à, سفر sèfsr, نوبت nùbèt ; —, *v.a.* وقت wàkit-tà'yīn-et ; ا وقتنه‌دقت wàktina-dikkàt-et; there's — enough, وقت وار دها dàhā-wàkit-vàr, وقت چوق wàkit-chòk ; from — immemorial, from — out of mind, اوته‌دنبرو ...édan-bèri, از قديم èz-kàdīm, من ...m.

Timid, *a.* قورقاق kòrkàk, اورككك ùrkek; محجوب màhjūb, اوطانور ùtànir, اوطانغيج ùtànghàch. [hijāb.

Timidity, *s.* قورقاقلق kòrkàklik, حجاب

Tin, *s.* قلای kàlay ; (in sheets) تنكه tènéké ; —, *v.a.* قلايلمق kàlaylamak.

Tincture, *s.* (medicinal) روح rūh ; (slight mixture) قوقو kòkv, شائبه shā'ibé ; —, *v.a.* جزئيجه بر رنك ويرمك jùz'īja-bìr-rènk-vèrmek.

Tinder, *s.* قاو kàw *or* kàv ; — box, چقماق كيسه‌سی chàkmàk-kèyséssi.

Tinge, *v.a.* جزئيجه بر رنك ويرمك jùz'īja-bìr-rènk-vèrmek, ا تلوين tèlvīn--et, بويامق bòyamak.

Tinker, *s.* چنكانه (chìnghèni, a gipsy) ; —, *v.a.* قباجه‌تعمير ا kàbaja-tà"mīr--et.

Tinman, *s.* تنكه‌جی tènékéji. [

Tinsel, *s.* شماته تلی shàmata-tèli.

Tint, *s.* چشيد chèshid, رنك rènk, لون

Tiny, *a.* اوفاجق ùfàjèk. [lèvn.

Tip, *s.* اوج ūj, ديه (tèpé) ; بخشش bàkhshish ; —, *v.a.* ويرمك vèrmek, اتمق àtmak ; —, *v.n.* بخشش ويرمك bàkhshish-vèrmek ; — up, بر اوجنی قالدرمق bìr-ùjùni-kàldirmak ; — off, — over, *v.n.* دوريلوب دوشمك dèvrilip-dùshmek ; —, *v.a.* دويروب دوشورمك dèvirip-dùshurmek.

Tipple, *s.* ايچكی ìchki ; —, *v.n.* ايچمك ìchmek, چاقمق chàkmak.

Tippler, *s.* بكری bèkrī.

Tipstaff, *s.* قواص kàvwàss. [(sàr-).

Tipsy, *a.* كيف kèyf, سرخوش sàrkhòsh

Tire, *s.* (of a wheel) چنبر ch...

Tiresome, *a.* مناسبتسز mùnāssébètsiz; اوصانج ویرر ùssànj-vèrir, اوصاندرر ùssàndirir; آدملك جاننی صیقار àdam-*ing*-jānini-sikar.

Tissue, *s.* قماش kùmāsh, نسج nèssj.

Tithe, *s.* عشر ùshr (*pl.* اعشار à"shār), اوندلق òndalik.

Title, *s.* (of honour) لقب làkab (*pl.* القاب èlkāb), عنوان ùnwān; (right) حق hàkk; (deed) سند sèned, حجت hùjjèt.

Tittle-tattle, *s.* دیدی قودی لاقردیسی dèdi-kòdu-làkirdissi.

To, *pr.* ئه é, *a*; ئه‌قدر é-kàdar; ئه‌طوغری é-dòghru; ایچون ìchin; —day, بوکون bù-ghyùn; —night, بوکیجه bù-ghèyjé, بو اوکمزدکی کیجه bù-ùngumuzdéki-ghèyjé; —morrow, یارین yàrin.

Toad, *s.* قره قوربغه kàra-kùrbagha, اودلو بغه òdlu-bàgha; — stool, زهرلو منتار zèhirli-màntar.

Toady, *v.a.* مداهنه‌ا mùdāhéné-et.

Toadyism, *s.* مداهنه mùdāhéné.

Toast, *s.* اکمك قزارتمسی èkmek-kìzàrtmassi; عشقنه شراب ایچلان "àshkina-shàrāb-ìchilmn-kìmèssné; —, *v.a.* قزارتمق kìzàrtmak; عشقنه‌شراب‌ایچمك "àshkina-shàrāb-ìchmek.

Tobacco, *s.* تتون or توتن tùtun, دخان dùkhān.

Tobacconist, *s.* توتونجی tùtunju.

Toe, *s.* پرمق pàrmak, ایاق پرمغی àyak-pàrmaghi.

Together, *ad.* برابر bèrābèr, برلکده bìrlikda; بریره bìr-yèra; بریرده bìr-yèrda; جمعاً jèm"àn; جمیعاً jèmi"àn.

Toil, *s.* ایش ìsh, رنج rènj, کلفت kyùlfèt, مشقت mèshàkkàt; —s, *s. pl.* طوزاق tùzàk; —, *v.n.* چالشمق chàlishmak, چبالمق chèbàlmak, ایشلمك ìshlémek.

Token, *s.* نشان nìshān, اشارت ìshāret, علامت "àlāmèt; (of remembrance) برکذار bèrghyuzār.

Tolerable, *a.* چکلور chèkilir, تحمل اولنور tàhàmmul-òlunur; اب ایوجه èp-ìyija.

Tolerance, Toleration, *s.* تحمل tàhàmmul, حلم hàzm, مساعده mùsā"adé.

Tolerate, *v.a.* مساعده‌ا mùsā"adé-et, تجویزا tèjvīz-et, قبول‌ا kàbūl-et, چکمك chèkmek.

Toll, *s.* باج bàj, قپو ویرکوسی kàpi-vèrghissi, مروریه mùrūrìyyé; —, *v.a.* (a bell) چالمق chàlmak; —, *v.n.* چالنمق chàlìnmak.

Tomato, *s.* طوماته dòmāta.

Tomb, *s.* مزار mèzār, قبر kàbr, لحد làhd; تربه tùrbé; — stone, مزار طاشی mèzār-tàshi.

Tomfool, *s.* دالقاوق dàl-kàwuk.

Tomfoolery, *s.* مسخره‌لق màsakhèralik.

Ton, *s.* طونلاته tònélàta.

Tone, *s.* سس sèss; پردە pèrdé; (of muscle, &c.) قوت kùvvèt.

Tonga, *s. pl.* ماشه màsha. [zàbān.

Tongue, *s.* دل dil, لسان lìssān, زبان

Tongue-tied, *a.* دلی طوتلمش dìli-tùtul-

Tonic, *s.* مقوی mùkàvvī. [mush.

Tonnage, *s.* كمينك طونلاتەسی ghèminin--tònélàtæsi.

Too, *ad.* (also) دخی dàkhi, دە da, كذلك kèzālik; (more than needful) حد لزومدن زيادە hàddi-lìzūmdan--zìyādé. (This particle is not in use in Turkish; the simple adjective fulfils its function. *Vid.* Grammar.)

Tool, *s.* الت ālet (*pl.* الات ālāt); —s, *s. pl.* ادوات èdæwāt, اداوات èdāwāt, اوادانلق àwadænlìk, طاقم tàkim.

Tooth, *s.* ديش dìsh, سن sìnn (*pl.* اسنان èssnān), دندان dèndān, دندانه dèndānè; —pick, خلال khìlāl, ديش قارشدرجق dìsh-kàrìshdìræjak.

Top, *s.* اوست ùst, يوقاری yùkàrì, فوق fèvk, بالا bālā; (summit) دپه (tèpé), زروە zìrvé; (of a mast) چناقلق chànaklìk; (plaything) فرلداق fìrìldàk; —, *a.* اوستدەكی ùstdèki, اوستندەكی ùstundèki; — mast, غابيەچبوغی ghàbìya-chìbùghu; — sail, غابيه ghàbiya; —most, الك èng-yùkàriki, الك يوقاريكی èng-yùkàridéki.

Topaz, *s.* زبرجد zèberjèd (?), صاری ياقوت sàrì-yākūt.

Topgallant, *a.* بابا فنغونك bàba-fìngonìn.

Topic, *s.* مادە māddé.

Topography, *s.* خريطەتفصيلاتی khàrìta--tàfsìlàti; تفصيلات زمين tàfsìlàti--zèmìn. [زيروزبر zìr-u-zèbur.

Topsy-turvy, *ad.* الت اوست àlt-ùst,

Torch, *s.* مشعله mèsh"àla (màshala).

Torment, *s.* اذيت èzìyyèt; —, *v.a.* اذيت ا اذيت èzìyyèt-et; اذيت ويرمك èzìyyèt-vèrmek.

Tornado, *s.* قصرغه kàssìrgha.

Torpedo, *s.* تورپيل tòrpīl.

Torpid, *a.* اويشق ùyushuk, اويشمش ùyushmush, جانسز كبی jānsìz-ghìbi.

Torpor, *s.* اويشقلق ùyushukluk.

Torrent, *s.* سيل sèyl (sèl); حيزلو اقان صو hìzli-àkan-sù.

Torrid, *a.* حار hārr; — zone, منطقه حاره màntìka'i-hārré.

Tortoise, *s.* قاپلو بغه kàpli-bàgha (kàplìmbagha); — shell, بغه bàgha.

Torture, *s.* اذيت èzìyyèt, شكنجه shìkènjé, اسكنجه ìskènjé; —, *v.a.* اذيت ا اذيت èzìyyèt-et, اسكنجه ا اسكنجه ìskènjé--et, اويقوسز براقمق ùykusuz--bràkmak.

Toss, *s.* اتش àtish, فرلادش fìrlàdish; —, *v.a.* اتمق àtmak, فرلاتمق fìrlatmak; —, — about, *v.n.* صچرامق sìchramak, فرلامق fìrlamak, اتلمق àtilmak; (waves) قبارمق kàbarmak.

Total, *s.* يكون yèkyūn, طوپ tòp, مجموع mèjmū"; —, *a.* كلی kyùllī; مجموع mèjmū".

Totter, *v.n.* سندرلمك sèndìrlámek, يقله جق yìkìlæjak-dì.

Touch, *s.* دوقنش dòkunùsh; (sen-

of) قوت لمسه kùvvèti - lāmissé; last —, صوك ال sòng-èl; (tincture) قوقو kòku, شائبه shā'ibé, اثر èssır; —, *v.a.* دوقنمق dòkunmak, ال سورمك èl-sùrmek, ال اورمق èl-wùrmak; متصل او mùttèssil-òl, ملاصق او mùlāssik-òl; دكمك dèghmek; بتشمك bìtishmek; ياپشمق yàpishmak; (move the heart) قلبنه رقت كتورمك kàlbina-rìkkàt-ghètirmek, يموشاتمق yìmushatmak; — upon (in speaking) اكدروب كچمك àngdirip-ghèchmek; — hole, فاليه fàlya, فاليه دليكى fàlya-dèlighi; —stone, محك màhèkk (mèhènk, mèhènk-tàshi); —wood, قاو kàw *or* kàv.

Tough, *a.* سرت sèrt; قوپمز kòpmàz; قتى kàti, كسلمز kèssilmàz; (difficult) كوچ ghyùch, چتين chètin; (of endurance) جانى پك jāni-pèk.

Tour, *s.* جزئى بر سياحت jùz'ī-bir-sèyāhàt. [ìchin-gìden-sèyyāh.

Tourist, *s.* ذوق ايچون كيدن سياح zèvk-

Tournament, *s.* مزراق اويونى mìzrak-òyunu.

Tow, *s.* بياض استوپى bèyāz-òstùpu, كتان فضلهسى kètan-fàzlassi; قتيق kìtìk; —, *v.a.* يدكه المق yèdégha-àlmak, چكمك chèkmek; — rope, پلامار pàlamār; — line, يدك ايپى yèdek-ìpi.

Toward, Towards, *pr.* طوغرى ئه a-dòghru, طوغرى طرفنه tàrafina-dòghru, طوغرى جهتنه jìhètina-dòghru.

Towel, *s.* حاولو hàwli; پشتمال pèshtamāl, فوطه fùta.

Tower, *s.* قله kùllé *or* قوله kùlé; (in town walls) برج bùrj; —, *v.n.* يوكسلمك yùkselmek.

Town, *s.* قصبه kàssaba, شهر shèhr, مملكت mèmlékèt, محروسه màhrūssa, محميه màhmìyyé, مدينه mèdīné.

Town-clerk, *s.* شهرك دفتر امينى shèhirin-dèftır-èmini. [-mùnādissī.

Town-crier, *s.* شهرك منادیسى shèhirin-

Town-hall, *s.* شهر قوناغى shèhir-kòna-

Townsman, *s.* همشهرى hèm-shèhrī. [*ghi.*

Toy, *s.* اويونجق òyunjàk; —, *v.n.* اويناشمق òynamak, اويناشمق òynashmak, ايلنمك èylınmek.

Trace, *s.* ايز ìz, نشانه nìshāné, نشان nìshān, اثر èssır; (of harness) قوشم قايشى kòshum-kāyishi; —, *v.a.* ايزلمك ìzlémek, اثارينه تتبعا āssārina-tètèbbu"-et; (on paper) چيزمك chìzmek, رسما rèssm-et; ياغلو كاغدى المق yàghli-kyāghida-àlmak; سلكمك sìlkmek; ايسلو كاغد ìsli-kyāghid-ila-chìzmek; ايله چيزمك جامدى jàmda-chìzmek.

Track, *s.* ايز ìz; بللو بللوسز پيادە يولى bèlli-bèllissiz-piyāda-yòlu; —, *v.a.* قردن يدك ايله چكمك kàradan-yèdek-ìla-chèkmek.

Tract, *s.* ناحيه nāhìyyé, الكا (ùlké); (book) رساله rìssālé, جزء jùz'.

Tractable, *a.* مظلوم màzlùm, سوزدكر sòz-(dīnır), منقاد mùnkād.

Trade, *s.* صنعت sàn''at, حرفت hìrfèt; الش ویرش àlish-vèrish, تجارت tìjāret, اخذ وعطا àkhz-u-''àtā, داد وستد dād-u-sìtèd; —, *v.n.* الش ویرش àlish-vèrish-et, تجارت tìjāret-et; —sman, دکانجی dùkkyānji, بازرگان bàzirghyān, اصناف èssnāf.

Tradition, *s.* حدیث hàdīss, حدیث شریف hàdīssi-shèrif; روایت rìwāyet; —al, *a.* منقول mènkūl, مروی mèrvī.

Traffic, *s.* الش ویرش àlish-vèrish, تجارت tìjāret; (on a road) کلن کچن ghèlɪn-ghèchɪn; اشلکلك ishleklik; having much —, اشلك ìshlèk; —, *v.n.* الش ویرش àlish-vèrish-et; تجارت tìjāret-et.

Tragedy, *s.* عاقبتی وخیم اولان وقعه ''ākìbéti-wàkhīm-òlan-wàk''à.

Train, *s.* اوزون اتك ùzun-ètek, ذیل zèyl (*pl.* اذیال èzyāl), دامن dāmɪn; (suite) اتباع طاقمی ètbā''-tàkimi, خدم khàdem, حشم hàshem; (of powder) یملمه yèmlémé; فتیل fìtil; سجوق sùjuk; (series) سره sìra, الای àlay, سورو sùru; (of guns) طوپلر tòplar; siege —, محاصره mùhāssara-tòplari; —, *v.a.* تعلیم tà''līm-et; تربیه tèrbìyyé-et; (a tree) دالللرینی بر رسمه قومق dàllarini-bìr-rèssma-kòmak; — on, *v.n.* اوزامق ùzamak, سورمك sùrmek, بتمامك bìtmamek.

Traitor, *s.* دولت خائنی dèvlet-khā'ini, دولتنه خائن dèvlètina-khā'in.

Traitress, *s.* خائن قاری khā'in-kàri.

Trample on, *v.a.* چینمك chīnémek, ایاق باصمق àyak-bàssmak; — under foot, ایاق التنه المق àyak-àltina-àlmak.

Tranquil, *a.* راحت rāhat, اسوده āssūdé, ساکن sākin; مأمون mè'mūn.

Tranquillity, *s.* راحت rāhat, اسایش āssāyish, سکونت sùkyūnèt, امنیت èmnìyyèt.

Tranquillize, *v.a.* تأمین tè'mīn-et.

Transaction, *s.* وقعه wàk''à, سرگذشت sèr-ghyùzèsht; معامله mù''āmélé.

Transcribe, *v.a.* عینی یازمق ''àynini-yàzmak, صورتنی یازمق sūrètini-yàzmak, صورتنی المق sūrètini-àlmak, صورتنی چیقارمق sūrètini-chìkàrmak, نسخه سنی یازمق nùsskhassini-yàzmak, استنساخ ایت ìsstinsākh-et.

Transfer, *v.a.* نقل ایت nàkl-et, دور ایت dèvr-et, چویرمك chèvirmek, کچورمك ghèchirmek.

Transform, *v.a.* بشقه هیئته قومق bàshka-hèy'èta-kòmak.

Transgress, *v.n.* قباحت ایت kàbāhat-et, جنحه ایت jùnhà-et; کناه ایت ghyùnāh-et; —, *v.a.* تخطی ایت tàkhàtti-et, تجاوز ایت tèjāvuz-et; خلافنده حرکت ایت khèlāfinda-hàrékèt-et.

Transgression, *s.* خطا khàtā, جنحه jùnhà, جرم jùrm, قباحت kàbāhat, کناه ghyùnāh, معصیت mà''sìyyèt.

Transient, *a.* سورکسز sùreksìz, قرارسز kàrārsìz, بیقرار bīkàrār, زائل zā'il, فانی fānī.

Transit, *s.* مرور mùrūr.

Translate, *v.a.* ترجمه ایت tèrjumé-et, چویرمك chèvirmek, نقل ایت nàkl-et.

Translation, *s.* ترجمه tèrjumé; نقل nàkl.

Translator, *s.* مترجم mùtèrjim, ترجمان tèrjumàn.

Transmigration, *s.* تناسخ tènàssukh.

Transmission, *s.* نقل nàkl, ارسال irsāl, ایصال īsāl; امرار imrār; مرور mùrūr.

Transmit, *v.a.* يوللامق yòllamak, كوندرمك ghyòndèrmek, ارسال irsāl-et, ایصال īsāl-et; كچورمك ghèchirmek, امرار imrār-et, واسطه ile مروری wàssita'i-mùrūru-òl. [bèrrāk.

Transparent, *a.* شفاف shèffāf, براق

Transpire, *v.n.* سزلمك sèzilmek, دویلمق dòyulmak, شیوع بولمق shòyū"--bòlmak.

Transport, *s.* (ship) عسكر كمیسی "àsskèr-ghèmissi; (convict) سورگون sùrghyun-àdam ادم; منفی mènfī; (excessive sensation) فرط fìrt, افراط ìfrāt; (ecstasy) وجدان vìjdān; (carriage) نقل nàkl; —, *v.a.* (a criminal) سورمك sùrmek, سورگون sùrghyun-et, نفی nèfy-et; (carry) طاشیمق tàshimak, كوترمك ghyòtur-mek, نقل nàkl-et; (cause joy) سولندرمك sòvindirmek.

Transportation, *s.* سورگون sùrghyun, نفی nèfy, جلا jìllā, اجلا ìjlā; place of —, منفی mènfī *or* mènfà.

Transylvania, *s.* اردل ولایتی èrdèl-vìlāyèti.

Trap, *s.* طوزاق tòzàk, دام dām; — door, باجه bàja.

Trash, *s.* بوق bòk; صاچمه sàchma; (idle talk) هرزه hèrzé.

Travel, *s.* سیاحت sèyāhàt; سفر sèfìr, —, *v.n.* سیاحت ایمك sèyāhàt-et, سفر ایمك sèfìr-et, كزمك ghèzmek, یولجیلق ایمك yòljuluk-et. [نورد nèvèrd.

Traveller, *s.* سیاح sèyyāh, یولجی yòljʊ,

Traverse, *v.a.* یاندن یانه كچمك yàndàn--yàna-ghèchmek; باشدن باشه كزمك bàshdàn-bàsha-ghèzmek; (impede) منع ایمك mèn"-et, مانع اولمق māni"-òl, بوزمق sèktè-vèrmek, سكته ویرمك bòzmak. [tàbla.

Tray, *s.* تپسی tèpsi, سینی sìni, طبله

Treacherous, *a.* (person) خائن khā'ìn; (act) خائنانه khā'ìnānè; to have a — memory, چابك اونوتمق chàbìk--ùnutmak, خاطرده شی طوتمامق khā-tirda-shèy-tùtàmamak. [khā'ìnlìk.

Treachery, *s.* خیانت khìyānet, خائنلق

Treacle, *s.* بكمز bèkmez, پتمز pètmez.

Tread, *v.a.* ایاق باصمق àyak-bàssmak.

Treason, *s.* دولته ایدیلن خیانت dèvlétè--èdilèn-khìyānèt.

Treasonable, *a.* دولته خیانت نوعندن dèvlèta-khìyānèt-nèv"inden.

Treasure, *s.* مال māl, پاره (pàra), اقچه àkcha; (hidden) دفینه dèfinè, خزینه khàzīnè (hàzna); (in affection) ایكی كوز iki-ghyòz, جكر جگركوشه jìgìr, jīgìr-kyòshé; (in estimation) چوق ایشه یارار شی chòk-ìshe-yàrar-shèy; — up, *v.a.* صاقلامق sàklamak, حفظ ایمك hìfz-et. [nædār).

Treasurer, *s.* خزینه دار khàzīnèdār (hàz-

Treasury, *s.* خزینه khàzīnè; مالیه نظارتی mālìyyè-nàzārèti; مالیه قپوسی mālìyyè-kàpissi.

Treat, *s.* ضيافت zìyāfèt; ايلانجه èylɪnja; —, *v.a.* (use) قوللانمق kùllanmak, معامله mù"ɑmélé-et; (a sick person) باقمق bàkmak, معالجه mù"ālèjé-et; (feast) ضيافت ويرمك zìyāfèt-vèrmek; (pay for) پارەسنی ويرمك pàrassini-vèrmek; —, *v.n.* (on a subject) بحث bàhss-et; (negotiate) مكالمه mùkyālémé-et.

Treatise, *s.* رساله rìssālé. [mù"ālèjé.

Treatment, *s.* معامله mù"āmélé; معالجه

Treaty, *s.* معاهده mù"āhédé, عهد "àhd; عهدنامه "àhd-nāmé.

Treble, *s.* اوچقات ùch-kàt; (voice) اينجه سس ìnja-sèss, قاریسسی kàri-sèssi; —, *v.a.* اوچقاتلا ùch-kàt-et; —, *v.n.* اوچقاتلو ùch-kàt-òl.

Tree, *s.* اغاج àghaj, شجر shèjɪr, درخت dìràkht; — nail, قويليه kàvìlya; cross—, قورچته kùrchèta.

Tremble, *s.* دترەمه (tìtrémé), لرزه lèrzé, رعشه rà"ahé; —, *v.n.* دترەمك (tìtrémek), لرزان اول lèrzān-òl; —bling, لرزان lèrzān, لرزەناك lèrzénāk, رعشەدار rà"ahédār.

Tremendous, *a.* مهيب mùhīb, مدهش mùdhìsh; چوق chòk, پك pèk.

Trench, *s.* خندق (hèndek); مترس mè-tériss; —, *v.a.* ايكی اوچ بل درينلكنده ìki-ùch-bèl-dèrinlighinda-kàzmak; — round, خندق چويرمك (hèndek)-chèvirmek; — upon, تجاوز ايلمك tèjāvuz-et, الاوزاتمق èl-ùzàtmak.

Trespass, *s.* جنايت jìnāyet; جنحه jùnhà, كناه ghyùnāh; —, *v.n.* جنايت ايلمك jìnāyet-et, كناه ايلمك ghyùnāh-et; — on one, — on one's time, اشغال ايلمك ìshghāl-et, تعجيز ايلمك tà"jīz-et, تصديع ايلمك tàssdī"-et, باش اغرتمق bàsh-àghrìtmak.

Trevet, *s.* صاج اياق sàj-àyak.

Trial, *s.* (experiment) دنەيش dènéyīsh, تجربه tèjrubé; (by law) دعوى dà"wà, محاكمه mùhākémé; on —, *a.* مخير mùkhàyyɪr.

Triangle, *s.* مثلث mùssèllèss.

Triangular, *a.* مثلث شكلنده mùssèllɪss-shèkilindà.

Tribe, *s.* قبيله kàbīlé (*pl.* قبائل kàbā'il), عشيرت "àshīrèt (*pl.* عشائر "àshā'ir), ايل īl (*pl.* ايلات īlāt); (of Israel) سبط sèbt (*pl.* اسباط èssbāt).

Tribulation, *s.* محنت mìhnèt.

Tribunal, *s.* محكمه màhkémé, حاكم حضورى hākim-hùzūrɪ.

Tributary, *a.* خراجكذار اولان khàrāj-ghyùzār-òlan. [khàrāj, جزيه jìzyé.

Tribute, *s.* ويركو vìrghyu *or* vèrghi, خراج

Trick, *s.* اويون òyun; حيله hīlé; (custom) خوى khūy; —, *v.a.* اويون ايلمك òyun-et, الدانمق àldatmak.

Trickery, *s.* حيله hīlé. [-àkmak.

Trickle, *v.n.* اينجه اينجه اقمق ìnja-ìnja-

Trifle, *s.* صاچمه sàchma, اويون òyun, لاشی مقوله‌سی lā-shèy-màkūlèssi; جزئی شی jùz'ī-shèy, —, *v.n.* اوينامق òynamak, صاچمه صاچمه ايلمك sàchma-et, دليلك دليلك dèlilik-et; —fling, *a.* جزئی jùz'ī; —, *s.* صاچمه sàchma, دليلك dèlilik; —fler, دلی dèli.

Trigger, *s.* تتك tètik.

Trigonometry, *s.* علم مثلثات "ilmi-mùssèllɛssāt.

Trim, *s.* (of a vessel) دنك dènk; (of clothing) قيافت kiyāfèt; —, *a.* بچملو bichimli; —, *v.a.* دوزلتمك dùzèltmek; دنكلا dènk-et, دنكنى dènghini-dùzèltmek.

Trimming, *s.* خرج khàrj, قيطان (ghàytān); (moral) مواضعه mùwɪza"à.

Trinity, *s.* اقانيم ثلاثه àkānimi-sèlāsé.

Trip, *s.* (slip) اياق قپانمسى àyak-kàpanmassi; (moral) خطا khàtā; (excursion) كزمه ghèzma, طولاشمه dòlashma; —, *v.n.* اياغى قپانمق àyaghi-kàpanmak; خطا ا khàtā-et; — up, *v.n.* اياغى قپانوب دوشمك àyaghi-kàpanip-dùshmek; —, *v.a.* دوشورمك dùshurmek.

Tripe, *s.* اشكنبه ìshkènbé.

Triple, *s.* اوچقات ùch-kàt; —, *v.a.* اوچقاتلا ùch-kàt-et; —, *v.n.* اوچ قات او ùch-kàt-òl.

Tripoli, *s.* (town in Barbary) طرابلوس غرب tàràbàlūsi-ghàrb; —, (town of Syria) طرابلوس شام tàràbàlūsi-shām.

Triturate, *v.a.* ازمك èzmek, سحقلا sàhk-et.

Triumph, *s.* غلبه ghàlébé, نصرت nùsarèt; (procession) الاى àlay; —, *v.n.* غالب او ghālib-òl; —, — over (exult) اوكنمك ughènmek, تفاخرا tèfākhur-et.

Triumphant, *a.* غالب ghālib.

Trivial, *a.* صاچمه sàchma, جزئى jùz"ī.

Triviality, *s.* صاچمه لق sàchmalik; جزئيلك jùz"ilik.

Troop, *s.* سورى sùru, طاقم tàkim, الاى àlay; (of cavalry or horse-artillery) بلوك bàluk; —, *v.n.* طوپلانمق tòplanmak; —s, *s. pl.* عسكر "àskɛr.

Trooper, *s.* سوارى نفرى sùwāri-nèfɛri.

Trophy, *s.* ظفرك علامتى zàfɛrin-"àlāmèti.

Tropic, *s.* مدار mèdār; — of Cancer, مدار سرطان mèdāri-sèratān; — of Capricorn, مدار جدى mèdāri-jèdī.

Trot, *s.* لنك lìnk, لنكمه lìnklémé; —, *v.n.* لنك كتمك lìnk-ghìtmek, لنكلمك lìnklémek.

Trotters, *s. pl.* پاچه pàcha; اياق àyak.

Trouble, *s.* صيقندى sìkindi, زحمت zàhmet, مشقت mèshàkkàt, اذيت èzìyyèt, (care) درد dèrd, بلا bèlā, باش اغريسى bàsh-àghrissi; — *v.a.* تعجيزا, صيقندى ويرمك sìkindi-vèrmek, تعجيز ايت tà"jīz-et; زحمت ويرمك zàhmet-vèrmek; — one's self, زحمتلا zàhmet-et; — one's self about . . . , قيدلا kàyd-et; وظيفه لا wàzīfé-et; قساوتلا kàssāvet-et.

Troublesome, *a.* صيقندى sìkindi, صيقنديلو sìkindīli, زحمت ويرر zàhmet-vèrir.

Trough, *s.* يكنه tèkné; اولق àvlàk.

Trousers, *s. pl.* پانطلون pàntalòn; شالوار shàlwar; پوطور pòtur, چاقشير [chàkshir.

Trout, *s.* الله بالق àla-bàlīk.

Trowel, *s.* ماله màla.

Truce, *s.* متاركه mùtārèké.

Truck, *s.* ال عربه‌سی èl-"àraba*ssi*; (exchange) ترانپه tràn*pa*; (of a mast) شاپقه shàpk*a*.

True, *a.* (not false) گرچك ghèrchek, صحیح sàhīh; (real) حقیقی hàkīkī; (faithful) صادق sādi*k*, وفادار wèfādār; (right) طوغری dòghru, صحیح sàhīh; (well ascertained) محقق mùhàkkàk.

Truly, *ad.* واقعا wāki"ā, حقیقت hàkīkàt, فی الحقیقه fī-'l-hàkīk*a*.

Trumpet, *s.* بورو bòru; سورنا sūrnā (zùrn*a*); —, *v.a.* اعلان ایلمك i"lān-et.

Trumpeter, *s.* بوروزن bòruzèn (-zàn).

Trunk, *s.* صندق sàndi*k*, چانطه chànt*a*; (of a tree) کتوك kyùtuk; (of the body) گوده ghyùwdé; (of an elephant) خرطوم khòrtūm.

Trunnion, *s.* مویلو mùylu.

Trust, *s.* (faith) اعتماد i"timād, امنیت èmnìyyèt; (charge) امانت èmānèt; on —, ویرهسی یه vèrèssiyé; —, *v.a.* امانة تسلیم èmānétèn-tèsslīm-et; —, *v.n.* اعتماد ایلمك i"timād-et, امنیت ایلمك èmnìyyèt-et; (in God) توكل ایلمك tèvèkkyul-et, متوكل اولمق mùtévèkkil-òl.

Trustee, *s.* متولی کبی امانتدار mùtévèllī-ghìbi-èmānètdār.

Trustworthiness, *s.* صداقت sàdākàt.

Trustworthy, Trusty, *a.* صادق sādi*k*.

Truth, *s.* (absolute) حق hàkk; (of an assertion) صحت sìhhàt, حقیقت hàkīkàt; (true speech) طوغری لاقردی dòghru-làkirdi; to speak the —, طوغری سویلمك dòghru-sùwèylémek.

Truthful, *a.* طوغری dòghru.

Truthfulness, *s.* طوغریلق dòghrulùk.

Try, *v.n.* (endeavour) چالشمق chàlìshmak, سعی ایلمك sà"y-et; غیرت ایلمك ghàyret-et; —, *v.a.* (as an experiment) باقمق bàkmak, دنه‌مك dènémek, تجربه ایلمك tèjribé-et; (as a proof) امتحان ایلمك ìmtìhān-et; (cause a great exertion) زورلمق zòrlamak; یورمق yòrmak; اوصاندرمق ùssàndìrmak; کوجنه کتمك ghyùjuna-ghìtmek.

Trying, *a.* تحملکداز tàhàmmul-ghyùdāz.

Tub, *s.* بادیه bàdiyA, کردل ghèrdèl.

Tube, *s.* بورو bòru, زوانه zìwānné; (of a water-pipe) ماریپیچ màrpich.

Tuberose, *s.* تبر tèbER.

Tubular, *a.* بورو شکلنده bòru-shèklinda, بوروکبی bòru-ghìbi.

Tuesday, *s.* صالی sàli, صالی کونی sàli-ghyùnu, ثلاثا sèlāsā, سه‌شنبه sèh-shènbih.

Tug, *s.* چکش chèkish; (ship) یدك یه‌دك vàporu; —, *v.a.* چکمك chèkmek; یدکه المق yèdéghé-àlmak.

Tuition, *s.* درس dèrss, تدریس tèdrīss, تعلیم tà"līm; تعلم tà"àllum, تحصیل [tàhsīl.

Tulip, *s.* لاله lālé.

Tumble, *s.* دوشش dùshush, یقلش yìkılish; —, *v.n.* (fall) دوشمك dùshmek, یقلمق yìkılmak; (be disarranged) بوروشمق bùrushmak, اورسه‌لنمك ùrsélènmek; —, *v.a.* دوشورمك dùshurmek, یقمق yì"

mak; بوروشدرمق bùrushdurmak, اورسه‌لتمك ùrsèlétmek.

Tumbler, s. بيوك قدح biyuk-kàdàh, صو قدحى sù-kàdàhi.

Tumour, s. شيش shish, چبان chibàn.

Tumult, s. قارشقلق kàrishàklàk; كورلدى ghyùruldu, پاطردى pàtirdi, شماته shàmata. [-(àkkalik)-fichi.

Tun, s. سكزيوز قيه‌لق فوچى sèkiz-yuz-

Tune, s. هوا hàwā; in —, اهنك àhènk, اويغون ùyghun; —, v.a. اهنك‌ا àhènk-et, اويدرمق ùydurmak.

Tunnel, s. يرالتى يول yèr-àlti-yòl, يرالتى كمر yèr-àlti-kèmer.

Tunny, s. پلامید pàlamid(?), التى‌پرمق àlti-pàrmak(?); (preserved) لاكردة lākèrda.

Turban, s. صارق sàrik.

Turbid, a. بولانق bòlànik.

Turbot, s. قالقان kàlkan, قالقان‌بالغى kàlkan-bàlighi.

Turbulent, s. (person) زوربا zòrba; (meeting) كورلديلو ghyùruldulu.

Turcoman, s. تركمن tùrkmèn.

Turcomania, s. تركمن ولايتى tùrkmèn-vilāyèti.

Turf, s. (green) چيم chìm; (peat) يرتزكى yèr-tèzèghi.

Turk, s. عثمانلو "òsmānli; ترك tùrk, ترك‌اوشاغى tùrk-ùshàghi, مسلمان mùsalimān.

Turkey, s. (fowl) هند طاوغى hìnd-tàwughu; (empire) دولت عليه dèvléti-"àlìyyé, دولت عثمانيه dèvléti-"òsmānìyyé, دولت ال عثمان dèvléti-āli-"òsmān; (territory of) ممالك محروسه mèmāliki-màhrūssa, ممالك دولت عليه mèmāliki-dèvléti-"àlìyyé, عثمانلو مملكتى "òsmānli-mèmlékéti, عثمانلو طپراغى "òsmānli-tòprāghi, عثمانلو ولايتى "òsmānli-vilāyéti (vilā'éti).

Turkish language, s. تركجه tùrkja, عثمانلوجه "òsmānlija, مسلمانجه mùsalimānja.

Turmeric, s. زردچاو zèrdéchàv.

Turmoil, s. كورلدى ghyùruldu, حارلدى hàrildi, پاطردى pàtirdi.

Turn, s. (revolution) دونش dènush, دور dèvr; (deviation) دونش dènush, صاپش sàpish, بورغاج bòrghàj, ديرسك dirsèk; (in rotation) نوبت nùbèt; (change) دونش dènush, ديكشش dighishish, تبدل tèbèddul, انقلاب ìnkālāb; فرق fàrk; —, v.s. (round) دونمك dènmek, دورا dèvr-et, دوران ا dèvérān-et; (to one side) دونمك dènmek; صاپمق sàpmak; (become) كسلمك kèsilmek, لنمك lənmek or لنمق lanmak (as a verbal termination), اولمق òlmak; (change) ديكشمك dighishmek; (as remade clothes) چويرلمك chèvirilmek; —, v.a. چويرمك chèvirmek; (cause to become) ايتمك ètmek, لتمك lətmek or لتمق lətmak (as a verbal termination); a good —, ايولك ìyilik; — about, v.a. چويرمك chèvirmek; قارشدرمق kàrishdirmak; — —, v.s. دونمك dènmek; — away, v.a. قوغمق kòghmak, دفع‌ا dèf'-et, طرد ا

tàrd-et; (the eyes, &c.) چويرمك chèvirmek; — —, *v.n.* بشقه طرفه dònmek; — back, *v.n.* كيرو دونمك ghèri-dènmek; عودت ا "àvdet-et; (on a hinge, &c.) اچلمق àchilmak; — —, *v.a.* كيرو چويرمك ghèri-chèvirmek; — down, *v.n.* (a street) صاپمق sàpmak; (a hill) انمك ènmek; (leaves, &c.) اشاغی قيوريلمق àshàghi-kìvrilmak; — —, *v.a.* صاپتمق sàpitmak; اشاغی كوندرمك àshàghi-ghyèndèrmek; قيويرمق kìvirmak, بوكمك bùkmek; — in, *v.n.* ايچرو ياتمق yàtmak; ايچرو كيرمك ìchèri-ghìrmek, ايچرو كتمك ìchèri-ghìtmek, ايچرو كلمك ìchèri-ghèlmek; — —, *v.a.* ايچرو چويرمك ìchèri-chèvirmek, ايچرو صوقمق ìchèri-sòkmak; ايچرو قيويرمق ìchèri-kìvirmak; —off, *v.a.* اتمق àtmak, دوشورمك dùshurmek; صاپتمق sàpitmak; سكدرمك sèkdirmek; (a cock) قپامق kàpamak; (water) كسمك kèssmek; (a remark) الدرمامق àldirmamak; — —, *v.n.* صاپمق sàpmak; (a projectile) سكمك sèkmek; — out, *v.n.* قالقمق kàlkmak; طيشارى چيقمق dìshàri-chìkmak, طيشارى اوغرامق dìshàri-òghramak; (prove) چيقمق chìkmak; (the weather) لشمك lèshmek (as a verbal termination); — —, *v.a.* چيقارمق chìkàrmak; — over, *v.n.* دونمك dènmek; دوريلمك dèvrilmek; — —, *v.a.* چويرمك chèvirmek, دويرمك dèvirmek; (in charge) دورا dèvr-et; (refer) حواله ا hàwālé-et, احاله ا ìhālé-et; (in one's mind) دوشونمك dùshunmek, طاشنمق tàshinmak, مطالعه "mùtàla"à-et; (disappoint) اميدينی بوزمق ùmīdini-bòzmak; — up, *v.n.* چيقمق chìkmak, ظهورا zùhūr-et, پيدا او pèydā-òl; قالقمق kàlkmak; اچلمق àchilmak; يوقاری دونمك yùkàri-dènmek; — —, *v.a.* يوقاری چويرمك yùkàri-chèvirmek; اشمك èshmek, قازمق kàzmak; قالدرمق kàldirmak; اچمق àchmak.

Turnip, *s.* شلغام *or* شلغم shàlghàm.

Turnkey, *s.* زندانجی zìndānji.

Turnpike, *s.* قپو kàpi.

Turpentine, *s.* ترمنتی tàrmènti; spirits of —, نفت ياغی nèft-yàghi.

Turquoise, *s.* فيروزه طاشی fìrūzé-tàshi.

Turret, *s.* قوله كولجك, قوله كولجك kùlé, kùléjik.

Turtle, *s.* دكزقاپلوبغه سی dèngiz-kàplibàghassi (kàplim-); — dove, قمری kùmru.

Tuscan, *a.* توسقانه لو Tòsscànali. [

Tuscany, *s.* توسقانه ولايتی Tòsscànavilāyèti. [

Tusk, *s.* ازو àzi, ديش dìsh.

Tutor, *s.* خواجه khòja; —, *v.a.* اوكرتمك àghrètmek, تعليم ا tà"lìm-et.

Twaddle, *s.* بوش لاقردی bòsh-làkìrdi.

Tweezers, *s.* جمبز jìmbiz.

Twelve, *a.* اون ايكی òn-ìki; —month, يل yìl, سنه sènè, سال sāl.

Twenty, *a.* يكرمی yìghirmi, عشرون "ìshrūn, عشرين "ìshrīn, بيست bìsst.

Twice, *ad.* ايكی كره ìki-kèrrè, دفعه

iki-dèf'à, ایکی نوبت iki-nùbèt, ایکی‌سفر iki-sèfər. [چبوق chibùk.

Twig, *s.* دال dal, اینجه‌دال inja-dal,

Twilight, *s.* (morning) اورطه‌لق‌اغارمسی òrtalik-ɣarmasi, فجر fèjir, شفق shàfak; (evening) صولر قرارمسی sùlar-kararmasi, اورطه‌لق قرارمسی òrtalik-kararmàssi. [*pl.* ایکز ikiz.

Twin, *s.* ایکز ikiz, توأم tèv'àm; —s,

Twine, *s.* سجیم sijim; —, *v.n.* صارلمق sarilmak, طولاشمق dòlashmak; —, *v.a.* طولاشدرمق dòlashdirmak, صارمق sarmak. [بوکلمك bùkyulmek.

Twist, *v.a.* بوکمك bùkmek; —, *v.n.*

Two, *a.* ایکی iki, اثنین issnèyn, دو dù.

Type, *s.* (model) نمونه nùmùnè; (for printing) حرف hàrf (*pl.* حروفات hùrùfàt); in —, مرتب mùrèttèb, ترتیب‌اولنمش tèrtīb-òlunmush.

Typhus, *s.* قره‌حما kàra-hùmmà, تیفو tifo.

Typographer, *s.* باصمه‌جی bàssmaji.

Typography, *s.* حروفات باصمه‌سی hùrùfàt-bàssmassi.

Tyrannical, *a.* ظالمانه zālimānè, ظلمکارانه zùlumkyārānè.

Tyranny, *s.* ظلم zùlm, تعدی tà''àddī, غدر ghàdr, جفا jèfā.

Tyrant, *s.* ظالم zālim, غدار ghàddār, جفاکار jèfākyār; سفاك sèffāk, خونریز khūnrīz.

Tyro, *s.* عجمی 'àjèmī, مبتدی mùbtèdī.

U.

Udder, *s.* مه‌مه mèmè. [kèrihu-'l-mànzar.

Ugly, *a.* چرکین chìrkin, کریه‌المنظر

Ulcer, *s.* یاره yàra.

Ultimate, *a.* صوك sòng.

Umbrage, *s.* اغبرار ighbirār.

Umbrageous, *a.* کولکه‌لك ghyòlghèlik.

Umbrella, *s.* شمسیه shèmsiyyè.

Umpire, *s.* حکم hàkəm; to act as —, حکم‌ا حکم hùkm-et, دعوایی‌فصل‌ا dà''wàyi-fàssl-et.

Unable, *a.* عاجز مقتدر دکل mùktèdir-dighil, الندن‌کلمز àlindən-ghèlməz, ''àjiz. [mish.

Unaccustomed, *a.* الشمامش àlishma-

Unadvisable, *a.* مناسبتسز mùnāssèbètsiz.

Unanimity, *s.* اتفاق ارا ittifāki-ārā.

Unanimous, *a.* متفق mùttèfik, متحد الارا mùttàhidu-'l-ārā, یکزبان yèkzəbān.

Unarmed, *a.* سلاحسز silāhsiz; (ship or battery) طوپسز tòpsuz. [zərūrī.

Unavoidable, *a.* ناچار nāchār; ضروری

Unawares, *ad.* علی‌الغفله ''àlé-'l-ghàflè.

Unbecoming, *a.* یاقشمز yàkishməz, یاقشقسز yàkishiksiz, بد bèd, چرکین chìrkin. [کفر kyùfr, جهالت jàhālet.

Unbelief, *s.* عدم‌ایمان ''àdèmi-īmān,

Unbeliever, *s.* غیرمؤمن ghàyri-mù'min, کافر kyāfir, کاور ghyàwr, جاحل jāhil.

Unbend, *v.a.* (a bow) یایك‌کریشنی yàying-kirishini-chìkàrmak; (sails) اشاغی‌المق àshàghi-àlmak; —, *v.n.* اچلمق àchìlmak. [àchmak.

Unbind, *v.a.* چوزمك chòzmek, اچمق

Unbounded, *a.* حدسز bīhàdd, بیکد hàddsiz, بیپایان bīpāyān.

Unburthen (one's self, one's mind), *v.n.* دردینی‌سویلمك dàrdini-sùwèylèmek.

Unbutton, *v.a.* اچمق àchmak.

Uncertain, *a.* بللوسز bèllisiz, بللو دكل bèlli-dighil, شبهه‌لو shùbhéli, مشكوك mèshkyūk.

Uncertainty, *s.* مشكوكيت mèshkyū-kiyyèt; مشكوك‌شی mèshkyūk-shèy.

Unchangeable, *a.* دائمی dā'imī, ديكشمز dìghishmàz.

Uncharitable, *a.* صدقه ويرمز sàdaka-vèrmàz; فنا شبهه ايدر fĕna-shùbhé-èdĕr. [sizlik.

Uncharitableness, *s.* انصافسزلق insāf-

Unchaste, *a.* غير عفيف ghàyri-''àfīf.

Uncivil, *a.* ترس tèrss, قبا kàba.

Uncivilized, *a.* وحشی vwàshī.

Uncle, *s.* (father's brother) عموجه ''àmuja (àmja), عم ''àmm, عمی ''àmmī; (mother's brother) دای dày. [نجس nèjiss.

Unclean, *a.* پس piss, مردار mùrdār,

Uncleanliness, *s.* پسلك pìsalik.

Uncleanly, *a.* پس piss.

Uncleanness, *s.* پسلك pìsslik.

Unclose, *v.a.* اچمق àchmak. [-sòymak.

Unclothe, *v.a.* روباسنی صويمق rùbassini-

Unclouded, *a.* بلوطسز bùlutsiz.

Uncomfortable, *a.* راحتسز rāhatsiz.

Uncommon, *a.* از بولنور àz-bùlnur, نادر nādir, نادير نادیدە nādidé, نادر كوريلور nādir-ghyùrulur.

Uncommunicative, *a.* كتوم kètūm.

Unconceivable, *a.* تصور اولنمز tàssàvur-òlunamàz. [lā-kàyd.

Unconcerned, *a.* قيدسز kàydsiz, لاقيد

Unconditional, *a.* شرطسز shàrtsiz.

Unconscionable, *a.* انصافسز insāfsiz.

Unconscious, *a.* خبرسز khàbĕrsiz, بيخبر bīkhàbĕr.

Uncorrupt, *a.* طوغری dòghru, مستقيم الاطوار mùstakīmu-'l-àtwār.

Uncover, *v.a.* اچمق àchmak, قپاغنی kàpàghini - kàldirmak, قالدرمق اورتيسنی چيقارمق àrtussunu-chì-kàrmak.

Uncreate, Uncreated, *a.* غير مخلوق ghàyri-màkhlūk, قائم بالذات kā'im-bì-'z-zāt.

Undecided, *a.* قرارسز kàrārsiz; (person) كندی عقلنی بلمز kèndi-''àklini-bìlmàz.

Under, *a.* التده اولان àltda-òlan; اشاغی رتبه‌ده اولان àshàghi-rùtbédé-òlan; اشاغيكی àshàghìki; —, *pr.* التنه àltina, التنده àltinda, التندن àltindan; تحتنه tàhtina, تحتنده tàhtinda, تحتندن tàhtindan; زيرينه zīrina, زيرنده zīrinda, زيرندن zīrindan; دن اشاغی dan-àshàghi; دن اكسك dan-èksik; — age, چوجق chòjuk, صبی sàbī. [چيك قالمش chìgh-kàlmish.

Underdone, *a.* ازپشمش àz-pìshmish,

Undergo, *v.a.* كرفتار او ghìriftār-òl, دوچار او dùchār-òl, مبتلا او mùbtélā-òl; طوتلمق tùtulmak; اولمق òlmak.

Underhand, *a.* كيزلو ghìzli, صاقلو sàkli, خفی khàfī; —, *ad.* التنده ال àl-àltinda.

Undermine, *v.a.* التنی قازمق àltini-kàzmak; (a person) ايادرمق ایاغنی àyaghini-kàydirmak.

Unheard of, *a.* اشیدلمامش ishìdilma-mish, غیرمسموع ghàyri-mèsmū".

Unhoped for, *a.* اومیلمامش ùmulmamish; مأمولدن زیاده mè'mūldan-zìyādé.

Unhorse, *v.a.* اتندن‌دوشورمك àtindan--dùshurmek (*or* اتدن àtdan).

Unhurt, *a.* اینجینمامش injinmamish.

Uniform, *a.* منتظم mùntazàm, برسیاقده bìr-sìyākda; —, *s.* اونیفورمه ùnifòrma, رسم‌البسه‌سی rèsm-èlbisasi, نظام‌روبه‌سی nìzām - rùbasi, عسکر روبه‌سی "àskar-rùbasi.

Uniformity, *s.* مطابقت mùtābakàt.

Uniformly, *ad.* دائما dā'imā; شاشمیه‌رق shàshmayarak; نظام اوزره nìzām--ùzéra.

Unimportant, *a.* غیرمهم ghàyri-mùhìmm.

Unincumbered, *a.* هر نوع بار و مانعدن خالی hàr - nèv"i - bār-ū-māni"dan--khāli; بورجسز bòrjsiz.

Uninhabitable, *a.* خیرسز khàyrsiz, غیر قابل‌سکنی ghàyri-kābili-sùknà.

Uninhabited, *a.* غیرمسکون ghàyri--mèskyūn, بوش bòsh. [-màssūn.

Uninjured, *a.* ضرردن مصون zàrardan-

Unintelligible, *a.* اکلاشلمز ànglashīlmàz (ànnàsh-). [-nèv"indan.

Unintentional, *a.* قصا نوعندن kàzā-

Unintentionally, *ad.* عن غیر قصد "àn--ghàyri-kàsdin.

Uninterrupted, *a.* اراسی یوق àrassi-yòk; —ly, *ad.* ارا ویرمیه‌رك àra-vèrméyérek, اردی‌اراسی‌اولمیه‌رق àrdi-àrassi-òlmayarak, بلا فاصله bìlā - fāssìla, لا ینقطع lā-yànkàts".

Union, *s.* اتحاد ìttìhād; جمع jèm", تجمع tèjèmmu", اجتماع ijtimā", برایه کلش bìr - àraya - ghèlish; قارشش kàrishish, قاتشمه kàtishma, مزج mèzj, امتزاج ìmtizāj; تزوج tèzèvvuj, ازدواج izdivāj.

Unit, *s.* فرد fèrd.

Unitarian, *s.* موحد mùwàhhid, اهل توحید èhli-tèvhīd.

Unite, *v.s.* برلشمك bìrlèshmek; برلکده‌او bìrlikda-òl, اتفاق ا ittifāk-et; جمع‌او jèm"-òl, برایه‌کلمك bìr--àraya - ghèlmek; برى برینه قارشمق bìri-birina-kàrishmak, قاتشمق kàtishmak; امتزاج ا ìmtizāj-et; برى برینه وارمق bìri - bìrina - vàrmak, تزوج ا tèzèvvuj - et; قاینامق kàynamak, یاپشمق yàpishmak, باغلانمق bàghlanmak; متصل او mùttàssil - òl; منتسب‌او مربوط او mrābūt-òl, mùntèssib-òl; —, *v.a.* برلشدرمك bìrlèshdirmek; قارشدرمق kàrishdirmak, امتزاج‌ایتدرمك ìmtizāj-ètdirmek; اولندرمك èvlèndirmek, تزویج ا tèzvīj-et, ویرمك vèrmek; قاینا تمق kàynatmak; یاپشدرمق yàpishdirmak; باغلامق bàghlamak, ربطا ràbt-et, بتشدرمك bìtishdirmek.

United States, *s. pl.* جماهیر مجتمعه امریقا jèmāhīri-mùjtémi"a-i-Amèrika.

Unity, *s.* برلك bìrlik; (of God) وحدانیت wàhdānìyyèt; اتفاق ittifāk, اتحاد ittihād.

Universal, *a.* کلی kù-

"ùmūmī; —ly, *ad.* عموماً "ùmūman, على العموم "àlé-'l-"ùmūm. [kyā'ināt.

Universe, *s.* عالم "ālɪm, كائنات

University, *s.* دارالفنون dāru-'l-fùnūn.

Unjust, *a.* (man) غدار ghàddār, ظالم zālim, انصافسز ìnaṣafsiz; (man or act) حقسز hàkksiz. [sèbebsiz.

Unjustifiable, *a.* حقسز hàkksiz, سببسز

Unkind, *a.* (person) جفاكار jèfākyār; (person or act) ترس tèrss, طاتسز tàtsiz, صوغوق sòghuk.

Unknown, *a.* مجهول mèjhūl, نامعلوم nā-mà'lūm; — to me, *ad.* بنم خبرم اولميه رق bènim-khàbérim-òlmayarak.

Unlade, *v.a.* (a ship, &c.) بوشالتمق bòshaltmak, يوكنى بوشالتمق yùkyunu-bòshaltmak; يوكنى چيقارمق yùkyunu-chìkàrmak; (a horse, &c.) يوكنى اندرمك yùkyunu-èndirmek; —, *v.n.* بوشالمق bòshalmak.

Unlawful, *a.* حرام hàrām; غيرمشروع ghàyri-mèshrū"; ممنوع mèmnū", منهى mènhī, يساق yàssàk; فضولى fùzūlī, ناحق nā-hàkk; —ly, *ad.* بغيرحق bì-ghàyri-hàkkìn, فضولى اولهرق fùzūli-òlarak.

Unlearned, *a.* جاهل jāhil.

Unleavened, *a.* خميرسز khàmirsiz.

Unless, *c.* مكركه mègher-ki. (This conjunction is hardly ever used, but the sense is rendered by employing the conditional negative of the verb which follows in English. Ex.— Unless I go, بن كتمسم bèn-ghìt-mè-ìsè, *if* I do not go.

Unlikely, *a.* اوملمز ùmulmàz, ياقشق المز yàkishìk-àlmaz; it is very unlikely, دكمه دكمه dèghmédé, اوممم ùmmàm, مأمول ايتمم mè'mūl-ètmàm.

Unlimited, *a.* حدسز hàddsiz, بيحد

Unload, *vid.* Unlade. [bìhàdd.

Unlock, *v.a.* اچمق àchmak; كليدينى اچمق kìlidini-àchmak; —, *v.n.* اچلمق àchìlmak.

Unlooked-for, *a.* اوملميان ùmulmayan; مأمولدن زياده mè'mūldan-zìyādé.

Unloose, *v.a.* اچمق àchmak, چوزمك chòzmek; صاليويرمك sàlivèrmek.

Unluckily, *ad.* نه فائده nè-fā'idé, چه فائده chì-fā'idé.

Unlucky, *a.* (man) بختسز bàkhtsiz, بدبخت bèd-bàkht; (day) نحس nàhiss; (house, &c.) شئامتلو shà'ā-metli, مشئوم mèsh"ūm.

Unman, *v.a.* چوجق كبى اغلاتمق chòjuk-ghìbi-àghlatmak; to be —ed, چوجق كبى اغلامق chòjuk-ghìbi-àghlamak, يوركى طيانمامق yùrègh-dàyànmamak, اغلايه جغى كلمك àghlayajaghi-ghèlmek.

Unmanageable, *a.* ضبط اولنه مز zàbt-òlunamaz; (ship) دومن دكله مز dùmèn-(dīnémàz). [-yàkishmàz.

Unmanly, *a.* اركه ياقشمز èrkéghaUnmannered, Unmannerly, *a.* قبا kàba, خويراط khòyrāt.

Unmarried, *a.* (man) بيكار bīkyār (bèykyār), اولوددكل èvli-dìghil, مجرد mùjèrred; (woman) قوجه دددكل kòjadadìghil (*or* اولميان òlmayan); قيز kìz

Unheard of, *a.* اشیدلمامش ìshìdìlma-mish, غیرمسموع ghàyri-mèsæmū".

Unhoped for, *a.* اومیلمامش ùmulmæmish; مأمولدن زیادہ mè'mūldæn-zìyādé.

Unhorse, *v.a.* اتندن‌دوشورمك ætindæn--dùshurmek (*or* اتدن ætdæn).

Unhurt, *a.* اینجینمامش ìnjinmæmish.

Uniform, *a.* منتظم mùntazæm, برسیاقده bìr-sìyākda; —, *s.* اونیفورمه ùnifòrma, رسم‌البسه‌سی rèsæm-èlbisæssi, نظام‌روبه‌سی nìzām - rùbæssi, عسکر روبه‌سی "æskær-rùbæssi.

Uniformity, *s.* مطابقت mùtābækæt.

Uniformly, *ad.* دائما dā'imā; شاشمیه‌رق shàshmayærak; نظام اوزره nìzām--ùzéré.

Unimportant, *a.* غیرمهم ghàyri-mùhìmm.

Unincumbered, *a.* هر نوع بار و مانعدن خالی hær - nèv"i - bār-ū-māni"dæn--khāli; بورجسز bòrjsiz.

Uninhabitable, *a.* خیرسز khàyrsiz, غیر قابل‌سکنی ghàyri-kābili-sùknà.

Uninhabited, *a.* غیرمسکون ghàyri--mèskyūn, بوش bòsh. [-mæssūn.

Uninjured, *a.* ضررسز مصون zærærdæn-

Unintelligible, *a.* اکلاشلمز ænglashılmæz (ænnæsh-). [-nèv"indæn.

Unintentional, *a.* قصا نوعندن kæzā-

Unintentionally, *ad.* عن غیر قصد "æn--ghàyri-kæsdin.

Uninterrupted, *a.* اراسی یوق ærassi-yòk; —ly, *ad.* ارا ویرمیه‌رك æra-værméyérek, اردی‌اراسی‌اولمیه‌رق ærdi-ærassi-òlmayærak, بلا فاصله bìlā - fāssìla, لا ینقطع lā-yænkætæ".

Union, *s.* اتحاد ìttìhād; جمع jèm", تجمع tèjèmmu", اجتماع ìjtimā", برارایه کلش bìr - æraya - ghèlish; قارشش kærishish, قاتشمه kætishma, مزج mèzj, امتزاج ìmtizāj; تزوج tèzèvvuj, ازدواج ìzdivāj.

Unit, *s.* فرد færd.

Unitarian, *s.* موحد mùwæhhid, اهل توحید èhli-tèvhīd.

Unite, *v.a.* برلشمك bìrlæshmek; برلکده‌او bìrlikdæ-òl, اتفاق‌ا ìttifāk-et; جمع‌او jèm"-òl, برارایه‌کلمك bìr--æraya - ghèlmek; برى برینه قارشمق bìri-bìrina-kærishmak, قاتشمق kætishmak; امتزاج‌ا ìmtizāj-et; برى برینه وارمق bìri - bìrina - værmak, تزوج‌ا tèzèvvuj - et; قاینامق kæynamak, یاپشمق yæpishmak, باغلانمق bæghlanmak; متصل‌او mùttæssil - òl; منتسب‌او مربوط او mræbūt-òl, mùntèssib-òl; —, *v.a.* برلشدرمك bìrlæshdirmek; قارشدرمق kærishdirmak, مزج‌ا mèzj-et; امتزاج‌ایتدرمك ìmtizāj-ètdirmek; اولندرمك èvlændirmek, تزویج‌ا tèzvīj-et, ویرمك værmek; قایناتمق kæynatmak; یاپشدرمق yæpishdirmak; باغلامق bæghælamak, ربطا ræbt-et, بتشدرمك bìtishdirmek.

United States, *s. pl.* جماهیر مجتمعه امریقا jèmāhīri-mùjtémi"æ-i-Amèrikæ.

Unity, *s.* برلك bìrlik; (of God) وحدانیت wæhdānìyyèt; اتفاق ìttifāk, اتحاد ìttìhād.

Universal, *a.* کلی kyùllī; عمومی

"ùmūmī; —ly, *ad.* عموماً "ùmūman, على العموم "àlé-'l-"ùmūm. [kyā'ināt.

Universe, *s.* عالم "ālɛm, كائنات

University, *s.* دارالفنون dāru-'l-fùnūn.

Unjust, *a.* (man) غدار ghàddār, ظالم zālim, انصافسز ìnsāfsiz; (man or act) حقسز hàkksiz. [sèbebsiz.

Unjustifiable, *a.* حقسز hàkksiz, سببسز

Unkind, *a.* (person) جفاكار jèfākyār; (person or act) ترس tèrss, طاتسز tàtsiz, صوغوق sògḥuk.

Unknown, *a.* مجهول mèjhūl, نامعلوم nā-mà'lūm; — to me, *ad.* بنم‌خبرم bènim-khàbérim-òlmayarak. اولميه‌رق

Unlade, *v.a.* (a ship, &c.) بوشالتمق bòshaltmak, يوكنى بوشالتمق yùkyunu--bòshaltmak; يوكنى چيقارمق yùkyunu-chìkàrmak; (a horse, &c.) يوكنى اندرمك yùkyunu-èndirmek; —, *v.n.* بوشالمق bòshalmak.

Unlawful, *a.* حرام hàrām; غيرمشروع ghàyri-mèshrū"; ممنوع mèmnū", منهى mènhī, يساق yàssàk; فضولى fùzūlī, ناحق nā-hàkk; —ly, *ad.* بغيرحق bì-ghàyri-hàkkin, فضولى اوله‌رق fùzūli-òlarak.

Unlearned, *a.* جاهل jāhil.

Unleavened, *a.* خميرسز khàmirsiz.

Unless, *c.* مكر كه mèggher-ki. (This conjunction is hardly ever used, but the sense is rendered by employing the conditional negative of the verb which follows in English. Ex.— Unless I go, بن‌كتمسم bèn-ghìt-massam, *if I go not.*)

Unlikely, *a.* اوملمز ùmulmàz, ياقشق‌المز yàkishìk-àlmaz; it is very unlikely, دكمه‌دز dèghmédé, اومم ùmmàm, مأمول ايتمم mè'mūl-èt màm.

Unlimited, *a.* حدسز hàddsiz, بيحد

Unload, *vid.* Unlade. [bìhàdd.

Unlock, *v.a.* اچمق àchmak; كليدينى اچمق kìlidini - àchmak; —, *v.n.* اچلمق àchìlmak.

Unlooked-for, *a.* اوملميان ùmulmayan; مأمولدن زيادة mè'mūldan-zìyādé.

Unloose, *v.a.* اچمق àchmak, چوزمك chùzmek; صالويرمك sàlivèrmek.

Unluckily, *ad.* نه‌فائده nè-fā'idé, چه فائده chì-fā'idé.

Unlucky, *a.* (man) بختسز bàkhtsiz, بدبخت bèd-bàkht; (day) نحس nàhiss; (house, &c.) شئامتلو shà'ā-metli, مشئوم mèsh"ūm.

Unman, *v.a.* چوجق‌كبى اغلاتمق chòjuk--ghìbi-àghlatmak; to be —ed, چوجق كبى اغلامق chòjuk-ghìbi-àghlamak, يوركى طيانمامق yùrègḥi-dàyànmamak, اغلايه‌جغى كلمك àghlayajaghi--ghèlmek.

Unmanageable, *a.* ضبط اولنه‌مز zàbt-òlu-namaz; (ship) دومن دكله‌مز dùmèn--(dīnémàz). [-yàkishmàz.

Unmanly, *a.* ارككه ياقشمز èrkégha-

Unmannered, Unmannerly, *a.* قبا kàba, خويراط khòyrāt.

Unmarried, *a.* (man) بيكار bīkyār (bèy-kyār), اولودكل èvli-diḡil, مجرد mù-jèrred; (woman) قوجه‌دكل kòjada--diḡil (*or* اولميان òlmayan); قيز kìz.

Unmerciful, *a.* مرحمتسز mèrhàmetsiz; —ly, *ad.* فنا fĕna.

Unmindful, *a.* دقتسز dikkàtsiz, دقت ایتمز dikkàt-ètmàz, غافل ghāfil.

Unmingled, Unmixed, *a.* خالص khāliss, صاف sāf, صافی sāfī.

Unmoor, *v.a.* باش‌قیچ باغلرینی چوزمك bàsh-kìch-bàghlàrini-chèzmek, یالکز برتیمور ایله براقمق yàlìngiz-bìr-(dèmir)-ilə-bràkmək.

Unnatural, *a.* طبیعتك خلافی tàbī"àting-khìlāfi. [bī-lùzūm.

Unnecessary, *a.* لزومسز lùzūmsuz, بیلزوم

Unnerve, *v.a.* ثباتنی اخلال sèbātini-ìkhlāl-et.

Unnumbered, *a.* حسابسز hìsābsiz, لا یعدولایحصا lā-yù"àdd-vé-lā-yùhsā.

Unobjectionable, *a.* اعتراض اولنهمز ì"tirāz-òlunəmàz.

Unoccupied, *a.* بوش bòsh, خالی khālī.

Unoffending, *a.* صوچسز sùchsuz, قباحتسز kàbāhətsiz, ضررسز zàrarsiz.

Unopposed, *a.* مانعسز māni"siz, بلامانع bìlā-māni"in, بلامخالفة bìlā-mùkhālèfə. [مجهول sāhibi-mèjhūl.

Unowned, *a.* صاحبسز sāhibsiz, صاحبی

Unpack, *v.a.* اچمق àchmak; صندقدن چیقارمق sàndikdən-chìkàrmak.

Unpaid, *a.* ویرلمامش vèrilməmish; (officer) معاشسز mà"āshsiz, ایلقسز

Unpalatable, *a.* اجی àji. [àylìksiz.

Unparalleled, *a.* مثالسز mìsālsiz, کورلمامش ghyòrulməmish, اشیدلمامش ìshìdilməmish, نامسبوق nā-mèsbūk.

Unpardonable, *a.* عفواولنمز "àfv-òlunməz, پكلایقسز pèk-lāyìksiz, پك مناسبتسز pèk-mùnāsèbetsiz.

Unpaved, *a.* قالدریمسز kàldìrimsiz.

Unperceived, *ad.* کورلمیه‌رك ghyòrulméyérek, دویولمه‌رق dùyulməyərək.

Unpleasant, *a.* فنا fĕnā, طاتسز tàtsiz, بد bèd, کریه kèrīh, ناخوش nā-khòsh; اویغونسز ùyghunsuz; —ness, *s.* اویغونسزلق ùyghunsuzluk.

Unpolite, *a.* قبا kàba, خویراط khòyràt.

Unpopular, *a.* خلق بیننده مقبول وپسندیده khàlk-bèyində-məkbūl-vĕ-pèssendīdĕ-òlmayan.

Unprecedented, *a.* امثالسز èmsālsiz, نامسبوق nā-mèsbūk.

Unprejudiced, *a.* (mind) سالم sālim; (person) غرضسز ghàrazsiz, منصف mùnsif.

Unpremeditated, *a.* لاعن قصد lā-"àn-kàsdin.

Unprepared, *a.* خبرسز khàbərsiz; حاضردکل hāzir-dìghil.

Unpretending, *a.* محجوب màhjūb, کندی حالنده kèndi-hālində.

Unprincipled, *a.* چاپقین chàpkin, عارسز "ārsiz, حیاسز hàyāssiz, ادبسز èdebsiz.

Unprofitable, *a.* فائدهسز fā'idĕssiz, فائدهدن خالی fā'idĕdən-khālī, بوش bòsh, نافله nāfilĕ, بیهوده bīhūdĕ, لاطائل lā-tā'il.

Unquestionable, *a.* شبههسز shùbhĕsiz, محقق mùhàkkàk; —bly, *ad.* البته èlbéttĕ, مطلقا mùtlàkā.

Unreasonable, *a.* مناسبتسز mùnāssébetsiz; انصافسز ìnsāfsiz.

Unremitting, *a.* لاينقطع lā-yànkàtī", اردی ارامی اولميان àrdi - àrassi - òlmayan.

Unreserved, *a.* بلاكتم bīlā-kètmin.

Unrevenged, *a.* (blood) هدر hèdr; انتقامسز ìntikāmsiz.

Unrewarded, *a.* مكافاتسز mùkyāfātsiz.

Unrighteous, *a.* (person) كناهكار ghyùnāhkyār; (act) كناه ghyùnāh.

Unripe, *a.* خام khām, اولمامش òlmamish.

Unrivalled, *a.* مثالسز mìssālsiz, بيمثال bīmissāl, يكتا yèktā, بيهمتا bīhèmtā.

Unruly, *a.* زوربا zòrba, عاصی "àssī, متمرد mùtémèrrid. [èmīn-dìgàil.

Unsafe, *a.* قورقلور kòrkulur, امين دكل

Unsaid, *a.* دينلمامش dènilmamish, سويلنلمامش sùwèylənilmamish.

Unsaleable, *a.* صاتلهمز sàtilamàz.

Unsatisfactory, *a.* غيرمرضی ghàyri-màrzī.

Unsay, *v.a.* سوزندن دونمك sùzundən-dènmek, انكارا ìnkyār-et.

Unscrew, *v.a.* اچمق àchmak, ويدهسنی اچمق vidéssini-àchmak.

Unscriptural, *a.* كتب سماويه‌نك مألنه مغايير kyùtubu-sèmāvìyyíning-mà'ālina-mùghāyir. [màhrunu-àchmak.

Unseal, *v.a.* اچمق, مهرينی اچمق àchmak,

Unseasonable, *a.* وقتسز wàkitsiz.

Unseaworthy, *a.* دكز سفرينه غير صالح dèngiz-sèfərinə-ghàyri-sālih.

Unseemly, *a.* چركين chìrkin, ياقشمز yàkishmàz, ياقشقسز yàkishìksiz.

Unseen, *a.* كورنميان ghyùrunméyən; كورلمامش ghyùrulmamish; —, *ad.* كورلميه‌رك ghyùrulméyérek.

Unsettle, *v.a.* قراريني بوزوب مشوش ا kàrārini-bòzup-mùshèvvèsh-et.

Unsheath, *v.a.* چكمك chèkmek, سل ا sèll-et.

Unship, *v.a.* چيقارمق chìkàrmak, يرندن چيقارمق yèrindən-chìkàrmak.

Unsightly, *a.* چركين chìrkin, بد bèd, ياقشقسز yàkishìksiz.

Unskilful, *a.* عجمی "àjémī.

Unslaked, *a.* سونمامش sùnmamish; (thirst) كسلمامش kèssilmamish. [fāssid.

Unsound, *a.* چوروك chùruk; فاسد

Unsown, *a.* اكلمامش èkilmamish, غير مزروع ghàyri-mèzrū".

Unsparing, *a.* بول بول bòl-bòl; —ly, *ad.* اسركميه‌رك èssirghémèyérek.

Unspeakable, *a.* تعبيراولنه‌مز tà"bīr-òlunamàz. [sèbātsiz.

Unstable, *a.* قرارسز kàrārsiz, ثباتسز

Unsteady, *a.* اوينار òynar; صاللانور sàllànır; دترر (tìtrər); (person) حوارد hòwàrda, چاپقين chàpkin.

Unsuccessful, *a.* (person) ايشنی بجمرهمامش ìshini - bèjəramamish, موفق اولهمامش mùwàffak - òlamamish; (attempt) اويمامش òymamish.

Unsuitable, *a.* ياقشمز yàkishmàz, اويمز òymàz.

Untaught, *a.* اوكردلمامش òghrədilmamish; برشی اوكرنمامش bir - shèy-òghrənmamish.

Untenable, *a.* (assertion) باطل bātīl, بوش bòsh; (position) محافظه‌سی محال mùhāfazassi-mùhāl.

Untenanted, *a.* بوش bòsh.

Unthankful, *a.* شکر ایتمز shùkr-ètmàz.

Unthankfulness, *s.* عدم شکر "àdemi-shùkr.

Unthinking, *a.* دوشونمز dùshunmàz.

Unthought-of, *a.* دوشونلمامش dùshunulmamish, خاطره تخطر ایتمامش khātira-tàkhàttur-ètmamish.

Untidy, *a.* هر شی‌سی پیس و قارشق hèr-shèy-si-pìss-vé-kārishìk.

Untie, *v.a.* چوزمك chòzmek, اچمق àchmak, حلا hàll-et.

Until, *pr.* ئه‌دك é-kàdar, ئه‌دك édek, *or* ئه‌دق édak, ئه‌دكین édègìn (*or a-*).

Untimely, *a.* وقتسز wàkìtsiz; — end, وقتسزاولم wàkìtsiz-òlum, تلف tèlef,

Unto, *pr.* ئه é, *a.* [هلاك hèlāk.

Untold, *a.* صایلمامش sàyılmamish; افاده‌اولنمامش ifādé-òlunmamish.

Untoward, *a.* چركین chìrkin, فنا fēna, مناسبتسز munāssébetsiz.

Untried, *a.* دنملمامش dènmilmamish.

Untrodden, *a.* ایاق باصمامش àyak-bāssmamish. [باطل bātīl.

Untrue, *a.* یالان yàlàn, کاذب kyāzib,

Untrustworthy, *a.* اعتماد اولنمز i"timād-òlunmaz.

Untruth, *s.* یالان yàlàn, کذب kìzb, دروغ dùrūgh, بطلان bòtlān.

Unusual, *a.* عادت دكل "ādet-dìgìl, خلاف عادت khìlāfi-"ādet; —ly, *ad.* سائر وقته نسبتله sā'ir-wàkta-nìsbètla.

Unutterable, *a.* تعبیر اولنمز tà"bīr-òlunmàz.

Unveil, *v.a.* and *s.* یاشماغنی چیقارمق yàshmaghını-chìkàrmak (*or* اچمق àchmak). [-òlunmàz.

Unwarrantable, *a.* تجویز اولنمز téjvīz-

Unwary, *a.* غافل ghāfil.

Unwell, *a.* کیفسز kèyfsiz, مزاجسز mìzājsiz, خسته khàssta.

Unwholesome, *a.* (air) وخیم wàkhīm, وخامتلو wàkhāmetli; (food) مضر mùzìrr.

Unwilling, *a.* استکسز ìssteksiz, رغبتسز ràghbetsiz, کوکلسز ghyùngulsuz; —ly, *ad.* کرهاً kèrhan, مع الکراهه mà"a-'l-kèrāhé, استمیه‌رك ìsstéméyérek, چکنه‌رك chèkinérek; —ness, *s.* کوکلسزلك ghyùngulsuzluk, عدم رغبت "àdémi-ràghbet.

Unworthy, *a.* (person) نااهل nā-èhl, استحقاقسز ìsstihkāksiz; (act) لایقسز lāyìksiz.

Up, *a.* قالقمش kàlkmish; یوکسلمش yukséìmish; پهایه‌چیقمش pahāya-chìkmish; —, *ad.* یوقاری yùkāri; یوقاریه yùkāriya, *s.* یوقاریده yùkārida (yùkārda); یوقاریه‌طوغری yùkāriya-dòghru; —, *pr.* دن یوقاری dan-yùkāri; —, *int.* دك بقالم dè-bàkàlim! قالق بقالم kàlk-bàkàlim; — and down, اشاغی یوقاری àshàghi-yùkāri; اوته‌بری òté-bèri; — hill, یوقش yòkush-yùkāri; کوچ یوقاری ghyùch, مشکل mùshkil, چتین chètin; — there! هی یوقاردا hèy-yùkàrda, هی

كيم واريوقاردە hèy-kìm-vàr-yukarda; — with the helm! اورصە òrsa!

Upbraid, *v.a.* يوزينەاتمق yùzuna-àtmak.

Uphold, *v.a.* طوتمق tùtmak, تصحب ا tàssàhhub-et, صحابت ا sàhābet-et, التزام ا ìltizām-et, ارقەاو àrka-òl; (a thesis) ادعا ìddi"ā-et, تصديق ا tàssdīk-et.

Upholsterer, *s.* يورغانجى yùrghanji, دوشمەجى dùshémèji.

Upland, *s.* يايلا yàyla, يايلاق yàylàk.

Uplift, *v.a.* يوقارى قالدرمق yùkāri--kàldirmak.

Upmost, *a.* اك يوقارى èng-yùkāri.

Upon, *pr.* اوستنە ùsstuna, اوستندە ùsstunda; اوزرينە ùzérina, اوزرندە ùzérinda.

Upper, *a.* يوقاريكى yùkāriki, يوقاردەكى yùkàrdéki; اوستدەكى ùsstdéki, اوستندەكى ùsstundéki; — hand, غلبە ghàlébé, غالبلق ghāliblik.

Uppermost, *a.* اك يوقاريكى èng-yùkāriki, اك اوستدەكى èng-ùsstdéki.

Upright, *a.* طوغرى dòghru, قائم kā'im; (in morals) طوغرى dòghru, مستقيم mùsstakīm.

Uproar, *s.* كورلدى ghyùruldu, حارلدى hàrildi, پاطردى pàtirdi, ولوله vèlvélé.

Upset, *v.a.* دويرمك dèvirmek; كيفنى بوزمق kèyfini - bòzmak; —, *v.n.* دويرلمك dèvirilmek; —, *a.* دويرلمش dèvirilmish; كيفى قاچمش kèyfi--kàchmish; —, *s.* دويرلمە dèvirilmé.

Upside-down, *ad.* التاوست àlt-ùsst, زيروزبر zīr-u-zèbir.

Upstart, *s.* مجهول الاصل اولان نو رسيدە mèjhūl-èl-àssl-òlan-nèv-rèssidé.

Upwards, *ad.* يوقارىيەطوغرى yùkāriya--dòghru, يوقارى yùkāri; (more) زيادە [zìyādé.

Urchin, *s.* پيچ pìch.

Ureter, *s.* ممر البول mèmèrr-ùl-bèvl.

Urge, *v.a.* ابرام ا ibrām-et, الحاح ا ilhāh--et, صيقشدرمق sìkishdirmak; (a plea) ايراد ا īrād-et, درپيش ا dèr-pīsh--et; (a horse) سورمك sùrmek, سوق ا [sèvk-et.

Urgency, *s.* عجله "àjélé.

Urgent, *a.* مستعجل mùsstà"jel.

Urine, *s.* سديك sìdik, بول bèvl, كچوك kùchuk-sù; —, *v.n.* ايشەمك ìshémek, صودوكمك sù-dùkmek, تبول ا tèbèvvul-et; (a horse) قشانمق kàshanmak; (a dog) سيمك sīmek.

Us, *pro.* بزى bìzi, بز bìzé, بزلرى bìzléri, بزلرە bìzléra.

Usage, *s.* قوللانش kùllànish, استعمال ìsstì"māl; (treatment) معامله mù"āmélé; (custom) عادت "ādet.

Use, *s.* قوللانش kùllànish, قوللانمە kùllànma, استعمال ìsstì"māl; (benefit) فائدە fā'idé, منفعت mènfa"at; —, *v.a.* قوللانمق kùllanmak, استعمال ا ìsstì"māl-et; (treat) معامله mù"āmélé-et; to be of —, ايشەيرامق ìsha-yàramak, فائدەسى او fā'idéssi-òl, فائدەسى مشاهدە اولنمق fā'idéssi--mùshāhédé-òlunmak; to be used to, الشمش ا àlishmish--òl, الشق ا àlishìk-òl; to become — —, الشمق àlishmak; to be used up, بتمك bìtmek, دوكنمك dùkènmek; (a man) بتمك

bìtmek, بر ایشی بتمك ìshi-bìtmek, بر خیری قالمامق bìr-khàyri-kàlmamak.

Useful, *a.* ایشه یارار ìsha-yàrar, فائده سی فا'ìdéssi-vàr, فائده لو فا'ìdéli, نافع nāfi", مفید mùfid.

Useless, *a.* برایشه یرامز bìr-ìsha-yàramàz, فائده سز fā'ìdéssiz, بوش bòsh, نافله nāfilé.

Usher, *s.* (school) خلیفه khàlífé (kàlfa); (at a door) چاوش chàwush, تشریفاتچی tèshrīfātji, محضر mùhzir; — in, *v.a.* ایچروکتورمك ìchèri-ghètirmek, ایچروکوترمك ìchèri-ghyètturmek, دلالت ایتمك dèlālet-et, احضار ایتمك ihzār-et.

Usual, *a.* عادی "ādī, عادتاولان "ādet-òlan; —ly, *ad.* اکثریا èksérìyyā.

Usufruct, *s.* غله ghàllé.

Usurer, *s.* فاحش معامله جی fāhish-mù"āmélèji. [غصب ایتمك ghàsb-et.

Usurp, *v.a.* فضولی ضبط ایتمك fùzùli-zàbt-et,

Usurpation, *s.* غصب ghàsb.

Usurper, *s.* غاصب ghāsib; فضولی اولهرق تخت پادشاهی یه جلوس ایدن غاصب تاج و نگین fuzuli-òlarak - tàkhti - pādishāhiyyé - jùlūss-èden-ghāsibi-tāj-u-nighīn.

Usury, *s.* ربا ribā, فاحش معامله fāhish-mù"āmélé; فاحش معامله جیلك fāhish-mù"āmélèjilik.

Utensil, *s.* خانه التی khāné-āléti; —s, *s. pl.* قاپ قچاق kàp-kàchak, چناق چوملك chànak-chèmlek.

Uterine, *a.* (brother or sister) لم للی lì-ùmm, اناطرفندن àna-tàrafìndan.

Utility, *s.* فائده fā'ìdé, نفع nèf", منفعت mènfà"at.

Utmost, *a.* صوك اوزاق èng-ùzàk, صوك sòng, اقصی àksà; نهایت درجه ده nihāyet - dèréjédé, اك زیاده èng-ziyādé, نهایت nihāyet, غایت ghàyet; الدن کلدیکی قدر èldən-ghèldighi-kàdar, ممکن مرتبه mùmkin-mèrtébé; —, *s.* الدن کلن èldən-ghèlən; to the —, *ad.* نهایت درجه ده nihāyet-dèréjédé, ممکن مرتبه mùmkin-mèrtébé, غایتله ghāyètlə.

Utter, *v.a.* (pronounce) سویلمك sùwèylémek, تلفظ ایتمك tèlàffuz-et; اغزه المق àghza-àlmak; (coin, &c.) کچورمك ghèchirmek, ویرمك vèrmek, کچورمکه باقمق ghèchirmégé-bàkmak; —, *a.* کامل kyāmil, تام tāmm, کلی kyùllī.

Utterly, *ad.* بتون بتون bìtun - bìtun, بسبتون bìss - bìtun, کاملاً kyāmilən, تماماً tàmāmən, کلیاً kyùlliyyən, بالکلیه bi-'l-kyùlliyyé, هرجهله hèr-vèjhlə.

Uttermost, *a.* اقصی اك اوزاق èng-ùzàk, àksà; صوك sòng. [chuk-dil.

Uvula, *s.* کچوك دل küdiljìk, دلجك

V.

Vacancy, *s.* اچق یر àchìk-yèr, بوش یر bòsh-yèr, خالی یر khālī-yèr; محلول màhlūl.

Vacant, *a.* اچق àchìk, خالی khālī, بوش bòsh; محلول màhlūl; — look, شاشقین باقیش shàshkìn-bàkìshi.

Vacate, *v.a.* براقمق bràkmak, چیقمق chìkmak, خالی براقمق khālī-bràkmak, ترك ا tèrk-et.

Vacation, *s.* تعطیل وقتی tà"tīl-wàkti.

Vaccinate, *v.a.* اشلاتمق àshlatmak, اینك چیچکی مادهسیله اشلاتمق īnek-chìchéghi-mūddéssīla-àshlatmak.

Vaccination, *s.* اینك چیچکنك اشلانلمسی īnek-chìchéghinin-àshlanilmassi; تلقیح بقری tèlkīh-bākārī.

Vaccinator, *s.* اینك چیچکنی اشلایان هکیم īnek-chìchéghini-àshlayan-hèkīm.

Vaccine, Vaccine matter, *s.* اینك چیچکنك جراحتی مادهسی īnek-chìchéghinin-jèrāhàti-māddéssi.

Vacillate, *v.n.* تردد ا tèrèddud-et.

Vacillation, *s.* تردد tèrèddud.

Vacuum, *s.* خلا khàlā, خلای مطلق khàlāyi-mūtlàk.

Vade-Mecum, *s.* مجموعه mèjma"à.

Vagabond, Vagrant, *s.* چاپقین chàpkin, کولخانی kyūlkhānī; دربدر dèrbédèr, سرسری sèrsérī; —, *a.* اواره āwārè.

Vague, *a.* مبهم mūbhèm, غیرمحقق ghàyri-mūhàkkàk.

Vain, *a.* مغرور màghrūr, خودپسند khòd-pèssènd; (futile) بوش bòsh, دیبسز dībsiz, اصلی یوق àssli-yòk, نافله nāfilè, فائدهسز fā'idéssiz, بیهوده bīhūdè; in —, vainly, *ad.* نافله nāfilè, اصلی یوقدن àssli-yòkdan.

Valance, *s.* سایبان sàybān, *or* سایوان sàywan (sàywànt), صاچاق sàchak.

Vale, *s.* دره dèrè.

Valerian, *s.* کدی اوتی kèdi-òtu.

Valet, *s.* اوشاق ùshàk, خدمتکار khìd-metkyār (hiz-), اغا àgha.

Valetudinarian, *s.* علیل کمسنه "àlīl-kìmèssnè, علیل "àlīl, چوروك chùruk, داثماخسته dā'imā-khàssta.

Valiant, *a.* یکیت yìghit, جسور jèssūr, بهادر bàhādir, دلاور dìlāvər, مردانه mèrdānè. [tùtar, یرار yàrar.

Valid, *a.* صالح sālih, صحیح sàhīh, طوتار

Valise, *s.* جانطه jànta.

Valley, *s.* دره dèrè.

Valorous, *a.* یکیت yìghit.

Valorously, *ad.* ایله جسارت jèssarèt-ìla.

Valour, *s.* یکیتلك yìghitlik, جسارت jèssārèt, جرئت jùr'èt, مردانکی mèrdānèghī.

Valuable, *a.* ذی قیمت zī-kīmèt, قیمتلو kīmètli; عزیز "àzīz; ایشه یارار ìsha-yàrar.

Valuation, *s.* کشف kèshf, تخمین tàkhmīn, تعیین قیمت tè"yīni-kīmèt, بهاپچمکلك pàhā-bìchmeklik.

Value, *s.* دکر dèghər, قیمت kīmèt, بها pàhā; (moral) قدر kàdr; —, *v.a.* صایمق sàymak, اعتبارا ì"tibār-et, معتبر طوتمق mù"tébèr-tùtmak; عزیز "àzīz-tùtmak; کشف ا kèshf-et, قیمت تقدیرا kīmèt-tàkdīr-et, بهاتعیین ا pàhā-tà"yīn-et; تقدیرا tàkdīr-et, قدرینی بلمك kàdrini-bìlmek.

Valve, *s.* قپاق kàpak, دل dil.

Vampire, *s.* وامپیر vàmpīr, جادی jàdi.

Van, *s.* عربه "àraba; (of an army)

مقدمة الجيش mùkàddimétu-'l-jèysh, قراغول kàraghòl.

Vane, *s.* يلقوان yèlkowan, بادنما bād--nùmā.

Vanish, *v.n.* غائب او ghā'ib-òl, كوزدن ghyàzdan-ghā'ib-òl, زائل او zā'il-òl.

Vanity, *s.* غرور ghùrūr; (emptiness, worthlessness) بوشلق bòshluk, ديبسزلك dìbsizlìk.

Vanquish, *v.a.* مغلوب ا màghlūb-et, الت ا àlt-et, ينمك yènmek.

Vapour, *s.* بخار bùkhār, دومان dòmàn.

Variable, *a.* اطرادسز ìttìrādsìz, قرارسز kàrārsìz, ديكشر dìghìshir.

Variance, *s.* اختلاف ìkhtìlāf; at —, *a.* بوزشق (persons) bòzushuk; (things) برى برينه اويمز bìri-bìrina-ùymàz.

Variation, *s.* اختلاف ìkhtìlāf, انحراف ìnhirāf; تبدل tèbèddul, تحول tàhàvvul.

Variegated, *a.* رنك رنك rènk-rènk, رنكارنك rènghyārènk, كوناكون ghyūnāghyūn.

Variety, *s.* (sort) درلو (tùrlu), چشيد chèshid, نوع nèv''; (collection of different sorts) درلو درلو (tùrlu-tùrlu), درلو (tùrlu), انواع درلو ènvā''i-(tùrlu); (not sameness) ديكشمه dìghìshma, تخلف tàkhàlluf.

Various, *a.* (several) برقاچ bìr-kàch, بعض bà''zi, برچوق bìr-chòk, چوق chòk; (different) درلو درلو (tùrlu--tùrlu), مختلف mùkhtèlif, متنوع mùténèvvi'', كوناكون ghyūnāghyūn.

Varnish, *s.* روغن rùghàn; —, *v.a.* روغن اورمق rùghàn-wùrmak.

Vary, *v.n.* تخلف ا tàkhàlluf-et, شاشمق shàshmak, ديكشمك dìghìshmek; —, *v.a.* تبديل ا tèbdīl-et, ديكشدرمك dìghìshdirmek.

Vase, *s.* قاپ kàp.

Vassal, *s.* قول kùl; چاكر chākìr.

Vassalage, *s.* قوللق kùlluk.

Vast, *a.* بيوك bìyuk, عظيم ''àzīm; چوق chòk, كلى kyùllī, وافر wāfir.

Vastly, *ad.* چوق chòk.

Vastness, *s.* بيوكلك bìyukluk.

Vat, *s.* بيوك تكنه bìyuk-tèknè, بيوك فوچى bìyuk-fìchi.

Vault, *s.* كمر kèmer; قبه kùbbè; (underground) بودروم dòdrūm; —, *v.n.* صچرامق sìchramak, اتلامق àtlamak.

Vaunt, *s.* لاف làf, تفاخر tèfākhur, تمادح tèmādùh; —, *v.n.* اوكنمك ùghènmek, قورولمق kùrulmak, تفاخرا tèfākhur-et, تمادح ا tèmādùh-et.

Veal, *s.* دانه اتى dàna-èti.

Veer, *v.n.* ديكشمك dìghìshmek, دونمك dènmek; —, *v.a.* موله ا mòla-et.

Vegetable, *a.* نباتى nèbātī; —, *s.* نبات nèbāt; (for food) سبزه sèbzè (*pl.* سبزوات sèbzèwāt, vulg. zèrzèwāt), يشللك yèshillik; —marrow, *s.* قباق kàbak; ساقز قباغى sākiz-kàbàghi.

Vegetation, *s.* نشو و نما neshv-u-nèmā; نبت nèbt.

Vegetate, *v.n.* يشامق yàshamak.

Vehemence, *s.* شدت shìddèt, حدت hìddèt, سرتلك sèrtlik, زور zòr.

Vehement, *a.* شدتلو shìddètli, شديد shèdīd, حدتلو hìddètli, حديد hàdīd, سرت sèrt, زورلو zòrlu.

Vehicle, *s.* عربه "àraba; (fig.) وسيله vèssīlé, واسطه wāssita.

Veil, *s.* (woman's) ياشماق yàshmak, نقاب nikāb; (curtain) پرده pèrdé, ستر sìtr; (covering) اورتى ùrtu; —, *v.a.* اورتمك ùrtmek, سترا sètr-et; —, *v.n.* ياشمقلنمق yàshmaklanmak.

Vein, *s.* طمر dàmar, عرق "àrk (*pl.* عروق "ùrūk), رك règh; —ed, طمرلو dàmarlı.

Vellum, *s.* ترشه tìrshé. [dàmarlı.

Velocity, *s.* سرعت sùr"àt, حز hìz.

Velvet, *s.* قطيفه (kàdīfé).

Venal, *a.* رشوتخوار rìshvet-yèr, رشوتخور rìshvetkhòr, مرتشى mùrtèshi.

Venality, *s.* ارتشا ìrtishā.

Vend, *v.a.* صاتمق sàtmak, فروخت‌ا fùrūkht-et, بيع‌ا bèy"-et.

Veneer, *v.a.* قاپلامق kàplamak; —ed, *a.* قاپلمه kàplama.

Venerable, *a.* محترم mùhtérem; مبارك mùbārek; (ancient) اسكى èski, كارقديم kyāri-kàdīm.

Venerate, *v.a.* صايمق sàymak, رعايت‌ا ri"āyet-et, حرمت‌ا hùrmet-et.

Venereal disease, *s.* فرنكى fìrènghi, فرنكى علتى fìrènghi-"illèti.

Vengeance, *s.* اوج àj, انتقام ìntikām.

Venison, *s.* كيك اتى ghèyik-èti, قراجه اتى kàraja-èti. [زهرلو zèhirli.

Venom, *s.* زهر zèhir, سم sèmm; —ous,

Vent, *s.* نفس nèfess, هوا hàwā; (hole) نفسلك nèfeslik, منفس mènfèss; (of a gun) فاليه fàlya; to give — to one's feelings, قلبده اولانني سربستجه اظهارا kàlbda-òlanını-sèrbèstja-ìzhār--et. [mek.

Ventilate, *v.a.* هواويرمك hàwā-vèr-

Ventilation, *s.* هوا ويرمكلك hàwā--vèrmeklik.

Venture, *v.n.* جسارت‌ا jèssāret-et; قورقميوب كتمك kòrkmayup-ghìtmek; —, *v.a.* تهلكه يه قومق tèhlikéya - kòmak; بخته حواله‌ا bàkhta--hàwālé-et.

Venus, *s.* شعرجه حسن معبوده نك اسمى shì"rjé - husn - mà"būdénin - ìssmi; زهره يلدزى zùhré-yìldizi; ناهيد nāhīd.

Veracious, *a.* طوغرى dò*gh*ru.

Veracity, *s.* طوغرى سويليه‌جيلك dò*gh*ru--sùwèyléyijilik, صداقت sàdākàt.

Verb, *s.* فعل fì"l; — active, فعل معلوم fì"li-mà"lūm; — passive, فعل مجهول fì"li-mèjhūl; — neuter, *or* intransitive, فعل لازم fì"li-lāzim, — transitive, فعل متعدى fì"li-mùta"àddī.

Verbal, *a.* (of a word) لفظى làfzī; (of a verb) فعلى fì"lī; (oral) شفاهى shìfāhī, اغزدن àghzdan; —ly, *ad.* لفظاً làfzan; شفاهاً shìfāhan.

Verbatim, *ad.* لفظ بلفظ làfz-bé-làfz, لفظاً làfzan.

Verbena, *s.* مينا چيچكى mīnā-chìché*gh*i.

Verbiage, *s.* حشويات hàshvìyyāt.

Verbose, *a.* الفاظى جوق èlfāzi-chòk.

Verbosity, *s.* كثرت الفاظ kèssareti-èlfāz;

Verdict, *s.* قرار kàrār. [اطناب ìtnāb.

Verdigris, *s.* زنكار zènghyār, ژنكار zhènghyār, باقرك يشل پاسى bàkiring--yèshil-pàssi.

Verdure, *s.* يشللك yèshillik; اوت òt (grass), يپراقلر yàpraklar (leaves).

Verge, *s.* (brink) كنار kènār, لب lèb; (limit) سرحد sèr-hàdd, حدود hùdūd (*pl.*); (vicinity) يقين يقينلر yàkin, yàkinlar, قرب kùrb, جوار jìwār; — on, *v.n.* چاتمق chàtmak, وارمق vàrmak, يقلاشمق yàklashmak, يقينلاشمق yàkinlashmak, يقيننده‌او yàkinìnda-òl, قريب او kàrīb-òl, تقرب ا tàkàrrub-et.

Verification, *s.* تحقيق tàhkīk.

Verify, *v.a.* تصديق ا tàsdīk-et; to be —fied (by examination), تحقيق اولنمق tàhkīk-òlunmak; (by the event) تحقق ا tàhàkkuk-et, صحيح چيقمق sàhīh--chìkmak.

Verily, *ad.* واقعا wāki''ā, فى الحقيقه fì-'l-hàkīka, عالم الله 'àlima-'llāh.

Verjuice, *s.* قوروق صويى kòruk; kòruk-sùyu. [rìyyé).

Vermicelli, *s.* شعريه shà''rìyyé (shèh-

Vermin, *s.* (body or bed) كهله پيره مقوله‌سى kèhlé-pìré-màkūléssi; (house or barn) صچان صانصارمقوله‌سى sìchan-sànsàr--màkūléssi.

Vernacular tongue, *s.* انادلى àna-dìli, بياغى لسان bàyàghi-lìsaān, چارشى دلى chàrshi-dìli.

Verse, *s.* (hemistich) فرد fèrd; مصراع mìssrā''; (couplet) بيت bèyt; (triplet) مثلث mùsèllèss, (quatrain) رباعى rùbā''ī; &c. &c.; (poetry) شعر shì''r; (of a chapter) ايت āyet, ايت كريمه āyéti-kèrīmé (only used in speaking of the Kur'an); بند bènd (paragraph).

Versed, *s.* عالم 'ālim, معلوماتلو mà''lūmàtlu.

Versification, *s.* نظم nàzm. [mātlé.

Versify, *v.a.* نظم ا nàzm-et; —, *v.n.* شعر ياپمق shì''r-yàpmak. [rìwāyet.

Version, *s.* ترجمه tèrjumé; روايت

Vertical, *a.* (perpendicular) عمودى 'àmūdī; (angle) رأسده اولان rè'ssde--òlan; (sun, &c.) سمت رأسده sèmti--rè'ssde; ديك يوقاريده dìk-yùkàrìda; سمت رأسده اولان sèmti-rè'ssde-òlan.

Very, *ad.* پك pàk, چوق chòk, غايت ghàyet; —, *a.* ذات zāt.

Vessel, *s.* (utensil) قاب kàb; (ship) كمى ghèmi, تكنه tèknè, سفينه sèfīné; blood —, طمر dàmar, عرق 'àrk, رك règh.

Vest, *s.* يلك yèlek. [نشانه nìshāné.

Vestige, *s.* اثر èssar, نشان nìshān,

Veteran, *s.* اسكى èski; (soldier) عسكر اسكيسى 'àskar - èskìssi; —s, *s. pl.* قدما kòdémā.

Veterinary, *a.* بيطارى bàytārī; — surgeon, *s.* بيطار bàytār.

Vex, *v.a.* كوجندرمك ghyùjèndirmek, كزدرمق kìzdirmak; كوجه كتمك ghyùjé-ghìtmek.

Vial, *s.* شيشه shìshé.

Vibrate, *v.n.* صالللانمق sàllanmak, دينامك òynamak; ترديمك or دترديمك (tìtrémek); (a pendulum) رقص ا ràkss-et; (inner particles) حركت كلمك hàrékèt-ghèlmek.

Vice, *s.* شر shèrr, كناه ghyùnāh, سؤعمل sù'i-"àmɛl, سيئه sèyyi'é; عيب "àyb, سؤ sù', قبح kùbh; (in horses) خوى khùy, فنا خوى fènà-khùy, سقط sàkat; the —s, *s. pl.* معيبات mù"àyyébāt, سيئات sèyyi'āt; (a smith's vice) منكنه mènghénè; (locum tenens) وكيل vèkīl, نائب nā'ib, قائممقام kā'im-màkām; — admiral, پطرونه پاشا pàtrūna-pàsha (*formerly* بك bègh), — admiral of the fleet, بحريه فريقى bàhrìyyé-fèrīkī.

Vicious, *a.* كوتى kyùtu, شرير shèrīr; (horse) سقط sàkat, يرامز yàramàz, (defective) ناقص nākiss, فاسد fāssid, سقط sàkat, سقامتلو sàkāmètli.

Vicissitude, *s.* انقلاب ìnkılāb; —s of fortune, انقلابات دهر ìnkılābāti-dèhr.

Victim, *s.* (for sacrifice) قربان kùrbān; (of slaughter) مقتول màktūl; (of fraud) مغدور màghdūr; (of tyranny) مظلوم màzlūm; (in general) كرفتار ghìriftār, دوچار dūchār, مبتلا mùb-

Victor, *s.* غالب ghālib. [tèlā, اسير èssīr.

Victorious, *a.* غالب ghālib.

Victory, *s.* غلبه ghàlébé, نصرت nùssrèt.

Victual, —s, *s.* يه‌جك yèyéjek, طعام tà"ām; —, *v.a.* ذخيره ترتيب ا zàkhīré - tèrtīb - et; (a ship) قومانيه‌سنى الم‌ق kùmànyassini-àlmak; قومانيه‌سنى ويرمك kù-mànyassini-vèrmek.

Victualler, *s.* يه‌جك نسنه صاتيجيسى yèyéjek-nèssné-sàtījissi.

Vide, *v.a.* (Latin) مراجعت اولنه mù-rāja"at-òlunà.

Videlicet, *c.* (Latin) يعنى yà"nī.

Vie with, چيقشمق chìkishmak, يراشمق yàràshmak.

View, *s.* نظارت nàzārèt; (picture) رسم rèssm (rèssim); —, *v.a.* باقمق bàkmak, معاينه ا mù"āyéné - et; كورمك ghyùrmek.

Vigilance, *s.* كوز اچقلغى ghyèz-àchìklighi, تيقظ tèyàkkuz, تقيد tàkàyyud.

Vigorous, *a.* قوتلو kùvvètli, دنج dìnj, صاغ sàgh, صاغلام sàghlàm.

Vigour, *s.* قوت kùvvèt; (energy) غيرت ghàyrèt, اهتمام ìhtimām.

Vile, *a.* (person) الجق àlchàk, رذيل rèzīl, دنى dènī, رسواى rùssvāy; (thing) پس pìss, مردار mùrdār.

Village, *s.* كوى kyòy, كند kènd, قريه

Villager, *s.* كويلو kyùyls. [kàrìyyé.

Villain, *s.* خبيث khàbīss, خنزير khènzīr, پزونك pèzéwènk.

Villainy, *s.* خباثت khàbāssèt.

Vindicate, *v.a.* حقنى تأييد ا hàkkini-tè'yid-et.

Vindication, *s.* تأييد tè'yīd. [duju.

Vindictive, *a.* كين كوديجى kīn-ghyù-

Vindictiveness, *s.* انتقامه ميل ìntikāmé-mèyl.

Vine, *s.* (trained) اصمه àssma; (pollard) باغ كتوكى bāgh-kyùtughu.

Vine-dresser, *s.* باغجى bāghji.

Vinegar, *s.* سركه sìrkè.

Vineyard, *s.* باغ bāgh.

Vintage, *s.* باغ بوزومی bāgh-bòzūmū.

Vintner, *s.* میخانه‌جی mèy-khānéji.

Violate, *v.a.* بوزمق bòzmak, اخلال ا ikhlāl-et, نقص ا nàkss-et, هتك ا hètk--et; (women) زورلمق zòrlamak; — one's chastity, عفت ا عفت پردهٔ hètki-pèrdè'i-'iffèt-et.

Violation, *s.* نقص nàkss; هتك hètk.

Violence, *s.* (strength) زور zòr, شدت shìddet; (in forcing) زور zòr, جبر jèbr, عنف 'unf, عنوت 'anvèt.

Violent, *a.* سرت sèrt, شدید shèdīd, شدتلو shìddètli.

Violet, *s.* بنفشه bènèfshé (mènèkshé); —, *a.* مور mòr. [kèmānché.

Violin, *s.* کمان kèmān, کمانچه

Violinist, *s.* کمانی kèmānī.

Viper, *s.* انکرك ènghérek.

Virgin, *s.* قیز kìz, قیز اوغلان kìz--òghlan - kìz, باکره bākiré; the Virgin, البتول el-Bètūl (said of the Virgin Mary and of Fātimé, daughter of Múhammed).

Virginity, *s.* قیزلق kìzlik, بکر bìkr, بکارت bèkyārèt.

Virgo, *s.* سنبله sùnbulé.

Virility, *s.* ارکلك èrkeklik.

Virtue, *s.* خیر khàyr, صلاح sàlāh, فضیلت fàzīlèt (*pl.* فضائل fàzā'il), محمدت màhmédet (*pl.* محامد màhāmid).

Virtuous, *a.* اهل خیر èhli-khàyr, صالح sālìh; (woman) عفیفه 'afīfé, عفتمآب 'iffèt-mà-āb, عصمتلو 'ismètlū, عفتلو 'iffetlū, پردهٔ اهل èhli-pèrdé.

Viscount, *s.* رتبهٔ خامسه‌بکی rùtbé'i--khāmissa-bèghi.

Visé, *a.* and *s.* ویزه vìzé.

Visible, *a.* کورینور ghyòrunur, کوزکور ghyòzukyur, میداندهٔ mèydānda, ظاهر zāhir, بدیدار bèdīdār, بدید bèdīd.

Vision, *s.* (sight) بصر bàssar, دیدار dīdār; (dream) رؤیا rù'yā, دوش dūsh, عالم‌مثال 'ālémi-mìssāl.

Visit, *s.* (of respect) زیارت zìyārèt; (friendly and prolonged) مسافرلك mùssāfirlik; (medical) ویزیته vìzita; (formal — on arrival) رسم خوش rèssmi-khòsh-āmédī; —, *v.a.* کتمك ghìtmek, زیارت ا zìyārèt-et, زیارتنه کتمك zìyārètina - ghìtmek; کورشمکه کتمك ghyòrushmégha-ghìtmek; استفسارخاطرهٔ کتمك ìstifsāri-khātìra - ghìtmek; (on arrival) خوش کلدك دیمکه کتمك khòsh - ghèlding - dèmégha - ghìtmek; (as a physician) ویزیته ا vìzita-et, باقمق bàkmak; (search) تحری ا tàhàrrī - et, باقمق bàkmak, ارامق àramak, یوقلمق yòklamak; — with, مظهرا màzhar-et; کرفتارا ghìriftār-et, دوچارا dūchār-et, مبتلا mùbtélā-et; to go on a —, مسافرلکه کتمك mùssāfirlighé-ghìtmek.

Visiter, *s.* مسافر mùssāfir; —or, سیرجی sèyrji; ناظر nāzir.

Vital, *a.* وسیلهٔ حیات vèssilé'i-hàyāt; (important) الزم èlzèm, اهم èhèmm.

Vitality, *s.* حیات hàyāt.

Vitriol, *s.* (green) زاج قبرس zāji-kìbriss;

(blue) كوزطاشى ghyùz-tàshi; oil of —, زاچ‌ياغى zāj-yàghi.

Vituperate, *v.a.* دشنام‌ا dùshnām-et.

Vituperation, *s.* دشنام dùshnām.

Vituperative, *a.* اغزى پيس àghzi-pìss.

Vivacious, *a.* نشاطلو nìshātlu.

Vivacity, *s.* نشاط nìshāt.

Vivat, *int.* (Latin) ياشاسون yàshasun.

Vocabulary, *s.* مختصر لغات كتابى mùkhtàssàr-lùghāt-kìtābi.

Vocation, *s.* ايش ìsh, مشغوليت mèsh-ghūlìyyèt; استعداد ìstì"dād, دعوت قلبيه dà"vèti-kàlbìyyé.

Voice, *s.* سس sèss; صدا sàdā, اواز āwāz.

Void, *a.* بوش bòsh, خالى khālī, تهى tèhī; باطل bātìl, فاسد fāssid; —, *s.* بوش‌ير bòsh-yèr, خالى‌ير khālī-yèr; —, *v.a.* ابطال‌ا ìbtāl-et; (excrement) تبول‌ا tèbèvvul-et, صچمق sìchmak, ايشمك ìshmek.

Volatile, *a.* اوچار ùchar, طيار tàyyār; (in disposition) بردالدوزمز bìr-dàldà-dùrmàz, متلون mùtélèvvin.

Volcano, *s.* يناردطاغ yànar-dàgh.

Volition, *s.* اختيار ìkhtiyār, ارادە ìrādé.

Volley, *s.* يايلم yàyìlim.

Volume, *s.* بيوكلك bìyukluk, حجم hàjm, قطعه kìt"à, جرم jùrm; (of a book) جلد jìld. [mùfàssàl.

Voluminous, *a.* بيوك bìyuk, مفصل

Voluntary, *a.* اختيارى ìkhtiyārī.

Volunteer, *s.* كوكللوعسكر ghyùngullu-"àskər.

Voluptuous, *a.* (person) حظانفسه مائل hàzzi-nèfsà-mā'il, اهل‌صفا èhli-sàfā; (thing) نفيس nèfìss.

Vomit, *s.* (emetic) مقيى mùkàyyī; (vomiting) قى kàyy, استفراغ ìstìfrāgh; (thing ejected) قوصلن‌مادە kùssulàn-māddé; —, *v.n.* and *a.* قوصمق kùssmak, قى‌ا kàyy-et, استفراغ‌ا ìstìfrāgh-et.

Voracious, *a.* پك اجقمش pèk-àjìk-mìsh; چوق‌ير chòk-yər.

Vortex, *s.* گرداب ghìrdāb.

Votary, *s.* عابد "ābid, پرست pèrèsst.

Vote, *s.* رأى rè'y; —, *v.n.* رأى ويرمك rè'y-vèrmek.

Vouch, *v.n.* كفيل‌او kèfīl-òl.

Voucher, *s.* سند sèned. [in"ām-et.

Vouchsafe, *v.a.* احسان‌ا ìhsān-et, انعام‌ا

Vow, *s.* (of sacrifice) نذر nèzr, اداق àdàk; (oath) يمين yèmin, اند ànd; —, *v.a.* يمين‌ا yèmīn-et, اندايچمك ànd-ìchmek.

Vowel, *s.* حركه hàrékė. [سفر sèfər.

Voyage, *s.* دكزسفرى dèngiz-sèfəri,

Vulgar, *a.* قبا kàba; عيب "àyb; —, *s.* عوام‌ناس "àwāmmi-nāss.

Vulgarity, *s.* قبالق kàbalik. [kàrtāl.

Vulture, *s.* اق‌بابا àk-bàbà (?), قرتال

W.

Wad, *s.* صيقى sìki; (of a cannon) پالاسطروپه pàlasstrùpa.

Wadding, *s.* پاموق pàmuk (pàmbuk).

Wade, *v.n.* صوايچندە يوريمك sù-ìchindà-yùrumek.

Wafer, *s.* مكتوب پولی mèktūb-pòlu; (cake) كاغد حلواسی kyāghid-hèlwāssi; —, *v.a.* پول ایله یاپشدرمق pòl-ile-yàpishdirmak; **sacred** —, باداراق bàdarak.

Waft, *v.a.* كوترمك ghyèturmek; كتورمك ghètirmek.

Wag, *s.* لطیفه‌جی làtīfèji; —, *v.a.* صاللامق sàllamak; —, *v.n.* صاللانمق sàllanmak.

Wage, Wages, *s.* كوندلك ghyùndélik, ایلك àylik; یللق yìllik; — **war**, *v.n.* محاربه‌ایتمك mùhārébè-etmek, حرب‌ایتمك hàrb-etmek, محاربه‌او سفراچمق sèfer-àchmak, محاربه‌او mùhārib-òl; عداوت‌ایتمك "àdāvèt-etmek, خصومت‌ایتمك khùssūmèt-etmek.

Wager, *s.* بحث bàhss; —, *v.a.* بحث‌ایتمك bàhss-etmek, بحث‌طوتمق bàhss-tùtmak, قومق kòmak.

Waggon, *s.* یوك‌عربه‌سی yùk-"àrabèssi, عربه "àraba; —**er**, عربه‌جی "àrabaji.

Wagtail, *s.* قویرق صاللان kùyruk-sàllan.

Wailing, *s.* نالش nālish, فغان fighān.

Wain, *s.* عربه "àraba; **Charles's** —, دب اكبر dùbbi-èkbèr.

Wainscot, *s.* دوغرامه‌جی‌ایشی dòghrama-ji-ishi, دوغرامه dòghrama.

Waist, *s.* بل bèl, میان miyān; — **band**, *s.* كمر kèmèr, اوچقورلق ùchkurluk; —**coat**, یلك yèlek.

Wait, *v.n.* بكلمك bèklémek; (serve) خدمت‌ایتمك khìdmet-etmek (hìz-); — **on**, — **upon**, خدمت‌ایتمك khìdmet-etmek; (for orders, &c.) كلمك ghèlmek, اوغرامق òghramak.

Waiter, *s.* خدمتجی khìdmetji; (tray) تپسی tèpsi.

Wake (of a ship), *s.* دومنك صویی dùmèning-sùyu; —, *v.n.* اویانمق ùyanmak; —, *v.a.* اویاندرمق ùyàndirmak.

Wakeful, *a.* اویانق ùyànik, متیقظ mùtèyàkkiz.

Wales, *s.* ولیس ممالکی vālès-mèmālìki.

Walk, *s.* گزمه ghèzmé, سیر sèyr, تفرج tèfèrruj; (path) یول yòl; (pace) یورویش yùruyush; —**s of life**, احوال بشریه àhwāli-bèshérìyyé, مراتب بشریه mèrātìbi-bèshérìyyé; —, *v.n.* یورومك *or* یوریمك yùrumek; مشی‌ایتمك mèshy-etmek; — **about**, گزمك ghèzmek; — **in**, ایچرو گیرمك ichèri-ghìrmek; ایچرو كتمك ìchèri-ghìtmek; ایچرو كلمك ìchèri-ghèlmek; — **off**, *v.n.* كتمك ghìtmek; — —, *v.a.* كوترمك ghyèturmek, دفع‌ایتمك dèf"-etmek; — **off with**, الوب كتمك àlìp-ghìtmek; قاپمق kàpmak; چالمق chàlmak; — **out**, *v.n.* چیقمق chìkmak, طیشاری چیقمق dìshàri-chìkmak; —, *v.a.* طیشاری كتورمك dìshàri-ghètirmek, طیشاری كوترمك dìshàri-ghyèturmek; — **the rounds**, قول گزمك kòl-ghèzmek; — **up and down**, گزنمك ghèzinmek; اشاغی یوقاری گزنمك àshàghi-yùkàri-ghèzinmek.

Wall, *s.* دیوار dīwàr, جدار jidār, حائط hā'it; —, *v.a.* دیوارچویرمك dīwàr-chèvirmek (*or* چكمك chèkmek).

Wallachia, *s.* افلاق ولایتی èflàk-vilāyèti.

Wallachian, *s.* افلاقلو iflàklu.

Wallet, *s.* توبرة tobr*a*, *or* تورپه tòrb*a*, چانطه chànt*a*.

Wall-flower, *s.* صاری شیبوی sàri-shèb-[būy.

Wallow, *v.n.* یوارلنمق yìwarlanm*a*k.

Walnut, *s.* جوز jèviz.

Walrus, *s.* دکز ایغری dèngiz-àyghìri.

Waltz, *s.* بر نوع رقص اویونی bìr-nèv''i--ràkss-òyunu; والس vàlss; —, *v.n.* مذکور رقص اویونی اویناءمق mèzkyūr--ràkss-òyununu-òynam*a*k.

Wan, *a.* صاری sàri, بکزی اتمش bèng*z*i--àtmish, بکزی قالمامش bèng*z*i--kàlmam*a*ish. [عصا "àssā.

Wand, *s.* چبوق chìbùk, دینك dèynek,

Wander, *v.n.* کزمك ghèzmek, طولاشمق dòlashm*a*k.

Wanderer, *s.* اوارة āwārè.

Wane, *v.n.* انقراض بولمق ìnkìrāz-bùlm*a*k.

Want, *s.* حاجت hājet (*pl.* حاجات hājāt, *and* حوائج hàwā'ij), احتیاج ihtiyāj; (severe) ضرورت zàrūrèt, صیقندی sìkindì; (necessity) لزوم lùzūm; (absence) نقصان nòksān, بولنمامه bùlunmam*a*, عدم "àdam; —, *v.a.* استمك ìstèmek, ارامق àram*a*k; اکسك او èksik-òl; —, *v.n.* محتاج او mùhtāj-òl; to be —ed, لازم او lāzìm-òl, لزومی او lùzūmu-òl, اقتضا ìktizā-et, اقتضاسی او ìktizāssi--òl, مقتضی او mùktàzī-òl; —ing, اکسك èksik.

Wanton, *a.* (playful and innocent) پك pèk-sèvinjli; قیدسز kàydsìz; (wicked) کناه ghyùnāh; (shameless) اچق مشرب àchìk-mèshreb; —, *s.* فاحشه fāhishè, روسپی (òrosspo).

War, *s.* حرب hàrb, سفر sèfer, غوغا (kàwgha), جنك jènk; —, *v.n.* حرب ایتمك hàrb-et, محاربه ایتمك mùhārébè--et; عداوت ایتمك "àdāvèt-et, خصومت ایتمك khùssūmèt-et; at war, *a.* محارب mùhārib, بوزشق bòzushuk.

Warble, *v.a.* and *n.* اوتمك òtmek.

Ward, *s.* (of a town) محله màhàllè; (of a hospital) قوغوش kò*gh*ush; (of a key) چنتك chèntik, کرتك kèrtik; (orphan) یتیم yètīm; — off, *v.a.* صاوشدرمق sàwushdurm*a*k.

Warden, *s.* محافظ mùhāfiz.

Wardrobe, *s.* (clothes) البسه èlbissè, البسه موجوداتی èlbissè-mèvjūdāti; (closet) طولاب dòlap.

Warehouse, *s.* مغازة mà*gh*az*a*.

Wares, *s. pl.* امتعه èmt*a*''à (*pl. of* متعه màt''à, a piece of goods).

Warfare, *s.* حرب hàrb, معاملات حربیه mù''āmélāt-hàrbìyyè.

Warlike, *a.* حربی hàrbī; — stores, مهمات حربیه mùhimmāti-hàrbìyyè.

Warm, *a.* سیجاق sijàk, سیجاجق sijàjìk, کرم ghèrm, حار hārr; ایلیجق ìlìjàk; —, *v.a.* استمق ìstèmek; —, *v.n.* اسنمق ìsnènmek. [-sìjàk.

Warm-hearted, *a.* یورکی سیجاق yùre*gh*i-

Warmth, *s.* سیجاق sijàk, سیجاقلق sijàklìk, کرمی ghèrmī, کرمیت ghèrmìyyèt, حرارت hàrārèt.

Warn, *v.a.* خبر ویرمك khàbèr-vèrmek, اخبارا ایتمك ìkhbār-et; اخطارا ایتمك ìkhtār-et.

Warning, *s.* خبر khàbɨr, اخبار ikhbār, اختار ikhtār.

War-office, *s.* حربیه نظارتی قپوسی hàrbiyyé-nɨzārèti-kàpɨssi.

Warp, *s.* (of a tissue) ارغاج àrghàj, تار tār; (rope) پلامار pàlamār; —, *v.n.* چارپلمق chàrpɨlmak, اکلمك èghɨlmek; —, *v.a.* چارپلمسنه سبب او chàrpɨlmassɨna-sèbeb-ol; (a ship) چکمك chèkmek.

Warrant, *s.* بیورلدی bùyurùldu, فرمان fɨrmān; برات bèrāt; سند sèned, حجت hùjjèt; —, *v.a.* کفیل او kèfīl-ol, تکفل ا tèkèfful-et.

Warranted, *a.* صالحیتلو sàlāhìyyètli; قصورسزلغنه کفالت ویرلمش jā'iz; جائز kùssūrsɨzlighɨna-kèfālèt-vèrilmish.

Warranty, *s.* کفالت kèfālèt.

Warrior, *s.* جنکجی jènkji, غازی ghāzī.

Wart, *s.* نصر nàssɨr, طاوق کوتی tàwùk-ghyàtu.

Wary, *a.* اویانق ùyànɨk, بصیرتلو bàssīrètli.

Wash, *s.* (cosmetic) صو sù; (of clothes) چماشیر chàmàshɨr, چماشیرقانمسی chàmàshɨr-yɨkanmassi; (mess for animals) چوربا chòrba; (of the sea) طالغه لرك یورویوب چکلمسی dàlgha-laring-yùruyup-chèkilmassi; —, *v.a.* یقامق yɨkamak, تطهیرا tàthīr-et (t-h); —, *v.n.* یقانمق yɨkanmak; (for prayers) ابدست المق àbdesst-àlmak; غسل ا ghùsl-et.

Washerman, *s.* چماشیرجی chàmàshɨrji; —woman, *s.* چماشیرجی قاری chàmàshɨrji-kàri.

Wash-tub, *s.* چماشیرتکنه سی chàmàshɨr-tèknéssi.

Wasp, *s.* اشك اریسی èshek-àrissi.

Waste, *s.* تلف tèlef, اسراف ìssrāf; (wilderness) بیابان bèyābān; ویرانه vīrānè; خالی یر khālī-yèr; —, *a.* بوش bòsh; خالی khālī; ویران vīrān, خراب khàrāb; —, *v.a.* تلف ا tèlef-et, اسراف ا ìssrāf-et; —, lay —, خراب ویباب ا khàrāb-u-yàbāb-et, ویران ا vīrān-et; —, *v.n.* تلف او tèlef-ol; — away, اریوب کتمك èriyup-ghìtmek.

Watch, *s.* (guard) قول kòl, قرغول kàraghòl; (time of) نوبت nùbèt; (on board ship) واردء vàrda; (time-piece) ساعت sā"at, قوین ساعتی kòyn-sā"ati; —, *v.a.* کوزلمك ghyùzlémek, کوزتمك ghyùzètmek, باقمق bàkmak; —, *v.n.* اویومامق ùyumamak, تیقظ اوزره دورمق tèyākkuz-ùzérédùrmak; بکلمك bèklémek, بکجیلك ا bèkjilik-et, نوبت بکلمك nùbèt-bèklémek, واردء بکلمك vàrda-bèklémek, واردء جیلق ا vàrdajilik-et; —man, *s.* بکجی bèkji; واردء جی vàrdaji, دیدهبان dīdébān; — house, قوللق kùlluk; — maker, ساعتجی sā"atji; — word, پاروله pàrola.

Water, *s.* صو sù, ما mā, اب àb; (on stuffs) منویش mènévish (?), طالغه dàlgha; —, *v.a.* (a horse, &c.) صوارمق sùwarmak; (a garden) صولامق sùla-

mak; (stuffs) منويش mènévish-et (?), طالغه‌لتمق dàlghalatmak; —, v.n. (the mouth) صولنمق sùlanmak, صولرى اقمق sùlari-àkmak; (the eyes, &c.) يشارمق yàsharmak; (a ship) صوالمق sù-àlmak; high —, مد mèdd; low —, جزر jèzr; fresh —, soft —, طاتلوسو tàtlu-sù; salt —, طوزلوصو tùzlu-sù; sea —, دكزصويى dèngiz-sùyu; hard —. اجى صو àji-sù; — course, s. صويك اقديغى‌يرى sùyung-àkdighi-yèr, مجرا mèjrà; صويولى sù-yòlu; — cresses, s. صوترەسى sù-tèrési; — fall, s. صولرك اوچديغى‌يرى sùlaring-ùchdughu-yèr, چغلايان chàghlayan; — gruel, s. يوان چوربا yàwan-chòrba; — man, s. قايقجى kàyikji; — melon, s. قارپوز kàrpuz; — mill, صودكرمنى sù-dèghirmèni; — pipe, s. كونك kyùnk; (for smoking) نارگله nàrghilé; — proof, a. صوكچمز sù-ghèchmàz; — spout, s. قصرغه kàssirgha (sàk-irgha); — tight, a. اقمز àkmàz, صيزمز sìzmàz; — wheel, طولاب dòlab; to make —, چيشا chìsh-et, صودوكمك sù-dùkmek, كچوك‌صودوكمك kùchuk-sù-dùkmek, ايشەمك ìshémek, تبولا tèbèvvul-et; (a ship) صوايتمك sù-ètmek.

Watering-place, s. قدرت‌حمامى kù-drèt-hàmmàmi, قاپلوجه kàplija, ايليجه ilija, بانيه bànya; يالى‌كوبى yàli-kyùyu, ساحل برمحل sàhil-bìr-màhàll; — pot, قوغه kògha.

Watery, a. صولو sùlu.

Wave, s. طالغه dàlgha, موج mèvj; —, v.a. صاللمق sàllamak; —, v.n. صاللانمق sàllanmak.

Waver, v.n. شبهەيه‌دوشمك shùbhéyé-dùshmek, پوصله‌يى‌شاشرمق pùsslayi-shàshirmak, ثباتى‌بوزلمق sèbàti-bòzulmak, ترددا tèrèddud-et, ركاكت كوسترمك rèkyākèt-ghyàsstrmek.

Wavering, a. ترددلى tèrèddudda.

Wavy, a. طالغه‌لو dàlghali.

Wax, s. بالمومى bàl-mumu, شمع‌عسل shèm"i-"àssel, موم mūm; (of the ears) قولاق‌كيرى kùlak-kìri; —, v.a. بالمومى‌سورمك bàl-mūmu-sùrmek; —, v.n. اولمق òlmak, كسلمك kèssilmek, لنمك lænmek or لنمق lanmak (as a verbal termination); — candle, — light, بالمومى bàl-mumu; — taper, شمعه shèm"à (shàma).

Way, s. يول yòl, طريق tàrìk, راه rāh; (manner) وجه (tùrlu) درلو wèjh, اسلوب ùsslūb, صورت sūrèt, طرز tàrz; (custom) عادت "ādet; رسم rèssm; (behaviour) خوى khùy; (side) طرف tàraf; — in, قپو كيرەجك‌يرى kàpi, ghìréjek-yèr, مدخل mèdkhàl; — out, قپو چيقەجق‌يرى kàpi, chìkajak-yèr, مخرج màkhrèj; — through, يول yòl, كچەجك‌يرى ghèchéjek-yèr, ممر mèmèrr; high —, جاده jāddé, شاهراه shāhrāh, طريق‌عام tàrìki-"āmm; bye—, صاپه‌يول sàpa-yòl; by the —, يولده yòlda, يولداوستنده yòl-ùsstunda, اثناى‌راهده èssnāyi-rāhda; ways and means, ايراد ìrād, واردات vāridāt.

Wayfarer, *s.* يولجى yòlju.

Wayfaring, *s.* يولجيلق yòljuluk.

Wayward, *a.* ترس tèrss.

Waywardly, *ad.* ترس‌ترس terss-terss.

Waywardness, *s.* ترسلك tèrsalik.

We, *pr.* بز bìz, بزلر bìzlɛr.

Weak, *a.* ضعيف zà''īf, قوتسز kùvvetsiz; (in mind) عقلسز "àklsiz; دلى dèli; مراقلو mèràkli; (in character) متانتسز mètānètsiz, ثباتسز sèbātsiz, خفيف khàfīf; — side, مراق mèràk.

Weaken, *v.a.* ضعيفلتمق zà''īflatmak, قوتنى‌كسمك kùvvètini - kèssmek, ضعيف‌براقمق zà''īf-bràkmak, خلل ويرمك khàlel-vèrmek.

Weakly, *a.* عليل "àlīl.

Weakness, *s.* ضعف zà''f, ضعيفلق zà''īflik; (of character) مراق mèràk, دليلك dèlilik.

Wealth, *s.* زنكينلك zènghinlik, مال māl, ثروت sèrvèt, غنا ghìnā.

Wealthy, *a.* زنكين zènghin, مالدار māldār, متمول mùtémèvvil, غنى ghànī, صاحب‌ثروت sāhìb-sèrvèt.

Wean, *v.a.* سوددن‌كسمك sùddɛn-kèssmek, كسمك kèssmek; واز كچورمك vāz-ghèchirmek.

Weapon, *s.* صلاح sìlāh (*pl.* اسلحه èsslihà), آلت‌حرب āléti-hàrb.

Wear, *s.* قوللانش kùllànish; ايپرنش ìprènish; اسكيش èsskiyish; —, *v.a.* (as clothing) كيمك ghìmek; (out) اسكتمك èsskitmek, ايپرتمك ìprètmek; (away) يمك yèmek, اشندرمق àshìndìrmak; —, *v.n.* (well) طيانمق dàyanmak; (not well) طيامامق dàyànmamak; — out, *v.a.* (cloths) اسكتمك èsskitmek, (ropes, &c.) ايپرتمك ìprɛtmek; (a person) يورمق yòrmak; —, *v.n.* (clothes) اسكيمك èsskimek; (ropes, &c.) ايپرنمك ìprɛnmek; — — one's patience, صبريني‌دوكتمك sàbrini - dùkètmek. اوصاندرمق ùssàndìrmak; — away, *v.a.* يمك yèmek, اشندرمق àshìndìrmak; —, *v.n.* اشنمق àshìnmak; (time) كچمك ghèchmek, مرورا mùrūr-et; — on, (time) كچمك ghèchmek, مرورا mùrūr-et; — off, *v.a.* بوزمق bòzmak, سلمك sìlmek; —, *v.n.* بوزلمق bòzulmak, سلنمك sìlinmek, كتمك ghìtmek; (grief, &c.) اونودلمق ùnùdulmak. [ʌdamin-jāni-sikilir.

Wearisome, *a.* ادمك جانى صيقلور

Weary, *a.* يورغون yòrghun, يورلمش yòrulmush; —, *v.a.* يورمق yòrmak; —, *v.n.* يورلمق yòrulmak.

Weasel, *s.* كلينجك ghèlinjik (?), صانصار sànsār (?).

Weather, *s.* هوانك‌حالى hàwāning-hāli, هوا hàwā; fine —, كوزل‌هوا ghyùzèl-hàwā; bad —, فناهوا fènā-hàwā; rough —, سرت‌هوا sèrt-hàwā; mild —, ملايم‌هوا mùlāyim - hàwā; —, *a.* روزكارطرفى rùzghyār-tàrafī; *v.a.* (a cape, &c.) كچمك ghèchmek; (a difficulty) كچورمك ghèchirmek; — cock, يلقوان yèlkowan, فرلداق fìrìldàk, بادنما bādnùmā; — gage, روزكاراوستى rùzghyār-ùstu.

Weave, *v.a.* دوقومق dòkumak, نسج nèssj-et. [nèssāj.

Weaver, *s.* دوقويجى dòkuyuju, نساج

Web, *s.* قماش kùmàsh, نسج nèssj; — footed, قازاياقلو kàz-àyakli.

Wed, *v.a.* (take to wife) المق àlmak, تزوج تèzèvvuj-et; (accept as husband) وارمق vàrmak; (find a wife for) اولندرمق èvlàndirmek; (find a husband for) ويرمك vèrmek, قوجه‌يه‌ويرمك kòjaya-vèrmek; (husband or wife) تزويج تèzvīj-et; (as a priest) عقد "àkd-et, نكاح nikyāh-et; —ed, *a.* (man) اولو èvli; (woman) نكاحلو nikyāhli, تحتنده نكاح nikyāh-tàhtinda, منكوحه mènkyūha, قوجه‌ده kòjada.

Wedding, *s.* (feast) دوكون dùghun, وليمه vèlīmé; (ceremony) عقدنكاح "àkdi-nikyāh.

Wedge, *s.* قامه kàma, چيوى chìvi, سيل sīl.

Wedlock, *s.* نكاح nikyāh, ازدواج izdiwāj.

Wednesday, *s.* چهارشنبه chìhàrshènbih (chàrshàmba), اربعا èrba"ā.

Weed, *s.* اوت òt, خيرسزاوت khàyrsiz-òt; —s (widow's) دول قارينك ماتم dòl-kàrining-mātem-èl-bissèssi; —, *v.a.* خيرسزاوتلرينى يولمق khàyrsiz-òtlarini-yòlmak; — out, *v.a.* سوكمك sùkmek, يولمق yòlmak.

Week, *s.* هفته hàfta, اسبوع ùssbū"; — day, بياغى كون bèyaghi-ghyùn, عادى كون "ādī-ghyùn.

Weekly, *a.* and *ad.* هفته‌ده بر hàftada-bìr.

Weep, *v.n.* اغلامق àghlamak, كوز ghyùz-yàshi-dùkmek, ياشى دوكمك

Weevil, *s.* قورت kùrt. [bùkyā-et. بكاا

Weigh, *v.a.* طارتمق tàrtmak, وزن vèzn-et, چكمك chèkmek; (in mind) دوشونمك dùshunmek, مطالعه mùtāla"à-et; —, *v.a.* كلمك ghèlmek, چكمك chèkmek; — upon, كدر ويرمك kèdir-vèrmek, اضطراب ويرمك ìztirāb-vèrmek; — anchor, تيمور المق (dèmir)-àlmak, تيمور قالدرمق (dèmir)-kàldirmak.

Weight, *s.* طارتى tàrti, وزن vèzn; اغرلق àghirlik, ثقلت sìklèt; (personal influence) نفوذ nùfūz, اعتبار ì"tibār, خاطر khātir; (moral influence) تأثير tè"sīr, حكم hùkm.

Weighty, *a.* اغر àghir, ثقيل sàkīl; (important) مهم mùhìmm, اهم èhèmm.

Welcome, *int.* بيورك bùyurung, بيورسونلر bùyursunlar; خوش كلدك khòsh-ghèlding, صفا كلدك sāfā-ghèlding; —, *s.* رسم خوش امدى rèssmi-khòsh-āmédī; —, *a.* باعث مسرت bā"isi-mèssèrrèt; —, *v.a.* خوش كلدك ديمك khòsh-ghèlding-dèmek, رسم خوش امدى‌يى rèssmi-khòsh-āmédīyi-ìjrā-et; you are — (on arriving), ماشاالله بيورك mā-shā-'llāh! bùyurung! you have been — (on leaving), خوش كلدك صفا كلدك khòsh-ghèlding-sàfā-ghèlding; you are — to it, الكز سزنكدر àlingiz-sìzing-dir.

Weld, *v.n.* قاينامق kàynamak, ياپشمق yàpishmak ; —, *v.a.* قايناتمق kàynatmak.

Welfare, *s.* حسن حال hùssnu-hāl, ايولك īyilik, رفاه rèfāh, رفاهيت rèfāhìyyèt, سعادت حال sà''ādéti-hāl.

Well, *s.* قيو *or* قويى kùyu, چاه chāh, بئر bi'r ; —, *ad.* ايو īyi ; —, *int.* اى èy ! افرين (àfèrim) ! ماشاالله mā-shā-'llāh ! very —, يك‌ايو pèk-īyi, پك كوزل pèk-ghyùzèl, پك اعلا pèk-à''là ; to be —, to become —, ايواو īyi-òl ; —, — up, — out, *v.n.* اقمق àkmak, نبعا nèb''-et ; — and good, فيها fè-bèhā, نه كوزل nè-ghyùzèl.

Well-being, *s.* سعادت حال sà''ādet-hāl.

Well-bred, *a.* تربيه‌لو tèrbìyyèli.

Well-informed, *a.* معلوماتلو mà''lūmātli.

Well-known, *a.* مشهور mèshhūr.

Well-wisher, *s.* خير خواه khàyr-khāh.

Welsh, *a.* وليس‌مملكتى اهاليسندن vèlìss-mèmlékèti-àhālīsindan ; —, *s.* وليس اهاليسنك لسانى vèlìss-àhālīsinin-[-lìssāni.

Wen, *s.* اور ūr.

Wench, *s.* بيومش قيز bìyumush-kìz, قارى kàri ; فاحشه fāhisha.

West, *s.* باطى bàti, مغرب màghrib, غرب ghàrb ; south —, لدوس lòdoss ; north —, قرىيل kàra-yèl ; —ern, *a.* غربى ghàrbī ; —erly, غربى ghàrbī ; غربدن‌يانه ghàrbdan-yàna ; —ward, غربه طوغرى ghàrba-dòghru.

Wet, *s.* ياش yàsh ; ياغمور yàghmur ; چامور chàmur ; —, *a.* ياش yàsh, اصلاق ìsslāk, اصلانمش ìsslànmish, صوكسلمش sù-kèssilmish ; (over head) ياغمور yàghmur, ياغمورلو yàghmurlu ; (under foot) چامور chàmur, چامورلو chàmurlu ; —, *v.a.* اصلاتمق ìsslàtmak ; —, to get —, *v.a.* اصلانمق ìsslànmak ; — nurse, سودانا sùd-àna, (slave) دايه dàya.

Wether, *s.* قويون kòyun.

Wetness, *s.* ياش yàsh.

Whack, *v.a.* اورمق wùrmak.

Whale, *s.* اطه‌بالغى àda-bàlighi.

Whaler, *s.* اطه بالغى شكارينه كيدن كمى àda-bàlighi-shìkyārina-ghìdan-ghèmi.

Wharf, *s.* اسكله ìsskèlé.

Wharfage, *s.* حقى اسكله ìsskèlé-hàkki.

Wharfinger, *s.* اسكله و مخزن صاحبى اولوب تجار ìsskèlé-vè-màkhzan-sāhibi-òlup-tùjjār.

What ? *pro.* نه nè ? —! *int.* نه nè ! (For the relative sense of *what*, see the Turkish Grammar.) [hèr-nè.

Whatever, Whatsoever, *pro.* هرنه nè, هرنه

Wheat, *s.* بوغداى bòghday, حنطه hìnta, كندم ghèndum.

Wheedle, *v.a.* اوخشايه‌رق‌يالوارمق òkh-shayarak-yàlvarmak, نازوادا ايله يالوارمق nàz-u-èdā-ìla-yàlvarmak, جلوه‌ا jìlvé-et.

Wheel, *s.* (carriage) تكرلك tèkrlèk ; (of machinery) چرخ chàrkh ; —, *v.a.* تكرلك‌اوستنده‌يورو‌تمك tèkrlèk-ùstunda-yùrutmek, يورو‌تمك

yùrutmek ; كتورمك ghètirmek ; كوتورمك ghyùturmek ; —, *v.n.* دونمك dùnmek ; — about, *v.a.* اوتهٔ بروكوترمك ùtĕ-bèri-ghyùturmek ; —, *v.n.* دونوب طولاشمق dùnup-dòlashmak ; دونمك dùnmek ; balance —, رقاص چرخی ràkkāss-chàrkhi ; fly —, پروانه pèrwānĕ ; turner's —, چرخ chàrkh ; spinning —, چقرق chĭkrĭk ; — barrow, ال عربهسی ĕl-'ărabàssi.

Wheelwright, *s.* تكرلكجی tèkĕrlikji.

When ? *ad.* نهزمان nè-zàmān, نهوقت nè-wàkĕt ; —, *rel.* قچان kàchan (also see Grammar) ; —ever, —soever, هرنهزمان hĕr-nè-zàmān, هرنهوقت hĕr-nè-wàkĕt.

Whence ? *ad.* نردن nèrédan (nĕrdan) ; —, *rel.* (see Grammar) ; —, *ad.* and *c.* ايمدی *or* امدی ìmdi, اشته بو sèbebdan ; —soever, *ad.* هرنردن hĕr-nèrédan.

Where ? *ad.* نرده nèréya ; نردهٔ nèréda (nèrda) ; —, *rel.* (see Grammar) ; — about ? — abouts ? نرهلر nèrélĕra ; نرهلردهٔ nèrélĕrda ; —, *rel.* (see Grammar).

Whereas, *c.* چونكه chùnku, chùnki.

Wherefore, *ad.* نيچون nìchin ; —, *c.* امدی ìmdi. [نردهٔ hĕr-nèréda.

Wherever, *ad.* هرنرده hĕr-nèréya, هر

Wherry, *s.* پيادهقايغی pìyādé-kàyighi.

Whet, *s.* اشتهالق ìshtahālĭk, راقيجق ràkījĭk ; —, *v.a.* بيلهمك bìlémek.

Whether, *pro.* قنغی kànghi (hànghi) ; —, *ad.* مي mi, mi.

Whey, *s.* ايران àyrān.

Which ? *pro.* قنغی kànghi (hànghi) ; —, *rel.* (see Grammar) ; —ever, —soever, *pro.* هرقنغی hĕr-kànghi.

Whiff, *s.* نفس nèfess, چكم chèkim, چكش chèkish.

While, Whilst, *ad.* ايكن ìken ; اثناسنده èssnāssinda ; —, *rel.* (see Grammar) ; worth the —, دكر dèghĕr ; not worth the —, دكمز dèghmàz.

Whim, *s.* مراق mèràk.

Whip, *s.* قامچی kàmchi, قرباچ kĭrbàch, تازيانه tāzyānĕ ; —, *v.a.* قامچيلمق kàmchĭlamak ; دوكمك dùghmek ; (conquer) غالباو ghālib-òl ; (into a froth) چالقامق chàlkamak, كپوكا kyùpuk-et ; — about, *v.n.* فرلامق fĭrlamak, صچرامق sìchramak.

Whirl, *v.a.* چويرمك chèvirmek, دوندرمك dùndĕrmek ; —, *v.n.* دونمك dùnmek.

Whirlpool, *s.* كرداب ghìrdāb. [gha).

Whirlwind, *s.* قصرغه kàssirgha (sàkir-

Whiskers, *s. pl.* ايكی يناقدهٔ اولان صقال ìki-yànakda-òlan-sàkal.

Whisky, *s.* راقی ràki.

Whisper, *s.* فسلدامه fĭssĭldama, فسلدی fĭssĭldi ; —, *v.n.* فسلدامق fĭssĭldamak ; —, *v.a.* قولاغهسويلمك kùlàgha-sùwèylémek, يواشسويلمك yāwàsh-sùwèylémek.

Whistle, *s.* اصلق ìsslĭk ; —, *v.n.* اصلق چالمق ìsslĭk-chàlmak ; boatswain's —, دودوك dùduk.

Whit, *s.* ازبرشی àz-bĭr-shèy.

White, *a.* and *s.* اق àk, بياض bèyāz, ابيض èbyàd (*fem.* بيضى bèyzà), سفيد sèfīd, سپيد sèpīd; — of an egg, يمورطه‌نك‌اقى yìmurtaning-àki.

Whitelead, *s.* استوبج àsstubèj; اسويداج

White-livered, *a.* قورقاق kòrkak. [lssvidāj.

Whiten, *v.a.* اغارتمق àghartmak; بياضلتمق bèyāzlatmak; —, *v.n.* اغارمق àgharmak; بياضلنمق bèyāz-

Whiteness, *s.* بياضلق bèyāzlik. [lanmak.

Whitesmith, *s.* چلنكر chilinghir.

Whitewash, *s.* بادانه bàdana; —, *v.a.* بادانه‌اورمق bàdana-et, bàdana--wùrmak.

Whither? نره‌يه nèréya; —, *rel.* (see Grammar); —soever, هرنره‌يه hèr-

Whitlow, *s.* طولامه dòlama. [-nèréya.

Whiz, *v.n.* وزلامق wìzlamak, وزوزاوتمك wìz-wìz-àtmek.

Who? *pro.* كيم kìm; —, *rel.* (see Grammar); —ever, —soever, هركيم hèr-kìm.

Whole, *s.* (quantity) بتون bìtun; (number or quantity) هپ hèp; —, *a.* يكپاره yèkpāré, بتون bìtun, قيرلمامش kìrilmamish (not broken), كسلمامش kesilmamish (not cut), &c. [-ùzéré.

Wholesale, *ad.* كليت‌اوزره kyùlliyyèt-

Wholesome, *a.* خاصيتلو khāssiyyètli, شفالو shifāli.

Wholly, *ad.* بتون‌بتون bìtun-bìtun, كلياً kyùlliyyen, بالكليه bi-'l-kyùlliyyé.

Whore, *s.* روسپى ròsspu (òrospo), فاحشه fāhishé; —, *v.n.* زنپاره‌لكدە (zàmparalikdà)-ghèzmek.

Whoso, —ever, *pro.* هركيم hèr-kìm.

Why? *ad.* نيچون nìchin; —, *c.* or *int.* اونه ò-né, بونه bù-né.

Wick, *s.* فتيل fìtil.

Wicked, *a.* (thing) كناه ghyùnāh, فنا fēna; — person, كناهكار ghyùnāh-kyār, اثم āssim, عاصى "ĭssi.

Wickedness, *s.* كناه ghyùnāh, اثم ìssm, معصيت mà"siyyèt, فسق‌وفجور fìssk--u-fùjūr. [basket, سپد sèped.

Wicker, *s.* سپدايشى sèped-ìshi; —

Wicket, *s.* قپو kàpi.

Widdin, *s.* ويدن‌شهرى vidìn-shèhiri.

Wide, *a.* انلو ènli, عريض "èrīz; (spacious) گنش ghènish, واسع wāsi"; (in fullness) بول bòl; far and —, *ad.* اطراف‌واكنافه ètrāf-u-èknāfa, اطراف واكنافده ètrāf-u-èknāfda.

Widow, *s.* دول‌قارى dòl-kàri, ارمل èrmèl *or* ارمله èrmélé (*pl.* ارامل èrāmil), بيوه bìvé; —er, قاريسى‌اولمش‌ادم kàrissi - èlmush - àdam; —hood, ارمللك èrmèllik.

Width, *s.* عرض "èrz. [sàwurmak.

Wield, *v.a.* قوللانمق kòllanmak, صاورمق

Wife, *s.* قارى kàri, اهل èhl, اهل‌بيت èhli-bèyt, حليله hàlilé, منكوحه mènkyūhé, باجى bàji, ارقه‌داش àrkadàsh; حرم hàrem; husband's brother's —, التى *or* ايلتى èlti.

Wild, Wilderness, *s.* بيابان bèyābān, قير kìr, صحرا sàhrà, دشت dèsht.

Wild, *a.* يبانى yàbānī, دشتى dèshtī; (mad) دلى dèli.

Wile, *s.* دسيسه dèssīssé.

Wilful, *a.* قصدی kàssdī, اختیاری ìkhtiyārī; (man) ترس tèrss, معند mù"ànnid, عنادجی "ìnādjí; —ly, *ad.* عمداً "àmdan, قصداً kàssdan; مخصوص màkhsūss.

Will, *s.* اختیار ìkhtiyār, ارادهٔ ìrādé; (testament) وصیتنامهٔ wàssìyyèt-nāmé; —, *v.a.* ارادهٔ ایلمك ìrādé-et; وصیت ایلمك wàssìyyèt-et; free— (human) ارادهٔ جزئیه ìrādé'i-jùz'iyyé; (of God) ارادهٔ کلیه ìrādé'i-kyùlliyyé; —, *v. aux.* (see Grammar).

Willing, *a.* راضی rāzī; کوکللو ghyùng-ullu; —ly, *ad.* باش اوستنه bàsh-ùsstuna, ازدل وجان èz-dìl-u-jān.

Willow, *s.* سوکود sùghud. [shèytān.

Wily, *a.* حیله کار hīlékyār, شیطان

Wimble, *s.* مثقب (màtkàb).

Win, *v.a.* and *n.* قزانمق kàzanmak.

Wince, *v.n.* چکنمك chèkinmek.

Winch, *s.* طولاب dòlāb, چرخ chàrkh.

Wind, *s.* روزکار rùzghyār, یل yèl, ریح rīh, باد bād; هوا hàwā; fair —, ایی هوا īyi-hàwā, ایی روزکار īyi-rùzghyār, موافق هوا mùwāfik-hàwā, مساعد روزکار mùssā"id-rùzghyār; foul —, ترس هوا tèrss-hàwa, مخالف روزکار mùkhālif-rùzghyār; high —, سرت هوا sèrt-hàwā, صیقی روزکار sìki-rùzghyār; reigning —, prevailing —, اکثری اسان روزکار èkssrī-èssan-rùzghyār.

Wind, *v.a.* صارمق sàrmak, طولاشدرمق dòlàshdirmak; —, *v.n.* طولاشمق dòlashmak; — round, — about, *v.n.* صارلمق sàrılmak; طولاشمق dòlash-mak; — up, *v.a.* (a watch, &c.) قورمق kùrmak; (a string, &c.) طوپلامق tòplamak; (a discourse) ختم ایلمك khàtm-et.

Windfall, *s.* روزکارك دوشوردیغی rùz-ghyāring-dùshurdughu, دوشوك dù-shuk; (of fortune) کله پیر kèlépīr, باد اورد bād-āvèrd, بادآورده bād-āvèrdé.

Winding-sheet, *s.* کفن kèfen (kèfin).

Window, *s.* پنجره pènjéré; — blind, *s.* کونش پرده‌سی ghyùnèsh-pèrdéssi.

Windpipe, *s.* غرتلاق ghìrtlàk.

Windsail, *s.* مانیقه mànika. [-ùsstu.

Windward, *s.* روزکاراوستی rùzghyār-

Windy, *a.* روزکارلو rùzghyārlí.

Wine, *s.* شراب shàrāb (shàrap), باده bādé; — merchant, *s.* شراب صاتان بازرکان shàrāb-sàtan-bàzirghyān; — press, *s.* شراب باصقیسی shàrāb-bàsskissi.

Wing, *s.* قناد kànad, جناح jènāh, پر pèr; (of an army) قول kòl, جناح jènāh; —, *v.a.* (a bird) قنادینی قیرمق kànadini-kìrmak; — one's flight, اوچمق ùchmak.

Wink, *s.* کوزاشارتی ghyùz-ìshārèti; طرفة العین tàrféti-'l-"àyn; —, *v.n.* کوزقیپمق ghyùz-kìpmak; — at, *v.n.* (a person) کوزایله اشارت ایلمك ghyùz-ìla-ìshāret-et; — (any impropriety) کوز قپامق ghyùz-kàpamak, کورممزلق ایلمك ghyùrmamazlik-et, مسامحه ایلمك mùssāmaha-et, اغماض عین ایلمك ìghmāzi-"àyn-et.

Winnow, *v.a.* صاورمق sàwurmak.

Winter, *s.* قیش kĭsh, شتا shĭtā, زمستان zĭmisstān; —, *v.n.* قیشلامق kĭshla-*mak*; the depth of —, قره‌قیش kĭra--kĭsh, اربعین èrba"ĭn, زمهریر zèmhérĭr.

Wintry, *a.* قیش‌کبی kĭsh-ghĭbi.

Wipe, *s.* سلش sĭlish (fig.) تکمه tèkmé (kick); —, — off, — out, *v.a.* سلمك sĭlmek.

Wire, *s.* تل tèl; gold —, سرمه sĭrma; silver —, کومش‌سرمه ghyùmush--sĭrma; iron —, تیمورتل (dèmir)--tèl; copper —, باقرتل bàkĭr-tèl; gold — drawer, سرمه‌کش sĭrma-kèsh.

Wisdom, *s.* عقل "àkl, عقللولق "àkllĭlĭk; (of an act) حکمت hĭkmèt, مناسبت mùnāssèbèt.

Wise, *a.* عاقل "ākĭl, عقللو "àkllĭ; all — (all-knowing) علیم "àlīm, علام "àllām.

Wiseacre, *s.* بوداله bùdàla. [

Wish, *s.* (for an event) ارزو àrzu; خواهش khāhish, امل èmel; (to do) مراد mùrād, مرام mèrām; (for a thing) استك ìsstek; —, *v.n.* ارزوا àrzu-et, خواهشا khāhish-et, املا èmel-et; مرادا mùrād-et, مراما mèrām-et; —, *v.a.* استمك ìsstémek, استكا ìsstek-et; ارزوا àrzu-et, ارزولمق ārzulamak; — joy, تبریكا tèbrīk-et, تهنیه‌ا tèhnìyyé-et; I wish you —, کوزك ایدین ghyùzung--àydĭn (may thy eyes be brightened), مبارك‌اولسون mùbārek-òlsun (may it be blessed to you).

Wit, *s.* (of mind) ذکا zèkyā; (of a saying) لطافت làtāfèt; (witty person) حاضرجواب hāzĭr-jéwāb, لطیفه‌کو làtīfé-ghyū; to —, یعنی yà"nī.

Witch, *s.* جادی jàdi, بوکوجی‌قاری bughuju-kàri, سحربازقاری sĭhrbāz--kàri; (old woman) قوجه‌قاری kòja--kàri; (knowing woman) پیغمبر pèyghàmbèr; (beautiful woman) دلبر dĭlbèr, جلوه‌کار jĭlvékyār.

Witchcraft, *s.* بوکو bùghu, *or* بویو bùyu, سحر sĭhr.

Witchery, *s.* جلوه jĭlvé, ناز nāz, ادا èdā.

Witching, *a.* کوزل ghyùzèl, نازلی nāzĭlĭ, دلبر dĭlbèr, جلوه‌کارانه jĭlvékyārāné.

With, *pr.* ایله ìle (ìlen); ب bi, مع mà"; together —, ایله‌برابر ìle-bèrābèr, معاً mà"an. [-bèrābèr.

Withal, *ad.* بونك ایله برابر bùnun-ìle-

Withdraw, *v.n.* چكلمك chèkĭlmek, ایرلمق àyrĭlmak, كتمك ghĭtmek; —, *v.a.* كیرو المق ghèri-àlmak; چیقارمق chĭkàrmak; قالدرمق kàldĭrmak.

Withdrawal, *s.* چكلمكلك chèkĭlmeklĭk.

Wither, *v.n.* صولمق sòlmak, قورومق kùrumak; —, *v.a.* قوروتمق kùrutmak.

Withhold, *v.a.* ویرمامك vèrmamek, الیقومق àli-kòmak, طوتمق tùtmak.

Within, *pr.* ایچنده ìchinda, داخلنده dākhilinda, درونده dèrūnunda; —, *ad.* ایچرو ìchèrida (ìchèrda); (at home) اوده èvda; — reach, الیتشر èl-yètishir; — ear-reach, قولاق اشیدر kùlak-ìshìdir; — range, كله‌یتشر ghyùllé-yètishir, قورشون‌یتشر kùrshun--yètishir.

Without, *pr.* سز siz, *siz*, بى bī, بلا bìlā; (outside of) طيشاريسندە dìshàrissìnda, خارجندە khārijinda, بيروندە bīrūnunda; —, *ad.* طيشاردە dìshàrda, طشرەدە tàshrada.

Withstand, *v.a.* and *n.* طيانمق dàyanmak, تحمل tàhàmmul-et.

Witness, *s.* (one present) كورن ghyùrun; اشيدن ìshìdun; (at a trial) شاهد shāhid, كواه ghyùwāh; (testimony) شهادت shàhādet; —, *v.a.* كورمك ghyùrmek, مشاهدە mùshāhédé-et; to bear —, شهادت ا shàhādet-et, شاهدلو shāhid-òl; false —, (person) يلان شاهدى yàlàn-shāhidi, شاهدزور shāhidi-zūr; (testimony) شهادتزور shàhādeti-zūr, يلان yàlàn.

Wits, *s. pl.* عقل "àkl; he has his wits about him, عقلى باشندەدر "àkli-bàshìndà-dir.

Wittol, *s.* پزونك pèzéwènk, ديوث dèyyūss.

Witty, *a.* (person) تحاف سويلر tùhāf-sùwèylur, نكرلو nèkrāli; (saying) كوزل ghyùzèl, تحاف tùhāf.

Wive, *v.n.* اولنمك èvlènmek, تأهل tè'èhhul-et, قارى المق kàri-àlmak.

Wizard, *s.* سحرباز sìhrbāz.

Wo! Woe! *int.* واى wāy, واه wāh, ايواه èywāh, يازق yàzìk; —, *s.* بلا bèlā, فلاكت fèlākèt, درد dèrd, كدر kèdur.

Woful, Woeful, *a.* كدرلو kèdurli, دردالود dèrd-ālūd, دردناك dèrdnāk.

Wolf, *s.* قورت kùrt, كرك ghyùrgh, ذئب zè'b.

Wolfsbane, *s.* قورت بوغان kùrt-bòghan.

Woman, *s.* قارى kàri, عورت "àvret, زن zèn, نسا nìssā; —kind, قارى قسمى kàri-kìssmi, طائفهٔ نسا tā'ifè'i-nìssā.

Womanish, *a.* قارى كبى kàri-ghibi.

Womb, *s.* دول يتاغى dūl-yàtaghi, رحم ràhm.

Wonder, *s.* (feeling) تعجب tà"àjjub, حيرت hàyret, ولە vèlùh; (thing) عجيب شى ("àjā'ib)-shèy, عجيبە "àjībé, غريبە ghàrībé, غرائبدن ghàrā'ibdun; (miracle) معجزە mù"jizé; —, *v.n.* شاشمق shàshmak, قالمق kàlmak, تعجب ا tà"àjjub-et, متعجب او mùta"àjjib-òl, حيرتدە hàyretda-kàlmak, حيران او hàyrān-òl, متحيراو mùtahàyyir-òl, ولەكلمك vèlùh-ghèlmek.

Wonderful, Wondrous, *a.* عجيب "àjīb ("àjā'ib), غريب ghàrīb, عقلدن "àkldun-khārij, شاشەجق shàshùlajak.

Wont, *s.* عادت "ādet; —ed, *a.* عادت "ādet-èdilmish, معتاد mù"tād.

Woo, *v.a.* عرض عشق ا "àrzi-"àshk-et.

Wood, *s.* (material) اغاج ùghāj; (of trees) اورمان òrmàn; (for burning) اودون òdun, حطب hàtàb.

Woodbine, *s.* يبان حانم الى yàbanhànim-èli.

Woodcock, *s.* چوللق chùlluk.

Wood-cutter, *s.* بالطه‌جی bàltaji.

Wooden, *a.* اغاچ àghaj, اغاجدن àghaj-dan; (of timber) احشب àhshàb, احشاب àhshāb.

Woodpecker, *s.* اغاچ‌قاقان àghaj-kàkan.

Woof, *s.* اتقی àtki, پود pūd.

Wool, *s.* یون yùn *or* یوك yùng, یپاغی yàpaghi; goat's —, تفتك tìftik.

Woollen, *a.* یون yùn, یوكدن yùngdan; —draper, چوقه‌جی (chòhaji).

Word, *s.* سوز sàz, لقردی làkirdi, لفظ làfz, كلمه kèlimé; تعبیر tà''bīr; كلام kèlām; —, *v.a.* تعبیرات قوللانمق tà''bīrāt-kùllanmak; — of mouth, شفاء shìfāh, مشافهت mùshāféhèt; by — — —, شفاهاً shìfāhan; — of God, كلام‌قدیم kèlāmi-kàdīm (applied to the Kùr'ān); high —s, غوغا (kàwgha), نزاع nìzā''.

Work, *s.* ایش ìsh, ایش‌كوچ ìsh-ghyùch; كار kyār, صنع sùn''; فعل fi''l, عمل ''àmel; —, *v.n.* ایشلمك ìshlémek, ایش‌ایشلمك ìsh-ìshlémek, چالشمق chàlìshmak; (a machine) ایشلمك ìshlémek; (in fermentation) قاینامق kàynamak, تخمرا tàkhàm-mur-et, قبارمق kàbarmak; (medicine) عمل‌ویرمك ''àmel-vèrmek; —, *v.a.* (embroider) ایشلمك ìshlémek; (any material) ایشلمك ìshlémek; (a mine) ایشلتمك ìshletmek; (a person) ایشلتمك ìshletmek; یورمق yòrmak, باشنه‌ایش‌چیقارمق bàshina-ìsh-chìkàrmak; — up, (materials) ایشلمك ìshlémek; خرجا khàrj-et, قوللانمق kùllanmak; — one's self up into a passion, قوروب‌قبزمق kùrup-kìzmak, قوردقجه قیزمق kùrdukja-kìzmak; — out, باشارمق bàsharmak, بجرمك bèjermek, وجودی vùjūda-ghètirmek; (a problem) حل hàll-et; — upon, تأثیرا tè'sīr-et; (a person's feelings) مرحمت ایتدرمك mèrhàmet-ètdirmek.

Workhouse, *s.* محله‌نك فقرا خانه‌سی màhàllénin-fùkarā-khānéssi.

Workman, *s.* ایشجی ìshji.

Workmanship, *s.* ایشجیلك ìshjilìk; كار kyār.

Workshop, *s.* دكان dùkkyān (dùkkàn).

Workwoman, *s.* ایشجی قاری ìshji-kàri.

World, *s.* عالم ''ālem; this —, دنیا dùnyā; عالم‌دنیا ''ālémi-dùnyā; the habitable —, ربع مسكون rùb''i-mèsskyūn; — (great quantity) دنیا قدر dùnyā-kàdar.

Worldly, *a.* دنیوی dùnyévi, خاكی khākī.

Worm, *s.* صوغلجان sòghuljàn; (maggot) قورت kùrt; (of a gun) طوكزایاغی (dòmuz)-àyaghi; (of a still) بورو bòru; (of a screw) تل tèl, بورمه bùrma; — out, *v.a.* اكلمك àngla-mak (ànnamak); — one's self in, صوقلمق sòkulmak; — one's self into one's favour, چاتمق chàtmak; to try and . . . , یلتنمك yèltənmek; — eaten, قورت‌یمش kùrt-yèmish.

Wormwood, *s.* پلبن pèlin.

Worry, *v.a.* (as a dog) صالدرمق sàldir-

mak ; (teaze) اذیت‌ویرمك èzìyyèt--vèrmek, راحتسزا rāhatsìz-et.

Worse, *a.* دها فنا dàhā-fēna, دها اشاغی dàhā-àshàghi, بتر bètər, دها بتر dàhā-bètər ; — and worse, کتدکجه فنا ghìtdikja-fēna.

Worship, *s.* عبادت "ìbādet, پرستش pèresstish, طاپنش tàpinish ; —, *v.a.* طاپنمق tàpinmak, عبادت ا "ìbādet--et, پرستش ا pèresstish-et ; your —, his —, ذات عطوفیلری zāti-"ùtūfilèri ; —ed, معبود mà"būd ; —er, عابد "ābid (*pl.* عبده "àbédè).

Worst, *a.* اك فنا èng-fēna ; اك اشاغی èng-àshàghi ; —, *v.a.* ینمك yènmek, الت ا àlt-et.

Worsted, *s.* یوك اپلکی yùng-ìpligi ; — stockings, یوك جوراب yùng-chòrab.

Worth, *s.* and *a.* دکر dèghər ; —, *s.* قدر kàdr, قیمت kìmet ; to be —, دکمك dèghmek, ایتمك ètmek ; —less, *a.* براقچه لق bìr-àkchalìk, بر اقچه ایتمز bìr-àkcha-ètmàz.

Worthy, *a.* دکرلو dèghərli ; — (of) شایان shāyān, شایسته shāyèssta, لایق lāyìk, جسبان jùssbān.

Wound, *s.* یاره yàra, جرح jùrh, جرحه jùrha ; —, *v.a.* یارلمق yàralamak, یاره ا yàra-et, جرح ا jùrh-et.

Wrangle, *v.n.* غوغا ا (kàwgha)-et, نزاع ا nìzā"-et, منازعه ا mùnāza"a-et.

Wrap, *v.a.* صارمق sàrmak ; — round, *v.a.* صارمق sàrmak, طولاشدرمق dòlashdìrmak ; —, *v.n.* صارلمق sàrılmak, طولاشمق dòlashmak ; — up, *v.a.* صارمق sàrmak, اورتمك ùrtmek ; —, *v.n.* صارلمق sàrılmak, اورتنمك ùrtunmek.

Wrapper, *s.* اورتی ùrtu.

Wrath, *s.* دارغینلق dàrghinlìk, اویکه (ùfkè), غضب ghàzab.

Wreak, *v.a.* اجرا ا ìjrā-et.

Wreath, *s.* چیچك باغی chìchek-bàghi, یپراق باغی yàprak-bàghi (*or* اوریسی ùrussu).

Wreathe, *v.a.* اورمك ùrmek.

Wreck, *s.* بقیه bàkìyyè, دوکندی dùkyundu, خرابه khàrābè, ویرانه vīrānè ; —, *v.a.* قضایه اوغراتمق kàzāya-òghratmak ; to be —ed, قضا قضایه اوغرامق kàzāya-òghramak, قضا زده او kàzā-zèdè-òl ; —ed, قضایه اوغرامش kàzāya-òghramish, قضازده kàzāzèdè.

Wren, *s.* بوقلوجه بلبل bòkluja-bùlbul.

Wrench, *s.* بورقلش bùrkulush ; زورلایش zòrlayish ; —, *v.a.* (a joint) بورقتمق bùrkutmak ; (open) زورلامق zòrlamak.

Wrest, *v.a.* زور ایله المق zòr-ila-àlmak, سوکوب المق sùkyup-àlmak.

Wrestle, *v.a.* کورشمك ghyùreshmek, کولشمك ghyùleshmek.

Wrestler, *s.* پهلوان pèhliwān.

Wrestling, *s.* کولشمه ghyùleshma.

Wretch, *s.* خبیث khàbīss ; (poor) بیچاره bīchārè, زوللو zàwàllì.

Wretched, *a.* فنا حالده fēna-hālda, پریشان pèrīshān, بژمرده pèzhmùrdè ; (in mind) پریشان خاطر pèrīshāni-khātìr.

Wring, *v.a.* صیقمق sìkmak ; بورمق

bùrmak ; — off, بوکه‌بوکه قوپارمق bùké-bùké-kòpàrmak.

Wrinkle, *s.* بورشق bùrushuk ; —, *v.n.* بورشمق bùrushmak ; —, *v.a.* بورشدرمق bùrushdurmak ; —led, *a.* بورشقلو bùrushuk ; bùru-

Wrist, *s.* بلك bilèk. [shuklu.

Wristband, *s.* يك yèng.

Write, *v.a.* يازمق yàzmak, تحريرا tàhrīr-et, تنميقا tènmīk-et, تسطيرا tèsstīr-et ; — down, قيدا kàyd-et ; ضبطا zàbt-et ; —, *v.n.* يازى‌يازمق yàzi-yàzmak.

Writer, *s.* (author) مصنف mùssànnif, مؤلف mù'èllif ; (penman) خطاط khàttāt ; (clerk) يازيجى yàzīji, كاتب kyātib ; (of a letter) محررالحروف mùhàrriru-'l-hùrūf.

Writhe, *v.n.* قيورلمق kìvrilmak, پيچو پيچو تابا pīch-u-tāb-et.

Writing, *s.* يازى yàzi ; hand—, يازى yàzi, خط khàtt ; —s, *s. pl.* محررات mùhàrréràt ; كاغدلر kyāghidlar.

Written, *a.* يازيلو yàzīli ; يازلمش yàzīlmish ; مكتوب mèktūb, مسطور mèsstūr, محرر mùhàrrar, مقيد mùkàyyed.

Wrong, *a.* (erroneous) ياكلش yàngilish (yānish) ; (bad) فنا fèna ; —, *s.* حقسزلق hàkksizlik, غدر ghàdr, ظلم zùlm ; —, *v.a.* حقسزلقا hàkksizlik--et, غدرا ghàdr-et, ظلما zùlm-et ; — side, ترس tèrss, ترس‌طرفى tèrss--tàrafī ; — side outwards, — side up, ترس tèrss.

Wrongful, *a.* —ly, *ad.* ناحق‌يره nā--hàkk-yèra.

Wroth, *a.* دارغين dàrghin.

Wrought, *a.* ايشلمه ìshlémé, دوكمه dàghmé.

Wry, *a.* چارپق chàrpak.

Y.

Yacht, *s.* سيركميسى sèyr-ghèmissi.

Yankee, *s.* امريقان ادمى àmèrikān--àdami.

Yard, *s.* (measure) ياردة yàrda, ارشون àrshin ; (of a house) حولى hàvli ; (of a ship) سرن sèren ; (of a horse) سك sìk, ذكر zèkar ; — arm, سرن اوجى sèren-ūju.

Yarn, *s.* اپلك ìplik, تل tèl ; (fig.) مصال màssal.

Yawn, *v.n.* اسنمك èsnémek.

Ye, *pro.* سز sìz, سزلر sìzlar.

Yea, *ad.* بلى bèli, اوت èvet, نعم nā''m.

Year, *s.* ييل *or* يل yìl, سنه sènè, سال sāl.

Yearling, *s.* برسنه‌لك bìr-sènélik.

Yearly, *a.* and *ad.* سنوى sènévī, يلده‌بر yìlda-bìr.

Yearn, *v.n.* اشتياق‌چكمك ìshtiyāk--chèkmek, ارزولمق àrzulamak.

Yeast, *s.* ارپه‌صويى‌مايه‌سى àrpa-sùyu--màyassi.

Yell, *s.* حيقرش bàykirish ; —, *v.n.* حيقرمق bàykirmak.

Yellow, *a.* صارى sàri, اصفر àssfar, زرد

zĕrd, زرد zĕrdé; —s, *s. pl.* صاريلق sàrĭlĭk.

Yellow-fever, *s.* صارى حما sàri-hùmmà.

Yelp, *v.n.* باغرمق bàghĭrmak.

Yeoman, *s.* اغا ĀghA.

Yes, *ad.* بلى bèli, اوت èvet.

Yesterday, *s.* دون dùn, دونكى كون dùnku-ghyùn.

Yesternight, *s.* دون كيجه dùn-ghèyjé.

Yet, *ad.* دها dàhā; (still) حالا hālā; (again) ينه yìné (ghènE); not —, هنوز hènuz (hèniz); more —, دها dàhā; —, *c.* لكن lākin, ولكن vè-lākin, اما ammā, ينه yìné (ghèné).

Yew, *s.* بورصق اغاجى bòrsuk-àghAjĭ (?).

Yield, *s.* محصول màhsūl; —, *v.a.* (give) ويرمك vèrmek, حاصل ايت hāssĭl--et; (give up) تسليم ايت tèsslīm-et; —, *v.n.* تسليم اول tèsslīm-òl.

Yoke, *s.* بويوندروغ bòyundurugh; (pair) چفت chĭft; —, *v.a.* قوشمق kòshmak. [-sàrissi.

Yolk, *s.* يمورطه نك صاريسى yìmurtanĭng-

Yon, Yonder, *a.* شو shò, شورادكى shòradékĭ; yonder, *ad.* شورا shòra, شوراسى shòrassi, اورا òra, اوراسى òrassi; شورايه shòraya, اورايه òraya; شورادا shòrada, اورادا òrada.

Yore, *s.* اسكى زمان èski-zàmān, ايام ماضى èyyāmi-māzī.

You, *pro.* سز sìz, سزلر sìzlEr; سزى sìzi, سزلرى sìzlĕri; سزه sìzé, سزلره sìzlĕra.

Young, *a.* كنج ghènj; —, — one, *s.* ياورى yàvri; —er, كچوك kùchuk; —est, اك كچوك èng-kùchuk; —ish, كنججه ghènjja.

Youngster, *s.* دليقانلو dèlikànli, جوان jìwān, شاب shābb.

Your, *pro. a.* كز ngiz, ingiz; سزك sìzing, سزلرك sìzlĕring.

Yours, *pro.* سزك sìzing, سزلرك sìzlĕring; سزكى sìzingki, سزلركى sìzlĕringki.

Yourself, *pro.* كندينكز kèndingiz; —lves, كندينلريكز kèndilĕr-ingiz.

Youth, *s.* كنجلك ghènjlĭk, جوانلق jìwānlĭk, شبابت shèbābèt; (lad) اوغلان òghlan, دليقانلو dèlikànli, جوان jìwān, شاب shābb.

Youthful, *a.* كنج ghènj.

Z.

Zeal, *s.* غيرت ghàyret, حميت hàmmìyyèt; (blind) تعصب tà"-àsssub.

Zealot, *s.* متعصب كمسنه mùta"àsssĭb--kìmèssné.

Zealous, *a.* غيرتلو ghàyretli, غيور ghàyūr.

Zealousness, *s.* غيرت ghàyret.

Zebra, *s.* يبان اشكى yàban-èshèghi.

Zenith, *s.* سمت رأس sèmti-rè'ss.

Zephyr, *s.* بادصبا bādi-sàbā.

Zero, *s.* صفر sìfr.

Zigzag (of trenches) صيچان يولى sìchan--yòlu.

Zinc, *s.* توتيا tùtya.

Zodiac, *s.* منطقةالبروج mìntakatu-'l--bùrūj (mànṭik —).

Zone, *s.* قوشاق kùshàk, كمر kèmmr; (geographical) منطقه mìntaka (mànṭika); torrid —, منطقهٔ حاره (mànṭika'i)-hārré; temperate —, منطقهٔ معتدله (mànṭika'i)-mù''tèdilé; frigid —, منطقهٔ منجمده (mànṭika'i)-mùnjèmidé.

Zoography, Zoology, *s.* علم بحث حيوانات "ilmi-bàhasi-hàywānāt.

Zoological, *a.* حيواناته متعلق hàywānāta-mùta"àllik.

END OF PART THE FIRST.

REDHOUSE'S DICTIONARY.

PART II.—TURKISH AND ENGLISH.

N.B.—The form of the aorist indicative, which is the same as that of the aorist active participle, of every Turkish simple verb, is given in parenthesis immediately after the verb itself, for the reason that it is not subject to any definite rule, easy of enunciation. The *a*, *p*, or *t*, after each word, denotes it to be of either Arabic, Persian, or purely Turkish origin. All the verbs are Turkish.

ا èlif. First letter of the Turkish alphabet. In chronograms and astronomical tables it has the value of 1. Pronounced as ā, it is a Turkish interjectional affix of affirmation, something of the value of our English *do* in affirmations. It is also a Persian vocative affix, often employed in poetry. It is, further, placed between a repetition of a word, in the sense of *and* or *with*. In the dates of letters, when following one of the characters ذ zèl, ر rè, *or* ج jìm, as را, جا, it indicates the first of the couple in three couples of months with the same name, and those characters alone, without the ا, indicate the second month in each couple (see ذا, را, and جا).

اب āb, *s. p.* Water; juice; lustre; honour, spotlessness; temper (of steel); —, *s. a.* A father, master, possessor. Used in the composition of Arabic words, altering its termination according to its case, having ابو abū in the nominative, ابا aba in the accusative, and ابی abi in the other cases; as, ابوبکر Abubeker.

ابا èbā, *is* اباعن‌جد èbā-"*an*-jèddin, *ad. a.* From father to son (*lit.* through the father from the grandfather), hereditarily.

ابا ābā, *s. pl. a.* (*of* ابو èbu) Fathers; ancestors, forefathers.

ابا ìbā, *s. a.* Refusal, rejection, abstaining; ا—, —et, *v.n.* To refuse, reject, abstain from.

اباد ābād, *s. pl. a.* (*of* ابد èbed)

Eternities; —, *a. p.* Cultivated; peopled; populous; flourishing; —, *s. p.* City, town, place of residence.

ابادان àbādān, *a. p.* Cultivated; peopled; populous.

ابالیس èbālīss, *s. pl. a.* (*of* ابلیس [Devils.

ابانمق àbanmak (*aor.* ابانور àbanır), *v.n.* To lean forward over another.

ابتدا ìbtidā (ìp-), *s. a.* Beginning, commencement; —, *ad. t.* First, in the first place.

ابتدار ìbtidār, *s. a.* Setting about any work; ا—, —et, *v.n.* To set about, begin.

ابتسام ìbtissām, *s. a.* Smiling, smile; ا—, —et, *v.n.* To smile.

ابتلا ìbtilā, *s. a.* The being subject or addicted to anything wrong or unpleasant.

ابتهاج ìbtihāj, *s. a.* Hilarity, joy, [cheerfulness.

ابجد èbjəd, *s. a.* The alphabet in its old arrangement, conformable to the order in which the letters are placed in the Hebrew alphabet, with some additions at the end. It is this order which gives the numerical value to the letters, and very useful to be known. This system of notation is called ابجد حسابی èbjəd - hìsaābí. The order, mode of reading, and values of the letters are as follows:—

ابجد هوز حطی کلمن سعفص قرشت ثخذ ضظغ

èbjəd-hèwwàz-hùttī-kèlémèn--sà"fàss-kàrashàt-sàkhaz-dàzagha.

ا 1, ب *or* پ 2, ج *or* چ 3, د 4, ه 5, و *or* ز 6, ز *or* ژ 7, ح 8, ط 9, ی 10; ک 20, ل 30, م 40, ن 50, س 60, ع 70, ف 80, ص 90, ق 100, ر 200, ش 300, ت 400, ث 500, خ 600, ذ 700, ض 800, ظ 900, غ 1000.

The letters may be arranged regularly or irregularly; they have always the same value, and the addition of the several values gives the value of the whole. This system is much used *in* chronograms, and in books of astronomical tables, &c.

ابحار èbhār, ابحر èbhùr, *s. pl. a.* (*of* بحر bàhr). Seas, oceans.

ابخره èbkhirè, *s. pl. a.* (*of* بخار bùkhār), Vapours.

ابد èbed, *s. a.* Eternity to come; الی الابد ìlé-'l-èbed, *ad. a.* To all eternity; ابداً èbédən, *ad. a.* To all eternity; never.

ابدار àbdār, *a. p.* Having water or juice; tempered (steel); lustrous.

ابداع ìbdā", *s. a.* Invention, production, innovation; ا—, —et, *v.a.* To produce a new thing, invent, innovate.

ابدان èbdān, *s. pl. a.* (*of* بدن bèden), Bodies.

ابدست àbdesst, *s. p.* The smaller ablution before prayer; —المق, —àlmak, *v.n.* To perform one's ablution.

ابدی èbédī, *a. a.* Which will endure to all eternity.

ابدیت èbédlyyét, *s. a.* Quality of

ابر èbr, *s. p.* A cloud. [eternal durability.

ابرا ìbrā, *s. a.* Quittance, acquittal, discharge; ا—, —et, *v.a.* To free, acquit, discharge, exonerate.

ابرار èbrār, *s. pl. a.* (*of* بر bèrr), The good, just, virtuous.

ابراز ìbrāz, *s. a.* Production, manifestation, showing; ا—, —et, *v.a.* To manifest, produce, show, display.

ابرام ìbrām, *s. a.* Importunity, urging; ا—, —et, *v.a.* To importune, urge.

ابرشیم ìbrishim, *s. p.* Double-twisted silk thread.

ابرص èbrȧss, *a. a.* Leprous; —, *s. a.* [A leper; leprosy.

ابرو èbrʋ, *a. t.* Marbled; —, *s. t.* Marbled appearance in colours; —, *s. p.* The eyebrow; —ābrū, *and* ابروی ābrūy, *s. p.* Honour, spotlessness.

ابریق ìbrik, *s. t.* Ewer for washing; a brig; brigantine; sloop of war.

ابصار èbsār, *s. pl. a.* (*of* بصر bȧssar), Eyes; penetrations, sagacities.

ابطال èbtāl, *s. pl. a.* (*of* بطال bȧttāl), Champions, heroes; —, ìbtāl, *s. a.* Avoiding, abolishing, annulling; ا—, —et, *v.a.* To make void, *or* of no value, annul, abolish.

ابعاد èb"ād, *s. pl. a.* (*of* بعد bȧ"d), Distances; —, ìb"ād, *s. a.* Removal to a distance; ا—, —et, *v.a.* To remove to a distance.

ابعد èb"ȧd, *a. a.* More or most distant; very distant.

ابقا ìbkā, *s. a.* A causing to continue, continuance, confirmation; ا—, —et, *v.a.* To confirm, cause to remain or continue (in an office). [Virgins.

ابکار ébkyār, *s. pl. a.* (*of* بکر bìkr),

ابلا *or* ابله ȧbla, *s. t.* Eldest sister.

ابلاغ ìblāgh, *s. a.* A causing to reach, attain, or arrive at; ا—, —et, *v.a.* To cause to reach, arrive at, attain, mount up to.

ابلغ èblȧgh, *a. a.* More, most, or very eloquent.

ابلق èblȧk, *a. a.* Piebald; —, *s. a.* A piebald horse; (fig.) Time *or* the world, as consisting of night and day; — *or* ایبلق ìblīk (ìmlīk), *s. t.* A capon.

ابله ābìlé, *s. p.* A bubble; a pimple; —, ȧbla, *s. t.* Eldest sister; —, èblèh, *a. a.* More, most, or very stupid.

ابلیس ìblīss, *s. a.* Iblis, Satan; a devil.

ابن ìbn, *s. a.* Son of, as احمدابن محمد Ahmed-ìbni-Mʋ̀hȧmmed, Ahmed, son of Mʋ̀hȧmmed.

ابنة ìbnèt, *s. a.* A daughter.

ابنا èbnā, *s. pl. a.* (*of* ابن), Sons, children; ابنای سبیل èbnāyi-sèbīl, Sons of the road, travellers.

ابنوس ȧbanʋ̀ss, *s. t.* Ebony.

ابنیه èbnìyyé, *s. pl. a.* (*of* بنا bìnā), Buildings, edifices; ابنیهٔ خیریه èbnìyyè'i-khȧyrìyyé, Buildings for charitable or benevolent purposes.

ابو èbʋ, *s. a.* Father of, as ابوسینا èbʋ-Sīnā, Avicenna.

ابواب èbvāb, *s. pl. a.* (*of* باب), Gates, doors; chapters.

ابوت ùbùvvet, *s. a.* Paternity, fathership.

ابوين èbévèyn, *s. dual a.* (*of* ابو èbu, a father), The two parents.

ابه èbé, *s. t.* A midwife; ابه‌كوبجى èbè-ghyùmèji, Mallows; geranium.

ابهام ìbhām, *s. a.* Enunciating obscurely and so as to create doubt.

ابهت ùbbéhèt (ùbhèt), *s. a.* Grandeur, glory, magnificence, pomp.

ابيات èbyāt, *s. pl. a.* (*of* بيت), Houses; verses, *or rather* distichs.

ابيض èbyàd, *a. a.* White.

ابين èbyèn, *a. a.* More, most, or very clear, explicit, manifest, evident.

اپ ʌp. Turkish particle placed before a few adjectives, and there signifying *quite, very, altogether*, as اپ‌اچق ʌp-àchík, wide open, اپ‌انسز ʌp-ʌnsiz, all of a sudden, &c.

اپارمق ʌparmak (*aor.* اپارر ʌparir), *v.a.* (*provincial*), To bring; to carry away.

اپرتمك ìprʌtmek (*aor.* اپردر ìprʌ̀dir), *v.a.* To wear by use, to make a stuff ragged and rough; اپرنمك ìprʌ̀nmek (*aor.* اپرنور ìprʌ̀nir), *v.n.* To become rough and worn.

اپسد *or* اپسيد ìpsid, *s. t.* Felloe of a wheel.

اپش ʌpish, *s. t.* The grip of the legs, or that part of the thighs, knees, &c., by which a seat is obtained in a saddle.

اپشمق ʌpishmak (*aor.* اپشور ʌpishir), *v. n.* To open the legs and stand or sit a-straddle.

اپلك ìplik, *s. t.* Thread.

ات èt, *s. t.* Flesh; meat; —, ʌt, *s. t.* A horse; a stallion.

اتا ʌta, *s. t.* (*old*), Father; اتابك ʌta-bègh (*lit.* Prince-father), Tutor of the monarch, *or* regent (in some of the old Mussulman dynasties).

اتالق ʌtalik, *s. t.* Tutor, guardian.

اتباع ètbā", *s. pl. a.* (*of* تبع tèba", *not in use*), Followers, suite, dependants, servants; —, ìttibā", *s. a.* A following, complying with, imitating; ا—, —et, *v.n.* To follow, obey, act up to, comply with.

اتحاد ìttihād, *s. a.* Union, concord, friendship; unanimity; ا—, —et, *v.n.* To join one's self to another, act in concert, be unanimous.

اتحاف ìthāf, *s. a.* Presenting, giving; ا—, —et, *v.a.* To give as a present, to present. [*v.a.* To take; to use, adopt.

اتخاذ ìttikhāz, *s. a.* A taking; ا—, —et.

اتش ʌtèsh, *s. p.* Fire; —, ʌtish, *s. t.* Action *or* manner of throwing.

اتشپرست ʌtèsh-pèrèsst, *s. p.* A fire-worshipper; اتشكده ʌtèsh-kède, *s. p.* A fire temple. [with a quality.

اتصاف ìttisāf, *s. a.* Being endowed

اتصال ìttisāl, *s. a.* Being joined, touching, reaching to.

اتعاب ìt"āb, *s. a.* A fatiguing, causing fatigue; ا—, —et, *v.a.* To fatigue, wear out.

اتفاق ittifȧk, *s. a.* Union, concord; confederacy, alliance; hazard, chance; ا—, —et, *v.n.* To come to an agreement together, make an alliance; to chance, happen; على الاتفاق "àlé-'l-ittifȧk, *ad. a.* Unanimously; اتفاقا ittifȧkā, *ad. a.* By chance, fortuitously; اتفاقی ittifȧkī, *a. a.* Fortuitous.

اتقان ittikȧn, *s. a.* Certain knowledge.

اتقی ȧtki, *s. t.* The woof of cloth carried by the shuttle. [or of mountains.

اتك ètek, *s. t.* The skirts of clothes,

اتکا ittikyā, *s. a.* A leaning upon or against; a relying on, trusting in; ا—, —et, *v.n.*

اتکال ittikyȧl, *s. a.* A leaving one's matters entirely to another.

اتلاف itlȧf, *s. a.* A destroying; ا—, —et, *v.a.* To destroy, waste, ruin; kill.

اتلامق ȧtlamȧk (*aor.* اتلار ȧtlar), *v.a.* To spring, or jump over, or across; to omit, leave out.

اتلمق ȧtȧlmȧk (*aor.* اتلور ȧtȧlȧr), *v.n.* To spring or jump up, spring upon; —, *v.p.* To be thrown.

اتلنمق ȧtlanmȧk (*aor.* اتلانور ȧtlànȧr), *v.n.* To mount on horseback.

اتلو ȧtlȧ, *a. t.* On horseback; —, *s. t.* A horseman; cavalry.

اتم ètèmm, *a. a.* More, most, or very complete; —, ȧtȧm, *s. t.* A cast, a throw; a charge (of powder).

اتمام ȧtmȧm, *s. a.* Action of completing, completion; ا—, —et, *v.a.* To finish, complete.

اتمجه ȧtmȧja, *s. t.* A sparrow-hawk.

اتمق ȧtmȧk (*aor.* اتار ȧtar), *v.a.* To throw, cast, project; to throw away, down, aside, up, &c.; to fire (a gun, &c.); to card (cotton); —, *v.n.* To fade, lose colour (stuffs); turn pale (countenance); grow light (the morning); طوپ اتمق tòp-ȧtmȧk, to fire guns, to fire a salute; (*fig.*) to become bankrupt. [livelihood.

اتمك (èkmek), *s. t.* Bread; (*fig.*)

اتهام ithām, *s. a.* Imputation, accusation; ا—, —et, *v.a.* To impute, to accuse.

اتی ātī, *a. a.* Future, coming, to come; further on, lower down (in writing).

اتیان ityān, *s. a.* A bringing forward, mentioning; ا—, —et, *v.a.* To adduce, mention.

اتینا Atina, *s. t.* Athens.

اثاث èssāss, اثاث بیت èssāssi-bèyt, *s. a.* Household stuff, goods, furniture.

اثار āssār, *s. pl. a.* (*of* اثر èsser), Vestiges, traces, signs, marks; remains; monuments; buildings; books, writings, works; doings; sayings.

اثارة issārè, *s. a.* A raising (the dust); an exciting (of troubles).

اثالت èssālet, *s. a.* Nobility of extraction.

اثام āssām, *s. pl. a.* (*of* اثم issm), Sins, iniquities, wickednesses.

اثبات issbāt, *s. a.* A making firm, fixing; a proving, demonstrating; a proof; ا—, —et, To prove, demonstrate; to fix, stablish, confirm; محو واثبات màhv-u-issbāt, A taking away some parts, and leaving or adding others;

alteration (in buildings or in writings).

اثر èsser, *s. a.* A vestige, trace, sign, mark; an effect; a monument (of art); a writing, saying, or doing; اثرطراز èsser-tirâz, An historian.

اثقال èsskâl, *s. pl. a.* (*of* ثقل *not used*), Baggage, luggage, impedimenta.

اثم îssm, *s. a.* A sin; —, âssim, *s. a.* A sinner.

اثمار èssmâr, *s. pl. a.* (*of* ثمر sèmér), اثمان èssmân, *s. pl. a.* (*of* ثمن sèmen), Prices; values.

اثنا èsnâ, *s. pl. a.* (*of* ثنى *not used*), Windings, foldings, sinuosities; —, *s. t.* Time or duration of any action; یول اثناسنده yòl-èsnâssindè, *or* اثناى راهده èsnâyi-râhdè, while on the journey, مكالمه اثناسنده mùkyâlémé-èsnâssindè, during the conference.

اثنين îssnèyn, *s. a.* Monday.

اثواب éswâb (èswbab), *s. pl. a.* (*of* ثوب sèvb), Clothes.

اج èj, *or* اچ èch, *a. t.* Hungry; fasting, not having eaten; اج كوزلو èj-ghyèzlu (hungry-eyed), Covetous, insatiate, insatiable; اج قارنه èj-kârnînè, *ad.* On an empty stomach, fasting.

اجابت îjâbet, *s. a.* Acceptance of a request, compliance; ا—, —et, *v.n.* To comply.

اجار âjâr, *s. pl. a.* (*of* اجر èjr), Recompenses, remunerations; rewards.

اجارهٔ îjârè, *s. a.* Rent; ground-rent paid for land, &c. in mortmain; اجارهٔ معجله îjârè'i-mù''èjjélè, the sum or fine paid on first acquiring possession; اجارهٔ مؤجله îjârè'i-mù'èjjélè, the monthly or yearly quit-rent paid ever afterwards.

اجازت îjâzet, *s. a.* Permission, authorization; diploma or authority to act as a teacher of the humanities, or of divinity. [circulate.

اجاله îjâlè, *s. a.* A causing to flow, or

اجانب èjânîb, *s. pl. a.* (*of* اجنبى èjnébî), Strangers, aliens (in blood, or of race).

اجبار îjbâr, *s. a.* A forcing, compelling; force, compulsion; ا—, —et, *v.a.* To compel.

اجبال èjbâl, *s. pl. a.* (*of* جبل jèbel), Mountains. [selection, election.

اجتبا îjtîba, *s. a.* A choosing; choice,

اجترا îjtirâ, *s. a.* A daring; audacity; courage; ا—, —et, *v.n.* To dare, have the courage.

اجتماع îjtimâ'', *s. a.* A coming together, being collected, united, gathered together; meeting, conjunction; unanimity of opinion or decision (in matters of faith or discipline).

اجتناب îjtinâb, *s. a.* An abstaining, avoiding; ا—, —et, *v.n.* To abstain from, avoid.

اجتهاد îjtihâd, *s. a.* Exertion, endeavour; a striving to arrive at the true meaning of any point in law or religion.

اجداد èjdâd, *s. pl. a.* (*of* جد jèdd), Ancestors, forefathers.

اجر èjr, *s. a.* Recompense, remuneration; reward.

اجرا ijrā, *s. a.* A causing to flow; a putting in force, in operation; ا—, —et, *v.a.* To cause to flow; to put in force, execute; to perform the formalities of taking up a commission of office.

اجرت ujrèt, *s. a.* Pay for any service, remuneration.

اجزا èjzā, *s. pl. a.* (*of* جزء jùz'), Parts; particles, atoms; ingredients; drugs, chemicals; sheets (of a book), or parts containing twenty pages; (as a Turkish singular) a chemical composition of any kind; a percussion cap; اجزاجی èjzāji, A chemist or apothecary.

اجقمق èjikmak (*aor.* اجقر èjikir), *v.n.* To become hungry, قارنم اجقدی kàrnim-èjikdi (lit. my stomach has become hungry), I am hungry.

اجل ājil, *a. a.* Future, to come, postponed to a future time; —, èjl (èjil), *s. a.* Cause, reason, motive, consideration; —, èjel, *s. a.* An appointed time; the appointed time of death; —, èjèll, *a. a.* More, most, or very great and glorious.

اجلا ijlā, *s. a.* Banishment, exile; ا—, —et, *v.a.* To banish, exile.

اجلاس ijlāss, *s. a.* A causing to sit down; ا—, —et, *v.a.* To cause to sit, to seat; to place on (the throne).

اجلال ijlāl, *s. a.* Praise, glory, honour.

اجله èjillé, *s. pl. a.* (*of* جلیل jèlīl), Those who are very great and noble.

اجماع ijmā", *s. a.* A collecting; the unanimity of opinion or decision (of the Fathers of the Church on points of faith or discipline, this being one of the fundamental sources of authority in Muhammedan canon law, in matters where an explicit Divine command or apostolic word or deed cannot be cited: it is called also اجماع امت ijmā"i-ùmmèt, *the unanimous decision of the Church*).

اجمال ijmāl, *s. a.* The making a summary, an abbreviating; a summary, abbreviation; ا—, —et, *v.a.* To condense, abbreviate.

اجمتراق àjimtràk, *a. t.* Rather bitter.

اجناد èjnād, *s. pl. a.* (*of* جند jùnd), Troops, legions, cohorts.

اجناس èjnāss, *s. pl. a.* (*of* جنس jìnss), Sorts, kinds; اجناس اقچه èjnāss-àkcha, Mixed coins, foreign or old, no longer legally current.

اجنبی èjnébī, *s. a.* A foreigner.

اجوبه èjvibé, *s. pl. a.* (*of* جواب jèwāb), Answers.

اجی àji, *a. t.* Bitter; hot (spices, &c.); —, *s. t.* Pain, smart; the word حاجی hājjī (hàji), *a pilgrim to Mecca at a certain season, and with certain rites*, is sometimes thus spelt when applied to non-Muslim pilgrims to Jerusalem.

اجیمق àjimak (*aor.* اجر *or* اجیر àjir), *v.n.* To be painful, to

ache; —, *v. a.* To be sorry for, to pity, feel for, compassionate.

اچ àch, *a. t.* Hungry; fasting; اچ‌كوزلو àch-ghyòzlu (having hungry eyes), *a. t.* Covetous, insatiable.

اچق àchìk, *a. t.* Open; clear, serene; plain, clear, explicit; light (colour); اچق‌مشرب àchìk-mèshreb; (of an open character), *a. t.* Forward, impudent; —, *s. t.* The open sea, the offing; any open space away from buildings.

اچلق àchlìk, Hunger.

اچلمق àchìlmak (*aor.* اچلور àchìlìr), *v.n.* To open; to become bright and shining, polished; to become clear and serene; to become lively, quick, merry; to acquire cleverness, expertness, experience; to lose one's bashfulness; to quit the shore or the harbour; to commence, begin, be entered upon; —, *v. p.* To be opened.

اچمق àchmak (*aor.* اچار àchar), *v.a.* To open; to polish; to begin; to explain clearly; to make explicit; to make a new pen; to unravel, untie, undo; to spread, set (sails), roll out (paste).

احاد àhād, *s. pl. a.* (*of* احد àhàd), Units; individuals.

احاديث àhādìss, *s. pl. a.* (*of* حديث hàdìss), Events, happenings; traditions of the sayings or doings of Muhammad (These, as a collection, hold a rank among Mussulman divines, corresponding to that of the book of the Acts of the Apostles and the Apostolic Epistles with us: they are a perfectly valid and binding source of authority in the determination of canonical questions), called generally احاديث نبويه àhādìssi-nèbèvìyyé, the Apostolic Acts.

احاطه ìhāta, *s. a.* A surrounding; a comprising, comprehending, containing, holding; ا—, —et, *v.a.* To encircle, surround; to comprise, contain, hold; to comprehend, understand.

احاله ìhālé, *s. a.* A giving in charge, committing to the care, referring; ا—, —et, *v.a.* To refer, commit, give in charge, leave.

احبا àhìbbā, احباب àhbāb, *s. pl. a.* (*of* حبيب hàbìb), Friends.

احتجاج ìhtijāj, *s. a.* A bringing forward proofs and documents; احتجاجه صالح ìhtijāja-sālìh, Valid, fit for exhibition as documentary evidence.

احتراز ìhtirāz, *s. a.* Taking care, avoiding, using circumspection; ا—, —et, *v.n.* To take care, avoid.

احتراق ìhtirāk, *s. a.* A burning, being burnt.

احترام ìhtirām, *s. a.* Respect, reverence, veneration.

احتساب ìhtissāb, *s. a.* The municipal excise; احتساب اغاسى ìhtissāb-àghassi (*or* ناظرى nāziri), The superintendant of excise at Constantinople; احتسابيه ìhtissābìyyé, *s. a.* The excise dues.

احتشام ìhtishām, *s. a.* Pomp, majesty; the having a large retinue.

احتقان ihtikān, *s. a.* The using an injection or glyster.

احتكار ihtikyār, *s. a.* The holding back grain from market in hopes of a time of scarcity and dearth.

احتمال ihtimāl, *s. a.* Probability, the being probable; —, *a. t.* Possible, probable; —, *ad. t.* It is possible, perhaps, may be.

احتواء ihtiwā, *s. a.* Comprehending, containing, collecting, protecting, occupation, enjoyment. [wanting, need.

احتياج ihtiyāj, *s. a.* The being in want,

احتياط ihtiyāt, *s. a.* Prudence, circumspection; the keeping a reserve; the reserve itself; احتياط عسكرى ihtiyāt-'askéri, the reserve of an army.

احداث ihdāss, *s. a.* A producing, creating, making, inventing; ا—, —et, *v.a.* To produce, create, make, invent.

احدى ihdà, *s. a.* (*fem. of* احد), One.

احديت ahhàdiyyèt, *s. a.* The quality of being unique; the unity of God.

احرار ahrār, *s. pl. a.* (*of* حر hùrr), Freemen; noblemen.

احراز ihrāz, *s. a.* An obtaining, gaining, reaching; ا—, —et, *v.a.* To obtain, gain, reach.

احراق ihrāk, *s. a.* A burning, consuming by fire; ا—, —et, *v.a.* To burn, consume by fire.

احرام ihrām, *s. a.* Sacred vestment of the pilgrims at Mecca; a kind of woollen tissue, covered on one side with little twisted bullions.

احزان ahzān, *s. pl. a.* (*of* حزن huzn), Griefs, sorrows; —, ihzān, *s. a.* Vexing, grieving.

احسان ihsān, *s. a.* A benevolent act; goodness, kindness; a present (to an inferior); ا—, —et, *v.a.* To give, make present; —, *v.n.* To have the kindness, do the favour, be so kind, &c. [bering.

احصا ihsā, *s. a.* A counting, num-

احضار ihzār, *s. a.* A bringing into some one's presence, producing; citing to appear, summoning; ا—, —et, To produce, bring into presence.

احفاد ahfād, *s. pl. a.* (*of* حفيد hàfīd), Grandsons; posterity.

احقاق ihkāk, *s. a.* A rendering justice, righting; ا—, —et, *v.a.* To right, (authoritatively); احقاق حق ihkāki-hàkk-et, *v.n.* To right any one (authoritatively; lit. to right one's rights).

احكام ahkyām, *s. pl. a.* (*of* حكم hùkm, not used in this sense). Tenours, meaning; orders, commands, requisitions, ordinances (discoverable in writings); influences (of the stars); —, ihkyām, *s. a.* A strengthening, fortifying, consolidating. [dark.

احمر ahmèr, *a. a.* Red; tawny, swarthy,

احمق ahmàk, *a. a.* Stupid.

احوال ahwāl, *s. pl. a.* (*of* حال hāl), States, conditions, situations.

احيا ahyā, *s. pl. a.* (*of* حى hàyy), Those who are alive, the living; —

ihyā, *s. a.* A raising to life, animating; a resuscitation, reanimating; a rendering vigorous, powerful, populous, cultivated; ا—, —et, *v.a.* To animate, give life to; to reanimate, restore to life; to give new vigour to, enforce anew; to make populous; to restore from neglect or ruin, renovate; to bring into cultivation, reclaim (waste lands); to pass (the night) watching or in activity.

احیان àhyān, *s. pl. a.* (*of* حین hīn), Times, moments; احیاناً àhyānan, *ad. a.* Now and then, from time to time, at times, sometimes.

اخافه ikhāfā, *s. a.* A frightening; ا—, —et, *v.a.* To frighten, to menace.

اخبار àkhbār, *s. pl. a.* (*of* خبر khàbar), News, informations, reports; —, ikhbār, *s. a.* A giving intelligence, informing; ا—, —et, *v.a.* To communicate (information). [star-fish.

اختپوط àkhtapòt, *s. g.* (οκταποδος), The

اختتام ikhtitām, *s. a.* The being finished; completion; —بولمق, —bùlmak, *v.n.* To be completed.

اختر àkhtar, *s. p.* A star.

اختراع ikhtirā", *s. a.* An inventing, invention; ا—, —et, *v.a.* To invent.

اختصار ikhtisār, *s. a.* A shortening, abbreviation; ا—, —et, *v.a.* To abbreviate. [devotion, friendship.

اختصاص ikhtisāss, *s. a.* Devotedness,

اختفا ikhtifā, *s. a.* A hiding one's self, concealment.

اختلاط ikhtilāt, *s. a.* A mixing with, intercourse; ا—, —et, *v.n.* To mix, have intercourse.

اختلاف ikhtilāf, *s. a.* Difference, want of agreement, variation; ا—, —et, *v.n.* To differ; to vary, اختلاف منظر ikhtilāfi-mànzàr, (Difference of place of observation) Parallax.

اختلال ikhtilāl, *s. a.* Trouble, sedition; confusion, derangement.

اختیار ikhtiyār, *a. t.* Old, aged; —, *s. t.* An old man; —, *s. a.* Choice, option; ا—, —et, *v.a.* To choose; to prefer; to undertake *or* submit to in preference.

اختیاری ikhtiyārī, *a. a.* Of choice, optional.

اخذ àkhz, *s. a.* A taking; a receiving; ا—, —et, *v.a.* To take, to receive; اخذواعطا àkhz-u-l"tā, Buying and selling, commerce, trade, traffic.

اخر ākhir, *a. a.* The last; یوم الاخر yèvmu-'l-ākhir, The last day; —, *s. a.* The end; conclusion; —, àkhàr, *a. a.* Other, another; اخرالامر ākhiru-'l-èmr, *ad. a.* At last, at length; lastly, in conclusion.

اخراج ikhrāj, *s. a.* A putting out, pulling out, extraction; subtraction; a prolonging, producing (in mathematics); expense; ا—, —et, *v.a.* To pull out, extract; to subtract; to prolong, produce; اخراجات ikhrājāt, *s. pl. a.* Expenses, outgoings.

اخرت ākhirèt, *s. a.* The future state;

اخرتلك اوغلی ākhirèt-òghlu *or* ākhirètlik, An adopted child.

اخروی ùkhrévī, *a. a.* Relating to the future life.

اخری ùkhrà, *a. a.* (fem. of اخر àkhàr), [Other, another.

اخشام àkhsham (àk-), *s. t.* The evening.

اخشاملمق àkshamlamak (*aor.* اخشاملر àkshamlar), *v.n.* To become evening; to pass the evening.

اخص àkhàss, *a. a.* More, most, or very special, intimate, or pure.

اخضر àkhzàr, *a. a.* Green.

اخطار àkhtār, *s. pl. a.* (*of* خطر khàtar), Dangers; —, ìkhtār, *s. a.* A putting in mind, calling to one's attention; ا—, —et, *v.a.* To recall to one's mind; —, *v.n.* To warn, put upon one's guard, call one's attention.

اخفا ìkhfā, *s. a.* A hiding, secreting, concealing; ا—, —et, *v.a.* To hide, secrete, conceal.

اخکر àkhghèr, *s. p.* Charcoal, a piece of charcoal; a piece of burning charcoal.

اخلاص ìkhlāss, *s. a.* Sincere and [devoted attachment.

اخلاط àkhlāt, *s. pl. a.* (*of* خلط, *not used*), The humours of the body, blood, bile, phlegm, and *black-bile;* —, àkhlàt, *s. t.* A wild pear.

اخلاف àkhlāf, *s. pl. a.* (*of* خلف khàlef), Successors; posterity.

اخلاق àkhlāk, *s. pl. a.* (*of* خلق khùlk), Moral qualities, points of character or disposition; (of خلق khàlk), Creatures; human creatures; علم اخلاق ''ilmi-àkhlāk, Ethics, moral science, metaphysics.

اخلال ìkhlāl, *s. a.* A putting in disorder, deranging, spoiling; ا—, —et, *v.a.* To spoil, derange, disorder.

اخوان ìkhwān, *s. pl. a.* (*of* اخ *not used*), Brethren; comrades, fellows; co-religionists.

اخوت ùkhùvvet, *s. a.* Fraternity, [brotherhood.

اخور (àkhìr), *s. p.* A stable; میراخور mīrì-àkhòr (èmrakhòr), Master of the horse.

اد àd, *s. t.* A name.

ادا èdā, *s. a.* A paying; a fulfilling; a manner; a tone; grace or affectation of manner or tone; ا—, —et, *v.a.* To pay; to fulfil.

اداب ādāb, *s. pl. a.* (*of* ادب èdeb), Manners, modes of behaviour; gentlemanly behaviour.

ادات èdāt, *s. a.* An instrument, implement, tool; a particle (in grammar).

ادارة ìdāréh, *s. a.* A causing to turn round, revolve, or circulate; the conduct of business, supervision, superintendence; economy; savings; ا—, —et, *v.a.* To cause to turn round, revolve, or circulate; to conduct, or superintend; to save by economy; —, *v.n.* To be economical.

اداق àdàk, *s. t.* A vow; an offering made according to a vow.

اداوات èdāwāt, *s. pl. a.* (*of* ادات èdāt), Instruments, implements, tools; particles.

ادب èdeb, *s. a.* Modesty, politeness, good manners, respectful behaviour; ترك‌ادب tèrki-èdeb, A want of proper respect; ادب‌يرلرى èdeb-yèrléri, The privities.

ادبار ìdbār, *s. a.* A going backwards or downwards (in the world); adversity.

ادخال ìdkhāl, *s. a.* An introducing, causing to enter; ا—, —et, *v.a.* To introduce, cause to enter.

ادداش ìddàsh, *s. t.* A namesake.

ادرار ìdrār, *s. a.* A flowing, or causing to flow, copiously (wine, milk, &c.); a bestowing abundantly.

ادراك ìdrāk, *s. a.* An overtaking, coming up with; an understanding, comprehending; comprehension, intelligence; ا—, —et, *v.a.* To comprehend, understand; to catch, come up with, overtake; to be partly contemporaneous with (one who was born earlier). [Adrianople.

ادرنه Edìrné, *s. t.* The town of

ادعا ìdd''ā, *s. a.* A pretension, claim, pertinacious assertion; ا—, —et, *v.a.* To assert pertinaciously, to maintain; —, *v.n.* To be pertinacious in assertion. [Prayers; thanksgivings.

ادعيه èd''ìyyé, *s. pl. a.* (*of* دعا dù''ā),

ادلامق ìdlamak (*aor.* ادلار ìdlar), *v.a.* To measure by paces; to step over.

ادله èdillé, *s. pl. a.* (*of* دليل dèlīl), Guides; indications; proofs, arguments.

ادم ādam (ìdam), *s. a.* A man; a human creature; an agent, servant, messenger; a person; somebody; (in negations) nobody; حضرت ادم Hàzréti-Adam, Adam, the father of mankind; بنى‌ادم bènī-ādam, the sons of men, mankind; — ìdàm, *s. t.* A step, pace.

ادمان ìdmān, *s. a.* The facility, or power of endurance, gained by long practice.

ادملامق ìdàmlamak (*aor.* ادملار ìdàmlar), *v.a.* To measure by paces.

ادمى ādémī, *a. a.* Human; ادميان ādémìyyān, *s. pl. a.* Human beings, men.

ادنا èdnā, *a. a.* Less; the least.

ادويه èdvìyyé, *s. pl. a.* (*of* دوا dèwā), Medicines, drugs.

ادهم èdhèm, *s. a.* A black horse.

اديان èdyān, *s. pl. a.* (*of* دين dīn), Religious.

اديب èdīb, *a.* and *s. a.* Modest, polite, well-behaved; refined in mind and manners.

اذا èzā, Molestation, hurt.

اذابه ìzābé, *s. a.* A melting, causing to melt; ا—, —et, To melt, bring into fusion.

اذان èzān, *s. a.* The call to prayer; —, — اوقومق òkumak, To perform the call to prayer.

اذعاج ìz''āj, *s. a.* A teazing, worrying, urging; ا—, —et, *v.a.* To teaze, worry, urge.

اذعان ìz''ān, *s. a.* A complying, acting in obedience; a comprehending, understanding.

اذكار èzkyār, *s. pl. a.* (*of* ذكر zìkr), Services of prayer and praise.

اذكيا èzkiyā, *s. pl. a.* (*of* ذكى zèkī), Men of intelligence.

اذن ìzn (ìzin), Permission, leave; ويرمك —, — vèrmek, To give leave, grant permission; to discharge, dismiss.

اذهان èzhān, *s. pl. a.* (*of* ذهن zìhn), [Minds, intellects.

اذيال èzyāl, *s. pl. a.* (*of* ذيل zèyl), Skirts; appendices.

اذيت èzìyyèt, *s. a.* Pain, torture, suffering; ا—, —et, *v.n.* To cause pain; to put to the torture, to torture; ويرمك —, — vèrmek, *v.n.* To cause trouble, or suffering; to teaze.

ار èr, *s. t.* A man; a husband; — (for اكر èghır), *c. p.* If.

ارا àra, *s. t.* The midst; an interval; —

آرا ārā, *s. pl. a.* (of رأى rè'y), Opinions; —, ārā, *a. p.* (*in composition*), Adorning, which adorns.

اراجيف èrājìf, *s. pl. a.* (*of* ارجوفه, *not in use*), Scandal; false rumours.

ارادهٔ ìrādé, *s. a.* The will, volition; a rescript, command, injunction; ارادهٔ كليه ìrādé'i-kyùllìyyé, The Divine, or universal will; ارادهٔ جزئيه ìrādé'i-jùz'ìyyé, Human, or partial will, free-will; ارادهٔ شاهانه ìrādé'i-shāhānè, An imperial rescript.

اراذل èrāzìl, *s. pl. a.* (*of* ارذل èrzèl), The vilest men.

آراسته ārāsté, *a. p.* Equipped; prepared; [adorned.

اراشدرمق àrashdırmak (*aor.* اراشدرر àrashdırır), *v.a.* To cause search or inquiry after to be made.

اراضى àrāzī, *s. pl. a.* (*of* ارض àrz), Lands.

ارآقه ìrāka, *s. a.* A shedding, pouring out, spilling; ا—, —et, *v.a.* To shed, spill, pour out; ارآقهٔ دما ìrāka'i-dìmā, A shedding of blood.

ارالق àralìk, *s. t.* An interval, space; an interval of time; a time.

ارام ārām, ارامش ārāmish, *s. p.* Repose, tranquillity.

ارامق àramak (*aor.* ارار àrar), *v.a.* To seek, look for, search after, inquire for; to miss, feel the absence or want of; to search (a place, pockets, &c.).

ارايش ārāyish, *s. p.* An adornment, an ornament.

ارباب èrbāb, *s. pl. a.* (*of* رب ràbb, *not in use in this sense*), Possessors, owners; persons endowed with; people occupied about; competent and fitting persons; people belonging to, or occupied with; (*as a Turkish singular*) a competent and fit person; رب الارباب ràbbu-'l-èrbāb, The Lord of Lords, God.

اربع èrbà" (fem. اربعه èrba"à), *a. a.* Four.

اربعين èrba"ìn (*rarely* اربعون èrba"ūn), [*a. a.* Forty.

ارپه àrpa, *s. t.* Barley; ارپه جق àrpajìk, *s. t.* (*lit.* little barley-corn), A sty on the eye; the dispart or sight-piece placed near the muzzle of fire-arms; ارپه صويى àrpa-sùyu, (barley-water) Beer.

اریه‌لق àrpalīk, *s. t. Barley-field* or *Barley-money*, The title under which various districts were given to certain functionaries, under the old system, now abolished, and from the revenues of which they were supposed, according to the feudal theory, to supply their horses with barley.

ارتباط ìrtibāt, *s. a.* A being connected, connexion.

ارتجا ìrtijā, *s. a.* An expecting, a wishing [for, desiring.

ارتحال ìrtihāl, *s. a.* A change of abode, a journeying, migration; the passing from this life; دار بقا—, ìrtihāli-dāri-bàkā, The passage to the world (abode) of permanency; ا—, —et, *v.n.* To change one's abode, migrate; to die.

ارتداد ìrtidād, *s. a.* Apostacy, an apostatizing (from islām).

ارتسام ìrtisām, *s. a.* A being marked or remarkable; مودت‌ارتسام mèvèddet-ìrtisām, Bearing the stamp of affection.

ارتشا ìrtishā, *s. a.* The receiving a bribe.

ارتفاع ìrtifā", *s. a.* Height, elevation; altitude; غایت‌ارتفاع ghāyeti-ìrtifā", (astr.) (extreme) meridian altitude.

ارتق àrtik, *a. t.* Over and remaining; —, *ad. t.* (with a negative) no more; never again; (with an affirmative) now, at last; under those circumstances.

ارتقا ìrtikā, *s. a.* A going upwards, rising; advancing in rank; increasing.

ارتکاب ìrtikyāb, *s. a.* The committing any bad act, a stooping to anything base; ا—, —et, *v.a.* To commit, stoop to.

ارتمق àrtmak (*aor.* ارتار àrtar), *v.a.* To augment, increase, become more in quantity or degree.

ارتمك èritmek (*aor.* اریدر èridir), *v.a.* To melt, fuse, liquefy, dissolve.

ارتیاب ìrtiyāb, *s. a.* Doubt.

ارث ìrs, *s. a.* Inheritance; ارثاً ìrsen, *ad. a.* By inheritance.

ارجمند èrjumènd, *a. p.* Noble, worshipful, excellent.

ارحام èrhām, *s. pl. a.* (*of* رحم ràhm), Relatives (on the mother's side, or in general).

ارحم èrhàm, *a. a.* More, most, or very merciful and compassionate; ارحم الراحمین Erhàmu-'r-rāhimīn, The Most Merciful of those who show mercy, God.

ارخا ìrkhā, *s. a.* A loosening, slacking; ارخای‌عنان ìrkhāyi-"ìnān-et, *v.a.* To slack the reins, give a horse his head, to start on a journey.

ارد àrd, *s. t.* The back side of anything; the space behind anything; اردی‌صره àrdi-sìra, *ad. t.* Immediately following *it* (him or her); اردم‌صره àrdim-sìra, After me; اردك‌صره àrding-sìra, After thee; &c. &c.

اردج àrdij, *s. t.* Juniper.

اردل or اردل مملکتی Erdèl or Erdèl-mèmlékèti, *s. t.* Transylvania.

اردو òrdu, *s. t.* A camp; an army.

ارذل èrzèl, *a. a.* More, most, or very vile.

ارزاق èrzāk, *s. pl. a.* (*of* رزق rìzk, *not used in this sense*), Provisions, corn, &c.

ارزان èrzān, *s. p.* Deemed fit and worthy; ارزان بیورمق èrzān-bùyurmak, *v.a.* To deem fit and worthy; ارزانی èrzāni, *s. p.* A deeming fit and worthy.

ارزو àrzu, *s. p.* Wish, desire; ا—, —et, *v.a.* To wish, to desire, to long for; ارزوکش àrzukèsh, ارزومند àrzumènd, *a. p.* Desirous.

ارسال ìrsāl, *s. a.* A sending, forwarding, despatching; ا—, —et, *v.a.* To send.

ارسلان àrsslan (ʌsslʌn), *s. t.* A lion; ارسلانلو (ʌsslʌnlí), ارسلانی àrsslānī, *a. t.* A piastre (*term used only by auctioneers and criers*).

ارشاد ìrshād, *s. a.* A showing the right way, directing truly; a teaching the true religion or tenets; ا—, —et, *v.a.* To put in the right way (moral or physical).

ارشون *or* ارشین àrshin, *s. t.* The Turkish yard, of which there are two; one called معمارارشونی mì"-mār-àrshíni, *architect's yard*, of 29½ inches English, the other named چوقه ارشونی (chòha)-àrshíni, *cloth yard*, of about 28 inches; the first is divided into 24 پرمق pàrmak, *inches*; the latter into 8 ربع rùb", *quarters*.

ارض àrz, *s. a.* Land; کره ارض kyùré'i-àrz, The world, the terraqueous globe; a terrestrial globe.

ارضروم *or* ارض روم Arzi-rūm, *s. t.* The city of Erzeroum.

ارضا ìrzā, *s. a.* A satisfying, contenting, making willing; ا—, —et, *v.a.* To make willing, content, satisfied; to obtain one's consent, or assent.

ارغاج àrghàj, *s. t.* Warp of cloth, the threads stretched lengthwise in weaving.

ارغاد ìrghàt, *s. g.* A labourer.

ارغوان èrghawān, *s. p.* Judas-tree; ارغوانی èrghawānī, *a. p.* Red, as the flowers of the Judas-tree.

ارق àrk, *s. t.* A small water-course for irrigation; —, ìrīk, *a. t.* Thin, lean.

ارقام èrkām, *s. pl. a.* (*of* رقم ràkam). Arithmetical figures; written characters; diplomas, commands.

ارقوری àrkuri (àykiri), *a.* and *ad. t.* Thwartwise; slantwise; exorbitant, out of bounds or reason.

ارقه àrka, *s. t.* The back; support, protection; a patron, protector.

ارکان èrkyān, *s. pl. a.* (*of* رکن rùkn), Pilasters, pillars, columns; customs, rules; chief men, people of rank and influence, ministers; ارکان حرب èrkyāni-hàrb, The staff of an army.

ارکچ èrghech, *s. t.* A male goat.

ارکك èrkek, *s. t.* A male; a man; —, *a. t.* Male.

ارکمك ìrkmek (*aor.* ارکر ìrkɛr), *v.n.* To stagnate, become stagnant and offensive.

ارکن èrken, *a.* and *ad. t.* Early; —,

èrghèn, *s. t.* A bachelor, unmarried man; ارکنلك èrghenlik, *s. t.* Pimples on the face of young people.

ارمغان èrmaghān (ìrmighān), A present, gift.

ارمل èrmel (fem. ارمله èrmélé), *s. a.* A widow; a widower.

ارمنجه Ermènjé, *s. t.* The Armenian language; ارمنستان Ermènisstān, *s. t.* Armenia; ارمنی Ermènī, *s. t.* An Armenian; —, *a. t.* Armenian.

ارمود àrmud, *s. t.* A pear; ارموداغاجی àrmud-àghàji, A pear-tree; التونی —, — àltini, A pear-shaped gold medallion, worn by women or children, on the cap, on the forehead, or suspended round the neck.

ارمه àrma, *s. t.* (*of Italian origin*), A coat of arms; the rigging of a ship.

ارن èrən, *act. part.* (*of* ایرمك ìrmek *or* ermek, to arrive at), An adept, one initiated into the mysteries of any order or secret society, one who has arrived at the truth; ارنلر èrənlər, term used by the old Bèktàshī dervishes to designate themselves and those affiliated to their order: they were in reality atheists or pantheists.

ارناود Arnāwd, *a. t.* Albanian; —, *s. t.* An Albanian, Albania.

ارواح èrwāh, *s. pl. a.* (*of* روح rūh), Souls, spirits; spirituous liquors.

ارّه èrré, *s. p.* A saw; ارّه‌خانه èrré-khāné, A saw-mill.

ارى àri, *s. t.* A bee; یبان‌اریسی yàban-àrissi, A drone (bee of the wilds); اشك‌اریسی èshek-àrissi, A wasp; ارى‌قوانی àri-kòwani, A bee-hive; foxglove.

ارياح èryāh, *s. pl. a.* (*of* ریح rīh), Winds.

اریك èrik, *s. t.* A plum; قورى‌اریك kùru-èrik (dried plum), A prune; موردم‌اریکی mùrdum-èrighi, A damson; جان‌اریکی jàn-èrighi, The Orleans plum; برداق‌اریکی bàrdak-èrighi, The egg-plum; &c., &c.

اریکه èrikè, *s. a.* A throne.

اریمك èrimek (*aor.* ارير èrir), *v.n.* To melt, become melted, fused, liquefied.

از àz, *a. t.* Little in quantity; few in number; —, *ad. t.* Seldom; little; —, *s. t.* The less part; براز bìr-àz, A little; a few; برازدن bìr-àzdan, In a little while, shortly, by-and-bye, presently; ازاجق àzajìk (*dim.*), A very little in quantity, the least quantity; — àz, *s. p.* Vehement lust and desire, avidity, cupidity, covetousness; —, èz, *pr. p.* From; of; by, through, over, under.

ازاد āzād (àzàd), *a. p.* Free; enfranchised, set at liberty; —, *s. p.* Freedom, enfranchisement; —, —et, *v.a.* To give freedom, enfranchise.

ازادى āzādé, *a. p.* Free, exempt.

ازار āzār (àzar), *s. p.* Blame, reprimand; —, *a. p.* (in compound words), Which vexes, troubles, pains; دل ازار dil-āzār, Giving trouble to the heart.

ازارش āzārish, *s. p.* Vexation, trouble; anguish, pain.

ازارلمق ăzarlamăk (*aor.* ازارلار ăzarlar), *v.a.* To scold, reprimand.

ازاله ĭzālé, *s. a.* A removing, causing to disappear, obliterating, annihilating; ا—, —et, *v.a.* To remove, extirpate, eradicate, obliterate, annihilate.

ازالمق ăzalmăk (*aor.* ازالور ăzalĭr), *v.n.* To diminish, grow less in number, quantity, or degree.

ازباندید ĭzbàndit, *s. t.* (*Italian*), A highwayman, bandit, outlaw.

ازبر èzbĕr, *in* ازبردن èzbĕrdăn, By heart; *and* ازبرلمك èzbĕrlémek, *v.a.* To learn by heart.

ازدحام ĭzdĭhām, *s. a.* A collecting together in crowds; a crowd. [in pairs.

ازدواج ĭzdiwăj, *s. a.* Marriage; being

ازدیاد ĭzdiyād, *s. a.* An increasing, increase, augmentation; —بولمق, —bŭlmak, *v.n.* To increase, be augmented.

ازردہ āzŭrdé, *a. p.* Hurt; afflicted, distressed.

ازرق èzrăk, *a. a.* Blue.

ازغون *or* ازغین ăzghĭn, *a. t.* Depraved, rebellious, refusing all restraint; furious; in heat; grown beyond all natural or usual bounds.

ازکیا èzkiyā, *s. pl. a.* (*of* زکی zèkī), The good, pure, virtuous.

ازل èzel, *s. a.* Past eternity; من‌الازل min-el-èzel, *ad. a.* From all eternity; ازلی èzélī, *a. a.* Who has existed from all eternity; ازلیت èzéliyyèt, *s. a.* Quality of having eternally existed.

ازما ĭzmā, *a. p.* (*in comp.*), Who knows, who has learnt, has had experience.

ازمان èzmān, *s. pl. a.* (*of* زمان zămān), Times, seasons, epochs; —, ăzmān, *a. t.* Grown out of all natural or usual bounds.

ازمق ăzmăk (*aor.* ازار ăzar), *v.n.* To become depraved, rebellious (man); to become furious, *or* in heat (animal); to grow beyond all natural or usual bounds; —دوش dūsh—, To take a lascivious form (a dream) and cause pollution.

ازمك èzmek (*aor.* ازر èzĕr), *v.a.* To crush, bruise, pound, triturate, smash.

ازمنه èzminé, *s. pl. a.* (*of* زمان zămān), Times, seasons, epochs.

ازمودہ āzmūdé, *a. p.* (*in composition*), Who has learnt, experienced.

ازمه ăzma, *s. t.* A becoming rebellious; furious; a growing beyond all usual bounds; a monster; —, èzlĭmmé, *s. pl. a.* (*of* زمام zĭmām), Reins.

ازو ăzi, *and* ازودیشی ăzi-dĭshi, *s. t.* A canine tooth; a tusk, tush.

ازواج èzwăj, *s. pl. a.* (*of* زوج zèvj), Couples, pairs; spouses, husbands, wives. [Flowers.

ازهار èzhār, *s. pl. a.* (*of* زهر zèhré), ازهر èzhĕr, *a. a.* More, most, or very shining, splendid, brilliant.

اسبق èssbàk, *a. a.* Former, last but one (in past time), or any former.

اسبوع ùsbū", *s. a.* (*pl.* اسابيع àssābī"), A week.

اسپناك *or* اسپانك ìsspànak, *s. t.* [Spinach.

اسپانيا Isspānya, *s. t.* Spain.

اسپانيالو Isspanyali, *a. t.* Spanish; —, *s. t.* A Spaniard.

اسپير ìspir, *s. t.* A groom (of Roumelian nationality).

استاد ùstād, *s. p.* استاذ ùstāz, *s. a.* A master in any profession or calling.

استادé ìstādé, *a. p.* (*in composition*), Standing.

استار èstār, *s. pl. a.* (*of* ستر sìtr), Vails, curtains; —, ìstar, *s. t.* Lining; coarse cloth fit only for linings or for clouts.

استاقوس ìstàkoss, *s. t.* (*Greek*), A [lobster.

استان āssitān, *s. p.* A threshold; a royal court or hall; استانه āssitānė, *s. p.* A threshold; a royal court or hall; the capital, Constantinople.

استانبول Isstànbòl, *s. t.* Constantinople; Stamboul.

استاوروس ìsstàvross, *s. t.* (*Greek*), A cross, crucifix; sign of the cross.

استبداد ìsstibdād, *s. a.* Absolute and independent power.

استبدال ìstibdāl, *s. a.* A changing, giving one thing and receiving another; the regular discharge of soldiers who have served their time, and the enlistment of fresh recruits by ballot in the new system.

استقال ìstisakāl, *s. a.* A deeming any-

اژدر èzhdàr, اژدرها èzhdarhā, and اژدها èzhdihā, *s. p.* A dragon.

اس āss, *s. a.* The myrtle; —, ùass, *s. a.* A foundation, basis.

اسا āssā, *a. p.* (*in composition*), Like, resembling.

اساتذé èssātizé, *s. pl. a.* (*of* استاذ ùstāz, *for* استاد ùstād, *s. p.*), Masters (of an art or science).

اسارا ùssārà, *s. pl. a.* (*of* اسير èssīr), Captives, prisoners of war; slaves on sale.

اساس èssāss, *s. a.* Foundation; basis; fundamental rule or principle.

اساطير àsatīr, *s. pl. a.* Fables; اساطير الاولين àssātīr-u'l-èwwèlīn*a*, The fables of the ancients, myths.

اسافل èssāfil, *s. pl. a.* (*of* اسفل èsfèl), The lowest classes, ranks, or places.

اسامé èssāmé, *s. t.* Ticket or document for pay and rations under the old Janissary system.

اسامی èssāmī, *s. pl. a.* (*of* اسم ìsm), Names.

اسان āssān, *a. p.* Easy; اسانلق āssānlīk, *s. t.* اسانی āssānī, *s. p.* Ease, facility.

اسايش āssāyish, *s. p.* Tranquillity.

اسب èssb, *s. p.* A horse.

اسباب èssbāb, *s. pl. a.* (*of* سبب sèbeb), Reasons, motives; materials; means; (*for* اثواب èsswāb, clothes, clothing); مسبب الاسباب mùsèbbibu-'l-èssbāb, The causer of all means, God.

one a bore, and showing it; |—, —et, *v.a.* To show anyone that you deem him a bore.

استثنا isstissnā, *s. a.* An excepting; an exception; |—, —et, *v.a.* To except.

استج ùsstuj (ùsstùnj), Case of mathematical instruments (or surgical).

استجلاب isstijlāb, *s. a.* An attracting, drawing to one; |—, —et, *v.a.* To attract, draw to *or* upon one's self.

استحسان isstìhsān, *s. a.* An approving; approval, approbation; |—, —et, *v.a.* To approve.

استحصال isstìhsāl, *s. a.* An acquiring, obtaining, gaining; acquisition; |—, —et, *v.a.* To acquire.

استحقار isstìhkār, *s. a.* A treating with contempt; |—, —et, *v.a.* To treat with contempt.

استحقاق isstìhkāk, *s. a.* A right, just claim, merit.

استحكام isstìhkyām, *s. a.* Strength, solidity; استحكامات isstìhkyāmāt, *s. pl. a.* Fortifications; the science of fortification; استحكام ويرمك isstìhkyām-vèrmek, *v.n.* To fortify; to make strong, give solidity.

استخارة isstìkhāré, *s. a.* A looking for some dream, sign, or portent, which may serve as a guide in some business on hand.

استخبار isstìkhbār, *s. a.* A demanding *or* a receiving intelligence; |—, —et, *v.a.* To receive intelligence; to demand intelligence.

استخدام isstìkhdām, *s. a.* An employing in one's service; |—, —et, *v.a.* To employ as a servant or in an office.

استخراج isstìkhrāj, *s. a.* An extracting; a deducing; |—, —et, *v.a.* To extract; deduce.

استخفاف isstìkhfāf, *s. a.* A looking upon as of no account; contempt, disdain; |—, —et, To despise, make no account of.

استدامة isstidāmé, *s. a.* Perpetuity, a being perpetual.

استدانة isstidāné, *s. a.* A borrowing.

استدراج isstidrāj, *s. a.* A gradual descent in wickedness, through a gradually increasing apparent success, but real temptation.

استدعا isstìd''ā, *s. a.* A demanding; a demand; |—, —et, *v.a.* To demand.

استدلال isstidlāl, *s. a.* A concluding or deducing by means of indications; |—, —et, *v.a.* To deduce, to conclude.

استراحت isstirāhat, *s. a.* Rest, repose.

استراق isstirāk, *s. a.* A stealing, thieving; |—, —et, *v.a.* To steal, thieve.

استرجا isstirjā, *s. a.* A begging, praying, soliciting; |—, —et, *v.a.* To ask for, solicit.

استرداد isstirdād, *s. a.* A demanding restitution; a making restitution, a giving back; |—, —et, *v.a.* To demand restitution; to restore, give back.

استريديه isstrìdiya, *s. t.* (*Greek*), An oyster.

استرقاق isstirkāk, *s. a.* A reducing to slavery, an enslaving.

استسقا ìsstisskā, *s. a.* The dropsy; an offering of prayers for rain in time of drought.

استشارة ìsstishārá, *s. a.* A consulting, or deliberating with; ı—, —et, *v.n.* To consult, or deliberate with.

استشمام ìsstishmām, *s. a.* A perceiving by the smell; a perceiving, comprehending in a slight degree.

استصحاب ìsstisahāb (ss-h), *s. a.* A taking with one; an acquiring, acquisition; ı—, —et, *v.a.* To take with one; to acquire possession of.

استصواب ìsstiswāb, *s. a.* An approving, approval.

استطاعة ìsstitā"a, *s. a.* Power, ability.

استطراد ìsstitrād, *s. a.* A digression.

استظهار ìsstizhār, *s. a.* A seeking for protection.

استعارة ìssti"ārá, *s. a.* A borrowing, taking for temporary use; a kind of metaphor.

استعانة ìssti"āné, *s. a.* A demand for assistance; ı—, —et, *v.n.* To ask for assistance.

استعجال ìssti"jāl, *s. a.* A hasting, haste.

استعداد ìssti"dād, *s. a.* A state of preparedness; an inclination, tendency, predisposition; natural disposition, genius, ability, talent.

استعفا ìssti"fā, *s. a.* A request to be superseded in office, a resignation; ı—, —et, *v.n.* To beg to be allowed to quit office.

استعلام ìssti"lām, *s. a.* An official demand for information from inferior functionaries, an official inquiry; ı—, —et, *v.n.* To address an official demand for information; to seek for information in general.

استعمال ìssti"māl, *s. a.* A using, making use of, employing (things); ı—, —et, *v.a.* To use, make use of, employ.

استغراب ìsstighrāb, *s. a.* A being struck with surprise, surprise, wonder.

استغفار ìsstighfār, *s. a.* The addressing to God a prayer or ejaculation for pardon of sin by saying استغفرالله èsstàghfiru-'llāh, *I ask pardon of God!*

استغنا ìsstighnā, *s. a.* The not being in want; an accounting one's self free from want and therefore contemning things.

استف ìsstif, *s. t.* (*Italian*), A packing or stowing; ı—, —et, *v.a.* To pack or stow.

استفادة ìsstifādá, *s. a.* A reaping some advantage; a gain; a learning; a comprehending, gathering; ı—, —et, *v.a.* To derive benefit, reap an advantage; to learn, to gather, comprehend, understand.

استفتا ìsstiftā, *s. a.* An application to a jurist (mufti) for a legal opinion on a case.

استفراغ ìsstifrāgh, *s. a.* A vomiting; ı—, —et, *v.n.* To vomit.

استفسار ìsstifsār, *s. a.* An inquiring

after; استفسارخاطرا isstifsāri-khātir--et, *v.n.* To ask after one's health.

استفهام isstifhām, *s. a.* An effort or question made in order towards understanding anything; an interrogation.

استقامت isstikāmet, *s. a.* Rectitude, uprightness, integrity, probity; straightness; a straight direction.

استقبال isstikbāl, *s. a.* A going forth to meet one; a meeting face to face; future time; |— —et, *v.a.* To go forth to meet; to meet face to face.

استقرار isstikrār, *s. a.* Permanency, a not being liable to change, firmness, fixedness.

استقراض isstikrāz, *s. a.* A borrowing; a loan (of money); |—, —et, *v.a.* To borrow.

استقصا isstikṣā, *s. a.* Minute attention.

استقلال isstiklāl, *s. a.* Independency, absolute authority; independent sovereignty.

استك isstek, *s. t.* Desire; استكلو isstekli, *a. t.* Desirous; desirous to become purchaser.

استكبار isstikbār, *s. a.* Pride.

استكراه isstikrāh, *s. a.* A loathing, looking upon as filthy.

استكشاف isstikshāf, *s. a.* An effort or question made to elucidate a matter.

استكمال isstikmāl, *s. a.* A completing.

استكناه isstiknāh, *s. a.* Minute attention in investigation. [—et, *v.a.* To hear.

استماع isstimā", *s. a.* A hearing; |—,

استمداد isstimdād, *s. a.* The demanding succour or help; |—, —et, *v.n.* To demand help.

استمرار isstimrār, *s. a.* Uninterrupted continuance in duration; استمراراً isstimrāran, Without ceasing.

استمق isstmak (*aor.* اسبدر isstdir), *v.a.* To warm, to heat, make warm or hot.

استمك isstámek (*aor.* استر isstır), *v.a.* To wish, wish for, desire; to take, require; to demand, ask for; to ask a price. [mittent fever.

استمه isstma, *s. t.* The ague, inter-

استمهال isstimhāl, *s. a.* The asking for a delay, term, or respite.

استناد isstinād, *s. a.* A relying on for support, taking as a basis of operations.

استنباط isstinbāt, *s. a.* A deducing, inferring; |—, —et, *v.a.* To deduce, infer.

استنتاج isstintāj, *s. a.* The drawing a conclusion; |—, —et, *v.a.* To draw (a conclusion).

استنساخ isstinsākh, *s. a.* The taking a copy in writing (of a book); |—, —et, *v.a.* To copy.

استنطاق isstintāk, *s. a.* An interrogating; interrogatory; |—, —et, *v.a.* To interrogate. [rejecting, disdaining.

استنكاف isstinkyāf, *s. a.* A refusing,

استوا isstiwā, *s. a.* Equality, evenness; خط استوا khàtti-(ùsstuwā), The equinoctial line, the equator.

استوار ùsstuwār, *a. p.* Firm, strong; استواری ùsstuwārī, *s. p.* Firmness, strength.

استوپی ùsstùpu, *s. t.* (*Italian*), Oakum.

استهزا ìsstihzā, *s. a.* A ridiculing; derision; ا—, —et, *v.a.* To ridicule, deride.

استیجار ìsstījār, *s. a.* A taking on hire; ا—, —et, *v.a.* To take on hire.

استیذان ìsstīzān, *s. a.* An asking for permission; ا—, —et, *v.n.* To ask for permission.

استیصال ìsstīsāl, *s. a.* An extirpating, [eradicating.

استیعاب ìsstī"āb, *s. a.* A filling, covering, occupying; ا—, —et, *v.a.* To take up, occupy, fill, cover.

استیفا ìsstīfā, *s. a.* A paying completely (debts, or values); ا—, —et, *v.a.* To pay completely.

استیلا ìsstīlā, *s. a.* An overrunning, conquering (countries); ا—, —et, *v.a.* To overrun, conquer.

استیمان ìsstīmān, *s. a.* A demand by an alien for safe-conduct and immunity in a foreign or hostile country (especially by non-Muslims in a Muslim country).

استین āssitīn, *s. p.* A sleeve.

اسد èssed, *s. a.* A lion.

اسر èssr, *s. a.* The taking prisoner of war, making captive; —, ùssr, *s. a.* Captivity.

اسرا ùssérā, *s. pl. a.* (*of* اسیر èssīr), Prisoners of war, captives; —, ìssrā, *s. a.* A sending; ا—, —et, *v.a.* To send.

اسرار èssrār, *s. pl. a.* (*of* سر sìrr), Secrets; mysteries; (*Turk. singular*) the narcotic preparation of hemp, &c., known as *bang*.

اسراف ìssrāf, *s. a.* A wasteful expenditure.

اسرکمك èssirghémek (*aor.* اسرکر èssirghır), *v.a.* To spare, to be chary of.

اسرهٔ èssérè, *s. t.* The vowel-point for the vowels i and *i*.

اسطوانهٔ ùsstuwānè, *s. a.* A column; a cylinder.

اسعار èss"ār, *s. pl. a.* (*of* سعر, *not used*), Prices of commodities shown in a market roll.

اسعاف ìss"āf, *s. a.* A granting, conceding, complying with (a suit or request).

اسف èssef, *s. a.* Regret, sorrow.

اسفار èssfār, *s. pl. a.* (*of* سفر sèfır), Travels, voyages; campaigns; books.

اسفل èssfèl, *a. a.* More, most, or very low; —, *s. a.* The lowest place; the anus.

اسفیداج ìssfīdāj (ùsstubèch), *s. p.* White lead, ceruse.

اسقارهٔ ìsskàrè, *s. t.* Gridiron; the bars of a grate; a grill, grilled or broiled food; ا—, —et, *v.a.* To grill, broil.

اسقاط ìsskāt, *s. a.* A causing to fall, *or* drop down, *or* off; ا—, —et, *v.a.* To cause to fall; اسقاط جنین ìsskāti-jìnīn-et, *v.n.* To have a miscarriage.

اسقندیل ìsskàndil, *s. t.* A sounding lead and line; ا—, —et, *v.a.* To sound the depth of anything; sound a person's thoughts.

اسقوچیا Isskòchia, *s. t.* Scotland;

اسقوچیالو Isskòchiali, *a. t.* Scotch; —, *s. t.* A Scotchman.

اسقومری ùsskùmru, *s. t.* (*Greek*), A mackerel.

اسقونه ùsskùna, *s. t.* (*Italian*), A schooner.

اسکات ìsskyāt, *s. a.* A causing to be silent, a silencing; a convincing, a satisfying; ا—, —et, *v.a.* To silence; to convince, satisfy.

اسکان ìsskyān, *s. a.* A causing to inhabit; an inhabiting; ا—, —et, *v.a.* To cause to inhabit; —, *v.n.* To inhabit, dwell, live, settle.

اسکتمك èsskitmek (*aor.* اسکیدر èsskidir), *v.a.* (*causal of* اسکیمك èsskimek), To wear out.

اسکدار Uskùdār, *s. t.* Town of Scutari.

اسکله ìsskèlé, *s. t.* (*Italian*), A port, harbour; a landing-place, stairs, wharf; a scaffold; a platform.

اسکمله ìsskèmlé, اسکمنی ìsskèmni, *s. t.* [A stool.

اسکنجه ìsskènjé, *s. t.* The torture; ا—, —et, *v.a.* To put to the torture, to torture.

اسکندرون Isskènderūn, *s. t.* Alexandretta in Syria (Scanderoon), اسکندریه Isskèndèrìyyé, *s. t.* Alexandria in Egypt.

اسکی èsski, *a. t.* Old (not new), ancient, of long-standing; اسکیلر èsskilær, *s. pl.* Old clothes; old members of any corps; اسکیجی èsskiji, *s. t.* Dealer in old clothes; a cobbler.

اسکیمك èsskimek (*aor.* اسکر èsskir), *v.n.* To wear out; to become old in service, to be of long standing.

اسلاف èslāf, *s. pl. a.* (*of* سلف sèlef), Predecessors.

اسلام ìsslām, *s. a.* The Muhammedan religion, Islamism; the Muhammedan Church or community; اهل اسلام èhli-ìsslām, a member of the Muhammedan Church, a Mussulman, a Muhammedan; شیخ الاسلام shèykhu-'l-ìsslām (the Elder of the Muhammedan Church), the chief legist and jurist of the Turkish Empire; اسلامی ìsslāmī, *a. a.* Of, or pertaining to, the Mussulman faith.

اسلحه èsslihà, *s. pl. a.* (*of* سلاح sìlāh), Arms, weapons.

اسلوب ùsslūb, *s. a.* Fashion, form; [method, manner.

اسم ìssm (ìssim), *s. a.* A name; a noun, A noun substantive; اسم خاص ìssmi-khāss, A noun proper; اسم عام ìssmi-"āmm, A noun common; اسم تفضیل ìssmi-tàfdīl, A noun or adjective of the superlative degree, being of the form افعل èf"èl; اسم تصغیر ìssmi-tàsghīr, A diminutive, being of the form فعیل fù"èyl; اسم فاعل ìssmi-fā"il, The active participle, name of the actor; اسم مفعول ìssmi-mèf"ūl, The passive participle, name of the receiver of the action; بسم الله bì-'ssmi-'llāh, *or* bì-'ssmi-'llāhi, In the name of God! (an ejaculation used whenever any work is about to be entered upon, and at the beginning of most books, as of every chapter of the Kur'ān. It is rendered more complete by adding the terms, الرحمن

الرحيم, the compassionate, the very merciful, when it is pronounced, bi--'ssmi-'llāhi-'r-Rāhmāni-'r-Rāhīm; and to this is also sometimes appended ولاحول ولاقوة الاباالله العلى العظيم và-lā--hàvla-vè-lā-kùvvéta-illā-bi-'llāhi-'l--"àlīyyi-'l-"àzīm, and there is no power or strength but through God, most high, most great).

اسما èssmā, *s. pl. a.* (*of* اسم ìssm), Names, attributes of God; —, èssmà, *a. a. fem.* Very exalted (*proper name*).

اسمان āssimān, *s. p.* The sky; heaven; a sphere; اسمانه āssimānè, A cieling.

اسمر èsmèr, *a. a.* Dark of complexion, tawny.

اسمك èssmek (*aor.* اسر èssır), *v.n.* To [blow (the wind).

اسمير Essmir, *s. t.* Smyrna.

اسناد ìssnād, *s. a.* A causing to lean or bear upon; an imputing, casting upon; ا—, —et, *v.a.* To cause to lean, stand, or bear upon; to impute, to cast upon.

اسنمك èsanémek (*aor.* اسنر èsanır), *v.n.* To gape, yawn; to give, be elastic.

اسواق èsswık, *s. pl. a.* (*of* سوق, *not used*), Streets; streets of shops.

اسود èssvèd, *a. a.* Black.

اسودة āssūdé, *a. p.* Tranquil, undisturbed, at rest; اسودكى āssūdéghī, *s. p.* Tranquillity, quiet, rest, repose.

اسويداد ìssvīdād, *s. a.* Blackness.

اسهال ìsshāl, *s. a.* Diarrhœa, looseness of bowels.

اسهام èsshām, *s. pl. a.* (*of* سهم sèhm, *or* سهيم sèhīm), Shares, portions; shares or assignments of stock, issued by the treasury at Constantinople, and bearing interest as a life annuity, but formerly transferable to any new life.

اسهل èsshèl, *a. a.* More, most, or very easy.

اسيا āssyā, *s. p.* A mill; —, *s. t.* Asia.

اسير èssīr (yèssīr), *s. a.* A prisoner of war, a captive; a galley-slave (formerly); a slave while in the market for sale, or on the road to a market.

اش ìsh, *s. t.* (*old*), Food; اشجى ìshji, *s. t.* A cook; اش يرمك ìsh-yèrmek, *v.n.* To long for things to eat (a pregnant woman); —, èsh, *s. t.* A fellow, similar one, the second of a pair.

اشارت ìshāret, *s. a.* A sign; a signal; a mark; ا—, —et, *v.n.* To make a sign, signal, or mark; —چكمك, —chekmek, To hoist a signal.

اشاعة ìshā"a, *s. a.* A divulging, promulgating; ا—, —et, *v.a.* To divulge; to promulgate.

اشاغى ìshàghi, *s. t.* The lower part or portion; —, *a. t.* Lower in position, or rank; —, *ad. t.* Down lower; down.

اشبو ìshbò, *pron. dem. t.* This. [fulness.

اشتباه ìshtibāh, *s. a.* Doubt; doubt-

اشتداد ìshtidād, *s. a.* A becoming or being violent, vehement; violence, vehemency.

اشتر ùshtùr, *s. p.* A camel.

اشترا ìshtirā, *s. a.* A buying, purchasing; ا—, —et, *v.a.* To buy, purchase.

اشتراك ìshtirāk, *s. a.* A possessing or acting in common.

اشتعال ishti"āl, *s. a.* A breaking out into flame, burning with flame; ا—, —et, *v.n.* To break out in flames; to catch fire; to burn with flame.

اشتغال ishtighāl, *s. a.* A being occupied; an occupying one's self; ا—, —et, *v.n.* To be occupied; to occupy one's self.

اشتقاق ishtikāk, *s. a.* A being derived, [derivation.

اشتكا ishtikyā, *s. a.* A complaining; ا—, —et, *v.n.* To complain, make complaint.

اشتكاك ishtikyāk, *s. a.* A being [doubtful.

اشتمال ishtimāl, *s. a.* A comprehending, holding, containing.

اشتمك ishtmek (*aor.* اشيدر ishidir), *v.a.* [To hear.

اشته ishté, *int. t.* Here! Lo! Behold.

اشتها ishtihā, *s. a.* An appetite; the feeling an appetite or desire for.

اشتهار ishtihār, *s. a.* A becoming known or famous; celebrity, fame.

اشتياق ishtiyāk, *s. a.* A longing for; a longing to see.

اشجار èshjār, *s. pl. a.* (*of* شجر shèjer), [Trees.

اشخاص èshkhāss, *s. pl. a.* (*of* شخص shàkhss), Persons.

اشرا èshìrrā *s. pl. a.* (*of* شرير shèrīr), The mischievous, malignant persons.

اشراب ishrāb, *s. a.* A giving information; ا—, —et, *v.a.* To communicate (information).

اشرار èshrār, *s. pl. a.* (*of* شرير), Mischievous, malignant persons; (*of* شر shèrr), Ills, evils.

اشراف èshrāf, *s. pl. a.* (*of* شريف shèrīf), The noble; nobles; the descendants of Muhammed; نقيب الاشراف nàkību-'l-èshrāf, *The chief of the nobles*, title of an officer of high rank who is charged at Constantinople with a certain jurisdiction in matters relating to the pedigree and privileges of the descendants of Muhammed.

اشرف èshrèf, *a. a.* More, most, or very noble or sacred.

اشعار èsh"ār, *s. pl. a.* (*of* شعر shì"r), Pieces of poetry; —, *s. a.* A notifying; ا—, —et, *v.a.* To notify, communicate.

اشعال ish"āl, *s. a.* A lighting, causing to flame; ا—, —et, *v.a.* To light, to make blaze.

اشغال èshghāl, *s. pl. a.* (*of* شغل shùghl), Occupations; —, ishghāl, *s. a.* A giving occupation, occupying; ا—, —et, *v.a.* To give occupation, to occupy.

اشفته āshùfté, *a. p.* Bewildered, confounded, astonished; beside one's self with love.

اشق ashīk, *s. t.* A knuckle-bone (which children play with).

اشقيا èshkiyā, *s. pl. a.* (*of* شقى shàkī), Ruffians, rascals; rebels.

اشك èshk, *s. p.* A tear; —, èshek, *s. t.* An ass, donkey; jackass; a fool, stupid fellow; —, èshik, *s. t.* A threshold; a lintel; الت‌اشيكى àlt-èshigi, A threshold; اوست‌اشيكى ùsst-èshigi, A lintel.

اشكار āshikyār, *a. p.* Manifest, evident, plain.

اشكل ìshkìl, *s. a.* A dubious or difficult matter.

اشكين èshkìn, *s. t.* The amble; —, *a. t.* An amber, ambling; —كتمك —ghìtmek, *v.n.* To amble, to go the amble.

اشلامق ìshlamak (*aor.* اشلار ìshlar), *v.a.* To graft, engraft, bud.

اشمق ìshmak (*aor.* اشار ìshar), *v.a.* To go beyond, to pass over or beyond; —, *v.n.* To cover (a stallion, a mare, &c.)

اشمك èshmek (*aor.* اشر èshìr), *v.n.* To go to the wars on horseback; to amble, go the amble; —, *v.a.* To scratch or dig holes in the earth.

اشنا āshinā, *a. p.* Knowing, acquainted with, accustomed to; اشنالق āshinālìk (ìshnalìk), *s. t.* A bow, salutation, sign of friendly recognition, acquaintance, knowledge (of a person); ا—, —et, *v.n.* To bow, to make any sign of friendly recognition.

اشنمق ìshinmak (*aor.* اشنور ìshinìr), *v.n.* To wear away, be worn by friction.

اشوب ìshūb, *s. p.* Confusion, tumult.

اشورمق ìshirmak (*aor.* اشورر ìshirir), *v.a.* (*causal of* اشمق), To carry, or cast over or beyond, to send, project, to pass.

اشوری ìshìri, *a.* and *ad. t.* Beyond

اشهاد èshhād, *s. pl. a.* (*of* شاهد shāhid), Witnesses; —, ìshhād, *s. a.* To cite or bring forward as a witness.

اشيا èshyā, *s. pl. a.* (*of* شی shèy), Things; goods, chattles; merchandize.

اشيان āshyān, اشيانه āshyānè, *s. p.* A nest.

اصابت ìssābet, *s. a.* A hitting the mark, attaining the object; a striking, hitting, or falling upon; —, *int. t.* I am glad of it, that is as it should be; ا—, —et, *v.n.* To hit, strike, attain, fall upon; to do what should be; او—, —ol, *v.n.* To be as it should be.

اصالت ìssālèt, *s. a.* Nobility of extraction; the quality of being the real officer, and not the temporary substitute; اصالتلو ìssālètlū, *a. t.* Noble; اصالةً ìssālétèn, *ad. a.* As the real and permanent officer, not as a substitute.

اصبع ùssbù", *or* اصبوع ùssbū", *s. a.* An inch.

اصحاب ìsshāb, *s. pl. a.* (*of* صاحب sāhib), Possessors; companions; the companions of Muhammed in his lifetime.

اصدار ìssdār, *s. a.* A causing to go forth or emanate, an issuing, giving out (orders, &c.); ا—, —et, *v.a.* To issue, give forth, cause to emanate.

اصرار ìssrār, *s. a.* A being pertinacious, a persisting; ا—, —et, *v.n.* To persist.

اصرغان ìssirghàn, *or* اصرغان‌اوتی ìssirghàn-òtū, *s. t.* A stinging nettle, a nettle.

اصرمق ìssirmak (*aor.* اصرر ìssirir), *v.a.* To bite.

اصطبل ìsstàbl, *s. a.* A stable, mews;

اصطبل عامره ıstàbli-'ămirė, the royal mews.

اصطلاح ıstılāh, *s. a.* A technical mode of term; a technical expression.

اصغا ısghā, *s. a.* A listening to; a consenting to; ا—, —et, *v.a.* To accede to.

اصف ıssef, *s. a.* Asaph (reputed in the East to have been Solomon's vizier); the Grand Vizier; a pasha having the rank of Grand Vizier; اصفانه āséfānė, *a. p. and* اصفی āséfī, *a. a.* Vizirial.

اصفر ıssfĕr, *a. a.* Yellow; pale-faced, [white-faced.

اصفرار ıssfirār, *s. a.* Yellowness.

اصفهان Issfàhān, *s. t.* The town of Ispahan, in Persia.

اصفیا ıssfiyā, *s. pl. a.* (*of* صفی sıfī), The pure, the virtuous.

اصقی ısski, *s. t.* Anything suspended to or over another thing as an ornament; a string, cord, or strap, by which anything is suspended, as braces, sword-belt, &c.; a state of suspension; a state of suspense, of uncertainty.

اصل ıssl, *s. a.* A root; an origin; foundation; —, *s. t.* Real, true; original; فی الاصل fī-'l-ıssl, *ad. a.* Originally, at the commencement, at first; اصلزاده ıssl-zādė, *s. p.* A person of good or noble family; اصلی فصلی یوق ıssli-fıssli-yòk, There is no truth in it, it is altogether unfounded.

اصلا ısslā, *ad. a.* Never, not at all.

اصلاتمق ıslàtmak (*aor.* اصلادر ıslàdir), *v.a.* To wet.

اصلاح ıslāh, *s. a.* A correcting, improving; ا—, —et, *v.a.* To improve, ameliorate, set right, correct; اصلاح ذات البین ıslāhi-zāté-'l-bèyn, An adjusting differences, removing causes of quarrel.

اصلاق ıslàk, *a. t.* Wet, wetted.

اصلانمق ıslànmak (*aor.* اصلانور ıslànır), *v.n.* To get wet, to be wetted.

اصلی ıslī, *a. a.* Original, primitive, fundamental.

اصمارلامق ısmàrlamak (*aor.* اصمارلار ısmàrlar), To order or request that a thing may be made or done.

اصمق ısmak (*aor.* اصار ısar), To hang, hang up, suspend.

اصمه ısma, *s. t.* A vine, grape-vine; اصمه قباغی ısma-kàbàghi, A kind of pumpkin or vegetable-marrow, the plant of which is usually trained as a vine, and which grows itself to the length of three feet and more.

اصناف èsnāf, *s. pl. a.* (*of* صنف sınf), Classes; sorts, kinds; trades, corporations; (*as a Turkish singular*), a tradesman, artisan, shopkeeper; an artificer in the army or navy.

اصول ùsūl, *s. pl. a.* (*of* اصل ısl), Roots; origins; principles; (*as a Turkish singular*) a method, way, manner, custom; اصوللة ùsūlla, *ad. t.* Gently; براصول ایله bìr-ùsūl-ìla, *ad. t.* Somehow or other.

اضائه ìzā'é, *s. a.* The throwing light upon; elucidation; ا—, —et, *v.a.* To elucidate.

اضاعه ìzā"a, *s. a.* A wasting; ا—, —et, *v.a.* To waste.

اضافت ìzāfet, *s. a.* Construction of noun with noun; an incidental quality.

اضحا (*for* اضحی) ìdhà, *s. pl. a.* (*of* اضحاة, *not in use*), Sacrifices; عید اضحا "îdi-ìdhà, The feast of sacrifices, called usually قربان بیرامی kùrbān-bàyrāmi.

اضطراب ìztirāb, *s. a.* Agitation; pain; tribulation, grief, anxiety; —چکمك, —chèkmek, *v.n.* To be in pain; to be under anxiety; —ویرمك, —vèrmek, *v.n.* To give pain; to cause anxiety.

اضطرار ìztirār, *s. a.* Necessity.

اضعاف èz"āf, *s. pl. a.* (*of* ضعف zì"f), Twice or more quantities; —, ìz"āf, *s. a.* An enfeebling, weakening.

اضلاع ìdlā", *s. pl. a.* (*of* ضلع dìl"), Sides of a figure; متساوی الاضلاع mùtéssāvìyyu-'l-ìdlā", Equilateral.

اضلال ìdlāl, *s. a.* A leading astray, a causing to go astray, a perverting; ا—, —et, *v.a.* To lead astray, cause to wander from the right path; to pervert.

اضمار ìzmār, *s. a.* Concealing in one's mind or heart; ا—, —et, *v.a.* To conceal in one's mind or heart.

اضمحلال ìzmihlāl, *s. a.* A total disappearing, dispersing.

اطاعت ìtā"at, *s. a.* An obeying; obedience, submission; ا—, —et, *v.n.* To obey; to submit.

اطاله ìtālé, *s. a.* A stretching forth; اطاله ید ìtālé'i-yèd-et, To stretch forth the hand; اطاله لسان ìtālé'i-lissān-et (*lit.* To stretch forth the tongue) to speak ill of.

اطبا àtìbbā, *s. pl. a.* (*of* طبیب tàbīb), Physicians, doctors of medicine; سر اطبا sàri-àtìbbā, The chief of the physicians.

اطراد ìttirād, *s. a.* Regularity, subjection to rule.

اطراف èträf, *s. pl. a.* (*of* طرف tàraf), Sides, parts; districts; every side, all sides; اطرافیله èträfīla, *ad. t.* In a properly detailed manner, with all its circumstances.

اطفا ìtfā, *s. a.* An extinguishing; ا—, —et, *v.a.* To put out, extinguish.

اطلاع ìttilā", *v.a.* A becoming aware, informed; —کسب ا—, —kèasb-et, *v.n.* To become aware, acquire a knowledge or information.

اطلاق ìtlāk, *v.a.* A setting free; a divorcing; the applying (a name or term); ا—, —et, *v.a.* To set free, to set at liberty; to divorce; to apply (a term); اطلاق عنان ìtlāki-"ìnān-et, *v.n.* To let go the reins, give a horse his head; to set out on a journey; علی الاطلاق "àlé-'l-ìtlāk, *ad. a.* Generally, in a general manner or sense.

اطلس àtlàss, *a. a.* Plain, unornamented; فلك اطلس fèléki-àtlàss, The empy-

rean or primum-mobile, the sphere beyond that of the fixed stars, being without the ornament of stars; called also فلك الافلاك fèléku-'l-èflāk, *the sphere of spheres;* —, *s. a.* Satin; an atlas of geography.

اطماع ìtmā", *s. a.* An exciting to cupidity, a causing to long for possession; ì—, —et, *v.a.* To cause one to be desirous of possessing or acquiring, to tempt, to raise expectations.

اطمينان ìtmīnān, *s. a.* A sense of safety and security. [bombast.

اطناب ìtnāb, *s. a.* Sublimity of style;

اطوار ìtwār, *s. pl. a.* (*of* طور tàvr), Manners, the outward indicative active signs of inward feelings towards other people.

اطه ìda, *s. t.* An island, isle, islet.

اظهار ìzhār, *s. a.* A showing, manifesting, making visible, causing to be seen; ì—, —et, *v.a.* To manifest, show.

اعادة ì"ādé, *s. a.* A causing to return; ì—, —et, *v.a.* To cause to return, to send back, drive back, bring back; to return, restore, give back. [Enemies.

اعادى à"ādī, *s. pl. a.* (*of* عدو "àdùvv),

اعانة ì"ānè, *s. a.* An assisting, helping; help, assistance; ì—, —et, *v.n.* To help, assist.

اعتبار ì"tibār, *s. a.* Esteem, consideration; mercantile credit; ì—, —et, *v.n.* To hold in esteem.

اعتدال ì"tidāl, *s. a.* The being of a mean, average, or moderate degree.

اعتذار ì"tizār, *s. a.* The begging to be excused, the offering an excuse; ì—, —et, *v.n.* To offer an excuse or apology; to beg to be excused.

اعتراض ì"tirāz, *s. a.* The offering an objection; finding fault; ì—, —et, *v.n.* To offer objections; to find fault; —, *v.a.* To allege (an objection).

اعتراف ì"tirāf, *s. a.* An admission, an avowal; ì—, —et, *v.a.* To admit, avow.

اعتساف ì"tissāf, *s. a.* Oppression, tyranny.

اعتقاد ì"tikād, *s. a.* A believing in, holding to be true; belief; religious belief; ì—, —et, *v.n.* To believe in, to hold to be true.

اعتماد ì"timād, *s. a.* A placing trust or confidence in; trust, confidence; ì—, —et, *v.n.* To place trust, to put confidence, to put faith.

اعتنا ì"tinā, *s. a.* A taking pains, a paying great attention; ì—, —et, *v.n.* To take great pains, pay great attention.

اعتياد ì"tiyād, *s. a.* The contracting a habit; ì—, —et, *v.a.* To adopt as a habit. [Enemies.

اعدا à"dā, *s. pl. a.* (*of* عدو "àduvv),

اعداد à"dād, *s. pl. a.* (*of* عدد "àded), Numbers; —, ì"dād, *s. a.* A preparing, making ready; ì—, —et, *v.a.* To make ready, prepare.

اعدام ì"dām, *s. a.* An annihilating; a killing, putting to death; ì—, —et,

v.a. To annihilate; to kill, put to death.

اعزا à"ìzzā, *and* اعز à"ìzzé, *s. pl. a.* (*of* عزيز "àzīz), The dearest, most honoured.

اعزاز ì"zāz, *s. a.* A raising to dignity and glory; ا—, —et, *v.a.* To dignify, glorify.

اعشار à"shār, *s. pl. a.* (*of* عشر "àshr), [Tithes.

اعضا à"zā, *s. pl. a.* (*of* عضو, *not used*), Members (of the body, or of a council or assembly); (*as a Turkish singular*) a member; اعضالق à"zālìk, *s. t.* Membership.

اعطا ì"tā, *s. a.* A giving; ا—, —et, [*v.a.* To give.

اعظم à"zàm, *a. a.* Greater, greatest, or very great; صدراعظم sàdrí-à"zàm (sàdrāzàm), The Grand Vizier.

اعلا (*for* اعلى) à"là, *a. a.* Higher, highest, most or very high; the best; good, excellent, admirable; —, *ad. t.* Well; —, ì"lā, *s. a.* A raising up, elevating; ا—, —et, *v.a.* To raise, raise up, set up, to elevate.

اعلام à"lām, *s. pl. a.* (*of* علم "àlàm), Signs, signals; flags, standards; —, ì"lām, *s. a.* A declaring, making known; a declaration; an official report given in answer to an official inquiry; a judicial sentence in writing; ا—, —et, *v.a.* To report officially in answer to an official inquiry.

اعلان ì"lān, *s. a.* A publishing, making publicly known; an advertisement; ا—, —et, *v.a.* To publish, to make publicly known; to advertise; اعلاننامه ì"lān-nāmé, A manifesto; an advertisement.

اعلم à"làm, *a. a.* More, most, or very knowing; الله اعلم àllāhu-à"làm (àllā'làm) (God is He who knows best) *int. a.* I am not sure, but I think so; I am very much inclined to believe so, &c.

اعما (*for* اعمى) à"mà, *a. a.* Blind; [—, *s. a.* A blind man.

اعمار à"mār, *s. pl. a.* (*of* عمر "àmr), Lives; life-times; —, ì"mār, *s. a.* A rendering cultivated, populous, full of life; ا—, —et, *v.a.* To reclaim (waste lands); to people, populate.

اعمال à"māl, *s. pl. a.* (*of* عمل "àmàl), Acts, actions; —, ì"māl, *s. a.* A making, manufacturing; ا—, —et, *v.a.* To make, prepare, manufacture.

اعوام à"wām, *s. pl. a.* (*of* عام "Ām), Years.

اعيان à"yān, *s. pl. a.* (*of* عين "àyn), Persons of note; (*as a Turkish singular*) a mayor; an alderman; اعيان باشى à"yān-bàshi, the mayor.

اغ àgh, *s. t.* A net; اورمجك اغى àrumjèk-àghi, A spider's web, a cobweb.

اغا àghà, *s. t.* A country gentleman; a master (of servants); the eldest brother; a superior servant, officer of a household; the title of military or naval officers from the bìng-bàshi (mayor or chef-de-bataillon) downwards; the title of various chief offi-

اغرا ʌghrā, *s. a.* An exciting, inciting; ا—, —et, *v.a.* To excite, incite.

اغرتمق ʌghritmak (*aor.* اغريدر ʌghridir), *v.a.* (*causal of* اغريمق), To cause to ache; — باش bàsh —, *v.n.* To cause one's head to ache, give the headache; to importune, teaze.

اغرلق ʌghirlik, *s. a.* Weight, heaviness; luggage, baggage, impedimenta; a girl's bridal dower or trousseau; the nightmare; a burden (on one's purse).

اغرى ʌghri, *s. t.* A pain, ache; باش اغريسى bàsh-ʌghrissi, The headache; an importunate, tiresome bore; قارن اغريسى kàrn-ʌghrissi, The belly-ache, gripes; a peevish child; اغرى طاغى ʌghri-dàghi, Mount Ararat on the confines of Georgia and Armenia.

اغريمق ʌghrimak (*aor.* اغرر ʌghrir), *v.n.* To ache, to be painful.

اغز ʌghz, *s. t.* The mouth; the mouth or opening into anything; the special place at a stairs where passengers get into boats, or out of them; نهر اغزى nèhr-ʌghzi, The mouth of a river; قويو اغزى kùyu-ʌghzi, The mouth of a well; اغز جوابى ʌghz-jèwābi, A verbal answer; اغزاوتى ʌghz-òtu, The priming of a gun; درت يول اغزى dùrt-yòl-ʌghzi, The place where four roads meet; اغزلق ʌghzlik, A mouthpiece (of a pipe, or of a musical instrument).

اغسامق ʌghsamak (*aor.* اغسار ʌghsar), *v.n.* To limp in walking.

يكيچرى اغاسى yèngichéri-ʌghassi, The Aga or chief of the janissaries; اغا قپوسى ʌghà-kàpissi, The office and official residence (formerly) of the Aga of the janissaries, now changed into that of the Shèykhu-'l-ìsslām; قيزلر اغاسى kìzlar-ʌghassi, The chief eunuch of the imperial household; حرم اغاسى hàrem-ʌghassi, A eunuch in a private family.

اغاج ʌghaj, *s. t.* A tree; a shrub; a bush; wood; — قره kàra —, An elm-tree; elm-wood; — قاونى —, — kàwunu, A citron; — قاقان —, — kàkan, A woodpecker.

اغارمق ʌgharmak (*aor.* اغارر ʌgharir), *v.n.* To become white or grey (the hair, beard; or the morning).

اغاز ʌghāz, *s. p.* A beginning, commencing; ا—, —et, *v.n.* To begin, set about, commence.

اغبرار ʌghbirār, *s. a.* A becoming dusty; — خاطر ʌghbirāri-khātir, A taking offence, a being offended.

اغتنام ʌghtinām, *s. a.* A seizing prey, making booty; ا—, —et, *v.a.* To seize as booty.

اغر ʌghir, *a. t.* Heavy; slow in motion; hard to digest, indigestible; ill-savoured, bad-smelling, fetid; hard to be borne, insupportable; high (price); —, *s. t.* Serious, or stately demeanour; اغرينى طاقنمق ʌghirini-tàkinmak, *v.n.* To put on a serious countenance, assume a formal manner.

اغستوس àghosstoss, *s. t.* The month of August.

اغضاب ìghzāb, *s. a.* A moving to anger, an angering; ا—, —et, *v.a.* To anger.

اغفال ìghfāl, *s. a.* A putting off one's guard; ا—, —et, *v.a.* To put off one's guard, to lull into security, to deceive.

اغل ìgh̀l, *s. t.* A fold, or pound for sheep.

اغلامق ìgh̀lamak (*aor.* اغلار ìgh̀lar), *v.n.* To weep, cry, shed tears; —, *v.a.* To weep for, mourn over, deplore the loss of.

اغماز ìgh̀māz, *s. a.* A speaking ill of; tale-bearing.

اغماض ìghmāz, *s. a.* A shutting the eyes; اغماض عين ìghmāzi-'àyn-et, *v.n.* To shut the eyes (to faults or improper conduct).

اغمق ìgh̀mak (*aor.* اغار ìgh̀ar), *v.n.* To rise in the air (dust, &c.); to be preponderant and sink (one side of a balance).

اغنام àghnām, *s. pl. a.* (*of* غنم, *seldom used*), Sheep. [The rich.

اغنيا àghniyā, *s. pl. a.* (*of* غنى ghànī),

اغوا ìghwā, *s. a.* A seducing, a turning from rectitude; ا—, —et, *v.a.* To seduce, pervert, lead from rectitude, cause to do wrong. [brace.

اغوش āghūsh, *s. p.* Lap, bosom, em-

اغيار àghyār, *s. pl. a.* (*of* غير ghàyr), Others, strangers, rivals.

افاتة ifātè, *s. a.* An allowing to escape out of one's power or possession, a losing; ا—, —et, *v.a.* To lose, allow to escape.

افادة ifādé, *s. a.* An explaining, representation, relation; ا—, —et, *v.a.* To explain, represent, relate.

افاضة ifāzé, *s. a.* A pouring out abundantly.

افاق āfāk, *s. pl. a.* (*of* افق ùfuk), Horizons; districts (as being bounded by their horizons); افاقى āfākī, *a. a.* Common to the whole world, public, spread through all lands; wandering, vagabond.

افاقت ifākàt, *s. a.* Convalescence; —, — بولمق bùlmak, To get well, be relieved from sickness.

افت āfet, *s. a.* A calamity; —, ìft, A prodigy; a fruitful she-camel; a portent; extraordinary calamity; a lie.

افتا iftā, *s. a.* The giving a positive legal opinion (on a supposed case), well known by the name *fetwa*.

افتاب āfitāb, *s. p.* The sun.

افتاده ùftādé, *a. p.* Fallen; fallen into; fallen into the power of; a prisoner to the beauty, wiles, or charms of; which has happened, taken place.

افتان iftān, *s. a.* A leading into some improper practices, a perverting; —, ùftān, *ad.* or *a. p.* Falling, falling down; —, —و خيزان -u-khīzān, Falling and rising (as a drunken or wounded person).

افتحاص iftihāss, *s. a.* Diligence in inquiry, in searching into.

افتخار iftikhār, *s. a.* Well-founded pride; ا—, —et, *v.n.* To pride one's self; — نشان nìshāni —, *or* —, نشانی — nìshāni, The former decoration of the order of merit, founded by Mahmud the Second.

افترا iftirā, *s. a.* A calumniating; a calumny; ا—, —et, *v.n.* To calumniate. [(from friends.)

افتراق iftirāk, *s. a.* A being separated

افتقار iftikār, *s. a.* Poverty, the being poor. [dividuals.

افراد èfrād, *s. pl. a.* (*of* فرد fèrd), In-

افراز èfrāz, *a. p.* (*in composition*), Which raises, lifts up; —, ìfrāz, *s. a.* A separating, dividing; ا—, —et, *v.a.* To separate, divide.

افراط ifrāt, *s. a.* Excess; ا—, —et, *v.n.* To exceed due bounds.

افراغ ifrāgh, *s. a.* A casting in a mould; a putting into order, shape, or form; ا—, —et, *v.a.* To pour into a mould; to reduce to order, shape, or form.

افروخته èfrūkhtè, *a. p.* Lighted, on fire, burning. [fire, or illuminates.

افروز èfrūz, *a. p.* Which lights, sets on

افریدگار āfèrīdéghyār, *s. p.* The Creator.

افریده āfèrīdè, *a. p.* Created; —, *s. p.* A creature.

افرین āfèrīn, *a. p.* (*in composition*), Who creates; —, *int. p.* (āfèrim), Well done!

افریقا Afrika, *s. t.* Africa. [tion.

افرینش āfèrīnish, *s. p.* A creating, crea-

افزا èfzā, *a. p.* (*in composition*), Which augments.

افزون èfzūn, *a. p.* More in number or quantity; (*in composition*), Augmented; much, many; افزونی èfzūnī, *s. p.* The being augmented; the being much or many, abundance.

افساد ifsād, *s. a.* A corrupting; a throwing into disorder; a leading into bad practices; ا—, —et, *v.a.* To corrupt; to throw into disorder; to introduce abuses into; to lead into bad practices. [mance.

افسانه èfsānè, *s. p.* A tale, fiction, ro-

افسر èfsèr, *s. p.* A crown, diadem.

افسون èfsūn, *s. p.* A spell, incantation.

افشا ifshā, *s. a.* A divulging, revealing; ا—, —et, *v.a.* To divulge, reveal.

افشان èfshān, *a. p.* (*in composition*), Who sheds or spreads abroad.

افضال èfdāl, *s. pl. a.* (*of* فضل fàzl), Favours, graces.

افضل èfdàl, *a. a.* More, most, or very worthy (person), or advantageous (thing).

افطار iftār, *s. a.* The breaking of the fast in times of abstinence; the food with which the fast is broken; ا—, —et, *v.n.* To partake of meat and drink after a religious fast.

افعی èf'à, *s. a.* A viper.

افق ùfuk, *s. a.* The horizon; افقی ùfukī, *a. a.* Horizontal.

افك ifk, *s. a.* A lie, a falsehood.

افکار èfkyār, *s. pl. a.* (*of* فکر fikr), Ideas, thoughts.

افکن èfkèn, *a. p.* (*in composition*),

Which throws, throws down, throws out.

افلاس iflāss, *s. a.* The becoming poor and bankrupt; bankruptcy; poverty.

افلاق Iflak, *s. t.* Wallachia.

افلاك èflāk, *s. pl. a.* (*of* فلك fèlek), Skies, heavens, spheres.

افنا ifnā, *s. a.* An annihilating, destroying; ا—, —et, *v.a.* To annihilate, destroy.

افندى èfèndi, *s. t.* (*Greek*), A gentleman of education; a man of polished manners; a master (of servants); a patron, protector, benefactor; a prince of the blood; افندم èfèndim! (my master) Sir! افنديمز èfèndimiz (our master), Our sovereign, the Sultan; our lord, his excellency, his worship, his grace, &c. &c.; شوكتلوافنديمز shèvkètli-èfèndimiz, Our imperial master (the Sultan).

افواه èfwāh, *s. pl. a.* (*of* فم fèm), Mouths.

افول ðfūl, *s. a.* A setting or decreasing in altitude; ا—, —et, *v.n.* To descend in altitude towards the horizon; to set, go down.

افيون èfyòn, *s. t.* Opium.

اق èk, *a. t.* White; —, *s. t.* The white part of certain things; كوزك اقى ghyèzung-èki, The white of the eye; يمورطه نك اقى yèmurtaning-èki; اق جكر èk-jigher, The lungs, the lights; اق صقاللو èk-sèkalli, One with a white beard, an old man; an elder; the chief man *or* petty magistrate of a village; اق بابا èk-bèba, A kind of vulture; اق دكز èk-dèngiz, The Mediterranean; يوزك اق yùzu-èk, (whose face is white) metaphor meaning one who has performed his duty well and honourably, who has cause to feel a just pride; اقلق èklik, *s. t.* Whiteness; يوزاقلغى yùz-èklighi, (whiteness of face) metaphor meaning the having no cause to feel ashamed, but every cause to feel proud of one's self.

اقاليم èkālīm, *s. pl. a.* (*of* اقليم iklīm), Climes (in geography, the world being supposed to be divided into seven such sections, whence اقليم سبعه èkālīmi-sèb"à, *the seven climes*, means the whole world).

اقامت ikāmet, *s. a.* A staying in a place, stay, residence; ا—, —et, *v.n.* To stay (in a place), to live, dwell, reside.

اقامه ikāmè, *s. a.* (*identic originally with the preceding word*), A setting a thing up, establishing it, fixing it upright; a producing (proofs or indications); a performing (prayers); ا—, —et, *v.a.* To set (a thing) in its place; to set up; to produce, adduce, bring forward; to perform (prayers).

اقانيم èkānīm, *s. pl. a.* (*of* اقنوم ùknūm), The persons of the Trinity; اقانيم ثلثه èkānīmi-sèlāssè, The three Persons of the Trinity.

اقبال ikbāl, *s. a.* Good luck; a turning the face or the mind towards any

object; a desiring; a slave-girl taken into the imperial favour, but not yet advanced as one of the Sultan's seven acknowledged state concubines.

اقتار اꞌktār, *s. pl. a.* (*of* قتر, *not used*), Districts, regions; —, *s. t.* (*for* عطار ''àttār, *s. a.* A seller of perfumes), a kind of druggist, grocer, perfumer, and toyman, in one, and in a small way.

اقتارمق اꞌktarmak (*aor.* اقتارر اꞌktarir), To shift (things) from one vessel to another; to turn over.

اقتباس iꞌktibāss, *s. a.* A borrowing (phrases or arguments from the works of another author), a citing (the words of another); ا—, —et, *v.a.* To borrow, to cite, to use (words or arguments).

اقتحام iꞌktiḥām, *s. a.* An attacking courageously; an embarking heart and soul in any affair; ا—, —et, *v.n.* To attack; to embark in heart and soul.

اقتدا iꞌktidā, *s. a.* A taking as one's ensamplar, following the teaching, and imitating the actions of; ا—, —et, *v.n.* To follow as a guide and example.

اقتدار iꞌktidār, *s. a.* Power, might, [puissance, capacity.

اقتران iꞌktirān, *s. a.* Conjunction (of the heavenly bodies).

اقتضا iꞌktizā, *s. a.* A being needful, requisite, or necessary; ا—, —et, and اقتضاسی‌اول iꞌktizāssi-ol, *v.n.* To be needful, requisite, or necessary.

اقتفا iꞌktifā, *s. a.* A following after, (physically or morally); ا—, —et, To follow after.

اقچه aꞌkcha, *a. t.* Rather white, whitish; —, *s. t.* Money in general, coin, cash; a small monetary value (formerly a coin), one-third of a pàra, and consequently the $\frac{1}{110}$ of a piastre, or the $\frac{1}{66}$ of a penny; it is frequently mentioned under the name of *asper*, a corruption of the Greek equivalent for the proper Turkish word.

اقدام aꞌkdām, *s. pl. a.* (*of* قدم kàdem), Feet; —, ikdām, *s. a.* Perseverance; ا—, —et, *v.n.* To persevere.

اقدم aꞌkdem, *a. a.* Prior, anterior; —, *ad. t.* Before, anterior, prior; بوندن اقدم bùnd*a*n-aꞌkdem, Some time ago; بوندن اقدمجه bùnd*a*n-aꞌkdemj*a*, Some little time ago, a few days since.

اقرار iꞌkrār, *s. a.* A confessing, avowing, admitting; ا—, —et, *v.a.* To confess, avow, admit.

اقران aꞌkrān, *s. pl. a.* (*of* قرن kàrn, *not in use*), Equals (in rank or age); (*as a Turkish singular*) an equal (in rank or age). [Near relatives.

اقربا aꞌkr*a*bā, *s. pl. a.* (*of* قريب kàrīb), اقسامق *or* اقصامق aꞌksam*a*k (*aor.* اقصار), *v.n.* To lean over to one side in walking, from one leg being longer than the other, the person having this infirmity being called اقساق *or* اقصاق aꞌksàk.

اقسرمق or اقصرمق ıksırmak (*aor.* اقصرر ıksırır), *v.n.* To sneeze.

اقصا or اقصى ıksà, *a. a.* More or most remote, ultimate; —, *s. a.* The ultimate point or degree.

اقطار ıktār, *s. pl. a.* (*of* قطر kùtr), Countries, districts; (*of* قطره kàtra), Drops.

اقعاد ık''ād, *s. a.* A causing to sit, placing on a seat; ا—, —et, *v.a.* To place on a seat.

اقل àkàll, *a. a.* The least in number or quantity; اقلى àkàlli, *ad. t.* At least, at the very least.

اقلام ıklām, *s. pl. a.* (*of* قلم kàlım), Pens; offices, rooms of clerks under government.

اقليم ıklīm, *s. a.* A clime.

اقمشه ıkmishé, *s. pl. a.* (*of* قماش kùmash), Stuffs, cloths. [run, flow.

اقمق ıkmak (*aor.* اقار ıkar), *v.n.* To

اقناع ıknā'', *s. a.* A contenting, satisfying; ا—, —et, *v.n.* To content, satisfy. [water, stream, rapid.

اقندى ıkındi, *s. t.* A current, flow of

اقنوم ùknūm, *s. a.* A Person of the Trinity. [an enemy's country.

اقين ıkın, *s. t.* Predatory incursion in

اك èk, *s. t.* A joint, joining of two parts or pieces; —يرى, —yèri, A joint of the members; —, èng, *ad. t.* The most. '[The greatest persons.

اكابر èkyābir, *s. pl. a.* (*of* اكبر èkbèr),

اكارم èkyārim, *s. pl. a.* (*of* اكرم èkrèm), The most noble or generous persons.

اگاه āghyāh, *a. p.* Aware, on one's guard; informed.

اكبر èkbèr, *a. a.* More, most, or very great; greater; the greatest.

اكترا ìktirā, *s. a.* A taking on hire; ا—, —et, *v.a.* To take to one's self on hire.

اكتساب ìktisāb, *s. a.* An acquiring to one's self; ا—, —et, To acquire.

اكتفا ìktifā, *s. a.* A being sufficient; ا—, —et, *v.n.* To suffice, to be sufficient.

اكتنا ìktinā, *s. a.* A being surnamed.

اكتناه ìktināh, *s. a.* The striving to understand a thing thoroughly.

اكثر èksèr, *a. a.* More or most in number or quantity; اكثرى èksèrī, *ad. t.* and اكثريا èksèrìyyā, *ad. a.* For the most part, most generally.

اكر ègher, *c. p.* If.

اكرام ìkrām, *s. a.* Deference, respect, a receiving well; a present; ا—, —et, *v.n.* To receive well, treat with respect; —, *v.a.* To give as a present.

اكراه ìkrāh, *s. a.* The feeling an utter aversion and disgust.

اكرچه èghèrché or èghèrchi, *c. p.* If; although; true it is that.

اكرلمك èghrilmek (*aor.* اكريلور èghrilir), *v.n.* To bend, to become bent; to become leaning, out of the perpendicular.

اكرم èkrèm, *a. a.* More, most, or very noble or generous.

اكرمق ıngirmak (*aor.* اكرر ıngirir), *v.n.* To bray (an ass).

اكرمك èghirmek (*aor.* اكرر èghirir), *v.a.* To spin (thread).

اكرى èghri, *a. t.* Bent, crooked; slanting, out of the perpendicular; اكرى بوكرى èghri-bùghri, Very crooked, devious, tortuous.

اكسك èksik, *a. t.* Incomplete, wanting in number, quantity, or part; —, *s. t.* A defect; a number, quantity, or part which is wanting.

اكسلمك èksilmek (*aor.* اكسلور èksilir), *v.n.* To become less in number or quantity, to diminish, decrease.

اكه èngé, *s. t.* The back of the head or upper part of the neck; the back or hind part of an object.

اكسير iksir, *s. a.* An elixir, liqueur; the philosopher's stone or philtre.

اكشى èkshi, *a. t.* Sour, acid, tart; unfavourable, unpromising, menacing (countenance).

اكشيمك èkshimek (*aor.* اكشير èkshir), *v.n.* To become sour; to put on an unfavourable or menacing aspect (a countenance).

اكل èkl, *s. a.* An eating; —وشرب —u-shùrb, Eating and drinking; —ا —et, *v.a.* To eat.

اكلامق ànglamak (*aor.* اكلار ànglar) (ànnamak, *aor.* ànnar), *v.a.* To understand, comprehend; سوزاكلار sàz-ànnar (understanding fully what is said to him), intelligent; tractable; reasonable (person).

اكلمك èklémek (*aor.* اكلر èklir), *v.a.* To join (two pieces together, or one to another); to add; —, ìnglémek, *v.n.* To groan, to moan.

اكليل iklīl, *s. a.* A diadem.

اكمال ikmāl, *s. a.* A completing, finishing, perfecting; ا—, —et, *v.a.* To complete, finish, perfect, fill up.

اكمق ànmak (*aor.* اكار ànar), *v.a.* To think of, call to mind, or pronounce the name of.

اكمك èkmek (*aor.* اكر èkir), *v.a.* To sow (seed); to sprinkle (salt, &c.); — (*for* اتمك), *s. t.* Bread; —, èghmek, *v.a.* To bend.

اكندى *or* اكنتى èghenti, *s. t.* Filings.

اكه èghé, *s. t.* A file (steel instrument for filing metals). [*v.a.* To file with a file.

اكەلمك èghélémek (*aor.* اكەلر èghélir), اكى èghi, *or* اكى كموكى égh-kèmigh, *s. t.* A rib, rib-bone.

اكيد èkīd, *a. a.* Very strong.

اكين èkin, *s. t.* Seed-sowing; sown seed; cereal crops; —وقتى, —wàkti, seed-time; —اكمك, —èkmek, To sow corn; —بچمك, —bìchmek, To cut down the corn.

ال èl, *art. a.* The Arabic definite article, placed equally before nouns and adjectives: it is found in many Turkish adverbial and qualifying expressions. When preceded by the Arabic preposition ل (lì, for, &c.), the ا is suppressed, and the two letters ل are joined, as, للتأديب lì-'t-tè'dib, *for punishment*; and the word الله Allāh,

God, in that case becomes لله lì-'llàh, *for God, for God's sake.* The case of suppressing the sound of the ل of this article is explained in our prefatory remarks; —, èl, *s. t.* The hand, a hand; a stranger in blood; another person; ال ایشی èl-ìshi, Work of hand; ال یازیسی èl-yàzissi, Writing, manuscript; ال التندی èl-àltìnda, Underhand, in secret; الدر èldà--dir, It is in hand, in course of preparation; it is not beyond control, it is in man's power; المدد در èlimdà--dir, It is in my power, it is at my option; الهویرمك èlà-vèrmek, To betray; to give up to the authorities; الهکتورمك èlà-ghètirmek, To acquire possession of; to catch, take, make prisoner; ال چکمك èl-chèkmek, To withdraw one's assistance or co-operation; to have nothing more to do with a thing; الدن کلمك èldàn--ghèlmek, To be in (one's) power (to do), as, المدن کلمز èlimdàn-ghèlmàz, It is not in my power, I am not able (to do it); —, àl, *a. t.* Scarlet; red, rosy; —, *imper. of* المق àlmàk, Take, take thou; as, السنا àl-sèn-a! There, take that! there's for you! —, āl, *s. a.* A family, race, dynasty, as, العثمان āli-''òssmān, The Ottoman dynasty; —, *s. p.* Fraud, deceit, stratagem.

الا ālā, *s. pl. a.* (*of* الا èlā, *not used*), Graces, favours; —, *a. p.* (*in composition*), Which defiles, pollutes; —, èlā, *int. a.* Ho! —, àla, *a. t.* Spotted, diversified with large bright or white spots on a dark ground; الابالق àla--bàlìk, A trout; الاقارغه àla-kàrgha, A jack-daw; الاتنلو àla-tènli, A leper, leprous; الاجه àlaja, Somewhat diversified by spots; —بولاجه, —bùlaja, Very grossly diversified with colours; —illā, *c. a.* Unless, but, except; or otherwise; only that, saving that.

الارغه àlàrgha, *s. t.* (*Italian*), A certain distance from shore, or from any object; —, *a.* and *ad. t.* At a distance from shore, or from any object; —, *int. t.* Be off! keep away! keep your distance! [actually, presently.

الآن èl-ān, *ad. a.* Now, at this moment,

الاه *or* آله ilāh, A god; God; الاهی *or* الٰهی ilāhī, *a. a.* Divine, godly; —, *s. t.* An anthem or carol; الاهیت *or* الٰهیت ilāhìyyèt, *s. a.* Divineness, divinity, Godhead.

الای àlay, *s. t.* A procession; a regiment; a line deployed; a set, lot, parcel; الای مالای àlay-màlay, *ad. t.* One over the other, all together as when a crowd rushes; میرالای mìri--àlày (mìràlày), A colonel, commandant of a regiment; —, ālāy, *a. p.* (*in composition*), Which defiles, pollutes.

الایش ālāyish, *s. p.* Defilement, pollution, filthiness; —, *s. t.* Pomp, parade.

البته èlbèttè, *ad. a.* Assuredly, certainly; without fail.

التماس iltimāss, *s. a.* The making a request, begging a favour; a request; ا—, —et, *v.a.* To request.

التمش ältmish, *a. t.* Sixty. [money.

التون ältin, *s. t.* Gold; a piece of gold

التهاب iltihāb, *s. a.* Inflammation.

التی älti, *a. t.* Six; —, èlti, The wife of the brother of one's husband, a sister-in-law (of a woman).

التیام iltiyām, *s. a.* A being healed (a wound).

الچق älchàk, *a. t.* Low; mean, base; —کوکللو, —ghyùngullu, Meek, low in spirit; —طبیعتلو, —tàbi''àtli, Of a mean, low, base disposition.

الچی älchi, *s. t.* Plaster of Paris.

الحاح ilhāh, *s. a.* A soliciting with importunity.

الحاد ilhād, *s. a.* A departing from the true doctrine in religion; heresy.

الحاصل èl-hāssil, *ad. a.* In fine, in short, to sum up all.

الحاق ilhāk, *s. a.* The adjoining one thing to another; ا—, —et, *v.a.* To adjoin, annex.

الحال èl-hāl, *ad. a.* Now, at the present time; فی الحال fi-'l-hāl, At once, immediately; الحالة هذه èl-hālétu-hāzihi, *ad. a.* Now, at present.

الحق èl-hàkk, *ad. a.* In sooth, in truth, truly, verily.

الداتمق äldatmak (*aor.* الدادر äldàdir), *v.n.* To deceive; to cheat; to disappoint.

البسه èlbissé, *s. pl. a.* (*of* لباس lìbāss), Clothes, garments, raiment.

الت ält, *s. t.* The under part or side; the space underneath; اوست —, —ùsst, Upside down, topsy-turvy; یانی —, —yàni, طرفی —, —tàrafi, The next place lower down; the remainder, the sequel; ا—, —et, *v.a.* To vanquish, overcome; او—, —èl, *v.n.* To be vanquished, conquered, overcome; —, ālet, *s. a.* An instrument, tool, implement; an organ; الت تناسل āléti-tènāssul, The organ of generation.

التباس iltibāss, *s. a.* The wearing an appearance calculated to create doubt.

التجا iltijā, *s. a.* A taking refuge, seeking an asylum; ا—, —et, *v.n.* To take refuge, seek an asylum.

التحاق iltihāk, *s. a.* The joining one's self or becoming joined to; adhesion; ا—, —et, *v.n.* To join one's self on to.

التحام iltihām, *s. a.* The heat of battle.

التزام iltizām, *s. a.* The taking upon one's self, undertaking; the taking a great interest in, protecting, giving one's influence; the taking the public revenues on farm; ا—, —et, *v.a.* To undertake; to take (the public revenues) on farm; to protect or support actively.

التفات iltifāt, *s. a.* A turning one's face towards; taking notice of (persons or things); showing attentions to (persons); ا—, —et, *v.n.* To take notice of; to show attentions.

الدانمق ıldanmak (*aor.* الدانور ıldànır), *v.n.* To be deceived; to make a mistake.

الدوان ıldivàn, *s. t.* A glove.

الزام ılzām, *s. a.* A convincing; ا—, —et, *v.a.* To convince.

الزام ılzàm, *a. a.* More, most, or very necessary.

السنه ılsinė, *s. pl. a.* (*of* لسان lìsān), Tongues, languages; السنه شرقيه ılsinė-shàrklyyė-āshinā, An Orientalist.

الش ılish, *s. t.* A taking; a mode of taking; —ويرش, —vèrish, Trade, commerce.

الشمق ılishmak (*aor.* الشور ılishır), *v.n.* To grow used, become accustomed; to get into a habit; to grow tame; to grow easy in action (a machine).

الغا ılghā, *s. a.* An abolishing, annulling; ا—, —et, *v.a.* To abolish, to annul.

الغار ılghàr, *s. t.* A canter or gallop; ا—, —et, *v.n.* To go at a canter or gallop; to make an incursion or military reconnaissance on horseback.

الغرض ıl-ghàraz, *ad. a.* In short, what we want to explain is this.

الف ılf, *s. a.* A thousand; —, ılif, Name of the first letter of the alphabet; the upright figure of a handsome young person.

الفت ılfet, *s. a.* Acquaintanceship, a knowledge of; ا—, —et, *v.n.* To become acquainted; to cultivate one's friendship; to become accustomed (to a thing).

الفته ālùftė, *a. p.* Beside one's self; miserable.

القا ılkā, *s. a.* A throwing, casting out of the hand before one, a merely dropping a thing without projecting it to a distance; ا—, —et, *v.a.* To cast, throw, drop; to impute, cast upon.

القشلمق ılkishlamak (*aor.* القشلار ılkishlar), *v.a.* To greet with applause.

القصه ıl-kìssa, *ad. a.* In fine, in short; the fact of the matter is this.

الك ılek, *s. t.* A sieve; —, ılk, *a. t.* First; الك بهار ılk-bàhār, Spring, early spring; الك ابتدا ılk-iptidā, First and foremost, first of all, in the first place; الكين ılkin, *ad. t.* First and before doing anything else; —, ılik, *s. t.* Marrow; a loop for a button to pass into; an eye for a hook to pass into.

الكا ılkyā (ılkė), *s. t.* Country, territory, land.

الكلمك ılıklémek (*aor.* الكلر ılıklır), *v.a.* To button; to hook; to fasten with hooks or buttons.

اللمك ılémek (*aor.* اللر ılır), *v.a.* To touch, finger, handle; to turn out of doors.

الله ılläh, *s. a.* God; —كريم, —kèrīm! God is beneficent, never mind! ماشاالله mā-shā-'llāh! Well! Wonderful! (*lit.* What things God wills!) ان شاالله in-shā-'llāh! God willing! If God so wills! Let us hope so! الله‌ى سورسك ıllähi-sèvèrsèn! If you love God! For God's sake! —راضى اولك, —rāzi-

-òla! May God be satisfied (and reward you)! —مقلاسون, —sàklassin! —كوسترمسون, —ghyùsstɛrmassin! God forbid! May God preserve us! —ويرمز, —vèrmé (*or* ويرسون vèrsin)! God grant it! اللهاصمارلدق àllāha-ìssmàrladīk! Good bye! we commend you to God! والله wà-'llāhi! بالله bì-'llāhi! تالله tà-'llāhi! By God! (These three expressions are used, either the first alone and most frequently, or with the second after it pretty commonly, or with the third following them as a very solemn oath). اللهالله àllah-àllāh! (O God! O God!) Wonderful! What a shame! What a pity! What's all this!

اللى èlli, *a. t.* Fifty; اللنجى èllinji, Fiftieth; الليشر èllishèr, Fifty a-piece.

الم àlim, *s. t.* A taking, a buying; the quantity taken at once; كوزالمى ghyùz-àlimi, The space the eye can take in; —صاتم, —sàtim, Purchase and sale, transfer; —, èlem, *s. a.* Pain, suffering; grief, anguish.

الما èlma, *s. t.* An apple; —قزل kìzīl—, Rome; —صويى —sùyu, Cider.

الماس èlmāss, *s. a.* A diamond; a rose diamond.

المق àlmak (*aor.* الور àlir), *v.a.* To take; to receive; to buy; to hold, contain, take; —, *v.n.* To take, catch (a fire); to take fire, to go off (fire-arms); —نفس, nèfess—, *v.n.* To breathe; to take breath; to have a hole whence air or water escapes (any vessel, pipe, or reservoir that should be air-tight).

الملك ìlmek, *s. t.* A noose, slip-knot.

الن àlin, *s. t.* The forehead.

الود ālūd (*in composition*), الودى ālūdé, (*in composition or alone*), *a. p.* Soiled, polluted, stained, smeared over.

الوهيت ùlūhìyyèt, *s. a.* Godhead, the quality of being God, divinity.

الويه èlviyé, *s. pl. a.* (*of* لوا lìwā), Flags, standards; provinces.

آله ìlāh, *s. a.* A god; God; الهى ìlāhī, *a. a.* Divine, godly; —, *s. a.* A hymn, anthem, carol; الهيت ìlāhìyyèt, *s. a.* The quality of being divine.

الهام ìlhām, *s. a.* (God's) inspiring or revealing (divine truths to his prophets); ا—, —et, *v.a.* To inspire into the mind, to reveal.

الهجق àlajak, *fut. pass. part.* (*of* المق àlmak), Anything which is to be taken or received; a debt receivable; الهجقلو àlajakli, A creditor, one who has debts to receive.

الهمك èlémek (*aor.* الر èlɛr, *v.a.* To sift, pass through a sieve; الهمه èlémé, Anything which has been sifted and freed from dust or broken parts.

الى ìlà, *p. a.* (ilé before the definite article ال), To, towards (*used in Turkish adverbial expression*), ماشا— الله, —mā-shā-'llāh, To *or* until (the

امالة ìmālé, *s. a.* A causing to incline; —, —et, *v.a.* To cause to incline; to turn, to bend.

امام ìmām, *s. a.* A chief, leader; a leader in the ritual performance of prayer; امامت ìmāmèt, *s. a.* املق ìmāmlik, *s. t.* The office of ìmam.

امامة ìmāmé, *s. a.* The longish and somewhat pear-shaped ornament at the end of the tassel of prayer-beads; the similarly shaped, but much larger, mouthpiece of a smoking-pipe.

امان èmān, *s. a.* Safety, security; safe-conduct, protection; quarter, mercy; —, ĭmān! *int. a.* Oh! O dear me! Mercy!

امانت èmānèt, *s. a.* Anything placed in trust, either to be returned to the giver, or to be given to a third party; an office of trust under government, and conducted on government account, not on farm; اللهامانتاولة ăllāha-èmānet-òla (ăllā'mānet-òla), Thank you! (used when anyone wishes us health after we drink or have been shaved, by saying عافيتاولة "āfiyyèt-òla, *or* صحتلراولة sìhhètlar-òla; it means literally, *may that* (or *may you*) *be left in trust with God's providence*), امانتدار èmānetdār, *s. p.* One who holds something in trust.

امت ùmmèt, *s. a.* The church, the whole body of the followers of a religion; —محمد, ùmmèti-Mùhàmmed, The Muhammedan Church;

time) which God wills; —اخره, —ākhirihi, To the end, and so forth, &c.; الى الابد ilé-'l-èbed, To all eternity.

اليقومق ălikòmak (*aor.* اليقور ălikor), *v.a.* To keep, retain, detain, stop.

اليم èlīm, *a. a.* Painful.

اليوم èl-yèvm, *ad. a.* Now, at the present day.

اليويرمك ălivèrmek (*aor.* اليويرر ălivèrir), *v.a.* To take, reach, or obtain, and then hand or give to another.

ام ăm, *s. t.* The female organ of generation; —, ùmm, *s. a.* A mother; ام الولد ùmmu-'l-vèled, A slave who has borne an acknowledged child to her owner.

اما àmmā, *c. a.* But.

اماثل èmāssil, *s. pl. a.* (*of* امثل, *not used*), Equals, persons of like rank.

امادة āmādé, *a. p.* Ready, prepared.

امارت ìmārèt, *s. a.* Commandership, chieftainship.

امارة èmāré, *s. a.* Sign, trace; sign, signal, indication; —, èmmāré, *a. a.* (*fem. of* امار èmmār, *not used*), Which commands and will be obeyed; —نفس nèfsi— (the commanding spirit), the uncontrolled passions, (one of the three states of the passions in Mussulman ethics, the two others being نفس لامة nèfsi-lèvwāmé (the reproaching spirit), when the passions are controlled, but still struggle for mastery, and نفس مطمئنة nèfsi-mùtma"ìnné, (the resigned spirit), when the passions are completely subdued).

—عیسی, ùmmèti-"Īssà, The Church of Jesus; —ناجیه, ùmmèti-nājìyyé, The body of those who will be saved (from hell).

امتثال ìmtissāl, *s. a.* A conforming to, obeying, following, imitating; ا—, —et, *v.n.* To conform.

امتحان ìmtìhān, *s. a.* A trying, putting to the proof; examination; ا—, —et, *v.n.* To prove, try; to examine (scholastically); او—, —òl, To submit to a formal examination; —او برى ايله bìri-ìla —òl, *v.n.* To be examined competitively with another. [(in time).

امتداد ìmtidād, *s. a.* Duration; length

امتزاج ìmtizāj, *s. a.* A combining or agreeing with; ا—, —et, *v.n.* To agree well (with anyone), get on well together. [Goods, merchandise.

امتعه èmti"à, *s. pl. a.* (*of* متاع màtā"),

امتلا ìmtilā, *s. a.* Indigestion, oppression of the stomach.

امتناع ìmtinā", *s. a.* A refusing, drawing back; ا—, —et, *v.n.* To draw one's self back and refuse.

امتنان ìmtinān, *s. a.* A taunting one with the favours you have done him; the being under obligations for a favour; ا—, —et, *v.n.* To taunt one with favours bestowed. [vilege.

امتياز ìmtiyāz, *s. a.* Distinction; pri-

امثال èmsāl, *s. pl. a.* (*of* مثل mìsl), Similar things; precedents; (*as a Turkish singular*) a precedent; ضروب امثال zùrubu-èmsāl, Proverbs, proverbial expressions; امثال كثيرهسنى èmsāli - kèssīrèssini - mùyèssır-èyléyé, May (God) grant (you) many such (happinesses)! *equivalent to our* Many happy returns of the day! *and used on any occasion of rejoicing.*

امد āmed, *s. p.* Coming, arrival; امدى āmédī, *s. p.* امدجى āmedjì, *s. t.* The title of one of the higher functionaries of the Turkish government; to him are delivered all papers and reports *coming* from the provinces and departments, which are to be submitted to the grand vizier and sultan; —شد, —shùd, Coming and going; ا— —, — —et, *v.n.* To come and go, backwards and forwards; —, èmed, *s. a.* Space of time.

امداد ìmdād, *s. a.* Assistance, helping, succouring; ا—, —et, *v.a.* To give assistance.

امدى ìmdi, *c. t.* Now, then, therefore; wherefore, —, āmédī (*see* امد āmed).

امديه āmédìyyé, *s. t.* Import duty on merchandise.

امر āmir, *s. a.* A commander, one who commands, the competent authority; امرانه āmirāné, *a. p.* Suitable or proper for a commander; imperative; —, èmr (èmir) *s. a.* A command, order, injunction; a matter, affair, business; من له الامر mèn-làhū-'l-èmr, He to whom the right of commanding belongs, *i.e.* the competent authority; *also, by implication,* you yourself;

امرعالی èmri-"ālī, The supreme command, a firman, imperial rescript or edict; یول امری yòl-èmri, A passport or order for post-horses; امرمزك èmir-sìzing, It is for you to say, to order, to command; امرنامه èmir-nāmé, Any letter received from a superior; ا—, —et, *v.a.* To order, command (a thing to be done): *it is intransitive as to the person to whom the order is addressed;* بکاامرایتدی he commanded it *to me.*

امرا ùmérā, *s. pl. a.* (*of* امیر èmīr), Commanders, lords, officers.

امرار ìmrār, *s. a.* A causing to pass, through, by, over, &c.; ا—, —et, *v.a.* To cause to pass; امرار وقت ìmrārì--wàkt-et, To procrastinate, lose time, gain time.

امروز ìmrūz, *s. p.* To-day.

امزرمك èmzirmek (*aor.* امزیرر èmzirir), *v.a.* To suckle, give suck to.

امزك èmzik, *s. t.* The spout of a vessel.

امزمك èmzémek (*aor.* امزر èmzer), *v.a.* To suck (as a lozenge, &c.).

امساك ìmsāk, *s. a.* An abstaining; a restraining one's self; economy, parsimony, avarice; the putting away food and entering on a fast; ا—, —et, *v.a.* To enter on a fast by putting away food; to practise abstinence, to restrain one's self.

امضا ìmzā, *s. a.* The signing a paper; a signature; ا—, —et, *v.a.* To sign, زیردە واضع الامضا zīrda-wāzi"u-'l--ìmzā, The undersigned.

امعان ìm"ān, *s. a.* The regarding very attentively, giving great attention.

امك èmek, *s. t.* Labour, pains, trouble, work; امکدار èmekdār, An old servant; صرف ا —, — sarf-et, To bestow labour, take pains.

امکان ìmkyān, *s. a.* Possibility, the being possible; امکانی وارمی ìmkyāni-vàr-mi? Does the (its) possibility exist? Is there a possibility?

امل èmel, *s. a.* A desire, wish (to obtain); ا—, —et, *v.a.* To covet, desire, wish for, seek after.

املا ìmlā, *s. a.* A writing, penning; spelling, orthography; ا—, —et, *v.a.* To write.

املاك èmlāk, *s. pl. a.* (*of* ملك mùlk), Lands; freehold properties.

امم ùmèm, *s. pl. a.* (*of* امت ùmmèt), Churches, religious aggregations of mankind.

امملك èmmek (*aor.* امر èmer), *v.a.* To suck, draw by suction.

امن ùmn, *s. a.* Safety, security.

امنیت èmnìyyèt, *s. a.* Safety, security, confidence.

امنیه ùmnìyyé, *s. a.* Hope, wish, desire.

اموات èmvāt, *s. pl. a.* (*of* میت mèyyit), The dead.

امواج èmvāj, *s. pl. a.* (*of* موج mèvj). Waves.

اموال èmwāl, *s. pl. a.* (*of* مال māl), Possessions, properties, goods.

امواه èmvāh, *s. pl. a.* (*of* ما mā), Waters.

امور ùmūr, *s. pl. a.* (*of* امر èmr), Affairs, matters, businesses; (*as a Turkish singular*) an affair of importance; ا—,

—et, *v.n.* To make a fuss, as though it were an affair of importance; امورمدهٔ دكل ùmūrumda-dìghil, I don't care a fig about it.

امهال ìmhāl, *s. a.* A putting off for a term, deferring; granting a delay; ا—, —et, *v.a.* To put off, defer; to grant a delay.

اميد ùmīd (ùmut), Hope; ا—, —et, *v.a.* To hope for, expect, build upon; —ويرمك, —vèrmek, To give some hope; —كسمك, —kèssmek, *and* قطع اميدا kàt''i-ùmīd-et, To give up all hope, to despair; اميدوار ùmīdvār, *a. p.* Hopeful, hoping still, in expectation.

اميد بورونى ùmīd-bùrunu, *s. t.* The [Cape of Good Hope.

امير èmīr, *s. a.* A commander; a prince, chief, chieftain; a descendant of Muhammed.

اميز āmīz, *a. p.* (*in composition*), Mixed [with, containing.

امين āmīn! *int. a.* Amen! —, èmīn, *a. a.* Sure, safe, secure; (a man) who may be trusted, honest, upright; —, *s. a.* A high civil functionary, having charge of government property, a superintendant; الاى اميني lày-èmīni, A military officer of the new regular army, ranking next to the lieutenant-colonel, who had charge of the stores and accounts of the regiment; the title and rank are now abolished; ترسانهٔ اميني tèrsānè-èmini, The (former) superintendant of the imperial dockyard at Constantinople.

ان ān, *s. a.* Time; a moment, instant; الان èl-ān, *ad. a.* Now, at present; الى الان ìlé-'l-ān, *ad. a.* Until the present time, hitherto; من الان mìn-el-ān, *ad. a.* Henceforward, henceforth; انيدهٔ ānidè, *ad. t.* Instantly, in an instant, immediately; —, *s. p.* Beauty, grace, gracefulness; —, ān, *pron. p.* That; اين وان īn-u-ān, This and that; this world and the world of spirits *or* the world to come; all things; —, èn, *s. t.* Width, breadth; —, ìn, *c. a.* If; ان شاالله ìn-shā-'llāh! If God wills it!

انا ànа, *s. t.* A mother; the principal or chief kind or part of some things; انا ديرك ànа-dirèk, A *lower* mast; انا لغم ànа-làghim, A *main* drain or sewer; دميرك اناسى قيرلدى dèmiring-ànassi-kìrildi, The *shank* of the anchor has broken; بيوك انا bìyuk-ànа, A grandmother; اويكى انا ùwèghi-ànа, A stepmother; قاين انا kàyn-ànа, A mother-in-law, the mother of one's wife; انا بابا كونى ànа-bàbа-ghyùnu, An uproar.

انابت ìnābet, *s. a.* A repenting, repentance; ا—, —et, *v.n.* To repent, to feel repentance for sin.

اناث ìnāss, *s. pl. a.* (*of* انثى, *not used*), Women, womankind.

اناختار ànakhtàr, *s. t.* A key.

انار ènār (nār), *s. p.* A pomegranate.

اناس ùnāss, *s. pl. a.* (*of* انسان ìnsān), Men, mankind.

اناطولی Anadoli, *s. t.* Asia Minor.

انافور ànafôr, *s. t.* (*Greek*), A counter-current, up-current in bays, &c., near the shore.

انام ènām, *s. a.* Mankind.

انانمق ìnanmak (*aor.* انانور ìnànır), *v.a.* To believe (an assertion); —, *v.n.* To believe in, to believe (anything other than an assertion).

انانیت ènānìyyèt, *s. a.* Egotism.

انبا ìnbā, *s. a.* The communicating intelligence; ا—, —et, *v.a.* To communicate.

انبار ànbar, *s. t.* A granary, storehouse, room, or chest; a gun-deck in a man-of-war; the hold of a ship; اوچ انبارلو ùch-ànbarlı, A three-decker.

انباز āmbāz, *s. p.* A companion, partner.

انبساط ìnbissāt, *s. a.* An unfolding, opening itself out; — خاطر, ìnbissāti-khātır, Pleasure, an opening out of the heart.

انبوه ènbūh, *a. p.* Numerous, bountiful, [copious, large.

انبیا ènbiyā, *s. pl. a.* (*of* نبی nèbī), The prophets.

انبیق ìnbīk, *s. a.* A still, a retort, an [alembic.

انتاج ìntāj, *s. a.* The producing as a consequence, a causing; ا—, —et, *v.a.* To produce, cause.

انتباه ìntibāh, *s. a.* The being on one's guard, vigilance, circumspection.

انتخاب ìntıkhāb, *s. a.* A choosing, selecting, electing; ا—, —et, *v.a.* To choose, select, elect.

انتزاع ìntizā", *s. a.* A plucking out or off; ا—, —et, *v.a.* To pluck out or off.

انتساب ìntissab, *s. a.* A being related to, in relations with.

انتظار ìntizār, *s. a.* A waiting for, waiting in expectation; الانتظار اشد من النار èl-ìntizāru-èshèddun-mìn-en-nār, Expectancy is worse than fire (*Arabic proverb*).

انتظام ìntizām, *s. a.* The being ranged in order; order, regularity.

انتفاع ìntifā", *s. a.* The being benefited, deriving a profit or advantage; ا—, —et, *v.a.* To derive, gain; —, *v.n.* To reap a benefit, derive a profit, gain an advantage.

انتقال ìntikāl, *s. a.* The changing one's place or residence; the passing from this life to the future state; the passing from in thought, and comprehending, one subject after another; ا—, —et, *v.n.* To pass from one place to another; from one subject to another, mentally, and so to comprehend fully; from this life; — دار بقا ا ìntikāli-dāri-bàkā-et, *v.n.* To die; سریع الانتقال sèrī"u-'l-ìntikāl, *a. a.* Quick in comprehending subjects.

انتقام ìntikām, *s. a.* Vengeance, revenge; — المق, —àlmak, *v.n.* To take vengeance, to take revenge, to avenge one's self.

انتما ìntimā, *s. a.* The being connected, or having a relation with, a growing out of.

انتها ìntihā, *s. a.* The coming to an end, finishing; a reaching to, terminating at.

انتهاز ìntihāz, *s. a.* The taking or seizing (an opportunity); ا—, —et, *v.a.* To take, seize (an opportunity).

انجاز ìnjāz, *s. a.* The fulfilment (of a promise); ا—, —et, *v.a.* To fulfil, perform (a promise).

انجام ènjām, *s. p.* The end, upshot, conclusion; انجامپذیر ènjām-pèzīr, *a. p.* Ending, being finished, coming to an end.

انجق ànjak, *ad. t.* Only, just, hardly; —, *c. t.* But, however, still.

انجك ìnjik, *s. t.* The bone of the leg below the knee (in men) or the hough (in animals); the instep of the foot.

انجم ènjum, *s. pl. a.* (*of* نجم nèjm), Stars.

انجماد ìnjimād, *s. a.* The becoming congealed, frozen, solid.

انجمن ènjumèn, *s. p.* An assembly, society; —دانش, ènjumèni-dānish, The Scientific Institution of Constantinople.

انجیر ìnjir, *s. t.* A fig; قورو انجیر kùru-ìnjir, A dried fig; قوطی انجیری kùtu-ìnjiri, Figs in drums or boxes; الهمهٔ انجیری èlémé-ìnjiri, Picked figs (this very likely should be اللمه èllémé, *picked by hand*); انجیردلن ìnjir-dèlen, The becafico.

انجیل ìnjīl, *s. a.* The gospel, the book of the gospel.

انحراف ìnhirāf, *s. a.* A turning away, swerving; —خاطر, ìnhirāfi-khātir, An unfriendly or unpleasant state of mind; —مزاج, ìnhirāfi-mìzāj, An ailment, indisposition in health; —ابره, ìnhirāfi-ìbré, —پوصله, ìnhirāfi-pùsala, The variation of the compass.

انحصار ìnhissār, *s. a.* A being surrounded, bounded, restricted (in action, number, &c.); monopoly.

انحطاط ìnhitāt, *s. a.* A descending from on high; —ابره, ìnhitāti-ìbré, The dip of the magnetic needle; —افق, ìnhitāti-ufuk, The dip of the horizon.

انحنا ìnhinā, *s. a.* A being bent, deflected, curved.

انختار ànakhtàr, *s. t.* A key.

اند ànd, *s. t.* An oath; —ایچمك, ànd-ìchmek, *v.n.* To take an oath.

انداخت èndākht, *s. p.* A casting, throwing, projecting; a firing (of guns); ا—, —et, *v.a.* To cast, throw, project; to fire (a gun).

انداخته èndākhté, *a. p.* Cast, thrown, projected; fired (a gun).

انداز èndāz, *a. p.* (*in composition*), Which throws, casts, projects; who fires (a gun); لنكرانداز lènghır-èndāz, *a. p.* At anchor, anchored.

اندازه èndāzé, *s. p.* Measure (in general); —بی bī—, beyond measure; —, *s. t.* A Turkish ell of 26 English inches, used for measuring linens, silks, &c.

اندام èndām, *s. p.* Stature, figure, form; symmetry of shape, proportion.

اندرون èndérun, *s. p.* The inside; the

بې‌انسزين, انسز انسز ānsiz, ānsizin, لp-ānsizin, *ad. t.* Suddenly, all on a sudden; —, lnsiz, *ad. t.* Without that; —, ènsiz, *a. t.* Narrow.

انسيت ùnsìyyèt, *s. a.* More or less intimate acquaintanceship; ا—, —et, *v.n.* To be more or less intimately acquainted with (any one).

انشا lnshā, *s. a.* A making; a building, constructing, erecting; the art of epistolary or literary composition; ا—, —et, *v.a.* To make, build, construct, erect.

ان‌شاالله ìn-shā-'llāh, *int: a.* God willing! If God wills it! Let us hope so! [husband of one's sister.

انشته ènishta, *s. t.* A brother-in-law,

انشراح ìnshirāh, *s. a.* A being open, expanded; joy, pleasure.

انصار ànsār, *s. pl. a.* (*of* ناصر nāssir, *not used in this sense*), Helpers, viz. those inhabitants of Medina who joined Muhammed's standard, and *assisted* him in his struggles until the conquest of Mecca.

انصاف ìnsāf, *s. a.* Conscience, a sense of justice; ا—, —et, *v.n.* To have a conscience, to act with consideration and a sense of justice.

انصراف ìnsirāf, *s. a.* A turning aside from the road; a desisting from continuing to advance; a turning back; ا—, —et, *v.n.* To desist form advancing straight on, to turn on one side or back.

اندفاع ìndifā'', *s. a.* The being repelled, expelled, repulsed.

اندود èndūd, *a. p.* (*in composition*), Covered, plated, or plastered over with.

اندوه èndūh, *s. p.* Grief, affliction, [sadness.

انديش èndīsh, *a. p.* (*in composition*), Who thinks.

انديشه èndīshé, *s. p.* Thought, care, [anxiety.

انزال ìnzāl, *s. a.* A causing to descend, sending down; emission of seed (*in coitu*); ا—, —et, *v.a.* To cause to descend; ا—, —et, *v.n.* To emit seed (*in coitu*).

انزوا ìnziwā, *s. a.* A going into retirement; retirement.

انس ìnss, *s. a.* Mankind, the human species; a man, a creature of the human species.

انساب ènsāb, *s. pl. a.* (*of* نسب nèsseb), Relatives, kindred; (*of* نسبت nìssbèt) logarithms, proportional numbers.

انسان ìnsān, *s. a.* A man, a human being; العين—, ìnsānu-'l-''àyn, The pupil of the eye; انسانى ìnsānī, *a. a.* Human; انسانيت ìnsānìyyèt, *s. a.* Humanity; انسانيتسز ìnsānìyyètsiz, *a. t.* Inhuman, brutal.

اندرون ènderūnu-hùmāyun, The more private apartments of the Sultan's court; اغالرى—, èndérūn-àghalari, The superior attendants attached to the more private apartments of the Sultan's court.

انفراق ìnfirāk, *s. a.* A being separated.

انفس ènfùss, *s. pl. a.* (*of* نفس nèfss), Persons; souls; —, ènfèss, *a. a.* More, most, or very exquisite.

انفصال ìnfisāl, *s. a.* The leaving an office (either by resignation, dismissal, or appointment to something else); the being judged and determined (a cause).

انفصام ìnfissām, *s. a.* The being cut or broken in two (a thread, &c.).

انفعال ìnfi"āl, *s. a.* A being displeased, hurt, vexed, grieved.

انفيه ènfiyyé, *s. t.* Snuff; —قوطيسى, —kùtussu, A snuff-box.

انقباض ìnkibāz, *s. a.* A being seized, laid hold of; costiveness.

انقراض ìnkirāz, *s. a.* The being cut off; coming to an end, totally failing (in succession.)

انقسام ìnkissām, *s. a.* The being divided into parts, division.

انقضا ìnkizā, *s. a.* The coming to an end, being terminated.

انقطاع ìnkitā", *s. a.* The being cut off, the being interrupted, discontinued.

انقلاب ìnkilāb, *s. a.* A being reversed; a reverse, a change in circumstances.

انقياد ìnkiyād, *s. a.* Obedience, submission; ا—, —et, *v.n.* To yield obedience, to submit.

انكار ìnkyār, *s. a.* A denial, negation; ا—, —et, *v.a.* To deny.

انكبين ènghyubīn, *s. p.* Honey.

انكرك ènghérek, *s. t.* A viper.

انضمام ìnzimām, *s. a.* A being added, appended, affixed; —رأى, ìnzimāmi-rè'y, The addition of some one's approval or favourable opinion.

انطفا ìntifā, *s. a.* The being extinguished, being put *or* going out.

انعام èn"ām, *s. pl. a.* (*of* نعمت nì"met), Favours, benefits, graces; —, ìn"ām, *s. a.* The bestowing (a gift, a favour); a gift (from a superior); ا—, —et, *v.a.* To bestow, give (a superior to an inferior).

انعطاف ìn"ìtāf, *s. a.* A being turned aside, deflected.

انعقاد ìn"ikād, *s. a.* The becoming tied or bound (a knot, a contract).

انغاريه ànghārìyyé, *s. t.* Any work which brings in no return, forced labour.

انف ènf, *s. a.* The nose; رغماًلانفه ràghmən-lì-ènfihi, *ad. a.* In spite of him, in order to vex and mortify him (*lit.* so as to strip the skin off his nose), —, ānif, *a. a.* Going before, preceding (*as* انف الذكر ānifu-'z-zìkr, *a. a.* the afore-mentioned); انفا ānifā, *ad. a.* Before, above.

انفاذ ìnfāz, *s. a.* A causing an order to have weight, to be respected, to be put in execution; ا—, —et, *v.a.* To cause to be executed, respected, or put in force.

انفراد ìnfirād, *s. a.* The being single, alone; على الانفراد "àlé-'l-ìnfirād, By himself, &c., separately; one by one.

انکسار ìnkissār, *s. a.* A being broken, smashed to pieces; a being put out of all temper; a cursing; ı—, —et, *v.n.* To be heart-broken and to curse in consequence.

انکسر ènksɪr, *s. t.* A nail (for nailing).

انکشاف ìnkishāf, *s. a.* A clearing up, brightening up.

انکشت ènghyùsht, *s. p.* A finger.

انکشتر ènghyushtɪr, *s. p.* A finger-ring.

انکل ènghèl, *s. t.* A rival.

انکلترا Inghilterra, *s. t.* England.

انکلیز Inghliz, *a. t.* English; —, *s. t.* An Englishman.

انکور ènghyūr, *s. p.* A grape, grapes.

انکیز ènghīz, *a. p.* (*in composition*), Which excites, raises.

انکین ènghin, *s. t.* The open sea, far [from shore.

انمك ènmek (*aor.* انر ènɪr), *v.n.* To descend, come *or* go down; to subside; to flow downwards (as humours are supposed to do in some diseases).

انها ìnhā, *s. a.* A reporting, communicating; ı—, —et, *v.a.* To report, communicate.

انهدام ìnhidām, *s. a.* A being demolished, falling *or* being pulled down.

انهزام ìnhizām, *s. a.* A being routed, [defeated; defeat.

انهماك ìnhimāk, *s. a.* Diligent application, setting heart and soul about a thing.

انیس ènīss, *s. a.* A familiar and intimate friend.

انیك ènīk, *a. a.* Graceful, elegant, [beautiful.

انی‌قونی èni-kònu, *ad. t.* In detail and [at leisure.

انین ènīn, *s. p.* A moan.

او ò (*or* اول òl), *pron. t.* He, she, it; that; —, èv, *s. t.* A house; —, àv, *s. t.* The chase, field sport of any kind, as hunting, shooting, fishing, &c.; game; اوبارق èv-bàrk, *s. t.* House and household; wife, children, and attendants; اوصاحبی èv-sāhībi, The master of the house; a housekeeper, householder; اوشاقلری èv-ùshàklari, The family, the wife and attendants, or wife, children, and attendants; اولو èvli, *a. t.* Married, having a wife; اولولك èvlilik, *s. t.* The married state.

اواخر èwākhir, *s. pl. a.* (*of* اخر akhir), The last (decade or ten) days of a month.

اوادانلق àwadànlik, *s. t.* A workman's [set of tools.

اوارە āwārè, *a. p.* Vagabond, errant.

اواز āwāz, اوازە āwāzè, *s. p.* A voice, sound; rumour, fame.

اواسط àwāssit, *s. pl. a.* (*of* اوسط èvsàt, *not used in this sense*), The middle (decade or ten) days of a month.

اوامر èwāmir, *s. pl. a.* (*of* امر emr), Commands. [ments, instants, times.

اوان āwān, *s. pl. a.* (*of* ان ān), Mo-

اوانی èwāni, *s. pl. a.* (*of* انا ina, *rarely used*), Vases, vessels.

اوائل àwā'il, *s. pl. a.* (*of* اول èvvɪl), The first (decade or ten) days of a month.

اوبا òba, *s. t.* A tartar tent or hut.

اوباش èvbāsh, *s. pl. a.* (*of* وبش, *not used*), Low fellows, rascals.

اوپمك ùpmek (*aor.* اوپر ùpɪr), *v.a.* To kiss.

اوت òt, *s. t.* Grass; a herb: قورواوت kùru-òt, Hay, dry grass; —, èvet, *ad. t.* Yes.

اوتارمق òtarmak (*aor.* اوتارر òtarir), To lead to pasture (provincial). [tent.

اوتاغ òtāgh, اوتاق òtāk, *s. t.* A large

اوتانغيج òtànghàch *a. t.* Modest, timid, bashful.

اوتانمق òtànmak (*aor.* اوتانور òtànir), *v.n.* To be ashamed, abashed.

اوترى ùturu, *ad. s.* Concerning, about, on the subject, on account of; name of the vowel point ُ.

اوتلاق òtlàk, *s. t.* Pasture; —يرى, —yèri, A place of pasture, a pasturage, pasture-ground.

اوتلامق òtlamak (*aor.* اوتلار òtlar), *v.n.* To graze, pasture.

اوتلق òtluk, *s. t.* Grass; a place abounding in grass, or from whence grass or hay is procured.

اوتمك ùtmek (*aor.* اوتر ùtɪr), *v.n.* To sound, to echo, to ring; to sing (birds).

اوتورى ùturu, *s. t.* The vowel-point ُ, corresponding to o, u, ʊ, or *u*.

اوتوز òtuz, *a. t.* Thirty.

اوته ùté, *s. t.* The space beyond or farther off; —, *ad. t.* far off, farther off; برو—, —bèri, Hither and thither; برى—, —beri-et, *or* اوته ابرى ùté-bèri-et, *v.n.* To try all manner of ways; اوتەدن برو ùtéden-bèri, Always, ever.

اوتى ùtu, *s. t.* An iron for ironing, a tailor's goose.

اوتلمك ùtulémek, (*aor.* اوتيلر ùtulɪr), *v.a.* To iron, to press with a hot iron.

اوج àwuj, *s. t.* The palm of the hand; the inside of the hand held so as to contain anything; a handful; —طولوسى, —dòlussu, a handful; —, àj, *s. t.* Revenge, vengeance; —, ūj, *s. t.* The end, extremity; —, èvj, *s. a.* The highest pinnacle; the perigee, or perihelion.

اوجاق òjak, *s. t.* A fireplace, hearth; a chimney; a family; a dynasty; a corps, and especially *the Corps of Janissaries;* a colony, and especially the *Colonies* (or *regencies*) *of Tripoli, Tunis, and Algiers;* اوجاغمز سونمسون òjaghimiz-sùnmassin, May our hearth (family *or* corps) never be extinguished!

اوجوز òjòz, *a. t.* Cheap, low-priced.

اوچ ùch, *a. t.* Three. [lips.

اوچق ùchuk, *s. t.* A pimple on the

اوچقور ùchkur, *s. t.* The string or riband with which drawers or trousers are fastened round the waist like the mouth of a bag; اوچقورلق ùchkurluk, the waistband or broad hem through which the string passes all round so as to tie drawers or trousers about the body.

اوچمق ùchmak (*aor.* اوچار ùchar), *v.n.* To fly; to fall down (a precipice, &c.), be precipitated.

اوچورم ùchurum, *s. t.* A precipice; —, *a. t.* Precipitous, like a precipice.

اوچيوز ùchyuz, *a. t.* Three hundred.

اوخ ùkh! *int. t.* Oh! I am glad of it! I am delighted!

اوخشامق ùkhshamak (*aor.* اوخشار ùkhshar), *v.a.* To caress, stroke, pat.

اود ùd, *s. t.* The gall, the gall-bladder; اودی قوپمق ùdu-kòpmak, *v.n.* (Anyone's) gall-bladder to burst (through fear), to have any great or sudden fright; —, (òt), *s. t.* (*almost obsolete itself*), Fire; poison; a depilatory mixture used in baths; اغزاودی ʌghz-òtu, the priming of a gun; اوديرلری (ot)-yèrlèri, those parts of the body which require the application of depilatory substances; اودلوبغه òtlu-bʌghʌ (the poisonous batrachian), the toad.

اودنج ùdunj, *s. t.* Money which has to be repaid, borrowed money.

اودمك ùdémek (*aor.* اودر ùdur), *v.a.* To pay (a debt).

اور ūvèr, *a. p.* (*in composition*), Which brings; which possesses; —, ūr, *s. t.* A wen.

اورا òra, *s. t.* That place, that spot; اورام òram (my that place) there, that part of my body; اوراك òrang, there, that part of thy body; اوراسی (its that place) there, that part of him, her, or it, &c.; اورايه òrayʌ, to that place, there; اورادہ òradʌ, at that place, there; اورالره òralʌrʌ, to those places, thereabouts; اورالردہ òralʌrdʌ, at those places, thereabouts.

اوراق òrak, *s. t.* A sickle, reaping-hook; —وقتی, —wàkti, Harvest-time.

اورپرمك ùrpurmek (*aor.* اورپرر ùrpúrir), *v.n.* To stand on end (the hairs of the head or body).

اورتاق òrtak, *s. t.* A partner, sharer; —او, —òl, *v.n.* To be a partner, *or* partners; to take part with.

اورتالق òrtalik, *s. t.* The general term for which we say in English "*the world*," and meaning two different things, viz. *the inanimate world*, or *nature*, and *the public;* in the first sense they say اورتالق اغاردی òrtalik-ʌghardi (*the world became bright*), daylight dawned (or قراردی *darkened*, *i.e.* the shades of evening fell on nature; and in the second, اورتالقده نه خبر وار what news is there abroad (among the public)?

اورتانجه òrtànjʌ, *a. t.* The middle in age or size.

اورتمك ùrtmek (*aor.* اورتر ùrtur), *v.a.* To cover, cover up.

اورته òrtʌ, *s. t.* The middle; the midst; a regiment (of Janissaries); —, *a. t.* Of a middling degree or quality; —ايلچی, —èlchi, A diplomatic minister of the second class, an envoy extraordinary, or a minister plenipo-

tentiary (though these have each their special designations).

اورتی àrtu, *s. t.* A cover, a cloth for [covering.

اورد āvèrd, *s. p.* Battle, fight, combat; —, àwurd, *s. t.* The inner or lower part of the cheek, used as a bag by monkeys; the jowl.

اوردك àrdek, *s. t.* A duck; a urinal.

اوردی āvèrdé, *a. p.* Brought; related, narrated; carried away.

اورس àrsa, *s. t.* An anvil.

اورسه‌لمك àrsélémek (*aor.* اورسه‌لر àrsélér), *v.a.* To handle roughly and rumple; to treat roughly.

اورصه òrsa, *s. t.* (*Italian*), A going near the wind; luffing; —, *int.* Luff! |—, —et, *v.n.* To luff; —كتمك, —ghìtmek, *v.n.* To be on a wind, to go on a wind; اورصه‌الاباندی òrsa-àlabàndà! Down with the helm! Helm's a-lee! |— —, — —et, *v.n.* To put the helm hard a-lee; to tack, to go about.

اورگیج àrghyuj, *s. t.* The hump on a camel's back.

اورکك àrkek, *a. t.* Shying, which shies (a horse).

اورکمك àrkmek (*aor.* اورکر àrkér), *v.n.* To shy, to be frightened, to take fright.

اورکه àrékè, *s. t.* A distaff.

اورمان òrmàn, *s. t.* A wood, forest.

اورمجك àrumjèk, *s. t.* A spider.

اورمق (wòrmak) (*aor.* اورر wòrur), *v.n.* To strike, beat, knock, hit, rap; —, *v.a.* To pop (anything) into its place; to attack and pillage (a town, &c.) to take (an adverse piece at chess, &c.); —ال èl—, *v.n.* To put a hand (to work), to take in hand, to set to work upon; —باش bàsh—, *v.n.* To apply to, have recourse to for assistance, &c.; to pitch (a ship, boat, &c.); —بویونی bòyunun—, To decapitate (a person); —یوزینه yùzuna—, To taunt with, reproach with, cast in one's teeth; —طیشاری dìshàri—, *v.n.* To come out, make its appearance on the surface (an eruption, &c.); —بریولدن bìr-yòldan—, *v.n.* To strike into, to take a road; —بویا bòya—, *v.n.* To paint with paint; —ایر èyer—, *v.n.* To put on a saddle (&c.), to saddle; —گوزه ghyùzé—, To be very conspicuous, striking; —قولاق kùlak—, *v.n.* To give ear, to listen; —تیمورله (dèymirà)—, *v.a.* To put in irons.

اورمك àrmek (*aor.* اورر àrer), *v.a.* To knit; to net; to tress, braid; to fine-draw; to build up (a wall, &c.); —, èvermek (*aor.* اوریر èvérir), *v.a.* To give in marriage.

اورنك ùrnek, *s. t.* A pattern; a sample; —, èvrèngh, *s. p.* A throne.

اوروپا Urupa, *s. t.* Europe.

اوروج òruj, *s. t.* A fasting, observation of total abstinence from earliest dawn to sunset; —طوتمق, —tùtmak, *v.n.* To fast (in that manner).

اورومك ùrumek (*aor.* اورور ùrur), *v.n.* To howl (a dog).

اورمك ùrémek (*aor.* . ا ùrer), *v.n.*

اوزلشمق ùzlashmak (*aor.* اوزلشور ùzlashir), *v.n.* To come to terms together.

اوزلمك ùzulmek (*aor.* اوزيلور ùzulur), *v.n.* or *p.* To be much pulled down (by grief or illness).

اوزمك ùzmek (*aor.* اوزر ùzer), *v.a.* To pull down, to render weak and feeble.

اوزنكى ùzènghi, *s. t.* A stirrup.

اوزنمك ùzènmek (*aor.* اوزنور ùzènir), *v.n.* To take great pains, and use one's best endeavour (over any work).

اوزوم ùzum, *s. t.* A grape; grapes; —قورو kùru—, Raisins, plums, dried grapes; قوش اوزومى kùsh-ùzumu, (Bird-grapes) currants (of Corinth); فرنك اوزومى firènk-ùzumu, (European grapes) Currants (red, white, or black); بكطاشى اوزومى bèktāshi-ùzumu, (from its resemblance to the striped cap worn by the Bektashi dervishes) Gooseberries.

اوزون ùzun, *a. t.* Long; tall (man); اوزون بويلو ùzun-bòylu, *s. t.* Tall (man).

اوس ùvèss, *s. t.* An insipid wild fruit (the berry of the sorb or service tree ?).

اوست ùsst, *s. t.* The upper part; —يانى —yàni, The upper side, the place next above; اوستم باشم ùsstum-bàshim, (My head (*for* my head-gear) and what is on me) my clothes; اوستمه ùsstuma, To the upper part of me, to what is on me, *i.e.* on to me, on to my clothes; اوستكده ùsstungda, At the upper part of thee, upon thee,

To multiply, increase in numbers (a race of animals).

اوز üz, *s. t.* The heart, pith, sap, marrow, or essence of anything; —قرنداشى, —(kàrdashi), One's own brother (of the same father and mother); اوزلو ùzlu, *a. t.* Being charged with sap, unctuous and tough.

اوزاتمق ùzàtmak (*aor.* اوزادر ùzàdir), *v.a.* To stretch out *or* forth; to lengthen out; to delay, put off, procrastinate; to make many words, much ado, a fuss.

اوزادى ùzādi, *in* اوزون اوزادى يه ùzun-ùzàdiya, *ad.* In detail, with all details, at great length.

اوزاق ùzàk, *a. t.* Distant, far off; —, *s. t.* The distance, a distance off.

اوزامق ùzamak (*aor.* اوزار ùzar), *v.n.* To go away to a distance; to be long (time); to take a long time.

اوزانمق ùzànmak (*aor.* اوزانور ùzānir), *v.n.* To lie at full length, to lie down; to stretch, become longer.

اوزر ùzer, *s. t.* The space (*or* degree) over anything; اوزرم ùzérim, The space over *me;* اوزرك ùzéring, The space over *thee;* اوزرى ùzéri, The space over *him, her,* or *it;* اوزريمه ùzérima, Over or *on to* me; اوزرمده ùzérimda, Over *or upon* me; اوزرلرينه ùzerlerina, Over *or* on to them; اوزرلرنده ùzerlerinda, Over *or* upon them.

اوزره ùzerè, *pr. t.* Upon, by, according to.

upon thy clothes; اوستندن ùsstundan, From the upper part of him, her, it, from it, off from it, off of it, &c.; اوستهچيقمق ùsstə-chïkmak, *v.n.* To get the upper hand, to get uppermost.

اوستريا Avstria, *s. t.* Austria.

اوسترة *or* اوسترە ùsstura, *s. t.* A razor.

اوستون ùsstun, *s. t.* The vowel-point ـَ, designating one or other of the five vowel-sounds A, a, *a*, é, *or* é.

اوشاق ùshàk, *s. t.* A boy, lad; a man-servant; اواوشاقلرى èv-ùshàklari, The household, the family, *or* the women and children.

اوشمك ùshmek (*aor.* اوشر ùshur), *and* اوششمك ùshushmek (*aor.* اوششور ùshushur), *v.n.* To run together crowdingly, to collect, be collected in flocks and crowds.

اوشنمك ùshènmek (*aor.* اوشنور ùshènir), *v.n.* To be too idle or indifferent to do a thing, to leave a thing undone from want of inclination.

اوشيمك *or* اوشومك ùshumek (*aor.* اوشور ùshur), *v.n.* To feel cold, to be cold (a man or beast).

اوصاف èvsāf, *s. pl. a.* (*of* وصف, *not used in this sense*), Moral qualities.

اوصانج ùsaànj, *s. t.* The losing all relish for, or pleasure in anything.

اوصانمق ùsaànmak (*aor.* اوصانور ùsaànir), *v.n.* To lose all relish or pleasure.

اوصلنمق ùsalanmak (*aor.* اوصلنور ùsalanir), *v.n.* To behave better in future, to become docile, quiet, and well-behaved. [behaved.

اوصلو ùsalu, *a. t.* Docile, quiet, well-

اوصورق ùssuruk, *s. t.* A fart.

اوصورمق ùssurmak (*aor.* اوصورر ùssurur), *v.n.* To fart, break wind.

اوضاع èvzā", *s. pl. a.* (*of* وضع wàz"), Postures; gestures; actions, conduct, behaviour.

اوطوراق ùturàk, *s. t.* A seat; a stool or chair, with pan, for invalids; stationary troops, local, reserve, or militia forces in garrison.

اوطورمق ùturmak (*aor.* اوطورر ùturur), *v.n.* To sit down; to sit up, not go to bed, keep up a meeting, not separate; to sink (the foundations of a building); to get ashore, touch the bottom (a ship, &c.)

اودون ùdun, *s. t.* Firewood.

اوده ùda, *s. t.* A room; an office, bureau; a counting-house.

اوغراشمق ùghrashmak (*aor.* اوغراشر ùghrashir), *v.n.* To strive, struggle.

اوغرامق ùghramak (*aor.* اوغرار ùghrar), *v.n.* To call in at, to pass by or through, to touch at; بلايه اوغرارسن bèlāya-ùghrarsin, you will meet with some accident (judgment or punishment).

اوغرى ùghru, *s. t.* (*old*), A thief, robber.

اوغشمق ùghushmak (*aor.* اوغشور ùghushur), *v.n.* (*recip. of* اوغمق ùghmak), To rub each (hand) with the other.

اوغل ògh*i*l, *s. t.* A son.

اوغلاق ògh*i*lak, *s. t.* A kid.

اوغلان ògh*i*lan, *s. t.* A boy, lad; ايچ اوغلانی ich-ògh*i*lan*i*, (Formerly) a lad studying in a special school with a view to future admission as an officer of the Sultan's palace; دل اوغلانی dil-ògh*i*lan*i*, A student attached to any one of the European embassies at Constantinople to learn the language; قپو اوغلانی kàpi-ògh*i*lan*i*, A kind of clerk, or under-agent of an embassy, acting under the dragomans or interpreters to call at the various offices of the Porte, and receive such papers and documents as may have been in course of preparation, &c. &c.; قیز اوغلان قیز kìz-ògh*i*lan-kìz, A maid, a virgin.

اوغمق ògh*m*ak (*aor.* اوغار ògh*a*r), *v.a.* To rub with the palm of the hand or inside of the fingers.

اوغور ògh*u*r, *s. t.* (*Latin* ?), A good augury, a good presage; اوغورلو ògh*u*rlu, *a. t.* Of good augury, auspicious, lucky; اوغورلراولسون ògh*u*rlar-òlsun! May (your journey) be auspicious! Happy journey to you! وطن اوغورندہ اولمك wàtan-ògh*u*runda-òlmek, To die for the good of one's country; براوغوردن bìr-ògh*u*rdan, *ad.* All at once, all together.

اوفاتمق òfàtmak (*aor.* اوفادر òfàdìr), *v.a.* To make small; to break small.

اوفاق òfàk, *a. t.* Small, little; —, *s. t.* Crumbs, or the small pieces of anything.

اوفلمك òfl*i*mek (*aor.* اوفلر òfl*i*r), *and* اوفورمك òfurmek (*aor.* اوفورر òfurur), *v.a.* To blow upon *or* into, with the mouth, *or* a bellows.

اوق òk, *s. t.* An arrow; a fiddlestick; the pole (of a waggon or carriage); تاتاراوقی tàtar-òku, A cross-bow.

اوقاف òvkàf, *s. pl. a.* (*of* وقف wàkf), Properties in mortmain.

اوقلاغی òklagh*i*, *s. t.* A rolling-pin.

اوقومق òkumak (*aor.* اوقور òkur), *v.a.* To read; to say or repeat solemnly; —میدان mèydàn—, *v.n.* To challenge, to make a challenge.

اوقه òkka, *s. t.* (*written generally* اوقیه), An oke (the Turkish pound, being equal to about 2¾ lbs. avoirdupois).

اوك àng, *s. t.* The front, fore part; the space in front of anything.

اوكتمك àgh*u*tmek (*aor.* اوكدر àgh*u*dur), *v.a.* To grind (corn to flour) in a mill.

اوكجه àngjé, *ad. t.* in الك اوكجه ilk-àngjé, First, first of all, before all other things.

اوكچه àkché, *s. t.* The heel of the foot, *and especially* the back of the heel; the heel part of the upper leather of a shoe or boot.

اوكدل àngdul, *s. t.* The *cup* or prize to be won at a race, &c.

اوكرتمك àgh*r*ètmek (*aor.* اوكردر àgh*r*èdir), *v.a.* To teach (a thing to anyone), cause to learn.

اوكرغه ònguʀgha (òmuʀgha), *s. t.* The spine, back-bone; the keel of a ship.

اوكرنمك ùghʀɛnmek (*aor.* اوكرنور ùghʀènur), *v.a.* To learn.

اوكسرك àksuruk, *s. t.* A cough.

اوكسرمك àksurmek (*aor.* اوكسرر àksurur), *v.n.* To cough.

اوكسز àksuz, *s. t.* An orphan.

اوكسه àksé, *s. t.* Birdlime on twigs.

اوكندره ùghèndéré, *s. t.* A goad.

اوكنمك ùghunmek (*aor.* اوكنور ùghunur), (ùghènmek, *aor.* ùghènir), *v.n.* To praise one's self, sound one's own trumpet.

اوكوت ùghut, *s. t.* Advice, counsel.

اوكوز àkyuz, *s. t.* An ox.

اول òl (ò), *pron. t.* He, she, it; that; اول بر òl-bir (ò-bir), The other, not this one; —, èvvɛl, *a. a.* The first; —, *s. a.* The first, beginning, commencement; the first day (of a month); —, *ad. t.* Firstly; before; earlier; برگون اول bìr-ghyùn-èvvɛl, One day earlier; برساعت اول bìr--sā"at-èvvɛl, بران اول bìr-ān-èvvɛl, As early as possible, with the greatest possible dispatch; اولسی گون èvvɛlsi--ghyùn, The day before yesterday; —اك èng—, First of all, in the very first place; —بهار, —bàhār, Spring, the early spring; اولکی èvvɛlki, *pron. a.* The first.

اولا (*for* اولی) ūlà, *a. a.* (*fem. of* اول èvvɛl), The first; — (*for* اولی), èvlà, Better, more advantageous, preferable; —, èvvɛlā, *ad. a.* In the first place, firstly.

اولاد èvlād, *s. pl. a.* (*of* ولد vèled), Sons; children, offspring; (*as a Turkish singular*) a child.

اولاشمق ùlashmak (*aor.* اولاسور ùlàshìr), *v.n.* To reach, come up to, attain, join on.

اولامق àvlamak (*aor.* اولار àvlar), *v.a.* To take, *or* try to take, by hunting, fishing, &c. [*v.a.* To measure.

اولچمك àlchmek (*aor.* اولچر àlchɛr), اولچی àlchu, *s. t.* A measure.

اولسی èvvɛlsi, *a. t.* Before yesterday; —گون, —ghyùn, The day before yesterday.

اولطه òlta, *s. t.* A fishing line; a fish-hook; —, vòlta, A tack, a board (in sailing); a time, a turn (in repetition); —اورمق, —wùrmak, *v.n.* To beat, to sail to and fro.

اولم àlum, *s. t.* A mode or manner of dying; death.

اولمق òlmak (*aor.* اولور òlur), *v.n.* To become, to acquire or enter upon any state; to be, to possess any state; to acquire any fitting or required state, to become ripe, cooked, sufficient, &c.

اولمك àlmek (*aor.* اولور àlur), *v.n.* To die. [*v.n.* To marry, take a wife.

اولنمك èvlɛnmek (*aor.* اولنر èvlènir), اولو èvli, *a. t.* Married, having a wife; —, àlu, *a. t.* Dead; —, *s. t.* A dead body, a corpse; —, ùlu, *a. t.* (*old*) Large, great; —, ūlu, *s. pl. a.* (*of*

ذو zu), Lords, possessors, people connected with; اولوالامر ūlu-'l-èmr, Those in authority, who have a right to command. [rain pipe.

اولوق òluk, *s. t.* A gutter; a spout; a

اولویت èvlévìyyèt, *s. a.* Superiority in advantageousness, preferableness.

اولی èvlà, *a. a.* (*fem.*) Superior, preferable; —, ūlà, *a. a.* (*fem.*) First; —, ūlī, *s. pl. a.* (*accus. of* اولو), Lords, possessors, people connected with; —, àlu, *a. t.* Dead; —, èvli, *a. t.* Married (man).

اولیا èvliyā, *s. pl. a.* (*of* ولی vèlī), The next of kin; people intimately connected with; saints, holy men (as being in more intimate relation with God); (*as a Turkish singular*) a saint, a holy man. [To hope, expect, look for.

اومق ùmmak (*aor.* اومار ùmar), *v.a.*

اوموز òmuz, *s. t.* The shoulder.

اون òn, *a. t.* Ten; —, ūn, *s. t.* Flour, meal; —, ùn, *s. t.* Fame; a voice; اوندنبر ònda-bìr, A tenth, the tenth part; اوندلق òndalìk, *s. t.* A tithe; tithes. [*v.a.* To forget.

اونوتمق ùnùtmak (*aor.* اونودر ùnùdur), اوا òva, *s. t.* A plain, a field.

اویالمق òyalamak (*aor.* اویالر òyalar), *v.a.* To put (a person) off with vain promises or excuses.

اویانمق òyanmak, (*aor.* اویانر òyànır), *v.n.* To wake from sleep. [up.

اویخته āvīkhtè, *a. p.* Suspended, hung

اویدرمق òydurmak (*aor.* اویدرر òydurur), *v.a.* To cause to suit, fit, or be adapted; to arrange; to manage; to bring into submission; to invent (tales or stories); to deceive, pervert, seduce; to have carnal connection with. [suspends.

اویز āvīz, *a. p.* (*in composition*), Which

اویزه āvīzè, *s. t.* A chandelier.

اویشمق or اویوشمق òyushmak (*aor.* اویشور òyushur), *v.n.* To be benumbed; to become favourable, compliant, accommodating.

اویغون òyghun, *a. t.* Favourable; fitting, appropriate; good, proper; اویغونسز òyghunsuz, *a. t.* Unfavourable; bad, unbeseeming, improper; اویغونسزلق òyghunsuzluk, *s. t.* Unfavourableness; impropriety; badness; abuse.

اویقو òyku, *s. t.* Sleep; اویقوم کلدی òykum-ghèldi, or اویقوم وار òykum-vàr, I am sleepy; اویقوسز òykusuz, *a. t.* Sleepless; اویقوسز براقمق òykusuz-bràkmak (or قومق kòmak), *v.a.* To torture by depriving of sleep.

اویکه (èfkè), *s. t.* Anger, passion, rage.

اویکی òvègi, *a. t.* Step; بابا —, —bàba, A step-father; &c. [inner part of it.

اویلق òylùk, *s. t.* The thigh, or the

اویله èylè, *s. t.* Noon; noon prayer; —, *pron. t.* Such, that sort, that kind; —, *ad. t.* So, in that manner, in that way.

اویمق òymak (*aor.* اویار òyār,), *v.a.* To carve or dig out, to make hollow;

to cut out, to cut into a stuff so as to form ornamental patterns; to carve (wood, stone, &c.); —, ὺymak (*aor.* اویار ὺyar), *v.n.* To adapt one's self, *or* be adapted; to follow, submit, fall in with, be led by; to fit, suit, do.

اویمه ὺyma, *s. t.* Carving, carver's work; scalloping, pinking (the edges of stuffs).

اویناق ὺynȧk, *a. t.* Fresh, playful, skittish (horse); inconstant, capricious (person); —یری, —yȧ̈ri, The joints of the body.

اوینامق ὺynamak (*aor.* اوینار ὺynar), *v.n.* To play; to dance; to move on a joint; —, *v.a.* To play (a game).

اویوز ὺyuz, *s. t.* The mange; the scab; the itch; —, *a. t.* Mangy (beast); itchy (person). [dug or scraped out.

اویوق ὺyuk, *a. t.* Hollow, cavernous,

اویوقلامق ὺyuklamak (*aor.* اویوقلار ὺyuklar), *v.n.* To doze, be sleepy, to fall asleep. [sleep; go to sleep.

اویومق ὺyumak (*aor.* اویور), *v.n.* To

اویون ὺyun, *s. t.* Play; a game; fraud, deceit, a trick, a stratagem; —, ȧ̈yun, *s. t.* A meal.

اویونجق ὺyunjak, *s. t.* A toy, a plaything.

اویه ὺya, *s. t.* The hem or border of a garment (if scalloped?).

آه ā̀h! *int. t.* Ah! O! —, *s. t.* A sigh; —, —et, *and* —چکمك, —chèkmek, *v.n.* To sigh.

اهار ȧ̀har, *s. t.* A glazing used for writing paper, commonly made of the white of egg rubbed up with alum till it coagulates. [habitants.

اهالی ȧ̀hālī, *s. pl. a.* (*of* اهل ȧ̀hl), In-

اهانت ihānet, *s. a.* The doing anything to a person which shows you do not love or esteem him; ا—, —et, *v.n.* To insult, to show an utter want of respect for.

اهتزاز ihtizāz, *s. a.* The trembling or vibrating of long flexible things; vibratory motion.

اهتمام ihtimām, *s. a.* A bestowing of every care; ا—, —et, *v.n.* To bestow care.

اهدا ihdā, *s. a.* A conducting in the right road; a presenting, giving a present; ا—, —et, *v.a.* To conduct in the right road, bring into the fold of the true church; to present, give.

اهرام ȧ̀hrām, *s. pl. a.* (*of* هرم *not used*), The pyramids of Egypt; —, ihrām, *s. t.* A pyramid. [low in sound.

اهسته ȧ̀hȧ̀stė́, *a. p.* Slow in motion;

اهل ȧ̀hl, *s. a.* A person connected with anything; a wife; a proper, competent, suitable person; اهل بیت ȧ̀hli-bèyt, A wife; اهل اسلام ȧ̀hli-islām, A Musslim, Muhammedan believer; اهل عرض ȧ̀hli-"ırz (ȧ̀hlıriz), An honourable, honest man *or* woman; اهل کتاب ȧ̀hli-kıtāb, People of the dispensations which have revealed books of religion, as the Jews and Christians.

اهلیت ȧ̀hlıyyèt, *s. a.* The quality of

being a fit, proper, and competent person. [urgent *or* important.

اهم èhèmm, *a. a.* More, most, *or* very

اهمال ihmāl, *s. a.* A neglecting; ا—, —et, *v.a.* To neglect, not pay due attention to.

اهن āhèn, *s. p.* Iron; اهنربا àhènrùbā, *s.p.* The loadstone; a magnet.

اهنك āhènk, *a. p.* Properly prepared for any action; properly tuned (a musical instrument).

اهنكر àhènghèr, *s. p.* A blacksmith.

اهنين āhénīn, *a. p.* Of iron, iron.

اهو āhū, *s. p.* The gazelle.

اهون èhvèn, *a. a.* More, most, or very trifling, unimportant, or easy; cheap.

ای èy, *int. t.* O! eh! holloa! —, èy, *s. t.* The moon; a crescent or figure of a crescent; a month; a lunation; ای ایله یلدیز èy-(lэn)-yìldiz, The star and crescent (symbol of the Turks); ایلك èylìk, *s. t.* Monthly wages or salary; —, *a.* A month old; sufficient for a month; باشی—, —bàshi, The first of a month; a woman's monthly courses; چیچکی—, —chìchèghi, The sunflower; طوتلمسی—, —tùtulmassi, A lunar eclipse.

ایا èya, *s. t.* The inside or palm of the hand; —, èyā, *ad. t.* I wonder whether, let us see whether; —, èyā, *int. a.* O! ایاصوفیه Àya-Sòfiya, The mosque (originally the cathedral church) of Saint-Sophia (or of *the Divine Omniscience*) at Constantinople.

ایاب ìyāb, *s. a.* The returning, coming back; ذهاب و ایاب zìhāb-u-ìyāb, A going forth and a returning, a coming and going.

ایادی èyādī, *s. pl. a.* (*of* ید yèd), Hands.

ایارتمق èyartmak (*aor.* ایاردر èyardìr), *v.a.* To pervert, seduce, lead astray.

ایاز èyaz, *s. t.* Frost, clear bright weather with frost.

ایازل èyazil, *s. t.* (*corruption from* خیال ظل khèyālī-zìll), *called also* خیال khèyāl, A kind of puppet-show, or exhibition of shadows behind a cloth screen.

ایازمه èyèzma, *s. t.* (*Greek*), A sacred spring or source of water.

ایاق èyak, *s. t.* The foot; the whole leg and foot; the leg of any piece of furniture; the tail-stream of any water, by which it flows away, as the head-water is called باش bèsh, and water which has not these two appendages is esteemed unfit for drinking or washing; یولی—, —yòlu, *s. t.* A privy, water-closet; طاقمی—, —tàkimi, *s. t.* The common people, lower classes; سوز ایاغه دوشمك sèz-èyagha-dùshmek, *v.n.* To be in a state of anarchy, so that the lower classes rule the day.

ایاق قابی èyak-kàbi, A shoe, boot, slipper; ایاقداش èyakdash, *s. t.* A fellow, companion; ایاقلو èyakli, *a. t.* Footed, having a foot or feet; ایاقلنمق èyaklanmak, *v.n.* To rise into action, *or* into sedition, rebellion, &c., *or* to

remonstrate; ایاغه قالقمق àyaghakàlkmak, *v.n.* To rise and stand, to get up on one's feet; to rise in sedition or rebellion; ایاقدهدورمق àyakda-dùrmak, *v.n.* To stand, to remain standing; ایاق باصمق àyak-bàssmak, *v.n.* To tread, place the foot on.

ایالت èyālèt, *s. a.* A province governed by a والی wālī, a government-general.

ایام èyyām, *s. pl. a.* (*of* یوم yèvm), Days; (*as a Turkish singular*) a space of time; —باحور, èyyāmi-bāhūr, The dog-days.

ایبك ìbik, *s. t.* The comb (of a cock, &c.); خروس ایبکی khòross-ìbighi, Cock's-comb (a flower).

ایپ ìp, *s. t.* A cord, string; a rope; —اوجی, —ūjū (the end of the string), A clue (to any secret matter).

ایت āyet, *s. a.* A verse, phrase, or sentence of the Kur'an, generally mentioned as —کریمه, āyéti-kèrīmé, A sacred verse; —, īt, *s. t.* A dog; ایت اوغلی ایت īt-òghlu-īt, Dog, son of a dog.

ایتالیا Italia, *s. t.* Italy.

ایتالیالو Italiali, *a. t.* Italian; —, *s. t.* An Italian.

ایتام èytām, *s. pl. a.* (*of* یتیم yètīm), [Orphans.

ایتشمك ìtishmek (*aor.* ایتشر ìtishir), *v.n.* (*recip. of* ایتمك ìtmek), To push one another about, to teaze one another, plague one another, quarrel with one another, bother with one another.

ایتلامق àytlamak (*aor.* ایتلر àytlar), *v.a.* To clean out (a pipe, &c.); to pick (the teeth, &c.); to clean or pick (rice, raisins, &c., clear of stones, dirt, &c.).

ایتمك ètmek (*aor.* ایدر èdər), *v.a.* To do; to render, cause to become, make; —, ìtmek (*aor.* ایتر ìtər), *v.a.* To push.

ایثار īssār, *s. a.* A giving, bestowing; ا—, —et, *v.a.* To give, bestow.

ایجاب ījāb, *s. a.* A being necessary, requisite; ا—. —et, *v.n.* To be requisite, necessary.

ایجاد ījād, *s. a.* A bringing into existence; an inventing; an invention; ا—, —et, *v.a.* To invent.

ایجار ījār, *s. a.* A giving for hire, a hiring; ا—, —et, *v.a.* To hire.

ایجاز ījāz, *s. a.* A shortening, abbreviating.

ایچ ìch, *s. t.* The inside; ایچ یاغی ìch-yàghi, Suet, fat of the inside; ایچ اوغلانی ìch-òghlani, A young man (in former times) preparing by training and study to become an officer of the Sultan's palace; ایچ اغاسی ìch-àghassi, A personal attendant, who waits on his master and the guests in person.

ایچری *or* ایچرو ìchèri, *s. t.* The inside, space contained inside.

ایچکی ìchki, *s. t.* Wine, spirits, and such like drink.

ایچم ìchim, *s. t.* Enough for one drink.

ایچمك ìchmek (*aor.* ایچر ìchər), *v.a.* To drink; to smoke (pipes *or* tobacco).

ایچون ìchin, *pr. t.* For; as; on account of; by reason of; for the sake of.

ايداع ïdā", *s. a.* A depositing in trust; ا—, —et, *v.a.* To deposit in trust.

ايدنمك èdinmek (*aor.* ايدنور èdinir), *v.a.* (*indet. of* ايتمك ètmek), To procure for one's self, provide one's self with, gain for one's self.

ايدى èydī, *s. pl. a.* (*of* يد yèd), Hands.

ايدين àydín, ايدينلك àydínlík, *s. t.* Light, daylight, firelight, &c.; كوزك ايدين ghyàzung-àydín! (May) your eyes (be *as bright as*) light! This is the usual mode of wishing anyone joy.

ايار èyar, *s. t.* A saddle; —اورمق, —wùrmak, *v.n.* To put the saddle on; ايرلمك èyerlémek, *v.a.* To saddle.

ايراث īrāss, *s. a.* A causing, a bringing about; ا—, —et, *v.a.* To cause.

ايراد īrād, *s. a.* A putting forward, bringing forward (arguments); revenue, income; ا—, —et, *v.a.* To put or bring forward, adduce, cite.

ايراق ìràk, *a. t.* Distant, far off;—, *s. t.* A distance, a distant place.

ايران Irān, *s. t.* Persia.

ايرانى Irānī, *a. p.* Persian.

ايرته èrté *or* ìrté, *s. t.* The day after, the next day; پازار ايرتسى pàzār-èrtési, Monday (the day after Sunday); جمعه ايرتسى jùm"à-èrtési, Saturday (the day after Friday); ايرتسى èrtési, *or* ايرتسى كون èrtési-ghyùn, The day after that (its next day).

ايرشمك èrishmek *or* ìrishmek (*aor.* ايريشر èrishir), *v.n.* To reach, attain.

ايرك ìring, *s. t.* Pus, matter of sores.

ايركمك ìrkmek (*aor.* ايركر ìrkar), *or* ايركلمك ìrkilmek (*aor.* ايركلور ìrkilir), *v.n.* To collect in pools and stagnate (water).

ايركورمك ìrghyurmek (*aor.* ايركورر ìrghyurur), *v.a.* (*old*), To cause to reach or attain.

ايرم *or* ايريم èrim, *s. t.* The range, the distance to which a thing can reach.

ايرمق (*or* ايرماق) ìrmak, *s. t.* A river; —, àyrmak (*aor.* ايريو àyrir), *v.a.* To separate, disjoin, put asunder; to choose, select, pick.

ايرمك èrmek (*aor.* ايرر èrir), *v.n.* To reach, arrive, attain; —عقل "àkl —, *v.n.* To understand, comprehend, عقلم ايرميور "àklim-èrmiyor, I do not understand, my mind does not go so far as to comprehend; عقل ايررشى دكل "àkl-èrar-shèy-dìgkil, It is an incomprehensible thing (it is not a thing which the mind can reach).

ايرى àyri, *a. t.* Separate, apart; غيرى —, —ghàyri, Separate things; ايريمز غيريمز يوق àyrimiz-ghàyrimiz-yòk, We have no separate interests; —, iri. *a. t.* Large.

ايز ìz, *s. t.* A footmark, track, trace: ايزلمك ìzlémek (*aor.* ايزلر ìzlar), *v.a.* To follow by the traces.

ايس ìss, *s. t.* Soot; lampblack.

ايش ìsh, *s. t.* Work, business, occupation; service; action; a matter, affair; workmanship; the work of one's hands,

handiwork; the thing worked, made, or done; —كوچ, —ghyùch, Business, occupation; —ايشلمك, —ìshlémek, To be occupied with work; —كورمك, —ghyùrmek, To do business, to finish a business; to be of use, to be useful in any work or business; ايشكذار ìsh-ghyùzār, *a. t.* Diligent, clever, enterprising, energetic; —كورمش, —ghyùrmush, *a.* (A person) of experience, who has had a hand in many and various affairs; (a thing) old and worn, which has done service; ايشه يرامق ìsha-yàramak, *v.n.* To be useful, serviceable; برايشه بر يرامامق bìr-ìsha-yàramamak, *v.n.* To be of no use whatever; ايشمه يرار ìshima-yàrar, It will be (*or* is) useful to me; ايشى اويمق ìshi-ùymak (*or* بتمك bìtmek, *or* دوزلمك dùzèlmek, *or* طوغرلمق dòghrulmak), Anyone's affairs to be in good train, or settled to his satisfaction; ايشجى ìshji, *s. t.* A workman; ايشجيلك ìshjilik, *s. t.* Workmanship.

ايشتمك ìshìtmek (*aor.* اشيدر ìshìdir), *v.a.* To hear; —, ìshıtmek (*aor.* ايشدر ìshèdir), *v.a.* (*caus. of* ايشمك ìshémek), To cause or allow one to make water.

ايشق ìshık, *s. t.* Light, daylight, firelight, candle-light, &c.

ايشلتمك ìshlıtmek (*aor.* ايشلدر ìshlédir), *v.a.* (*caus. of* ايشلمك ìshlémek), To cause, *or* to allow to work, *or* to be worked; to cause (an ulcer, &c.) to suppurate; to work (a mine, quarry, forest, &c.); to cause to be embroidered, carved, illuminated, &c.

ايشلك ìshlek, *a. t.* (A thing) which works easily or quickly; (a road) which has much traffic on it; (handwriting) which is easy and flowing; (a pipe) which is free from stoppage, or from an accumulation of the oil of tobacco.

ايشلمك ìshlémek (*aor.* ايشلر ìshlır), *v.a.* To work at; to work up; to embroider, carve, illuminate, or ornament with work; —, *v.n.* To go, to work, to perform (a machine); to have much traffic on it (a road); to be free from stoppage (a pipe, &c.); to suppurate (a sore).

ايشمك ìshémek (*aor.* ايشر ìshır), *v.n.* To piss, to make water, pass urine.

ايصال ìssāl, *s. a.* A causing to reach, join, arrive; ا—, —et, *v.a.* To bring or send.

ايضاً èyzan, *ad. a.* As above, in the same manner, also, likewise.

ايضاح ìzāh, *s. a.* A making clear and explicit; ا—, —et, *v. a.* To make clear and explicit.

ايغدش ìghdish, *s. t.* A gelding.

ايغر àyghır, *s. t.* A stallion, stone-horse.

ايفا ìfā, *s. a.* A duly performing, accomplishing, *or* paying; ا—, —et, *v.a.* To perform, accomplish, or pay.

ايق àyık, *a. t.* Sober, not intoxicated.

ايقاد ìkād, *s. a.* A lighting, setting fire to; ا—, —et, *v.a.* To light, set on fire.

ايقاظ ïkāz, *s. a.* A waking, rousing, making vigilant; a rousing from torpor or inaction; an exciting to any action; ا—, —et, *v.a.* To wake, to rouse; to excite, stir up.

ايك ïgḳ, *s. t.* A spindle; a small spindle and wheel for spinning yarn by hand.

ايكرنمك ïgḳrınmek (*aor.* ايكرنور), *v.n.* To feel an abhorrence for (anything nasty).

ايكلمك ïnglémek (*aor.* ايكلر), *v.n.* To moan, to groan; ايكلدى ïngildi, A moaning.

ايكندى ïkindi, *s. t.* The prayer, or prayer-time, of the middle of the afternoon.

ايكنه ïgḳné, *s. t.* A needle; a pin; a prickle, thorn; a sting; ايكنه جك ïghnéjik, *dimin. t.* (a little needle) A pintle of a rudder.

ايكو ègḳi, *or* ايكو كموكى ègḳi-kèmigḳi, *s. t.* A rib, a rib-bone.

ايكى ïki, *a. t.* Two; —قات, —kàt, Twofold, double; ايكيمز ïkimiz, The two of us, both of us; ايكيكز ïkingiz, Both of you; ايكيسى ïkissi, Both of them; ايكيدن بر ïkida-bïr, *ad. t.* Now and then, once (in fact) for every twice (that should be); —يوزلو, —yùzlu, *a. t.* Double-faced, treacherous, false, hypocritical; ايكنجى ïkinji; *a. t.* Second. [a twin.

ايكيز ïkiz, *s. t.* Twins; one of twins, ايكيوز ïkiyuz, *a. t.* Two hundred.

ايل ïl *or* èyl, *s. t.* A country; a wandering pastoral tribe; روم ايلى rūm-èyli, The land of the Romans, Rumelia; ايلات ïlāt (*Arabic plural of the word*), The wandering pastoral tribes of the mountains between Turkey and Persia.

ايلتمك ïltmek (*aor.* ايلدر ïltdir), *v.a.* To send forward, forward, send.

ايلتى èlti, *s. a.* The wife of the brother of one's husband, a sister-in-law (of a woman).

ايلچى èlchi, *s. t.* An ambassador, an envoy (literally *the agent of his country* or *tribe*).

ايلخان ïlkhān, *s. t.* The Sultan (literally *the prince of the tribe*).

ايلرو ïléri, *s. t.* The space further in advance; —, *ad.* Further on, in advance.

ايلشك ïlishik, *s. t.* A scruple, doubt, dislike, anything that holds one from acting; —, *a. t.* Slightly caught or tacked on.

ايلشمك ïlishmek (*aor.* ايلشر ïlishir), *v.n.* To catch, adhere to, or be hooked slightly on to anything; to pause in doubt; to feel a scruple or a dislike.

ايلك àylïk, *s. t.* Monthly wages or salary; quantity (of anything) sufficient for a month; —, *a. t.* A month old.

ايلك ïlik, *s. t.* A loop for a button; an eye for a hook; ايلكلمك ïliklémek, *v.a.* To button; to hook (a dress, &c.).

ايلمق àyilmak (*aor.* ايلور àyilir), *v.n.* To become sober (from drunkenness); to regain one's senses (from fainting, or from being stunned).

ايلمك èylémek (*aor.* ايلر èylær), *v.a.* To do; to make, render, cause to become; —, ilmek, *s. t.* A noose, a slip-knot; —, ilmik, *s. t.* Semoule, a preparation of paste in small grains, semolina.

ايلنجه èylænja, *s. t.* Amusement, pastime, fun.

ايلنمك èylænmek (*aor.* ايلنور èylénir), *v.n.* To amuse one's self; to be amused; to stay, stop, wait.

ايلول èylūl, *s. t.* September.

ايله ile (*often pronounced* ilæn *or* ilan, *and contracted in writing to* له la, *which is also frequently pronounced* læn *or* lan), *p. t.* With.

ايليجق ilijàk, *a. t.* Tepid.

ايليجه ilija, *s. t.* A natural tepid spring.

ايما īmā, *s. a.* An allusion, a slight mention; a hint; —, —et, *v.a.* To allude to *or* mention slightly; to hint at.

ايمان èymān, *s. pl. a.* (*of* يمين yèmīn), Oaths; —, īmān, *s. a.* A believing, holding as a creed or faith; religious faith or belief; the Muhammedan faith; —, et, *and* —كتورمك, —ghètirmek, *v.n.* To believe in; ايمانه كلمك īmāna-ghèlmek, *v.n.* To be converted, to receive the faith; to become a Muhammedan; ايمانه كتورمك īmāna-ghètirmek, *v.a.* To convert, bring to the faith.

امپراطور ìmpèratūr, *s. t.* An emperor.

ائمه è'ìmmé, *s. pl. a.* (*of* امام ìmām), Pontiffs; fathers of the church; imams.

ايمدى (*or* امدى) ìmdi, *c. t.* Now, then, therefore, wherefore.

ايمرنمك ìmrænmek (*aor.* ايمرنور ìmrènir), *v.n.* To have a longing for (anything nice).

ايمن èymèn, *a. a.* More, most, *or* very safe, secure, or fortunate.

اين īn, *s. t.* A cave, cavern, grotto; a den; —, *pron. p.* This; —(*or* ان), èn, *s. t.* Width, breadth.

اينجتمك ìnjitmek (*aor.* اينجدر ìnjidir), *v.a.* To hurt, injure, cause pain, sorrow, or injury to.

اينجنمك ìnjinmek (*aor.* اينجنور ìnjinir), *v.n.* To be hurt, injured, or pained.

اينجو ìnji, *s. t.* A pearl.

اينجه ìnja, *a. t.* Thin, fine, small.

ايندى āyèndé, *a. p.* Coming, to come, future.

اينك ìnèk, *s. t.* A cow.

اينه (*for* ايينه) àyna, *s. t.* A looking-glass, a mirror.

ايو àyi, *s. t.* A bear; —, īyi, *a. t.* Good; —, *ad. t.* Well; پك ايو pèk-īyi, Very good; very well; اپ ايو èp-īyi, Pretty good; pretty well; ايوجه īyija, Rather good, rather well, rather better; ايولك īyilik, *s. t.* Goodness; kindness.

ايوا àywa, *s. t.* A quince.

ايوان èywān, *s. p.* A court, a large state apartment.

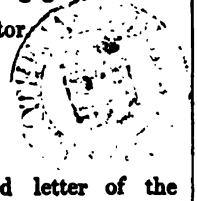
ايواه èywāh! *int. t.* Alas!

ايوب èyyūb, *s. t.* Job.

ایهام īhām, *s. a.* Ambiguous language, amphibology; ا—, —et, *v.a.* To hint darkly, or disguise in ambiguous language. [formal method.

ایین āyīn, *s. t.* A rite, ceremonial,

ایینه āyīné, *s. p.* A looking-glass, mirror; a telescope; a reflector.

ب

ب bā (bé). Second letter of the Turkish alphabet, having the value of *b* in English, though in some cases taking the sound of *p*, when placed before or after any of the sharp sounding letters, and at the end of the first gerund of verbs. It is sometimes interchanged, in Persian words, with پ pè, and و wāw; as, بستر bìsstar, or پستر, pìsstar; تاب tāb, or تاو tāv; also, but much less frequently, with ف fé and م mìm. In chronograms and astronomical tables it has the numerical value of 2. In the dates of letters it stands for the month رجب Rèjeb; —, bé, *pr. p.* (*in composition*), With; by, in, for; —, bì, *pr. a.* (*in composition*), With; by; in; on.

با bā, *s. a.* Name of the letter ب; —, *pr. p.* (*in composition*), With; by; in.

باب bāb, *s. a.* A door; a gate; a chapter; a matter, subject, category; a house of government, a ministerial official residence or place of business; —عالی, bābi-"ālī, The chief office of the Ottoman government (the so-called *Porte* or *Sublime Porte*, a perverted French translation of the original, which merely means "the High House" as we say the High Court of Chancery), otherwise called پاشاقپوسی pàsha-kàpissi, "*the House of the Pasha*," or simply قپو kàpi, *the Office;* these two latter terms being also applied, in the provinces, to the residence of the governor. The extravagant and unmeaning term "*Sublime Porte*," or rather its original, is never applied by the Turks to the Sultan or to the government, but simply to the premises where the general business of the government is carried on; —سرعسکری, bābi - sèr"àsskérī, "The Horse-Guards" of Constantinople, or its War-Department; —فتوا پناهی, bābi-fètvà-pènāhī, The offices of the Shèykhu-'l-ìsslām; —همایون, bābi-hùmāyūn, The principal gate of entrance to the premises of the old imperial residence, opening near the mosque of St. Sophia.

بابا bàba, *s. t.* A father; —, *a.* Fatherly, old and kind or respectable; اق بابا àk-bàba, A kind of vulture; بابالق bàbalìk, A sort of father, a second father, one who takes care of a child; an old man, one who can be looked upon as a father; بابا قورى bàba-kòrù, A kind of hard stone; an agate(?).

بابل Bàbèl, *s. t.* Babylon.

باترمق bàtirmak (*aor.* باترر bàtirir), *v.a.* (*causal of* باتمق) To dip, plunge, submerge; to cause to sink, to sink, send to the bottom.

باتمق bàtmak (*aor.* باتار bàtar), *v.n.* To sink, go to the bottom; to set, go down (stars, &c.); to be lost to the owner (money).

باتی *or* باطی bàti, *s. t.* The west; the west wind; —لدوس, —lòdoss, west-south-west; —قره یل, —kàra-yel, west-north-west.

باج bāj, *s. p.* A toll; black-mail.

باجاق *or* باجق bàjak, *s. t.* The thigh; the whole leg; باجاقسز bàjaksiz, A person with very short legs; باجاقلو bàjakli, A person with long legs, all legs; a Dutch ducat, so called from the figure of a man on one side of it, in armour, with his legs rather open and long.

باجناح bājénāh, (*or* باجناغ bājénākh, *or* باجناق bājénak, *or* باجیناق bàjinak), *s. t.* (bàjanàk), A brother-in-law, husband of one's wife's sister, fellow sharer in two sisters as wives.

باجه bàja, *s. t.* A chimney; an air-shaft; a loop-hole, *or* small opening for light or air in towers or dungeons; the flat terraced roof of a house; قپو باجه kàpi-bàja, Door and roof, *or* door and chimney, saying used to signify a house, a home; all over the house.

باجی bàji, *s. t.* A sister; a wife.

باحور bāhūr, *s. a.* The heat of the dog-days; —ایام èyyāmi-bāhūr, The dog-days.

باخصوص bā-khùssūss, *ad. p.* In particular, particularly, especially, above all.

باد bād, *s. p.* Wind; a wind, breeze; —صبا, bādi-sàbā, The gentle, cool, and delicious breeze that usually blows in spring and early summer, the zephyr; —هوا, bàdi-hèvā (bèdāwā), Gratis, without money and without price; —فنا, bādi-fènā, The cold wind of death or annihilation.

بادبان bādbān, *or* bādibān, *s. p.* A sail.

بادم bādem (*or* بادام bādām), *s. p.* An almond.

بادنجان bādinjān (pàtlijàn), *s. t.* The purple egg-plant.

بادنه bàdana, *s. t.* Whitewash; —اورمق, —wùrmak, *v.n.* To whitewash.

بادۀ bādé, *s. p.* Wine.

بادی bādī, *s. a.* One who begins, brings about, or causes anything; a cause; بادیٔ نظر bādi'i-nàzar, The first glimpse or look.

بادیه bādiyé, *s. a.* A desert, a wilderness, unreclaimed country; —, bàdya, *s. t.* A tub.

بار bār, *s. p.* A load, burthen; fruit (as the burthen of the tree); a time; —, *a. p.* (*in composition*) Which rains, pours forth; —اولمق, —òlmak, *v.n.* To be at charge, to be a burthen; برك وبار bèrgh-u-bār, Leaves and fruit; هربار hèr-bār, Every time, always; كهربار ghyùher-bār, Which sheds precious stones; بارخانه bār-khāné, The

baggage and baggage horses of a grandee.

باران bārān, *s. p.* Rain. [unpleasant.

بارد bārid, *a. a.* Cold; disagreeable,

بارداق bàrdak, *s. t.* A drinking cup, a mug.

بارز bāriz, *a. a.* Apparent, conspicuous.

بارش bàrish, *s. t.* Peace, cessation of hostilities; كورش—, —ghyùrush, Peace and friendship; او— —, — —ol, To make peace and see each other on friendly terms.

بارشق bàrishk, *a. t.* At peace; بارشقلق bārishklik, *s. t.* Peace.

بارشمق bàrishmak (*aor.* بارشور bàrishir), *v.n.* To make friends with one another, make it up again, make peace, to be reconciled to each other.

بارگاه bārghyāh, *s. p.* A royal court, or hall of audience.

بارگیر bārghīr (bèghir), *s. p.* A gelding; a hack; a pack-horse. [or tower.

بارو bārū, *s. p.* A castle wall, battlement,

باروت bārūt (bārit), *s. t.* (*from ar.* بارود saltpetre, the salt used for cooling), Gunpowder; بارودخانه bārūt-khāné, A powder-mill, powder-mills; بارودجی باشی bārūtji-bàshi, The director of the imperial powder-works.

بار bāré, *s. p.* A time; دوبار dū-bāré, (Two times) twice; deuces (of the dice at backgammon); a trick, piece of trickery or knavery.

باری bārī, *s. a.* The Creator, God; —, *s. p.* One time, once; —, (*and* bārim) *ad. t.* At least, if nothing else, just, only, anyhow, at all events, at any rate.

باز bāz, *s. p.* A falcon; a time, return, repetition; —, *a. p.* Open; (*in composition*) who plays; —, *ad. p.* Again, anew.

بازار bāzār (*also* پازار pāzār), *s. p.* A fair, a movable market; Sunday; ایرتسی—, —èrtéssi, Monday (day after Sunday); —, —et, *v.n.* To make a bargain; بازارلشمق pàzarlashmak, *v.n.* To talk over a bargain, and perhaps conclude it.

بازخاست bāz-khāsst, *s. p.* The resurrection, a rising again (from the dead).

بازرگان bàzirghyān (bèzirghèn), *s. p.* A merchant; a shopkeeper; a pedlar; a Jew.

بازو bàzū, *s. p.* The arm; strength, power, might; —, (bàzi), *s. t.* The upper arm; وار قوتنی بازویه ویرمك vàr-kùvvètini-bāzuya-vèrmek, To put forth one's whole strength (to give one's existing strength to the arm); بازوبند bāzubènd, *s. p.* An armlet.

بازی bāzī, *s. p.* Play, playing, a game; بازیچه bāzichè, *dim. p.* A plaything.

بأس bè'ss, *a. a.* Harm, injury, injuriousness, ill; بأس یوق bè'ss-yòk, No matter, it does not signify.

باستون bāsstūn, *s. t.* A jibboom.

باسور bāssūr, *s. a.* Hemorrhoids, the piles; hemorrhoidal or scrofulous humours.

باش bàsh, *s. t.* The head; a chief; a

commencement; an end; a spring, source; a summit, top; the head of a ship or boat, the bows; سوباشی sù--bàshi, A spring, source, head-water; a kind of rural mayor of a village; an equal; agio; discount; dress, clothes; باشی بوزق bàshi-bòzuk, One whose clothes are not uniform; باش اوستنه bàsh-ùsstuna, *ad. t.* (Upon the head) with pleasure, your command shall be obeyed; باش اوجنده bàsh-ùjunda, *and* یانی باشنده yàni-bàshinda, *ad. t.* Close by, near at hand; یکی باشدن yèngi - bàshdan, *ad.* Anew, over again; باشدن ایاغنه قدر bàshdan-àyagha - kàdar, *ad.* From head to foot; بر باشدن او برباشه bir-bàshdan--ò-bir-bàsha, From one end to the other; باشلو bàshli, *a. t.* Headed; بللو باشلو bèlli-bàshli, *a.* One who is well known; باشلو باشنه bàshli--bàshina, *ad. t.* Separately, apart, independently; باشلق bàshlik, *s. t.* A cowl; a bridle; the capital of a column or cross-piece over a post or pillar; چاوش باشی chàwush-bàshi, The chief pursuivant, herald, or messenger of state, now in some respects a minister of justice; the title of باشی bàshi added to the name of any follower of a trade or occupation, is often a mere mark of courtesy; thus every medical man is called هکیم باشی hèkim-bàshi, every tailor درزی باشی (tèrzi)-bàshi, &c., though strictly these titles belong only to the tradesmen, &c., of the Sultan, they being, as it were, the heads of their several professions; ارباشی èr-bàshi, A leader of his fellows; a ringleader; سوز باشی sùz-bàshi, A spokesman; اون باشی òn-bàshi, A decurion, a corporal, a second-class petty naval officer; یوز باشی yùz-bàshi, A centurion, a captain of the army, a lieutenant of the navy; بیکباشی bìng-bàshi, A chiliarch, a chef-de-bataillon, major, or lieutenant-colonel in the army, a commander in the navy; باشبوغ bàsh-bògh, A commodore, a commander of an army or division; باش اولمق bàsh-òlmak, *v.a.* To be one's peer or equal; باشه کچمك bàsha - ghèchmek, *v.n.* To become chief, to take the lead; باشه چیقمق bàsha - chìkmak, *v.n.* To strive to equal, to emulate, to rival; باشدن چیقمق bàshdan - chìkmak, *v.n.* To become undutiful, rebellious, disobedient, to cast away restraint; باشدن چیقارمق bàshdan-chìkàrmak, *v.a.* To entice to disobedience; باش قالدرمق bàsh - kàldirmak, *v.n.* To raise the head; to revive, regain one's strength, courage, or spirits; to appear, show one's self, come into active being; باشك ایچون bàshing--ìchin! By your head! For your head's sake! باشك صاغ اولسون bàshing--sàgh-òlsun, May your head be in

health! (said when a misfortune has happened to anyone, as though we should say: "Well, you have your health, and this misfortune can be remedied"); باشدن قرديه اورمق bàshdan - kàraya - wòrmak, *v.n.* To run straight ashore; عقلی باشنده در "àkli-bàshindā-dir, (His senses are in his head), he has not lost his senses, he knows what he is about; عقلی باشنده دكل "àkli - bàshinda - dìghil, *or* عقلی باشندن كتدی "àkli-bàshindan-ghìtdi, He has lost his wits, he does not know what he is about; بالق باشدن قوقار bàlīk-bàshdan-kòkar, *Fish first stink at the head*, proverbial expression to signify that *the bad example of the upper classes causes their inferiors to become similarly infected with vice.*

باشارمق bàsharmak (*aor.* باشارر bà-sharir), *v.a.* To accomplish, to manage to bring to the desired end or state.

باشاق bàshak, *s.* The ear or spike of corn. [*v.n.* To commence, begin.

باشلامق bàshlamak (*aor.* باشلار bàshlar), باصامق bàssamak, *s. t.* A step in a ladder, a stair.

باصره bàssira, *s. a.* The sight; —, *a. a. fem.* Seeing, which sees; قوت باصره kùvvèti-bàssira, The sight, the seeing faculty.

باصقی bàsski, *s. t.* A press for pressing.

باصقين bàsskin, *s. t.* A military surprise; a seizure *or* entry by the police, generally for affairs of gallantry; —, *a.* Preponderant, overbearing, irresistible.

باصمه جی bàssmaji, *s. t.* A printer.

باصمق bàssmak (*aor.* باصار bàssar), *v.n.* To press, weigh upon; to tread; —, *v.a.* To print; to attack suddenly, to surprise; to make a seizure or domiciliary visit; to take in the act; —ایاق —àyak—, *v.n.* To tread, set the foot; باصدرمق bàssdirmak (*aor.* باصدرر bàssdirir), *v.a. causal.* To press *or* beat down; to put down; to put out, extinguish (a conflagration); to get under, to hold down, prevent from rising.

باطل bātil, *a. a.* Vain, unfounded, untrue, false, groundless.

باطن bātin, *s.* and *a. a.* Interior; باطنی bātinī, *a. a.* Internal; mystical.

باطی bàti, *s. t.* The west; the west wind (see باتی).

باع bā", *s. a.* A fathom, the length to which the two arms can stretch.

باعث bā"iss, *s. a.* A cause, a causer.

باغ bāgh, *s. p.* A vineyard; (*in poetry*) a garden; —بوزمق —, —bòzmak, *v.n.* To gather the grapes of a vineyard; —bàgh, *s. t.* A tie, binding, string, &c.; a knot; باغبان bāghbān, *s. p.* A gardener; باغلق bàghlik, *s. t.* Land appropriate to vineyards; باغلو bàghli, *a. t.* Tied, bound; dependent on; —بوكی bùghu—, *a. t.* Bound by some charm.

باغچه bāghcha, *s. p. dim.* A garden (*lit.*

a little garden); باغچوان bāghchawān, *s. p.* A gardener.

باغرمق bàghirmak (*aor.* باغرر bàghirir), *v.n.* To call out, cry out, cry, cry aloud.

باغشلامق bàghishlamak (*aor.* باغشلار bàghishlar), *v.a.* (*for* بخشلامق bàkhshlamak), To forgive, to pardon (a fault); to spare, spare the life of (a person).

باغلامق bàghlamak (*aor.* باغلار bàghlar), *v.a.* To tie, bind, fasten, make fast; —بوكى bùghu—, To make a charm, use some kind of sorcery; —صلح sùlh—, *v.n.* To make peace, conclude a peace; —نكاح nikyāh—, *v.n.* To assign a dower, on marriage, in case of separation; —ايراد īrād—, To assign a revenue or income.

باغى bāghī, *a. a.* A rebel; a sinner.

بافته bāftè, *a. p.* Woven, wove.

باقر bàkir, *s. t.* Copper (metal); a piece of copper money; copper sheathing of ships; *pl.* باقرلر bàkirlar, Copper utensils, pots and pans, kettles and cans.

باقمق bàkmak (*aor.* باقار bàkar), *v.a.* To look; to regard; to consider; to superintend; to attend; to treat medically; to face, be opposite to; to depend, be dependent; to hope.

باقى bākī, *a. a.* Permanent, durable; remaining; —, *s. a.* The remainder, the rest; —, *ad. t.* As to anything else; —قالمق —, —kàlmak, *v.n.* To remain.

باك bāk, *s. p.* Fear; —وپروا —, —u-pèrwā, Fear and dread; بى باك bī-bāk, Fearless.

باكره bākirè, *s. a.* A virgin.

بال bàl, *s. t.* Honey; —, bāl, *s. a.* The heart; the mind; —, *s. p.* A wing; بال يماز bàl-yèmàz, *a. t.* The common long kind of cannon, neither carronade nor chambered; كومج بالى ghyùmèj-bàli, Honey in the comb; بالموى bàl-mùmu, Bees'-wax, wax; a wax-candle; —, bi-'l (at the beginning of many Arabic adverbial expressions), in, with, by, &c. (it is the *prep.* ب, and the *def. art.* ال).

بالا bālā, *a. p.* High; —, *s. p.* Height, stature; the top, summit; رتبهٔ بالا rùtbé'i-bālā, The highest civil grade after which the holders are generally made mushirs, and take the title of pasha; some ministers hold this rank.

بالچق bàlchik, *s. t.* Tenacious clay; the cross-piece or guard of a sword-handle.

بالجمله bi-'l-jùmlè, *a. a.* All, every one.

بالدر bàldir, *s. t.* The calf of the leg; بالدرى چپلاق طاقمى bàldiri-chìplàk-tàkimi, The rabble (those who go bare-legged).

بالدز bàldiz, *s. t.* A man's sister-in-law, the sister of his wife.

بالذات bi-'z-zāt, *ad. a.* In person, personally.

بالطه bàlta, *s. t.* An axe; a battle-axe; بالطه جى bàltaji, A woodcutter, one

who cuts up firewood; one of a former corps of guards to the Sultan.

بالغ bāligh, *a. a.* Reaching, arriving; amounting, mounting up to; arrived at years of puberty (also expressed عقله بالغ "ăkla-bāligh, *arrived at* (years of) *discretion*).

بالفعل bi-'l-fi"l, *ad. a.* Actually, really, in act and deed.

بالق bălĭk, *s. t.* A fish; —اوی, —ăvi, fishing; —اولمق, —ăvlamak, To fish; —یمورطه‌سی, —yĭmurtassi, the roe or spawn of fish; botargo, the dried roe of the grey mullet; —اغی, —ăghi, A fishing-net.

بالقان bălkan, *s. t.* A mountain covered [with forests.

بالین bālīn, *s. p.* A cushion, bolster, pillow; —, *s. t.* A round long bolster.

بالیوس bălyoss, *s. t.* (*Italian*), A consul (*formerly* an ambassador).

بام bām, *s. p.* The dawn, early morn; the terraced roof of a house.

باندره bănd*a*ra, *s. t.* (*Italian*), A foreign flag, colours, or ensign.

بانك bānk, *s. p.* A voice, a cry.

بانی bănī, *s. a.* A builder, founder.

باور bāvĕr, *s. p.* Truth; credit, belief; —قیلمق, —kĭlmak, *v.a.* To credit, believe.

باه bāh, *s. a.* Sexual intercourse.

باهر bāhir, *a. a.* Manifest, evident.

بای bày, *s. p.* A rich or great man.

بایات bàyat, *a. t.* Stale, old, not fresh.

بای‌حال bĭ-èyyi-hāl, *ad. a.* In any case, under whatever circumstances it may be.

بایر bàyĭr, *s. t.* A rising, sloping ground.

بایع bāyĭ", *s. a.* A seller, vendor.

بایغین bàyghĭn, *a. t.* Faint, fainting, swooning; drooping.

بایقوش bàykush, *s. t.* An owl.

بایلمق bàyĭlmak (*aor.* بایلور bàyĭlĭr), *v.n.* To faint, swoon; to droop.

ببر bĭbĕr, *s. t.* Pepper; —, bàbr, *s. p.* A tiger; قرمزی‌ببر kĭrmĭzi-bĭbĕr, Red pepper, cayenne, and the like; ببریه bĭbérĭyyé, *s. t.* Rosemary.

ببك bèbek, *s. t.* An infant, child in swaddling-clothes; کوزببکی ghyĭz-bèbèghi, The pupil of the eye.

بت bĭt, *s. t.* A louse; —, (pŭt), *s. p.* An idol, object of false worship; a mistress, sweetheart; —پازاری, bĭt-pāzāri, A market for old clothes (*and lice*); تخته‌بتی tàkht*a*-bĭti, A bug; قاصق‌بتی kàssĭk-bĭti, A crab-louse; بتلنمك bĭtlĕnmek, *v.n.* To louse one's self; بتخانه (pŭt)-khānĕ, An idol-temple; بتپرست (pŭt)-pèrèsst, An idolater, worshipper of idols.

بتاق bàt*a*k, *s. t.* A morass, a slough, a slime-pit; a quick-sand; a place where travellers sink in; a bad business where money is lost; a cut-throat's den where people are secretly made away with; بتاقجی bàt*a*kji, A secret cut-throat who entices people to his house, and then makes away with them; a swindler, who sinks people's money or goods.

بتر bètĕr, *a. p.* Worse.

بترمك bìtirmek (*aor.* بترر bìtirir), *v.a.* (*caus. of* بتمك bìtmek), To finish, conclude, bring to an end, make an end of.

بتمك bìtmek (*aor.* بتر bìtᴇr), *v.n.* To end, be finished, come to an end, be all used up, or spent; to grow, sprout (as plants).

بتون bìtun, *a. t.* Whole, entire; —, *s. t.* The whole, the entire; — *or* بتون بتون bìtun-bìtun, *ad. t.* Wholly, entirely.

بتوى bìtévī, *s. a.* and *ad. t.* Same meanings as بتون.

بجا bè-jā, *a. p.* Which is in its place, worthy, suitable; نابجا nā-bè-jā, *a. p.* Unworthy, improper; بجايش bè--jāyesh (bèjàyish), *s. t.* (in its place, in lieu, *ad. p.*) An exchange of places or offices; ا—, —et, *v.n.* To exchange offices with one another.

بجالت bèjālèt, *s. a.* Beauty and portliness combined.

بچ Bèch, *s. t.* Vienna.

بچاق bìchàk, *s. t.* A knife; a cutter; بچاقجى bìchᴀkjī, A knife cutler.

بچقى bìchkī, *s. t.* A cross-cut saw, a sawyer's saw; بچقيجى bìchkījī, A sawyer.

بچم bìchim, *s. t.* Cutting; a mode of cutting, cut, shape, form; harvest, reaping.

بچمك bìchmek (*aor.* بچر bìchᴇr), *v.a.* To mow; to reap; to saw into planks; to cut out (clothes); to estimate (the value).

بچوق bùchuk, *s. t.* A half over any whole numbers, as بر بچوق bìr-bùchùk, One and a half, ايكى بچوق ìki-bùchuk, Two and a half, &c.

بچه bèchᴇ́, *s. p.* The young of an animal; a child.

بحار bìhār, *s. pl. a.* (*of* بحر bàhr), Seas.

بحث bàhss, *s. a.* A dissertation, discourse; a wager; ا—, —et, *v.n.* To discourse, treat, enlarge upon; —, *v.a.* To wager, bet, lay.

بحر bàhr, *s. a.* The sea; any great water; —محيط, bàhri-mùhīt, The ocean (as formerly supposed to surround the habitable part of the world); —ابيض, bàhri-èbyàd, The Mediterranean; —اسود, bàhri-èssvèd, The Black Sea; —احمر, bàhri-àhmᴇ̀r, *or* —قلزم, bàhri-kùlzùm, *or* —سويس, bàhri-Sùwèyss, The Red Sea; —خزر, bàhri-hàzᴇr, The Caspian; —لوط, bàhri-Lūt, The Dead Sea; بحرين bàhrèyn, *s. a. dual.* The two seas, *i.e.* the Black Sea and the Mediterranean; بحرى bàhrī (*fem.* بحريه bàhrìyyᴇ́), *a. a.* Maritime; marine; naval; nautical.

بحران bùhrᴀn, *s. a.* The crisis of a fever.

بخار bùkhār, *s. a.* Vapour, exhalation.

بخارا Bùkhārā, *s. t.* Bokhara.

بخت bàkht, *s. p.* Luck, fortune; good luck, good fortune; بختلو bàkhtlī, *a. t.* بختيار bàkht-yār, بختاور bàkht--āvᴇr, *a. p.* Lucky, fortunate; بختسز bàkhtsiz, *a. t.* بدبخت bèd-bàkht, *a. p.* Unfortunate, unlucky.

بخش bàkhsh, *and* بخشا bàkshhā, *a. p.* (*in composition*), Who gives, a giver.

بخشش bàkhshish, *s. p.* A giving; a present in money (from a superior).

بخل bùkhl *or* bàkhl, *s. a.* Stinginess, avarice.

بخور bùkhūr, *s. a.* Incense; بخوردان bùkhūrdān (*or* بخوردانلق bùkhurdanlik), *s. p.* A censer, pan or box in which incense is burnt.

بخيل bàkhīl, *s. a.* A miser; a stingy, avaricious man. [improper.

بد bèd, *a. p.* Bad, ill; ugly, shocking,

بدء bèd', *s. a.* A beginning, commencing; a commencement; ا—, —et, *v.n.* To begin, commence.

بداهت bèdāhèt, *s. a.* A sudden appearance or effusion; بالبداهة bi-'l-bèdāhé, Suddenly, unexpectedly, unpreparedly, extemporarily.

بدايت bidāyet, *s. a.* A beginning, commencement.

بدر bèdr, *s. a.* The full moon.

بدرقه bèdraka, *s. a.* A guide; a fellow-traveller; an escort.

بدعت bid"àt, *s. a.* An innovation; —حسنه, bid"àti-hàssana, A praiseworthy *or* useful innovation, a reform, an opportune departure from routine.

بدل bèdel, *s. a.* Anything set in lieu of another; money paid instead of rations; a substitute given for a person drawn by ballot for the army.

بدن bèdn, *s. a.* The body; the trunk of the body; the main body of a building; the walls (of a castle or town); قلعه بدنی kàl"a-bèdéni, The walls of a (the) castle.

بدوح bèdūh, Mystical word usually written under the address of letters, and sometimes represented by the numeral equivalents of its component letters, thus ٨٦١٤٢, as an invocation for its safe arrival.

بدوی bèdévī, *a. a.* Inhabiting, *or* growing in the desert or unreclaimed wilderness (*pl.* بدويون bèdévìyyūn, and *accus.* بدويين bèdévìyyīn; this latter word, in which the *v* is pronounced *w* by the Arabs, is the original of the French *bedouin*, adopted by us also).

بديدار bèdīdār, *a. p.* Visible, apparent, manifest.

بديع bèdī", *a. a.* New, never seen or heard of before, beautiful, wonderful, astonishing; (*fem.* بديعه bèdī"à, A wonderful, *or* beautiful thing, act, *or* quality).

بديهه bèdīhé, *s. a.* A witty impromptu, a spiritual saying or remark.

بديهی bèdīhī, *a. a.* Which happens suddenly; self-evident, manifest.

بذل bèzl, *s. a.* A bestowing profusely; ا—, —et, *v.a.* To bestow.

بر bèr, *pr. p.* On, upon; over; according to; —, *s. p.* The breast, bosom; fruit; —, *a. p.* (*in composition*), Who carries, brings, or carries away; —, bìr, *a. t.* One; the same; equal; a.

an; —, bèrr, *s. a.* Land; mainland; a just man; —, bìrr, *s. a.* Virtue; —طرف, bèr-tàraf, *a. p.* Aside, on one side, out of the way; —ا —, — —et, *v.a.* To get rid of, dispose of, put out of the way; برمنوال محرر bèr-mìnvāli-mùhàrrer, According to the manner described, as above-mentioned; سیمین‌بر sīmīn-bèr, *a. p.* Silver-breasted; نامه‌بر nāmé-bèr, Who carries a letter; بری bìri, *or* بریسی bìrissi, One, a person, a man; one (of them); بریکی bìr-ìki, One or two; ایکیده‌بر ìkidé-bìr, Every now and then; برده bìrdé, *c. t.* And also, moreover; —او, bìr-òl, *v.n.* To act together, be as one; بربرینی bìr-bìrini, *or* بری‌بربرینی bìri-bìrini, *pron. acc.* One another; بربرینه bìr-bìrinè, To one another; بربرندن bìr-bìrindàn, From one another, بربریله bìr-bìrìlè, With one another; &c.; بربر bìr-bìr, One by one; برلك bìrlìk, *s. t.* Unity; concord; برلکده bìrlìkdé, (In unity) together.

برء bùr', *s. a.* A being healed, a cure; —الساعه, bùr'u-'ss-sā"a, An instantaneous cure.

برابر bèrābèr, *a. p.* Equal, on a footing of equality, on a line, breast and breast; —, *ad. p.* Together, at the same time, along with.

برات bèrāt, *s. t.* A warrant, or letters-patent of the second class; a diploma; a consul's exequatur; براتلو bèràtlì, A merchant, or other, holding a patent of privilege.

برادر bìrādar, *s. p.* A brother; a friend, comrade, companion, fellow; برادرانه bìrādérāné, *a. p.* Brotherly (thing).

براعت bèrā"at, *s. a.* Elegance, perfection of beauty; —استهلال, bèrā"-àti-ìsstìhlāl, The beauty of symbolic literary composition, by which the technical terms of any science are used (for example, in a preface) and symbolized.

براغه bràghé, *s. t.* (*Italian*), The breeching of a cannon on board ship.

براق bèrrāk, *a. t.* Clear, limpid (liquid), free from mistiness, cloudiness, or turbidity; —, bùrāk, *s. a.* Name of the celestial steed said to have carried Muhammed to the highest heaven, and variously explained by the commentators.

براقمق bràkmak (*aor.* براقر bràkìr, *or* براغر bràghìr, *or* bràghàr), *v.a.* To leave, quit, forsake, abandon; to let go, loose; to let, permit; to leave, not meddle with, let alone; to put down, lay down.

برّان bùrrān, *a. p.* Sharp, keen, cutting.

برای bèràyi, *pr. p.* For, for the sake of, on account of.

برایا bèrāyā, *s. pl. a.* (*of* برية, *not used*), Creatures; men; Musslim subjects of the Sultan, free from tribute; رعایاو برایا rì"āyā-u-bèrāyā, The subjects of the Sultan, free and protected.

برائت bèrā'at, *s. a.* Freedom, a being free from any defect or blemish.

برباد bèrbād (bèrbàt), *a. p.* Gone to the winds, destroyed, ruined; spoilt, dirtied. [aboriginal of Barbary.

بربر bèrbær, *s. t.* A barber; a Berber,

بربط bìrbèt, *s. p.* A lute, a harp.

برتر bèrtèr, *a. p.* Higher; برترین bèrtérīn, *a. p.* The highest.

برج bùrj, *s. a.* A round or square tower at intervals in old castle walls; a sign of the zodiac.

برچاق bùrchàk, *s.* t. A lupin? a vetch?

برخوردار bèrkhòrdār, *a. p.* Prosperous, fortunate, happy.

برد bèrd, *s. a.* Cold, coldness.

بردار bèrdār, *a. p.* On the gibbet, gibbeted; |—, —et, *v.a.* To hang, to gibbet; —او, —òl, *v.n.* To be hung.

برزخ bèrzàkh, *s. a.* An unfathomable gulf; the great gulf between this world and heaven, or between this life and the eternal future.

برف bèrf, *s. a.* Snow.

برق bèrk, *s. a.* Lightning; —, bàrk, *s. t.* Always follows the word او èv, *a house*, and corroborates it; اوبرق èv-bàrk, House and home, wife and family; اولو برقلو èvli-bàrkli, Who possesses house and home, wife and family; برقلنمق bàrklanmak (*aor.* برقلنور bàrklanır), *v.n.* To become possessed of home and family.

برك bèrgh, *s. p.* A leaf of a tree.

برکت bèrékèt, *s. a.* (*pl.* برکات bèrékyāt), God's blessing; increase; plenty; برکتلو bèrékètli, *a. t.* Plentiful, abundant (year); blessed as the widow's cruse, and yielding much increase, prolific (plant or animal); برکت‌ویرسون bèrékèt-vèrsin! *int. t.* May it be returned to you a hundredfold! (*lit.* May it bring you a blessing of increase). [souvenir.

برکذار bèr-ghyùzār, *s. p.* A keepsake,

برله bìrla, *pr. t.* With, in, by.

برنا bèrnā, *s. p.* A young person, a young man.

برنجق bùrunjuk, *s. t.* Gauze, crape.

برو bèri, *s. t.* The space on the hither side of any object; —, *ad. t.* Hither; hitherwards; بروسی bèrissi, The space on the hither side of it; بروسنه bèrissina, To the hither side, to this side of it; بروسندن bèrissinda, On *or* at this side of it; —دنبرو, *or* —دن‌برو, —dan-bèri, From — till now, ever since —.

برودت bùrūdèt, *s. a.* Coldness, frigidity; coolness of feeling, interruption of friendship.

بروز bùrūz, *s. a.* Evidence, the being evident, manifest, clear, palpable.

برء brè! *int. t.* Sirrah! Fellow! —, bèré, *s. t.* A bruise; برلنمك bèrélanmek, *v.n.* To be bruised, become bruised; |—, —et, *v.n.* To bruise, make a bruise. [demonstration.

برهان bùrhān, *s. a.* A proof, evidence,

برهنه bìrèhné, *a. p.* Naked, bare.

بری bèrī, *a. a.* Free, exempt (from ill or

defect); —, bèrrī, *a. a.* Wild, growing wild.

بریان bùryān, *s. p.* Roast meat, a roast.

بریزولیه brìzòlya, *s. t.* A mutton chop.

بریه bèrriyyé, *s. a.* A wilderness, unreclaimed tract of country.

بریق brìk (ìbrik), *s. t.* A brig.

بریق bèrīn, *a. p.* Highest, most high; —, bèrrèyn, *s. a. dual.* Two lands or continents.

بز bèz, *s. t.* Cotton or linen cloth; —, bìz, *pron. t.* We; صوغوق بز sòghuk-bèz, (Cold cloth) Linen cloth; بزی bèzi, The cloth; its cloth; —, bìzi, Us; بزم bìzim, Our; ours; بزه bìzé, To us; بزده bìzdé, At *or* in us; بزدن bìzdan, From us; بزمله bìzimla, With us; بزسز bìzsiz, Without us; بزجه bìzja, Our fashion; according to us.

بزر (bèzir), *s. a.* Seed; linseed; بزر تخمی bèzir-tòkhumu, Linseed; بزر یاغی bèzir-yàghi, Linseed-oil.

بزرك bùzùrgh, *a. p.* Great, large; بزرگوار bùzurghvār, *a. p.* Great in esteem.

بزم bèzm, *s. p.* A banquet, feast; —, bìzim (*gen. of* بز), *pron. t.* Our; ours.

بزمك bèzmek (*aor.* بزر bèzer), *v.n.* To become tired of, lose one's taste for.

بزنمك bèzenmek (*aor.* بزنور bèzénir), *v.n.* To adorn one's self, put on one's fine clothes and ornaments.

بساط bìssāt, *s. a.* A cloth *or* carpet for spreading.

بست bèsst, *s. p.* A tying, binding; —وبندا, bèsst-u-bènd-et, *v.n.* To bind, tie. [a cushion.

بستر bìsster, *s. p.* A mattrass or bed,

بستان bòsstan, *s. p.* A large market-garden; a melon-garden; melons; بستانجی bòstanji, A soldier of one of the corps of guards of the Sultan's palace in the time of the Janissaries; a soldier of the foot-guards in the early days of the new system; بستانجی باشی bòsstanji-bàshi, The commander of the Bosstanji guards, and superintendent of police in the Bosphorus.

بسته bèssté, *a. p.* Tied, bound.

بسط bàsst, *s. a.* A spreading out, extending; a laying down, explaining at length; —ا, —et, *v.a.* To spread out, lay, extend; to lay down, declare, *or* explain at length.

بسلمك bèsslémek (*aor.* بسلر bèssler), *v.a.* To feed, nourish, keep, maintain, support; to fatten; بسلمه bèsslémé, *s. t.* A maid or woman servant; a child fed in the house for charity; بسلو bèssli, *a. t.* Fed, fattened.

بسم الله bì-'ssmi-'llāh! *int. a.* In the name of God! (*Invocation used before commencing any kind of work*).

بسیار bìssyār, *a. p.* Many in number; much in quantity.

بسیط bàssīt, *a. a.* Spread out, extended; simple, uncompounded.

بسیم bèssīm, *a. a.* Smiling.

بسیطه bèssītė, *s. a.* A sun-dial.

بش bèsh, *a. t.* Five; بشنجی bèshinji, *a. t.* Fifth; بشلك bèshlik, *s. t.* A five-piastre piece.

بشارت bèshārèt, *s. a.* Joy caused by any happy event; the announcement of a happy event.

بشاشت bèshāshèt, *s. a.* Hilarity, brightness of conntenance.

بشر bèshɪr, *s. a.* A human being, a man; mankind; —, *a. t.* Five a-piece; بشری bèshérī, *a. a.* Human; بشریت bèshériyyèt, *s. a.* Humanity, the quality of being human, human nature.

بشرا (*for* بشری) bùshrà, *s. a.* Good news, joyful intelligence.

بشقه bàshk*a*, *pr. t.* Other; بشقه‌سی bàshk*assi*, Another of them; —دن بشقه —d*a*n-bàshk*a*, Other than —, beside —.

بشك bèshik, *s. t.* A cradle.

بصر bàssar, *s. a.* The sight.

بصره Bàssr*a*, *s. t.* Bassora (town of).

بصیرت bàssīrèt, *s. a.* Foresight; circumspection.

بضاعت bìzā"*at*, *s. a.* Capital, stock in trade.

بطال bàttīl, *a. a.* Of no further use; large; —, *s. a.* A letter, paper, or document which has been answered, or which does not require answering, or which is laid aside as of no further use; a champion, man of valour.

بطالت bàtā'*àt*, *s. a.* Slowness, heaviness, sluggishness; indigestibleness; stupidity of intellect; tiresomeness, wearisomeness of manner.

بطش bàtsh, *s. a.* Martial strength and impetuosity.

بطلان bùtlān, *s. a.* A being unfounded, futile, vain; absurdity, futility.

بطمان bàtmàn, *s. t.* A weight of six okes, or about 16lbs: it varies in different places.

بطن bàtn, *s. a.* The belly, inside; a sept, a tribe; a generation, or degree of relationship; an interior or mystical sense of a writing.

بطی bàtī, *a. a.* Slow in motion; difficult of digestion.

بعث bà"ss, *s. a.* A sending; a deputing; a resuscitating, raising from the dead; —, —et, *v. a.* To send.

بعد bù"d, *s. a.* Distance; —, bà"d*a*, *pr. a.* After; بعده bà"d*a*-hù, *ad. a.* Afterwards, then; بعدالسلام bà"d*a*-'ss-sèlām, After salutation; من بعد min-bà"d, *ad. a.* (Never) more, (never) again, (never) afterwards; فیما بعد fī-mā-bà"d, *ad. a.* Henceforward, thenceforward, henceforth; بعد بعد bà"d*a*-bù"din, *ad. a.* After a while, after a certain length of time; وبعد vè-bà"du, اما بعد amma-ba"d, *c. a.* And now then (an introductory formula to the proper matter of any discourse or treatise, after the customary prayers and praises); مابعد mā-bà"d, *s. a.* The word or words next after, or the place occupied by them.

بعض bà"z*i*, *a. a.* Some, certain; —کره —kérré, *ad. t.* Sometimes.

بعید bà"īd, *a. a.* Distant, far off.

بعینه bì-"àyni-hi, *ad. a.* As though it were the very [illegible] exactly.

بغات bùghāt, *s. pl. a.* (*of* باغی bāghī), Rebels; wicked sinners.

بغتة bàghtétɛn, *ad. a.* Suddenly, all of a sudden.

بغداد Bàghdād, *s. t.* Bagdad (town of).

بغدادی bàghdādī, *s. t.* Lath and plaster work.

بغدان Bòghdān, *s. t.* Moldavia.

بغداش bà*gh*dàsh, *s. t.* A tailor's mode of sitting cross-legged; —قورمق, —kùrm*a*k, *v.n.* To sit cross-legged as tailors do.

بغدای bòghdày, *s. t.* Wheat; a grain weight; مصربغدایی mìssir-bòghdày*i*, Indian corn.

بغر bàghı*r* (*little used*), بغرصاق bàghı*r*-sà*k*, *s. t.* The guts, bowels, intestines.

بغض bù*gh*z, *s. a.* Hatred, enmity, ill-will; —, —et, *v.n.* To bear malice.

بغل bàghl, *s. a.* A mule; *s. p.* The arm-pit; رسم بغلگیری rèssmi-bàghl-ghīrī, The ceremony of supporting persons of rank as they walk, by holding them by the arm close to the arm-pits, like crutches.

بغه bà*gh*a, *s. t.* The generic name for animals of the frog and tortoise kinds; tortoise-shell; قوربغه kùr-bʌ*gh*a (*or* قوروبغه kùru-bà*gh*a, The naked batrachian) the frog; اودلوبغه (òdlu)-bà*gh*a, قره قوربغه kàra-kùr-bʌ*gh*a, The toad; توسبغه tòssbʌ*gh*a, قاپلوبغه kàpli-bà*gh*a (kàplimbʌ*gh*a), The tortoise; دکز قاپلوبغه سی dèngiz-kàpli-bà*gh*assi, The turtle.

بغیر bì-ghàyri, *pr. a.* Without; بغیرحق bì-ghàyri-kàkk*i*n, Without right or justice, unjustly.

بقا bàkā, *s. a.* Permanency, a remaining without change; داربقا dāri-bàkā, The mansion of permanency, the future life.

بقال bàkkāl (bàkʌl), *s. a.* A grocer, a chandler.

بقایا bàkāyā, *s. pl. a.* (*of* بقیه bàkıyyé), Remnants; outstanding deficits of revenue due to government or to farmers by the people, arrears.

بقراج bàkra*j*, *s. t.* A leather bucket; the piston of a pump.

بقلوا bàklawā, *s. t.* A dish of flaky pastry, sweetened with syrup or honey, and cut up in rhomboidal pieces; hence بقلوابقلوا bàklawā-bàklawā means, *divided into rhomboidal figures.*

بقله bàkl*a*, *s. a.* A broad bean, a horse bean; —قیری, —kìr*i*, *a. t.* Dapple grey (horse).

بقم bàk*a*m, *s. t.* Brazil-wood, log-wood.

بقمق bıkm*a*k (*aor.* بقار bıkar), *v.n.* To become cloyed, disgusted, tired (of anything).

بقیه bàkıyyé, *s. a.* A remnant.

بك bè*gh*, *s. t.* A bey; a prince; a lord; a squire; the son of a pasha or high functionary; the style of colonels, lieutenant-colonels, post-captains, and commanders; the style of ambassadors, and of the governors of Moldavia, Wallachia, and Samos; the style often given abusively to sons of private

individuals, embassy interpreters, consuls, and even to servants; بكزاده bèg-zādé, Son of a bey, a Christian whose father held the title of bey; a European gentleman; بكلربكى bèglèr-bèghi, Bey of beys, style formerly given to the viceroys or governors-general of Rumelia and Anatolia; —, bèng, *s. t.* A mole on the skin.

بك اوغلى Bègh-òghlu, *s. t.* Pera (a suburb of Constantinople).

بكجى bèkji, *s. t.* A watchman, watcher.

بكر bìkr, *s. a.* Virginity; a virgin; ازاله بكرا izālé'i-bìkr-et, *v.a.* To deflower.

بكرش Bùkrèsh, *s. t.* The town of Odessa.

بكرى bèkrī, *a. a.* An habitual drunkard.

بكز bèngz, *s. t.* Countenance, complexion.

بكزمك bèngzémek (*aor.* بكزر bèngzer), *v.n.* To resemble.

بكلك bèghlik, *s. t.* The rank of bey, beyship; a principality, state under the rule of a bey; government property of any kind; بكلكجى bèghlikji, Title of one of the principal functionaries of the Ottoman government, who is at the head of the imperial chancery, from which all letters patent, commissions, treaties, &c. &c. emanate.

بكلمك bèklémek (*aor.* بكلر bèkler), *v.n.* To wait; to act as watchman; —, *v.a.* To wait for; to watch over, act as guard or watchman over.

بكمز bèkmaz (pètmaz) *s. t.* Grape-treacle.

بكنمك bèghnmek (*aor.* بكنور bèghnèr), *v.a.* To like, approve.

بل bèl, *s. t.* The waist; a fork, a pronged spade for digging; a passage over a range of mountains where the heads of two opposite valleys meet and the ridge is lower than elsewhere; —, —ويرمك vèrmek, *v.n.* To droop in the middle, as a horse's back, when the two ends are supported (a beam, &c.); —صوغوغى, —sòghughu, Gonorrhea.

بلا bèlā, *s. a.* A misfortune, plague, trouble; —, bilā, *pr. a.* Without; بلايه اوغرامق bèlāya-òghramak, To meet with irretrievable misfortune, to be utterly ruined; الله بلاسى allāh-bèlāssi, A plague sent by God; الله بلاكى ويرسون allāh-bèlāngi-vèrsin! God damn you! الله بلاسنى ويرسون allāh-bèlāssini-vèrsin! God damn him (her, it)!

بلابان bàlabàn, *a. t.* Big, large, huge.

بلاد bilād, *s. pl. a.* (*of* بلد bèled), Cities, towns; countries. [Persian Irak.

بلاد الجبل Bilād-u'-l-jèbel, *s. t.* Media.

بلادت bèlādèt, *s. a.* Stupidity.

بلازك bilāzik (bilèzik), *s. t.* A bracelet.

بلاغت bèlāghàt, *s. a.* The eloquence which fully explains one's meaning.

بلاهت bèlāhèt, *s. a.* Extreme stupidity.

بلايا bèlāyā, *s. pl. a.* (*of* بلا bèlā), Evils, misfortunes, plagues.

بلبل bùlbul, *s. p.* The nightingale; —بوقلوجه bòkluja—, The wren (?).

بلد bèled, *s. a.* A city, town, village; a country.

بلدان bùldān, *s. pl. a.* (*of* بلد bèled), Cities, towns; countries.

بلدة bèldé, *s. a.* A city, town, village.

بلغار Bùlgār, *s.* and *a. t.* Bulgarian; a Bulgarian; بلغارستان Bùlgārisstān, *s. t.* Bulgaria.

بلغارى bùlghārī, *s. t.* A kind of Russia leather, very thick and coarse; a kind of small lute strung with wires. [grade.

بلغراد Bèlègràd, *s. t.* The town of Bel-

بلغم bàlghàm, *s. a.* Phlegm; بلغمى bàlghàmī, *a. a.* Phlegmatic; —, *or* يشم—, —yèshem, Veined jasper, of the colour of phlegm.

بلغور bùlghur, *s. t.* Wheat grains prepared like rice or like pearl-barley.

بلكه bèlki, *ad. t.* Perhaps, may be, by chance.

بلكى *or* بلكو bìlègĥi, *s. t.* A hone; a grind- or whet-stone; ياغ بلكيسى yàgĥ-bìlèghissi, A hone used with oil.

بللمك bèllémek (*aor.* بللر bèllɛr), *v.a.* To dig with a fork or spade; to learn by heart so as to remember again.

بللو bèlli, *a. t.* Known; بللو باشلو bèlli--bàshlí, *a. t.* (A person) publicly known, whose person and physiognomy are generally known.

بللور bìllūr, *s. a.* Crystal, cut-glass.

بلمجه bìlmèjé, *s. t.* A riddle, an enigma.

بلمك bìlmek (*aor.* بلور bìlir), *v.a.* To know; to guess; to recognize; to know as, or suppose to be; (*in composition with the root of any verb increased by the syllable* ڭه or يه) to be able, as: كله بلمك ghèlé-bìlmek, To be able to come.

بلند bùlènd, *a. p.* High; loud.

بلوت *or* بلوط bùlut; *s. t.* A cloud; بلوتلو bùlutlu, *a. t.* Cloudy, clouded.

بلوغ bùlūgh, *s. a.* Maturity, puberty.

بلوك bàluk, *s. t.* A division, subdivision; a piece; a company of infantry; a squadron of horse; a number of persons. [whet, set, sharpen.

بلەمك bìlémek (*aor.* بلر bìlɛr), *v.a.* To

بلى bèli, *ad. a.* Yes.

بليه bèllyyé, *s. a.* A misfortune, plague, visitation.

بليد bèlīd, *a. a.* Stupid.

بليغ bèlīgh, *a. a.* Eloquent in expressing ideas; copious, plentiful; strenuous.

بن bèn, *pron. t.* I; بنم bènim, My; mine; بنى bèni, Me; بكا bàngа, To me; بندە bèndа, At *or* in me; بندن bèndan, From me; بنمله bènimlа, With me; بنسز bènsiz, Without me; بنجه bènjа, My fashion; according to me; —, bin, *s. a.* Son of, as احمدبن محمود Àhmed bin Màhmūd, Ahmed, son of Mahmud; —, bùn, *s. p.* The foot, stock, bottom, lower end or base of anything.

بنا bìnā, *s. a.* A building; the building of buildings; the *voice* of verbs in grammar; ا—, —et, *v.a.* To build; —امينى, —èmīni, A clerk of the works and paymaster; بناء bìnā'an,

Adam, children of men, men, mankind.

بنیاد bùnyād, *s. p.* A foundation; physical constitution.

بنیان bùnyān, *s. a.* The building, constructing; construction; physical constitution.

بو bù, *pron. t.* This; —, bū, *s. p.* Smell, odour; —, *a. p.* (*in composition*), Smelling, having an odour; —, bù, *s. a.* Father; خوشبو khòsh-bū, Sweet-smelling; بوالفضول bù-'l-fūzūl, (The father of presumption), presumptuous.

بواب bèwwāb, *s. a.* A door-keeper, gate-keeper, porter; a chamberlain; سربوابین sèr-bèwwābīn, A chief chamberlain (title of dignity something like our knight-bachelor).

بوار bèvār, *s. a.* Destruction; دارالبوار dāru-'l-bèvār, (The house of destruction) hell.

بوبرك bùbrek, *s. t.* A kidney.

بوت bùt, *s. t.* A thigh of an animal, a leg (of mutton, &c.).

بوجاق bùjàk, *s. t.* A distant out-of-the-way corner; Bessarabia.

بوجك bùjek, *s. t.* Any creeping animal, as a slug, silkworm; a crayfish; سموكلو بوجك sùmuklu-bùjek, A slug or snail; قوندز بوجكی kùnduz-bùjèghi, Cantharides.

بوداق bùdāk, *s. t.* A knot in wood; a gnarl in a tree.

بوداله bùdàla, *s. t.* A simpleton, idiot.

بودامق bùdamak (*aor.* بودار bùdar), *v.s.* To prune, thin out, lop.

ad. a. Consequently; as بوكابناء bùnga-bināʿan, *or* بناءعليه bināʿan-ʿàlèyh, In consequence thereof.

بند bènd, *s. p.* A sentence, a paragraph, an article, a verse of literary composition; a band, ligature, tie; a dam shutting up a valley so as to form a reservoir of water or artificial lake; —, *a. p.* (*in composition*), Which ties, binds, makes fast.

بندر bèndèr *or* بندركاه bèndèrghiāh, *s. t.* A seaport.

بنده bèndé, *s. p.* (*pl.* بندكان bèndéghyān), A servant, bondsman; بندكی bèndéghī, *s. p.* بندهلك bèndélik, *s. t.* Servitude, service; بندهخانه bèndé-khāné, *s. p.* The house of your humble servant (used in polite conversation instead of "*my house*," as دولتخانه dèvlet-khāné, *the house of prosperity*, is instead of "*your house*").

بنفشه bènefshé (mènèkshé), *s. p.* A violet.

بنك bènek, *s. t.* A spot; —, bìnek, *s.* and *a. t.* A saddle-horse, horse for riding; بنكلو bènekli, *a. t.* Spotted, speckled.

بنم bènim, *pron. t.* (*gen. of* بن bèn, I), My, of me; mine; بنمكی bènimki, *pron. t.* Mine.

بنمك bìnmek (*aor.* بنر bìnar), *v.n.* To mount, get upon; to get into (a carriage or boat); to ride (on a horse, in a carriage, or boat).

بنی bènī, *s. pl. a.* (*of* بن bìn), Sons, children; —ادم, —ādam, Sons of

بودور bòdur, *a. t.* Dwarf, short in stature amounting to deformity.

بودین Būdìn, *s. t.* The town of Buda.

بورا bùra, *s. t.* This place, this spot; بورام bùram, (my this place) here, this place in my body; بوراك bùrang, Here, this place in thy body; بوراسی bùrassi, Here, this place in it; &c.; بورایه bùrayа, Here, to this place; بورامه bùramа, Here, to this place in my body; &c.; بورادا bùradа, Here, in this place; بورادن bùradan, Hence, from hence; &c. &c.; بورالر bùralar, Hereabouts, these parts or places; &c. &c.

بورج bòrj, *s. t.* A debt; duty incumbent; —, bùrj, *s. t.* The misletoe; بورجلو bòrjlu, In debt; indebted; a debtor; بورجه کیرمك bòrjа-ghìrmek, *v.n.* To get in debt.

بوردا bòrdа, *s. t.* (*Italian*), A ship's side; a board, tack (in sailing); بوردا بوردایه bòrdа-bòrdаya, Side by side, porthole to porthole.

بورشمق bùrushmak (*aor.* بورشور bùrushur), *v.n.* To become wrinkled, rumpled, ruffled.

بورغو *or* بورغی bùrghu, *s. t.* A gimlet; بورقتمق bùrkutmak (*aor.* بورقودر bùrkudur), *v.a.* To sprain (a joint); بورقلمق bùrkulmāk (*aor.* بورقلور bùrkulur), *v.n.* To be sprained.

بورك bùrek, *s. t.* A pie, tart, pasty.

بورمق bùrmak (*aor.* بورار bùrar), *v.a.* To twist (with strength, *e.g.* A bar of iron, a person's arm); بورمه bùrmа, *s. t.* A twist; a screw; —, *a. t.* Twisted.

بورون bùrun, *s. t.* The nose; the point of anything; a cape, promontory, point; the snuff (of a candle).

بورنمك bùrunmek (*aor.* بورنور bùrunur), *v.n.* To wrap one's self, cover one's self up (in a scarf, mantle, &c.)

بورو *or* بوری bòru, *s. t.* A horn, trumpet; بوروزن bòruzèn, *s. t.* A trumpeter.

بوره bòrа, *s. t.* Borax (?), Sal-ammoniac (?); a storm of wind, a squall; a good scolding; بوره یمك bòrа-yèmek, *v.n.* To be exposed to a squall; to get a good scolding.

بوز bùz, *a. t.* Ice; بوزکبی bùz-ghìbi, Like ice; very white; very smooth; —, bòz, *a. t.* Dark iron grey.

بوزاغی bùzаghi, *s. t.* A young calf.

بوزجه اطه‌سی Bòzchè-ìdаssi, The island of Tenedos.

بوزطغان bòz-dàghān, *s. t.* A mace of arms.

بوزشمق bòzushmak (*aor.* بوزشور bòzushur), *v.n.* To quarrel, fall out with each other; بوزشق bòzushuk, *a. t.* At variance, not on good terms together; بوزشقلق bòzushukluk, *s. t.* Variance, bad terms.

بوزغون bòzghun, *a. t.* Defeated, routed; troubled, cast down; —, *s. t.* Defeat, rout; بوزغونلق bòzghunluk, *s. t.* Defeat, rout; troubled, broken-spiritedness.

بوزق bòzuk, *a. t.* Spoilt, bad; changed

vessel of anything, or anything from a vessel).

بوشامق bòshamak (*aor.* بوشار bòshar), *v.a.* To divorce, repudiate, put away (one's wife).

بوشانمق bòshanmak (*aor.* بوشانور bòshà-nir), *v.n.* To empty itself; to become loose, loosened; to burst forth, break loose from restraint (people, a horse, a spring, a bow, &c.); to be divorced (a wife).

بوغ bògh, *s. t.* (*in* باشبوغ bàsh-bògh, A commodore (at sea); a commander (of a corps on land).

بوغا bògha, *s. t.* A bull.

بوغاز bòghāz, *s. t.* The throat, gullet, windpipe; a defile, pass; a strait, channel; the mouth of a river; the quinzy, a sore-throat; the Bosphorus, and particularly the middle portion of it; —بوش bòsh—, A babbler; —او, —ول, To have a sore-throat or the quinzy; بوغازلمق bòghāzlamak, *v.a.* To kill (any animal) by cutting open its throat.

بوغچه bòghcha, *s. t.* A square shawl: a large square piece of stuff used as a wrapper for bundles or parcels; a bundle, a parcel in a wrapper.

بوغق bòghuk, *a. t.* Hoarse, stifled (voice).

بوغم bòghum, *s. t.* A joint in a reed; a knot in wood; a constricted place in any channel or pipe.

بوغمجه bòghmaja, *a. t.* Which chokes;

into a small coin; بوزق پاره bòzuk-pàra, Small change.

بوزلمك bùzulmek (*aor.* بوزيلور bùzulur), *v.n.* To become contracted, to contract.

بوزمق bòzmak (*aor.* بوزار bòzar), *v.a.* To spoil; to take to pieces; to rout, defeat; to contradict (one) to a third person, to put to the blush by saying something; to deflower (a virgin); to violate, act in contrariety to, infringe; to change (money), give change (for it).

بوزه bòza, *s. t.* A kind of thick white drink made of millet fermented.

بوس būss, *s. p.* A kissing; —, *a. p.* (*in composition*), Who kisses; ا—, —et, *v.a.* To kiss; بوسى būssī, *s. p.* The act or quality of a kisser.

بوستان bòstān, *s. p.* See بستان

بوسنه Bòsna, *s. t.* Bosnia.

بوسه būsé, *s. p.* A kiss, a buss.

بوش bòsh, *s. t.* Empty; vain, useless, void of sense, meaning, or utility; idle, unemployed; loose, not tied, not tight; loosened, let go; divorced; —لاقردى, —làkirdi, Nonsense; —وقت, —wàkit, Leisure time; —بوكر, —bùghur, The part of the side of the belly just below the ribs; —بوغاز, —bòghāz, A babbler; —كزمك, —ghèzmek, *v.n.* To wander about without employment; to be without a place, out of service.

بوشاتمق bòshatmak (*aor.* بوشادر bòsha-dir), *or* بوشالتمق bòshaltmak (*aor.* بوشالدر bòshaldir), *v.a.* To empty (a

—, اوكسرك bògẖmaja-ùksuruk, *s. t.* The whooping-cough.

بوغمق bògẖmak (*aor.* بوغار bògẖar), *v.a.* To stifle, strangle, drown, suffocate; بوغلمق bògẖulmak (*aor.* بوغلور bògẖulur), *v.n.* and *p.* To be stifled, strangled, drowned, suffocated; to be ready to burst (with rage, laughter, &c.). [of hot water.

بوغو or بوغى bùgẖu, *s. t.* Steam, reek

بوق bòk, *s. t.* Excrement, dung, turd, shit; scoria of ores; anything bad or disagreeable; —, *a. t.* Bad; disagreeable; شيطان بوقى shèytān - bòku, (Devil's dung) assafœtida.

بوقاغى bùkàghi, *s. t.* Fetters, hobbles.

بوكالمق bùngàlmak (*aor.* بوكالور bùngàlir), *v.n.* To become stupified.

بوكر bùghur, *s. t.* (*in* بوش‌بوكر bòsh--bùghur, The side part of the belly just below the ribs).

بوكرتلن bùghurtlèn, *s. t.* A blackberry.

بوكرك bèghrek (bùbrek), *s. t.* A kidney. [French bean.

بوكرلجه bùghrulja, *s. t.* A small white

بوكرى bùghru, *a. t.* (*in* اكرى بوكرى èghri-bùghru), Very crooked, tortuous, devious. [thing), a twist.

بوكلم bùklum, *s. t.* A curl (in any-

بوكمك bùkmek (*aor.* بوكر bùkar), *v.a.* To twist between the fingers; to fold double; to bend.

بوكو or بوكى bùghu, *s. t.* A charm, spell, sorcery; بوكوجى bùghuju, *s. t.* A sorcerer, sorceress.

بول bòl, *a. t.* Plentiful, abundant; ample; wide, loose, in folds (clothing, &c.); —, bèvl, *s. a.* Dung; urine; بوللق bòlluk, *s. t.* Abundance, plenty; looseness (of clothes, &c.).

بولاشق bùlàshik, *a. t.* Daubed, besmeared, contaminated.

بولاشمق bùlàshmak (*aor.* بولاشور bùlàshir), *v.n.* To become irregularly spread upon in daubs (as paint, tar, mud, &c.); to pass by contagion (disease); to set (about any business); to meddle.

بولامج bùlamaj, *s. t.* Grape-juice boiled to the consistency of honey.

بولانق bùlànik, *a. t.* Turbid, not clear (water, &c.); cloudy and foggy (weather); sick, nauseated (the stomach).

بولانمق bùlànmak (*aor.* بولانور bùlànir), *v.n.* To become turbid, thick, cloudy; to become sick (the stomach).

بولدر bùldur (bìldir), *s. t.* Last year.

بولدرجين bùldurjin, *s. t.* A quail.

بولمق bùlmak (*aor.* بولر bùlur), *v.a.* To find.

بولمك bùlmek (*aor.* بولر bùlar), *v.a.* To divide, parcel out, partition off.

بولنمق bùlunmak (*aor.* بولنور bùlunur), *v.n.* To be found, to be present; —, *v. p.* To be found.

بولوط or بولوت bùlut, *s. t.* A cloud; بولوتلو bùlutlu, *a. t.* Cloudy; بولوتلنمق bùlutlanmak, *v.n.* To become cloudy.

بومبار bùmbār (*for* مومبار mūmbār), The large gut of sheep; fresh sausage made in the fresh gut.

بونجق bònjuk, *s. t.* A small shell, a bead, a bugle (with which certain ornaments are made); قاطر بونجغی kàtir-bònjughu, The small shell used as coin in some parts of Africa.

بونجه bùnja, *a. t.* (This is simply another *case* of the demonstrative pronoun بو bù), After this fashion, thus; thus long, thus much, so much, so many; بونجه‌لین *or* بونجلین bùnjaleyin, *ad. t.* Thus long.

بوی bòy, *s. t.* Length; height of stature; —, bùy, *s. p.* Smell, scent, odour; بوی بوص bòy-bòss, Stature and general appearance; بویلو bòylu, *a. t.* Having stature; tall; اوزون‌بویلو ùzun-bòylu, Tall in stature; اورته بویلو òrta-bòylu, Of a middling stature; قصه‌بویلو kìssa-bòylu, Short in stature.

بویا bòya, *s. t.* Paint; dye; اشی‌بویاسی ashi-bòyassi, Ochre; یاغلوبویا yàghlu-bòya, Oil-paint; قوندره بویاسی kùndura-bòyassi, Blacking; بویاجی bòyaji, A dyer.

بویار bòyàr, *s. t.* A Wallachian noble.

بویامق bòyamak (*aor.* بویار bòyar), *v.a.* To dye; to paint; بویاتمق bòyatmak, *v. caus.* To give to be dyed, to cause to be painted; بویانمق bòyanmak, *v. p.* To be dyed; to be painted; —, *v.n.* To take the dye.

بویله bòylé, *a. t* This kind, this sort; —, *and* بویله‌جه bòylé-jà, *ad.* Thus, so, in this manner, way, or fashion.

بوین *or* بویون bòyn *or* bòyun, *s. t.* The neck; بویون‌باغی bòyun-bàghi, A neck-tie; گناهی بویونکه ghyùnàhi-bòynunga! May the sin be on thy neck! [tree, the yoke (for oxen).

بویندروغ bòyndurugh, *s. t.* A yoke-

بوینوز bòynuz, *s. t.* A horn (of an animal); horn; کچی‌بوینوزی kèchi-bòynuzu, The fruit called the locust, a kind of sweet pod.

به bé, *ad. p.* To, for, in; —, bih, *a. p.* Good, excellent, safe, sound; —, bihi, (*mas.*) بها bihā (*fem.*) *pron. a.* (*in composition*), To *or* with him, her, it.

بها bàha (pàha), *s. p.* Price in money, money value; —, bàhā, *s. a.* Beauty; فبها fè-bàhà, Well and good! That will do very nicely! بهالو pàhalı, Dear, high-priced. [hero

بهادر bàhādir, *s. p.* A brave man, a

بهار bàhār, *s. p.* The spring; —, *s. a.* Spice; —اول èvvel—, —الك ilk—, Spring, early spring; —صوك sòng—, Autumn; بهارات bàhārāt, *s. pl. a.* Spices; بهارلو bàhārlı, *a. t.* Spiced, spicy.

بهانه bàhāné, *s. p.* A pretext; an idle excuse; a finding fault; —بولمق, —bùlmak, *v.n.* To find an excuse; to find fault (with a thing). [accusation.

بهتان bùhtān, *s. a.* Calumny, false

بهجت bèhjèt, *s. a.* Beauty and cheerful pleasing look of countenance.

بهر bèhèr (ب bè, *for* هر hèr, *each*), *ad. p.* Each; بهرینه bèhèrinė, Each, a-piece, for each one of them; بهرماه bèhèr-māh, Each month, monthly.

بهره bèhrė, *s. p.* A lot, share, portion; بهرهدار bèhrėdār, بهرهمند bèhrėmènd; بهرهور bèhrėvèr, *a. p.* Sharing, having a share.

بهشت bihìsht, *s. p.* Heaven, paradise.

بهی bèhèy! *int. t.* O! Ho! بهی اشك bèhèy-èshek, Ass that thou art! —, bèhī, *a. a.* Beautiful.

بی bī, *prep. p.* (*in composition*), Without; بیباك bī-bāk, *a. p.* Without fear, fearless.

بیابان bèyābān, *s. p.* The desert, a wilderness, the wilds.

بیات bàyat, *a. t.* Stale, not new or fresh.

بیاض bèyāz, *s. a.* Whiteness; —, *a. t.* White; —, *s. t.* A fair copy of a writing; unwritten paper; بیاض اوزرندهٔ ارادهٔ bèyaz-ùzérindė-irādė, An imperial command given *propriâ motu*, and not on any petition or ministerial report; بیاضه چکمك bèyazė-chèkmek, *v.a.* To copy out fairly.

بیاغی bàyaghi, *a. t.* Mere, sheer; common, ordinary, every-day; —, *ad. t.* Neither more nor less, simply, in good sooth.

بیان bèyān, *s. a.* A setting forth, explaining, expounding; ا—, —et, *v.a.* To set forth, declare, expound; اتی البیان ātìyyu-'l-bèyān, The following, the hereinafter mentioned.

بیت bèyt, *s. a.* A house; a couplet, a distich; بیت الله الحرام bèytu-'llāhi-'l-hàrām, (The holy house of God) the Temple of Mecca; بیت المال bèytu-'l-māl, *or* بیت مال المسلمین bèytu-māli-'l-mùsalimīn, (The house of the treasure of the Muslim community) the public treasury; بیت المالجی bèytu-'l-mālji (bèytamàljī), An officer who takes cognizance of the estates of deceased persons, or of spoils of war, assesses them for succession dues, &c.

بیتوتت bèytūtèt, *s. a.* A passing the night in any abode; ا—, —et, *v.n.* To pass the night in any abode.

بیچاره bī-chārė, *s.* and *a. p.* Poor, helpless, forlorn.

بیخ bīkh, *s. p.* A root.

بیخود bī-khòd, *a. p.* Insensible, swooned, fainted; insane, beside one's self.

بیدار bīdār, *a. p.* Awake; vigilant; —بخت, —bàkht, *a. p.* One whose good fortune is awake and active, slumbering not.

بیدق (pàytak), *s. a.* A peon, or pawn at chess.

بئر bi'r, *s. a.* A well.

بیراق bàyrak, *s. t.* A flag, banner, standard; بیراقدار bàyrakdàr, *s. p.* A standard-bearer.

بیرام bàyram, *s. p.* A holy feast, a holy day, festival; شکربیرامی shèkkėr-bàyrami, (The feast of sugar), the feast of three days next after the close of Ramazan; قربان بیرامی kùrbān-bàyrami, The

feast of sacrifice, in commemoration of Abraham's intended offering of Ishmael (according to the Kur'an), held on the tenth day of the last month of the Muslim year, Zī-'l--hijjé (the month of pilgrimage); قامش بیرامی kàmish-bàyrami, The Jewish feast of tabernacles.

بیرون bīrūn, *s. p.* The outside; —, *ad. p.* Out of; beyond.

بیز bìz, *s. t.* An awl.

بیزار bīzār, *a. p.* Tired, weary, annoyed.

بیش bīsh, *a. p.* More in number or quantity.

بیضی bèyzī, *a. a.* Egg-shaped, oval, elliptical; —, *s. t.* An oval, ellipse.

بیطار bàytār, *s. a.* A farrier, veterinary surgeon; بیطارلق bàytārlīk, *s. t.* بیطاری bàytārī, *s. p.* بیطرت bàytaret, *s. a.* The veterinary art or profession.

بیع bèy", *s. a.* A selling; بیع وشرا bèy"-u-shīrā, Buying and selling, trade.

بیعت bī"àt, *s. a.* The ceremony of swearing allegiance; —, —et, *v.n.* To declare one's self a loyal subject or vassal.

بیق bìyīk, *s. t.* The mustachio.

بیك bìng, *a. t.* A thousand, one thousand; بیكباشی bìng-bàshi, (A chiliarch, chief of a thousand), A major or *chef de bataillon* in the army; a commander in the navy.

بیكار (pùngar), *s. t.* A spring, source of water; بیكار باشی pùngar-bàshi, The head water or spring of a stream; —, bī-kyār (bèkyar), *s. p.* A bachelor.

بیگانه bīghyāné, *s. p.* A stranger.

بیلك bìlek, *s. t.* The wrist.

بیله bìlé, *ad. t.* Even; together.

بیم bīm, *s. p.* Fear.

بیمار bīmār, *a. p.* Sick, ill, diseased; بیمارخانه bīmār-khāné, *s. p.* A hospital; a mad-house.

بین bèyn, *s. a.* The interval between two things; the relation between two things; the midst of several or many things; بینلری bèynléri, Their interval *or* relation; بینلرینه bèynlérina, To their interval, between them, among them; بینلرنده bèynlérinda, In their interval, between them, among them; بینلرندن bèynlérindan, From between them, from among them; &c. &c.; —, bīn, *a. p.* (*in composition*), Who sees, perceives; دوربین dūrbīn, (Far-seeing), A telescope; خردهبین khùrda-bīn (Small-seeing) a microscope; —, bèyn, *s. t.* The brain.

بینش bīniah, *s. p.* A seeing, viewing; an old ceremony of court, a kind of levee; a kind of outer and very full robe in the old costume.

بینه bèyyiné, *s. a.* A proof, evidence, conclusive fact.

بیوت bùyūt, *s. pl. a.* (*of* بیت bèyt), [Houses.

بیورلدی bùyurùldu, *s. t.* A governor's written order.

بیورمق bùyurmak (*aor.* بیورر bùyurur),

v.n. To exercise authority, act as master, give orders; to say, to do (anything, used when speaking of a superior); نه بیوردیکز nè-bùyurdunguz, What did you say? ایچرو بیوریکز ìchèri-bùyurunguz, Pray walk in; بیورك bùyurung! I beg you! Do me the favour!

بیوك bìyuk, *a. t.* Great, large, big, vast; high in rank.

بیومك bìyumek (*aor.* بیور bìyur), *v.n.* To grow, increase in size; to grow up; to become an adult; to rise in

بیوه bīvé, *s. p.* A widow. [rank.

بیهوده bīhūdé, *a. p.* Vain, fruitless, useless; —, *ad. p.* In vain.

بیهوش bīhush, *a. p.* Senseless, swooned.

پ

پ pè *or* pā'i-fārsī. Third letter of the Turkish alphabet, having the value of *p* in English. In old manuscripts, as in many modern writings from the pens of pedantic or ignorant students of Arabic, this letter is ignored, and its place supplied by the ب, so that sometimes words written with that letter will be found ranged in the present chapter, want of space forbidding the repetition in each place. It is sometimes interchangeable with ف fè; as, فیل fīl, *or* پیل pīl. In chronograms this letter has the same numeral value with ب, and is never used in astronomical tables, or in the dates of letters, by reason that it is not of Arabic origin.

پا pā, *s. p.* A foot. (Abbreviated from پای pày, and entering into the composition of many words, sometimes in the one form, sometimes in the other).

پاپادیه pàpàdiya, *s. t.* Camomile.

پاپاس pàpass, *or* پاپاز pàpaz, *s. t.* A priest (Christian or Pagan).

پابوس pā-būss, *s. p.* Foot-kissing.

پاپوش pā-pūsh (pàbuch), *s. p.* Any covering for the feet, particularly a kind of slipper worn out of doors.

پاتردی pàtirdi, *s. t.* Noise.

پاترونه pàtrūna, *s. t.* (*Italian*), The vice-admiral, formerly entitled a Bey, now a Pasha.

پاتلامق pàtlamak (*aor.* پاتلار pàtlar), *v.n.* To crack or explode with a great noise; to burst without noise.

پاتلجان pàtlijàn, *s. t.* The egg-plant; فرنك پاتلجانی firènk-pàtlijàni, The love-apple or tomata. [pectedly.

پاتهدق pàtadak, *ad. t.* Suddenly, unex-

پاچارز pàchàriz, *s. t.* A thing likely to give trouble, as a ship coming athwart hawse.

پاچاورة pàchàvra, *s. t.* A rag, clout; یاغلو پاچاورة yàghli-pàchàvra, (A greased rag), a fire-ball thrown against ships or towns by the enemy.

پاچه pàcha, *s. p.* Sheep's trotters; trotter jelly; any dish made to imitate trotter jelly; the lower part of

the legs of trousers; the feet and leg parts of furs.

پادشاه pādishāh, *s. p.* The Sultan; an emperor; پادشاهی pādishāhī, *s. p.* The imperial dignity or function; —, *a. p.* Imperial; پادشاهانه pādishāhāné, *a. p.* Imperial.

پارچه pàrcha, *s. p.* A piece, fragment, morsel; a whole individual thing; پارچه پارچه ا pàrcha-pàrcha-et, *v.a.* To cut, pull, or knock to pieces.

پارس Paris, *s. t.* Paris.

پارلاق pàrlàk, *a. t.* Bright, shining, clear; handsome; promising, talented.

پارلامق pàrlamak (*aor.* پارلار pàrlar), *v.n.* To shine, to be bright; to break out in flame; to acquire a conspicuous station and reputation; to get in a rage.

پارمق pàrmak, *s. t.* A finger; a toe; an inch; a rail, a bar; a spoke of a wheel; a stripe (in stuffs, &c.); پارمقلق pàrmaklĭk, *s. t.* Railings; a grating, a grate; التی‌پارمق àlti-parmak, *s. t.* The tunny-fish (?); a kind of striped stuff. (See پرمق).

پاره pāré (pàra), *s. p.* A piece, fragment; a whole individual thing; money; a small coin, the fortieth of a piastre, about $\frac{1}{80}$ of a penny; اوچ‌پاره تکنه üch-pāré-tèkné, Three individual ships; پاره‌پاره pāré-pāré, *ad. p.* Piecemeal, in pieces, یکپاره yèk-pāré, *a. p.* Of one single piece; پاره‌لمك pārélémek (*aor.* پاره‌لر pārélər), *v.a.* (pàralamak, *aor.* pàralar). To cut or knock to pieces; پاره‌لنمك (pàralanmak), *v.n.* To be broken in pieces.

پازی pàzi, *s. t.* White beet, of which the leaves are used as a vegetable.

پاس pāss, *s. p.* A sentry's round, guard, watch; —, pàss, *s. t.* Rust; پاسلنمق pàsalanmak (*aor.* پاسلنور pàsalanir). —طوتمق, —tùtmak, *and* —باغلامق, —bàghlamak, *v.n.* To become rusty, to contract rust; پاسبان pāssbān, *or* پاسوان pāsswān, *s. p.* A watchman, guard, sentry.

پاش pāsh, *a. p.* (*in composition*), Which sprinkles, scatters, diffuses.

پاشا pàsha, *s. t.* The highest title in the civil or military hierarchy in Turkey. There are now many grades of pashas. 1st. The grand-vizier and those who rank with him; 2d. Those who have filled that office; 3d. Those connected by marriage with the imperial family; 4th. The general class of ministers or secretaries of state, and those to whom the rank is given; 5th. Simple mùshīrs not ministers of state; these are governors-general of large provinces, or generals commanding corps-d'armée, &c.; 6th. Vèzīrs, also governors-general; 7th. Fèrīks or lieutenants-general; 8th. Mīri-Mīrān, or civil fèrīks, governors of smaller provinces; 9th. Mīri-Lìwā, or generals of brigade; and 10th. Mīru-'l-

-Umérā, or civil liwās, governors of small provinces also. All these functionaries, and all those who have ever received the grades, retain the title of pasha for life, unless degraded for some offence. This title is sometimes given to children and young men by their family or companions. پاشا قپوسی pàsha-kàpissi, The official place of business of the government in Constantinople, and of the governor in a province. پاشالق pàshalik, *s. t.* The grade or functions of a pasha; a government held by a pasha; پاشالو pàshali, *a. t.* (Suitable for a pasha) name of a certain style of clothing.

پاك pāk, پاكیزه pākīzé, *a. p.* Clean, pure, undefiled.

پالاسطروپه pàla-strùpa, *s. t.* (*Italian*), A rope wad for a gun.

پالاسقه pàlaska, *s. t.* A soldier's carridge-box.

پالان pàlan, *s. t.* A kind of soft-cushioned saddle or pillion.

پاموق pàmuk, *s. t.* Cotton.

پانطلون pàntalòn, *s. t.* Trousers.

پای pāy, *s. p.* The foot. (This word, sometimes contracted into پا pā, enters into the composition of many words, either at the beginning or end; as, پانهادهٔ pā-nihādé, Who has placed his foot, چاریا chār-pā, Four-footed); —, pày, *s. t.* A share, part, portion; پایلاشمق pàylashmak, *v.a.* To share (anything) with others; پای بچمك pày-bichmek, *v.n.* To draw comparisons from an instance given.

پایان pāyān, *s. p.* The end, extremity, limit, term.

پایبند pāy-bènd (pàywànt), *s. p.* Ligatures with which the feet of horses are bound in stable, or at picket.

پایتخت pāyítàkht, *s. p.* (Foot of the throne) the capital city, the seat of government.

پایدار pāydār, *a. p.* Permanent, established.

پایدوس pàydoss, *s. t.* A cessation from work; —, *int. t.* All hands knock off work! —ا, —et, *v.n.* To knock off working; —, *v.a.* To cause work to be suspended.

پایمال pàymāl, *a. p.* Trodden under foot; —ا, —et, *v.a.* To tread under foot.

پایندهٔ pàyèndé, *s. p.* A prop, stay, support.

پایه pāyé, *s. p.* Footing, grade, rank, dignity; the footstool or platform of a throne; a step, a stair.

پپکی pèpèghi, *s. t.* A stammerer, stutterer; —سویلمك, —sùwèylémek, پپهلمك pèpélémek, *v.n.* To stammer, to stutter.

پخته pùkhté, *a. p.* Cooked; ripe; experienced in worldly wisdom.

پختی pùkhti, *s. p.* Jelly.

پداورهٔ pàdàvra, *s. t.* A shingle, split lath, or rough thin board.

پدر pèdər, *s. p.* A father; پدرانه pèdérāné, *a. p.* Fatherly, paternal.

پذير pézīr, *a. p.* (*in composition*), Which receives or has received.

پر pùr, *a. p.* Full; filled with, replete with; —, pèr, *s. p.* A feather.

پرازوانهٔ pìràzwànə, *s. t.* The ferrule usually placed at the bottom of sticks, scabbards, &c.

پراکندهٔ pèrakèndé, *a. p.* Scattered, dispersed, not collected together.

پران pèrān, *a. p.* Flying, which flies.

پرانغهٔ prànghə, *s. t.* The convict's chain; the galleys, the convict's punishment of imprisonment and forced labour.

پرتاب pèrtāb, پرتاو pèrtàv, *s. p.* A cast, a throw, a launch; a jump; a precipitating; a summerset.

پرتو pèrtev, *s. p.* A ray of light; —انداز, —èndāz, *a. p.* Throwing rays of light, shining, sparkling; —نوز, —sūz (pèrtevsiz), *s. p.* (Burning by rays), a lens, a burning-glass, a magnifier.

پرچم pèrchem, *s. p.* The tuft of hair left on the summit of the head in the East, when the rest of the hair is shaved off.

پرچین pèrchin, *s. p.* The clenching of a nail; —ا, —et, *v.a.* To clench (a nail).

پرخاش pùrkhāsh, *s. p.* Strife, battle, contention.

پرداخت pèrdākht (pèrdāh), *s. p.* Polish, burnish; —ا, —et, *v.a.* To polish, burnish.

پرداختهٔ pèrdākhtə, *a. p.* Worked with great pains, finished and polished off.

پرداز pèrdāz, *a. p.* (*in composition*), Who makes, works at, completes, finishes and polishes off.

پرده pèrdə, *s. p.* A curtain, a veil; a musical key; a cataract in the eye; تختهٔ پرده tàkhtə-pèrdə, *s. t.* Palings, a partition of boards; اهل پرده èhli-pèrdə, A chaste, modest, honest woman; پرده نشین pèrdə-nishīn, *a.p.* Who sits behind a curtain; پرده دار pèrdə-dār, *s. p.* The keeper of the curtain, the waiter at the door, who lifts the curtain for those who enter, and refuses admittance to improper people.

پرست pèrèst, *s. p.* (*in composition*), A worshipper, adorer.

پرستار pèrestar, *s. p.* A servant.

پرستش pèrestish, *s. p.* Worship, adoration.

پرسش pùrsish, *s. p.* An asking, inquiry.

پرکار pèrghyār (pèrghəl), *s. p.* A pair of compasses.

پرلانتی pìrlànti, *s. t.* A brilliant.

پرمق pàrmak, *s. t.* (See پارمق), —باش bàsh—, The thumb; ایاق باش پرمغی àyak-bàsh-pàrmaghi, The great toe; شهادت پرمغی shàhādet-pàrmaghi, The fore-finger; اورته پرمق òrtə-pàrmak, The middle finger; یوزك پرمغی yùzuk-pàrmaghi, The fourth finger; سرچه پرمغی sèrchə-pàrmaghi, The little finger.

پرمقلق pàrmaklik, *s. t.* Railings, railbanisters, a grating.

پرنده pèrendə, *a. p.* Flying, which flies:

s. p. A summerset; پرندهباز pèrèndé-bāz, *s. p.* A thrower of summersets in the air. [sion.

پروا pĕrvā, *s. p.* Fear, fright, apprehen-

پرواز pèrwāz, *s. p.* A raised border or cornice; the act of flying, flight by wing; —, *a. p.* (*in composition*), Which flies, soars.

پروانه pèrwānĕ, *s. p.* A moth, night moth which flies round lights; the fly-wheel of a machine.

پروردگار pèrvèrdighyār, *s. p.* God the nourisher.

پروردهٔ pèrvèrdĕ, *a. p.* Nourished, cherished, brought up, educated.

پرورش pèrvèrish, *s. p.* Care, the care bestowed in feeding, protecting, and teaching one's children or dependants, kind care.

پرهیز pèrhīz, *s. p.* Regimen, diet; a Christian fast; abstaining, abstinence; —ا, —et, *v.n.* To abstain; to keep a regimen, be careful what we eat; —طوتمق, —tùtmak, *v.n.* To keep a fast (as Greeks and Catholics do); —کار, —kyār, *s. p.* One who abstains.

پری pèri, *s. p.* A fairy.

پریشان pèrishān, *a. p.* In disorder; in ruin; پریشانلق pèrishānlĭk, *s. t.* پریشانی pèrishānī, *s. p.* پریشانیت pèrishānlyyet, *s. a.* Disorderedness; ruin. [a bawd.

پزونك pèzéwènk, *s. t.* A pimp, a pander,

پژمردهٔ pèzhmùrda, *a. p.* Shabby, in sad plight, old and faded.

پژوهٔ pùzhūh (pù-zhūh), *a. p.* (*in composition*), Who diligently seeks after.

پس pèss, *c. p.* Then, after that, after which, moreover; —, *s. p.* The hind, or after part; the bass of music; —, *ad. p.* Behind; after; —, pìss, *a. t.* Dirty, filthy, unclean. [bass in music.

پست pèsst, *a. p.* Low; —, (pèss), The

پستان pìsstān, *s. p.* A teat, pap, dug.

پسقپوس pìsskaposs, *s. t.* (*Greek*), A bishop.

پسند pèssènd, *a. p.* (*in composition*), Approving; approved; خودپسند khòd-pèssènd, *a. p.* Self-approving, vain; عوام‌پسند "àwāmm-pèssènd, Approved by the common people, popular.

پسندیدهٔ pèssendīdĕ, *a. p.* Approved, liked.

پسی pìssi, *s. t.* A sole or dab (flat-fish).

پسین pèssīn, *a. p.* The hindermost, the last.

پشت pùsht, *s. p.* The back; پشت پای pùshti-pāy, The sole of the foot; پشت پای‌زن pùshti-pāy-zèn, *a. p.* Who walks or runs (striking the soles of his feet on the ground).

پشتمال pùshtmāl (pèshtamāl), *s. p.* A coarse large towel and an apron.

پشکین pìshkin, *a. t.* Crisp, well baked (bread); thoroughly baked (bricks, &c.); ripe and well hardened (reeds used in writing, &c.); well broken into business, thoroughly acquainted with the roughs of life and service (man).

پشم pèshm, *s. p.* Wool; down.

پشمك pìshmek (*aor.* پشر pìshar), *v.n.* To cook, be cooked (whether baked, roasted, or boiled, &c.); to become properly ripened, hardened, or prepared; to become thoroughly acquainted with the roughs and requirements of life and service.

پشورمك pìshirmek (*aor.* پشورر pìshirir), *v.a.* To cook, to prepare by cooking; to boil, to roast, to stew, to bake; to harden, make hardy in matters of life and service.

پشیمان pèshīmān (pìshman), *a.p.* Sorry, regretting an action or omission; —او, —òl, *v.n.* To repent, be sorry, regret.

پصدرمه pàssdirma, *s. t.* Jerked beef, hung beef, ham, bacon, dry, salt, smoked, &c.

پصطال pàstal, *s. t.* A whole piece of broad-cloth.

پطریق pàtrik, *s. t.* (*Greek*), A patriarch (title of the spiritual chiefs of the several Christian nationalities subject to the Sultan).

پف pùf, *s. p.* A puff of breath; پفکردهٔ pùf-kèrdé, *a. p.* Blown out.

پك pèk, *a. t.* Hard; —, *ad. t.* Very.

پکسمات pèksémāt (pèksémèt), *s. t.* Bread, twice baked, or biscuit for provisions.

پکشمك pèkishmek, (*aor.* پکشور pèkishir), *v.n.* To become hard, to harden.

پلاز pàlaz, *s. t.* A goaling, a duckling; a young pigeon.

پلاسقه pàlasska, *s. t.* A cartridge-box.

پلامار pàlamar, *s. t.* A hawser or stream cable.

پلامود pàlamud, *s. t.* An acorn; acorn [husks, vallonea.

پلامید pàlamīd, *s. t.* A kind of very large mackerel.

پلاو pilaw, *s. p.* Rice prepared by boiling, with the addition of flesh or scalded butter or oil; زردهٔ—, —zèrdé (yellow pilaw), The same with saffron and sugar or honey added.

پلتك pèltek, *s. t.* A stutterer, stammerer.

پلتهٔ pèltè, *s. t.* A kind of jelly of wheat sweetened with honey.

پلج pìlij, *s. t.* A chick, chicken.

پلاسقه pàlasska, *s. t.* A soldier's cartridge-box.

پلنقه (pàlangha), *s. t.* A small fort or stockade; a tackle or double pulley.

پلنك pèlenk, *s. p.* A leopard or panther.

پلین pèlin, *s. t.* Absinthe, wormwood.

پناه pènàh, *s. p.* An asylum, refuge.

پنایر pànàyir, *s. t.* (*Greek*), A country fair.

پنبهٔ pènbé, *s. p.* Cotton; —, *a. t.* Rose-colour, light-pink.

پنتالومبه pàntalòmba, *s. t.* Gamboge.

پنتی pìnti, *a. t.* Dirty, ragged, and miserable-looking; miserly.

پنج pènj, *a. p.* Five; پنجم pènjum, and پنجمین pènjumīn, *a. p.* The fifth; پنجاه pènjāh, *a. p.* Fifty.

پنجار pànjar, *s. t.* Beet-root.

پنجرهٔ pènjéré, *s. t.* A window.

پنجشنبه pènjshènbih (pèrshembé), *s. p.* Thursday.

to a slave, given to the first purchaser by Government when the duty is paid, and passed on to each successive owner.

پنچه pènchė́, *s. p.* The hand of man, or foot of birds or beasts, viewed as an instrument of prehension; a kind of official signature for ministers of state or governors, something like the *tughra* of the Sultan. [tion.

پند pènd, *s. p.* Counsel, advice, admoni-

پنهان pìnhān, *a. p.* Hidden, concealed,

پنیر pènir, *s. p.* Cheese. [secret.

پو pū, *s. p.* A running about; —, *a. p.* (*in composition*), Who runs about.

پوته pùtė́, *s. p.* A crucible.

پوجه pòj*a*, *s. t.* (*Italian*), An easing of the helm, a bearing up; |—, —et, *v.n.* To ease the helm; to bear up.

پود pūd, *s. p.* The woof or weft in cloth, the thread *which goes to and fro* with the shuttle. [weather.

پوس pūss, *s. t.* Fogginess, thickness of

پوست pòst, *s. p.* The fell or furry skin of an animal, tanned or not; the same tanned and used as a cushion to sit on; a special seat; a seat of office, an office under Government.

پوستکی pòstéki, *s. p.* A sheepskin, tanned or not.

پوسته pòst*a*, *s. t.* (*Italian*), The post for letters; a watch or relay of workmen. [cloak.

پوستین pòstīn, *s. p.* A fur or sheepskin

پوسکورمك pùskyurmek (*aor.* پوسکورر pùskyurur), *v.a.* To blow (water) out of the mouth in a fine shower.

پوسکی pùskyu, *iterative of* اسکی èski, *a. t.* اسکی‌پوسکی èski-pùskyu, Rags and tatters.

پوش pūsh, *a. p.* (*in composition*), Who wears, clothes himself with; which clothes. [concealed, kept secret.

پوشیده pūshīdė́, *a. p.* Covered, hidden,

پوصله pùsl*a*, *s. t.* A short note or letter; a short account or bill; a mariner's compass. [ambuscade.

پوصو *or* پوصی pùssu, *s. t.* An ambush,

پوطور pòtur, *s. t.* A kind of trousers, full to the knee, but fitting tight below with hooks and eyes, and garters above the calf of the leg.

پوغاچه pògh*a*ch*a*, *s. t.* A kind of pastry like pie-crust. [pillows.

پوفله pùfl*a*, *s. t.* The down used in

پول pùl, *s. p.* A bridge; a small piece of money, or money in general; a spangle; a fish-scale; a thin disc of ivory or bone placed over a seal in wax to preserve the impression; a wafer.

پولاد pūlād, *s. p.* An imaginary metal, after the nature of our word *adamant*, the characteristic of which is hardness.

پولیچه pòlich*a*, *s. t.* (*Italian*), A bill of exchange.

پوی pūy. The same with پو pū; پویان pūyān, *a. p.* Who runs to and fro.

پویراز pòyraz, *s. t.* (*Greek boreas*), The north-east wind or quarter.

پهلو pèhlu, *s. p.* The side of the body.

پهلوان pèhluwan, *s. p.* A wrestler.

پهن pèhn, *and* پهنا pèhnā, *s. p.* Width; —, —, *a. p.* Wide.

پی pèy (*for* پای pay), *s. p.* A foot; a step; —, *s. t.* Earnest-money; پیاپی pèyā-pèy, *and* پیدرپی pèy-dar-pèy, *ad. p.* By degrees, by instalments; successively; continuously.

پیادهٔ piyādé, *s. p.* A man on foot; a boat built for only one pair of oars; infantry. [or bowl.

پیاله piyālé, *s. p.* A drinking-cup, glass,

پیام pèyām, *s. p.* A message; پیامبر pèyambèr, پیامرس pèyamrèss, A messenger.

پیانقو piyànko, *s. t.* A lottery, a raffle.

پیچ pich, *s. t.* A bastard; a sucker from the root of a plant; —, pīch, *s. p.* A twisting, convulsion, contortion; پیچاپیچ pīchāpīch, *a. p.* Twisted fold on fold.

پیچیدهٔ pīchīdé, *a. p.* Twisted, contorted.

پیدا pèydā, *a. p.* Existing, forthcoming, present, visible; ا—, —et, *v.a.* To find, to manage and have in one's possession, to get; او—, —òl, *v.n.* To spring up, come, come into existence, become visible or present.

پیدهٔ pīdé, *s. t.* A flat, thin cake of bread, something like a muffin.

پیر pīr, *s. p.* An old man; the patron saint or superior of any order or guild.

پیرا pīrā, *a. p.* (*in composition*), Who adorns, decks out.

پیراستهٔ pīrāstá, *a. p.* Adorned, decked out. [inclosure or environs of a place.

پیرامن pīrāmèn, *s. p.* The circuit or

پیرایش pīrāyish, پیرایهٔ pīrāyé, *s. p.* An ornament, adornment. [panion.

پیرو pèy-rèv, *s. p.* A follower; a com-

پیرهٔ pīré, *s. t.* A flea; —زن, —zèn, *s. p.* An old woman.

پیش pīsh, *s. p.* The front, fore part of anything, the space in front of anything.

پیشانی pīshāni, *s. p.* The forehead.

پیشتخته pīsh-tàkhta (pèsh—), *s. p.* The counter of a shop, shop-board.

پیشرو pīsh-rèv (pèsh—), *s. p.* A guide, forerunner; grape-shot.

پیشگاه pīsh-ghyāh, *s. p.* The space in front of anything.

پیشکش pīsh-kèsh (pèsh—), *s. p.* A gift offered to a superior as homage.

پیشگیر pīsh-ghīr (pèshkir), *s. p.* A napkin for use at table.

پیشنهاد pīsh-nihād, *s. p.* A model, thing placed to be copied or followed.

پیشوا pīsh-vā, *s. p.* A leader.

پیشهٔ pīshé, *s. p.* An art, trade, occupation, profession, calling.

پیشین pīshīn (pèshin), *a. p.* Foremost; former; foregoing; old, antique, ancient; ready (money); —, *ad. t.* Before proceeding further in the matter; —, *s. t.* Ready money.

پیغام pèyghām, پیغم pèyghm, پیام pèyām, *s. p.* A message; پیغامبر pèyghāmbèr, پیغمبر pèyghmbèr, پیامبر pèyāmbèr, *s. p.* A messenger, bearer

of a message; a prophet, bearer of God's message to man.

پیغوله pèyghūlé, *s. p.* A corner; a retired nook or spot; any narrow, retired place.

پیك pèyk, *s. p.* A valet, footman, footmessenger; a satellite.

پیکار pèykyār, *s. p.* Battle, fight, combat, action; —, pìngàr (pùnàr), *s. t.* A spring, fountain.

پیکر pèykĭr, *s. p.* The face, countenance.

پیل pīl (*for* فیل fīl), *s. p.* An elephant.

پیما pèymā, *a. p.* (*in composition*), Who measures; who paces, paces over.

پیمان pèymān, *s. p.* A promise, undertaking, treaty, agreement.

پیوست pèyvèsst, *a. p.* (*in composition*), Reaching, touching, joining, attaining.

پیوسته pèyvèsstĕ, *a. p.* Reaching, touching, joining, attaining; —, *ad. t.* Always, continually, without interruption.

پیوند pèyvènd, *s. p.* See پایبند; (*also, in composition*), *a. p.* Reaching, touching, joining.

ت

ت *or* ĭ tĕ *or* tă. Fourth letter of the Turkish alphabet, having the value of *t* in English. At the end of many words and roots, this letter is changed, both in writing and pronouncing, into د dăl, having the value of our *d*. Compared with the letter ط tŏ, which is also an equivalent to our *t*, the ت tĕ is a soft consonant, and is followed *in preference* by soft vowels in words of Turkish origin, though in this respect there are but too many exceptions in practice. In chronograms and astronomical tables, this letter has the numerical value of 400, but is not used in the dates of letters. In the Arabic asseveration تالله tà-'llāhĭ (By God!), it is a preposition, which is used in no other case, and the asseveration is generally placed third in the series of corroborative import والله wà-'llāhĭ, بالله bĭ-'llāhi, تالله tà-'llāhi, the most solemn form of asseveration employed. In the case of verbs of Turkish origin, the roots of which, being of more than one syllable, end in a vowel, or in one of the letters ر rĕ *or* ل làm quiescent, their causatives are formed by adding to the root this letter ت in the quiescent form also, instead of the usual causative increment در dir. Ex. سويلمك sùwèylĕmek, To say, سويلتمك sùwèylĕtmek, To cause to say; اوكسرمك ùksurmek, To cough, اوكسرتمك ùksurtmek, To cause to cough; قصالمق kĭssalmak, To become shorter, قصالتمق kĭssaltmak, To shorten. At the end of many Arabic nouns this letter is interchangeable with the ĕ vowel, the word being sometimes written with the one letter, sometimes with the other. When the form ĭ is used (at

the end of Arabic feminine nouns only) it is read either as tin or tan. (See تنوین).

تا tā, *s. a.* Name of the letter ت; —, *s. p.* (*in composition*), Fold (in number), as یکتا yèk-tā, Onefold, single; دوتا dū-tā, Twofold, double, &c.; —, *ad. p.* Even as far, even until you arrive (at such a place or time).

تاب tāb, *s. p.* Strength, power, might; power of resistance; a twisting, contortion, writhing; brightness; splendour; heat; burning, ardour; the required degree of temper, hardness, softness, lustre, &c., in any manufactured article; —, *a. p.* (*in composition*), Which illumines; which warms or burns.

تابان tābān, *a. p.* Shining, bright, brilliant.

تابع tābi", *a. a.* Subject, under subjection; following, depending upon.

تابوت tābūt (tàbut), *s. a.* A bier or coffin; the ark.

تابه tābé (tàwa), *s. p.* A frying-pan.

تأبید tè'bīd, *s. a.* A causing to endure, a causing to be everlasting; |—, —et, *v.a.* To cause to endure; to make everlasting.

تاتار tàtar, *s. t.* A courier; a Tartar; تاتارجق tàtarjāk, *s. t. dim.* A little insect that gets under people's skin and causes itching.

تأثر tè'àssur, *s. a.* A being affected, [grieved, vexed.

تأثیر tè'sīr, *s. a.* An affecting, producing an effect; an effect; |—, —et, *v.n.* To produce an effect.

تاج tāj (tàj), *s. a.* A crown; a sort of turban worn by some dervishes.

تاجر tājir, *s. a.* A merchant.

تأخر tà'àkhkhur, *s. a.* A being too late or too slow.

تأخیر tà'khīr, *s. a.* A causing to be late or slow; a delaying, deferring; a putting after; |—, —et, *v.a.* To delay, defer; to put after.

تأدیب tè'dīb, *s. a.* Correctional punishment; |—, —et, *v.a.* To punish correctionally.

تأدیه tè'diyyé, *s. a.* A paying, payment; |—, —et, *v.a.* To pay (debts).

تار tār, *s. p.* A thread, string, yarn, wire; the warp of woven textures, or threads stretched lengthwise ready to receive the woof; —, *a. p.* Dark, sombre, obscure; تارعنکبوت —, tārī-"ànkébūt, A spider's web, cobweb; تارمار tār-mār, *or* تاروmار tār-u-mār, *a. p.* Scattered, dispersed, disordered, in shreds.

تاراج tārāj, *s. p.* Pillage, plunder, rapine.

تارةً tārétan, *ad. a.* Once, one time, now (and then).

تاریخ tārīkh, *s. a.* The date of an event or letter, including the year, month and day; the date of an event or year only; an era; a style of computing dates; a history, annals, chronicles; a chronogram, or piece of literary composition of one or more words, so arranged and chosen that the numeric value of each letter contained therein,

when added into one sum, shall represent the date of the year in which any specific event occurred; sometimes the letters with dots, and sometimes those without dots, are alone taken into the computation, leaving out the values of the others; تاريخ هجرى tārīkhi-hìjrī, The year of the Hejira, the emigration, or, as commonly called, Flight of Muhammed; تاريخ رومى tārīkhi-rūmī, The Roman, *i.e.* Greek, or Old Style; الافرانغه تاريخى àlafràngha-tārīkhi, The Frank, *i.e.* European, or New Style.

تاريك tārīk, *a. p.* Dark, sombre, obscure.

تاز tāz, *a. p.* (*in composition*), Who runs, rushes.

تازه tāzé, *a. p.* Fresh, new, young; تازه لمك tāzélémek, *v.a.* To make fresh again; to refill (a pipe).

تازى tàzi, *s. t.* A greyhound; —, tāzī, *a. p.* Arabian.

تازيانه tāziyāné, *s. p.* A whip.

تأسف tè''èssuf, *s. a.* Regret, sorrow; |—, —et, *v.n.* To regret, be sorry.

تاسه (tàssa), *s. p.* Grief, sorrow, care, disquietude; تاسه لنمق tàssalanmak, *v.n.* To become sorrowful, to entertain grief.

تأسيس tè'sīss, *s. a.* A founding, placing on a firm basis; |—, —et, *v.a.* To found; to base.

تاقمق tàkmak (*aor.* تاقار tàkar), *v.a.* To stick or fasten (anything on to another; to put on (any ornament); تاقلمق tàkılmak (*aor.* تاكلور tàkılır), *v. p.* To be stuck, fastened, or put on; —, *v.n.* To tease, worry, meddle with, make game of, skylark with (a person); to attach one's self to, stick to as a burr; تاقنمق tàkınmak (*aor.* تاقنور tàkınır), *v.a.* To put on one's self; — اغرينى àghirini—, *v.n.* To put on a formal demeanour.

تأكيد te''kīd, *s. a.* A strengthening, confirming; repeating, making peremptory; |—, —et, *v.a.* To strengthen, confirm, consolidate; to repeat, to make peremptory.

تالان tālān, *s. p.* Plunder, pillage, rapine.

تاليقه tàlika, *s. t.* A light four-wheeled Turkish carriage.

تالى tālī, *s. a.* A consequent.

تأليف te'līf, *s. a.* The writing a book; a book; |—, —et, *v.a.* To write, compose, compile; تأليفات te'līfāt, *s. pl. a.* Books, works.

تام tàmm, *a. a.* Complete, perfect, finished, entire; چرخ —, —(chàrk), *s. t.* A patent lathe with improvements. [weighing and consideration.

تأمل te'èmmul, *s. a.* A deliberate

تأمين te'mīn, *s. a.* The giving a feeling of confidence and security; |—, —et, *v.a.* To impart full confidence.

تأنى te'ènni, *s. a.* A slowness in commencing or in carrying on work, arising from care or caution.

تأنيث te'nīss, *s. p.* The giving a feminine form to a word; |—, —et, *v.a.* To put into the feminine form.

تأنيس tè'nīss, *s. a.* A rendering familiar, tame, domesticated.

تاو tàw, *s. t.* A proper degree of hardness, or other requisite quality, in manufactures; the proper degree of heat in a furnace; تاولنمق tàwlanmak, *v.n.* To grow fat, get into condition (animals); تاو ويرمك tàv-vèrmek, *v.a.* To give the proper degree of hardness, &c.; to anneal glass.

تأويل tè'vīl, *s. a.* The putting a peculiar meaning or construction on words, explaining differently; ا—, —et, *v.a.* To explain in a peculiar manner.

تأهل tè'èhhul, *s. a.* The taking a wife; ا—, —et, *v.n.* To take a wife, become a married man, to marry.

تائب tā'ib, One who repents, vows to forsake sin.

تأييد tè'yīd, *s. a.* A giving strength, strengthening, supporting, backing; ا—, —et, *v.a.* To give strength, support, back.

تب tèb, *s. p.* Fever, burning heat.

تبار tèbār, *s. a.* Ruin, destruction, perdition; —, *s. p.* Family, race, stock, lineage.

تباشير tèbāshīr, *s. pl. a.* (*of* تبشير tèbshīr), Happy tidings; the cheering signs of approaching dawn; —, *s. t.* Chalk.

تباعد tèbā"ud, *s. a.* A going to a distance; a being at a distance; ا—, —et, *v.n.* To go away, go to a distance.

تباه tèbāh, *a. p.* Spoilt, ruined, destroyed.

تباين tèbāyun, *s. a.* A being separate, distinct from one another.

تبت Tībbèt, *s. t.* Thibet.

تبجيل tèbjīl, *s. a.* A rendering illustrious or noble; an honouring; treating with great respect.

تبخير tèbkhīr, *s. a.* A fumigating; ا—, —et, *v.a.* To fumigate with incense.

تبدل tèbèddul, *s. a.* A change of any kind; ا—, —et, *v.n.* To change, become altered or replaced; تبدلات tèbèddulāt, *s. pl. a.* Changes in office.

تبر tèber, *s. p.* A battle-axe; —, *s. t.* A tuberose; تبردار tèberdār, *s. p.* A battle-axe man; a kind of royal bodyguardsman.

تبرع tèbèrru", *s. a.* An act of donation, or of attaching something to any property in mortmain, without an intention of claiming payment for it. تبرعاًللوقف tèbèrru"an-li-'l-wàkf, *ad. a.* As a voluntary free service done to the property in mortmain.

تبرك tèbèrruk, *s. a.* Accounting or receiving, or doing anything as sacred, holy, or likely to draw down blessings; تبركاً tèbèrrukan, *ad. a.* As a sacred, or holy act, as a blessing or as a means of blessing. [cold.

تبريد tèbrīd, *s. a.* A making cool or

تبريك tèbrīk, *s. a.* A congratulating; congratulation, felicitation; ا—, —et, *v.n.* To congratulate.

تبريه tèbrìyyé (for تبرئه tèbri'é), *s. a.* A freeing, making free or exempt; تبريهٔ ذمت tèbrìyyè'i-zìmmèt, *s. a.* A freeing from any charge or imputation.

تبسم tèbèssum, *s. a.* A smiling; a smile; ا—, —et, *v.n.* To smile.

تبشير tèbshīr, *s. a.* A giving good news; ا—, —et, *v.a.* To communicate (good news to a person); تبشيرنامه tèbshīr--namé, *s. p.* A letter of good news.

تبصبص tèbàssbùss, *s. a.* Insinuating, flattering words and actions.

تبعيت tèb''ìyyèt *or* tèbà''ìyyèt, *s. a.* The being, *or* the becoming a subject.

تبعيد tèb''īd, *s. a.* A removing (anything) to a distance; ا—, —et, *v.a.* To remove (anything) to a distance.

تبليغ tèblīgh, *s. a.* The causing (a thing) to reach or attain; the communication (of intelligence); ا—, —et, *v.a.* To communicate (a message or intelligence to a person); to cause (a thing) to reach or attain.

تبول tèbèvvul, *s. a.* The act of easing nature by passing urine or fæces; ا—, —et, *v.n.* To ease nature, to make water or go to stool.

تبويب tèbvīb, *s. a.* Arranging by chapters; ا—, —et, *v.a.* To arrange in chapters.

تبيان tìbyān, *s. a.* A manifesting, exposition, declaration.

تبين tébèyyun, *s. a.* A becoming manifest; ا—, —et, *v.n.* To appear, to become manifest.

تبييض tèbyīz, *s. a.* A copying out fairly; a fair copy; ا—, —et, *v.a.* To copy fairly.

تپسی tèpsi, *s. t.* A tray, salver, waiter.

تپمك tèpmek (*aor.* تپر tèpər), *v.a.* and *n.* To kick; —كيرو ghèri—, *v.n.* To return (a disease, fever, &c.)

تپنمك tèpinmek (*aor.* تپنور tèpinir), *v.n.* To stamp with the feet as children in a rage; to jump about in an agitated manner.

تتبع tètebbu'', *s. a.* A studying diligently; ا—, —et, *v.a.* To study diligently (books).

تترمك tìtrémek (*aor.* تترر tìtrər *or* tìtirir), *v.n.* To shiver and shake, to quake.

تتك tètik, *a. t.* Quick, sharp, wide-awake; nice, delicate, requiring to be managed with great care; —, *s. t.* The trigger of a gun or pistol; the notches in the tumbler of a gun-lock; —اوسـت ùsst—, The last notch which makes the hammer ready for firing; —الت àlt—, The first notch, at which the trigger will not pull; اوسـت تتكه المق ùsst-tètighé-àlmak, *v.a.* To cock a gun full cock; الت تتكه المق àlt-tètighé-àlmak, *v.a.* To half-cock a gun from the hammer being down; الت تتكه اندرمك àlt-tètighé-èndirmek, *v.a.* To half-cock a gun from full-cock; —دورمق, — dùrmak, *v.n.* To be on one's guard, to keep one's eyes well open, to be vigilant.

تتمه tètìmmé, *s. a.* Any necessary appendage to a thing without which it is not complete; a complement, supplement, appendix. [—et, *v.a.* To complete.

تتميم tètmīm, *s. a.* A completing; |—,

تتويج tètvīj, *s. a.* A crowning; a coronation; |—, —et, *v.a.* To crown with a crown. [please.

تتيز tìtiz, *a. t.* Peevish, cross, difficult to

تثبيت tèsbīt, *s. a.* A rendering firm, fixed, stable.

تثليث tèsalīss, *s. a.* A doing anything in threes; a tripling; a dividing into three equal parts; a boiling down to one-third; an avowal of belief in the Trinity; |—, —et, *v.a.* To triple; to divide into three equal parts; زاويه—tèsalīssi-zāvìyyé, The tri-section of an angle.

تثنيه tèsnìyyé, *s. a.* The dual form of nouns, pronouns, and verbs.

تجار tùjjār, *s. pl. a.* (*of* تاجر tājir), Merchants; (*as a Turkish singular*), a merchant.

تجارت tìjāret, *s. a.* Commerce, trade; ناظری—, tìjāret-nāziri, *s. t.* The minister of commerce.

تجاسر tèjāssur, *s. a.* A daring, hardihood; |—, —et, *v.n.* To dare, have the hardihood. [ness.

تجانس tèjānùss, *s. a.* Homogeneous-

تجاوز tèjāvuz, *s. a.* A passing beyond a limit in space, time, number, &c.; being transitive (*a verb*), governing; an offensive act, an infringement; |—, —et, *v.n.* To pass beyond; to infringe; to invade; to govern (*a verb*).

تجاوزی tèjāvuzī, *a. a.* Offensive (treaty); وتدافعی—, —vè-tèdāfu"ī, Offensive and defensive.

تجاهل tèjāhul, *s.a.* A feigning ignorance; |—, —et, *v.a.* To feign ignorance of.

تجبر tèjèbbur, *s. a.* Pride, haughtiness.

تجدد tèjèddud, *s. a.* A becoming new. a being renewed.

تجديد tèjdīd, *s. a.* A renewing, renewal; |—, —et, *v.a.* To renew.

تجربه tèjribé, *s. a.* An experiment, trial; |—, —et, *v.a.* To try.

تجريد tèjrīd, *s. a.* Asceticism.

تجريم tèjrīm, *s. a.* The condemning to pay a fine; |—, —et, *v.a.* To condemn to pay a fine.

تجسس tèjèssuss, *s. a.* Diligent search by examination and inquiry; |—, —et, *v.a.* To inquire into, search into.

تجسم tèjèssum, *s. a.* A taking a solid form; appearing a solid body; |—, —et, *v.n.* To take a bodily form; appear a solid body.

تجلی tèjèlli, *s. a.* A being manifested in full glory; lot, fate, luck, fortune.

تجليد tèjlīd, *s. a.* The binding up, or causing to be bound up, of a book; |—, —et, *v.a.* To bind (a book); to cause (a book) to be bound.

تجمع tèjèmmu", *s. a.* A congregating, assembling together.

تجمل tèjèmmul, *s. a.* Any handsome or

pleasant incidental thing; تجملات tèjèmmulāt, *s. pl.* Embellishing accessories.

تجنن tèjènnun, *s. a.* A going mad, a being possessed; |—, —et, *v.n.* To go mad.

تجنيس tèjnīss, *s. a.* A figure of speech [like a trope.

تجويز tèjvīz, *s. a.* A granting permission; |—, —et, *v.a.* To permit, authorise.

تجهيز tèjhīz, *s. a.* A fitting out; |—, —et, *v.a.* To fit out; equip; rig.

تحاشى tàhāshi, *s. a.* A withdrawing, an abstaining from; |—, —et, *v.n.* To keep one's self clear of, to avoid.

تحاف tùhāf, *a. t.* Funny, curious.

تحت tàht, *s. a.* The under or lower part of a thing; the space beneath it; —, tàhta, *pr. a.* (*in composition*), Under, beneath.

تحتانى tàhtānī, *a. a.* (A letter) which has its dot or dots beneath it; the ground or basement (story of a house).

تحجر tàhàjjur, *s. a.* A being changed into stone.

تحدث tàhàdduss, *s. a.* An arising, springing into existence (events); |—, —et, *v.n.* To arise, spring into being, happen in consequence of something else.

تحديد tàhdīd, *s. a.* The assigning limits; |—, —et, *v.a.* To assign limits (either by description, by maps, or on the spot).

تحرى tàhàrri, *s. a.* Inquest, search, examination; |—, —et, *v.a.* To search, examine, inquire into.

تحرير tàhrīr, *s. a.* A writing; an enrolling, enlisting; an enregistering; |—, —et, *v.a.* To write; to enrol, enlist; to register; تحريرات tàhrīrāt, *s. pl.* Despatches, official letters; (*as Turkish singular*) a despatch; تحريراً tàhrīran, *ad. a.* In writing, by letter.

تحريض tàhrīz, *s. a.* An exciting, encouraging; |—, —et, *v.a.* To excite, encourage.

تحريف tàhrīf, *s. a.* A changing the sense of any writing by slight literal or verbal alterations; a tampering with writings; an anagram; |—, —et, *v.a.* To tamper with writings, and alter the sense by making literal or verbal changes.

تحريك tàhrīk, *s. a.* A setting in motion; an exciting, instigating; |—, —et, *v.a.* To set in motion; to excite, instigate.

تحسر tàhàssur, *s. a.* A longing and pining after an absent object of affection.

تحسين tàhsīn, *s. a.* An approving, esteeming a thing to be worthy of approval; |—, —et, *v.a.* To approve.

تحصن tàhàssun, *s. a.* A shutting one's self up in a stronghold; |—, —et, *v.n.* To shut one's self up in any strong place.

تحصيل tàhsīl, *s. a.* A gathering (things) into one's own possession; acquisition; collecting (dues, &c.); study, acquisition of learning; |—, —et, *v.a.* To acquire; to collect; to study;

تحصيلدار tàhsīldār, *s. p.* A collector.

تحفه tùhfé (*pl.* تحف tùhàf), *s. a.* Any elegant thing fit for a present.

تحفظ tàhàffuz, *s. a.* A guarding one's self, preserving one's self (from contagion, &c.); —خانه, —khāné, A place of quarantine, a lazaretto.

تحقق tàhàkkuk, *s. a.* A turning out to be true; |—, —et, *v.n.* To turn out true.

تحقير tàhkīr, *s. a.* A treating with contempt and insult; |—, —et, *v.a.* To contemn and insult.

تحقيق tàhkīk, *s. a.* An ascertaining; |—, —et, *v.a.* To ascertain; تحقيقًا tàhkīkan, *ad. a.* (To know) for certain, of a certainty.

تحكم tàhàkkyum, *s. a.* An excessive or unwarrantable assumption of authority.

تحمل tàhàmmul, *s. a.* A power or act of bearing, supporting; patience, longanimity; |—, —et, *v.n.* To bear, support; to be patient in enduring.

تحميل tàhmīl, *s. a.* A placing (a load) on anything; |—, —et, *v.a.* To place (a load) on or in anything.

تحول tàhàvvul, *s. a.* A changing, being changed from one state to another.

تحويل tàhvīl, *s. a.* The changing (anything) from one state to another; a passage from sign to sign of the zodiac; a cheque or promissory note; |—, —et, *v.a.* To change, to reduce from state to state; —, *v.n.* To pass from sign to sign of the zodiac.

تحير tàhàyyur, *s. a.* A being astonished, bewildered.

تحيه tàhìyyé, *s. a.* A salutation, a [greeting.

تخت tàkht, *s. p.* A throne; —روان, tàkhti-rèwān, *s. p.* A palanquin carried between two mules on poles, one leading, the other following; پای تخت or پایتخت pāyi-tàkht, *s. p.* (The foot of the throne) the capital city of a state.

تخته tàkhta, *s. p.* A plank, board; a board used for any special purpose; a sheet (of metal, &c.); half the quantity of fur required for a robe; —, *s. t.* Made of boards; جدول تختهسی jèdvel-tàkhtassi, A flat ruler for drawing lines; ربع تخته rùb"u-tàkhta, A small astronomical quadrant of wood, with lines and circles on either side, and a plummet, used for taking the sun and computing time; تخته پوش tàkhta-pòsh, A kind of flooring fixed above the roof of a house, and used for drying linen and for taking the air; تخته بتی tàkhta-bìti, A bug; تخته پردهٔ tàkhta-pèrdé, Palings; تخته بولمه tàkhta-bàlmé, A partition of planks.

تخديش tàkhdīsh, *s. a.* A grating, scratching, excoriating; |—, —et, *v.a.* To grate, graze, scratch, excoriate.

تخريب tàkhrīb, *s. a.* A laying waste, desolating; |—, —et, *v.a.* To lay waste, to desolate, waste, destroy.

تخصيص tàkhsīss, *s. a.* A making or being made special to anything; |—

—et, *v.a.* To make (anything) special to a purpose; to consecrate, assign; to designate, determine, name, appoint, point out; بالتخصيص bi-'t-tàkhsīss, بتخصيص bi-tàkhsīss, *ad. a.* Specially; تخصيصات tàkhsīssāt, *s. pl.* Funds of government assigned to special purposes.

تخفيف tàkhfīf, *s. a.* A making light or lighter, a lightening in weight; a soft mode of sounding a letter in pronunciation ا—, —et, *v.a.* To lighten, make lighter in weight or severity.

تخلف tàkhàlluf, *s. a.* A getting out of agreement, differing, varying; ا—, —et, *v.n.* To differ, vary, change.

تخليص tàkhlīss, *s. a.* A making, or being made, free and exempt from any impurity, ill, or defect); ا—, —et, *v.a.* To free (from impurity, ill, or defect). [adulterating.

تخليط tàkhlīt, *s. a.* A mixing or adding;

تخليف tàkhlīf, *s. a.* A making (some one) successor to another.

تخلية tàkhlìyyé, *s. a.* An emptying, evacuation; ا—, —et, *v.a.* To empty,

تخم tòkhm, *s. p.* Seed. [to evacuate.

تخمير tàkhmīr, *s. a.* A causing (wine, &c.) to ferment; a compounding of the dough or materials of any object.

تخمين tàkhmīn, *s. a.* A guess, approximation; ا—, —et, *v.a.* To guess approximately (number or value); تخمينا tàkhmīna, *ad. a.* About, approximately.

تخويف tàkhwīf, *s. a.* A frightening; ا—, —et, *v.a.* To frighten.

تخيل tàkhàyyul, *s. a.* An imagining, forming an idea; imagination; ا—, —et, *v.a.* To imagine, to conceive in idea.

تداخل tèdākhul, *s. a.* Action of interpenetration; a getting into arrears (pay, salary, &c.); تداخله بنمك tèdākhula-bìnmek, *v.n.* To get into arrears (payments) so that the payment of one term is not made before the next is due or overdue.

تدارك tèdāruk (tèdārik), *s. a.* A procuring anything wanted; ا—, —et, *v.n.* To procure (anything wanted); تدارکات tèdārikyāt, *s. pl. a.* Preparation and laying in of various necessaries; تدارکاتنی کورمك tèdārikyātini-ghyùrmek, *v.n.* To make one's preparations; تدارکلو tèdārikli, *a. t.* In a state of preparedness with respect to necessaries; تدارکلو بولنمق tèdārikli-bùlunmak, *v.n.* To be prepared with what is required.

تدافع tèdāfu'', *s. a.* Defence; تدافعی tèdāfu''ī, *a. a.* Defensive; تجاوزی و تدافعی tèjāvuzī-vè-tèdāfu''ī, Offensive and defensive.

تداول tèdāvul, *s. a.* A passing current from hand to hand (money or books); ا—, —et, *v.n.* To pass current, be in common use.

تداوى tèdāvi, *s. a.* The treatment of disease with medicine.

تدبير tèdbīr, *s. a.* Any measure, plan, or design, adopted after mature deliberation, for the accomplishment of an object; the ruling, governing or ordaining, business by fit measures; ا—, —et, *v.a.* To conceive or lay down a plan of action; —ملك, tèdbīri-milk, The art of governing, political economy, politics; تقدير تدبيرى بوزار tàkdīr-tèdbīri-bòzar, The Divine decree (often) sets at nought the designs of man.

تدريج tèdrīj, *s. a.* Progress by successive steps; تدريجى tèdrījī, *a. a.* Progressive and successive; على التدريج "àlé-'t-tèdrīj, Little by little, by degrees.

تدريس tèdrīss, *s. a.* A giving lessons [or lectures.

تدقيق tèdkīk, *s. a.* Very minute inquiry; ا—, —et, *v.a.* To inquire into.

تدمير tèdmīr, *s. a.* A ruining, destroying, destruction.

تدوين tèdvin, *s. a.* A collecting into a volume; ا—, —et, *v.a.* To collect into a volume (an author's works).

تدهين tèdhīn, *s. a.* An anointing, oiling; ا—, —et, *v.a.* To oil, anoint.

تذكار tèzkyār, *s. a.* A recalling to memory by name.

تذكر tèzèkkyur, *s. a.* A talking (any matter) over; the private study of any subject explained in public lecture.

تذكرة tèzkéré, *s. a.* A note, missive, billet; a memoir; a passport, permit, pass; تذكرەجى tèzkéréji, *s. t.* A functionary of the Ottoman Government (or rather two, one being called بيوك تذكرەجى biyuk-tèzkéréji, and the other كچوك تذكرەجى kùchuk-tèzkéréji).

تذكير tèzkīr, *s. a.* A mentioning by name; a calling to memory; a putting into the masculine form; ا—, —et, *v.a.* To mention, to call to memory.

تذلل tèzèllul, *s. a.* A becoming abased, abject.

تذليل tèzlīl, *s. a.* An abasing, making abject; ا—, —et, To abase, make abject.

تذهيب tèzhīb, *s. a.* A gilding; ا—, —et, *v.a.* To gild with gold.

تذييل tèzyīl, *s. a.* The adding a supplement or appendix.

تر tèr, *s. t.* Sweat, transudation; —, *a. p.* Fresh; —, Comparative affix of Persian adjectives, answering to our English syllable *er* in similar use; as بد bèd, *bad*, بدتر bèdtèr (*badder*) *worse*; تروتازه tèr-u-tāzé, Fresh and young; quite fresh; اياق‌ترى àyak-tèri (Foot-sweat), a doctor's or foot-messenger's fee for coming.

ترآب tùrāb, *s. a.* Earth.

تراتور *or* تراطور tèrātòr, *s. a.* A condiment of nuts pounded with garlic, oil, and curdled milk, esteemed to be cooling.

تراخى tèrākhī, *s. a.* A want of zeal, neglect.

ترازو tèrāzi, *s. p.* A balance, pair of scales; ترازونك كوزى tèrāzining-ghyùzu, One pan, scale, or side of

a balance; صو ترازوسی sū-tèrāzissi, *s. t.* A device in hydraulics for carrying water across a valley without losing the level, and so as to allow the easy escape of air from the pipes: it consists in a small tower with a small reservoir at top, the pipes being led up one side to the reservoir, and down the other from it.

تراش tìrāsh (trȧsh) *a. p.* (*in composition*), Which shaves; —, *s. p.* The state of hair or beard which requires shaving; ا—, —et, *v.a.* To shave (another's head or beard); to cut or shave away a little of any substance; او—, —ol, To shave one's self; to be shaved by another; تراشم کلدی tràshim-ghèldi, I require shaving; قلمتراش kàlem--trȧsh, A pen-knife (*Turkish*).

تراضی tèrāzī, *s. a.* Mutual satisfaction.

ترافع tèrāfu", *s. a.* A mutual appealing to a tribunal.

تراکم tèrākyum, *s. a.* A becoming collected in heaps; ا—, —et, *v.n.* To become collected in great quantities.

تربزه tìrèbézé, *s. t.* (*Greek*), A table.

ترانه tèrāné, *s. p.* Melody, symphony.

تراویح tèrāvīh, *s. pl. a.* (*sing.* not used), The long prayers or litanies peculiar to the nights of Ramazan; the literal meaning is *recreations*.

تربه tùrbé, *s. a.* (*Originally* one portion of earth, *then* a grave), A mausoleum or chapel built over a tomb; تربه‌دار tùrbédār, A keeper of a tùrbé.

تربیه tèrbìyyé, تربیت tèrbìyyèt, *s. a.* The doing something to a thing in order to improve its quality; education; sauce for meats; preparation for stuffs; good and polite manners; punishment; ا—, —et, *v.a.* To educate; to punish; to prepare or ameliorate by any special treatment; تربیه‌سنی ویرمك tèrbìyyéssini - vèrmek, *v.n.* To punish.

تربیع tèrbī", *s. a.* A squaring; ا—, —et, *v.a.* To square; دائره—, tèrbī"i-da'iré, The squaring of the circle; تربیعی tèrbī"ī, Square (measurement).

ترتب tèrèttub, *s. a.* A taking form, proceeding, resulting, coming into being; ا—, —et, *v.n.* To take form and being, to proceed, result.

ترتیب tèrtīb, *s. a.* An arranging; arrangement; order; a set, series; a row, line; a system, method; a disposition, plan of action; a prescription, recipe; ا—, —et, *v.a.* To arrange, dispose; to prescribe.

ترجمان tèrjumān, *a. a.* An interpreter; افندی—, —èfèndi, *and* دیوان—, دمایون tèrjumāni-dīwāni-hùmāyūn, The Chief Interpreter of the Ottoman Government; سفارت ترجمانی sèfāret-tèrjumāni, An interpreter to an embassy.

ترجمه tèrjumé, *s. a.* A translating, an interpreting; translation; interpretation; a translation; ا—, —et, *v.a.* To translate; to interpret.

ترجی tèréjji, *s. a.* Hope, expectation.

ترجیح tèrjīh, *s. a.* A preferring; |—, —et, *v.a.* To prefer.

ترحم tèràhhum, *s. a.* Commiseration, compassion, pity.

ترحیب tèrhīb, *s. a.* A giving the salutation مرحبا mèrhabā! May you be prosperous! [dry curds.

ترخانهٔ tàrkhānė́, *s. t.* A preparation of

ترخون tàrkhòn, *s. t.* Tarragon (herb).

ترخیص tèrkhīss, *s. a.* A granting permission; |—, —et, *v.a.* To give permission.

تردد tèrèddud, *s. a.* A going to and fro; a vacillation in purpose, hesitation.

تردیف tèrdīf, *s. a.* A sending (anyone) as companion to another, or as an escort; |—, —et, *v.a.* To send (anyone) as a companion or escort (to another).

تزلیل tèrzīl, *s. a.* A humbling, humiliating, mortifying; |—, —et, *v.a.* To humble, humiliate, mortify.

ترزی tèrzi, *s. t.* A tailor.

ترس tèrss, *s. t.* The reverse or wrong side or way of anything; dung, excrement; —, *a. t.* Cross, peevish, ill-tempered, obstinate; contrary; ترسلمك tèrsslémek, *v.a.* To scold severely; —, tùrss, *s. a.* A shield, buckler; —, tèress, *s. t.* A cuckold.

ترسانهٔ tèrsānė́, *s. t.* (*Italian, darsena*, an inner harbour), Dockyard.

ترش tùrsh, *a. p.* Sour; ترشرو tùrsh-rū, *p.* Sour-faced.

ترشح tèrèshshuh, *s. a.* A percolation, exudation.

ترشهٔ tìrshé, *s. t.* Parchment; —, *a. t.* Of a very light bluish-green colour.

ترشی tùrshu, *s. t.* Pickles in vinegar or with leaven. [or clamping together.

ترصیص tèrsīss, *s. a.* A firmly joining

ترصیع tèrsi", *s. a.* An adorning with precious stones.

ترضیهٔ tàrzìyyė́, *s. a.* A giving satisfaction or begging pardon.

ترغیب tèrghīb, *s. a.* The making (anyone) desirous; |—, —et, *v.a.* To make desirous, excite to emulation.

ترفندهٔ tùrfàndė, *s. t.* The first of the season of any fruits or vegetables.

ترفیع tèrfi", *s. a.* An elevating, raising on high; |—, —et, *v.a.* To raise, elevate. [others) ease and prosperity.

ترفیه tèrfīh, *s. a.* The procuring (for

ترقب tèrèkkub, *s. a.* A waiting in expectation.

ترقی tèrèkki, *s. a.* An increasing in quantity or in dignity; —بولمق, —bùlmak, *v.n.* To increase, be increased, be raised.

ترقیم tèrkīm, *s. a.* A writing down; |—, —et, *v.a.* To write, pen down.

ترقین tèrkīn, *s. a.* A running the pen through, an effacing, defacing; |—, —et, *v.a.* To run the pen through, efface, blot out.

ترك tèrk, *s. a.* A leaving, abandoning, quitting, forsaking knowingly and intentionally; —, tùrk, *s. t.* An Asiatic

provincial Turk; a rustic, clod-hopper; ا—, tèrk-et, *v.a.* To leave, abandon, quit, forsake; ترکجه tùrkja, *s. t.* The Turkish language.

ترکمن Tùrkmèn, *s.* and *a. t.* Turcoman; ترکمن ولایتی Tùrkmèn-vìlāyèti, *s. t.* Turcomania.

ترکه tèrikĕ (tèrékĕ), *s. a.* The estate or movable effects of a deceased person.

ترکی tùrkyu, *s. t.* A song; —, tùrkī, *a. a.* Turkish.

ترکیب tèrkīb, *s. a.* A compounding, composing; a composition; ا—, —et, *v.a.* To compound; to compose; ترکیبی tèrkībī, *a. a.* Appertaining to composition; composite; وصف‌ترکیبی wàssfi-tèrkībī, A composite qualificative epithet, as بادبانکشا bādbān-kyùshā, Sail-opening, which spreads its sails.

ترلك tèrlik, *s. t.* House slippers of cloth or leather.

ترلمك tèrlémek (*aor.* ترلر tèrlɛr), *v.a.* and *n.* To sweat; to perspire.

ترمیم tèrmīm, *s. a.* A repairing, patching; ا—, —et, *v.a.* To repair, patch up.

ترنج tùrunj, *s. a.* The bitter or Seville orange; ترنجی tùrunjī, *a. p.* Of the reddish colour peculiar to the Seville orange.

ترنکت trìnkèt, *s. t.* (*Italian*), The fore-sail; ترنکتین trìnkétīn, The fore-stay-sail.

ترنم tèrènnum, *s. a.* Any melodious and continued sound, as chanting, warbling, humming, praying, or reading.

ترویج tèrvīj, *s. a.* A giving currency and briskness to markets or business; ا—, —et, *v.a.* To promote, advance, assist, make brisk (commerce or business).

ترە tèré, *s. t.* Cress; صوترەسی sŭ-tèréssi, Water-cresses; ترەیاغی téré-yàghi, Fresh butter.

ترهات tùrréhāt, *s. pl. a.* Nonsense, vain words.

ترهیب tèrhīb, *s. a.* A frightening, terrifying; ا—, —et, *v.a.* To terrify, frighten.

تریاق tìryāk, *s. a.* A kind of electuary, theriaca, of various kinds, one of which is eaten with opium, and hence opium-eaters are called تریاقی tìryākī (tìrìaki), A theriaca-man.

ترید tìrid, *s. t.* A dish of bread stewed with gravy or broth.

تزاید tèzāyud, *s. a.* An increasing, becoming augmented; augmentation.

تزك tèzek, *s. t.* Dung in cakes and dried as fuel.

تزکیه tèzkìyyĕ, *s. a.* A man's character as known by inquiry; an inquiring about a person's character; a giving of a tenth of one's possessions as alms, and so rendering the rest blessed.

تزلزل tèzèlzul, *s. a.* The shaking of an earthquake.

تزوج tèzèvvuj, *s. a.* The taking a wife to one's self; ا—, —et, *v.a.* To marry, to take as a wife, to espouse.

تزویج tèzvīj, *s. a.* A causing to marry, a giving in marriage; ا—, —et, *v.a.* To procure a wife for a man, or a husband for a wife, and cause them to marry.

تزویر tèzvīr, *s. a.* Any fraudulent act or assertion.

تزیین tèzyīn, *s. a.* An ornamenting; ـ|ـ, —et, *v.a.* To beautify, adorn, ornament.

تسالیا Tèssàlia, *s. t.* Thessaly.

تساوی tèssāvi, *s. a.* A being mutually equal; تساوی لیل ونهار tèssāviyi-lèyl-u--nəhār, The equinox.

تسبیح tèssbīh, *s. a.* A rosary of beads; a litany of praises said by tale, for which the beads are used as counters; بوجکی —, —bùjègki, The wire-worm (?).

تسبیل tèssbīl, *s. a.* A consecrating (anything) to pious or charitable uses.

تستر tèssèttur, *s. a.* A covering or hiding one's self behind a vail.

تستی tèssti, *s. t.* A jug, a pitcher.

تستیر tèsstīr, *s. a.* A covering (anything), hiding it; ـ|ـ, —et, *v.a.* To hide, cover.

تسجیل tèssjīl, *s. a.* An enregistering in the public records of a court.

تسخیر tèsskhīr, *s. a.* A subjugation, conquest; ـ|ـ, —et, *v.a.* To conquer, take, subjugate, subdue.

تسخین tèsskhīn, *s. a.* A making warm; ـ|ـ, —et, *v.a.* To warm, to heat.

تسطیر tèsstīr (tìss—), *s. a.* A writing down line by line; ـ|ـ, —et, *v.a.* To write.

تسع tùss", *s. a.* A ninth; —tìss", *and* تسعة tìss"a, *a. a.* Nine; تسعون tìss--"ūn, *and* تسعین tìss"īn, *a. a.* Ninety.

تسکین tèsskīn, *s. a.* A quieting, calming, appeasing; ـ|ـ, —et, *v.a.* To calm.

تسلسل tèsslsul, *s. a.* A concatenation; a passing by pedigree; a series of promotions when one high office is vacated.

تسلط tèsslùt, *s. a.* An assumption of sovereign power; an arbitrary assumption of power and authority; a vexatious exercise of power or physical force.

تسلم tèssèllum, *s. a.* A receiving possession or into charge when another delivers (anything) over.

تسلی tèssèlli, تسلیت tèsslìyèt, *and* تسلیة tèsslìyyé, *s. a.* Consolation; تسلی ویرمك tèssèlli-vèrmek, *and* تسلیت ایتمك tèsslìyèt-etmek, *v.a.* To console; تسلی بولمق tèssèlli-bùlmak, *v.n.* To find consolation.

تسلیم tèsslīm, *s. a.* A salutation; a giving up; a delivery; a conceding a point in reasoning, submitting; ـ|ـ, —et, *v.a.* To give up, deliver over; —ـ|ـاو, —ùl, *v.n.* To give one's self up.

تسمیة tèssmìyyé, *s. a.* A naming; a name; ـ|ـ, —et, *v.a.* To name, call.

تسوید tèssvīd, *s. a.* A foul copy of a letter.

تسویه tèssvìyyé, *s. a.* An arranging, setting straight, putting to rights; a smoothing, rendering even and regular; ـ|ـ, —et, *v.a.* To arrange, put to rights; to smooth, make even, straight, and regular.

تسهيل tèsshīl, *s. a.* A facilitating; ا—, —et, *v.a.* To facilitate, make easy.

تسيار tèssyār, *s. a.* A sending, forwarding; ا—, —et, *v.a.* To send, forward.

تسيب tèssèyyub, *s. a.* A neglecting important affairs, either through sloth, indifference, or the pursuit of pleasure.

تسيير tèssyīr, *s. a.* A sending, forwarding; ا—, —et, *v.a.* To send, to forward.

تشبث tèshèbbuss, *s. a.* A setting about, a taking in hand; ا—, —et, *v.n.* To take in hand; to set about, to begin; to apply one's self to.

تشبيه tèshbīh, *s. a.* A comparing or likening (one thing or another), a comparison; ا—, —et, *v.a.* To compare, to liken.

تشتت tèshèttut, *s. a.* A being dispersed, scattered, separated.

تشخيص tèshkhīss, *s. a.* A distinguishing individually, making out, recognising, seeing, perceiving; ا—, —et, *v.a.* To distinguish, make out, recognise.

تشديد tèshdīd, *s. a.* A making strong, severe, or violent; the pronunciation of a letter twice following, as with our *d* in *mid-day*, or as *l* in *full lips*; the name of the orthographical mark ـّـ, used to denote this mode of pronunciation by being placed over the reduplicated letter.

[illegible]cting, anatomizing; anatomy; a skeleton, or anatomical drawing or preparation; ا—, —et, *v.a.* To dissect, anatomize; علم تشريح 'ilmi-tèshrīh, The science of anatomy.

تشريف tèshrīf, *s. a.* A making honourable, rendering noble, conferring honour; ا—, —et, *v.a.* To make honourable, confer honour, render noble; to do the honour of visiting; تشريفات tèshrīfāt, *s. pl. a.* Court ceremonies, with the order of precedence; تشريفاتجى tèshrīfātji, *s. t.* The Master of Ceremonies to the Ottoman Court; خارجيه تشريفاتجيسى khārijiyyé-téshrīfātjissi, The Master of Ceremonies for the Foreign Department; تشريفساز tèshrīfsāz, *a. p.* Who confers honour.

تشريك tèshrīk, *s. a.* The making (one) a partner or associate (with another); ا—, —et, *v.a.* To associate, make a partner.

تشرين tèshrīn, *s. a.* Name of two Syro-Roman months, corresponding with October and November; one is distinguished as تشرين اول tèshrīni-èvvèl, The first Teshrin; the other as تشرين ثانى tèshrīni-sānī, The second Teshrin.

تشكر tèshèkkyur, *s. a.* A feeling thankful; a giving thanks; thanks; ا—, —et, *v.n.* To be thankful; to express gratitude.

تشكى tèshèkki, *s. a.* A complaining;

ا—, —et, *v.n.* To complain, make complaint.

تشكيل tèshkīl, *s. a.* A giving form and shape, a shaping, forming; ا—, —et, *v.a.* To shape, to form.

تشمير tèshmīr, *s. a.* A tucking up (skirts or sleeves) in order to work; ا—, —et, *v.a.* To tuck up (skirts or sleeves).

تشنه tìshné, *a. p.* Thirsty, athirst; تشنكى tìshnéghī, *s. p.* Thirst.

تشويش tèshvīsh, *s. a.* A confusing, putting in confusion.

تشويق tèshvīk, *s. a.* A stimulating, exciting, stirring up, urging on; ا—, —et, *v.a.* To stimulate, excite, stir up, urge on (to action).

تشهير tèshhīr, *s. a.* A making publicly known; an exposing (a false witness, &c.) to public ignominy by parading through the streets.

تشييد tèshyīd, *s. a.* A building, constructing; ا—, —et, *v.a.* To found, build, construct.

تشييع tèshyī", *s. a.* The accompanying a person a short distance on his road when he sets out.

تصادف tèsaādduf, *s. a.* An accidental or undesigned meeting; chance; ا—, —et, *v.n.* To meet accidentally; to happen, to chance.

تصادم tèsaādum, *s. a.* The shock of two bodies against each other.

تصارلمق tìssarlamak (*aor.* تصارلر tìssarlar), *v.a.* To arrange (any scheme) in one's mind.

تصحيح tìsshīh (ss-h), *s. a.* A correcting, rectifying; ا—, —et, *v.a.* To correct, to rectify; تصحيح مزاجا tìsshīhi-mìzāj-et, *v.n.* To regain one's health. [alms.

تصدق tìssaàdduk, *s. a.* The giving of

تصدى tìssaàddī, *s. a.* A setting about (any work): ا—, —et, *v.n.* To set about.

تصدير tìssdīr, *s. a.* A causing to emanate.

تصديع tìssdī", *s. a.* The giving a headache; plaguing, importuning; ا—, —et, *v.a.* To give the headache; to plague, annoy, importune.

تصديق tìssdīk, *s. a.* A confirming, corroborating, affirming; ا—, —et, *v.a.* To confirm, corroborate, affirm; to ratify (a treaty); تصديقنامه tìssdīk-nāmé, *s. p.* The ratifications (of a treaty).

تصرف tìssàrruf, *s. a.* The possession, disposal, or using of anything; the using economy, in endeavouring to curtail expense; the having carnal connexion (with a woman) viewed as an exercise of physical power.

تصريح tìssarīh, *s. a.* An explicit declaration; ا—, —et, *v.a.* To express, declare explicitly.

تصفيه tìssaflyyé, *s. a.* A purifying, clarifying, cleansing; ا—, —et, *v.a.* To purify, clarify, cleanse.

تصليت tìssallyyèt, *s. a.* A benediction (on Muhammed, by saying صلى الله عليه sàllà-'llāhu-"àlèyh! May God be propitious unto him!)

تصمة tàssma, *s. t.* A strap or latchet.

تصميم tàssmīm, *s. a.* An intending, a resolving; intention, resolution; ا—, —et, *v.a.* To intend, resolve.

تصنيف tàssnīf, *s. a.* A compiling, composing, writing (a book); a book, work, compilation, composition; ا—, —et, *v.a.* To write, compose.

تصور tàssàvvur, *s. a.* The forming an idea, picturing to one's self; ا—, —et, *v.a.* To form an idea of, picture to one's self.

تصوف tàssàvvuf, *s. a.* Mystical philosophy.

تصويب tàssvīb, *s. a.* An approving, approbation; ا—, —et, *v.a.* To approve.

تصوير tàssvīr, *s. a.* A drawing, designing, painting; a picture; a statue; a portrait.

تضرع tàzàrru", *s. a.* A humbling one's self; humility.

تضعيف tàz"īf, *s. a.* A doubling in number or quantity; ا—, —et, *v.a.* To double.

تضمين tàzmīn, *s. a.* A making reparation for injury, repaying damages; ا—, —et, *v.a.* To make reparation, indemnify; تضمينات tàzmīnāt, *s. pl.* Damages, indemnity.

تضييع tàzyī", *s. a.* A wasting; ا—, —et, *v.a.* To waste, lose, throw away.

تضييق tàzyīk, *s. a.* A pressing, squeezing; an importuning; a using gentle violence; a pressing sorely, a driving to extremities; ا—, —et, *v.a.* To press.

تطاول tètāvul, *s. a.* Rapacity, oppression.

تطبيق tàtbīk, *s. a.* The applying (one thing to another) so as to touch and fit, or to see whether it accords, either physically or morally; ا—, —et, *v.a.* To apply; to compare; —مهرى, —mùhuru, *s. t.* An impression of a seal left with an agent or banker for comparison in case of doubt of forgery.

تطليق tàtlīk, *s. a.* A repudiating, divorcing a wife; ا—, —et, *v.a.* To divorce, put away, repudiate (a wife).

تطويل tàtvīl, *s. a.* Prolixity of discourse.

تطهير tàthīr, *s. a.* A cleansing, cleaning; ا—, —et, *v.a.* To cleanse, clean.

تطييب tàtyīb, *s. a.* A making pleased and happy; ا—, —et, *v.a.* To make pleased and happy.

تظلم tàzàllum, *s. a.* A plaint against oppression; —حال, tàzàllumu-hāl-et, *v.n.* To complain of one's oppressed condition.

تعاقب tà"ākŭb, *s. a.* A following in succession; ا—, —et, *v.n.* To follow (one another) in succession.

تعالى tà"ālà, *int. t.* May (His name) be glorified! حق تعالى Hàkk-tà"ālà! (God) the Truth, may His name be glorified! This is as common a designation of God as when we say *Our heavenly Father.*

تعب tà"b, *s. a.* Fatigue, trouble.

تعبير tà"bīr, *s. a.* A naming, calling; an explaining; a word, an expression; ا—, —et, *v.a.* To apply (a name to a thing); to explain (a dream).

تعجب tà"àjjub, *s. a.* A being surprised; astonished; \—, —et, *v.n.* To be astonished, surprised; to wonder.

تعجيز tà"jīz, *s. a.* A teasing, annoying; \—, —et, *v.a.* To tease, annoy, worry.

تعجيل tà"jīl, *s. a.* A hurrying, hastening; \—, —et, *v.a.* To expedite, hasten.

تعداد tà"dād, *s. a.* A counting; \—, —et, *v.a.* To count.

تعدى tà"àddi, *s. a.* An injuring, vexing, oppressing.

تعديل tà"dīl, *s. a.* A changing slightly, a modifying; \—, —et, *v.a.* To modify.

تعرض tà"àrruz, *s. a.* A meddling without a right, an injuring; \—, —et, *v.n.* To meddle with wrongfully, to offer injury. [a reproaching.

تعريض tà"rīz, *s. a.* A finding fault with,

تعريف tà"rīf, *s. a.* An explaining; a describing; description; \—, —et, *v.a.* To describe; to explain; حرف تعريف hàrfi-tà"rīf, *and* لام تعريف lāmi-tà"rīf, The Arabic definite article ال

تعزير tà"zīr, *s. a.* A reprimanding; a legal punishment of less than eighty stripes; \—, —et, *v.a.* To reprimand; to punish legally with less than eighty stripes.

تعزيه tà"zìyyé, *s. a.* An expression of condolence; a letter of condolence.

تعسف tà"àssuf, *s. a.* Violent tyranny and oppression.

تعشق tà"àshshuk, *s. a.* A falling in love; \—, —et, *v.n.* To fall in love (with).

تعشير tà"ahīr, *s. a.* A collecting of tithes; \—, —et, *v.a.* To tithe.

تعصب tà"àssub, *s. a.* Bigotry, fanaticism, a being bigoted; \—, —et, *v.n.* To be a bigot. [sing (juice).

تعصير tà"sīr, *s. a.* A pressing, expres-

تعطف tà"àttuf, *s. a.* Condescending kindness.

تعطيل tà"tīl, *s. a.* A causing (any thing or body) to remain idle or unemployed: a remaining, being caused to remain idle; a holiday; \—, —et, *v.a.* To stop from work, hinder, cause to remain inactive. [ness.

تعظم tà"àzzum, *s. a.* Pride, false great-

تعظيم tà"zīm, *s. a.* A respecting, revering, treating with consideration and honour; a deeming and treating as important; \—, —et, *v.a.* To honour, respect, revere, venerate; to treat with great consideration; to deem and treat as important, to give importance to.

تعفن tà"àffun, *s. a.* A stink of putrefaction; \—, —et, *v.n.* To stink.

تعقل tà"àkkul, *s. a.* A finding out (a method) by thought; \—, —et, *v.a.* To find out by thinking, to think of.

تعقيب tà"kīb, *s. a.* A following, pursuing; \—, —et, *v.a.* To pursue, follow.

تعلق tà"àlluk, *s. a.* A being attached to, or depending on (anything), being related to, in relations with, having anything to do with; \—, —et, *v.n.* To become attached to, affixed to; to

regard, become dependent on, or connected with; تعلقات tà"àllukāt, *s. pl. a.* Things or persons dependent on, or connected with.

تعلل tà"àllul, *s. a.* A delaying under various pretences, or an alleging pretexts so as to avoid or delay doing something. [or science).

تعلم tà"àllum, *s. a.* A learning (any art

تعليق tà"līk, *s. a.* A suspending, hanging up (anything); the making (anything) dependent (on another); a fixing (the eye on anything); the Persian mode of writing the Arabic character; ا—, —et, *v.a.* To hang up, suspend; to fix (the eye on anything); to give (a thing) some relation (to some other).

تعليم tà"līm, *s. a.* A teaching, instructing, exercising; practice, exercise; military exercise, drill; a specimen copy of scholar's writing; ا—, —et, *v.a.* To teach, instruct; ايتدرمك—, —ètdirmek, *v.n.* To cause one to practice or do exercise; تعليمات tà"līmāt, *s. pl. a.* Instructions; تعليمجى tà"līmji, *s. t.* A military instructor.

تعمير tà"mīr, *s. a.* A repairing, mending; reparation; ا—, —et, *v.a.* To repair, mend.

تعميم tà"mīm, *s. a.* A making general or common; ا—, —et, *v.a.* To make general.

تعهد tà"àhhud, *s. a.* An undertaking to perform, rendering the performance (of something) obligatory to one's self; ا—, —et, *v.n.* To undertake, to make one's self responsible for (the performance of something).

تعيش tà"àyyush, *s. a.* A maintaining one's self, living, maintenance; ا—, —et, *v.n.* To live, maintain one's self.

تعين tà"àyyun, *s. a.* A becoming conspicuous, remarkable.

تعييب tà"yīb, *s. a.* A reproaching, finding fault with, blaming, shaming; ا—, —et, *v.a.* To reproach, blame, shame.

تعيين tà"yīn, *s. a.* A pointing out, designating to the eye; a naming, appointing; a fixing, allotting, allowing; a ration; ا—, —et, *v.a.* To point out, designate; to name, appoint; to fix, allot, allow; تعيينات tà"yīnāt, *s. pl. a.* Rations of all kinds.

تغلغه tùghulgha, *s. t.* A helmet.

تغليط tàghlīt, *s. a.* A leading into error, causing to make a mistake; ا—, —et, *v.a.* To mislead. [warbling.

تغنى tàghànni, *s. a.* A singing, chanting,

تغير tàghàyyur, *s. a.* An undergoing change, becoming changed; ا—, —et, *v.n.* To change, become different.

تغيير tàghyīr, *s. a.* A changing, altering; ا—, —et, *v.a.* To change, to alter, make different.

تفاخر tèfākhur, *s. a.* An ostentatious boasting of talents or superiority over others (usual, and considered quite proper among poets).

تفاضل tèfâzul, *s. a.* A superiority (in number or quantity) over another; a remainder, a difference; علم تمامی وتفاضلی 'ilmi-tàmâmi-vè-tèfâzulî, The integral and differential calculus.

تفأل tèfe'ul. (See تفؤل, the correct orthography).

تفاوت tèfâvut, *s. a.* A surpassing another; the surplus, remainder, difference.

تفتك tîftik, *s. t.* The wool of Angora [goats.

تفتيح tèftîh, *s. a.* An opening, causing to open; a breaking the wind off the stomach, causing eructation.

تفتيش tèftîsh, *s. a.* A diligent searching and examining; ا—, —et, *v.a.* To search and examine.

تفحص tèfâhhuss, *s. a.* Inquiry, investigation; تفتيش و تفحص ا tèftîsh-u-tèfâhhuss-et, *v.a.* To investigate, inquire into.

تفخيم tèfkhîm, *s. a.* An honouring; a giving honour to; ا—, —et, *v.a.* To honour, to give honour to.

تفرج tèferruj, *s. a.* The taking a walk or ride for recreation.

تفرد tèferrud, *s. a.* A separating one's self; an acting rebelliously.

تفرس tèferruss, *s. a.* A judging sagaciously from physiognomy or appearance.

تفرقه tèfrika, *s. a.* Separation, separateness, dispersion.

تفريح tèfrîh, *s. a.* A cheering, exhilarating; ا—, —et, *v.a.* To cheer, to make glad.

تفريط tèfrît, *s. a.* A doing less than necessary; —و افراط ifrât-u—, Exaggeration and shortcoming, the doing more than necessary and the doing less.

تفريق tèfrîk, *s. a.* A separating, dividing; a distinguishing; ا—, —et, *v.a.* To separate, divide, put asunder; to distinguish, make out.

تفسير tèfsîr, *s. a.* A commenting on the Kur'an word by word; a commentary on the Kur'an.

تفصيل tàfsîl, *s. a.* A going into details; ا—, —et, *v.a.* To detail; تفصيلاً tàfsîlan, *ad. a.* In detail; تفصيلات tàfsîlât, *s. pl. a.* Details.

تفقد tèfàkkud, *s. a.* An inquiring after an absent person.

تفكر tèfèkkyur, *s. a.* A thinking, pondering, turning over in one's mind; ا—, —et, *v.n.* To think, to ponder.

تفنك tûfènk (tûfèk), *s. t.* A gun (not a cannon), musket, fowling-piece, rifle, carbine; طولدرمق—, —dòldurmâk *v.n.* To load a gun; اتمق—, —âtmâk, *v.n.* To fire off a gun; او تفنكی av-tûfèngi, A fowling-piece; جفته تفنك chiftè-tûfèk, A double-barrelled gun; ششخانه‌لو تفنك shèsh-khânéli-tûfèk (*or* ششخانه shèsh-khâné *simply*), A rifle; اتلو تفنكی âtli-tûfèngi, A carbine; فتيللو تفنك fitilli-tûfèk, A match-lock; چاقمقلو تفنك chakmakli-tûfèk, A flint musket, &c.; اجزالو تفنك èjzâli-tûfèk, A percus-

sion gun; تیمورک —, —dèmiri, A gun-barrel; قوندﺍغی —, —kùndàghi, A gunstock; چاقمغی —, —chàkmaghi, A gunlock; چبوغی —, —chìbughu, A ramrod; تفنکجی tùfèkji, *s. t.* A musketeer; an infantry soldier; a soldier on police duty; a kind of irregular police soldier; a kind of rural police soldier; a marine (*called also more especially* بحریه تفنگجیسی bàhrìyyé-tùfèkjìssi, *a naval musketeer*); a gunsmith.

تفوق tèfèvvuk, *s. a.* Superiority over another.

تفؤل tèfè''ul, *s. a.* The drawing an augury; an appeal to the *sortes Virgilianæ*; ا—, —et, *v.a.* To take (any conclusion) from an omen or augury; to appeal to the *sortes Virgilianæ*.

تفوه tèfèvvuh, *s. a.* An uttering from the mouth; ا—, —et, *v.a.* To utter, mention.

تفویض tèfvìz, *s. a.* A dispensing (favours, honours, &c.); ا—, —et, *v.a.* To dispense, confer (honours, &c., upon a person).

تفهم tèfèhhum, *s. a.* A comprehending, understanding; ا—, —et, *v.a.* To comprehend, to understand.

تفهیم tèfhìm, *s. a.* An explaining, giving to understand, causing to be comprehended; ا—, —et, *v.a.* To explain, to cause (a person) to understand (something).

تقاص tàkàss, *s. a.* A mutual exercise of the law of reprisal (*lex talionis*); a mutual exchange of employment or the like.

تقاضا (*for* تقاضی) tàkàzà, *s. a.* A dunning, an importuning, a worrying for anything due.

تقاطع tàkà''tu, *s. a.* Intersection.

تقاعد tàkà''ud, *s. a.* The state of an old servant pensioned off; the pensioning off of old servants; ا—, —et, *v.a.* To pension off, to dismiss from service with a pension.

تقبیح tàkbìh, *s. a.* A looking upon and stigmatizing as bad and improper; ا—, —et, *v.a.* To stigmatize as bad and improper.

تقبیل tàkbìl, *s. a.* A kissing in respect; ا—, —et, *v.a.* To kiss in respect.

تقدس tàkàddéssé, *int. a.* May (He) be glorified and hallowed! حق تعالی و تقدس Hàkk-tà''āla-vè-tàkàddéssé, God, may He be glorified and hallowed!

تقدم tàkàddum, *s. a.* A taking precedence; ا—, —et, *v.n.* To take precedence.

تقدیر tàkdìr, *s. a.* The Divine predestination or foreknowledge of events; an appreciation of worth or value; the supposing or understanding any word implied in a sentence; a supposition, not arbitrary but implied; a case supposed by implication; ا—, —et, *v.a.* To appreciate the worth, to value highly; تقدیر تدبیرک بوزار tàkdìr-tèd-

bìri-bòzar, The Divine prescience overrules the counsels of man; بوتقديرده bù-tàkdìrda, In this case; تقدمى تقديرنده tàkàddumu-tàkdìrinda, In the case of his taking the precedence; تقديرجه tàkdìrja, *ad. t.* According to the supposition in the case.

تقديس tàkdìss, *s. a.* A consecrating, making holy.

تقديم tàkdìm, *s. a.* A bringing forward; a causing to precede; a presenting; ا—, —et, *v.n.* To present, lay before.

تقرب tàkàrrub, *s. a.* A drawing nigh, approaching; a being near; ا—, —et, *v.n.* To approach, to draw near.

تقريب tàkrìb, *s. a.* A means, a consideration; برتقريبايله bìr-tàkrìb-ila, *ad. t.* Somehow or other; بو تقريبايله bù-tàkrìb-ila, By these means, through this consideration; تقريبا tàkrìba, *ad. a.* About, approximatively.

تقرير tàkrìr, *s. a.* A making permanent and stable, an establishing; a formal declaration, an affidavit; an official report or diplomatic note; ا—, —et, *v.a.* To establish; to declare, depone; to represent in an official note or report.

تقريض tàkrìz, *s. a.* A peculiar kind of approbatory criticism of any book by a person supposed to be an excellent judge of the subject, and which is always prefixed to the work to which it relates; ا—, —et, *v.a.* To approve (a book in this peculiar critical form).

تقسيم tàksìm, *s. a.* A dividing; division; a division; a mark of division; the arithmetical rule of division; ا—, —et, *v.a.* To divide.

تقصير tàksìr, *s. a.* A making short or shorter; a shortcoming, failing, fault; ا—, —et, *v.a.* To shorten; —, *v.n.* To fail in point of duty; تقصيرات tàksìrìt, *s.pl. a.* Faults, failings.

تقطر tàkàttur, *s. a.* A dripping, falling by drops; ا—, —et, *v.n.* To fall by drops.

تقطير tàktìr, *s. a.* A distillation; a causing to fall by drops; ا—, —et, *v.a.* To distil; to cause to fall by drops.

تقطيع tàkti'', *s. a.* A cutting in pieces; a scanning (of verses); ا—, —et, *v.a.* To cut in pieces; to scan (verses).

تقلدامق tàkìldamak (*aor.* تقلدار tàkìldar), *v.n.* To make a noise (by one thing striking against another, as a loose thing in a box on a porter's back).

تقلاق tàklak, *s. t.* A turning head over heels; —قيلمق, —kìlmak, *v.n.* To tumble, to turn head over heels; بر اقچه يه بيك تقلاق قيلار bìr-akcha-ya-bìng-tàklak-kìlar, He does, will, would tumble over head and heels a thousand times for one farthing; *i.e.* he is a mean, sordid fellow.

تقليد tàklìd, *s. a.* A placing round one's own neck like a necklace, or over one

shoulder as a baldric; a becoming obedient to, following, imitating; an imitation; a mimicking; ا—, —et, *v.a.* To imitate, to mimic; to follow and obey; سيف—, tàklīdi-sèyf, The investiture with the sword (the parallel ceremony to crowning the Sultan).

تقليل tàklīl, *s. a.* A lessening in number or quantity.

تقوا (*for* تقوى) tàkwà, *s. a.* The fear of [God, piety.

تقويت tàkvìyyèt, *s. a.* A strengthening; ا—, —et, *v.a. and* ويرمك—, vèrmek, *v.a.* To strengthen; بولمق—, —bùlmak, *v.n.* To become strengthened.

تقويم tàkvīm, *s. a.* A making straight or upright; a setting in order; an almanack; ا—, —et, *v.a.* To make straight or upright; to set in order, arrange properly; to rectify.

تقيد tàkàyyud, *s. a.* An employing one's whole attention, taking great care and pains; ا—, —et, *v.n.* To take great care and pains.

تقيه tàkyé, *s. t.* A small linen cap worn under the turban.

تك tèk, *a. t.* Odd (not even); quiet (alone, to one's self); دورمق—, —dùrmak, To be quiet, keep still, keep one's self to one's self; —, *ad. t.* Merely, only, but once; تك تك tèk-tùk, *ad. t.* Now and then; here and there one; —, *s. p.* A running about. [puffed up.

تكابر tèkyābur, *s. a.* Pride, a being

تكاثر tèkyāssur, *s. a.* An increasing in number, becoming numerous.

تكاسل tèkyāssul, *s. a.* Negligence.

تكاليف tèkyālīf, *s. pl. a.* (*of* تكليف), Government dues, taxes; propositions, [proposals.

تكبر tèkèbbur, *s. a.* Pride.

تكبير tèkbīr, *s. a.* A making great; a saying الله اكبر Allāhu-èkbèr! God is very great.

تكثير tèksīr, *s. a.* A making numerous; ا—, —et, *v.a.* To make numerous, increase the number of.

تكدير tèkdīr, *s. a.* A reprimanding, a causing grief; ا—, —et, *v.a.* To reprimand; to cause grief, to hurt one's feelings.

تكذيب tèkzīb, *s. a.* A contradicting flatly, telling one he lies; ا—, —et, *v.a.* To contradict flatly.

تكر tèkir, *s. t.* The red mullet; —, tèkɛr, *s. t.* A wheel.

تكرار tèkrār, *s. a.* A repetition; —, *ad. t.* Again, anew, once more; ا—, —et, *and* تكرارلمق tèkrārlamak (*aor.* تكرارلر tèkrārlar), *v.a.* To repeat, do or say again; بتكرار—, —bé--tèkrār, *ad. p.* Again and again.

تكرك tèghèrk, *s. p.* Hail.

تكرلنمك tèkɛrlɛnmmek (*aor.* تكرلنور tèkɛrlénir), *v.n.* To roll over and over; to fall down and roll.

تكرى tàngri, *s. t.* God.

تكرير tékrīr, *s. a.* A repeating, doing again. [and respect.

تكريم tèkrīm, *s. a.* A showing honour

تكسر tèkèssur, *s. a.* A being broken or damaged.

تكسنمك tìksinmek (*aor.* تكسنور tìksinir), *v.n.* To loathe, feel a disgust at, an aversion for.

تكفل tèkèfful, *s. a.* A standing surety, making one's self responsible, standing bail; ا—, —et, *v.n.* To stand surety, stand bail, be answerable, make one's self responsible.

تكفور tèkfūr (tèkir), *s. t.* (*Greek* τοῦ Κυρίου), The Greek Emperor of old.

تكفين tèkfīn, *s. a.* A wrapping in a winding-sheet; ا—, —et, *v.a.* To wrap in a winding-sheet.

تكلتى tè*gh*elti (tèlti), *s. t.* The straps behind the saddle with which a cloak, &c., may be bound.

تكلف tèkèlluf, *s. a.* Expensive and ceremonious observances, preparations, or decorations; تكلفلو tèkèllufìu, *a. t.* Sumptuous.

تكلم tèkèllum, *s. a.* A speaking, conversing; ا—, —et, To speak, talk.

تكليف tèklīf, *s. a.* The making a proposal, proposing; a proposal; the casting any charge or duty (upon one); a tax, a due, an impost; ceremony, ceremonious behaviour; ا—, —et, *v.a.* To propose; to offer; to cast (any duty) upon (some one); —خام khām—, An unduly-weighed proposal; تكليفسز tèklīfsiz, *a.* and *ad. t.* Without ceremony.

تكمه tèkmé, *s. t.* A kick; —اتمق—, —ʌtmak, *v.n.* To kick, give a kick.

تكميل tèkmīl, *s. a.* A making complete, perfecting; —, *a. t.* Finished; complete; ا—, —et, *v.a.* To finish, perfect, complete.

تكنه tèkné, *s. t.* A trough; a washing-tray; the hull of a ship; a ship.

تكوين tèkvīn, *s. a.* A calling into existence, creating.

تكه tèké, *s. t.* A he-goat; a shrimp, a prawn.

تكيه tèkyé, *s. a.* A convent of dervishes, as asylum, place of repose.

تل tèl, *s. t.* A thread; a wire; a rope-yarn; شماته تلى shàmata-tèli, Tinsel.

تلاتين tèlātīn, *s. t.* Russia leather.

تلاش tèlash, *s. t.* A fuss; a hurry; ا—, —et, *v.n.* To make a fuss, be alarmed.

تلاشى tèlāshī, *s. a.* A being alarmed, in a fuss.

تلاطم tèlātum, *s. a.* The heaving of the waves.

تلافى tèlāfi, *s. a.* A making up (for lost time or opportunity).

تلاقى tèlāki, *s. a.* The mutual meeting of two or more.

تلامذه tèlāmizé, *s. pl. a.* (*of* تلميذ tèlmīz), Disciples, pupils.

تلاوت tìlāvet, *s. a.* The decorous reading aloud or intoning of a holy book.

تلبس tèlèbbuss, *s. a.* A wearing (of apparel).

تلبيس tèlbīss, *s. a.* Fraud, deceit, lies.

تلخ tèlkh, *a. p.* Bitter.

تلخيص tèlkhīss, *s. a.* The customary report laid by the grand vizier before the Sultan daily on current affairs.

تلذذ tèlèzzuz, *s. a.* A being pleased in point of taste, an enjoying; ا—, —et, *v.n.* To be pleased, to enjoy.

تلطف tèlàttuf, *s. a.* A manifestation of kindness, friendship, and favour.

تلطيف tàltĭf, *s. a.* (A superior's) making (some one) feel that he is an object of favour, a treating with marked kindness and condescension.

تلف tèlef, *s. a.* A wasting; a killing; ا—, —et, *v.a.* To waste; to kill.

تلفظ tèlàffuz, *s. a.* A pronouncing; pronunciation; ا—, —et, *v.a.* To pronounce.

تلقيب tèlkīb, *s. a.* The giving a name [or title.

تلقيح tèlkĭh, *s. a.* An inoculating, *or* vaccinating.

تلقين tèlkĭn, *s. a.* An instructing or prompting *vivâ voce* (especially as done to the dead, when first buried, by an imam, on the subjects of their creed); ا—, —et, *v.a.* To explain or communicate *vivâ voce, or* generally.

تلكى tilki, *s. t.* A fox.

تلميذ tèlmīz, *s. a.* A student, scholar, [pupil.

تلوث tèlèvvuss, *s. a.* A becoming soiled, polluted.

تلون tèlèvvun, *s. a.* Capriciousness or inconstancy of disposition, versatility of character.

تلوى tèlvé, *s. t.* Grounds, dregs, sediment.

تلويث tèlvĭss, *s. a.* A soiling, polluting; ا—, —et, *v.a.* To soil, pollute.

تليين tèlyĭn, *s. a.* A softening, emolliating; a loosening (the bowels); ا—, —et, *v.a.* To soften, emolliate; to loosen (the bowels).

تم tèmma, *3rd pers. sing. pret. a.* It was finished (the *Finis* of Eastern books).

تمارض tèmāruz, *s. a.* A feigning sickness; ا—, —et, *v.n.* To feign sickness.

تماس tèmāss, *s. a.* A mutual contact; ا—, —et, *v.n.* To touch each other.

تماشا tèmāshā (tà—), *s. a.* A sight-seeing, surveying, viewing (any spectacle) on a promenade.

تمام tàmām, *s. a.* A being complete, completed, finished; a being correct, right, just, accurate; a state of completeness; the arriving at completion; the complement (of any trigonometrical quantity); —, *a. t.* Complete; finished; correct, accurate, right; —, *int. t.* That's right! I dare say!

تماماً tàmāman, *ad. a.* Completely, entirely; تمامى tàmāmī, *a. a.* Relating to completeness; حساب تمامى وتفاضلى hìssābi-tàmāmī-vè-tèfāzulī, The integral and differential calculus.

تمايل tèmāyul, *s. a.* A leaning, an inclination.

تمتع tèmèttu", *s. a.* A deriving some pecuniary or equivalent profit or advantage from the possession of anything.

تمثال tìmsāl, *s. a.* A figure, comparison; a representation; a drawing or statue.

تمثيل tèmsīl, *s. a.* The comparing or likening (one thing to another); a

comparison; an illustrating by comparison or by an example; ا—, —et, *v.a.* To liken; to illustrate by comparison or example.

تمجيد tèmjīd, *s. a.* An acknowledging as most glorious, a glorifying; a special prayer of praise sung at early dawn from the minarets; ا—, —et, *v.a.* To glorify, attribute glory to; —وقتی, —wàkti, The time of earliest dawn.

تمدن tèmèddun, *s. a.* Settling in a town; ا—, —et, *v.n.* To settle (in a town).

تمديد tèmdīd, *s. a.* A making extensive or extended in space or time; ا—, —et, *v.a.* To extend.

تمر tèmr, *s. a.* A date (fruit); —هند, tèmri-hìnd (dèmir-hìnd), *or* —هندی, tèmri-hìndì, (The Indian date) A tamarind.

تمرد tèmèrrud, *s. a.* Obstinacy, stiff-neckedness; rebellion; wickedness.

تمزيق tèmzīk, *s. a.* A tearing, rending.

تمساح tìmsāh, *s. a.* A crocodile.

تمسك tèmèssuk, *s. a.* A keeping fast hold, not quitting one's grasp; a document; a title-deed; a promissory note.

تمشيت tèmshìyyèt, *s. a.* A causing to move on, a giving motion; ا—, —et, *v.a.* To cause to make progress, to push forward (affairs).

تمغا (dàmgha), *s. t.* A stamp; a mark made by a stamp; تمغالو dàmghalí, *a. t.* Stamped, bearing a stamp mark; —اورمق, dàmgha-wùrmak, *v.n.* To stamp, mark with a stamp.

تمكن tèmèkkyun, *s. a.* The becoming fixed or resident.

تمكين tèmkīn, *s. a.* A making fixed or resident; a being dignified in rank or demeanour.

تمل tèmel, *s. a.* A foundation; تمللو tèmèlli, *a. t.* Having a foundation; founded, grounded; permanent.

تمليك tèmlīk, *s. a.* A causing (anything) to belong (to some one); ا—, —et, *v.a.* To cause to belong (to some one).

تمنا (*for* تمنی) tèmènnà, *s. a.* A begging, praying for, entreating for (some favour); a salutation of thanks or respect, consisting in carrying the inner portion of the fingers, joined together, to the lips, kissing them, and then carrying them to the top of the forehead or head; ا—, —et, *v.n.* To salute in this fashion; تمنیا tèmènni-et, *v.a.* To beg, pray, or entreat for (some favour).

تموج tèmèvvuj, *s. a.* A rising in waves.

تموز tèmmuz, *s. a.* The Syro-Roman month of July.

تمهيد tèmhīd, *s. a.* A making the foundations broad and solid; ا—, —et, *v.a.* To establish on broad and solid foundations.

تمهير tèmhīr, *s. a.* A sealing; ا—, —et, [*v.a.* To seal.

تميز tèmiz, *a. t.* Clean; pure; honour-

able, respectable, estimable, loveable; good; desirable; considerable; ا—, —et, تميزلمك tèmizlémek, *v.a.* To clean; to clean up; تميزلك tèmizlik, *s. t.* Cleanness; purity; cleanliness; —, tèmèyyuz, *s. a.* A becoming distinguished; distinction.

تميز tèmyīz, *s. a.* A distinguishing; ا—, —et, *v.a.* To distinguish, see or point out a distinction, make a distinction.

تن tèn, *s. p.* The body.

تن صويى Tèn-sūyu, *s. t.* The river Don.

تناسب tènāssub, *s. a.* The being in mutual proportion; gracefulness of proportion.

تناسخ tènāssukh, *s. a.* The transformation of bodies, or transmigration of souls, metempsychosis.

تناسل tènāssul, *s. a.* A generating one another, or being generated one from another; —الت āléti—, The organ of generation.

تناقض tènākuz, *s. a.* A mutually contradicting and destroying the validity of each other.

تناوب tènāvub, *s. a.* A doing things by turns, alternating.

تناول tènāvul, *s. a.* A taking, partaking, eating; ا—, —et, *v.a.* To eat.

تنباكو *or* تنبكى tùnbéki, *s. t.* Persian tobacco, used for smoking through water.

تنبل tènbel, *a. t.* Lazy, slothful.

تنبه tènèbbuh, *s. a.* The being aroused to attention and carefulness.

تنبيه tènbīh, *s. a.* The calling to attention; a giving orders; issuing injunctions or proclamations; a public notice, injunction, or proclamation; a *nota bene* in a book; ا—, —et, *v.a.* To recommend or give orders to (a person) to do or leave undone something.

تنته tènta, *s. t.* (*Italian*), An awning.

تنجره tènjéré, *s. t.* A saucepan.

تنجيس tènjīss, *s. a.* A making foul, impure, or unclean; ا—, —et, *v.a.* To make unclean.

تند tùnd, *a. p.* Swift, impetuous, violent.

تنزل tènèzzul, *s. a.* A condescending; condescension; ا—, —et, *v.n.* To condescend.

تنزه tènèzzuh, *s. a.* A being exempt, free from; —, tènèzzéhé! He (God) is free and exempt (from any defect)!

تنزيل tènzīl, *s. a.* A reducing in height, degree, or quantity; a subtracting; the Kur'an; ا—, —et, *v.a.* To reduce in height, degree, or quantity; to subtract.

تنسوخ tènsùkh, *s. t.* Amulets or stamped cakes of odoriferous paste, used for making bracelets, brooches, &c.

تنسم tènèssum, *s. a.* A gentle blowing or breathing of wind.

تنسيب tènsīb, *s. a.* A deeming fit and proper, approving; ا—, —et, *v.a.* To deem fit and proper, to approve.

تنسيق tènsīk, *s. a.* A ranging in regular order; ا—, —et, *v.a.* To range in order; تنسيقات عسكريه tènsīkāti-

-"ʾasakèrlyyé, The new regulations for the army as to time of service, recruiting, pensions, pay, promotion, &c.

تنصيف tànsīf, *s. a.* A dividing into two equal portions; ا—, —et, *v.a.* To divide equally into two; to bisect.

تنظيف tànzīf, *s. a.* A cleaning, cleansing; ا—, —et, *v.a.* To clean, cleanse.

تنظيم tànzīm, *s. a.* A putting in order; ا—, —et, *v.a.* To put in order; تنظيمات tànzīmāt, *s. pl. a.* The new regulations in financial, civil, criminal, and political affairs.

تنفر tènèffur, *s. a.* Aversion, avoiding [from dislike.

تنفس tènèffuss, *s. a.* A breathing, respiration; a taking breathing time, reposing a short while for refreshment; ا—, —et, *v.n.* To breathe; to repose a little after labour.

تنفيذ tènfīz, *s. a.* The causing (anything) to penetrate (into another); a giving effect (to commands), causing them to have weight and be respected; ا—, —et, *v.a.* To give effect, execute, or cause to be executed (orders).

تنفير tènfīr, *s. a.* The causing of fright or dislike, and so driving away.

تنقيح tènkīh, *s. a.* A revising and trimming up literary compositions, removing any obnoxious forms or expressions.

تنقيه tènkìyyé, *s. a.* A cleaning, cleansing; ا—, —et, *v.a.* To clean, cleanse.

تنك tènk *or* tèngh, *a. p.* Narrow, pinched or cooped up.

تنكار tènékyār, *s. t.* Borax (?).

تنكرى tànghri, *s. t.* God.

تنكناى tènknāy, *s. p.* A narrow, close place; تنكناى دنيا tènknāyi - dùnyà, The world, this nether vale.

تنكه tènké, *s. t.* Tin in sheets; any vessel of tin; —صارى sàri—, Sheet-brass. [tising, putting down.

تنكيل tènkīl, *s. a.* A punishing, chas-

تنميق tènmīk, *s. a.* A writing down, inditing; ا—, —et, *v.a.* To write, pen, indite. [to flourish.

تنميه tènmìyyé, *s. a.* A causing to grow,

تنور tènnūr (tàndìr), *s. a.* An oven, or hole dug in the ground and used as an oven; an Eastern arrangement of a pan of charcoal placed under a small table and covered with a large carpet or quilt which hangs to the ground and confines the warmth, so that, when sitting round this table, the legs and feet are kept warm.

تنوير tènvīr, *s. a.* A making bright, luminous, light; ا—, —et, *v.a.* To illuminate, light up.

تنوين tènvin, *s. a.* The addition of a letter *n* at the end of the word in pronouncing Arabic nouns, which is denoted by doubling any one of the three vowel-points; thus كتابٌ is read kìtābun, كتابٍ kìtābin, and كتاباً kìtāban, the third case generally requiring the addition of an ا as well as the double vowel-point. The first

form is never used in Turkish; the second is seldom used, and then generally in the case of an indefinite noun feminine ending in ت or ة, and preceded by a preposition, when, to denote this peculiar pronunciation, the ت or ة is converted into ةّ, as in على خفية "àla - khùfyétin. The third form is very frequently used in Turkish, and by it a noun or adjective of Arabic origin becomes converted into a Turkish adverb. In the case of nouns feminine ending in ت or s, these letters become changed into š, the distinction between this form and the second being, that here the noun is not preceded by a preposition. Ex. امانة èmānétɪn, On trust.

تنها tènha, *a. p.* Solitary; alone; —, *s. p.* Solitude.

توابع tèwābi", *s. pl. a.* (*of* تابعة tābi"*a*), Dependent things or persons.

تواتر tèwātur, *s. a.* Public rumour, notoriety; ا—, —et, *v.a.* To publish abroad by mentioning to one person after another.

توارث tèvāruss, *s. a.* A succeeding to possession by inheritance.

توارد tèwārud, *s. a.* An arriving; a successive arriving; ا—, —et, *v.a.* To arrive.

تواريخ tèwārīkh, *s. pl. a.* (*of* تاريخ tārīkh), Histories, chronicles; dates; chronograms.

تواضع tèwāzu", *s. a.* Humility.

توافق tèwāfuk, *s. a.* A coinciding with, an agreeing with.

توالى tèwāli, *s. a.* A succeeding, following one another; على التوالى "àlé-'t--tèwāli, *ad. a.* Successively, in succession.

توأم tèv'àm, *s. a.* A twin; بصرت توأم nùssret - tèv'àm, *a. p.* Which is the twin-brother of victory, *i.e.* victorious.

توان tèwān, *s. p.* Power, strength, might.

توانا tèwānā, *a. p.* Strong, powerful; توانايى tèwānāyī, *s. p.* Strength.

توانكر tùwānghèr, *s. p.* A rich man.

توبرة tòbra (tòrba), *s. t.* A bag.

توبه tèvbé (tèbé), *s. a.* A renunciation (of any particular sin), vow of renunciation so as never to do it again; ا—, —et, *v.n.* To renounce sin, to vow renunciation; توبه اولسون tèbé--òlsun, توبه لر اولسون tòbélɪr - òlsun! May it be a vow! I repent me of it! I am sorry for it, and will never do it again; توبه لو tèbéli, *a. t.* Who has made a vow of renunciation.

توبيخ tèvbīkh, *s. a.* A finding fault with, reproaching, blaming; ا—, —et, *v.a.* To blame, reproach.

توت tùt, *s. a.* A mulberry, white mulberry; قره توت kɪra-tùt, *s. t.* A black mulberry.

توتسى tùtsu, *s. t.* A fumigation; توتسيلمك —, —vèrmek, *v.n.* tùtsulémek, *v.a.* To fumigate.

توتمك tùtmek (*aor.* توتر tùter), To smoke, to give out smoke.

توتن or توتون tùtun, *s. t.* Tobacco; smoke.

توتیا tùtya, *s. a.* A fabulous mineral, a kind of philosopher's stone, but said also to be good for the eyes; —, *s. t.* Zinc, zinc ore.

توثیق tèvsīk, *s. a.* Confirming, ratifying; |—, —et, *v.a.* To confirm, ratify.

توج tūj (tūnj), *s. t.* Bronze, gun-metal.

توجه tèvèjjuh, *s. a.* A turning the face, attention, or favour towards any object; |—, —et, *v.n.* To turn the face, prepare to advance towards; توجهات tèvèjjuhāt, *s. pl. a.* Favours, indications of favour.

توجیه tèvjīh, *s. a.* A turning (anything) towards (any object), a pointing, directing; a conferring (any office); |—, —et, *v.a.* To turn (anything) in a certain direction, point, direct; to give, confer (an office or dignity); توجیهات tèvjīhāt, *s. pl. a.* New appointments to office or dignity by the sovereign, and mentioned in the gazette.

توحید tèvhīd, *s. a.* A declaration of a belief in the unity of God.

تودهٔ tūdé, *s. p.* A heap, hill.

تودیع tèvdī', *s. a.* A consigning (anything) to the care or custody (of some one), a depositing for safe keeping; |—, —et, *v.a.* To consign, deposit.

تورات tèvrāt, *s. a.* The Pentateuch of Moses.

توربه tòrba, *s. t.* A bag.

تورپی tùrpu, *s. t.* A rasp; تورپیلمك tùrpulémek, *v.a.* To rasp.

تورمك tùrémek (*aor.* تورر tùrer), *v.n.* To breed and increase and multiply in a prolific manner; تورتمك tùrtmek, *v.a.* To cause to breed greatly. [herit.

توریث tèvrīss, *s. a.* A causing to in-

توز tòz, *s. t.* Powder; dust; —, *a. t.* Dusty; توزاتمق tòzatmak (*aor.* توزادر tòzadir), *v.n.* To make a dust, raise a dust; توزلق tòzluk, *s. t.* Gaiters.

توزیع tèvzī', *s. a.* A distributing; distribution; |—, —et, *v.a.* To distribute.

توسط tèvèssut, *s. a.* A being, going, or coming between; intervention; mediation; |—, —et, *v.n.* To go or come between; to intervene; to mediate.

توسل tèvèssul, *s. a.* A drawing nigh (unto God). [charger.

توسن tèvsèn, *s. a.* A steed, horse.

توسیخ tèvsīkh, *s. a.* A making filthy.

توسیع tèvsī', *s. a.* A making wide or wider, a widening, making spacious; |—, —et, *v.a.* To enlarge, widen, make spacious.

توشهٔ tūshé, *s. p.* Provisions.

توشیح tèvshīh, *s. a.* An ornamenting with a band of any kind, or with lines of writing.

توصیهٔ tàvsèyyé, *s. a.* A recommendation; a letter of recommendation; a recommending; |—, —et, *v.a.* To recommend (a person).

توصیف tàvsif, *s. a.* A describing, mentioning the qualities; mentioning the good qualities, praising; |—, —et.

scrib

توصيل tàvsīl, *s. a.* A causing (one thing) to reach or join (to another).

توطن tèwàttun, *s. a.* The settling one's self in a place, and making it one's home and country; |—, —et, *v.n.* To settle (in a country).

توغ tùgh, *s. t.* The special kind of banner or insignia (*tail*) of a pasha in the old system, as the fasces were of the lictors in Rome, or the spurs of a knight with us. There were one, two, or three of these (*tails*) given to pashas according to rank, the greater number to the higher functionary.

توغل tèvàghghul, *s. a.* The busying one's self seriously (with anything) as a study or occupation.

توفير tèvfīr, *s. a.* A making numerous; |—, —et, *v.a.* To increase numerously.

توفيق tèvfīk, *s. a.* The making (one thing) accord (with another); God's favour by which He makes success attend upon endeavours, or endeavours and wishes accord with His prescient resolves; |—, —et, *v.a.* To make (one thing) agree (with another); الله توفيق ويرسون àllāh-tèvfīk-vèrsin! May God grant you (*or* him) success!

توق tòk, *a. t.* Full, satiated (the stomach); قارنم توق kàrnım-tòk, My belly is full, I am not hungry; كوزى توق ghyùzu--tòk, His eye is satiated, he is not covetous, he is as rich as he wishes to be.

توقع tèvàkku", *s. a.* Hoping, expecting.

توقف tèvàkkuf, *s. a.* A stopping, staying, halting, tarrying, lingering; a waiting for, being dependent on; |—, —et, *v.n.* To stop, rest, stay; to wait for, or be dependent on.

توقير tèvkīr, *s. a.* An honouring, treating with respect; |—, —et, *v.a.* To treat with great respect and consideration.

توقيع tèvki", *s. a.* The cypher of the Sultan, called also طغرا tùghra (q. v.) and نشان nìshān; the imperial letters-patent or rescript (called also فرمان fèrmān) bearing this cypher; توقيعى tèvki"ī, *s. a.* An officer of state, called also نشانجى nìshānji in old times, and طغراكش tùghra-kèsh at present, in whose office this cypher is apposed to muniments.

توقيف tèvkīf, *s. a.* An arresting, stopping, detention, causing to stop or stand still; |—, —et, *v.a.* To arrest, stop, hold, keep, detain.

توكرك tùkruk, *s. t.* Spittle.

توكرمك tùkyurmek (*aor.* توكرر tùkyurur), *v.a.* and *n.* To spit.

توكل tèvèkkyul, *s. a.* A depending upon and trusting in God for the working of His divine will in all our affairs; |—, —et, *v.a.* To trust entirely (in God); توكللو (tèvékkılli), *ad. t.* (*with a negative verb*) Without good reason.

توكيل tèvkīl, *s. a.* The appointing (some one) as one's agent; |—, —et, *v.a.* To appoint agent.

تولد tèvèllud, *s. a.* A being born; ا—, —et, *v.n.* To be born.

تولیت tèvlìyyèt, *s. a.* The appointing (some one) to certain offices.

تومار tòmār, *s. p.* A roll, scroll (of paper).

تومان tūmān, *s. p.* A body of ten thousand men, a legion; تومان پاچه tūman-pàcha, *a. t.* (Trousers) having the legs very wide, and not fastened at the bottom in any way; —, *ad. t.* (To be dressed) in loose, wide trousers or drawers, *en négligé*.

تومباز tòmbàz, *s. t.* A pontoon.

تونس Tùnùs, *s. t.* Tunis.

توهم tèvèhhum, *s. a.* A doubting, surmising, or fearing.

توی tùy, *s. t.* A feather; a downy soft hair; down; قلم—, —kàlem, A hair pencil; قوش توبی kùsh-tùyu, A bird's feather; feathers; دوه توبی dèvé-tuyu, Camel's down; the colour of camel's down (resembling that of grated nutmeg); تویلو tùylu, *a. t.* Feathered; downy; hairy.

تهدید tèhdīd, *s. a.* A menacing, threatening, frightening; ا—, —et, *v.a.* To menace by words, threaten, try to frighten; to frighten.

تهران Tèhrān, *s. t.* Teheran.

تهذیب tèhzīb, *s. a.* A correcting, amending, beautifying; ا—, —et, *v.a.* To correct, amend, polish, beautify; اخلاق—, tèhzībi-àkhlāk, A correcting the defects of one's character or disposition.

تهلکه tèhlikè, *s. a.* Danger, peril; تهلکه یه صوقمق tèhlikèyè-sòkmek, To put in danger; تهلکه لو tèhlikèlu, *a. t.* Dangerous.

تهلیل tèhlīl, *s. a.* The utterance of the formula لا اله الا الله lā-ilāhe-illā-'llāh, *There is no god but God*.

تهمت tùhmet, *s. a.* A fault, a blameable action; تهمتلو tùhmetli, *a. t.* Culpable.

تهنیت tèhnìyyèt, تهنیه tèhnìyyé, *s. a.* A congratulating; congratulations; عرض تهنیه ا "àrzi-tèhniyé-et, *v.n.* To congratulate, offer congratulations. [siderate violence.

تهور tèhèvvur, *s. a.* Impetuosity, incon-

تهی tèhi, *a. p.* Empty; vain, futile; تهی دست tèhi-dèsst, *a. p.* Empty-handed.

تهیه tèhìyyé, *s. a.* A preparing, making ready, disposing; ا—, —et, *v.a.* To prepare, dispose, make ready.

تهییج tèhyīj, *s. a.* A causing (dust) to get in motion and blow about.

تیر tīr, *s. p.* An arrow, a bolt; ترکش tīr-kèsh, *s. p.* A quiver for arrows.

تیره tīré, *a. p.* Dark, gloomy; —, *s. t.* Sewing cotton thread.

تیز tīz (tèz), *a. p.* Quick, swift; hasty; —, *ad. t.* Quickly, quick.

تیزاب tīzāb (kèzzàb-sùyu), *s. p.* Aqua-fortis, nitric acid.

تیزه tèyzé, *s. t.* A maternal aunt, mother's own sister.

تیشه tīshé, *s. p.* An axe, a hatchet.

تیغ tīgh, *s. p.* A sword; a dagger; a sunbeam; a pointed summit; the long prow of a kayik.

تیقظ tèyàkkuz, *s. a.* A being awake and vigilant.

تیقن tèyàkkun, *s. a.* A knowing for certain, the acquiring a knowledge (of any fact) entirely void of doubt or uncertainty.

تیمار tīmār, *s. p.* The care and culture bestowed on any object, a tending (a sick person, a horse, a garden); a military fief in the now obsolete feudal system of Turkey, the value of which was under 20,000 (or 3,000?) àkcha in the Doomsday Book of the empire, and the holder of which was held to go to the wars on horseback, equipped at his own expense on certain special contingencies arising; —خانه, tīmār-khānè, *s. p.* A madhouse.

تیمم tèyèmmum, *s. a.* The ceremonial act of ablution with the dry hands, when water cannot be had, merely touching some object with the open palm instead of taking up water.

تیمن tèyèmmun, *s. a.* A being the receptacle of good fortune and happiness; تیمناً tèyèmmunan, *ad. a.* Happily, fortunately.

تیمور tīmūr (dèmir) *s. t.* Iron; any iron instrument; an anchor; —اتمق, dèmir-àtmak, *v.n.* To cast anchor; تیمورباش (dèmir)-bàsh, (Iron-head), The stock-in-trade of cattle, seed, and implements belonging to a farm, and let with it; an old servant or pensioner. (This is the term which was applied to Charles XII. of Sweden, and meaning "*an established pensioner*," but translated by his biographers, "iron-headed" or "obstinate.")

تیون tèyyūn, *s. t.* A squirrel.

تیها tèyhā! *int. t.* Lo yonder!

تیهو tīhū, *s. p.* A smallish grey partridge (?).

ث

ث sā *or* sā'i-mùssèllɛss. (The three-pointed sā.) Fifth letter of the Turkish alphabet, having the sharp value of s *or* ss in English. In Arabic it is properly of the sharp value of our *th* in *thin* (the θ of the Greek), but is generally pronounced as a *t* by the nations who speak Arabic. This has, however, no influence in Turkish. Its numeral value in chronograms, &c., is 500.

ثا sā, *s. a.* Name of the letter ث.

ثابت sābit, *a. a.* Fixed, firm, immovable; proved, proven, demonstrated, incontrovertible; ثابته sābitɛ, *s. a.* (*pl.* ثوابت sèwābit), A fixed star.

ثار (*for* ثأر sè'r) sār, *s. a.* Revenge, vengeance; —اخذ àkhzi-sār, The taking vengeance, using reprisals.

ثاقب sākib, *a. a.* Penetrating.

ثالث sāliss, *a. a.* The third; ثالثاً

sālissé, *s. a.* A third, $\frac{1}{60}$ of a second; ثالثا sālissā, *ad. a.* Thirdly.

ثامن sāmin, *a. a.* The eighth; ثامنا sāminā, *ad. a.* Eighthly.

ثانى sāni, *a. a.* The second; ثانية sānìyyé, *s. a.* A second, $\frac{1}{60}$ of a minute; ثانيا sānìyyā, *ad. a.* Secondly.

ثبات sèbāt, *s. a.* Firmness, steadiness, immovableness.

ثبت sèbt, *s. a.* A fixing; a writing down; ا—, —et, *v.a.* To fix; to write down.

ثبوت sùbūt, *s. a.* A being incontrovertible, certainty in point of fact; ثبوتى sùbūtī, *a. a.* Affirmative, positive; صفات‌ثبوتيه sifāti - sùbūtìyyé, The positive attributes (of God, as power, knowledge, will, &c.).

ثروت sèrvèt, *s. a.* Opulence, wealth.

ثريا sùrèyyā, *s. a.* The Pleiades.

ثغور sùghūr, *s. pl. a.* (*of* ثغر sàghr), Frontier towns, passes, and places by which an enemy may penetrate into the country.

ثقات sìkāt, *s. pl. a.* (*of* ثقة *not used*), The faithful friends and companions (of Muhammed).

ثقب sàkb, *s. a.* A piercing, boring through or into; a hole pierced or bored; ا—, —et, *v.a.* To pierce, to bore.

ثقلين sàkalèyn, *s. dual a. oblique case.* The two material worlds, or the two grosser races of intelligent and responsible creatures, mankind and genii, to both of whom Muhammed's mission was addressed, and from whence he is styled رسول‌الثقلين rèssūlu-'ss-sàkalèyn, The apostle of the two gross or material races.

ثقلت sìklet, *s. a.* Weight, heaviness; heaviness, oppression; gravity; —ذاتيه, sìkléti-zātìyyé, Specific gravity; —ويرمك, —vèrmek, *v.n.* To oppress one's spirits, worry, annoy.

ثقيل sàkīl, *a. a.* Heavy, weighty, ponderous; oppressive, unpleasant; ugly, disagreeable, unbecoming, unseemly.

ثلاثا sèlāssā, *s. a.* Tuesday, the third day of the week.

ثلاثى sùlāssī, *s. a.* The triliteral root of any congeries of co-derivative Arabic words.

ثلث sùlss, *s. a.* A third, a third part; ثلثان sùlsān, *s. dual a.* Two-thirds.

ثلثه sèlāssé, *a. a.* Three; ثلثون sèlāssūn, *and* ثلثين sèlāssīn, *a. a.* Thirty.

ثلثى sùlussī (sùluss), *a. a.* A kind of Arabic handwriting, corresponding to our *large text.*

ثلج sèlj, *s. a.* Snow.

ثم sùmma, *c. a.* And then, and afterwards.

ثمان sèmān, *and* ثمانيه sèmāniyyé, *a. a.* Eight; ثمانون sèmānūn, *and* ثمانين sèmānīn, *a. a.* Eighty.

ثمرة sèméré, *s. a.* Fruit; result, consequence.

ثمن sèmen, *s. a.* Price, value; —, sùmn, *s. a.* An eighth, eighth part.

ثمين sèmīn, *a. a.* Of price, valuable.

ثنا sènā, *s. a.* Praise; a praising; —ا, —et, *v.a.* To praise, speak well of.

ثواب sèwāb, *s. a.* A meritorious action in the sight of God; a reward or degree of merit attached to actions by

ثوب sèvb, *s. a.* A garment. [God.

ثور sèvr, *s. a.* The sign Taurus.

ثيب sèyyib, *s. a.* (*fem.* ثيبه sèyyibé) *m.* and *f.* One who is no longer a virgin.

ج

ج jìm. Sixth letter of the Turkish alphabet, having the value of *j* in English, though sometimes acquiring the sound of *ch* in *church*. It has the numeral value of 3 in astronomical tables, and in chronograms; and in the dates of letters it is the sign of the month جمادى الاخر Jèmāzìyyu-'l-ākhir.

جا jā. In dates of letters this is an abbreviation of the name of the month جمادى الاول Jèmāzìyyu-'l-èvvel; —, *s. p.* Place, spot, station; جا بجا jā-bè-jā, *ad. p.* Here and there.

جابلوسى jābilūssī, *s. p.* Flattery, adulation.

جابى jābi, *s. a.* The collector of rents to property in mortmain.

جادو jādū, *and* جاذو jāzū (jàdi), *s. p.* A witch; a charmer; an old woman; a vampire (dead person supposed to rise from its grave by night and feed on the blood of living people); witchery. [road.

جاده jāddé, *s. a.* A highway, public

جاذب jāzib, *a. a.* Attractive, attracting;

جاذبه jāzibé, *s. a.* Attractive power, attraction.

جار jār, *s. a.* A neighbour; —, jārr, *a. a.* Which draws, pulls; (a noun, particle, or preposition) which causes its dependent noun to be read with its last consonant followed by the vowel *i* or syllable *in*; —, *s. a.* A preposition, particle, or preceding noun in construction with a noun; —, *s. p.* A single whole shawl; a square shawl.

جاروب jārūb, *s. p.* A broom, besom; —زن, —zèn, *s. p.* A sweeper.

جارى jārī, *a. a.* Flowing, running (water, &c.); current (time, custom, &c.). [white female slave.

جاريه jārìyyé, *s. a.* A female slave, a

جاسوس jāssūss (shàshid), *s. a.* A spy.

جالب jālib, *a. a.* Which attracts, draws from a distance. [who is sitting.

جالس jāliss, *s. a.* A seated person, one

جام jām (jàm), *s. p.* Glass; a drinking glass; a mirror; a telescope.

جامع jāmi", *a. a.* Which collects, assembles; which assembles and contains within itself; comprehensive, containing much; (a mosque) which has ceremoniously been consecrated, and may no more be converted to

secular purposes; —, *s. a.* A public mosque; a collector or compiler of writings.

جامکان jāmékyān, *s. p.* The outer hall of a bath used for dressing and undressing.

جاموس jāmūss (jàmish), *s. a.* A buffalo.

جامه jāmé, *s. p.* Clothing, apparel; —شوی, jāmé-shūy, *s. p.* A washer of linen; linen itself, wash-linen; the washing of linen.

جان jān, *s. p.* The soul; the life; a soul, individual; جانم jānim! My soul! My life! My dear! My good fellow! My dear sir! &c.; جانم صیقلدی jānim-sìkìldi, My soul is oppressed; my feelings were hurt; I was sorry (for what occurred); I was tired and disgusted; جانسز jānsiz, *a. t.* Lifeless, inanimate; wanting in animation; جان‌اتمق jān-àtmak, *v.n.* To give one's life (for a thing), throw it away; —چکشمك, —chèkishmek, *v.n.* To be in the agonies of death; —ویرمك, —vèrmek, *v.n.* To give life, animate; از دل و جان èz-dil-u-jān, *ad. p.* also جان و کوکلدن jān-u-ghyùnguldan, *ad. t.* With all (my, &c.) heart and soul; جان صیقلمق jān-sìkìlmak, *v.n.* To be weary at heart, to be vexed or sorry at heart (*with a pronoun affixed to* جان).

جانان jānān, *s. p.* The beloved object, a mistress.

جانب jānib, *s. a.* A side; a direction; لین‌الجانب lèyinu-'l-jānib, *a. a.* Kind, compassionate.

جانباز jānbāz (jàmbàz), *s. p.* (One who risks his life) A breaker of horses; a horse-dealer; a rope-dancer.

جانفس jānfèss (jànfèss), *s. t.* Plain silk stuff, gros de Naples.

جانلنمق jānlanmak (*aor.* جانلنور jānlanìr), *v.n.* To come to life; to become lively.

جانوار jānvār (jànavàr), *s. p.* An animal; a disagreeable or noxious animal; a pig, hog, swine.

جاود jāvid, جاوید jāvīd, جاودان jāvidān, جاویدان jāvīdān, جاودانه jāvidāné, جاویدانه jāvīdāné, جاودانی jāvīdānī, *a. p.* Eternal.

جاه jāh, *s. p.* Rank, dignity.

جاهل jāhil, *a. a.* Ignorant; inexperienced in life; جاهلیت jāhiliyyèt, *s. a.* The state of ignorance, the pre-Muhammedan pagan state of Arabia.

جای jāy, *s. p.* A special spot, station.

جائز jā'iz, *a. a.* Licit, allowed, not improper, permissible; possible, probable, feasible.

جایکاه jāy-ghyāh, *s. p.* A special place.

جایکیر jāy-ghīr, *a. p.* Which occurs, takes place.

جبا jàba, *a. t.* Gratis, for nothing.

جبار jèbbār, *s. a.* A tyrant, oppressor; an excessively proud man; God, the curber of the proud and of oppressors.

جبال jìbāl, *s. pl. a.* (*of* جبل jèbel), Mountains.

جبانت jèbānèt, *s. a.* Cowardice, want of courage.

جبایت jìbāyet, *s. a.* The office and functions of collector of rents to property in mortmain.

جبخانه jèb-khānḗ, *s. t.* A powder-magazine; gunpowder in store.

جبر jèbr, *s. a.* A constraining; force, constraint; a binding up (of broken or sprained bones); algebra; ا—, —et, *v.a.* To constrain, force; to bind up (broken bones); جبر و مقابله jèbr-u-mùkābélḗ, Algebra; جبراً jèbran, *ad. a.* By force, not willingly.

جبروت jèbérūt, *s. a.* God's quality of being the irresistible Ruler and Constrainer.

جبرهٔ jìbrḗ, *s. t.* The lees of any fruit, &c., from which the juice has been drawn off.

جبل jèbel, *s. a.* A mountain.

جبل الشیخ Jèbel-u-shèykh, Mount Hermon; جبل موسی Jèbel-i-Mūsà, Mount Sinai.

جبلت jìbìllèt, *s. a.* Nature, character, disposition; جبلتسز jìbìllètsiz, *a. t.* Ungenerous, disagreeable in character.

جبلقوم jèbèllakūm, *s. t.* The amethyst (?).

جبلی jèbéli, *a. a.* Pertaining to mountains; —, jìbìllī, *a. a.* Natural, inherent in one's nature. [courage.

جبن jùbn, *s. a.* Cowardice, want of

جبندانلق jìbindanlīk *and* جبنلك jìbinlik, *s. t.* A mosquito net.

جبه jèbḗ, *s. p.* Arms, armour; —, jèbbè, *s. a.* A kind of light cloak; جبه‌لو jèbèli, *s. t.* A kind of irregular horse patrol; جبه‌جی jèbḗji, *s. t.* A kind of soldier in the old system, who had charge of the spare arms, ammunition, tents, &c.; جبه‌خانه jèbḗ-khānḗ, An arsenal, armoury, store of warlike muniments; (also جبخانه jèb-khānḗ), a powder-magazine; gunpowder in store.

جبهه jèbhḗ, *s. a.* The forehead.

جبین jèbīn, *s. a.* The forehead; —سای, jèbīn-sāy, *a. p.* Who rubs his forehead (on the ground, &c., out of respect).

جثه jùssḗ, *s. a.* The body; the size of body; جثه‌لو jùsaḗli, *a. t.* Large-bodied.

جحیم jàhīm, *s. a.* Hell.

جد jèdd (*fem.* جده jèddḗ), *s. a.* A grandfather; a forefather, ancestor; —اعلی, jèddì-à''là, The most remote ancestor, origin of a family; ابا عن جدن èbā-''àn-jèddin, *ad. a.* (Through the father from the ancestors) from father to son; —, jìdd, *s. a.* A strenuous persevering effort, a real endeavour; جدی jìddī, *a. a.* Real, serious, not in fun or in mockery.

جدا jùdā, *a. p.* Separate, separated, [divided, asunder.

جدار jìdār, *s. a.* A wall.

جدال jìdāl, *s. a.* A disputing, contesting; a fighting, quarrelling; battle.

جدری jùdérī, *s. a.* The small-pox; جدری بقری jùdérī'i-bàkarī, The cow-pox.

جدول jèdvэl, *s. a.* A canal; a mathematical or statistical table; —تختهسی, —tàkhtassi, *s. t.* A flat ruler.

جدی jèdi, *s. a.* The sign Capricorn; —, jùdèy, *s. a.* (diminutive), The pole-star.

جدید jèdīd, *a. a.* New.

جذب jèzb, *s. a.* An attracting; ا—, —et, *v.a.* To attract.

جذر jèzr, *s.* A root; an arithmetical root of a number; —مربع, jèzri-mùrèbbà", A square root; —مکعب, jèzri-mùkyà" "àb, A cube root; دردنجی جذر dàrdinji-jèzr, A fourth root, &c., &c.; جذرتام jèzri-tāmm, A perfect root; —اصم, jèzri-āssàmm, A surd root.

جر jèrr, *s. a.* A drawing, pulling, training; a causing the last consonant of Arabic words to be pronounced with the vowel *i* or the syllable *in* after it; —اثقال, jèrri-èsskāl, The art or science of mechanics or of the power of moving heavy bodies.

جراح jèrrāh, *s. a.* A dresser of wounds; a surgeon.

جراحت jèrāhàt, *s. a.* A wound; a sore; [pus, matter.

جرار jèrrār, *a. a.* Who ravishes, carries off booty, slaves, &c.; bold, valorous; impudent, importunate; —, *s. a.* A brave warrior, adventurous soldier; an impudent beggar.

جربزه jèrbézé, *s. a.* Ready wit and facility of argument, the gift of the gab.

جرح jèrh, *s. a.* A wounding; a controverting; —, jùrh, *s. a.* A wounding; a wound; ا—, jèrh-et, *v.a.* To wound; to controvert; — —, jùrh-et, *v.a.* To wound; جرحه jùrha, *s. a.* A wound.

جرع jèr", *s. a.* A drinking; ا—, —et, *v.a.* To drink; جرعه jùr"a, *s. a.* A draught.

جرم jìrm, *s. a.* A body, solid body; size (of a body); —, jùrm, *s. a.* A fault, culpability; لاجرم la-jèrem, *ad. a.* Without fail, in any case.

جرمانیا Jèrmānia, *s. t.* Germany.

جروف jùrūf, *s. t.* The scoriæ of metals.

جری jèrī, *a. a.* Brave, bold, adventurous.

جریان jèréyān, *s. a.* A flowing; a being current; a happening, taking place; ا—, —et, *v.n.* To flow; to be current; to happen, take place. [hardihood.

جرئت jùr'et, *s. a.* Boldness, courage,

جرید jèrīd, *s. a.* A stick used as a dart in a peculiar kind of military exercise or game on horseback.

جریده jèrīdé, *s. a.* A register, roll, ledger.

جریمه jèrīmé, *s. a.* A fine paid for any [misdemeanour.

جزء jùz', *s. a.* A part, portion; a small book of a few pages; a portion of twenty pages in a large written book, or of a sheet in a printed book; جزئی jùz'ī, *a. a.* Partial; small, insignificant; ارادهٔ جزئیه ìrādé'i-jùz'-ìyyé, The partial free-will of man (which is but a portion of the ارادهٔ کلیه ìrādé'i-kyùllìyyé, the universal will of God); ذکر جزء وارادهٔ کل zìkri-jùz'-vé-ìrādé'i-kyùll, The men-

tion of a part instead of the whole, as *a sail* when we mean *a ship*.

جزا jèzā, *s. a.* Retribution; punishment; روز جزا rūzi-jèza, The day of judgment; الله جزاسنی ویرسون allāh-jèzāssini-vèrsin! May God give him retribution!

جزائر jèzā'ir, *s. pl. a.* (*of* جزیرہ jèzīré), Islands; Algiers in Barbary; —بحرسفید, jèzā'iri-bàhri-sèfīd, The islands of the Grecian Archipelago; —سبعہ, jèzā'iri-sèb''à, The seven Ionian islands.

جزدان jùzdān (jùzdànlik), *s. p.* A portfolio; a pocket-book; a kind of book or thin cushion held in the hand under a sheet of paper when writing, so as to keep it flat and unbending.

جزر jèzr, *s. a.* The ebb-tide, low water.

جزع jèz'', *s. a.* A crying, lamenting.

جزم jèzm, *s. a.* A deciding in one's mind that a thing must be so and so, a deducing very positively (though still liable to mistake); the orthographical sign ̊, which, placed over a consonant, shows that a syllable ends with that consonant, or that it is not followed by a vowel in the syllable; ا—, —et, *v.a.* To decide, deduce very positively.

جزو jùzv *or* جزوء jùz' (*for* جز jùz', *which see*); جزوی jùzvī, *for* جزئی (*see* جز jùz').

جزوہ jèzvé, *s. t.* A small coffee-pot [without a cover.

جزئی jùz'ī, *a. a.* Partial; trifling, insignificant; جزئیات jùz'iyyāt, *s. pl. a.* Partial things; special sciences; trifles, insignificant things.

جزیہ jìzyĕ, *s. a.* The special tax or tribute paid by non-Muslim subjects to a Muslim state for safety and protection. It is also called خراج khàrāj.

جزیرہ jèzīré, *s. a.* An island; جزیرۃ العرب jèzīrétu-'l-''àrab, The Arabian peninsula.

جزیل jèzīl, *a. a.* Copious, abundant.

جسارت jèssāret, *s. a.* Valour, courage, boldness, hardihood; ا—, —et, *v.n.* To dare, to have the courage.

جسامت jèssāmèt, *s. a.* Great size of body; importance (of affairs) in respect of the vastness of the interests they affect.

جسبان jùssbān, *a. p.* Worthy, suitable, [fitting, meet.

جست وجو jùsst-u-jū, *s. p.* A seeking, looking for; ا—, —et, *v.a.* To seek.

جسد jèssed, *s. a.* The body (of man or animals).

جسر jìssr, *s. a.* A bridge; a viaduct; a causeway through a morass, or along the low banks of a river.

جسم jìssm, *s. a.* A body; a solid body; a mathematical solid figure.

جسمانی jìssmānī, *a. a.* Corporeal; material.

جسور jèssūr, *a. a.* Brave, bold, valorous, courageous.

جسیم jèssīm, *a. a.* Large, great, vast; important.

جغرافیا jàghrāfiya, *s. t.* Geography.

جفا jèfā, *s. a.* Ill-treatment, ill-usage; جفاکار jèfā-kyār, A cruel person.

جگر jìghɪr, *s. p.* The pluck; the liver; the lungs; —اق ak-jìghɪr, The lungs, lights; —قره kàra-jìghɪr, The liver; جگرجى jìghɪrji, A seller of plucks; a cat's-meat man; جگرم jìghàrim! (My liver!) My darling! جگركوشه‌م jìghɪr-kyàshém! (Corner of liver!) My ducky darling!

جل jèlla, *int. a.* May He (*or* His name) be magnified! — jùll, *s. a.* The totality, or principal portion (of anything); a horse-cloth.

جلا jìlā, *s. a.* A polishing, burnishing; polish; —, jèlā, *s. a.* Exile; ا—, —et, jìlā-et, *v.a.* —ويرمك, jìlā--vàrmek, *v.n.* To polish, burnish.

جلاب jèllāb, *s. a.* A factor who imports cattle or slaves from distant places. [man, hangman.

جلاد jèllād, *s. a.* An executioner, heads-

جلادت jèlādèt, *s. a.* Bravery, intrepidity.

جلال jèlāl, *s. a.* Greatness, grandeur; a great passion; ذو الجلال zū-'l-jèlāl, God of greatness; جلاللنمق jèlāl-lanmak, *v.n.* To get into a great passion.

جلالت jèlālèt, *s. a.* Human greatness.

جلب jèlb, *s. a.* A sending for and causing to come from a distance; importing; ا—, —et, *v.a.* To send for and cause to come or to be brought; to draw (anything) towards one's self; — (*for* جلاب jèllāb), jèleb, *s. a.* A lrover of cattle or slaves, one who brings them from their native place to the place of sale.

جلد jìld, *s. a.* The hide of an animal; a volume; the binding of a book.

جلدلمك jìldlémek, *v.a.* To bind (a book); جلدلتمك jìldlɪtmek, *v.a. causal,* To cause (a book) to be bound, to give (it) to be bound.

جلسه jìlsé, *s. a.* A sitting, one interval

جلق jìlk, *a. t.* Rotten (egg). [of sitting.

جلوس jùlūss, *s. a.* The accession of a sovereign to the throne; ا—, —et, *v.n.* To ascend the throne, become sovereign.

جلوه jìlvé, *s. a.* The airs, manners, coquetries, blandishments of beauties: the natural graces and beauties of various objects.

جلى jèlī, *a. a.* Conspicuous, patent; a kind of handwriting, something similar to that used in firmans called ديوانى dīwānī.

جليس jèlīss, *s. a.* A social companion, one who sits much with another.

جليل jèlīl, *a. a.* Great, grand.

جم jèmm, *s. a.* A multitude; جم غفير jèmmi-ghāfīr, A great multitude.

جمادات jèmādāt, *s. pl. a.* (*of* جماد jèmād), Inanimate objects, the mineral world.

جمادى jèmāzī, *s. a.* Name of two consecutive lunar months in the Muhammedan year; one, called جمادى الاول jèmāzìyyu-'l-èvvɪl (The first Jemazi), is the fifth, and in the dates of letters

is represented by the abbreviation حا (*for* جا); the other, named جمازی الاخر jèmāzìyyu-'l-ākhir (the latter Jemazi), is the sixth, and is represented in dates by ح (*for* چ).

جماع jìmā", *s. a.* Copulation, sexual intercourse; ا—, —et, *v.n.* To copulate, have sexual intercourse.

جماعت jèmā"at, *s. a.* A congregation.

جمال jèmāl, *s. a.* Severe beauty.

جماهیر jèmāhīr, *s. pl. a.* (*of* جمهور jùmhūr), Republics, commonwealths.

جمرۂ jèmré, *s. a.* A live coal; an astronomical or meteorological term used to signify the infusion of vital heat into the elements in spring, or rather at the end of winter. According to the theory there are three jèmré; one, the infusion of heat into the air, occurs thirty days before the vernal equinox; the second, affecting the waters, seven days later; and the third, vivifying the earth, sixteen days before the equinox. They are said to fall into or upon their elements, as بوکون جمرۂ هوایه دوشدی bù-ghyun-jèmré-hàwāya-dùshdu, To-day the *vital heat* has fallen on the air. [fellow.

جمری jìmri, *s. t.* A miserable, avaricious

جمشید Jèmshīd, *s. p.* Name of a Persian king.

جمع jèm", *s. a.* A collecting together, aggregating; a collection, assembly, congregation; an adding up, adding together; addition in arithmetic; an adding something more; the plural number; ا—, —et, *v.a.* To collect, bring together; to add up, add together; to add something more; او—, —òl, *v.n.* To collect together, come together; اولنمق—, —òlunmak, *v. p.* To be collected, brought together; صحیح—, jèm"i-sàhīh, The regular form of plural; مکسر—, jèm"i-mùkèsser, An irregular form of plural in Arabic nouns; الجمع—, jèm"u-'l-jèm", A plural of a plural (frequently used in Arabic words).

جمعه jùm"à, *s. a.* Friday, the Day of Congregation; ایرتهسی—, —èrtéssi, Saturday, the morrow of the Day of Congregation.

جمعیت jèm"ìyyèt, *s. a.* An assembly, a party; a state of tranquillity or collectedness (of mind).

جمله jùmlé, *s. a.* The whole, totality; a whole, a totality; all; a sentence, phrase, paragraph, proposition; a category, class; بالجمله bì-'l-jùmlé, *a. a.* All, every one; فی الجمله fì-'l-jùmlé, *ad. a.* In a summary manner, concisely; بو جملهدن bù-jùmlédan, Of this class, in this category; جملةً jùmlétan, *ad. a.* Totally, all, altogether; جملهسی jùmléssi, All of it; all of them.

جمهور jùmhūr, *s. a.* A republic; the commonwealth; anarchy; جمهوریت jùmhūrìyyèt, *s. a.* A republican form of government; anarchy.

جمیع jèmī'', *s. a.* All, every one; جمیعاً jèmī''an, *ad. a.* All together.

جمیل jèmīl, *a. a.* Beautiful, handsome.

جن jìnn, *s. a.* The Genii, a race of material intelligent beings, whose bodies are similar to the essence of fire or smoke; جنی jìnnī (ijinni), One of the Genii; جن طائفه‌سی jìnn--tā'ifèssi, The race of Genii; ایچنده جنلر طوپ اویناز ìchinda-jìnnlar-tòp--òynar, (The Genii play at bowls in it) It is quite empty and deserted (a house, &c.).

جناب jènāb, *s. a.* Presence, dignity; a sense of pride and honour; a title of respect of universal signification, from Godhead, Majesty, Highness, Grace, Excellency, &c., down to simple Worship, Honour, and Respectability. In the case of God, and of all exalted personages of the Muslim hierarchy, this title precedes the word indicative of office; whereas, in cases of non-Muslim personages the title follows that word, or the mere name of the person (man or woman), and takes the pronominal affix of the third person, singular or plural according to the degree of respect shown: there was, therefore, a combination of disrespect in the application of this title; or better, it should be considered as a compromise between national or sectarian pride and the natural kindly feelings entertained for friends; جناب حق jènābi-hàkk, His Divine Majesty the Essence of Truth; جناب رسالتپناهی jènābi - rèssālet - pènāhī, His Holiness the Refuge of the Apostolic office (Muhammed); جناب شهریاری jènābi-shèhriyārī, His Majesty the Sultan; جناب‌وکالتپناهی jènābi - vèkyālet - pènāhī, His Excellency the Refuge of the Lieutenancy (the grand vizier); انکلتره‌قرالیچه‌سی جنابلری ìnghiltèra - kìralìchassi - jènāblari, Her Majesty the Queen of England; ایلچی بك جنابلری èlchi--bèg-jènāblari, His Excellency the Lord Ambassador; ارمنی پطریقی جنابلری èrmèni - pàtriki - jènāblari, His Reverence the Armenian Patriarch; &c. &c. The Armenian practice of addressing people by this title followed by the pronominal affix of the second person is not used by the Turks, either among themselves or with people of other nationalities. (See حضرت hàzret) عالیجناب "āli--jènāb, *a. p.* Magnanimous, high-principled, proud in honour.

جنابت jènābèt! *int. t.* You beast! you polluted fellow!

جناح jènāh, *s. a.* A wing; a wing of an army; جناحین jènāhèyn, *s. dual a.* The two wings.

جنازه jènāzé, *s. a.* A dead human body; [a funeral.

جناس jìnāss, *s. a.* A double-entendre, play upon words.

جنایت jìnāyet, *s. a.* A trespass, of-

fence; a trespassing; ا—, —et, *v.n.* To trespass (against).

جنب jènb, *s. a.* The side; ذات الجنب zātu-'l-jènb (zâtlijân), The pleurisy.

جنبان jùnbān, *a. p.* Which moves, plays.

جنبز jìnbiz, جنبسترة jìnbìsstra, *s. t.* Tweezers.

جنبش jùnbush, *s. a.* Motion, play; fun, amusement, play.

جنت jènnèt, *s. a.* Heaven, paradise; جنتمكان jènnɛt-mèkyān, *a. p.* Whose place is in paradise, the late (Sultan); —, jìnnet, *s. a.* Madness.

جنحة jùnha, *s. a.* An offence, crime; —صاحبى, jùnha-sāhibi, A criminal, offender.

جند jùnd, *s. a.* A troop, body of troops.

جندره jèndéré, *s. p.* A press for pressing.

جندى jìndi, *s. t.* A perfect military horseman.

جنس jìnss, *s. a.* A genus, kind, sort; —, *a. t.* Of race, of blood.

جنك jènk, *s. p.* Battle; war; ا—, —et, *v.n.* To do battle, fight; جنكجى jènkji, *s. t.* A warrior, one skilful in war.

جنوب jènūb, *s. a.* The south; جنوبى jènūbī, *a. a.* South, southern.

جنود jùnūd, *s. pl. a.* (*of* جند jùnd), Bodies of troops.

جنون jùnūn, *s. a.* Madness.

جنويز Jènvìz, *s. t.* Genoa.

جو jèv, *s. p.* Barley; —, jū, *a. p.* (*in composition*), Who seeks, looks for; —, jèvv, *s. a.* The vacant space (of air); جو سما jèvvi-sèmā, The vacant space of air towards the sky.

جواب jèwāb, *s. a.* An answer; ا—, —et, *v.a.* To say in answer; — ويرمك jèwāb-vèrmek, *v.n.* To give an answer.

جوار jìwār, *s. a.* The vicinity, neighbourhood.

جوارح jèwārih, *s. pl. a.* (*of* جارحة jārih*a*), Those members of the body with which necessities are supplied.

جوارى jèwāri, *s. pl. a.* (*of* جارية jāriyyé), Female slaves.

جواز jèwāz, *s. a.* Permission given; —ويرمك, —vèrmek, —كوسترمك, —ghyèsstɛrmek, *v.n.* To give permission, to allow.

جوان jùwān, *s. p.* A young man, a youth; —بخت, —bàkht, *a. p.* Whose fortune or star is on the ascendant, like a young man's progress.

جوانمرد jùwānmèrd (jùmèrd), *a. p.* Generous, liberal.

جواهر jèwāhir, *s. pl. a.* (*of* جوهر jèvhèr), Jewels, precious stones; atoms; جواهرجى jèwāhirji, *s. t.* A dealer in precious stones, a jeweller.

جوجه jùjé, *s. t.* A dwarf.

جود jūd, *s. a.* Goodness, kindness, beneficence.

جودت jèvdèt, *s. a.* Goodness, excellence.

جور jèvr, *s. a.* Unkind and unjust treatment, tyranny; ا—, —et, *v.n.* To treat tyrannically, unkindly, and unjustly.

جوز jèvz (jèviz), *s. a.* A walnut; walnut-tree-wood; بوا—, jèvzi-bèvwà, *and*

هندستان جوزی hìndisstān-jèvizi, A nutmeg; هندستان جوزی قبوغی hìndisstān-jèvizi-kàbuġu (cuticle of nutmeg), Mace.

جوزا jèvzā, *s. a.* The sign Gemini.

جوش jūsh, *s. p.* A boiling; a rushing; a violent motion; جوش و خروش jūsh-u-khùrūsh-et, *v.n.* To rush; to be in violent commotion.

جوشان jūshān, *a. p.* Which boils, boiling; which rushes; which is in violent motion.

جوشش jūshish, *s. p.* A boiling up; a rushing; a violent motion.

جوشقون jòshkun, *a. t.* Full, high, overflowing (water of streams).

جوع jū', *s. a.* Hunger.

جوف jèvf, *s. a.* A hollow, hollow place, [cavity.

جولان jèvélān, *s. a.* Motion; agitation; circulation; ا—, —et, *v.n.* To be in motion, to circulate.

جومرد jùmèrd (*for* جوانمرد jùwànmèrd), *a. p.* Generous, liberal.

جوی jūy, *s. p.* A stream, canal.

جویبار jūybār, *s. p.* A great river; a place abounding in springs or running streams.

جوهر jèvhar, *s. a.* A precious stone, a jewel; the essence of any being; mineral ore, especially if in the form of sand; the lines and marks on Damascus blades; فرد—, jèvhári-fìrd, An atom, a primitive particle of matter.

جه jé *or* ja, *pr. t.* or *inseparable particle.* When joined to a noun or pronoun substantive it signifies *manner* or *style*, as آدم àdam, Man; آدمجه àdamja, In a manly way, like a man; when joined to an adjective it forms a kind of diminutive, corresponding to our *rather* or *ish*, though this is still an expression of the primitive value of *manner* or *style*, as طاتلو tàtli, Sweet; طاتلوجه tàtlija, Sweetish; یاوشجه یاویله yāwàshja-sùwèylé, Speak rather gently; when joined to an adjective of nationality it implies *language*, still without losing the idea of manner, *manner of speaking*, as ترك tùrk, A Turk; ترکجه tùrkja, The Turkish language, *or* the Turkish manner. This particle is sometimes followed by the syllables لیین léyin, but then the ه of جه is suppressed as redundant, and the whole particle becomes جلین jéléyin. This form is of the same value as the simple جه, or it adds to it the idea of affection or regard; it may be likened to the difference between Tom and Tommy.

جهاد jìhād, *s. a.* A zealous striving; a fighting the good fight, either against wicked inner lusts, or against outward enemies of the faith.

جهاز jìhāz (chèhiz), *s. a.* A bride's marriage portion of clothes, jewels, furniture, &c.

جهالت jàhālet, *s. a.* Ignorance, lack of knowledge or information.

جهان jìhān, *s. p.* The world, this world; a world; جهندان jìhān-bān, جهاندار jìhān - dār, جهانپناه jìhān - pènāh, جهانكير jìhān-kyùshā, جهانكشا jìhān--ghīr, A sovereign, the Sultan, keeper, possessor, asylum, conqueror, holder, of the world; جهانيان jìhānīyān, *s. pl. p.* The inhabitants of the world.

جهت jìhèt, *s. a.* A direction, side, quarter; respect, relation, head, cause.

جهد jèhd (jàhd), *s. a.* A strenuous endeavour; —ا, (jàhd)-et, *v.n.* To try very hard.

جهر jèhr, *s. a.* A speaking aloud, openly; جهراً jèhran, *ad. a.* Aloud.

جهرى jèhri, *s. t.* Yellow berries.

جهل jèhl, *s. a.* Ignorance; —مركب, jèhli-mùrèkkeb, Compound ignorance, which is not even aware of being ignorant.

جهنم jìhànnam, *s. a.* Hell; —اول, jihànnam-òl! Go and be d—d!

جى ji *or* ji, A Turkish particle, which, added to any noun, expresses the person who sells or makes the thing denoted by the noun, or who has some constant relation with that thing, as شكرجى shèkérji, A seller of sugar or sweetmeats; قايقجى kàyïkji, A boatman; يالانجى yàlànji, A liar.

جيب jèyb, *s. a.* The breast or bosom, or breast-pocket of a garment; the sine of an arc; (jèb) a pocket; —همايون, jèybi--hùmāyun, The Sultan's privy purse; تمام جيب tàmāmi-jèyb, A cosine; نسبت جيبيه nìsbèti-jèybìyyé, A log. sine; تمام نسبت جيبيه tàmāmi--nìsbèti-jèybìyyé, A log. cosine.

جيجى jìji, *s. t.* Any pretty little plaything; جيجيلو ميجيلو jìjili-mìjili, *a. t.* Ornamented so as to please children.

جيران jèyrān (jèylàn), *s. t.* A gazelle; —, *s. pl. a.* (*of* جار jār), Neighbours.

جيش jèysh, *s. a.* An army.

جيفه jīfé, *s. a.* A carrion carcase.

جيم jīm, *s. a.* Name of the letter ج.

جيوش jùyūsh, *s. pl. a.* (*of* جيش jèysh), Armies.

جيوه jìwa, *s. t.* Quicksilver, mercury.

چ

چ chīm *or* jīmi-fārsī. Seventh letter of the Turkish alphabet, having the value of the English *ch* in *church*. Like ج it has the numeral value of 3 in chronograms, but is not used elsewhere as a numeral.

چابك chàbik, *a. p.* Quick; *ad. t.* Quickly; soon.

چاپ chàp, *s. t.* The bore or calibre of guns, or size of balls and bullets.

چاپقون *or* چاپقين chàpkin, *a. t.* Which runs fast, a good runner; —, *s. t.* A blackguard; good-for-nothing, low fellow.

چاپمق chàpmak (*aor.* چاپار chàpar), [*v.n.* To run.

چاپوت chàpùt, *s. t.* A clout, cloth, rag.

چاپول chàpul, *s. t.* A predatory incursion.

چاپه chàpa, *s. t.* A hoe; چاپه‌لمق chàpalamak, *v.a.* To hoe.

چات‌پات chàt-pàt, *ad. t.* Now and then, but rarely.

چاتردامق chàtirdamak (*aor.* چاتردار chàtirdar), *v.n.* To chatter (the teeth); to creak, make a loud noise (as the timbers of a ship in a storm).

چاتردی chàtirdi, *s. t.* A noise of crushing, bumping, creaking.

چاتره پاتره chàtara-pàtara, *ad. t.* (To be able to say a few words of a language) in a broken manner. [Cracked, split.

چاتلاق chàtlak, *s. t.* A crack; —, *a. t.* چاتلامق or چاتلمق chàtlamak (*aor.* چاتلار chàtlar), *v.n.* To crack, split, become cracked; to burst (with rage, &c.).

چاتمق chàtmak (*aor.* چاتار chàtar), *v.n.* To knock against, run against, run foul of; to meet with; to become thick or intimate with, make great friends with; to come (time); —, *v.a.* To baste (needle-work preparatory to sewing); —قاش kàsh—, *v.n.* To frown. [a house.

چاتی chàti, *s. t.* The skeleton roof of

چادر chàdir, *s. t.* A tent; —قورمق —kùrmak, To pitch a tent.

چار chār, *a. p.* Four; —, *s. p.* Rescue, remedy; چاروناچار chār-u-nā-chār, *ad. p.* Whether there be a remedy or not; will ye, nill ye; —, *s. t.* The Czar of Russia; چارپا chārpā, *s. p.* A quadruped; چارپارە chār-pārś (chàlpara), *s. p.* The castanets (four pieces); چارطاق chār-tàk, Any little arbour or building with posts or columns.

چارپلمق chārpilmak (*aor.* چارپلور chàrpilir), *v.n.* To become warped or crooked; —, *v. p.* To be struck.

چارپمق chàrpmak (*aor.* چارپار chàrpar), *v.a.* To strike (with any long thing, as the hand, the tail, &c.); to strike or dash (anything against another); to strike (with palsy or other affliction); to strike (anything, as lightning does).

چارداق chàrdak, *s. t.* A kind of terrace on a housetop, or in a garden, provided with trellis-work for drying linen, or for training vines, &c.

چارسو chārsū (چارشو or چارشی chàrshi), *s. p.* A street of shops; the (by Europeans so called) bazaars of towns in the Levant.

چارشب chār-shèb (چارشف chàrshaf), *s. p.* A sheet for a bed.

چارق chàrik, *s. t.* Sandals such as shepherds and peasants wear in the East, as also soldiers on a march.

چارمیخ chàrmīkh (chàrmik), *s. p.* A full size cross for criminals; the shrouds of a mast. [avoiding.

چارە chārś, *s. p.* A remedy, a means of

چاریك chār-yèk (chèyrek), *s. p.* A quarter of an hour; a quarter, fourth part.

چاسار chāsār, *s. t.* Cæsar, emperor.

چاشنی chāshni (chèshni), *s. p.* The

چاکر chākĕr, *s. p.* A servant; چاکریکز chākĕringiz, I, your servant.

چالاك chālāk, *a. p.* Quick, agile, nimble.

چالشقان chàlishkàn, *a. t.* Industrious, assiduous.

چالشمق chàlishmak (*aor.* چالشور chàlishĭr), *v.n.* To work, be busy, occupy one's self.

چالغی chàlghi, *s. t.* Any instrument of music; چالغیجی chàlghĭji, *s. t.* A musician.

چالق chàlĭk, *a. t.* Cracked, half-witted, [crazy.

چالقامق chàlkamak (*aor.* چالقار chàlkar), *v.a.* To shake violently; to shake up; to beat up (eggs, &c.); to rinse; چالقانمق chàlkanmak (*aor.* چالقانور chàlkanĭr), *v.n. or p.* To be violently shaken or agitated.

چالمق chàlmak (*aor.* چالار chàlar), *v.a.* To strike, beat, knock; to steal; to play (any musical instrument), sound, beat, strike, blow; to strike (the hours, a clock); —, *v.n.* To draw or approach (to any shade of colour).

چالی chàli, *s. t.* A briar, any prickly bush.

چام chàm, *s. t.* Deal or pine, or firwood; —اغاجی, —àghàji, A pine or fir tree; —ساقزی, —sàkizi, Resin, rosin.

چامور chàmur, *s. t.* Mud, mire; clay.

چانته *or* چانطه chànta, *s. t.* A knapsack.

چاوش chàwush, *s. t.* A serjeant in the army; a herald or serjeant at arms in olden times; —باشی, chàwush-bàshi, Formerly the Grand Usher and

taste, savour (of food); چاشنیکیر chāshnighĭr, *s. p.* An officer whose duty it is to taste the food of his master.

چاغرمق chàghĭrmak (*aor.* چاغرر chàghĭrir), *v.a.* To call; to sing (a song); —, *v.n.* To call out; —ترکی tùrkyu—, *v.n.* To sing songs.

چاغلدامق chàghĭldamak (*aor.* چاغلدار chàghĭldar), چاغلامق chàghĭlamak (*aor.* چاغلار chàghĭlar), *v.n.* To make a murmuring, splashing, or rippling noise in running over rocks or stones (water); چاغلدی chàghĭldi, *s. t.* The noise of water running over a cascade; چاغلیان chàghĭlayan, *s. t.* A cascade which murmurs.

چاغنوس chàghanoss, *s. t.* A crab, sea

چاقشر chàkshĭr, *s. t.* A kind of wide trousers which tie round the ankle.

چاقل chàkĭl, *s. t.* A pebble, round smooth stone.

چاقمق chàkmak, *s. t.* A steel to strike fire with; the lock of a gun; —, *v.a.* (*aor.* چاقار chàkar), To strike (fire); —, *v.n.* To drink, to use intoxicating drinks; —طاشی, —tàshi, *s. t.* A flint, or agate to strike fire with, or for a gunlock; —شمشك shĭmshek—, *v.n.* To lighten, flash with lightning.

چاقی chàki, *s. t.* A pocket-knife, clasp-knife, pocket pen-knife.

چاك chāk, *s. p.* A rent; —, *a. p.* Rent, torn; —, chàng, *s. t.* A large b

Marshal of the Empire, now a kind of Chief Baron of the Court of Chancery.

چاه chāh, *s. p.* A well; a pit; زنخدان—, chāhi-zènakhdàn, The dimple of the chin.

چای chày, *s. t.* A river, rivulet, brook, stream, streamlet; tea (the herb, or an infusion); مسقو چایی mòsskov-chày*i*, (Russian tea) Tea (the herb); اطه چایی ʌda-chày*i*, Sage (the herb).

چایر chàyir, *s. t.* A field, meadow, pasture-land; چایر چایر chàyir-chàyir, *ad. t.* (To burn) vehemently with flame and a crackling noise; پنیری—, chàyir-pèniri, Cream cheese, new cheese; قوشی—, chàyir-kùshu, The lark.

چایلاق chàylak, *s. t.* The kite (bird).

چبالمق chàbalamak (*aor.* چبالار chàbalar), *v.n.* To strive, struggle, make efforts.

چبوق chìbùk, *s. t.* A stick, wand; a pipe for smoking; a bar (of metal); a stripe (in stuffs).

چپ chèp, *s. p.* The left-hand side; — (*in* چپ چورۀ chèp-chèvrè, All round, quite round), a Turkish particle of completeness.

چپاق chàpak, *s. t.* The gum of the eyes.

چپراز chàpraz, *s. t.* The frogs or braidings across the breast of some military coats, with their loops and buttons.

چپکن chèpken, *s. t.* A kind of coat or jacket, like that worn by hussars.

چپلاق chìplak, *a. t.* Naked, bare.

چتال chàtal, *s. t.* A fork; the forking of a branch or road; —, *a. t.* Forked; طرناقلو—, chàtal-tìrnakli, *a. t.* Cloven-hoofed; چتاللانمق chàtallanmak, *v.n.* To fork, become forked; چتاللاشمق chàtallashmak, *v.n.* To become intricate or complicated (any question or business).

چتر chètr, *s. p.* A tent; a vail, a veil.

چتله chètélè, *s. t.* A tally-stick, tally-score.

چتین chètin, *a. t.* Difficult.

چدیك *or* چدك chèdik, *s. t.* A kind of light boot.

چرا chìrā, *ad. p.* Why? بی چون و چرا bī-chūn-u-chìrā, *a. p.* (God) Who is without a why or a wherefore, unaccountable for what He wills; —, chèrā, *s. p.* Pasturage; —, chìra, *s. t.* The resinous part of pine-wood.

چراغ chìrāgh, *s. p.* A lamp, candle, flambeau; an apprentice, pupil; a client; a pensioner, protégé, one who owes his station to another (the idea of a *lamp* or *candle lighted and made visible*, being the prevailing figure in all these secondary meanings).

چرب chèrb, *a. p.* Fat and smooth, plump.

چرپمك chìrpmek (*aor.* چرپر chìrpar), *v.a.* To mark (timber) with a tight cord and chalk or ruddle; to bleach (linen or wax).

چرپی chìrpi, *s. t.* The cord with which carpenters mark timber with straight lines; a straight line.

چرپاجی chìrpìji, *s. t.* A bleacher.

چرچوه chèrchivé, *s. t.* A frame; the sash of a window.

چرخ chàrkh (chàrk), *s. p.* A wheel (of any machinery); a turner's lathe; an engine, a machine; the sphere, the firmament, the universe; fate, fortune.

چرخه chàrkha, *s. t.* A wheeling about and skirmishing; *in* چرخه طوپی chàrkha-tòpu, A fieldpiece, light gun for campaigning; چرخه‌جی chàrkhaji, *s. t.* A skirmisher; چرخه‌جیلر غوغاسی chàrkhajilar-kàwghassi, A skirmish.

چرز chèrez, *s. t.* Condiments served on [small saucers as relish.

چرك chìrk, *s. p.* Dirt, filth; چرکاب chìrkyāb, *s. p.* Dirty water, water which has been used for washing; (chìrghèf) a sink, a drain.

چرکین chìrkin, *a. p.* Nasty; ugly; disagreeable or unsuitable (act).

چرندی chèrèndé, *a. p.* Which pastures, grazes; —, *s. p.* A grazing animal.

چریش chìrish, *s. t.* A peculiar kind of paste used in the East; the powder of which this is made; —اوتی, chìrish-òtu, The plant, from the dried roots of which the paste-powder is prepared by pounding.

چزمك chìzmek (*aor.* چیزر chìzar), *v.a.* To mark with lines; to draw, design; to efface by a mark with the pen; to scratch, make scratches. [*and* چیزك.

چزمه chìzma, چزی chìzi. See چیزمه

چشم chèshm, *s. p.* The eye.

چشمه chèshma, *s. p.* A fountain; a spring, source.

چشید chèshid, *s. t.* A shade of colour.

چغرتمه chìghirtma, *s. t.* A small kind of fife or pipe.

چغرمق chìghirmak (*aor.* چغرر chìghirir), *v.a.* To call (anyone).

چفت chìft, *s. p.* A pair; a pair of oxen at the plough; an even number; چفتجی chìftji, *s. t.* A farmer; a ploughman; چفتلشمك chìftlashmek, *v.n.* To have sexual connexion (animals); چفت سورمك chìft-sùrmek, *v.n.* To drive the oxen at the plough, to follow the plough; چفتلك chìftlik, *s. t.* A farm.

چفته chìftè, *s. p.* A pair (of some special things; as, oars, gun-barrels, kicks with the hind legs of a horse); برچفته bìr-chìftè, A boat with only one pair of oars, called also پیاده pìyādè; ایکی چفته ìki-chìftè, A boat with two pairs of oars, &c. &c.; چفته تفنك chìftè-(tùfèk), A double-barrelled gun; چفته‌اتمق chìftè-àtmak, *v.n.* To kick with both hind legs at once (a horse, &c.); چفته‌لو chìftèli, *a. t.* Sly, deceitful, not to be trusted.

چفوت chìfut, *s. t.* A Jew; a mean, sordid fellow.

چقارمق chìkàrmak (*aor.* چقارر chìkàrir), *v.a.* To take out, pull out, put out, push out; to take off, pull off, put off; to get out or off, cause to come or go out or off; to make out, decipher,

read; to cause to go up, cause to ascend, make go up, cause to rise; to cause to go or come out, leave or abandon, to expel, to turn out; to extract; to invent or introduce to use; to have (any eruptive disease); —باشدن bàshdan —, *v.a.* To render disobedient and unruly, to pervert; —اقچه دن àkchadan—, *v.a.* To put to expense, cause to spend money; —چیچك chìchek—, *v.n.* To have the small-pox.

چقال chàkal, *s. t.* A jackall.

چقرق chìkrik, *s. t.* A spinning-wheel.

چقشمق chìkishmak (*aor.* چقشور chìkishir), *v.n.* To display one's skill, ability, or courage; to try to do so; to try to show off; to try to equal, strive, compete (with another).

چقلوس chàkaloss, *s. t.* A wall-piece, small swivel-gun.

چقمق chìkmak (*aor.* چقار chìkar), *v.n.* To go or come forth, out, off, up; to come out of joint, be dislocated; to arise, proceed, result; to come into season, or into use; to ascend, rise, mount; to emanate; to leave, set out, depart, start, set sail, sail; to prove, be found, be; to mount to, make, cost; to be visible; to be published (a book or paper), be out; to be paid (salary); —صاحب sāḥìb —, *v.n.* To declare one's self the owner (of anything found) or protector (of any person in trouble); —پهایه pàhāya—, *v.n.* To rise in price; —پاره دن pàradan —, *v.n.* To lose or be obliged to spend money; —باشدن bàshdan, *v.n.* To become rebellious or unruly; —, chàkmak, *s. t.* and *v.a.* and *n.* See چاقمق.

چقین chìkin, *s. t.* A small muslin packet of money corresponding to a rouleau.

چقور chùkur, *s. t.* A cavity, hollow place; —, *a. t.* Sunk and hollow.

چك chigà, *a. t.* Raw, uncooked; —, *s. t.* Dew; —, chìng, *a. t.* Early (in چك صباح chìng-sàbàh, Early dawn); —, chùk, *s. p.* Penis (in speaking to a child).

چكدرمه or چكترمه chèktirma, *s. t.* A [galley (in bye-gone days).

چكردك chèkirdek, *s. t.* A pip or stone in fruit; a weight among druggists.

چكغراق chìngghaRak, *s. t.* A small bell, a hand or house bell.

چكركه chèkirghé, *s. t.* A grasshopper; [a locust.

چكشمك chèkishmek (*aor.* چكشور chèkishir), *v.n.* To quarrel, pull one another about; —جان jàn—, *v.n.* To be in the throes of death.

چكلمك chèkilmek (*aor.* چكلور chèkilir), *v.n.* To retire; withdraw, draw one's self back; to shrink (cloth, &c.); to be low (water), to dry up, totally or partially disappear; —, *v. p.* To be drawn; to be borne, supported; to be supportable; —(*or* چكله مك), chìnglémek (*aor.* چكلر chìnglar), *v.n.* To ring (as metals do).

چكمجه chèkméjé, *s. t.* A portable wri-

ting-desk, a jewel or money-box; a bureau, escritoire, chest of drawers; a drawer (in a table, box, or cupboard); a drawbridge.

چكمك chèkmek (*aor.* چكر chèkĕr), *v.a.* To pull, draw, drag, haul; to attract; to draw (as a blister); to bring out (a horse or carriage for riding); to bear, support; to suffer, endure; to tolerate; —اذيت èzĭy-yèt—, *v.n.* To suffer pain or ill-treatment; —كورك kyùrek—, *v.n.* To row, pull at the oar; —ال èl—, *v.n.* To pull away the hand, have nothing more to do with; —عسكر "àsskĕr—, *v.n.* To lead troops, lead an army (against a place); —اخورة àkhĭra—, *v.a.* To put into the stable; بنى چكه‌ميور bèni-chèkémiyor, He cannot bear me, he is envious of me.

چكنمك chèkinmek (*aor.* چكنور chèkinir), *v.n.* To be unwilling, loth; to scruple, have scruples; to hang back, be bashful; to be afraid to speak out.

چكه chèké, *in* چكه‌دوزن‌ويرمك chèké-dùzĕn-vèrmek, *v.n.* To put on fine clothes and ornaments, attire in full fig; —, chèngé, *s. t.* The chin; چكه‌يورمق chèngé-yòrmak, *v.n.* (To tire the chin) To talk very much; to cause to talk very much; چكه‌يارشا chèngé-yārish-et, *v.n.* (To have a chin-race) To dispute tenaciously (with anyone).

چكى chèki, *s. t.* A horse-load, a weight of 180 okkas or about 500 lbs.

چكيج chèkij, *s. t.* A hammer.

چل chĭl, *s. t.* A freckle; —, *a. t.* New and bright (money); —قوشى chĭl-kùshu, *s. t.* A bird good for eating, a francolin (?), grey partridge (?), wood-hen (?). [God.

چلاب chĭlăb, *s. t.* Jalap; (obsolete)

چلبور chĭlbĭr, *s. t.* Eggs with butter.

چلبى chèlébi, *s. t.* A Greek or European gentleman; (formerly) a prince of the blood; a gentleman; —, *a. t.* Gentlemanly, polite. [ground.

چلتك chèltĭk, *s. t.* A rice-field, rice-

چلدرمق chĭldĭrmak (*aor.* چلدرر chĭldĭrĭr), *v.n.* To go mad.

چلك chèlik, *s. t.* Steel.

چلمك chèlmek (*aor.* چلر chèlĕr), *v.a.* To change (one's mind).

چلنك chèlenk, *s. t.* A kind of ornament worn on the head-dress.

چلنكر chĭlinghĭr, *s. t.* A locksmith.

چله chĭllé, *s. p.* A period of forty days devoted to ascetic practices, either as a noviciate or as an expiation; any period of suffering; suffering itself (chĭllé) a bowstring.

چليك chĭlèk, *s. t.* A strawberry; اغاچ‌چليكى àghăj-chĭlèghi, A raspberry.

چماشير chămăshĭr, *s. t.* Body-linen; wash-linen; a washing (of linen); بر قات bĭr-kăt—, A suit of body-linen; —يقامق yĭkamak, To wash

linen; ا—, —et, *v.n.* To have a wash (of clothes in the house); چماشیرجی *chàmàshirji*, A man who washes clothes.

چمچاق *or* چامچاق *chàmchak*, *s. t.* A wooden cup, bowl, or water-vessel.

چمدك *chìmdik*, *s. t.* A pinch with the thumb and finger; چمدكلمك *chìmdiklémek*, *v.a.* To pinch with the thumb and finger.

چمشير *chìmshir*, *s. t.* Boxwood; box-tree; dwarf box.

چمن *chìmàn*, *s. p.* A green grass-field; a grass-plot.

چمندر *chìmendèr*, *s. p.* An ass, donkey.

چنار *chìnār*, *s. t.* A plane tree, a sycamore.

چناق *chànak*, *s. t.* An earthen bowl, plate, or saucer; —, —چوملك *-chèmlek*, Pots and pans; باش‌چناغی *bàsh-chànaghi*, The skull.

چناق قلعه‌سی Chànak-kàléssi, The Dardanelles.

چناقلق *chànaklik*, *s. t.* The top (scaffold aloft on board ship, round the foot of the topmast); باش‌چناقلغی *bàsh (or* پروا *prùwa)-chànaklighi*, The fore-top; غراندی‌چناقلغی *ghràndi-chànaklighi*, The main-top.

چنان *chùnān*, *ad. p.* As, even as.

چنتك *chèntik*, *a. t.* Notched; —, *s. t.* A notch; چنتمك *chèntmek* (*aor.* چنتر *chèntar*), *v.a.* To notch.

چند *chènd*, *pron. p.* How many? several; هرچند *hèr-chènd*, *c. p.* Although; how many soever, how much soever.

چندان *chèndān*, *ad. p.* In a certain degree, to a certain point, so much, so many, as much, as many.

چنك *chèngh*, *s. p.* A harp; چنكی *chènghi*, *s. p.* A public dancer.

چنكل *chènghel*, *s. p.* A hook, large iron hook.

چنین *chùnīn*, *ad. p.* So, thus, in this manner.

چو *chū*, *ad. p.* Like, as.

چوال *chùwal*, *s. p.* A sack; چوالدوز *chùwāldūz* (—*diz*), *s. p.* A large needle for sewing sacks.

چوب *chòb*, *s. p.* A stick, a wand; wood, a piece of wood.

چوبان *chòban*, *s. t.* A shepherd; a clownish fellow.

چوپ *chèp*, *s. t.* A small splinter or fragment of wood; the sweeping of houses; چوپجی *chèpju*, *s. t.* A dustman; چوپلك *chèpluk*, *s. t.* A heap or place where dust and rubbish is thrown.

چوترا *chòtra*, *s. t.* A wooden travelling bottle or flask.

چوجق *chòjuk*, *s. t.* A child; چوجقلق *chòjukluk*, *s. t.* Childhood; childishness.

چور *chòr*, *in* چورچوپ *chòr-chòp*. Sticks and stakes.

چوراب *chòrab*, *s. p.* A stocking, a sock.

چوراق *chòràk*, *a. t.* Saltish, brackish (water); desert because salt (land).

چوربا *chòrba*, *s. t.* Soup; چوربا‌جی *chòrbaji*, *s. t.* The master of a household, the master of a shop; (formerly) the colonel of a regiment of Janissaries.

چورك *chùrek*, *s. t.* A kind of cake or bun; —, *chùruk*, *a. t.* Rotten, decayed;

proud (flesh); bruised (flesh); vain or stupid (reasoning).

چوروملك *or* چوريملك chùrumek (*aor.* چورور chùrur), *v.n.* To rot, decay, putrefy, decompose.

چورۀ chèvré, *s. p.* The circuit, contour, circumference; a muslin handkerchief; —چپ chèp—, *or* —چپه chèpé, *ad. t.* All round.

چوريش chèvrish (*or* چرويش chèrvish), *s. t.* (*is* چوريش‌ياغی chèvrish-yàghi, A kind of fat or butter used in cooking).

چوزلمك chèzulmek (*aor.* چوزيلور chèzulur), *v.n.* To melt or break up (ice on ponds, rivers, &c.); —, *v.p.* To be or become untied. [*v.a.* To untie (a knot).

چوزمك chèzmek (*aor.* چوزر chèzer),

چوغالمق chòghalmak (*aor.* چوغالور chòghalur), *v.n.* To increase in number or quantity.

چوغان chòghan (chèghan), *s. t.* The plant saponaria or soap-wort.

چوق chòk, *a. t.* Much; many; great; long (time or while); —, *s. t.* The majority, greater part or number; —, *ad. t.* Very; چوقلق chòkluk, *s. t.* A great quantity, abundance; —, *ad. t.* Often (*used with a negative verb only*); —شی, —shey! How odd! That's very surprising! چوقدن chòkdan, A long while ago, for a long while.

چوقه (chòha), *s. t.* Broad-cloth; چوقه‌دار chòhadār, *s. p.* (Formerly) a kind of upper personal attendant, who walked by the side or before his master's horse in the street, and waited upon him at home or at his office. [used in playing at hockey.

چوكان chèvghyān, *s. p.* A crooked stick

چوكمك chèkmek (*aor.* چوكر chèker), *v.n.* To give way, settle down (a wall), to fall in (a well, &c.); —ديز dìz—, *v.n.* To kneel, bend the knee; —ديبه dìbé—, *v.n.* To be precipitated, settle, depose (lie, sediment). [naria or soap-wort.

چوكن chùghen, *s. t.* The plant sapo-

چول chèl, *s. t.* A desert, unproductive land; —, chūl, *s. t.* A horsecloth.

چولاق chòlak, *s. t.* A man who has lost an arm.

چوللق chòlluk, *s. t.* A woodcock.

چوماق chòmak, *s. t.* A club, mace, or beetle.

چوملك chèmlek, *s. t.* An earthenware pot, jar, or vase; —چناق chènak—, Pots and pans.

چوملمك chèmulmek (*aor.* چوملور chèmulur), *v.n.* To crouch down.

چون chūn, *ad. p.* As; when, as soon as; since; چونكه chùnku, *c. t.* Since, as, because; بيچون bī-chūn, *a. p.* Who is without a *why*, who is not to be asked His reasons for His acts (God).

چوی (*or* چيوی) chìvi, *s. t.* A nail; a wooden peg; a wooden wedge; چويلمك chìvilémek, *v.a.* To nail, fix with a nail or pegs.

چويد chìvid, *s. t.* Indigo, blue.

چویرمك chèvirmek (*aor.* چویرر chèvirir), *v.a.* To turn, turn round, turn over, turn back; to change into, turn into; to surround, hem in, inclose.

چه Ché, *or* چه ولایتی Ché-vilāyèti, Bohemia; —,chi, *pron.p.* What? چه فائده chì-fā'idé, What is the use? unfortunately, as bad luck would have it; —, chī, *s.t.* Dew; —, chèh (*for* چاه chāh), *s.p.* A well.

چهار chàhār, *a.p.* Four; درت چهار dàrt-chàhār, All fours (at dice).

چهارشنبه chàhār-shènbih (chàrshanba), *s.p.* Wednesday.

چهره chèhré, *s.p.* The face, visage, countenance, physiognomy.

چیت chìt, *s.p.* Chintz, printed cotton; a fence of cut brushwood and brambles.

چیچك chìchek, *s.t.* A flower; a blossom, bloom; the small-pox; —چیقارمق, —chìkàrmak, To have the small-pox.

چیده chidé, *a.p.* Gathered, gathered up, picked, picked up.

چیز chīz, *s.p.* A thing; ناچیز nā-chīz, Nothing; ناچیزانه nā-chīzāné, *a.p.* Of no account, insignificant, poor.

چیزمك chìzmek (*aor.* چیزر chìzır), *v.a.* To draw, mark with lines, &c. (See چزمك).

چیزمه chìzma, *s.t.* A boot.

چیزی chìzi, *s.t.* A line, a mark, a scratch.

چیش chìsh, *s.t.* The want of relief, and the relief itself of nature, either by stool or urine; —بیوك biyuk—, The stool; —کچوك kùchuk—, Urine (or their passing); چیشم وار chìshim-vàr, *or* چیشم کلدی chìshim-ghèldi, I want to go to the water-closet; —ا—, —et, *v.a.* To pass urine, *or* to go to stool.

چیغ chìgh, *s.t.* An avalanche.

چیقمق chìkmak. (See چقمق).

چیك chīgh, *a.t.* Raw, uncooked; underdone; —, *s.t.* Dew; —, ching, *a.t.* Early; —صباح, —sabīh, Early dawn.

چیل chìl. (See چل chil).

چیم chìm, *s.t.* Turf, greensward; a grass-plot; name of the letter چ.

چین chìn, *a.p.* (*in composition*), Who gathers, picks up; —, *s.p.* A plait, fold, wrinkle; China; چین وماچین chīn-u-māchīn, The Chinese Empire.

چینمك chìnémek (*aor.* چینر chìnır), *v.a.* To chew, masticate; to trample upon; ایاق التنده چینمك ayak-altında-chìnémek, *v.a.* To trample under foot.

چینی chìni, *s.t.* China-ware; Dutch ties.

چیوی chìvi, *s.t.* A nail; a wooden peg; a wooden wedge.

ح

ح hà. Eighth letter of the Turkish alphabet, having the value of an aspirated *h* in English, with this difference, that it is always aspirated, in

whatever position it may occupy, whether at the beginning, in the middle, or at the end of words. Compared with ه, which is also an *h*, it is a hard consonant, and is consequently associated with hard vowels. In chronograms, and in astronomical tables, it has the numeral value of 8. In the dates of letters, the ج takes this form by the omission of its diacritical point, but is still read jìm, and stands for the month of Jèmāzìyyu-'l-ākhir, the sixth of the Muhammedan year.

حا hā, *s. a.* Name of the letter ح; in the dates of letters, this form is used, by the omission of the diacritical point, instead of جا, but is still read jā, and denotes the month of Jèmāzìyyu-'l-èvvel, the fifth of the Muhammedan year.

حاج hājj, *s. a.* One who has duly performed the pilgrimage to Mecca, with all its attendant ceremonies; the word is generally written with the Arabic definite article الحاج èl-hājj, but is commonly pronounced Hàji.

حاجب hājìb, *s. a.* A door-keeper, usher, chamberlain; ـــالعين, hājibu-'l-'àyn, The eyelid.

حاجت hājet, *s. a.* A want; want, need; اكاحاجت يوق àng*a*-hājet-yòk, There is no need of that; نه حاجت nè-hājet, What necessity is there?

حاجی hàji, *s. p.* One who has duly performed the pilgrimage to Mecca; a Jew or Christian who has religiously visited Jerusalem.

حاچ hàch, *s. t.* A cross; a crucifix; حاچه كرمك hàch*a*-ghèrmek, *v.a.* To crucify, stretch on a cross.

حاد hādd (*fem.* حاده hāddé), *a. a.* Sharp, acute; زاويهٔ حاده zāvìyyè'i-hāddé, An acute angle; مثلث حاد الزوايا mùssèllèssi-hāddu-'z-zèwāyā, An acute-angled triangle.

حادث hādiss, *a. a.* Recently come into being, recently happened; not having eternally existed; حادثه hādissé, *s. a.* An event; an accident; حادث اول hādiss-òl, *v.n.* To happen, come to pass; to take rise, originate, come into being.

حاده hāddé, *s. a.* A wire-drawer's guage; a rolling machine for making wire, bars, plates, &c., of metal; حاده خانه hāddé-khāné, A rolling-mill house.

حاذق hāzìk, *a. a.* Sagacious and clever physician.

حار hārr (*fem.* حاره hārré), *a. a.* Hot; منطقهٔ حاره mànṭìkà'i-hārré, The torrid zone.

حارطوج hàrtuj, *s. t.* A cartridge for a cannon; حارطوج پلاسقه‌سی hàrtuj-pàlasskassi, A cartridge-box (on board a ship).

حاسه hāssa (*pl.* حواس hàwāss), *s. a.* A sense, faculty of perceiving.

حاشا hāshā, *int. a.* God forbid!

حاشلمق hàshlamak (*aor.* حاشلار hàsh-

lar), *v.a.* To boil, cook by boiling; to ice, cool with ice.

حاشیه hāshìyyé, *s. a.* A border, margin; a marginal note; a postscript.

حاصل hĭssĭl, *a. a.* Produced, resulting; —, *s. a.* Produce, proceeds, result, fruit; ا—, —et, *v.a.* To produce; —او, —ôl, *v.n.* To result, come, proceed; حاصلات hĭssĭlĭt, *s. pl. a.* The produce or fruit, or revenue of land, &c.; —ضرب, hĭssĭli-zàrb, The product (in multiplication); الحاصل èl-hĭssĭl, *ad. a.* or حاصل‌کلام hĭssĭli-kèlām, *ad. p.* In short, in fine, to sum up all.

حاضر hĭzir, *a. a.* Present in person; ready, prepared; ا—, —et, *and* حاضرلمق hĭzirlamak, *v.a.* To make ready, get ready, prepare; —او, —ôl, *v.n.* To be present in person; to be ready, to make one's self ready; —اول, —ôl! *int. t.* Make ready! —جواب, hĭzir-jèwĭb, *a. p.* Quick at repartee, quick in replying; امر حاضر èmri-hĭzir, The second person imperative of an affirmative verb active.

حافظ hĭfĭz, *s. a.* God the guardian; a guardian; one who knows the Kur'an by heart; —کتب, hĭfizi-kyùtub, A librarian; حافظه hĭfĭza, *a. a.* (*fem. of* حافظ), Which guards, keeps; قوت‌حافظه kùvvéti-hĭfĭza, The retentive faculty of the mind, memory.

حاکم hākim, *s. a.* One who gives decrees, a judge, a ruler, a king; —مطلق, hākimi-mùtlàk, God the absolute Ruler; حاکمانه hākimāné, *a. p.* Royal, princely, rulerlike, judgelike (act, word, or thing).

حال hāl, *s. a.* The present moment; the present tense (in grammar); a state, condition, case, position, situation; —, *a. a.* The present, current (month); حال‌بوکه hāl-bù-ki, *c. t.* Whereas, whereas at the same time, and all the while; درحال dĕr-hāl, *ad. p.* In the same instant, instantly, immediately; بهرحال bè-hĕr-hāl, بهمه‌حال bè-hèmé-hāl, *ad. p.* In any case, however things may be, without fail; عرضحال "àrzi-hāl (ărzuhàl), A petition, a declaration of one's case; کندی‌حالنده kèndi-hālindé, *a. t.* Who is quiet and contented with his condition, and gives trouble to no one, inoffensive and quiet; لسان‌حال lissāni-hāl, (The tongue of one's state) the language that may be supposed to be addressed to one's mind by the circumstances or condition of any other person or thing; حالا hālā, *ad. a.* At the present moment, still; حالاً hālan, *ad. a.* By, *or* as regards, the state or condition (in which a thing is); حالی hālī, *a. a.* Pertaining to a state; pertaining to the present time; حالیا hāliyā, *ad. a.* At present.

حالت hālet, *s. a.* One single time, state, or condition; الحالة هذه el-hā-

létu-hāzihi, *ad. a.* Now, at this present time.

حالی hàli, *s. t.* A large, thick carpet; —, hālī, *a. a.* Pertaining to a state; pertaining to the present time.

حامل hāmil, *s. a.* A bearer, carrier; حاملہ hāmilé (*fem.*), *a. a.* Big with child.

حامی hāmi, *s. a.* A protector, defender.

حاو hàw, *s. t.* The nap of cloth, the pile of velvet.

حاویار hàvyār, *s. t.* Caviar.

حاوی hāvi, *a. a.* Containing, which [contains.

حائز hā'iz, *a. a.* Possessing, who possesses, who has acquired.

حائط hā'it, *s. a.* A wall; any fence which encloses a space.

حائل hā'il, *s. a.* Anything which intercepts, obstructs, or hinders sight or communication between two objects or persons.

حب hàbb (hàp), *s. a.* A grain, a berry; a pill; —, hùbb, *s. a.* Love, affection; —الوطن, hùbbu-'l-wàtan, Love of one's country.

حباب hàbāb (*and* حبابہ hàbābé), *s. a.* A bubble on water; —, hìbāb, *s. a.* Love, affection.

حبائل hàbā'il, *s. pl. a.* (*of* حبالہ, *not used*), Nets, snares, gins; —الشیطان, hàbā'ilu-'sh-shèytān, The snares of Satan; women.

حبس hàbss, *s. a.* An imprisoning, detaining, shutting up; imprisonment; (hàpiss) a prisoner, man in prison; ا—, —et, *v.a.* To imprison, incarcerate, look up; to hold (the breath); to hoard (money); کوزحبسی ghyùz--hàpsi, The being a prisoner in charge, but without being locked up.

حبش Hàbsh, *s. t.* Abyssinia.

حبل hàbl, *s. a.* A rope, tendon, vein; حبل الورید hàbl-ul-wèrīd, The jugular vein.

حبوبات hùbūbāt (*pl. of* حبوب hùbūb, *the pl. of* حب hàbb), The various kinds of pulse.

حبور hùbūr, *s. a.* Joy, gladness.

حبہ hàbbé, *s. a.* One grain, one berry; حبہ یی قبہ ا hàbbéyi-kùbbé-et, *v.n.* To make domes of berries, *i.e.* to make mountains of molehills; —حبّة hùbbétan—, *ad. a.* For the love, for the sake; حبّة لله hùbbétan-li-'llāh, For the love of God, for God's sake.

حبیب hàbīb, *s. a.* A dearly-beloved friend; —الله, hàbību-'llāh, The dearly-beloved of God, Muhammed.

حتف انفہ hàtfa-ènfi-hī, *ad. a.* Of a natural death.

حتی hàttà, *c. a.* So much so that, to such a degree that; and, in proof of it, I may as well mention that . . . .

حج hàjj, *s. a.* The pilgrimage to Mecca, including all its formalities.

حجاب hijāb, *s. a.* A vail, veil, curtain; modesty, shame; ا—, —et, *v.n.* To feel ashamed, be ashamed; to feel timid.

حجاج hùjjāj, *s. pl. a.* (*of* حاج hājj), [Pilgrims to Mecca.

حجامت hǐjāmet (hǎjamǎt), *s. a.* The application of cupping-glasses or horns; ا—, —et, *v.n.* To apply cupping, to cup.

حجت hǔjjet, *s. a.* A document, a proof, a title-deed.

حجر hǎjar, *s. a.* A stone; stone.

حجرهٔ hǔjré, *s. a.* A small retired chamber, a cell; a niche in a wall.

حد hǎdd (*pl.* حدود hǔdǔd), *s. a.* A limit, term, boundary; a point or degree (reached or defined); a definition; one's proper place, station, and behaviour; a legal punishment of eighty stripes; حاددن زیادهٔ hǎddən-zĭyādé, *ad. t.* More than the usual limit; حد ذاتنده hǎddi-zātində, *ad. t.* Originally, in reality; نه حدی nè-hǎddi! I should like to see him dare to do it! حدم یوق hǎddim-yòk, I dare not, my station is not high enough for that; برینه حدینی بلدرمك bĭrinə-hǎddini-bĭldirmek, To teach one, by punishment or admonition, to know how to behave according to his station, to teach one his place; حدیمی بلورم hǎddimi-bĭlirim, I know my place and the behaviour it requires.

حداثت hǎdāssèt, *s. a.* Youth, youngness; سن—, hǎdāssèti-sĭnn, Youth in point of years.

حدت hĭddèt, *s. a.* Impetuosity, violence; sharpness (of temper, &c.).

حدوث hǔdūss, *s. a.* A coming into existence, happening; the being recent, not being from everlasting.

حدود hǔdūd, *s. pl. a.* (*of* حد hǎdd), Limits; boundaries, borders, frontiers; definitions; legal punishments by stripes.

حدیث hǎdīss, (*pl.* احادیث) *and* حدیث شریف hǎdīssi-shèrĭf, A sacred tradition (of Muhammed), a saying, proverb, or sentence uttered by Muhammed, considered of secondary authority and holiness to the divine words of the Kur'an alone, and constituting the second basis of Muhammedan canon law; احادیث نبویه ǎhādīssi-nèbévĭyyé, The sayings of the prophet.

حدید hǎdīd, *s. a.* Iron; —, *a. a.* Sharp; violent, impetuous.

حدیقه hǎdīkə, *s. a.* A garden.

حذا hĭzə, *s. t.* The space opposite to anything.

حذاقت hĭzākǎt, *s. a.* Sagacity and cleverness in a physician.

حذر hǎzĭr, *s. a.* Care, caution in avoiding or keeping free from any evil.

حذف hǎzf, *s. a.* Elision; ا—, —et, *v.a.* To cut off or out (a letter from a word, or a word from a sentence).

حر hŭrr, *s. a.* A freeman.

حراثت hĭrāssèt, *s. a.* Tillage, agriculture.

حرارت hărārèt, *s. a.* Heat, warmth; fever; thirst.

حراست hĭrāssèt, *s. a.* A guarding, taking care of; tillage, agriculture.

حرام hărām, *a. a.* (Anything) the use or doing of which is specially forbidden by God, unlawful; حرامزاده hărām-zādé, An illegitimate child; a

rascal; حرامی hàrāmī, *s. a.* A thief; a robber.

حرب hàrb, *s. a.* War; battle; دار الحرب dāru-'l-hàrb, The whole world which is not subject to the Muslim power, the enemy's country; حربی hàrbī, *s. a.* An enemy, a person belonging to the enemy's country, an alien; — (*fem.* حربیه hàrbìyyé), *a. a.* Pertaining to war; مهمات حربیه mùhìmmāti-hàrbìyyé, Muniments of war; حرباً hàrban, *ad. a.* By war.

حربه hàrba, *s. a.* A halberd, javelin.

حرص hìrss, *s. a.* Avidity; cupidity; —الشان, hìrssu-'sh-shān, Avidity for fame, ambition; حرص جاه hìrssi-jāh, Avidity for place, ambition.

حرف hàrf (*pl.* حروف hùrūf, *and* حروفات hùrūfāt), *s. a.* A letter of the alphabet; a grammatical particle, other than a noun or a verb; حرف بحرف hàrf-bé-hàrf, Literatim, letter by letter; حرف انداز hàrf-èndāz, *a. p.* Who reproaches, reviles; —, hìref, *s. pl. a.* (*of* حرفت hìrfet), Trades, arts.

حرفت hìrfet, *s. a.* A trade, an art; —اهل èhli-hìrfet, An artisan.

حرق hàrk, *s. a.* A burning with fire; ا—, —et, *v.a.* To consume by fire, to burn.

حرکت hàrékèt, *s. a.* Motion, movement; behaviour, conduct, action, act, proceeding; ا—, —et, *v.n.* To move, be in motion; to conduct one's self, behave, act, proceed; حرکته کلمك hàrékètté-ghèlmek, *v.a.* To get into motion, begin to move; —ارض, hàrékèti-àrz, An earthquake.

حرکه hàréké, *s. a.* The Arabic vowel-points, of which there are three simple and three complex. (See Grammar.)

حرم hàrem, *s. a.* A sacred place; the women's apartments in a house; the female part of a family; a wife or concubine; حرمین hàrémèyn, *s. a. dual.* The two sacred territories of Mecca and Medina.

حرمان hìrmān, *s. a.* Disappointment of one's hopes, utter disappointment.

حرمت hùrmet, *s. a.* Respect, reverence; unlawfulness, prohibitedness; ا—, —et, *v.n.* To respect, to hold in reverence.

حروانی hàrwāni, *s. t.* A half, three-quarter, or full circle cloak.

حرون hàrūn, *a. a.* Restive, refractory (a horse).

حریت hùrrìyyèt, *s. a.* Freedom, freemanship.

حریر hàrīr, *s. a.* Silk.

حریص hàrīss, *a. a.* Greedy, covetous.

حریف hàrīf (hèrif), *s. a.* A man, a fellow.

حریق hàrīk, *s. a.* A fire, conflagration of houses, &c.

حزب hìzb, *s. a.* A body of men; a portion of the Kur'an, resulting from its division into 120 parts.

حزم hàzm, *s. a.* Wariness and circumspection in acting.

حزن hùzn, *s. a.* Sadness, melancholy.

حزیران hàzīrān, *s. a.* The Syro-Roman month of June.

حزیم hàzīm, *a. a.* Cautious, prudent in acting.

حزین hàzīn, *a. a.* Sad, melancholy.

حس hìss (*pl.* احساس àhsāss), A perceiving, being sensible of, feeling, seeing, hearing, smelling, tasting; a sense, power of perception; a perception, sensation; the instinct of animals; ا—, —et, *v.a.* To perceive, be sensible, feel, see, hear, smell, taste; to be sensible of intellectually, feel pretty sure; to know by instinct; حسی hīssī, *a. a.* Pertaining to sense or instinct.

حساب hìssāb (hèssAp), *s. a.* A calculating; calculation; arithmetic; an account, bill; ا—, —et, *v.a.* To calculate; to reckon, count, include in a calculation; —طوتمق, —tùtmak, *v.n.* To keep an account; —کورمك, —ghyùrmek, To reckon, go over accounts; to settle an account, pay an account; حسابلشمك hìssāblìshmek, *v.n.* To settle accounts mutually; حسابسز hìssābsiz, *a. t.* Innumerable, uncounted, untold, of which no account is kept.

حسب hàsb, *s. a.* A portion, a share, a lot, what falls to one's share by calculation of heads; a requirement; a reason; —, hàsseb, *s. a.* Personal condition, rank, quality; a requirement; a reason; حسب ونسب hàsu-nèsseb, (A person's) rank and family connexions; —, hàssbe, *ad. a.* and برحسب bàr-hàssbi, *ad. p.* According to, in accordance with; حسب الاشارة hàssbe-'l-ìshārè, According to the order given; برحسب فرمان bàr-hàssbi-fīrmān, According to the requirements of the command; خرسزی کورمامسی حسبیله khìrsizi-ghyùrmaamassi-hàssébìla, By reason of his not having seen the thief; حسبحالی hàssbi-hāl-et, *v.n.* To tell one's tale, confide one's sorrows, recount one's difficulties.

حسد hàssed, *s. a.* An envying; envy; ا—, —et, *v.n.* To be envious.

حسرت hàssret, *s. a.* The feeling of regret for the absence of anything, with a desire for its return; —چکمك, hàssret-chèkmek, *v.n.* Sorrowfully to sigh for the return or presence of anything.

حسن hùssn, *s. a.* Beauty, fairness, agreeableness, loveliness, goodness; —, hàssan (*fem.* حسنه hàssana), *a. a.* Beautiful, lovely, good; —تعبیر, hùssnu-tà''bīr, A beautiful expression; —ظن, hùssnu-zànn, A favourable opinion entertained (of anyone); —خط, hùssnu-khàtt, A beautiful handwriting; اخلاق حسنه àkhlāki-hàssana, Good moral qualities; —ویرمك, hùssà-vèrmek, *v.n.* To set off to advantage, cause to look well.

حسنا hàssanà, *s. a.* A beautiful woman; —(*for* حسنی) hùssnà, *a. a.* (*fem. of*

أحسن àhsɨn), More, most, or very beautiful; the best.

حسنه hàssana (*pl.* حسنات hàssanāt), *s. a.* A good action, charitable deed; صاحب الخيرات والحسنات sāhību-'l--khàyrāt -vè-'l - hàssanāt, (The possessor or author of these good and charitable works) The charitable and benevolent founder.

حسنيات hùssnɨyyāt, *s. pl. a.* (*no sing.*) Good qualities, praiseworthy points of quality or character. [person.

حسود hàssūd, *a. a.* Envious; an envious

حشر hɨshr, *s. a.* A causing the dead to arise from their graves and assemble to be judged; ا—, —et, *v.a.* To assemble the dead for judgment.

حشرات hɨsharāt, *s. pl. a.* (*no sing.*), Reptiles and insects; vile, contemptible people.

حشم hɨshem, *s. pl. a.* (*no sing.*), Attendants, retinue, suite.

حشمت hɨshmet, *s. a.* The being attended by a crowd of servants, grandeur, pomp, magnificence, majesty; حشمتلو hɨshmetlu, *a. a.* Majestic or Magnificent (the title usually given to European sovereigns in Turkish state papers, the Sultan being styled شوكتلو shèvkɨtlū, &c. &c. &c.).

حشويات hɨshvɨyyāt, *s. pl. a.* (*no sing.*), Words or phrases used merely to fill up space and make any literary composition appear of a decent or proper length.

حصاد hɨssād, *s. a.* A reaping the harvest; —وقتى, wɨkti, Harvest-time.

حصار hɨssār, *s. a.* A castle, fort; a besieging, shutting in.

حصانت hɨssānet, *s. a.* A being strong and impregnable; the chastity or virtue of women.

حصر hɨssr, *s. a.* A confining, limiting, shutting in; ا—,—et, *v.a.* To confine, limit, bound, shut up or in.

حصن hɨsn, *s. a.* A castle, fort, stronghold, fastness.

حصول hùssūl, *s. a.* A coming into existence, forthcoming, proceeding, realization, accomplishment, taking a form and a being; —مرام, hùssūlu--mèrām, The fruition of one's wishes; حصوله كلمك hùssūla-ghèlmek, *v.n.* To come into existence, to be realized; حصولپذير hùssūl-pèzīr, *a. p.* Realized, accomplished, done.

حصه hɨssa, *s. a.* (*pl.* حصص hɨssàss), A share; حصه‌دار hɨssa-dār, *s. p.* A sharer, participator; a shareholder; حصه‌مند hissamènd, *s. p.* A sharer, participator; —صاحبى, hɨssa-sāhībi, A shareholder; حصه‌لشمك hɨssa-lɨshmek, *v.n.* To share together.

حصير hɨssir, *s. t.* A mat, matting; —سپوركه‌سى —sùpurghéssi, A broom for sweeping indoors.

حصين hàssīn, *a. a.* Strong, fortified.

حضر hɨzar, *s. a.* A state of peace and repose (*opposed to* سفر sèfɨr, A state of travelling or campaigning).

حضرت hàzrèt, *s. a.* Presence, dignity; a title of respect of universal signification from Godhead, Majesty, &c., down to simple Worship, Honour, and Respectability. (See جناب jènàb). This title may either precede or follow the official title of any personage respected by the Muslim church: in the former case it stands alone in the singular number, or without any pronominal affix; as, حضرت خدا hàzrètī-khùdā, God, His Divine Majesty; حضرت رسالتپناهی hàzrèti-rèssālèt-pènāhī, His Holiness the Prophet, &c., &c.; in the latter case, and whenever the name of the person (man or woman) is mentioned, this title takes after it the pronominal affix of the third person plural; as, حق تعالی حضرتلری hàkk-tà"ālà-hàzrètléri, His Divine Majesty the God of Truth, whose name be sanctified; شوکتمآب افندیمز حضرتلری shèvkèt-mà'āb-èfèndimiz-hàzrètléri, His Majesty our Imperial Master; دولتلو فؤاد پاشا حضرتلری dèvletlū-Fù'ād-Pàsha-hàzrètléri, His excellency the very noble Fu'ad Pasha, &c., &c. Until thirty or forty years ago this title was never given to non-Muslim personages; but since then it has been applied to the Sovereigns of the greater powers; and after the Crimean war it was extended to some of the Generals of the Allies. It is now often given to European private gentlemen. It is to be hoped that such puerile distinctions will be utterly discontinued, and the two words جناب and حضرت used quite synonymously, or with a distinction according to rank only, not according to religion. The Armenian practice of addressing people by this title, followed by the pronominal affix of the second person, is never used by the Turks in any case; عالیحضرت "ālī-hàzrèt, *a. p.* High in dignity.

حضور hùzūr, *s. a.* Presence; a being present; the imperial presence; tranquillity.

حضون hùzūn, *s. a.* Sitting on eggs, incubation.

حضیض hàdīd, *s. a.* The apogee; the aphelion; the lowest point.

حط hàtt, *s. a.* A casting down, throwing on the ground; ا—, —et, *v.a.* To throw on the ground, throw off, cast down.

حطب hàtab, *s. a.* Firewood.

حظ hàzz (*pl.* حظوظ hùzūz), *s. a.* Enjoyment, pleasure; ا—, —et, *v.a.* To be pleased, derive pleasure, be glad (of anything); —نفس, hàzzi-nèfs, Sensual pleasure.

حفر hàfr, *s. a.* A digging, excavating; ا—, —et, *v.a.* To dig out, excavate.

حفره hùfré, *s. a.* A pit, hollow, cavity dug out.

حفظ hìfz, *s. a.* A preserving; a guarding; a keeping; a le— an

by heart, *or* the knowing it by heart; ا—, —et, *v.a.* To preserve; to keep safely; to put safely away; to learn (the Kur'an) by heart; حفظه‌چالشمق hìfz*a*-chàlìshm*a*k, To be busily engaged in learning the Kur'an by heart.

حفيد hàfīd, *s. a.* A grandson.

حق hàkk, *s. a.* The truth, the pure verity; God, the essence of truth; (*pl.* حقوق hùkūk) right, a person's rights or due; —, *a. a.* True; ا—, —et, *v.a.* To do justice to, to right; حق‌تعالى hàkk-tà"ālà, God, may (His name) be glorified; حقك‌وار hàkk*ing*-vàr, You are right, the right is on your side; حقمدر hàkk*im*-d*ir*, It is my right, my due; حقدر hàkk--d*ir*, It is true, it is the pure verity; حق‌دين hàkk-dīn, The true religion; دينك‌حقى‌ايچون dīn*ing* - hàkk*i* --ìchin! For the truth of your religion! برينك‌حقندن‌كلمك bìrin*ing*--hàkk*ind*an-ghèlmek, *v.n.* To master or overcome anyone; برينك حقنى bìrin*ing*-hàkk*ini*-hàkk-et, To right a person, obtain justice for him, do justice to him. With the locative preposition and a pronominal affix, this noun is equivalent to our preposition *against*, or adverb *in respect of*; as, حقمدە hàkk*im*d*a*, Against me, *or* in respect of me; &c., &c.; الحق èl-hàkk, *and* حقا hàkkā, *ad. a. and* حقاكه hākkā-ki, *ad. p.* Truly, verily.

حقارت hàkārèt, *s. a.* Contemptuous treatment, insulting treatment; ا—, —et, *v.n.* To treat insultingly or with contempt.

حقانيت hàkkānìyyèt, *s. a.* Justice, equity; حقانيتلو hàkkānìyyètli, *a. t.* Just (person); equitable (manner, &c.).

حقائق hàkā'ik, *s. pl. a.* (*of* حقيقت hàkīkàt), True things, true words.

حقد hìkd, *s. a.* Hatred, enmity.

حقنه hòkna, *s. a.* A clyster-pipe; a squirt; an injection.

حقوق hùkūk, *s. pl. a.* (*of* حق hàkk), [Rights, dues.

حقه hòkk*a*, *s. a.* An inkstand, or any small pot or vessel for containing a little jam, electuary, or the like; حقه باز hòkk*a*-bāz, *s. p.* A juggler, conjuror.

حقير hàkīr, *a. a.* Low in station, humble, poor, abject, vile (used in speaking of people's own selves).

حقيقت hàkīkàt, *s. a.* A true thing; a true saying; the truth; truth; —, *ad. t.* Indeed, really; حقيقةً hàkīk*a*t*an* *and* فى‌الحقيقه fī-'l-hàkīk*a*, *ad. a.* Truly, really, in effect; حال —, hàkīkàt*i*-hāl, The truth of the case; حقيقتلو hàkīkàtlì, *a. t.* Sincere (in friendship).

حقيقى hàkīkī (*fem.* حقيقيه hàkīkìyy*a*), [*a. a.* True, real.

حك hàkk, *s. a.* A graving, engraving, cutting in; a scraping, scratching, erasing; ا—, —et, *v.a.* To engrave (a seal); to scratch out (writing).

حكاك hàkkyāk (hèkkyāk), *s. a.* An engraver of seals, amulets, &c.

حكام hùkkyām, *s. pl. a.* (*of* حاكم hākim), Judges; rulers.

حكايه hìkyāyé, *s. a.* A narration, narrative, tale, story, history; a narrating; ا—, —et, *v.a.* To narrate, recount, tell, relate.

حكم hàkem, *s. a.* An arbitrator, umpire; —, hìkem, *s. pl. a.* (*of* حكمت hìkmet), Portions of wisdom, sound reasons; —, hùkm (hùkyum), A decreeing; (*pl.* احكام àhkyām), A decree; a requirement; authority, weight, power, influence; ا—, —et, *v.a.* To make (a decree); give (a sentence); —, *v.n.* To rule, govern, exercise authority; حكمى كچمك hùkmu-ghèchmek, To pass or be received as an authoritative decree, as an authority; حكمدار hùkmdār, حكمران hùkmrān, *s. p.* A ruler, a sovereign.

حكما hùkémā, *s. pl. a.* (*of* حكيم hàkīm), Sages, doctors, philosophers.

حكمت hìkmet, *s. a.* Wisdom; a determining reason influencing the mind of an actor, good and sufficient reason; hidden, mysterious cause or reason; philosophy; طبيعى—, hìkméti-tàbī'-ìyyé, Natural philosophy; a natural cause; الهيه—, hìkméti-ìlāhìyyé, Metaphysics; a cause arising out of God's will and determination.

حكومت hùkyūmèt, *s. a.* The exercise of ...ship; the office of sovereign, ...adge; the sphere of a juris- ... state; مركز— mèrkézi—, The seat of jurisdiction, seat of government; ا—, —et, *v.n.* To rule, govern.

حكيم hàkīm (*pl.* حكما hùkémā), *s. a.* A sage, a philosopher; —, *a. a.* Very wise in decision; مطلق—, hàkimi-mùtlàk, God, the absolutely wise.

حل hàll, *s. a.* A melting; an untying; a solving, resolving, dissolving, analyzing; ا—, —et, *v.a.* To melt, dissolve, to untie; to solve, resolve; to analyse.

حلاج hàllāj (hàlach), *s. a.* A carder of [cotton.

حلاط hàlat, *s. t.* A rope.

حلال hàlāl (hèlāl), *a. a.* Permitted by God's law, (anything) the use of which is expressly permitted and consequently free from sin; حلال‌لشمق hàlāllashmak, *v.n.* To forgive mutually any trespass or unlawful advantage taken of each other (usual between persons who are bidding each other a long adieu); ا—, —et, *v.a.* To declare lawful, to renounce any claim one might possibly have to a thing possessed by another, and say: "Be it thy lawful property."

حلاوت hàlāvèt, *s. a.* Sweetness.

حلقه hàlka, *s. a.* A ring, a link of a chain.

حلقوم hùlkūm, *s. a.* The throat, the gullet; راحت الحلقوم rāhatu-'l-hùlkūm (rāhat-lòkūm), A celebrated sweetmeat prepared from wheat-starch, sugar, and perfume, with blanched almonds sometimes bedded in it.

حلو hùlu (hùru), *s. p.* A choice kind of melting peach.

حلوا hèlwā, *s. a.* Name of various kinds of sweetmeats or sweet dishes; as, اون حلواسی ūn-hèlwāssi, made with flour; ایرمك حلواسی irmik-hèlwāssi, made with semolina; نشاسته حلواسی nìshàstè-hèlwāssi, made with wheat-starch; which are all dishes and appear at table as such; قار حلواسی kàr-hèlwāssi, made with snow, a frolicking winter dish; کاغد حلواسی kyāghid-hèlwāssi, made of two large wafers; کتان حلواسی (kètɪn)-hèlwāssi, made to look like hanks of unspun flax; طحن حلواسی tàhan (tàyn)-hèlwāssi, made of honey and saponaria root; فندق— fìndìk—, جوز— jèviz—, بادم— bādem—, made respectively with nuts, walnuts, and almonds, which are all eaten as sweetmeats or with bread for lunch, &c.; قدرت— kùdrèt-hèlwāssi, Manna. Helwā is always a standing dish at feasts among the people, and may be likened, in that respect, to our plum-pudding.

حلول hùlūl, *s. a.* A passing into (as the soul into the body); a coming (as time does); ا—, —et, *v.n.* To pass (into); to come; حلولیون hùlūlìyyūn, Those who hold that God passes into man's body.

حلیله hàlīlé, *s. a.* A legitimate consort, [wife or concubine.

حلیم hàlīm, *a. a.* Kind, gentle, long-suffering, slow to anger.

حلیه hìlyé, *s. a.* An ornament, a jewel.

حما hùmmà, *s. a.* Burning fever.

حمار hìmār, *s. a.* An ass, donkey.

حمارات hàmārìt, *a. t.* Hard-working and industrious (woman).

حماست hàmāssèt, *s. a.* Courage, valour, bravery.

حماقت hàmākìt, *s. a.* Stupidity.

حمال hàmmāl (hàmal), *s. a.* A porter; carrier; برکیر حمالی (bèghir)-hàmmali, A town carrier who employs pack-horses; صیرق حمالی sìrik-hàmmali, A porter who works in a pair or in gangs, with poles, to carry heavy loads; حمالیه hàmmālìyyé, Carriage, porter's hire.

حمام hàmmām (hàmam), *s. a.* A bath; bathing-place; a bathing; قدرت حمامی kùdrèt-hàmàmi, A natural hot-spring or bath; —, hìmām, *s. a.* Death; حمامی hàmmāmi, *s. a.*, حمامجی hàmamji, *s. t.* A bath-keeper.

حمامه hàmāmé, *s. a.* A pigeon or [dove.

حمایت hìmāyet, حمایه hìmāyé, *s. a.* Protection; a protecting; ا—, —et, *v.a.* To protect, guard from harm or oppression.

حمائل hàmā'il, *s. pl. a.* (*as a Turkish sing.*), The cord or belt by which the sword is slung over the shoulder.

حمد hàmd, *s. a.* Thanks, praise, glory offered in prayer; الله لی-'llāhi-'l-hàmd! *or* الحمدلله èl-hàmdu-lì-'llāh! Praise be to God! praise is due to

God alone! حمد اولسون hàmd-òlsun!

Thank God! حمداً hàmdan, *ad. a.* Thanks; حمداً ثم حمدا hàmdan--sùmmé-hàmdā, Thanks upon thanks.

حمدله hàmdélé, *s. a.* The pronouncing the formula الحمدلله el-hàmdu-lì--'llāh.

حمرت hùmret, *s. a.* Redness; a colouring up from shame or modesty.

حمق hùmk, *s. a.* Stupidity.

حمل hàml, *s. a.* A bearing, carrying; a loading; a load; pregnancy, or the fœtus; an imputing, casting upon the shoulders; —, hàmıl, *s. a.* The sign Aries; ا—, hàml-et, *v.a.* To attribute, impute, cast upon; to load, place (in or upon something) as a load; وضع حملا wɫz"i-hàml-et, *v.n.* To bear, bring forth (a child or young).

حمله hàmla, *s. a.* An effort; a pull; a charge; an attack; حمله جی hàmlaji, *s. t.* The strokesman or chief boatman of a row-boat.

حمولة hàmūlé, *s. a.* A load; a cargo.

حميت hàmmıyyèt, *s. a.* Zeal, jealous feeling of honour.

حميد hàmīd (*fem.* حميده hàmīdé), *a. a.* Very praiseworthy; —, *s. a.* God.

حمية hìmyé, *s. a.* Abstinence, diet.

حنا hìnnā (kìna), *s. a.* The herb henna.

حنث hìnss, *s. a.* The violation of an [oath.

حنچقرق hìnchkırık, *s. t.* The hiccup; حنچقرمق hìnchkırmak, *v.n.* To hiccup.

حنطه hìnta, *s. a.* Wheat.

حوادث hàwādiss, *s. pl. a.* (*of* حادثه hādisé), Events; news; (*as a Turkish sing.*), a piece of news.

حوارده hòwàrda, *s. t.* A wild, unsteady fellow, a scamp.

حوارى hàwārī (*pl.* حواريون hàwārìyyūn), *s. a.* An apostle, *or* a companion of a prophet, especially those of our Lord.

حواس hàwāss, *s. pl. a.* (*of* حاسه hāssa), Senses, faculties of sense; حواس خمسه ظاهره hàwāssi--khàmsa'i-zāhiré, The five external senses.

حواشى hàwāshi, *s. pl. a.* Servants, attendants.

حواله hàwālé, *s. a.* A referring, trusting, confiding (the execution of any matter to a person); a cheque, money order; overhanging height; ا—, —et, *v.a.* To refer, trust, confide (business to a person); حواله لو hàwāléli, *a. t.* High and overhanging.

حوالى hàwāli, *s. pl. a.* (*no sing.*), Environs, vicinity; حوالى اول اول-hàwāli-lıerda, In that neighbourhood, thereabouts; in those parts.

حوائج hàwā'ij, *s. pl. a.* (*of* حاجت hājet), Wants, necessities; necessaries.

حوپا hòppa, *s. t.* An affected coxcomb.

حوت hūt, *s. a.* The sign Pisces.

حور hūr, *a. pl. a.* Black-(eyed); حور العين hūru-'l-"àyn, *and* حور عين hūru-"àyn, Those (damsels of Paradise) who have black eyes, the houris; حورى hūrī,

s. p. One of the black-eyed damsels of Paradise.

حور hàvr*a*, *s. t.* A Jewish synagogue.

حوز hàvz*a*, *s. a.* A containing fold, circle, or circuit; حوزة اسلام hàvz*a*'i-lsslām, The fold or church of Islamism.

حوصله hàvs*a*l*a*, *s. a.* The crop or stomach of an animal; intellectual capacity in man; solid capacity for containing. [water, pond, tank.

حوض hàvz (hàwuz), *s. a.* A reservoir of

حول hàvl, *s. a.* Change, mutation; a year; strength, power, might; لاحول ولاقوة الا بالله lā-hàvl*a*-vè-lā-kùvvé*t*a-illā-bi-'llāh, There is no power, neither is there any strength, unless in God.

حولامق hàvlam*a*k (*aor.* حولار hàvlar), *v.n.* To bark (a dog).

حولی hàvl*i* (hàvlu), *s. t.* A court-yard, a yard; a towel. [bottles, &c.

حونی hùni, *s. t.* A funnel for filling

حویار hàvyàr, *s. t.* Caviar.

حی hàyy, *a. a.* Alive, living; حی القیوم hàyyu-'l-kàyyūm, The living and self-existent God; —, hàyy*a*! *int. a.* Come! hasten! حی علی الصلاح حی علی الفلاح hàyy*a*-''àlé-'ss-sàlāh! Hàyy*a*-''àlé-'l-fèlāh! Come to what is a solid advantage! hasten to what is truly profitable! (This is a part of the call to prayer.)

حیا hàyā, *s. a.* A feeling of shame, bashfulness, modesty; بی حیا bī-hàyā, *a. p.* Shameless (person), impudent.

حیات hàyāt, *s. a.* Life; life-time; اب حیات Ābi-hàyāt, The water of life; حیات اولسون hàyāt-òlsun! May it be life (to you)! (said to a person when he has drunk).

حیثیت hàysìyyèt, *s. a.* Status, station, dignity, consideration.

حیدود hàydūd, *s. t.* A brigand, robber.

حیران hàyrān, *a. a.* Bewildered, confounded, astounded.

حیرت hàyret, *s. a.* Bewilderment, confusion, utter astonishment.

حیز hàyz, *s. a.* A containing fold, court, or circuit. [charge.

حیض hàyz, *s. a.* The menstrual dis-

حیف hàyf, *s. a.* Harm, injury; —! *int. a.* Alas!

حیقرمق hàykirmak (*aor.* حیقرر hàykirir), *v.n.* To call out, cry out.

حیلاز hàylaz, *s. t.* An idler, idle fellow.

حیله hīlé, *s. a.* A trick, fraud, deceit; —ا, —et, *v.n.* To play tricks, to use fraud; حیله باز hīlé-bāz, حیله کار hīlé-kyār, *s. p.* A cheat; knave.

حین hīn, *s. a.* Time, a small indefinite space of time, a moment.

حیوان hàywān, *s. a.* Life; (*pl.* حیوانات hàywānāt) a living creature, an animal; a horse; a brute; a boor, clown; ناطق —, hàywāni-nātik, A talking (rational) animal; حیوانلق hàywānlik, *s. t.* حیوانیت hàywānìyyèt, *s. a.* Stupidity; boorishness, clownishness; حیوانی (*fem.* حیوانیه hàywānìyyé) hàywānī, *a. a.* Animal, pertaining to animals, or to animal life.

God alone! حمد اولسون hàmd

Thank God! حمداً hàmd

Thanks; حمداً ثم حمدا

-sùmmé-hàmdā, Thanks

حمدله hàmdélé, *s. a.* The

the formula الحمدلله

-'llāh.

حمرت hùmret, *s. a.*

louring up from sh

حمق hùmk, *s. a.* S

حمل hàml, *s. a.*

a loading; a l

fœtus; an im

shoulders;

Aries; ا—

impute,

(in or

حملا

bear,

حمله

s.

ر

له

ا

حیات

-khaz). Ninth

alphabet, having

in English, but

the *ch* of the Ger-

It is better for the

ince this letter as an

l he can acquire the

from a teacher, and he

ound it as a k. In chro-

is letter has the numeral

0.

a. The letter خ; —, *a. p.*

sition), Which eats.

m, *s. a.* A seal, signet, signet-

—, khātim, *s. a.* The last of a

that which closes or finishes;

—, khātimu-'l-ènbiyā, The last

he prophets, Muhammed; خاتمه

ātimé, The conclusion, concluding

urase or prayer of a book, epilogue.

خاتون khātun, *s. t.* A woman; a lady; a wife.

خاج khāj, *s. p.* A cross.

خادم khādim, *s. a.* A servant, servitor; (khàdim) an eunuch; —الحرمین الشریفین khādimu-'l-hàrémèyni-'sh-shèrīfèyn, Servitor of the two sacred spots at Mecca and Medina (one of the titles of the Sultan).

خار khār, *s. p.* A thorn, prickle; a sting.

خارا khārā, *a. p.* Hard (stone).

خارج khārıj, *s. a.* The outside; —, *a. a.* Outside, beyond, exceeding, not included, excluded; خارجی khārijī, *s. a.* A rebel, outlaw; — (*fem.* خارجیه khārijìyyé), *a. a.* Pertaining to the outside; external, exterior; foreign; provincial; خارجیه ناظری khārijìyyé-nāziri, *or* ناظر امور خارجیه nāziri-ùmūri-khārijìyyé, The Minister for Foreign Affairs.

خارق khārik, *a. a.* Which rends; خارق العاده khāriku-'l-"ādé, *a. a.* Extraordinary, strange.

خاسته khāsté, *a. p.* Risen.

خاسر khāssir, *a. a.* Who is completely disappointed, and has lost all hope of success in his undertaking.

خاشاك khāshāk, *s. p.* Sticks and straws blown about.

خاص khāss (*fem.* خاصه khāssa), *a. a.* Special, peculiar, proper; pure, unalloyed, unadulterated; white (bread or flower); fixed (dye); public (buildings); royal or imperial (guard, &c.); —, *s. a.* (*pl.* خواص khàwāss), A person of note, of mark; a royal domain or due.

خاصه khāssa, *s. a.* A peculiar property, virtue, or quality; a virtue, power, beneficial property; خاصةً khāsséten, *ad. a.* Especially, specially.

خاصکی khāsséki, *s. t.* Certain special

officers of the Sultan's court in the olden time.

خاصیت khāssìyyèt, *s. a.* A nutritive or sanative virtue, wholesomeness; خاصیتلو khāssìyyètli, *a. t.* Wholesome, nutritive, or sanative.

خاط khātir, *s. a.* The memory; the heart or mind, or the faculty of being vexed or pleased; خاطردە طوتمق khātirda-tûtmak, *v.a.* To bear in mind, not to forget; خاطری قالمق khātiri-kàlmak (*the pron. affix being changed as required*), *v.n.* To be vexed, hurt, angry; خاطردە قالمق khātirda-kàlmak, *v.n.* To remain in the memory, not be forgotten; خاطرینی یاپمق khātirini-yàpmak (*varying the affix*), To make one feel satisfied or pleased (by promises, presents, &c.); خاطرینی قیرمق khātirini-kìrmak (*or* یقمق yìkmak), *v.n.* To make one feel vexed, hurt, or angry (by refusing his request, by rudeness, &c.); خاطرینی صایمق khātirini-sàymak, To have regard for one, hold him as worthy of consideration, esteem him, love him; خاطرە کلمك khātira-ghèlmek, *v.n.* To come into one's mind, be recalled to memory, occur to one; خاطرە کتورمك khātira-ghètirmek, *v.a.* To call to mind, recall to mind, remember; برینك خاطرینە کتورمك bìrining-khātirina-ghètirmek, *v.a.* To recall to one's mind, put him in mind of; خاطردن چیقمق khātirdan-chìkmak (*with pron. affixes as required*), *v.n.* To be forgotten, be out of memory; خاطرم ایچون khātirim-ìchin, For my sake, for love of me, out of consideration for me; صفای خاطرایله sàfāyi-khātir-ila! (Go) in peace of mind! (said to anyone who takes leave); خاطر صورمق khātir-sòrmak, *v.n.* To ask after anyone, ask how one is; خاطرلمق khātirlamak, *v.a.* To remember, call to mind; خاطرلو khātirli, *a. t.* (A person) of consideration; خاطرخواه khātir-khāh, *s. p.* The wish of one's heart; خاطرماندە khātir-māndé, *a. p.* Hurt, vexed, grieved.

خاطرە khātira, *s. a.* A thought, an idea.

خاقان khākān, *s. t.* (*pl.* خواقین khàwākīn), The Sultan; a sovereign; خاقانی khākānī, *a. a.* Imperial, sovereign, pertaining to the khākān.

خاك khāk, *s. p.* Earth; the ground; the earth; خاکی khākī, *a. p.* Earthy, earthly; خاکپای khāki-pāy, *s. p.* The ground under the foot (as we say "*the feet*") of a superior; a superior himself.

خاکستر khākisstèr, *a. p.* Ashes.

خال khāl, *s. p.* A mole on the skin.

خالص khāliss, *a. a.* Pure, unmixed; sincere, true, real.

خالق khālik, *s. a.* The Creator.

خاله khālé, *s. a.* A maternal aunt, mother's own sister. (The corrupted form of this word, حاله hàla, signifies

in Turkish a paternal aunt, a father's own sister).

خالی khāli, *a. a.* Empty; free, exempt.

خام khām (khàm), *a. p.* Unripe, green (fruit); unprepared, rough (material); stupid, unreasonable (proposal); inexperienced, raw (person); unseasoned, untrained (for travelling); brown (sugar).

خامس khāmiss, *a. a.* The fifth; خامسا khāmissā, *ad. a.* Fifthly.

خاموش khāmūsh, *a. p.* Silent; dead (person); out, extinguished (fire).

خامهٔ khāmé, *s. p.* A pen *or* reed for writing.

خان khān, *s. p.* The Sultan; a lord (in Persia); (khàn) an inn, a public building for the accommodation of travellers or merchants.

خاندان khānédān, *s. p.* A noble family; a person belonging to a noble family.

خانقاه khānkāh, *s. p.* A convent for dervishes. [tame.

خانکی khānéghī, *a. p.* Domestic, house,

خانم khànim, *s. t.* A Turkish lady.

خانمان khānumān, *s. p.* A family (of distinction).

خانهٔ khāné, *s. p.* A house, dwelling; (*in composition*) a manufactory, a special house *or* room; a place of figures (in arithmetic); a place, partition, pigeon-hole, square (on a chess-board), stall, hole, &c.; a family; ادب‌خانهٔ èdeb-khāné, ابدستخانهٔ àbdesst-khāné, A privy, water-closet; کتبخانهٔ kyùtub-khāné, A library; بندهٔ‌خانهٔ bèndé-khāné, (The house of a servant) My house; دولتخانهٔ dèvlet-khāné, (The house of prosperity) Your house; (*with the pron. affix of the third pers. plur.*) his *or* their house; خانه‌زاد khāné-zād, *a. p.* Born in the house, home-bred.

خائب khā'ib, *a. a.* Utterly disappointed and deceived in his hopes.

خائن khā'in, *s. a.* A perfidious, treacherous fellow.

خایهٔ khāyé, *s. p.* An egg; a testicle.

خباثت khàbāssèt, *s. a.* Turpitude; a villainous act; villainousness of disposition.

خبائث khàbā'iss, *s. pl. a.* (*no sing.*), Vices; ام‌الخبائث ùmmu-'l-khàbā'iss, (The mother of the vices) Wine.

خبر khàbar, *s. a.* Information possessed or imparted; intelligence, news; historical information; the attribute or predicate in grammar or logic; ا—, —et, —ویرمك, —vèrmek, *v.a.* To give notice, to give information, to inform; —المق, —àlmak, *v.a.* To receive intelligence, to hear, to be informed; خبریکز وارمی khàbéringiz-vàrmi? Do you know? Are you aware? خبرم یوق khàbérim-yòk, I do not know, I am not aware, I have no information on the subject; علم‌وخبر "ilm-u-khàbar, Information and intelligence; an invoice sent with goods,

or a letter of advice on business; خبردار khàbɛrdār, *a. p.* Informed, aware; خبرلشمك khàbɛrlɛshmek, *v.n.* To correspond, send mutual information.

خبرة khìbré, *s. a.* Experimental or practical knowledge; اهل‌خبرة èhli-khìbré, (èhli-kìbla), An adept, a person well and practically acquainted with any subject to whom disputes are referred.

خبيث khàbīss, *s. a.* A villain, a rascal; —(*fem.* خبيثة khàbīssé), *a. a.* Depraved, villainous, infamous.

خبير khàbīr, *a. a.* Informed, aware.

ختام khìtām, *s. a.* An ending, completion; —بولمق, —bùlmak, *v.n.* To be completed, finished; ختام‌پذير khìtām-pèzīr, *a. p.* Finished, completed; حسن‌ختام hùssni-khìtām, A happy conclusion.

ختان khìtān, *s. a.* A circumcising, circumcision.

ختم khàtm, *s. a.* The bringing any discourse to an end; a finishing the complete reading of the Kur'an; a sealing; —, —et, *v.a.* To finish (reading the Kur'an through); to bring to an end (a discourse); to seal; —, khàtémé! May (God) finish and complete!

ختمى khàtmī, *s. t.* The hollyoak, hollyhock; اغاج‌ختميسى àgha-khàtmīssi, *s. t.* The gum-cistus (?) or hollyhock tree.

خجالت khìjālet, *s. a.* A sense of shame; bashfulness.

خجسته khùjèsté, *a. p.* Lucky, blessed, fortunate, auspicious.

خخام khàkhām, *s. t.* A Jewish rabbi; —باشى, —bàshi, The chief rabbi.

خد khàdd, *s. a.* The cheek.

خدا khùdā, *s. p.* God; خداداد khùdā-dād, Theodore or Theodosius, the gift of God.

خدام khùddām, *s. pl. a.* (*of* خادم khādim), Servants, servitors.

خداوند khùdāvènd, خداوندكار khùdāvèndighyār, *s. p.* A lord, a master; a sovereign; God.

خدشه khàdshé, *s. a.* A scratching, itching; خدشهٔ خاطر khàdshé'i-khātir, An uneasiness of mind, apprehension, misgiving.

خدعة khùd"a, *s. a.* A trick, piece of deceit, stratagem.

خدم khàdem, *s. pl. a.* Servants, suite, train, retinue.

خدمت khìdmet (hìzmet), *s. a.* Service, ministry; a servant's place, a situation; a government situation; mission, commission, employ, employment; a fee; ايلمك—, —et, *v.n.* To do service, act as servant; كورمك—, —ghyòrmek, To be of essential service, to do good service; خدمتدة قوللانمق khìdmetda-kùllanmak, To employ in one's service; خدمتجى (hìzmetji), *s. t.* خدمتكار (hìzmetkyār), *s. p.* A servant.

خدنك khàdengh, *s. p.* An arrow.

خديو khìdīv, *s. p.* A prince, a lord.

خذلان khìzlān, *s. a.* Abandonment, the being without friends or means.

خذله khàzélé, *s. pl. a.* (*no sing.*), Wretched fellows, poor wretches.

خر khàr, *s. p.* An ass, donkey.

خراب khàrāb, *s. a.* A making desolate, laying waste; desolation, ruin; —, *a. t.* Desolate, ruined, in ruins; ا—, —et, *v.a.* To ruin, lay waste; to do a great injury to; او—, —òl, *v.n.* To be ruined or greatly injured.

خرابه khàrābé (*pl.* خرابات khàrābāt), *s. a.* A ruin, heap of ruins; خراباتی khàrābātī, *s. a.* A confirmed drunkard.

خراج khàrāj, *s. a.* Tribute paid to the government, either by a subject country, or by subject individuals in the governing country; this latter is also called جزیه jizyé; خراجگذار khàrāj-ghyùzār, *s. p.* A tributary; خراججی khàrājji, *s. t.* A collector of individual tribute.

خراسان khòrāssān, *s. p.* Name of a country in the east of Persia; powdered brickdust for making cement when mixed with lime; —قرا kàra—, One of the most esteemed kinds of Damascus sword-blades.

خراش khìrāsh, *a. p.* (*in composition*), Which irritates, scratches, pricks, annoys.

خرام khìrām (*in composition*), and خرامان khìrāmān, *a. p.* Who walks, carries himself.

خرج khàrj, *s. a.* A spending, expending; expense; materials for any work; or lace on clothes; mortar, cement; ا—, —et, *v.a.* To spend, expend; خرجراه khàrji-rāh, *s. p.* Money for travelling expenses and outfit; وکیل خرج vèkīl-khàrj, A domestic whose duty it is to go to market and buy provisions, &c.; خرجلق khàrjlìk, *s. t.* Pocket-money, money for necessary expenses; —, khùrj, *s. a.* A large saddle-bag, put in pairs upon pack-horses.

خرد khìrèd, *s. p.* Intelligence, sagacity; باخرد bā-khìrèd, *and* خردمند khìred-mènd, *a. p.* Intelligent; —, khìrd, *a. p.* A fragment, piece; —, *a. p.* Small, little; خردسال khùrd-sāl, *a p.* Young in years.

خردل khàrdal, *s. t.* Mustard or cress seed used as mustard at table.

خرده khùrdé, *a. p.* Small, little; —, *s. p.* A small piece or fragment; a crumb; (*pl.* خردوات khùrdewāt) Small things, small wares; —فروش, khùrda-fùrūsh, *s. p.* A chapman, small dealer; خرده بین khùrda-bìn, *s. p.* A microscope; a person who takes notice of trifles.

خرسز khìrsiz, *s. t.* A thief; a robber; an embezzler; دکز خرسزی dèngiz-khìrsizi, A pirate; خرسزلق khìrsizlìk, *s. t.* Theft; robbery; embezzlement, peculation; خرسزلق ا khìrsizlìk-et, *v.n.* To commit theft; to commit robbery, to commit embezzlement or peculation.

خرطوم khòrtum, *s. a.* The trunk of an ele-

phant, proboscis; the hose of a fire-engine. [ا—, —et, *v.a.* To rend, tear.

خرق khàrk, *s. a.* A rending, tearing;

خرقه khìrk*a*, *s. a.* A kind of quilted jacket; a ragged garment.

خرگاه khàrghyāh, *s. p.* A tent, pavilion; a royal court.

خرگوش khàrghyush, *s. a.* (donkey's ears) A hare; —خواب khāb*i*—, (hare's sleep) Vigilance under seeming carelessness, sleeping with one eye open.

خرلدامق khìrìldam*a*k (*aor.* خرلدار khìrìldar), *and* خرلامق khìrlam*a*k (*aor.* خرلار khìrlar), *v.n.* To snarl or growl (a dog); to snore; خرلدی khìrìld*i*, *s. t.* A snarling, growling; a snoring, خرلاشمق khìrl*a*shm*a*k, *v.n.* To growl at each other. [pleasant.

خرم khùrrem, *a. p.* Cheerful, smiling,

خرما khùrma, *s. a.* A date (fruit).

خرمن khàrmɐn (hàrmàn), *s. p.* The threshing and winnowing of corn after harvest; the threshing-floor or circular space where this is performed; the produce of the operation.

خروات Khìrvāt, *s.* and *a. t.* Croatian; a Croat; خروات مملکتی Khìrvāt--mɐ̀mlékèti, Croatia.

خروار khàrvār, *s. p.* A donkey-load; a horse-load.

خروب khàrrūb (khārvb), *s. a.* The locust fruit; —شربتی, —shèrbéti, A drink prepared from that fruit.

خروج khùrūj, *s. a.* A going out, coming out, exit, passing out; a rebelling, rebellion; صاحب خروج sāhib-khùrūj, A great conqueror; خروج علی السلطان khùrūj-''àlé-'ss-sùltān, Rebellion against the sovereign.

خروس khòross, *s. t.* A cock (fowl); the cock or hammer of a gun-lock.

خروش khùrūsh, *s. p.* A noise, row, tumult, tumultuous motion.

خرید khìrīd, *s. p.* A buying; فروخت وخرید fùrùkht-u-khìrīd, Buying and selling; — (*in composition*), *a. p.* Bought; زرخرید zɐ̀r-khìrīd, *a. p.* Bought with gold.

خریدار khìrīdār, *s. p.* A buyer, purchaser.

خریده khìrīdé, *a. p.* Bought.

خریستان khrīsstiyān, *s. t.* (*Greek*), A Christian man. [chart, plan.

خریطه khàrīt*a* (hàrt*a*), *s. a.* A map,

خریف khàrif, *s. a.* The autumn.

خزان khìzān, *s. p.* The autumnal cold wind which causes the leaves to fall.

خزائن khàzā'in, *s. pl. a.* (*of* خزینه khàzīné), Treasuries; treasures.

خزینه khàzīné (hàzn*a*), *s. a.* A treasury; a treasure; public treasure, or treasure being conveyed over the country; a special fund for administering a department of state; a sum of 86,000 purses (about £150,000); a reservoir for water above ground and covered in; the chamber (of a gun or mine); buried treasure, treasure-trove; خزینه دار (hàzn*a*dār), *s. p.* A treasurer.

خس khìss, *s. p.* Rubbish, sticks and straws.

خسار khàssār, خسارت khàssārèt, *s. a.* A doing damage; injury; ا—, khàssāret-et, *v.n.* To do damage.

خست khìssèt, *s. a.* Avarice, avariciousness.

خسته khàsta, *a. p.* Sick, ill; خانه—, —khāné, *s. p.* A hospital; a sick-ward; a sick-bay; خستهلق khàstalīk, *s. t.* Sickness, illness, malady, disease, the plague.

خسرو khùsrev, *s. p.* A prince, monarch; خسروانه khùsrévāné, *a. p.* Princely, royal.

خسوف khùsūf, *s. a.* A lunar eclipse, eclipse of the moon.

خسيس khàssīss, *s. a.* A miser; a sordid, parsimonious fellow.

خشت khìsht, *s. p.* A brick.

خشخاش khàshkhāsh, *s. a.* A poppy from which opium is extracted.

خشك khùshk, *a. p.* Dry, dried.

خشم khìshm, *s. p.* Anger, rage, fury; الود—, khìshm-ālūd, *a. p.* Angry, furious; خشمناك khìshmnāk, *a. p.* Angry, easily angered.

خشنود khòshnūd, *a. p.* Satisfied, content, contented, pleased.

خشوع khùshū", *s. a.* Humility.

خشونت khùshūnèt, *s. a.* Severity, hardness, harshness, sharpness.

خشيان khàshéyān, خشيت khàshyet, *s. a.* Fear, terror, fright.

خشين khàshīn, *a. a.* Severe, harsh, sharp (in disposition).

خصا khìssāl, *s. pl. a.* (*of* خصلت khàsslet), Points of character, moral qualities. [Qualities, properties.

خصائص khàsā'iss, *s. pl. a.* (*of* خصيصه), خصائل khàssā'il, *s. pl. a.* (*of* خصيله), Points of character, moral qualities.

خصلت khàsslet, *s. a.* A quality of the heart, a point of character.

خصم khàssm, *s. a.* (*pl.* خصما khùssémā), An adversary; an enemy; —, khìssm, *s. t.* A relative, relation; خصملق khìssmlīk, *s. t.* Affinity or consanguinity, relationship.

خصوص khùssūss, *s. a.* Any particular subject, matter, affair, business; speciality; devotedness, love, friendship; خصوصا على الخصوص khùssūssā, "alé-'l-khùssūss, *ad. a.* Especially, particularly, more particularly, above all, more than all; خصوصى khùssūssi (*fem.* خصوصيه khùssūssìyyé), *a. a.* Special, particular; خصوصيت khùssūssìyyèt, *s. a.* The quality of being special; the quality of being devoted, devotedness, love, friendship.

خصومت khùssūmèt, *s. a.* Enmity, ill-will; contention, litigation, adversary-ship.

خصى khàsi, *s. a.* A eunuch.

خصيتين khùssyétèyn, *s. a. dual* (*of* خصيه), The two testicles.

خضاض khìdād, *s. a.* Ink.

خضرا khàzrā, *s. a.* The sky; —, *a. a. fem.* Green, verdant.

خضوع khùzū", *s. a.* Humility.

خط khàtt, *s. a.* A fine hair or down; (*pl.* خطوط khùtūt), A line drawn;

a line, row; writing, handwriting; the Sultan's autograph commands; — مستقيم khàtti-mùsstakīm, A straight line; —منحنى, khàtti-mùnhàni, A curve line; —مختلط, khàtti-mùkhtèlit, A mixed line; —موازى, khàtti-mùwāzī, A parallel line; خطين متوازيين khàttèyni-mùtévāzìyyèyn (*dual*), Two lines reciprocally parallel; خطوط متوازيه khùtūti-mùtévāzìyyé (*plur.*), Lines parallel to each other; —استوا, khàtti-ìsstiwā (ùsstuwā), The equator, equinoctial; —نصف النهار, khàtti-nìssfu-'n-nàhār, The meridian; حسن خط hùssnu-khàtt (Beauty of handwriting), Beautiful handwriting; —شريف, khàtti-shèrīf, —همايون, khàtti-hùmāyūn, The gracious *or* august autograph commands.

خطا khàtā, *s. a.* A fault, mistake, error; ا—, —et, *v.n.* To make a mistake, commit a fault, an error.

خطاب khàtāb, *s. a.* The addressing one's speech to a person; ا—, —et, *v.n.* To address one's speech; خطاباً khàtāban, *ad. a.* خطابله khàtābla, *ad. t.* By way of address, as an address (of speech).

خطاط khàttāt, *s. a.* A calligrapher, professed writer of calligraphy.

خطايا khàtāyā, *s. pl. a.* (*of* خطا khàtā), Faults, faulty actions.

خطبه khùtbé, *s. a.* The public prayer for the life and prosperity of the sovereign.

خطر khàtar, *s. a.* Danger, peril.

خطوه khàtvé, *s. a.* A step, pace, foot.

خطور khùtūr, *s. a.* A coming into the mind; ا—, —et, *v.n.* To come into the mind. [Lines.

خطوط khùtūt, *s. pl. a.* (*of* خط khàtt),

خطه khìtté, *s. a.* A district, region, country, tract.

خطيب khàtīb, *s. a.* The officiating clerk or priest who pronounces the خطبه or public prayer for the sovereign.

خطير khàtīr, *a. a.* Grave, important.

خفاف khàffāf (kàwwàf), *s. a.* A shoemaker or seller.

خفت khìffèt, *s. a.* Lightness; volatileness of character, want of stability.

خفقان khàfakān, *s. a.* A palpitation of the heart through disease or fear.

خفى khàfī, *a. a.* Hidden, concealed, secret.

خفيف khàfīf (hàfif), *a. a.* Light of weight, volatile, unstable in character; slight, not severe; light, gentle (wind).

خلا khàlā, *s. a.* A vacuum, empty space; a privy, water-closet; خلاوملا khàlā-u-mèlā, Vacuum and plenum.

خلاص khàlāss, *s. a.* A being saved, delivered; salvation, deliverance; —بولمق, —bùlmak, *v.n.* To be saved, delivered; —, khàllāss, *s. a.* A saviour, redeemer.

خلاصه khùlāssa, *s. a.* The extract or quintessence of anything; a summary.

خلاف khìlāf, *s. a.* A being contrary, or in opposition (to anything); a lie, untruth.

خلافت khìlāfĕt, *s. a.* The Caliphate, office of Caliph; the being Caliph; ا—, —et, *v.n.* To be Caliph, reign as Caliph.

خلاق khàllāk, *s. a.* God, the continual Creator.

خلال khìlāl, *s. a.* A toothpick, an ear-pick; a time, point of time; a grammatical conjugation, or paradigma of derivation; friendship; the centre, bottom.

خلائق khàlā'ik, *s. pl. a.* (*no sing.*), Creatures; (*as a Turkish sing.*), a female slave. [tion.

خلجان khàléjān, *s. a.* A tremor, agita-

خلط khàlt, *s. a.* A mixing, mingling; any one of the four elementary humours of an animal body; ا—, —et, *v.a.* To mix, mingle; —, *v.n.* To be quite wrong and be d—d; —يمك, —yèmek, *v.n.* (To eat humour) To mean, to pretend; to make a great mistake (an insulting expression).

خلع khàl'', *s. a.* A dethroning; ا—, —et, *v.a.* To dethrone; —, khìlà'', *s. pl. a.* (*of* خلعت khìl''àt), Robes of honour.

خلعت khìl''àt, *s. a.* A robe of honour.

خلف khàlef, *s. a.* A successor; ناخلف nā-khàlef, *a. p.* Unworthy to be a successor, degenerate; —, khùlf, *s. a.* An acting contrary to (a promise); ا—, khulf-et, *v.a.* To act contrary to (a promise); ا—وعد, khùlfu-và''d-et, *v.n.* To break a promise, act contrary to promise.

خلفا khùléfā, *s. pl. a.* (*of* خليفه khàlīfĕ), Caliphs, successors of Muhammed in ruling the empire, pontiffs; assistants, ushers (in schools); assistant clerks (in public offices).

خلق khàlk, *s. a.* A creating; (khàlk) people, men; the public; ا—, —et, *v.a.* To create, bring into being; —با kàba-khàlk, Common people; —, khùlk, *s. a.* A point of natural disposition; خلقى khìlkī, *a. a.* Natural, innate. [created; natural disposition.

خلقت khìlkàt, *s. a.* A creating; a being

خلل khàlal, *s. a.* Injury, damage, detriment; —كلمك, —ghèlmek, *v.n.* To be received (injury); —ويرمك, —vèrmek, *v.n.* To damage, spoil, hurt, destroy.

خلوت khàlvet, *s. a.* Retirement, solitude, privacy; a private room; a private room in a bath.

خلود khùlūd, *s. a.* The being eternal.

خلوص khùlūss, *s. a.* Sincere friendship, devotion; —چاقمق, —chàkmak, *v.a.* To make protestations of friendship, to show a zeal in performing little services as a proof of devotion.

خليج khàlīj, *s. a.* A gulf, a bay, a strait or arm of the sea.

خليع khàlī'', *a. a.* (*in* خليع العذار khàlī''u-'l-''izār, *a. a.* Barefaced, shameless).

خليفه khàlifĕ, *s. a.* A successor to Mu-

hammed in governing the community of believers, a Caliph; the Sultan; (kàlfa) a school-usher; a clerk in a public office; (قالفه kàlfa) a builder, an architect; an elder female slave who has others under her, and directs a department; a journeyman artisan who has duly served his apprenticeship.

خليل khàlīl (*fem.* خليله khàlīlé, A wife), *s. a.* An intimate friend; —الله, khàlīlu-'llàh, The patriarch Abraham.

خم khàm, *a. p.* Crooked, bent; —, *s. p.* A bend, a curl, a fold, a wrinkle; —, khùm, *s. p.* A jar; a drum; the sky.

خمار khùmār, *s. a.* The headache or nervous feeling caused by a debauch.

خماسی khùmāssī, *s. a.* A word containing *five* radical letters.

خمبره khùmb*a*ra (kùmb*a*ra), *s. p.* A bombshell; a child's money-box made of earthenware and round like a bombshell, with only a slit in it, so that the money cannot be got out unless the toy be broken; خمبرەجی (kùmbaraji), *s. t.* A bombardier; ال خمبرەسی èl-(kùmbarassi), *s. t.* A

خمر khàmr, *s. a.* Wine. [hand-grenade.

خمس khùmss, *s. a.* A fifth part; —, khàmss, *a. a. fem.* Five.

خمسه khàms*a*, *a. a. mas.* Five.

خمسی khàms*i*, *s. t.* A sprat.

خمسين khàmsīn, *s. a.* The fifty days preceding the vernal equinox; (in Egypt) a sultry noxious wind; (*or* خمسون khàmsūn), *a. a.* Fifty.

خمود khùmūd, *s. a.* Extinction or lowness (of fire, life, or action).

خمول khùmūl, *s. a.* Obscurity, neglectedness, low estate.

خمیازه khàmyāzé, *s. p.* A gape, a yawn.

خمیده khàmīdé, *a. p.* Bent.

خمير khàmīr (khàmur), *s. a.* Dough (of bread); clay (of which men are made); any plastic material (of which any ware is made).

خميس khàmīss, *s. a.* Thursday.

خناق khùnnāk, *s. a.* The quinzy.

خنثی khùnsà, *s. a.* An hermaphrodite.

خنجر khànjar (hànchar), *s. p.* A large curved dagger.

خند khànd, (*in composition*) خندان khàndān, *a. p.* Who laughs, laughing, smiling.

خندق (hèndek), *s. a.* A ditch; a fosse, a moat.

خنده khàndé, *s. p.* Laughter; a smile; —, *a. p.* Laughing, smiling.

خنزير khànzīr, *s. a.* A swine, pig, hog.

خنكار khùnkyār, *s. p.* A sovereign, the Sultan.

خو khū (*in composition*), *s. p.* Character, disposition. [vision.

خواب khāb, *s. a.* Sleep; a dream,

خواجه khājé (khòja), *s. p.* A gentleman, an esquire in the civil service; (*pl.* خواجگان khòjaghyān); a schoolmaster, teacher, professor; a respectable tributary banker or man of business; خواجگانلق khòjaghyānlik, *s. t.* The rank and dignity of an officially

recognised civil servant of the government.

خوار khār, *a. p.* Low, vile, abject, despised; (*in composition*), Who eats, drinks, smokes, or receives.

خواص khàwāsss, *s. pl. a.* (*of* خاص khāsss), Special, select people, people of quality; intimate friends; confidential or personal attendants; (*of* خاصه khāssa), properties, qualities; remarkable objects.

خوان khān, *s. p.* A table or cloth set with food; —, (*in composition*) *a. p.* Who reads, recites, sings, chants; who invites.

خواندة khāndé, *a. p.* Called, invited.

خواننده khānèndé, *s. p.* A singer; a reader; an inviter.

خواه khāh (*in composition*), Who desires, wishes; —, *s. p.* (*in composition*) A wish; —, *c. p.* Either, or; whether, or; —, *ad. p.* Willingly; ناخواه—, —u-nā-khāh, Willingly or unwillingly, voluntarily or forcedly; خاطر خواه khātir-khāh, The mind's desire; خیرخواه khàyr-khāh, *s. p.* A well-wisher; بدخواه bèd-khāh, *s. p.* An evil-wisher.

خواهر khāhar, *s. p.* A sister.

خواهش khāhish, *s. p.* A wish, desire, longing, inclination.

خوب khòb, khūb, *a. p.* Good; pretty; خوبان khūbān, *s. pl. p.* The beautiful, pretty women.

خود khòd, *s. p.* Self; —, *ad. p.* Even, though; خودبخود khòd-bé-khòd, *ad. p.* Alone, by one's self, of one's own self; خودبین khòd-bin, *a. p.* Self-seeking, egotistical, selfish; —پسند, —pèssènd, *a. a.* Vain, in love with himself, self-admiring.

خور khòr, *a. p.* (*in composition*), Who eats, drinks, smokes, or receives; —, *a. p.* Low, vile, abject, despised; —باقمق, —bàkmak, *v.n.* To look upon with contempt.

خوراته khòrata, *s. t.* A noise of loud [voices.

خورد khūrd, *s. p.* Anything to eat or drink, nourishment, food.

خورشید khūrshīd, *s. p.* The sun.

خوره khòra, *s. t.* (*Greek*), Dancing; —دپمك, —(tèpmek), *v.n.* To dance.

خوش khòsh, *a. p.* Agreeable; —, *int. p.* Well, well! —گلدك, —ghèlding! I have been happy to see you! —بولدق, —bùlduk! I have been well received! —گورمك, —ghyèrmek, *v.a.* To admire, see with pleasure and satisfaction; خوشه گچمك khòsha-ghèchmek, *v.n.* To please, give pleasure, give joy and satisfaction, be liked: خوشه گلمك khòsha-ghèlmek (*with a pronoun after* خوش), *v.n.* To appear charming or funny (to some one).

خوشه khūshé, *s. p.* A bunch (of grapes, &c.); an ear (of corn, &c.)

خوف khàvf, *s. a.* Fear, fright, terror; —, —et, *v.n.* To fear.

khūgh, *s. p.* A hog,

khūn, *s. p.*

خونناب khūnāb, *s. p.* (Blood mixed with water) hot tears; خون‌آلود khūn-ālūd, *a. p.* Mixed or smeared with blood; خونبار khūnbār, *a. p.* From which blood falls as rain; خونبها khūn-bàhā, *s. p.* The price of blood, blood-money.

خوی khūy, *s. p.* A point of character, disposition; a way, trick; خویلنمق khūylanmaḳ, *v.n.* To be out of temper, sulky, or obstinate; خویلو khùylu, *a. t.* Sulky, obstinate, or passionate.

خیار khıyār, *s. a.* A cucumber; —شنبر, —shènbur (shènbé), *s. p.* Cassia.

خیال khàyāl, *s. a.* A kind of puppet-show of the shadows of figures projected on a white screen; the imagination; a chimera.

خیاله khàyālé, *s. a.* A spectre.

خیانت khıyānèt, *s. a.* Perfidiousness, treachery; —, *s. t.* A perfidious person; خیانتلك khıyānètlik, *s. t.* Perfidy; a treacherous trick.

خیر khàyr, *ad. a.* No; —, *s. a.* Good; —, *a. a.* Good; خیرلو khàyrli, *a. t.* Good, beneficial, bringing advantage, advantageous; خیرات khàyrāt, *s. pl. a.* Good works, charitable or benevolent institutions; خیرخواه khàyr-khāh, *s. p.* A well-wisher; خیرسز khàyrsiz, *a. t.* Good for nothing; uninhabitable (island).

خیره khīré, *a. p.* Dark, sombre.

خیز ... *a. p.* (*in composition*), Who

خیزاب khīzāb, *s. p.* A wave, billow.

خیزان khīzān, *a. p.* Who rises, gets up; —وافتان, —vé-ùftān, Rising and falling.

خیط khàyt, *s. a.* A thread.

خیف khàyf, *s. a.* A fearful, dreadful state of things; —, *int. a.* Alas!

خیل khàyl, *s. a.* Horses, cavalry.

خیلی khàyli, *a. t.* A good deal, much, many; highly.

خیمه khàymé, *s. a.* (*pl.* خیم khıyèm), A tent.

د

د dàl. Tenth letter of the Turkish alphabet, having the value of *d* in English, though sometimes acquiring the sharp sound of *t*. In chronograms and astronomical tables it has the numerical value of 4. In the dates of letters it stands for ذ, and represents, when alone, the month ذی الحجه Zī-'l-hìjjé; but when followed by ا, as دا, the month ذی القعده Zī-'l-kà"dé.

داء dā', *s. a.* A malady, distemper, disease.

دأب dè'b, *s. a.* A custom, usage.

دابه dābbé, *s. a.* A saddle-beast; an animal; دابة‌الارض dābbétu-'l-àrz, (The beast of the earth) the beast of the Apocalypse, which is to appear in power in the latter days.

داخل dākhil, *s. a.* The interior, inside; داخلی dākhilī, *a. a.* (*fem.* داخليه dākhilìyyé) Relating to the interior; امور داخليه ùmūru-dākhilìyyé, Do-

mestic affairs, home affairs; داخلیه ناظری dākhiliyyé-nāziri, A home minister, Secretary for the Home Department; —او, —ol, *v.n.* To enter, get in; to be in; to be included.

داد dād, *s. p.* Justice; redress; lamentation; a gift; — (*for* طات tàt), *s. t.* Taste, savour.

دادا dàda, *s. t.* A nursery servant, a nurse for children.

دادانمق dàdanmak (*aor.* دادانور dàdanır), *v.n.* To acquire a great relish or desire for, from having had a slight

دادر dāder, *s. p.* A brother. [taste of.

دادهٔ dādé (*in composition*), *a. p.* Which is given; to which is given; —, dàda, *or* دادی dàdi, *s. t.* A nurse for children.

دار dàr, *a. t.* Narrow; —, *ad. t.* Narrowly; —, *s. a.* A house; a town; a country; a world; —, *s. p.* A gallows; — (*in composition*), *a. p.* Who has, possesses, holds, keeps; —السلام, dāru-'l-lsslām, The Mussulman's land; دارالحرب dāru-'l-hàrb, The enemy's country; —بقا, dāri-bàkā, The world which fades not; —فنا, dāri-fènā, The world of decay; داربن dārèyn, *s. a. dual*, The two worlds, present and future; —الشفا, dāru-'sh-shifā, A hospital; —السعادة الشريفه, dāru-'ss-sà"ādéti-'sh-shèrīfé, The female establishment of the Sultan, from which the Chief Eunuch derives his title of دارالسعادة الشريفه اغاسی dāru-'ss-sà"ādéti-'sh-shèrifé-ighassi; ابدار ab-dār, *a. p.* Juicy; watered; tempered (steel); lustrous (diamond); خزینه دار khàzīné-dār, *s. p.* A treasurer (treasury-keeper); دارو گیر dār-u-ghīr, *s. p.* (Have and hold) Battle; دار اغاجی dār-ighàji, *s. t.* A gibbet, a gallows; a masting machine, shears. [niñcence.

دارات dārāt, *s. p.* State, pomp, magدارالمق dàralmak (*aor.* دارالور dàralır), *v.n.* To grow narrow, shrink, become too narrow. [men.

دارچین dàrchīn (tàrchin), *s. p.* Cinnaدارغین dàrghin, *a. t.* Passionate, easily provoked; angry; دارغینلق dàrghinlik, *s. t.* Anger.

دارلمق dàrilmak (*aor.* داریلور dàrilir), *v.n.* To be angry; to become angry; دارلتمق dàriltmak (*aor.* داریلدر dàrildir), *v.a.* To anger, put in a passion.

دارمه داغین dàrma-dàghin, *a. t.* Very much scattered, dispersed; all to pieces.

دارندهٔ dārendé, *s. p.* A bearer, holder, possessor (of a note, pass, &c.).

دارو dārū, *s. p.* A drug; a medicine; —, *or* دارى dàri, *s. t.* Millet; ارناودارسی àrnàwut-dàrissi, (Albanian millet) Panicum miliaceum (?); داریسی باشکزه dàrissi-bàshingiza! (May the millet thereof be on your head!) May happiness accrue to you therefrom! (a form of wish expressed at wedding feasts to the parents of the new-married couple). [goods sold by weight.

دراه dàra, *s. t.* (*Italian*), The tare (of

داس dāss, *s. p.* A sickle, reaping-hook.

داستان dāssitān, *s. p.* A tale, story.

داش dàsh, as a Turkish particle, placed at the end of any word, has the signification of our word *fellow*, as, ارقه داش àrka-*d*ash, A fellow-companion, یولداش yòld*a*sh, A fellow-traveller, *or* one in the same line of life; قرنداش kàrn-*d*ash, A brother or sister (womb-fellow); &c. &c.

داعی dā"i, *s. a.* (*fem.* داعیه dā"iyyĕ), One who prays (for another); a cause, incentive, inviting agent; داعیلری dā"ilĕri, (I *or* he) who prays for you, your servant.

داغ dāgh, *s. p.* A branding or cauterising iron; a mark branded by a hot iron; a cautery by iron; —درون, dāghi-dèrūn, Inward grief; the black spot in the bottom of the cup of the tulip.

داغتمق dàghitmak (*aor.* داغیدر dàghidir), *v.a.* To scatter, disperse; to distribute; to deal, serve out, give out; to disseminate, spread (reports, &c.).

داغلمق dàghilmak (*aor.* داغلور dàghilir), *v.n.* To become scattered, dispersed; to fall to pieces, go piecemeal; to separate (an assembly); to become healed without coming to a head (a gathering); to be dissipated (clouds, &c.); to be disseminated, to spread.

داغنق dàghinik, *a. t.* Scattered, wide apart, not held together.

دافع dāfi", *a.* and *s. a.* (*fem.* دافعه dāfi"a), Who repels, expels.

دال dāl (dàl), *s. a.* Name of the letter د; —, dàl, *s. t.* A branch, twig, slip; —, dāll, *a.* and *s. a.* (*fem.* داله dāllĕ), Who conducts, guides, points out, signifies; دال قلیج dàl-kìlij, *s. t.* A kind of militia swordsman in olden times; دالقاوق dàl-kàwuk, A buffoon, a willing butt for jokes; دال طبان dàl-tàbàn, *s. t.* A great walker. (In these three terms, the word دال dàl is the imperative of دالمق dàlmak, [q.v.)

دالاق dàlak, *s. t.* The spleen.

دالغیج dàlghij, *s. t.* A diver.

دالمق dàlmak (*aor.* دالار dàlar), *v.n.* To dive, plunge (in the water, into business, &c.); to doze; to be in a fit of abstraction, to be absorbed in thought, in study, in reading, &c.; —اویقویه ùykuy*a*—, *v.n.* To go fast asleep; —باشنی bàshini—, *v.n.* To duck down or flinch by stooping the head; دالدرمق dàldirmak (*aor.* دالدرر dàldirir), *v.a. causal*, To plunge or bury, by pushing (one thing into another); to lay (a twig or branch so as to root); to speak ill of, traduce, backbite.

دام dàm, *s. t.* The roof of a house; a house (as a unit and as we say *a hearth*); —, dām, *s. p.* A trap, snare, gin; —, dāmĕ (*fem.* دامت dāmet), *int. a.* May he (she *or* it) endure!

دامـاد dāmād, *s. p.* Son-in-law (*or* brother-in-law, in the case of the Sultan's sister's husband) by marriage.

دامن dāmən, *s. p.* The skirt (of

a garment, of a mountain, &c.); دامنبوس dāmɛn-būss, *a. p.* Who kisses one's skirt; دامنبوسی dāmɛn--būssī, The ceremony of kissing the skirt of a superior.

دامه dàma, *s. t.* The game of draughts; —طاشی, —tàshi, A draughtsman, man at draughts.

دان dān, *a. p.* (*in composition*), Who knows, understands; —, *s. p.* (*in composition*), A holder, case, sheath, &c.

دانا dānā, *s. p.* A person of great learning, a sage; —, dàna, *s. t.* A calf.

دانش dānish, *s. p.* Knowledge, learning; —انجمن ènjumèni-dānish, The Imperial Academy of Science of Constantinople; دانشمند dānishmènd, *s. p.* A scholar, learned person.

دانشمق dànishmak (*aor.* دانشور dànishùr), *v.n.* To apply to for advice or permission.

دانه dāné (tānḗ), *s. p.* A separate grain or berry; a separate unit of any sort; a cannon or musket ball; the grain which baits a trap for birds; دانه‌لو (tānḗli), *a. t.* Grainy, gritty, composed of grains; —, dàna, *s. t.* A calf.

دانیمارقا Dànimàrka, *s. t.* Denmark.

داور dāver, *s. p.* A prince, ruler, judge; a sovereign, monarch; God.

داورانمق dàvranmak (*aor.* داورانور dàvrànùr), *v.n.* To start from a state of repose or inattention, and become guarded or vigilant; to put one's self in an ttitude of defence; to stir one's self, be active, move; to regain one's footing after a slip, one's health after illness, one's position after a misfortune.

داول dàwul, *s. t.* A big drum; a common drum of any kind except a military drum; a drum (in machinery).

داولمباز dàwlumbāz, *s. t.* The paddle-box of a steamer.

داهیه dāhìyyé, *s. a.* A calamity, great misfortune.

دای dày, *s. t.* A maternal uncle, mother's own brother; a friendly title formerly given to middle-aged or old people, especially among the Janissaries; and hence, in Algiers, consecrated at length to the commanding officer of that corps, who frequently became afterwards pasha or regent of the colony: hence our misnomer of Dey, as applied to the latter officer.

دائر dā'ir, *a. a.* Concerning, relating to, about; دائراً ما دار dā'irɛn-mā-dār, *s.* and *ad. a.* All round, all the parts surrounding.

دائره dā'irḗ, *s. a.* A circle; a tambourine; a suite of apartments; a sphere of duty; a suite of attendants; —نصف nìssfi-dā'irḗ (nìssif—), A semicircle; —تربیعی tèrbī'i-dā'irḗ, The quadrature of the circle.

دائم dā'im (*fem.* دائمه dā'imḗ), *and* دائمی dā'imī (*fem.* دائمیه dā'imìyyḗ), *a. a.* Enduring, incessant, constant, lasting, permanent, fixed, established, eternal; دائما dā'imā,

ad. a. Always, for ever; continually, incessantly.

دائن dā'in, *s. a.* A creditor.

دایه dāyé, *s. t.* A nursing slave-woman, bought with her infant to act as wet-nurse to her owner's infant.

دب dùb, *s. a.* A bear; دب اکبر dùbbi-èkbèr, The great bear.

دباغ dèbbāgh (tàbak), *s. a.* A tanner; دباغخانه (tàbak)-khāné, A tannery, tan-yard.

دباغت dibāghàt, *s. a.* The tanner's art; tannery; a being tanned, tanning.

دبدبه dèbdébé, *s. a.* Pomp, state.

دبر dùbr, *s. a.* The backside.

دبستان dèbistān, *s. p.* A school.

دبوس dèbbūss, *s. a.* (*t.* طوپوز tòpuz), A club, mace of arms.

دبیر dèbīr, *s. a.* An administrator.

دپرنمك dèprınmek (*aor.* دپرنور dèprènir), *v.n.* To move; to get up; to show signs of life.

دپه (tèpé), *s. t.* The summit of anything; the crown of the head; a hill, hillock, mound, heap; دپه‌لمك (tèpélémek), *v.a.* To kill by knocking on the head; دپه‌لنمك tèpélenmek, *v.n.* To be killed, be knocked on the head.

دتمك dìtmèk (*aor.* دیتر dìtır), *v.a.* To pull linen cloth into lint or the like, to shred by pulling.

دجال dèjjāl, *s. a.* The false prophet or Antichrist who is to appear in the latter days.

دجله Dèjlé, *s. t.* The river Tigris.

دجیل Dùjèyl, *s. t.* The Little Tigris, a branch of the Tigris.

دخان dùkhān, *s. a.* Smoke; tobacco.

دختر dùkhtır, *s. p.* A girl; a daughter; —رز dùkhtéri-rèz, Wine (the daughter of the grape).

دخل dàkhl, *s. a.* Intervention, meddling; influence.

دخمه dùkhmé, *s. p.* A grave, tomb.

دخول dùkhūl, *s. a.* An entering, entrance; a commencing, commencement; an entering into one's presence; the consummation of marriage; the positive act of sexual intercourse; ا—, —et, *v.n.* To enter.

دخی dàkhi, *c. t.* Also; and; even; —, (*for* دها dàhā), *ad. t.* More.

ددهٔ dèdé, *s. t.* A grandfather; title given to dervishes.

در dèr, *s. p.* A door; a gate; —, *pr. p.* In; into; on the subject of, about; —سعادت, dèri-sà"ādet, (The gate of felicity) Constantinople; دربدر dèr-bé-dèr, (From door to door), *s. p.* A vagabond, a mendicant; —, (tèr), *s. t.* Sweat, perspiration; transpiration; —, dir *or* dir, The Turkish *vinculum* of grammar or logic, signifying *is*, or *it is*; —, dùrr, *s. a.* A pearl; ا . . . . . —, dèr- . . . . . -et, *v.a.* To get (something) into (something else, as custody, bosom, store, &c.).

درّاج dùrrāj, *s. p.* A francolin, a kind [of partridge (?)

دراز dirāz, *a. p.* Long; —دور dūr-u-

dìrāz, *ad. p.* Far and away; in great detail.

دراقی dùrrāki, *s. p.* A nectarine.

درایت dìrāyet, *s. a.* Intelligence; درایتلو dìrāyetli, *a. t.* درایتکار dìrāyetkyār, *s. p.* Intelligent.

دربار dèrbār, *s. p.* The court of a sovereign.

دربان dèrbān, *s. p.* A porter, doorkeeper.

دربند dèrbend (dèvrent), *s. p.* A place easily guarded, as a bridge, mouth of a valley, pass, &c.; a guard-house in the country, usually in some such position; دربندجی (dèvrentchi), *s. t.* A rural guard, coast-guardsman; ا—, dèr-bènd-et, *v.a.* To bind in fetters.

درپیش ا dèr-pīsh-et, *v.a.* To introduce, bring forward, advance, say.

درت dèrt, *a. t.* Four; دردنجی dèrdinji, *a. t.* The fourth.

دراچ Dìrāch, *s. t.* Durazzo in Albania.

درج dèrj, *s. a.* The placing anything in a casket; the introducing any word or phrase in a written paper, inserting; —, dùrj, *s. a.* A casket; ا—, dèrj-et, *v.a.* To insert, introduce.

درجه dèréjé, *s. a.* (*pl.* درجات dèréjāt), A step of a ladder or stairs; a degree of a circle; a degree or rank in dignity; a degree or mansion in heaven; the relative degree of any quality; درجه درجه dèréjé-dèréjé, *ad. t.* By degrees, little by little; in degrees; into degrees.

درخ dìràkht, *s. p.* A tree.

درخشان dìrakhshān, *a. p.* Brilliant, effulgent, shining, glittering.

درخواست dèr-khāsst, *s. p.* A prayer, request.

درد dèrd, *s. p.* Ailment, pain; sickness; grief, trouble, anxiety; —, dùrd, *s. p.* Lie, dregs, sediment, grounds; دردلشمك dèrdlashmek, *v.n.* To confide mutually to one another each other's griefs; دردلو dèrdli, *a. t.* دردمند dèrdmènd, دردناك dèrdnāk, *a. p.* One in pain or in grief and trouble.

دردست dèr-dèsst, *a. p.* In hand, in course of preparation.

درر dùrer, *s. pl. a.* (*of* در dùrr), Pearls; دروبار dùrer-bār, *a. p.* From which pearls drop as rain.

درز dèrz, *s. t.* The pointing with mortar or cement the joints of masonry or brickwork; ا—, —et, *v.a.* To point.

درزی (tèrzi), *s. p.* A tailor; —, dùrzi, *s.* and *a. a.* A Druze, Druze; درزی طاغی dùrzī-dāghi, Mount Lebanon.

درس dèrss, *s. a.* A lesson; a lecture; درسعام dèrsi-'āmm, *s. a.* A public lecture; —المق, —àlmak, *v.a.* To take a lesson; to have a lesson assigned; —ویرمك, —vèrmek, *v.a.* To give a lesson; to set a lesson; —اوقومق, —òkumak, *v.a.* To study; to study a lesson.

درست dùrusst, *a. p.* Right, true; healthy; correct, exact, as it should be; نادرست nā-dùrusst, *a. p.* Bad, as it should not be; false; incorrect

درستی dùrussti, *s. p.* Rightness; تندرست tèndùrùsst, *a. p.* Right in body.

درشت dùrùsht, *a. p.* Rough, gross.

درك dèrk, *s. a.* A reaching, attaining; a comprehending; comprehension; ا—, —et, *v.a.* To reach, attain; to comprehend; to have lived long enough ago to have seen (some person).

درکات dèrékyāt, *s. pl. a.* (*of* درکه dèrékĕ), The degrees of hell or perdition, the one lower than the other.

درکار dĕr-kyār, *a. p.* Evident, manifest; acting, in action, in operation.

درگاه dĕr-ghyāh, *and* درگه dèrghèh, *s. p.* A gateway, doorway, porch, portico; the court of a sovereign, of God.

درلو dùrlu (tùrlu), *s. t.* A sort, kind, manner, species; a dish of mixed meats and vegetables; — —, tùrlu-tùrlu, *a. t.* Of various kinds.

درمان dèrmān, *s. p.* Strength of body; physic, medicine; a remedy.

درمیان dĕr-mìyān, *a. p.* In the midst; on the tapis; ا—, —et, *v.a.* To introduce a subject.

درن جبلی Dèrn-jèbeli, *s. t.* The Atlas mountains.

درنده dìrendé, *a. p.* (A beast of prey) which tears its victims. [tion.

درنگ dìrèngh, *s. p.* Delay, procrastina-

دروازه dèrvāz, دروازه dèrvāzé, *s. p.* A door, a gate. [praise.

درود dùrūd, *s. p.* Greeting, salutation,

دروغ dùrūgh, *s. p.* A lie, falsehood, untruth.

درون dèrūn, *s. p.* The inside, inner part; the heart, mind.

درویش dèrvish, *s. p.* A poor man; a kind of monk or friar, of which there are many sorts. [water.

دره dèré, *s. t.* A valley; a stream of

درهم dìrhèm, *s. a.* A drachm, of which 400 make one *okka*, and about 140 a pound avoirdupois; general name for silver money; —, dĕr-hèm, *a. p.* Together; —برهم, dèr-hem-bèr-hem, *a. p.* Jumbled together, confused, in confusion. [hide, fell.

دری dèri, *s. t.* The skin of animals, the

دریا dèryā, *s. p.* The sea, ocean.

دریچه dèrīché, *s. p.* A window; a loop-hole; a wicket.

دریغ dìrīgh, *s. p.* A refusal; —, and دریغا dìrīgha, *int. p.* Alas! بیدریغ bī-dìrīgh, *a. p.* Who never refuses a request; ا—, —et, *v.a.* To refuse, to withhold, not to grant (a request).

درین dèrin, *a. t.* Deep, profound.

دزد dùzd, *s. p.* A thief; a robber.

دزگین dìzghin, *s. t.* The reins, a rein; طولو دزگین dòlu-dìzghin, *ad. t.* At full gallop.

دست dèsst, *s. p.* The hand; دستدرازی dèsst-dìrāzī, *s. p.* The stretching out of the hand for oppression or rapine.

دستار dèsstār, *s. p.* The cloth which, wound round the head, forms the turban.

دسترس dèsst-rèss, *a. p.* Whose hand reaches (the desired object), successful.

دسترۀ (tèsstérĕ), *s. p.* A hand-saw.

دستکاه dèsst-ghyāh (tèzghyāh), *s. p.* A place for handiwork, a bench, a loom, a frame, a slip (for building ships), &c., &c.

دستکیر dèsst-ghīr, *s. p.* One who takes [another by the hand.

دستور dèsstūr, *s. p.* A minister of state; permission, leave; —العمل, dèsstūru-l-'àmĕl, *s. a.* An exemplar, guide for conduct; —, —! With your permission! Get out of the way! Clear the road!

دسته dèsstĕ, *s. p.* A quire (of paper); a packet, a dozen or any number in which goods are usually made into packets; a bunch; a pestle.

دستی (tèssti), *s. p.* A pitcher, a jug.

دستیار dèsst-yār, *s. p.* A friend, helper; دستیاری dèsst-yārī, *s. p.* Assistance.

دسیسه dèssīsĕ, *s. a.* A stratagem; a trick, piece of knavery.

دشت dèsht, *s. p.* The uncultivated open country.

دشمك dèshmek (*aor.* دشر dèshĕr), *v. a.* To open an abscess with a lancet.

دشمن dùshmĕn, *s. p.* An enemy.

دشنام dùshnām, *s. p.* An invective; —, —et, *v. n.* To revile.

دشوار dùshvār, *a. p.* Difficult.

دعا dù''ā, *s. a.* A prayer; —خیر khàyri-dù''ā, A blessing, or prayer for one's good; —بد bèd-dù''ā, A curse, malediction, prayer against one; دعالرله dù''ālĕrlə! Good bye! With (our) prayers! دعالرایدیکز dù''ālĕr-èdingiz, Pray present my compliments! باقی الدعا bākī-èd-dù''ā, We say nothing more, but offer prayers (for you)! (*a usual way of finishing a letter*); —, —et, *v. n.* To offer a prayer (to God); to pray (for anyone by way of thanks); دعاجی dù''āji, *s. t.* One who prays for another.

دعامت dà''āmet, *s. a.* A prop, support, [pillar.

دعاوی dà''āvī, *s. pl. a.* (*of* دعوی dà''wà), Lawsuits, causes; —ناظری, dà''āvī-nāziri, *s. t.* The Minister of Justice (whose old title was چاوش باشی chàwush-bàshi, q. v.).

دعوا *and* دعوی dà''wà, *s. a.* An assertion, thesis, proposition; a pretension, claim; a lawsuit, cause; دعواجی dà''wàji, *s. t.* A claimant, plaintiff, suitor, complainant; دعوالو dà''wàli, *a. t.* (A person) with great pretensions; —, —et, *v. n.* To claim; to open a lawsuit; to raise a pretension.

دعوت dà''vet, *s. a.* An inviting, an invitation; a courting, seeking (harm, &c.); —, —et, *v. a.* To invite; to court, seek.

دغدغه dàghdaghə, *s. a.* Turmoil, trouble, care, bother.

دف dèf, *s. p.* A tambourine.

دفتر dèftĕr, *s. p.* (*pl.* دفاتر dèfātir), A register, note-book, account-book; a list, note, inventory; دفتردار dèftĕr-dār, Title formerly of a kind of Finance Minister; now, of the highest

class finance agents of a whole province; دفترخانه dèftər-khāné, The archives, especially of the finance department; دفاترخاقانیه dèfātiri-khākānìyyé, The imperial registers of fiefs, a kind of Doomsday-book, showing the value and possessor of every fief in the empire, with all other necessary particulars.

دفع dèf', *s. a.* A repelling, driving away; ا—, —et, *v.a.* To drive away, repel.

دفعه dèf''à, *s. a.* (*pl.* دفعات dèf''āt), A time of repetition; بو دفعه bù-dèf''à, This time; بر دفعه bìr-dèf''à, Once; چوق دفعه chòk-dèf''à, Many times; دفعةً dèf''àtən, *ad. a.* At once.

دفن dèfn, *s. a.* A burying; burial; ا—, —et, *v.a.* To bury.

دفنه dèfné, *s. t.* (*Greek*, δαφνη), The bay-tree.

دفينه dèfīné, *s. a.* Buried treasure.

دق dàkk, *s. a.* A knocking; ا—, —et, *v.n.* To knock (at the door).

دقت dìkkàt, *s. a.* Care, attention; ا—, —et, *v.n.* To be attentive, take pains.

دقيق dàkīk, *a. a.* Thin, fine; subtle; nice, fine-drawn, delicate; —, *s. a.* Flour.

دقيقه dàkīka, *s. a.* A minute of time or of an arc; a delicate point, subtle question.

دك dèk, *s. t.* A trick, piece of deceit; —, a Turkish particle of the nature of an adverb of space or time, following the dative preposition, the two together having the signification of *till, until, as far as*; it sometimes becomes دكين dèghin. Ex. يارينه‌دك yarìné-dek, *or* يارينه‌دكين yarìnédèghin, Until to-morrow, by to-morrow.

دكان dùkkyān (dùkèn), *s. a.* (*pl.* دكاكين dèkyākīn), A shop; دكانجى dùkkyānji, *s. t.* A shopkeeper.

دكرمن dèghirmən, *s. t.* A mill; a mill worked by horses; صو دكرمنى sù-dèghirméni, A water-mill; ال‌دكرمنى èl-dèghirméni, A hand-mill; دكرمنجى dèghirmènji, *s. t.* A miller.

دكرمنلك Dèghirmənlik, *s. t.* Milo, an island of the Archipelago.

دكرمى dèghirmi, *a. t.* Round, circular.

دكز dèngiz, *s. t.* The sea.

دكش dìghish, *s. t.* An exchanging; —, dìkish, *s. t.* Sewing, needle-work; a seam; ا—, dìghish-et, *v.a.* To exchange; —يرى, dìkish-yèri, *s. t.* A dream.

دكشمك dìghishmek (*aor.* دكشر dìghishir), *v.n.* To change, become altered, or different, or other than before; دكشدرمك dìghishtirmek (*aor.* دكشدرر dìghishtirir), *v.a.* To change, make different, alter, substitute another in lieu of.

دكل dìghil, *ad. t.* Not; not only, not merely.

دكلمك dìkilmek (*aor.* ديكلور dìkilir), *v.n.* To stand bolt upright; —, *v. p.* (see دكمك); — *or* دكله‌مك dìnglémek (*aor.* دكلر dìnglər) (dīnémek, *aor.* dīné), *v.a.* To listen to, give ear to; to obey, to mind.

طاتلو دل tàtli-dil, Soft words; طاتلو دللو tàtli-dìlli, Who uses soft or kind words; دل‌المق dil-àlmak, To gain intelligence (of the enemy's state and movements); دلنی‌طوتمق dilini-tùtmak, To hold one's tongue or peace; دلمك‌اوجندەدر dìliming-ŭjındà-dìr, It is at the end of my tongue; دلسز dilsiz, *a.* and *s. t.* Dumb, mute; a dumb person; از دل و جان èz-dil-u-jān, *ad. p.* With all my heart and soul.

دلاك dèllāk (tèllāk), *s. a.* A servant in a bath who shampoos, scrubs, soaps, and wipes the bathers.

دلال dèlāl, *s. a.* Coquetry, blandishments; —, dèllāl, *s. a.* One who guides or points out the way in any business; (tèllāl) a broker, an auctioneer, a public crier; دلالیه dèllāllìyyé, *s. a.* A broker's fee.

دلالت dèlālet, *s. a.* A pointing out, showing; an indication; —, —et, *v.n.* To act as a guide, to point out things; to be indicative, significative.

دلاور dil-āvèr, *s. p.* A man of heart and courage.

دلاویز dil-āwīz, *a. p.* Heart-ravishing; fragrant.

دلبر dìlbɛr, *a. p.* Pretty, beautiful.

دلبند dùlbend (tùlbent), *s. t.* Muslin.

دللشمك dìllɛshmek (*aor.* دللشور dìllɛshir), *v.n.* To communicate with each other by letter, message, or conversation.

دللنمك dìllɛnmek (*aor.* دللنور dìllènir),

دكلنمك dìnglɛnmek (*aor.* دكلنور dìnglénir) (dìnɛnmek, *aor.* dìnènir), *v.n.* To rest one's self, take breath.

دكلو dìnglu, *s. t.* A kind, sort, manner.

دكلەمك dìnglémek (see دكلمك dìnglémek).

دكمك dikmek (*aor.* ديكر dikɛr), *v.a.* To sew, stitch; to plant; to set, set up; —, dègmek (*aor.* دگر dègɛr), *v.n.* To touch; to hit, strike, attain; to be worth; —, dìngmek (*aor.* ديكر dìngɛr), *v.n.* To cease (rain, &c.).

دكمە dègmé, *a. t.* Not every one, especially if of no particular account; دكمەحال ايله dègmé-hāl-ìla, Not easily, not readily; دكمەدە dègmédé, *ad. t.* Not very likely, hardly.

دكنك dègnek, دينك dèynek, *s. t.* A stick, staff, wand; قولتق‌دكنكی kòltuk-dègnégi, A crutch (staff for the armpit).

دكورمك dègirmek (*aor.* دكورر dègirir), *v.a.* To cause to reach.

دل dìl, *s. t.* The tongue; language; a spit of land or sand, an isthmus; intelligence (got by spies, prisoners, or reconnoitering); —, *s. p.* The heart; ترازونك دلی tèrāzining-dìli, The tongue of a pair of scales; دل‌بالغی dìl-bàlighi, A sole, a small flat-fish; دل‌التی dìl-àlti, A complaint in which the tongue becomes inflamed underneath; دل‌اوغلانی dìl-òghlani, A student of languages attached to an embassy or consulate in Turkey;

v.n. To set to and begin talking and grumbling.

دلمك dèlmek (*aor.* دلر dèlɛr), *v.a.* To make a hole in *or* through; to pierce, bore, open; — *or* دلەمك dilémek (*aor.* ديلر dilɛr), *v.a.* To wish for; to ask for.

دلنمك dèlinmek (*aor.* دلينور dèlinir), *v.n.* or *p.* To be pierced with a hole; to get a hole.

دلو dèlv, *s. a.* The sign Aquarius.

دلورمك dèlirmek (*aor.* دلورر dèlirir), *v.n.* To go mad (*provincial*).

دلى dèli, *s. t.* A madman; a kind of irregular trooper in olden times; —, *a. t.* Mad, insane, foolhardy, imprudent, queer, foolish, strange, original, &c.; دليقانلو dèli-kanli, *s. t.* A lad, young man (whose blood is not yet cooled down).

دليجه dèlija, *a. t.* Somewhat mad or extravagant; —, *s. t.* A kind of wild darnel (?).

دلير dilīr, *s. p.* A brave man, hero.

دليك dèlik, *s. t.* A hole; —, *a. t.* Having a hole in it.

دليل dèlīl, *s. a.* (*pl.* دلائل dèlā'il, *and* ادله èdillé), Anything indicative or which serves to guide; a symptom; a proof; an argument.

دليم *or* دلم dilim, *s. t.* A slice; a quarter [(of an orange).

دم dèm, *s. a.* (*pl.* دما dimā), Blood; —, *s. p.* A moment, instant; a breath; a word; —, dùm, *s. p.* The tail (of animals).

دمار dèmār, *s. a.* Perdition, destruction, ruin.

دماغ dimāgh, *s. p.* The palate, roof of the mouth; —, *s. a.* The brain.

دمت dèmet, *s. t.* (*Greek*, δεματι), A bunch, a bundle; چيچك دمتى chichek-dèméti, A nosegay.

دمدمه dèmdémé, *s. p.* The buzz or murmuring noise of a number of people speaking or moving.

دمساز dèmsāz, *s. p.* A friend, confidant, companion of the same mind.

دمشق Dàmàshk, *s. t.* Damascus.

دموع dùmū'', *s. pl. a.* (*of* دمع), Tears.

دموى dèmévī (*fem.* دمويه dèmévìyyé), *a. a.* Sanguine (temperament).

دمياط Dimyàt, *s. t.* Damietta.

دمير *or* دمور *or* دمر (*for* تيمور tīmūr) démir, *s. t.* Iron; a ship's anchor; fetters; an iron instrument; دميرلو dèmirli, *a. t.* Anchored, at anchor; دمير اتمق dèmir-àtmak, *v.n.* To anchor, cast anchor.

دمين dèmin, *ad. t.* Just now, but a [minute ago.

دن dan, *pr. t.* Of, from, out of, by, for, through.

دناءت dènā'àt, *s. a.* Lowness, vileness, [baseness, meanness.

دنبلك dùnbélek, *s. p.* A tom-tom, small kettle-drum.

دنج dìnj, *a. t.* Hale, hearty (old man).

دندان dèndān, *s. p.* A tooth.

دندانه dèndāné, *s. p.* Anything like a tooth, as those of a wheel, a saw, of writing.

دنك dènk, *s. t.* A half-load of a pack-horse, a bale, a pack; the trim of a boat or ship; an equipoise, counterbalance; —, *a. t.* Equipoised, balanced, trimmed, in trim.

دنكل dìnghil, *s. t.* An axle-tree.

دنی dènī, *a. a.* Mean, base, low, vile.

دنیا dùnyā, *s. a.* This *lower* world, the world; —قدر, dùnyā-kàdar, Ever so much; عالم‌دنیا "ālémi-dùnyā, The nether world, this world; —یکی yèngi-dùnyā, (The new world) America; a particular size of timber.

دنیوی dùnyévī, *a. a.* Worldly, pertaining to this world, temporal.

دو dù, *a. p.* Two; دوم dùwum, *a. p.* The second.

دوا dèvā, *s. a.* (*pl.* ادویه èdvìyyé), Physic, medicine, a remedy.

دوات dèwàt (dìvit), *s. a.* An inkstand (with a tube for pens attached).

دوار dèvwār, *a. a.* Which turns round, rotates, revolves continually.

دوازده dùvàzdeh, *a. p.* Twelve.

دوام dèwām, *s. a.* Uninterrupted duration; uninterrupted application or attendance, assiduity; علی‌الدوام "ālé-'d-dèwām, *ad. a.* In an uninterrupted manner; دوامسز dèwāmsiz, *a. t.* Inconstant, not constant in attendance, not assiduous.

دواهی dèwāhi, *s. pl. a.* (*of* داهیه dāhìyyé), Calamities.

دوبارد dù-bārd, *s. p.* Deuces at dice; —, *s. t.* A trick, piece of knavery; دوبارجی dùbārdji, *s. t.* A knave, trickster.

دوت dùt, *s. t.* A mulberry.

دوچار dūchār, *a. p.* Who is a prey to, subject, exposed; —او, —ol, To be a prey (to anything disagreeable), to suffer, be subject, exposed.

دوحه dèvha, *s. a.* A garden.

دوخته dūkhté, *a. p.* Sewed; embroidered, worked.

دود dūd, *s. a.* A worm; a caterpillar; —, *s. p.* Smoke; —الحریر, dūdu-'l-hàrīr, The silk-worm; —دل, dūdi-dil (Smoke of the heart), A sigh.

دوداق dùdak, *s. t.* A lip.

دودك dùduk, *s. t.* A fife, flute, pipe, pandean pipe; دودكجی dùdukju, A fifer.

دودمان dūdmān, *s. p.* A house, family, [race, dynasty.

دودو dùdu, *s. t.* An Armenian lady.

دور dèvr, *s. a.* A revolving; a revolution; a period, time; —ا, —et, *v.n.* To revolve; —, *v.a.* To turn round; to turn over; to give over, make over, deliver (into the charge of another); —دائم, dèvri-dā'im, Perpetual revolution (motion); دوریه dèvrìyyé, *a. a. fem.* Name of certain jurisdictions and the judges thereof, who remove from the one to the other without further promotion; —, dūr, *a. p.* Distant, far off; دورادور dūr-ā-dūr, *a. p.* Very distant; far apart.

دوراق dùrak, *s. t.* A staying, stopping, in دوراق یری dùrak-yèri, *s. t.* A stop.

a place where a pause can be made in reading or writing.

دوران dèvérān, *s. a.* Circular motion, rotation, revolution; —, dèvrān, *s. p.* Time, fortune, the world, age.

دورباش dūr-bāsh (Be distant), *s. p.* A staff or mace.

دوربين dūr-bīn (dùrbun), *s. p.* A telescope; —, *a. p.* Far-seeing, far-sighted.

دورتمك dùrtmek (*aor.* دورتر dùrtɛr), *v.a.* To push, jog; دورتشدرمك dùrtushdurmek, *v.a.* To push or jog (one's mind), stir up to action, remind.

دورلمق dùrulmak (*aor.* دورولور dùrulur), *v.n.* To stand so as to depose its sediment.

دورمق *or* طورمق dùrmak (*aor.* دورر dùrur), *v.n.* To stay, remain; to stop, halt; to hesitate; to stand, stand up; to keep still, quiet, motionless; to cease from any action; to be in any posture; to remain steadfast; to continue in existence.

دورمك dèvirmek (*aor.* دويرر dèvirir), *v.a.* To upset, capsize; to pass (any term of life), be more than, be older than, to turn; to turn over (to anyone's charge); دورلمك *or* دوريلمك dèvrilmek (*aor.* دوريلور dèvrilir), *v.n.* To be upset, turned over.

دوز dùz, *a. t.* Smooth, flat, even, straight, level, horizontal; —, *s. t.* A level spot among mountains; —, dūz, *a. p.* (*in composition*), Who or which sews or stitches or embroiders.

دوزتمك dùzètmek (*aor.* دوزدر dùzèdir), دوزلتمك dùzèltmek (*aor.* دوزلدر dùzèldir), *v.a.* To set straight, put in order; to correct, touch up, finish off.

دوزجه dùzja, *a. t.* Pretty smooth; —, *ad. t.* Flatly (to refuse, &c.).

دوزخ dùzàkh, *s. p.* Hell; دوزخى dùzakhī, *s. p.* Anyone doomed to hell.

دوزكون dùzghyun, *s. t.* Paint for the face, rouge or blanc; —, *a. t.* In fit order; دوزكونجى dùzghyunju, A woman who paints the faces of brides.

دوزلتمك dùzèltmek. See دوزتمك.

دوزلمك dùzèlmek (*aor.* دوزلور dùzèlir), *v.n.* To become as it should be, nice, fit, orderly, clean, &c.

دوزمك dùzmek (*aor.* دوزر dùzɛr), *v.a.* To invent (stories); to have sexual connexion with; دوزمه dùzmé, *a. t.* False, invented, fictitious.

دوزن dùzɛn, *s. t.* Proper order and adornment (of person or place).

دوست dòst, *s. p.* A friend; a lover; دوستلق dòstluk, *s. t.* دوستى dòstī, *s. p.* Friendship; دوستانه dòstāné, *a. p.* Friendly (thing).

دوستدار dòstdār, *s. p.* A friend.

دوش dūsh, *s. p.* The shoulder; —, *s. t.* A dream; nocturnal involuntary pollution; —ازتمق, dūsh-ɨzitmak, *v.n.* To have a lascivious dream and become polluted; دوش ا dūsh-et, *v.n.* To fall upon, meet.

دوشاخ dūshākh, دوشاخه dūshākha, *s. p.* A kind of pillory.

دوشتمك dùshtmek (*aor.* دوشه‌در dùshèdir), *v.a.* To lay down (carpets, floors, &c.); to furnish (apartments).

دوشورمك dùshurmek (*aor.* دوشورر dùshurur), *v.a.* (*causal of* دوشمك), To cause to fall, to throw down, trip up.

دوشك dùshèk, *s. t.* A bed; —, dùshuk, *s. t.* An abortion, abortive child.

دوشكون dùshkyun, *a. t.* Fallen in circumstances, in bad circumstances.

دوشمك dùshmek (*aor.* دوشر dùshur), *v.n.* To fall, fall down; to happen; to fall to the lot (of anyone), to be a part of the duty of anyone, be incumbent; بريڭ‌سوزى يره— bìrining-sùzu-yèra--dùshmek, To fall to the ground, to be of no use or effect (the words of any person); —, *or* دوشه‌مك dùshémek (*aor.* دوشر dùshur), *v.a.* To spread, lay, put down (mats, carpets, &c.); to lay down (flooring).

دوشمه *or* دوشه‌مه dùshémè, *s. t.* Flooring, paving, pavement; furniture.

دوشنبه dūshènbih, *s. p.* Monday.

دوشنمك dùshènmek (*aor.* دوشنور dùshènir), *v.n.* To be or become furnished *or* laid with flooring or pavement; —, dùshunmek (*aor.* دوشونور dùshunur), *v.n.* To be thoughtful, absorbed in thought, melancholy, depressed; to think, reflect; —, *v.a.* To think over, turn over in one's mind, reflect upon.

دوغرامق dòghramak (*aor.* دوغرار dòghrar), *v.a.* To cut up, cut in pieces or slices, carve (meat).

دوغرامه dòghrama, *s. t.* Joiners' work; دوغرامه‌جى dòghramaji, *s. t.* A joiner.

دوقشمق dòkushmak (*aor.* دوقشور dòkushur), *v.n.* To knock mutually against each other (especially heads, and hard-boiled eggs).

دوقنمق dòkunmak (*aor.* دوقنور dòkunur), *v.a.* To touch; to affect, to hurt.

دوقومق dòkumak (*aor.* دوقور dòkur), *v.a.* To weave.

دوكتمك dùkètmek (*aor.* دوكدر dùkèdir), *v.a.* To use up entirely, to make an end of, to finish, to have none left. [mode of striking.

دوكش dùghush, *s. t.* A fight, battle; a

دوكلمك dùkyulmek (*aor.* دوكلور dùkulur), *v.n.* To run over (water in a vessel), be spilt; to flow (into anything), discharge itself; to cast themselves, rush pell-mell (into anything); to fall to pieces; to fall (as leaves, hair, &c.); —, *v.p.* To be cast (in a mould); to be poured out; to be scattered about; —, dùghulmek (*aor.* دوكلور dùghulur), *v.p.* To be beaten; to be forged, hammered (iron).

دوكم *or* دوكوم dùghum, *s. t.* A knot.

دوكمك dùkmek (*aor.* دوكر dùkur), *v.a.* To pour, pour out, pour in, pour on; to spill; to shed; to cast (metals); —, dùghmek (*aor.* دوكر dùghur), *v.a.* To beat, thrash, punish with blows; to beat, forge, hammer, work (iron,

&c.); to cannonade, bombard (with artillery).

دوكمه dùkmé, *a. t.* Cast (metal, &c.); —, dùghmé, *a. t.* Wrought, hammered (metal); —, dùghmé (dùymé), *s. t.* A button; دوكمه‌جى dùkméji, *s. t.* A brassfounder; دوكمه‌لمك dùymé-lémek, *v.a.* To button, button up.

دوكندى dùkyundu, *s. t.* Anything spilt or scattered about; a reef of rocks.

دوكنمك dùkènmek (*aor.* دوكنور dùkènir), *v.n.* To be finished, exhausted, all used up, to come to an end, to expire (a term); —, dùkyunmek (*aor.* دوكنور dùkyunur), *v.n.* To undress, throw off one's clothes, be *en déshabille* after having been dressed; —, dùghunmek (*aor.* دوكنور dùghunur), *v.n.* To beat one's breast or head (in grief, rage, &c.).

دوكون dùghun, *s. t.* A merry-making, a marriage-feast, wedding-feast, a circumcision-feast.

دول dūl, *s. t.* A fœtus in the womb; a widow; دول قارى dūl-kàri, دول عورت dūl-'àvret, A widow-woman; دول يتاغى dūl-yàtàghi, The womb; —, dùvèl, *s. pl. a.* (*of* دولت dèvlet), States, kingdoms, empires, governments.

دولاب dòlab, *s. p.* Anything which turns round, a wheel, water-wheel, the heavens, a turning cupboard; a common cupboard or closet; a trick, piece of cunning or knavery; the whole affairs of a state, household, or mercantile concern; —قورمق, —kùrmak, *v.n.* To prepare a snare, lay a plot; —چويرمك —chèvirmek, *v.n.* To turn a wheel; to work a plot; to manage affairs.

دولت dèvlet, *s. a.* A state, government, kingdom, empire; prosperity, felicity; —علیه, dèvléti-'àlìyyé (The very high *or* supreme state), The Ottoman Government; (this title of "very high" or "supreme," mistranslated into "*Sublime*" in Europe, is given to no other State); —بهیهٔ ایران, dèvléti-bèhìyyé'i-Irān, The "very beautiful" State of Persia: all other governments are entitled —فخیمه, dèvléti-fàkhīmé, The "high ranking" State. This is one of the senseless distinctions remaining from the olden time which require to be abolished in Turkey; in the treaty of Erzeroom, 1847, the title of علیه "àlìyyé, "*very high*," was given to Persia through the management of the author; دولتلو dèvlètlū, *a. t.* The official style by which a Mùshīr, or Pasha of the first class, is addressed in letters; — *or* دولتلى dèvlètli, *a. t.* A familiar style of addressing persons of a certain standing, something equivalent to our "my dear fellow;" دولتخانه dèvlet-khāné, *s. p.* (The house of prosperity) Your house, your honour's house; دولتجه dèvlètcha, *ad. t.* On the part of government and officially.

دولكر dùlghɪr, *s. t.* A carpenter; —بالغى, dùlghɪr-bàlìghi, The saw-fish (?).

دومان dùmàn, *s. t.* Smoke; a fog, mist; a cloudiness in the eye injuring the sight; the fumes of wine; the bloom of freshness on fruits; قفا دومان او kàfa-dùmàn-òl, *v.n.* To be fuddled, tipsy.

دومن dùmèn, *s. t.* A rudder; دومنجى dùmènji, *s. t.* A helmsman, steersman, coxswain; دومن نفرى dùmèn-nèféri, *s. t.* The last or lowest man in a squad, or boy in a class; —قوللانمق, dùmèn-kùllànmak (*or* طوتمق tùtmak), *v.n.* To steer, hold the helm.

دون dūn, *a. a.* Inferior, lower; low (price); —, dùn, *s. t.* Yesterday; دون اخشام dùn-àkhshàm, Last evening; دون كيجه dùn-ghèyjé, Last night; دون دكل اولسى كون dùn-dìgìl-èvvɪlsi-ghyùn, The day before yesterday; مادون mā-dūn, *a. a.* Inferior in rank; —, *s. a.* Inferiority of rank, lower rank.

دوناتمق dònatmak, (*aor.* دونادر dònàdìr), *v.a.* To equip, rig, fit out; to adorn; to man (a boat); دونانمق dònànmak (*aor.* دونانور dònànìr), *v.n.* or *p.* To be equipped, fitted out, rigged; adorned; manned.

دونش dènush, *s. t.* A turning round; a turning back, a return.

دونم dènum, *s. t.* A Turkish land measure of about a quarter of an English acre, being 40 arshins (100 feet) long and broad.

دونمك dènmek (*aor.* دونر dènɪr), *v.n.* To turn round, revolve; to turn, turn over, turn about, turn back, turn away, turn from; to turn into, be changed into; to change one's mind, turn from one idea to another; to change (from any religion); —ادمك باش àdàming-bàshi-dènmek, To swim, feel giddy (a person's head).

دونمه dènmé, *s. t.* One who has changed his religion to become a Mussulman, a renegade.

دوننما dònànma, *s. t.* A fleet, squadron; —, *or* قنديل دوننماسى kàndil-dònànmàssi, An illumination.

دونيم dū-nīm, *a. p.* In two, in two pieces, in halves.

دوه dèvé, *s. t.* A camel; دوه جى dèvéji, *s. t.* A camel-driver; دوه توبى dèvé-tùyu, *s. t.* The down of camels, of which stuffs are made; the peculiar yellowish or dun colour of the same; دوه قوشى dèvé-kùshu, The ostrich; دوه ديكنى dèvé-dikéni, The thistle; دوه دن قولاق dèvédɪn-kùlak, Out of the whole camel, only the ear (a proverb to say that very little has been saved in any disaster; since, when a hired beast of burden dies, the ears are carried to the owner in proof of the death).

دويت dìvīt (dīvit), *s. p.* An inkstand [with a tube for pens.

دويرمك dèvirmek (*aor.* دويرر dèvirir),

v.a. To upset, overturn; to pass (any certain year in age); to turn over (anything into another's charge).

دویست dùvīsst, *a. p.* Two hundred.

دویمق dùymak (*aor.* دویار dùyar), *v.a.* To feel, be sensible of; to hear, become aware of, gain intelligence of, learn; —, dòymak (*aor.* دویار dòyar), *v.n.* To become satisfied, appeased, satiated; دویورمق dùyurmak (*aor.* دویورر dùyurur), *v.a. caus.* To cause to feel, or to be felt; to cause to hear, or to be heard; —, dòyurmak (*aor.* دویورر dòyurur), *v.a. caus.* To cause to be satiated, to satisfy, appease.

ده da, dé, *pr. t.* In, at, within the limit of space or possession of; —, *c. t.* And, also (it follows the word like a preposition); —, dèh, *a. p.* Ten; —dih, *s. p.* A village; *a. p.* (*in composition*), Who *or* which gives.

دها dàha, *ad. t.* More.

دهان dihān, *s. p.* The mouth.

دهر dèhr, *s. a.* Time; the world; دهری dèhrī, *s. a.* One who believes there is no future state, and that this life is all there is.

دهشت dèhshèt, *s. a.* Fear, fright, terror.

دهقان dihkān, *s. p.* A villager, peasant, farmer.

دهلیز dèhlīz, *s. a.* A porch, portico, entry, passage.

دهن dihèn, *s. p.* The mouth.

دهیم dèhīm, *s. p.* A crown, diadem.

ی dè *or* dì! *int. t.* دی بقالم dè-bàkàlim! دی امدی dè-imdi (dè-indik)! Now then! Well! Go on!

دیار dìyār, *s. a.* A country.

دیانت dìyānèt, *s. a.* Piety, exemplary observance of religious duties.

دیب dìb, *s. a.* The bottom of anything.

دیبا dībā, *s. p.* Brocade.

دیباجه dībājé, *s. p.* The preface of a book.

دیبك dībèk, *s. t.* A large trough or mortar in which things are pounded in quantities.

دیت dìyyèt, *s. a.* The compensation for manslaughter paid to the heirs of the slain person.

دیجور dèyjūr, *a. a.* Very dark (night).

دید dīd, *a. p.* (*in composition*), Which is seen, which is looked upon as (something); صوابدید sàwāb-dīd, What is looked upon as proper, approved; an approval.

دیدار dīdār, *s. p.* The sight of anyone after absence; the face, visage.

دیدنه dèydéné, *s. a.* A custom, usage.

دیده dìdé, *s. p.* The eye; —, *a. p.* (*in composition*), Who has seen, experienced, received, or suffered; نادیده nā-dīdé, *a. p.* Rarely or never seen.

دیدهبان dīdé-bān, *s. p.* A watchman, a looker-out for smugglers, &c.

دیدی‌قودی dèdi-kòdu, *s. t.* Talk, any piece of scandal or gossip.

دیر dèyr, *s. a.* A Christian church, convent, or monastery; a temple; a wine-shop.

دیرسك dìrsek, *s. t.* The elbow; a knee-

piece of timber or metal; a bend, a turn (in a road, river, &c.).

دیرك dīrèk, *s. t* A post, pillar, column; a mast; —انا *àna*—, A lower-mast; پروو دیرکی prùw*a*-dìrè*ghi*, The fore-mast; غراندی دیرکی gràndi-dìrè*ghi*, The mainmast; قونطرمجانه دیرکی kòntr*a*-màjān*a*-dìrè*ghi*, The mizen-mast; the upper masts are called چبوق chìbùk, *Sticks*.

دیرلك dīrlik, *s. t.* Means or manner of living, livelihood, life.

دیرلمك dīrilmek (*aor.* دیریلور dīrilir), *v.n.* To come to life; to come to life again; to recover one's strength and faculties.

دیروز dirūz, *s. p.* Yesterday.

دیری dìri, *a. t.* Alive.

دیرین dīrīn, دیرینه dīrīnè, *a. p.* Old, ancient, long established.

دیز dìz, *s. t.* The knee; دیز باغی dìz-bàgh*i*, A garter; دیزچوکمك dìz-chòkmek, *v.n.* To kneel, kneel down.

دیزلك dìzlik, *s. t.* Knee-breeches.

دیزمان dìzmàn, *a. t.* Large, big; tall and corpulent.

دیزمك dìzmek (*aor.* دیزر dìzer), *v.a.* To range, draw up in a line; to thread (beads, &c.).

دیزی dìzi, *s. t.* A row, rank, file.

دیش dìsh, *s. t.* A tooth; a cog; a notch; —, dèyish, *s. t.* What is said, assertion; دیش بوداق اغاجی dish-bùdàk-*agh*aji, *s. t.* The ash-tree; دیشجی dìshji, *s. t.* A dentist; دیشلمك dìshlémek, *v.a.* To give a gentle bite.

دیشی dìshi, *a.* and *s. t.* A female (animal); a male or fruitless plant; a female (key or screw, &c.).

دیك dìk, *a. t.* Steep, perpendicular; —, dīgh, *s. p.* A cauldron.

دیگر dīgher, *a. p.* Other, different; another; —, دگون dīgher-ghyūn, Altered in appearance or in circumstances.

دیکمك. See دکمك.

دیکن dìken, *s. t.* A thorn, prickle, prick; a sting.

دیلنجی dìlenji, *s. t.* A beggar.

دیلنمك dìlenmek (*aor.* دیلنور dìlènir), *v.n.* To beg as a beggar, go about begging.

دیمك dìmek *or* dèmek (*aor.* دیر dér), *v.a.* To say; to call, to name; to mean, signify.

دیمومت dèymūmet, *s. a.* Continued [duration, permanency.

دین dīn, *s. a.* Religion; —, dèyn, *s. a.* Debt; دیندار dīn-dār, *a. p.* Religious, pious; دینسز dīnsiz, *a. t.* Irreligious; دینی dīnī, *a. a.* (*fem.* دینیه dīnìyyé), Pertaining to religion.

دینار dīnār, *s. a.* A gold coin, a sequin.

دینمك dìnmek, dènmek (*aor.* دینور dènir), *and* دینلمك dènilmek (*aor.* دینلور dènilir), *v.n. or p.* To be said, spoken, pronounced; to be given as a name, used as a name.

دیو dèyu (*in conversation* dèyé, *a gerund of* دیمك dèmek, *To say*), Saying;

ذ

ذ zāl (zèl), Eleventh letter of the Turkish alphabet, having the value of *z* in English. In chronograms it has the numeral value of 700; and, in the dates of letters, it stands, deprived of its dot, for the month ذی الحجه Zi-'l-hìjjé.

ذا zā, In the dates of letters, stands, without the dot over the ذ, for the month ذی القعده Zī-'l-kà"dé; —, *a. a.* (*in composition, acc.* of ذو zū), Possessing, lord or owner of, endowed with.

ذات zāt, *s. a.* A person's own self; a person or personage of distinction; the essence or identity of any matter; —, *a. a. fem.* Possessing, owner of, endowed with; بالذات bì-'z-zàt, *ad. a.* In person, personally; حد ذاتنده hàddi-zātìnda, *ad. t.* In reality, essentially, really; originally; ذات الله zātu-'llāh, God's own self, person, or essence; ذات الجنب zātu-'l-jènb (aàtlijàn), The pleurisy; ذاتی zātī (*fem.* ذاتیه zātìyyé), *a. a.* Pertaining to the person or essence of anything, personal, essential, original.

ذال zāl, *s. a.* Name of the letter ذ.

ذاهب او zāhib-òl, *v.n.* To fancy, imagine, presume, be led to suppose, infer.

ذائق zā'ik (*fem.* ذائقه zā'ika), *a. a.* Who tastes; قوت ذائقه kùvvéti-

intending; —, dīv (dèv), *s. p.* A kind of monster or demon.

دیوار dīwār (dùwàr), *s. p.* A wall; —چکمك, dīwār-chèkmek, To build a wall (along or about a place); دیوارجی dīwārji, *s. t.* A bricklayer.

دیوان dīwān, *s. p.* A court held in state either by the sovereign, by the Grand Vizier, or by a governor in his province; a complete book of poetry with poems ending in every rhyme by one author, the whole arranged in alphabetical order by rhymes; دیوانخانه dīwān-khāné, A large room or hall where a court is sometimes held; a large hall or antichamber where the servants remain assembled; — افندیسی dīwān-èfèndissi, The official secretary of a governor; —دورمق, dīwān-dùrmak, *v.n.* To shoulder or order arms (in military exercise); to stand with the arms folded, or one over the other, as a mark of respect; دیوانی dīwānī, *a. a.* Pertaining to a dīwān; —, *s. p.* A kind of bold, official handwriting used in firmans.

دیوانه dīwāné, *s. p.* A madman, lunatic.

دیوث dèyyūss, *s. a.* One who panders to his own wife.

دیوشرمك dèvshirmek (*aor.* دیوشرر dèvshirir), *v.a.* To gather, gather up, collect. [Debts.

دیون dùyūn, *s. pl. a.* (*of* دین deyn),

دیهیم dìhìm, *s. p.* A crown, diadem.

ذائقة zā'ika, or simply ذائقة zā'ika, The sense or faculty of taste.

ذبح zèbh, *s. a.* A killing (of animals) in sacrifice by fairly cutting their throats; ا—, —et, *v.a.* To kill in sacrifice.

ذخيرة zàkhīré, *s. a.* (*pl.* ذخائر zàkhā'ir), Provisions of corn, &c.

ذراری zèrārī, *s. pl. a.* (*of* ذريت zùrrìyyèt), Descendants, progeny, posterity.

ذراع zìrā", *s. a.* The Arabic name for the Turkish yard of thirty inches.

ذرة zèrré, *s. a.* An atom, a mote in the sunbeams.

ذروة zìrvé, *s. a.* The summit, top, or [peak of anything.

ذريت zùrrìyyèt, *s. a.* Progeny.

ذريعة zèrī"à, *s. a.* A means, pretext, handle, excuse (in a good sense).

ذكا zèkyā, ذكاوت zèkyāvèt, *s. a.* Quickness of intellect, intelligence.

ذكر zìkr, *s. a.* A reciting, mentioning, relating; a repeating, saying (prayers or praises); —, zèkər, *s. a.* The penis; (*pl.* ذكور zùkyūr) A male, a man; ا—, zìkr-et, *v.a.* To recite, mention, make mention of, relate: مارالذكر mārru-'z-zìkr, سالف الذكر sālifu-'z-zìkr, *a. a.* The above-mentioned; اتى الذكر ātìyyu-'z-zìkr, The hereinafter-mentioned; ذكرسابق وجهيله zìkri-sābik-véjhīlé, *ad. t.* As above mentioned, according to what has already been stated.

ذكي zèkī, *a. a.* Quick, intelligent.

ذل zùll, ذلت zìllèt, *s. a.* Dishonour, indignity.

ذلك zālìké, *pron. a.* This; كذلك kè-zālik, *ad. a.* Likewise, in like manner, also, furthermore; بناءعلى ذلك bìnā'an-"àla-zālìké, *ad. a.* For this reason, based upon this consideration.

ذليل zèlīl, *a. a.* Low in estate, abject.

ذم zèmm, *s. a.* Blame bestowed; censure; a blaming, censuring, speaking in disparagement of; ا—, —et, *v.a.* To dispraise, speak in disparagement of, condemn, censure.

ذمت zìmmèt, *s. a.* The debtor side of one's account, financial or moral; any moral or social duty; tributariship; —اهل èhli-zìmmet, *s. t.* A tributary; —تبريهٔ tèbrìyyè'i-zìmmet, The clearing one's self of any charge or imputation.

ذمی zìmmī, *s. a.* A tributary; tribute-paying non-Muslim subject.

ذنب zènb (*pl.* ذنوب zūnūb), *s. a.* A sin; —, zèneb, *s. a.* A tail.

ذو zū, *s. a.* (*in composition, pl.* ذوی zèvī; *acc. sing.* ذی zī; *fem. sing.* ذات zāt; *fem. pl.* ذوات zèwāt), An owner, possessor; ذو اربعة الاضلاع zū-èrba"atu-'l-àzlà", A quadrilateral figure; ذوذوابه zū-zù'ābé (zū-zèwābé) (Owner of flowing forelocks), A comet.

ذوابه zù'ābé (zèwābé), *s. a.* A forelock, a dangling tuft of hair.

ذوات zèwāt, *s. pl. a.* (*of* ذات zāt), Persons, personages; female possessors.

ذوق zèvk, *s. a.* Fun, amusement, pleasure; ا—, —et, *v.n.* To have pleasure and amusement, to enjoy one's self in pleasure; ذوقلنمك zèvklʁnmek (*aor.* ذوقلنور zèvklʁnir), *v.a.* To mock, laugh at, ridicule; ذوقیات zèvkìyyʁt, *s. pl. a.* (*no sing.*), Pleasures of various kinds.

ذوی zèvī (*in composition*), *s. pl. a.* (*of* ذو zū), Owners, possessors; ذوی العقول zèvī-'l-"ùkūl, *s. pl. a.* People of intelligence, sane persons.

ذهاب zèhāb, *s. a.* A going forth; a mode of conduct.

ذهب zèheb, *s. a.* Gold. [the memory.

ذهن zìhn, *s. a.* The mind, intellect;

ذهول zùhūl, *s. a.* Neglect, oblivion.

ذی zī (*acc. of* ذو zū, *in composition*), *s. a.* An owner, possessor; ذی القعدة zī-'l-kà"dé (Possessor of rest), The eleventh month of the Muhammedan year; ذی الحجة zī-'l-hìjjé (Possessor of the pilgrimage), The twelfth month of the year, in which the ceremonious performance of the pilgrimage takes place at Mecca; ذی قیمت zī-kìmèt, *a. a.* Precious, valuable.

ذیل zèyl, *s. a.* (*pl.* اذیال èzyāl), A skirt; foot of a mountain; an appendix.

ر

ر rā (rè), Twelfth letter of the Turkish alphabet, having the value of *r* in English. In chronograms it has the numeral value of 200, and in the dates of letters it stands, by abbreviation, for the month of ربیع الاخر Rèbī"u-'l-ākhir.

را rā, *s. a.* Name of the letter ر; in dates of letters it stands, by abbreviation, for the month of ربیع الاول Rèbī"u-'l-èvvʁl.

رابطه rʁbìta, *s. a.* A bond of union; system, regularity; رابطه لو rʁbìtalì, *a. t.* Good, capital, excellent; رابطه سز rʁbìtassìz, *a. t.* Bad, not as it should be; رابطه ویرمك rʁbìta-vèrmek, *v.n.* To put in order, arrange, systematize.

رابع rābì", *a. a.* The fourth; رابعا rābì"ā, *ad. a.* Fourthly.

راتبه rātibé, *s. a.* Fixed salary or allowance; —خوار, rātibé-khōr, *s. p.* One who receives a fixed allowance.

راجح rājih, *a. a.* Better, preferable; superior, perponderant.

راجع rājì", *a. a.* Relative, related, dependent, pertaining; او—, —òl, *v.n.* To regard, concern; to affect, touch; to revert to, return to, fall to; to depend, pertain, be related.

راجل rājil, *a. a.* One on foot; راجلاً rājilʁn, *ad. a.* On foot.

راحت rāhʁt, *s. a.* Repose, ease, tranquillity; —, *a. t.* Comfortable, cosy, convenient, commodious; comfortable, at ease; comfortable, well off, in easy circumstances; —, *ad. t.* Comfortably; quietly; easily, cosily, nicely; ا—, —et, *v.n.* To rest one's self; او—,

—ôl, *v.n.* To be at ease; —دورمق, —dûrmak, *v.n.* To keep quiet; —اوطورمق, —ôturmak, *v.n.* To sit still; to sit comfortably; to live comfortably (in a house); راحت الحلقوم rāhatu-'l-hùlkūm (rāhat-lôkum), A well-known Turkish sweetmeat; راحتسز rāhatsiz, *a. t.* Uneasy, restless; inconvenient. [(of any quality).

رادة rāddé, *s. a.* A rank, point, or degree

راز râz, *s. p.* A secret.

رأس rè'as, *s. a.* The head; a summit; the end, extremity; the beginning; a chief man or officer; —المال, rè'asu-'l-mâl, Capital, stock in trade.

راست râst, *a. p.* Right (hand); right, true, correct; —كلمك, râst-ghèlmek, *v.n.* To meet by chance; to happen by chance; —كتورمك, râst-ghètirmek, *v.a.* To manage so as to meet (some one); راستی râstī, *s. p.* Rectitude.

راستق râstîk, *s. t.* A preparation of copper or antimony, used for blackening the eyebrows of women and children.

راسخ rāsikh, *a. a.* Firm, immovable.

راسم rāsim, *s. a.* Who draws, figures, traces, writes.

راشد rāshid, *a. a.* Sound in judgment; orthodox in belief; خلفای راشدین khùléfā'i-rāshidīn, The orthodox caliphs. [to a government officer.

راشی rāshi, *s. a.* One who gives a bribe

راضی rāzi, *a. a.* Well-pleased, satisfied, content; الله راضی اولہ allāh-rāzi-ôla! May God be well-pleased! Thank you! God reward you.

راعی rā''ī, *s. a.* A shepherd, pastor; a guardian, protector of subjects.

راغب rāghib, *a. a.* Who has a wish, desire, or longing; desirous.

راف râf, *s. t.* A shelf.

رأفت rè'fet, *s. t.* The kindness of disposition which leads to pity or clemency; رأفتلو rè'fetlū, *a. t.* Kind, benignant.

رافضہ rāfiza, *s. a.* (*pl.* روافض rèwāfiz), The sectators of Ali; رافضی rāfizi, *s. a.* One belonging to the Rafiza sect.

رافع rāfi'', *s. a.* One who lifts up, raises; the bearer, holder up (of a letter, &c.); one who takes away, drives away, does away.

راقم rākim, *s. a.* The writer (of any paper). [drinking.

راقی râki, *s. t.* Brandy or spirits for

راکب rākib, *a. a.* On horseback, or in a carriage, boat, or ship; راکباً rākiban, *ad. a.* Same meanings.

راکد rākid, *a. a.* Stagnant (water or business). [submitting.

رام rām, *a. p.* Obedient, submissive,

ران rān, *a. p.* (*in composition*), Who gives course to anything; حکمران hùkm-rān, *s. p.* Who gives course to commands, a commander, a sovereign.

راوند rāvend, *s. p.* The drug rhubarb.

راوی rāvī, *s. a.* A narrator, relater.

راه rāh, *s. p.* A road, way, path; a method, system, custom; شاهراه shāh--rāh, *s. p.* A royal road, a public road, highway.

راهب rāhib, *s. a.* A Christian priest or monk.

رهوان rāhwān, *a. p.* Amble-paced (hack for travelling); *ad. t.* In an amble.

رأی rè'y, *s. a.* An opinion, manner of seeing, thinking, or judging.

رایت rāyet, *s. a.* A flag, standard.

راٴج rā'ij, *a. a.* Which is current among the public.

راٴحه rā'iha, *s. a.* Odour, smell.

رایگان rāyghyān, رایگانه rāyghyānè, *s. p.* Anything acquired without an equivalent given.

رب rȧbb, *s. a.* The Lord God (this expression is never used alone); یا ربی yā-rȧbbī, O my God! ربم حقی ایچون rȧbbim-hȧkki-ìchin! (For the verity of my God) As surely as that God truly exists!

ربا rìbā, *s. a.* Interest on money, usury; —, rùbā, *a. p.* (*in composition*), Who carries off or away; اهنربا āhèn--rùbā, (The iron-snatcher) The magnet; کهربا kèhrùbā, Amber.

رباب rèbāb (rùbāb), *s. a.* A kind of lute, rebeck, or guitar.

رباح rèbāh, *s. a.* Gain, profit in business.

رباط rìbāt, *s. a.* A strong and secure place, formerly always fortified, where travellers, caravans, or military expeditions can take up their quarters on their journey, or on an enemy's frontier.

رباعی rùbā''ī, *s. a.* A quatrain; a word containing four radical letters.

ربانی rȧbbānī, *a. a.* Divine, pertaining to God.

رباه rùbāh, *s. p.* A fox.

ربح rìbh, *s. a.* Gain, profit, interest on money.

ربط rȧbt, *s. a.* A fastening, binding, tying; an arranging, regulating, ordering; ا—, —et, *v.a.* To fasten, bind, tie; to arrange, regulate, order.

ربع rùb'', *s. a.* A quarter, one-fourth; —دائره, rùb''i-dā'irè, A quadrant, the quarter of a circle; —تخته, rùb''i--tàkhta, A wooden quadrant marked with lines, for taking the sun's altitude and calculating the time of day; —مسکون, rùb''i-mèskyūn, The inhabited quarter (of the world); orbis pars veteribus notus; ربعیه rùb''iyyè, A kind of old gold coin (the *rupee* of India, as to the name).

ربقه rìbka, *s. a.* A halter; ربقهٔ اطاعت rìbka'i-ìtā''at, The halter (yoke) of submission.

ربوده rùbūdè, *a. p.* Carried away, ravished, carried off.

ربیع rèbi'', *s. a.* The spring season; name of the third and fourth months of the Muhammedan year, the third being distinguished as *the first*, and the fourth as *the latter*, ربیع الاول rèbī''u-'l-èvvel, ربیع الاخر rèbī''u--'l-ākhir.

رتبه rùtbè, *s. a.* (*pl.* رتب rùteb), A

degree of rank or dignity; a point or degree of quality.

رتق rètk, *s. a.* A closing; رتق وفتق امور rètk-u-fètki-ùmūr, The conduct and management (closing and opening) of public business.

رتیمه rètimé, *s. a.* A piece of thread wound on a finger as a reminder, like our knotting a handkerchief.

رجا rijā, *s. a.* A request; —ا, —et, *v.a.* To make a request about.

رجال rijāl, *s. pl. a.* (*no sing.*) People on foot; the grandees of the empire; (*as a Turkish singular*) a grandee, high civil functionary.

رجب rèjeb, *s. a.* Name of the seventh month of the Muhammedan year.

رجحان rèjéhān, *s. a.* Superiority, preponderance.

رجحانیت rùjhānìyyèt, *s. a.* Preferableness, superior advantage.

رجعت rij"at, *s. a.* The apparent retrograde motion of a planet.

رجم rèjm, *s. a.* Lapidation, stoning; —ا, —et, *v.a.* To stone; stone to death.

رجیم rèjīm, *a. a.* Epithet applied to the devil as accursed, or driven from heaven by missiles, or as having stones cast at him intentionally by the pilgrims to Mecca.

رچل rèchel, *s. t.* A preserve of fruit in sugar.

رحلت rihlet, *s. a.* A journey of emigration.

رحله rahlé, *s. t.* A kind of reading-desk for holding books.

رحم rahm, *s. a.* The womb; the collective body of one's relatives; صله رحم sìla'i-rahm, A visit to one's home and relatives after an absence; —, rahima! May (God) admit (someone) to His mercy! (said of a dead person).

رحمت rahmet, *s. a.* God's mercy in a future state; rain; —اوقومق, rahmet-òkumak, *v.n.* To offer the ejaculation, *May God admit him to mercy!*

رحمن (*for* رحمان) rahmān, *s. a.* The God of mercy to us in a future state: رحمانی rahmānī, *a. a.* Divine, pertaining to the God of mercy.

رحموت rahmūt, *s. a.* The quality of being the God of mercy.

رحیق rahīk, *s. a.* Wine.

رحیل rahīl, *s. a.* Departure, journey, migration.

رحیم rahīm, *s. a.* The very compassionate God.

رخ rùkh, *s. p.* The cheek; the castle or rook at chess; the fabulous bird *rock*.

رخام rùkhām, *s. a.* Marble.

رخاوت rakhāvèt, *s. a.* Relaxation, sopineness.

رخت rakht, *s. p.* A horse; goods, traps, furniture of any kind.

رخسار rùkhsar, رخسارى rùkhsārí, *s. p.* The cheek; the face.

رخش rakhsh, *s. p.* A horse.

رخشان rakhshān, *a. p.* Brilliant, flashing.

رخصت rùkhsat, *s. a.* Permission, authorization, leave; power, authority (to act); —ویرمك, rùkhsat-vèrmek, *v.n.* To give permission; رخصتنامه rùkhsat-nāmé, Letters of authority,

full powers; کامله—, rùkhsati-kyāmilé, Full power.

رخنه ràkhné, *s. p.* A rent, breach, tear, hole; دار—, ràkhné-dār, *a. p.* Rent, breached, torn; wounded, pierced.

رخیص ràkhīss, *a. a.* Of little value, cheap, low-priced, not in demand.

رد rèdd, *s. a.* A giving back, rendering, returning, restoring, sending back; refusing, not receiving, not complying with, rejection; ا—, —et, *v.a.* To give back, send back, render, return, restore; to refuse, reject; رد جوابا rèddi-jèwāb-et, *v.n.* To return an answer. [tle.

ردا rìdā, *s. a.* A kind of cloak or man-

ردی rèdī, *a. a.* Bad.

ردیف rèdīf, *s. a.* A veteran who has served five years in the army or navy, and placed in the reserve, but liable to be called out again in case of necessity. [a shameful act.

رذالت rèzālèt, *s. a.* Ignominy, shame;

رذیل rèzīl, *a. a.* Dishonoured, dishonourable, shameful.

رز rèz, *s. p.* A vine; grapes.

رزاق rèzzāk, *s. a.* God, who provides sustenance for his creatures.

رزانت rèzānèt, *s. a.* Sedateness, gravity of reflexion.

رزق rìzk, *s. a.* Our daily bread.

رزم rèzm, *s. p.* A battle, fight, action, combat.

رزه rèzé, *s. t.* A rough kind of hinge composed of two slight eye-bolts.

رزین rèzīn, *a. a.* Sedate, well weighed, grave, maturely deliberated.

رس rèss, *a. p.* (*in composition*), Who brings, who causes (anything) to reach its destination; نامه‌رس nāmé-rèss, An envoy who brings a letter.

رسالت rèssālèt, *s. a.* The prophetic office and function.

رساله rìssālé, *s. a.* (*pl.* رسائل rèssā'il), A small treatise, a tract, pamphlet.

رسام rèsssām, *s. a.* A painter, draughtsman. [tion.

رستاخیز rèsstākhīz, *s. p.* The resurrec-

رسم rèssm (rèssim), *s. a.* A drawing, picture, design, draught, sketch, painting, print; a ceremony, an official observance; a tax, due; رسمی rèssmī, *a. a.* Official; formal, merely ceremonious; رسماً rèssmèn, *ad. a.* In an official manner; in a purely formal manner.

رسن rèssen, *s. p.* A cord, rope.

رسوای rùssvāy, *a. p.* Dishonoured, disgraced.

رسوخ rùssūkh, *s. a.* Firmness, well-groundedness (of opinion), stability.

رسول rèssūl, *s. a.* A messenger, prophet, apostle, one sent.

رسوم rùssūm, *s. pl. a.* (*of* رسم rèssm), رسومات rùssūmāt (*pl. of pl.*) Ceremonies; taxes, dues.

رسید rèssīd, *s. p.* A note of receipt; ا—, —et, *v.a.* To note or mark as having been paid or received (an account).

رسیدہ rèssīdé, *a. p.* Arrived; matured.

رشتہ rìshté, *s. p.* Thread, yarn.

رشحہ rèshha, *s. a.* Sweat, perspiration, transpiration, transudation.

رشد rùshd, *s. a.* Rectitude of thought, correctness of thinking.

رشك rèshk, *s. p.* Envy; a thing envied.

رشوت rìshvet, *s. a.* A bribe; —يمك, rìshvet-yèmek, *v.n.* To receive bribes.

رشيد rèshīd, *a. a.* Whose opinions and judgment are correct. [observer.

رصاد rìssaād, *s. a.* An astronomical

رصاص rìssaāss, *s. a.* Lead; tin.

رصانت rìssānèt, *s. a.* Strength, firmness, solidity.

رصد rìssad, *s. a.* An observing (the heavenly bodies); ا—, —et, *v.a.* To observe; رصدخانہ rìssad-khānė, *s. p.* An observatory.

رضا rìzā, *s. a.* Consent, acquiescence; satisfaction, the being pleased, satisfied; —ويرمك, rìzā-vèrmek, *v.n.* To consent, acquiesce, give consent.

رضوان rìzwān, *s. a.* Consent, acquiescence; satisfaction; paradise.

رضی rìdiya! May (God) be pleased (with him)! [ture.

رطوبت rùtūbèt, *s. a.* Dampness, moisرعایا rì"āyā, *s. pl. a.* (*of* رعیت rà"ìyyèt). Tributary non-Muslim subjects of Turkey (*vulg.* Rayahs).

رعایت rì"āyet, *s. a.* Respect, deference, reverence, consideration; ا—, —et, *v.n.* To show respect or consideration; to observe, keep, follow, hold sacred; رعایۃ rì"āyétun, *ad. a.* Out of respect or consideration; رعایتسز rì"āyetsiz, *a. t.* Wanting in respect, disrespectful; رعایتسزلك rì"āyetsizlik, *s. t.* عدم رعایت "àdémi-rì"āyet, *s. p.* Want of respect, disrespect; رعایتکار rì"āyetkyār, *s. p.* One who shows respect or deference; رعایتکارانہ rì"āyetkyārānė, Pertaining to one who shows respect or deference.

رعب rà"b, *s. a.* Terror.

رعد rà"d, *s. a.* Thunder.

رعشہ rà"sha, *s. a.* A trembling, shivering. [upon

رعنا rà"nā, *a. p.* Beautiful, fair to look

رغبت ràghbet, *s. a.* Inclination, wish, desire; ا—, —et, *v.n.* To feel an inclination or desire; رغبتلو ràghbètlū, *a. t.* Dear, for whom friendly feelings exist.

رغماً ràghmən, *ad. a.* Out of spite to, so as to vex; انفلى—, ràghmən-li-ènfìli, *ad. a.* (So as to rub his nose in the dirt), As a source of vexation to him.

رفاقت rèfākàt, *s. a.* Companionship; the being a companion; ا—, —et, *v.n.* To go in company, act together.

رفاہ rèfāh, رفاهت rèfāhèt, رفاهيت rèfāhìyyèt, *s. a.* Ease, comfort, good circumstances.

رفت rèft, *s. a.* A going, departure; رفتيہ rèftìyyé, *s. a.* Export dues.

رفتار rèftār, *s. p.* A mode of walking; a manner of conduct. [poached egg.

رفدان ràfədān, *s. t.* A soft-boiled or

رفع rèf‘, *s. a.* A lifting up, raising; a taking away; ا—, —et, *v.a.* To lift up, raise; to take away.

رفعت rif‘at, *s. a.* Height; elevation; رفعتلو rif‘atlū, *a. t.* Exalted, illustrious. [benignity.

رفق rìfk, *s. a.* Kindness, gentleness,

رفقا rùfakā, *s. pl. a.* (*of* رفيق rèfīk), Companions, comrades, fellows.

رفيع rèfī‘, *a. a.* High.

رفيق rèfīk, *s. a.* A fellow, comrade, companion.

رفيه rèfīh, *a. a.* Easy or comfortable in circumstances.

رقاب rìkāb, *s. pl. a.* (*of* رقبه rùkabé), Backs of necks where the yoke bears in oxen, emblematic of submission and obedience or subjection. [tition.

رقابت rùkābèt, *s. a.* Rivalry, compe-

رقاص rùkkāss, *s. a.* A dancer; the pendulum or balance-wheel of a watch.

رقبه rùkabé, *s. a.* The back of the neck where the yoke presses in oxen, emblematic of submission and obedience or subjection.

رقت rìkkìt, *s. a.* Thinness, slightness; pity; compassion felt inwardly; قلب—, rìkkati-kàlb, Tenderness of heart.

رقص rùkss, *s. a.* Dancing, a dance; ا—, —et, *v.n.* To dance; to spin round as the Mevlevi dervishes do.

رقعه rìk‘à, *s. a.* The common handwriting used in letters and business; a piece of paper, parchment, or cloth.

رقم rùkam, *s. a.* The Arabian cyphers of arithmetic; arithmetic; writing.

رقيب rùkīb, *s. a.* A rival. [slavery.

رقيميت rìkkìyyèt, *s. a.* Servitude,

رقيق rùkīk, *a. a.* Thin, slender; tender.

رك règh, *s. p.* A vein.

ركاب rìkyāb, *s. a.* A stirrup; the place near the stirrup of a prince on horseback, which is taken by his chief attendant who hands things to him when presented (this is a parallel term to our word “footstool”); a kind of levee of the sovereign; ركاب عرضحالى rìkyāb-‘àrzuhālì, *s. t.* A petition presented to the Sultan publicly when going in state on horseback.

ركاكت rèkyākèt, *s. a.* Weakness (of intellect or argument); want of firmness; shakiness (of handwriting).

ركز rèkz, *s. a.* A planting, a setting up; ا—, —et, *v.a.* To plant, set up.

ركعت rìk‘àt, *s. a.* A prostration in prayer.

ركن rùkn, *s. a.* (*pl.* ارکان èrkyān), A column or solid part of a house-wall, or corner part; a principal and fundamental element in any composite matter or subject.

ركون rùkyūn, *s. a.* A leaning, inclination.

ركيك rèkīk, *a. a.* Weak, shaky; puerile, futile.

رکين rèkīn, *a. a.* Firm, solid, strong.

رماح rìmāh, *s. pl. a.* (*of* رمح rùmh), Lances.

رماد rèmād, *s. a.* Ashes, wood-ashes.

رمان rùmmān, *s. a.* A pomegranate.

رمانی rùmmānī, *s. a.* A ruby.

رمد rèmed, *s. a.* The ophthalmia.

رمز rèmz, *s. a.* A sign, wink, nod; an enigmatical phrase or puzzling circumstance.

رمضان rèmazān, *s. a.* The ninth month of the Muhammedan year, and month of abstinence.

رمق rèmak, *s. a.* The last spark or breath of life; صد رمق sèddi-rèmak, The administration of food in time or quantity just sufficient to save life. [Geomancy.

رمل rèml, *s. a.* Sand; —, rèmel, *s. a.*

رمه rèmé, *s. p.* A flock of sheep.

رمی rèmy, *s. a.* A casting, throwing, projecting; ا—, —et, *v. a.* To cast, throw, project. [gusted.

رمیده rèmidé, *a. p.* Frightened, dis-

رنج rènj, رنجش rènjish, *s. p.* Trouble; رنجبر rènj-bèr (rènchpur), *s. p.* A labourer, navvy.

رنجیده rènjidé, *a. p.* Troubled, vexed, annoyed, molested, hurt, injured.

رند rènd, *s. p.* A free-thinking free-liver; one, on the contrary, whose thoughts and motives being pure, is careless of appearances and speech.

رنده rèndé, *s. p.* A carpenter's plane; a grater (for spice, cheese, &c.); رنده لمك rèndélémek, *v. a.* To plane; to grate.

رنك rèngh (rènk), *s. p.* Colour, hue; —ویرمك, rènk-vèrmek, *v. n.* To explain, give a colouring; رنكارنك rènghyārèngh, *a. p.* Variegated, various, varied in hue.

رنكین rènghīn, *a. a.* Coloured; capital, funny, fun to tell or hear.

رو rū, *s. p.* A face, visage, countenance; —, rèv, *a. p.* (*in composition*), Who or which goes, walks, runs, moves, marches; which grows, springs up.

روا rèwā, *a. p.* Fit to pass, allowable, just, proper.

رواج rèwāj, *s. a.* Currency, a passing current; briskness of markets.

روان rèwān, روانه rèwānè, *a. p.* Flowing; moving; the soul, spirit. [cake.

روانی rèwāni, *s. t.* A kind of sponge-

روایت rìwāyet, *s. a.* A legend, tale, relation, story, rumour, *on dit*; a relating; ا—, —et, *v. a.* To relate.

روبا rùba, *s. t.* Clothes, dress.

روباه rūbāh, *s. p.* A fox.

روح rūh, *s. a.* The soul, spirit; spirit, essence; —الله, rūhu-'llāh (The spirit of God), Jesus Christ; —القدس rùhu-'l-kùduss, The Holy Ghost (among Christians); Gabriel (with Muslims).

روحانی rūhānī, *a. a.* Spiritual, pertaining to the soul or spirit; روحانیت rūhānìyyèt, *s. a.* Spirituality.

رودوس Ròdòs, *s. t.* Rhodes.

روز rūz, *s. p.* Day; روزنامه rūz-nāmé (jùznāmé), *s. p.* An almanack; a day-book or register; روزنامچه rūz-nàmchè, *s. p.* A kind of register at public offices.

روزکار rūzghyār, *s. p.* Time, fortune, or

the world; —, rùzghyar, *s. t.* The wind. [dow.

روزن rèvzèn, روزنه rèvzénè, *s. p.* A win-

روزه rūzè, *s. p.* A fast, abstinence.

رؤس rù'ūss, *s. pl. a.* (*of* رأس rè'ss), Heads; (*as a Turkish sing.*) a diploma.

رؤسا rù'essā, *s. pl. a.* (*of* رئیس rè'īss), Chiefs, chief people.

روسپی ròsspi (òrosspo), *s. t.* A whore, prostitute, harlot.

روستوللو ròsstopòllu (òrosstopòllu), *s. t.* A knavish fellow, sly rogue.

روسیه Rūssìyya, *s. t.* Russia.

روش rèvish, *s. p.* The way things (or persons) go on; conduct.

روشن rūshèn, روشنا rūshénā, *a. p.* Bright, luminous; clear, manifest, plainly seen.

روغن rùghèn, *s. p.* Any kind of fat or oil; —, rùghèn, *s. t.* Varnish.

روف rè'ūf, *a. a.* Benign, tender, compassionate. [salad.

روقه ròka, *s. t.* A kind of plant used for

روم rūm, *s. p.* A Roman; the Eastern empire, Turkey; —, (ùrum), *s. t.* A Greek; —, rùm, *s. t.* Rum; روم ایلی rùm-èyli (The country of the Greeks), Roumelia; Turkey in Europe; رومی rūmī, *a. a.* (Roman) Greek; Turkish.

روما Ròma, *s. t.* Rome. [going.

رونده rèvèndè, *s. p.* One who goes, is

رونق rèvnak, *s. p.* A flourishing condition, pride, beauty, glory, splendour.

روی rūy, *s. p.* The face, visage, countenance.

رویا rūyā, *s. a.* A dream, vision.

رویت rèvìyyèt, *s. a.* Uprightness, correctness, straightforwardness of character; —, rū'yet, *s. a.* Supervision, care, conduct, guidance, direction; careful consideration. [or bronze.

رویین rūyīn, رویینه rūyīnè, *a. p.* Of brass

ره rèh, *s. p.* (*for* راه rāh), A road.

رها rèhā, *s. a.* Deliverance, escape, safety; —بولمق, —bùlmak, *v. n.* To escape.

رهب rèhb, *s. a.* Fear, fright, terror.

رهبان rùhbān, *s. a.* A Christian priest or monk; رهبانیت rùhbānìyyèt, The quality, state, or functions of a Christian priest or monk, especially his celibacy and the indissolubility of his vows.

رهبر rèhbèr, *s. p.* A guide, conductor.

رهن rèhn, *s. a.* A pawning, pledging; —, —et, رهنه قومق rèhnè-kòmak, *v. a.* To pawn, to pledge.

رهین rèhīn, *s. a.* A thing given in pledge; a thing which may be looked upon as a pledge. [*s. p.* A hypocrite.

ریا rìyā, *s. a.* Hypocrisy; ریاکار rìyākyār,

ریاح rìyāh, *s. pl. a.* (*of* ریح rīh), Winds.

ریاست rìyāsèt, *s. p.* The presidency, presidentship. [Gardens.

ریاض rìyāz, *s. pl. a.* (*of* روضه ràvza),

ریاضت rìyāzàt, *s. a.* Mental or bodily discipline; ریاضی rìyāzī (*fem.* ریاضیه rìyāzìyyè), *a. a.* Pertaining to discipline; علوم ریاضیه "ùlūmu-rìyāzìyyè, The disciplinary sciences of mathematics, &c.

ریاله rìyāla, *s. t.* A rear-admiral, formerly a bey, now a pasha.

ز

ز zā (zà, also کسکین ز kèskin-zè, *sharp s*). Thirteenth letter of the Turkish alphabet, having the value of *s* in English. In chronograms and astronomical tables, it has the numeral value of 7; —, zì, *pr. p.* From.

زا zā, *s. a.* Name of the letter ز.

زاج zāj (zàch), *s. a.* Vitriol; زاج تبریس zàchi-(kìbriz), *s. t.* Green vitriol, sulphate of iron; زاج یاغی zàch-yāghi, *s. t.* Oil of vitriol, sulphuric acid.

زاد zād, *s. a.* Provisions for a journey or voyage; —, *a. p.* (*in composition*), Born, born of; —, zādé! *int. a.* May (God) augment . . . ! مادرزاد mādar-zād, *a. p.* Possessed from birth, innate, inborn.

زادہ zādé, *s. p.* (*in composition*), Son; شہزادہ shèh-zādé, An Ottoman prince of the blood; شاہزادہ shāh-zādé, A Persian prince; بکزادہ bèg-zādé, Son of a Bey (this title is very usually given to European gentlemen: it means no more than our word *esquire*); زادگان zādéghyān, *s. pl. p.* (*of* زادہ zādé), The nobility, people of family and consequence.

زار zār, *s. t.* A membrane, pellicle; a die (for playing); —, *s. p.* A groan, a plaint; —, *a. p.* Despised, contemned, —, *s. p.* (*in composition*), A bed or plot of ground where anything particular

ریب rèyb, *s. a.* Doubt, incertitude.

ریباس rībās, *s. a.* Garden rhubarb growing wild.

ریح rīh, *s. a.* The wind; rheumatism; flatulency.

ریختم rīkhtim, *s. p.* A quay on the sea, faced with cut stone, and filled in with rubble.

ریختہ rīkhté, *a. p.* Spilt, poured out; [scattered, shed.

ریز rīz, *a. p.* (*in composition*), Who or which sheds.

ریزان rīzān, *a. p.* Shedding; shed, dropping, falling.

ریزہ rīzé, *s. p.* A dropping, portion dropped, piece.

رئس rè'ss, *s. a.* A chief; a sailor; a merchant captain.

ریسمان rīssmān, *s. p.* A rope, cord.

ریش rīsh, *s. p.* The beard; —, *a. p.* (*in composition*), Wounding; wounded.

ریشہ rīshé, *s. p.* A wound.

ریگ rīgh, *s. p.* Sand; the peculiar sand used for drying the ink of writing; ریگدان rīghdān, *s. p.* A sand-box.

رئیس rè'īss, *s. a.* A chief; رئیس افندی rè'īss-èfèndi (*abbreviation of* رئیس الکتاب افندی rè'īssu-'l-kyùttāb-èfèndi, Chief of the scribes, clerks, or secretaries), The Chief Secretary of State in the old system: when this was changed, that officer received the present title of خارجیہ ناظری khārijìyyé-nāziri, Minister of Foreign Affairs.

grows; زارى zārī, *s. p.* One groan or plaint; abjectness.

زاغ zāgh, *s. p.* A crow, rook, raven.

زانو zānū, *s. p.* The knee.

زانى zānī (*fem.* زانيه zānìyyé), *s. a.* An adulterer; a fornicator.

زاويه zāvìyyé, *s. a.* (*pl.* زوايا zàwāyā), A corner; an angle; a convent or cell; زاويهٔ قائمه zāvìyyè'i-kā'imé, A right angle; زاويهٔ حاده zāvìyyè'i-hāddé, An acute angle; زاويهٔ منفرجه zāvìyyè'i-mùnfèrijé, An obtuse angle; زاويهٔ مجسمه zāvìyyè'i-mùjèssémé, A solid angle; قائم الزاويه kā'imu-'z-zāvìyyé, Right-angled; منفرج الزاويه mùnfèriju-'z-zāvìyyé, Obtuse-angled; حاد الزوايا hāddu-'z-zàwāyā, Acute-angled.

زاهد zāhid, *s. a.* An ascetic.

زاهر zāhir, *a. a.* Shining, bright; clear.

زائچه zāyché, *s. a.* A horoscope.

زائد zā'id, *a. a.* Redundant, more than enough; plus (in algebra).

زائل zā'il, *a. a.* Fading away, about to fade, which has faded, the nature of which is to fade away, evanescent.

زبان zèbān (zàbān), *s. p.* The tongue; speech, language, idiom; زبانزد zàbānzèd, Commonly used in speaking.

زبانه zèbāné, *s. p.* Anything tongue-shaped; a flame.

زبانى zèbānī, *s. p.* A demon, tormenting imp of hell.

زبده zùbdé, *s. a.* The essence or choicest of anything.

زبر zèbr, *s. p.* The up side; زير و زبر zīr-u-zèbr, *ad. p.* Topsy-turvy, up-side-down, in confusion, in complete ruin.

زبرجد zèbrjèd, *s. a.* A topaz(?), a chrysolite(?).

زبقين zìbkin, *s. t.* A harpoon, a grains for spearing fish.

زبور zèbūr, *s. a.* The Psalms of David.

زبون zèbūn (zàbun), *a. p.* Weak, feeble; lean, thin, meagre.

زجر zèjr, *s. a.* A restraining, preventing; a prohibiting; a using active measures of prevention; ا—, —et, *v.a.* To restrain, prevent; زجريه zèjrìyyé, A tax on wine, spirits, and public-houses, as though it were a prohibitory tax.

زحل zùhàl, *s. a.* The planet Saturn.

زحمت zàhmet, *s. a.* Trouble, bother; pain, fatigue, anxiety; disease; — چكمك zàhmet-chèkmek, *v.n.* To suffer inconvenience; ا—, —et, *v.n.* To give one's self trouble, to trouble one's self.

زخار zàkhkhār, *a. a.* Raging (sea).

زخم zàkhm, *s. p.* A wound.

زخمه zàkhmé, *s. p.* The plectrum with which a lute is played.

زده zèdé, *a. p.* (*in composition*), Struck; قضازده kàzā-zèdé, (Struck by fate) Wrecked (a ship); زده لمك zèdélé-mek, *v.a.* To knock about, ill-use.

زر zèr, *s. p.* Gold; زركر zèr-ghèr, A goldsmith; زركش zèr-kèsh, A gold-wire drawer; embroidered with gold.

زراعت zìrā''àt, *s. a.* Agriculture; ا—, —et, *v.a.* To cultivate.

زرافه zùrāfé (zùrāfā), *s. a.* A giraffe.

زرد zàrd, *a. p.* Yellow.

زردالو zèrd-ālu (zèrdālú), *s. p.* A wild apricot; a kill-John.

زردهٔ zèrdé, *s. p.* A sweet dish of rice with saffron; زردهٔ‌چوب zèrdé-chòb (zèrdéchàw), Turmeric.

زرشك zìrìshk, *s. p.* Barberries.

زرع zèr'', *s. a.* Seed-sowing; —ا, —et, *v.a.* To sow.

زرق zèrk, *s. p.* Hypocrisy.

زرنیخ zìrnikh, *s. p.* Orpiment; realgar.

زرهٔ zìrh, *s. p.* Defensive armour, mail.

زرین zèrīn, *a. p.* Of gold, golden; — قدح zèrīn-kàdeh (zèren), *s. p.* The narcissus.

زشت zìsht, *a. p.* Ugly.

زعامت zi''āmet, *s. a.* A major fief, one entered in the archives as above a certain yearly value.

زعفران za''férān (zàfràn), *s. a.* Saffron.

زعم zù''m, *s. a.* An unfounded idea or opinion.

زعما zù''amā, *s. pl. a.* (*of* زعیم za''īm), Possessors of major fiefs.

زغر zàghar, *s. t.* A pointer; a spaniel.

زفت zìft, *s. a.* Pitch.

زقاق zùkkāk (صوقاق sòkak), *s. a.* A street; a street of shops.

زقوم zàkkūm, *s. a.* The oleander; an infernal tree bearing demons' heads.

زکا zèkyā, *s. a.* Purity; piety, devotion.

زکات zèkyāt, *s. a.* Canonical alms, the proper bestowal of which purifies the enjoyment or possession of the remainder of one's property.

زکام zùkyām (zùkkyām), *s. a.* A cold in the head, rheum.

زکی zèkī, *a. a.* Pure of spirit; pious, devout

زل zìl, *s. t.* A cymbal; a little bell, a tympanum of a clock.

زلال zùlāl, *s. a.* Pure, sweet, good water.

زله zèllé, *s. a.* A slip; a fault.

زلزله zèlzélé (zèrzélé), *s. a.* An earthquake.

زلف zùlf, *s. p.* A ringlet; —عروس zùlfu-''àrūss, (Bride's ringlets) The caracalla-bean flower and plant.

زمام zìmām, *s. a.* A rein, a bridle or head-stall; guidance (of affairs).

زمان zèmān (zàmān), *s. a.* Time; circumstances.

زمانه zèmāné, *s. p.* Time; the world: circumstances, fortune.

زمرهٔ zùmré, *s. a.* A body (of men), set.

زمرد zùmùrrud (zùmrùd), *s. a.* An emerald.

زمزمهٔ zèmzémé, *s. a.* Soft murmur of voices.

زمستان zìmisstān, *s. p.* The winter.

زمهریر zèmhérīr, *s. a.* The severest cold of winter; the forty days following the winter solstice.

زمین zèmīn, *s. p.* The surface of the earth; the ground on which any other colours are worked.

زن zèn, *s. p.* A woman; a wife; — *a. p.* (*in composition*), Who strikes; who sounds, plays; زندوست zèn-dòsst, *s. p.* A lover of women; لاف‌زن lìf-zèn (làfazàn), *s. p.* A boaster, talker.

زنا *a.* Adultery.

ولدالزنا vèlédu-'z-zìnā, *s. a.* A bastard; (vèlédiznā), a cunning rogue.

زنپاره zèn-pārέ (*zàmpara*), *s. p.* A gallant; a frequenter of harlots.

زنبرك zènberèk, *s. p.* A watch-spring; زهرزنبرك zèhir-zènberèk, *ad. t.* Very cold with high wind and drifting snow or sleet.

زنبق zènbak, *s. a.* A lily; an iris.

زنبور zènbūr, *s. p.* A bee. [basket.

زنبيل zènbīl, *s. p.* A rush-basket, a tool-

زنجبيل zènjébīl (zènjéfīl), *s. a.* Ginger; a river in Paradise.

زنجير zìnjir, *s. p.* A chain.

زنخدان zènakhdān, *s. p.* The chin; —چاه—chāhi—, The dimple of the

زندان zìndān, *s. p.* A prison. [chin.

زندگانی zìndéghyānī, *s. p.* Life, livelihood, living.

زنده zìndέ, *a. p.* Alive, living; (a night) passed without sleep, and in occupation of some kind.

زنديق zìndīk, *s. a.* An atheist.

زنگين zènghin, *a. t.* Rich, affluent, opulent.

زنهار zìnhār! *int. p.* Look to it! Look out! Take care! Beware!

زواد zèwād, *s. a.* Provisions for a journey.

زوار zùvwār, *s. pl. a.* (*of* زائر zā'ir, *not used*), Pilgrims to any other sacred places than Mecca; visitors.

زوال zèwāl (*zàwāl*), *s. a.* The instant after the sun has attained the meridian when he begins to decline; a declining from any high position;

زواللو zàwAllί! *int. t.* Poor fellow! Poor thing.

زوانه zìwānέ, *s. t.* Any pin or long centre-piece on which a thing turns, or on which the parts of a whole are strung together, as the wooden middle of a mouthpiece on a Turkish pipe.

زوايا zèwāyā, *s. pl. a.* (*of* زاويه zāvìyyέ), Angles.

زوج zèvj, *s. a.* (*fem.* زوجه zèvjέ), One of a pair; a spouse.

زود zūd, *a. p.* Quick; soon.

زور zòr, *s. p.* Force, active strength; stress, violence; a disease; —, *a. t.* Difficult, hard; —, zūr, *s. a.* False-witness; شاهد زور shāhidi-zūr, A bearer of false-witness; زورلمق zòrlamak (*aor.* زورلار zòrlar), *v.a.* To force, break, bend, or violate by force.

زوربا zòrba, *s. t.* A rebel.

زورق zèvrìk, *s. p.* A boat, state barge; —, *s. t.* The curved-up part of the stern of a Turkish boat.

زوزك zèvzèk, *s. t.* An inconsiderate, foolish, talkative person.

زوكورت zùghurt, *a. t.* Poor, penniless.

زونقه zònka, *s. t.* A fish-hook.

زه zìh, *s. a.* A bowstring; a line drawn round a page as a border; a cord sewn to the edge or near the border of clothing or furniture; a corresponding ornament on wood-work, masonry, &c.

زهد zùhd, زهادت zèhādet, *s. a.* Asceticism, religious rigidity.

زهر zèhir, *s. p.* Poison; —, zèhr, *s. a.*

A flower; زهرلمك zèhirlémek, *v.a.* To poison.

زهرا zèhrā, *a. a. fem.* Beautiful, brilliant.

زهراب zèhrāb, *s. p.* Gall-water, bitter water; bitter cup; tears.

زهرة zèhrè, *s. p.* The gall-bladder; courage, pluck; —, *s. a.* A flower; —, zùhrè, *s. a.* The planet Venus.

زهی zèhī! *int. p.* O worthy of admiration! [figure.

زی zìy, *s. p.* Dress, costume; form,

زیادة zìyādè, *s. a.* An increase, augmentation; a surplus, remainder; —, *a. and ad. t.* More.

زیارت zìyārèt, *s. a.* A visit of ceremony, of devotion, or of friendship.

زیان zìyān, *s. p.* Harm, damage, injury, loss. [beauty.

زیب zīb, *s. p.* Anything which gives

زیبا zībā, *a. p.* Beautiful.

زیبق zībèk, *s. p.* Mercury, quicksilver.

زیت zèyt, *s. a.* Olive-oil; روغن زیت rùghùni-zèyt, The oil called olive-oil.

زیتون zèytūn (zèytin), *s. a.* An olive; زیتونی zèytūnī, *a. a.* Of an olive colour. [a book containing such.

زیج zīj, *s. a.* An astronomical table, or

زیر zīr, *s. p.* The under part of, or space beneath, anything.

زیرا zīra, *c. p.* For, because.

زیردست zīr-dèsst, *s. p.* A subject, anyone subject to another. [clever, sharp.

زیرك zīrèk, *a. p.* Quick, intelligent,

زین zīn, *s. p.* A saddle.

زینت zīnèt, *s. a.* An ornament.

زیور zìvèr, *s. p.* An ornament.

زیوف zùyūf, *s. pl. a.* (*of* زیف, *not used*) *as a Turkish adj.* Bad, base (coin).

ژ

ژ zhè *or* zā'i-fārsī. Fourteenth letter of the Turkish alphabet, having the value of the English *s* in *pleasure*, *treasure*, &c., which we have represented by zh. In chronograms it has the same value as j, that is, 7.

ژاژ zhāzh, *s. p.* Dung; ژاژخای zhāzh-khāy, *s. p.* (Eater of dung) A fool, a stupid ass. [frost; a small icicle.

ژاله zhālè, *s. p.* A dew-drop; dew; hoar-

ژرف zhèrf, *a. p.* Deep, profound.

ژنك zhènk, *s. p.* Rust.

ژنگار zhènghyār, *s. p.* Verdigris.

ژورنال zhūrnāl, *s. t.* (*French*), A journal, daily register, log-book; daily, weekly, or monthly *state* (of regiments, &c.).

ژولیدة zhūlīdè, *a. p.* Dishevelled (hair).

ژیان zhìyān, *a. p.* Furious, raging (animal). [silver.

ژیوة zhīvè (jìwa), *s. p.* Mercury, quick-

س

س sīn (sìn). Fifteenth letter of the Turkish alphabet, having *always* the sharp sound of *s* in English, which never degenerates into that of *z*. In chronograms and astronomical tables it has the numeral value of 60. In the

dates of letters it stands, instead of ش, for the month Sha"ban.

سا sā, *a. p.* (*in composition*), Who or which rubs, has rubbed, or is as though it had rubbed.

سابع sābi", *a. a.* The seventh; سابعا sābi"ā, Seventhly.

سابق sābik, *a. a.* The former, prior; سابقا sābikā, *ad. a.* Formerly; سابقه sābika, *s. a.* A former act of crime, former conviction; سابقه‌لو sābikali, *a. t.* Who has before committed some offence, or been convicted.

ساحر sāhir, *s. a.* A magician.

ساحل sāhil, *s. a.* The seashore, a river-bank; ساحلخانه sāhil-khānė, *s. t.* A house on the Bosphorus or seashore; ساحلسرای sāhil-sėrāy, A palace on the shore of the Bosphorus or sea.

ساحه sāhė, *s. a.* A level space; a place, square, court.

ساخته sākhtė, *a. p.* Simulated, false, forged; ساخته‌کار sākhtė-kyār, A forger.

سادس sādiss, *a. a.* The sixth; سادسا sādissā, *ad. a.* Sixthly.

ساده sādė, *a. p.* Plain, unadorned, unmixed; —کوزل, sādė-ghyùzėl, *a. t.* Neat, plain, simple; ساده‌دل sādė-dil, *s. p.* A greenhorn, simpleton.

سار sār, *s. p.* (*in composition*), Country, land (where anything is found).

ساردله sardèlė, or ساردله‌بالغی sardèlė-bàlighi, *s. t.* A sardine.

سارق sārik, *s. a.* A thief, a robber.

سارنج sarnij, *s. t.* An underground reservoir for water.

ساری sārī (*fem.* ساریه sārìyyė), *a. a.* Contagious.

ساز sāz, *s. t.* A rush, bulrush; a reed; a lute; —, *s. p.* Paraphernalia; —, *a. p.* (*in composition*), Who makes, does, performs, accomplishes; ناساز nā-sāz, *a. p.* Good for nothing.

سازان sāzan, *s. t.* A carp (?).

سازنده sāzèndė, *s. p.* A musician.

ساطور sātūr (sàtir), *s. p.* A large knife, chopper, or cutter.

ساعت sā"at, *s. a.* A moment of time; any appointed time (as that of death, &c.); an hour; a timepiece of any kind; a league, or hour's distance قوم‌ساعتی kūm-sā"ati, An hour or minute glass; قوین‌ساعتی kòyn-sā-"ati, A watch; چکمجه ساعتی chèk-méjė-sā"ati, A timepiece, chimney-clock; قوله ساعتی kùlė-sā"ati, A tower-clock; تام‌ساعت tāmm-sā"at, A chronometer; ساعاتجی sā"atji, A watch and clock maker.

ساعی sā"iy, *s. a.* One who endeavours, does his best, works at (anything); a foot-messenger, foot postman.

ساغر sāghar, *s. p.* A drinking-cup.

ساق sāk, *s. a.* The leg or thigh; the trunk of a tree, a pole; تشمیرساق tèshmīri-sāk, The tucking up one's trousers (when going about in the dirt or water), preparing for business; ساقین sākèyn, The two legs of a tri-

angle; متساوی الساقین mùtésāvìyyu-'ss-sākàyn, Isosceles (triangle).

ساتز sàkiz, *s. t.* The island Chio; gum mastic; gum resin; چام ساقزی chàm-sàkizi, Pine resin, rosin.

ساقط sākit, *a. a.* Fallen into disuse, no longer valid.

ساقی sākī, *s. a.* A cupbearer.

ساکت sākit, *a. a.* Mute, not speaking; not spoken.

ساکن sākin, *a. a.* Who dwells, lives, inhabits; dwelling, living, inhabiting; quiet, gentle, tranquil; not followed by a vowel in the same syllable (a consonant); —او, —ول, *v.n.* To dwell, live, inhabit, stay.

سال sāl, *s. p.* A year; سالنامه sāl-nāmé, An almanack.

سالار sālār, *s. p.* A general, commander, captain of a post.

سالف الذکر sālifu-'z-zikr, *a. a.* The above-mentioned, the forenamed.

سالک sālik, *a. a.* Who treads a path, follows a road or example.

سالم sālim, *a. a.* Free from hurt, vice, disease, defect.

ساله sālé, *a. p.* (*following Persian numeral adjectives*), Years old, years of age.

سالیار sàlyār, *s. t.* Saliva.

سالیان sālyān, سالیانه sālyāne, *s. p.* Income-tax.

سام sāmm, *a. a.* Poisonous; the poisonous wind of the desert, called in Turkish سام یلی (sàm)-yèli.

سامان sāmān, *s. p.* All or any necessary things, material or mental; سامانسوز sāmān-sūz, *a. p.* Which burns (destroys) any or all of one's needful havings.

سامع sāmi" (*fem.* سامعه sāmi"a), *a. a.* Who hears; قوت سامعه kùvvèti-sāmi"a, The auscultative faculty; sense of hearing; سامعین sāmi"īn, *s. pl. a.* Hearers, an audience.

سامی sāmī, *a. a.* High, exalted; vizirial; مکتوب سامی mèktubu-sāmī, A vizirial letter.

سانح sānih, *a. a.* Emanating; سانحه sānihe, *s. a.* An event, occurrence.

سای sāy, *s. p.* (*in composition*), Who rubs, has rubbed, or is as though he had rubbed.

سائر sā'ir, *a. a.* Who travels; —, *s. t.* سائسخانه sa'iss-khāné, *s. t.* A baggage-horse, bât-horse, sumpter-horse; a great man's baggage.

سائق sā'ik, *a. a.* Who pushes, urges, drives.

سائل sā'il, *s. a.* A beggar; a questioner; an asker; a plaintiff.

سایه sāyé, *s. p.* A shadow, shade; protection, auspices; سایه بان sāyébān, *s. p.* A kind of pavilion or tent for shade; a canopy; a parasol.

سب sèbb, *s. a.* Blasphemy, reviling anything sacred; ا—, —et, *v.n.* To utter blasphemy.

سباحت sèbāhèt, *s. a.* Natation, swimming.

سباع sèbā", *s. pl. a.* (*no sing.*), Wild beasts, beasts of prey.

سباق sibāk, *s. a.* What precedes (in

narration, or in point of time; ا—, —et, *v.n.* To precede; to happen.

سبك sèbuk, *a. p.* Light, volatile; not heavy; not grave or sedate; —, sèbk, *s. a.* Order of words in phrases; سبك و ربط sèbk-u-rȧbt, The order and construction (of phrases); سبكبار sèbuk-bār, *a. p.* Whose load is light; سبكپای sèbuk-pāy, *a. p.* Light of foot; سبكمغز sèbuk-màghz, *a. p.* Volatile, foolish, light-witted.

سبو sèbu, *s. p.* A pitcher or jar.

سبی sèby, *s. a.* A taking captive, carrying into captivity; ا—, —et, *v.a.* To carry into captivity.

سبیكه sèbīkė, *s. a.* An ingot, a bar of [cast metal.

سبیل sèbīl, *s. a.* A road; (zèbil) a building where cups of water are kept ready for thirsty passers-by; ابنای‌سبیل ebnāyi-sèbīl, Travellers; فی‌سبیل‌الله fī-sèbīli-'llāh, In the cause and for the love of God.

سپا (sìpa), *s. p.* A three-legged stool.

سپارش sìpārish, *s. p.* A request, order, or command; a thing made to order; ا—, —et, *v.a.* To recommend, leave, request, order, command (anything to be done).

سپاس sìpāss, *s. p.* Praise or thanks-giving.

سپاه sìpāh, *s. p.* An army; سپاهی sìpāhī (the *sepoy* of India and Spahi of Turkey, as misspelt and mispronounced by Europeans), *s. p.* A soldier, a feudal soldier serving under military tenure.

discourse); سیاق‌سباق sìyāk-sìbāk, What follows and what precedes, the context, the general sense and structure (of a writing).

سبایا sèbāyā, *s. pl. a.* Captives, prisoners of war, slaves.

سبب sèbeb, *s. a.* (*pl.* اسباب èssbāb), A cause, reason, motive; a means; سببسز sèbebsiz, *a. t.* Without cause; سببلنمك sèbeblınmek, *v.n.* To obtain a means of gaining a livelihood; سببیت sèbébìyyèt, *s. a.* The quality of being the cause.

سبت sèbt, *s. a.* Saturday.

سبحان sùbhāna, *s. a.* (*oblique case*) in سبحان‌الله sùbhāna-'llàh! (I sing) the praises of God! O God! O God! حق‌سبحانه‌وتعالی hȧkk-sùbhānahū-vè-ta"ālà, (God) the Very Truth, to whom be praise, and whose name be exalted! سبحانی sùbhānī (*fem.* سبحانیه sùbhānìyyė), *a. a.* Divine, pertaining to God.

سبز sèbz, *a. p.* Green.

سبزه sèbzė, *s. p.* (*pl.* سبزوات sèbzéwāt, *vulg.* zèrzéwāt), Any green vegetable for table.

سبع sèb", سبعه sèb"à, *a. a.* Seven; —, sùb", A seventh part; سبعون sèb"ūn, سبعین sèb"īn, Seventy.

سبق sȧbȧk, in ماسبق mā-sȧbȧk, *s. a.* What has been said, what precedes, and in سبقخوان sȧbȧk-khān, *s. p.* One who learns a lesson.

سبقت sȧbkȧt, *s. a.* A preceding in

سپد sèped, *s. t.* A small open-mouthed basket; سپد ایشی sèped-ìshi, *s. t.* Basket-work; سپدصندیغی sèped--sàndighi, A trunk or box made on a frame of basket-work covered with leather; مترس‌سپدی mètériss-sèpédi, *s. t.* A gabion.

سپر sìpr, *s. p.* Any kind of protection; a shield; a parapet; a peak (of a cap).

سپکن sèpken, *s. t.* Drizzle, sleet; صولو سپکن sùlu-sèpken, Mixed sleet and drizzle. [spit, drizzle, sleet.

سپمك sèpmek (*aor.* سپر sèpr), *v.n.* To

سپورگه sùpurghé, *s. t.* A broom.

سپورمك sùpurmek (*aor.* سپورر sùpurur), *v.a.* To sweep.

سپورندی sùpurundu, *s. t.* Sweepings; سپورندیلك sùpurunduluk, *s. t.* A dust-heap, a dust-hole.

سپه sìpeh, *s. p.* Abbreviation of سپاه sìpāh; سپهسالار sìpehsālār, *s. p.* A captain or commander-in-chief of an army.

سپهر sìpihr, *s. p.* The sphere, the sky; fate as ruled by the planets. [White.

سپید sèpīd (*for* سفید sèfīd), *a. p.*

ست sìtt, ستة sìttá, *a. a.* Six.

ستاره sìtārá, *s. p.* A star.

ستان sìtān, *a. p.* (*in composition*), Who or which takes possession; —, isstān, *s. p.* (*in composition*), A country.

ستایش sìtāyish, *s. p.* Praise, eulogy; ا—, —et, *v.a.* To praise, eulogize.

ستر sètr, *s. a.* A covering over; — *or* sìtr, *s. a.* A cover; a vail, veil, curtain; ا—, sètr-et, *v.a.* To cover, to conceal. [walking coat.

سترى sètri, *s. t.* A military or undress

ستم sìtem, *s. p.* Violence, ill-treatment; hard words; ا—, —et, *v.a.* To ill-treat; to use hard words; ستمديده sìtem-dīdé, *a. p.* Who has been hardly used. [termittent fever.

ستمه sìtma, *s. t.* An ague, common in-

ستوده sùtūdé, *a. p.* Praiseworthy.

ستون sùtūn, *s. p.* A column, pillar, post, mast; —, sìttūn, *and* ستين sittin *a. a.* Sixty. [affliction, anxiety.

ستوه sùtūh, *s. p.* Trouble, sorrow, grief,

سجاده sèjjādé, *s. a.* A prayer-carpet.

سجده sèjdé, *s. a.* Adoration, prostration of the head; ا—, —et, *v.n.* To prostrate the head in sign of adoration.

سجع sèj'', *s. a.* A rhyming of the ends of members of a prose phrase.

سجل sìjill, *s. a.* A register or book of records in a court of law.

سجم sìjim, *s. t.* Packthread, string.

سجن sìjin, *s. a.* A prison.

سجود sùjūd, *s. a.* Adoration, prostration in adoration.

سجوق sùjuk, *s. t.* A dried sausage; a train of powder in a hose for firing a mine.

سچان sìchan, *s. t.* A mouse; a rat; فندق سچانی fìndik-sìchani, A mouse; کمر سچانی ghèmr-sìchan, A rat; سچان یولی sìchan-yòlu, *s. t.* The zigzag or covered way for communication between parallels in sieges.

سچمك sèchmek (*aor.* سچر sèchɛr), *v.a.* To select, pick, pick out; سچمه sèchm*a*, *a. t.* Selected, picked.

سحاب sa*h*āb, *s. a.* A cloud. [enchanter.

سحار sa*h*hār, *s. a.* A magician, sorcerer,

سحر sihr (sihir), *s. a.* Magic, enchantment, sorcery; —, sa*h*r, *s. a.* The early part of the morning; سحراً sa*h*r*a*n, *ad. a.* Early in the morning; سحرباز sihir-bāz, *s. p.* A magician.

سحق sa*h*k, *s. a.* A bruising, pounding, triturating; ا—, —et, *v.a.* To bruise, pound, triturate.

سحور sa*h*ūr, *s. a.* The meal taken in Ramazan a short time before the earliest dawn when fast-time begins.

سخا sa*k*hā, سخاوت sa*k*hāvèt, *s. a.* Liberality, generosity, munificence.

سخت sa*k*ht, *a. p.* Hard; rough; severe. [leather; calf leather.

سختيان sa*k*htiyān, *s. p.* Morocco

سخن sukh*a*n, *s. p.* A word; speech, talk, discourse. [munificent.

سخى sa*k*hī, *a. a.* Liberal, generous,

سد sèdd, *s. a.* A stopping, shutting, blocking up (any passage); a wall, &c., by which a passage is blocked up; a terrace supported by a wall or bank; a bank or dyke for turning the stream of a river; ا—, —et, *v.a.* To shut, stop up, block up.

سداد sèdād, *s. a.* Uprightness, integrity, rectitude of faith or morals.

سد sudd*é*, *s. a.* Any obstruction in any part of the body; a threshold; سدهٔ سعادت sùddé'i-sa''ādet, (The threshold of felicity) The seat of empire. [part.

سدس sùdss (sùduss), *s. a.* A sixth

سدف sèdef, *s. t.* The herb rue.

سدك or سديك sìdik, *s. t.* Urine.

سديد sèdīd, *a. a.* Right (in faith or morals).

سر sĕr, *s. p.* The head; the extremity, end or beginning; the tip; the top, summit; a chief; —, sirr, *s. a.* A secret; —طوتمق, sirr-tùtm*a*k, *v.a.* To keep secret, keep as a secret; — —, *v.n.* To keep a secret; —كاتبى, sirr-kyātibi, *s. t.* A secretary, private or confidential secretary; سراً sirr*a*n, *ad. a.* In secret.

سرا sèrā, *s. p.* (*or* سراى sa*r*āy), A palace; —, sirā, *a. p.* (*in composition*), Who sings.

سراب sirāb, *s. p.* The mirage.

سراج sirāj, *s. a.* A lamp, any artificial light; —, sèrrāj (sa*r*aj), *s. a.* A saddler.

سراخى sūrākhī, *s. p.* A decanter.

سرادق sèrādik, *s. a.* (*pl.* سرادقات sèrādikāt), A pavilion. [Concubines.

سرارى sèrārī, *s.pl.a.* (*of* سريه sùrrìyyé), سراسمه or سراسيمه sèrāsimé, *a. p.* Stupefied, bewildered.

سراى sa*r*ay, *s. p.* A palace; a mansion; سرايلو sa*r*ayli, *a. t.* Any person, especially a woman, who belongs, or has belonged, to the Sultan's palace.

سرايت sirāyet, *s. a.* Contagion, a con-

tagious communication; ا—, —et, *v.a.* To be communicated, spread contagiously.

سرب Sèrp, *a.* and *s.t.* Servian; a Servian.

سربست sèr-bèsst (sèr-bèss), *a. p.* Free, independent; سربستی sɛr-bèsstī, *s. p.* سر بستیت sèr-bèsstiyyèt, *s. a.* بستلك sɛr-bèsstlik (sèr-bèsslik), *a. t.* Liberty, freedom, independence.

سربستان Sèrpìsstān, *s. t.* Servia.

سرپمك sèrpmek (*aor.* سرپر sèrpɛr), *v.a.* and *n.* To sprinkle.

سرت sèrt, *a. t.* Strong, pungent; violent, vehement; angry, severe.

سرچه sèrché, *s. t.* A sparrow; —, پرمغی sèrché - pèrma*ghi*, *s. t.* The little finger.

سرحد sèr-hèdd, *s. p.* A border, frontier.

سرخ sùrkh, *a. p.* Red; —, *s. t.* Red ink.

سرخوش sèr-khòsh (sèrhòsh), *a. p.* Drunk, [intoxicated.

سرد sèrd, *a. p.* Cold; —, *s. a.* A laying down, setting forth, reciting; ا—, —et, *v.a.* To lay down, set forth, recite.

سردار sèrdār, *s. p.* A commander-in-[chief.

سررشته sèr-rìshté, *s. p.* (The end of a clue or thread) A handle or pretext.

سرزنش sèr-zènish, *s. p.* A knock on the head, a rebuff, a rebuke.

سرسام sèrsām (sèrsɛm), *a. p.* Stupefied, [giddy.

سرسری sèrséri, *s. p.* A vagabond.

سرشت sìrìsht, *s. p.* Nature, natural disposition.

سرشك sìrìshk, *s. p.* A tear, tears.

سرطان sèrɛtān, *s. a.* The sign Cancer.

سرعت sùr"èt, *s. a.* Speed, velocity, swiftness, quickness.

سرعسکر sèr-"èsskɛr, *s. p.* A military commander-in-chief; the Minister of War.

سرقت sìrkìt, سرقه sèrika, *s. a.* Theft; a thieving, stealing; ا—, —et, To thieve, steal.

سرگذشت sèr-ghyùzèsht, *s. p.* An adventure, what happens to anyone.

سرکرده sèr-kèrdé, *s. p.* A commander, chief, head.

سرکش sèr-kèsh, *a. p.* Disobedient, intractable, unruly, rebellious.

سرکه sìrké, *s. t.* Vinegar.

سرکی sèrghi, *s. t.* A stall at a fair; a paymaster's office or temporary still when paying troops; an order or bill on a paymaster.

سرما sèrmā, *s. p.* Winter.

سرمایه sèr-māyé, *s. p.* Capital, stock; original, prime cost; original material of which a thing is made; سرمایه‌دار sèrmāyé-dār, *s. p.* A capitalist.

سرمد sèrmèd, سرمدی sèrmédī, *a. a.* Everlasting, eternal.

سرمك sèrmek (*aor.* سرر sèrɛr), *v.a.* To spread (cloths or stuffs).

سرمو sèr-mū, *s. p.* A hair's-tip (a hair's-breadth).

سرمه sìrma, *s. t.* Gold thread; gold lace; gold embroidery; —, sùrmé, *s. t.* Collyrium for tinging the eyelashes, or for improving the sight;

—کش, sìrma-kèsh, *s. t.* A gold-wire drawer.

سرنا sùrnā (zùrna), *s. p.* A kind of horn or trumpet; a stupid fool.

سرو sèrv (sèlvi), *s. p.* A cypress; —آزاد, sèrvi-āzād, —روان, sèrvi-rèwān, (A free, a walking cypress), سروقد sèrv--kàdd, (Cypress-statured), A tall, slim, graceful person.

سرور sèrvèr, *s. p.* A chief; —, sèrūr, *s. a.* Joy, delight, happiness.

سروش sùrūsh, *s. p.* An angel.

سرى sèrí, *s. t.* The distance spanned by the thumb and *fore*-finger.

سرير sèrīr, *s. a.* A throne.

سريع sèrī'', *a. a.* Quick, swift; سريعاً sèrī''an, *ad. a.* Quickly; swiftly.

سرين sèrin, *a. t.* Cool (air); سرينلشمك sèrinlshmek, *v.n.* To grow cool or fresh.

سريه sèrìyyé, *s. a.* An expeditionary army; —, sùrrìyyé, *s. a.* A concubine.

سز sìz, *pron. t.* Ye, you; —, siz *or* siz, The Turkish privative particle placed like the prepositions at the end of a noun, and has the meaning of our *less* or *without;* سزك sìzing, Your; yours; سزى sìzi, Ye, you (*acc.*); سزه sìzé, To you; سزده sìzdé, At *or* in you; سزدن sìzdan, From you; سزكله sìzingla, With you; سزسز sìzsiz, Without you; سزجه sìzja, Your fashion; according to you.

سزا sèzā, سزاوار sèzāvār, *a. p.* Worthy.

سزمك sèzmek (*aor.* سزر sèzer), *v.a.* To penetrate, see through (a concealed design); —, sìzmek (*aor.* سيزر sìzer), *v.n.* To percolate, filter (through a rock, jar, &c.).

سس sèss, *s. t.* Sound; voice; —ا, —et, *v.n.* To call out, speak; —ويرمك, sèss-vèrmek, *v.n.* To sound, give a sound.

سست sùsst, *a. p.* Weak, feeble, relaxed, languid.

سطح sàth (t-h), *s. a.* A surface, superficies; a flat-terraced roof; —مستوى, sàthi-mùsstévī, A plane, plane surface; —مستدير, sàthi-mùsstédīr, A globular surface.

سطر sàtr, *s. a.* A line of writing; a line drawn on which to write straight.

سطوت sàtvet, *s. a.* Might, warlike power.

سعادت sà''ādet, *s. a.* Happiness, good-luck, prosperity, felicity; سعادتلو sà''ādetlū, *a. t.* Title given to lieutenants-general and their equals in the civil service; دارالسعادت dāru-'ss-sà''ādet, (The house of felicity) The Sultan's gyneceum; سدهٔ سعادت sùddé'i-sà''ādet, (The threshold of felicity) The court of government.

سعايت sì''āyet, *s. a.* Calumny; backbiting; ا—, —et, *v.n.* To backbite, calumniate.

سعه sì''à, *s. a.* Amplitude; سعهٔ مشرق sì''à'i-mèshrik, Eastern amplitude; سعهٔ مغرب sì''à'i-màghrib, Western amplitude.

سعد sà''d, *s. a.* Favourable aspect of the planets; سعدين sà''dèyn, *s. a. dual.*

The two fortunate planets, Jupiter and Venus. [modity in the market.

سعر sì''r, *s. a.* Price current of any com-

سفارت sèfārèt, *s. a.* An embassy, legation, mission; ambassadorship; سفارتخانه sèfārèt-khānè, *s. p.* An ambassadorial residence.

سفاك sèffāk, *a. a.* Bloodthirsty, sanguinary, shedder of blood.

سفالت sèfālèt, *s. a.* Lowness of rank and condition.

سفاهت sèfāhàt, *s. a.* Senseless and inconsiderate conduct, especially in ostentatiously spending money.

سفته sùftè, *a. p.* Bored, drilled through; ناسفته nā-sùftè, Not drilled or bored.

سفر sèfer, *s. a.* A journey, trip, voyage; a campaign, a cruise; war; travel; time; ا—, —et, *and* —ويرمك, —vèrmek, *v.n.* To go on a journey, voyage; —اچمق, sèfer-àchmak, *v.n.* To commence war or hostilities; بو سفر bū-sèfer, This time, this once; قاچ سفر kàch-sèfer? How many times?

سفرا sùférā, *s. pl. a.* (*of* سفير sèfīr), Ambassadors, envoys.

سفره sòfra, *s. a.* A table (or substitute) prepared with food, &c., ready for a meal; —بزی, sòfra-bèzi, *s. t.* A tablecloth. [casuistic argumentation.

سفسطه sèfsata (sàfsata), *s. a.* Sophisms,

سفك sèfk, *s. a.* A shedding (of blood); —دما ا, sèfki-dimā-et, *v.n.* To shed blood. [fellows.

سفله sèfèlè, *s. pl. a.* (*of* سافل sāfil), Low

سفلی sùflī (*fem.* سفليه sùflìyyè), *a. a.* Low. [Ships.

سفن sùfun, *s. pl. a.* (*of* سفينه sèfīnè),

سفيد sèfīd, *a. p.* White; —بحر, bàhri-sèfīd, The Mediterranean.

سفير sèfīr, *s. a.* An ambassador, envoy.

سفينه sèfīnè, *s. a.* A ship; the ark (Noah's). [spendthrift.

سفيه sèfīh, *s. a.* A foolish, inconsiderate

سقا sàkkā (sàka), *s. a.* A water-carrier; —قوشی, sàka-kùshu, *s. t.* A pelican; a goldfinch.

سقامت sàkāmèt, *s. a.* Harm, hurt; hurtfulness.

سقط sàkat, *s. a.* A defect, defectiveness, damage; —, *a. t.* Defective, damaged, injured; dangerous; infirm, mutilated, invalided; سقطلق sàkatlik, *s. t.* Danger of harm; ا—, —et, *v.a.* To hurt, injure, damage, make infirm, mutilate.

سقف sàkf, *s. a.* A roof; a ceiling.

سقنغور sàkanghūr, *s. t.* A square or half-square piece of muslin used as an envelope for letters and official papers.

سقوط sùkūt, *s. a.* A falling downwards.

سك sègh, *s. p.* A dog; —, sìk, *s. t.* The penis.

سكان sùkkyān, *s. a.* A ship's or boat's rudder or helm; —, *s. pl. a.* (*of* ساكن sākin), Inhabitants.

سكبان sèghbān (sèymen), *s. p.* Formerly a soldier of a particular corps of the Janissaries, next a soldier of some regiments organised in the European

style, and latterly a kind of irregular police soldier.

سكته sèktè, *s. a.* An impediment; — ويرمك sèktè-vèrmek, *v.n.* To impede, hinder, be a source of impediment.

سكر sèkr, *s. a.* Drunkenness, ebriety, inebriety; —, sùkkur, *s. a.* Sugar; —, *or* سكير sìngir, *s. t.* A nerve; a tendon; a muscle.

سكرتمك sèghirtmek (*aor.* سكردر sèghirdir), *v.n.* To run.

سكردم sèghirdim, *s. t.* The raised way or platform on which soldiers stand behind a parapet.

سكز sèkiz, *a. t.* Eight; سكزنجى sèkizinji, *a. t.* The eighth.

سكسان (sèksun), *a. t.* Eighty.

سكشمك sìkishmek (*aor.* سكشور sìkishir), *v.n.* To copulate together.

سكك. See سينك.

سكمك sèkmek (*aor.* سكر sèkur), *v.n.* To glance off, ricochet (a projectile); —, sìkmek, *v.a.* To act the male in copulation, to tread, line, cover, &c.

سكنات sèkénāt, *s. pl. a.* (*of* سكنت, *not used*), Quiescent states; — حركاتو hàrékyāt-u —, Active and quiescent states, uprisings and lyings down.

سكنه sèkénè, *s. pl. a.* (*of* ساكن sākin), Inhabitants.

سكنى *or* سكنا sùknà, *s. a.* A habitation; — قابل kābili-sùknà, *a. p.* Habitable.

سكوت sùkyūt, *s. a.* Silence, holding one's tongue; —, —et, *v.n.* To refrain from speaking.

سكون sùkyūn, *s. a.* A remaining motionless; a remaining, staying in a place; the quiescent state of a consonant or the not being followed by a vowel in same syllable.

سكونت sùkyūnèt, *s. a.* Tranquillity of deportment, freedom from hurry or disturbance.

سكه sìkkè, *s. a.* The impression on coins; the coin itself; the die with which coins are struck; —كسمك, sìkkè-kèssmek, *v.n.* To strike money.

سكير sìngir, *s. t.* A nerve; a tendon; a سكين sìkkīn, *s. a.* A knife. [muscle.

سكينه sèkinè, *s. a.* The glory of God in the ark of the covenant.

سل sèll, *s. a.* The drawing (a sword) from its scabbard; سل سيفا sèlli-sèyf-et, *v.n.* To draw the sword.

سلاح sìlāh, *s. a.* Any kind of offensive arm; سلاحلو sìlāhlu, *a. t.* Armed; سلاحلنمق sìlāhlanmak, *v.n.* To arm one's self, take up arms; سلاحشور sìlāh-shòr (sàlahòr), *s. p.* A kind of knight in dignity.

سلاست sèlāssèt, *s. a.* Facility (of diction); —لسان, sèlāssèti-lìssān, An easy flowing manner of speech.

سلاله sùlālè, *s. a.* Children, descendants, posterity, descending race or stock.

سلام sèlām, *s. a.* Peace; the saying, Peace be to you! a salutation, a motion or signal of courtesy equivalent to taking off the hat, and consisting in kissing the finger ends of

the right hand and carrying it to the head; —ویرمك, sèlām-vèrmek, *v.n.* To make (as a superior) the signal of courtesy to anyone; —المق, sèlām--àlmak, *v.n.* To receive and render (as an inferior) this salute; to receive by letter the salutation of a person; —کوندرمك, sèlām-ghyàndùrmek, *or* —ا, —et, *v.n.* To send compliments or salutations; —دورمق, sèlām-dùrmak, *v.n.* To present arms; سلامه دورمق sèlāma-dùrmak, *v.n.* To stand ready to receive and salute a superior; سلام علیکم sèlāmun (*or* sèlām)-"àlèykyum! Peace be upon you! (*to which is replied*) علیکم سلام "àlèykyum--sèlām (*or* —وعلیکم vè-"àlèykyum—) Upon you be peace! (It is not usual for Turkish Mussulmans to give or receive this salutation from people of another religion, though the Arabs do so).

سلامت sèlāmet, *s. a.* Safety, freedom from harm or danger; سلامتله sèlāmètla! In safety! (said to anyone on his taking leave).

سلاملك sèlāmlik, *s. t.* The men's part of a Turkish house; a public appearance of the Sultan every Friday when he goes in state to a place of worship.

سالنیك Sèlànik, *s. t.* Salonica.

سلب sèlb, *s. a.* A taking away, seizing, spoiling; —, sèleb, *s. a.* Arms and other spoils taken from an enemy; —ا, sèlb-et, *v.a.* To take, seize, carry off; سلبی sèlbī (*fem.* سلبیه sèlbiyyè), *a. a.* Privative or negative; صفات سلبیه sifāti-sèlbiyyè, The privative or negative attributes of God, as, *deathless, fellowless*, &c.

سلحدار sìlahdār (silihdār), *s. p.* An esquire or arms-bearer to his lord.

سلخ sèlkh, *s. a.* A skinning; the skin or fell of an animal; the thirtieth day of a lunar month (always so used in dating letters).

سلسله sìlsilè, *s. a.* A chain; a series; a race, family, dynasty; an hierarchy; —یوریمك, sìlsilè-yùrumek, *v.n.* To take place through the whole of the grades of an hierarchy (promotion when a superior post becomes vacant).

سلطان sùltān, *s. a.* (*pl.* سلاطین sèlātin), The Sultan; a daughter of the Sultan; a proof; dominion; —والده wālidè--sùltān, The mother of the Sultan. (In naming the Sultan this title precedes his name, as, سلطان محمود Sùltān-Màhmūd; but in the case of his daughters, the name stands first, as, اسماسلطان Essmà-Sùltān; سلطانی sùltānī (*fem.* سلطانیه sùltānìyyè), *a. a.* Imperial, Sultanic.

سلطنت sàltanàt, *s. a.* The sultanate; empire, sovereignty; pomp, magnificence, grandeur; —سنیه, sàltanàti--sènìyyè, The imperial Ottoman Government.

سلف sèlef, *s. a.* (*pl.* اسلاف èslāf), A [predecessor in office.

سلك sìlk, *s. a.* A series, order, row (of

beads, words, &c.); a career or line of public life.

سلکمك sìlkmek (*aor.* سلکر sìlkır), *v.a.* To shake (a thing) so as to free it from something on or in it, as a mat, a tablecloth, a pipe; to trace (a drawing, &c.) by pricking holes in the outlines, and then shaking charcoal dust through it on to another paper or cloth; سلکنمك sìlkinmek, *v.n.* To shake itself (as a dog when it comes out of the water); سلکمه sìlkm*a*, *s. t.* A kind of toss-up dish of fried food.

سلم sèllèm! May (God) grant (him) eternal peace! (said in speaking of Muhammed, in the phrase صلی الله علیه وسلم sàllA - 'llāhu - "àlèyhi - vè--sèllèm); —, sùllem, *s. a.* A ladder; a staircase.

سلمك sìlmek (*aor.* سیلر sìlır), *v.a.* To wipe; to wipe out; to scrub and wash (floors).

سلمن sùlumèn, *s. t.* Name of two preparations of mercury; —اق àk—, Corrosive sublimate, hydro-chlorate of mercury; —طاتلو tAtlı—, Calomel.

سلوك sùlūk, *s. a.* The taking, turning into, keeping, or following a road, a line of life, a rule of conduct; اـ—, —et, *v.n.* To take or keep (a road, &c.).

سلوی sèlvà, The quails sent to feed the Israelites.

سله sìllé (*for* سیلی sìlī, *s. p.*), *s. t.* A smack on the face, box on the ear.

سلیقه sèlīk*a*, *s. a.* Natural genius.

سلیم sèlīm, *a. a.* Free from defect, as it should be, proper.

سلیمان Sùlèymān, *s. t.* Solomon.

سلیمانی sùlèymānī, *s. t.* A kind of precious agate.

سم sùm, *s. p.* The hoof of a horse; —, [sèmm, *s. a.* Poison.

سما sèmā, *s. a.* (*pl.* سماوات sèmāvāt), The sky.

سمات sìmāt, *s. a.* A mark made on anything to distinguish it; a characteristic.

سماحت sèmāhàt, *s. a.* Beneficence, liberality, generosity; سماحتلو sèmāhatlū, *a. t.* Beneficence (title given to high dignitaries of the law).

سماط sùmāt, *s. a.* A table (or its substitute) ready prepared with food for a meal.

سماع sèmā", *s. a.* Hearing; the dance of the dervishes; سماعی sèmā"ī (*fem.* سماعیه sèmā"īyyé), *a. a.* Founded on general hearsay; irregular (in grammar).

سماق sùmmāk, *s. a.* Sumach; سماقی sùmmākī (sòmākı), *s. t.* Porphyry.

سماك sìmāk, *s. a.* Name of two stars; سماك اعزل sìmāki-à"zèl, (The unarmed Simak) Spica Virginis (?) *and* سماك رامح sìmāki-rāmih, (The spear-holding Simāk) Arcturus (?); بین السماك والسمك bèyné-'ss-sìmāki-vè--'ss-sèmèk, The distance between the stars (Sìmāk) and the fish (Sèmèk) on which the universe used to be said to be supported. [*a. a.* Celestial.

سماوی sèmāvī (*fem.* سماویه sèmāvìyyé), سمپارة sùmpārá (zìmpar*a*), *s. p.* Emery.

سمت sèmt, *s. a.* A quarter, tract, country; a parish, neighbourhood; a house, dwelling; a direction, course; —رأس, sèmti-rè'ss, The zenith; سمت قدم sèmti-kàdam, The Nadir.

سمر sèmar, *s. t.* A pack-saddle.

سمرمك sèmirmek (*aor.* سميرر sèmirir), *v.n.* To grow fat.

سمسار sìmsār, *s. a.* A broker.

سمع sèm'', *s. a.* A hearing; the ear; سمعاًوطاعة sèm''an-rè-tā''a, *ad. a.* No sooner heard than obeyed (an answer to a command or request).

سمك sèmek, *s. a.* A fish.

سمكورمك sùmkyurmek (*aor.* سمكورر sùmkyurur), *v.n.* To blow one's nose.

سمن sèmen, *s. p.* Jessamine; —, sìmèn, *s. a.* Fatness, stoutness of body.

سمند sèmènd, *s. p.* A horse.

سمندر sèmendèr, *s. p.* A salamander.

سمو sùmùvv, *s. a.* Elevation, exaltedness, eminence.

سمور sèmmūr (sāmur), *s. a.* The sable.

سموك sùmuk, *s. t.* Snot, mucus; سموكلو sùmuklu, *a. t.* Snotty, mucous; بوجك سموكلو sùmuklu-bàjek, *s. t.* A snail, a slug.

سموم sèmūm, *a. a.* Poisonous; —, *s. a.* [The poisonous wind.

سميت *or* سميد sìmit, *s. t.* A kind of breakfast cake made like a large ring.

سمير sèmīr, *s. a.* Evening conversation.

سميز sèmiz, *a. t.* Fat, well-fed; —اوت, sèmiz-òt, *s. t.* Purslain.

سميع sèmī'', *s. a.* The all-hearing God.

سمين sèmīn, *a. a.* Fat, well-fed.

سن sèn, *pron. t.* Thou; سنك sèning, Thy; thine; سني sèni, Thee; سكا sènga, To thee; سندة sèndé, At *or* in thee; سندن sèndan, From thee; سنكله sèningla, With thee; سنسز sènsiz, Without thee; سنجه sènja, Thy fashion, according to thee; —, sìnn, *s. a.* A year of age; age; (*pl.* اسنان èssnān), A tooth.

سنا sènā, *s. a.* Brightness, splendour; —, *or* —مكى, sénā-mèkkī, Senna (the most esteemed coming from Mecca).

سنان sìnān, *s. a.* The point or head of a lance.

سنبكى sùnbéki, *s. t.* A diver in deep water.

سنبل sùnbul (zùnbul), *s. p.* A hyacinth; سنبلى sùnbulī, *a. a.* Hyacinthine in colour, overcast (summer sky).

سنبله sùnbulé, *s. a.* A head *or* ear of corn; the sign Virgo.

سنة sènè, *s. a.* A year; —, sìné, *s. a.* [Sleep.

سنت sùnnèt, *s. a.* Any religious practice founded on an imitation of the actions of Muhammed, especially circumcision; the whole body of practices so founded, constituting the third basis of Muhammedan canon law; سنتجى sùnnètji, *s. t.* A circumciser; سنتلو sùnnètli, *a. t.* Circumcised; سنتسز sùnnètsiz, *a. t.* Uncircumcised; —اول, sùnnèt-òl, *v.n.* To undergo circumcision; —ا, sùnnèt-et, *v.a.* To circumcise.

سنتنة sèntina, *s. t.* (*Italian*), The bilge of a ship; —صويى, —sùyu, Bilge-water.

سنج sènj, *a. p.* (*in composition*), Who weighs, measures, esteems, values, considers.

سنجاب sìnjāb (zìnjèf), *s. p.* The grey squirrel; سنجابی sìnjābī, *a. a.* Of the colour of the grey squirrel's fur.

سنجاق sànjak, *s. t.* A flag, banner, ensign, standard; a minor province, of which several may be included in one ایالت èyālèt, or government-general; سنجاقدار sànjakdār, An ensign-bearer; —شریف, sànjak-shèrīf, The sacred banner of Muhammed preserved at Constantinople.

سند sèned, *s. a.* A document (as being a thing on which one can lean with confidence).

سندروس sèndérūss (sàndaloss), *s. t.* Gum copal(?), gum sandarac(?).

سندس sùnduss, *s. a.* A kind of rich silk stuff.

سنسی sìnsi, *s. t.* A sly fellow.

سنك sèning, *pron. t.* Thy; thine; —, sèngh, *s. p.* A stone; سنكبار sènghbār, سنكسار sènghsār, سنكلاخ sènghlākh, *s. p.* A stony place.

سنكسار sènghsār, *s. p.* The punishment of lapidation or stoning to death.

سنكين sènghīn, *a. p.* Heavy.

سنمك sìnmek (*aor.* سينر sìnər), *v. n.* To shrink to nothing (in a corner), to huddle one's self up, to hide one's self as it were from shame, modesty, or confusion.

سنوح sùnūh, *s. a.* A becoming manifest, appearing; ا—, —et, *v. n.* To appear, come forth, be made manifest.

سنور sìnir, *s. t.* A limit, boundary, frontier, coast; —كسمك, sìnir-kèssmek, *v. n.* To appoint, mark out, lay down, define a frontier or boundary.

سنوی sènévī (*fem.* سنويه sènévìyyé), *a. a.* Annual.

سنی sèni, *pron. t. acc.* Thee; —, sènī (*fem.* سنيه sènìyyé), *a. a.* Splendid, brilliant; —, sùnnī, *a. a.* Conforming to the practices of Muhammed in all religious observances; a Sunnite or orthodox Mussulman.

سنين sènīn, *s. pl. a.* (*of* سنه sènè), Years.

سو sū, *s. p.* A side; سوبسو sū-bè-sū, Side by side; on all sides.

سوء sù', *s. a.* Evil; badness; —حال, sù'i-hāl (Badness of condition or circumstances), Bad circumstances; سوظن sù'i-zànn (Badness of conjectural opinion), A bad opinion, suspicion.

سواحل sèwāhil, *s. pl. a.* (*of* ساحل sāhil), Shores, coasts.

سواد sèwād, *s. a.* Blackness; a dark body easily seen at a distance, *and hence* a town, city.

سوار sùwār, *a. p.* Mounted, riding.

سواری sùwāri, *s. p.* A cavalry soldier; cavalry; —, *s. t.* The captain of a man-of-war.

سؤال sù'āl, *s. a.* A questioning, asking; begging; a question; ا—, —et, *v. a.* To ask.

سوبيه sùbiyé, *s. t.* Any drink made from crushed pips, kernels, &c.

سوپرمك sùpurmek, سوپركه sùpurghé, سوپرندی sùpurundu, See سپورمك, &c.

سوخته sūkhté, *a.p.* Burnt; —, *s.p.* (sòfta), One whose heart or mind is burnt or inflamed with the love of God, religion, or science; a student of law and divinity.

سود sùd, *s. p.* Profit, gain; —اور, sūd-āvèr, *a. p.* Which brings profit; — (*or* سوت sùt), *s. t.* Milk; —انا, sùt-ána, A wet-nurse; foster-mother; —قرنداشی, sùt-(kàrdáshí), A foster-brother; سوددن کسمك sùtdan-késmek, *v.a.* To wean.

سودا sèvdā, *s. a.* *Black bile* (a supposititious humour of the body); melancholy; any fixed idea, wish, or monomania; —قرہ kàra-sèvdā, *s. t.* The spleen or monomania of melancholy; سوداوی sèvdāví, *a. a.* Pertaining to *black bile* or melancholy.

سودہ sūdá, *a. p.* Rubbed.

سور sūr, *s.a.* A rampart, city wall, castle wall; —, *s.p.* A feast, merry-making.

سوراخ sūrākh, *s.p.* A hole. [attack.

سورت sèvrèt, *s. a.* The violence of an

سورتمك sùrtmek (*aor.* سورتر sùrtɛr), *v.a.* To draggle (one's clothes) in the dirt; سورتنمك sùrtunmek (*aor.* سورتنور surtunur), *v.n.* To crawl, drag one's self along in the dirt; to grub one's self in the dirt; to frequent improper places.

سورچمك sùrchmek (*aor.* سورچر sùrchɛr), *v.n.* To slip (the foot).

سورك sùrek, *s. t.* Duration, durability.

سوركلمك sùruklémek (*aor.* سوركلر sùruklɛr), *v.a.* To drag, drag along; سوركلنمك sùruklɛnmek (*aor.* sùruklɛnir), *v.n.* and *p.* To trail *or* be dragged along.

سورگون sùrghyun, *s. t.* Exile; a place of exile; an exiled person. [a bolt.

سورگی sùrghu, *s. t.* A bolt; the bolt of

سورمك sùrmek (*aor.* سورر sùrɛr), *v.a.* To exile (a person); to drive (cattle, &c.); to rub in, on, *or* against (ointment, &c.); to plough (land); to live (a life); to shoot out (roots or branches); —, *v.n.* To travel quickly; to last a while); to require time, take time; to shoot (seeds, plants), spring up, take root, send forth shoots, grow; to be purged or very much relaxed (the belly); —عمر "àmr-sùrmek, *v.n.* To lead an agreeable life; —چفت chift-sùrmek, *v.n.* To drive the plough; —یوز yùz-sùrmek, *v.n.* To rub the face (on the ground) as a sign of humility.

سورنمك sùrunmek (*aor.* سورینور sùrunur), *v.n.* To rub one's self (against anything); to drag one's self along.

سورہ sūré, *s. a.* A chapter of the Kur'an.

سوری *or* سورو sùru, *s.t.* A flock (as being driven by a drover); a considerable number of individuals of any live thing, a flock, crowd, group, herd; —, sìvri, *a. t.* Sharp-pointed; سوربجی sùruju, *s. t.* A postilion.

سوریہ Sùrìyyé, *s. a.* Syria.

سوریوس Sùrìyyūs, *s. a.* Nimrod.

سوز sùz, *s. t.* A word; a saying, what one says; a promise; a word to

again objection;

سوزكچر sùzu-ghèchɛr, *a. t.* One whose word, command, or request has great weight; آكاسوزم يوق ʌnga-sùzum-yòk, I have nothing to say against that; برينه سوزاتمق bìrina-sùz-ʌtmak, *v. n.* To talk at one; برنيك سوزينى طوتمق bìrining-sùzunu-tùtmak, To keep some one's commandments; —, دكله‌مك sùz-dīnémek, To give ear to advice; برنيك سوزندن چقمق bìrining-sùzun-dan-chìkmak, Not to follow what some one has recommended or requested; سوزندن دونمك sùzundan-dònmek (*with the necessary change of pronoun*), To go away from one's word, retract a promise or assertion; سوزم يبانه sùzum-yàbàna (my word to the wilderness), I beg your pardon for using the term, but it does not apply to you (the *Italian: con rispetto parlando*, said when the speaker uses any vulgar epithet); —, sūz, *a. p.* (*in composition*), Which burns, ignites, destroys by burning; —, *s. p.* A burn, a burning; grief, sorrow, regret.

سوزان sūzān, *a. p.* Burning.

سوزكچ sùzghech, *s. t.* A strainer, cullender, filter.

سوزلمك sùzulmek (*aor.* سوزيلور sùzulur), *v. n.* To have the appearance seen in those of a drunken or sleepy person (the eyes); to droop down on the spot (a drunken man); —, *v. p.* To be strained, filtered.

سوزمك sùzmek (*aor.* سوزر sùzɛr), *v. a.* To strain, filter.

سوزن sūzɛ̀n, *s. p.* A needle.

سوس sùss, *s. t.* Any superficial embellishment; the *shading* of pencil or water-colour drawings; سوس ويرمك sùss-vèrmek, *v. n.* To set off with any embellishment; سوسنى اورمق sùssunu-wùrmak, To shade (a drawing); سوسا sùss-et, *v. n.* To strut and show one's self off.

سوسن sūsɛ̀n, *s. p.* A lily; an iris.

سوق sèvk, *s. a.* A driving, pushing forward, urging, causing to go or march, sending; an instigating; —, —et, *v. a.* To drive, push, urge, send, cause to go; to instigate, incite; —, sūk, *s. a.* A street of shops.

سوكك sùkuk, *a. t.* Ripped open at the seam.

سوكلون sùghlun, *s. t.* A pheasant.

سوكمك sùkmek (*aor.* سوكر sùkɛr), *v. a.* To rip up (a seam), unsew; to take to pieces; to pull up by the roots; to make one's way (through obstacles of any kind); to read, decipher; —, *v. n.* To make its way to the surface (any internal disease), discharge itself, and be healed; —, sùghmek, *v. n.* To call names, revile, curse, swear; سوكلمك sùkyulmek, *v. n.* To come unsewn; to run, rove out (any knitted work); —, *v. p.* To be ripped or unsewn or unrove, taken to pieces; to be got through, got over; to be read or deciphered.

سوكند sèvkènd, *s. p.* An oath.

سوكيلو sèvghili, *s. t.* The beloved object of one's affection; a gallant; a sweetheart.

سولپك sèlpuk, *a. t.* Limp, hanging loose and flaccid, flabby.

سولك sùluk, *s. t.* A leech.

سولمن sùlumèn, *s. t.* Calomel.

سومك sèvmek (*aor.* سور sèvər), *v.a.* To love; to like.

سوينج sèvinj, *s. t.* Joy, gladness.

سوندرمك sèvindirmek (*aor.* سوندرر sèvindirir), *v.a.* To make happy, cause to rejoice; —, sèndurmek (*aor.* سوندورر sèndurur), *v.a.* To put out, extinguish.

سونكر sùngher, *s. t.* A sponge.

سونكى sùnghu, *s. t.* A bayonet.

سونمك sèvinmek (*aor.* سوينور sèvinir), *v.n.* To rejoice, be glad, be pleased; —, sènmek (*aor.* سونر sènər), *v.n.* To go out, become extinguished.

سويه sèvìyyé, *s. a.* Equality (in على السويه "àlé-'ss-sèvìyyé, *ad. a.* Equally, alike).

سويجى sèviji, *s. t.* A woman who loves to excite herself with another woman.

سويدا sùwèydā, *s. a.* A small black spot, the speck of original sin.

سويلجه or سيويلجه sìvilja, *s. t.* A pimple.

سويلمك sùwèylémek (*aor.* سويلر sùwèyler), *v.a.* To say; to tell, communicate; to pronounce, utter; to speak; to confess; سويلتمك sùwèylətmek, *v.a.* To cause to speak; to allow to speak; to force to speak; to torture and extort a confession from (a person); سويلنمك sùwèylənmek, *v.n.* To speak or murmur to one's self, to grumble; —, or سويلنلمك sùwèylénilmek, *v.p.* To be said, pronounced, spoken; سويلشمك sùwèyləshmek, *v.a.* To confer together, talk (some matter over) together.

سويندرمك sùyundurmek (sèndurmek); سوينمك sùyunmek (sènmek). See سوندرمك *and* سونمك.

سه sèh, *a. p.* Three; سه شنبه sèh-shènbih, *s. p.* Tuesday; —, sə, sé, Turkish conditional termination, contracted from ايسه ìssé, *if it be, though it be.*

سهام sihām, *s. pl. a.* (*of* سهم sèhm), Arrows.

سهر sèhr, *s. a.* Restlessness, sleeplessness.

سهل sèhl (sèhil), *a. a.* Easy, not difficult; level, plain (country).

سهم sèhm, *s. a.* An arrow; (sèhim) a share, portion (of an inheritance); a kind of transferable life annuity payable by the treasury; a kind of exchequer bill, bank-note, or assignat (afterwards called قائمه kā'imé).

سهو sèhv, *s. a.* A mistake; —ا, —et, *v.n.* To make a mistake.

سهولت sùhūlèt, *s. a.* Facility, ease; gentleness, caution; سهولتلو sùhūlètli, *a. t.* Easy, not difficult.

سى sì, *a. p.* Thirty; —, si *or* sı, Turkish pronominal affix of the third person singular when the word to which it is added ends with a vowel; as باباسى bàbasi, His father, دده‌سى dèdési, His grandfather.

سيا siya, *s. t.* The backing a boat with one or both oars, so as to turn her or make her go astern; —ا *int. t.* Back

your boat! ا—, —et, *v.a.* To back (a boat); —, *v.n.* To back astern (with a boat).

سیاح sèyyāh, *s. a.* A traveller.

سیاحت sèyāhàt, *s. a.* Travel; سیاحتنامہ sèyāhàt-nāmé, *s. p.* A book of travel.

سیادت sìyādèt, *s. a.* The quality of being a سید sèyyid, *descendant of Muhammed.*

سیار sèyyār (*fem.* سیارہ sèyyāré, A planet), *a. a.* Who or which moves about, wandering.

سیاست sìyāssèt, *s. a.* The government or administration of public affairs; capital punishment; ا—, —et, *v.a.* To subject to capital punishment; to govern, rule as a magistrate.

سیاق sìyàk, *s. a.* What follows in a sentence; the grammatical or logical construction of a phrase; a mode, manner, way; سیاق وسباق sìyàk-u--sìbàk, The context; بوسیاقدہ bū--sìyàkda, According to this, thus, in this manner.

سیاقت sìyākàt, *s. a.* The peculiar handwriting used in the finance department.

سیال sèyyāl (*fem.* سیالہ sèyyālé), *a. a.* Flowing, liquid.

سیان sìyān, *s. a. dual* (*of* سی *not used*), Two like or equal things; (*as a Turkish adjective*) equal, alike, all the same.

سیاہ sìyāh, *a. p.* Black; —, *s. p.* A black spot; blackness, of a black colour; سیم سیاہ sìm-sìyāh, Quite black; سیاہلتمق sìyāhlàtmak, *v.a.* To blacken, make black; سیاہلنمق sìyāhlànmak, *v.n.* To become black.

سیب sīb, *s. p.* An apple.

سیجاق sìjàk, *a. t.* Warm, hot; —, and سیجاقلق sìjàklìk, *s. t.* Heat, warmth.

سیخ sīkh, *s. p.* A spit or skewer.

سید sèyyid, *s. a.* (*fem.* سیدہ sèyyidé), *s. a.* A prince; a descendant of Muhammed.

سیر sèyr, *s. a.* Motion, change of place, a wandering; a show, sight, anything to look at, a spectacle; a looking at anything; سیریری sèyr-yèri, *s. t.* A place where people collect for enjoyment; سیرجی sèyrji, *s. t.* A spectator, looker-on, a promenader, a lounger; ا—, —et, *v.a.* To look at, look on (anything as an object of pleasure or curiosity); —, *v.n.* To move, travel, change its locality; —, sìyèr, *s. pl. a.* (*of* سیرت sīrèt), The characteristic acts of a person's life, particularly those of Muhammed or other celebrated men; کتب سیر kyùtubu-sìyèr, Historical books, biographical works relating to the lives of Muhammedan worthies; —, sīr, *s. p.* Garlic; *a. p.* Full, satiated.

سیران sèyrān, *s. a.* A promenading, walking about for pleasure; سیرانگاہ sèyrān-ghyāh, A place for a promenade.

سیرت sīrèt, *s. a.* The general tenour of a person's life and deeds.

سیرہ sìra, *s. t.* Syra (island of).

سيرك sèyrèk, *a. t.* Wide apart, open, not close; not close woven; *ad. t.* Not frequently, seldom.

سيس sìss, *s. t.* A fog, a mist.

سيغورته sìghùrta, *s. t.* Insurance.

سيف sèyf, *s. a.* A sword, sabre.

سيل sèyl (sèl), *s. a.* سيلاب sìlāb, *s. p.* A torrent; the overflowing of water.

سيلان sèyélān, *s. a.* A flowing, running; ا—, —et, *v.n.* To flow, run.

سيلى sìlī, *s. p.* A smack on the face; a box on the ear.

سيم sìm, *s. p.* Silver; —, sìyum, *a. p.* [The thirtieth.

سيما sìmā, *s. p.* The features, visage, physiognomy; لاسيما lā-sìyyémā, *ad. a.* Especially, principally, above all.

سيماب sìmāb, *s. p.* (Silver-water) Quicksilver, mercury.

سيمك sìymek (*aor.* سير sìyır), *v.n.* To urine (said only of a dog).

سيميا sìmyā, *s. a.* A kind of occult science, magic, necromancy.

سيمين sìmìn, *a. p.* Of silver.

سينك sìnek, *s. t.* A fly; اتسينكى àt-sìnèghi, *s. t.* A gad-fly; سورى‌سينك sìvri-sìnek, *s. t.* A musquito; a gnat; سينكلك sìneklik, *s. t.* A whisp for driving flies away with, a fly-flapper.

سينه sìné, *s. p.* The breast, bosom.

سينى sìni, *s. t.* A large brass or copper tray.

سيوشمك sìvishmek (*aor.* سويشور sìvishir), *v.n.* To slip away quietly.

سيوف sìyūf, *s. pl. a.* (*of* سيف sèyf), words, sabres.

سيولجه or سيلجه sìvìlja, *s. t.* A pimple.

سيه sìyèh (*contracted from* سياه sìyāh), *a. p.* Black.

سيس sè'ìss, *s. a.* A groom, horse-keeper.

سيئه sèyyi'é, *s. a.* A sin; an evil consequence; سيئه‌سنى چكمك sèyyi'éssini-chèkmek, *v.n.* To be exposed to the evil consequences (of any act).

ش

ش shīn (shìn), Sixteenth letter of the Turkish alphabet, having always the value of the English *sh* in *sharp, rush*. In chronograms it has the numeral value of 300, and in the dates of letters it stands, deprived of its points, as the abbreviation for the month شعبان Shà''bān.

شا shā, *or* شاء shā'a, (God) wills (in the Arabic adverbial locution ان‌شاءالله ìn-shā-'llāh, *If God wills, God willing*, used instead of the English term, *I hope, let us hope*).

شاب (shàp), *s. t.* Alum; —, shābb, *s. a.* A young man, youth.

شاباش shābaash! *int. p.* Well done! [bravo!

شاپقه shàpka, *s. t.* A hat, a European cap of any kind; the truck of a mast; شاپقه‌لو shàpkalı, *a. t.* A man wearing a hat or cap of European form.

شاخ shākh, *s. p.* A branch.

شاد shād (shàz), شادان shādān, شادمان shādmān, *a. p.* Happy, joyful, merry, delighted.

شادروان shād-rèwān, *s. p.* (Which flows merrily), a kind of reservoir for water in the court of mosques, having a roof and conveniences for the performance of ablution.

شارح shārih, *s. a.* A commentator, annotator.

شارق shārik, *in* شارق الانوار shāriku-'l-ènvār, *a. a.* Light-diffusing, luminous, glorious, brilliant.

شاشرمق shàshirmak (*aor.* شاشرر shàshirir), *v.n.* To be confused, not know what to say or do; —, *v.a.* To lose (one's way), take the wrong (road); to lose (one's place in reading or writing).

شاشقین shàshkin, *s. t.* A stupid fellow, one who does not know what he is about.

شاشمق shàshmak (*aor.* شاشار shàshar), *v.n.* To be surprised, astonished; to be bewildered, confounded; to miss (*generally used in the negative form*).

شاشی shàshi, *a. t.* Squinting (eye).

شاطر shàtir, *s. t.* A kind of running footman in the olden time.

شاعر shā''ir, *s. a.* A poet.

شاقول shākūl (shāghol), *s. t.* A mason's plummet and line; a mason's or carpenter's plumb level.

شاکر shākir, *s. a.* One who gives thanks.

شاکرد shāghird, *s. p.* A pupil, schoolboy, scholar; an apprentice, learner of any kind.

شاکی shākī, *a. a.* One who complains.

شال shāl (shàl), *s. p.* A shawl; a Cashmere shawl; the stuff of a Cashmere shawl.

شالاکی shàlāki, *s. t.* The best French merino.

شالی shàli, *s. t.* A kind of camlet made of goat's hair.

شام shām, *s. p.* The evening; —, shāmm (*fem.* شامه shāmmé), *s. t.* Syria; —, *a. a.* Which perceives odours; قوت شامه kùvvéti-shāmmé, The sense of smelling.

شآمت or شئامت shà'āmet, *s. a.* The being inevitably unlucky to its possessor (a house, horse, estate, employ).

شامخ shāmikh, *a. a.* High (mountain, &c.).

شامل shāmil, *a. a.* Which includes, which contains; comprehensive.

شان shàn, *s. t.* (*for* شأن shè'n, *s. a.*) Honour, glory, reputation.

شانه shāné, *s. p.* A comb.

شاه shāh, *s. p.* The king of Persia; the Sultan; شاهانه shāhāné, *a. p.* Pertaining to the Shah of Persia or to the Sultan; royal; imperial.

شاهباز shāh-bāz, *s. p.* The royal falcon.

شاهد shāhid, *s. a.* An eye-witness; a legal witness in a court of justice; —, *s. p.* A beautiful youth or woman.

شاهراه shāh-rāh, *s. p.* A royal road, public road.

شاهزاده shāh-zādé, *s. p.* A Persian prince of the blood; an Ottoman prince of the blood.

شاهنشاه shāhinshāh, *s. p.* (King of kings) The Sultan.

شاهنشین shāhnishīn, *s. p.* A kind of

projecting covered balcony or bow-window in a house.

شاهین shāhin, *s. t.* A royal falcon.

شایان shāyān, *a. p.* Worthy, meriting.

شائبه shā'ibé, *s. a.* A semblance, small tincture, least appearance.

شاید shāyed, *c. p.* Lest; perhaps, peradventure.

شایسته shāyèstá, *a. p.* Proper, fitting.

شایع shāyi", *a. a.* Diffused, divulged, rumoured, spread.

شایقه shāyika, *s. t.* A kind of Levantine [lugger.

شایکان shāyghyān, *a. p.* Great, abundant (riches); —, *s. p.* A treasury or

شب shèb, *s. p.* The night. [treasure.

شباب shèbāb, شبابت shèbābèt, *s. a.* Youth, youthfulness; عنفوان شبابت "ùnfuvāni-shèbābèt, The flower of

شباط shùbàt, *s. a.* February. [youth.

شبانروز shèbānrūz, *ad. p.* By night and by day. [The stock; the wall-flower.

شببوی shèb-būy, *s. p.* (Night-smelling),

شبپره shèb-pèré, *s. p.* A bat (bird).

شبخون shèb-khūn, *s. p.* A night attack.

شبك shèbek, *s. t.* A baboon.

شبکه shèbéké, *s. a.* Anything formed in meshes like a net, network.

شبنم shèb-nèm, *s. p.* Dew.

شبه shibh, *s. a.* A resemblance; معین—, shibhi-mà"in, A rhomboid.

شبهه shùbhé (shùp—), *s. a.* A doubt, incertitude; a doubt, suspicion; |—, —et, *v.n.* To doubt, to feel uncertain; to have a suspicion; شبهه لنمك shùphélanmek, *v.n.* To become suspicious, to have one's suspicions or doubts awakened; شبهه لو shùphéli, *a. t.* Doubtful, uncertain (thing); شبهه جی shùphéji, *s. t.* A doubting person. [work.

شبیکه shèbīké, *s. a.* Any kind of net-

شبیه shèbīh, *a. a.* Similar, resembling, like.

شتا shìtā, *s. a.* The winter; —, shèttà, *a. a.* Various, many, different.

شتاب shìtāb, *s. p.* A running, making haste; |—, —et, *v.n.* To run, hasten.

شتابان shìtābān, *a. p.* Who runs, who makes haste.

شتر shùtur, *s. p.* A camel; شترمرغ shùtur-mùrgh, *s. p.* (Camel-bird), The ostrich; شترکاوپلنك shùtur-ghyāw-pèlènk, (Camel, cow, leopard) A cameleopard; شتربان shùturbīn, *s. p.* A camel-driver.

شتم shètm, *s. a.* A vilifying, abusing, scolding; |—, —et, *v.n.* To call names. [very, valour.

شجاعت shèjā"àt, *s. a.* Courage, bra-

شجر shèjer, *s. a.* A tree, plant, bush.

شجره shèjéré (sèjéré), *s. a.* A genealogical tree, scheme of descent.

شجون shùjūn, *s. pl. a.* (*of* شجن, *not used*), Different ways of solution, relation, or explanation, *is* ذوشجون zū-shùjūn, *a. a.* Differently explained by different people (a tradition, &c.).

شجیع shèjī", *a. a.* Courageous, brave, bold. [ness of body.

شحامت shàhāmet, *s. a.* Fatness, plump-

شحنه shàhné, *s. p.* A magistrate, governor.

شخص shàkhss, *s. a.* A person; the person, individual body; any object set up or fixed upon as a mark by surveyors.

شد shèdd, *s. a.* A tightening, making tight, firm, strong; ا—, —et, *v.a.* To tighten; to make firm, strong; to strengthen; —, shùd, *s. p.* A going, going away, departing; امدشد āmed--shùd, امدوشد āmed-u-shùd, *s. p.* A coming and going, traffic of passengers, &c.; ا— — —, āmed-u-shùd--et, *v.n.* To come and go to and fro.

شدت shìddèt, *s. a.* Violence, force, strength, vehemence; شدتلو shìddètli, *a. t.* Violent, vehement.

شدکان shùdéghyān, *s. pl. p.* (*of* شد shùdé, *not used*), The dead, those who were.

شدید shèdīd, *a. a.* Violent, vehement, severe.

شر shèrr, *s. a.* Evil; mischief; خیروشر khàyr-u-shèrr, Good and evil.

شرا shìrā, *s. a.* A buying, purchasing; بیعوشرا bèy"-u-shìrā, Sale and purchase.

شراب shèrāb (shèrab), *s. a.* Wine.

شرار shìrār, *s. pl. a.* (*of* شر shèrr), Evils; mischiefs; (*of* شرارة shìrāré), شرارة shìrāré, *s. a.* A spark.

شراع shìrā", *s. a.* A sail; شراعکشا او shìrā"-kyùshā-òl, *v.n.* To set sail, spread sails.

شرانپو shèrampo, *s. t.* A palisade; a stockade.

شرائر shèrā'ir, *s. pl. a.* (*of* شریر shèrīré), Evils, mischiefs.

شرائط shèrā'it, *s. p. a.* (*of* شریطه shèrīta), Conditions, stipulations; indispensable previous accessories.

شرب shùrb, *s. a.* A drinking; ا—, —et, *v.a.* To drink.

شربت shèrbèt, *s. a.* A drink, either sweet and agreeable, or medicinal as a purgative draught, &c.; the water of twice-boiled coffee; the water obtained by steeping anything, as liquid manure, &c.

شرت shìrrèt, *s. a.* Malice, evil-mindedness; —, *s. t.* A mischievous person.

شرح shèrh, *s. a.* A cleaving and laying open; a commenting, glosing, paraphrasing; a commentary, glose, paraphrase; a marginal or interlineary note; ا—, —et, *v.a.* To explain by way of comment, glose, paraphrase, or marginal or interlineary note; to cleave and lay open.

شرحه shèrha, *s. a.* A slice; a gash, cut, cleft.

شرذمه shèrzimé, *s. a.* A body of people, congregation, troop.

شرط shàrt, *s. a.* An indispensable previous accessory, a condition, stipulation, proviso; شرطنامه shàrt-nāmé, *s. p.* A paper of conditions, an agreement; ا—, —et, *v.n.* To stipulate, lay down stipulations; شرط اولسون shàrt--òlsun, *ist. t.* (I will really do so, or) be it a condition (that I divorce my wife)!

شرطه shùrta, *s. a.* A kind of beadle or officer; —, *a. p.* Favourable (wind).

شرع shèr", *s. a.* God's sacred law, as educed from the Kur'an, the sayings or acts of Muhammed, and the unanimous opinions of the Church in the earliest times; شرعی shèr"ī (*fem.* شرعیه shèr"īyyé), *a. a.* Pertaining to God's law; agreeable to God's law; شرعاً shèr"an, *ad. a.* Agreeably with God's law.

شرف shèref, *s. a.* Honour, of which a person may feel proud; honour, or sanctity, which others respect; شرفیاب‌اول shèref-yāb-òl, *v.n.* To be honoured, receive honour.

شرفا shùréfā, *s. pl. a.* (*of* شریف shèrīf), Princes, descended from Muhammed.

شرفه shùrfé (shèrifé), *s. a.* The gallery of a minaret; شرفه‌لو (shèrifé-li), *s. t.* Possessed of a gallery or galleries (a minaret).

شرق shàrk, *s. a.* The east; شرقی shàrkī (*fem.* شرقیه shàrkīyyé), *a. a.* Eastern.

شرك shìrk, *s. a.* The sin of professing that God is not one but has associates; polytheism.

شرکا shùrékyā, *s. pl. a.* (*of* شریك shèrīk), Partners, associates.

شرکت shìrkèt, *s. a.* Partnership; an association, company.

شرلغان shìrla*gh*àn (*for* شیرروغن shīr-rùghān, *s. p.* Milk-oil), *s. t.* (Oil) of sesame.

شرم shèrm, *s. p.* Shame; bashfulness; modesty; شرمسار shèrmsār, شرمکین shèrmghīn, شرمناك shèrmnāk, شرمنده shèrmèndé, شرمیده shèrmīdé, *a. p.* Ashamed.

شروب shùrup, *s. t.* Syrup.

شرور shùrūr, *s. pl. a.* (*of* شر shèrr), Evils; mischiefs, misdeeds, troubles.

شروط shùrūt, *s. pl. a.* (*of* شرط shàrt), Conditions, provisos, stipulations, points.

شروع shùrū", *s. a.* A beginning, commencing, entering upon; ا—, —et, *v.n.* To begin, commence, enter.

شره shèreh, *s. a.* Avidity, greediness.

شریان shìryān, (*s. a.* A pulse-vein, an artery) *in* شریان طمری shìryān-dàmari, *s. t.* The aorta, jugular vein, or carotid artery (?).

شرید shèrīd, *s. t.* A piece of braid or tape.

شریر shèrīr, *s. a.* A malignant.

شریعت shèrī"àt, *s. a.* The same as شرع shèr", which see.

شریف shèrīf (*fem.* شریفه shèrīfé), *a. a.* Honourable, honoured, noble, sacred, holy; —, *s. a.* A prince, descendant of Muhammed.

شریك shèrīk, *s. a.* A partner, an associate, a fellow.

شست shùst, *s. p.* A washing; شست وشوا shùst-u-shū-et, *v.a.* To wash.

شسته shùstté, *a. p.* Washed; ناشسته nā-shùstté, Unwashed.

شش shèsh, *a. p.* Six.

ششخانه shèsh-khāné (shìsh-hāné), *s. p.* A rifle; ششخانه‌لو (shìsh-hāné-li), *a. t.* Rifled (gun).

شعور shù"ūr, *s. a.* Intelligence, intellect, understanding.

شعیر shà"īr, *s. a.* Barley.

شغب shàghab, *s. a.* A turmoil.

شغف shàghf, *s. a.* Violent love, passion.

شغل shùghl, *s. a.* An occupation.

شفا shìfā, *s. a.* A state of health; a return to health, a cure; a remedy, means of cure, or wholesome thing conducive to health; شفالو shìfāli, *a. t.* Wholesome, beneficial to health; —بولمق, shìfā-bùlmak, *v.n.* To be cured, get well; —ویرمك, shìfā-vèrmek, *v.n.* To grant health (God); شفالر اولسون shìfālɪr-òlsun! *int. t.* May it be health to you! (*said to one after he has drunk, bathed, or been shaved*); دارالشفا dāru-'sh-shìfā, An hospital.

شفاعت shìfā"àt (shè—), *s. a.* Intercession; ا—, —et, *v.n.* To make intercession.

شفاف shèffāf, *a. a.* Diaphanous, clear, [transparent.

شفاه shìfāh, *s. pl. a.* (*of* شفه shèfé), Lips; شفاهی shìfāhī, *a. a.* Verbal, oral; شفاهاً shìfāhan, *ad. a.* Verbally, orally, by word of mouth.

شفتالو shèftāli, *s. p.* A peach; a kiss; —یارمه yàrma—, A melting peach; کباد شفتالوسی ات-شفتالوسی èt-shèftālissi, kèbād-shèftālissi, A clingstone peach; تویسز شفتالو tùysuz-shèftāli, (*a downless peach*) A nectarine.

شفته shìftė́, *a. p.* Mad; distracted with love; —, *s. p.* A lover.

شعر shì"r, *s. a.* Poetry; the poetical fire or vein; —, shà"r, *s. a.* Hair; —سویلمك, shì"r-sùwèylémek, *v.n.* To indite poetry; —اوقومق, shì"r-òkumak, To read, recite, repeat poetry; شعری shì"rī (*fem.* شعریه shì"rìyyé), *a. a.* Pertaining to poetry.

شعرا shù"arā, *s. pl. a.* (*of* شاعر shā"ir), Poets.

شعریه shà"rìyyé (shèhrìyyé), *s. t.* [Vermicelli.

شعشعه shà"sha"a, *s. a.* A glittering, flashing, gleaming.

شعله shù"lé, *s. a.* Flame.

شعبه shù"bé, *s. a.* A ramification; a subdivision; a branch of a clan or tribe.

شعبده shù"bédé, *or* شعبذه shù"bézé, *s. p.* Any trick of legerdemain or conjuring; شعبده باز shù"bédé-bāz, *s. p.* A conjurer, trickster.

شعبان shà"bān, *s. a.* The eighth month of the Muhammedan year.

شعاع shù"ā", *s. a.* A ray of light, a [sunbeam.

شعار shì"ār, *s. a.* A distinctive mark or sign.

شطرنج shàtrènj (shàntrànj), *s. p.* The game of chess; a check *or* chequer (on any stuff or surface); شطرنجلو (shàntrànjlī), *a. t.* Checked, chequered.

شطارت shàtārèt, *s. a.* Alacrity, activity, sharpness.

شصت shàsst, *a. p.* Sixty.

شمك shìshmek (*aor.* شیشر shìshɪr), *v.n.* To swell, swell out.

شمشان shìshmàn, *a. t.* Corpulent.

شفق shàfak, *s. a.* The evening twilight; the break of day.

شفقت shàfakat, *s. a.* The tendency of feeling which leads to commiseration; شفقتلو shàfakatlū, *a. t.* Kind (*used in addressing letters*).

شفوی shèfévī, *a. a.* Labial.

شفه shèfé, *s. a.* A lip; شق شفه ا shàkki-shèfé-et, *v.n.* To open one's lips or mouth and speak.

شفیع shèfī', *s. a.* An intercessor; the great intercessor (Christ with Christians, Muhammed with Muhammedans).

شفیق shèfīk, *a. a.* Kind, commiserating.

شق shàkk, *s. a.* A splitting open, rending, severing; —, shìkk, *s. a.* A part, a subdivision of any matter under consideration, a case; شقین shìkkàyn, *s. a. dual*, The two cases (supposed or shown); ا—, shàkk-et, *v.a.* To rend.

شقا shàkā, *s. a.* Wickedness, ill-doing; —, *s. t.* Fun, a joke; —ارباب èrbābi-shàkā, Wicked people, evil-doers; ا—, —et, *v.n.* To speak or act in joke; —سویلمك, shàka-sùwèylé-mek, To speak in joke.

شقاق shìkāk, *s. a.* Contention, quarrelling, discord.

شقاوت shàkāvèt, *s. a.* Evilness, wickedness, badness.

شقایق shàkāyik, *s. t.* The peony.

شقه shùkka, *s. a.* A note, short letter.

شقی shàkī (*fem.* شقیه shàkìyyé), *a. a.* Wicked, evil-minded, bad; —, *s. a.* A wretch, villain.

شك shèkk, *s. a.* A doubt; a doubting; ا—, —et, *v.n.* To have a doubt, to doubt.

شكار shìkyār, *s. p.* The chase, hunting, fowling, fishing; anything caught in the chase, prey; —, *a. p.* (*in composition*), Who or which catches as prey.

شكاف shìkyāf, *s. p.* A crack, fissure, cleft; —, *a. p.* (*in composition*), Who cleaves; موشكاف mū-shìkyāf, *a. p.* Who splits hairs; موشكافانه mū-shìkyāfāné, *a. p.* After the manner of one who splits hairs.

شكال shìkyāl, *s. p.* Trammels for a horse.

شكان shìkyān, *s. p.* A curl; a twist; a plait; a wrinkle; —, *a. p.* Curly; folded; wrinkled.

شكایت shìkyāyet, *s. a.* A complaint, doleance; ا—, —et, *v.n.* To make a complaint; شكایتجی shèkyāyetji, *s. t.* A complainant.

شكر shèkkr, *s. t.* Sugar; sweetmeats made with sugar; كل بشكر ghyùl-bé-shèkkr, Conserve of roses; شكرجی shèkkrji, *s. t.* A confectioner; شكرلمه shèkkrlémé, *s. t.* Sweetmeats of sugar, confectionery; —, shùkr (shùkyur), *s. a.* Thanks, thankfulness; ا—, —et, *v.n.* To give thanks; —, shùkr! شكراولسون —, shùkr-òlsun! shùkyurlar - òlsun! Thanks be (to God)!

شكران shùkrān, *a. a.* Thankful, grateful; شكرانیت shùkrānìyyèt, *s. t.* Gratitude, thankfulness.

شکران shùkrānè, *s. p.* A thanks-offering, anything done as a mark of gratitude.

شکرف shighèrf, *a. p.* Good; abundant, much.

شکست shikèsst, *s. p.* A breaking; ا—, —et, *v.a.* To break.

شکسته shikèsstè, *a. p.* Broken; —, *s. p.* The common running writing of Persia.

شکفته shùkyùftè, *a. p.* Blown, opened, open (a flower).

شکل shèkl (shèkil), *s. a.* A form, figure; a kind, sort.

شکم shikèm, *s. p.* The belly.

شکمبه shikèmbè (ishkèmbè), *s. p.* Tripe.

شکن shikèn, *a. p.* (*in composition*), Who breaks.

شکنجه shikènjè (ishkènjè), *s. p.* Torture; ا—, —et, *v.a.* To torture, put to the torture.

شکوا (*for* شکوی) shèkwà, *s. a.* A complaint; ا—, —et, *v.n.* To make a complaint.

شکوفه shùghyūfè, *s. p.* A flower, blossom.

شکوه shùkyūh, *s. p.* Majesty of appearance, dreadness, awe-inspiringness.

شکیب shèkib, شکیبا shèkībā, *a. p.* Patient; شکیبائی shèkībā'ī, *s. p.* Patience.

شلته shiltè, *s. t.* A thin quilted upper cushion for sitting on.

شلغم shàlgham, *s. t.* A turnip.

شلوار shàlwar, *s. t.* Loose and long trousers.

شم shèmm, *s. a.* A smelling, examining, or perceiving odours; ا—, —et, *v.a.* To smell.

شماتت shèmātèt, شماته shèmātè (shàmata), *s. a.* A noise, loud noise; ا—, shàmata-et, *v.n.* To make a great noise; شماته‌تلی shàmata-tèli, *s. t.* Tinsel.

شماته‌جی shèmātèji, *s. t.* A noisy fellow.

شمار shàmar, *s. t.* A smack on the face, a box on the ear; —, shùmār, *s. p.* A counting; count, tale; —, *a. p.* (*in composition*), Who counts, tells.

شمال shìmāl, *s. a.* The north; the left side; شمالی shìmālī, *a. a.* Northern.

شمائل shèmā'il, *s. pl. a.* (*of* شمال shìmāl, *not used in this sense*), The qualities of heart or mind *contained* in one; the features *contained in one's countenance.*

شمدی shìmdi (shìndi), *s. t.* The present time; —, *ad. t.* Now, at present; presently, immediately, directly, in a minute; just now, a minute ago; همان— hèmən-shìndi, *ad. t.* Almost directly; just this moment; شمدیلك shìmdilik, *ad. t.* For the present; شمدیجك shìmdijik, *ad. t.* Almost directly; just this moment; شمدیکی shìmdiki, *a. t.* The present.

شمرده shùmùrdè, *a. p.* Counted, told.

شمس shèmss, *s. a.* The sun; شمسی shèmsī (*fem.* شمسیه shèmsìyyè), *a. a.* Pertaining to the sun, solar; شمسیه shèmsìyyè, *s. t.* An umbrella; parasol; pavilion; حروف‌شمسیه hùrūfu-shèmsìyyè, (The solar letters) Those letters which, when in Arabic phrases they

commence a noun or adjective having the definite article ال el, *the*, before them, require that, in pronunciation, the sound of the ل should be omitted, and their own sound reduplicated, as is the case in the word الشمس èsh--shèmss, *the sun*. Those letters are ت, ث, د, ذ, ر, ز, س, ش, ص, ض, ط, ظ, and ن; the others being styled حروف قمريه hùrūfu-kàmárìyyé, *lunar letters*.

شمشك shìmshek, *s.t.* Lightning, a flash [of lightning.

شمشير shìmshīr, *s.p.* A sword, sabre.

شمع shèm", *s. a.* A candle; —عسل, shèm"*i*-"àssel, Bees'-wax; a wax-candle, wax-light; شمعدان shèm"idan (shàmdan), *s. p.* A candlestick.

شمعه shèm"*a* (shàma), *s.a.* A wax-taper.

شمول shùmūl, *s.a.* A comprehending; including; comprehensiveness; شمولى او shùmūlu-òl, *v.n.* To comprehend, include, embrace.

شمه shèmmé, *s.a.* A single whiff or sniff of odour; a slight tinge. [perfumed.

شميم shèmīm, *a. a.* Smelling, odorous,

شن shèn, *a. t.* Lively, gay; populous, cultivated, inhabited; شنلك shènlik, *s. t.* Liveliness, gaiety; a populous place, showing signs of man's presence by buildings, cultivation, traffic, &c.; a merry-making, public rejoicings and illuminations.

شناس shìnāss, *a. p.* (*in composition*), Who knows, understands.

شناعت shènā"àt, *s. a.* A being bad, odious, shameful; a bad, odious, shameful act.

شناور shìnāvur, *s. p.* A swimmer.

شنائع shènā'i", *s. pl. a.* (*of* شنيعه shènī"*a*), Bad, odious actions.

شنبه shènbih (shènbé), *s. p.* Saturday.

شنشنه shìnshiné, *s. a.* Natural disposition, character.

شنيد shènīd, *s.p.* A hearing; گفت وشنيد ghyùft-u-shènīd, Speaking and hearing.

شنيده shènīdé, *a. p.* Heard, heard of; who has heard.

شنيع shènī", *a. a.* Bad, odious, shameful; شنيعه shènī"*a*, *a. a. fem.*; —, *s. a.* One bad, odious act. [ing.

شو shū, *pron. t.* That; —, *s. p.* A wash-

شوال shèvwāl, *s. a.* Name of the tenth month of the Muhammedan year.

شوخ shūkh, *a. p.* Free in manners, forward, pert.

شور shòr, *a. p.* Saltish, brackish; bad, evil; —, *s. p.* Evil, trouble, disorder.

شورا shùra, *pron. t.* This place, this spot; — (*for* شورى), shùrà, *s. a.* A council.

شوربا shòrba (chòrba), *s. p.* Soup.

شورش shòrish, *s. p.* Trouble, confusion, sedition, contention, disorder.

شورى shùrà, *s. a.* A council.

شوريده shūrīdé, *a. p.* In confusion, confused, disordered.

شوط shàvt, *s. a.* A course or round (in running, especially in the ceremonious running performed by the pilgrims to Mecca).

شوق shèwk, *s. a.* Alacrity, cheerfulness and spirit in acting; inclination, eagerness.

شوك shèvk, *s. a.* A thorn; a spur, a goad.

شوكت shèvkĕt, *s. a.* Imperial majesty; شوكتلو shèvkĕtlū, *a. t.* شوكتمآب shèvkĕt-mà'āb, *a. p.* Majestic (the title most specially assumed by and given to the Sultan).

شول shòl, *or* شو shū, *pron. t.* That.

شوم shūm, *a. a.* Unlucky, bringing bad luck.

شؤون shù''ūn, شؤونات shù'ūnāt, *s. pl. a.* (*of* شأن shè'n, *not used*), States, conditions, aspects of being.

شوهر shèvhèr, *s. p.* A husband.

شوی shūy, *a. p.* (*in composition*), Who washes; جامه‌شوی jāmé-shūy, *s. p.* A washer of linen.

شویله shùylé, *ad. t.* So, in that manner; —بویله, shùylé-bùylé, *ad. t.* Middling, not too well.

شه shèh (*abbreviated form of* شاه shāh), *s. p.* The Sultan; the Shah; a king.

شهاب shìhāb, *s. a.* A shooting or falling star; a fiery meteor.

شهادت shàhādet, *s. a.* Valid legal testimony; martyrdom; the profession of the Muhammedan faith; all things visible; —پرمغی, shàhādet-pàrma*ghi*, *s. t.* The fore-finger.

شهامت shàhāmet, *s. a.* Courage, valour.

شهپر shèh-pèr, *s. p.* The (royal *or*) pinion feather of a bird's wing.

شهبندر shèh-bèndèr, *s. p.* A consul or commercial magistrate.

شهد shèhd, *s. a.* Honey. [Martyrs.

شهدا shùhédā, *s. pl. a.* (*of* شهید shèhīd),

شهر shèhr, *s. a.* A lunar month; a calendar month; —, (shèhir), *s. p.* A city, town; شهرلو shèhirli, *a. t.* A townsman (not a rustic); شهری shèhrī (*fem.* شهریه shèhrìyyé), *a. a.* Pertaining to a month, monthly; شهریه shèhrìyyé, *s. a.* Monthly allowance, pay, or salary.

شهریار shèhriyār, *s. p.* A monarch; the Sultan; شهریاری shèhriyārī, *s. p.* The quality of being a monarch, empire, sovereignty; —, *a. p.* Royal, imperial; شهریارانه shèhriyārāné, *a. p.* Pertaining to a monarch, to the Sultan.

شهزاده shèh-zādé, *s. p.* A prince of the

شهلا shèhlā, *a. a.* Grey (eye). [blood.

شهنشاه shèhinshāh, *s. p.* The king of kings, the Sultan. [for a king's use.

شهوار shèhvār, *a. p.* Good, excellent, fit

شهوانی shèhwānī (*fem.* شهوانیه shèhwānìyyé); *a. a.* Pertaining to the appetites and passions, sensual.

شهوت shèhvèt, *s. a.* Sensual desire.

شهود shùhūd, *s. a.* The being visible; all that is visible; —, *s. pl. a.* (*of* شاهد shahid), Eye-witnesses; witnesses before a judge; —عالم "ālémi —, The visible world.

شهور shùhūr, *s. pl. a.* (*of* شهر shèhr), Lunar months; calendar months.

شهید shèhid, *s. a.* A martyr, one who

dies for the faith, either in battle or in any other manner; —او, shèhìd-òl, To be killed in the cause of religion.

شهير shèhīr, *a. a.* Commonly known.

شی (*for* شیء) shèy, *s. a.* A thing; هرشی hèr-shèy, Everything; هیچ‌بر شی hìch-bir-shèy, Nothing; چوق شی chòk-shèy! Astonishing! Wonderful.

شیاطین shèyàtīn, *s. pl. a.* (*of* شیطان shèytān), Devils, demons.

شیبا shèybā, *a. a.* (*is* لیله‌ٔ شیبا lèylé'i-shèybā), The bridal night.

شیخ shèykh, *s. a.* An old man; a mature aged man; an elder; a chief of an Arab tribe; a chief of a community of dervishes; a kind of ecclesiastical dignitarian equivalent to our *dean* or *canon*; a prince (in Arabia); —الاسلام, Shèykhu-'l-ìslām, The chief doctor-of-law in Turkey (his office being at once equal to those of the Lord Chancellor and Archbishop of Canterbury in England); —الحرم, Shèykhu-'l-Hàrem, The Prince or Governor of Medina.

شیخوخت shèykhūkhàt, *s. a.* Old age.

شیدا shèydā, *a. p.* Mad, insane; crazed with love.

شیر shīr, *s. p.* Milk; a lion; شیرانه shīrāné, *a. p.* Lion-like (act).

شیرازه shīrāzé, *s. p.* The band at the top and bottom of the back of a book, which is usually ornamented.

شیردان shīrdān, *s. p.* The rennet stomach of an animal.

شیره shīré (shìre), *s. p.* The must or newly-expressed juice of grapes or fruit.

شیرین shīrīn, *a. p.* Sweet.

شیش shìsh, *s. t.* A skewer; a spit; a small-sword or any similar weapon; a swelling.

شیشقو shìshko, *a. t.* Fat, corpulent (man).

شیشقین shìshkin, *a. t.* Swoln, swelled.

شیشمك shìshmek (*aor.* شیشر shìshir), *v. n.* To swell; to become fat; to be inflated; شیشرمك shìshirmek (*aor.* شیشرر shìshirir), *v. a.* To cause to swell.

شیشه shīshé (shìshé), *s. p.* Common glass; a glass bottle; a bottle of any kind; a lath; a cupping-glass.

شیطان shèytān, *s. a.* The devil; a cunning fellow; شیطانی shèytānī, *a. a.* Pertaining to the devil, diabolic, devilish.

شیطنت shèytanàt, *s. a.* Devilry, impishness, mischief, malice.

شیعه shī"a, *s. a.* Heresy in religion, particularly the Mussulman heresy prevalent in Persia principally; شیعی shī"ī, *a. a.* Pertaining to the Shi'a sect; a Shiite.

شیفته shīftè, *a. a.* Enamoured; mad.

شیم shìyèm, *s. pl. a.* (*of* شیمه shìmè), Qualities of the heart, points of natural or moral character.

شین shīn (shìn), *s. a.* Name of the letter ش; —, shèyn, *s. a.* Disgrace, shame, dishonour.

شیو (shèv), *s. p.* A slope, talus, inclined plane, bevel; —, *a. t.* Inclined;

levelled; صحرا—, shèvi-sàhrā, The glacis.

شیوخ shùyūkh, *s. pl. a.* (*of* شیخ shèykh), Old man; elders; chiefs of tribes.

شیوع shùyū", *s. a.* A being rumoured abroad; بولمق—, shùyū"-bùlmak, *v.n.* To be publicly spoken of, to be noised abroad.

شیوه shīvé, *s. a.* Grace, any graceful act, look, or motion; coquetry; شیوه‌لسان shīvé'i-lìssān, A delicate point in language.

ص

ص sād (sàt), Seventeenth letter of the Turkish alphabet, having the value of the letter *s* or *ss* in English, though occasionally becoming more guttural. Compared with the س, it is the hard letter of the pair, and takes the hard vowels after it. In chronograms and astronomical tables it has the numeral value of 90; and in the dates of letters it is the abbreviation of the name of the month صفر Sàfer.

صابر sābir, *s. a.* A patient person.

صابون (sàbun), *s. a.* Soap; صابونلمق sàbunlamak, *v.a.* To soap.

صاپ sàp, *s. t.* The stalk of anything; a long handle; straw (in its natural untriturated state); صاپلو sàpli, *a. t.* Having a handle, handled.

صاپلامق sàplamak (*aor.* صاپلار sàplar), *v.a.* To stick (any long or pointed thing into any other thing); صاپلانمق sàplanmak (*aor.* صاپلانور sàplanir), *v.n.* To stick in, become stuck, stick fast.

صاپمق sàpmak (*aor.* صاپار sàpar), *v.n.* To leave a straight course and take a lateral direction.

صاپه sàpa, *a. t.* Not in a straight line of road, out of the road, out-of-the-way; دوشمك—, sàpa-dùshmek, *v.n.* To lie out of the road, to be out of the way.

صاتاشمق sàtashmak (*aor.* صاتاشر sàtashir), *v.n.* To touch, meddle, have anything to do with (by word or deed).

صاتمق sàtmak (*aor.* صاتار sàtar), *v.a.* To sell, vend, debit; to talk, prate about (anything), narrate, relate with an air of confidence; to talk with the air of possessing (any particular quality).

صاتون sàtin, *ad. t.* By way of purchase; المق—, sàtin-àlmak, *v.a.* To buy, acquire by purchase.

صاتیجی sàtīji, *s. t.* A seller.

صاتیلق sàtilik, *a. t.* For sale, on sale.

صاج sàj, *s. t.* Sheet iron; ایاق—, sàj-àyak, *s. t.* A trevet.

صاچ sàch, *s. t.* The hair of the head, a hair from the head.

صاچاق or صاچق sàchak, *s. t.* The eaves of a house; a fringe.

صاچمق sàchmak (*aor.* صاچار sàchar), *v.a.* To scatter, to throw (seed, money, &c.) so as to fall in a scattered manner.

صاچمه sàchma, *s. t.* Anything thrown

scatteredly; a cast-net; small shot for fowling; foolish talk, nonsense; any foolish act; any valueless thing.

صاچی sàchi, *s. t.* Small money scattered at weddings, &c.

صاحب sāhib (sā'ab), *s. a.* An owner, possessor; a friend, protector; صاحبسز sāhibsiz (sā'absiz), *a. t.* Without an owner; friendless; اوصاحبی èv--sāhibi (sā'abi), خانهصاحبی khānè--sāhibi, The master of the house; a landlord; صاحبفراش sāhib-firāsh, *a. p.* Sick, ill in bed; طبیعتصاحبی tàbī''àt-sāhibi, A man of refined taste; —چیقمق, sā'ab-chìkmak, *v.n.* To come forward and claim (anything) as the owner or protector; —قران *or* صاحبقران sāhib-kìrān, (Lord of the age) A Mussulman monarch of mark (such as is said to have been promised in every century for the protection of the faith); —خروج, sāhib-khùrūj, A great but unlawful conqueror, such as Timur the Lame, Jenghiz-Khan, &c.

صاد sād, *s. a.* Name of the letter ص.

صادر sādir, *a. a.* Emanating, coming forth; —او, —ol, *v.a.* To emanate, to spring, arise, take its being.

صادق sādik, *a. a.* Truthful, true, truth-speaking, true-spoken; faithful.

صارپ sàrp, *a. t.* Difficult of ascent, steep; difficult of access; violent, vehement.

صارصمق sàrsmak (*aor.* صارصار sàrsar), *v.a.* To shake violently and suddenly.

صارغی sàrghi, *s. t.* A bandage.

صارق sàrik, *s. t.* The shawl or muslin used in forming a turban.

صارقمق sàrkmak (*aor.* صارقار sàrkar), *v.n.* To hang loosely down, to dangle; صارقتمق sàrkìtmak (*aor.* صارقیدر sàrkidìr), *v.a.* To cause or leave (anything) to hang down, to let down danglingly (the end of a rope, &c.); صارقق sàrkìk, *a. t.* Pendulous, dangling, hanging down.

صارقندیلق sàrkìndìlìk, *s. t.* Any lawless, oppressive, or vexatious act of spoliation or damage.

صارم sārim, *a. a.* Sharp (sword); —, *s. a.* [A sharp sword.

صارماشق sàrmàshìk, *s. t.* Ivy.

صارماشمق sàrmashmak (*aor.* صارماشر sàrmàshìr), *v.n.* To twine mutually round and about each other.

صارمترق sàrimtràk, *a. t.* Yellowish.

صارمساق sārimsàk, *s. t.* Garlic.

صارمق sàrmak (*aor.* صارار sàrar), *v.a.* To bind, bind up (a thing with some other thing); to bind or twine (a thing) round or about (another thing); صارلمق sàrìlmak (*aor.* صاریلور sàrìlìr), *v.n.* To twine, to embrace; —, *v. p.* To be bound up; to be twined or bound round something.

صاری sàrì, *a. t.* Yellów; red, carrotty (hair); —, *s. t.* The yolk or yellow (of an egg); صاریلق sàrìlìk, *s. t.* Yellowness; the jaundice.

صاعقه sā''ika, *s. a.* A thunderbolt.

صاغ sàgh, *a. t.* Right (hand or side);

alive; well, in good health; whole, not broken, cracked, or injured; صاغلق sàghlīk, *s. t.* Health; a direction given as to any road to be followed; صاغليجق sàghlijàk, *s. t. dim.* Good little health; صاغليجقله sàghlijàkla! (Go) with a good little health! (*said to friends who are taking leave, generally by ladies*); صاغلقله اولمسه sàghlīkla-ōlmassa (*or some other verb*)! (O! that he were not, in health!) I wish he had been anything else! صاغلق ويرمك sàghlīk-vĕrmek, *v.n.* To direct (anyone as to the road he is to follow); to grant health (God); صاغلق اولسون sàghlīk-ōlsun! Never mind so long as health remains!

صاغالمق sàghalmak (*aor.* صاغالور sàghalır), *v.n.* To get well, be healed, cured.

صاغر sàghir, *a. t.* Deaf; dead, dull, surd (sound).

صاغرى sàghri, *s. t.* The crupper (of a [horse); shagreen.

صاغمق sàghmak (*aor.* صاغار sàghar), *v.a.* To milk.

صاغناق sàghanak, *s. t.* A heavy summer shower, storm of rain.

صاف sàf, *a. p.* Pure unmixed, unadulterated; guileless, simple-minded.

صافى sàfī, *a. a.* Pure, unmixed; mere, sheer.

صاقسى sàksi, *s. t.* A flower-pot.

صاقلمق or صاقلمق sàklamak (*aor.* صاقلر sàklar), *v.a.* To hide, hide away; to save, keep; to protect, guard, preserve.

صاقنمق sàkinmak (*aor.* صاقنور sàkinir), *v.n.* To keep one's self free, safe; to get out of harm's way; to flinch; to be careful, have a care; to refrain from speaking, be afraid to speak, not to like to speak; to avoid; صاقن sàkin! Take care, now! Mind what you're about!

صاقلو sàkli, *a. t.* Hidden, secret.

صال sàl, *s. t.* A raft.

صالت sàlt, *ad. t.* Only, nothing but, merely.

صالح sālih, *a. a.* (*fem.* صالحه sāliha), Fit, valid, efficient; righteous (man); —, *s. a.* A righteous man.

صالدرمق sàldirmak (*aor.* صالدرر sàldirir), *v.n.* To fly at and attack (as a dog or wild beast); —, *v.a.* (*caus. of* صالمق sàlmak), To cause to rush, or to make a push; to urge.

صالغون or صالغين sàlghin, *s. t.* A personal, property, or income tax.

صالقم sàlkım, *s. t.* A bunch (of grapes, currants, &c.); grape-shot.

صاللامق sàllamak (*aor.* صاللار sàllar), *v.a.* To swing, shake, wag, wave, or brandish to and fro; to nod or shake (the head).

صاللانمق sàllànmak (*aor.* صاللانور sàllànır), *v.n.* To swing, wag, shake; to be loose in a socket and move when touched.

صالمق sàlmak (*aor.* صالار sàlar), *v.n.* To rush, make a push; —, *v.a.* To cast, throw, heave, pitch; to send; to put, place.

صالنجق sàlínjàk, *s. t.* A swing, a seesaw.

صالندى sàlíndí, *s. t.* The swell of the sea after a storm, the ground-swell.

صالى sàlí, *s. t.* Tuesday.

صاليورمك sàlívèrmek (*aor.* صاليورر sàlívèrir), *v.a.* To let go, let loose, set at liberty; —صقال sàkal-sàlívèrmek, *v.n.* To let one's beard grow.

صامت sāmit, *s. a.* Any kind of property which has no voice.

صامسون sàmsun, *s. t.* A mastiff or bull-dog; صامسونجى sàmsunju, *s. t.* *Keeper of the mastiffs*, title of certain of the Sultan's guards in the olden time.

صانجى sànjí, *s. t.* A colic, the gripes, pain in the stomach; صانجيلنمق sànjílanmak, *v.n.* To have a colic, to be attacked with the gripes.

صانجيمق sànjímak (*aor.* صانجر sànjír), *v.a.* (*old*) To thrust or stick (a lance, &c., into something).

صانصار *or* صانسار sànsār, *s. t.* A polecat(?); a weasel(?).

صانع sāní", *s. a.* A maker; the Creator.

صانمق sànmak (*aor.* صانور sanír), *v.a.* To take for by mistake; —, *v.n.* To think, suppose, imagine; صانكه sàn-ki, *c. t.* As if, as though, supposing it were.

صاورق sàvrík, *a. t.* Who speaks without [respect or consideration.

صاورمق sàwurmak (*aor.* صاوررر sàwurur), *v.a.* To winnow, to throw (grain) scatteringly and circularly against the wind; to brandish (a sword).

صاوشمق sàwushmak (*aor.* صاوشور sàwushur), *v.n.* To get out of the way; to go away; to leave, quit; صاوشدرمق sàwushturmak (*aor.* صاوشدررر sàwushturur), *v.a.* To cause (any evil, or trouble) to pass or go away; to cause to pass by, allow to pass by; to escape from.

صاوصه sàwsa, صاوصه‌جى sàwsají, *s. t.* A sworn or professed seducer.

صاولمق sàwulmak (*aor.* صاولور sàwulur), *v.n.* To clear the road, get out of the way.

صاومق sàwmak (*aor.* صاوار sàwar), *v.n.* To pass and be at an end, to pass over, pass away (any evil); —, *v.a.* To dismiss, send away, get rid of (visitors, suitors, &c.); صاودرمق sàwdírmak (*aor.* صاودرر sàwdírir), *v.a.* To cause to pass away; to dismiss, send away.

صائب sā'ib, *a. a.* Which hits the mark.

صايغى sàyghí, *s. t.* A consideration, matter taken into consideration, a scruple, a point of caution; صايغيلو sàyghílí, *a. t.* Cautious, scrupulous.

صايقلامق sàyíklamak (*aor.* صايقلار sàyíklar), *v.n.* To be in a delirium and talk nonsense, to wander in mind.

صائم sā'im, *a. a.* Fasting, who fasts.

صايمق sàymak (*aor.* صايار sàyar), *v.a.* To count, tell; to enumerate; to esteem, consider; to hold in esteem, in consideration.

صايى sàyí, *s. t.* A number, count, tale.

صبا sȧbā, *or* بادصبا bādi-sȧbā, A zephyr, gentle spring breeze.

صباح sȧbȧh, *s. a.* The morning; to-morrow; صباحلين sȧbȧhléyin, *ad. t.* In the morning; early, betimes; چيك‌صباح chìng-sȧbȧh, The time just after daybreak; صباحلمق sȧbȧh-lamak (*aor.* صباحلار sȧbȧhlar), *v.n.* To become morning, to begin to be day; to be, to remain *or* to arrive (in any place) on the morrow; صباحكز خيراولسون sȧbȧhingiz-khàyr-òlsun! Good morning to you! (*said on first meeting*); صباح الخير sȧbȧhu-'l-khàyr, A round white spot (on a horse's forehead); صباحجى sȧbȧhji, *s. t.* A person who rises early to business.

صباحت sȧbȧhȧt, *s. a.* Beauty, comeliness.

صبان sȧban, *s. t.* A plough.

صباوت sȧbȧvèt, *s. a.* Childhood; minority of age.

صبح sȕbh, *s. a.* The morning.

صبر sȧbr, *s. a.* Patience; gum aloes; the American aloe; ا—, —et, *v.n.* To be patient, have patience.

صبغ sȧbgh, *s. a.* A dye; Christian baptism.

صبغت sȧbghat, *s. a.* Any particular distinctive religious rite, as baptism or circumcision; a religious dispensation.

صبوح sȧbȕh, *s. a.* Wine drunk in the morning.

صبور sȧbȕr, *a. a.* Patient.

صبى sȧbī (*fem.* صبيه sȧbìyyé, and *pl.* صبيان sȧbyān), *s. a.* A child, a minor.

صبيح sȧbīh (*fem.* صبيحه sȧbīha), *a. a.* Beautiful, comely.

صپا sȧpa, *s. t.* An ass-colt; a three-legged stool or pair of steps.

صپان sȧpan, *s. t.* A sling for throwing stones.

صچان sȧchan, *s. t.* A mouse; a rat; فندق صچانى fȕndȕk-sȧchani, A mouse; كمرصچانى ghèmȕr-sȧchani, A rat; صچان‌يولى sȧchan-yòlȕ, The zigzag or covered way or trench for communicating between parallels in sieges.

صچرامق sȧchramak (*aor.* صچرار sȧchrar), *v.n.* To jump; to jump, spring, or fly up; to splash (water); صچراتمق sȧchratmak (*aor.* صچرادر sȧchradȕr), *v.a.* To cause to spring or fly up; to cause (water, mud, &c.) to splash up.

صچمق *or* صيچمق sȧchmak (*aor.* صيچار sȧchar), *v.n.* To dung, shit, mute.

صح sȧhh, *s. a.* A special kind of official signature (equivalent to our initialing); صحلمق sȧhhlamak, *v.a.* صح چكمك sȧhh-chèkmek, *v.n.* To sign in that special manner.

صحابت sȧhȧbet, *s. a.* Protection or assistance given by influential persons.

صحابه sȧhȧbé, *s. pl. a.* (*of* صاحب sȧhīb, *not used in this sense*), The companions or personal disciples of Muhammed.

صحارا *or* صحارى sȧhȧrà, *s. pl. a.* (*of* صحرى sȧhrà), Deserts, wilds, wildernesses.

صحاف sȧhhȧf, *s. a.* A vendor of books, especially of Kur'ans.

صحائف sàhā'if, *s. pl. a.* (*of* صحيفه sàhīfé), Pages of paper or writing.

صحب sàhb, *s. pl. a.* (*of* صاحب sāhīb, *not used in this sense*), Personal companions or disciples of Muhammed.

صحبت sùhbèt (sòhpet), *s. a.* Conversation, chit-chat, friendly talk or intercourse; |—, —et, *v.n.* To talk, converse.

صحت sìhhàt, *s. a.* Truth, correctness, exactitude; (sà'at) health of body; صحتلر اولسون sìhhàtlar (sà'atlar)-òlsun! May it be health to you! (*said to a person when he has been shaved, bathed,* &c.).

صحرا *or* صحرى sàhrà, *s. a.* A desert, wild, wilderness, unreclaimed land, a plain, moor, moorland, heath, heathland.

صحف sùhuf, *s. pl. a.* (*of* صحيفه sàhīfé), Pages; the smaller prophetical writings.

صحن sàhn, *s. a.* A metal dish for food; the nave or central interior of an edifice; صحنلق sàhnlìk, *s. t.* A landing-place on a staircase.

صحيح sàhīh (sàhīh), *a. a.* True; correct, exact; without defect or ailment, in an effective state.

صحيفه sàhīfé, *s. a.* A page on a leaf; صحيفهٔ زمين sàhīfé'i-zèmīn, The surface of the earth.

صد sàd, *a. p.* A hundred; صدبرك sàd-bèrk (sàbbèrk), The hundred-leaved or cabbage rose.

صدا sàdā, *s. a.* A sound; a noise.

صدارت sàdārèt, *s. a.* The office of the Grand Vizier.

صداع sùdā", *s. a.* The headache.

صداقت sàdākàt, *s. a.* Fidelity.

صدد sàded, *s. a.* Intent, purpose, idea, design, wish.

صدر sàdr, *s. a.* The breast, bosom, chest; the first hemistich in a poem; the chief seat in an Eastern room, the seat of honour; the occupier of the chief seat; the office and title of two legal officers in Turkey, who administer the ecclesiastical or canon law, the one over all Turkey in Europe, the other over all Turkey in Asia, and known as *Cadileśker*, the corruption of Kāzìyyu-'l-"àsskar; their dignity is similar to that of our archbishops; (sèdir) the slightly-raised platform on which ottomans are arranged in Eastern rooms; صدراعظم sàdri-à"zam (sàdrāzàm), *s. p.* The Grand Vizier or Prime Minister; صدرى sàdrī (*fem.* صدريه sàdrìyyé), *a. a.* Pertaining to the breast or chest; a person troubled with a chest complaint.

صدف sàdef (sèdef), *s. a.* Mother-of-pearl; a mother-of-pearl shell; the herb rue.

صدق sìdk, *s. a.* Truth, truthfulness; [fidelity; sincerity.

صدقه sàdaka, *s. a.* Alms, charity.

صدمه sàdémé, *s. a.* A shock, violent collision.

صدور sùdūr, *s. a.* A coming or going

forth, emanating; —, *s. pl. a.* (*of* صدر sàdr), Breasts, bosoms, chests; the actual and past chief legal officers of Turkey immediately under the *Sheykhu-'l-isslam*; ا—, —et, *v.n.* To emanate.

صديق sìddīk, *s. a.* A true and sincere friend; the special appellative of Ebu-Bekir, the firm friend of Muhammed.

صراجه sàra*ja*, *s. t.* The scrofula or king's evil.

صراحت sàrāhàt, *s. a.* Explicitness of declaration; صراحةً sàrāha*tan*, *ad. a.* Explicitly, in the most explicit manner.

صراحی sùrāhī, *s. p.* A decanter.

صارمق sàrarma*k* (*aor.* صرار sàrarir), *v.n.* To turn yellow, become yellow; to become sere (leaves); to turn pale, become pale.

صراط sìrāt, *s. a.* A path, way; —مستقيم, sìrāti-mùsstakīm, The straight and narrow way to salvation; —كوپريسى, sàrāt-kyùprussu, The allegorical *bridge* over which souls are to pass to heaven.

صراف sàrrāf (sàra*f*), *s. a.* A money-changer; a banker; صرافيه sàrrāfìyyé, A banker's charges.

صرت sìrt, *s. t.* The back (of any animal or man); a ridge (of hills or mountains); بالق صرتی bàlìk-sìrti, *s. t.* A ridge, *and a. t.* Ridged like the back of a fish or roof of a house with a slope on each side.

صرتلان sìrtlàn, *s. t.* A hyena.

صرچ sìrcha, Rock-crystal; glass; any vitrified mineral; the glazed or vitrified cubes or parallelopipeds used in mosaic work.

صرح sàrh, *s. a.* A castle; a palace.

صرصر sàrsàr, *s. a.* The violent wind which is to sweep the earth at the end of days; a hurricane.

صرعه sàr"a, *s. a.* The epilepsy, epileptic [fits.

صرف sàrf, *s. a.* A turning (anything) out of the direction it was taking; the grammar, accidences, or etymology of a language; —, sìrf, *a. t.* Sheer, mere; —ونحو, sàrf-u-nàhv, (Etymology and syntax) Grammar in general; ا—, sàrf-et, To turn (anything) out of its road into another direction; to spend, expend; صرفی sàrfī (*fem.* صرفيه sàrfìyyé, *a. a.* Pertaining to etymology or grammar; صرفيون sàrfìyyūn, *s. pl. a.* Grammarians; etymologists.

صرة sùrré, *s. a.* A money-bag or purse; the treasure sent to Mecca and Medina each year by the Sultan and various functionaries for the support of various officers or pensioners attached to the sacred places; —, sìra, *s. t.* A series; a row; a turn; proper order; صرةايله sìrà-ìla, *ad. t.* By turns, one at a time; صرةسيله sìrassìla, In its proper order, time, or place; apropos; صرةسنه قومق sìrassìna-kòmak, *v.a.* To put (a thing) into proper order, to reform, to arrange or re-arrange; صرةوارى sìra-vāri (sìra-vàrdi), *a. p.* Successive,

consecutive, following; —, *ad. t.* Along; قيى صرة kìyi-sìra, Along shore, following the line of coast; اردم صرة àrdim-sìra (*changing the pronoun as occasion requires*), Along behind me (thee, him, &c.).

صريح sàrīh, *a. a.* Clearly expressed; clear, explicit.

صزلامق sìzlamak (*aor.* صزلار sìzlar), *v.n.* To ache (a wound, or sore).

صزمق sìzmak (*aor.* صزار sìzar), *v.n.* To transude, to exude, percolate.

صزندى sìzindi, *s. t.* Leakage, transudation, exudation.

صزى sìzi, *s. t.* An ache, a shooting pain.

صعب sà''b, *a. a.* Difficult.

صعوبت sù''ūbet, *s. a.* Difficulty.

صعود sù''ūd, *s. a.* A rising, mounting; going up; —, —et, *v.n.* To mount, go up.

صغار sàghār, *s. pl. a.* (*of* صغير sàghīr), Small, little; small people; little people.

صغامق sàghamak (*aor.* صيغار sìghār), (sìwamak, sìwar), *v.a.* To tuck up (skirts, sleeves, &c.).

صغائر sàghā'ir, *s. pl. a.* (*of* صغيرة sàghīré), Minor sins.

صغر sìghàr, *s. a.* Smallness, littleness, youngness; —سن, sìghàri-sìnn, *s. p.* Youngness of years, youth; —, *or* صيغر sìghir, *s. t.* An ox.

صغرا *or* صغرى sùghrà, *s. a. fem.* The smaller or smallest.

صغير sàghīr, *a. a.* Little, small; young.

صف sàff, *s. a.* A row, a rank.

صفا sàfā, *s. a.* Purity, pureness; clearness, brightness; freedom from sorrow, pleasure, enjoyment; صفاى خاطر sàfāyi-khātir, Peace of mind, freedom from any misgiving or scruple; اهل صفا èhli-sàfā, A person occupied only with pleasure; —سورمك, sàfā--sùrmek, *v.n.* To enjoy one's self in pleasure; —كلدك, sàfā-ghèlding! You have been welcome! (*said to a friend when he is going away after a visit*).

صفاف sàfāf, *s. a.* A going into the order of battle; a battle, fight, action.

صفت sìfàt (*pl.* صفات sìfāt), *s. a.* An attribute, a moral quality; an adjective; صفات ثبوتيه sìfāti-sùbūtiyyé, The affirmative or positive attributes (of God), as *power, seeing, hearing, knowing*, &c.; صفات سلبيه sìfāti-sèlbìyyé, The negative attributes, as, *fellowlessness, illimitability in time or space*, &c.; صفت رسميه sìfāti-rèssmìyyé, An official quality.

صفح sàfh, *s. a.* A pardoning, overlooking.

صفحه sàfha, *s. a.* A surface; a plain, an open place or space of ground.

صفدرانه sàff-dèrāné, *a. p.* Pertaining to a hero *who rends the ranks* of the foe.

صفر sàfar, *s. a.* Name of the second month of the Muhammedan year; —, sìfr, *s. a.* A cypher, nought, zero; —اليد, sìfru-'l-yèd, Penniless, in whose hands there is nought.

صفرا sʌfrā (sʌfra), *s. a.* The bile; سفراسی قبارمق sʌfrāssi-kʌbarmak, To rise *or* overflow (the bile of any person, *the pronoun changing accordingly*).

صفروی sʌfrévī, *a. a.* Pertaining to the bile; bilious.

صفره sʌfra, *s. t.* (*Italian*), Ballast of a [ship.

صفوت sʌfvet, *s. a.* Purity, clearness, clearness, pureness.

صفوف sùfūf, *s. pl. a.* (*of* صف sʌff), [Rows, ranks.

صفه sòffa, *s. a.* An open room or alcove in an antechamber, usually where the windows are placed, and generally fitted up with cushions for seats: it is used by the servants and minor visitors when waiting to be admitted to the rooms; *hence our word* sofa.

صفی sʌfī, *s. a.* A pure, righteous man; name of the founder of the modern Persian dynasty called صفوی Sʌfévī; صفی الله sʌfīyyu-'llāh, Adam, the pure man before God.

صفیر sʌfīr, *s. a.* A loud shrill sound, a [blast; a sapphire.

صقال sʌkʌl, *s. t.* The beard and whiskers; صقاللو sʌkʌlli, *a. t.* Bearded; اق صقاللو ʌk-sʌkʌlli, *s. t.* A grey-beard; an elder; a kind of rural magistrate; برینك صقالنه کولمك birining-sʌkʌlina-ghyùlmek, *v.n.* (To laugh at one's beard) To deceive anyone with trumped-up stories.

صقصغان sʌksaghān, *s. t.* A magpie.

صك sʌkk, *s. a.* A legal document issued from a court of justice.

صکره sòngra, *s. t.* The time after the end of any term, the future; by-and-bye; —, *ad. t.* Afterwards; later; صکره سی نصل اولدی sòngrassi-nʌssl-òldu? (How was its future?) How did things go with it after that? صکره یه قالمق sòngraya-kʌlmak, *v.n.* To be postponed; صکره یه براقمق sòngraya-brʌkmak, *v.a.* To postpone; صکره کی sòngraki, *pron. t.* The latter, the one of the after-time; صکره دن اولمق sòngradan-òlmak, *v.n.* To happen afterwards; to be of more recent occurrence; الك صکره èng-sòngra, At the very last, last of all.

صکوك sùkyūk, *s. pl. a.* (*of* صك sʌkk, *which see*), Legal documents.

صلابت sʌlābèt, *s. a.* Firmness.

صلات *or* صلاه *or* صلوه sʌlāt, *s. a.* (*pl.* صلوات sʌlawāt), The ritual performance of prayer.

صلاته sʌlʌta, *s. t.* (*Italian*), A salad, certain salad plants; طوپ صلاته tòp-sʌlʌta, The cabbage-lettuce; فرنك صلاته سی firènk-sʌlʌtassi, Endive.

صلاح sʌlāh, *s. a.* The best and most fitting state of anything; rectitude, virtue (in worldly or religious affairs); peace, harmony (between men); advantage, welfare, interest (worldly or spiritual).

صلاحیت sʌlāhìyyèt, *s. a.* Fitness, right, validity, authority (to act).

صلامورا sʌlamùra, *s. t.* (*Italian*), Brine, [pickle.

صلب sʌlb, *a. a.* A hanging; a crucifying; ا—, —et, *v.a.* To hang; to

crucify; —, sùlb, *s. a.* The loins; صلبى sulbī (*fem.* صلبيه sùlbiyyé), *a. a.* Pertaining to the loins; issued from the loins.

صلح sùlh, *s. a.* Peace, cessation of war; —او, sùlh (sùlf)-òl, *v.n.* To come to a compromise; —ا, sùlh-et, *v.n.* To make peace; صلحاً sùlhan, *ad. a.* In a pacific manner without recourse to hostilities; in time of peace.

صلحا sùlahā, *s. pl. a.* (*of* صالح sālih), Virtuous men.

صلعم. An abbreviation in writing of the ejaculation صلى الله عليه وسلم sàlla-'llāhu-"àlèyhi-vé-sèllem! May God look favourably upon him (Muhammed) and grant him peace! Like our &c., this abbreviation is to be read in full.

صلوات sàlawāt, *s. pl. a.* (*of* صلوت sàlāt), Prayers or ascriptions of praise.

صلوة sàlāt (*so written and so pronounced*), *s. a.* A ritual performance of prayer, or ascription of praise.

صله sìla, *s. a.* A meeting, junction; the antecedent of a relative pronoun (in Arabic or other language); —, *or* صله رحم sìla'i-ràhm, A visit to one's home and kindred, a soldier's furlough.

صلى sàlla! May (God) look with favour (upon Muhammed), in the ejaculation صلى الله عليه sàlla-'llāhu-"àlèyh.

صليب sàlīb, *s. a.* A crucifix.

صماخ sìmākh, *s. a.* An ear.

صمان sàman, *s. t.* Straw ground to a coarse consistency like chaff in the operation of rubbing out the corn; صمان التندن صويوروتمك sàman-àltìndan-sù-yùrutmek, *v.n.* (To cause water to flow under bruised straw) To do things in an underhand manner (*sub rosâ*); صمانلق sàmanlìk, *s. t.* A barn or store for triturated straw.

صمد sàmad, *a. a.* Sempiternal, eternal in the past and in the future (God).

صمدانى sàmadānī, *a. a.* Pertaining to the sempiternal God; صمدانيت sàmadānlyyèt, *s. a.* The divine quality of being sempiternal.

صمصام sàmsām, *s. a.* A sword, a sabre.

صمغ sàmgh (zàmk), *s. a.* Gum; gum-arabic; صمغ عربى (zàmki)-"arebī, Gum-arabic.

صمون sòmun, *s. t.* A loaf of bread; bread in loaves; the nut of a screw-bolt.

صميم sàmīm, *s. a.* The bottom or interior (of the heart); من صميم القلب "àn-sàmīmi-'l-kàlb, *ad. a.* From the very bottom of the heart; صميمى sàmīmī, *a. a.* Cordial, sincere.

صناديد sànādīd, *s. pl. a.* (*of* صنديد sìndīd), Chiefs, princes, leaders.

صنائع sànā'i", *s. pl. a.* (*of* صنعت sàn"àt), Arts, handicrafts.

صندال sàndal, *s. t.* A large boat, a ship's boat; —, *or* صندل sàndal, *s. t.* Sandal-wood; a kind of silk stuff.

صندالى sàndālī, *s. t.* A throne or chair of state (said of European thrones).

صندالية sàndālìyyé, *s. t.* A chair.

صندوق sàndūk (sàndìk), *s. a.* A chest,

صو sū, *s. t.* Water; a stream, brook, rivulet, river; water (of a diamond); temper (of steel); صو باشی sū-bàshi, *s. t.* A spring, fountain-head; a kind of village mayor; ارپه صویی àrpa--sùyu, Beer, ale, porter; — — بیاض bèyāz— —, Ale; — — سیاه sīyāh— —, Porter; گل‌صویی ghyùl-sùyu, Rose-water; کول‌صویی kyùl-sùyu, Lie, lixivium of wood-ashes; صو دوکمك sū-dùkmek, *v.n.* To ease nature; — — کچوك kùchuk— —, To make water; — — بیوك bìyuk— —, To go to stool; صو ویرمك sū--vèrmek, *v.n.* To temper (steel); صولو sūlu, *a. t.* Watery; juicy; صوسز sūssuz, *a. t.* Dry, thirsty; صوسزلق sūssuzluk, *s. t.* Thirst, drought; صولر sūlar, *s. pl. t.* Approximate time of day; ساعت‌برصولرنده sā"at-bìr-sūlarinda, About one o'clock.

صوا sīwa, *s. t.* Plaster; a coat of plaster or cement; صوامق sìwamak (*aor.* صوار sìwar), *v.a.* To plaster, coat over with plaster or cement.

صواب sàwāb (sèwāb), *s. a.* The fit, proper, or correct state of anything; a good or charitable action; the merit due to a good action, the reward promised for it hereafter; the correct word or orthography in a table of errata; خطا صواب khàtā-sàwāb, Errata; صوابدید sàwāb-dīd, *s. p.* That which is esteemed proper; a deeming proper, approval.

سپدصندوق sèped-sàndùk, *s. t.* A coffer of basket-work covered with leather; صندوقچه sàndūkcha, *s. p.* A small chest or case; صندوقه sàndūka, *s. t.* A kind of wooden or stone construction erected over graves (generally when under the cover of a mausoleum), and covered over with shawls, carpets, silks, &c.

صندید sàndīd, *s. a.* A chief, prince, leader.

صنع sùn", *s. a.* Handiwork, work, the thing made; —الهی, sùn"u-llāhī, The work of God.

صنعت sàn"àt (zànāt), *s. a.* An art, handicraft, craft; skill, cunning in any art; any stroke of art, craft, or skill; a rhetorical embellishment in literary composition; صنعتلو sàn"àtli, *a. t.* Skilful; —, *ad. t.* Skilfully, with skill; with tact; with deep cunning.

صنف sìnf, *s. a.* A class; (*pl.* اصناف èssnāf, Classes; trades corporations; sorts, kinds); (*as a Turkish sing.*) a tradesman; an artificer in the army or navy; اصنافلق èssnāflīk, *s. t.* Trade, tradesmanship.

صنم sànem, *s. a.* An idol.

صنو sìnv, *s. a.* A brother.

صنوبر sànevbèr, *s. p.* A cone, the fruit of any cone-bearing tree; the tree itself.

صنوف sùnūf, *s. pl. a.* (*of* صنف sìnf), Kinds, sorts.

صنیعه sànī"a, *s. a.* An act, deed, work.

صوارمق sùwarmak (*aor.* صوارر sùwarir), *v.a.* To take (cattle) to drink, to give water, to water (cattle).

صواش sàwash, *s. t.* Battle, strife.

صواشمق sàwashmak (*aor.* صواشر sàwashir), *v.n.* To strive, to struggle, fight, combat; to strive, endeavour, buckle to.

صوب sàvb, *s. a.* A side, coast, place, [direction.

صوبه sòba, *s. t.* A stove, close stove; a hothouse.

صوپه sòpa, *s. t.* A thick stick.

صوت sàvt, *s. a.* A sound; a voice.

صوچ sùch, *s. t.* A fault, a crime, a sin.

صور sūr, *s. a.* A trumpet; —, sùwàr, *s. pl. a.* (*of* صورت sūrèt, *which see*).

صورت sūrèt, *s. a.* A form, figure; a mode, manner; a face, visage, countenance; a formula; a copy (of a writing); a drawing of any animal form; a statue; a case, supposed case, supposition; an appearance, external show; صورتا sūrétā, *ad. a.* As a matter of external appearance; apparently; for form's sake; in appearance, externally; صورتپذیر sūrèt-pèzīr, *a. p.* Which has taken a definite form, been put into shape, been accomplished.

صورغنج sòrghuj, *s. t.* A tuft of feathers worn as an ornament on the head.

صورمق sòrmak (*aor.* صورار sòrar), *v.a.* To ask a question; to ask for, after, or about (any person or thing); —, *v.n.* To suck (as a pump, especially when the air penetrates and makes a sucking noise); —خاطر khātir—, *v.a.* To ask after one's health and welfare.

صورى sūrī (*fem.* صوريه sūrìyyè), *a. a.* Formal, apparent.

صوصامق sùssamak (*aor.* صوصار sùssar), *v.n.* To feel thirst, to be thirsty: صوصاتمق sùssatmak (*aor.* صوصادر sùssadir), *v.a.* To make thirsty, cause to feel thirsty.

صوصمق sùsamak (*aor.* صوصار sùssar), *v.n.* To hold one's tongue, hold one's peace, be silent, refrain from speaking, cease speaking, leave off speaking or talking; صوص sùss! Hold your tongue! [a tuber.

صوغان sòghan, *s. t.* An onion; a bulb;

صوغلجان sòghuljàn, *s. t.* A worm.

صوغوق sòghuk, *a. t.* Cold; —, *s. t.* The cold; a cold.

صوغومق sòghumak (*aor.* صوغور sòghur), *v.n.* To become cold or cool; to grow cold or cool; to lose one's first warmth of feeling, become lukewarm: صوغوتمق sòghutmak (*aor.* صوغودر sòghudur), *v.a.* To cause to grow cold, to cool.

صوف sūf (sòf), *s. a.* Wool; goats' wool; a kind of camlet or homespun linsey-woolsey; صوفى sōfī, *s. a.* Of wool; woollen; wearing woollen or linsey-woolsey; —, *s. a.* (*pl.* صوفيين sòfiyyūn), A kind of Muhammedan ascetic rationalist; —, (sòfu), *s. t.* Scrupulously devout and stiff-starched;

صوفیلك (sòfulùk), *s. t.* Exaggerated piety. [Bulgaria).

صوفیه Sòfiy*a*, *s. t.* Sophia (town of, in

صوق sūk, *s. a.* A street of shops; a market. [trees; a corridor.

صوقاق sòkak, *s. t.* A street; an alley of

صوقلغان sòkulghàn, *a. t.* One who intrudes or pushes himself into company where he is not wanted.

صوقمق sòkmak (*aor.* صوقار sòkar), *v.a.* To push in; to sting (a bee, &c.), to bite (a snake, &c.); صوقلمق sòkulmak (*aor.* صوقلور sòkulur), *v.p.* To be pushed in; to be stung or bitten; —, *v.n.* To push one's self forward, intrude one's self, press one's self (near a person or into a company, place, or business); صوقشمق sòkushmak (*aor.* صوقشور sòkushur), *v.n. recip.* To push forwards together; crowd together; صوقشدرمق sòkushdurmak (*aor.* صوقشدرر sòkushdurur), *v.a. caus.* To push in (a number of things) together, *or* (one thing) with several others.

صوك sòng, *s. t.* The end (of any time or succession).

صول sòl, *a. t.* Left; the left hand.

صولاق sòlàk, *s. t.* A left-handed man; name of certain officers of the Sultan's palace in the olden time; —, sòlak, *a. t.* Abounding in water, springs, rivers, marshes, &c.

صولامق sòlamak (*aor.* صولار sòlar), *v.a.* To water (a garden, plants, &c.).

صولت sàvlet, *s. a.* A determined attack, rush, assault.

صولجان sàvlejān, *s. a.* A hockey stick.

صولق *or* صولوق sòluk, *s. t.* The breath, a breath; —المق, sòluk-àlmak, *v.n.* To breathe. [To fade (colour).

صولمق sòlmak (*aor.* صولار sòlar), *v.n.*

صولومق sòlumak (*aor.* صولور sòlur), *v.n.* To breathe hard (as when out of breath), to pant. [from food as a rite.

صوم sàvm, *s. a.* A fasting, abstaining

صومتمق *or* صوموتمق sòmutmak (*aor.* صومودر sòmudur), *v.n.* To pout and be sulky.

صومردانمق sòmurdanmak (*aor.* صومردانور sòmurdanır), *v.n.* To talk sulkily.

صومعه sàvma"a, *s. a.* A church or monastery; any religious or conventual edifice.

صون sàvn, *s. a.* Active protection.

صوندرمه sùndurma, *s. t.* A shed, penthouse, lean-to.

صونمق sùnmak (*aor.* صونار sùnar), *v.a.* (*provincial*) To push forward (towards anyone as in the act of presenting).

صوی sòy, *s. t.* A race, stock, family; a kind, sort; a good race; a good sort; —, *a. t.* Of a good race; of a good sort.

صویش sòyush, *s. t.* Plain boiled meat.

صویغون sòyghun, *s. t.* Pillage, plunder, sack, rapine; wholesale theft or robbery; a stripping; —قاریلری, sòyghun-kàrilari, Hired women at wedding-feasts who assist the lady visitors to uncloak, &c.

صويمق sòymak (*aor.* صويار sòyar), *v.a.* To strip; to strip off clothes; to plunder, sack, rob; صوينمق sòyunmak (*aor.* صوينور sòyunur), *v.n.* To undress one's self.

صهبا sàhbā, *s. a.* Wine, the expressed juice of white grapes.

صهر sìhr, *s. a.* A son *or* brother-in-law, he who has taken to wife the daughter or sister of some one; صهريت sìhrìyyèt, *s. a.* The quality of being son or brother-in-law.

صهيل sàhīl, *s. a.* The neighing of a horse.

صياد sàyyād, *s. a.* A hunter or fisher of any kind.

صيادت sìyādèt, *s. a.* A chase, hunting, fowling, fishing of any kind; huntsmanship of any kind.

صيام sìyām, *s. a.* The act of fasting; a religious fast.

صيانت sìyānèt, *s. a.* Active protection; —ا—, —et, *v.a.* To protect, guard.

صيت sīt, *s. a.* A sound, a noise; a voice; rumour; reputation, fame.

صيحه sàyha, *s. a.* A loud cry.

صيد sàyd, *s. a.* A hunting, chasing, fowling, trapping, fishing, taking, catching in any manner; the chase, &c., of any kind; prey taken in any manner; ا—, —et, *v.a.* To take, catch as prey in any manner.

صيدا Sàyda, *s. t.* Sidon in Phœnicia.

صيرق sìrìk, *s. t.* A small pole, a perch, a long thick stick.

صيرم sìrìm, *s. t.* A strip, lace or thong of leather or hide.

صيرمق sìyirmak (*aor.* صيرر sìyirir), *v.a.* To strip (the skin off of anything), to pull off (any covering of anything) after the fashion used in skinning eels; صيرلمق sìyirilmak (*aor.* صيريلور sìyirilir), *v.p.* To be pulled or stripped off like an eel-skin; —, *v.n.* To slip away quietly, to get away by slipping off a coat, &c., which someone has hold of.

صيزلامق sìzlamak (*aor.* صيزلار sìzlar), *v.n.* [To ache.

صيزمق sìzmak (*aor.* صيزار sìzar), *v.n.* To transude, exude, percolate.

صيزى sìzi, *s. t.* An ache, a pain.

صيغ sìgh, *a. t.* Shallow (water).

صيغامق sìghamak (*aor.* صيغار sìghar), *v.a.* To tuck up (skirts, sleeves, &c.).

صيغه sìgha, *s. t.* The peculiar termination of a word in a grammatical view, its form as indicative of case, mood, tense, &c.; a conjugation.

صيغر sìghir, *s. t.* An ox; صو صيغرى sù-sìghiri, A buffalo.

صيغرتماج sìghirtmàj, *s. t.* A drover, herdsman.

صيغرجق sìghirjìk, *s. t.* A starling.

صيغمق sìghmak (*aor.* صيغار sìghar), *v.n.* To go in, to be in such quantity or of such a size as to admit of being contained in any given receptacle; صيغنمق sìghinmak (*aor.* صيغنور sìghinir), *v.n.* To go in for shelter, to take refuge; صيغشمق sìghishmak (*aor.* صيغشور sìghishir), *v.n.* To manage to get in (several people), to find room.

صيف sàyf, *s. a.* The summer; صيفى sàyfī, *a. a.* Pertaining to summer;

صيفيه sàyfìyyé, *s. a.* A country-house, inhabited during summer.

صيق sìk, *a. t.* Thick, close together, not far apart, of a close texture; —, *ad. t.* Often.

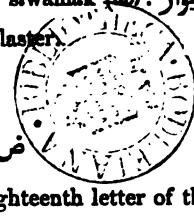
صيقل sàykàl, *s. a.* A polish, burnish; —ويرمك, sàykàl-vèrmek, *v.n.* To give a polish or burnish.

صيقمق sìkmak (*aor.* صيقار sìkar), *v.a.* To squeeze, press, subject to pressure; to express (juice); to subject to an unpleasant degree of importunity or trial of patience; to fire off (a pistol); صيقلمق sìkìlmak (*aor.* صيقلور sìkìlìr), *v.p.* To be squeezed; to be pressed; to be expressed (juice); to be fired off (a pistol); —, *v.n.* To be annoyed; to feel dull; ادمك جانى صيقلمق àdamìng-jànì-sìkìlmak, *v.n.* To be vexed, grieved, annoyed; to feel in low spirits, feel dull; صيقشمق sìkìshmak (*aor.* صيقشور sìkìshìr), *v.n.* To crowd, to be crowded, pressed, jammed in together; صيقشدرمق sìkìshdìrmak (*aor.* صيقشدرر sìkìshdìrìr), *v.a.* To crowd (many things), press together; to screw up tight, make (a thing) quite tight and close; to press (a person), importune, to subject to the strictest oral examination, to use threats.

صيقندى sìkìndì, *s. t.* Any unpleasantness which weighs on one; want, penury; a bodily want, want to ease nature; an unpleasant feeling, heaviness; trouble.

صيقى sìkì, *a. t.* Tight; —, *s. t.* A moral screw or necessity applied to make a person exert himself; صيقيى كورمك sìkìyì-ghyùrmek, *v.n.* To be placed under some kind of moral pressure or necessity.

صيوا *or* صيوه sìwa, *s. t.* Plaster, a coat of plaster; صيوامق sìwamak (*aor.* صيوار sìwar), *v.a.* To plaster.

ض

ض dād (dàt). Eighteenth letter of the Turkish language, having two different powers. It is sometimes sounded as an English *d*, at other times like a *z*; but in either case it has generally a more guttural and harder sound than the د or ز. In chronograms it has the numeral value of 800.

ضابط zābit, *s. a.* An officer; a magistrate; one's immediate chief in an official capacity; —بيوك bìyuk—, A commissioned officer; —كچوك kùchuk—, A warrant or non-commissioned officer.

ضاد dād, *s. a.* Name of the letter ض.

ضال dāll, *s. a.* One who is in error, out of the right path.

ضامن zāmin, *s. a.* A surety, bail, [guarantee (person).

ضايع zāyi", *a. a.* Going to waste, being uselessly spent, being lost; —او, —ول, *v.n.* To be lost; to go to waste; —ا, —et, *v.a.* To lose; to waste.

ضبط zàbt, *s. a.* A holding firmly; a holding together; a holding in, re-

straining, governing; a conquering; a seizing; a taking possession; ـا—, —et, *v.a.* To hold; to hold together; to hold in, restrain; to conquer; to seize; to take possession of, enter into possession of; to assume the functions of; to rule, govern, exercise authority over; to take down, pen down (notes of oral communications); ضبطی zàbtī (*fem.* ضبطیه zàbtìyyé), *a. a.* Pertaining to the police; ضبطیه zàbtìyyé, ضبطیه قواصی zàbtìyyé-kàwwàssi, *s. t.* A policeman; ضبطیه ناظری zàbtìyyé-nàziri, *s. t.* The Minister of Police.

ضجر dàjar, *and* ضجرت dàjrèt, *s. a.* Sorrow, chagrin.

ضحا dàhā, *s. a.* The morning when the [sun is high up.

ضحك dàhk, *s. a.* A laughing; a laugh.

ضحوه dàhvé, *s. a.* The morning when the sun is high up.

ضد zìdd, *s. a.* The contrary or opposite to anything; a thing very much disliked; a person who opposes anyone; برینك ضدینه یاپمق bìrining-zìddina-yàpmak, *v.a.* To do (anything) to vex someone; برینك ضدینه كتمك bìrining-zìddina-ghìtmek, *v.a.* To annoy, be distasteful to someone.

ضرر zàrr, *s. a.* Harm, damage, detriment; hurtfulness; noxiousness; ضراً و ضراً sèrrən-vè-zàrrən, *ad. a.* In weal and in woe, for better for worse.

ضراعت dàrā"àt, *s. a.* Humility.

ضرب dàrb, *s. a.* A striking in any manner; a stroke, blow; —, zàrb (*the same word differently pronounced*), *s. a.* The force or violence of a blow; multiplication (in arithmetic); —dùribə (on coins), It was struck; ـا—, dàrb-et, *v.a.* To strike; to set up (tents, &c.); ـا—, zàrb-et, *v.a.* To multiply arithmetically; ضرب سکه dàrbi-sìkké, *s. p.* The coining of money; ضرب مثل zàrbi-mèsel, *s. p.* A proverb, a common expression; ضرباً dàrbən, *ad. a.* By force of arms; ضربخانه zàrb-khānė, *s. p.* A royal mint; ضربخانه ناظری zàrb-khānė-nàziri, *s. t.* The master of the mint (a cabinet minister).

ضربه dàrbə, *s. a.* A single stroke, a blow.

ضرر zàrar, *s. a.* Harm, damage, detriment, injury; loss (in business); hurtfulness, noxiousness; ضرر یوق zàrar-yòk! *int. t.* No matter! Never mind! ضرری یوق zàrari-yòk, There is no harm in that; ـا—, —et, *v.a.* To hurt, injure, harm; to lose (in business); ضررلو zàrarli, *a. t.* Who has suffered loss; ضررسز zàrarsìz, *a. t.* Harmless, not hurtful; harmless, free from harm or loss; not bad, pretty good considering.

ضرطه zàrtə, *s. a.* A fart.

ضروب zùrūb, *s. pl. a.* (*of* ضرب zàrb, *seldom used in this sense*) Kinds, sorts; ـامثال, zùrūbu-èmsāl (*pl. of* ضرب مثل zārbi-mèsel), Proverbs.

ضرورت zàrūrèt, *s. a.* Necessity, pressing need; indigence, want, poverty;

بالضرورة bi-'z-zàrūrĕ (*and* بالضرور bi--'z-zàrūr), *ad. a.* Necessarily, forcedly, obligedly; ضروری zàrūrī, *a. a.* Indispensable, pressingly needful; obligatory, forced.

ضعف zà''f, *s. a.* Weakness, feebleness, debility; —, zì''f (*pl.* اضعاف èz''āf), *s. a.* The double *or* any multiple (of a quantity).

ضعفا zù''afā, *s. pl. a.* (*of* ضعیف zà''īf), The weak, the infirm; the poor. (This is the original of the now celebrated French word *souave*, the term being applied by the Arabs to those who from weakness, sickness, poverty, or loss of arms or horses, cannot be considered effective warriors).

ضعیف zà''īf, *a. a.* Weak, infirm, not strong, not powerful; thin, not fat; poor; ضعیفلق zà''iflik, *s. t.* Weakness, debility; ضعیفلنمق zà''iflanmak, *v.n.* To grow weak; to grow thin, to lose flesh; ضعیفلتمق zà''iflatmak, *v.a.* To make weak, to weaken; to cause to lose flesh.

ضلال dàlāl, *and* ضلالت dàlālèt, *s. a.* Error, deviation from the right path.

ضلع dìl'' (*pl.* اضلاع èdlī''), A side (of a triangle); —معلوم, dìl''i-mà''lūm, A known or given side; a base-line (in surveying).

ضم zàmm, *s. a.* An adding; the pronouncing a letter with one of the vowels o, u, ü, *or* ŭ, after it; ـُـ, ـُـet, *v.a.* To add (something more).

ضمان zàmān, *s. a.* Suretiship, bail, guaranteeship.

ضمائر zàmā'ir, *s. pl. a.* (*of* ضمیر zàmīr), Hearts, minds; thoughts.

ضمائم zàmā'im, *s. pl. a.* (*of* ضمیمه zàmīmĕ), Addenda, appendices, additions, supplements; things of any kind added.

ضمن zìmn, *s. a.* The interior (of any containing exterior); the design (contained in any act); the implied sense (contained in any expression); ضمنند zìmninda (*an apparent Turkish adverb or conjunction*), In order to, with a view to, with a design to; ضمناً zìmnan, *ad. a.* In an implied manner; ضمنی zìmnī, *a. a.* Implied, contained.

ضمیر zàmīr, *s. a.* The heart or mind; a pronoun; ما فی الضمیر mā-fī-'z-zàmīr, That which is (or was) on the mind, one's thoughts.

ضمیمه zàmīmĕ, *s. a.* Anything added (to another thing); an appendix, supplement.

ضیا zìyā, *s. a.* Light; ضیادار zìyādār, *a. p.* Luminous; lighted, illuminated; —ویرمك, zìyā-vìrmek, *v.n.* To give light.

ضیاع zìyā'', *s. pl. a.* (*of* ضیعه zī''a, *not used*), Estates, farms, lands, and villages; —, zàyā'', *s. a.* Destruction, ruin.

ضیافت zìyāfèt, *s. a.* A banquet, a feast, [a set dinner or supper.

ضیف zàyf, *s. a.* A guest.

ضیق zīk, *a. a.* Narrow, straitened,

close; النفس—, zīku-'n-nèfess, *s. a.* An asthmatic person; نفس—, zīk--nèfess (tïk-nèfess), The asthma.

ضيوف zùyūf, *s. pl. a.* (*of* ضيف zàyf), Guests.

ط

ط tā''i-hòttī (tï). Nineteenth letter of the Turkish alphabet, having two different values. It is generally sounded as an English *t*, but sometimes, at the beginning of words of Turkish origin, as a *d*, and is always more harsh and guttural than the corresponding letters ت and د. In chronograms and astronomical tables it has the numeral value of 9.

طا tā, *s. a.* Name of the letter ط.

طاب tāba! *int. a.* May (his tomb) be pleasant (to him), in طاب ثراه tāba--sùrāhu, *and* طاب سره tāba-sìrruhu.

طابور tàbur, *s. t.* A battalion; a column (of march or attack); a certain large number (people).

طابيه tàbiya, *s. t.* A battery; a bastion; an earthwork, fleche, redoubt, redan, or fort.

طاپمق tàpmak, *and* طاپنمق tàpinmak, [*v.n.* To worship, adore.

طاپو tàpi *or* tàpu, *s. t.* A kind of title-deed for lands held on the old feudal system, by tenants of low degree: it is also called طاپو تذكرسى tàpu-tèzkérissi.

طاپه tàpa, *s. t.* A cork *or* stopper to a [bottle.

طات tàt, *s. t.* Taste, savour; طاتلو tàtli, *a. t.* Sweet; savoury; pleasant, agreeable; —, *s. t.* Any sweet dish or sweetmeat; طاتسز tàtsiz, *a. t.* Unsavoury, tasteless; unpleasant, disagreeable; طاتلولق tàtlilik, *s. t.* Sweetness; pleasantness; طاتسزلق tàtsizlik, *s. t.* Unpleasantness.

طاتمق tàtmak (*aor.* طادار tàdar), *v.a.* To taste, try the taste of; perceive the taste of.

طارتمق tàrtmak (*aor.* طارتار tàrtar), *v.a.* To weigh; to try the weight; to try the strength, or to sound the ideas of a person).

طارتى tàrti, *s. t.* A weight for weighing; the weighing weight of anything.

طارم tārim, *s. p.* A dome; the sky *or* a sphere.

طارة tàra *or* dàra, *s. t.* (*Italian*). The tare (of goods sold by weight).

طارى tāri, *a. a.* Which comes (upon one), happens disagreeably; —مك —òl, *v.n.* To come upon, overtake, happen disagreeably.

طاس tàss, *s. p.* A bowl of metal, glass, or earthenware; —, *a. t.* Bald (head); —ياپشدرمق tàss-yàpishdirmak, *v.a.* (To apply a bowl) To torture by application of heated bowls of metal to the bare head.

طاش tàsh, *s. t.* A stone, a rock; stone; a millstone; a draughtsman, piece at draughts; ديكيلو طاش dikili-tàsh, An obelisk (while standing); تشجى

tʌshjı, *s. t.* A stone-cutter, worker in stone; طاشلمق tʌshlamak, *v.a.* To stone with stones. [(in a male animal).

طاشاق tʌshak, *s. t.* A testicle, a stone

طاشمق tʌshmak (*aor.* طاشار tʌshar), *v.n.* To overflow; طاشرمق tʌshırmak, (*aor.* طاشرر tʌshırır), *v.a. caus.* To cause to overflow; to allow one's words or acts to go beyond the bounds of due respect.

طاشيمق tʌshımak (*aor.* طاشر tʌshır), *v.a.* To carry; to carry about; طاشنمق tʌshınmak, *v.n.* To move, to carry one's effects and furniture to another house.

طاصلق tʌsslak, *a. t.* In an unfinished state, rough, unworked; —, *s. t.* A sketch, an outline; anything just roughly brought into shape.

طاصمه tʌssma, *s. t.* A strap or lachet by which anything is held or fastened.

طاعت tā"at, *s. a.* Active devotion or piety, active conformity with God's ordinances.

طاعون tā"ūn, *s. a.* The plague, the contagious pest.

طاغ dāgh, *s. t.* A mountain, mount, hill; طاغلو dʌghlı, *s. t.* A mountaineer.

طاغتمق dʌghıtmak (*aor.* طاغدر dʌghıdır), *v.a.* To scatter; to distribute.

طاغلمق dʌghılmak (*aor.* طاغلور dʌghılır), *v.n.* To disperse, be dispersed; —, *v.p.* To be distributed.

طاغی tāghı, *s. a.* A rebel; a sinner; —, dāghī, *s. t.* A mountaineer.

طاق tāk, *s. p.* Any vaulted or domed construction; a vault; an arch; a dome; an arched window; a sphere; the sky; a single one, an odd one; a single fold; —, *a. p.* Curved, vaulted, bent; odd; single.

طاقت tʌkʌt (tākʌt), *s. a.* Strength, power to do or bear; —كتورمك, tākʌt-ghètirmek, *v.n.* To be able, to find strength sufficient. [ing or rattling.

طاقردی tʌkırdı, *s. t.* A noise of knock-

طاقلق tʌklak, *s. t.* A tumble heels over head; —قيلمق, tʌklak-kılmak, *v.n.* To tumble, to throw one's self heels over head.

طاقلدامق tʌkıldʌmak (*aor.* طاقلدار tʌkıldar), *v.n.* To make a rattling noise.

طاقم tʌkım, *s. t.* A set (of anything, of people, of tools, &c.); a mouthpiece (of a pipe); a squad, subdivision, or detachment (of soldiers); a crew (of a boat); tools, implements, necessaries, furniture; utensils.

طاقمق tʌkmak (*aor.* طاقار tʌkar), *v.a.* To fix (anything on to something else), to append; —قليج kılıj-tʌkmak, To put on a sword; —اد ʌd-tʌkmak, To give a name; طاقلمق tʌkılmak, *v.p.* To be fixed on or attached to anything; —, *v.n.* To attach one's self to anything, lay hold of, meddle with, make game of, chaff, skylark with; طاقنمق tʌkınmak, *v.a.* To attach (something) to one's self; —اغرينى ʌghrını-tʌkınmak, *v.n.* To assume an air of gravity.

طاقیه tàkyé, *s. t.* A small linen cap.

طاڭ dàng, *s. t.* The dawn; —یری, dàng-yèri, The place where the light of morning first appears; —اتمق, dàng-àtmak, *v.n.* To begin to show signs of light (the dawn), to brighten.

طال tàlé! May (his elevation, &c.) long endure! (*used in firmans after the names of honourable personages*).

طالب tālib, *s. a.* A wisher, seeker for, inquirer after; a student; —او, tālib-ol, *v.n.* To desire, ask for.

طالح tālih, *s. a.* A sinner.

طالع tālí", *s. a.* The ascendant (in astrology); fate, fortune, luck.

طالغه dàlgha, *s. t.* A wave; a ripple; طالغه‌لنمق dàlghalanmak, *v.n.* To rise in waves; to be wavy.

طالیان dàlyan, *s. t.* A fishing station erected on poles in the water.

طانه dàna, *s. t.* A calf.

طانیمق tànimak (*aor.* طانور tànir), *v.a.* To know again, to recognise; طانشمق tànishmak, *v.n.* To know or recognise one another; طانشق tànishik, *s. t.* An acquaintance.

طاوس tāwus, *s. a.* A peacock.

طاوشان tàwshan, *s. t.* A hare; a Greek from certain of the isles; a cabinet-maker; اطه‌طاوشانی àda-tàwshani (A hare of the isles), a rabbit.

طاوق tàwuk, *s. t.* A fowl, a hen; —ماوق, tàwuk-màwuk, Poultry of various kinds; طاوق کومسی tàwuk-kyùmèssi, *s. t.* A fowl-house; طاوقجی tāwukju, A poulterer; a dealer in live fowls; —کوتی, tàwuk-ghyàtu, *s. t.* A wart.

طاوه tàwa, *s. t.* A frying-pan; any fried food; the pan of a gun-lock.

طاهر tāhir, *a. a.* Clean, lawfully clean.

طای tày, *s. t.* A colt; half a horse-load; (a bale, &c.) equal in weight to another.

طائر tā'ir, *s. a.* A bird, a fowl, any flying animal; the soul.

طائف tā'if, *s. a.* A patrol, anything that goes round; name of a town in Arabia; a spectre, vision.

طائفه tā'ifé, *s. a.* A set of men, body of men; a people, nation, tribe; a ship's crew.

طائل tā'il, *in* لاطائل, lā-tā'il, *ad. a.* Without any beneficial result.

طب tibb, *s. a.* The science of medicine; طبی tibbī (*fem.* طبیه tibbìyyé), *a. a.* Medical, pertaining to the science of medicine.

طبابت tibābèt, *s. a.* The practice of medicine, the medical profession.

طباع tibā", *s. pl. a.* (*of* طبع tàb"), Natures; dispositions; minds.

طباق tàbak, *s. t.* A plate; a dish; a saucer; طباقجی tàbakji, *s. t.* A dealer in china and earthenware.

طبان tàban, *s. t.* The sole of the foot; firmness, courage, intrepidity; —تیموری, tàban-(dèymiri), One of the kinds of Damascus steel; —دال dàl-tàbàn, *s. t.* A quick or continual runner; —قالدرمق tàban-kàldirmak, *v.n.* To ply the foot, to take to one's heels, run.

طبانجه tàbànja, *s. t.* A pistol.

طبائع tàbā'i", *s. pl. a.* (*of* طبیعت tàbī"àt), Natures; dispositions; characters; natural qualities.

طبخ tàbkh, *s. a.* A cooking; ا—, —et, *v.a.* To cook.

طبع tàb", The printing or impressing an impression of any kind; the nature, natural quality impressed by nature; natural health or state of body; taste, liking; disposition, character; ا—, —et, *v.a.* To print; to imprint.

طبق tàbk, *s. a.* Conformity, exact similarity of form.

طبقه tàbaka, *s. a.* A stratum; a sheet (of paper); a rank or degree (in a series); a floor (in a house).

طبل tàbl (dàwul), *s. a.* A drum.

طبله tàbla, *s. a.* Any flat tray with a high rim; those which are large are of wood, and the small ones of brass or silver; طبله‌کار tàbla-kyar, *s. t.* A baker's retailer who carries bread about on a tray.

طبیب tàbīb, *s. a.* A doctor of medicine [a physician.

طبیعت tàbī"àt, *s. a.* Nature; natural quality, disposition, or character; taste, delicacy of taste in matters of elegance.

طبیعی tàbī"ì, (*fem.* طبیعیه tàbī"ìyyé), *a. a.* Natural, not artificial.

طپراق tòprak, *s. t.* Earth, soil; territory; عثمانلو طپراغی "òssmānli-tòpraghi, *s. t.* Turkey, the Ottoman territory; طپراق ایشی tòprak-ìshi, Any work made of clay, or of earth.

طپو tàpu, *s. t.* See طاپو.

طحن tàhn, *s. a.* A grinding in a mill; ا—, —et, *v.a.* To grind in a mill.

طحین tàhīn, *s. a.* Ground sesame, being an oily paste used for food by Eastern Christians in Lent, and of which *helwa* is also made.

طرار tàrrār, *s. a.* A cutpurse, pickpocket, scamp, vagabond, rogue, rascal.

طراز tìrāz, *a. p.* (*in composition*), Who embroiders; who weaves the web of refined diction; an embroidered hem or border.

طراق tàrak, *s. t.* A comb; a card; a rake; a harrow; a limpet or cockle.

طرامق tàramak (*aor.* طرار tàrar), *v.a.* To comb; to card; to rake; to harrow.

طراوت tàrāvèt, *s. a.* Freshness (of fruit, flowers, &c.).

طرب tàreb, *s. a.* Joy, joyousness, joyfulness, mirth, glee.

طربزون tàràbizūn (tràbzàn), *s. t.* Trebizond in Pontus; (*or* طربزان) a portcullis; the arm of a sofa, or rather the railing or slab which terminates a Turkish sofa when it does not reach to a wall; طربزان باباسی tràbzàn-bàbassi, The post which supports this railing in front of the sofa, the other end of the rail being fixed in the wall at the back of the sofa.

طرابلوس Tàrābalūs, *s. t.* Tripoli; طرابلوس غرب Tàrābalùs-i-gharb, Tripoli in Africa; طرابلوس شام Tàrābalūs-i-Shām, Tripoli in Syria.

طرپان tìrpan, *s. t.* A scythe.

طرتل tùrtil, *s. t.* A caterpillar, especially the smaller kinds which destroy leaves and flowers; the velvet fringe called *chenille*; the bullions of gold-lace or epaulettes.

طرح tàrh, *s. a.* A casting, throwing, laying, or placing on the ground; a laying (foundations); a casting away; a subtracting; subtraction in arithmetic; ـــ, —et, *v.a.* To cast, throw, lay, or place on the ground; to lay (foundations); to cast away; to subtract.

طرخون tàrkhūn, *s. t.* Tarragon (herb).

طرد tàrd, *s. a.* To drive away, send away, reject, repel.

طرز tàrz, *s. a.* A way, manner, fashion.

طرف tàraf, *s. a.* A side; a tract, district; a direction; a party; طرف طوتمق tàraf-tùtmak, *v.n.* To espouse a cause, side with a party or person; طرفدار tàraf-dār, *s. p.* A partisan; طرفين tàrafèyn, *s. a. dual*, The two sides or parties (in a question, suit, quarrel, &c.).

طرفاندا tùrfanda, *s. t.* Fresh fruit or vegetables being the first fruits of a season.

طرفة tàrfa, *s. a.* A twinkling (of an eye); —, tùrfé, *s. a.* Anything fresh, new, rare; طرفةالعين tàrfétu-'l-"àyn, The twinkling of an eye.

طرق tùruk, *s. pl. a.* (*of* طريق tàrīk), Roads, paths, ways.

طرلا tàrla, *s. t.* Plough-land, arable land; one field of arable land.

طرماشمق tìrmashmak (*aor.* طرماشر tìrmashìr), *v.n.* To climb up (trees, &c. by using the claws (as cats, &c.); to scratch one another, claw each other.

طرمالمق tìrmalamak (*aor.* طرمالر tìrmalar), *v.a.* To scratch with the claws.

طرمنتی tìrmenti, *s. t.* Turpentine.

طرناق *or* طرنق tìrnak, *s. t.* A nail, claw, talon, hoof; طرناقلو tìrnakli, *a.* Having a nail or nails, claws, hoofs; چتال‌طرناقلو chàtal-tìrnakli, *a.* Having a cloven hoof, cloven-hoofed.

طرّه tùrré, *s. p.* A lock of hair, a curl, a ringlet; a leather strap or a handkerchief twisted into a rope by children in certain games, a cob.

طرياق tiryāk, *s. a.* Theriaca, an opiate [electuary.

طريان tàrayān, *s. a.* A happening, affecting (disagreeably).

طريد tàrīd, *s. a.* Any thing or person rejected, refused, cast away.

طريف tàrīf, *a. a.* Any object newly acquired possession of.

طريق tàrīk, *s. a.* A road, way, path; a mode, manner; a fashion; a quality; ـــعام, tàrīki-"āmm, A public road; ـــخاص, tàrīki-khāss, A private road; ـــحق, tàrīki-hàkk, The way *of truth*.

طريقت tàrīkàt, *s. a.* A hierarchy; an order (of dervishes or monks).

طست tàsst, *s. a. and* طشت tàsht, *s. p.* A basin; a tray.

طشر tàshra, *and* طشرى dìshāri, *s. t.* The exterior, outer part (of anything); any provincial place away from the capital; —, *ad. t.* Beyond, out.

طعام tà"ām, *s. a.* Food; a meal; taste, savour; |—, —et, *v.n.* To breakfast or dine.

طعم tà"m, *s. a.* Taste, savour; food.

طعمة tù"mé, *s. a.* Food; prey; طعمة شمشير tù"mé'i-shìmshīr, Prey to the sword.

طعن tà"n, *s. a.* A wounding, stabbing; a reproving, blaming, reproaching, speaking ill of; |—, —et, *v.n.* To wound with any kind of stab; to reprove, reproach, blame, speak ill of.

طعنة tà"né, *s. a.* A wound, a stab.

طغات tùghāt, *s. pl. a.* (*of* طاغى tāghī), Rebels; sinners.

طغرا tùghra, *s. t.* The cypher of the Sultan in an ornamental shape, used for inscribing over firmans, on coins, and on public buildings; it contains the name of the Sultan, and of his father, with the title Khān, and the epithet "*always successful.*"

طغرجق dògharjìk, *s. t.* A wallet.

طغوا (*or* طغوى) tàghwà, طغوان tùghwān, طغى tàghy, *s. a.* Sin, wickedness; rebellion.

طغيان tùghìyyān, *s. a.* Being rebellious; exceeding bonds, overflowing. [lence.

طغرة tàfra, *s. t.* A proud careless insolطفل tìfl, *s. a.* A child, an infant; طفليت tìfliyyèt, *s. a.* Childhood, infancy.

طفلان tàflàn, *s. t.* (*Greek* δαφνη), The true laurel, different from *the bay*.

طفولت tùfūlèt, *and* طفوليث tùfūliyyèt, *s. a.* Childhood, infancy.

طفيل tùfèyl, *s. a.* A parasite, feast-hunter, lick-spittle, trencher-fly.

طقسان dòksan, *a. t.* Ninety; طقسانجى dòksanìnji, *a. t.* The ninetieth.

طقوز dòkuz, *a. t.* Nine; اون طقوز òn--dòkuz, Nineteen; طقوزنجى dòkuzunju, *a. t.* Ninth.

طلا tìlā, *s. p.* Gold; a gold coin, piece of gold, gold piece; طلادوز tìlādūz, *s. p.* An embroiderer in gold thread.

طلاش tàlash, *s. t.* Wood shavings.

طلاق tàlāk, *s. a.* A divorce. [liness.

طلاوت tàlāvèt, *s. a.* Beauty, grace, love-

طلائع tàlā'i", *s. pl. a.* (*of* طليعة tàlī"a), Scouts, the first indications of an approaching army.

طلب tàleb, *s. a.* A demanding, asking for, perquisition, seeking; |—, —et, *v.a.* To demand, ask for, require, seek.

طلبا tùlébā, *and* طلبة tàlébé, *s. pl. a.* (*of* طالب tālib), Demanders, askers for, requirers, seekers; students, seekers after learning.

طلسم tìlsim, *s. a.* A talisman.

طلعت tàl"àt, *s. a.* An appearing, coming in sight; an aspect.

طلوع tùlū", *s. a.* A rising above the horizon; |—, —et, *v.n.* To rise.

طلوم tùlum, *s. t.* A whole sheep's or goat's skin, used as a vessel for holding wine, oil, butter, &c.; a bagpipe;

the bag of a bagpipe; the quantity of fur in commerce ready prepared in form for a long cloak.

طلومبه tòlumbe, *s. t.* A pump; a fire-engine; a glyster-pipe; a waterspout.

طلیعه tàlī"à, *s. a.* A scout of an army, the most advanced patrols which are first seen by the enemy.

طمر dàmar, *s. t.* A vein, artery, nerve; the grain of wood; a vein in stone or in mines; شاه‌طمر shāh-dàmar, *s. t.* An artery; قان‌طمری kān-dàmarī, A blood-vessel, vein or artery; اق‌طمر àk-dàmar, A nerve.

طمروق tòmrùk, *s. t.* A bud, leaf-bud; a stocks or pillory or billet of wood to which criminals are fastened; a police prison; طمروقلنمق tòmrùklanmak, *v.n.* To form buds (a tree); طمروغه اورمق tòmrùgha-wùrmak, *v.a.* To put into prison, *or* into the stocks.

طمطراق tòmtùràk, *s. t.* Pomp, magnificence, grandeur, show.

طمع tàma", *s. a.* A coveting; covetousness; ا—, —et, *v.n.* To be covetous; طمعکار tàma"kyār, *s. p.* An avaricious person, a miser.

طملامق dàmlamak (*aor.* طملار dàmlar), *v.n.* To drop, fall drop by drop; طملاتمق dàmlatmak (*aor.* طملاتر dàmlàdır), *v.a.* To drop, to pour out by drops, to cause to fall by drops.

طمله dàmla, *s. t.* A drop (of fluid); the apoplexy. [A sort of guitar.

طنبور tànbūr, *s. a.* طنبوره tànbùra, *s. t.*

طنطنه tàntana, *s. a.* Pomp, magnificence, the being attended with many servants and every incident of state and grandeur.

طنمق tùnmak, *used only in the negative* طنمامق tùnmamak (*aor.* طنمز tùnmaz), *v.n.* Not to make any observation by speech or by notice, apparently; to keep quite quiet, apparently.

طنین tùnīn, *s. a.* A ringing, sounding, echoing noise. [animals, cattle.

طوار dàvar, *s. t.* (*provincial*), Sheep;

طواشی tàwāshī, *s. pl. a.* (*sing. not used*) Eunuchs; (*as a Turkish singular*) a eunuch.

طواف tàwàf, *s. a.* A circumambulation; a processional circumambulation; ا—, —et, *v.n.* To circumambulate; —, tàwwàf, *s. a.* One who performs a circumambulation, a circumambulator.

طوان tàwan, *s. t.* A ceiling; —آرایی tàwan-àrasi, *s. t.* A cockloft, the space among the rafters of a roof.

طوائف tàwā'if, *s. pl. a.* (*of* طائفه tā'ifa), Peoples, nations, tribes, sets of people.

طوپ *or* طوب tòp, *s. t.* A cannon, gun; a lump; a ball; a piece (of stuff); the whole (of anything), all; a wholesale quantity; طوپدن tòpdan, All together; in the lump; wholesale; —, *ad. t.* in طوپ‌طولو tòp-dòlu, Quite full; طوپجی tòpju, *s. t.* An artilleryman; a gunner; طوپخانه tòp-khāné, *s. t.* An arsenal of artillery.

طوپارلمق tòparlamak (*aor.* طوپارلار tòpar-

lar), *v.a.* To roll or collect together and take away.

طوپال tòpal, *s. t.* A lame man; —, *a.t.* Lame; طوپاللمق tòpallamak, *v.n.* To walk lamely, to limp in walking.

طوپالق tòpalàk, *a. t.* Roundish, short and plump.

طوپلامق tòplamak (*aor.* طوپلار tòplar), *v.a.* To collect, to gather; طوپلانمق tòplanmak (*aor.* طوپلانور tòplanır), *v.n.* and *p.* To collect, to gather (of itself); to be collected, to be gathered; طوپلاتمق tòplatmak (*aor.* طوپلادر tòpladır), *v.a.* To cause or allow (one) to gather, to cause or allow (things) to be collected or gathered.

طوپوز tòpuz, *s. t.* A mace of arms, a club.

طوپوق tòpuk, *s. t.* The ankle bone; the back of the heel.

طوپلو tòplu, *s. t.* A pin.

طوتام tùtam, *s. t.* A handful, as much as can be grasped at once. [a captive.

طوتساق tùtsak, *s. t.* A prisoner of war,

طوتقال tùtkàl, *s. t.* Glue; بالق‌طوتقالی bàlık-tùtkalı (Fish glue), Isinglass.

طوتمق tùtmak (*aor.* طوتار tùtar), *v.a.* To hold, keep hold of; to catch, lay hold of; to take prisoner, make prisoner; to arrest, stop, intercept; to hold, suppose; to keep, observe; —, *v.n.* To have the power of holding; to have the power of performing its natural functions (any limb); —اوروج ùruj—, *v.n.* To keep a fast canonically; —معذور mà"zūr—, *v.a.* To hold excused, to excuse on account of some valid obstacle; —سوز sàz—, To take or follow advice; —یاس yàss—, —ماتم mātem—, *v.n.* To be in mourning; —یوز yùz—, *v.n.* To begin to show signs (of decay, &c.); —خاطردە khātirda—, *v.a.* To remember, not to forget, to hold in one's memory; هیچ‌بریری‌طوتمز hìch-bìr-yèri-tùtmàz, He is quite decrepit, all his limbs, his whole body is disabled; طوتلمق tùtulmak (*aor.* طوتلور tùtulur), *v.p.* To be held; to be seized; to be kept; to be rendered powerless in function by disease (any limb or organ); to be eclipsed (the sun or moon); to be observed or kept (a fast or ordinance of any kind); طوتنمق tùtunmak (*aor.* طوتینور tùtunur), *v.a.* To hold to one's self, apply to one's self or to any part of one's own body; طوتشمق tùtushmak (*aor.* طوتشور tùtushur), *v.n.* To hold to each other; to seize hold of each other; to quarrel together; to take fire, catch fire; to fly into a passion; طوتشدرمق tùtushturmak (*aor.* طوتشدرر tùtushturur), *v.a.* To cause (others) to quarrel, to set by the ears; to set fire to.

طور tàwr, *s. a.* A manner of acting, speaking, treating, or conducting one's self; a haughty or supercilious manner, superciliousness; —, tòr, *ad. t. in* طورطوپ tòr-tòp, Quite round, quite like a ball.

طورانمق dàwranmak (*aor.* طورانور dàwrànir), *v.n.* To start into a posture of defence or vigilance; to regain one's health, footing, or position.

طورپ tùrp, *s. t.* A radish.

طورطی tòrtu, *s. t.* Sediment, lie, lees, [grounds.

طورغون dùrghun, *a. t.* Motionless, stagnant.

طورلاق tòrlàk, *s. t.* A foolish, careless [fellow.

طورلمق dùrulmak (*aor.* طوریلور dùrulur), *v.n.* To stand so as to become clear by deposing its sediment; —, *v.p.* To be such that things can stand in, on, &c.

طورلهصویی Tūrla-sūyu, *s. t.* The river Dniester.

طورمق dùrmak (*aor.* طورر dùrur), *v.n.* To stay, remain; to stop, halt; to hesitate; to stand, stand up; to keep still, quiet, motionless; to cease from any action; to be in any posture; to remain steadfast (in any idea, to any promise); to continue in existence.

طورنه tùrna, *s. t.* A crane (bird).

طورو *or* طورق dòru, *a. t.* Bay (horse).

طوړ (*for* ړطو tùrré), tùra, *s. t.* Anything twisted or bound up into a rope shape; a cob (used in play by children).

طوز tùz, *s. t.* Salt; طوزلو tùzlu, *a. t.* Salt, saltish; طوزسز tùzsuz, *a. t.* Insipid; طوزلامق tùzlamak (*aor.* طوزلار tùzlar), *v.a.* To salt.

طوزاق tùzàk, *s. t.* A trap, a snare; —قورمق, —kùrmak, To set a trap; طوزاغهطوتلمق tùzagha-tùtulmak, To be caught in a trap.

طوزله tùzla, *s. t.* A salt-works, salt-pans.

طوس dòss, *ad. t. in* طوسطوغری dòss-dòghru, Quite straight; —, tòss, *s. t.* The butting of rams or sheep; —اورمق, tòss-wùrmak, *v.n.* To butt; —اورشمق, tòss-wùrushmak, *v.n.* To butt at each other; طوسبغه tòss-bàgha, *s. t.* A tortoise.

طوطی tūtī, *s. p.* A parrot; a beautiful [woman.

طوع tàv'', *s. a.* Willing submission; طوعاً tàv''an, *and* بالطوع bi-'t-tàv'', *ad. a.* With submissive willingness.

طوغان dòghan, *s. t.* A hawk (?); a falcon (?).

طوغری dòghru, *a. t.* Straight; upright; true, exact, correct; honest.

طوغریلمق dòghrulmak (*aor.* طوغریلور dòghrulur), *v.n.* To become straight, upright, correct; to be directed, pointed, turned (towards a thing); to take the road, way, or direction (for any place); طوغرلتمق dòghrultmak (طوغریلدر dòghruldur), *v.a.* To make straight, upright, correct; to direct, turn, point (a thing towards an object).

طوغله tùghla, *s. a.* A brick.

طوغمق dòghmak (*aor.* طوغار dòghar), *v.n.* To be born; to rise (the sun, &c.); طوغرمق dòghurmak (*aor.* طوغرر dòghurur), *v.a. caus.* To give birth to, bring forth; to litter, pup, &c.; طوغرتمق dòghurtmak (*aor.* طوغرلر dòghurdur), *v.a. double causal,* To attend in childbirth, to assist in

giving birth to a child or to young, to act as midwife.

طوغی dòghu, *s. t. in* غون‌طوغیسی ghyùn-dòghusu, The east, sunrising.

طوف tàwf, *s. a.* A circumambulation; —, —et, *v.n.* To circumambulate.

طوفان tūfān, *s. a.* A deluge; —نوح, tūfāni-Nūh, The deluge of Noah.

طوق tàwk, *s. a.* A collar; a necklace; a pillory; power, strength, ability; —, tòk, *a. t.* Full, satiated; قارنم‌طوق kàrnim-tòk, My belly is full; كوزم‌طوق ghyùzum-tòk, (My eyes are satiated) I have nothing to wish for, I have no desires for wealth.

طوقشمق dòkushmak (*aor.* طوقشور dòkushur), *v.n.* To play with another person at knocking hard-boiled eggs together to see which will crack the other.

طوقمق tòkmak, *s. t.* A mallet; a knocker of a door; a hammer of a percussion cannon-lock.

طوقنمق dòkunmak (*aor.* طوقنور dòkunur), *v.n.* To touch; to meddle; to interfere; to hurt; to injure; to affect, to regard; طوقندرمق dòkundurmak (*aor.* طوقندرر dòkundurur), *v.a.* To cause or allow to touch, &c.

طوقومق dòkumak (*aor.* طوقور dòkur), *v.a.* To weave.

طوقه tòka, *s. t.* A buckle.

طونك dòng, *s. t.* Frost, hard frost; drawers or inner trousers; the coat (of a horse); —یاغی, dòng-yàghi, *s. t.* Tallow.

طوكدرمه dòngdurma, *s. t.* Ice-cream or water-ice.

طوكز dòngguz (dòmuz), *s. t.* A pig, hog, swine; a beast, a wretch; a ruffian; a bold, brave fellow; —ایاغی, (dòmuz)-àyaghi, A worm for drawing wads from a gun; a dentist's instrument for drawing teeth; —قیلی, (dòmuz)-kìli, Pigs' bristles; یبان طوكزی yàban-(dòmuzu), A wild pig or boar.

طوكمق dòngmak (*aor.* طوكار dòngar), *v.n.* To freeze; to become congealed; to harden, to set; طوكدرمق dòngdurmak (*aor.* طوكدرر dòngdurur), *v.a.* To freeze, cause to become congealed, hardened, or set.

طول tūl, *s. a.* Length; longitude; طولاً tūlan, *ad. a.* In length; in longitude.

طولاب dòlab, *s. t.* Anything which turns round, a wheel, water-wheel, the heavens, a turning cupboard; a common cupboard or closet; a trick, piece of cunning or knavery; the whole affairs of a state, household, or mercantile concern; —قورمق, —kùrmak, *v.n.* To prepare a snare, lay a plot; چویرمك chèvirmek, *v.n.* To turn a wheel; to work a plot; to manage affairs.

طولاشق dòlàshìk, *a. t.* Circuitous, roundabout.

طولاشمق dòlashmak (*aor.* طولاشر dòlashir), *v.n.* To go round, walk round; to be circuitous, go round about; طولاشدرمق dòlashdirmak (*aor.* طولاشدرر dòlàsh-

dirir), *v.a.* To cause to go round; to cause to make a circuit; to cause to twine, wrap, or cling round.

طولامه dòlama, *s. t.* A whitlow; a kind of garment of the olden time.

طولاندرمق dòlàndırmak (*aor.* طولاندرر dòlandırır), *v.a.* To cheat, swindle; طولاندرجی dòlàndırjı, *s. t.* A cheat, a swindler.

طولانمق dòlanmak (*aor.* طولانور dòlanır), *v.n.* To go wandering or meandering about.

طولایی dòlayı, *ad. t.* On account of, by reason of, concerning, relatively to.

طولمق dòlmak (*aor.* طولار dòlar), *v.n.* To fill, become filled, become full; to run, flow, or go in (to any receptacle so as to fill it); طولمش dòlmush, *part. past.* (Which has become full) Filled; any vehicle which takes many passengers at once; طولمه dòlma, *s. t.* Several kinds of food made by stuffing various things; —, *a. t.* Anything filled in artificially; طولدرمق dòldurmak (*aor.* طولدرر dòldurur), *v.a.* To fill; to stuff; to fill in; to put (things) into any receptacle.

طولو dòlu, *s. t.* Hail; the fill (of anything); —, *a. t.* Full; —یاغمق, dòlu-yàghmak, *v.n.* To hail.

طوله tàwla, *s. t.* A great man's stable; a tethering rope to which horses are fastened in the fields; the game of backgammon.

طولی dòlu. See طولو.

طومار tòmār, *s. a.* A roll or scroll of paper. [coat (of a hor

طون dòn, *s. t.* Inner drawers; trousers

طوی tòy, *s. t.* The greater bustard.

طویت tàviyyèt, *s. a.* Intention, design inward thoughts.

طویل tàvīl, *a. a.* Long; tall. [stable

طویله tàvīlè (tàvla), *s. a.* A great man

طویمق dòymak (*aor.* طویار dòyar), *v.* To become satiated, satisfied with food; طویورمق dòyurmak (*aor.* طویور dòyurur), *v.a.* To satiate, satisfy.

طهارت tàhāret, *s. a.* Purity, cleanliness legal cleanliness.

طی tàyy, *s. a.* The folding or rolling up (a carpet, scroll, &c.); a travelling (over space); —ا, —et, *v.a.* To roll or fold up; to travel over and leave behind.

طیار tàyyār, *a. a.* Which flies about; ریح طیار rīhi-tàyyār, Flying rheumatic pains.

طیاق dàyak, *s. t.* A prop, stay, support; a thrashing, beating; the bastinado corporal punishment; —یمك, dàyak-yèmek (To eat a thrashing), To be beaten; —اتمق, dàyak-àtmak, To give a thrashing, to beat. [thing

طیالو dàyàli, *a. t.* Leaning against any

طیامق dàyamak (*aor.* طیار dàyar), *v.a.* To press or lay anything against another for the support of either, or as an obstacle; to present or place anything in a resolute or offensive manner; طیانمق dàyanmak (*aor.*

طیانور dàyànır), *v.n.* To lean against anything; to be based upon anything; to lead to anything; to bear, support, resist; to last, to resist wear and tear.

طیب tàyyib (*fem.* طیبه tàyyibé), *a. a.* Good; pleasant; —, tīb, *s. a.* Perfume, scented cosmetics.

طیران tàyarān, *s. a.* A flying, flight; ا—, —et, *v.n.* To fly.

طیش dìsh, *s. t.* The outside, exterior part of anything; the space outside of anything.

طیشاری dìshàrı, *s. t.* Equivalent to طیش; *also*, Any foreign country; any place away from Constantinople; —, *ad. t.* Out; abroad; away from Constantinople.

طیقاج tìkaj, *s. t.* A plug, anything used [for plugging a hole.

طیقامق tìkamak (*aor.* طیقار tìkar), *v.a.* To plug, stop up (a hole, a pipe, &c.); to push (into anything) as a plug; طیقانمق tìkanmak (*aor.* طیقانور tìkanır), *v.n.* To become plugged or stopped up; to be pushed into anything as a plug.

طیلسان tàylèssān, *s. a.* The end of a turban hanging down over the back or shoulder.

طین tìn, *s. a.* Earth, clay; —مختوم, tìnı-màkhtūm, A kind of earth formerly used as a medicine, and marked with a seal.

طینت tìnèt, *s. a.* Nature, natural disposition, as though proceeding from the earth of which we are formed.

طیور tùyūr, *s. pl. a.* (*of* طائر tā'ir), Birds.

ظ

ظ zā (zì), Twentieth letter of the Turkish alphabet, having the value of *z* in English, though essentially more harsh and guttural. In chronograms its numeral value is 900.

ظا zā, *s. a.* Name of the letter ظ.

ظالم zālim, *a. a.* Tyrannical, oppressive (person); —, *s. a.* A tyrant; ظالمانه zālimānè, *a. p.* Tyrannical (thing or act).

ظاهر zāhir, *a. a.* Apparent, visible; —, *s. a.* The outer or visible portion of anything; —, *ad. t.* Of course, to be sure; ظاهری zāhirī, *a. a.* Pertaining to the outer or visible portion; ظاهرا zāhirā, *ad. a.* Apparently, according to outward appearances.

ظبی zàby, *s. a.* A gazelle.

ظرافت zàrāfèt, *s. a.* A combination of elegance, wit, and tact.

ظرف zàrf, *s. a.* Any containing receptacle or cover; an envelope for a letter; an outer cup used in the East in lieu of a saucer; a noun of time or place.

ظرفا zùréfā, *s. pl. a.* (*of* ظریف zàrīf), Those who combine elegance, wit, and tact.

ظروف zùrūf, *s. pl. a.* (*of* ظرف zàrf), Envelopes, containing receptacles.

ظریف zàrīf (zārif), *a. a.* Elegant, witty, and possessed of tact; pretty looking.

ظفر zàfar, *s. a.* Success; victory; —,

zìfr, *s. a.* A nail, claw, talon, hoof; ظفریاب zʌfʀr-yʌb, *a. p.* Who has been successful, who has found a way to accomplish his wish; —بولمق, zʌfʀr-bùlmʌk, *v.n.* To be successful, to find a way to accomplish a wish.

ظل zìll, *s. a.* A shadow, shade; protection; a tangent; ظل‌الله zìllu-'llʌh, (The shadow of God) *or* ظل‌اللهفی الارض zìllu-'llʌhi-fì-'l-ʌrz (The shadow of God upon earth) The Sultan; نسبت‌ظلیه nìssbèti-zìlliyyé, A log. tangent; ظلیت zìlliyyèt, *s. a.* The (Sultan's) quality of being (God's) shadow; حضرت‌ظلیت‌پناه hʌzréti-zìlliyyèt-pènʌh, His Majesty (the abode of the quality of being God's shadow) the Sultan. [Shadows.

ظلال zìlʌl, *s. pl. a.* (*of* ظل zìll),

ظلام zìlʌm, *s. a.* Darkness; —, zʌllʌm, *s. a.* A persevering tyrant; —, zùllʌm, *s. pl. a.* (*of* ظالم zʌlim), Tyrants, oppressors.

ظلم zùlm (zùlʊm), *s. a.* Oppression, tyranny; injustice; —, zùlèm, *s. pl. a.* (*of* ظلمت zùlmet), Darknesses.

ظلمانی zùlmʌnì, *a. a.* Dark.

ظلمت zùlmet, *s. a.* Darkness.

ظلمه zʌlémé, *s. pl. a.* (*of* ظالم zʌlim), Oppressors, tyrants.

ظلیل zʌlìl, *a. a.* Shady, umbrageous.

ظن zʌnn, *s. a.* (*pl.* ظنون zùnʊn), A conjecture, surmise, opinion, suspicion; any impression on the mind short of positive knowledge; [illegible] To opine, surmise, conjecture, think, fancy, imagine; to take for, suppose.

حسن‌ظن hùssni-zʌnn, A good opinion (formed without experience of the person); سوءظن sʊ'i-zʌnn, A bad opinion, a doubt or suspicion (about any person

ظهر zʌhr, *s. a.* The back; the back or outside of a book or paper; the letter or outward meaning of a word, phrase or discourse; —, zùhr, *s. a.* Noon.

ظهور zùhʊr, *s. a.* A coming forth, coming out, becoming visible; a happening, coming into being, springing, arising; —, —et, *v.n.* To come forth, become visible; to happen, spring, arise;

ظهورةکلمك zùhʊrə-ghʌlmek, *v.n.* To happen, come to pass; صاحب‌ظهور sʌhìb-zùhʊr, *s. p.* A conspicuous personage. [assists, protects.

ظهیر zʌhìr, *s. a.* One who backs, aids,

ع

ع "ʌyn. Twenty-first letter of the Turkish alphabet, having no real equivalent in English. In Turkish it is very usually silent like *h*, *l*, or *r*, in many English words; but as no one has ever called those letters vowels in consequence, so also is it absurd to call the ع a vowel in Turkish as some writers have done. When *sounded* it is a strong guttural hiatus. Its numeral [illegible] chronograms and astronomical [illegible] 70.

عابد "ābid, *s. a.* A servant; a worshipper; عابدانه "ābidāné, *a. p.* Humble, servantlike.

عابر "ābir, *s. a.* A passer by, a passer over.

عاج "āj, *s. a.* Ivory.

عاجز "ājiz, *a. a.* Unable, not sufficiently powerful, unequal to any task; worn out, tired out; —قالمق, "ājiz-kàlmak, *v.n.* To be or become unable, unequal to, or worn out; عاجزانه "ājizāné, *a. p.* عاجزی "ājizī, *a. a.* Relating to a poor, weak, humble fellow (myself).

عاجل "ājil, *a. a.* Present (not future); ready (not deferred); عاجلاً "ājilan, *ad. a.* At once, down, on the spot.

عادت "ādet, *s. a.* A custom; a habit; the menses (of women); عادتا "ādétā, *ad. a.* In a common, customary manner; as usual; just; downright; خارق العاده khāriku-'l-'ādé, *s. a.* Any uncommon occurrence, any surprising thing or event; عادت ایدنمك "ādet-èdinmek, *v.a.* To contract (anything) as a habit; عادت بلده "ādéti-bèldé, *s. p.* The custom of the place or country; عادتدر "ādèt-dir, It is a (*or* the) custom; عادتمدر "ādétìm-dir, It is my custom or habit.

عادل "ādil, *a. a.* Just (person); legal, competent, fit, proper (witness); عادلانه "ādilāné, *a. p.* Just (thing, act, or word).

عادی "ādī (*fem.* عادیه "ādìyyé), *a. a.* Common, of every-day occurrence.

عار "ār, *s. a.* The feeling of shame; any cause of shame; ا—, —et, *v.n.* To be ashamed, feel ashamed; عارسز "ārsìz, *a. t.* Shameless, impudent; pertinacious; what there is no getting rid of (any unpleasantness); عارلنمق "ārlanmak, *v.n.* To become ashamed.

عارض "āriz, *a. a.* Which comes upon, lights upon, happens; او—, "āriz-òl, *v.n.* To seize, happen, overtake (any calamity); عارضی (*fem.* عارضیه "āriz-ìyyé), *a. a.* Accidental, incidental, casual (not essential).

عارضه "āriza, *s. a.* An accident, any fortuitous event; a misfortune.

عارف "ārif, *s. a.* A person well versed in knowledge; عارفانه "ārifāné, *a. p.* Pertaining to a person of knowledge; —, *s. p.* A share, subscription, contribution towards any payment in common; —, *ad. t.* By way of equal shares of contribution, by subscription.

عاری "ārī, *a. a.* Naked; free (from any defect).

عاریت "ārìyyèt, *s. a.* The quality of being merely borrowed and temporary; عاریتی "ārìyyètī (èyréti), *a. t.* What is makeshift, temporary, borrowed; jury (mast); عاریةً ārìyyétən, *ad. a.* In a temporary, makeshift manner.

عازم "ăzim, *a. a.* Who sets out, undertakes a journey (or other act).

عاشر "ăshir, *a. a.* The tenth; —, *s. a.* A tithe-gatherer.

عاشق "ăshĭk, *s. a.* A lover; one rapt in love towards God; عاشقانه "ăshi-

kĭnĕ, *a. p.* Pertaining to a lover; او—, "ĭshĭk-ŏl, *v.n.* To fall in love.

عاشورا "ĭshūrā, *s. a.* A kind of sweet pottage made of ten kinds of pulse and grains, on the tenth of Muharrem, in commemoration of Noah's coming out of the ark and having a feast with the remains of his provision.

عاصف "ĭssĭf, *a. a.* Violent, high (wind).

عاصم "ĭssĭm, *a. a.* Chaste, pure from sin.

عاصی "ĭssi, *s. a.* A rebel; a sinner.

عاطر "ĭtĭr, *a. a.* Sweet-smelling, perfumed.

عاطف "ĭtĭf (*fem.* عاطفه "ĭtĭfĕ), *a. a.* Affable, kind; copulative (conjunction); واو عاطفه wāwi-ātifĕ, The copulative و. [ness.

عاطفت "ĭtĭfĕt, *s. a.* Affability, kind-

عاطل "ĭtŭl, *a. a.* Idle, useless, not in use, not at work.

عافیت "āfiyyĕt, *s. a.* Health, immunity from sickness; اولسون—, "āfiyyĕt-ŏlsun! May it be health to you! (*said to anyone who has drunk, been shaved, or bathed; or who is eating, and invites you to join him, when you do not accept the invitation*).

عاقبت "ākĭbĕt, *s. a.* The end (of any affair, person, or time); عاقبتکز خیراولسون "ākĭbĕtingiz-khăyr-ŏlsun! May your end be good! (*generally said by Turks to non-Musulmans in answer to their salutation of* Good morning, &c.; *and implying*, May you ultimately embrace the true faith and be saved); —, *ad. t.* At last, at length.

عاقل "ăkĭl, *s. a.* A person of sense; a person endowed with reason; a reasonable being; عاقلانه "ăkĭlānĕ, *a. p.* Pertaining to a person of sense.

عالم "ālim, *a. a.* A learned man; one who knows much; —, "ālŭm, *s. a.* A world; a state of being; the public in general, everybody; رب العالمین Răbbu-'l-"ālémīn, The Lord of all worlds; عالم غائب "ālémi-ghāïb, The invisible world; —شهادت "ālémi-shăhādet, The visible world; —جبروت "ālémi-jĕbĕrūt, —لاهوت "ālémi-mĕlĕkyūt, ملکوت "ālémi-lāhūt, The world of the Godhead (under various qualifications); —مثال, —منام "ālémi-mĕnām, "ālémi-mĭssāl, &c., The world of dreams seen in sleep; —صباوت "ālémi-ăbāvĕt, The age of childhood, childhood; &c. &c.; عالمانه "ālimānĕ, *a. p.* Pertaining to a learned man; عالمپناه "ālŭm-pĕnāh, *s. p.* (The asylum of the world) The Sultan; عالمیان "ālémĭyyān, *s. pl. p.* The inhabitants of this world.

عالی "ālī, *a. a.* High; high up, exalted, elevated; superior, supreme; باب عالی bĂbi-"ālī, (The Supreme Office) The house or office of Government at Constantinople, so needlessly misnomered "*the Sublime Porte*."

عام "ām, *s. a.* A year; —, ĭnnm (*fem.*

عامه "ămmé), *a. a.* Common, universal; عامه "ămmé, *s. a.* The public in general; خاص وعام khāss-u-"ămm, (The special and the common) People of all grades, high and low.

عامر "āmir (*fem.* عامره "āmiré), *a. a.* (A place) Busy, full of life and kept in good order. (An epithet applied to public establishments.)

عامل "āmil, *s. a.* Who acts; a governor; a governing word (in grammar).

عائد "ā'id (*fem.* عائده "ā'idé, *pl.* عائدات "ā'idāt *and* عوائد "àwā'id), *a. a.* Which returns, comes back; which results; which comes in (as revenue); which affects, regards, falls to; (in the *pl.*) fees, perquisites, pickings, profits; —او, "ā'id-ol, *v.n.* To return, come *or* go back; to result, come in as revenue; to affect, regard, fall, pertain.

عبا "àba, *s. t.* A thick kind of woollen cloth for cloaks, &c.; a cloak made of this cloth.

عباد "ìbād, *s. pl. a.* (*of* عبد "àbd), Servants; worshippers; الله—, "ìbādu-'llāh, Men, God's servants.

عبادت "ìbādet, *s. a.* Worship, service; —ا, —et, *v.n.* To worship; عبادتگاه "ìbādet-ghyāh, *s. p.* Any place where worship is performed; عبادتخانه "ìbādet-khāné, *s. p.* A house of worship, a temple, church, mosque.

عبارت "ìbāret, *s. a.* A compound thing; *or a. a.* Compounded, composed; —او, "ìbāret-òl, *v.n.* To consist, to be composed, to be.

عبارة "ìbāré (*originally identic with the preceding word*), *s. a.* A sentence, phrase.

عبث "àbess, *s. a.* A vain trifle, a futility, nonsense, trifling, a thing of no use.

عبد "àbd, *s. a.* A servant; الله—, "àbdu-'llāh, (The servant of God) Abdallah.

عبده "àbédé, *s. pl. a.* (*of* عابد "ābid), Worshippers; عبده اوثان "àbédè'i-èvsān, Idolaters, worshippers of idols.

عبرانی "ìbrānī, *a. a.* Hebrew.

عبرت "ìbret, *s. a.* Any punishment or occurrence which may serve as a warning example to other people; عبرة للسائرين "ìbrétun-lì-'ss-sā'irīn, *ad. a.* As a warning example to others.

عبودیت "ùbūdìyyèt, *s. a.* Humble service, respectful service; عرض عبودیت ا "àrzi-"ùbūdìyyèt-et, *v.n.* To present one's respectful service.

عبور "ùbūr, *s. a.* A passing through or over; ا—, —et, *v.n.* To pass (through *or* over).

عبوس "àbūss, *a. a.* Sour, crabbed, austere-looking.

عبوست "ùbūssèt, *s. a.* Sourness, crabbedness, austerity of countenance.

عبیر "àbīr, *s. a.* Ambergris.

عتاب "ìtāb, *s. a.* Reproach, blame, scolding; ا—, —et, *v.n.* To address in terms of blame.

عتاق "àtāk, *s. a.* Emancipation, freeing

a slave; ا—, —et, *v.a.* To set free, emancipate. [age.

عتاء "àtāh, *s. a.* The imbecility of old

عتبه "àtébé, *s. a.* A threshold; عتبهٔ علیه "àtébé'i-"àlliyé, The imperial *threshold* (*equivalent to our "footstool."*)

عتق "àtk, *s. a.* A freeing, emancipating a slave; ا—, —et, *v.a.* To set free, emancipate. [insolence.

عتو "òtòvv, *s. a.* Excessive pride and

عتوه "àtūh, *a. a.* Imbecile from age.

عته "àtah, *s. a.* Imbecility from old age.

عتیق "àtīk, *a. a.* Old, ancient.

عثمان "òsmān, *s. a.* Osman (*prop. name*); عثمانی "òsmānī (*fem.* عثمانیه "òsmānìyyé), *a. a.* Ottoman, Turkish; عثمانلو "òsmānli, *s. t.* A Turk, an Ottoman; ممالك عثمانیه mèmāliki-"òsmānìyyé, *and* عثمانلو طپراغی "òsmànli-tòpra*ghi*, Turkey, the Ottoman dominions; ال عثمان āli-"òsmān, The house, family, or dynasty of Osman, the Ottoman dynasty; عثمانلولق "òsmanlilik, *s. t.* The kind of life essentially peculiar to the Ottoman, *i.e.* serving the Government, armed and on horseback, either in the provinces or against the enemy.

عجاله "ìjālé, *s. a.* Any thing or act ready or done off-hand; عجاله "ìjālétən, *ad. a.* Quickly, in an off-hand way.

عجائب "ìjà'ib (*pl.* عجائبات "ìjà'i-bāt), *s. pl. a.* (*of* عجیبه "ìjībé), Curious, astonishing, wonderful things, wonders, marvels; dear me! (*as a Turkish adj.*) curious, astonishing, wonderful, marvellous; singular, odd, funny, queer; —! *int. t.* How very singular!

عجب "ìjəb, *ad. t.* (*and* عجبا "ìjəbà, *ad. a.*), I wonder whether . . . . ; I wonder if . . . .; that remains to be seen! —, "ùjb, *s. a.* Pride, self-conceit.

عجز "àjz, *s. a.* Inability, want of strength or means to accomplish, bear, or overcome; poverty.

عجزه "ìjézé, *s. pl. a.* (*of* عاجز "ājiz) The poor, people of small means.

عجله "ìjélé, *s. a.* Haste; a hurry; a pressing necessity; علی العجله "àlà-'l-"ìjélé, *ad. a.* In haste, hastily; ا—, "ìjélé-et, *v.n.* To haste, to make haste, to be in a hurry.

عجم "ìjəm, *s. a.* A Persian; Persia; a barbarian, *i.e.* not an Arabian; عجمی "ìjémī, *s. t.* A tyro, beginner, learner; عجمی اوغلان "ìjémi-òghlan, A lad newly received into the service of the Sultan's person (in olden times); عجمستان "ìjémistān, *s. p.* Persia

عجوز "àjūz, *and* عجوزه "àjūzé, An old woman (ninety-six meanings are noted against this word in Arabic lexicons, but this alone is used in Turkish); برد العجوز bèrdu-'l-"àjūz, (Old woman's cold, called also in common Turkish توجه قاری صوغوغی kòja-kàri-sòghu-ghu), A noted return of cold weather, esteemed to last a week, from about

the 7th to the 14th of March every year.

عجيب "àjīb (*fem.* عجيبه "àjībé), *a. a.* Astonishing, wonderful, marvellous, rare, curious, singular; عجيبه "àjībé, *s. a.* A curious thing.

ع "àdd, *s. a.* A reckoning, esteeming, counting; ا—, —et, *v.a.* To reckon, esteem, account.

عد "àdā, *v.n.a.* Is beyond (*in* ماعدا mā-"àdā, *ad. a.* Besides, what is more).

عداد "ìdād, *s. a.* A number; a numbering.

عدالت "àdālèt, *s. a.* Justice, equity; competency (in a legal sense).

عداوت "àdāvèt, *s. a.* Enmity, hatred, ill-will, malevolence, spite, grudge, persecution; ا—, —et, *v.n.* To persecute, pursue with ill-will.

عدت "ìdet *or* "ìddet, *s. a.* The space of time during which a woman may not lawfully have connection with a man to whom she has newly become lawfully bound either by marriage or by purchase, so that it may be ascertained that she is not pregnant.

عدد "àded, *s. a.* A number; صحيح—, "àdédi-sàhīh, A whole number. (*It is usual to introduce this word* عدد *after any number and before the name of the thing numbered, when some other special term is not so introduced, e.g.* ايكى عدد عربه ìki-"àded-"àraba, *Two carriages*).

عدل "àdl, *s. a.* Justice, equity; عدلى "àdlī (*fem.* عدليه "àdlìyyé), *a. a.* Pertaining to justice or equity; the poetical name of Sultan Mahmud the Second, the *fem.* being now applied to the Turkish Privy Council, instituted by that monarch.

عدم "àdəm, *s. a.* Naught, nothingness, non-existence, nothing; as a component part of privative expressions this word is equivalent to our addition of one of the syllables *un, in, dis,* &c., before, and *ness,* or other corresponding syllable after, or of the syllables *lessness* after a word; ex. عدم وفا "àdémi-wèfā, *faithlessness* or *inconstancy.*

عدو "àdùvv, *s. a.* An enemy; —, "ùdùvv, *s. a.* A passing beyond, going beyond.

عدوان "ùdwān, *s. a.* Hatred, enmity.

عدول "ùdūl, *s. a.* A deviating; deviation; ا—, —et, *v.n.* To deviate.

عديد "àdīd, (*fem.* عديده "àdīde), *a. a.* Numerous.

عديل "àdīl, *s. a.* An equal; an equivalent.

عديم "àdīm, *a. a.* Non-existent; not endowed with.

عذاب "àzāb, *s. a.* Pain, punishment.

عذار "ìzār, *s. a.* The cheek; خليع العذار khàlī"u-'l-"ìzār, Barefaced, shameless.

عذب "àzb, *s. a.* Sweet water; عذب البيان "àzbu-'l-bèyān, *a. a.* Sweet and smooth in utterance as the flowing of a stream of water.

عذبه "àzébé (àssaba), *s. a.* The upper-

leather of a shoe; عذبه‌لو "àssabəli, *a. t.* High in the upper-leather (a shoe).

عذر "àzr, *s. a.* Any valid impediment, obstacle, excuse, or reason for not acting; —دیله‌مك, "àzr-dilémek, *v.n.* To beg to be excused.

عذرا "àzrā, *s. a.* A virgin.

عراق "ìrāk, *s. a.* Babylonia, Chaldea; عراق عجم "ìrāki-"àjàm, Persian Irak or Media; عراق عرب "ìrāki-"àrab, Arabian Irak or Babylonia, Chaldea.

عراقان "ìrākānì, *s. a.* The cities of Bassora and Kufa.

عرائس "àrā'ìss, *s. pl. a.* (*of* عروس "àrūss), Brides.

عرب "àrab (*pl.* عربان "ùrbān), *s. a.* An Arab; عربی "àrébī, *s. a.* عربجه "àrabja, *s. t.* The Arabic language; عربی "àrébī (*fem.* عربیه "àrébìyyé), *a. a.* Arabic, Arabian; عربیات "àrébìyyàt, *s. pl. a.* The rules of Arabic grammar and rhetoric.

عربده "àrbédé, *s. a.* A row, quarrel.

عربستان "àrabìstān, *s. p.* Arabia.

عربه "àraba, *s. t.* A cart or carriage of any kind; ال‌عربه‌سی àl-"àrabasi, A hand-barrow or wheel-barrow; عربه‌جی "àrabaji, A coach or cart-maker; a coach-hirer; a coach or cart-driver.

عرش "àrah, *s. a.* The throne of God.

عرصه "àrsa, *s. a.* A space of ground, a plot of ground; a plain, a field; عرصه‌د‌عرصات "àrsa'i-"àrsāt, The plain of plains, where all mankind will assemble at the resurrection; عرصه‌گاه "àrsa-ghyāh, *s. p.* A battle-field.

عرض "àrz, *s. a.* Breadth, width; latitude; a presenting, offering to view or for acceptance; a representing by speech or writing; a petition; —, "ìrz, *s. a.* Honour; that which honour compels us to defend from harm or suspicion, the sense of honour; —, "àrəz, *s. a.* An accident, an incidental state or quality (in logic); عرضاً "àrzən, *ad. a.* In width; in latitude; ا—, —et, *v.a.* To offer, present, lay before; to represent by speech or writing; عرضحال "àrzì-hāl (àrzuhāl), A petition; a letter from an inferior; عرضی "àrəzī (*fem.* عرضیه "àrəzìyyé), *a. a.* Accidental, incidental, not essential.

عرف "àrf, *s. a.* The temporal administration of the affairs of a nation (*in contradistinction to* شرع shèr', *the ecclesiastical or canonical administration*); equity (*as opposed to* law); violence, injustice, oppression (*because of the abuses suffered under the name*) عرفاً "àrfən, *ad. a.* By the temporal law or will of the sovereign or his delegates; violently, unjustly, oppressively; اهل‌عرف èhli-"àrf, An exerciser of temporal law; an unjust oppressor; عرفی "àrfī (*fem.* عرفیه "àrfìyyé), *a. a.* Pertaining to the tem-

poral mode of administration; violent, oppressive, unjust.

عرفان "ìrfān, *s. a.* A general knowledge of polite and scientific matters.

عرفه "àréfé, *s. a.* The last day of Ramazan, before Bayram day, Bayram-eve.

عرق "àrak, *s. a.* Sweat, perspiration; (ràkí) any distilled spirit; —, "ìrk, *s. a.* A vein; عرق النسا "ìrk-u-nìssā, Sciatica; عرقيه "àrakìyyé, *s. a.* عرقچين "àrak-chīn, *s. p.* A small linen cap worn under the turban to prevent soiling from sweat. [leader.

عرنين "ìrnīn, *s. a.* A prince, chieftain,

عروت "ùrvet, *s. a.* A handle; عروة الوثقى "ùrvétu-'l-vùskà, (The firmest of all handles) The Muhammedan religion.

عروج "ùrūj, *s. a.* An ascent; ا—, —et, *v.n.* To ascend, go up.

عروس "àrūss, *s. a.* A bride; a bride-groom; نو عروس nèv-"àrūss, *s. p.* A new-married bride; زلف عروس zùlfu-"àrūss, (Brides' ringlets) The snail-plant or Caracalla-bean; عروسى "àrūsaī, *s. p.* A wedding.

عروض "àrūz, *s. a.* Prosody; the last foot in the first hemistich of a verse; —, "ùrūz, *s. pl. a.* (*of* عرض "àraz), Accidents, incidents. [Veins.

عروق "ùrūk, *s. pl. a.* (*of* عرق "ìrk),

عريان "ùryān, *a. a.* Naked, bare.

عريض "àrīz, *a. a.* Wide, broad.

عز "àzzé! May (he, she, or it) be respected; —, "ìzz, *s. a.* Respect, or the quality which commands deference and consideration, as power, grandeur, &c.

عزب "àzeb, *s. a.* A bachelor, a distinct body of troops in the old system.

عزبت "ùzbet, *s. a.* An unmarried life, single blessedness.

عزت "ìzzèt, *s. a.* Power and glory; consideration, dearness, prizedness.

عزل "àzl, *s. a.* A dismissing any functionary from office; dismissal; the act of Onan, spilling the seed expressly at the end of coition, so as to avoid the procreation of children; ا—, —et, *v.a.* To dismiss from office; —, *v.n.* To spill the seed.

عزلت "ùzlet, *s. a.* Retirement from the busy affairs of life, seclusion of life.

عزم "àzm, *s. a.* Purpose, firm intention, resolution; a setting out, undertaking a journey or expedition; اولو العزم ūlū-'l-"àzm, Those endowed with firmness of purpose in publishing God's will.

عزيز "àzīz, *a. a.* Dear, beloved; rare, highly prized; powerful, grand; عبد العزيز "àbdu-'l-"àzīz (The servant of the Powerful God), A proper name.

عزيمت "àzīmèt, *s. a.* A departure, setting forth on a journey; ا—, —et, *v.n.* To start, leave, set out, set sail, sail.

عساكر "àssākir, *s. pl. a.* (*of* عسكر "àskкr), Troops, soldiers; —خاصه, "àssākiri-khāssa, The guards; — نظاميه "àssākiri-nìzāmìyyé, The line;

—, ردیفه "ʾassākiri-rèdifé, The reserve of veterans. [matter.

عسر "ʾasr, *s. a.* A difficulty, difficult

عسرت "ʾasrèt, *s. a.* Difficulty, difficultness.

عسس "ʾasses, *s. a.* A watchman, policeman.

عسکر "ʾaskar, *s. a.* A soldier; an army; a body of men, a gang, a crew; عسکری "ʾaskérī (*fem.* عسکریه "ʾaskériyyé), *a. a.* Military.

عسل "ʾassel, *s. a.* Honey; شمع‌عسل shèm"i-"ʾassel, Bees'-wax; عسلبند "ʾassel-bènd, Gum benjamin(?).

عسیر "ʾassīr, *a. a.* Difficult, hard.

عشا "ʾishā, *s. a.* The evening; the time of night prayer; —, "ʾashā, Supper, the evening meal; عشای‌ربانی "ʾashāyi-rʾabbāni, The Lord's Supper.

عشائر "ʾashāʾir, *s. pl. a.* (*of* عشیرت "ʾashīrèt), Tribes, clans, septs.

عشر "ʾushr, *s. a.* A tenth part, a tithe; —, "ʾashar, *and* عشره "ʾashara, *a. a.* Ten.

عشرت "ʾishret, *s. a.* A pleasant life; a merry life; indulgence in strong drink; ا—, —et, *v.n.* To indulge in drink. [*a. a.* Twenty.

عشرون "ʾishrūna, *and* عشرین "ʾishrīna,

عشق "ʾashk, *s. a.* Love.

عشوه "ʾishvé, *s. a.* Coquetry, blandishments; عشوه‌کار "ʾishvé-kyār, *s. p.* A coquette.

عصا "ʾassā, *s. a.* A staff, stick, wand; a crutch; a sceptre; a crozier; شق‌عصا ا shàkki-"ʾassā-et, *v.n.* (To break one's staff) To go away.

عصابت "ʾasābet ("ʾassābet), *s. a.* Sticklishness, nicety, tenacity on points of honour; pride of family and descent.

عصابه "ʾasābé, *s. a.* (*originally identic with the preceding word*), The band which forms the turban.

عصات "ʾussāt, *s. pl. a.* (*of* عاصی "ʾassī), Rebels; sinners.

عصاره "ʾussāré, *s. a.* The expressed juice of any fruit or plant.

عصبه "ʾasabe, *s. a.* A nerve, or tendon; a person's relatives and connexions other than parents and children.

عصر "ʾasr, *s. a.* An age, a space of several years; (*also* عصراول "ʾasri-ʾavval) the time of afternoon prayer.

عصفور "ʾussfūr, *s. a.* A sparrow.

عصمت "ʾismèt, *s. a.* Chastity; purity of life, innocence; عصمتلو "ʾismètlū, *a. t.* عصمتمآب "ʾismet-mʾāb, *a. p.* Chaste, virtuous (woman).

عصیان "ʾisyān, *s. a.* Rebellion, revolt; sin and wickedness; ا—, —et, *v.n.* To rebel, revolt. [juice of anything.

عصیرت "ʾasīrèt, *s. a.* The expressed

عضاد "ʾizād, *s. a.* The *alhidade* or movable part of a quadrant, sextant, &c.

عضد "ʾazud, *s. a.* The upper arm from the shoulder to the elbow.

عضله "ʾazàlé, *s. a.* A muscle; عضلهناك "ʾazàlénak, *a. p.* Muscular.

عضو "ʾuzv, *s. a.* (*pl.* اعضا "ʾazā), A mem-

ber (of the body; in speaking of the members of a *council*, &c., the plural only is used; and if the singular is required, they say *one of the members*, اعضادن برى à"zādən-bìri).

عطا "àtā, *s. a.* A giving; اخذوعطا àkhz--ʊ-"àtā, Commerce, trade, business.

عطار "àttār (àktār), *s. a.* A perfumer, seller of perfumes; a combination, in a small way, of druggist, grocer, stationer, and toyman.

عطارد "ʊtārid, *s. a.* The planet Mercury.

عطالت "àtālèt, *s. a.* Inertia, idleness, supineness.

عطايا "àtāyā, *s. pl. a.* (*of* عطيه "àtìyyé), Gifts, presents (from superiors).

عطر "ìtr, *s. a.* Perfume; the scented-leaved geranium; عطر شاهى "ìtri--shāhī, *s. p.* A sweet-pea, the sweet-smelling pea of gardens; عطر ياغى "ìtr-yàghi, *s. t.* Essential oil of roses (the so-called *otto*). [*v.a.* To sneeze.

عطسه "àtsé, *s. a.* A sneeze; ا—, —et,

عطش "àtsh, *s. a.* Thirst; thirstiness.

عطشان "àtshān, *a. a.* Thirsty, parched with thirst.

عطف "àtf, *s. a.* A turning in any direction; a conjoining (in grammar); —بيان, "àtfi-bèyān, The adding one noun, adjective, or verb, after another, joining them by the conjunction *and*, so as to express a different matter; as, *land and water*; —تفسير, "àtfi-tèfsīr, The adding a second noun simply corroborative and determinative of the first; as, *kindness and favour*; —عنان ا, "àtfi-"ìnān-et, *v.n.* (To turn the rein) To go in the direction.

عطوفت "ʊtūfet, *s. a.* Kindness, favour, condescension; عطوفتلو "ʊtūfetlū, *a. t.* Kind, benevolent. [superior.

عطيه "àtìyyé, *s. a.* A present from a

عظام "ìzām, *s. pl. a.* (*of* عظم "àzm), Bones; (*of* عظيم "àzīm), Great men.

عظما (*for* عظمى) "ʊzmà, *a. a. fem.* Greater; the greatest.

عظمت "àzamèt, *s. a.* Greatness, grandeur; pride; عظمتلو "àzamètlū, *a. t.* Grand.

عظيم "àzīm, *a. a.* Great, large, big; great, grand; great, considerable.

عفت "ìffet, *s. a.* Chastity, purity of life, virtue and honour in women; عفتلو "ìffetlū, *a. t.* Chaste, virtuous (woman).

عفريت "ìfrīt, *s. a.* A genie of the most hideous kind; —كسلمك, "ìfrīt--kèssilmek, *v.n.* To look a very demon from rage.

عفو "àfv, *s. a.* A pardoning, forgiving; ا—, —et, *v.a.* To pardon, forgive; to let off, to excuse; to exempt.

عفونت "ʊfūnèt, *s. a.* A malignant state, bad state, inflammation, tendency to mortification or putrefaction.

عفيف "àfīf (*fem.* عفيفه "àfīfé), *a. a.* Chaste, virtuous, honest.

عقاب "ìkāb, *s. a.* Punishment, chastisement; —, "ʊkāb, *s. a.* An eagle.

عقار "àkār, *s. a.* Real property in general. ["àkreb), Scorpions.

عقارب "àkārjb, *s. pl. a.* (*of* عقرب

عقارت "àkārèt, *s. a.* Any single piece of real property; sterility, barrenness (of animals).

عقائد "àkā'id, *s. pl. a.* (*of* عقيدة "àkīdé), Points of religious belief.

عقب "àkab, *s. a.* The time or space immediately after a thing; درعقب dèr-"àkab, *ad. p.* Immediately afterwards, immediately, instantly. [life.

عقبا (*for* عقبى) "ùkbà, *s. a.* The future

عقد "akd, *s. a.* A tying of a knot; a concluding (of a treaty); a marrying, giving in marriage, tying (a woman to her husband) by the performance of the marriage ceremony; a holding (a meeting); ا—, —et, *v.a.* To tie; to conclude; to marry; to hold.

عقدة "ùkdé, *s. a.* A knot; a difficulty.

عقرب "àkreb, *s. a.* A scorpion; the sign Scorpio; the hour-hand of a watch or clock.

عقل "àkl, *s. a.* The reasoning faculty, reason; sense, intelligence, quickness; judgment; prudence; memory; عقلدهطوتمق "àklda-tùtmak, *v.a.* To remember, not to forget, to keep in mind, bear in mind; عقلمدهدر "àklimda-dir, I have (it) in mind, I have not forgotten; عقلىباشندهاو "àkli-bàshinda-òl, *v.n.* To have one's wits about one, to know what one is about; عقلى باشنه كلمك "àkli-bàshina-ghèlmek, *v.n.* To recover one's senses, to have one's senses return, be restored to reason, to get a right perception of things; برينك عقلنه كتورمك bìrining-"àklina-gètirmek, To recall (something) to a person's memory; عقلى "àkli (*fem.* عقلية "àkliyyé), *a. a.* Pertaining to reason; عقليات "àkliyyāt, *s. pl. a.* Things pertaining to reason, objects of the reasoning faculty; عقللو "àklù, *a. t.* Wise, prudent, sage; عقلسز "àklsiz, *a. t.* Foolish; عقل ايتمك "àkl-ètmek, *v.a.* To think of, suggest, invent, find out; علوم عقلية "ùlūmu-"àkliyyé, The humanities, or sciences dependent upon human reason.

عقلا "ùkalā, *s. pl. a.* (*of* عاقل "à'kil) People of intelligence; عقللق "àklālìk, *s. t.* A presumptuous show of superior intelligence.

عقوبت "ùkūbèt, *s. a.* Punishment, chastisement.

عقوق "ùkūk, *s. a.* Perversity, disobedience.

عقول "ùkūl, *s. pl. a.* (*of* عقل "à'kil) Intelligences, reasons; ذوى العقول zèvi-'l-"ùkūl, Beings endowed with reason.

عقيب "àkīb, *s. a.* The time or space immediately following anything.

عقيدة "àkīdé, *s. a.* A point of religious belief; a kiss *or* bull's-eye (of sugar).

عقيق "àkìk, *s. a.* Cornelian stone.

عقيم "àkìm, *a. a.* Barren, childless.

عكا *or* عكه "Akkā, *s. t.* St. Jean d'Acre

عكام "àkkyām, *s. a.* A tent-pitcher and palanquin attendant.

عكس "àkss, *s. a.* An echo, reverberation; reflection; report; whispering; being talked about, or being heard; the reverse, or contrary (of anything); ا—, —et, *v.n.* To be talked about; to be heard talk of, to reach anyone's ears; —, *v.a.* To reflect (light, sound, &c.); عكسى "àksī, *a. a.* Contrary, reverse; برعكس bèr-("àkiss), *ad. p.* بالعكس bì-'l-("àkiss), *ad. a.* On the contrary.

عا "àlā, *s. a.* Elevation, sublimity, highness; علاالدين "àlā'u-'d-dīn (The sublimity of religion), Proper name (Aladdin); —! May (God) be exalted!

علاج "ìlāj, *s. a.* A medicine, remedy; a remedying, curing, treating medically.

علاقة "àlāka, *s. a.* Any kind of connexion, business, or relation; love; ا—, —et, *v.n.* To fall in love, become enamoured.

علام "àllām, *s. a.* The Omniscient God.

علامت "àlāmèt, *s. a.* A sign, signal, symbol, symptom; a wonder; a phenomenon.

علامه "àllāmé, *s. a.* A very learned man.

علاوه "ìlāvé, *s. a.* An adding, superadding, appending; anything added, superadded, appended; ا—, —et, *v.a.* To add, append.

علائق "àlā'ik, *s. pl. a.* (*of* علاقة "àlāka), Connexions, things connected, business, relations.

علائم "àlā'im, *s. pl. a.* (*of* علامت "àlāmèt), Signs, signals, symptoms; wonders, phenomena; السما—, "àlā'imu-'ss-sèmā (èlèym-sāmā), (The signs of the sky) The rainbow.

علت "ìllèt, *s. a.* A cause, means; a disease, complaint, malady.

علف "àlef, *s. a.* Provender, forage.

علل "ìlèl, *s. pl. a.* (*of* علت "ìllèt, q. v.)

علم "àlam, *s. a.* A flag, ensign, standard; the half-moon and star usually placed over mosques and other public buildings in Turkey; a common name; —, "ìlm (ilim), *s. a.* Knowledge sure and perfect knowledge; science a science; علم وخبر "ìlm-ū-khàbar, Knowledge and information; a letter of advice, an invoice; علم اليقين "ìlma-'l-yàkīn, *ad. a.* For certain, of certain knowledge; طالب علم tālibi-"ìlm, A student; علم العالم عندالله èl-"ìlmu-"ìnda-'llāh, Perfect knowledge is with (God) alone; علمى "ìlmī (*fem.* علميه "ìlmìyyé), *a. a.* Pertaining to science, scientific; pertaining to the learned body; علمدار "àlamdār, *s. p.* A standard-bearer.

علما "ùlémā, *s. pl. a.* (*of* عالم "ālim), Doctors of law and theology, men learned in the law.

علناً "àlénan, *ad. a.* Publicly, openly, avowedly; علنى "àlénī (*fem.* علنيه "àlénìyyé), *a. a.* Public, open, avowed; علنيت "àlénìyyèt, *s. a.* The quality

of being done in public, openly and avowedly.

علو "àlev, *s. t.* Flame; a flash; —, "ùlùvv, *s. a.* Highness, exaltedness, sublimity; علوجناب "ùlùvvu-jènāb, Magnanimity, high-mindedness; علولنمك "àlevlnmek (*aor.* علولنور "àlevlénir), *v.n.* To burst into flame; to burst into a passion.

علوفه "ùlùfé, *s. a.* Pay, salary.

علوم "ùlūm, *s. pl. a.* (*of* علم "ilm), Sciences; علوم نقليه "ùlūmu-nàkliyyé, The sciences which depend upon tradition, as theology, canonical law, &c.; علوم عقليه "ùlūmu-"àkliyyé, The sciences resulting from human reason; علوم رياضيه "ùlūmu-riyāzìyyé, The exact sciences, the sciences of discipline, the mathematical sciences.

علوى "ùlvī (*fem.* علويه "ùlvìyyé), *a. a.* Pertaining to the higher regions; علويان "ùlvīyān, *s. pl. p.* Angels; planets, stars.

على "àlī, *s. a.* Ali (*prop. name*); —, (*fem.* عليه "àliyyé), *a. a.* Very high, very exalted (*This is the title always given exclusively to the Ottoman Government*); دولت عليه dèvléti-"àliyyé, The Very Exalted State; *Persia is called* دولت بهيهٔ ايران dèvléti-bèhìyyè'i-Īrān, The Beautiful State of Persia; and all European States are designated as دولت فخيمهٔ سی —, — dèvléti-fàkhīméssi, The high-ranking State of——. It is one of those instances of an assumed exclusiveness the practice of which requires to be abrogated; —, "àla (*or* "àlé when *placed before the definite article* ال, *and* "àlèy *when followed by an Arabic pronoun*), *pr. a.* On, upon; against; according to; in; to, towards; *joined to Arabic nouns, with or without the article, &c., it is much used to form adverbs or adverbial expressions*; as, على الاطلاق "àlé-'l-ìtlāk, In a general sense; على العموم "àlé-'l-"ùmūm, Generally, commonly, universally; على التحقيق "àlé-'t-tàhkīk, Verily, assuredly, really; على وجه التفصيل "àla-vèjhi-'t-tàfsīl, In a detailed manner; على التوالى "àlé-'t-tèvāli, Successively, uninterruptedly; على اى حال àla-èyyi-hālin, In whichever way; على كلا التقديرين "àla-kèlā-'t-tàkdīrèyn, In either of the two cases.

عليا "ùlyā, *a. a. fem.* (*of* اعلى a"lā), The highest.

عليك "àlèyk, *comp. a.* (على "àlé *and* ك ké), Upon thee; عليكم "àlèykyum, (على àlèy *and* كم kyùm), Upon you; عليك البيان "àlèyké-'l-bèyān! It is for you to demonstrate or explain that! عليكم سلام "àlèykyum-sèlam! Upon you be peace!

عليل "àlīl, *a. a.* Infirm, invalid, suffering under some bodily infirmity or defect.

عليم "àlīm, *a. a.* Very knowing, very learned.

عليه "àlèyh (*or* "àlèyhi *if followed by*

any other word in an Arabic phrase), *comp. a.* (على "àlèy, *and* ه h *or* hi), On, towards, *or* against him (*or* it); —, *s. t.* The abstract state or position of what is against a person; عليهمه "àlèyhim*a* *or* عليهمده "àlèyhimd*a*, Against me; عليهنه "àlèyhin*a*, عليهنده "àlèyhind*a*, Against him, her, it; &c. &c.; عليها "àlèyhā (على *and* ها hā, *her, it*), On, towards, *or* against her, it; عليهما "àlèyhimā (على *and* هما himā, *The two of them*), On *or* against them both; عليهم "àlèyhim (على *and* هم him, *them*) (*mas.*) On them all; عليهن "àlèyhìnna (على *and* هن hìnn*a*, *them*) (*fem.*), On them all.

عمّ "àmm, *s. a.* A paternal uncle, father's own brother; —, abbreviation for the words عليه السلام "àlèyhi-'ss-sèlām! *Peace be upon him!* —, "àmm*a*! *int. a.* May (God's favours, &c.) be universal!

عما "àmā, *s. a.* Blindness, cecity.

عماد "ìmād, *s. a.* A prop, support, post, column.

عمارت "ìmārèt, *s. a.* The bearing the signs of man's presence and industry, being cultivated, populated, in a state of good repair; an inhabited or cultivated district or place; any public building; a kitchen for the poor.

عمامه "ìmāmé, *s. a.* A turban; a particular kind of turban worn by the doctors of the law.

عمان "ùmmʌn, *s. a.* The ocean, a sea.

عمد "àmd, *s. a.* Design and premeditation; عمداً "àmd*a*n, *ad. a.* Designedly, premeditatedly.

عمدهٔ "àmdet, *s. a.* A pillar, prop, stay; a chief, a person of distinction.

عمر "ùmr, *s. a.* The duration of life, lifetime; real and true living, fun; —سورمك, —sùrmek, *v.n.* To live comfortably and happily; —كچورمك, —ghèchirmek, *v.n.* To live, pass one's time or life; عمريكزچوق اولسون "ùmr*u*nguz-chòk-òlsun! *int. t.* (May your life be long!) I thank you! (*vulgar*) الله عمرلرو يرسون Allʌh-"ùmrlʌr-vèrsin! May God grant you (or him) many ordinary lifetimes! —, "ùmʌr, Omar.

عمرت "ùmret, *s. a.* One of the obligatory ceremonies performed at Mecca as a part of the pilgrimage, that of visiting certain places.

عمرو "àmru, *s. a.* Amru (*proper name* much used in law books, with زيد Zèyd, as we do the letters A and B).

عمق "ùmk, *s. a.* Depth; thickness; عرض وطول وعمق "àrz-u-tūl-u-"ùmk, The three dimensions, length, breadth, and thickness or depth; عمقاً "ùmk*a*n, *ad. a.* In depth.

عمل "àmʌl, *s. a.* An acting, doing; an act, action; a stool, going to stool; عملا "àmʌl-et, *v.n.* To act, perform actions; عمل ويرمك "àmʌl-vèrmek, *v.n.* To purge, give a stool; عمل ماندهٔ "àmʌl-mándé, *a. p.* Incapacitated for

any kind of work by age or infirmity; عملى "ʌmélī (*fem.* عمليه "ʌmélīyyé), Practical; artificial.

عملة "ʌmélé, *s. pl. a.* (*singular not used in this sense*), Workmen, labourers.

عموجه "ʌmuja (ʌmja), *s. t.* A paternal uncle, father's own brother. [dicular.

عمود "ʌmūd, *s. a.* A column; a perpen-

عموم "ʌmūm, *s. a.* The being general or universal, the generality or universality of anything (not any particular portion of it); عمومى "ʌmūmī (*fem.* عمومية "ʌmūmìyyé), *a. a.* General, universal; عموميت "ʌmūmìyyèt, *s. a.* The quality of being general or universal; على العموم "ʌlé--'l-"ʌmūm, *and* عموماً "ʌmūman, *ad. a.* Generally, universally.

عمى "ʌmmī, *s. a.* A paternal uncle, father's own brother.

عميا "ʌmmìyyā (ìmyā), *s. a.* Blindness, want of mental vision; *in* على العميا "ʌlé-'l-"ʌmmìyyā, *ad. a.* Blindly, without understanding or thinking of the consequences, ignorantly.

عميق "ʌmīk, *a. a.* Deep, profound.

عميم "ʌmīm, *a. a.* General, universal, common to all; —الاحسان, "ʌmīmu--'l-ìhsān, *a. a.* Whose favours are universal and common to all.

عن "ʌn, *p. a.* Of, from, out of; عنه "ʌnhu *or* "ʌnh, From him, it; عنها "ʌnhā, From her, it; عن قصد "ʌn--kʌsʌdin, *ad. a.* On purpose, with malice prepense; لاعن قصد lā-"ʌn--kʌsʌdin, *ad. a.* Accidentally, without malice prepense; عن قريب "ʌn-kʌrībin (*or* kʌrīb), *ad. a.* Soon, in a short time, before long.

عنا "ʌnā, *s. a.* Fatigue, wearisome work, forced labour, molestation.

عناب "ʌnnʌb, *s. a.* The jujube fruit; عنابى "ʌnnʌbī, *a. a.* Of a nut-brown colour.

عناد "ìnād, *s. a.* Obstinacy; perversity; —ا, —et, *v.n.* To be obstinate; to contend obstinately.

عنادل "ʌnādil, *s. pl. a.* (*of* عندليب "ʌndélīb), Nightingales.

عناصر "ʌnāssir, *s. pl. a.* (*of* عنصر "ʌnsur) The elements; —اربعه "ʌnāssir--ʌrbʌ'ʌ, The four elements.

عنان "ìnān, *s. a.* The reins of a horse's bridle; عطف عنان ا "ʌtfi-"ìnān-et, *v.a.* (To turn the rein), To go in any direction.

عنايت "ìnāyet, *s. a.* Favour, grace, kindness; بعنايته تعالى bì-"ìnāyèt--tʌ"ālā, *or* بعناية الله تعالى bì-"ìnāyè--'llāhi-tʌ"ālā, *ad. a.* By the grace of God, (whose name) be exalted! عنايت اوله "ìnāyet-ʌla! May (God's) favour be (upon you)! (*usually said to beggars by way of refusing them alms*).

عنب "ìneb, *s. a.* A grape, grapes.

عنبر "ʌnbʌr, *s. a.* Ambergris; the ... low-flowered, sweet-smelling, ... acacia; عنبريه "ʌnbʌrìyyé, *s. t.* ... saglio, liqueur; عنبربارس "ʌnbʌr-

bāriss, *s. t.* Barberries; عنبرين "ànbárīn, *a. p.* Perfumed, scented with ambergris, sweet-smelling as ambergris.

عنا "ìnd, *s. a.* The space near the side of any object; the faculty of appreciation; —, "ìnd*a*, *pr. a.* Near, by the side of, at the time of; بنم عندمدد bènim-"ìndim*d*a, In my estimation; عندالوصول "ìnd*a*-'l-vùssūl, At the time of (his, her, its) arrival; عندى "ìndī (*fem.* عنديه "ìndiyyé, *pl.* عنديات "ìndiyyāt), *a. a.* Pertaining to mere idea and private appreciation.

عندليب "àndélīb, *s. a.* A nightingale.

عنصر "ùnsur, *s. a.* An element, one of the four elements.

عنف "ùnf, *s. a.* Violence, force; عنفى "ùnfī (*fem.* عنفيه "ùnfiyyé), *a. a.* Pertaining to force and violence.

عنفوان "ùnfuwān, *s. a.* The prime or time of greatest beauty; —شبابت, "ùnfuwān*i*-shébābèt, The flower of youth, the prime of youth.

عنق "ùnk ("ùnuk), *s. a.* The neck or throat; ضرب عنق dàrbi-"ùnuk, A decollation, decapitation, beheading.

عنقا "ànkā, *s. a.* A fabulous bird.

عنكبود "ànkébūt (*pl.* عناكب "ànākib), *s. a.* A spider; تار عنكبوت tāri-"ànkébūt, A spider's web.

عنوان "ùnvwān, *s. a.* A title of dignity.

عنوت "ànvet, *s. a.* Force, violence; عنوةً "ànvétæn, *ad. a.* By force, by violence.

عنيف "ànīf (*fem.* عنيفه "ànīffé), *a. a.* Violent, tyrannical, cruel, vexatious.

عنين "ìnnīn, *s. a.* An impotent man; عنينت "ìnnīnet, *or* عنينيت "ìnnīnlyyèt, *s. a.* Impotency as to the generative function.

عوارض "àwāriz, *s. pl. a.* (*of* عارضه "āriz*a*), Accidents, misfortunes, betidings.

عوارف "àwārif, *s. pl. a.* (*singular not used*), Kindnesses, favours, good actions.

عواطف "àwātif, *s. pl. a.* (*of* عاطفت "ātifet), Kindnesses, favours.

عواقب "àwākib, *s. pl. a.* (*of* عاقبت "ākibet), Latter ends, conclusions.

عوام "àwāmm, *s. pl. a.* (*of* عامه "āmmé), The common people.

عوامل "àwāmil, *s. pl. a.* (*of* عامل "āmil), Governing words (in grammar).

عوائد "àwā'id, *s. pl. a.* (*of* عائده "ā'idé), Fees, dues, pickings.

عوائق "àwā'ik, *s. pl. a.* (*of* عائق "ā'ik), Obstacles, impediments.

عود "àvd, *s. a.* A return; —, "ùd, *s. t.* The gall; the gall-bladder; —, "ūd, *s. a.* A kind of lute; عود اغاجى "ùd-àgh*a*ji, Wood of aloes; عودم پاتلادى "ùdum-pàtl*a*di, (My gall burst) I was very much frightened.

عودت "àvdet, *s. a.* A returning, coming *or* going back; return; ا—, —et, *v.n.* To return, to come *or* go back.

عورت "àvret, *s. a.* Any part of the body, or of a frontier, or any part of a

man's family, which requires protection from exposure or from insult; a wife; يرلرى —, "àvret - yàrléri, The privities; عورتنى سكديكم "àvrétini--sìkdi*ghim*! (àvra*dini*) O man whose wife I have had carnal connexion with! O dear me! Oh, what shall I do! Well, that is singular! (*ejaculation of anger or surprise*, in which, for decency, they often say صاتديغم sàtdi*ghim*, *I have sold*, or صاللديغم sàllàdi*ghim*, I have swung *or* rocked, instead of the common expression first given).

عوض "ìvaz, *s. a.* Any equivalent, reward, compensation.

عوق "àwk, *s. a.* An impeding, hindering, letting.

عون "àvn, *s. a.* Aid, help, assistance.

عهد "àhd, *s. a.* (*pl.* عهود "ùhūd), A solemn promise; a covenant, agreement, convention; an age, the time when anyone was alive; ا—, —et, *v.a.* To covenant, promise solemnly, undertake; عهدنامه "àhd-nāmé, *s. p.* A written treaty, covenant, convention.

عهده "ùhdé, *s. a.* A charge or responsibility resulting from a promise or from an acceptance of office; درعهده dèr-ùhdé-et, *v.a.* To take into one's charge, take charge of, receive in charge; عهده سندن كلمك "ùhdéssindən-ghèlmek, *v.n.* To accomplish or discharge completely (the functions of any responsible office).

عيادت "ìyādet, *s. a.* A visiting the sick; ا—, —et, *v.a.* To visit (a sick person).

عياذ "ìyāz, *s. a.* A taking refuge; عياذاً بالله "ìyàzən - bì - 'llāhi! *or* العياذ بالله èl-"ìyāzu-bì-'llāhi! (Refuge can only be taken in God!) God forbid!

عيار "àyyār, *s. a.* An impudent cheat, rogue, impostor, knave; —, "ìyār ("àyār), *s. a.* The standard of the precious metals, or of time and time-pieces; the regulator of a watch; —, *a. t.* Of the standard degree of fineness (gold or silver); true, correct (a watch or clock); ا—, —et, *v.a.* To regulate (a watch, &c.); to assay (gold or silver); صاحب عيار sāhib-"àyār, The assay-master of a mint.

عياش "àyyāsh, *s. a.* A drunkard, one who passes his time in sensual pleasures.

عيال "ìyāl ("àyāl), *s. pl. a.* (*sing. not used*), Family dependants; wife, children, slaves, and servants; (*as a Turkish sing.*) a wife; كثير العيال kèssìru-'l-"àyāl, *a. a.* Having a large family.

عيان "àyān, *a. a.* Manifest, evident, clear; عياناً "àyānən, *ad. a.* Clearly.

عيب "àyb ("àyp), *s. a.* Anything which may cause shame; a defect, a vice; —, *int. t.* Shame! What a shame! It is a shame! —, *a. t.* Shameful; عيبلامق "àyplamàk (*aor.* عيبلر "àyplar), *v.a.* To blame.

عيد "īd, *s. a.* A religious festival, of which the Mussulmans have but two; viz. the عيدفطر "īdi-fîtr, *or* عيدالفطر "īdu-'l-fîtr, The festival of the breaking of fasts, called also شكر بيرامى shèkʀr-bàyrami, The festival of sugar, immediately following the end of Ramazan; and the عيداضحى "īdi-ʌdhà, *or* قربان بيرامى kùrbʌn-bàyrami, The festival of sacrifices, on the 10th of Zī-'l-hìjjé; عيدشريفكزسعيداولسون "īdi-shèrīfingiz-sà"īd-òlsun! May your sacred festival be happy! (*equivalent to our* Merry Christmas!) عيدى "īdī (*fem.* عيديه "īdìyyé), *a. a.* Pertaining to a festival; عديه "īdìyyé, *s. a.* A present given at festival time.

عيسى "īssà, *s. a.* Jesus; حضرت عيسى Hàzréti-"Issà, Jesus Christ; عيسوى "īssévī, *a. a.* Christian, pertaining to Jesus; —, *s. a.* A Christian.

عيش "īsh, *s. a.* The living a joyous life; عيش وعشرت "īsh-u-"ìshrèt, Life and pleasure, fun and frolic, wine and women.

عين "àyn, *s. a.* The eye; a spring, fountain, source; anything's own self; anything very much like another, a second self; kind (*as opposed to* money *or to* equivalent); the letter ع; the second radical letter of any Arabic word; a copy (of a paper); a similar number or quantity; عينى المق "...àlmak, *v.n.* To take a copy; "...ynini-chìkàrmak, *v.n.* To extract a copy (from a book or register); عين الشمس "àynu-'sh-shèmss, The opal; عين اليقين "àyna-'l-yàkīn, *ad. a.* As of positive knowledge; عين الكمال "àynu-'l-kèmal, The eye of perfection, called also *the evil eye*, because when it admires perfection in anything it is supposed to bring calamity on the thing admired; عينى "àyni, *a. t.* Very like, quite like, so much resembling as to leave no difference perceptible; عيناً "àynan, *ad. a.* In kind; the very thing itself; عبدالعين "àbdu-'l-"àyn, An eye-servant; صديق العين sìddīku-'l-"àyn, A friend to one's face, but not a true one; انسان العين ìnsānu-'l-"àyn, The pupil of the eye.

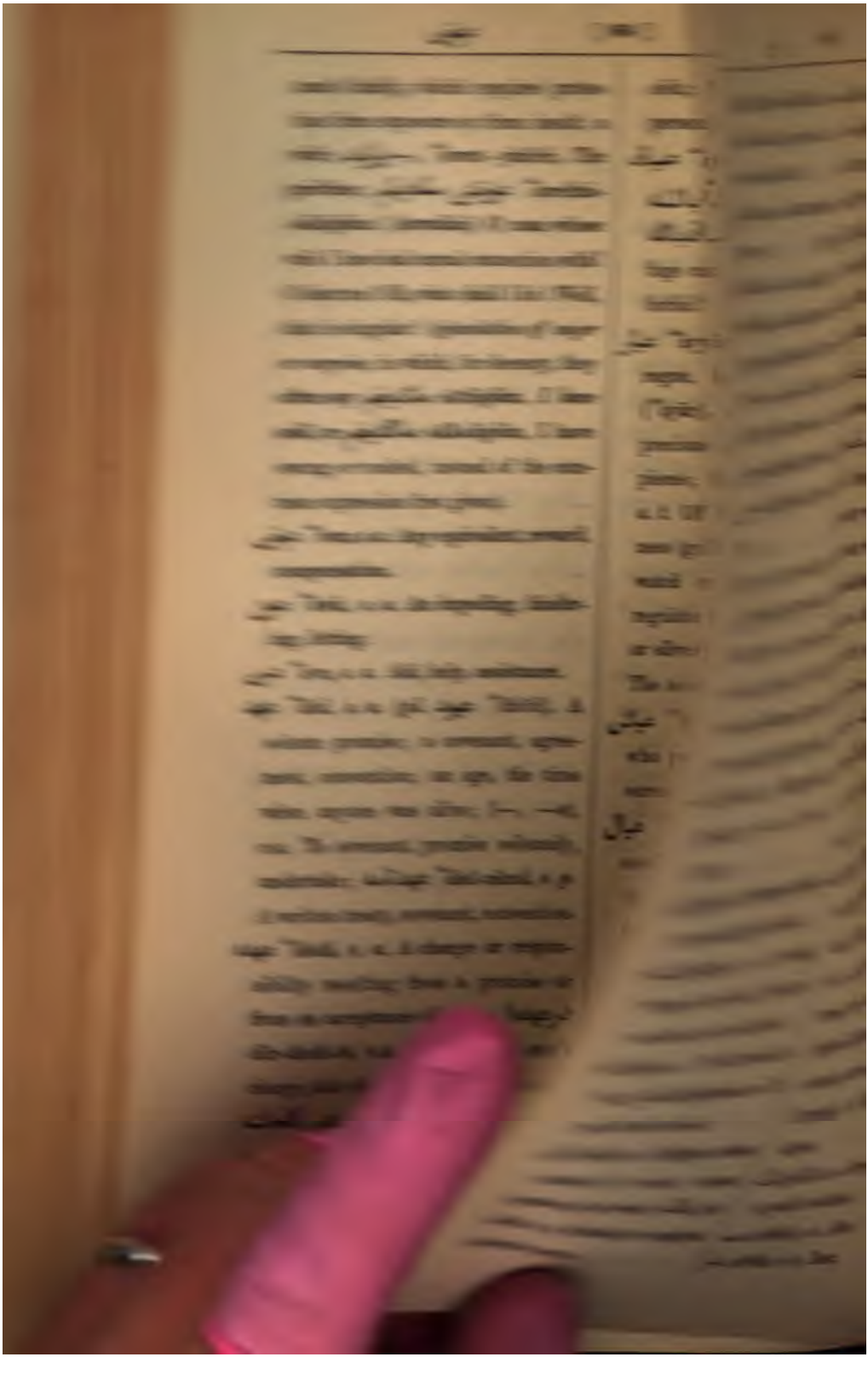
عيوب "üyūb, *s. pl. a.* (*of* عيب "ayb), Faults, defects, vices.

عيوق "àyyūk, *s. a.* A certain bright star proverbially cited for its elevation; عيوقه چيقارمق "àyyūka-chìkàrmak, *v.a.* To praise to the skies.

عيون "ùyūn, *s. pl. a.* (*of* عين "àyn), Eyes; springs, fountains, sources.

غ

غ ghàyn, Twenty-second letter of the Turkish alphabet, having radically the sound of *g hard*, or *gh*, or *gu*, in English, though sometimes softened down, as is *gh* in English, till nearly or quite inaudible, and sometimes

غباوت ghàbāvèt, *s. a.* Weakness of intellect, stupidity.

غبط ghìbta, *s. a.* Desire to possess, longing; an object of desire, anything longed for.

غبغب ghàbghàb, *s. p.* The under part of the chin, the space between the chin, cheeks, and throat; غبغب‌مینا ghàbghàbi-mīnā, The under part of the lip of a bottle or decanter.

غبن ghàbn, *s. a.* Unfairness in relations of business, taking an unfair advantage, cheating.

غبی ghàbī, *a. a.* Weak in intellect, stupid.

غبین ghàbīn, *s. a.* A gull, dupe.

غدا ghìdā, *s. a.* Food, nutriment, aliment; a dose; a usual quantity (of anything) for any particular purpose.

غدار ghàddār, *s. a.* An iniquitous, unjust dealer; a cruel, unconscionable person.

غدر ghàdr, *s. a.* Injustice, unconscionableness in dealing; ا—, —et, *v.n.* To act with injustice, to cause a loss (of some kind to anyone) iniquitously; to treat with injustice.

غدو ghàdùvv, *s. a.* The morning; بالغدو والآصال bì-'l-ghùdùvvi-vè-'l-āsāl, *ad. a.* Morning and evening.

غدیر ghàdīr, *s. a.* A pool, a pond.

غذا ghìzā, *s. a.* Food, aliment.

غرا ghàrrā, *a. a. fem.* Bright, shining, splendid.

غراب ghùrāb, *s. a.* A crow, rook, or raven.

غرابت ghàrābèt, *s. a.* Strangeness, oddness, marvellousness.

غرار ghàrār (hàrır), غرارہ ghàrāré, *s. a.* A sack of hair-cloth; hair-cloth prepared for sacking, sometimes used as stair-carpets.

غرامت ghàrāmèt, *s. a.* Debt, indebtedness.

غرائب ghàrā'ib, *s. pl. a.* (*of* غریبہ ghārībé), Strange things, marvellous things.

غرب ghàrb, *s. a.* The west; غربی ghàrbī, *a. a.* Western, westerly, west; غرباً ghàrban, *ad. a.* To or towards the west, in a westerly direction.

غربا ghùrébā, *s. pl. a.* (*of* غریب ghārīb), Strangers; a special corps of troops in the olden time.

غربال ghìrbāl, *s. a.* A seive.

غربت ghùrbèt, *s. a.* A sojourning away from home in a strange place; — چکمك —chèkmek, *v.n.* To suffer or undergo a sojourning in a strange place.

غرتلاق ghìrtlak, *s. t.* The windpipe, the throat.

غرر ghùrèr, *s. pl. a.* (*of* غرہ ghùrré), The choice, select ones of any kind of things.

غرس ghàrss, *s. a.* A planting, setting (of plants); ا—, —et, *v.a.* To plant, to set.

غرض ghàraz, *s. a.* A motive, object in view in doing anything; a spite; ا—, —et, *v.n.* To have a spite, hold a grudge; الغرض èl-ghàraz, *ad. a.* In short, in one word; بیغرض bī-ghàraz,

a. p. Disinterested, having no motive for partiality; بیغرضانه bighàrazānè, *a. p.* Pertaining to a disinterested person.

غرغر ghàrghar, *s. a.* A gurgling sound in the throat; the death-rattle; a gargle; |—, —et, *v.a.* To gargle; —, *v.n.* To make a rattling or gurgling noise in the throat.

غرق ghàrk, *s. a.* A drowning in water; a flooding; |—, —et, *v.a.* To drown, in or with anything; —اولنمق, — òlunmak, *v.p.* To be drowned; غرقاب ghàrk-āb, *s. p.* Any water threatening one with drowning.

غرما ghùrémā (ghùramā), *s. pl. a.* (*of* غریم ghàrīm), Creditors, the body aggregate of a bankrupt's creditors; —, *s. t.* A division of a bankrupt's effects among his creditors *pro rata*; غرمایه کیرمك ghùramàya-ghìrmek, *v.n.* To be one of a body of creditors; to be part of a bankrupt's estate divided among his creditors.

غرندہ ghùrrèndé, *a. p.* Roaring fiercely.

غروب ghùrūb, *s. a.* The setting (of stars, &c.); |—, —et, *v.n.* To set, go down.

غرور ghùrūr, *s. a.* Vanity, presumption.

غروش ghùrùsh, *s. t.* A piastre (value about 2*d.*); —قرہ kàrà—, A Spanish dollar.

غرہ ghùrré, *s. a.* The first day in any lunar month; a large white spot on a horse's forehead, esteemed an ornament; the choicest, best of any things.

غریب ghàrīb, *a. a.* Strange, singular, curious, wonderful, marvellous; —, *s. a.* A stranger in any place; غریب یکیت ghàrīb-yìgìit (kàripīt), *s. t.* A poor person.

غریر ghàrīr, *s. a.* One who is deceived with false ideas, fed with false hopes.

غریق ghàrīk, *s. a.* A drowned person; —, *a. a.* Drowned, flooded, submerged. [a creditor.

غریم ghàrīm, *s. a.* A debtor; an offender.

غریو ghàrīv, *s. p.* A cry, plaint, lamentation; غریوان ghàrīvān, *a. p.* Crying, lamenting.

غزا ghàzā, *s. a.* Holy warfare, crusade, war for religion.

غزات ghùzāt, *s. pl. a.* (*of* غازی ghāzī), Champions of religion, holy warriors.

غزال ghàzāl, *s. a.* The gazelle.

غزته ghàzèta, *s. t.* A newspaper.

غزل ghàzèl, *s. a.* A short ode.

غزوات ghàzéwāt, *s. pl. a.* (*of* غزا ghàzā), Expeditions in defence of one's religion.

غزہ Ghàzza, *s. t.* Gaza in Palestine.

غساق ghàssaāk, *s. a.* The horrible sweat and putrefaction which is to exude in hell from the bodies of the damned.

غسل ghùsal, *s. a.* The greater ablution when the whole body is bathed; |—, —et, *v.n.* To perform the greater ablution; —, *v.a.* To wash a dead body canonically.

غلاظت ghìlāzèt, *s. a.* Coarseness.

غلاف ghìlāf (kìlif), *s. a.* A bag-shaped cover for anything; a bed-ticking.

غلام ghùlām, *s. a.* A lad; a slave; a courier (in Persia); غلامپارهٔ ghùlām-pārè (kùlambara), A sodomite.

غلبه ghàlébè, *s. a.* Preponderance; a thronging; victory; ا—, —et, *v.n.* To gain the victory; غلبه‌لق ghàlébèlik (kàlabàlik), A crowd, a throng; confusion; a litter; ا—, kàlabàlik-et, *v.n.* To form a crowd, assemble in crowds; to create confusion; to make a litter.

غلط ghàlat, *s. a.* A great and stupid mistake, an error; an erroneous expression.

غلطان ghàltan, *a. p.* Rolling; او—, —òl, *v.n.* To roll; ا—, —et, *v.a.* To make roll. [Constantinople).

غلطه Ghàlàta, *s. t.* Galata (a suburb of

غلطیده ghàltīda, *a. p.* Which has rolled, rolled.

غلظت ghìlzèt, *s. a.* Coarseness.

غلغله ghùlghulè, *s. a.* A noise of many voices or sounds mixed.

غلمان ghìlmān, *s. pl. a.* (*of* غلام ghùlām), Boys, youths; young male slaves.

غلو ghùlùvv, *s. a.* An assault, attack.

غله ghàllè, *s. a.* The fruits or produce of agriculture, corn; the income arising from any property in mortmain or in tail.

غليان ghàléyān, *s. a.* A boiling, ebullition; active fermentation, working;

غش ghìshsh, *s. a.* Alloy in precious metals; deceit in a show of friendship.

غشیان ghàshéyān, *s. a.* A fainting fit.

غصب ghàssb, *s. a.* A seizing by force, a taking unlawfully; ا—, —et, *v.a.* To seize by force and unlawfully.

غصن ghùssn, *s. a.* A branch of a tree.

غصه ghùssa, *s. a.* Sorrow, grief.

غضب ghàzab, *s. a.* Wrath, indignation, anger; ا—, —et, *and* غضبه‌کلمك ghàzaba-ghèlmek, *v.n.* To get in a passion, be angry.

غضبان ghàzbān, *a. a.* Angry, furious, exasperated; passionate.

غضنفر ghàzanfèr, *s. a.* A lion; a brave man, a hero. [angered.

غضوب ghàzūb, *a. a.* Passionate, easily

غفار ghàffār, *s. a.* God the continual pardoner of sin. [our sins.

غفران ghùfrān, *s. a.* God's pardon of

غفلت ghàflet, *s. a.* A want of care and circumspection, want of vigilance, negligence, carelessness; ا—, —et, غفلتده بولنمق ghàfletda - bùlunmak, *v.n.* To be without vigilance, to be asleep at one's moral post, to be caught napping. [of sin.

غفور ghàfūr, *s. a.* God the pardoner

غفول ghùfūl, *s. a.* Neglect, negligence.

غفیر ghàfīr, *a. a.* Numerous, in جم غفیر jèmmi-ghàfīr, A great multitude.

غل ghìll, *s. a.* Deceit in professed friendship; —, ghùll, *s. a.* A yoke; a pillory. [provisions.

غلا ghàlā, *s. a.* Dearth, scarcity of

the excitement or fermentation of a mob; —, ghàlyān, *s. p.* A hooka or water-pipe for smoking.

غليظ ghàlīz, *a. a.* Coarse.

غم ghàmm (ghàm), *s. a.* (*pl.* غموم ghùmūm), Grief, sorrow, care, regret; غمخوار ghàm-khār, *s. p.* A person in sorrow; a friend in need, a sympathizing friend; غمكسار ghàm-kyùsār, *s. p.* A sympathizing friend.

غماز ghàmmāz, *s. a.* A tale-bearer.

غمزه ghàmzé, *s. p.* A wink, a sign with the eye, a look.

غنا ghànā, *s. a.* Sufficiency, comfortable circumstances; —, ghìnā, *s. a.* A singing. [ghànīmèt), Spoils, plunder.

غنائم ghànā'im, *s. pl. a.* (*of* غنيمت

غنچه ghòncha, *s. p.* A rose-bud or rose just opening.

غنم ghànem, *s. a.* A sheep.

غنودى ghùnūdé, *a. p.* Asleep, sleeping.

غنه ghùnné, *s. a.* A nasal twang in pronunciation.

غنى ghànī, *a. a.* Rich, possessing a sufficiency, comfortably off; plentiful, abundant; in want of no assistance or embellishment.

غنيمت ghànīmèt, *s. a.* Spoil, plunder; any advantage that can be realised.

غواص ghàvwāss, *s. a.* A diver, a plunger.

غوانى ghàwānī, *s. pl. a.* (*singular not used*), Songs.

غوائل ghàwā'il, *s. pl. a.* (*of* غائله ghā'ilé), Cares, causes of anxiety or preoccupation.

غور ghàvr, *s. a.* The bottom of any deep water, well, &c.

غوص ghàvss, *s. a.* A plunging, a diving.

غوطه ghàvta, *s. a.* A ducking, a dipping; غوطه‌خور ghàvta-khòr, *s. p.* One who gets a ducking.

غوغا ghàwgha (kàwgha), *s. t.* A quarrel, a fight; a battle; —, —et, *v.n.* To quarrel; to fight.

غول ghūl, *s. p.* A kind of demon or goblin, *commonly termed* غول بيابانى ghūlu-yàbānī (kùluyàbānī), *The goblin of the wilds.* [cable.

غومنه ghòmana, *s. t.* (*Italian*). A ship's

غياب ghìyāb, غيابت ghìyābet, *s. a.* Absence; غيابت‌جب ghìyābet-jùbbi, The bottom of the well (into which Joseph was cast).

غياصت ghìyāssèt, *s. a.* A plunging, diving, dipping deeply.

غيب ghàyb, *s. a.* Absence; any absent thing; all absent and all invisible things, all things past or future, not actually existing or present; عالم‌غيب "ālémi-ghàyb, The invisible world; the past or future state of things, the unknown; غيبى ghàybī (*fem.* غيبيه ghàybìyyé), *a. a.* Pertaining to the invisible world.

غيبت ghàybèt, *s. a.* Absence; backbiting; —, —et, *v.n.* To backbite.

غيبوبت ghàybūbèt, *s. a.* Absence.

غيث ghàyss, *s. a.* Rain.

غيجقمق ghìjíkmak (*aor.* غيجقر ghìjíkir), *v.n.* To be ticklish, or tickled.

غیجقدرمق ghìjìkdirmak (*aor.* غیجقدرر ghìjìkdìrir), *v.a.* To tickle.

غیر ghàyr, *s. a.* Any other or others than self; —, *a. a.* Not, non (*this word before any Arabic adjective has the same privative effect as the syllables* un, in, dis, &c., *with us; as,* غیر متساوی ghàyri-mùtéssāvī, *unequal to each other;* غیرمعلوم ghàyri-mà''lūm, *unknown,* &c.); بغیر bì-ghàyri, *ad. a.* Without; وغیره vè-ghàyrihi, Et cetera; الی غیرالنهایه ilà - ghàyri -'n - nihāyé, *ad. a.* Ad infinitum.

غیرت ghàyrèt, *s. a.* Zeal; earnest endeavour; honest jealousy, jealousy of one's honour; —, —et, *v.n.* To strive zealously, to do one's best.

غیری ghàyrí, *a. t.* Other, another; —, *ad. t.* Besides; —(kàyrí), *ad. t.* No more, never again; at length, after all.

غیطان ghàytan, *s. t.* Narrow braid or square cord.

غیظ ghàyz, *s. a.* Anger, wrath; کاظم الغیظ kyāzimu-'l-ghàyz, *a. a.* One who subdues his rising anger.

غیم ghàym, *s. a.* A cloud.

غین ghàyn, *s. a.* Name of the letter غ.

غیور ghàyur, *a. a.* Zealous (man); غیورانه ghàyūrāné, *a. p.* Pertaining to a zealous person.

ف

ف fā (fē). Twenty-third letter of the Turkish alphabet, having the value of *f* in English. Its numeral value is 80. In Persian words it is sometimes interchangeable with ب, پ, and و.

فا fā, *s. a.* Name of the letter ف; the first radical letter of any Arabic word.

فاتح fātih, *s. a.* A conqueror; فاتح سلطان محمد fātih-sùltan-Mèhémed, Mahomed the Second, conqueror of Constantinople.

فاتحه fātiha, *s. a.* The *opening* chapter of the Kur'an, generally used as the concluding prayer at devotions, and repeated over people's graves.

فاتر fātir, *a. a.* Weak, worn out, unable

فاجر fājir, *s. a.* A sinner. [to proceed.

فاحش fāhish, *a. a.* Infamous; passing the bounds of decorum; فاحشه fāhishé, *s. a. fem.* A prostitute, whore.

فاخته fākhté, *s. p.* A pigeon.

فاخر fākhir (*fem.* فاخره fākhiré), *a. a.* Glorious (apparel, &c.).

فارسی fārsī, *a. a.* Persian (language); —, *s. a.* The Persian language; فارسیات fārsìyyāt, *s. pl. a.* Persian idioms or grammatical rules.

فارغ fārigh, *a. a.* Who desists, leaves off, or reposes from any action; free from action or anxiety; —او, —ول, *v.n.* To finish, have done, leave off, rest; فارغ البال fārighu-'l-bāl, Easy at heart, free from care.

فاره fāré, *s. a.* A mouse.

فاسد fāssid (*fem.* فاسده fāssidé), *a. a.* Bad, spoilt, corrupt, false.

فاسق fāssik, *s. a.* A sinner.

فاش fāsh, *a. p.* Which has transpired,

oozed out, got wind; ا—, —et, *v.a.* To betray (a secret), make public; او—, —ل, *v.n.* To become known, ooze out, transpire.

فاصل fâṣṣil (*fem.* فاصله fâṣṣila), *a. a.* Which divides, separates; فاصله fâṣṣila, *s. a.* A division, partition, separation; intermission; بلافاصله bilâ-fâṣṣila, *ad. a.* Unceasingly, uninterruptedly, incessantly, without intermission. [in virtue, learning, &c.

فاضل fâżil, *s. a.* One who excels others

فاطر fâṭir, *s. a.* God the impresser of natural qualities, the Creator.

فاطن fâṭın, *a. a.* Intelligent, quick.

فاعل fâ''il, *s. a.* An actor, doer; اسم فاعل ısmi-fâ''il, The active participle; فاعلی fâ''ilî (*fem.* فاعليه fâ''illyyè), *a. a.* Pertaining to an actor; فاعليت fâ''illyyèt, *s. a.* Quality of being an actor.

فاقه fâka, *s. a.* Poverty, indigence.

فاكهه fâkiha, *s. a.* A fruit.

فال (*for* فأل fe'l), fâl (fal), *s. a.* Anything taken as an omen, particularly in the nature of the *Sortes Virgilianæ*; فال باقمق fal-bakmak, *v.n.* To open any one of certain books and take the first word of the page as an augury; or to use any other kind of augury.

فالج fâlij, *s. a.* Paralysis, the palsy.

فاليه fâlya, *and* فاليه‌دليكى fâlya-dèligi, *s. t.* The touch-hole of a gun.

فام fâm, *s. p.* (*in composition*), Coloured.

فانوس fânûs, *s. a.* A glass shade.

فانى fânî (*fem.* فانيه fânîyyè), *a. a.* Perishable; ready to perish.

فائح fâ'ih, *a. a.* Which exhales (perfumes); which pervades the air (perfume).

فائده fâ'idé, *s. a.* A use, an advantage; a moral (of a tale); فائده‌لو fâ'idélü, *a. t.* Useful, beneficial; فائده‌سز fâ'idéssiz, *a. t.* Useless, of no avail; فائده‌ا fâ'idé-et, *v.n.* To avail, be of use, benefit; فائده‌كورمك fâ'idé-ghyòrmek, *v.n.* To derive benefit. برفائده‌يى مفيداو bir-fâ'idéyi-mufîd-dûr, To be of some use; فائده‌مند fâ'idémend, *a. p.* Benefited.

فائز fâ'iz, *a. a.* Who obtains.

فائض fâ'iz, *a. a.* Who or which gives forth abundantly; —, *s. t.* Interest on money. [passing.

فائق fâ'ik, *a. a.* Excelling, superior, sur-

فيها fè-bèhâ, *ad. a.* Then all is well; in that case all is right.

فت fît, *s. t. in* فت‌ويرمك fît-vèrmek, *v.n.* To put (a person) up to something, inspire with a mischievous idea.

فتاح fèttâh, *s. a.* God *the opener* of the means of welfare.

فتاده fûtâdé, *a. p.* Fallen; fallen captive.

فتان fèttân, *s. a.* A plotter, intriguer, mischief-maker; Satan.

فتح fèth (t-h), *s. a.* An opening; a broaching; a conquering; a pronouncing with the *a* or *e* vowel; ا—, —et, *v.a.* To open; to broach; to conquer; to pronounce (a consonant) with the *a*

or *e* vowel following it; فتح كلام ا fèthi-kelām-et, *v.n.* To begin a discourse; فتحنامه fètihnāmé, *s. p.* A letter giving news of some victory or conquest.

فتحه fètha, *s.a.* The vowel point ـَ, equivalent to one of the vowels A, a, *a*, E *or* e.

فترت fìtrèt, *s. a.* A time of general revolt; an interregnum; an interval.

فتق fètk, *s. a.* A bursting, breaking asunder; a rupture, *or* hernia; رتق وفتق امور rètk-u-fètki-ùmūr, The general management of public business.

فتنه fìtné, *s. a.* Temptation; any tempting thing; a conspiracy, plot, treason; public trouble, sedition, disorder, riot; ـــ انكيز, fìtné-ènghīz, ـــ كار, fìtné-kyār, ـــ جو, fìtné-jū, *s. p.* فتنه جى fìtnéji, *s. t.* A causer of sedition.

فتوا (*for* فتوى) fètvà, *s. a.* A legal opinion delivered by the proper legal functionary (the Mufti) upon any supposed case submitted to him; حضرت فتوا پناهى hàzréti - fètvà - -pènāhī, (H. E. the Asylum of legal opinions) The Shèykhu-'l-ìsslām.

فتوت fùtùvvet, *s. a.* Generosity of character, magnanimity.

فتوح fùtūh (*pl.* فتوحات fùtūhāt), *s. pl. a.* (*of* فتح fèth), Victories, successes.

فتور fùtūr, *s. a.* Lassitude, inability to proceed with work, lack of spirit; ـــ كتورمك, fùtūr-ghètirmek, *v.n.* To lose spirit; ـــ كلمك, fùtūr-ghèlmek, *v.n.* To seize (a loss of spirit for work).

فتوى fètvà. See فتوا.

فتى fètà, *s. a.* A lad.

فتيل fìtil, *s. a.* The wick of a lamp or candle; a quick-match; a plug or pledget for deep wounds; a seton.

فج fèjj, *s. a.* An open and easy way between mountains.

فجأة fùj'étun, *ad. a.* Suddenly, unexpectedly.

فجاج fìjāj, *a. a.* Open and easy (a way between mountains).

فجائى fèjā'ī, *a. a.* Sudden; unexpected.

فجر fèjr, *s. a.* The dawn, daybreak; ـــ كاذب, fèjri-kyāzìb, The false daybreak, after which darkness is said to fall again; فجر صادق fèjri-sādík, The true dawn, the break of day.

فجور fùjūr, *s. a.* Sin, iniquity, wickedness, the lust of the flesh.

فحص fàhss, *s. a.* An inquiring after or into, inquiry, search.

فحل fàhl, *s. a.* A stallion; a man distinguished for learning.

فحم fàhm, *s. a.* Charcoal.

فحوا (*for* فحوى) fàhwà, *s. a.* The sense, signification, meaning contained in a phrase.

فخام fìkhām, *s. pl. a.* (*of* فخيم fàkhīm), The very high in rank and station.

فخامت fàkhāmet, *s. a.* Exalted rank and station; فخامتلو fàkhāmetlū, *a. t.* The exalted in rank and station (second

title of the Grand Vizier, to whom Europe accords the princely title of Highness).

فخذ fàkhz, *s. a.* The thigh.

فخر fàkhr, *s. a.* A glorying; a cause of just pride; فخر عالم fàkhri-"ālum, (The pride of the world) Muhammed; فخری fàkhrī (*fem.* فخریه fàkhrìyyé), *a. a.* Pertaining to pride and glorying; فخریه fàkhrìyyé, *s. a.* The latter part of a poem, in which it is usual for the poet to speak of himself in terms of glorification, which we should call boasting.

فخیم fàkhīm (*fem.* فخیمه fàkhīmé), *a. a.* Very high in rank and station (The feminine is the title hitherto given to all European States in distinction to علیه "àlìyyé, *the very exalted*, assumed for Turkey alone).

فدا fèdā, *s. a.* The sacrificing or giving up anything in order to obtain some end; a sacrifice, a ransom; ا—, —et, *v.a.* To give up, to sacrifice; فداکار fèdākyār, *a. p.* One who makes sacrifices, who sacrifices his own interests; فداکارلق fèdākyārlík, *s. t.* The quality of sacrificing one's interests; فدائی fèdā'ī, *s. p.* One who voluntarily risks his life in any perilous but praiseworthy enterprise.

فدان fìdan, *s. t.* (*Greek* Φιτανη), A young plant; تازه فدان tāzé-fìdan (*fig.*), A young person.

فدیه fìdyé, *s. a.* Anything sacrificed or given up in order to attain some good end; a sacrifice; a ransom.

فذلکه fèzlèké, *s. a.* The sum and substance of any train of reasoning.

فر fĕr, *s. p.* Pomp, splendour, magnificence.

فرات Fùrāt, *s. t.* The river Euphrates.

فراجه fèrrājé (fèrājé), *s. a.* An overcloak worn out of doors by women (formerly applied also to a cloak worn by doctors of the law).

فراح fèrāh, *s. a.* Cheerfulness, gladness; —, *a. t.* Cheerful, open (a place, house, &c.); —, *and* فراح فراح fèrāh-fèrāh, *ad. t.* Amply; easily; and to spare.

فراخ fèrakh, *a. p.* Wide, ample, spacious; abundant; فراخی fèrākhī, *s. p.* Ampleness, abundance.

فرادیس fèrādīss, *s. pl. a.* (*of* فردوس fìrdèvss), Paradises; gardens or parks.

فرار fìrār, *s. a.* A running away; a deserting; ا—, —et, *v.n.* To run away; to desert.

فراز fìrāz, *s. p.* An ascent; فرازونشیب fìrāz-u-nèshīb, Up-hill and down-dale; —, *a. p.* (*in composition*), High, uplifted; سرفراز sèr-fìrāz, *a. p.* Who holds up his head and is not ashamed, or who feels a just pride.

فرازنده fìrāzendé, *s. p.* One who lifts up on high, who raises.

فراست fèrāssèt, *s. a.* Sagacity, judgment, penetration; equitation, horsemanship; the science of physiognomy.

فراش fàrash, *s. t.* A dust-pan; —, fèrāsh, *s. a.* A moth which flies round a candle; —, fīrāsh, *s. a.* A bed; —, fèrrāsh, *s. a.* An attendant whose duty it is to spread carpets, &c., especially one attached to the temple at Mecca (this last office is held by a certain number of the highest people, as an honour, and as meritorious, the duties being performed by persons on the spot paid by the titular officers); —صاحب sāhīb-fīrāsh, *a. p.* Sick in bed.

فراشت fèrāshèt, *s. a.* The office of carpet-spreader (to the temple of Mecca).

فراعنه fèrā"ině, *s. pl. a.* (*of* فرعون fīr"àvn), Pharaohs; proud, rebellious men.

فراغ fīrāgh, *s. a.* Ease, freedom from [work or care.

فراغت fèrāghàt, *s. a.* The giving up, ceding; a ceasing from work; ا—, —et, *v.a.* To cede.

فراق fīrāk, *s. a.* Separation, the being separated one from the other, absence from one another.

فراموش fèrāmūsh, *s. p.* A forgetting; ا—, —et, *v.a.* To forget; فراموشی fèrāmūshī, *s. p.* Oblivion.

فرانجله fīrànjìla, *s. t.* White wheaten bread in rolls.

فرانسز Frànsìz, *s.* and *a. t.* French; a [Frenchman.

فرانسه Fràns*a*, *s. t.* France.

فراوان fèrāwān, *a. p.* Copious, abundant.

فراهم fèrāhèm, *a. p.* Accumulated, heaped up.

فرائد fèrā'id, *s. pl. a.* (*of* فريد fèrīdĕ), Separate, single, unique things, single pearls or precious stones, beads, &c.

فرائض fàrā'iz, *s. pl. a.* (*of* فريضه fàrīz*a*), Things incumbent and not to be omitted; the indispensable parts of worship; the portions allotted by the canonical law to the relatives of a deceased person; the science of apportioning property among the relatives of deceased persons.

فرتوت fĕrtūt, *a. a.* Decrepid.

فرج fĕrj, *s. a.* The female organ of generation; —, fèrej, *s. a.* Joy, happiness; الصبرمفتاح الفرج èss-sàbru-mìftāhu-'l-fèrèj, Patience is the key of happiness.

فرجام fèrjām, *s. p.* The end, conclusion; نافرجام nā-fèrjām, بدفرجام bèd-fèrjām, *a. p.* Ending ill, not ending as could be wished.

فرجه fùrjĕ, *s. a.* An opening, an opportunity; فرجه‌یاب fùrjĕ-yāb, *a. p.* Who finds an opportunity; او—, fùrjĕ-yāb-òl, *v.n.* To find an opportunity.

فرچه fìrch*a*, *s. t.* A brush.

فرح fèrah, *s. a.* Joy, gladness; فرحناك fèrahnāk, *a. p.* Joyful, glad.

فرحان fĕrhān, *a. a.* Rejoicing, glad, joyful.

فرحه fĕrh*a*, *s. a.* Joy, gladness.

فرخ fèrrùkh, فرخنده fĕrkhùndĕ, *a. p.* Happy, fortunate.

فرد fĕrd, *s. a.* An individual; a single one; anything unique sui generis;

جوهرفرد jèvhèri-fĕrd, An atom (in the atomic theory); فردًافردا fĕrdan-fĕrdā, *ad. a.* فردافرد fĕrdafĕrd, *ad. p.* One by one, singly, individually.

فردا fĕrdā, *s. p.* The following day, the morrow.

فردوس fĭrdèvss, *s. a.* Paradise; a garden [or park.

فرز fĕrz, *s. p.* The queen at chess.

فرزانه fĕrzānĕ, *a. p.* Distinguished, remarkable (person); فرزانه‌لك fĕrzānĕlik, *s. t.* فرزانكى fĕrzānĕghī, *s. p.* Distinction (of a person).

فرزند fĕrzènd, *s. p.* A son.

فرس fèress, *s. a.* A horse.

فرسا fĕrsā, *a. p.* (*in composition*), Which rubs against; فلك‌فرسا fèlek-fĕrsā, *a. p.* Rubbing against, high as and touching the sky.

فرستادة fĭrisstādĕ, *a. p.* Sent.

فرسخ fĕrsàkh, *s. p.* A parasang, an hour's journey on horseback at a walk.

فرسوده fĕrsūdĕ, *a. p.* Rubbed; worn.

فرسى fùrsī, *s. a.* The Persian language; فرسيات fùrsìyyāt, *s. pl. a.* Persian idioms and rules.

فرش fĕrsh, *s. a.* The spreading (carpets, &c.) on the floor; ا—, —et, *v.a.* To spread on the ground.

فرشته fĭrishtĕ (*pl.* فرشتكان fĭrishtéghyān), *s. p.* An angel.

فرصت fùrsat (fĭrsànt), *s. a.* An opportunity.

فرض fàrz, *s. a.* An indispensable rite; a supposing, a taking for granted; ا—, —et, *v.a.* To set down as supposed or granted; فرضا fàrzā (fàrazā), *ad. a.* By supposition, let us suppose, let it be granted; فرض محال fàrz-mùhāl, The admission of an impossibility for argument's sake.

فرط fàrt, *s. a.* A superabundant quantity or degree.

فرطونه fĭrtina, *s. t.* (*Italian*), A storm at sea, a rough sea; فرطونه‌لو fĭrtinalu *a. t.* Stormy (sea or weather).

فرع fĕr"ĕ, *s. a.* A secondary branch, a ramification; a subdivision; فرعى fĕr"ī (*fem.* فرعيه fĕr"ìyyĕ), Secondary, derivative.

فرعون fĭr"àwn, *s. a.* Pharaoh; any excessively proud and refractory man.

فرق fàrk, *s. a.* The crown of the head; a distinguishing; a distinction, difference; ا—, —et, *v.n.* To change, alter, vary; كورمك—, fàrk-ghĭrmek, To see a difference; —, fĭrka *s. pl. a.* (*of* فرقة fĭrka), Bodies, troops of men.

فرقان fùrkān, *s. a.* The Kŭr"an, in its quality of distinguishing between good and evil.

فرقتين fĭrkatèyn, *s. t.* A frigate.

فرقة fĭrka, *s. a.* Any detached part; a body, troop; a sect; a division (of an army).

فرقد fèrkàd, *s. a.* A certain brilliant star used figuratively; فرقدساى fĭrkàd-sāy, *a. p.* Touching or reaching in height to the star Ferkad.

فركنده fĕrkèndĕ, *a. p.* Old, worn.

فرلامق fĭrlamak (*aor.* فرلار fĭrlar), *v.n.* To

fly (as splinters, &c.); to chip, to splinter (as glass, steel, &c.); فرلاتمق fîrlatmak (*aor.* فرلادر fîrlàdir), *v.a.* To cause to fly; to throw; to cause to chip.

فر fèrmā, *a. p.* (*in composition*), Who commands; فرمانفرما fèrmān-fèrmā, *s. p.* One who gives commands, a commander, a sovereign.

فرما fèrmān, *s. p.* A command, order, injunction; an imperial rescript, commission, or letters-patent; فرمانبر fèrmān-bèr, فرمانبردار fèrmān-bèrdār, *s. p.* One who is obedient to his sovereign's commands; فرماندة fèrmān-dìh, *s. p.* A giver of orders, a sovereign.

فرمود fèrmūdé, *a. p.* Ordered, commanded; —, *s. p.* An order, command.

فرنك fîrènk, *s. t.* A man of any European nation; فرنكستان fîrènghisstān, *s. p.* Europe, or the whole country inhabited by non-Turkish Europeans; فرنكی fîrènghi, *s. t.* The venereal disease.

فر fûru, *ad. p.* Down, downwards; —, *a. p.* Low; فرومایه fûru-māyé, *a. p.* Low bred.

فروخت fûrùkht, *s. p.* A selling; a sale; —, —et, *v.a.* To sell.

فروخته fûrùkhté, *a. p.* Sold.

فرود fûrùd, *s. p.* The lower part, bottom; a hollow place, valley.

فروز fûrūz, *a. p.* (*in composition*), Who or which lights or illuminates.

فروزان fûrūzān, *a. p.* Shining, bright, alight, blazing.

فروزنده fûrūzèndé, *a. p.* Who or which illuminates, makes light.

فروست fûrūssèt, فروسیت fûrūsslyyèt, *s. a.* Equitation, horsemanship.

فروش fûrūsh, *s. p.* (*in composition*), A seller, vender; خودفروش khòd-fûrūsh, (A self-seller) A brag; کندم نمای جو فروش ghèndum-nùmāyi-jèv-fûrūsh, (A barley-selling wheat-shower) A cheat.

فروع fûrū" (*pl.* فروعات fûrū"āt), *s. pl. a.* (*of* فرع fèr"), Branches, ramifications.

فروغ fûrūgh, *s. p.* A ray, sunbeam; splendour.

فروماندة fûru-māndé, *a. p.* Who lags, straggles, remains behind; worn out with fatigue and weakness.

فرون fîrîn, *s. t.* An oven; a bakehouse; فرونجی fîrînji, *s. t.* A baker; a constructor of ovens.

فروة fèrvé, *s. a.* A fur coat or cloak.

فریاد fèryād, *s. p.* A cry, scream; —, —et, *v.a.* To cry, call out, scream; فریادرس fèryād-rèss, *s. a.* Anyone who runs to help at a call for succour.

فریب fîrîb, *a. p.* (*in composition*), Who or which deceives.

فرید fèrîd (*fem.* فریدة fèrîdé), *a. a.* Alone; single; unique; فریدة fèrîdé, *s. a.* A single or unique pearl, precious stone, bead, person, &c.

فریفته fîrîfté, *a. p.* Deceived, taken in, cajoled, seduced.

فریق fèrīk, *s. a.* A class, body, or sect of men; a lieutenant-general, or general of division; بحریه فریقی bàhrìyyé-fèrīki, An officer of corresponding rank in the naval service.

فزا fèzā, *a. p.* (*in composition*), Who or which increases, augments.

فزع fèz", *s. a.* A lamenting; lamentation, plaint.

فزون fùzūn, *a. p.* Augmented, increased; فزونی fùzūnī, *s. p.* Increasedness; فزونی عمر fùzūnī'i-"ùmr, Length of life.

فس fèss, *s. t.* The red cap worn all over Turkey.

فساد fèsaād, *s. a.* Disorder; an abuse of any kind, a wrong practice; sedition, trouble; villainy; intrigue; corruption, bad state of anything; معده فسادی mì"dé-fèsaādí, The stomach's being disordered; فساد وارمق fèsaād-vàrmak, *v.n.* To get disordered, to become vitiated by abuses; فساد قورمق fèssād-kùrmak, To plot, devise any intrigue or villainy; فساد چیقارمق fèssād-chìkàrmak, To put any plot or villainy into execution.

فسانه fèsānè, *s. p.* An idle tale.

فلان فستاکیز fìlān-fìstākīz, So and so, and so forth.

فستان fìstàn, *s. t.* A woman's gown; a man's kilt; ایچ فستانی ìch-fìstànì, *s. t.* A petticoat.

فستق fìstìk, *s. a.* A pistachio; فستقی fìstìkī, *a. t.* Of a certain shade of lightish green, of a pistachio green colour.

فسحت fùsshat, *s. a.* Spaciousness, vastness, roominess; فسحت سرای fùsshat-sàrày, *s. p.* A palace of great extent.

فسخ fèsakh, *s. a.* A disuniting, pulling to pieces; an annulling, abolishing; —ا, —et, *v.a.* To pull to pieces; to annul.

فسرده fùsūrdé, *a. p.* Congealed, set.

فسق fìsak, *s. a.* Sin, wickedness, iniquity; the lusts of the flesh.

فساقه fèssaka, *s. pl. a.* (*of* فاسق fàssik) Sinners.

فسقیه fìskìyyé, *s. t.* A jet d'eau, a fountain which throws its water up in a jet.

فسکه fìskè, *s. t.* A fillip; فسکه ورمق fìskè-wùrmak, *v.n.* To give a fillip.

فسلدامق fìssìldamak (*aor.* فسلدار fìssìldar), *v.n.* To whisper, make a whispering noise; فسلدی fìssìldi, *s. t.* A whispering, whispering noise.

فسلغن fèsslégìn, *s. t.* Sweet basil.

فسون fùsūn, *s. p.* An idle tale.

فسیح fèsīh (*fem.* فسیحه fèsīhà), *a. a.* Spacious, vast, roomy.

فشان fìshān, *a. p.* (*in composition*), Who or which sheds, spreads, scatters.

فشقرمق fìshkìrmak (*aor.* فشقرر fìshkìrìr), *v.n.* To spout out, spirt out.

فشقی fìshki, *s. t.* The dung of animals, stable manure.

فشنك fìshenk (fìshek), *s. t.* A cartridge; a squib; a sky-rocket;

works in general; فشنكلك fisheklik, *s. t.* A kind of receptacle for cartridges worn on the breast; هوائی فشنك hàwā'ī-fishek, *s. t.* A sky-rocket; فشنكجی fishekji, *s. t.* A maker of fireworks.

فص fɅss*a*, *s. a.* The bezel of a finger-ring, in which the stone is fixed.

فصاحت fɅssāhàt, *s. a.* Flowingness and clearness of discourse.

فصال fɅssāl, *s. a.* A habitual criticiser or disparager; —, fissāl, *s. a.* Mutual separation.

فصحا fûssahā, *s. pl. a.* (*of* فصیح fɅssīh), Discoursers with ease and clearness.

فصل fɅssl, *s. a.* A dividing, separating; a deciding (disputes); a criticising, disparaging; a division, section, chapter, act, paragraph; a season of the year; —, —et, *v.a.* To divide, separate; to decide, judge and terminate (a quarrel); to criticise, find fault with, disparage; in the phrase اصلی فصلی یوق ɅssÍ-fɅssÍ-yòk, *There is no foundation for it* (*a report*) فصل is merely an imitative sequent of اصل; فصول اربعه fûssūlu-èrba"a, The four seasons.

فصولیه fɅssūlya, *s. t.* A French bean, a kidney-bean, a haricot bean.

فصیح fɅssīh (*fem.* فصیحه fɅssīha), *a. a.* Clearly expressed, pure and free from outlandish expressions.

فضا fɅzā, *s. a.* An open space of ground.

فضاحت fɅzāhàt, *s. a.* Villainy, villainousness.

فضائل fɅzā'il, *s. pl. a.* (*of* فضیلت fɅzīlèt), Virtues, eminent qualities.

فضل fɅzl, *s. a.* Virtue, any eminent quality; grace, favour, kindness.

فضلا fûzalā, *s. pl. a.* (*of* فاضل fɅzīl), Men of virtue; men of eminent qualities.

فضله fɅzla, *s. a.* A surplus, residue; a residuum; any excrementitious productions of the body.

فضول fûzūl, *s. a.* An exceeding the bounds of propriety or right; بوالفضول bū-'l-fûzūl, *a. a.* A talkative babbler; فضولی fûzūlī, *ad. t.* Without right, without right or title.

فضه fÍdda, *s. a.* Silver.

فضیح fɅzīh (*fem.* فضیحه fɅzīha), *a. a.* Villainous, bad, infamous; فضیحه fɅzīha, *s. a.* A villainous act, bad, infamous action.

فضیلت fɅzīlèt, *s. a.* A virtue; a good, eminent quality, eminence, excellence; فضیلتلو fɅzīlètlū, *a. t.* Excellent, eminent (a title given to the "ulémā).

فطانت fÍtānèt, *s. a.* Quickness of intelligence.

فطر fÍtr, *s. a.* The breaking of a fast at the expiry of its legal term; عیدالفطر "īdu-'l-fÍtr, The festival of cessation from fasting, called also شكربیرامی shèkĸr-bàyramÍ, *The festival of sugar*.

فطرت fÍtret, *s. a.* The natural constitution of creatures; فطری fÍtrī (*fem.* فطریه fÍtrÍyyé), *a. a.* Natural, constitutional.

فطنت fïtnèt, *s. a.* Quickness of intelligence.

فطين fàtīn, *a. a.* Quick, intelligent.

فظاظت fẓāzàt, *s. a.* Coarseness, grossness of speech and manners.

فعال fà""āl, *s. a.* God the constant actor.

فعل fì"l, *s. a.* An act, action; a verb (in grammar); the word which is used as the paradigm of triliteral roots of Arabic words; —متعدى, fì"li-mùtà"àddī, A verb transitive; —لازم, fì"li-lāzim, A verb intransitive; —معلوم fì"li-mà"lūm, A verb active or neuter, of which the actor is made *known* by the verb itself; —مجهول, fì"li-mèjhūl, A verb passive, the actor of which is left *unknown* by the verb; —ماضى, fì"li-māzī, A verb in the past tense; —مضارع, fì"li-mùzāri", A verb in the aorist, having either a present or future sense; فاءالفعل fā'u-'l-fì"l, The first radical letter of an Arabic word; عين الفعل "àynu-'l-fì"l, The second, *and* لام الفعل lāmu-'l-fì"l, The third radical letter; فعلاً fì"lan, *ad. a.* In act, indeed, by deed; بالفعل bi-'l-fì"l, *ad. a.* In actuality, really; فعلى fì"lī (*fem.* فعليه fì"lìyyè), *a. a.* Pertaining to action, or to a verb; فعله كتورمك fì"la-ghètirmek, فعله چيقارمق fì"la-chìkàrmak, فعله اخراج fì"la-ìkhrāj-et, *v.a.* To do, execute, perform, bring into a state of active performance; قودن فعله چيقارمق kèvvàdan-fì"la-chìkàrmak, To raise from *posse* to *esse*, from a state of possibility to mere project to one of actuality.

فغان fìghān, *s. p.* Plaint, lamentation, cry of distress. [China; china-ware.

فغفور fàghfūr, *s. a.* The Emperor of

فقاهت fàkāhèt, *s. a.* Intelligence, quickness of mind; quality of being versed in law.

فقدان fìkdān, *s. a.* A state of desertion, abandonment by friends, separation from friends.

فقر fàkr, *s. a.* Poverty, indigence.

فقرا fùkarā, *s. pl. a.* (*of* فقير fàkīr), The poor, poor people; (*Turkish usage*) a poor man.

فقره fìkra, *s. a.* An anecdote, a tale, a paragraph, an article.

فقط fàkat, *ad. a.* Only; but still, still, yet, and yet. [prudence.

فقه fìkh (k-h), *s. a.* The science of jurisfùkahā, *s. pl. a.* (*of* فقيه fàkīh), Lawyers, legists.

فقير fàkīr, *s. a.* A poor man; your humble servant, I; فقيرانه fàkìrìnè, *a. p.* Pertaining to a poor man; to your humble servant, to me.

فقيه fàkīh, *s. a.* A person *versed in the* law, a lawyer, legist.

فك fèkk, *s. a.* A separating, detaching.

فكار fìkyār, *a. p.* (*in composition*), Sorgalled; دل فكار dìl-fìkyār, *a. p.* Sore at heart.

فكر fìkr (fìkir), *s. a.* The reflective or

فلز fìliz, *s. t.* A shoot, young branch; —, fìlìzz (fìliz), *s. a.* Mineral ore.

فلس fìlss, *s. a.* A mite, a farthing; —احمر, fìlssi-àhmʀ, (A red farthing) The smallest piece of copper money; فلس احمر محتاج او fìlssi-àhmʀa-mùhtāj-òl, *v.a.* To be reduced to sheer beggary, to be penniless, without a farthing. [-fìlfìl, Red pepper in pods.

فلفل fìlfìl, *s. a.* Pepper; دار فلفل dāri-fìlfìl, *s. a.* A stout pole, with two holes about six inches asunder in the middle of its length, through which the two ends of about two feet of rope are passed and knotted. This is used for the infliction of the bastinado, the feet being passed through the loop of rope, and the pole being then turned round till the slack of the rope is wound up, the pole becomes pressed against the back of the leg near the ankle, and the soles of the feet are firmly held up to view.

فلك fèlek, *s. a.* The sky, the firmament; a sphere (according to the Ptolemaic system of astronomy), of which there are nine; fortune, or the influence of the spheres; فلك الافلاك fèlèku-'l-èflāk, (The sphere of spheres) The primum mobile; —, fùlk, *s. a.* A ship, boat, craft; فلك زده fèlek-zèdé, *a. p.* Struck by the adverse influence of the spheres.

فلمنك fìlémènk, *s. t.* A Fleming, a Dutchman; the Dutch nation.

فكن fìkèn, *a. p.* (*in composition*), Who casts down, throws on the ground.

فلاجرم fè-lā-jèrem, *ad. a.* Without fail, absolutely.

فلاح fèlāh, *s. a.* A state of virtue, happiness, or prosperity; —بولمق, fèlāh-bùlmak, *v.n.* To attain a state of virtue, happiness, or prosperity; حی علی الفلاح hàyya-''àlé-'l-fèlāh ! Come to (what will lead to) happiness ! (*paragraph in the call to prayer*); —, fèllāh, *s. a.* An Arab peasant.

فلاحت fèlāhàt, *s. a.* Agriculture.

فلاخن fèlākhòn, *s. p.* A sling for throwing stones.

فلاسفه fèlāssifé, *s. pl. a.* (*of* فیلسوف fèylésòf), Philosophers.

فلاکت fèlākèt, *s. a.* Adversity, misfortune, an effect of the adverse influence of the spheres. [tree, linden-tree.

فلامور fìlāmūr (ìkhlāmūr), *s. t.* The lime-

فلان fìlan, *a. t.* Such a one, so-and-so, a certain; —ادم, fìlan-àdam, Such a person, a certain person; —شی, fìlan-shèy, Such a thing, a certain thing.

فلج fèlj, *s. a.* Paralysis, the palsy.

فلذه fìlzé, *s. a.* A lobe; فلذه کبد fìlzé'i-kèbed, (The lobe of the liver) A dearly-beloved person.

فلنته *or* فلنطه fîlinta, *s. t.* A fowling-piece.

فلورى fîlûrî, *s. t.* A ducat, a sequin.

فلوقه fîluka, *s. t.* A ship's boat, barge, cutter; a pleasure boat.

فم fam, *s. a.* The mouth; the muzzle [of a gun.

فن fann, *s. a.* An art; هزارفن hèzâr-fann (hèzârifænd), *s. t.* A jack-of-all-trades, a person clever at many things.

فنا fâna, *a. t.* Bad; dangerous; grave; —, fanâ, *s. a.* Corruption, destruction, annihilation, death; دارالفنا dâru-'l-fanâ, The world of change; فنابولمق fanâ-bûlmak, *v.n.* To be annihilated, destroyed; فنالشمك fenâleshmek, *v.n.* To become bad, dangerous, grave; to grow worse, more dangerous.

فنار fânâr (fânar), *s. t.* A lantern; a lighthouse; a pinion (on the shaft of a wheel).

فنجان fincân (finjan), *s. t.* A tea or coffee cup.

فند fand, *s. t.* A trick, piece of deceit.

فندق fındık, *s. t.* A nut, filbert, cob, or Barcelona nut; صچانى —, fındık-sıchânı, A mouse.

فنون fünûn, *s. pl. a.* (*of* فن fann), Arts; kinds, sorts, species.

فؤاد fu'âd, *s. a.* The heart, the seat of the affections.

فوارة fevvâre, *s. a.* A *jet d'eau*, a fountain which throws its water up in a jet.

فواكه fevâkih, *s. pl. a.* (*of* فاكهه fâkihe), Fruits.

فوائد fevâ'id, *s. pl. a.* (*of* فائده fâ'ide), Uses, useful results, benefits.

فوت fevt, *s. a.* To lose, to neglect, not to seize, to allow to go by and be lost; —فرصتا, fevti-fursât-et, *v.a.* To lose an opportunity; —او, —ol, *v.n.* To die.

فوج fevj, *s. a.* A troop of men, a cohort

فوجى fıchı, *s. t.* A cask, barrel.

فودله fodula, *s. t.* A kind of better bread-cake, served out at colleges and public kitchens, &c.

فور fevr, *s. a.* Extreme quickness, hurry; على الفور fevran, فوراً "alé-'l-fevr, *ad. a.* In extreme haste, quickly, hurriedly.

فوران fevrân, *s. a.* A boiling, bubbling, spirting like a *jet d'eau*.

فوز fevz, *s. a.* Success in an undertaking.

فوطه fûta, *s. a.* A kind of apron.

فوق fevk, *s. a.* The top or space above the top of anything; any superior degree of rank; فوقانى fevkânî, *a. a* Upper (storey of a house); —, fevka, *ad. a.* Above; فوق العاده fevka-'l-"âdé, Extraordinary, extraordinarily; فوق الغايه fevka-'l-ghâyé, More than extremely, exceedingly.

فوندة fûnda, *s. t.* The branches of the vine pruned away; —كومرى, —kyı-muru, Vine-charcoal (used by blacksmiths, &c.); —ا, —et, *v.a.* To let go (the anchor).

فهرس fihrist, *s. a.* فهرست fihrist, *s. p.* The index of a book.

فهم fehm, *s. a.* The comprehending power of the mind; comprehension.

ا—, —et, *v.a.* To comprehend, seize the meaning of.

فهيم fèhīm, *a. a.* Quick in comprehending.

في fi, *pr. a.* In; into; about, relating to; among, between; في الجمله fi-'l-jùmlè, *ad. a.* Generally; abstractedly, in a general sense; في الحال fi-'l-hāl, *ad. a.* Instantly, at once; في الحقيقه fi-'l-hàkīka, *ad. a.* In truth, in sooth, really. This preposition is always placed before the date of letters and papers, and also before the price of things in accounts, in the following shape, and without the dot over the ف, thus ڧ. [goods.

فيات fi'àt, *s. a.* The price *per article* of

فياض fèyyāz, *s. a.* God who abundantly pours out blessings.

فيافى fèyāfī, *s. pl. a.* (*sing. not used*), Deserts, uncultivated districts.

فيروز fīrūz, فيروزمند fīrūzmènd, فيروزى fīrūzī, *a. p.* Victorious, successful, fortunate.

فيروزه fīrūzè, *s. p.* A turquoise.

فيصل fèysàl, *s. a.* A discontinuance, interruption, cessation; a decision (of a trial or dispute), a terminating; —ويرمك, fèysàl-vèrmek, *v.a.* To decide, terminate (a trial or dispute); —بولمق, fèysàl-bùlmak, *v.n.* To be decided, terminated.

فيض fèyz, *s. a.* Abundance; any peculiar gift of God, eminence; —بولمق, fèyz-bùlmak, *v.n.* To become eminent.

فيضان fèyézān, *s. a.* A plentiful outpouring.

فيل fīl (fil), *s. a.* An elephant; the bishop in chess; فيل ديشى fil-dìshi, *s. t.* Ivory.

فيلسوف fèylàssòf, *s. a.* A philosopher.

فيلو fīlo, *s. t.* (*Italian*), A squadron, or line of ships of war.

فيمابعد fī-mā-bà''d, *ad. a.* Henceforward, henceforth.

فيوضات fùyūzāt, *s. pl. a.* (*of* فيوض fùyùz, *not used, which is itself the pl. of* فيض fèyz), Peculiar and abundant gifts of Providence.

فئه fi'è, *s. a.* A troop of men.

فيه fīh, *or* fīhi, *comp. a.* In or about him, it; فيها fīhā, In or about her, it.

ق

ق kāf. Twenty-fourth letter of the Turkish alphabet, having the value of *k* in English, but is always followed by a hard vowel, in contradistinction to ك, which is also a *k* but softer in sound. The numeral value of ق is 100.

قاب kàb (*or* قاپ kàp), Any containing vessel, comprising even certain cases, covers, or envelopes; قاب قچاق kàb-kàchak, Pots and pans, kettles and cans; ايايق قابى àyak-kàbi, Any kind of shoe, boot, or slipper; كورك قابى kyùrk-kàbi, The outer material of a fur cloak or coat; —, kāb, *s. a.* The

length of a bow, or of a bow-shot; قاب‌قوسین kābe-kàvsèyn, Two bow-shots, *or* the length of two bows (an expression of the Kùr'ān indicative of Muhammed's near approach to God on the occasion of his night-journey and ascent to heaven); قابلو (kàpli), *a. t.* Cased, covered.

قابض kābiz, *s. a.* Who seizes, lays hold of; ارواح—, kābizi-èrwāh, The soul-taking angel of death.

قابل kābil, *a. a.* Capable, possible; accepting, receiving, taking; قابلیت kābillyyèt, Capacity, ability, genius; قابلیتلو kābiliyyètli, *a. t.* Capable, clever.

قابلمق *or* قاپلمق (kàplamak), *v.a.* See قپلمق; قاپلوجه—. See قپلوجه.

قاپ kàp, *ad. t. in* قاپ‌قره kàp-kàra, All black, quite black, very black.

قاپلو kàpli, *a. t.* Cased, covered; قاپلو بغه kàpli-bàgha (kàplimbagha), A tortoise; a turtle. [To seize, snatch.

قاپمق kàpmak (*aor.* قاپار kàpar), *v.a.*

قات kàt, *s. t.* A fold (of any stuff); a fold (of any number or quantity); a change (of linen); a suit (of clothes); a storey or floor of a house; opinion, estimation (in which one holds things or persons); the vicinity or presence (of a person); برقات bìr-kàt, One single fold; of one single fold, plain; of a single storey, consisting of only a ground floor; برقات‌دخی bìr-kàt-dàkhi, *or* برقات‌دها bìr-kàt-dàha, *ad. t.* Still more, doubly; ایکی قات ìki-kàt, Double, twofold; two-storied, consisting of a ground floor and upper storey; &c. &c.; اوست‌قات üst-kàt, The upper storey; الت‌قات àlt-kàt, The lower storey; قات‌قات kàt-kàt, In folds, layers, strata, stories; قات اندرقات kàt-èndèr-kàt, Fold upon fold; by many degrees; بنم‌قاتمده bènim-kàtimda, In my estimation; with me, near me, by me; &c. &c.. برقات‌روبا bìr-kàt-rùba, A suit of clothes; ایکی قات چماشیر ìki-kàt-chàmàshir, Two changes of linen.

قاتق kàtìk, *s. t.* Anything eaten with bread to give it a relish.

قاتل kàtil, *a. a.* Which kills, deadly; —, *s. a.* A homicide, man-slayer, murderer; قانلوقاتل kànlì-kàtil, A murderer, assassin.

قاتلنمق kàtlanmak (*aor.* قاتلنور kàtlanìr), *v.n.* To get admitted into the service or companionship of (someone).

قاتمر kàtmèr, *s. t.* Double (flower).

قاتمق kàtmak (*aor.* قاتار kàtar), *v.a.* To add, superadd; to send in company, send by the side (of some person); اوکه قاتمق ùnga-kàtmak (*with a pronominal affix added to* اوك ùng), *v.a.* To cause to walk before or in front of one's self.

قاچ kàch, *interrog. t.* How many? قاچنجی kàchinji, *a. t.* The how-manyeth? Which one in point of order in the row or series?

قاچاق kàchak, قاچامق kàchamak, *s. t.* A pretext, excuse, means of escape.

قاچق kàchk, *a. t.* Foolish, cracked, queer, half-witted, crazy.

قاچقين kàchkin, *s. t.* A runaway; a [deserter.

قاچمق kàchmak (*aor.* قاچار kàchar), *v.n.* To run away; to desert; قاچرمق kàchirmak (*aor.* قاچرر kàchirir), *v.a.* To drive away; to allow to escape; to aid to escape; to run away with; to smuggle away; —, *v.n.* To go crazy, lose one's wits; قاچرمه kachirma, *or* كمركدن قاچرمه ghyùmrukdan - kàchirma, *a. t.* Smuggled (goods); قاچنمق kàchinmak (*aor.* قاچنور kàchinir), *v.n.* To avoid, to keep or get out of the way.

قادر kādir, *a. a.* Able, having the power; God the able One; —او, kādir-òl, *v.n.* To be able, to have the power or ability; to have power enough.

قادم kādim, *s. a.* A person newly arriving or newly arrived at a place; القادم يزار èl-kādimu-yùzār, The newly arrived person is visited (by the older inhabitants).

قاديس Kàdiss, *s. t.* Cadiz (town of, in Spain).

قادیکوی Kādīkyùyi, *s. t.* Kadikeuyi (a town in Asia Minor, the ancient Calcedonia).

قادين kàdin, *s. t.* A genteel or respectable woman; one of the seven state concubines of the Sultan.

قار kàr, *s. t.* Snow; قارياغمق kàr-yàghmak, *v.n.* To snow; قارلق kàrlik, *s. t.* A large bottle used for icing water.

قاربوز kàrpuz, *s. t.* A water-melon.

قارت kàrt, *a. t.* Old (man); tough meat; قارتلشمق kàrtlashmak (*aor.* قارتلاشور kàrtlashir), *v.n.* To grow old; to grow tough.

قارس Kàrss, *s. t.* The town of Kars.

قارش kàrish, *s. t.* A span; قارشلمق kàrishlamak, *v.a.* To measure by spanning; قارش‌مورش kàrish-mùrush, *s. t.* Utter confusion; قارمه kàrma - kàrish, *a. t.* In utter confusion.

قارشق kàrishik, *a. t.* Mixed; confused; in disorder; قارشقلق kàrishiklik, *s. t.* Confusion; disorder; a row, tumult.

قارشمق kàrishmak (*aor.* قاريشور kàrishir), *v.n.* To mix, mingle, combine; to become confused, or disordered; to meddle, have to do, interfere; to exercise authority; قارشدرمق kàrishdirmak (*aor.* قارشدرر kàrishdirir), *v.a.* To add; to mix, mix up, stir up, stir about; to put in disorder; to cause or allow to meddle or interfere.

قارشو *or* قارشی kàrshi, *s. t.* The opposite side (of a street, river, &c.); the space opposite (to anything); —, *ad. t.* Opposite; قارشی‌قومق kàrshi-kòmak, *v.n.* To oppose, resist; قارشی چيقمق kàrshi-chìkmak, *v.n.* To go forth to meet; قارشيلمق kàrshilamak, *v.a.* To meet, to advance and meet intentionally; to answer in an ad-

verse manner, oppose in argument; قارشیلاشمق kàrshilashmak, *v.n.* To meet one another face to face; to correspond, balance one another (the debtor and creditor sides of an account, or income and expenditure); قارشیلاشدرمق kàrshilashdirmak, To bring (two people) face to face; to compare, collate (papers); to make balance, to balance (income and expenditure); قارشیلق kàrshilik, *s. t.* The steel (of a flint gun-lock); any retort, answer; tit for tat, quid pro quo; equivalent, complete set-off; a fund or means (in finance); قارشیم kàrshim, The space opposite to me; قارشیکه kàrshinga, Opposite to thee, to the space opposite to thee; قارشیسندە kàrshissində, Opposite to him, her, it; in the space opposite to him, her, it; &c. &c.

قارغشالق kàrghashalik, *s. t.* A noise as of crows cawing; a noise of tumult and squabbling.

قارغه kàrghə, *s. t.* A crow; a rook; الاقارغه àla-kàrghə, (The black and white spotted crow) The jackdaw (?); قارغه بوکن kàrghə-bùkən, *s. t.* Nux vomica.

قارن kàrn, *s. t.* The belly; the womb; قارن اجقمق kàrn-àjikmak (*with pronominal affixes to* قارن), *v.n.* To be hungry; قارن اغریمق kàrn-àghrimak, *v.n.* To have the belly-ache; قارن اغریسی kàrn-àghrisi, *s. t.* The belly-ache; a peevish child; (*as an interj.*) O you belly-ache! you peevish thing! قارنداش kàrn-dàsh (Womb or belly-fellow, usually written قرنداش), *s. t.* A brother; a sister.

قارنجه kàrinjə, *s. t.* An ant, pismire, emmet; honeycomb (in cast metals); قارنجه لو kàrinjəli, *a. t.* Honeycombed (metal).

قارون kārūn, *s. a.* A person proverbial for his wealth, supposed to be the same as Korah; the river Karoon.

قاری kàri, *s. t.* A woman; a wife; قاری kārī, *s. a.* A reader (especially of the Kùr'ān); an inhabitant of a town.

قاریوط Kàriot, *s. t.* The island of Nicaria.

قاز kàz, *s. t.* A goose; قازکبی باقمق kàz-ghibi-bàkmak, *v.n.* To stand and stare stupidly without doing anything.

قازق kàzik, *s. t.* A stake (of wood); قازقلمق kàzíklamak, *v.a.* To impale.

قازمق kàzmak (*aor.* قازار kàzar), *v.a.* To dig; to dig out, scoop out; to engrave, to sink.

قازمه kàzmə, *s. t.* A pick-axe, a pick.

قازمیر kāzmīr, *s. t.* Kerseymere.

قازیمق kàzimak (*aor.* قازر or قازیر kàzir), *v.a.* To scratch out (writing with a knife).

قاش kàsh, *s. t.* The eyebrow; ایر قاشی èyir-kàshi, *s. t.* The pommel, *also* the cantle, of a saddle (*or* the curved pieces of wood which form the front and back part of the frame of a saddle); قاشلو kàshli, *a. t.* Eyebrowed, having

eyebrows; دورت‌قاشلو dùrt-kàshli, *a. t.* (Having four eyebrows) Having the moustache, from youth, no thicker than the eyebrows; قاش‌چاتمق kàsh--chàtmak, *v.n.* To frown; چاتق‌قاشلو chàtik-kàshli, *a. t.* Having the eyebrows joined or meeting over the nose.

قاشاغی kàshàghi, *s. t.* A currycomb.

قاشق kàshìk, *s. t.* A spoon.

قاشنمق kàshınmak (*aor.* قاشینور kàshınır), *v.n.* To itch; to scratch (an itching place on one's own body).

قاشیمق kàshimak (*aor.* قاشر kàshır), *v.a.* To scratch (an itching place on any other person); to curry (a horse).

قاصد kāssid, *s. a.* One who definitively intends to do something or to go somewhere, and is acting or preparing to act accordingly; a foot-messenger.

قاصر kāssır, *a. a.* Deficient, defective, wanting, not up to the mark.

قاصق kàssìk, *s. t.* The groin; —بتی, kàssìk-bìti, A crab-louse.

قاصمق kàssmak (*aor.* قاصار kàssar), *v.a.* To stretch tight (an extended rope).

قاصنق kàssnak, *s. t.* A hoop, rim, or other contrivance for tightening or holding together.

قاضی kāzī (kàdı), *s. a.* A judge according to the canonical law; a putter of an end (to matters); قاضی‌الحاجات kāzìyyu'l-hājāt, God who satisfieth the wants of His creatures; قاضی عسکر kāzi-''àskır (kàz'-''àskır), قاضی‌العسکر kāzìyyu-'l-''àskır, (Judge of the army) Title of two high legal functionaries of Muhammedan canon law in Turkey, one for Rumelia and the other for Anatolia, ranking next to the Shèykhu-'l-ìslām, and exercising the office of Supreme Judges in Constantinople, though formerly they were the judges of the army.

قاطبةً kātıbétan, *ad. a.* Not at all, never, قطعاًوقاطبةً kàt''an-vè-kātıbétan, By no means whatever, in no case.

قاطر kàtır, *s. t.* A mule; an impudent little upstart.

قاطرجی kàtırjı, *s. t.* A muleteer.

قاطع kāti'', *a. a.* Which cuts; —, *s. a.* A secant; قاطع‌الطریق kāti''u-'t-tàrīk, A highwayman, brigand.

قاعدة kā''idé, *s. a.* A rule; the base (of a mathematical figure); قاعدهٔ کلیه kā''idé'i-kyùlliyyé, A general rule.

قاف kāf, *s. a.* Name of the letter ق; name of the Caucasian chain; ازقاف تاقاف èz-kāf-tā-kāf, From east to west (the Caucasus being imagined to surround the whole habitable world).

قافله kāfilé, *s. a.* A caravan of travellers.

قافیه kāfiyyé, *s. a.* Rhyme in poetry; the syllables which compose the rhyming of words together.

قاقله kākulé, *s. a.* The cardamum.

قاقم *or* قاقوم kākum, *s. t.* The ermine; the ermine fur.

قاقمق kàkmak (*aor.* قاقار kàkar), *v.a.* To give a tap; to drive in by tapping; to push; to emboss (designs in metal);

باشه‌قاقمق bàsha-kàkmak, *v.n.* To cast (former favours) in one's teeth, to upbraid, reproach, twit (with former benefits conferred); قاقمه kàkma, *s. t.* An embossed design on metal; the art of embossing metals.

قال kāl, *s. a.* Word of mouth; قالًا kālan, *ad. a.* In word; قیل‌وقال kīl-u-kāl, People's remarks, talk, whisperings, grumblings (*These two words are originally verbs in Arabic, third pers. sing. pret.*, قال *is active*, he said, قیل *is passive*, it was said); —, kàl, *s. t.* The action of melting and refining (ores and metals); —ا, kàl-ètmek, *v.a.* To melt and refine; قالجی kàlji, *s. t.* A refiner, a smelter.

قالب kàlib, *s. a.* A mould; the body; — *or* قالپ (kàlp), *a. t.* Bad, false (money); قالپزن (kàlpazàn), *s. t.* A false-coiner, forger of coin; a fellow of great pretension and no intrinsic value.

قالبور kàlbur, *s. t.* A screen, a riddle; قالبوردن کچورمك kàlburdan-ghèchirmek, *v.a.* To screen, to riddle, to sift.

قالتق kàltàk, *s. t.* A slut, wench (term of reproach among women only).

قالچه kàlcha, *s. t.* The hip, hip-bone.

قالچین kàlchin, *s. t.* A kind of shoe.

قالدرم kàldirim, *s. t.* A causeway; pavement; پیاده‌قالدریمی piyādè-kàldirimi, A foot pavement.

قالدرمق kàldirmak (*aor.* قالدرر kàldirir), *v.a.* To raise, lift; to take up, off, away; to suppress, abolish; to cause to get up from sleep or rest, to rouse; to raise (troops). [extirpate.

قالع kāli", *s. a.* Who pulls up or out,

قالفه kàlfa, *s. t.* (*from* خلیفه khalīfè, A builder, architect; a workman (in any trade), journeyman; an upper female servant or slave.

قالقان kàlkan, *s. t.* A shield, buckler, target; بالغی—, kàlkan-bàlighi, A turbot.

قالقمق kàlkmak (*aor.* قالقار kàlkar), *v.n.* To rise, to get up; یه قالقمق àya*gha*-kàlkmak, *v.n.* To get up on one's feet, to rise; to rise in rebellion; to set out on a journey.

قالمق kàlmak (*aor.* قالور kàlir), *v.n.* To rest, stay, remain; to stop, leave off; to stop short; to be altogether surprised, astonished, confounded; to wait; to be put off (in time), deferred; to be left; to be left at the option or discretion (of anyone); بکاقالسه bàna-kàlsa, If it were me, if I had to decide, if it were left to my option, I think, I am inclined to think, I am of opinion; یانکدهقالمز yànin*gda*-kàlmàz, (It will not stay with thee), You will not retain possession of it.

قاله Kàlé, *s. t.* Calais (town of).

قالی kālī (hàlì), *s. p.* A large carpet, قالیچه kālichè, *s. p.* A small carpet, a rug.

قالینلق kàlinlik, *s. t.* Thickness.

قالین kàlin, *a. t.* Thick (through); قبلی

قالیون kàlyòn, *s. t.* A man-of-war; a ship of the line; قالیونجی kàlyònji, *s. t.* A man-of-war's-man, sailor of the navy.

قالی kàly*a*, *s. t.* Rough potash; قالیه طاشی kàly*a*-tàsh*i*, Rough vitrified potash.

قامت kāmet, *s. a.* Stature.

قامچی kàmch*i*, *s. t.* A whip; قامچیلمق kàmch*ilamak* (*aor.* قامچیلر kàmch*i*-lar), *v.a.* To whip; to whip up, spur up, stir up to action.

قامر kàm*ara*, *s. t.* (*Italian*), A ship's [cabin.

قامش kàm*ish*, *s. t.* A reed; penis.

قامی kāmi", *s. a.* A subduer, breaker down, striker down.

قاموس kāmūss, *s. a.* A sea, ocean; name of a celebrated Arabic lexicon.

قامه kàm*a*, *s. t.* An iron wedge; a long and broad Georgian dagger.

قان kàn, *s. t.* Blood; —او, —òl, *v.n.* To be bloody, or bloodshot; قان تر kàn-tèr, A sweat of blood, a profuse perspiration; —المق, kàn-àlmak, To bleed, take blood; —دوکمك, kàn-dùkmek, *v.n.* To shed blood; —اغلامق, kàn-àghlamak, *v.n.* To shed tears of blood; —توکرمك, kàn--tùkyurmek, *v.n.* To spit blood; برینك قانینه کیرمك bìrining-kànina--ghìrmek, *v.n.* To take one's life, be guilty of his blood; قانه بولاشمق kàna - bùlashmak, *v.n.* To become soiled with blood; قانه بولاشدرمق kàna-bùlashdirmak, *v.a.* To soil with blood, to steep in gore; قانلو kànli, *a. t.* Bloody; blood-guilty; قان قورودان kàn-kùrudan, *s. t.* The mandrake (?); قان بهاسی kàn-(pàhāssi), *s. t.* Blood-money, a deodand, price paid to the heir of a slain man by the homicide; دلی قانلو dèli-kànli, *s. t.* (One whose blood is mad) A young lad.

قانامق kànamak (*aor.* قانار kànar), *v.n.* To bleed, flow with blood; قاناتمق kànatmak (*aor.* قانادر kànadir), *v.a.* To draw blood, cause to bleed, make bleed.

قانبور kànbur, *a. t.* Crooked, bent; hunchbacked; hogged (a ship); —, *s. t.* A hunchback, hunchbacked person; a hunched back, hunch.

قانت kānit, *s. a.* Pious, devout.

قانجق kànjik, *s. t.* A bitch.

قانجه kànja, *s. t.* A boat-hook; a hook; a grappling-iron; —باش, kànja-bàsh, A kind of large boat with high hooked prow.

قاندا kànda, *ad. t.* Where? In what place? In what place soever.

قانع kāni", *a. a.* Satisfied, content, contented with what he possesses.

قانمك kànmak (*aor.* قانار kànar), *v.n.* To satisfy one's thirst, one's desire for riches, one's doubts; to have one's doubts or objections removed and be fully satisfied; قاندرمق kàndirmak (*aor.* قاندرر kàndirir), *v.a.* To satisfy; to persuade, remove one's doubts or objections, to satisfy one's mind.

قانون kānūn, *s. a.* A law, canon; a statute, regulation, bye-law; a psaltery; قانونامه kānūn-nāmé, A code of laws, a set of statutes, regulations, or bye-

laws; قانونجی kānūnī, *s. a.* kānūnji, *s. t.* A lawgiver, maker of laws and regulations.

قانی kàni (hàni), *ad. t.* Where? In what place? قانی‌یا kàni-yā (hàni-yā)! Where then! Where is it, then? Where are you, then!

قاو kàw, *s. t.* Touchwood, tinder, German tinder; اغاچ‌قاوی aghaj-kàwi, Touchwood; منطارقاوی màntār-kàwi, German tinder; بزقاوی bèz-kàwi, Tinder.

قاورامق kàwramak (*aor.* قاورار kàwrar), *v.a.* To seize, gripe, lay tight hold of with the whole hand.

قاورمق kàwurmak (*aor.* قاورر kàwurur), *v.a.* To fry; to torrefy; roast (coffee).

قاورمه kàwurma, *s. t.* Mutton or beef fried in small lumps, and either eaten fresh, or potted and preserved in jars or skins by pouring the dripping over it.

قاوشمق kàwushmak (*aor.* قاوشور kàwushur), *v.a.* To come together, meet, join; قاوشدرمق kàwushdurmak (*aor.* قاوشدرر kàwushdurur), *v.a.* To bring together.

قاوق kàwuk, *s. t.* Several kinds of cap, of various shapes, but all stuffed with cotton; صدیك‌قاوغی sìdik-kàwughu, The bladder.

قاون kàwun, *s. t.* A musk melon; اغاچ‌قاونی aghaj-kàwunu, A citron.

قاهر kʜir (*fem.* قاهره kʜirè), *a. a.* Irresistibly subjugating.

قائد kā'id, *s. a.* A conductor, a leader.

قایرمق kàyirmak (*aor.* قایرر kàyirir), *v.a.* To take care of the interests of, push the interests of, take care he shall not come to want, to patronize actively.

قایش kàyish, *s. t.* A leather strap, a belt; a mode or act of slipping, sliding; ا—, —et, *v.a.* To steal, pr... bone (*slang*).

قایق kàyik, *s. t.* A boat or ship wi... sharp prow and stern; پیاده‌قایغی piyādè-kàyighi, A common row-bo... of Constantinople, usually with o... one pair of oars; برچفته‌قایق bar-chìftè-kàyik, A boat with one pair ... oars (ایکی iki, two; اوچ üch, three; درت dàrt, four; بش bèsh, five; beyond which none are used; the l... are peculiar to the ministry, the ne... to councillors of state, &c., and t... others are used by all who can af... them); طولمش‌قایق dòlmush-kàyik, A kind of omnibus-boat, taking seve... passengers independently; پازارقایغی pàzar-kàyighi, A very large passa... boat going to distant villages a... taking fifty or more passengers; اطه‌قایغی àtèsh-kàyighi, اد... -kàyighi, Large kinds of row-boats, the latter from the Princes' *Islands*; بالقجی‌قایغی bàlikji-kàyighi, A fisherman's boat; اودون‌قایغی òdun-kàyighi, A boat with firewood (... kyòmur, charcoal; شرابه shirah.

cause to slip; to manage underhand to make a person lose his office; قایمق‌کبی kàymak-ghibi, *a. t.* Cream-like, white and smooth.

قاین kàyn, *s. a.* A brother-in-law, own brother to one's wife; قاین‌اتا kàyn-àta, *or* قاین‌پدر kàyn-pèdr, A father-in-law, father to one's wife; قاین‌انا kàyn-àna, قاین‌والده kàyn-wālidé, A mother-in-law, wife's own mother; قاین‌اغاجی kàyn-àghàji, A birch tree.

قاینامق kàynamak (*aor.* قاینار kàynar), *v.n.* To boil, be in ebullition; to well up, break out at the surface of the earth (water); to swarm (insects, &c.); to sink, go down (a ship, boat); to weld (as iron); قاینانمق kàynatmak, *v.a.* To cause (water, &c.) to boil (over the fire); to weld (iron).

قاینق *or* قاینای kàynak, *s. t.* The cheek of the bottom, the breech, the buttock; a place where iron has been welded.

قبا kàba, *a. t.* Coarse, rough; open, loose, not closely packed (any fibrous substance); —, *s. t.* Coarse or rough part; —, kàbā, *s. p.* Clothing, apparel, garment; قباچه kàbāchè, *s. p.* A small garment.

قباب kùbāb, *s. pl. a.* (*of* قبه kùbbé), Domes, cupolas; domed edifices.

قباحت kàbāhat, *s. a.* A fault, a bad action, a crime.

قبارجق kàbarjik, *s. t.* A pimple.

قبارمق kàbarmak (*aor.* قبارر kàbarir), *v.n.* To swell, become puffed; to rise

wine; &c., &c.); تبدیل‌قایغی tèbdil-kàyighi, The Sultan's private boat; سلملق‌قایغی sèlāmlik-kàyighi (*or* سلطنت sàltanàt-), The Sultan's state boat; ایلچی‌قایغی èlchi-kàyighi, An ambassador's state boat; قایقجی kàyikji, A boatman; قایقخانه kàyik-khāné, A boathouse.

قائل kā'il, *a. a.* Consenting; او —, —مك, *v.n.* To consent, to give consent; to be satisfied (that a thing should be done).

قائم (*fem.* قائمه kā'imé), *a. a.* Upright; standing; existing; right (angle); قائمه kā'imé, *s. a.* An official letter on a full-sized sheet of paper; a treasury bill; a bank-note or assignat; قائم‌مقام kā'im-màkām (kày-makàm), A lieutenant, deputy, vice, substitute; the grand vizier's lieutenant when the former leaves Constantinople; the lord-lieutenant or governor of a secondary government or county; a lieutenant-colonel in the army; a second-class post-captain in the navy; a kind of registrar-general of property in mortmain in each of the subdivisions or departments among which the administration of that kind of property is distributed.

قایمق kàymak, *s. t.* Clotted cream, similar to that made in Devonshire; — (*aor.* قایار kàyar), *v.n.* To slide, slip; قایدرمق kàydirmak, *v.a.* To

in blisters; to raise or rise in fermenting (dough); to get up, rise, swell, become rough (the sea); to become loose, open, not closely packed, ruffled (hair, feathers, &c.); to become serious, important, extensive; any quarrel or trouble; قبارتمق kàbartmak (*aor.* قبباردر kàbardir), *v.a.* To cause to swell and be puffed; to ruffle; to cause (any unpleasant matter) to become serious; قولتوق قبارتمق kòltuk-kàbartmak, *v.n.* (To puff up the armpits) To strut, walk pompously sticking out the elbows; to become proud; قبارتمه kàbartma, *s. t.* Any design in relief.

قباق kàbak, *s. t.* Any plant or fruit of the gourd kind; بال قباغی bàl-kàbàghi, The yellow squash, calabash, or pumpkin; قنطار قباغی kàntär-kàbàghi, The large round gourd or pumpkin; ساقز قباغی sākiz-kàbàghi, The vegetable marrow; اصمه قباغی àssma-kàbàghi, A long vegetable marrow, growing over trellises like a vine; باشی قباق bàshi-kàbak, One whose head is bald like a gourd.

قبائح kàbā'ih, *s. pl. a.* (*of* قبیحه kàbīhà), Vices, defects, bad actions or qualities.

قبائل kàbā'il, *s. pl. a.* (*of* قبیله kàbīlé), Tribes, clans.

قبب kùbèb, *s. pl. a.* (*of* قبه kùbbé), Domes, cupolas; domed edifices.

قبح kùbh, *s. a.* Badness, reprehensibleness.

قبر kàbr, *s. a.* A grave, tomb, sepulchre; قبرستان kàbristān, *s. p.* A burial-ground, grave-yard, place of interment, cemetery, churchyard.

قبرس Kìbrìs, *s. t.* The island of Cyprus.

قبض kàbz, *s. a.* A taking hold of, a taking with the hand; a receiving in possession or custody; constipation; —, —et, *v.a.* To take; to receive.

قبضه kàbza, *s. a.* The gripe of the hand; the handle (of a sword); برقبضه قلیج bìr-kàbza-kìlìj, One sword (*and so on for any number, as when you say:* ten *head of cattle*, &c.).

قبطی kìbtī, *s. a.* A Copt; a gypsy; a kind of stuff; —, *a. a.* Coptic.

قبل kàbl, *s. a.* The space in front of anything, or before anything in succession; —, kàbla, *pr. a.* Before; —, kùbl, *s. a.* A kiss.

قبله kìbla, *s. a.* The spot towards which men turn their faces to pray, formerly the temple at Jerusalem, now the kyà"bé (cubical temple) at Mecca; the south; the south wind; قبله لودس kìbla-lòdoss, South-south-west; قبله کشلمه kìbla-kèshlémé, South-south-east; قبله عالم kìblé'i-àlèm (The point to which the whole world directs its look) The sovereign; قبله نما kìblé-nùmā, *or* قبله نامه kìblé-nāmé, A small compass showing the direction of the *kibla*; قبله اهل kìblé-èhli-khibré (*for* خبره اهل) An expert (to whose examination a

cut-down, a double-bank frigate; لومبارقپاغی lùmbar-kàpaghi, A port, port of a port-hole; گوزقپاغی ghyùz-kàpaghi, The eyelid.

قپالو kàpali, *a. t.* Shut, closed, covered.

قپامق kàpamak (*aor.* قپار kàpar), *v.a.* To shut, close, cover; قپاتمق kàpatmak, *v.a. caus.* To cause, force, or allow one to shut, close, or cover (something), or to cause, force, or allow (something) to shut of itself; قپانمق kàpanmak, *v.n.* To shut (of itself); to stumble (a horse), trip; —, *v.p.* To be shut, closed, or covered (by someone); یوزی قویون قپانمق yùzu-kòyn-kàpanmak, *v.n.* To throw one's self flat on the ground, face to the earth.

قپان kàpan, *s. t.* A trap; a kind of mart or market-place, wharf, custom-house, or bonded warehouse in one; قپانجه kàpanja, *s. t.* A trap; a board that tips or trips over when anything heavy is placed upon it; قپان قاپانه kàpan-kàpana, The mart is for him who can take possession (proverbial expression).

قپلامق kàplamak (*aor.* قپلار kàplar), *v.a.* To cover over or line (with something that can form an extended surface, as, with planks, with clouds, with fur, with silver, with an outer cover, &c.); قپلانمق kàplanmak, *v.n.* To become covered; —, *v.p.* To be covered; to be lined; قپلاتمق kàplatmak, *v.a.* To

decision disputes are referred); قبلتین kìblétèyn, *s. a. dual*, The ancient and present *Kiblas*.

قبور kùbur, *s. t.* A long cylindrical pen-case, or any long case; —, kùbūr, *s. pl. a.* (*of* قبر kàbr), Graves, sepulchres.

قبورغه kàburgha, *s. t.* A rib; a timber [(in a ship's frame).

قبوق kàbuk, *s. t.* A shell, pod, cod, seed-vessel; bark, peel; a scab; a shell (of a shell-fish, eggs, &c.); crust (of bread); قبوقلو kàbuklu, *a. t.* Covered with a crust, a shell, bark, or a scab; قبوقسز kàbuksuz, *a. t.* Free from crust, shell, bark, or scab; قبوقلنمق kàbuklanmak, *v.n.* To become covered with a scab (a sore); قبوق باغلامق kàbuk-bàghlamak, *v.n.* To pod, form pods.

قبول kàbūl, *s. a.* An accepting or receiving; an admitting; a permitting; —, —et, *v.a.* To accept, receive; to admit; to permit.

قبه kùbbé, *s. a.* A dome, cupola; a domed edifice.

قبیح kàbīh (*fem.* قبیحه kàbīha), *a. a.* Ugly, unsightly; bad, naughty; قبیحه kàbīha, *s. a.* A bad action or quality.

قبیل kàbīl, *s. a.* A class, category.

قبیله kàbīlé, *s. a.* A tribe, clan, sept.

قپ kìp, *ad. t. in* قپ قرمزی kìp-kìrmizi, Quite red, very red.

قپاق kàpak, *s. t.* A lid, cover; a line-of-battle ship, liner, two-decker; مزه قپاق mèza-kàpak, A rasee, a liner

cause (someone) to cover or line (something with some other thing); قپلامه kàplama, Covered; plated; گومش قپلامه ghyùmush-kàplama, Silver-plated.

قپلان kàplan, *s. t.* A leopard.

قپلوبغه kàpli-bàgha (kàplimbagha), *s. t.* A tortoise; a turtle; دکز قپلوبغه سی dèngiz-kàpli-bàghasi, A turtle.

قپلوجه kàplija, *s. t.* A hot spring, a bath supplied from a hot spring.

قپمق kàpmak (*aor.* قیپار kìpar) *is* گوز قپمق ghyòz-kìpmak, *v.n.* To close the eye and open it again quickly, to wink, to blink.

قپو kàpi, *s. t.* A door, gate, wicket; a turnpike; a house; a public office; پاشا قپوسی (*or* pàsha-kàpissi), the government house (*wherever there is a governor, and especially the office of the central Government at Constantinople*); a place, employment, service; قپوجی kàpiji, *s. t.* A porter, door-keeper, gate-keeper, turnpike-keeper; قپوجی باشی kàpiji-bàshi, (Head porter) A chamberlain (title of rank and office); قپوباجه kàpi-bàja, (Door and loop-hole) All over the house, in every corner; قپوواغلانی kàpi-òghlani, A kind of under-clerk attached to embassies at Constantinople, and whose business it is to receive such permits, letters, and other documents, as are sent to the embassy; قپوکتخداسی kàpi-kètkhùdàssi (kàpi-kyāyassi), An official agent which each governor tributary prince, and department of Government having a separate office is obliged to maintain at Constantinople for the purpose of transacting business at the central office of Government; قپوطاقمی kàpi-tàkimi, The general body of government agents and clerks; قپویولداشی kàpi-yòldàshi, A fellow-servant; قپولنمق kàpilanmak, *v.n.* To get one's self into employment, procure a place; قپولندرمق kàpilandirmak, *v.a.* To get (some other person) into employment, to find a place, to get employed.

قپودان kàpudān (kàptan), *s. t.* (*Italian*) A sea-captain, naval captain; a European; دریا —, kàpudāni-dèryā, پاشا —, (kàptan)-pàsha, The lord high-admiral of Turkey.

قپودانه kàpudāna (kàptana), *s. t.* (*Italian*), The admiral's ship (of war); بك —, —bèk, *or* پاشا —, —pasha, A full admiral.

قپوط kàput, قپود kàpud, *s. t.* A kind of cloak with sleeves and a hood.

قت kàt, See قات; —, kìt, See قیت.

قتال kìtāl, *s. a.* A fight, battle, mutual slaughter.

قتر kùtr, *s. a.* A district, country.

قتل kàtl, *s. a.* A killing; manslaughter, homicide, murder; —, —et, *v.a.* To kill, put to death, slay; to murder; قتل نفس kàtli-nèfss, A slaying, putting to death; قتل نفس بغیر حق kàtli-

-nèfss-bì-ghàyri-hàkk, Unjustifiable homicide.

قتلا (*for* قتلی) kàtlà, *s. pl. a.* (*of* قتیل kàtīl), The slain.

قتلانمق (*or* قاتلنمق) kàtlanmak, *v.n.* To squat down (with a view of waiting for someone).

قتولك kàtolik, *s. t.* A Roman Catholic, [a papist.

قتی kàti, *a. t.* Hard; —, *ad. t.* Very (*old*); قتیلاشمق kàtilashmak, *v.n.* To become hard, to harden.

قتیل kàtīl, *s. a.* A slain person.

قجردامق kǰìrdamak (*aor.* قجردار kǰìrdar), *v.n.* To gnash or grind together so as to make a noise (the teeth); قجرداتمق kǰìrdatmak, *v.a.* To grind or gnash (the teeth) and make a noise; قجردی kǰìrdi, *s. t.* The grinding noise made by the teeth.

قجقمق kǰìkmak (*aor.* قجیقر kǰìkír), *v.n.* To be ticklish, to be tickled; قجقمه kǰìkma, *s. t.* Ticklishness; a tickling sensation.

قچان kàchan, *ad. t.* When, at the time [when.

قحبه kàhbé, *s. a.* A harlot, whore; —! There's a fine fellow! قحبه اوغلی kàhbé-òghlu (kàhpòghlu)! You ass! you son of a b—ch!

قحط kàht, *s. a.* Scarcity, dearth, famine.

قد kàdd, *s. a.* Stature.

قدح kàdh, *s. a.* A drinking cup or glass; a wine-glass or tumbler; —, kàdh, *s. a.* A reviling, reproaching, calling names; —, —et, *v.a.* To revile, reproach, call bad names.

قدر kàdr, *s. a.* The real value or just estimation in which a thing or person is or should be held; —, kàdar, *s. a.* The predestination or fore-arrangement of Providence; —, kàdar, *s. a.* Quantity; number; length of time; بوقدر bù-kàdar, Thus much, so much; اولقدر شو قدر ol(ò)-kādar, shù-kàdar, That much, so much; نقدر nàkadar? How much? how many? how long (in time)? how much; how much soever; قدرکیجه‌سی kàdr-ghéyjéssi, The 27th night of Ramazan; براولقدردها bìr-ò--kàdar-dàhā, As much again as that; —, kàdar, *ad. t.* As much as; as many as; as long as.

قدرت kùdret, *s. a.* Power, ability, might; wealth, riches, pecuniary ability, omnipotence; ید قدرت yèdi--kùdrèt, (The hand of omnipotence) Nature (in its producing quality); قدرت حمامی kùdrèt-hàmmāmi, A natural hot-spring, or bath fed by one; قدرت‌حلواسی kùdrèt-hèlwàssi, Manna; قدرتلو kùdretlū, *a. t.* Puissant; —, kùdrètli, *a. t.* Wealthy, pecuniarily able.

قدرغه kàdirgha, *s. t.* A galley.

قدس kùdss, *s. a.* A holy place; paradise, heaven; Jerusalem; —شریف, kùdssi-shèrīf, Jerusalem; روح‌القدس rūhu-'l-kùdss, (The spirit of paradise) The angel Gabriel (*according to Muhammedans*); The Holy Ghost (*according to Christians*); —, kàddéssé (*for*

loved by الله)! May God sanctify! —, kùddissé! May (—) be sanctified! قدسی kùdsī (*fem.* قدسیه kùdsìyyé), *a. a.* Holy, sanctified; قدسیت kùdsìyyèt, *s. a.* Holiness, sanctity.

قدم kàdam, *s. a.* A foot (limb, *or* measure); —, kìdèm, *s. a.* Precedence, seniority; قدملو kàdamli, *a. t.* One whose foot or approach brings good luck; lucky, fortunate; وضع قدم vwàz"i-kàdam-et, *or* قدم باصمق kàdam-bàssmak, To tread, place the foot; ثابتقدم sābit-kàdam, *a. p.* Firm of purpose; firm of foot.

قدما kùdémā, *s. pl. a.* (*of* قدیم kàdīm), Seniors, old or superior officers.

قدمه kàdémé, *s. a.* A step (of a ladder, stairs, or rank).

قدوت kìdvet, *s. a.* A person of mark.

قدورمق kùdurmak (*aor.* قدورر kùdurur), *v.n.* To go mad (a dog), be seized with hydrophobia.

قدوز kùduz, *s. t.* Hydrophobia; —, *a. t.* Mad, seized with hydrophobia.

قدوم kùdūm, *s. a.* The approach, or arrival (of a person near to us).

قدید kàdīd, *a. a.* Dried, junked.

قدیر kàdīr, *a. a.* Almighty; الله علی کل شیء قدیر àllāhu-"àla-kyùlli-shèy'in-kàdīr, God is able to do all things, is almighty.

قدیم kàdīm, *a. a.* Old, ancient, antique; —, *s. a.* The olden time; من القدیم mìn-el-kàdīm, *ad. a.* Ab antiquo, time out of mind; قدیماً kàdīman, *ad. a.* Of old; قدیمی kàdīmi, *a. a.* Pertaining to the olden time.

قذف kàzf, *s. a.* An accusation of adultery.

قرا (*for* قری) kūrà, *s. pl. a.* (*of* قریه kùrìyyé), Villages; —, kùrrā, *s. pl. a.* (*of* قاری kārī), Readers of the Kùr'ān.

قرابت kàrābèt, *s. a.* Nearness, relationship.

قرابین kàrābīn, *s. pl. a.* (*of* قربان kùrbān), Sacrifices, beasts sacrificed or for sacrifice.

قرابیه kùrābìyyé, *s. t.* A small crisp cake, an almond cake; —ساعتی, kùrābìyyé-sā"*ati*, A hunting-watch, rather small and thick. [Rather black, blackish.

قراجه kàraja, *s. t.* A roebuck; —, *a. t.*

قرار kàrār, *s. a.* A state of repose; a state of changelessness; permanency; a decision, resolution; the usual quantity, size, time, or quality of anything); —ویرمق, kàrār-vèrmek, *v.n.* To come to a decision, to decide, determine; —بولمق, kàrār-bùlmak, قرارلشمق kàrarlashmak, *v.n.* To be settled, decided; قرارلشدرمق kàrārlashdirmak, *v.a.* To arrange, settle definitively; دارالقرار dāru-'l-kàrār, The world of changelessness, the future world; قرارکیر kàrārgìr, *a. p.* Decided, settled, definitively arranged.

برقرار bèr-kàrār, *a. p.* In a state of changelessness, without change; —, bèr-kàrār, *ad. t.* In an equable manner, without augmentation or diminution.

قراردادی kàrār-dādé, *a. p.* To which

a definitive arrangement has been given; —, *s. p.* A definitive resolution; دوزخ قرار dūzākh-kàrār, *a. p.* Whose place of duration is hell, damned; قرارسز kàrārsiz, *a. t.* Variable; inconstant, volatile; ephemeral; قرارگاه kàrār-ghyāh, *s. p.* A place of permanent stay.

قرارتی kàrarti (kàralti), *s. t.* Any dark object or group of objects seen at a distance.

قرارمق kàrarmak (*aor.* قرارر kàrarir), *v.n.* To become black, dark, lowering; قرارتمق kàrartmak (*aor.* قراردر kàrardir), *v.a.* To cause to become black or dark.

قراغول kàraghol, *s. t.* A guard; an outpost, picket; a sentry; قراغول خانه kàraghol-khāné, *s. t.* A guard-house.

قراغی kàràghi, *s. t.* Frost; hoar-frost.

قرال kàràl, *s. t.* (*Slavonic*), A king, sovereign, emperor (title applied contemptuously to the sovereigns of Europe); یدی قرال yèdi-kàràl, The seven kings of Christendom, *i.e.* all the kings; قرالیچه kàràlicha, *s. t.* A European queen or empress, consort or regnant; قرالـلق kàràllik, *s. t.* The regal quality and functions; a kingdom.

قرامان kàramàn, *s. t.* Caramania; a big-tailed sheep, the Caramanian or Anatolian sheep.

قران kàrān, *s. a.* Approach; junction; conjunction of planets; صاحبقران sāhib-kàrān, *s. p.* (Lord of the conjunction) A successful monarch; صاحبقرانی sāhib-kàrāni, *a. p.* Royal, imperial, august.

قرأن kùr'ān, *s. a.* A reading; a book; The Book, the Coran, the Muhammedan Bible; قرأن کریم kùr'āni-kèrīm, قرأن عظیم الشان kùr'āni-"àzīmu-'sh-shān, The noble Book, the glorious Book.

قرانته kràntè, *s. t.* A middle-aged man.

قرانتینه kàrantinè, *s. t.* (*Italian*), Quarantine.

قرانلق kàranlik, *s. t.* Darkness; —, *a. t.* [Dark.

قراوله kàravèlè, *s. t.* (*Italian*), A man-of-war, ship of the line.

قرائت kìrā'àt, *s. a.* A reading aloud; —, —et, *v.a.* To read aloud.

قرائن kàrā'in, *s. pl. a.* (*of* قرینه kàrīné), Indications from whence inferences are drawn; inferences.

قرب kùrb, *s. a.* Nearness, vicinity.

قرباچ kìrbàch, *s. t.* A riding whip.

قربان kùrbān, *s. a.* An approaching near; sexual connexion; a means of approach, *i.e.* a sacrifice, a beast sacrificed or for sacrifice; قربان واقع او kùrbān-wāki"-òl, To take place (sexual connexion); قربان بیرامی kùrbān-bàyrami, The festival of sacrifices on the 10th of Zī-'l-hijjé.

قربه kìrbè, *s. a.* Two kinds of large leathern bottle or vessel for carrying water, one borne by men, the other by horses.

قرت kùrret, *s. a.* Coolness (of the eye, freedom from the redness caused by grief and weeping); قرت العين kùrrétu-'l-"àyn, (Coolness of the eye) Joy, freedom from grief.

قرتال kùrtàl, *s. t.* A kind of vulture (*or* a kind of carrion-eating eagle?).

قرح kàrh, *s. a.* A wounding; ا—, —et, *v.a.* To wound; قرحه kàrha, *s. a.* A wound, sore.

قرص kùrs, *s. t.* A round cake; a pastile [for fumigation.

قرض kàrz, *s. a.* A borrowing; a loan, any money lent; ا—, —et, *v.a.* To lend; to borrow.

قرطاس kùrtàs, *s. a.* Paper.

قرع kàr", *s. a.* Knocking (at a door for admittance); ا—, —et, *v.a.* To knock for admittance.

قرعه kùr"à, *s. a.* A casting or drawing lots; the ballot; چكمك —, kùr"à-chèkmek, *v.n.* To draw lots; قرعه يه كيرمك kùr"àya-ghìrmek, *v.n.* To be one of those balloted for.

قرق kìrk, *a. t.* Forty; قرقنجى kìrkinjì, *a. t.* The fortieth; قرق اياق kìrk-àyak, *s. t.* A millipede; قرق نردبان kìrk-(mùrdivèn), *s. t.* (Forty steps) An excellent kind of Damascus-steel sword-blade.

قرقمق kìrkmak (*aor.* قرقار kìrkar), *v.a.* To clip; to shear (sheep); قرقندى kìrkìndì, *s. t.* Clippings.

قرلانغيچ kìrlanghìch, *s. t.* A swallow; a martin; بالغى —, —bàlighì, The flying fish.

قرمز kìrmìz, *s. a.* Cochineal; kermes, alkermes; قرمزى kìrmìzì, *s. a.* Red.

قرن kàrn, *s. a.* An age, an indefinite period of time, ten, twenty, fifty years; a horn (of an animal); ذوالقرنين dhù-'l-kàrnèyn, (The lord of two horns) An imaginary hero, based upon Alexander the Great, on account of the horns marked upon his coins.

قرنا kùrénà, *s. pl. a.* (*of* قرين kàrìn) Associates, companions; the personal suite of the sovereign.

قرناس kùrnàs, *a. p.* Subtle, sly.

قرنبت kàrnabìt (*usually written* قرين بهار kàrìni-bàhàr, *Near to spring*), *s. t.* A cauliflower.

قرنداش (*for* قارنداش) kàrndàsh (kàrndàsh, *vulg.* kàrdash), *s. t.* A brother, a sister; قيزقرنداش kìz-kàrdash, A sister; اركك قرنداش èrkek-kàrdash, A brother; سوت قرنداشى sùt-kàrdashì, A foster-brother; اوز قرنداشى ùz-kàrdashì, An own brother or sister; اويكى قرنداش ùwèghì-kàrdash, A step-brother or sister.

قرنستاد Kròństàd, *s. t.* Cronstadt.

قرنفل kàrenfil (kàremfil), *s. a.* A clove (spice); a pink, carnation, picotee (flower).

قرنه (*or* قورنه) kùrna, *s. a.* A sink, or rather a kind of fixed marble basin in Turkish baths, in which the cold and boiling waters are mixed for use.

قرون kùrùn, *s. pl. a.* (*of* قرن kàrn), Ages, spaces of time.

caligraphy; to scribble over (paper); قرالمه kàralama, *s. t.* A copy, exercise in caligraphy; careless writing, scribbling.

قرا kàra, *a. t.* Black; dark-coloured; swarthy; —, *s. t.* Land (in distinction to water); قراغاج kàra-àghàj, An elm; elm-wood; یوزی قرا yùzu-kàra, One who has reason to be ashamed; قراباش kàra-bàsh (Black head) A Christian bishop; قرابتاق kàra-bàtak, A cormorant; قراجکر kàra-jìghìr, The liver; قراحما kàra-hùmmà, The black fever; قراطاوق kàra-tāwuk, The blackbird; قراقوش kàra-kùsh, The eagle; قرا قوربغه kàra-kùrbàgha, The toad; قراقوللقجی kàra-kùllukjù, (Formerly) a private in the janissary corps, stationed at a guard-house; قراقونجلوس kàra-kònjaloss, A hob-goblin; قسرا قیش kàra-kìsh, The coldest part of winter, mid-winter; قراکوز kàra-ghyùz, (Black-eye) The parallel of our *Punch* in Turkish puppet-shows; قراقولاق kàra-kùlàk, (Black ear) The lynx, *or* the jackal, *called also* the lion's provider; title of an officer attached to the Grand Vizier, and sent on important missions to other functionaries; قراجمله kàra-jùmlé, Addition (in arithmetic); قاپ قرا kàp-kàra, Quite black; قرادن کتمك kàradan-ghìtmek, To go by land; قراجه kàraja (See قراجه), *a. t.* Blackish, rather black.

قرالمق kàralamak (*aor.* قرالر kàralar), *v.a.* To write over as an exercise in

قزارمق kìzàrmak (*aor.* قزارر kìzàrir), *v.n.* To become red, or brown; to grow red in the face, to flush; to become toasted or grilled brown; قزارتمق

قرای kùrà, *s. pl. a.* (*of* قریه kàrìyyé), Villages, hamlets.

قریب kàrīb, *a. a.* Near; —, *s. a.* A near relative; عنقریب *or* عن قریب "àn-karīb, *ad. a.* Soon, before long.

قریحه kàrīha, *s. a.* The initiative unprompted thought from which actions spring.

قریر kàrīr, *a. a.* Cool, free from redness and signs of grief (the eye); قریرالعین kàrīru-'l-"ayn, *a. a.* (Whose eyes are free from all redness of grief), Happy.

قریم Kìrìm, *s. t.* The Crimea.

قرین kàrīn, *a. a.* Quite close, quite near; —, *s. a.* An associate, companion; سوءقرین sù'i-kàrīn, A bad companion, evil associate; سعادتقرین sà"ādet-kàrīn, *a. p.* Whose companion is fortune, happiness, or prosperity; قرین قبول او kàrīni-kàbūl-òl, *v.n.* (To be the associate of acceptance) To be accepted.

قرینه kàrīné, *s. a.* An indication which, with reflection, points to some inference; قرینه ایله بولمق kàrīnè-ìle-bùlmak, To infer, to judge from indications.

قریه kàrìyyé, *s. a.* A village; a hamlet.

قروی kùrévī (*fem.* قرویه kùrévìyyé), *a. a.* Rustic, pertaining to a village.

kìzàrtmak, *v.a.* To toast or grill; to cause to become red. [chant.

قزاز kìzzìz (kìzez), *s. a.* A silk-mer-

قزاق kìzàk, *s. t.* A sledge, sleigh; the ways on which ships are built; a wooden frame placed under boats for the purpose of hauling them up out of the water; a Cossack. [scarletina.

قزامق kìzāmuk, *s. t.* The measles, or

قزانج kìzanj, *s. t.* Gain, profit; earnings.

قزانمق kìzanmak (*aor.* قزانور kìzànìr), *v.a.* To gain; to earn.

قزح kùzàh, *s. a. in* قوس قزح kàvsi-kùzàh, (The bow of Kuzah) The rainbow.

قزغان kìzghān (kìzan), *s. t.* A boiler, cauldron; قزغانجی (kìzanji), *s. t.* A boiler-maker.

قزقانج kìzkànj, *a. t.* Jealous; envious; —, *s. t.* Jealousy; envy.

قزقانمق kìzkanmak (*aor.* قزقانور kìzkà-nìr), *v.n.* To be jealous; to be envious.

قزل kìzìl, *a. t.* Red; —الما, kìzìl-èlma, (Red apple) The (legendary) city of Rome; —يمورطه, kìzìl-yìmurta, (Red egg) The eggs, died red and hard-boiled, eaten by Christians in the East at Easter. [its tree, and its wood.

قزلجق kìzìljìk, *s. t.* The cornel-berry,

قزلجه kìzìlja, *a. t.* Reddish; —, *s. t.* Rouge (cosmetic).

قس kìss, *v.a. imper.* Be (it) judged, *in* وقس علی هذا vè-kìss-"àlà-hāzā, *ad. a.* (And be (the others) judged by this) And so forth, and so on, et cetera.

قسام kìssām, *s. a.* A distributor; an officer of the ecclesiastical court, whose duty it is to apportion the property of deceased persons among the heirs.

قساوت kìssāvèt, *s. a.* Grief, regret; —, —et, *and* —چکمك, kìssāvèt-chèkmek, *v.n.* To grieve, feel regret.

قسراق kìsràk, *s. t.* A mare.

قسط kìsst, *s. a.* Justice, equity; a share, portion; يوم القسط yàvmu-'l-kìsst, *or* قسطاليوم kìsstu-'l-yàvm, *ad. a.* According to the portion falling to each day. [balance, pair of scales.

قسطاس kìsstìss, *s. a.* Justice, equity; a

قسطنطنیه Kòsstantanìyyé, *s. a.* Constantinople.

قسم kìssem, *s. a.* An oath; the taking an oath; —, —et, *v.n.* To swear, take an oath; —, kìssm, *s. a.* A part, portion; a kind, the generality of any sort of thing; as, قاری قسمی kārì-kìssmi, Womankind, عرب قسمی "àrab-kìssmi, Arabs in general.

قسمت kìssmet, *s. a.* Division, apportioning, distributing; a lot; خارجی قسمت khāriji-kìssmet, The quotient of arithmetical division.

قسوت kìssvet, *s. a.* Hardness or want of moral feeling; قسوت قلب kìssvèti-kàlb, Hardness of heart.

قسیس kìssìss, *s. a.* A Christian priest or monk.

قشاغی kìshaghi, *s. t.* A curry-comb.

قشانمق kìshanmak (*aor.* قشانور kìshà-nìr), *v.n.* To stale (a horse); —, *syn.* To be groomed, curried (a horse).

قشر kìshr (kàshr), *s. a.* Bark, peel.

قشلاغ kìshlāgh, قشلاق kìshlàk, *s. t.* A winter quarters; winter pasturage for cattle; a barracks for troops. [*v.n.* To winter.

قشلامق kìshlamak (*aor.* قشلار kìshlar), *v.n.*

قصاب kàssaāb (kàssab), *s. a.* A butcher; قصابيه kàssabìyyé, *s. t.* Butcher's fee.

قصار kàssār, *s. a.* A fuller; a bleacher.

قصاج kìssaj, *s. t.* A pair of pincers, pliers, forceps, or blacksmith's tongs.

قصارت kìssāret, *s. a.* The fuller's or bleacher's art.

قصاص kìssaāss, *s. a.* The application of the *lex talionis*, especially in the precept of "life for life;" ا—, —et, *v.a.* To punish according to the *lex talionis*, especially in putting to death.

قصالمق kìssalmak (*aor.* قصالور kìssalìr), *v.n.* To shrink in length, become shorter, be made shorter, be shortened; قصالتمق kìssaltmak, *v.a.* To shorten, make shorter.

قصائد kàssā'id, *s. pl. a.* (*of* قصيده kàssīdé), Long poems.

قصب kàssab, *s. a.* A cane, a reed.

قصبه kàssaba, *s. a.* A town, borough, burgh.

قصد kàsad, *s. a.* A determination, resolution, fixed purpose, design; an evil intent; an evil attempt; ا—, —et, *v.a.* To resolve, to purpose; —, *v.n.* To make an evil attempt (against some one's life); قصداً kàsdan, عن قصد "àn-kàsdin, *ad. a.* Designedly; with malice prepense.

قصر kàssr, *s. a.* A shortening, a pulling in or back; a castle; a palace; a royal pavilion; ا—, —et, *v.a.* To shorten, to pull in or back; قصر يدا kàssri-yèd-et, *v.n.* (To draw back the hand) To withdraw (from any business or possession); —, kìssr, *a. t.* Barren (animal). [tornado, hurricane.

قصرغه kàssirgha, *s. t.* A whirlwind,

قصص kìssaass, *s. pl. a.* (*of* قصه kìssa), Anecdotes, short histories, tales.

قصعه kàss"a, *s. a.* A platter; ارباب قصعه èrbābi-kàss"a, Trencher-friends.

قصق kìssìk, *a. a.* Pinched up or in, not loose and free (the voice, &c.).

قصمق kìssmak (*aor.* قصار kìssar), *v.a.* To pinch (with anything but the fingers), to squeeze violently, to jam; قصلمق kìssalmak, *v.n.* To be hoarse (the voice); —, *v.p.* To be pinched or jammed.

قصور kùssūr, *s. a.* Want, deficiency; a fault; a defect; a surplus, remainder; —, *s. pl. a.* (*of* قصر kàssr), Castles; palaces; pavilions; ا—, —et, *v.n.* To fail (in points of duty), to be wanting.

قصه kìssa, *a. t.* Short; —, kìssa, *s. a.* An anecdote, short history, tale; an event, occurrence; القصه èl-kìssa, *ad. a.* In fine, to make short of a long story; قصه دن حصه چيقارمق kìssadan-hìssa-chìkàrmak, To derive a

moral from a tale; قصه‌جق kìssajìk, *a. t.* (A) short little (thing); قصه‌جه kìssajà, *a. t.* Shortish; قصه‌خوان kìssa-khān, *s. p.* A narrator.

قصيدة kìsaīdá, *s. a.* A long poem.

قصير kìsaīr, *a. a.* Short.

قضا kìzā, *s. a.* The charge and functions of a judge; the separate district subject to a judge's jurisdiction; God's decree or fiat; an accident; a fulfilling, or paying (duty or debt); a paying up, squaring up (of arrears); ا—, —et, *v.a.* To fulfil, pay (a duty or debt); pay up, make up; square up (arrears); قضای حاجت ا kìzāyi-hājet-et, *v.n.* To ease nature, do one's jobs; قضاوقدر kìzā-u-kìdr, Fate and destiny; قضای مبرم kìzāyi-mùbrèm, A fatal accident; كورينور كورنمز قضالر ghyìrunur-ghyìrunmàz-kìzālar, Accidents which can and which cannot be foreseen; واجب القضا vwājibu-'l-kìzā, *a. a.* Which must or ought to be paid or fulfilled; قضاايله kìzā-ile, *ad. t.* قضارا kìzārā, *ad. p.* By accident, by chance. [Judges.

قضات kùzāt, *s. pl. a.* (*of* قاضی kāzī), قضايا kìzāyā, *s. pl. a.* (*of* قضيه kìzìyyé), Propositions (in logic); matters. [logic); a matter.

قضيه kìzìyyé, *s. a.* A proposition (in

قطار kìtār, *s. a.* A string (of mules, horses, or camels).

قطاع kìtā'', *or* قطاع دائره kìtā''i-dā'irè, A sector of a circle, comprised between two radii and the intervening portion of the circumference; —, kùttā'', *s. pl. a.* (*of* قاطع kāti''), They who cut, *ie* قطاع الطريق kùttā''i-'t-tàrīk, Brigands, highwaymen.

قطائف kìtā'if, *s. pl. a.* (*of* قطيفه kìtīfè), Velvets; —, (kìdā'if), *s. t.* Several sweet dishes, or the principal material of them; تل‌قطائفی tèl-kìdā'ifi, A preparation like fresh-made vermicelli; يصی‌قطائف yàssi-kìdā'if, A kind of crumpet; اتمك قطائفی (ekmek)-kìdā'ifi, Pain-perdu.

قطب kùtb, *s. a.* A pole (of a circle, the earth, the heaven); a man of mark, leader of a religious community; قطب‌شمال kùtbu-shìmāl, The north pole; قطب‌جنوب kùtbu-jènūb, The south pole.

قطر kùtr, *s. a.* The diameter (of a circle).

قطران kìtrān, *s. a.* Tar.

قطره kìtrè, *s. a.* A drop (of fluid).

قطع kìt'', *s. a.* A cutting; a section; ا—, —et, *v.a.* To cut; to cut off; to cut out; to intersect; to stop, put a stop to, interrupt; to do away with; a passing over (distances in travelling); to decide, to determine, to fix; قطع‌زائد kìt''i-zā'id, The hyperbola; قطع‌مكافی kìt''i-mùkyāfi, The parabola; قطع‌ناقص kìt''i-nākiss, The ellipse; قطع‌طريق ا kìt''i-tàrīk-et, *v.n.* To act the highwayman; قطع‌اميدا kìt''i-ùmīd-et, *v.n.* To lose all hope, to despair; قطع‌علاقه ا kìt''i-'lāka-

-et, *v.n.* To cease from all relation, intercourse, or affection; قطع مسافه ا kàt"a-mèssāfé-et, *v.n.* To pass over distance; قطعا kàt"ā, *ad. a.* Not at all; never.

قطعه kàt"à, *s. a.* A piece, portion; a segment of a circle; a single one (of many things); ایکی قطعه سفینه iki--kàt"à-sèfīné, Two *sail* of ships; بش قطعه طوب bèsh-kàt"à-tòp, Five *pieces* of artillery. [and cotton.

قطنی kùtnī, *s. a.* A kind of stuff of silk

قطیفا (kàdīfé), *s. a.* Velvet; قطیفه kàdīfé-chichègki, The French or African marigold.

قعده kà"dé, *s. a.* Repose by sitting down, *in* ذی القعده Zī-'l-kà"dé, (The month of repose) The eleventh month of the Arabian year.

قعر kà"r, *s. a.* The bottom of anything deep; ناقعریاب nā-kà"r-yāb, *a. p.* Unfathomable, bottomless, of which the bottom cannot be found.

قعود kù"ūd, *s. a.* A sitting down; ـــا —et, *v.n.* To sit down; to rise to a sitting posture. [of fire.

قغلجم *or* قغلجیم kìghìljím, *s. t.* A spark

قفا kàfā, *s. a.* The back of the head; the head, skull, pate; برینك قفاسنی یارمق bìrìning-kàfassini-yàrmak, To break one's skull; قفادار kàfadār, *s. p.* A friend, comrade, companion, associate.

قفطان kàftan, *s. t.* A kind of robe formerly worn; a robe of honour.

قفس kàfess, *s. a.* A cage; a wire or lattice-work; a kind of window-blind of lattice-work; anything quite full of holes; a suite of apartments in the Sultan's palace, allotted to the younger princes of the blood. [bolt, latch.

قفل kùfl, *s. a.* (*pl.* قفول kùfūl), A lock,

ققرداق kìkirdàk, *s. t.* Gristle.

ققنس kàknuss, *s. a.* The phœnix.

قلاب kùllāb, *s. a.* A hook.

قلابدان kìlàbdan, *s. t.* Gilt, silver, or copper wire.

قلاده kìlādé, *s. a.* A necklace.

قلاش kàllāsh, *s. p.* A rogue, rascal.

قلاع kìlā", *s. pl. a.* (*of* قلعه kàl"a), Forts, castles, fortresses, fortified places.

قلاغوز kìlàghuz, *s. a.* A guide; a pilot; a small gimlet, wimble, or auger; a grooved surgical instrument for guiding the point of a cutting instrument; قلاغوزلق kìlàghuzluk, *s. t.* The functions of a guide or pilot; قلاغوزلق ا kìlàghuzluk-et, *v.n.* To act as guide or pilot. [(of a sharp instrument).

قلاغی kìlàghi, *s. t.* The edge, fine edge

قالن (*for* قالان) kàlan, *act. part.* (*of* قالمق kàlmak), Which rests, remains; باقی قالن bāki-kàlan, *a. t.* Which remains over.

قلای kàlay, *s. t.* Tin (metal, not tin in sheets; this latter is called تنکه tènéké); قلایجی kàlayji, *s. t.* A tinner of copper vessels; قلایلمق kàlaylamak, *v.a.* To tin; قلایلنمق kàlaylanmak, *v.p.* To be tinned.

قلب kàlb, *s. a.* The heart; the centre or main body (of an army); a reversing; a changing; ا—, —et, *v.a.* To reverse; to change; — (*for* قالپ), kàlp, *a. t.* False, forged; insincere, untrue; قلباً kàlban, *ad. a.* At heart; from the heart, cordially; قلبی kàlbī (*fem.* قلبیه kàlbìyyé), *a. a.* Pertaining to the heart; قلبزن kàlbzàn (kàlpazàn), *s. p.* A forger of money; a knave.

قلبه kùlubé, *s. t.* A hut.

قلپاق kàlpak, *s. t.* Various kinds of cap formerly worn in Turkey.

قلت kìllèt, *s. a.* Smallness of number or quantity, scarcity.

قلتبان kàltabān, *s. p.* A contented cuckold.

قلج kìlìj, *s. t.* A sabre, sword; دال قلج dàl-kìlìj, *s. t.* A kind of bravo or adventurous trooper; قلجدن کچورمك kìlìjdan-ghèchirmek, *v.a.* To put to the sword, slay with the sword, massacre; قلج چکمك kìlìj-chèkmek, *v.n.* To draw a sword; قلج بالغی kìlìj-bàlighi, The sword-fish; قلجلمه kìlìjlama, *s. t.* The edgewise position of a flat substance; قلجلمه‌سنه kìlìj-lamasina, *ad. t.* Edgewise; قلججی kìlìjji, *s. t.* A sword-cutler; قلجخانه kìlìj-khāné, *s. p.* A government sword-manufactory; قلجلو kìlìjli, *a. t.* Armed with a sword.

قلچق (*for* قیلچق) kìlchik, *s. t.* The very small bones in fish; قلچقلو kìlchikli, *a. t.* Having many small hair-like bones (a fish).

قلع kàl", *s. a.* A pulling up or out; ا—, —et, *v.a.* To pull up or out, eradicate.

قلعه kàl"a, (kàlé), *s. a.* A castle, fort, fortress, fortified place; a square (of infantry).

قلف kìlif, *s. t.* Any long bag-shaped outer cover.

قلفات *or* قلفت kàlafat, *s. t.* A caulker; the caulking (of ships); ا—, —et, *v.a.* To caulk; —یری, —yàri, *s. t.* A place were ships are hauled down and caulked.

قلل kùlèl, *s. pl. a.* (*of* قله kùllé), Peaks; spires, towers.

قلم kàlam, *s. a.* A pen; a reed pen; a pencil; a camel-hair brush; a chisel; a cutting (for a graft or planting); a public office where many clerks assemble; an item; توی قلم tùy-kàlam, A quill-pen; قیل قلم kìl-kàlam, A hair-pencil; قورشون قلم kùrshun-kàlam, A lead-pencil; طاش قلم tàsh-kàlem, A slate-pencil; دیوان قلمی dìwàn-kàlémi, The office of the Imperial chancery; &c.; قلمه کلمك kàléma-ghèlmek, To be written or described; قلمه المق kàléma-àlmak, *v.a.* To write, compose in the first instance; قلمکار kàlam-kyār, A jeweller's engraver; a painter of handkerchiefs; ornamental engraving on gold, &c.; —, *s. t.* Hand-painted (handkerchief, &c.); قلمدان kàlamdān, *s. p.* A pencase; قلمتراش kàlamtràsh, *s. p.* A Turkish penknife; قلمرو kàlamrèv, *s. p.* The limit of jurisdiction; قلمزدی kàlam-

zèdé, *a. p.* Written; قلمیه kàlémìyyé, *s. a.* Office fees.

قلمق (*for* قیلمق) kìlmak (*aor.* قلور kìlìr, قیلار kìlar), *v.a.* See قیلمق.

قلندر kàlendèr, *s. p.* A kind of Muhammedan friar. [Hearts.

قلوب kùlūb, *s. pl. a.* (*of* قلب kàlb),

قلوچقه kùlùchka, *s. a.* A hen sitting on eggs or tending chickens; قلوچقه یه اوطورمق kùlùchkaya-òturmak, *v.n.* To sit (a hen on eggs).

قله kùllé (kùlé), *s. a.* A tower; a spire; a mountain peak.

قلیل kālīl, *a. a.* Little (in number, quantity, or duration), few; قلیلاً kàlīlan, *ad. a.* Little, a little; seldom.

قمار kùmār, *s. a.* Gambling of any kind; —اویناmق, kùmār-òynamak, *v.n.* To gamble; قمارباز kùmār-bāz, *s. p.* قمارجی kùmārjì, *s. t.* A gambler.

قماش kùmāsh, *s. a.* Any cotton, linen, or silk textile fabric; the texture (of any such stuff).

قماشمق kàmashmak (*aor.* قماشور kàmashir), *v.n.* To be dazzled (the eyes); to be set on edge (the teeth); قماشدرمق kàmàshdirmak (*aor.* قماشدرر kàmàshdirir), *v.a.* To dazzle (the eyes); to set on edge (the teeth).

قمر kàmer, *s. a.* The moon; قمری kàmérī, *a. a.* Lunar; قمریه kàmérìyyé, *s. a.* An arbour, summer-house in trellis-work.

قمری kùmrù, *s. t.* A dove.

قمع kàm", *s. a.* A felling, striking to the ground; —ا, —et, *v.a.* To fell, knock down.

قمقمه kùmkuma, *s. a.* A squat round bottle with a long neck.

قمل kàml, *s. a.* A louse.

قملدامق kìmìldamak (*aor.* قملدار kìmìldar), *and* قملدانمق kìmìldanmak (*aor.* قملدانور kìmìldanìr), *v.n.* To move, to have, or be in, motion; قملداتمق kìmìldatmak (*aor.* قملدادر kìmìldadìr), *v.a.* To move, cause to move.

قمو kàmu, *s. t.* (*old*), The whole, all, all things. [shift.

قمیص kàmīss, *s. a.* A shirt, chemise,

قناد kànad, *s. t.* A wing; a fold (of a door, window, or shutter); قنادلو kànadlì, *a. t.* Winged.

قنادیل kànādīl, *s. pl. a.* (*of* قندیل kàndīl), Lamps. [bird.

قناریه kànàriya, *s. t.* A canary, canary-

قناطر kànātir, *s. pl. a.* (*of* قنطره kàntara), Arches, bridges, viaducts, aqueducts.

قناعت kànā"at, *s. a.* Content, contentment; —ا, —et, *v.n.* To be contented, satisfied. [bark (drug).

قناقنا kìna-kìna, *s. t.* Peruvian

قنامق kìnamak (*aor.* قنار kìnar), *v.a.* To blame, find fault with (a person).

قنب kùnnèb, *s. a.* Hemp.

قند kànd, *s. a.* Sugar, sugar-candy; قندی kàndī, *a. a.* Of sugar; pertaining to sugar.

قنداق kùndak, *s. t.* Swaddling-clothes; the stock (of any portable fire-arms); the carriage (of a cannon on board

ship); a bundle of incendiary rags, oakum, &c.; قنداقدەاو kùndakda-òl, To be in swaddling-clothes (equivalent to our being in long-clothes); — صوقمق kùndak-sòkmak, To introduce a prepared bundle of incendiary substances.

قندرمق kìndirmak (*aor.* قندرر kìndirir), *v.a.* (*provincial*), To excite to anger or discontent.

قندز kùnduz, *s. t.* The beaver(?); the otter(?); —بوجكى, kùnduz-bùjègki, Cantharides; —خايەسى, kùndūz-khàyassi, A musk-bag, castoreum.

قندە kìnda, *ad. t.* (*old*), Where? wherever, wheresoever.

قندهار Kàndàhār, *s. p.* Kandahar.

قنديل kìndīl, *s. a.* A lamp.

قنطار kìntār, *s. a.* A steelyard; a quintal or hundredweight, varying in different places, that of Constantinople being 44 okes, or about 126 lbs. avoirdupois.

قنطارمه kìntarma, *s. t.* A bit (of a bridle).

قنطرە kìntara, *s. a.* An arch; a bridge; a viaduct or aqueduct.

قنغال kìnghal, *s. t.* A coil.

قنغى kìnghi (hìnghi), *pron. t.* Which? which one? whichever; قنغيمز kìnghimiz, Which of us? whichever one of us; قنغيكز kìnghingiz, Which of you? whichever of you; قنغيسى kìnghissi, Which? which of them? whichever one of them; قنغيلر kìnghilar, Which ones?

قنى kìni (hìni), *ad. t.* Where? where is it?

قوا kùwā, *s. pl. a.* (*of* قوت kùvvet) Powers, strengths, mights; senses, faculties.

قواص kàvvàss, *s. t.* A kind of policeman.

قواطه kàwàta, *s. t.* A round wooden platter; an unripe, exceedingly bitter kind of love-apple or tomata.

قواعد kàwā"id, *s. pl. a.* (*of* قاعدە kā"idé), Rules; bases.

قواق kàwak, *s. t.* A poplar tree.

قوال kàvwāl, *s. a.* A very talkative person. [Turkish.]

قواله Kàvālla, *s. t.* Cavalla (town of Turkey).

قوام kìwām, *s. a.* The proper state in which a thing should be; قوام كلمك kìwāma-ghèlmek, *v.n.* To acquire the proper state.

قوان kòwan, *s. t.* A hive; an earthen mould or case (as for squibs, rockets, &c.); ارى قوانى àri-kòwani, A bee-hive; the flower fox-glove; يلقوغان (*for* يلقوغان), yèlkowan (*for* yèlkowghan), A swift-flying sea-bird which passes in flocks up and down the phorus close to the water, and called by Europeans "souls of the damned"; the minute-hand (of a watch, &c.).

قوانوس kàwanòss, *s. t.* A jar, pot, gallipot. [kānūn), Law.]

قوانين kàwānīn, *s. pl. a.* (*of* قانون

قوپارمق kòparmak (*aor.* قوپارر kòparur) *v.a.* To tear or break off or away, to pluck, gather; to obtain by per-

city ; قیامت‌قوپارمق kìyāmèt-kòpar-mak, *v.n.* To make a great fuss (*lit.* to bring the resurrection about).

قوپچه kòpch*a*, *s. t.* A large hook and eye, a clasp.

قوپمق kòpm*ak* (*aor.* قوپار kòpar), *v.n.* To break (as a rope, branch, &c.); to start (from a spot in great haste); بریشك‌عودی‌قوپمق bìrining-"ùdu-kòpm*ak*, To burst (any one's gall-bladder), to be extremely frightened; قیامت‌قوپمق kìyāmèt-kòpm*ak*, *v.n.* To take place (the resurrection); to be (a great row, fuss, confusion).

قوت kùvvet, *s. a.* Strength, power, might; a sense, faculty; vigour; —, kūt, *s. a.* Food; قوت‌لایموت kūti-lā-yèmūt, Food just sufficient to keep body and soul together; قوت‌باصره kùvvéti-bāssiré, The faculty of sight; —شامه, kùvvéti-shāmmé, The power of smelling; —سامعه, kùvvéti-sāmi"*a*, The hearing; —ذائقه, kùvvéti-zā'ik*a*, The tasting faculty; —لامسه, kùvvéti-lāmisaé, The power of touch; — حافظه kùvvéti-hāfiz*a*, The power of memory.

قوتارمق kàwtarmak (*aor.* قوتارر kàwtàrir), *v.a.* To shift (anything) from one vessel to another.

قوجاق kùjàk, *s. t.* The space or quantity embraced by the two arms; the embrace; a double armful; the lap, or bosom (as though encircled by the two arms); قوجاقلمق kùjàklam*ak*, *v.a.* To take into one's arms (either to embrace or to carry); to encircle with the arms, to reach round (anything) with both arms.

قوجامق kòjam*ak* (*aor.* قوجار kòjar), *v.n.* To become old in years or in appearance.

قوجمان kòjaman, *a. t.* Large, immense.

قوجه kòj*a*, *s. t.* A husband; —, *a. t.* Old in age; large in size; ای قوجه حریف āy-kòj*a*-hèrif! There's a good fellow! There's a trump! قوجه‌یه وارمق kòj*aya*-vàrm*ak*, *v.n.* To be married (a girl or woman), to get married; قوجه‌سی‌اول kòj*assi*-òl, *v.n.* To be married (a woman), to have or possess a husband; قوجه‌یه ویرمك kòj*aya*-vèrmek, *v.a.* To marry (a girl) to a husband, give in marriage; قوجه قاری kòj*a*-kāri, An old woman, قوجه‌یمشی kòj*a*-yèmishi, *s. t.* (Old man's fruit) The arbutus, or tree-strawberry. [Odessa.

قوجه بك Kòj*a*-Bèg*h*, *s. t.* The town of

قوچ kòch, *s. t.* A ram.

قوچاچ kòch*ach*, *s. t.* A coachman.

قوچی kòch*u*, *s. t.* A kind of large carriage.

قودورمق kùdurmak (*aor.* قودورر kùdurur), *v.n.* To go mad, be seized with hydrophobia (a dog); —, kòdurmak (*aor.* kòdurur), *v.a.* To cause or allow to place. [Mad (a dog).

قودوز kùduz, *s. t.* Hydrophobia; —, *a. t.*

قور kòr, *s. t.* Clear, bright, live coal of

fire; —, *a. t.* Clear, bright, smokeless fire.

قوراق kùrak, *a. t.* Dry (weather); parched (soil); قوراقلق kùrаklik, *s. t.* Drought.

قوربغه kùrbaghа (*for* قورويغه kùru-bàghа, The naked tortoise or batrachian), *s. t.* A frog; قره قوربغه kàra-kùrbaghа, The toad.

قورت kùrt, *s. t.* A wolf; a maggot; قورت بهاری kùrt-bàhàri, *s. t.* The privet; اسکی قورت èski-kùrt, (An old wolf) A well-known rascal; ایپك قوردی ìpèk-kùrdu, The silk-worm; قورتلنمق kùrtlanmak, *v.n.* To become maggoty or worm-eaten.

قورتارمق kùrtarmak (*aor.* قورتارر kùrtarir), *v. a.* To save, deliver, obtain the salvation of (anything from danger or any unpleasantness); to save (a dealer) from loss, to repay, pay (for expense and trouble).

قورتلمق kùrtulmak (*aor.* قورتلور kùrtulur), *v.n.* To be saved, delivered; to escape; قورتلش kùrtulush, *s. t.* A mode or way of escape, deliverance, salvation.

قورساق kùrsak, *s. t.* The craw or crop (of a fowl).

قورشون kùrshun, *s. t.* Lead (metal); a [bullet.

قورصان kùrsàn, *s. t.* A man-of-war; a piratical ship; a letter-of-marque ship, privateer.

قورطو Kòrto, *s. t.* The town of Corinth.

قورفه Kòrfa, *s. t.* Corfu.

قورق kòruk, *s. t.* Sour grapes. صوبی —, kòruk-suyu, Ve grapes;

قورقاق kòrkak, *s. t.* A coward.

قورقمق kòrkmak (*aor.* قورقار kòrkar), *v.n.* To be afraid, to fear; قورقوتمق kòrkutmak (*aor.* قورقوتر kòrkutur), *v.a.* To frighten; to threaten.

قورقنج kòrkunj, *a. t.* Fearful, frightful, terrible, dreadful, causing fear, dangerous.

قورقو kòrku, *s. t.* Fear, fright; a fearful thing; a threat, a menace; alarm; danger, peril; قورقو ویرمك kòrku-vèrmek, *v.n.* To frighten; to alarm; to menace, threaten (by words).

قورقولق kòrkuluk, *s. t.* A scarecrow; a balustrade, railings, banisters, parapet; قورقولو kòrkulu, *a. t.* Fearful, frightful; dangerous.

قورمق kùrmak (*aor.* قورار kùrar), *v. a.* To place anything in working order; to set (a trap, &c.); to wind up (a watch, &c.); to lay (foundations); to pitch (a tent); to erect (a scaffold, &c.); to plan (in thought); —, *v.n.* To be pensive, moody, melancholy; قورمق kùrulmak, *v.n.* To set one's self up; to assume airs; —, *v. p.* To be set, wound up, laid, pitched, planned, &c.

قورندی kùrundu, *s. t.* Vain fears or imaginations.

قورنه kùrna, *s. t.* See قرنه.

قورو or قوری kùru, *a. t.* Dry (not wet); dry (not fresh, fruit, &c.); mere, sheer; unaccompanied with anything to add

قوس kʌvss, *s. a.* A bow; an arc of a circle; قزح—, kʌvssi-kùzàh, The rainbow. [of a saddle or harness.

قوسقون kùsskun, *s. t.* The crupper strap

قوش kùsh, *s. t.* A bird; دوه قوشی dèvé-kùshu, (Camel-bird) The ostrich; قوش قونمز kùsh-kònmàz, (Birds do not perch on it) A kind of wild prickly asparagus; قوش اوزومی kùsh-ùzumu, Small dried currants (for puddings, &c.); قوشباز kùshbʌz, *s. t.* A bird-catcher, bird-seller, bird-fancier.

قوشاتمق kùshʌtmak (*aor.* قوشادر kùshʌdir), *v.a.* To surround; to wind or fasten round the waist; قوشانمق kùshʌnmak (*aor.* قوشانور kùshʌnir), *v.a.* To wind or fasten round one's own waist; —, *v.n.* To dress or arm one's self; —, *v.p.* To be wound or fastened round the waist; to be surrounded.

قوشاق kùshʌk, *s. t.* Any sash, shawl, or belt, worn round the waist; any diagonal piece of timber or iron which gives firmness to posts or beams, a brace.

قوشلق kùshluk, *s. t.* (Bird-time) The morning about breakfast-time; قبا قوشلق kʌbA-kùshluk, *s. t.* The time when the sun is drawing towards the meridian.

قوشمق kòshmak (*aor.* قوشار kòshar), *v.n.* To run (an animal or man); —, *v.a.* To put (horses, &c.) to (carriages,

ɔ the value or agreeableness, as, قورو اتملك kùru-(èkmek), Dry bread, ıread with no condiment; —لاف, ;ùru-lʌf, Mere words; —, kòru, *and* قورولق kòruluk, *s. t.* A preserve, any vood or forest in which wood must ıot be cut, or meadow kept for hay ınto which cattle must not be turned ɔy the public generally.

قوروت kùrvèt, *s. t.* (*Italian*), A corvette; —, kùrut, *s. t.* A kind of dried قور kùrum, *s. t.* Soot. [curds.

قوروم—sàk, *s. t.* A contented cuckold.

قوروم *or* قوريمق kùrumak (*aor.* قورور *or* قوروز kùrur), *v.n.* To dry, become dry; to dry up; to be parched; —, kòrumak, *v.a.* To preserve (from injury of any kind), to shield, protect; قوروتمق kùrutmak (*aor.* قورودر kùrudur), *v.a.* To dry, cause to become dry; to parch; —, kòrutmak, *v.a.* To manage so that something shall be shielded from any injury.

قو kòz, قوزاق kòzʌk, *s. t.* A cone or apple (of any cone-bearing tree).

قوزغون kùzghun, *s. t.* The raven; قوزغونی سیاه kùzghunī-siyāh, *a. t.* Raven black. [silkworm, the coocon.

قوز kòza, *s. t.* The ball spun by the قوزی kùzu, *s. t.* A lamb; قوزیم kùzum! My lamb! My dear! My dear sir! Kind sir! (term of request); قوزی قولاغی kùzu-kùlʌghi, (Lamb's ear) Sorrel (plant).

&c.); to appoint as a guide, escort, &c.; قوشلمق kòshulmak, *v.p.* To be such that one may run; to be put to (horses); to be appointed as guide, escort, &c.; قوششمق kòshushmak, *v.n. recip.* To run all together towards

قوشی kòshu, *s. t.* A race. [one place.

قوصره kàwsara, *s. a.* A kind of large mat basket, generally sent with rice from Egypt. [and *a.* To vomit, spue.

قوصمق kùssmak (*aor.* قوصار kùssar), *v.n.*

قوطور Kòtūr, *s. p.* The town of Kotur.

قوطی kùtu, *s. t.* A small box or case; انفیه قوطیسی ènfiyyé - kùtussu, A snuff-box. [lar), *v.a.* To pursue.

قوغالمق kòghalamak (*aor.* قوغالار kòghalar), *v.a.*

قوغش kòghush, *s. t.* A ward, a general sleeping-room; a beam for supporting a floor. [To drive away.

قوغمق kòghmak (*aor.* قوغار kòghar), *v.a.*

قوغو kùghu, *s. t.* A swan.

قوغوق kùghuk, *s. t.* A cuckoo.

قوغه kògha, *s. t.* A bucket.

قوف kòf, *s. t.* Dried up and hollow inside (fruit).

قوقلامق kòklamak (*aor.* قوقلار kòklar), *v.a.* To smell at, sniff at; قوقلاتمق kòklatmak, *v.a.* To cause or allow to smell or sniff at.

قوقله kùkla, *s. t.* A doll.

قوقمق kòkmak (*aor.* قوقار kòkar), *v.n.* To smell, have a smell, to stink; to become putrid or stinking; قوقوتمق kòkutmak (*aor.* قوقودر kòkudur), *v.a.* To cause to emit a smell, especially a bad smell; to cause to be perva- with a smell.

قوقو kòku, *s. t.* A smell, odour; a scent; a perfume; a stink; a taint; a ... a tack, the slightest degree of ... thing; قوقولو kòkulu, *a. t.* Hav... smell (good or bad); scented, per- fumed, sweet-smelling.

قوقونه kòkona, *s. t.* (*Greek*), A G... lady or woman; the lady of the h... the mistress.

قوکشمق kòngushmak (*aor.* کشور kòngushur), *v.n.* To hold conver... to chat; to associate; کشدرمق kòngushdurmak, *v.a.* To cause allow to converse or associate. introduce (persons to one another

قوکشی kòngshu (kòmshu), *s. t.* A nei- bour; قوکی قوکشی *or* قومشی قوکشی kònu - kòmshu, Friends and n... bours, near and distant neighbours.

قول kàvl, *s. a.* An assertion; co... words, what one says; a co... agreement, understanding; a sy... or view (in science); —, kòl, *s.* The arm; a branch (of any... which has ramifications, but no... trees or plants); a patrol; —, kù... *s. t.* A servant, slave, bondsman janissary (in bye-gone days); a... mankind (God's servant); —, kò... -et, *v.a.* To agree, make an a... ment; قولی kàvlī (*fem.* قوليه kàvliyy... *a. a.* Verbal, pertaining to words, c... opinions; قوليات kàvliyyat, *s. pl.*

Mere verbal assertions; قول‌کزمك kòl-ghèzmek, *v.n.* To go the rounds, to patrol; قره‌قول kàra-kòl, قراغول kàraghol, *and* قراول kàraòl, *s. t.* A guard of several soldiers or policemen; قره‌قولخانه kàra-kòl-khānė, *s. t.* A guardhouse; قول‌تیموری kòl-dèmiri, *s. t.* A bar of iron used for closing a door or gate; قولکز kùlungùz, Your servant, I; قوللق kùllùk, *s. t.* Servantship; a guardhouse.

قولاچ kùlach, *s. t.* A fathom.

قولاق kùlak, *s. t.* The ear; a dwarf handle; a small piece of paper tacked on to the corner of a document with any little note relating thereto; قوزی قولاغی kùzu-kùlàghi, (Lamb's-ear) Sorrel (plant); —اصمق, kùlak-àssmak, —ویرمك, kùlak-vèrmek, *v.n.* To give ear, lend an ear, listen; برینك قولاغنه سویلمك bìrining-kùlaghina-sùwèylėmek, *v.a.* To whisper in one's ear; قولاغنه‌قومق kùlaghina-kòmak, *v.a.* To put (some tale) into one's head.

قولان kòlan, *s. t.* A saddle-girth.

قولای kòlay, *a. t.* Easy, not difficult; —, *s. t.* A means, way (to do or obtain anything); قولایلق kòlaylīk, *s. t.* Easiness, facility; convenience; قولایلقلو kòlaylīkli, *a. t.* Convenient, handy; قولای‌کله kòlay-ghèlė, May (your work) come easy (to you)! قولایلنمق kòlaylanmak, *v.n.* To become easy, to draw near to being accomplished.

قولبه kùlubė, *s. t.* A hut.

قولپ kùlp, *s. t.* An arched handle.

قولتق kòltuk, *s. t.* The armpit; the end of a sofa or ottoman, the arm of an arm-chair; قولتقلو kòltuklu, *s. t.* An arm-chair; —, *a. t.* Having arms (a chair); —دینکی, kòltuk-dèynéghi, *s. t.* A crutch; برینك قولتغنه کیرمك bìrining-kòltughuna-ghìrmek, *v.n.* To support anyone under the arms in walking; قولتقجی kòltukju, *s. t.* A pedlar, hawker.

قوللانمق kùllanmak (*aor.* قوللانور kùllànir), *v.a.* To use; to employ; قوللاندرمق kùllandirmak, *v.a. caus.* To cause or allow to employ or be employed; قوللانلمق kùllanilmak, *v.n.* To be such as can be used; قوللانلش kùllànilish, *s. t.* A manner of being used or employed; قوللانلشلو kùllànilishli, *a. t.* Convenient, fit or apt for use.

قولنج kùlunj, *s. t.* The gripes, colic, or spasms in the belly.

قوله kùlé, *s. t.* A tower, a steeple; —, kūla, *a. t.* A kind of bay colour (in a horse).

قوم kūm, *s. t.* Sand; —, kòm, *s. t.* A kind of roadside inn or stables; —, kàvm, *s. a.* A people.

قوماندة kòmànda, *s. t.* (*Italian*), The military word of command; a military command; ا—, —et, *v.n.* To command; to give the word of command.

قومپانیه kòmpànya, *s. t.* (*Italian*), A commercial company.

قومرال kùmràl, *a. t.* Auburn.

قومصال kùmsal, *s. t.* A sand in the sea; a sandy beach; sandy land or soil.

قومق kòmak (*aor.* قور kòr), *v.a.* To put, place, lay; to leave, allow, permit, suffer, let; —اد àd—, *v.n.* To name, give a name, christen; —بشقه bàshka—, —ایری àyri—, *v.a.* To put apart, place separately; —میدانه mèydana—, *v.a.* To produce, show, exhibit; —رهین rèhīn—, *v.a.* To pledge, pawn, give in pledge; قونمق kònmak, قونلمق kònulmak, *v.p.* To be placed. [India-rubber.

قومناستق kòmnàstik, *s. t.* (*French*),

قومه kùma, *s. t.* A fellow-wife, either of two or more wives of one sole husband (in respect of the other or others).

قوناق kònak, *s. t.* A large house, mansion; a station, or resting place (on a journey); a day's journey; a guest, a lodger, one quartered or billeted in a house; the scurf (of the head); ا—, —et, *v.n.* To make a station, halt for the night or for a space.

قونت kùnt, *a. t.* Thick and strong, solid. [boots or shoes).

قونج kònj, *s. t.* The upper leather (of

قونداق kùndak, *s. t.* See قنداق.

قوندره kùndura, *s. t.* A shoe, shoes; قوندرهجی kùnduraji, *s. t.* A European shoemaker.

قونسلوس kònsoloss, *s. t.* (*Italian*), A consul; قونسلوسخانه kònsoloss-khāné, *s. t.* The consular residence or office.

قونمق kònmak (*aor.* قونار kònar), *v.n.* To perch, to alight (a bird); to alight for rest (on a journey), to halt, camp, or bivouac; to fall upon anything (dust, &c.).

قونو or قونی kònu, *ad. t. in* اینی قونی èni-kònu, *ad. t.* In full detail and at ease (to converse).

قونیه Kònìyya, *s. t.* The town of Iconium.

قوه kùvvé (*for* قوت kùvvet, *q.v.*), قوه‌دن فعله چقارمق kùvvédan-fi'la-chìkàrmak, *v.a.* To change from *posse* to *esse*, to accomplish.

قوی kàvī, *a. a.* Strong; firm; robust; —kòy, *s. t.* A small bay or inlet.

قویتی kùytu, *a. t.* Sheltered, secluded; قویتی‌یر kùytu-yèr, A sheltered nook.

قویرق kùyruk, *s. t.* A tail; —یاغی kùyruk-yàghi, (Tail fat) Dripping obtained from the large tails of the Asiatic sheep; —صالان kùyruk-sallan, The water-wagtail; قویرقلو kùyrukli, *a. t.* Tailed; —یلدز kùyruklu-yildiz, A comet.

قویمجی kùyumju, *s. t.* A gold and silversmith and jeweller. [قومق.

قویمق kòymak *or* قومق kòmak. See

قوین kòyn, *s. t.* The bosom or breast-pocket of one's dress, the fob; —ساعتی kòyn-sā"ati, A watch; —, kòyun, *ad. t. in* یوزی قوین yùzu-kòyun, With the face to the earth, flat on one's belly; یوزی قوین یاتمق yùzu-

-kòyun-yàtmak, To lie flat on one's belly.

قویو kùyu, *s. t.* A well; a pit; —, kòyu, *a. t.* Thick (any fluid, semi-fluid; a forest, &c.); dark (a shade of colour).

قویون kòyun, *s. t.* A sheep.

قویویرمك kòyuvĕrmek (*aor.* قویویر kòyuvĕrir), *v.a.* (*facile form of* قومق kòmak, *To let, allow, not hinder*), To let loose, let go. (*It has also every meaning of the original verb*).

قهار kàhhār, *s. a.* God the curber or queller of the proud.

قهر kàhr, *s. a.* A subduing, curbing, or quelling by violence; power, might; violent grief; ا—, —et, *v.a.* To subdue, curb, or quell by force; *v.n.* To be violently grieved; قهراً kàhrən, *ad. a.* By force, by violence. [queror.

قهرمان kàhramān, *s. p.* A victorious con-

قهقرا kàhkarà, *s. a.* A moving backwards, walking backwards; رجوع قهقرا rùjū''i-kàhkarà, An ignominious retreat.

قهقهه kàhkaha, *s. a.* A burst of laughter; —كولمق, kàhkaha-ghyùlmek, *v.n.* To laugh aloud.

قهوه kàhwĕ, *s. a.* Coffee (either the raw berry, the roasted powder, or the beverage); a coffee-house; قورى قهوه kùru-kàhwĕ, (Dry coffee) Coffee in the berry or in powder, not prepared as a beverage; قهوه دانه‌سى kàhwĕ-(tānĕssi), A coffee-berry; قهوه پاره‌سى kàhwĕ-(pàrassi), Coffee-money, a small present in money, a tip; قهوه رنكى kàhwĕ-rènghi, Coffee-brown (colour); قهوه جى kàhwĕji, A coffee-maker in a gentleman's house; a keeper of a coffee-shop; قورى قهوه جى kùru-kàhwĕji, A dealer in coffee berries or powder.

قى kày', *s. a.* A vomiting; ا—, —et, *v.a.* To vomit; —كلمق, kày'-ghèlmek, *v.n.* To feel sick; to vomit; —كتورمك, kay'-ghètirmek, *v.n.* To cause to vomit.

قيا kàya, *s. t.* A rock (either in the sea or in the strata of the earth); قيا پارچه‌سى kàya-pàrchassi, A rough fragment of rock; قيابالغى kàya-bàlighi, Rock-fish (black-skinned, but with very white delicate flesh, especially recommended for persons recovering from severe illness).

قياس kìyāss, *s. a.* A measuring or judging one by comparison with another; a syllogism (in logic); ا—, —et, *v.a.* To liken, compare; —, *v.n.* To think, suppose, judge; قياسى kìyāssī, *a. a.* Regular (in grammar), founded upon comparison; بى قياس bī-kìyāss, *a. p.* Without measure.

قياصره kàyāssérĕ, *s. pl. a.* (*of* قيصر kàysər), Cæsars, emperors of Rome or Constantinople.

قيافت kìyāfèt, *s. a.* External appearance; physiognomy; dress, costume.

قيام kìyām, *s. a.* A rising and standing on foot; application, assiduity,

perseverance; a departure, starting, setting out; ا—, —et, *v.n.* To rise and stand on foot; to apply one's self diligently; to depart, start, set out; یوم القیام yàvmu-'l-kìyām, The day of the resurrection.

قیامت kìyāmèt, *s. a.* The resurrection; any noise, confusion, scolding, or press, hurry, and crowding; —قوپمق kìyāmèt-kòpmak, *v.n.* To happen suddenly (the resurrection); to take place (a great noise or confusion); —قوپارمق kìyāmèt-kòparmak, *v.n.* To make a great noise of scolding.

قیت kìt, *a. t.* Scarce, not plentiful; قیتلق kìtlìk, *s. t.* Scarcity.

قیچ kìch, *s. t.* The stern of a ship or boat; قیچین kìchin *or* قیچین قیچین kìchin-kìchin, *ad. t.* Backwards, stern-foremost; قیچینلیه kìchinlaya-kìchinlaya, *ad. t.* By dint of a repeated or continuous moving backwards.

قید kàyd, *s. a.* Any fastening with a rope, chain, or similar instrument; a rope, a chain, or any similar instrument of binding; a taking notice, fixing the attention (on anything unpleasant); an enregistering, entering; an entry in a register; a restriction, or restrictive word in a phrase (logic); ا—, —et, *v.a.* To bind, fasten (with a rope, chain, &c.); to enter (in a register), to enregister; to restrict the application of a term (in logic); —, *v.n.* To care, take notice, pay attention (*generally used in the negative*); قیدندیدکل kàydindà-dìghìl (*changing the pronoun as required*), He (&c.) does not care (about it); قیدی بیله دکل kàydi-bīlè-dìghìl, He does not take even the slightest notice (of it); قید حیات شرطیله kàydi-hàyat-shàrtīla, For life (*lit.* under condition of a restriction to the period of his natural life); بیقید bī-kàyd, *a. p.*, لاقید lā-kàyd, *a. a.* Careless, thoughtless.

قیر kìr, *s. t.* The uncultivated plain; heathland, moorland; —, *a. t.* Grey, black and white mixed.

قیراچ kìrach, *a. t.* Of the nature of sterile parched moorland.

قیراط kīrāt, *s. a.* A carat.

قیرغین kìrghin, *a. t.* Hurt in one's feelings, somewhat grieved and angry, vexed.

قیرق kìrìk, *a. t.* Broken; —, *s. t.* A broken place; قیرقلق kìrìklìk, *s. t.* A feeling unwell, feeling of indisposition; کوکل قیرقلغی ghyùngul-kìrìklìghi, A being wounded in spirit, feeling hurt, grieved and sorrowed; قیرقجی kìrìkji, *s. t.* A setter of broken bones.

قیرم kìrim, *s. t.* Wholesale slaughter; wholesale death from disease.

قیرمق kìrmak (*aor.* قیرار kìrar), *v.a.* To break; to hurt a person's feelings; to fold, plait, crimp; to discount (a bill

of exchange); to slaughter, massacre, cause wholesale death; قیرلمق kìrĭlmak, *v.n.* To break (of itself); to become folded; to have one's feelings hurt, to feel hurt; to die in great numbers; —, *v.p.* To be broken; to be folded or plaited; to be slaughtered wholesale.

قیرمه kìrma, *s. t.* A fold, a plait.

قیرندی kìrindi, *s. t.* A broken piece, a fragment.

قیز kìz, *s. t.* A maid, maiden, virgin, girl; حانم‌قیز hànim-kìz, A young lady; قیزاوغلان‌قیز kìz-òghlan-kìz, A virgin; قیزقرنداش kìz-(kàrdash), A sister; قیزلق kìzlik, *s. t.* Virginity, maidenhead, maidenhood; قیزك قیزلغنی بوزمق kìzing-kìzlighini-bòzmak, To deflower a virgin.

قیزغین kìzghin, *a. t.* Hot; red-hot; very angry; in heat (an animal).

قیزمق kìzmak (*aor.* قیزار kìzar), *v.n.* To become hot; to become red-hot; to become very angry; to get in heat (an animal); قیزدرمق kìzdirmak, *v.a.* To heat, to make hot; to vex, enrage, put in a passion; قیزشمق kìzishmak, *v.n.* To become hot on all sides (a battle, &c.).

قیسی kàysi, *s. t.* An apricot.

قیش kìsh, *s. t.* The winter; قره‌قیش kàra-kìsh, The depth of winter; قیشین kìshin, *ad. t.* In winter, during winter.

قیشلا kìshla, قیشلاغ kìshlagh, قیشلاق kìshlak, *s. t.* See قشلا.

قیشلامق kìshlamak, *v.n.* See قشلامق.

قیصر kàysar, *s. a.* Cæsar, the emperor of Rome or Constantinople.

قیصریه Kàyseriyyé, *s. a.* Cesarea.

قیغنه kàyghana, *s. t.* An omelet.

قیغی kàyghi, *s. t.* Care, anxiety, solicitude; قیغیسز kàyghissiz, *a. t.* Free from care.

قیل kìl, *s. t.* A hair; a bristle; —, kīl, *s. a. in* قیل‌وقال kīl-u-kāl, Public remarks and criticisms; قیل‌قلم kìl-kàlam, A hair-pencil, a small painting brush.

قیلچق kìlchik, *s. t.* The small hair-like [bones of fishes.

قیلمق kìlmak (*aor.* قیلار kìlar), *v.a.* To do, perform (*This verb is not much used excepting as an active auxiliary, and even as such not very frequently*); نمازقیلمق namaz-kìlmak, To perform one's devotions; تاقلاق قیلمق tàklak-kìlmak, To tumble heels over head.

قیلوله kàylūlé, *s. a.* The siesta, the noonday nap.

قیمت kìmet, *s. a.* Value, price; ذیقیمت zī-kìmet, *a. a.* Valuable, precious; — (*for* قیامت kìyāmèt), *s. a.* The resurrection.

قیمق kìymak (*aor.* قیار kìyar), *v.a.* To chop up fine; to mince; —, *v.n.* To bring one's self to make a sacrifice.

قیمه kìyma, *s. t.* Mince-meat.

قین kìn, *s. t.* A sheath, scabbard.

قیود kùyūd (*pl.* قیودات kùyūdāt), *s. pl. a.* (*of* قید kàyd), Entries; registries; restrictions.

قیوراق kìvrʌk, *a. t.* Crisp, frizzly (hair); tight-twisted (yarn, thread, &c.).

قیورجق *or* قویرجق kìvirjìk, *s. t.* The thin, long-tailed sheep of Europe.

قیورم *or* قیوریم *or* قوریم kìvrim, *s. t.* A single twist in a hair or thread.

قیورمق *or* قیویرمق kìvirmak (*aor.* قیویرر kìvirìr), *v.a.* To twist; to frizzle; قیورلمق kìvrilmak, *v.n.* To twist, become frizzly; —, *v.p.* To be twisted or frizzled.

قیوم kàyyūm, *s. a.* God the self-existing.

قیه kìyyé, *s. a.* An oke or oka, Turkish weight of 2¾lbs. avoirdupois.

قیی kìyi, *s. t.* The shore, coast, sea-shore; یالی‌قییسی yʌlì-kìyissi, The sea-side; قیی‌یه‌چقمق kìyiya-chìkmak, *v.n.* To land, get to the shore; قیی‌صره kìyi-sìra, *ad. t.* Along the shore, close in land.

ك kyāf (kèf). Twenty-fifth letter of the Turkish alphabet, having three distinct values, for the discrimination of which no generally recognized method has been adopted, and consequently none used in printed books or in current writing. In the first of these values, that of a true and pure English *k*, the letter receives the appellative of كاف‌عربی kyāfi-'ʻàrébī (*the Arabic* kèf *or k*), and in this value it is always left in its original forms, without any addition. In the second value, that of a *g hard*, *gh*, or *gu*, in English, the letter is called كاف‌فارسی kyāfi-fārsī (*the Persian* kèf). And in the third value, that of our final *ng* in the word *sing* (which, however, is always, in the mouth of educated city-bred people, sounded like a plain *n*), the letter is called صاغركاف sàghìr-kyāf (*surd k*) *or* صاغرنون sàghìr-nūn (*surd n*). These two latter cases are, in some books where the vowel-points are marked, distinguished from the first by the addition of three dots over the letter; but this method does not distinguish between the two cases themselves. It has therefore been imagined, that if the three points were confined to the *ng* sound of the letter, the *hard g* value might be shown by doubling the dash, and adding this double dash even to the letter when final, though then it usually has no dash at all. In chronograms and astronomical tables the letter has the numeral value of 20. In pronouncing this letter in either of its two first values, when followed by one of the vowels a, o, u, ü, or *i*, the incipient sound of a *y* must be inserted between the letter and the vowel, and this peculiarity we have denoted by putting the inserted letter in italics. Compared with ق as a *k*, or with غ as a *gh*, ك is a soft letter, and is

always followed, when possible, by a soft vowel.

لـ kè (at the beginning of some compounds), *ad. a.* As, like; —, k or ké (at the end of a few compounds), *prep. a.* Thy; thee.

كابل Kābul, *s. p.* The town of Cabul.

كابوس kyābūs, *s. a.* Nightmare, an incubus.

كابين kyābīn, *s. p.* A marriage portion; [a dower.

كاتب kyātib, *s. a.* One who writes; a clerk in a public office; سركاتبي sìrr-kyātibi, A secretary; كاتب الحروف kyātibu-'l-hùrūf, *s. a.* The writer of the present letter.

كاخ kyākh, *s. p.* A palace or pavilion.

كاذب kyāzib, *a. a.* False, lying.

كار kyār, *s. p.* Work, occupation, business; the fruit or result of work; profit, advantage; sexual intercourse; combat, fight, battle; —, (*in composition*), *a. p.* Who does or performs; who works with (some instrument or material); worked (with some instrument or material); ا—, —et, *v.n.* To make a profit, to gain, be a gainer; كارخانه kyār-khānė (kèr-khānė), *s. p.* A manufactory; a brothel.

كارد kyārd, *s. p.* A knife.

كارزار kyārzār, *s. p.* A battle, conflict, fight, combat, action, engagement.

كارگير kyārghīr (kyàvghir), *a. p.* Built of brick or stone.

كاروان kyārwān, *s. p.* A caravan, a company of travellers or of horses laden with merchandise; —سراى, kyārwān-sàrāy, A caravanserai.

كاست kyāsst, *s. p.* A deficit, a deficiency; بى‌كم وكاست bī-kèm-u-kyāsst, *ad. p.* Exactly, with no deficiency.

كاسه kyāssė, *s. p.* A basin; كاسه‌ليس kyāssė-līss, *s. p.* A parasite, lick-trencher.

كاشانه kyāshānė, *s. p.* A large apartment or hall.

كاشف kyāshif, *s. a.* One who discovers or uncovers a hidden thing; a kind of mayor in Egypt.

كاشكه kyāshké (kèshkė), *c. p.* O that, I would that; —, *int. p.* I wish it were so.

كاظم kyāzim, *s. a.* One who restrains his anger; كاظمين الغيظ kyāzimīnu-'l-ghàyz, They who restrain their anger.

كاغذ kyāghid, *s. p.* Paper; a written paper; a card; playing cards; كاغذ خانه kyāghid-khānė, *s. p.* A paper mill, paper manufactory.

كاف kyāf, *s. a.* Name of the letter ك; —, (*in composition*), *a. p.* Which cleaves, splits; كاف‌ونون kyāf-u-nūn, The mysterious letters ك and ن of the Arabic imperative كن kyùn (*Be thou, exist thou*), being all that God had to pronounce in order to create; كاف لولاك kyāfi-lèv-lāk, The ك (thee) of the expression لولاك lèv-lā-kė (*were it not for thee*), mentioned in the Kùr'ān, and indicating Muhammed.

كافر kyāfir, *s. a.* A denier; an infidel or a denier of God's unity and Muhammed's divine mission; (*in joke*) A rogue, a saucy chap; (*in anger*) A brute, a beast; كافرالنعمة kyāfiru-'n--nì''mé, An ungrateful person, who denies the benefit he has received; كافرانة kyāfirāné, *a. p.* Pertaining to an infidel.

كافور kyāfūr, *s. a.* Camphor; كافوريه kyāfūrìyyé, *s. t.* Southernwood.

كافة kyāffé, *s. a.* The whole of them; كافةً kyāffétun, *ad. a.* Altogether, wholly.

كافى kyāfī, *a. a.* Sufficient; —, *s. a.* God the all-sufficient.

كاكل kyākyul, *s. p.* A ringlet, curl, forelock.

كالا kyālā, *s. p.* Rich silk stuff.

كالبد kyālbud, *s. p.* A form, mould; a body.

كام kyām, *s. p.* Wish, desire; بكام bè--kyām, *a. p.* Successful, having his desire fulfilled; نابكام nā-bè-kyām, *a. p.* Unsuccessful, disappointed. (*Many adjectives are composed with this word, almost all meaning successful*).

كامل kyāmil, *a. a.* Complete, perfect; honest, well-behaved, good-tempered.

كان kyān, *s. p.* A mine; —, kyāné, *a. verb subst. third pers. sing. masc. pret.* He (she, it) was; —, kè-ènna, As if, as though (*in* كان‌لم‌يكن kè-ènna-lèm--yèkyùn, As though it exist not; كان لم يكن حكمنه قومق kè-ènna-lèm--yèkyùn-hùkmuna-kòmak, *v. a.* To esteem as though it exist not, to regard as *non avenu*).

كانون kyānūn, *s. a.* A fireplace; name of two Syro-Roman months, of which the first, كانون‌اول kyānūni-èvvul, is our December, and the second, كانون ثانى kyānūni-sānī, our January.

كانه kè-ènnahū (kè-ènna), *comp. a.* As though, as if.

كاو ghyāw, *s. p.* An ox, bull, bullock, or cow.

كاور ghyàwur, *s. t.* A non-Muhammedan, unbeliever, infidel.

كاه kyāh (*in composition*), *a. p.* Which diminishes or takes away; —, ghyāh, *s. p.* A place; a time; a fitting or seasonable time; —, *ad. p.* Sometimes; كاه‌كاه ghyāh-ghyāh, *ad. p.* Now and then; كاه‌وناكاه ghyāh-u-nā--ghyāh, Seasonable or not.

كاهل kyāhil, *a. a.* Lazy, slow, slothful, indolent.

كاهن kyāhin, *s. a.* A diviner, soothsayer, augur.

كاهى ghyāhi, *ad. p.* كاهيجه ghyāhijé, *ad. t.* Sometimes, at one time; at another time.

كائن kyā'in, *a. a.* Being, existing, extant; كائن‌مطلق kyā'ini-mòtlàk, God, the absolute Being; كائنات kyā'ināt, *s. pl. a.* All existing things.

كباب kèbāb (kèwab), *s. a.* Roast (meat or other substance).

كباد kèbād, *s. t.* A clingstone peach.

كبار kìbār, *s. pl. a.* (*of* كبير kèbīr), The great, grandees; (*as a Turkish singu-*

lar) a grandee; a gentleman or great lady. [Great sins.

كبا kèbā'ir, *s. pl. a.* (*of* كبيرة kèbīré), كب kèbd, *s. a.* The liver.

ك kìbr, *s. a.* Pride, haughtiness; —, kìbèr, *s. a.* Oldness, greatness (of age); —, ghèbr, *s. p.* A fire-worshipper. [Great people, grandees.

كب kyùbérā, *s. pl. a.* (*of* كبير kèbīr), كبرمك ghèbermek (*aor.* كبرر ghèbérir), *v.n.* To die as a dog.

كبر ghébéré, *s. t.* A caper.

كبرى kyùbrà, *a. a. fem.* (*of* أكبر èkbèr), The greatest; —, *s. a.* The major proposition of a syllogism.

كبريا kìbriyā, *s. a.* The greatness and majesty of God.

كبريت kìbrīt, *s. a.* Sulphur, brimstone; small brimstone tapers or matches; —احمر, kìbrīti-àhmèr, (Red sulphur) The philosopher's stone; كبريتى kìbrītī, *a. a.* Brimstone coloured.

كبش kèbsh, *s. a.* A ram; a chief, a leader.

كبك kèbk, *s. p.* A partridge.

كبوتر kèbūtèr, *s. p.* A pigeon.

كبه kèbé, *s. t.* A kind of felt or very thick coarse woollen cloth; —, ghèbé, *a. t.* Big with child or young, pregnant.

كبى ghìbi, *a. t.* Like, similar (*is never used absolutely, but always accompanied by the indication of the thing compared with*); —, *ad. t.* As soon as, immediately on, *or* after.

كبير kèbīr (*fem.* كبيرة kèbīré), *a. a.* Large, great; كبيره kèbīré, *s. a.* A great sin. [sextile.

كبيسه kèbīssé, *s. a.* Leap-year, the bis-

كپازه kèpāzé, *s. p.* A weak bow for aspiring toxophilites; a foolish trifler.

كپچه kèpché, *s. p.* A ladle, a skimmer.

كپك kèpek, *s. t.* Bran.

كپنك kèpenk, *s. t.* A window-shutter; —, kèpénèk, *s. t.* A butterfly; a moth.

كپوك kyùpuk, *s. t.* Froth; foam; suds; lather; كپورمك kyùpurmek, *v.n.* To froth; to foam, lather.

كتاب kìtāb, *s. a.* A book; كتابجى kìtābji, *s. t.* A seller of foreign or common books; كتابخانه kìtāb-khāné, A library; كتاب الله kìtābu-'llāh, (God's book) The Kur'ān; اهل كتاب èhli-kìtāb, (People of a book) Jews, Christians (as having revealed Scriptures); —, kyùttāb, *s. pl. a.* (*of* كاتب kyatīb), Secretaries, clerks in Government offices; رئيس الكتاب rè'ïssu-'l-kyùttāb, (Chief of the Secretaries) Former title of the Ottoman Secretary of State, who also officiated as Minister for Foreign Affairs; he was commonly called رئيس افندى rè'ïss-èfèndi; the title is now abolished.

كتابت kìtābet, *s. a.* The art of literary or epistolary composition; style.

كتابه kìtābé, *s. a.* (*originally identic with the preceding*), An inscription in a regularly formed frame, shield, or cartouche, on a public building, &c.

كتان kètān (kètʀn), *s. p.* Flax; كتان بزى (kètʀn)-bèzi, *s. t.* Linen.

كتب kyùtub, *s. pl. a.* (*of* كتاب kìtāb), Books; كتبخانه kyùtub-khānė, *s. p.* A library. [Secretaries, clerks.

كتبه kètébė, *s. pl. a.* (*of* كاتب kyātib),

كتخدا kètkhudā (kyāya), *s. p.* A steward, administrator of affairs or of a large household; the master or warden of a trade corporation; كهيه كتخداسى kàpi-(kyāyassi), *s. t.* The official agent at the chief office of government at Constantinople of any of the various departments of State, of a governor in the provinces, the Danubian Principalities, &c.; كتخدابك (kyaya)-bègh, *s. t.* (Formerly) the official steward of the Grand Vizier (now abolished).

كتف kètf, *s. a.* The shoulder-blade.

كتم kètm, *s. a.* A concealing, not revealing by words or signs; ا—, —et, *v.a.* To conceal, not to reveal.

كتمان kìtmān, *s. a.* The non-revelation of anything on one's mind.

كتمك ghìtmek (*aor.* كيدر ghìdır), *v.n.* To go; —يبانه yàbana-ghìtmek, *v.n.* To go to the winds, go to waste; كيدرك ghìdérek, *gerund* (By dint of going) By degrees, in time, by little and little; كتدكجه ghìtdikja, *gerund* (In proportion as — goes), By degrees, by little and little.

كتورمك ghètirmek (*aor.* كتورر ghètirir), *v.a.* To bring with one, to fetch; to cause to come; كتورتمك ghètirtmek (*aor.* كتوردر ghètirdir), *v.a.* To cause to be brought or fetched; يرينه كتورمك yèrina-ghètirmek, *v.a.* To bring or get (a thing) into its proper place; to accomplish, fulfil, perform, execute, carry out; وجوده كتورمك vùjūda-ghètirmek, To bring about, cause to exist, do, accomplish, bring into existence; ايمانه كتورمك imāna-ghètirmek, *v.a.* To convert to the faith; خاطره كتورمك khātira-ghètirmek, To call to mind.

كتوم kètūm, *a. a.* Who conceals his thoughts and does not divulge them.

كتيبه kètībė, *s. a.* A troop or body of soldiers.

كثافت kèssāfèt, *s. a.* The being thick together, dense (trees, hair, &c.), density; opacity; coarseness, grossness.

كثرت kèssret, *s. a.* Multiplicity, multitude, numerousness, great number; great quantity; frequency, —اوزره kèssret-ùzérė, *ad. t.* Frequently, often; in great numbers, quantity.

كثير kèssīr (*fem.* كثيره kèssīrė), *a.* Much (in quantity); many (in number); frequent (in recurrence).

كثيف kèssīf (*fem.* كثيفه kèssifė), *a.* Thick, dense, close; opaque, not transparent; coarse, gross.

كج kèj, *a. p.* Oblique, awry, crooked,

كج رفتار kèj-rèftār, *a. p.* Whose gait is awry; whose conduct is not straight

forward; كج‌رأى kèj-rè'y, *a. p.* Who has strange and unsuitable opinions.

كجكمك ghèjikmek (*aor.* كجكور ghèjikir), *v.n.* To be late; to become late, grow late; to be behindhand.

كجكو kèjkyŭl, *s. p.* A kind of long basket or receptacle formed of a half cocoa-nut shell cut lengthwise, and suspended by chains, carried by mendicant dervishes.

ghèch, *a. t.* Late.

كچكن ghèchkin, *a. t.* Past, over (the prime, or some particular age or state); oldish; rather too tipsy, half-seas over; overripe (fruit).

كچمك ghèchmek (*aor.* كچر ghèchır), *v.n.* To pass (over, by, through, in, into, out, &c.), to go (by, through, in, &c.); to pass current (money, &c.); to pass away, not endure, not last, to finish, come to an end; to surpass (in number, quantity, or quality); to beat, leave behind, get before (in a race); to penetrate (into or through a substance); to do without, to manage without, to relinquish, give up; —يانندن yànından-ghèchmek, To pass by *or* near; —ايچندن ìchindan-ghèchmek, To pass through; —اوستندن ùsstundan--ghèchmek, To pass over, above; —التندن àltından-ghèchmek, To pass under; يرة كچمك yèra-ghèchmek, To sink into the earth (for shame); يرينه كچمك yèrina-ghèchmek, To pass or go into (its) proper place; —واز vwāz-ghèchmek, To give up, leave, abandon, relinquish; وازكچ vwāz--ghèch! Leave off! Be quiet! Don't say that! —سوزى sùzu-ghèchmek, To have great weight and influence (one's words); كچمش اولسون ghèchmish-òlsun! May (worse than this trial) have been (thus) averted! (*said to anyone by way of condolence after sickness or any accident*); كچن ghèchın, *acc. part.* Who or which passes, passed, or will pass; the past; كچنلرده ghèchınlırda, *ad. t.* Latterly, a short time back, during one or some of the days of a week or month ago.

كچمه ghèchma, *a. t.* Anything which is composed of two or more pieces which fit into (*pass into*) each other; —, *s. t.* A portable pipe for smoking, which takes to pieces.

كچنمك ghèchinmek (*aor.* كچنور ghèchinir), *v.n.* To pass *or* hold a station among men, to be held as, to be accounted; to pass one's life, *or* obtain the means of living, to live, subsist, maintain one's self, exist; (*as a reciproeal*) to pass time or life (with one another), to agree.

كچورمك ghèchirmek (*aor.* كچورر ghèchirir), *v.a. caus.* To cause or allow to pass (by, in, through, &c.); عمر كچورمك "àmr-ghèchirmek, *v.n.* To spend one's life; —وقت (wàkit)--ghèchirmek, *v.n.* To lose time; to gain time; to spend time; to pass

time; —قلمجدن kìlijdən-ghèchirmek, *v.a.* To slay with the sword (many people); —كوزدن ghyùzdən-ghèchirmek, *v.a.* To take a cursory view or survey.

كچوك kèchuk, *a. t.* Small, little (in size); young, *or* younger (in years); كچوك‌دوشمك kùchuk-dùshmek, *v.n.* To appear small or mean in other people's eyes.

كچولمك kùchulmek (*aor.* كچولور kùchulur), *v.n.* To become smaller, grow smaller; كچولتمك kùchultmek, *v.a.* To lessen in size, make smaller.

كچه kèchè, *s. t.* Felt; a coarse carpet.

كچى kèchi, *s. t.* A goat; —بوينوزى, kèchi-bòynuzu, (Goat's-horn) The carob or locust-fruit (a kind of sweet pod). [pass, defile, gorge.

كچيد ghèchid, *s. t.* A ford; a ferry; a

كحل kyàhl, *s. a.* A kind of collyrium used in the East for the eyes or for blackening the eyelids or eyelashes.

كد kèdd, *s. a.* Work, real hard work; كديه kèddi-yèd, *s. a.* The work of one's hands. [a poor person.

كدا ghèdā, *s. p.* A beggar, mendicant,

كداز ghyùdāz, *a. p.* (*in composition*), Which melts, softens, takes away all power of endurance.

كدر kèdxr, *s. a.* Grief, sorrow; harm, injury; vexation, annoyance; —, —et, *v.n.* To grieve, mourn; —ويرمك, kèdxr-vèrmek, *v.n.* To cause sorrow, harm, or annoyance.

كدك ghèdik, *a. t.* Notched; —, *s. t.* A notch; a patent office or shop (*i.e.* office or shop established by patent, charter, or deed); a place held on any foundation or establishment of a limited number; the right or title by which such an office or place is held, or such a shop is opened; كدكلو ghèdikli, *a. t.* On the establishment, on the foundation, held by deed or charter (a shop, office, or place).

كدمك ghèdmek (*aor.* كدر ghèdxr), *v.a.* To notch. [calabash.

كدو kèdū, *s. p.* A gourd, pumpkin,

كدورت kyùdūrèt, *s. a.* Harm, injury; vexation, annoyance.

كده kèdè, *s. p.* (*in composition*), A house (devoted to something special).

كدى kèdi, *s. t.* A cat; —اوتى, kèdi-òtu, Valerian; مسك كديسى mùsk-kèdisi, The musk-cat, civet-cat; —, ghìdi! *int. t.* What a fellow! What a thing; (*used both in praise and blame*).

كذا kè-zā, *comp. a.* (*lit.* like that), in

وكذا vè-kè-zā, *c. a.* Also, and in like manner.

كذاب kèzzāb, *s. a.* A liar; كذاب صويى kèzzāb-sùyu (*for* تيزاب tìzāb), Aqua-fortis.

كذار ghyùzār, *s. p.* A passing; —, *a. p.* (*in composition*), Who passes or causes to pass; who fulfils; خراج كذار khèrāj-ghyùzār, *a. p.* Tributary, who pays tribute; مصلحت‌كذار màsèlihèt-ghyùzār, *s. p.* A *chargé d'affaires*,

agent; ايشكذار ìsh-ghyùzār, *a. t.* Clever and diligent in business.

كذارند ghyùzārèndé, *a. p.* Who or which passes; who or which bears, carries part.

كذاشت ghyùzāshté, *a. p.* Past, which has passed; which has been passed.

كذاف ghyùzāf, *s. p.* Talk, chat; لاف وكذاف lāf-u-ghyùzāf, Chit-chat, conversation.

كذب kìzb, *s. a.* A lie, falsehood.

كذ ghyùzèr, كذران ghyùzérān, *s. p.* A passing, passage; كذران ايدن ghyùzérān-èdмn, *a. t.* Last (month), last part. [of passing.

كذرش ghùzèrish, *s. a.* The act or mode

كذشت ghyùzésht, *s. p.* The act of having passed; سر كذشت sèr-ghyùzèsht, *s. p.* An adventure (what has passed over one's head).

كذشته ghyùzèshté, *a. p.* Past; —, *s. p.* Interest on money. [wise.

كذلك kèzālìk, *comp. a. conj.* Also, like-

كر ghèr, *c. p.* (*for* اكر ègher), If; —, *p. particle* (*at the end of some words*), Maker of *or* worker in; —, kèrr, *s. a.* The act of charging or assaulting the enemy; اهنكر āhenghèr, A blacksmith, worker in iron; كروفر kèrr-u-fèrr, The charge and retreat (of combatants, especially horsemen, in the ancient mode of warfare).

كرا kìrā, *s. a.* Rent or hire paid for the use of a house or other object; ديش كراسى dìsh-kìrāssi, (Tooth-rent) Money exacted in olden times by janissaries, &c., who *honoured* you by becoming your guest; كرايه ويرمك kìrāya-vèrmek, To let out for hire or rent; كرايله طوتمق kìrā-ila-tùtmak, To take upon rent or hire; كراجى kìrāji, *s. t.* A tenant on rent; a lodger.

كرات kèrrāt, *s. pl. a.* (*of* كرة kèrré); Times (of repetition); —, جدولى kèrrāt-jèdvéli, The multiplication-table.

كرار kèrrār, *a. a.* Impetuous in assault, bold and constant in attack.

كراز kìrāz, *s. t.* A cherry; —, ghìrāz, *s. p.* A boar, hog, pig; an iron mace.

كراس kìrāss, *s. t.* A cherry.

كرام kìrām, *s. pl. a.* (*of* كريم kèrìm), The noble, great, well-bred.

كرامت kèrāmèt, *s. a.* A wondrous work, a sign, a wonder, a marvel; any word or deed which proves the actor to be especially under divine guidance; nobility, greatness; كرامتلو kèrāmetlù, *a. t.* Noble, great; wonder-working.

كران kèrān, *s. p.* A side, margin, shore, limit; —, ghìrān, *a. p.* Heavy, weighty; dull, stupid; difficult, slow (of digestion, motion, &c.); dear, high (priced); بيكران bī-kèrān (bī-ghìrān), *a. p.* Boundless; كران پاى ghìrān-pāy, *a. p.* Heavy-footed, slow; كران بار ghìrān-bār, *a. p.* Whose baggage is much and heavy. [seed.

كراويه kèrāvìyyé, *s. a.* The caraway-

كراهت kèrāhet, *s. a.* The being abom-

inable; an abominating; کراهتن kèrāhétɪn, *ad. a.* With great repugnance.

کرب kɪ̀rb (*pl.* کروب kyùrub), *s. a.* Sorrow, affliction.

کرباس kɪ̀rbāss, *s. a.* Cotton or linen [cloth.

کربال kɪ̀rbāl, *s. a.* A sieve; a screen.

کربهٔ ghyùrbé, *s. p.* A cat.

کرپج kɪ̀rpij, *s. p.* A sun-dried brick.

کرپك kɪ̀rpìk, *s. t.* An eyelash.

کرپی kɪ̀rpi, *s. t.* A hedgehog; a porcupine.

کرتك kèrtìk, *s. t.* A notch.

کرتمك kèrtmek (*aor.* کرتر kèrtɪr), *v. a.* To notch.

کرتنکلر kèrten-kèlér (kèrtenkélé), *s. t.* [A lizard.

کرتهٔ kèrté, *s. t.* A degree (as marked on a circle); a point (of the compass); a degree (of any quality, especially of physical or moral condition).

کرچك ghèrchèk, *a. t.* True; real; —, *s. t.* Truth, reality; —, *ad. t.* Truly, really.

کرچه ghèrchi *or* ghèrché, *c. p.* It is true [that . . . . ; although.

کرد kèrd, *s. p.* Work; an act; a deed; —, ghèrd, ghìrd, *a. p.* (*in composition*), Who or which revolves round; کرداکرد ghìrd-ā-ghìrd, *ad. p.* Round and round, all round.

کرد Kùrd, *s. a.* (*pl.* اکراد èkrād), A Kurd.

کرداب ghìrdāb, *s. p.* A whirlpool.

کردار kɪ̀rdār (kèrdār), *s. p.* Work, deed, act; بدکردار bèd-kɪ̀rdār, *a. p.* Whose deeds are evil.

کردان ghèrdān, *a. p.* Which turns round, [revolves.

کردباد ghìrd-bād, *s. p.* A whirlwind.

کردستا Kùrdɪsstān, *s. p.* Kurdistan.

گردش ghìrdish, *s. p.* Rotation, revolution.

گردك ghèrdek, *s. t.* The bridal chamber or canopy (as used in the East).

کردگار kɪ̀rdighyār, *s. p.* God, the absolute actor.

گردل ghèrdel, *s. t.* A bucket.

گردن ghèrdɪn, *s. p.* The neck; گردنلك ghèrdɪnlik (ghèrdɪ̀nlik), *s. t.* A necklace; گردن‌بسته ghèrdɪn-bèsté, *a. p.* Fastened by the neck; a slave; گردنکش ghèrdɪn-kèsh, *a. p.* Refractory.

گردون ghèrdūn, *s. p.* The world; the [spheres.

گردونهٔ ghèrdūné, *s. p.* A coach.

کردهٔ kèrdé, *a. p.* Made, done; —, *s. p.* An act, deed; —, *a. p.* (*in composition*), Which is or has been effected, done, worked out, accomplished, acted.

گردیدهٔ ghèrdīdé, *a. p.* Who or which has gone round, or been gone round; which has turned or been turned; who has returned.

گرز ghyùrz, گرزهٔ ghyùrzé, *s. p.* A mace.

کرستهٔ kèresté, *s. t.* Timber (for building); materials in general.

کرسی kyùrsī, *s. a.* A stool; a preacher's or professor's chair or throne; the throne of God; the base of a column; the bottom edge of a line of writing, which should be even; کرسی‌مملکت kyùrsī'i-mèmlékèt (*or* حکومت hùkyūmèt), The chief town or capital; کرسیلو kyùrsulu, *a. t.* Written straight in a line (writing).

گرشر kìrish, *s. t.* Catgut; a bowstring; a joist (of timber).

گرشمه kìrishma, *s. t.* Coquetry, blandishments.

گرفت ghìrìft, *s. p.* A taking, seizing; ا—, —et, *v.a.* To take, seize, catch.

گرفتار ghìriftār, *a. p.* Seized, taken; troubled with, afflicted with.

گرفته ghìriftè, *a. p.* Seized, taken, caught.

گرك ghèrek, *a. t.* Fitting, beseeming, opportune; —, *c. t.* Whether, or whether; گرکی گبی ghèrèghi-ghìbi, (As is beseeming to it) Well, properly, thoroughly; —, ghyùrgh, *s. p.* A wolf.

گرگف kèrghèf, *s. t.* An embroidering frame.

گرم kèrem, *s. a.* Kindness, favour; —, ا—, —et, *v.a.* To give *or* do as a favour; — —, *v.n.* To be so kind, be so good, to do the favour; —, kèrm, *s. a.* A grape-vine; —, ghèrm, *a. p.* Warm, hot, sultry; swift; —, kìrm, *s. p.* A worm.

گرما kyùrémā, *s. pl. a.* (*of* گریم kérīm), The noble, the great, the generous; —, ghèrmā, *s. p.* Hot weather, heat of summer.

گرمان kìrmān, *s. t.* A town; —, Kèrmān, *s. p.* Kerman (the town of, in Persia).

گرمانشاه Kèrmānshāh, *s. p.* Kermanshah (the town of, in Persia).

گرمك ghèrmek (*aor.* گرر ghèrer), *v.a.* To stretch, extend forcibly; —حاچه hàcha-ghèrmek, *v.a.* To crucify (extend on a cross).

گرمل‌طاغی Kèrmèl-dàghi, *s. t.* Mount Carmel.

گرمیت ghèrmìyyèt, *s. a.* Warmth; heat; zealousness; activity.

گرمید kīrémīd, *s. t.* A tile.

گرو ghìrèv, *s. p.* A pawn, pledge; a hostage.

گروان kèrwān, *s. p.* A caravan or company of travellers or merchants on the road; گروان‌سرای kèrwān-sèrāy, *s. p.* A caravanserai.

گروب kyùrūb, *s. pl. a.* (*of* گرب kèrb), Sorrows, afflictions, griefs, cares.

گروبیون kèrūbìyyūn, *s. pl. a.* The cherubim.

گروت kèrévèt, *s. t.* A bedstead or platform for a bed or sofa.

گروۋ ghyùrūh, *s. p.* A body of people.

گرویز kèrévīz, *s. t.* Celery.

گرۋ kèrh, *s. a.* Aversion, distaste, repugnance; —, kèrré, *s. a.* One time (in repetition); گرهًا kèrhen, *ad. a.* Repugnantly, with distaste; —, kyùré, *s. a.* A globe; —, ghìrih, *s. p.* A knot; a button; a difficulty; گرۋ kèrrétен, *ad. a.* Once; گرۋ بعد گرۋ kèrrétен - bà"da - kèrrétin, *ad. a.* Time after time, repeatedly, often; برگرۋ bìr-kèrré, Once; ایکی گرۋ ìki-kèrré, Twice; اوچ گرۋ ùch - kèrré, Thrice, three times; درت گرۋ dèrt-kèrré, Four times; &c. &c.; بعض گرۋ bà"zi--kèrré, Sometimes; برقاچ گرۋ bìr-kàch--kèrré, Several times; قاچ گرۋ kàch--kèrré, How many times? how many times soever; گرۋ ارض kyùré'i-àrz, The terrestrial globe; the world; گروی kyùrévì (*fem.* گرویه kyùré-

vìyyé), *a. a.* Globular, spherical; کرویات kyùrévìyyàt, *s. pl. a.* Spherics.

کریان ghìryān, *a. p.* Weeping.

کرید Ghìrìd, *s. t.* The island of Crete.

کریز ghìrīz, *s. p.* Flight, running away.

گریزان ghìrīzān, *a. p.* Who takes flight, fugitive.

کریم kèrīm, *a. a.* Noble; worthy of respect; generous; kind; کریم الشیم kèrīmu-'sh-shìyèm, *a. a.* Of a noble and generous disposition; الله‌کریم ìllàh-kèrīm! God is good! کریمانه kèrīmānè, *a. p.* Pertaining to a noble, generous, or kind person.

کریمه kèrīmè, *s. a.* A daughter; —, *a. a.* (*fem. of* کریم), Noble, worthy of respect; ایت‌کریمه āyéti-kèrīmè, (A wonder worthy of respect) A phrase or verse of the Kur'ān. [hostage.

گریو ghìrīv, *s. p.* A pawn, pledge; a

کریه kèrīh, *a. a.* Ugly, displeasing, unpleasant, disagreeable, disgusting; —, ghìryé, *s. p.* Tears, weeping.

گز ghèz, *s. p.* An ell, the length of an arrow; —, ngiz, *pron. t.* Your (joined to the end of a substantive; as بابا bàbA, Father, باباگز bàbAngiz, Your father). [edge of a sabre.

گزلك ghìzlik, *s. p.* A penknife; the curved

گزمك ghèzmek (*aor.* گزر ghèzer), *v.n.* To walk about, take a walk, promenade; to go about; to be at large; گردرمك ghèzdirmek (*aor.* گردرر ghèzdirir), *v.a. caus.* To cause or allow to walk about; to show (anyone) over (a place as a sight to be seen); گزنمك ghèzinmek, *v.n.* To walk up and down without any exterior object; گزمك كتمك ghèzmégké-ghìtmek, *v.n.* To go for a walk. [harm.

گزند ghèzènd, *s. p.* Loss, damage, injury;

گزیدن ghèzīdé, *a. p.* Bitten; —, ghèzīdé, *a. p.* Choice, chosen, select.

گزین ghyùzīn, *a. p.* (*in composition*), Who seeks, chooses, prefers. [scorpion.

گژدم kèzhdùm, *s. p.* (Crooked-tail) A

کس kèss, *s. p.* (*pl.* کسان kèssān), A person; هرکس hèr-kèss, *pr. t.* Everybody; —, kyùss, *s. p.* The female organ of generation. [of commerce.

کساد kèssād, *s. a.* Heaviness, stagnation

کسافت kèssāfèt, *s. a.* Obscuration.

کسالت kèssālèt, *s. a.* Sloth.

کسب kèsb, *s. a.* An acquiring, gaining, obtaining; —, kìsb, *s. a.* An occupation of profit, trade, business; —, kèsb-et, *v.a.* To acquire, gain, obtain.

گستاخ kyùsstākh, *a. p.* Bold, impudent, insolent; گستاخانه kyùsstākhānè, *a. p.* Pertaining to a bold, impudent person.

کستانه kèsstānè, *s. t.* A chestnut.

گستر ghyùsstèr, *a. p.* (*in composition*) Who or which diffuses or scatters.

کسر kèssr (kèssir), *s. a.* A breaking, smashing; a defeating, routing; a mortifying, subduing; the pronouncing a consonant with the vowel i or ì following it in the same syllable;

vulgar fraction (in arithmetic); —, kèssır, *s. t.* A small adze; ا—, kèssr--et, *v.a.* To break; to rout; to mortify; كسرنفس kèssri-nèfss, The mortifying the flesh; كسراعشارى kèssri-ā"shārī, *s. p.* A decimal fraction; كسورات kyùssūrāt, *s. pl. a.* (*of* كسور kyùssūr, *pl. of* كسر kèssr), Vulgar fractions; fractions (in arithmetic). [equivalent to i or *i.*

كسرة kèssrá, *s. a.* The vowel-point ـِ,

كسرى kèssrà, *s. a.* General name for a king of Persia, as Cæsar for a Roman emperor. [snapped.

كستة kyùssìsstá, *a. p.* Broken,

كسك kèssik, *a. t.* Cut; cut off; having a part cut off; terminating abruptly; separate, detached (words or ejaculations).

كسكين kèssikin, *a. t.* Sharp (cutting); strong, sharp, pungent; violent; swift; intelligent.

كسل kèssel, *s. a.* Sloth, sluggishness; neglectfulness, negligence.

كسلان kèsslān, *s. a.* Slothful, sluggish; neglectful, negligent. [charge, or tax.

كسم kèssim, *s. t.* A determined price,

كسمك kèssmek (*aor.* كسر kèssır), *v.a.* To cut; to cut off, chop off, slice off, amputate; to determine, decide, fix, conclude; to interrupt, prevent; to bring to an end, finish, put a stop to; —أميدينى ùmīdini-kèssmek (*changing the pronoun as required*), *v.n.* To lose all hope; —بريدك عقلى blrining-"àkli-kèssmek, *v.a.* To think in the affirmative, to hope (*generally used in the negative, as* عقلم كسمز "àklim--kèssmàz, *I think not, I cannot venture to hope it*); —سوتدن sùtdan--kèssmek, To wean; —فيأت fī'àt--kèssmek, To fix a price; كسلمك kèssilmek (*aor.* كسيلور kèssilir), *v.p.* To be cut, cut off; determined, fixed, concluded; interrupted; finished, ended, put a stop to; —, *v.n.* To break, snap, become broken (a rope, &c.); to end, stop, finish; to become, turn into, be changed into; كسشمك kèssishmek (*aor.* كسشور kèssishir), *v.a.* To fix or conclude mutually.

كسمة kèssma, *s. t.* A soft kind of rock or shale which disintegrates on exposure to the weather. [anything.

كسندى kèssindi, *s. t.* Pieces cut off from

كسوت kìssvet, *s. a.* Costume, dress.

كسوف kyùssūf, *s. a.* A solar eclipse.

كسيجى kèssiji, *s. t.* One who cuts as an occupation; —يول yòl-kèssiji, A highwayman; —يان yàn-kèssiji, A pickpocket.

كش kèsh, *a. p.* (*in composition*), Who or which bears, supports, or draws, pulls; —, kùsh, *a. p.* (*in composition*), Who or which kills, slays; —, kìsh! *int. p.* Check to your king!

كشا kyùshā, *a. p.* (*in composition*), Who or which opens; who or which conquers, subdues; who or which makes bright or joyful.

کشاد kyùshād, *s. p.* The act or manner of opening; a special method of beginning the game of backgammon.

کشادہ kyùshādé, *a. p.* Open; opened.

کشاف kèshshāf, *s. a.* An officer whose business it is to examine and report upon something, as a valuer or a coroner.

کشاکش kèsh-ā-kèsh, *s. p.* A state of discord; pull here, pull there.

کشان kèshān, *a. p.* Who or which bears, supports; draws, pulls; drags itself along.] [brightness.

کشایش kyùshāyish, *s. p.* Openness,

کشت ghèsht, *s. p.* A passing by; —, kìsht, *s. p.* Seed-sowing; sown seed; growing corn; کشت‌وگذار ghèsht-u-ghyùzār, A promenade, a travel; کشتزار kìsht-zār, *s. p.* A field of arable land, sown or to be sown.

کشتہ ghèshté, *a. p.* (*in composition*), Become; —, kìshté, *a. p.* Sown; —, kyùshté, *a. p.* Slain, killed.

کشتی kèshtī, *s. p.* A ship, boat, vessel; the ark (of Noah); کشتیبان kèshtī-bān, *s. p.* A sailor, boatman.

کشش kèshish, *s. p.* An act or manner of bearing, supporting; or of pulling; or of fighting; —, kyùshish, *s. p.* Slaughter.

کشمله (*for* کشیشلمه kèshishlémа, *The wind or quarter of Mount Olympus*) kèshishlémа, *s. t.* The south-east wind or quarter; قبله‌کشمله kìbla-kèsh-ishlémа, S.S.E.; کون‌طوغیسی کشمله ghyun - (doghrussu) - kèshishlémа, E.S.E.

کشف kèshf, *s. a.* The uncovering anything covered; the discovering anything existing but unknown; the examining and valuing any property; the making an estimate; the estimate itself; the examining into the condition and circumstances of any thing or act; |—, —et, *v.a.* To uncover; to discover; to examine, survey, value, estimate; to examine into the circumstances of a thing or fact.

کشک kèshkek, *s. t.* A kind of porridge.

کشکول kèshkyūl, *s. p.* A mendicant's begging-basket, generally of cocoa-nut shell, hung by chains.

کشمش kìshmish, *s. p.*, *or* کشمش‌اوزومی kìshmish-ùzumu, *s. t.* Common raisins, plums. [squabble, battle.

کشمکش kèsh-mékèsh, *s. p.* A fight,

کشنیش kìshnish, کشنیج kìshnīj, *s. p.* The coriander. [*v.n.* To neigh.

کشنمك kìshnémek (*aor.* کشنر kìshnır),

کشودہ kyùshūdé, *a. p.* Opened.

کشور kìshvır, *s. p.* A country, region; کشورکشا kìshvır - kyùshā, *s. p.* A monarch, subduer of regions.

کشی kìshi, *s. t.* A person, individual; کشیزادہ kìshi-zādé, *s. p.* A gentleman by birth, person of gentle extraction.

کشیدہ kèshīdé, *a. p.* Borne, supported; pulled, drawn; who has borne; who has drawn; —, kyùshīdé, *a. p.* Killed, slain.

كشيش kèshīsh, *s. p.* A Christian monk or priest; طاغى—, —dàghi, The Bithynian Olympus.

كظم kyàzm, *s. a.* A subduing (one's own rising anger); ا—, —et, *v.a.* To subdue (one's rising anger).

كعب kyà"b, *s. a.* The ankle-joint or projecting bone; a cube.

كعبه kyà"bé, *s. a.* The sanctum sanctorum, or *square-house* at Mecca, towards which Muhammedans turn, when praying, in all parts of the world; كعبتين kyà"bétèyn, *s. a. dual.* The two kyà"bés, the present one at Mecca and the former one at Jerusalem.

كف kèf, *s. p.* Foam, froth; —, kèf, *s. a.* The palm (of the hand); the sole (of the foot); —, kèff, *s. a.* The act of drawing back, withdrawing; يدا—, kèffi-yèd-et, *v.n.* To withdraw the hand from possession, to relinquish, or give up one's hold.

كفار kyùffār, *s. pl. a.* (*of* كافر kyāfir), Infidels, unbelievers, non-Muhammedans.

كفارت kèfārèt, *s. a.* A kind of voluntary deodand or expiatory alms-giving.

كفاف kèfāf, *and* كفاف نفس kèfāfi-nèfss, *s. a.* Subsistence, maintenance.

كفال kèfal, and كفال بالغى kèfal-bàlighi, *s. t.* (*Greek*) The grey mullet (fish).

كفالت kèfālèt, *s. a.* Guaranteeship; bailship; ا—, —et, *v.n.* To be bail or guarantee.

كفالونيا Kèfalōnia, *s. t.* Cephalonia.

كفايت kìfāyet, *s. a.* The being enough, ample, sufficient; the being competent; the being anyone's equal in position; ا—, —et, *v.n.* To be enough; مرتبه—, kìfāyet-mèrtébé, *a.* or *ad. t.* Enough.

كفت ghyùft, *s. p.* A word, saying, talk, speech; كفت‌وكو ghyùft-u-ghyū, Chit-chat, talk, conversation; discussion; ا— — —, ghyùft-u-ghyū-et, *v.n.* To converse, talk, chat; to discuss, have a discussion.

كفتار ghyùftār, *a. p.* Talk, conversation.

كفته ghyùfté, *a. p.* Said, spoken; —, *s. p.* The words (of a song).

كفتين kèffétèyn, *s. a. dual* (*of* كفه kèffé), The two basins of a balance.

كفچه kèfché (kèpché), *s. p.* A ladle.

كفر kèfr, *s. a.* An expiating (any sins by alms-giving, &c.); —, kyùfr, *s. a.* Unbelief, misbelief, denial of the unity of God or of the apostleship of Muhammed; swearing, cursing; ا—, —et, *v.n.* To say anything smacking of misbelief; to curse and swear; كفر نعمت kyùfru-ni"mèt, *or* كفران نعمت kyùfrāni-ni"mèt, Ingratitude, denial of benefits (in word or deed).

كفره kèfré, *s. pl. a.* (*of* كافر kyāfir), Misbelievers, non-Muhammedans.

كفش kèfsh, *s. p.* A shoe or slipper.

كفكير kèf-ghīr, *s. p.* A skimmer; the strainer of a sink-hole.

كفن kèfen (kèfin), *s. a.* A winding-sheet.

كلفت kyùlfet, *s. a.* The care and trouble attending work; —, —ci, —ct, *v.a.* To put one to trouble; —, —ly, *a.* Troublesome, troublous.

كلفتان kyùlfetān, *s. a.* Trouble, vexation.

كلفتى kyùlfetī, *s. a.* A servant, a domestic.

كلك kèlèk, *s. t.* A butterfly.

كلبه kyùlbé, *s. p.* A hut; a cell.

كلخان kyùlkhān, كلخن kyùlkhèn, *s. p.* The fireplace of a bath, the stove; كلخانى kyùlkhānī, *s. p.* A little blackguard (as usually to be found at night in the fire-rooms of public baths).

كلدسته ghyùl-dèsté, *s. p.* A nosegay, bouquet.

كلر kèlur, *s. t.* Shagreen (skin of some kinds of fish, &c.).

گلستان ghyùlistān, *s. p.* A flower-garden.

گلش kèlush, *s. t.* A ringwormy, mangy fellow.

گلشن ghyùlshèn, *s. p.* A flower-bed, flower-garden.

گلف kyùlf, *s. a.* A peer, an equal in position.

كفه kèffé, *s. a.* One basin of a balance.

كفيل kèfīl (kèyfil), *s. a.* A person who is bail or guarantee, or answerable.

گكرمك ghègh*i*rmek (*aor.* گكرر ghègh*i*rir), *v.n.* To belch.

گكز ghègz, *s. t.* The opening of the nostrils into the mouth.

ككك kèkik, *s. t.* Wild thyme.

ككلك kèklik, *s. t.* A partridge.

كل kèl, *s. t.* The ringworm, tetterworm, scald (of the head); —, *a. t.* Affected with the ringworm, tetter, or scald; —, ghyùl, *s. p.* A rose; a flower; —, kyùll, *s. a.* The whole, all; —, ghìl, *s. p.* Clay; —, kìl, *s. t.* Fullers' earth; bole; كل صويى ghyùl-sùyu, Rose-water; كل بشكر ghyùl-bé-shèkur, Conserve of roses; كل اغاجى ghyùl-*gh*aji, A rose-bush; rosewood.

كلا kilā, *pr. a.* Both (*in* على كلا التقديرين "àla-kilā-'t-tàkdīrèyn, In both cases).

كلاب kìlāb, *s. pl. a.* (*of* كلب kèlb), Dogs; —, ghyùlāb, *s. p.* Rose-water; —, kyùllāb, *s. a.* A hook for pulling and reaching things with.

كلاج ghyùllàj, *s. t.* A sweet dish made from very white and thin skin-like cakes, composed of some farinaceous substance.

كلاغ kèlágh, *s. p.* A crow, rook, or raven.

كلال kèlāl, *s. a.* Lassitude, fatiguedness.

كلام kèlām, *s. a.* A saying, a word, speech; —, kèlāmi-kàdīm, The eternally existing word (of God, i.e. the Kur'ān); مير كلام mīri-kèlām, (A lord of speech) A fluent or eloquent speaker; رد كلام ردّ rèddi-kèlām-et, *v.a.* To answer one in conversation; خلاصهء كلام khùlāssa'i-kèlām, محصل كلام màhsàli-kèlām, نتيجهء كلام nètìjè'i-kèlām, *ad. t.* In short, in fine, to sum up all.

كلاه kyùlāh, *s. p.* A felt cap; the spire [of a minaret or steeple.

كلب kèlb, *s. a.* A dog.

گلبانك ghyùl-bāngh, *s. p.* The Muhammedan call to prayer or to battle.

كلبتان kèlbétān (kèrpédèn), *s. a.* dim. Pincers, pliers, forceps.

كلبرو *or* گلبرى ghèl-béri, *s. t.* A long iron hook for stirring the fire in an oven.

v.n. To be at the trouble, to put one's self out of the way.

كلك kèlek, *s. t.* A kind of raft in the Tigris and Euphrates, &c., supported by inflated sheep-skins; —, kìlk, *s. p.* A reed-pen.

گلگشت ghyùlghèsht, *s. p.* A place of promenade among flowers.

گلگون ghyùlghyūn, گلگونه ghyùlghyūné, *a. p.* Rose-coloured; —, *s. p.* Rouge.

كلمه kèlimé, *s. a.* (*pl.* كلمات kèlimāt), A word; كلمة‌الله kèlimétu-'llāh, (The word of God) Jesus Christ.

گلمك ghèlmek (*aor.* گلور ghèlir), *v.n.* To come; to arrive; —ايمانه īmāna-ghèlmek, *v.n.* To receive, embrace the true faith; —حقندن hàkkından-ghèlmek, *v.n.* To overcome; to manage; —راست rèst-ghèlmek, *v.n.* To meet by hazard; —الدن èldan-ghèlmek, *v.n.* To be possible, in one's power; (*joined to the fifth gerund of any verb, it forms a new class of verbs signifying* to be usual to ——, *as*;) اولەگلمك òla-ghèlmek, To be, in a customary manner; ويريله‌گلمك vèrila-ghèlmek, To be customarily given; گلنمك ghèlinmek, *v.p.* To be arrived at.

كلنك kyùlunk, *s. t.* A stone-cutter's hammer-pick for shaping stones.

گلو ghyùlu, *s. p.* The throat; گلوگير ghyùlu-ghīr, *a. p.* Which seizes the throat, chokes.

گلور ghèlir, *s. t.* Income, revenue, receipts.

گليبولى Ghèlìboli, *s. t.* The town of Gallipoli.

كله kèllé, *s. p.* The head, the pate (detached from the body); a sheep's head (cooked); a loaf (of sugar); a head (of a cabbage, &c.); —, ghyùllé, *s. t.* A cannon-ball, a shot; —, ghèlé! (*In backgammon, said when the adversary has a man on the bar and throws such points as are covered; it means literally*) (wait patiently in order) that (a favourable point) may come! —, ghèlé, *s. p.* A flock, herd; —, ghìlé, *s. p.* Plaint, lament; —, kyùlèh (*abb. from* كلاه kyùlāh), *s. p.* A cap; a spire; كله‌پوش kèllé-pòsh, *s. p.* (Head-cover) A cap.

كله‌پير kèlépir, *s. t.* A prize obtained by chance.

كلى kyùllī (*fem.* كليه kyùllìyyé), *a. a.* Pertaining to all, to the whole; general, universal; much, great (in number or quantity); كليات kyùllìyyāt, *s. pl. a.* Generalities, universalities; the general sciences; the whole works of an author; كليت kyùllìyyèt, *s. a.* Universality; greatness (of number or quantity); كليت‌اوزره kyùllìyyèt-ùzéré, In great quantity; كلياً kyùllìyyan, بالكليه bi-'l-kyùllìyyé, *ad. a.* Altogether, quite, totally.

كليچه kyùlìché, *s. p.* A disk; a bar, ingot of metal.

كليد kilid, *s. t.* A lock; اصمه‌كليد asma-

-kilid, A padlock; كليدلمك kilidlémek (kitlémek), *v.a.* To lock. [church.

كليسا kèlissa, *s. t.* (*Greek*), A Christian

كليم kilim, *s. t.* A Turkey carpet (of various kinds); —, kèlim, *s. a.* An interlocutor; كليم الله kèlimu-'llah, Moses, the interlocutor of God.

كلين ghèlin, *s. t.* A bride; a newly-married daughter-in-law; كلينلك ghèlinlik, *s. t.* The quality of being a bride; —, *a. t.* Nubile (girl), marriageable; كلينجك ghèlinjik, *s. t. dim.* A little bride; a weasel(?); a ferret(?); كلينجك چيچكى ghèlinjik-chichéghi, The wild red corn-poppy.

كم kèm, *a. p.* Few in number, small in quantity; insignificant, trifling; bad (*always used in the negative*, as كم دكل kèm-dighil, It is not so very bad); —, kèm *and* kèmm, *s. a.* Quantity (in number or substance); —, ghèm, *s. t.* A snaffle; —, ghyùm, *a. p.* Lost; —, kyùmm, *s. a.* A sleeve.

كما kèma, *ad. a.* As; كما فى الاول kèmā-fi-'l-èvvel, As at first; كمافى السابق kèmā-fi-'ss-sābik, As before; كما كان kèmā-kyān, As it was; كما ينبغى kèmā-yènbàghi, As is fitting, as is proper.

كمات kyùmāt, *s. pl. a.* (*sing. not used*), Warriors, heroes, champions.

كماشته ghyùmāshtè, *s. p.* (*pl.* كماشتكان ghyùmāshtèghyān), A person in any public office or employ.

كمال kèmāl, *s. a.* Perfection of any state or quality; completeness; كمال مرتبه kèmāli-mèrtébè, In a supreme degree; كمال بولمق kèmāl-bùlmak, كمالى (كمن) كمالەايرمك kèmālè-èrmek (ghèlmek, وارمق vàrmak), *v.a.* To arrive at perfection; كمالات kèmālāt, *s. pl. a.* Perfections of various qualities.

كمان kèmān, كمانه kèmānè, *s. p.* A bow (for shooting); a violin; —, ghyùmān, *s. p.* A doubt; a suspicion; كمانچى kèmānchè, *s. p. dim.* A small violin; كمانكش kèmān-kèsh, *s. p.* An archer, bowman; a toxophilite.

كمتر kèmtèr, *a. p. compar.* Less; smaller; very little; very small; humble; كمترانه kèmtèrānè, *a. p.* Pertaining to a humble individual; كمترين kèmtèrīn, *a. p. sup.* The least, smallest; most humble. [throat.

كمخا kèmkhā, *s. p.* A kind of Cream-

كمر kèmer, *s. p.* A girdle, waist-belt, sash; an arch; (*pl.* كمرلر kèmerler) An aqueduct on arches; —, ghèmer, *s. t.* A gnawing noise of rats; صچانى ghèmer-sèchani, A rat; بسته kèmer-bèstè, *a. p.* Girt, ready.

كمراه ghyùmrāh, *a. p.* Lost, erring from the road; corrupt, depraved; sinful, vicious.

كمرك ghyùmruk, *s. t.* (*Greek* κουμέρκιον) A custom-house; an export or import duty; قره كمركى kàra-ghyùmruk, A land custom-house; رسمى كمرك rèssmi-ghyùmruk, An export

import customs duty; كمركدن ghyùmrukdan - kàchirmak, *v.a.* To smuggle.

كمرمك ghémirmek (*aor.* كمرر ghèmirir), *v.a.* To gnaw.

كمسنه kìmèssné (kìmsé), *s. t.* A person; (*with a negative*) Nobody, no one; (*with an interrogation or a verb in the conditional*), Anyone.

كمند kèmènd, *s. p.* A noose, slip-knot; [a halter.

كمو *or* كومر kyùmur, *s. t.* Charcoal; معدن كمورى mà"dɛn - kyùmuru, Mineral coal, mine coal, fossil coal, coal; فوندة كمورى fùnda-kyùmuru, Charcoal made from vine-branches(?), or heather, furze, &c.(?), used by blacksmiths, coppersmiths, tinners, &c.

كمون kèmmūn (kìmiyon), *s. a.* Cummin; —, kyùmūn, *s. a.* A hiding one's self, laying wait, lying in ambush.

كمى ghèmi, *s. t.* A ship; كميجى ghèmiji, *s. t.* A sailor; چرخ كميسى (chàrk)-ghèmissi, A steamer; اتش كميسى àtèsh-ghèmissi, A fire-ship; جنك كميسى jènk-ghèmissi, A man-of-war; بكلك كميسى bègàlik-ghèmissi, A government ship, man-of-war or otherwise; تجار كميسى tùjjār-ghèmissi, A merchantman.

كميت kèmmìyyèt, *s. a.* Quantity; —, kyùmèyt, *s. a.* A bay horse.

كميك *or* كموك kèmik, *s. t.* A bone.

كمين kèmīn, *s. a.* An ambush, ambuscade; —, *and* كمينه kèmīné, *a. p.* Very small; very few; very humble.

كن kèn, *a. p.* (*in composition*), Who digs, undermines; —, kyùn, *a. p.* (*in composition*), Who makes, does; —, kèn (*for* ايكن ìken), *gerund of the fragmentary verb substantive*, While being; —, kyùn, *v. imperat. a.* Be thou, exist thou (the word with which God created all things).

كنار kènār, *s. p.* An edge, margin, border, shore; a marginal note; a postscript; دركنارا dèr-kènār-et, *v.a.* To write as a marginal note, or as a postscript.

كنان kyùnān, *a. p.* (*in composition*), Who makes, does.

كناه ghyùnāh, *s. p.* A sin; كناهكار ghyùnāh-kyār, *s. p.* A sinner; —, —et, *v.n.* To commit sin; كناهى بوينكزه ghyùnāhi - boynungùza! May the sin thereof (light) upon your neck!

كنايه kìnāyé, *s. a.* Metonymy, the giving to understand one's meaning by parallel, and not direct, explanation.

كنائس kènā"iss, *s. pl. a.* (*of* كنيسه kènìssé), Christian churches.

كنبد kyùnbed, *s. p.* A dome, cupola; a domed building.

كنت kìnet, *s. t.* A clamp or cramp-iron; كنتلمك kìnetlémek, *v.a.* To join with clamps or cramps.

كنج ghènj, *a. t.* Young; —, *s. p.* A hidden treasure; —, kyùnj, *s. p.* A corner.

كنجايش ghyùnjāyish, *s. p.* Measure, capacity; كنجايشپذير ghyùnjāyish-pèzīr, *a. p.* Measured.

کنجشك kyùnjìshk, *s. p.* A sparrow.

کنجلمك ghènjelmek (*aor.* کنجلور ghènjèlir), *v.n.* To become young again in appearance or activity.

کنجور ghènjvùr, *s. p.* A treasurer.

کنجیده ghyùnjìdé, *a. p.* Measured as to capacity. [magazine, store.

کنجینه ghyùnjìné, *s. p.* A treasury,

کند kènd, *s. p.* A village; —, kyùnd, *a. p.* Blunt; stupid.

کندر kèndir, *s. t.* Hemp.

کندم ghèndum, *s. p.* Wheat; کندم نما وجوفروش ghèndum-nùmà-vè-jèv-fùrùsh, A cheat, one who shows wheat and sells barley.

کندو *and* کندی kèndi, *s. t.* Self; —, *a. t.* Own; کندم kèndim, Myself; کندك kènding, Thyself; کندیسی kèndissi, His, her, its, self, himself, itself; کندیمز kèndimiz, Ourselves; کندیکز kèndingiz, Yourselves; کندیلری kèndiléri, Theirselves, themselves; کندی بابام kèndi-bàbam, My own father; کندی پاره‌کز kèndi-pèrengiz, Your own money, &c.; کندی حالنده kèndi-hālində, *a. t.* (A person) who minds his own business without meddling in the affairs of others.

کندیده ghèndīdé, *a. p.* Putrid, stinking.

کنز kènz, *s. a.* Hidden treasure.

کنش ghènish, *a. t.* Wide; full, ample; large, bountiful; کنشلتمك ghènish-lstmek, *v.a.* To make wide, full, or ample. [a privy.

کنف kènef, *s. a.* A side, coast, region;

کنك kyùnk, *s. p.* Pipes for water, &c., of earthenware or of trees bored or.

کنگره kyùnghyuré, *s. p.* The crenelated battlements of a castle, or a [illegible] tower or spire of any building; a [illegible] top, peak; the summit of anything high. [Who makes, does.

کننده kyùnendé, *a. p.* (*in composition*),

کنوز kyùnūz, *s. pl. a.* (*of* کنز kènz) Hidden treasures.

کنویر kènévīr, *s. t.* Hemp (as a plant).

کنه ghènè, *s. t.* A tike; —, kyùnh, *s. a.* The inward reality of anything; — ghyùnàh (*constr. from* کناه), *s. p.* Sin, wickedness.

کنیه kyùnyé, *s. a.* A surname composed by calling anyone the father or mother or the son or daughter, of someone else, thus "*The father of lies*," "*The Son of man*," are of this class, as also and more correctly, "*The sons of Zebedee.*"

کنیز kènīz (*dim.* کنیزك kènīzek), *s. f.* A girl, maid, maiden, maid-servant.

کنیسه kènīsé, *s. a.* A Christian church.

کو ghyù, *s. p.* Speech, talk; گفت‌وکو ghyùft-u-ghyù, Conversation; — ghèv, *s. t.* The cud; کو کتورمك ghèv-ghètirmek, *v.n.* To chew the cud (lit. to bring the cud).

کوار ghyùwār, *s. p.* Taste, savour.

کواکب kèwākib, *s. pl. a.* (*of* کوکب kèvkəb), Stars. [testimony.

کواه ghyùwāh, *s. p.* A witness; witness

كوب kyòb, *a.p.* (*in composition*), Who or which beats, strikes.

كوبرا ghyòbrá, *s. t.* (*Greek* κοπριας), Stable manure, dung.

كوبك ghyòbek, *s. t.* The navel; the heart (of any plant); a degree of descent, a generation in a line.

كوپ kyòp, *s. t.* A large jar for oil, water, or wine.

كوپرمك kyòpurmek (*aor.* كوپرر kyòpurur), *v.n.* To froth; to foam; to lather.

كوپرى kyòpru, *s. t.* A bridge; an iron staple; a cross-strap behind a buckle.

كوپك kyòpek, *s. t.* A dog; كوپك اوغلى كوپك kyòpek-òghlu-kyòpek (kyòp-òghlu-kyòpek), Dog, son of a dog (term of insult or of fun, and even admiration).

كوپه kyòpé, *s. t.* An ear-ring; the fuchsia; خاصكى كوپه‌سى khàssékí-kyòpéssi, *s. t.* Columbine, aquilegia (flower).

كوت ghyòt, *s. t.* The backside, breech; anus; (*vulg.*) courage; طاوق كوتى tàwuk-ghyòtu, *s. t.* A wart.

كوتاه kyòtāh, *a. p.* Short.

كوتردى kyòturdu, *s. t.* A noise as of knocking or falling substances.

كوترمك ghyòturmek (*aor.* كوترر ghyòturur), *v.a.* To take or carry off or away; to bear, carry.

كوترم kyòturum, *s. t.* A bed-ridden, paralytic person.

كوترى ghyòturu, *ad. t.* In the lump (bargaining or contracting); —, *s. t.* A bargain in the lump.

كوتك kyòtek, *s. t.* A thrashing with a stick; يمك — kyòtek-yèmek, *v.n.* To receive a thrashing; *or* كتوك kyòtuk, *s. t.* The stump of a tree or grape-vine; a block (on which to cut things), a billet (for burning); (*vulg. for* كتب kyòtub) The official register of a court of law.

كوتمك ghyòtmek (*aor.* كودر ghyòdır), *v.a.* To watch, lead to pasture; *in* كين كوتمك kín-ghyòtmek, *v.n.* To bear malice, to keep a malicious remembrance of a wrong.

كوتاه kyòtèh (*contr. from* كوتاه), Short.

كوتى kyòtu, *a. t.* Bad; كوتيلتمك kyòtulтmek, *v.a.* To give a bad name, speak ill of.

كوجنمك ghyòjмmek (*aor.* كوجنور ghyòjènir), *v.n.* To be hurt, vexed, angry; كوجندرمك ghyòjèndirmek, *v.a.* To vex, make angry, hurt the feelings of.

كوچ ghyòch (*in oblique cases* كوج ghyòj), *s. t.* Work, occupation, business; strength of body; —, *a. t.* Difficult; —, ghyòch, *s. t.* Migration, change of abode; death; the whole of one's traps and effects in moving; ايش‌كوچ ìsh-ghyòch, Business and occupation; ايشلوكوچلو ìshli-ghyòchlu, *a. t.* Occupied in business regularly; ايشسز كوچسز ìshsiz - ghyòchsuz, *a. t.* Having no regular business;

قاچ كوچ kàch-kyòch, The retirement of women from the presence or society of men, as practised in the East; —ا, ghyòch-et, *v.n.* To change one's residence, move one's family and furniture; to die; كوچ ايله ghyùj-ìla, *ad. t.* With difficulty; hardly; كوچ بلا ghyòch-bèlà, *ad. t.* Hardly (in point of time), only just, at most, with the greatest difficulty; كوجم يتمز ghyùjum-yètmàz, I am not able, I have not strength sufficient; برينك كوجنه كتمك bìrining-ghyùjuna-ghìtmek (كلمك ghèlmek *is generally substituted in the first persons*), *v.n.* To go against one's grain, not to be liked, to displease, vex, ruffle.

كوچبه ghyòchébé, *s. t.* A nomade, wandering man; —طاقمی, ghyòchébé-tàkimi, The nomade or wandering tribes.

كوچك kyùchek, *s. t.* A dancing boy; —, *or* كچوك kùchuk, *a. t.* Small, little (in size); young, younger, or youngest in age; كچوكلك kùchukluk, *s. t.* Smallness; infancy; littleness, little-mindedness.

كوچمك ghyòchmek (*aor.* كوچر ghyòchar), *v.n.* To migrate, change one's abode; to die (*familiar*).

كوچه kyòché, *s. p.* Any public place, street, or square.

كودرى ghyùdéri, *s. t.* Chamois leather [or buckskin.

گودهٔ ghyùwdé, *s. t.* The trunk of an animal, man, or tree, distinct from the limbs or branches; گودهلو ghyùwdéli, *a. t.* Corpulent.

كور kyòr, *a. t.* Blind; blunt; —, *s. t.* A blind man; كوراول kyòr-òl! Be thou blind! كوزك كوراولسون ghyòzung-kyòr-òlsun! May thy eyes become blind! (*Imprecations*); اغزى كور àghzi-kyòr, Its edge is blunt; —, kyòr, *s. p.* A grave, tomb, sepulchre; كورستان kyòristàn, *s. p.* A graveyard, burial-ground, cemetery; كورا kyòr-et, *v.a.* To blind, make blind, strike blind; كورلنمك kyòrlanmek, *v.n.* To become blunt; to be deprived of vitality (any project); كورلتمك kyòrlatmek, *v.a.* To make blunt, to blunt; to deprive of vitality (any growing scheme).

كورجستان Ghyùrjìstàn, *s. t.* Georgia; كورجى Ghyùrji, *s.* and *a. t.* Georgian; a Georgian.

كورش ghyùresh, *or* كولش ghyùlesh, *s.* Wrestling; كورشمك ghyùreshmek, كولشمك ghyùleshmek, *v.n.* To wrestle.

كورفز kyòrfez, *s. t.* A gulf, bay, cove, inlet; the island of Corfu.

كورك kyùrk, *s. t.* A fur; any fur clothing; —, kyùrèk, *s. t.* A wooden shovel; an oar; a shoulder blade bone; the galleys (as a punishment); —, kyòruk, *s. t.* A pair of bellows; —, ghèvrèk, *a. t.* Brittle; crisp; —, *s. t.* Various kinds of crisp cakes; —چكمك, kyùrèk-chèkmek, *v.n.* To pull at the oar, to row, to pull.

rushmek, *v.n. recip.* To see one another, visit, be on terms of friendly visiting; to be introduced to each other; كورشدرمك ghyùrushdurmek, *v.a.* To cause or allow (two people) to see each other; to introduce to each other.

كوروممك kyùrumek (*aor.* كورور kyùrur), *v.a.* To shovel away; to blow with a bellows.

كورى kyùré, *s. p.* A district, region, country; —, ghyùré, *5th gerund of* كورمك, *used like an adverb*, According; بكاكورى bànga-ghyùré, According to me; انك لاقردیسنه كورى àning-làkirdissina-ghyùré, According to his account, to what he says.

كوز ghyùz, *s. t.* The eye; the eye (of a needle); a compartment or pigeon-hole (in a box or desk); a mesh (in a net); any small hole (in a porous substance); —, ghyùz, *s. t.* Autumn; —, kyūz, *s. a.* A jug, pitcher; —, ghèvz, *s. p.* A walnut; كوزقولاق او ghyùz-kùlàk-òl, *v.n.* To be all eyes and ears, all attention; كوزك ببكى ghyùzung-bèbéghi, The pupil of the eye; كوزك اقى ghyùzung-àki, The white of the eye; كوزقپاغى ghyùz-kàpaghi, An eyelid; كوزقیپمق ghyùz-kìpmak, *v.n.* To wink, blink; كوز یومق ghyùz-yùmmak, *v.n.* To shut the eyes tight; كوزیاشى ghyùz-yùshi, Tears; كوزیشارمق ghyùz-yàsharmak, *v.n.* To have water run from the eyes; كوزحبسى ghyùz-hàbsi, A pri-

كوركه كوندرمك kyùrègha-ghyùn--dermek, *v.a.* To send to the galleys.

كورکر kyòr-kèn, *s. p.* A grave-digger.

كورلدى or كورلتى ghyùruldu, *s. t.* A loud noise; كورلدمك ghyùruldémek, *v.n.* To make a rumbling noise.

كورلمك ghyùrlémek (*aor.* كورلر ghyùrlır), *v.n.* To make the noise of thunder; كوك كورليور ghyùk-ghyùrliyor, It thunders, it is thundering; كوك كورلمسى ghyùk-ghyùrlémessi, Thunder; —, *or* كوريلمك ghyùrulmek, *v.p.* To be seen.

كورمك ghyùrmek (*aor.* كورر ghyùrur), *v.a.* To see; to suffer, bear, be subjected to, pass through; to do, perform; to provide for or bear (expenses); to esteem, consider, see; ايش— ìsh-ghyùrmek, *v.n.* To be useful; to be effective; to do, perform, accomplish; to work, act; مناسب— mùnàssib-ghyùrmek, *v.a.* To consider fit and proper; كورهیم سنى ghyùrèyim-sèni! Let me see what you can do, what you are made of! —, *or* كويرمك ghèvirmek, *v.n.* To chew (the cud); كيو كويرمك ghèv--ghèvirmek, To chew the cud; كورلمك *or* كوريلمك ghyùrulmek, *v.p.* To be seen; to be suffered, borne; to be done, performed; to be provided for; to be esteemed or considered; كورنمك ghyùrunmek, *v.n.* To be seen, be in sight, appear; to seem; كورشمك ghyù-

كوزتمك ghyùzetmek (*aor.* كوزدر or كوزدر ghyùzèdir), *v.a.* To look after, keep one's eye upon (from regard or from fear); —, *v.n.* To mind, take care, look after one's self.

كوزكمك ghyùzukmek (*aor.* كوزيكور ghyùzukyur), *v.n.* To be visible, be in sight; to come in sight, appear, become visible.

كوزل ghyùzèl, *a. t.* Pretty, fine, handsome, nice, good, excellent, pleasant; نه‌كوزل nè-ghyùzèl! How pretty! how nice? how pleasant? پك‌كوزل pèk-ghyùzèl, Very well! كوزل اولور ghyùzèl-òlur! That will be excellent! that will do very nicely! كوزللشمك ghyùzèllшmmek, *v.n.* To become pretty (from what has been done to it); كوزللشمك ghyùzèllшshmek, *v.n.* To become pretty (of itself and without anything being done to it).

كوزلك ghyùzluk, *s. t.* Spectacles, barnacles; an eye-glass.

كوزلمك ghyùzlémek (*aor.* كوزلر ghyùzler), *v.a.* To eye, watch with the eye.

كوزلمه ghyùzlémé, *s. t.* A species of pancake or fritter

كوزه ghèvézé, *s. t.* A babbler, a blab —, kyūzé, *s. p.* A jug, pitcher.

كوس kyūss, *s. a.* A drum or kettle-drum

كوساله ghyūsālé, *s. p.* A calf.

كوسپند ghyòsspènd (*for* كوسفند ghyòsfènd), *s. p.* A sheep. [(animal

كوستبك kyùsstébek, *s. t.* A mock

كوسترش ghyùsstèrish, *s. t.* Show, show-

سوner on parole or under surveillance; the quality of being under surveillance and without leave to go out unless under escort; كوز ديكمك ghyùz-dikmek, *v.n.* To fix the eyes (upon a thing), to stare (at a thing); — —, ghyùz-dègшmek, *v.n.* To produce an evil effect of fascination (the eyes, on anything); كوزباغى ghyùz-bàghi, (A knot in the eye) A charm, enchantment, sorcery; كوز باغيجى ghyùz-bàghiji, A sorcerer; كوز گزدرمك ghyùz-ghèzdirmek, *v.n.* To give a cursory look all over; كوزدن گچورمق ghyùzdan-ghèchirmek, *v.a.* To examine cursorily; كوزاچمق ghyùz-àchmak, *v.n.* To open the eyes; to be vigilant, attentive, sharp; كوز اچدرمق ghyùz-àchdirmak, *v.n.* To make or allow (one) to open his eyes, to become vigilant and attentive, or sharp; كوز اچدرمامق ghyùz-àchdirmamak, *v.n. neg.* Not to give time or opportunity to take any precaution; كوزك ايدين ghyùzung-àydin! (May) thy eyes (be) radiant! (*equivalent to our* "I wish you joy!") كوزيمك نورى ghyùzumung-nūru! Light of my eyes! اچ‌كوزلو àch-ghyùzlu, *a. t.* Covetous, insatiable; اچق‌كوز àchik-ghyùz (Open-eye) *and* كوزى‌اچق ghyùzu-àchik (Whose eye is open), *a. t.* Having his wits about him, quick, intelligent; كوزين ghyùzun, *ad. t.* In autumn, during autumn.

ness; كوسترشلو ghyùsstèrishli, *a. t.* Showy. [ghyùsstèrir), *v.a.* To show. كوسترمك ghyùsstɛrmek (*aor.* كوسترر كوستك kyùsstèk, *s. t.* A watch-guard or chain; any short chain, rope, or cord for securing anything, if used lengthwise only. [(town of). كوستنجه Kùstènjé, *s. t.* Kustendje كوسفند kyòssfènd, *s. p.* A sheep.

كوسكون kyùsskyun, *a. t.* In a pet, vexed, angry; —, *s. t.* The sensitive plant; كوسكونلك kyùsskyunluk, *s. t.* A pet, a fit of pettishness against anyone.

كوسكي kyùsskyu, *s. t.* An iron implement, a poker or crowbar.

كوسله kyùssélé, *s. t.* Sole leather, pump-leather; the sole of a shoe or boot.

كوسمك kyùssmek (*aor.* كوسر kyùssɛr), *v.n.* To become disgusted or to fall out with any thing or any person hitherto liked; to wish to break off a bargain after having desired it.

كوسه kyùssé, *s. p.* A person with little or no beard naturally.

كوش ghyūsh, *s. p.* The ear; —, kyùsh, *a. p.* (*in composition*), Who exerts himself, who labours at; —, *or* كيوش *or* كويش ghèvish, *s. t.* The cud, a chewing of the cud.

كوشت ghyūsht, *s. p.* Flesh, meat.

كوشتره kyùshtéré, *s. t.* A sort of long plane for forming straight edges to boards.

كوشش kyùshish, *s. p.* A diligent striving, exertion, application, effort.

كوشك kyùshk, *s. t.* A summer-house, small pleasure house, pavilion; a belvedere or look-out room in some high position; —, ghèvshek, *a. t.* Loose, slack (not tight); lukewarm (not zealous); heavy, dull (weather); كوشكلك ghèvsheklik, *s. t.* Looseness; lukewarmness; heaviness; dulness; a feeling of fatigue or indisposition. [ear; a reprimand.

كوشمال ghyūshmāl, *s. p.* A box on the كوشوار ghyūshvār, كوشواره ghyūshvāré, *s. p.* An ear-ring or drop.

كوشه kyùshé, *s. p.* A corner; a place of retreat from the world; كوشه‌كير kyùshé-ghīr, *a. p.* Who has taken up a place of retreat; درت كوشه dèrt-kyùshé, *a. t.* Four-cornered.

كوشه‌مك ghèvshémek (*aor.* كوشر ghèvshér), *v.n.* To become loose, slack (a knot or fastening, &c.); to become lukewarm (in one's endeavours); to give (frost, ice, &c.); to become less severe; كوشتمك ghèvshtmek, *v.a.* To loose, loosen, slacken.

كوف kyùf, *s. t.* Mouldiness, mould; كوفلنمك kyùflɛnmek, كوف باغلامق kyùf-bàghlamak, *v.n.* To become mouldy. [to damson cheese.

كوفتر kyùftèr, *s. t.* A preparation similar كوفتن kyùftun, *s. t.* Oil-cake.

كوفته kyùftè, *s. t.* Mincemeat balls.

كوفه kyùfé, *s. t.* A large open basket of one, two, or three bushels, with two handles.

كوك kyùk, *s. t.* A root; —, ghyūk, *s. t.* The sky; heaven; —, *a. t.* Sky-blue; كوك يوزى ghyùk-yùzu (Face of heaven), The sky; كوك كورلمك ghyùk-ghyùrlémek, *v.n.* To thunder; كوك مائيسى ghyùk-mā'issi (māvissi), *s. t.* A sky-blue colour; كوك بويا kyùk-bòya, Madder-roots; كوكجى kyùkju, *s. t.* A herbalist.

كوكب kèvkèb, *s. a.* A star.

كوكبه kèvkébé, *s. a.* Pomp, grandeur, splendour.

كوكچ ghyùghèch, *s. t.* A baking-dish.

كوكرته ghyùghèrté, *s. t.* (*Italian* coperta), The deck or upper deck of a ship.

كوكرجين ghyùghèrjin, *s. t.* A pigeon; كوكرجينلك ghyùghèrjinlik, *s. t.* A pigeon-house, dove-cote.

كوكرمك ghyùghèrmek (*aor.* كوكرر ghyùghèrir), *v.n.* To put on the blue or green colour of the first sprouting of corn, &c.

كوكش ghyùkss, *s. t.* The breast, chest; طاوق كوكسى tàwuk-ghyùkssu (fowls'-breasts), A sweet dish of pounded rice and fowls' breasts.

كوكل ghyùngul, *s. t.* The heart or seat of the affections; كوكل بولانمق ghyùngul-bùlanmak, *v.n.* To feel sick, have a nausea; كوكل بولانتيسى ghyùngul-bùlàntissi, Sickness, nausea; كوكلنى يابمق ghyùngulunu-yàpmak (*or* ايتمك ètmek), To persuade (one), obtain his consent (*changing the pronoun as required*); كوكلنى خوش طوتمق ghyùngulunu-khòsh-tùtmak, *v.n.* To keep one's heart or mind free from anxiety or vexation; كوكل قالمق ghyùngul-kàlmak, *v.n.* To be angry, vexed, dissatisfied; كوكل طيانمق ghyùngul-dàyanmak, *v.n.* To bear to see or hear of (the heart); كوكل اچلمق ghyùngul-àchilmak, *v.n.* To become pleased, rejoiced, freed from anxiety or restraint; كوكل اچمق ghyùngul-àchmak, To open one's heart or mind; كوكلى اولمق ghyùngulu-òlmak (*or* اولمامق òlmamak *in the negative*), To have a desire, a heart, an inclination; جان و كوكلدن jān-u-ghyùngulden, *ad. t.* With all one's heart and soul; الچق كوكللو àlchak-ghyùngullu, *a.*; كوكلسز ghyùngulsuz, *s. t.* Meek, lowly of heart. [water-ker-

كوكم ghyùghum, *s. t.* A kind of

كوكنار ghyùknār, *s. p.* A poppy.

كوكنمك ghyùghènmek (*aor.* كوكنور ghyùghènir), *v.n.* See كوينمك ghyùwènmek. [*s. t.* Sulphur.

كوكورت kyùkyurt, *or* كوكورد kyùkyurd,

كول kyùl, *s. t.* The ashes of wood or charcoal; —, ghyùl, *s. t.* A lake, pond, a pool, a puddle; كول او kyùl-òl, *v.n.* To be ruined (in property); كول رنكى kyùl-rènghi, Ash-colour, colour of ashes; كول كسلمك ghyùl-kèssilmek, *v.n.* To be all afloat, inundated, like a lake; كولباصدى kyùlbàssdi, *s. t.* A steak or chop grilled (done in the ashes).

كولچه kyùlchè, *s. t.* A bar or ingot of metal.

كولخن kyùlkhàn, *s. p.* An ashpit; a place from whence the fire is fed in large establishments. (See كلخان).

كوشمك ghyùleshmek, *v.n.* (See كورشمك), To wrestle; —, ghyùlushmek, *v.n.* To laugh together.

كولكن gyùlghèn, *s. t.* The beech-tree.

كولغه ghyùlghè, *s. t.* A shadow; shade; كولغه‌لك ghyùlghèlik, *s. t.* A shady place; anything which creates a shade.

كولمسيمك ghyùlumsumek (*aor.* كولمسر ghyùlumsur), *v.n.* To smile derisively.

كولمك ghyùlmek (*aor.* كولر ghyùlur), *v.n.* To laugh; to smile; —پك pek-ghyùlmek, To laugh out; —خفيف khàfif-ghyùlmek, To smile; —اداملنه àdaming-sàkalina-ghyùlmek, *v.n.* To try and make a fool of anyone, to deceive (*lit.* To laugh at one's beard); —بيق التندن bìyik-àltinda-ghyùlmek, *v.n.* To laugh in one's sleeve (*lit.* To laugh under one's moustache).

كوله kyùlè, *s. t.* A male slave, bondsman; كوله‌كز kyùlèngiz, Your slave, your humble servant. [Mameluke.

كولمن kyùlèmèn, *s. t.* An old Egyptian

كومچ ghyùmèch, *s. t.*(?) كومچ بالى ghyùmèch-bàli, Honey in the comb; ابه كومجى èbè-ghyùmèji, *s. t.* The marsh-mallow; the common geranium.

كومر kyùmur, *s. t.* Charcoal. See كمور.

كومس kyùmèss, *s. t.* A fowl-house, hen-coop.

كومش ghyùmish, *s. t.* Silver; كومشى ghyùmishī, *a. t.* Silver-grey.

كومك ghèvmek (*aor.* كور ghèvur), *v.a.* To chew (the cud).

كوملك ghyùmlek, *s. t.* A shirt; a coat (of paint).

كومك ghyùmmek (*aor.* كومر ghyùmur), *v.a.* To bury, inter; كومكلمك ghyùmulmek, *v.n.* To bury one's self; —, *v.p.* To be buried.

كومه kyùmè, *s. t.* A heap; a group.

كون ghyùn, *s. t.* A day; the sun; —, ghyūn, *s. p.* (*in composition*), Colour; —, *a. p.* Coloured; —, kyūn, *s. p.* The backside, breech; —kèvn, *s. a.* Being, existence; كون‌طوغيسى ghyùn-dògkusu (dògkrusu), *s. t.* The east point of the horizon; the east wind; اولسى‌كون èvvèlsi-ghyùn, The day before yesterday; اولبركون (ò)-bìr-ghyùn, The day after to-morrow; دها اولبر كون dàhā-ò-bìr-ghyùn, The third day from this; بوكون bù-ghyùn, To-day, this day; بركون اول bìr-ghyùn-èvvèl, *ad. t.* As soon as possible, as early as possible; one day before; هركون hèr-ghyùn, Every day; ايكى‌كوندەبر ìki-ghyùndè-bìr, Every other day, every second day, every alternate day; كون بكون ghyùn-bè-ghyùn, كوندن‌كونه ghyùndèn-ghyùnè, From day to day, daily; بركون bìr-ghyùn, كونلردن‌بركون ghyùnlèrdèn-

-bir-ghyun (*or* بريسندە birissində), Once upon a time; one day.

كوناكون ghyūn-ā-ghyūn, *a. p.* Of various colours, many-coloured; of various kinds and sorts.

كوندر ghyùndər, *s. t.* A staff (of a boat-hook, a flag-staff, &c.).

كوندرمك ghyùndərmek (*aor.* كوندرر ghyùndərir), *v.a.* To send.

كوندوز ghyùnduz, *s. t.* The daytime; كوندوزين ghyùnduzun, *ad. t.* In the daytime, during the daytime, by day; گيجه‌كوندوز ghèjé-ghyùnduz, Day and night.

كوندەلك ghyùndəlik, *s. t.* A day's pay or wages; كوندەلكجى ghyùndəlikji, *s. t.* A day-labourer, workman hired by the day.

كونش ghyùnèsh, *s. t.* The sun.

كونلك ghyùnluk, *s. t.* Frankincense; a quantity relating to a day; —, *a. t.* A day old, of a day's standing.

كونمك ghyùwènmek (*aor.* كونور ghyùwènir), *or* كوكنمك ghyùghènmek (*aor.* كوكنور ghyùghènir), *or* كوينمك ghyùyènmek (*aor.* كوينور ghyùyènir), *v.n.* To trust, place one's faith in (as a support, protection, or assistance).

كونه ghyūné, *s. p.* A kind, sort, species, manner.

كونين kèvnèyn, *s. a. dual* (*of* كون kèvn), The two worlds, spiritual and material.

كونيه ghyùnyé, *s. t.* (*Greek* γονιή), A carpenter's or mason's square; —, *a. t.* Square (a figure or corner).

كوه ghyùwé, *s. t.* The moth or maggot in cloth, furs, &c.; —, kyūh, *s. p.* A mountain, a hill; —, ghyūh, *s. p.* Human dung; —, ghyùwèh (*contr. from* كواه ghyùwāh), A witness, witness, testimony.

كوهر ghèvhər *and* ghyùhèr, *s. p.* A pearl or precious stone; the matter or substance of which things are made, especially lumps of steel for Damascus blades; كوهربار ghyùhèr-bār, *a. p.* Who or which pours out pearls and precious stones.

كوى kyày, *s. t.* A village or hamlet; كويلو kyàylu, *s. t.* A villager, rustic, peasant; —kyūy, *s. p.* A street or lane; —, ghyūy, *a. p.* (*in composition*), Who speaks or says.

كويا ghyūyā, *a. p.* Speaking; having the faculty of speech; —, *ad. t.* As though, as if, as it were.

كويكو *or* كويكى ghyùwèghi, *s. t.* A son-in-law, husband to one's daughter; a bridegroom; ايچ‌كويكى ich-ghyùwèghi (Interior son-in-law), *s. t.* A son-in-law who goes and lives with his wife at her parents' house.

كويندە ghyùyèndé, *a. p.* Speaking; endowed with speech.

كوينمك ghyùyənmek, *v.n.* See كونمك.

كه ki, *conj. t.* That; for, because; —, kèh (*contr. from* كاه kyāh), *s. p.* A bit of straw; —, ghèh (*contr. from* كاه ghyāh), *s. p.* A place; —, kĭh, *a. p.* Small in size, young in years.

كهانت kìhānet, *s. a.* Divination, soothsaying, augury.

كهتر kihtèr, *a. p.* Smaller in size; younger in age; كهترين kihtérin, *a. p.* The smallest; the youngest.

كهر ghyùhèr, *contr. from* كوهر, q.v.

كهربا kèh-rùbā (kèhlibār), *s. p.* Yellow amber (*lit.* Straw-snatcher).

كهرچله ghyùhèrchilé, *s. p.* Saltpetre, [nitre.

كهف kèhf, *s. a.* A cave, cavern, grotto; اصحاب كهف ʾasshābi-kèhf, The seven sleepers (*lit.* Men of the cave).

كهكشان kèh-kèshān, *s. p.* The milky way (*lit.* The straw-stealers).

كهله kèhlé, *s. t.* A louse; تخته كهله سى tàkhta-kèhléssi, A bug (*lit.* a plank-louse); كهله لنمق kèhléłnmek, *v.n.* To louse one's self; to become lousy.

كهن kyùhèn, *a. p.* Old, ancient.

كهنه kèhéné, *s. pl. a.* (*of* كاهن kyāhin), Soothsayers, augurs, seers, diviners; —, kyùhné, *a. p.* Old, worn out.

كهواره kèhwāré, *s. p.* A cradle.

كهيلان kyùhèylān, *s. a.* An Arab horse of pure blood.

كى ki, *Turkish relative particle*, signifying, according as it is joined to a noun or pronoun by the genitive preposition, or by the locative, *that which belongs to*, or *that which is held by or attached to*; as, بابامكى bàbamingki, That which belongs to my father, my father's; بابامدكى bàbamdéki, That which is held by my father: it is joined directly to nouns of time; as, صباحكى sàbāhki, The one of the morning; دونكى dùnku, The one of yesterday; —, ghī, *Persian particle*, joined to adjectives terminated in *s* vowel, which is then suppressed and equivalent to our terminations *ment*, *ness*, &c.; as, مردانكى mèrdānéghī, Manliness; ستودكى sùtūdéghī, Praiseworthiness.

كياست kèyāssèt, *s. a.* Soundness of understanding and judgment.

كيان Kèyyān, *s. p.* Surname of the second dynasty of Persian kings.

كياه ghìyāh, *s. p.* Grass, herbage; hay.

كيتى ghītī, *s. p.* The world; كيتى ستان ghītī-sìtān, *s. p.* A monarch, as conqueror of the world; كيتى ستانى ghītī-sìtānī, *s. p.* Sovereignty; —, *a. p.* Pertaining to a monarch, royal, imperial, sovereign.

كيجشمك ghìjishmek (*aor.* كيجشور ghìjishir), *v.n.* To itch.

كيجك ghìjik, *s. t.* An itching.

كيجه ghèyjé, *s. t.* The night; last night; —, *ad. t.* By night, in the night; last night; كيجه لين ghèyjéléyin, *ad. t.* By night, during the night; كيجه لك ghèyjélik, *s. t.* Night-clothes; the quantity special to a night; —, *a. t.* Special to the night; كيجه لمك ghèyjélémek, *v.n.* To become night; to pass the night, spend the night; كيجه او ghèyjé-ol, *v.n.* To become night; يارى كيجه yàri-ghèyjé *or* كيجه يارسى ghèyjé-yàrissi, Midnight.

كيخ kīkh, *s. p.* The gum of the eyes.

كيد kèyd, *s. a.* A trick, stratagem, plot, ruse.

كيدش ghìdish, *s. t.* Departure, mode of going.

كير kìr, *s. t.* Any dirt collecting on bodies; the scurf which may be rubbed off the body; the wax of the ear; —, ghìr, *a. p.* (*in composition*), Who takes, holds, conquers; —, *s. p.* A taking, seizing; داوركير dār-u-ghīr, *s. p.* Fight, battle; كيرلو kìrli, *a. t.* Dirty, dirtied; كيرلنمك kìrlınmek, *v.n.* To become soiled, dirtied; كيرلتمك kìrlıtmek, *v.a.* To dirt, make dirty, soil.

كيرچ kìrèch, *s. t.* Lime; كيرچ اوجاغى kìrèch-òja*ghi*, A lime-kiln; سونمامش كيرچ sènmamish-kìrèch, Quick-lime.

كيرمك ghìrmek (*aor.* كيرر ghìrır), *v.n.* To enter, go in, penetrate; —كناهنه ghyùnāha-ghìrmek, *v.n.* To do wrong, to sin; —برينك كناهنه bìrining-ghyùnāhına-ghìrmek, *v.n.* To accuse or suspect falsely, to sin against by so doing; —ارايه àraya-ghìrmek, *v.n.* To interpose; mediate; —يوله yòla-ghìrmek, *v.n.* To get into proper train, to get to rights, in a regular way, be rectified, be reformed; كيرشمك ghìrishmek, *v.n.* To come into any understanding (with others), to act (with others); to enter into (any affair).

كيرو ghèri, *s. t.* The space further and further away from the back of any one or thing; —, *a. t.* Slow (a watch); —, *ad. t.* Back; backwards (in space); forwards (in time); كتمك—, ghèri-ghìtmek, To go back; قالمق—, ghèri-kàlmak, To go too slow (a watch); كيرودە قالمق ghèrida-kàlmak, To remain behind; برايشدن كيرو قالمق bìr-ìshdan-ghèri-kàlmak, To be remiss in the execution of any business (*generally used in the negative, and the meaning*, To be as good as one's word); كيرو استمك ghèri-istémek, *v.a.* To demand back again, demand the restitution; شمديدن كيرو shimdi-dan-ghèri, From this time forwards.

كيزلمك ghìzlámek (*aor.* كيزلر ghìzlar) *and* كيزلتمك ghìzlatmek (*aor.* كيزلدر ghìzlàdir), To hide, secrete; كيزلنمك ghìzlınmek (*aor.* كيزلنور ghìzlınur), *v.n.* To hide one's self; كيزلندرمك ghìzlàndirmek (*aor.* كيزلندرر ghìzlàndirir), *v.a.* To cause one to hide himself.

كيزلو ghìzli, *a. t.* Secret, covert, hidden, underhand.

كيس kīse, *s. a.* A purse, money-bag.

كيسو ghèysū, *s. p.* A curl, ringlet of hair, tresses.

كيسه kèysé, *s. a.* A bag or purse; a sum of 500 piastres; a small hair-bag used in baths for scrubbing the body without soap; كيسه اقچه kèysé-akcha, 500 piastres; كيسه سورنمك kèysé-sùrunmek, *v.n.* To be scrubbed with a hair-bag at a bath; كيسه‌دار kèysé-

-dār, *s. p.* A purse-bearer; title of several functionaries of distinction, being a kind of chief clerk in certain offices of Government; (*fam.*) the state of one's own finances.

كيش kīsh, *s. p.* Faith, religion, sect.

كيف kèyf, *s. a.* The *quomodo* of anything, the how, in what way, what sort or kind; the state of one's health; the hilarity produced by joy, pleasure, or wine; joy, pleasure, happiness; good humour; —, *a. t.* Tipsy, drunk; —او, —òl, *v.n.* To get tipsy; —ا, —et, *v.n.* To be amused, to enjoy one's self; *v.a.* To get into one's head and inebriate (liquor); —يتشدرمك, kèyf-yètish-dirmek, *v.n.* To make one's self cosy, with all the appliances; كيفى وار kèyfi-vār, He is in a good humour; كيفى يوق kèyfi-yòk, He is unwell; كيفى يرندة kèyfi-yèrinda, He is in good health; كيفى قاچدى kèyfi-kàchdi, His joy vanished; كيف ويرمك kèyf-vèrmek, *v.n.* To cause pleasure; to inebriate (liquor); كيفسز kèyfsiz, *a. t.* Unwell; out of spirits; كيفسزلك kèyfsizlik, *s. t.* Illness, sickness; a being out of spirits; —, kèyfa, *ad. a.* How? howsoever; كيفما kèyfamā, *ad. a.* In what way soever.

كيفيت kèyfiyyèt, *s. a.* A circumstance, event, matter; a quality, state, mode or manner of being; the exhilarating effect of wine, &c.

كيك ghèyik, *s. t.* A stag, buck.

كيل kèyl, *s. a.* A measuring (grain, &c.); a bushel.

كيلار kīlār (kìlar), *s. t.* A pantry, store-room, store-closet; كيلارجى kìlarji, *s. t.* One who has charge of the pantry or store-closet.

كيلوس kèylūss, *s. a.* (*Greek*), The chyle.

كيله kìlé, *s. a.* A bushel.

كيم kìm, *pron. t.* Who? whosoever; some individuals; كيمى kìmi, Some of them (those persons); كيممز kìmimiz, Some of us; كيمكز kìmingiz, Some of you.

كيمك ghìymek (*aor.* كير *or* كيير ghìyar), *v.a.* To wear; to put on (clothes); كينمك ghìyinmek (*aor.* كينور ghìyinir), *v.n.* To dress one's self; to put on one's clothes; —, *v.a.* To put on (one's clothes); كيدرمك ghìdir-mek, *v.a.* To cause or allow to wear; to cause or allow to put on; to cause or allow to be worn; كيندرمك ghìyindirmek, *v.a.* To cause or allow to dress one's self; to cause or allow one to put on (some article of clothing).

كيموس kèymūss, *s. a.* (*Greek*), The chyme.

كيميا kìmiyā, *s. a.* (*Greek*), Alchymy, the art of making gold, of transmutation; the philosopher's stone; كيمياى جديد kìmiyāyi-jèdīd, (The new alchymy) Modern chemistry; كيمياكر kìmiyā-ghàr, A chemist; an alchymist.

كين kīn, *s. p.* Malice, rancour, ill-will;

كين‌كودمك kīn-ghyùdmek, *v.n.* To bear ill-will; —, ghīn, *Persian termination, changing nouns into adjectives like our ful, ish,* or *y*; *as,* غمكين ghàm--ghīn, *sorrowful.*

كينونت kèynūnèt, *s. a.* Being, existence.

كينه kīné, *s. p.* Malice, ill-will, rancour; كينه‌خواه kīné-khāh, *and* كينه‌خوار kīné-khār, *a. p.* Malevolent, vindictive (person).

كيو ghèv, *s. t.* The cud of ruminating animals; كيو كتورمك ghèv-ghètirmek, *v.n.* To chew the cud, to ruminate.

كيوان kèywān, *s. p.* Saturn.

كيه ghìyèh (*contracted from* كياه ghìyāh), *s. p.* Grass, herbage; hay.

ل

ل lām. Twenty-sixth letter of the Turkish alphabet, having the value of *l* in English. It has the numeral value of 30 in chronograms and astronomical tables; and, in the dates of letters, stands for the month of شوال shèwwāl.

ل ll, *prep. a.* (*in composition*), For; لاب ll-èb, *a. a.* On the father's side, paternal; لام ll-ùmm, *a. a.* On the mother's side, maternal; لاجل ll-èjl, *ad. a.* In order to, on account of; (*with this preposition the* ا *of the Arabic definite article* ال *is omitted, as in* لله ll-'llāhi, For God).

لا lā, *ad. a.* (*in composition*), No; not; there is not; لاابالى lā-ùbāli, *a.* Careless, free and easy (*lit.* I care not); لابأس lā-bè'ss, *a. a.* Harmless, innocuous; لابد lā-bùdd, *a. a.* Indispensable, necessary; —, *ad. a.* Absolutely without fail; لاجرم lā-jèrem, *ad.* Absolutely, without fail; لازال lā-zā May (his glory, &c.) never fade away; لايحصولايحصا lā-yùhèdd-vè-lā-yùhè *a. a.* Unlimited and innumerable; لايموت lā-yèmūt, *a. a.* Immortal; لاپ lāp, *and* لاپادق lāpadak, *ad. t.* at once, suddenly.

لاپه lāpa, *s. t.* Porridge; a poultice; —اورمق, lāpa-wùrmak, *v.n.* To put on a poultice; to poultice.

لاتين lātīn, *a. t.* A man of Roumelian origin and Romanist by religion.

لاپه‌جى lāpaji, *s. t.* (A porridge-maker) coward, a simpleton.

لاجورد lājivèrd, *s. p.* Lapis-lazuli; — *a. t.* Deep indigo-blue colour; لاجوردى lājivèrdī, *a. p.* Azure, light blue, sky-blue. [actually in use.

لاحق lāhik, *a. a.* Joined, touching;

لاهنه lāhana, *s. t.* A cabbage.

لادن lādèn, *s. t.* A precious gum or

لازب lāzib, *a. a.* Adherent. [base.

لازق lāzik, *a. a.* Adhesive.

لازم lāzim (làzim), *a. a.* Necessary; wanted, required, requisite; necessary; intransitive (a verb); never less than inseparable; —اولمق, —òl, *v.n.* To be wanted, necessary, requisite; لازمسز lāzimli, *a. t.* Useful, necessary.

لازمه lāzimé, *s. a.* An inseparable, necessary duty or consequence.

لاشه lāshé (lèsh), *s. p.* An unclean carcase; carrion.

لاشی lā-shèy', *s. a.* A thing of naught, [a nothing.

لاغ lāgh, *s. p.* A joke, fun, pleasantry.

لاغر lāghar, *a. p.* Thin, emaciated, lean.

لاف lāf, *s. p.* Chit-chat; conversation; boasting words; لافزن lāfzèn (làfazàn), *s. p.* A talkative person; a vain boaster; لاف‌وگذاف lāf-u-ghyùzāf, Chit-chat, conversation, talk.

لاقردی làkirdi, *s. t.* A word; talk, speech, saying; conversation; consultation; an assertion; ا—, —et, *v.n.* To talk; to speak, converse; لاقردیسنی ا làkirdissini-et, *v.n.* To talk about; to consult about, talk over; بوش‌لاقردی bòsh-làkirdi, Nonsense, idle talk; لاقردی قارشمق làkirdi-kàrishmak, To become confused (one's words); —قارشدرمق, làkirdi-kàrishdirmak, To create a confusion of words by interfering and mixing with what is said.

لال lāl, *a. p.* Dumb; dumbfoundered.

لاله làla, *s. t.* A man who has charge of a child, like a nurse.

لاله lāla, *s. p.* A tulip; لاله‌زار lālé-zār, *s. p.* A bed of tulips.

لآلی là'ālī, *s. pl. a.* (*of* لؤلؤ lù'lù'), Pearls.

لام lām, *s. a.* Name of the letter ل; the symbol of crookedness or of being bent; —, lì-ùmm, *a. a.* On the mother's side, maternal.

لامحاله lā-màhālé, *ad. a.* Absolutely, inevitably, without fail.

لامس lāmiss (*fem.* لامسه lāmissé), *a. a.* Which touches, feels with the fingers; قوت لامسه kùvvéti-lāmissé, The faculty of touch, tact.

لامع lāmi", *a. a.* Throwing forth rays, shining, sparkling.

لانه lāné, *s. p.* A nest.

لاوته *or* لاوطه làwuta, *s. t.* A kind of [lute.

لاهوت lāhūt, *s. a.* Divinity, the Divine nature or quality, the Godhead; عالم لاهوت "ālémi-lāhūt, The Divine nature; the universe peculiar to the Godhead.

لائح lā'ih, *a. a.* Clear, evident, manifest.

لائحه lā'iha, *s. a.* A written project, report, scheme.

لایپسقه Làypsìka, *s. t.* Leipsic (town of).

لایزال lā-yèzāl, *a. a.* Unfading, permanent, eternal.

لایطاق lā-yùtāk, *a. a.* Unbearable, insupportable.

لایق lāyik, *a. a.* Fitting, proper, worthy; —, *s. a.* That which is worthy of anything, that which is merited; الله لایقنی ویرسون àllāh-lāyikini-vèrsin! May God give him what he deserves! لایق کورمك lāyik-ghyòrmek, *v.a.* To esteem or see fit; لایقیله làyikila, *ad. t.* As he (she, it) deserves or merits.

لائك lā'ik, *s. a.* A cynic, a seeker of faults; a critical person.

لب lèb, *s. p.* The lip; an edge, brink; a shore; —, lùbb, *s. a.* A kernel; the heart; the mind, understanding;

لحیه làhyé, *s. a.* The beard and whiskers.
لدن lèdun, *s. a.* The presence (of God).
لدوس lòdoss, *s. t.* (*Greek* νότος), The south-west wind or quarter; قبلة لدوس kìbla-lòdoss, S.S.W.; غربی لدوس bàti-lòdoss, W.S.W.
لدی lèda (*before the definite article* الـ lèdé), *pr. a.* Immediately near to (space); immediately after (in time); لدی السؤال lèdé-'ss-sù'āl, On the question being put, when asked.
لذائذ lèzā'iz, *s. pl. a.* (*of* لذیذ lèzīz) Agreeable things, joys, pleasures, delights.
لذت lèzzèt, *s. a.* (*pl.* لذات lèzzāt) Taste, savour; the pleasure felt in enjoyment; —المق, lèzzèt-àlmak, *v.n.* To become fond of (any pleasure); —بولمق, lèzzèt-bùlmak, *v.n.* To find or derive a pleasure; to find a taste.
لذتلو lèzzetli, *a. t.* Tasty, flavoursome.
لذتسز lèzzetsiz, *a. t.* Insipid; هادم اللذات hādimu-'l-lèzzāt, *s. a.* Death, the destroyer of all pleasures.
لذالك lì-zālikè, *ad. a.* For this reason, therefore. [pleasant.
لذیذ lèzīz, *a. a.* Tasty, savoury, sweet,
لرزان lèrzān, *a. p.* Trembling.
لرزه lèrzé, *s. p.* A trembling, shaking, shivering; لرزه ناك lèrzénāk, *a.* Seized with trembling. [in Persia.
لرستان Lùrisstān, *s. p.* Name of a district
لزوم lùzūm, *s. a.* Necessity, want, requisiteness, a being wanted, requisite; a being in want, need; inseparable

لباب lèb-ā-lèb, *a. p.* Brimful; lip to lip; لبریز lèb-rīz, *a. p.* Overflowing.
لباچه lìbāchè, *s. p.* A mantle, garment, robe.
لبادد lèbādé, *s. p.* *or* lùbbādé, *s. a.* A coarse outer cloak or wrapper.
لباس lìbāss, *s. a.* Clothing, a garment, clothes, raiment. [in grains.
لبلبی lèblébī, *s. t.* Indian corn parched
لبن lèben, *s. a.* Milk; —, lèbin, *s. a.* A brick.
لبنان Lìbnān, *s. t.* The Lebanon.
لبیب lèbīb, *a. a.* Possessed of a heart, mind, and understanding.
لبیك lèbbīk! *int. a.* Here I am! What are your commands? Holloa!
لت lètt, *s. a.* A striking, beating; ا—, —et, *v.a.* To beat, strike.
لتم lètm, *s. a.* A striking; a wounding; ا—, —et, *v.a.* To strike; to wound.
لثم lèssm, *s. a.* A kissing. [obstinacy.
لج lèjj, *s. a.* A contending; contention;
لجاج lìjāj, *s. a.* Mutual contention.
لجام lìjām, *s. a.* The bridle and reins.
لجه lùjjé, *s. a.* The sea.
لحاف lìhāf, لحافه lìhāfé, *s. a.* A quilted counterpane; a quilted jacket. [look.
لحظه làhza, *s. a.* A glance of the eye, a
لحم làhm, *s. a.* Flesh, meat.
لحن làhn, *s. a.* A sound, note, or tone of voice; an error in pronouncing the vowels.
لحنه làhna, *s. t.* A cabbage.
لحوق lòhūk, *s. a.* The reaching to, joining, arriving (of one thing to another).

لسان lìssān (lìssàn), *s. a.* The tongue; speech; language, idiom; لسان‌حال lìssāni-hāl, *s. a.* The mute language of circumstances; لسانه‌كلمك lìssānè-ghèlmek, *v.n.* To be generally ill-spoken of; لسانه‌كتورمك lìssānè-ghètirmek, *v.a.* To cause (anyone) to be talked about; لساناً lìssānan, *ad. a.* Verbally.

لشكر lèshkɪr, *s. p.* An army.

لشمك lashmak, لشمك lèshmek (*for soft verbs*), *Turkish terminations of infinitives, which, added to many nouns or adjectives, form verbs neuter.* [breaker.

لص lùss, *s. a.* A thief; a robber, house-

لصوق lùssūk, *s. a.* Junction, adhesion.

لطافت làtāfèt, *s. a.* Grace, gentleness, loveliness, elegance; fineness, pleasantness.

لطائف làtā'if, *s. pl. a.* (*of* لطيفه làtīfè), Agreeable things; agreeable, pleasing sayings.

لطف lùtf, *s. a.* Goodness, kindness, grace, favour, amiability; ا—, —et, *v.n.* To have the goodness, or kindness, to be so good or kind, to do the favour; —, *v.a.* To give, hand, do, &c., out of kindness; لطفاً lùtfan, *ad. a.* As a kindness, as a favour.

لطمه làtmè, *s. a.* A blow, a slap, smack, box, cuff. [pleasant, fine, lovely.

لطيف làtīf, *a. a.* Graceful, agreeable,

لطيفه làtīfè, *s. a.* A joke; an agreeable act or saying; ا—, —et, *v.n.* To joke; لطيفه‌سز làtīfèssiz, *ad. t.* Really, without joking; لطيفه‌جى làtīfèji, *s. t.* A joker; لطيفه‌كو làtīfè-ghyū, *s. p.* A wit, sayer of witty things.

لعاب lù"āb, *s. a.* A jelly, juice and sugar reduced to a jelly; slaver; لعاب الشمس lù"ābu-'sh-shèmss, (Sun's slaver) Fine cobwebs floating in the air.

لعان lī"ān, *s. a.* A formal bearing witness upon oath in cases of adultery, coupled with self-execration if the testimony be false. [diversion.

لعب là"b, *s. a.* Play, amusement,

لعبتباز lù"betbɪz, *s. p.* An exhibitor of *fantoccini* or *ombres chinoises*.

لعبه lù"bè, *s. a.* Any game of amusement; a plaything; a doll.

لعل là"l, *s. a.* The garnet (a stone); carmine (colour); لعل‌مذاب là"li-mùzàb (Melted garnet), Wine.

لعن là"n, *s. a.* A curaing.

لعنت là"net (*vulg.* nālèt), *s. a.* A curse, malediction; ا—, —et, *and* لعنت‌اوقومق là"net-òkumak, *v.n.* To curse, utter a curse; لعنت‌اولسون là"net-òlsun! May he (she, *or* it) be accursed; لعنة‌الله‌عليه là"nètu-'llāhi-"àlèyh! (May) the malediction of God (be) upon him!

لعين là"īn, *a. a.* Accursed; اللعين èl-là"īn, *s. a.* The devil, Satan.

لغت lughàt (*pl.* لغات lùghāt), *s. a.* Language, idiom; a word; a lexicon, dictionary; لغات‌كتابى lùghāt-kìtābi, *s. t.* A dictionary.

لكەدار lèkédār, *a. p.* لكەلو lèkéli, *a. t.* Soiled, stained, spotted, blemished; ا—, —et, *v.a.* To spot, soil, stain, blemish; —, *v.n.* To make spots, stains, blemishes; لكەلتمك lèkélɪtmek, *v.a.* To spot, soil, stain, blemish; لكەلنمك lèkélɪnmek, لكەاو lèké-òl, *v.n.* To become spotted, soiled, stained, blemished; لكەجى lèkéji, *s. t.* A scourer of stained clothes.

لم lèm, *ad. a.* (*in composition*), Not; لم يزل lèm-yèzil, *a. a.* Which fades not away, eternal; لم يزلى lèm-yèzilī, *a. a.* Pertaining to the Eternal (God).

لمحة lèmha, *and* لمحة العين lèmhatu-"àyn, *s. a.* A look, glance; a moment.

لمس lèmss, *s. a.* Touching, feeling.

لمعان lèm"ān, *a. a.* Shining, sending forth rays of light.

لمعة lèm"a (*pl.* لمعات lèm"āt), *s. a.* A ray of light, flash.

لمق lamak, لمك lámek with soft verbs, *Turkish termination of infinitives*, which, added to many nouns, form verbs active or neuter.

لنك lènk, *a. p.* Lame; —, link, *and* لنكلمه lìnklama, *s. t.* A horse's trotting pace.

لنكر lènghɪr, *s. p.* A ship's anchor; لنكرانداز lènghɪr-èndāz, *a. p.* Anchored, at anchor; —او—, lènghɪr-èndāz-òl, *v.n.* To anchor, to cast anchor.

لنمق lanmak, لنمك lɪnmek for soft words, *Turkish terminations of infinitives*, which, added to many nouns or substantives, form verbs neuter.

لو lèv, *c. a.* If, even though, though; ولو wè-lèv, And even though; —, li, lū, Turkish termination for forming adjectives from nouns, with the sense of *possessing*, or being somehow *related to*, the thing named.

لوا llwā, *s. a.* A flag, banner, standard; a brigade of soldiers; مير لوا mīri-liwā, *s. t.* A brigadier or major-general in the army or a vice or rear admiral in the navy.

لواحق lèwāhik, *s. pl. a.* (*of* لاحقة, *s. used*), Appurtenances.

لواديه Lìvādia, *s. t.* Thessaly.

لوازم lèwāzim (*pl.* لوازمات lèwāzimāt, *s. pl. a.* (*of* لازمة lāzimé), Necessaries, needful things, requisites; inseparable accompaniments.

لواطه liwāta, *s. a.* Sodomy, the act of the people to whom Lot (لوط Lūt) preached.

لوام lèvwām (*fem.* لوامة lèvwāmé), *a. a.* Reproaching, upbraiding; نفس لوامة nèfsi-lèvwāmé, The flesh, the carnal spirit, in the middle stage between utter rebellion and complete submission, when it is forced to submit to the will, but not without an effort to domineer. [bright, shining things.

لوامع lèvāmi", *s. pl. a.* Rays, flashes,

لوائح lèwā'ih, *s. pl. a.* Manifest things, written reports, projects.

لوبيه lūbiya, *s. p.* The haricot bean.

لوث lèvss, *s. a.* Dirt, filth, pollution.

لوح lèvh, لوحة lèvh*a*, *s. a.* A flat surface, plate, board, table, tablet, &c., which can be written over; لوح محفوظ lèvh*i*-màhfūz, (The preserved tablet) The tablet on which God has inscribed the decrees of His providence, the tablet of God's omniscience and prescience.

لوز lèvz, *s. a.* An almond.

لوغسة *or* لوغوسة lògh*u*ss*a*, *s. t.* A woman newly delivered in childbed.

لوقاند lòkànd*a*, *s. t.* (*Italian*), An eating-house, a lodging-house, an inn, a hotel, a tavern.

لوكر lùkyun, *s. t.* A peculiar kind of oil cement, used for water-pipes, cocks, &c.

لولاك lèv-lāk, *comp. a.* If thou hadst not existed, had it not been for thee (said to have been addressed by God to Muhammed, with the addition, "Verily the heavens had not been created." The ك is the Arabic pronoun, *thee* or *thy*; consequently Muhammed is styled كاف لولاك kyāfi-lèv-lāk, the ك (*thou*) of the phrase or address لولاك).

لؤلؤ lù'lù', *s. a.* A pearl; لؤلؤياش lù'lù'-pāsh, *a. p.* Pearl scattering.

لولة lùlé, *s. t.* A bowl of a smoking-pipe; a large water-pipe or spout; a certain measure for water-pipes in the hydraulic system.

لوم lèvm, *s. a.* Blame, reproach, reprimand; —, —et, *v.n.* To speak blamingly.

لون lèvn, *s. a.* Colour; a kind, sort, species.

لونجة lònj*a*, *s. t.* A place for a lounge, for meeting.

لوند lèvend, *s. t.* A volunteer in a certain corps in days of old.

لوندرة Lòndr*a*, *s. t.* London.

له l*a*, lé, *pr. t.* (*contracted from* ايله il*a*), With; —, lèh, *s. t.* Poland; —, làhū, lèh, *comp. a.* For him or it; —, làhū, *s. a.* (An acting or speaking in) favour (or for someone); لهمة *or* لهمه làhūm*a*, لهمدة *or* لهمده làhūmd*a*, In my favour; لهسنة *or* لهسنه làhūssin*a*, لهسندة *or* لهسنده làhūssind*a*, In his, or her favour, &c.; لهلو lèhli, *a. t.* A Pole, Polish.

لها làhā, *comp. a.* For her *or* it.

لهجة lèhjé, *s. a.* The tongue; a language, idiom; the face, countenance, visage; —, *s. t.* The Polish language; Polish manner.

لهذا lihāzā, *comp. a.* For this, for this reason.

لهو lèhv, *s. a.* A playing, romping, diverting, amusing one's self.

لهيم lèhim, *s. t.* Solder; لهيملمك lèhimlémek, *v.a.* To solder.

لى li, *Turkish termination for adjectives, generally written* لو, which see.

لياقت liyākàt, *s. a.* Merit, worthiness.

ليال lèyāl, ليالى lèyālī, *s. pl. a.* (*of* ليل lèyl), Nights.

لئام li'ām, *s. pl. a.* (*of* لئيم lè'īm), [Wretches, reprobates.

ليت lèyté! *int. a.* Oh, that it were! Would to God!

ليث lèyss, *s. a.* A lion.

ليزبون Lìzbon, *s. t.* Lisbon (town of).

ليسى lèysa, *a. negative*, It is not, there is not, is not; ليس الخبر كالعيان lèysa-'l-khàbar-kè-'l-''ìyān, Hearsay is not like eye-witness. (Dogma of jurisprudence); —, liss, *a. p.* (*in composition*), Who licks; كاسه ليس kyāsé-liss, A lick-trencher, parasite.

ليف lif, *s. a.* A fibrous mass obtained from the palm and used for lathering soap in baths.

ليك lik (*contr. for* لكن lākin), *c. p.* But.

ليل lèyl, *s. a.* The night; ليلاً lèylan, *ad. a.* By night; ليل ونهار lèyl-u-nàhār, Day and night; تساوى ء ليل و نهار tèssāvì'i-lèyl-u-nàhār, The equinox.

ليلاك lèylāk, *s. t.* The lilac tree or flower.

ليله lèylé, *s. a.* A night; ليلة القدر lèylétu-'l-kàdr (The night of power, the night of destiny), The night before the 27th day of Ramazan, being that in which Muhammed's first revelation occurred; ليله رغائب lèylé'i-ràghā'ib (The night of desirabilities), The night before the first Friday in the month Rèjeb, being that of the conception of Muhammed; ليله معراج lèylé'i-mì''rāj, (The night of the ascension) The night before the 26th day of Rèjeb, in which Muhammed's ascension to the presence of God took place; ليله برات lèylé'i-bèrāt, The night of the diploma, being that before the 15th day of Shà''bān, in which it is supposed the recording angels close the register of the year; ليله مولد lèylé'i-mèvlèd (mèvlūd), The night of (Muhammed's birth, being that before the 12th day of Rèbì''u-'l-èvvèl; ليله زفاف lèylé-zìfāf, The bridal night.

ليمان limàn, *s. t.* (*Greek* λιμήν), harbour, port; ليمانلق limànlìk, *s.* State of calm of air and water; ليمان رئيسى limàn-rè'ìssi, *s. t.* A harbour-master; ليمان رئيسى پاشا limàn-rè'ìssi-pàsha (*formerly* بك bègh), T. port-admiral.

ليمو limū, *s. p.*, ليمون limōn, *s. t.* ليموناته limonāta, *s. t.* Lemonade.

لين lèyyin (*fem.* لينه lèyyiné), *a.* Gentle, mild, soft, yielding; —, *prep. t.* During, during the time of according to, after the manner لين الجانب lèyyinu-'l-jānib, *a. a.* a mild disposition.

لينت lìnèt, *s. a.* Softness, emollience easiness of the bowels.

ليورپول Livèrpūl, *s. t.* Liverpool

ليونه Lìona, *s. t.* Lyons (town of France).

لئيم lè'ìm, *a. a.* Worthy of blame

م

م mìm. Twenty-seventh letter of Turkish alphabet, having the va *m* in English. Its numeral va chronograms and astronomical is 40, and in the dates of let

stands for the month محرم Muharrem. Added to a noun, it is the possessive pronoun of the first person singular, and if the noun ends in a consonant, that consonant takes an èssérè (ـِ), for vowel; as بابام bàbam, My father, قلمم kàlémim, My pen. Added to a verb in the *third pers. sing.* (with the same rule as to the vowel), it is the sign of the *first pers. sing.* سورم sèvèrim, I love; باقيورم bàkiyorim, I am looking; كتسهم ghìtsam, If I go, that I were to go. Interposed between the root of a verb and its conjugational inflexions, or added to the root in the imperative singular (with the addition of ا or ه as a vowel, if required), it constitutes the negative voice; as سومه sèvma, Do not love; كلمدى ghèlmadi, He did not come. Either alone, at the end of a phrase, or in the form of يم *or* ايم im, it is the first person singular present of the fragmentary verb substantive, and signifies *I am;* تميزادمم tèmiz-àdamim, I am a respectable person.

mā, *s. a.* Water; juice; humour; —, *pron. a.* What, that which, whatever, so long as; (*added to interrogatives*) Soever.

مآب mà'āb, *s. a.* A resort, focus, place to which one returns; شوكتمآب shèvkat-mà'āb (Focus of autocracy), The Sultan.

مابا mā-bākī, *s. a.* That which remains.

مأبون mè'būn, *s. a.* A passive sodomite.

مابين mā-bèyn, *s. a.* The interval between two things, the midst of several things; —, mā-bèyna, *pr. a.* Between; amongst; مابين اوطه‌سى mābèyn-òdassi, *s. t.* A room between the women's and men's apartments, communicating with both, and capable of being used as part of both on occasions; مابين همايون mābeyni-hùmāyūn, The Sultan's ordinary reception-rooms or palace.

مات māta, *a. verb.* Obit, died (*used in chronologies*); —, màt, *s. p.* Checkmate; ا—, —et, *v.a.* To checkmate (in chess); to frustrate.

ماتقدم mā-tàkàddam, *s. a.* The words or time preceding; ماتقدمدنبرو mā-tàkàddamdan-bèri, Ab antiquo, from times of old.

ماتم mātam, *s. p.* Mourning for the dead; ا—, —et, To mourn for the dead.

مآثر mà'āsir, *s. pl. a.* (*sing. not used*), Traces, signs, vestiges; any things worthy of being accounted monuments, as books, buildings, acts, &c.

مآثم mà'āsim, *s. pl. a.* (*sing. not used*), Sins, evil deeds.

مأثور mè'sūr, *a. a.* Traditionally related [or spoken of.

ماجد mājid, *a. a.* Glorious, glorified.

ماجرا mā-jèrā, *s. a.* That which happened, an event, adventure.

مأجوج mè'jūj, *s. a.* Magog, name of a northern tribe behind Caucasus.

مأجور mè'jūr, *a. a.* Rewarded, recompensed; having a recompense attached to it.

ماچين māchīn (māchun), *s. p.* Some indefinite part of China; چين وماچين chīn-u-māchīn, China in general.

ماحصل mā-hassal, *s. a.* That which exists, which has been collected.

ماحضر mā-hàzar, *s. a.* That which is present or ready. [nihilates.

ماحي māhi, *s. a.* Who obliterates, an-

مأخذ mè'khàz (*pl.* مآخذ mà'ākhiz), *s. a.* A place from which anything is taken or derived, a source, derivation, origin.

مأخوذ mè'khūz, *a. a.* Taken, derived.

مادام mā-dāma, *verb. a.* As long as —— endures; مادامكه mādām-ki, *c. t.* Since, as.

مادر mādar, *s. p.* A mother; مادرزاد mādarzād, *a. p.* Innate, inborn; مادرى màdérī, *s. p.* Maternity, motherhood; —, *a. p.* Maternal; مادرانه mādérāné, *a. p.* Pertaining to a mother, maternal.

مادريد Màdrid, *s. t.* Madrid.

ماده mādde, *s. a.* Matter; an article, paragraph; —, mādé, *a. p.* She, female. [*a. a.* Material.

مادى māddī (*fem.* ماديه māddiyye), مادیان mādiyān, مادیانه mādiyāné, *s. p.* A mare.

مأذون mè'zūn, *a. a.* Having leave, having permission; permitted.

مار mār, *s. p.* A snake, serpent; —, *Syriac*, Lord (title given to saints and bishops); —, mārr (*fem.* مارّ mārrí) *a. a.* Which passes (through or by

مارالذكر mārru-'z-zikr, *a. a.* The aforementioned. [month of March.

مارت màrt, *s. t.* The Syro-Roman

ماريد màrid, *s. a.* An obstinate, refractory rebellious person.

مارسليا Màrsìlia, Marseilles.

مارطى màrti, *s. t.* A sea-gull.

مارماهى mār-māhi, *s. p.* An eel (snake-fish).

ماروك màrul, *s. t.* A lettuce, cos-lettuce.

ماريه màriya, *s. t.* A ewe.

مازغال màzghal, *s. t.* An embrasure.

مازو *or* مازى màzi, *s. t.* A nut-gall, gall-nut. [cedes; preceding.

ماسبق mā-sèbak, *s. a.* That which pre-

ماسك māssik (*fem.* ماسكه māssike) *a. a.* Who or which holds fast, retains.

ماسوا mā-sèwā, *s. a.* That which is besides (anything, particularly God hence), the world, the flesh, and the devil.

مأسور mè'sūr, *a. a.* Captive, taken.

ماسوره màssura, *s. p.* A small water-pipe or spout; a small measure of water-pipe in the system of hydraulics.

ماسه màssa, *s. t.* (*Italian*), A table, dining-table.

ماشطه māshita, *s. a.* A tire-woman, a woman who decks out brides.

ماشه màsha, *s. p.* Tongs or pincers.

ماشى māshi, *s. a.* Anything walking; a pedestrian; ماشياً māshiyan, *ad.* On foot, by way of walking.

مالیات mālìyyèt, *s. a.* Value, valuableness, quality of being valuable; بیت‌المال bèytu-'l--māl, *or* بیت‌مال‌المسلمین bèytu--māli-'l-mùsalimīn, The public treasury; بیت‌المالجی bèytu-'l-mālji, *s. t.* An officer whose duty it is to calculate and collect the share of the public treasury from the estates of defunct persons, and from the spoils of war.

مأل mà'āl, *s. a.* The place to which one returns, a resort; the sense, meaning (of a sentence); مألسز mà'ālsiz, *a. t.* Meaningless; trifling, inconsiderable.

مالاکلام mā-lā-kèlām, *a. a.* Beyond all expression; beyond controversy.

مالامال mālāmāl, *a. p.* Brimful, quite filled, full.

مالایعنی mā-lā-yà''nī, *a. a.* Vain, useless, worthless, trifling.

مالیخولیا mālikhūlyā, *s. a.* (*Greek* μέλαγχολη), Any vain idea.

مالزم *and* مالزمه mā-lèzimé, *s. a.* The needful, that which is necessary.

مالطه Màlta, *s. t.* The island of Malta.

مالك mālik, *s. a.* A possessor, owner, a king; او—, —ول, *v.n.* To own, possess, to be possessed, in possession; مالك‌ملك māliki-mìlk, مالك یوم‌الدین māliku-yèvmi-'d-dīn, God, the possessor of all sovereignty, king of the day of judgment.

مالکانه mālikyānė, *a. p.* Pertaining to a possessor; pertaining to a king; —, *s. t.* A manor, of which the tithes are

finances; امور مالیه ùmūru-mālìyyė, Financial affairs;

ماصدق mā-sàdak, *s. a.* That which proves a saying to be true; a proof, a corroborative fact.

ماضی māzī (*fem.* ماضیه māzìyyė), *a. a.* Which has gone by, former; —, *s. a.* The preterite, the past tense; فعل ماضی fi''li-māzī, A verb in the preterite; حال‌ماضی hāli-māzi, The imperfect tense, the past condition, or *past present.*

ماعدا mā-''àdā, *s. a.* Whatever is other; —, *ad. t.* Other; دن‌ماعدا dan--mā''àdā, Besides, else, further; اندن ماعدا àndan-mā''àdā, بوندن‌ماعدا bùndan-mā''àdā, *c. t.* Furthermore.

ماغون màghun, *s. t.* Mahogany.

مافات mā-fāt, *s. a.* That which has been lost (time or opportunity).

مافی‌البال mā-fī-'l-bāl, مافی‌الضمیر mā--fī-'z-zàmīr, *comp. a.* That which is in the heart or mind.

ماقبل mā-kàbl, *s. a.* The word (or words) or letter preceding, or the place thereof.

ماکان mā-kyān, *s. a.* That which is, was, or has been.

مأکل mè'kèl (*pl.* مآکل mà'ākil), *and* مأکول mè'kyūl (*pl.* مأکولات mè'kyūlāt), *s. a.* An eatable, food.

ماکیان mākiyān, *s. p.* A hen, a fowl.

مال māl, *s. a.* Anything that can be accounted property; money, effects; (*in the provinces*) sheep; —, māl, *a. p.* (*in composition*), Who rubs; مالی mālī (*fem.* مالیه mālìyyė), *a. a.* Pertaining to the treasury, to the public

paid to the lord, but of which the arable land is owned by separate proprietors.

مألوف mè'lūf (*fem.* مألوفه mè'lūfé), *a. a.* Accustomed, usual, habituated, habitual.

مالله màla, *s. p.* A mason's trowel.

مالیده mālidé, *a. p.* Rubbed.

ما مضا mā-màzā, *s. a.* What is past; مضا ما مضا màzā-mā-màzā, What is past is past; let bye-gones be bye-gones.

ما ملك mā-mèlek, *s. a.* What is possessed, one's possessions.

مأمن mè'mèn, *s. a.* A place of safety; a person in whom trust is placed.

مأمور mè'mūr, *a. a.* Under orders, under authority; —, *s. a.* A public functionary, a commissioner; مأموریت mè'mūrìyyèt, *s. a.* Any employ, office, or commission under government.

مأمورة mè'mūré, *s. a.* An order, command; حسب المأمورة hàsba-'l-mè'mūré, *ad. a.* In accordance with the orders received (or given).

مأمول mè'mūl, *a. a.* Hoped for, expected; —, *s. a.* Expectation; ا—, —et, *v.a.* To hope, expect, look for.

مأمون mè'mūn, *a. a.* Made safe and secure, free from fear.

ماندره màndra, *s. t.* A farm-yard for cows, calves, and oxen.

مانده màndа, *s. t.* A buffalo; —, māndé, *a. p.* (*in composition*), Remaining, resting, left; —, *s. p.* Arrears of pay or rations (of the Janissaries); فروماندة fòru-māndé, *a. p.* Tired out, knocked up with fatigue.

مانع māni'', *a. a.* Impeding; —, *s. a.* An obstacle, impediment, difficulty; —او, —òl, *v.a.* To impede, prevent, obstruct, hinder.

مانند mānènd, *a. p.* Like.

مانوس mè'nūss, *a. a.* Familiarized with, accustomed to.

مانی (*for* معنی) māni, *s. t.* A song; مانی چاغرمق māni-chàghırmak, *v.n.* To sing a song.

مأوا (*for* مأوی) mè'và, *s. a.* A habitation, place of abode.

ماورا mā-vèrā, *s. a.* That which is beyond or beyond; the space behind; ما وراء النهر mā-vèrā'u-'n-nèhr, Transoxiania.

ما وقع mā-vàka''a, *s. a.* That which happens.

ماوی màvi (*for* ماثی mā'ī), *a. t.* Light blue.

مأوی (*or* مأوا) mè'và, *s. a.* A habitation, place of abode.

ماه māh, *s. p.* The moon; a month, a solar or calendar month; بماه بماه māh-bè-māh, *ad. p.* Monthly, from month to month, once every month.

ماهیه māhìyyé, *s. a.* Monthly pay, salary, wages.

ماهتاب māh-tāb (màhitàb), *s. p.* Moonlight, moonshine; a squib, slow match, a port-fire.

ماهچه māhché, *s. p. dim.* A small moon, moonlet; figure of a crescent used to be placed on spires, cupolas, flag-staffs, &c.

ماهر māhir, *a. a.* Well versed in any science or

ماهی māhī, *s. p.* A fish.

ماهیت māhìyyèt, *s. a.* The quiddity of anything, the essence.

مائت mā'it, *a. a.* Dying; dead.

مائتین mi'atèyn, *s. a. dual* (*of* مائة mi'a), Two hundred.

مایخوش māykhòsh, *a. p.* Sourish, acidulous, tart, sub-acid.

مائده mā'idé, *s. a.* A table or tray ready set with food for eating.

مایس māyiss, *s. t.* The Syro-Roman month of May; (in Armenia) fresh made cakes of dung for fuel.

مایسترو màyisstro, *s. t.* (*Italian*), The main-sail; مایسترو سرنی màyisstro-sèréni, The main-yard, مایسترو دیرکی màyisstro-dirèghi, The main-mast.

مایع māyi", *a. a.* Fluid, liquid.

مائل mā'il, *a. a.* Leaning, inclined.

ماینه màyna! *int. t.* (*Italian*), Lower away; ا—, —et, *v.a.* To lower (sails, masts, flags, &c.), to strike, haul down.

مأیوس mè'yūss, *a. a.* Desperate, hopeless, who hopes no more; مأیوسیت mè'yūssìyyèt, *s. a.* Despair, hopelessness, lack of all hope.

مایه māyé, *s. p.* The substance of which anything is made, the material; leaven, ferment; مایه سز māyéssiz, *a. t.* Unleavened.

مائه mi'a, *a. a.* One hundred.

مایه سیل māyéssil, *s. p.* (Flood of the humours), The piles, hemorrhoids; any scrofulous appearance or affection of the skin or flesh.

مباح mùbāh, *a. a.* Lawful, not sinful to do or to use.

مباحث mèbāhiss, *s. pl. a.* (*of* مبحث mèbhàss), Subjects treated of; paragraphs.

مباحثه mùbāhéssé, *a. a.* A treating, discoursing; a discussing, disputing, controversy; ا—, —et, *v.n.* To treat, discourse; to discuss, to dispute, hold a controversy.

مباد mèbād, مبادا mèbādā, *int. p.* Be it [not! God forbid!

مبادرت mùbādérèt, *s. a.* A setting about (any work), beginning; ا—, —et, *v.n.* To set about, set to work.

مبادله mùbādélé, *s. a.* A mutual exchanging; ا—, —et, *v.a.* To exchange.

مبادی mèbādi, *s. pl. a.* (*of* مبدأ mèbdè'), Sources, origins, beginnings.

مبارز mùbāriz, *s. a.* A fighter, champion, warrior.

مبارزه mùbārézé, *s. a.* Conflict, fight, [battle.

مبارك mùbārek, *a. a.* Blessed; —اولسون, mùbārek-òlsun! May it be blessed! (*equivalent to our* "I wish you joy!")

مباشر mùbāshir, *s. a.* A kind of official agent charged to see any business or lawsuit carried through and to help the same.

مباشرت mùbāshérèt, *s. a.* A setting one's self to work; ا—, —et, *v.n.* To set to.

مباعدت mùbā"adèt, *s. a.* A withdrawing, going to a distance.

مبالات mùbālāt, *s. a.* Consideration, regard, deference.

مبالغ mèbāligh, *s. pl. a.* (*of* مبلغ mèblagh), Sums (of money).

مبالغه mùbālagha, *s. a.* Exaggeration; ا—, —et, *v.n.* To exaggerate.

مبانی mèbānī, *s. pl. a.* (*singular not used*), Structures, edifices.

مباهات mùbāhāt, *a. a.* A feeling proud, honoured; ا—, —et, *v.n.* To feel justly proud. [justly proud.

مباهی mùbāhī, *a. a.* Who feels proud,

مبایعه mùbāya"a, *s. a.* A buying; buying up largely; ا—, —et, *v.a.* To buy largely; to buy up old and foreign coins for the mint at their intrinsic value, less the mint profit (one of the most crying evils in Turkey, as the agents in one stage or other invariably pass off, at their nominal value, the coins so bought); مبایعه جی mùbāya"aji, *s. t.* An agent appointed to buy up old and foreign coins for the mint. [unlike, different.

مباین mùbāyin, *a. a.* Separate, distinct,

مباینت mùbāyénèt, *s. a.* Separation, becoming widely separated in distance, quality, or affections.

مبتدا mùbtédà, *s. a.* The grammatical or logical subject of a phrase, sentence, or proposition. [ginner.

مبتدی mùbtédi, *s. a.* A novice, be-

مبتذل mùbtézèl, *a. a.* Little esteemed.

مبتغا mùbtéghà, *a. a.* Desired; —, *s. a.* The thing desired.

مبتلا mùbtélà, *a. a.* Subject to, exposed to, in prey to; addicted, given.

مبتنی mùbténi, *a. a.* Built, founded, based.

مبتهج mùbtèhij, *a. a.* Rejoicing, joyful.

مبجل mùbèjjel, *a. a.* Honoured, to whom honour is paid.

مبحث mèbhàss, *s. a.* A matter of discussion; a section of any treatise, a paragraph, article.

مبدأ mèbdè', *s. a.* An origin, source, commencement, beginning.

مبدل mùbèddel, *a. a.* Changed for or into something else. [giver.

مبذول mèbzūl, *a. a.* Abundant, largely

مبرا mùbèrrā, *a. a.* Free, exempt.

مبرد mìbrèd, *s. a.* A file (for filing metals); a rasp.

مبرم mùbrèm, *a. a.* Urgent, which will not be put off; قضای مبرم kàzīyi-mùbrèm, Irresistible fate.

مبرور mèbrūr (*fem.* مبرورة mèbrūrè), *a. a.* Accounted good; خدمات مبرورهٔ khìdémāti-mèbrūrè, Good and faithful services. [strated by proofs.

مبرهن mùbèrhèn, *a. a.* Proved, demon-

مبسوط mèbsūt, *a. a.* Spread, extended.

مبشر mùbèshshir, *s. a.* The bringer of good news, of glad tidings.

مبعوث mèb"ūss, *a. a.* Sent; deputed; raised from the dead; —, *s. a.* A deputy, a messenger.

مبغوض mèbghūz, *a. a.* Hated, detested; the object of enmity.

مبلغ mèblagh, *s. a.* A sum of money. —, mùbèlligh, *s. a.* One who communicates (intelligence, information)

مبلق mèblʌk (mʌb—), *s. a.* A spatula.

مبلول mèblūl, *a. a.* Wetted, drenched.

مبنى mèbnī, *a. a.* Built, founded, based.

مبهم mùbhèm, *a. a.* Doubtful, obscure in meaning.

مبهوت mèbhūt, *a. a.* Reduced to silence, stultified.

مبيت mèbīt, *s. a.* A place for passing [the night.

مبيض mùbèyyiz, *s. a.* A fair-copier; —, mùbèyyez, *a. a.* Copied out fairly.

مبين mùbīn, *a. a.* Which distinguishes truth from error; clear, manifest; declaratory, explanatory; —, mùbèyyin, *a. a.* Which declares, makes manifest; —, mùbèyyen, *a. a.* Declared, made manifest.

متابعت mùtāba"àt, *s. a.* A following, conforming to; |—, —et, *v.n.* To follow, to conform.

متأثر mùté'èssir, *a. a.* Affected; grieved.

متأخر mùta'àkhkhir, *a. a.* Recent; modern; متأخرين mùta'àkhkhirīn, *s. pl. a.* The moderns.

متأذى mùté'èzzī, *a. a.* Pained, hurt, annoyed, vexed.

متاركه mùtārékè, *s. a.* A truce, suspension of hostilities, armistice.

متأسف mùté'èssif, *a. a.* Sorry, grieved.

متاع mʌtā", *s. a.* Any object of merchandise, a piece of goods.

متاعب mʌtā"ib, *s. pl. a.* (*singular not used*), Fatigues, fatiguing things.

متألم mùté'èllim, *a. a.* Grieved, pained, afflicted.

متانت mètānèt, *s. a.* Firmness, passive [strength, solidity.

متأهل mùté'èhhil, *a. a.* Married, having a wife.

متبادل mùtébādil (*fem.* متبادله mùtébādilé), *a. a.* Interchangeable, interchanged; alternate (angles in geometry).

متبحر mùtébàhhir, *a. a.* Profound as the sea in erudition and learning.

متبوع mètbū", *a. a.* Obeyed, followed, conformed to; —, *s. a.* One's sovereign.

متتالى mùtétāli, *a. a.* Following each other in succession.

متجاسر mùtéjāssir, *a. a.* Daring, having the courage. [ous.

متجانس mùtèjʌniss, *a. a.* Homogene-

متجاوز mùtéjāviz (—jāwuz), *a. a.* Exceeding; passing; more (than any number).

متجسس mùtéjèsssiss, *a. a.* Who pries into, inquires into minutely.

متحاب mùtahābb (*fem.* متحابه mùtahābbé), *a. a.* Mutually friendly, mutually loving.

متحاشى mùtahʌshi, *a. a.* Avoiding, abstaining from, keeping clear of.

متحتم mùtahʌttim, *a. a.* Indispensable, absolutely necessary. [one.

متحد mùttahid, *a. a.* United, joined in

متحرك mútahàrrik, *a. a.* Moving, in motion; (a letter) followed by a vowel in the same syllable.

متحصن mùtahʌssin, *a. a.* Who fortifies or shuts himself up in a stronghold or fortress.

متحلی mùtahàlli, *a. a.* Ornamented with trinkets and jewels, adorned.

متحمل mùtahàmmil, *a. a.* Bearing, supporting, enduring.

متحیر mùtahàyyir, *a. a.* Astounded, astonished.

متحیز mùtahàyyiz, *a. a.* Collected, comprehended, included; possessing, containing; —, *s. a.* A member, fellow (of a grade).

متخشع mùtakhàshshi", متخضع mùtakhàzzi", Endowed with humility, who humbles himself.

متخطی mùtakhàtti, *a. a.* Passing, overstepping (bounds), venturing (too far).

متخلص mùtakhàlliss, *a. a.* Bearing a literary surname.

متخیل mùtakhàyyil (*fem.* متخیله mùtakhàyyilé), *a. a.* Figuring to one's self, imagining; قوت متخیله kùvvéti-mùtakhàyyilé, The imaginative faculty.

متداول mùtédàvil, *a. a.* Passing current from hand to hand (money, books, &c.).

متدین mùtédèyyin, *a. a.* Religious, pious.

متذکر mùtézèkkir, *a. a.* Calling to mind, remembering.

متذلل mùtézèllil, *a. a.* Humbling himself, abasing himself.

مترادف mùtérādif (*fem.* مترادفه mùtérādifé), *a. a.* Joined together in travel, in point of time (events), in meaning (words); synonymous.

متراکم mùtérākim, *a. a.* Collected together in quantities.

مترتب mùtérèttib, *a. a.* Which enters into any series or category; which enters into any shape, form, or mode of being, formed, composed, consisting.

مترجم mùtèrjim, *s. a.* A translator; —, mùtèrjèm, *a. a.* Translated from one language into another; مترجم اول mùtèrjimi-èvvèl, Chief translator (title of the principal assistant of the interpreter of State).

مترجی mùtérèjjī, *a. a.* Hoping, wishing, anxiously looking.

مترحم mùtéràhhim, *a. a.* Compassionate.

متردد mùtérèddid, *a. a.* Doubtful, leaning first to one opinion and then to another, hesitating which to choose, coming and going, going to and fro.

مترس mètèriss, *s. t.* Works of circumvallation, field-works round a camp, trenches, breast-works.

مترشح mùtérèshshih, *a. a.* Transuding.

مترصد mùtéràssid, *a. a.* Watching, observing, looking out for.

مترقب mùtéràkkib, *a. a.* Looking for, expecting, hoping, wishing.

مترقی mùtéràkki, *a. a.* Increasing, rising, augmenting by degrees (in quality or in rank); reaching, attaining.

مترکب mùtérèkkib, *a. a.* Compound, consisting (of several things).

متروك mètrūk, *a. a.* Abandoned, left, neglected; متروکات mètrūkyāt, *s. a.* Property left behind at death.

متزاحف mùtézāhif, *a. a.* Drawn up, advancing in order of battle.

متزاحم mùtézāhim, *a. a.* Collected in crowds, crowding, flocking.

متزايد mùtézāyid, *a. a.* Increased, augmented (in number or quantity).

متساوى mùtèssāvī, *a. a.* Reciprocally equal to one another.

متسرى mùtèssèrri, *a. a.* Having a slave [concubine.

متسلط mùtéssalliṭ, *a. a.* Arrogating to himself the exercise of power (over any person or thing).

متسلم mùtéssèllim, *s. a.* A governor of a single town or district.

متسلى mùtéssèlli, *a. a.* Consoled, who derives consolation.

متشابه mùtéshābih, *a. a.* Mutually resembling one another; metaphorical, allegorical, parabolical (expressions).

متشاعر mùtéshā"ir, *s. a.* A person who pretends to be a poet, a writer of doggerel.

متشبث mùtéshèbbiss, *a. a.* Taking hold of, taking in hand; having recourse to; setting to work.

متشبه mùtéshèbbih, *a. a.* Mutually resembling each other.

متشرع mùtéshèrri", *a. a.* Versed in the [canon law.

متشرف mùtéshèrrif, *a. a.* Deriving honour, esteeming himself honoured.

متشعب mùtéshà""ib, *a. a.* Derived (as a branch of a family, a ramification, &c.)

متشكر mùtéshèkkir, *a. a.* Thankful, [grateful.

متشكل mùtéshèkkil, *a. a.* Formed, figured, put in form.

متشكى mùtéshèkkī, *a. a.* Complaining, [lamenting.

متصادف mùtéssādif, *a. a.* Who meets, lights upon, finds.

متصادم mùtèssādim, *a. a.* Mutually dashing against each other.

متصبر mùtéssabbir, *a. a.* Patient through reflection, long-suffering.

متصدى mùtéssaddī, *a. a.* Setting about, occupying one's self with (any work).

متصرف mùtéssarrif, *s. a.* An absolute governor of a large province; —, *a. a.* Disposing absolutely of things, being absolute master and possessor; declinable (in grammar).

متصف mùttasif, *a. a.* Qualified, endowed with, possessing (a general quality).

متصل mùttassil, *a. a.* Joined, touching; [—, *ad. t.* Continually.

متصور mùtéssavver, *a. a.* Imagined, conceived; imaginable, conceivable.

متصوف mùtéssavvif, *s. a.* One who studies, pursues, or follows out the science of mystical philosophy and religion.

متضاعف mùtézā"if, *a. a.* Doubled or [increased manifold.

متضرر mùtazàrrir, *a. a.* Suffering loss or damage.

متضرع mùtédàrri", *a. a.* Acting with humility, as a supplicant.

متضع mùttazi", *a. a.* Low, abject, humble.

متضمن mùtazàmmin, *a. a.* Contained, included; containing, including, comprehending; —, *s. a.* Surety, guarantee, bail.

متطابك mùtétābik, *a. a.* Mutually con-

formable, agreeing, corresponding, similar.

متطارق mùtétṭārīk, *a. a.* Following closely [behind each other.

متطاهر mùtétṭāhir, *a. a.* Canonically cleansed and purified by ablution.

متطرق mùtétṭàrrik, *a. a.* Contending, opposing, assaulting, striking repeatedly.

متطهر mùtétṭàhhir, *a. a.* Cleansed, made [clean.

متظلل mùtazàllil, *a. a.* Protected, or taking protection under the shade.

متظلم mùtazàllim, *a. a.* Who complains of injury or wrong.

متظهر mùtazàhhir, *a. a.* Who leans his back against any support.

متعاقب mùta"ākib, *a. a.* Following each other in succession.

متعال mùta"āl, *a. a.* (God) Most High.

متعاهد mùta"āhid, *a. a.* Mutually stipulating and covenanting with each other.

متعبد mùta"àbbid, *a. a.* Devout, practically devotional.

متعجب mùta"àjjib, *a. a.* Surprised, [wondering.

متعدد mùta"àddid, *a. a.* Numerous.

متعدی mùta"àddī, *a. a.* Transitive (a verb).

متعذر mùta"àzzir, *a. a.* Impossible, [beset with valid obstacles.

متعرض mùta"àrriz, *a. a.* Meddling, injuriously interfering.

متعسر mùta"àssir, *a. a.* Surrounded with difficulty.

متعفن mùta"àffin, *a. a.* Putrid; stinking. [ing.

متعلق mùta"àllik, *a. a.* Suspended, attached, dependent; related, connected (from, to, on, with); متعلقات mùta"àllikāt, *s. pl. s.* Dependants and relatives; appurtenances.

متعه mùt"a, *s. a.* A temporary marriage (practised in Persia).

متعهد mùta"àhhid, *a. a.* Who has undertaken (to do or manage something).

متعين mùta"àyyin, *a. a.* Distinguished, notable (person); متعينان mùta"àyinān, *s. pl. p.* Distinguished, principal persons.

متغلب mùtéghàllib, *a. a.* Exercising an illegal and violent authority; — *s. a.* A rebel or enemy successful for a time.

متغير mùtéghàyyir, *a. a.* Changeable.

متفاوت mùtéfāvit, *a. a.* Unequal in quantity, differing.

متفحص mùtéfàhhiss, *a. a.* Curious, minute and dilligent in inquiry.

متفرج mùtéfèrrij, *s. a.* (*pl.* متفرجين mùtéfèrrijīn), A promenader.

متفرد mùtéfèrrid, *a. a.* Isolating oneself; rebellious, declaring one's self independent.

متفرع mùtéfèrri", *a. a.* Derived as a branch or ramification; متفرعات mùtéfèrri"āt, *s. pl. a.* Details; ramifications, branches.

متفرق mùtéfèrrik (*fem.* متفرقه mùtéfèrrika), *a. a.* Separate.

متفرقه mùtéfèrrika, *s. a.* Title of a corps of officers in the olden time, who used to be sent on missions by the Sultan.

متفق mùttéfik, *a. a.* United (in a good moral manner); —, *s. a.* An

confederate; الرأى —, mùttéfiku-'r--rè'y, *a. a.* United in opinion, agreed; unanimous; عليه —, mùttéfiku-"àlèyh, *s. a.* That upon which different people are agreed.

متفقد mùtéfàkkid, *a. a.* Inquiring after, or longing after, any absent thing.

متفقه mùtéfàkkih, *a. a.* Studious of, or versed in, the canon law.

متفكر mùtéfèkkir, *a. a.* Thoughtful, thinking.

متفوق mùtéfèvwik, *a. a.* Superior (to anything).

متقابل mùtékābil, *a. a.* Opposite to each other.

متقاضى mùtakāzī, *a. a.* Who duns, presses for payment.

متقاعد mùtakā"id, *a. a.* Pensioned off, allowed to retire with a pension.

متقدم mùtakàddim, *a. a.* Preceding, going before; متقدمين mùtakàddimīn, The ancients.

متقرب mùtakàrrib, *a. a.* Approaching.

متقلد mùtakàllid, *a. a.* Who wears round the neck; who obeys, follows.

متقن mùttakin, *a. a.* Who knows for certain, is perfectly convinced.

متقى mùttakī, *a. a.* Pious, devout, God-fearing.

متكا mùttékyà, *s. a.* Anything on which one may lean or recline.

متكبر mùtékèbbir, *a. a.* Proud, puffed up.

متكفل mùtékèffil, *a. a.* Who stands surety, becomes answerable.

متكلف mùtékèllif, *a. a.* Prepared with great cost and care.

متكلم mùtékèllim, *a. a.* Who speaks; نفس — nèfssi - mùtékèllim (The speaker's self), *s. a.* The first person singular of verbs and pronouns in grammar; نفس متكلم مع الغير nèfssi--mùtékèllim - mà"é -'l - ghàyr, (The speaker's self with others) The first person plural.

متكى mùttékī, *a. a.* Leaning against on the elbow.

متكيف mùtékèyyif, *a. a.* Possessing a quality.

متلاطم mùtélātim, *a. a.* Rough (the sea), agitated.

متلافى mùtélāfī, *a. a.* Catching up, making up for (lost time, &c.).

متلاقى mùtélākī, *a. a.* Meeting, coming together.

متلالى mùtélālī (*for* متلألى mùtélè'li'), *a. a.* Glittering, resplendent.

متلذذ mùtélèzziz, *a. a.* Enjoying (anything pleasant), deriving pleasure.

متلفظ mùtélàffiz, *a. a.* Pronounced.

متلقب mùtélàkkib, *a. a.* Taking or bearing a title or surname.

متلون mùtélèvvin, *a. a.* Inconstant, capricious, changeable.

متمادى mùtémādī, *a. a.* Extended in duration, continued; continual; —, *or* متماديا mùtémādiyyan, *ad. a.* Continually, uninterruptedly.

متمتع mùtémètti", *a. a.* Reaping a profit or benefit, profiting (by the use or possession of anything).

متمثل mùtémèssil, *a. a.* Conforming to anything.

متمدن mùtémèddin, *a. a.* Established, settled (in some country).

متمرد mùtémèrrid, *a. a.* Perversely obstinate, rebellious.

متمسك mùtémèssik, *a. a.* Miserly, niggardly (person).

متمكن mùtémèkkin, *a. a.* Established (in any place).

متملك mùtémèllik, *a. a.* Possessed of (anything), possessing.

متمم mùtèmmim, *a. a.* Who finishes, completes; —, *s. a.* The supplement (of an arc or angle in trigonometry).

متمنى mùtémènnī, *a. a.* Desiring, asking, praying (for something); —, *or* متمنا mùtémènnà, *a. a.* Asked for, desired, wished for.

متموج mùtémèvvij, *a. a.* Rough with waves (the sea, &c.).

متمول mùtémèvvil, *a. a.* Rich, possessing much property.

متن mètn, *s. a.* The text of any work commented upon.

متناسب mùténāssib, *a. a.* Mutually proportionate, inter-proportionate; well-proportioned in shape; اربع متناسبه èrbà"i-mùténāssébé, (The four proportionals) The rule of three, the rule of proportion.

متناظر mùténāzir, *a. a.* Mutually regarding each other; opposite to each other.

متنافى mùténāfī, *a. a.* Mutually repulsive; inconsistent, incongruous.

متناقض mùténākiz, *a. a.* Mutually demolishing; contradictory.

متناوب mùténāvib, *a. a.* Alternating, taking turns.

متناول mùténāvil, *a. a.* Taking, eating or drinking, partaking.

متناهى mùténāhī, *a. a.* Finite, ending; نا متناهى nā-mùténāhī, Infinite, endless. [rise (a spring, river, &c.

متنبع mùténèbbi", *a. a.* Rising, taking

متنبه mùténèbbih, *a. a.* Aware, advised, on his guard; better aware and conducted in future (after punishment or reprimand). [ment of some good

متنعم mùténà""im, *a. a.* In the enjoy-

متنفر mùténèffir, *a. a.* Disgusted; in flight, running away.

متنفس mùténèffiss, *a. a.* Who or what breathes, breathing. [recognised

متنكر mùténèkkir, *a. a.* Incognito, not

متنوع mùténèvvi", *a. a.* Various, different. [generally spoken

متواتر mùtéwātir, *a. a.* Publicly known

متوارث mùtéwāriss, *a. a.* Inheriting in succession. [ri

متوارد mùtéwārid, *a. a.* Successively a

متوارى mùtéwāri, *a. a.* Getting behind anything and so being lost from sight

متوازى mùtéwāzī, *a. a.* Parallel to each other. [humble

متواضع mùtéwāzi", *a. a.* Humble, self

متوالى mùtéwālī, *a. a.* Successive, in uninterrupted succession; متوالية mùtéwāliyyétun, *ad. a.* In uninterrupted succession, one after the other.

متوجه mùtéwèjjih, *a. a.* Turning the face (towards an object); pointed, directed; travelling in the direction (of a place).

متو mùtévèrri", *a. a.* Pious, devout.

متو mùtéwàssit, *a. a.* Intervening; middling (quality).

متو mùtévèssil, *a. a.* Trusting solely [(in God).

متو mùtawàttin, *a. a.* Settled (in a country as a home).

متو *or* متوفا mùtéwèffà, *a. a.* Dead, [defunct.

متو mùtéwàkki", *a. a.* Waiting in expectation.

متوق mùtéwàkkif, *a. a.* Waiting for the decision, depending on the decision.

متو mùtéwàkkī, *a. a.* Cautious, timid.

متوک mùtévèkkil, *a. a.* Relying, trusting, depending; متوکلاًعلی الله mùtévèkkilan-"àla-'llāh, *ad. a.* Putting his trust in God.

متوا mùtévèllid, *a. a.* Born.

متولی mùtévèllī, *a. a.* Turning away (from anything); —, *s. a.* A trustee of property in mortmain.

متهالک mùtahālik, *a. a.* Casting himself precipitately (into danger or trouble).

مت mùtténim, *a. a.* Culpable, guilty, convicted of a fault.

متهو mùténèvvir, *a. a.* Headstrong, violent, inconsiderate.

متهیج mùténèyyij, *a. a.* Set in motion (dust, troops, &c.).

متهیی mùténèyyī, *a. a.* Prepared, equipped, in readiness.

متیسر mùtéyèssir, *a. a.* Facilitated, made easy of accomplishment; becoming accomplished without difficulty.

متیقظ mùtéyàkkiz, *a. a.* Awake; on his guard, watchful.

متین mètīn, *a. a.* Strong, firm.

مثابرت mùssābéret, *s. a.* Setting to (at work), turning to.

مثابه mèssābé, *s. a.* Place or degree (of estimation).

مثال mìssāl, *s. a.* An example, an illustration; a similar thing, counterpart; a command, order; عالم مثال "ālémi-mìssāl, The world of counterparts, in which everything occurs, immaterially, in exactly the same time and order as here below materially; a dream.

مثبت mùssbit, *a. a.* Which confirms; —, mùssbèt, *a. a.* Confirmed, proved.

مثقال mìsskīl, *s. a.* A weight for pearls, &c., equal to about 3 dwts. troy.

مثل mèssel, *s. a.* A parable, proverb; —, mìssl, *s. a.* A like thing or quantity; ایکی مثلی ìki-mìssli, Twice the quantity; مثلا mèsséla, *ad. a.* For example; as for example; if, for example; ضرب مثل zàrbi-mèssel, A proverb.

مثلث mùssèllɛss, *a. a.* Threefold. composed of three parts; —, *s. a.* A triangle; a preparation of wine boiled with spices and sweetened; مثلثات mùssèllèssāt, *s. pl. a.* Trigonometry, trigonometrics; مثلثات کرویه mùssèllèssāti - kyùréviyyé, Spherical trigonometry; مثلث متساوی الاضلاع mùssèllèssi - mùtéssāvìyyu - 'l - ɛdlɪ", An equilateral triangle; —متساوی الساقین mùssèllèssi - mùtéssāvìyyu -

-'ss-sākàyn, An isosceles triangle; مختلف الاضلاع—, mùssèlléssi-mùkhtèlifu-'l-ʌdlā", A scalene triangle; قائم الزاويه—, mùssèlléssi-kā'imu-'z--zāvìyyé, A right-angled triangle; منفرج الزاويه—, mùssèlléssi-mùnfèriju-'z-zāvìyyé, An obtuse-angled triangle; حاد الزوايا—, mùssèlléssi-hāddu-'z-zèwāyā, An acute-angled triangle.

مثلو mìssìlli, *a. t.* Like, similar, of a kind, of a sort; بومثلو bū-mìssìlli, Of this kind; اول‌مثلو (ò)-mìssìlli, Of that kind.

مثمر mùssmir, *a. a.* Fruitful.

مثمن mùssèmmɛn, *s. a.* An octagon.

مثنوی mèssnévī, *s. a.* Poetry, every two successive lines or hemistichs of which rhyme with each other.

مثوبت mèssūbet, *s. a.* A promised reward (for good actions).

مثول mùssūl, *s. a.* The standing respectfully in waiting for orders.

مثوی *or* مثوا mèsswà, *s. a.* A place of rest or habitation.

مثیب mùssèyyeb, *a. a.* No longer a virgin, depucelated.

مجاب mùjāb, *a. a.* Answered, accepted; acceptable (prayer).

مجادله mùjādélé, *s. a.* Controversy, contention, dispute; ا—, —et, *v.n.* To contend, dispute.

مجار mʌjar, *s. t.* A Hungarian; Hungary; التونی—, mʌjar-ʌltìnì, A ducat.

مجاری mèjārī, *s. pl. a.* (*of* مجری mèjrà), Beds (of rivers), courses; the tracts in which things move.

مجاز mèjāz, *a. a.* Permitted, lawful; —, *s. a.* A metaphor; —, mùjāz, *a.* Permitted, licit, lawful; مجازی mejāzī, *a. a.* Metaphorical, figurative.

مجازات mùjāzāt, *s. a.* Punishment; ا—, —et, *v.n.* To punish.

مجال mèjāl, *s. a.* Power, strength, ability (to do anything).

مجالس mèjāliss, *s. pl. a.* (*of* مجلس mèjliss), Assemblies; councils.

مجالست mùjāléssèt, *s. a.* A sitting down in company (with anyone).

مجامعت mùjāmɛ"ʌt, *s. a.* Sexual intercourse. [honourable treatment.

مجاملہ mùjāmélé, *s. a.* A good, kind

مجاناً mèjjānan, *ad. a.* Gratis, gratuitously (received or acquired).

مجانبت mùjānébèt, *s. a.* An avoiding, keeping away (from); ا—, —et, *v.n.* To avoid, keep away.

مجاوبہ mùjāvébé, *s. a.* An answering each other; altercation.

مجاور mùjāvir, *a. a.* Neighbouring.

مجاهد mùjāhid, *s. a.* One who strives earnestly; a champion of the faith.

مجاهدہ mùjāhédé, *s. a.* A zealous striving; fighting for the faith.

مجبور mèjbūr, *a. a.* Constrained; put in its place and bound up (a broken bone or sprained joint); obliged (by force or by favour); مجبوریت mèjbūrìyyèt, *s. a.* Constraint; necessity, obligation.

مجبر mèjbūl, *a. a.* Innate, inborn, natural.

مجتبی *or* مجتی mùjtébà, *a. a.* Elected, selected, chosen.

مجتمه mùjtèmi", *a. a.* Collected together, gathered together.

مجتنب mùjtènib, *a. a.* Who avoids, keeps away.

مجتهد mùjtèhid, *s. a.* One who studies the original authorities in matters of religion and law, and founds thereon tenets and doctrine.

مجد mèjd, *s. a.* Majesty; —, mùjìdd, *s. a.* One who earnestly endeavours.

مجدد mùjèddid, *s. a.* A renewer; —, mùjèddèd, *a. a.* Renewed, renovated; new; مجدداً mùjèddédan, *ad. a.* Anew, afresh, again.

مجذوب mèjzūb, *a. a.* Attracted; crazy.

مجر *or* مجری mèjrà, *s. a.* The bed (of a river), channel, course.

مجرب mùjèrreb, *a. a.* Tried, known by experience; experienced.

مجرد mùjèrred, *a. a.* Mere, sheer; naked; sole, alone; unmarried; —, *ad. t.* Only, merely, for nothing else but.

مجرم mùjrim, *s. a.* A culprit, an offender.

مجروح mèjrūh, *a. a.* Wounded.

مجرا mèjrà, *s. a.* See مَجرا.

مجزوم mèjzūm, *a. a.* Decided, decided upon; fully believed, considered as quite substantiated; marked with the sign ◌̣ (a letter), which indicates that it is not to be followed with a vowel in the same syllable when pronounced; —, *s. a.* The decision or determination taken in any case; a determined opinion.

مجسم mùjèssem, *a. a.* Solid (not hollow or superficial); زاویهٔ مجسمه zāvìyyé'i-mùjèssémé, A solid angle.

مجلا *or* مجلی mùjèllà, *a. a.* Polished, burnished; rubbed up, enlightened.

مجلد mùjèllid, *s. a.* A bookbinder; —, mùjèlled, *a. a.* Bound (a book); —, *s. a.* A volume.

مجلس mèjliss, *s. a.* An assembly, meeting; a council; a picture or illustration in Persian books of poetry.

مجمر mìjmɛr, مجمرهٔ mìjmérè, *s. a.* A censer.

مجمع mèjmà", *s. a.* Any place in which things are collected together; —, *and* مجمعه mèjmà"è, *s. a.* A note-book, memorandum-book, album, scrap-book, pocket-book.

مجمل mùjmèl, *s. a.* Concise, abstract, summary.

مجموع mèjmū", *a. a.* Collected; —, *s. a.* The whole.

مجند mùjènned, *a. a.* Collected as troops or regiments, embodied, called out.

مجنون mèjnūn, *a. a.* Mad (possessed with a devil).

مجوز mùjèvvèz, *a. a.* Permitted, tolerated (in grammar).

مجوزه mùjèvvézé, *s. t.* A kind of tall turban worn on state occasions in the olden time by various functionaries.

مجوسی mèjūssī, *s. a.* A fire-worshipper, a magian.

مجوف mùjèvwèf (mùjèvf), *a. a.* Hollow inside.

مجوهر mùjèvhèr, *a. a.* Ornamented with pearls and precious stones.

مجهز mùjèhhèz, *a. a.* Equipped, fitted out; rigged and armed (a ship).

مجهود mèjhūd, *s. a.* One's utmost ability.

مجهول mèjhūl, *a. a.* Unknown; passive (*a verb, so called because, in using a verb passive, the actor is not necessarily declared or pointed out*).

مجی mèjī, *s. a.* Arrival, a coming.

مجیب mùjīb, *s. a.* One who answers or grants a request.

مجید mèjīd, *a. a.* Most glorious, clothed in great majesty; المجید èl-Mèjīd, *s. a.* God; عبدالمجید "abdu-'l-Mèjīd, The servant of God the Most Glorious (*name of a Sultan of Turkey*).

مچ mèch, *s. t.* A small sword, rapier.

محابا mùhābā, محابات mùhābāt, *s. a.* Respect of persons, consideration; بی محابا bī-mùhābā, *ad. p.* Without any respect of persons, off-hand.

محاذات mùhāzāt, *s. a.* Being opposite and parallel; *or* being on the same line. [parallel; equal.

محاذی mùhāzī, *a. a.* In the same line;

محارب mùhārib, *a. a.* At war, in a state of warfare.

محاربه mùhārébé, *s. a.* Warfare; war; a battle, fight, action, engagement.

محاسبه mùhāssébé, *s. a.* A settling of accounts; an auditing of accounts; محاسبه‌جی mùhāssébéji, *s. t.* An auditor or accountant-general; — قلمی mùhāssébé-kàlémi, *s. t.* An audit-office or accountants' office of the treasury.

محاسن màhāssin, *s. pl. a.* (*sing. not used*), Praiseworthy acts or qualities; the beard, whiskers, and mustaches.

محاصر mùhāssir, *s. a.* A besieger.

محاصره mùhāssara, *s. a.* A siege; a blockade; |—, —et, *v.a.* To besiege; to blockade.

محاط mùhāt, *a. a.* Surrounded, encircled; محاطعلم *or* محاطاعلم mùhāti-'ilm. Embraced in the knowledge, known.

محافظ mùhāfiz, *s. a.* The governor of a fortified town.

محافظه mùhāfaza, *s. a.* The guard, keeping, protection, defence; |—, —et, *v.a.* To guard, keep, protect, defend.

محافل màhāfil, *s. pl. a.* (*of* محفل màhfil, *not used in this sense*), Assemblies, places where people assemble: society.

محاق màhak, *s. a.* Total disappearance of the moon at the end of a lunation.

محاکمه mùhākémé, *s. a.* The trial (of a person by a judge); |—, —et, *v.a.* To try, to bring to a trial, to put upon his trial.

محال màhāll, *s. pl. a.* (*of* محل màhāll), Places; —, mùhāl, *a. a.* Impossible.

محاله màhālé, *s. a.* Fraud, deceit, trick.

لامحاله lā-màhālé, *ad. a.* Without fail.

محامد màhāmid, *s. pl. a.* (*of* محمدت màhmédet), Acts or qualities worthy of praise and glory.

محاورة mùhāvéré, *s. a.* Common conversation; noisy talk.

محب mùhìbb, *s. a.* An affectionate friend; محبانه mùhìbbāné, *a. p.* محبی mùhìbbī, *a. a.* Pertaining to a friend.

محبت màhàbbet, *s. a.* Affection, friendship. [confinement.

محبس màhbèss, *s. a.* A prison, place of

محبوب màhbūb (*fem.* محبوبه màhūbé), *a. a.* Beloved. (*The masculine generally bears a filthy meaning*).

محبوس màhbūss, *a. a.* Imprisoned.

محتاج mùhtāj, *a. a.* Needing, in need, want; needy, poor. [flagration.

محترق mùhtèrìk, *a. a.* Burnt by a con-

محترم mùhtérèm, *a. a.* Honoured, held honour, respected, venerated.

محتسب mùhtèssìb, *s. a.* A chief officer excise, having a supervision over erchants and shop-keepers, at pre-nt called احتساب ناظری ihtissāb-āziri.

محتکر mùhtèkir, *s. a.* One who keeps ck provisions from market in hopes creating a scarcity and selling dear.

محتمل mùhtémèl, *a. a.* Possible, pro-ble.

محترمی mùhtèmī, *a. a.* Who avoids rtful articles of food, or diet.

محتوی mùhtèvī, *a. a.* Comprehending, taining, embracing. [ful.

محجوب màhjūb, *a. a.* Ashamed; bash-

محدب mùhàddeb, *a. a.* Convex.

محدث mùhàddiss, *s. a.* An author who ts of the acts and words of Mu-hammed; —, mùhdèss, *a. a.* Created (not eternal); new, recent (not ancient). [and boundaries.

محدد mùhàddid, *s. a.* A tracer of limits

محدود màhdūd, *a. a.* Limited, bounded; few (in number), small (in extent).

محذور màhzūr, *s. a.* A defect to be guarded against, an objection.

محذوف màhzūf, *s. a.* Understood, not expressed (a word); elided (a letter).

محراب mìhrāb, *s. a.* A niche or mark of any kind in the wall of a mosque to show in which direction to turn in prayer.

محرر mùhàrrir, *s. a.* One who writes, the writer; —, mùhàrrìr, *a. a.* Written; محررات mùhàrrérāt, *s. pl. a.* Writings.

محرف mùhàrref, *a. a.* Corrupted, tampered with, erroneous (texts, books, &c.).

محرك mùhàrrìk, *s. a.* A seditious person, mover of sedition; who causes things to move.

محرم màhrèm, *s. a.* A confidant, one admitted into a secret; one who legally had admission into the society of one of the other sex; —, mùhàrrem, *s. a.* Name of the first month of the Muhammedan year; —, *a. a.* Prohibited, unlawful (in religion); محرمات mùhàrrémāt, *s. pl. a.* Unlawful things; نامحرم nā-màhrem, *a. p.* To whom the society of one of the other sex is not legally permitted.

محروس màhrūss (*fem.* محروسه màhrūssá), *a. a.* Defended, protected; محروسه màhrūssá, *s. a.* A city, fortified city; ممالك محروسه mèmāliki-màhrūssá, (The defended dominions) The Ottoman territory.

محروم màhrūm, *a. a.* Deprived; without; disappointed. [sorrowing.

محزون màhzūn, *a. a.* Grieved, afflicted,

محسن mùhsin, *s. a.* One who confers benefits, grants favours, does kindnesses; —, mùhàssaĸn, *a. a.* Approved, worthy of approbation; محسنات mùhàssaĺnāt, *s. pl. a.* Deeds or qualities worthy of approbation, virtues.

محسوب màhsūb, *a. a.* Counted, reckoned; محسوباً màhsūban, *ad. a.* On account of, towards the account of.

محسوس màhsūss, *a. a.* Sensible, felt, perceived.

محشر màhshĸr, *s. a.* The resurrection, or place of assembly for the last judgment; an assemblage, troop, company (of people).

محصل mùhàssíl, *s. a.* Title of one class of former governors of towns or districts (*lit.* collector); محصل الكلام màhsʌlu-'l-kèlām, *or* mùhàsssʌlu-'l-kèlām, *ad. a.* In fine, in short, in one word, to sum up.

محصن mùhàssan, *a. a.* Guarded round about, fortified; محصنات mùhàssanāt, *s. pl. a.* Chaste, virtuous, discreet women.

محصود màhsūd, *a. a.* Reaped, mown.

محصور màhsūr, *a. a.* Bounded, confined, shut in, besieged, surrounded.

محصول màhsūl, *s. a.* Produce, fruit; محصولدار màhsūldār, *a. p.* Fruitful.

محض màhz, *a. a.* Sheer, pure; محضا màhzā, *ad. a.* Merely, purely, simply, entirely.

محضر màhzàr, *s. a.* A petition signed by all the people present (*called* عرض محضر "àrzi-màhzar); —, màhzir, *s. a.* An officer who cites or summons people before a court of justice.

محط màhlàtt, *s. a.* A halting-place, where the baggage animals are unloaded.

محظوظ màhzūz, *a. a.* Pleased, glad.

محظوظيت mùhzūzlyyèt, *s. a.* Satisfaction, pleasure, joy.

محفظه màhfaza, *s. a.* A case (for protecting anything).

محفل màhfil, *s. a.* A gallery in a mosque; any place of congregation; همايون màhfili-hùmāyūn, The gallery reserved for the use of the Sultan.

محفوظ màhfūz, *a. a.* Preserved; لوح محفوظ lèvhi-màhfūz, (The preserved tablet) The tablet of God's providential decrees. [temple.

محقر mùhàkkar, *a. a.* Contemned; contemptible.

محقق mùhàkkàk, *a. a.* Fully ascertained, verified, corroborated. [secure.

محك màhàkk (mèhènk), *s. a.* A touch-

محكم mùhkĸm, *a. a.* Strong; well fortified; tight. [court of justice.

محكمه màhkémé (mèhkémé), *s. a.* A

محكوا màhkyūk, *a. a.* Scratched out (writing, with a knife); engraved.

محكَ màhkyūm, *a. a.* Subject to any jurisdiction; عليه —, màhkyūmun-"àlèyh, *a. a.* Sentenced, on whom sentence is passed.

محكَ màhkī, *a. a.* Related, narrated, recounted; محكى عنه màhkìyyun-"ành, *s. a.* Him on whose authority a thing is recounted; محكى فيه màhkìyyun-fìh, *s. a.* Him about whom a narration is recounted.

محَ màhàll, *s. a.* A place; the proper place for anything; a fitting place; a place in which anything occurs; اهله فى محله èhluhu-fī-màhàllihi, The right man in the right place.

محلول màhlūl, *a. a.* Dissolved; untied, loosened; vacant (a place of employ); —, *s. a.* A vacancy, vacant office.

محلّ màhàllé (*pl.* محلّات màhàllāt), *s. a.* A parish; a quarter or locality of a town.

محلّى mùhàllà, *a. a.* Adorned (with [ornaments).

محمد mùhàmmed, *a. a.* Praised; praiseworthy; Muhammed (Mahomet); محمدى mùhàmmédī (*fem.* محمدية mùhàmmédìyyé), *a. a.* Muhammedan, Mahometan.

محمدت màhmédet, *s. a.* A praiseworthy point of character; praise, glory.

محمل màhmil, *s. a.* A litter for travelling on a camel; a covering for the sacred building at Mecca.

محمود màhmūd, *a. a.* Praised, glorified.

محمول màhmūl, *a. a.* Loaded (upon anything), placed upon; imputed, attributed.

محموم màhmūm, *a. a.* Attacked with [fever.

محمى màhmī (*fem.* محمية màhmìyyé), *a. a.* Protected; محمية màhmìyyé, *s. a.* A city.

محنت mìhnèt, *s. a.* (*pl.* محن mìhàn), A source of grief, a trouble, affliction.

محو màhv, *s. a.* An obliterating, cancelling, demolishing; ا—, —et, *v. a.* To obliterate; to demolish; محو واثبات màhv-u-ìssbāt, A cancelling or demolishing some parts and adding or leaving others (in writings or in buildings).

محور mìhvɛr, *s. a.* An axis.

محول mùhàvvel, *a. a.* Referred to, turned over to, left to the care or decision of (some person).

محيى mùhyī, *a. a. for* محيى, which see.

محيط mùhīt, *a. a.* Encircling, surrounding; embracing, containing, comprehending; بحر محيط bàhr-mùhīt, The ocean, as surrounding the habitable earth.

محيى mùhyī, *s. a.* Who animates, gives life; who renovates, restores; who renders flourishing, populous; who reclaims (waste land).

مخا Mòkhā, *s. a.* Name of a town in [Arabia.

مخابرة mùkhābéré, *a. a.* Correspondence by letter or message; ا—, —et, *v. a.* To correspond, to hold communication.

مخادنت mùkhādénet, *s. a.* Friendship, amity.

مخاذيل màkhāzīl, *s. pl. a.* (*of* مخذول màkhzūl), Low wretches, rascals.

مخارج màkhārij, *s. pl. a.* (*of* مخرج màkhrèj), Places of issue, issues, outlets; the different parts of the organs of speech from whence the sounds of the several letters, or classes of letters, are derived; expenses.

مخازن màkhāzin, *s. pl. a.* (*of* مخزن makhzen), Magazines, storehouses, cellars.

مخاصمة mùkhāssemé, *s. a.* A litigating.

مخاطب mùkhātab, *a. a.* Addressed in speech by anyone; —, *s. a.* The second person of verbs and pronouns; مفرد مخاطب mùfrèd-mūkhātab, The second person singular; جمع مخاطب jèm"i-mùkhātab, The second person plural. [anyone in speech.

مخاطبة mùkhātaba, *s. a.* An addressing

مخاطرة mùkhātara, *s. a.* Danger, peril.

مخالب màkhālib, مخاليب màkhālīb, *s. pl. a.* (*of* مخلب mikhlèb, مخالب mikhlāb), Claws, talons.

مخالصت mùkhālésset, *s. a.* Sincerity of friendship.

مخالطة mùkhālata, *s. a.* Intercourse.

مخالف mùkhālif, *a. a.* Opposed to, contrary, adverse.

مخالفت mùkhāléfet, *s. a.* Opposition; an opposing; ا—, —et, *v.n.* To oppose, be opposed to.

مخبر mùkhbir, *s. a.* Who gives notice, communicates information, an informant.

مختار mùkhtār, *a. a.* Preferred, preferable; having the option, free to choose; —, *s.a.* Choice, election made; فاعل مختار fā"ili-mùkhtār, One who, being of age and of sound mind, is free to act according to his own discretion.

مخترع mùkhtèri", *s. a.* An inventor, introducer. [acts humbly.

مخترشع mùkhtèshi", *a. a.* Humble, who

مخصص mùkhtàssa, *a. a.* Appropriated, dedicated.

مختصر mùkhtasar, *a. a.* Abridged, abbreviated, curtailed; short; of moderate dimensions.

مختفى mùkhtèfī, *a. a.* Who hides himself

مختل mùkhtèll, *a. a.* Spoilt, deranged, injured. [site, compound

مختلط mùkhtèlit, *a. a.* Mixed, con-

مختلف mùkhtèlif, *a. a.* Various, diverse, different, dissimilar; اختلف الاضلاع mùkhtèlifu - 'l - àdlā", *a. a.* Scalene (triangle).

مختوم màkhtūm, *a. a.* Sealed; طين مختوم tīni-màkhtūm (Sealed earth), *s. a.* Lesbian clay. [a narcotic

مخدر mùkhèddir, *s.* and *a. a.* Narcotic,

مخدرة mùkhèddérè (*pl.* مخدرات khèddèrāt), *s. a.* A veiled woman, a chaste, retiring, modest, virtuous woman. [one serves; a

مخدوم màkhdūm, *s. a.* A master whom

مخذول màkhzūl, *s. a.* A miserable wretch.

مخرج màkhrèj, *s. a.* An issue, outlet; any part of the organs of speech with

the sound of a letter is formed; one of the degrees conferred upon the "*ulémā* or Doctors of Muhammedan law and divinity; —, mùkhrèj, *a. a.* Extracted, drawn out, taken out.

مخرو màkhrūt, *s. a.* A cone; مخروطی màkhrūtī, *a. a.* Conical; مخروطیات màkhrūtìyyāt, *s. pl. a.* Conics, the Conic sections.

مخزن màkhzɛn, *s. a.* A magazine, storehouse; a cellar.

مخصص mūkhàssass, *a. a.* Appropriated, dedicated, devoted.

مخصوص màkhsūss, *a. a.* Peculiar, particular; express, special, especial; reserved, private; —, *ad. t.* Expressly; on purpose, designedly, intentionally; مخصوصیت màkhsūssìyyèt, *s. a.* Devotion, devotedness, special attachment.

مخطوب màkhtūb (*fem.* مخطوبة màkhtūbé), *a. a.* Sought or asked for in marriage.

مخطور màkhtūr, *a. a.* Thought of, conceived, come to one's mind; —, *s. a.* A thought, idea.

مخفف mùkhàffèf, *a. a.* Lightened, made light; not sounded as double (a letter).

مخفی màkhfī, *a. a.* Secret, secreted, hidden.

مخل mùkhìll, *a. a.* Detrimental, injurious, hurtful, which damages, destroys.

مخلاب mìkhlāb, مخلب mìkhleb, *s. a.* The clawing foot of a bird or beast of prey.

مخلد mùkhàlled, *a. a.* Lasting eternally, everlasting.

مخلص màkhlàss, *s. a.* The additional name given to young men, or assumed by them, when they become writers of any kind, either as authors, poets, or simply clerks in a government office, and by which, excepting in the case of the Sovereign, they are ever afterwards commonly known and named: رشید Rèshīd, عالی "Alī, فؤاد Fù'ād, are of this description; عمر "Umèr, اسماعیل Issmā'īl, محمود Màhmūd, are not; —, mùkhliss, *s. a.* A sincere and devoted friend; —, mùkhàlliss, *s. a.* A saviour, one who delivers from any evil or danger.

مخلصانه mùkhlissānè, *a. p.* Pertaining to a sincere and devoted friend.

مخلف mùkhàllef, *a. a.* Left behind (at death); مخلفات mùkhàlléfāt, *s. pl. a.* The effects and property of a defunct person, especially such as devolve to the crown.

مخلوط màkhlūt, *a. a.* Mixed, having some one or various ingredients mixed into itself, not pure.

مخلوع mɛkhlū", *a. a.* Deposed, dethroned; removed.

مخلوق màkhlūk, *a. a.* Created; مخلوقات màkhlūkāt, *s. pl. a.* All creation, all creatures.

مخمس mùkhàmmess, *s. a.* A pentagon; a small piece of poetry of five verses or hemistichs.

مخمور màkhmūr, *a. a.* Who feels and still labours under the distressing and depressing reaction consequent upon the passing off of intoxication, or, figuratively, of any elating influence.

مخنث mùkhànnèss, *s. a.* A sodomite.

مخنثلك mùkhànnèsalik, *s. t.* Sodomy.

مخوف màkhūf, *a. a.* Fearful, frightful, dreadful.

مخير mùkhàyyer, *a. a.* Optional; bought upon approval or trial; who has an option given to him.

مخيم mùkhàyyem, *a. a.* Under canvass, in tents, encamped; —, *s. a.* A camp; مخيمكاه mùkhàyyem-ghyāh, A camp, a place where an army is encamped.

مد mèdd, *s. a.* A stretching out, lengthening, prolonging; a stretching forth (the hand); the prolongation of voice in a long vowel; the sign —, which is used for marking a long initial ا, or the suppression of a long medial ا; as آفت āfet, رحمن ràhmān; high water of the sea, high tide; an additional term of office frequently given to judges at the end of the year for which alone they are always appointed; ا—, —et, *v.a.* To stretch out, lengthen, prolong; to stretch forth, put out (the hand).

مداح mèddāh, *s. a.* A public story-teller.

مداخل mèdākhil, *s. pl. a.* (*of* مدخل mèdkhàl), Entries, inlets; income, receipts; —, mùdākhil, *s. a.* An interferer, one who interferes.

مداخله mùdākhèlé, *s. a.* An interference; ا—, —et, *v.n.* To interfere.

مداد mèdād, *s. a.* Writing-ink.

مدار mèdār, *s. a.* The point or place about or about which, things revolve turn; a centre; a tropic; مدار سرطان mèdāri-sèratān, The tropic of Cancer مدارجدی mèdāri-jèdi, The tropic Capricorn.

مدارا mùdārā, مدارات mùdārāt, *s. a.* soft answer, the quiet, prudent and manner necessary to be towards adversaries (it *need* though it *may* be *dissimulation*): ا— —et, *v.n.* To give a soft answer assume a quiet tone and manner (towards an adversary).

مدارج mèdārij, *s. pl. a.* (*sing. not use* Steps, degrees of ascent.

مدارس mèdāriss, *s. pl. a.* (*of* مدرسه mèdrésé), Colleges for law and divinity.

مدارست mùdārésèt, *s. a.* The pursuit teaching of law and divinity.

مدافعه mùdāfa''a, *s. a.* A repelling striving to repel (an assailant); defence; ا—, —et, *v.a.* To repel strive to repel.

مدام mùdām, *a. a.* Permanent, continual; —, *s. a.* Wine.

مداوات mùdāvāt, *s. a.* Medical treatment; ا—, —et, *v.n.* To treat medically.

مداورة mùdāvéré, *s. a.* A passing round causing to circulate.

مداول mùdāvil, *a. a.* Circulating, in circulation. [(at duties).

مداوم mùdāvim, *a. a.* Assiduous, steady

مداومت mùdāvémèt, *s. a.* Constant attendance, steady application; ا—, —et, *v.n.* To be constant in attendance and steady in application.

مداهن mùdāhin, *s. a.* A flatterer, adulator.

مداهنة mùdāhéné, *s. a.* Flattery, adulation; the giving unmerited praise; or the withholding merited reproach; ا—, —et, *v.n.* To use flattery, adulation; to give false praise or to withhold merited reproach.

مدائح mèdā'ih, *s. pl. a.* (*of* مديحة mèdīhé), Laudable acts or qualities; praises.

مدائن mèdā'in, *s. pl. a.* (*of* مدينة mèdīné), Towns, cities.

مدبر mùdbir, *s. a.* One who retrogrades; one fallen into misfortune; —, mùdèbbir, *s. a.* One who conducts business, whose mind finds plans for managing affairs.

مدبوغ mèdbūgh, *a. a.* Tanned (leather).

مدت mùddèt, *s. a.* A period, length of time; مدت عمر mùddéti-"ùmr, A lifetime.

مدح mèdh, *s. a.* A praising, speaking well of, eulogizing; ا—, —et, *v.a.* To praise, eulogize.

مدحت midhèt, *s. a.* A praiseworthy act or quality; a tribute of praise, eulogy.

مدخر mùddakhir, *a. a.* Stored up [(corn, &c.).

مدخل mèdkhal, *s. a.* An entry, inlet; participation, interest, influence, complicity.

مدخول mèdkhūl, *a. a.* Into which something has entered; (a woman) who has been deflowered, is no longer a virgin.

مدد mèded, *s. a.* Assistance, help, succour; —, *int. a.* Help! مددرس mèded-rèss, مددكار mèded-kyār, *s. p.* A helper, succourer, deliverer.

مدر mèdɛr, *s. a.* A sun-dried, unbaked brick; اهل‌مدر èhli-mèdɛr, One who dwells in a house (as opposed to اهل وبر èhli-vɛ̀ber, A dweller in tents).

مدراباز mùdrabāz, *s. t.* A pedlar, huckster.

مدرس mùdèrriss, *s. a.* A public professor of law and divinity.

مدرسة mèdréssé, *s. a.* A college for the study of law and divinity.

مدرك mùdrik (*fem.* مدركة mùdrikė), *a. a.* Who overtakes, comes up with; who seizes (a meaning), catches, takes; قوت مدركة kùvvéti-mùdrikė, The comprehension, apprehensive faculty.

مدعا (*for* مدعى) mùdda"à, *a. a.* Contended for, pretended, maintained; —, *s. a.* A thesis; a plea; a proposition contended for and maintained.

مدعو mèd"ùvv, *a. a.* Invited.

مدعى mùddà"i, *s. a.* A contender, maintainer; a. plaintiff; مدعى عليه mùdda"à-"àlèyh (mùddà"i—), *s. a.* A defendant, an accused person.

مدغم mùddàghim, *a. a.* Inserted, coalesced, comprehended in the sound of

the following letter (a consonant, in Arabic grammar). [thing is buried.

مدفن mèdfèn, *s. a.* A place where any-

مدفون mèdfūn, *a. a.* Buried, interred.

مدقق mùdàkkìk, *s. a.* A person who examines minutely. [and proofs.

مدلل mùdèllèl, *a. a.* Indicated by signs

مدللى Midilli, *s. t.* The island of Mitylene; a pony.

مدلول mèdlūl, *a. a.* Indicated by signs and proofs; —, *s. a.* The deduction, the thing, sense, or meaning indicated by any words or signs.

مدمن mùdmin, *a. a.* Who constantly practises or uses anything, who acquires a knack. [Towns, cities.

مدن mùdn, *s. pl. a.* (*of* مدينه mèdīné),

مدنى mèdénī (*fem.* مدنيه mèdénìyyé), *a. a.* Living in a town or towns; civilized; not nomade; مدنيت mèdénìyyèt, *s. a.* Civilized or town life, or the abstract quality of living in towns; civilization.

مدور mùdèvvèr, *a. a.* Round, globular.

مدون mùdèvvin, *s. a.* One who collects poetry into a regular dīwān; —, mùdèvvèn, *a. a.* Collected and formed into a regular dīwān (poetry); compiled and made into a book.

مدهش mùdhìsh, *a. a.* Frightening, which causes terror.

مدهن mùddèhin, *a. a.* Oiled, greased, anointed. [scared.

مدهوش mèdhūsh, *a. a.* Terrified;

مدى mèda (mèdé *before the definite article* ال), *s. a.* As far in space or as long in time as something can reach;

مدى البصر mèdé-'l-bìssar, As far as the eye can see; مدى الدهر mèdé-'l--dùhūr, As long as time lasts.

مديحه mèdīha, *s. a.* A praiseworthy quality or act; praise, eulogy, encomium.

مديد mèdīd, *a. a.* Long, extended.

مدير mùdīr, *s. a.* A manager; director; title of the petty governors of districts who also collect the revenue, assess property, &c. [Medina in Arabia.

مدينه mèdīné, *s. a.* A town, a city;

مديون mèdyūn, *a. a.* In debt, indebted.

مديه mìdyé, *s. t.* (*Greek*) A muscle (the

مذاب mùzāb, *a. a.* Melted, molten.

مذاق mèzāk, *s. a.* The taste.

مذاكره mùzākéré, *s. a.* A conference, talking over (any subject); —, —, *v. a.* To talk over, discuss.

مذاهب mèzāhìb, *s. pl. a.* (*of* مذهب mèzhèb), Religious sects or peculiar creeds.

مذبح mèzbàh, *s. a.* A place for slaughtering cattle; an altar for the same (not for fire or for burning).

مذبذب mùzèbzìb, *a. a.* A trifler who is constantly changing his fancy.

مذبوح mèzbūh, *a. a.* Slaughtered (having the throat cut; sacrificed in like manner); مذبوحانه mèzbūhāné, *a. p.* Pertaining to a slaughtered animal.

مذكر mùzèkkìr, *a. a.* Masculine

in grammar); —, mùzèkkir, *s. a.* One who repeats litanies in praise or commemoration of God or the prophet.

مذكور mèzkyūr, *a. a.* Mentioned, aforementioned, aforesaid.

مذلت mèzèllet, *s. a.* Abjectness.

مذموم mèzmūm, *a. a.* Blamed, ill-spoken-of, detestable.

مذهب mèzhèb, *s. a.* A path; a rule of faith; a religious sect or creed; —, mùzèhbèb, *a. a.* Gilt with gold.

مذى mèzī, *s. a.* A slight seminal moisture occurring from mere lasciviousness.

مر mùrr, *s. a.* Myrrh (*generally called* مرصافى mùrri-sāfī, *Pure myrrh*, or *pure bitterness*, or *sheer gall*); —, *a. a.* [Bitter.

مر mèr', *s. a.* A man.

مرا mìrā, *s. a.* Hypocrisy, dissimulation; —, mèrā, *s. pl. a.* (*of* مرأت mìr'āt), Mirrors, looking-glasses.

مرابحت mùrābehàt, *s. a.* A gaining, profiting in business.

مرابط mùrābit, *s. a.* One who devotes himself entirely to the service of the faith, either as a warrior to guard the frontiers against external foes, or as a man of piety to pray for the welfare of the church and combat internal enemies.

مرابع mèrābi", *s. pl. a.* (*of* مربع mèrbà"), Houses for spring habitation; pastures for spring use.

مرأت mìr'āt, *s. a.* A mirror, looking-glass, speculum; مرات mèrrāt, *s. pl. a.* (*of* مرة mèrrè), Times (in succession).

مراتب mèrātib, *s. pl. a.* (*of* مرتبه mèrtébè), Grades, ranks, gradations.

مراجعت mùrāja"àt, *s. a.* A referring, having recourse (to some thing or person); ا—, —et, *v.n.* To refer, have recourse, fall back.

مراحل mèrāhil, *s. pl. a.* (*of* مرحله mèrhalè), Stations on a journey; days' journeys.

مراحلت mùrāhalèt, *s. a.* Going, starting, departing.

مراحم mèrāhim, *s. pl. a.* (*of* مرحمت mèrhàmet), Compassionate acts, graces.

مراد mùrād, *a. a.* Wished for, desired, aimed at; —, *s. a.* Wish, desire, aim, intent, intention; Murad (corrupted by ignorance into *Amurath*, proper name); ا—, —et, *v.a.* To wish, desire, aim at, intend.

مرار mìrār, *s. pl. a.* (*of* مرة mèrrè), Times (of repetition); مراراً mìrāran, *ad. a.* Often, repeatedly, many times.

مرارت mèrārèt, *s. a.* Bitterness.

مراسله mùrāsèlè, مراسلت mùrāsèlèt, *s. a.* Correspondence by letter or messages.

مراسم mèrāssīm, *s. pl. a.* (*no sing.*), Ceremonies, customary usages.

مراسيم mèrāssīm, *s. pl. a.* (*of* مرسوم mèrsūm), Edicts, rescripts.

مراعات mùrā"āt, *s. a.* A careful observance (of any requisite thing); ا—,

—et, *v.n.* To observe, keep, revere, or execute, fulfil.

مرافعه mùrāf*a*"*a*, *s. a.* A trial at law; او—, —òl, *v.n.* To go through a trial at law.

مرافقت mùrāf*a*kàt, *s. a.* An accompanying (one) on a journey or mission; ا—, —et, *v.n.* To go in company (with someone).

مراق mèrāk, *s. a.* A whim, fancy; curiosity; taste; pleasure; anxiety, suspense; fear; monomania; hypochondria; ا—, —et, *v.n.* To be anxious, to fear; to be curious; مراقدن براقمق mèrākd*a*-bràkm*a*k, *v.a.* To leave in doubt, suspense; مراقلو mèrāk*li*, *a. t.* Fanciful, whimsical; curious; having a taste, being an amateur.

مراقبه mùrāk*a*b*a*, *s. a.* Ascetic meditation and contemplation.

مراقد mèrākìd, *s. pl. a.* (*of* مرقد mèrkàd), Tombs, graves.

مراکب mèrākìb, *s. pl. a.* (*of* مرکب mèrkèb), Things used for riding in or on, as horses, camels, mules, asses, carriages, ships, boats.

مرام mèrām, *s. a.* Intention; wish, desire.

مرامات mùrāmāt, *s. a.* A firing, projecting, lancing (missiles at someone).

مرانقوز or مرانقوس or مرانغوس màranghoss, *s. t.* (*Italian*), A ship's carpenter; a cabinet-maker.

مرأه or مرئه mèr'é, *s. a.* A woman.

مراهم mèrāhim, *s. pl. a.* (*of* مرهم mèrhèm), Ointments, salves.

مرایا mèrāyā, *s. pl. a.* (*of* مرأت mir'at), Mirrors, looking-glasses, specula.

مرایات mùrāyāt, *s. a.* Hypocrisy.

مرائی mùrā'ì, *s. a.* A hypocrite, dissembler.

مربع mèrbà", *s. a.* A house for spring residence; a spring pasturage.—mùrèbbà", *s. a.* A mathematical square (figure or number); مربعی mùrèbbà'ì, *a. a.* Square.

مربوط mèrbūt, *a. a.* Connected, fastened, tied (together or to something), regular.

مربی mùrèbbì, *s. a.* One who educates; *or* مربا mùrèbbà, *s. a.* A preparation, condiment; ایوه مرباسی àywa-mùrèbàssi, Preserved quince.

مرتب mùrèttèb, *a. a.* Set in order, arranged, duly disposed; ready, present, existing; مرتبات mùrèttèbàt, *s. pl. a.* The different things regularly supplied to, by, or for, any department of administration, such as money, clothes, men, arms, &c.; —, mùrèttèb, *s. a.* A compositor in a printing-office.

مرتبه mèrtébé, *s. a.* A degree, gradation; a rank; کمال مرتبه‌دن kemāl-mèrtébédé, *ad. t.* To a superlative degree, very, extremely.

مرتد mùrtèdd (mùrtàd), *s. a.* A person turned from Mahommetanism.

مرتزقه mùrtèzìk*a* (اشخاص èshkhāss or *some similar word, being understood*), *s. pl. a.* (*of* مرتزق mùrtèzìk), Persons who receive their pay and rations

their livelihood (from the public treasury, &c.).

مرتشی mùrtèshī, *s. a.* A man in office who accepts a bribe.

مرتضی *or* مرتضا mùrtézà, *a. a.* With whom one is well pleased; المرتضی èl-mùrtézà, "Alī, the son-in-law of Muhammed. [tree, &c.)

مرتفع mùrtèfi", *a. a.* High (hill, place,

مرتکب mùrtèkib, *s. a.* One who does, commits (any sin or crime); a corrupt bribe-taking, peculating fellow.

مرثیه mèrsìyyé, *s. a.* An elegy.

مرجان mèrjān, *s. p.* Coral; Merjan (*proper name often given to black slaves*); —بالغی, mèrjān-bàl*ighi*, *s. t.* A gold fish. [revered.

مرجب mùrèjjeb, *a. a.* Honoured,

مرجح mùrèjjàh, *a. a.* Preferable.

مرجع mèrjà", *s. a.* A place to which one returns, or has recourse.

مرجمك mèrjémek, *s. p.* A lentile.

مرجو mèrjū, *a. a.* Begged, requested, asked.

مرحبا mèrhabā! *int. a.* (In affluence!) All hail! (*said only by one Muhammedan to another*). [a station.

مرحله mèrhalé, *s. a.* A day's journey;

مرحمت mèrhàmet, *s. a.* Pity, commiseration, mercy.

مرحوم mèrhūm, *a. a.* Received into God's mercy (*said only of defunct Muhammedans*).

مرخص mùrùkhkhàss, *a. a.* Having full permission; —, *s. a.* A plenipotentiary.

مرخصه mèrkh*assa*, *s. a.* A Christian bishop, abbot, or prior.

مرد mèrd, *s. p.* A man; a manly fellow; —, mùrd, *a. p.* Dead (*said only of non-Muhammedans, in contempt*); مردانه mèrdāné, *a. p.* Manly; brave; مردانگی mèrdānéghī, *s. p.* Manliness, bravery; مردی mèrdī, *s. p.* Manhood, manliness.

مردار mùrdār (mùndàr), *a. p.* Filthy, dirty; canonically unclean.

مردم mèrdum, *s. p.* A man; مردمك mèrdumek, *s. p. dim.* A little man; مردمك‌چشم mèrdumék-chèshm, *s. p.* The pupil of the eye; مردم‌اریکی mùrdum-èri*ghi*, *s. t.* A damson.

مردود mèrdūd, *a. a.* Contemned, repulsed, disowned, rejected.

مردهٔ mèrédé, *s. pl. a.* (*of* مارد mārid), Obstinate rebels; —, mùrdé, *a. p.* Dead.

مردهسنك mùrdé-sènk, *s. p.* Litharge(?).

مرز mèrz, *s. p.* A frontier, a march; مرزبان mèrzubān, *s. p.* A warden of the marches, a governor; مرزبوم mèrzubūm, *s. p.* A country, region.

مرسا (*for* مرسی) mèrsà, *s. a.* A port, harbour, anchorage-ground.

مرسل mùrsèl, *s. a.* A messenger, an apostle; سید المرسلین sèyyidu-'l-mùrsélīn, The prince of the apostles, Muhammed.

مرسوم mèrsūm, *a. a.* Delineated; drawn; written; the above-mentioned; —, *a. a.* An edict, rescript, order.

مرسی mèrsà, *s. a.* A harbour, port, anchorage-ground. [sturgeon (fish).

مرسین mèrsin, *s. t.* A myrtle (tree); a

مرشد mùrshid, *s. a.* A spiritual guide and preceptor; a guide.

مرصد mèraàd, *s. a.*, مرصدگاه mèraàd-ghyāh, *s. p.* A place for a look-out; a lurking-place. [precious stones.

مرصع mùràsssà", *a. a.* Ornamented with

مرصوص mèrsūss, *a. a.* Held together firmly with cramp-irons.

مرض màraz, *s. a.* Disease, malady; a pining sickness; —موت, màrazi-mèvt, The disease of which one dies.

مرضا (*for* مرضی) mèrzà, *s. pl. a.* (*of* مریض màrīz), The sick.

مرضات mèrzāt, *s. a.* Satisfaction, the being pleased, content, satisfied.

مرضی màrzī, *a. a.* With which one is satisfied or pleased; —, màrzà, *s. pl. a.* (*of* مریض màrīz), The sick.

مرطوب màrtūb, *a. a.* Moistened, wetted.

مرعا *or* مرعی màr"à, *s. a.* Pasture-ground.

مرعی màr"ī, *a. a.* To which attention is paid, to which people conform; observed, in force.

مرغ mùrgh, *s. p.* A bird; a fowl.

مرغاب mùrghāb, *s. p.* A duck.

مرغوب màrghūb, *a. a.* Such as is liked and desired.

مرفه mùrèffèh, *a. a.* At ease; in good circumstances; مرفه البال mùrèffèhu-'l-bāl, With the heart at ease. [grave.

مرقد màrkàd, *s. a.* A sepulchre, tomb,

مرقوم màrkūm, *a. a.* Written; the above-mentioned.

مرگ màrgh, *s. p.* Death.

مرکب màrkèb, *s. a.* A beast for riding, whether horse, camel, mule, or ass; an ass, a donkey; a carriage; a ship or boat. (The idea of the camel being called by Arabs "the ship of the desert," is a mistaken European fable, the truth being that, if anything, they have, on the contrary, likened the ship to the camel, and called the former مرکب بحری màrkèb-bàhrī, "*the sea-camel*," or rather "*the marine for riding*"); —, màrèkkèb, *s. a.* Compound; —, *s. a.* Writing ink, —بالغی, mùrèkkèb-bàlighi (The ink-fish), The cuttle-fish, the sepia; جهل مرکب jèhli-mùrèkkèb, (Compound ignorance) The ignorance which ignores its own ignorance, presumptuous ignorance.

مرکز màrkèz, *s. a.* A centre; a seat of provincial government; the head-quarters of a corps-d'armée.

مرکوب màrkyūb, *a. a.* Ridden, mounted

مرکوز màrkyūz, *a. a.* Stuck in or planted (as a javelin in the ground)

مرلدامق mèrildamak (*aor.* مرلدار mèrildar), مرلدانمق mèrildanmak (*aor.* مرلدانور mèrildanur), *v. n.* To murmur, mutter.

مرمت mèrèmmet (mèrémet), *s. a.* Repairs, reparation; —, —et, *v. a.* To make repairs, to repair.

مرمر mèrmèr, *s. t.* Marble; —, mèrmir, *s. t.* A murmuring, muttering. [garded.

مرموق mèrmūk, *a. a.* Looked at, re-

مرمی mèrmī (*fem.* مرمیه mèrmìyyé), *a. a.* Thrown, cast, projected; جسم مرمی jìssmi-mèrmī, A projectile.

مرو Mèrv, *s. p.* Merv (town of).

مروارید mèrvārīd, *s. p.* A pearl (*Greek* μαργεριτη).

مروت mùrùvvèt (*for* مروئت mùrù'et), *s. a.* Generosity, magnanimity.

مروج mùrèvvij, *s. a.* One who promotes, advances, gives course or animation (to any business). [ness.

مرود mùrūd, *s. a.* Obstinacy, rebelliousness

مرور mùrūr, *s. a.* A passing (over, by, or through); —, —et, *v.n.* To go or pass (over, by, through); زمان—, mùrūru-zàmān, The lapse of time; —, mùrvar, *s. t.* The elder tree; —چیچکی, mùrvar-chichèghi, Elderberry-flowers. [told, recounted.

مروی mèrvī, *a. a.* Related, handed down,

مره mèrré, *s. a.* A time (of repetition); مرة بعد مرة mèrrétan-bà"da-mèrrétin, *ad. a.* Repeatedly, time after time.

مرهم mèrhèm (mèlhèm), *s. a.* Ointment, salve.

مرهون mèrhūn, *a. a.* Pledged, pawned.

مریخ mèrrīkh, *s. a.* The planet Mars.

مرید mèrīd, *s. a.* An obstinate, rebellious person; —, mùrīd, *s. a.* A follower of a religious preceptor, a novice, a disciple. [*a. a.* Sick, ill.

مریض mùrīz, *s. a.* A sick person; —,

مریم mèryém, *s. a.* Mary (*proper name*); مریم انا mèryèm-àna, *s. t.* Mary, the mother (of Jesus); بخورمریم bùkhūri-mèryèm (Incense of Mary), The cyclamen, or sow-bread.

مز miz *or* miz (یمز after a consonant which will not join calligraphically) *after a vowel*, or imiz, *imiz after a consonant*; Turkish possessive pronoun, *first pers. pl.* Our, بابامز bàbamiz, Our father, قلممز kàlèmimiz, Our pen; برادریمز bìrādérimiz, Our brother; —, *or* ماز màz, *Turkish termination of the aorist participle active of every negative verb*; کتمز ghìtmàz, Who does not, will not go; سویلمز sùwèylémàz, Who does not, will not say.

مزاج mìzāj, *s. a.* The state of a person's health; the general constitution; personal character, disposition; مزاجسز mìzājsiz, *a. t.* Unwell, ill, sick; مزاجکیر mìzāj-ghīr, *a. p.* Who suits anyone's disposition, takes, and becomes liked; مزاج شریف mìzāji-shèrīf; مزاج شریفکز mìzāji-shèrīfingiz? (The, your, noble health?), How do you do?

مزاح mùzāh, *s. a.* Fun, a joke, a jest.

مزاحم mèzāhim, *s. pl. a.* (*of* زحمت zàhmet), Fatigues, difficulties; —, mùzāhim, *a. a.* Impeding; —, *s. a.* An obstacle, impediment.

مزاحمت mùzāhémèt, *s. a.* An impeding, impediment; a crowding, thronging together.

مزاد mèzād, *s. a.* Public auction; ا—, —et, *v.a.* To sell by auction; مزادده ویرمك mèzāda-vèrmek, To give to be sold at auction; مزاددن المق mèzāddan-almak, To buy at an auction; —, mùzād, *a. a.* Increased, added to.

مزار mèzār (mèzar), *s. a.* A grave; —طاشی, mèzar-tàshi, A tombstone; مزارجی mèzarji, *s. t.* A gravedigger; مزارستان mèzaristān, *s. p.* مزارلق mèzarlik, *s. t.* A graveyard.

مزاع mèzāri", *s. pl. a.* (*of* مزرعه mèzra"a), Arable lands; sown fields.

مزایا mèzāyā, *s. pl. a.* (*of* مزیت mèzlyyèt), Special points, virtues, advantages; برشیئك مزایاسنه وارمق bir-shèy'ing-mèzāyāssina-varmak, *v.n.* To seize and appreciate the special point of anything.

مزایده mùzāyédé, *s. a.* A putting up at [auction.

مزبله mèzbélé, *s. a.* مزبله‌لك mèzbélélik, *s. t.* A dust-heap, heap of refuse rubbish.

مزبور mèzbūr, *a. a.* Written; the above-[mentioned.

مزج mèzj, *s. a.* A mixing intimately, a blending; ا—, —et, *v.a.* To mix, blend.

مزخرف mùzàkhrèf, *a. a.* Ornamented with false ornaments; مزخرفات mùzàkhréfāt, *s. pl. a.* Rubbish, peccant humours.

مزد mùzd, *s. p.* A reward, recompense.

مزدحم mùzdèhim, *a. a.* In crowds, thronged (people).

مزراق mìzrak, *s. t.* A spear, a lance.

مزرعه mèzra"a, *s. a.* Arable land; a sown field.

مزرکش mùzèrkesh, *a. a.* Worked with [gold thread.

مزروع mèzrū", *a. a.* Sown (seed, field).

مزلت mèzèllet, *s. a.* A slip of the foot, an error, a fault.

مزمار mìzmār, *s. a.* A pipe, a flute.

مزمن mùzmin, *a. a.* Chronic, old, long-standing.

مزور mùzèvvir, *s. a.* A lying, swindling rogue; —, mùzèvvèr, *a. a.* Forged, made up, concocted of lies.

مزه mèzé, *s. p.* A whet before dinner, an appetizer (consisting really of dry and salt condiments, or fruit, taken with raw spirits); a joke, fun, raillery.

مزه‌لو mèzéli, *a. t.* Funny, jocular (saying).

مزیت mèzlyyèt, *s. a.* The particular point, virtue, or advantage (of a thing).

مزید mèzīd, *a. a.* Much, increased, augmented. [to disappear, to vanish.

مزیل mùzìl, *a. a.* Who or which causes

مزین mùzèyyen, *a. a.* Embellished, adorned.

مژد mùzhd, مژدگان mùzhdéghān, مژدگانه mùzhdéghyānè, *s. p.* A present given to a bringer of good news.

مژدور mùzhdvèr, *a. p.* Rewarded, recompensed.

مژده mùzhdé, *s. p.* Good news, glad tidings of any happy event; مژدجی mùzhdéji, *s. t.* Hangers-on at public offices, who, when people are appointed

to any employ, carry the news to their friends, and expect a reward; مژدەرس mùzhdé-rèss, *s. p.* A bringer of good news.

مژگ mùzhghyān, *s. p.* The eyelashes, an eyelash.

مس mèss, *s. a.* A touching; ا—, —et, *v.n.* To touch; to happen; —, miss, *s. p.* Copper.

مسا mèssā, *s. a.* The evening.

مسابقة mùssābakàt, *s. a.* An arriving or happening before (something else); a taking the precedence; ا—, —et, *v.n.* To arrive or happen before; to take precedence.

مساجد mèssājid, *s. pl. a.* (*of* مسجد mèssjid), Small parish mosques.

مساحة mèssāha, *s. a.* A measuring, surveying (land); the measure (of a piece of land); ا—, —et, *v.a.* To measure (land).

مسارعة mùssāra"àt, *s. a.* A being quick, ready, and willing; ا—, —et, *v.n.* To hasten willingly, to be quick about doing a thing).

مساعد mùssā"id, *a. a.* Favourable.

مساعدة mùssā"adé, *s. a.* Favour shown, permission or assistance given as a favour; the admitting or allowing anything to be done); ا—, —et, *v.n.* To show favour, to favour, to be favourable; to give permission or assistance; to admit or allow (to be one).

مساعی mèssā"ì, *s. pl. a.* (*of* سعی sà"y), Endeavours, exertions.

مساغ mèssāgh, *s. a.* Permission, toleration, indulgence.

مسافة mèssāfé, *s. a.* Distance from place to place.

مسافر mùssāfir, *s. a.* A guest, a visitor; a sojourner; a traveller.

مسافرت mùssāférèt, *s. a.* The being a guest or visitor, quality of guest; a sojourn; a journeying; ا—, —et, *v.n.* To sojourn; to travel.

مساكن mèssākin, *s. pl. a.* (*of* مسكن mèsskèn), Habitations.

مساكين mèssākīn, *s. pl. a.* (*of* مسكين mìsskīn), The poor, needy.

مسالك mèssālik, *s. pl. a.* (*of* مسلك mèsslèk), Roads, paths, ways; careers.

مسالمت mùssālémèt, *s. a.* Peace, freedom from enmity or warfare.

مسامات mèssāmmāt (mèssāmāt), *s. pl. a.* (*no sing.*), Pores.

مسامحة mùssāmaha, *s. a.* A taking no notice, a not preventing; ا—, —et, *v.n.* To take no notice, not to prevent, to connive at (without corrupt motives).

مسامع mèssāmi", *s. pl. a.* (*no sing.*), Ears.

مساوات mùssāvāt, *s. a.* Equality.

مساوی mùssāvī, *a. a.* Equal.

مسائل mèssā'il, *s. pl. a.* (*of* مسئلة mèss'élé), Questions, subjects, theses.

مسبب mùssèbbib, *s. a.* He who causes or creates (needful things); —, mùssèbbeb, *a. a.* Furnished with all needful things; الاسباب—, mùssèbbibu-'l-èssbāb, (God) the creator of all needful things.

مسبوق mèssbūk, *a. a.* Precedented; نامسبوق nā-mèssbūk, *a. p.* Unprecedented.

مست mèsst, *s. t.* A kind of light half-boot for indoor wear, and over which slippers or shoes are worn out of doors; —, *a. p.* Drunk, tipsy, intoxicated; مستانه mèsstāné, *a. p.* Pertaining to one who is drunk.

مستأجر mùsstè'jir, *s. a.* One who takes a thing on hire.

مستأمن mùsstè'min, *s. a.* One under safe conduct or the law of nations, to whom immunity from hostilities has been granted at his own request; one who, being a foreigner and not a Muhammedan, goes into a Muhammedan territory or into Turkey on any peaceable mission; any Muhammedan going abroad on any peaceable mission, and under the laws of nations.

مستبان mùsstébān, *a. a.* Clear, manifest, evident.

مستتبع mùsstètbi", *a. a.* Who or which is followed or accompanied.

مستتر mùsstètir, *a. a.* Who veils or hides himself.

مستثقل mùsstèssakàl, *a. a.* Treated as if counted a bore.

مستثنا or مستثنى mùsstèssnà, *a. a.* Excepted, exempted.

مستجاب mùsstéjāb, *a. a.* Answered, accepted (a prayer, request).

مستجلب mùsstèjlib, *a. a.* Which draws, attracts, causes, brings down.

مستجمع mùsstèjmi", *a. a.* Who or which contains, collects within himself.

مستحب mùsstahàbb, *a. a.* Esteemed as lovely or loving or meritorious.

مستحسن mùsstàhsèn, *a. a.* Approved, praiseworthy.

مستحضر mùsstàhzàr, *a. a.* Of which one is informed or aware, known, understood.

مستحفظ mùsstàhfiz, *s. a.* A soldier [risoning a f

مستحق mùsstāhikk (mùsstahàkk), *a. a.* Deserving; —, mùsstahàkk, *s. a.* Deserved, merited; —, *s. a.* That one has deserved, merited; — مستحقكنى ويرسون àllāh-mùsstakingi-vèrsin! May God give you deserts!

مستحكم mùsstàhkèm, *a. a.* Strong, firm.

مستخدم mùsstàkhdèm, *a. a.* Employed (a person), in service.

مستخرج mùsstàkhrèj, *a. a.* Extracted.

مستدام mùsstédām, *a. a.* Continued, perpetual.

مستدعا or مستدعى mùsstèd"à, *a. a.* [Demanded, req

مستدير mùsstédīr, *a. a.* Not flat, round; مطح مستدير sàthi-mùsstédīr, A round surface, a non-plane superficies.

مستديم mùsstédīm, *a. a.* Perpetual.

مستر mùssèttèr (*pl. fem.* مسترات sèttérāt), *s. a.* A veiled woman, modest, virtuous woman.

مسترجا or مسترجى mùsstèrjà [Re

مستريح mùsstérīh, *a. a.* At ease, free from care [

مستزاد mùsstézād, *a. a.* Increased, augmented, added to.

مستسكى mùsstesskī, *a. a.* Dropsical.

مستشار mùsstéshār, *s. a.* A councillor, and under-secretary of state, with whom the secretary of state advises.

مستصحب mùstasshàb (-ss-hàb), *a. a.* Taken with, made or allowed to accompany; acquired, purchased.

مستطاب mùsstatāb, *a. a.* Good, approved (book, &c.).

مستطيل mùsstatīl, *a. a.* Long, lengthened; —, *s. a.* A parallelogram.

مستظل mùsstazìll, *a. a.* Who seeks or finds protection in the shade.

مستعار mùsstaʻ"ār, *a. a.* Borrowed.

مستعان mùsstaʻ"ān, *a. a.* From whom assistance is asked; المستعان èl-mùsstaʻ"ān, *s. a.* God, from whom all help assistance. [quired in haste.

مستعجل mùsstà"jèl, *a. a.* Pressing, re-

مستعد mùsstaʻ"ìdd (mùsstà"id), *a. a.* Prepared, ready, in readiness; ready witted, quick at learning, clever; inclined, predisposed.

مستعمل mùsstà"mɛl, *a. a.* Used, in use; which has been used, second-hand. [drowned.

مستغرق mùsstàghràk, *a. a.* Submerged,

مستغنى mùsstaghnī, *a. a.* Independent, not in want, able to do without (something or anything).

مستفاد mùsstéfād, *a. a.* Gathered, understood, acquired; —, *s. a.* The meaning (of a phrase or writing).

مستقبل mùsstakbèl, *s. a.* The future time, time to come; the future tense.

مستقر mùsstakàrr, *a. a.* Firmly established, settled; a place in which one is definitively settled.

مستقل mùsstakìll (mùsstàkil), *a. a.* Independent, absolute.

مستقيم mùsstakīm, *a. a.* Straight, right; upright, honest, straightforward; خط —, khàtti-mùsstakīm, A right line, a straight line. [gust.

مستكره mùsstèkrèh, *a. a.* Held in dis-

مستلزم mùsstèlzim, *a. a.* Which causes, makes necessary. [constant.

مستمر mùsstémèrr, *a. a.* Permanent,

مستمند mùsstémènd, *a. p.* Poor, humble; مستمندانه mùsstémèndāné, *a. p.* Pertaining to a humble individual.

مستنبط mùsstènbèt, *a. a.* Deduced.

مستند mùsstènid, *a. a.* Who or which leans upon something for support; —, mùssténèd, *s. a.* A thing or person leant upon for support.

مستنير mùssténīr, *a. a.* Deriving its light from something else.

مستوجب mùsstèvjib, *a. a.* Causing, rendering imperative.

مستور mèsstūr, *a. a.* Covered, hidden.

مستوفى mùsstèvfī, *a. a.* Sufficient, ample (salary, &c.).

مستولى mùsstèvlī, *a. a.* Overrunning, taking, occupying.

مستوى mùsstévī, *a. a.* Plane; سطح مستوى sàthi-mùsstévī, A plane superficies.

مستهزی mùsstèhzī *s. a.* One who ridicules others.

مسجد mèssjid, *s. a.* (*the original of our word* "mosque"), A place of adoration; a small parish or private mosque; —الحرام, mèssjidu-'l-hàrām, The sacred mosque at Mecca; —الاقصی, mèssjidu-'l-àksà, The temple or mosque of Omar at Jerusalem, or the heavenly temple immediately over it in paradise.

مسجع mùssèjjà'', *a. a.* Rhymed (prose) but not metrical.

مسجل mùssèjjèl, *a. a.* Inscribed in the register of a court of law.

مسجون mèssjūn, *a. a.* Imprisoned, incarcerated.

مسح mèsah (mèss-h), *s. a.* A rubbing with the inner parts of the fingers; the canonical mode of performing certain parts of the smaller ablution; —ا, —et, *v.a.* To rub in that particular way.

مسخر mùssàkhkhàr, *a. a.* Conquered, subdued, brought under subjection.

مسخره màsakhara, *s. a.* A buffoon, tomfool; مسخرلق màsakharalik, *s. t.* Buffoonery, tom-foolery.

مسدود mèssdūd, *a. a.* Closed, shut, stopped up.

مسرت mèssèrret, *s. a.* Joy, gladness, [mirth.

مسرف mùssrif, *s. a.* A spendthrift; مسرفانه mùssrifānè, *a. p.* Pertaining to a spendthrift. [mirthful.

مسرور mèssrūr, *a. a.* Joyful, glad,

مسطح mùssàttàh, *a. a.* Made flat; کرهٔ مسطحه kyùrè'i-mùssàttàha, a planisphere.

مسطر mìsstàr, *s. a.* A machine for ruling lines on paper, consisting of a piece of cardboard with lines of fine twisted silk sewn through it: this is placed under the paper to be ruled, and the finger being drawn along the silks, the lines are formed, raised on one side of the paper, depressed on the other; —, mùsàttàr, *s. a.* Ruled lines or writing traced upon it.

مسطور mèsstūr, *a. a.* Written.

مسعود mèss''ūd, *a. a.* Blessed with felicity and good fortune.

مسفور mèssfūr, *a. a.* Written; the aforementioned (*always used as a word of reprobation*).

مسقط màsakàt, *s. a.* A place where anything drops; Muscat in Arabia. الرأس màsakàtu-'r-rè'ss, (The place where the head dropped) A native place, the place of one's birth.

مسقو Mòsskov (mòsakof), *s. t.* A Russian Russia.

مسك mìsak, *s. a.* Musk; مسکی mìskī, *a. a.* Musky; dark-coloured, swarthy.

مسکت mìsakèt, *s. a.* Name of a kind of grape, of a kind of apple; a shot; —, mùsakit, *a. a.* Which reduces to silence, satisfies.

مسکر mùsakir, *a. a.* Inebriating; مسکرات mùsakirāt, *s. pl. a.* Intoxicating

مسكن mèssakèn, *s. a.* A habitation, an abode.

مسكنت mèsskénèt, *s. a.* Utter poverty.

مسكوك mèsskyūk, *a. a.* Coined, struck with a die; مسكوكات mèsskyūkyāt, *s. pl. a.* Coins, medals.

مسكون mèsskyūn, *a. a.* Inhabited; ربع مسكون rùb"u-mèsskyūn, The inhabited quarter of the globe.

مسكين mìsskīn, *a. p.* Musky; dark-coloured, tawny; — (mìsskin), *s. a.* A pauper; a leper; مسكينلك mìsskinlik, *s. t.* Utter poverty, rags; مسلح mùsèllàh, *a. a.* Armed. [leprosy.

مسلسل mùssèlsèl, *a. a.* Concatenated, continuous as the links of a chain.

مسلط mùssàllàt, *a. a.* Arrogating dominion; —او, mùssàllat-òl, *v.n.* To attack, to meddle with, to leave no peace, to pester.

مسلك mèsslèk, *s. a.* A course pursued; a path, road, way.

مسلم mùsslim, *s. a.* (*pl.* مسلمين mùsslimīn), A true Muhammedan, a follower of Islamism; —, mùssèllèm, *a. a.* Conceded; admitted; inconvestable, incontrovertible; ceded, given up, delivered; —, mùssèllim (*for* متسلم mutéssèllim), *s. a.* A governor of a town; مسلمان mùsslimān, *s. pl.* Musslims, Isslamites, Muhammedans; (mùssulmàn, *as a Turkish singular*), A Muslim, Moslem, Muhammedan, Mahometan. [stripped.

مسلوب mèsslūb, *a. a.* Despoiled,

مسلوك mèsslūk, *a. a.* Followed, taken (a road, path, course, &c.).

مسلول mèsslūl, *a. a.* Drawn, unsheathed (a sword, &c.).

مسما (*for* مسمى) mùssèmmà, *a. a.* Named, called, bearing a name.

مسمار mìssmār, *s. a.* A nail.

مسمن mùssmin, *a. a.* Fat, plump.

مسموع mèssmū", *a. a.* Heard.

مسموم mèssmūm, *a. a.* Poisoned.

مسمى mùssèmmà, *a. a.* Named, called, bearing a name.

مسن mùssìnn, *a. a.* Aged, old, in years.

مسند mèssned, *s. a.* A place, post, office of high distinction; a place where one reclines on the elbow; —, mùssnèd, *a. a.* Which has been made to lean (against something), leant; imputed, attributed.

مسنم mùssènnèm, *a. a.* In profile; رسم مسنم rèssmi-mùssènnèm, A drawing or figure in profile.

مسنون mèssnūn, *a. a.* Founded on or supported by an act or saying of Muhammed.

مسواك mìssvāk, *s. a.* A kind of tooth-brush used in the East, made of a fibrous root; the using a tooth-brush.

مسوده mùsswèddé, mùssèvvédé, *s. a.* The rough copy of a writing; مسودهلك mùsswèddélik, *s. t.* Paper for rough copying. [gative medicine, a purge.

مسهل mùsshil (—ss-h—), *s. a.* A pur-

مسيب mùssèyyèb, *a. a.* Careless and prodigal in money matters.

مسيح mèssīh, *s. a.* The Anointed, the Messiah; مسيحى mèssīhī, *a. a.* Christian, Messiahian.

مسير mèssīr, مسيرة mèssīré, *s. a.* A place of promenade; a journey.

مسينا Mèssīna, *s. t.* Messina, in Italy.

مسئله mèss'élé, *s. a.* A question, subject of disquisition. [swerable.

مسئول mèss'ūl, *a. a.* Responsible, an-

مش mish, mish, Termination of the past active participle, and of the dubitative mood, of Turkish verbs. [sembling.

مشابه mùshàbīh, *a. a.* Like, similar, re-

مشابهت mùshābéhèt, *s. a.* Likeness, resemblance, similarity.

مشاتمه mùshātémé, *s. a.* A calling each other names, mutual reviling.

مشاجرة mùshājéré, *s. a.* A quarrelling.

مشار mùshār, *a. a.* Shown, indicated; مشارالیه mùshārun-ilèyh, *s. a.* The aforementioned (only used as indicative of persons of high rank); مشاربالبنان mùshārun-bi-'l-bènān, *a. a.* Pointed at with the finger, distinguished, of note, of mark.

مشاركت mùshārékèt, *s. a.* Partnership; community, participation.

مشاطه mèshāta, *s. a.* A tire-woman, a comber and decker-out of brides, a lady's-maid. [divisable (property).

مشاع mùshā'', *a. a.* Undivided, un-

مشافهه mùshāfaha, *s. a.* Verbal communication and intercourse.

مشاق mèshākk, *s. pl. a.* (*of* مشقت mèshàkkat), Fatigues, inconveniences.

مشام mèshāmm, *s. a.* The seat or organ of smelling; the sense of smelling; the quality of odour.

مشاورة mùshāvéré, *s. a.* Deliberation, mutual consultation; ا—, —et, *v.a.* To deliberate, consult together.

مشاهدة mùshāhédé, *s. a.* A seeing, witnessing; ا—, —et, *v.a.* To see, witness.

مشاهير mèshāhīr, *s. pl. a.* (*of* مشهور mèshhūr), The famous, noted, celebrated.

مشائخ mèshā'ikh, *s. pl. a.* (*of* شيخ shèykh), Chief doctors of law and divinity. [net-work or trellis.

مشبك mùshèbbèk, *a. a.* Formed

مشبه mùshèbbèh (*fem.* مشبهه mùshèbbéhé), *a. a.* Assimilated; صفت مشبهه sifàti-mùshèbbéhé, An adjective derived from a verb and assimilated to a participle. [with the

مشت mùsht, *s. p.* The fist; a

مشتا mèahtà, *s. t.* Winter quarters, winter pasturage; a conservatory, greenhouse.

مشتاق mùshtāk, *a. a.* Longing, desirous of seeing, wishing for.

مشتبه mùshtèbbèh, *a. a.* Doubted; d

مشتد mùshtèdd, *a. a.* Which has been more violent. [more than

مشترك mùshtérèk, *a. a.* Common,

مشترى mùshtérī, *s. a.* A customer, purchaser; the planet Jupiter.

مشتعل mùshtà''il, *a. a.* In a burning with a flame.

مشتق mùshtàkk, *a. a.* Derived etymologically.

مشتکا *or* مشتکی mùshtékyà, *s. a.* A subject of complaint, a thing complained of.

مشتکی mùshtékī, *s. a.* A complainant.

مشتمل mùshtèmil, *a. a.* Containing, comprising; مشتملات mùshtémélāt (mùshtémilāt), *s. pl. a.* Things contained, comprised, appurtenances.

مشتوار mùshtwārź, *s. p.* A handful.

مشت mùshta, *s. p.* The fist; a blow with the fist; a kind of hammer or beater used by shoemakers and bookbinders, shaped like a dumb-bell.

مشتهر mùshtèhir, *a. a.* Become famous, celebrated.

مشتہا *or* مشتہی mùshtéhà, *a. a.* (*pl.* مشتہیات mùshtéhìyyāt), Desired, longed for; capable of exciting desire.

مشتہی mùshtéhī, *a. a.* Desirous, filled with desire, inflamed with desire.

مشحون mèshhūn, *a. a.* Filled, full.

مشرب mèshreb, *s. a.* Character, disposition, temperament; اچھا مشرب *àchhā*-mèshreb, *a. t.* Of a forward disposition, not sufficiently modest.

مشربہ mèshrébź (mʌshrapa), *s. a.* A drinking-pot.

مشرف mùshèrrèf, *a. a.* Honoured, to whom or to which an honour has been paid; —, mùshrif, *a. a.* Near, bordering upon.

مشرق mèshrik, *s. a.* The place of sunrise, the east; مشرقان mèshrikān (oblique مشرقین mèshrikàyn), *s. a. dual*, The two places of sun-rise, *i. e.* the east and the west, since the sun is to rise in the west before the day of judgment.

مشرک mùshrik (*pl.* مشرکین mùshrikīn), *s. a.* Any misbeliever who, denying verbally or practically the unity of God, treats anything else as a partner in the Godhead.

مشروب mèshrūb, *a. a.* Drunk or drinkable; مشروبات mèshrūbāt, *s. pl. a.* Drinks of the various kinds.

مشروح mèshrūh, *a. a.* Explained, commented upon.

مشروط mèshrūt, *a. a.* Stipulated, conditioned; مشروطہ mèshrūta, *s. a.* A piece of property in mortmain, with the condition that, before being applied to public purposes, certain private conditions shall be carried out.

مشروع mèshrū", *a. a.* Legal; غیرمشروع ghàyri-mèshrū", *a. a.* Illegal.

مشعر mùsh"ìr, *a. a.* Indicative, informatory.

مشعلہ mèsh"àlź (mʌshʌla), *s. a.* A torch, flambeau.

مشغلہ mèshghalź, *s. a.* An occupation, piece of business.

مشغول mèshghūl, *a. a.* Occupied, busy.

مشفق mùshfik, *a. a.* Kind to those in trouble; مشفقانہ mùshfikānź, Pertaining to one who is kind; kind (act).

مشق mèshk, *s. a.* A writ g copy —, مشق الم mèshk-àlmak, To take lessons in calligraphy.

مشقت mèshàkkat, *s. a.* Trouble, inconvenience, fatigue, suffering.

مشك mùshk, *s. p.* Musk; مشكين mùshkīn, *a. p.* Musky; dark-coloured, tawny.

مشكل mùshkil, *a. a.* Difficult; —, (*pl.* مشكلات mèshkilāt), *and* مشكله mùshkilé, *s. a.* A difficulty; —, mùshèkkèl, *a. a.* Formed, figured, shaped.

مشكور mèshkyūr, *a. a.* For which thanks are given or due.

مشكوك mèshkyūk, *a. a.* Doubtful, [doubted.

مشمع mùshèmmà'', *a. a.* Waxed with wax; —(mùshèmba), *s. a.* Wax-cloth, cere-cloth, oil-cloth, tarpaulin, oiled silk.

مشمول mèshmūl, *a. a.* Comprised, contained; comprising, containing.

مشموم mèshmūm, *a. a.* Perfumed with, fragrant with, smelling of (something).

مشورت mèshvérat, *s. a.* A council; consultation; \—, —et, *v.n.* To hold a council.

مشوش mùshèvvèsh, *a. a.* Confused, [embroiled, disordered.

مشوم mèshūm, *a. a.* Unlucky (thing or place), bringing ill-luck to the owner or holder.

مشهد mèshhèd (sh-h), *s. a.* A place where anyone was killed for the true religion, or where he is buried, a place of martyrdom.

مشهود mèshhūd (sh-h), *s. a.* Seen, [witnessed.

مشهور mèshhūr (sh-h), (mènshūr), *s. a.* Well-known, famous, celebrated, commonly known, commonly called.

مشى mèshy, *s. a.* The act of walking; مشياً mèshyan, *ad. a.* On foot, walking.

مشيت mèshi'èt, مشيت mèshiyyet, *s. a.* The will, desire, volition.

مشيخت mèshīkhàt, *s. a.* The dignity or quality of Sheykh or Shèykhu-'l-Islām; مشيختپناه mèshīkhàt-pènàh, *s. p.* The Shèykhu-'l-Islām.

مشيد mùshèyyid, *s. a.* One who builds, lays, or erects, broadly and firmly; —, mùshèyyèd, *a. a.* Broadly or firmly built, laid, or erected.

مشير mùshīr, *s. a.* A commander, one who commands, directs, orders; the title of Pashas of the first class, who are either Ministers of State, Governors-General of provinces, or full Generals commanding armies.

مشيمه mèshīmé, *s. a.* The after-birth, the membrane which envelopes the fœtus in viviparous animals and man; *or*, that to which the fœtus is attached by the umbilical cord, the placenta.

مشيمهٔعالم mèshīmé'i-''ālam, The sun; the sky.

مشين mèshin, *s. a.* Leather made from [sheepskin, roe-

مشئوم mèsh'ūm, *a. a.* Unlucky, which brings bad luck to the owner or holder.

مشيئت mèshī'àt, *s. a.* The will, desire, volition.

مصاب mùssāb, *a. a.* Hit, struck, wounded.

مصابرت mùsaābérèt, *s. a.* The exercise [of patience.

مصابح mèsaābih, مصابيح mèsaābih.

s. pl. a. (*of* مصباح mìssbāh), Lanterns; morning cups of drink.

مصاحب mùssāhib, *s. a.* A court functionary, whose duty it is to entertain the monarch by conversation and wit; a bosom friend; a courtier.

مصاحبت mùssāhébèt, *s. a.* A being or keeping in company or conversation; ا—, —et, *v.n.* To keep company, to converse, hold conversation.

مصاد màssad, *s. t.* A steel (for sharpening knives).

مصادر màssādir, *s. pl. a.* (*of* مصدر màssdar), Issues, outlets; infinitives or verbal nouns (in grammar).

مصادره mùsaìdéré, *s. a.* A confiscating, escheating to the crown; ا—, —et, *v.a.* To confiscate, escheat.

مصادمه mùssaìdémé, *s. a.* A shock; ا—, —et, *v.n.* To knock violently (against a thing).

مصارف màssārif, *s. pl. a.* (*of* مصرف [màssraf), Expenses.

مصاف mèssāff, *s. a.* A place where the ranks of two armies are drawn up against each other; a battle-field; a battle.

مصافات mùssāfāt, *s. a.* Friendly terms, [friendship, amity.

مصافحه mùssāfaha, *s. a.* A taking each other by the hand in token of friendship or on the conclusion of a bargain.

مصال màssal, *s. t.* A tale, a fiction, story.

مصالح màssālih, *s. pl. a.* (*of* مصلحت màsslàhat), Affairs, businesses; —, mùssālih, *a. a.* At peace, not at war.

مصالحه mùssālaha, *s. a.* A making peace, a peace.

مصاهرت mùssāhéret, *s. a.* Relationship [by marriage.

مصائب màssā'ib, *s. pl. a.* (*of* مصیبت mùssībèt), Misfortunes, fortune's blows.

مصباح mìssbāh, *s. a.* A lantern; a torch, flambeau, a morning cup of drink.

مصبغ mùssèbbàgh, *a. a.* Dyed.

مصحح mùssàhhìh, *s. a.* A corrector of the press, reader for the press; —, mùssàhhàh, *a. a.* Corrected.

مصحف mùsshàf, *s. a.* The sacred volume, the Kur'ān.

مصحوب màsshūb, *a. a.* Which anyone takes with or causes to accompany him, accompanied.

مصداق mìssdāk, *s. a.* A true saying, an axiom, a trite saying; a proof of the truth of a saying; مصداقنجه mìssdākinja, According to the true saying that: . . . .

مصدر màssdar, *s. a.* An issue, outlet; a source; an infinitive or verbal noun; مصدریه màssdarìyyé, *s. a.* An old obsolete local export duty.

مصدق mùssàddìk, *a. a.* Corroborative; —, *s. a.* A corroborator or admitter of the truth of what is said; —, mùssàddàk, *a. a.* Corroborated, confirmed, admitted.

مصدور màssdūr, *a. a.* Afflicted with a chest complaint, consumptive.

مصر mìssr (mìssir), *s. a.* A city; Egypt; Cairo; —, *or* مصر بغدایی mìssir-

bòghdayi, Indian corn, maize; مصر طاوغی mìssir-tàwughu, *or* هند طاوغی hìnd-tàwughu, A Turkey-fowl, turkey; —, mùssìrr, *a. a.* Who pertinaciously sticks to any act or assertion, obstinately persisting.

مصراع mìssrā", *s. a.* A hemistich in [poetry.

مصرح mùssàrràh, *a. a.* Expressly and clearly mentioned.

مصرف mìssraf, *s. a.* Expense, expenditure; مصرفلو mìssrafli, *a. t.* Expensive; ایراد مصرف īrād-mìssraf, Income and expenditure, incomings and outgoings.

مصروع mìssrū", *a. a.* Struck with epilepsy.

مصروف mìssrūf, *a. a.* Spent, expended, laid out; turned, directed (in travelling); declinable (in grammar).

مصره mìssra, *s. t.* A small-sized pipe or measure for water in the hydraulic system.

مصطفی mùsstafà, *a. a.* Chosen; —, —, *s. a.* The chosen one, Muhammed; Mustapha or Mustafa (*prop. name*).

مصطکی mìsstākī, *s. t.* Brandy or liqueur perfumed with gum-mastic.

مصطلح mùsstàlàh, *a. a.* Filled with hard words or with technical expressions.

مصقل mìsskìl, مصقله mìsskìla, *s. a.* A burnisher, burnishing instrument.

مصلا *or* مصلی mùssàllà, *s. a.* A place in the open air, devoted to public prayer; any place of prayer.

مصلح mùsslih, *s. a.* A pacificator;

مصلحانه mùsslihānè, *s. p.* Pacificatory.

مصلحت mìsslahat, *s. a.* An affair, a piece of business; an advantage, an advantageous state of things; مصلحتگذار mìsslahat-ghyùzār, *s. a.* An agent, a chargé d'affaires.

مصلق mìsslak *or* mùsslùk, *s. t.* A cock, tap, stop-cock, turn-cock.

مصلوب mìsslūb, *a. a.* Hung, crucified.

مصلی mussàlla, *s. a.* See مصلا.

مصمم mùssàmmèm, *a. a.* Fully intended, designed, decided upon.

مصنع mùssànnà", *a. a.* Made or prepared with art.

مصنف mùssànnif, *s. a.* An author (of a book); —, mùssànnèf, *a. a.* Written, composed, compiled; مصنفات mùssànnéfāt, *s. pl. a.* Works, compositions, compilations.

مصنوع mìssnū", *a. a.* Made; مصنوعات mìssnū"āt, *s. pl. a.* Things made by artificers.

مصور mùssàvvir, *s. a.* A painter, a statuary, an artist; —, mùssàvvir, *a. a.* Figured, drawn, painted, cut or ornamented with figures and designs.

مصون mìssūn, *a. a.* Protected, shielded, preserved, kept free and safe.

مصیب mùssīb, *a. a.* Which hits, effects the proposed object.

مصیبت mùssībèt, *s. a.* A calamity which befalls; —! *int. t.* You pest! the pest! [abor.

مصیر mìssīr, *s. a.* A place of being, a

مصيف màssîf, *s. a.* A summer residence.

مصيقل mùssàykal, *a. a.* Burnished, polished.

مضا ما مضا màzà-mā-màzà! *comp. a.* What is past is past, let bye-gones be bye-gones.

مضاربة mùzārébé, *s. a.* A mutual beating of each other, a fighting.

مضارع mùzāri", *s. a.* The aorist of verbs which has either a present or a future signification.

مضاعف mùzā"àf, *a. a.* Doubled, *or* augmented any number of times.

مضاف mùzāf, *s. a.* Any thing added to another, an appendix or appendage; a complement; when two nouns are in construction or *en régime* in a sentence, the governing noun is called مضاف mùzāf, and the complement or noun governed مضاف اليه mùzàfun-ìlèyh; مضافات mùzāfāt, *s. pl. a.* Conquered or subjected territories.

مضامين màzāmīn, *s. pl. a.* (*of* مضمون màzmūn), Things contained; contents; senses, meanings.

مضائق màzā'ik, *s. pl. a.* (*of* مضيق màzīk), Narrowed, straitened, difficult places, times, *or* circumstances.

مضايقة mùzāyaka, *s. a.* Anything which causes embarrassment or straits.

مضبطة màzbata, *s. a.* A report, a protocol, a procès-verbal.

مضبوط màzbūt, *a. a.* Fastened, bound; subject to rule or regulation; small, handy, conveniently arranged.

مضحك mùdhìk, *a. a.* Which causes laughter; مضحكات mùdhikyāt, *s. pl. a.* Sayings which cause laughter.

مضر mùzìrr (mùzur), *a. a.* Hurtful, noxious; كل مضر يقتل kyùllu-mùzìrrin-yùktèl, Every noxious animal may be slaughtered (*prov.*).

مضراب mìzrāb, *s. a.* An instrument for striking; a musical plectrum or bow.

مضرت màzàrret (màzaràt, *pl.* مضرات màzàrrāt), *s. a.* Hurtfulness, noxiousness; harm, injury.

مضروب màzrūb, *a. a.* Struck, hit, beaten; —, *s. a.* The multiplicand (*in arith.*); مضروب فيه màzrūbun-fih, *s. a.* The multiplier.

مضطر mùztàrr, *a. a.* Forced, obliged, constrained; in constrained circumstances.

مضطرب mùztàrib, *a. a.* Uneasy (in body or in mind), disquieted, in pain.

مضعف mùzà""àf, *a. a.* Doubled, increased any number of times.

مضل mùdìll, *s. a.* One who leads astray; ضال مضل zālli-mùdìll, One in error leading others astray, the blind leading the blind.

مضمار mìzmār, *s. a.* An open plain or space for horse exercise, a racecourse.

مضمحل mùzmahìll (mùzmàhil), *a. a.* Destroyed, annihilated, disappeared.

مضمر mùzmèr, *a. a.* Intended, kept at heart.

مضمون màzmūn, *a. a.* Contained; —, *s. a.* The sense contained in a writing

or saying; a pun, a double-entendre, bon-mot.

مضی mùzī (*for* مُضیء mùzi'), *a. a.* Which gives light, illumines; مضی ما مضی màzà-mā-màzā! What is past is past! Let bye-gones be bye-gones!

مضیق màzīk, *s. a.* Any time, place, or circumstance which presses hard upon one.

مطابق mùtābik, *a. a.* Conformable, according.

مطابقت mùtābakàt, *s. a.* A conforming, a being conformable; ا—, —et, *v.n.* To follow, conform to, adapt one's self to.

مطارحة mùtāraha, *s. a.* A disputing on difficult questions.

مطاع mùtā", *a. a.* Obeyed; جهانمطاع jìhān-mùtā", *a. p.* Obeyed by the whole world.

مطاف màtāf, *s. a.* Place or path in which people walk round in procession; —, mùtāf, *s. a.* Thing round which people walk in procession.

مطالب màtālib, *s. pl. a.* (*of* مطلب màtlàb), Subjects, questions, propositions; demands; things sought or demanded.

مطالبة mùtālébé, *s. a.* A demanding; ا—, —et, *v.a.* To demand.

مطالع màtālì", *s. pl. a.* (*of* مطلع màtlà"), Points at which celestial bodies rise.

مطالعة mùtāla"à, *s. a.* The studying, revolving in one's mind, carefully weighing and examining; a reading; ا—, —et, *v.a.* To study; to read.

مطاوعت mùtāva"àt, *s. a.* Obedience, conformity; ا—, —et, *v.n.* To conform, act in conformity.

مطایا màtāyā, *s. pl. a.* (*of* مطیة màtiyyà). Horses.

مطبخ màtbàkh (mùtfak), *s. a.* A kitchen.

مطبع màtbà", مطبعة màtba"à, *s. a.* A printing-office.

مطبوخ màtbūkh, *a. a.* Cooked; —, *s. a.* [A decoction.

مطبوع màtbū", *a. a.* Printed; impressed in one's nature; agreeable to anyone's taste.

مطر màtār, *s. a.* Rain.

مطرا (*for* مطری) mùtàrrà, *s. a.* Made to look fresh and spruce, fresh-looking.

مطران mùtrān, *s. a.* A Christian bishop.

مطرب mùtrib, *s. a.* A musician, singer or dancer; an enlivener.

مطرح mùtàrràh, *a. a.* Extensive, light and well-built (a building).

مطرز mùtàrrèz, *a. a.* Ornamented; —mùtàrriz, *s. a.* One who arranges ornaments.

مطرق màtràk, *s. t.* A cudgel.

مطروح màtrūh, *a. a.* Laid, built (foundations, &c.). [cast.

مطرود màtrūd, *a. a.* Rejected, ejected.

مطرة màtara, *s. t.* A leather bottle.

مطری mùtàrrà, *a. a.* Made to look fresh and spruce; fresh-looking.

مطعون màt"ūn, *a. a.* Struck, wounded by a thrust; struck with the plague.

مطفی màtfī, *a. a.* Extinguished, put out.

مطلا mùtàllà, *a. a.* Gilt; rubbed over with ointment, &c.

مطلب màtlàb, *s. a.* A subject, question, matter; a thing sought for.

مطلع màtlà", *s. a.* A place where a celestial body rises; the first distich of a poem; —, mùttalì", *a. a.* Aware, informed, cognisant.

مطلق mùtlàk, *a. a.* Unbound, unfettered, free, unrestrained; absolute; مطلقا mùtlakà, *ad. a.* In an absolute manner; absolutely.

مطلوب màtlūb, *a. a.* Desired, wished for; —, *s. a.* A thing desired, desideratum; an active debt, one for which payment is required by the creditor, a demand.

مطمح màtmàh, *s. a.* An object on which the eye is fixed.

مطمئن mùtma'ìnn, *a. a.* Feeling safe, secure.

مطوی màtwī, *a. a.* Folded up in anything, contained.

مطهر mùtahhèr, *a. a.* Cleansed, purified.

مطیه màtìyyé, *s. a.* A horse.

مطیع mùtì", *a. a.* Obedient, submissive.

مظالم màzālim, *s. pl. a.* (*no sing.*), Grievances, oppressions.

مظاهرت mùzāhérèt, *s. a.* Support, protection, a backing; —, —et, *v.n.* To back, support, protect.

مظروف màzrūf, *a. a.* Contained in a cover or envelope.

مظفر mùzàffar, *a. a.* Successful, attaining the end of his efforts; المظفر دائما èl-mùzàffar-dā'imā, Ever successful (*the last epithet assumed by Sultans of Turkey in the* طغرا tùghrā *or cypher of their names which is figured on coins and placed over all public buildings*, &c.).

مظلم mùzlim, *a. a.* Dark, obscure.

مظلوم màzlūm, *a. a.* Who has suffered wrong; —, *a. t.* Easy-tempered, gentle.

مظنه màzànné, *s. a.* A place where anything is supposed to be; a person on whom suspicion falls.

مظنون màznūn, *a. a.* Supposed, conjectured, suspected.

مظهر màzhàr, *s. a.* The place of manifestation, the object in or through which a thing is manifested (*practically it becomes an adjective in the sense of* "visited with"); مظهر عنایت اولدی màzhàri-"ìnāyet-òldu (He became the place of manifestation of grace, grace was manifested in him; he was an object of, or visited with, grace and favour. *N.B.*—Barker has totally misunderstood, and has, consequently, misrepresented the meaning of this word, in the notes appended to a chapter of St. John in Turkish, given in his larger Turkish Grammar); مظهریت màzhàrìyyèt, *s. a.* The quality of being the object of, or visited with, anything.

مع mà"a, *a. a.* With; مع هذا mà"a-hāzā, مع مافیه mà"-mā-fīh, *ad. a.* But notwithstanding, still; مع الکراهه mà"á-'l-kèrāhé, With regret; معا mà"an, *ad. a.* Together.

معابد mà"ābid, *s. pl. a.* (*of* معبد mà"-bèd), Temples, oratories, places of devotion.

معابر mà"ābir, *s. pl. a.* (*of* معبر mà"bèr), Places or means of getting through or across a natural obstacle, as a pass, a ford, a bridge, a ferry.

معاتب mù"ātèb, *a. a.* Reprimanded, [scolded.

معاد mà"ād, *s. a.* A place to which one returns, a resort.

معادات mù"ādāt, *s. a.* Enmity.

معادل mù"ādil, *a. a.* Equal, equivalent.

معادلت mù"ādélèt, *s. a.* Equity, justice.

معادله mù"ādélé, *s. a.* (*originally identic with* معادلت), An equation in algebra.

معادن mà"ādin, *s. pl. a.* (*of* معدن [mà"dèn), Mines.

معاذ mà"āz, *s. a.* A place of refuge, a refuge; معاذالله mà"āza-'llāh! God forbid! God is our only refuge (in such a case)! [excuses.

معاذرت mù"āzérèt, *s. a.* The offering

معارج mà"ārij, *s. pl. a.* (*no sing.*), Steps by which one mounts.

معارض mù"āriz, *a. a.* Who squabbles, scolds, shows dissatisfaction.

معارضه mù"āraza, *s. a.* A squabbling, disputing; ا—, —et, *v.n.* To squabble.

معارف mà"ārif, *s. pl. a.* (*of* معرفت mà"rifet), Knowledge of various kinds, sciences; kindnesses, favours; praiseworthy acts or qualities.

معارك mà"ārik, *s. pl. a.* (*of* معركه mà"réké), Battle-fields; battles.

معاركه mù"āréké, *s. a.* A fighting; fight, battle; ا—, —et, *v.n.* To do battle.

معاش mà"āsh, *s. a.* A means of subsistence, pay, salary.

معاشرت mù"āshérèt, *s. a.* Living in company, getting on (with someone); حسن معاشرت hùsnu-mù"āshéret--et, *v.n.* To live on friendly terms, get on well (with someone).

معاصات mù"āssāt, *s. a.* Perversity, rebellion, wickedness.

معاصر mù"āssir, *s. a.* A contemporary.

معاصی mà"āssī, *s. pl. a.* (*of* معصیت mà"siyyèt), Sins, wickednesses.

معاف mù"āf, *a. a.* Pardoned, forgiven, let off, excused; exempted; معافیت mù"āfiyyèt, *s. a.* Exemption, freedom.

معالجه mù"āléjé, *s. a.* A taking medicine; a curing with medicine.

معالی mà"ālī, *s. pl. a.* (*no sing.*), High qualities.

معامله mù"āmélé, *s. a.* An acting, conducting one's self (towards another); interest (upon money); ا—, —et, *v.n.* To conduct one's self (towards someone); بدمعامله bèd-mù"āmélé, Improper, unkind, disrespectful treatment; معامله یه ویرمك mù"āmélèyi--vèrmek, To put out at interest; معاملهجی mù"āméléji, *s. t.* A usurer, money-lender.

معاندت mù"ānédèt, *s. a.* Obstinacy.

معانی mà"ānī, *s. pl. a.* (*of* معنی mà"nà), Senses, significations, meanings.

معاودت mū"āvédèt, *s. a.* A returning.

coming or going back; ا—, —et, *v.n.* To return.

معاون mù"āvin, *s. a.* An assistant.

معاونت mù"āvénèt, *s. a.* Assistance.

معاهد mù"āhid, *a. a.* Who has mutually entered into a treaty.

معاهده mù"āhédé, *s. a.* A treaty, compact, convention; an entering into a treaty; ا—, —et, *v.n.* To enter into a treaty, make a convention.

معائب mà"ā'ib, *s. pl. a.* (*no sing.*), Defects; vices.

معايد mŭ"āyédé, *s. a.* A visiting and congratulating on the occasion of a religious festival.

معاينه mù"āyéné, *s. a.* An inspecting, viewing formally; ا—, —et, *v.a.* To inspect.

معبد mà"bèd, *s. a.* A place of devotion, [temple.

معبر mà"bĸr, *s. a.* A place of passage; a pass, ferry, ford, bridge.

معبود mà"būd, *a. a.* Served; —, *s. a.* An object of worship; God.

معتاد mù"tād, *a. a.* To which one is accustomed; —, *s. a.* A person's custom, way, habit.

معتبر mù"tèbèr, *a. a.* Esteemed, held in estimation.

معتدل mù"tèdil, *a. a.* Temperate (in degree).

معترض mù"tériz, *a. a.* Who objects, raises an objection; معترضه mù"tèriza, *s. a.* A parenthesis; جمله معترضه jùmlé'i-mù"tèriza, A parenthetical phrase.

معترف mù"tèrif, *a. a.* Who owns, admits, acknowledges.

معتكف mù"tèkif, *a. a.* Who shuts himself up entirely for devotional purposes.

معتل mù"tèll, *a. a.* Affected with some defect; (in grammar) having a و or a ى as a radical letter; معتل الفا mù"tèllu-'l-fā, Whose first radical is و or ى; معتل العين mù"tèllu-'l-"àyn, Whose second radical is و or ى; معتل اللام mù"tèllu-'l-lām, Whose third radical is و or ى.

معتمد mù"témèd, *a. a.* Trusted, trustworthy; —, *s. a.* A storekeeper, or clerk of the works.

معتنا (*for* معتنى) mù"ténà, *or* معتنابه mù"ténà-bīh, *a. a.* Important, of importance (business), to which importance is attached.

معتوه mà"tūh, *a. a.* Imbecile, in second [infancy.

معجز mù"jiz, *a. a.* Which exceeds one's power and foils or tires out.

معجزه mù"jizé, *s. a.* A miracle, what exceeds the power of man to effect.

معجل mù"àjjèl, *s. a.* Immediate, paid down at once (any payment).

معجم mù"jèm (*fem.* معجمه mù"jémé), (A letter of the alphabet) which has one or more dots or diacritical points.

معجون mà"jūn, *s. a.* Any paste-like composition; glazier's putty; any cement; an electuary; a kind of soft toffy or preparation of sugar with spices.

معدة mì"dé, *s. a.* The stomach.

معدل mù"àddil, *s. a.* (A thing) which makes things equal; خط معدل النهار khàtti-mù"àddilu-'n-nìhār, The equinoctial line.

معدلت mà"délet, *s. a.* Justice, equity.

معدن mà"dèn, *s. a.* A mine (for minerals); an ore; a metal; a metallic composition; معدنى mà"dénī, *a. a.* Mineral; معدنيات mà"dénìyyāt, *s. pl. a.* Minerals, mineral substances; metals.

معدنوس mà"dénòss, *s. t.* Paraley.

معدود mà"dūd, *a. a.* Limited in number; counted (among things).

معدول mà"dūl, *a. a.* Turned out of the way, deviating.

معدوم mà"dūm, *a. a.* Non-existent; [annihilated.

معذب mù"zìb, *s. a.* A tormentor, a plague; —, mù"àzzèb, *a. a.* Tormented, plagued.

معذرت mà"zérèt, *s. a.* An excuse offered; معذرتخواه mà"zérèt-khāh, *s. p.* One who offers excuses.

معذور mà"zūr, *s. a.* Excused, having a valid excuse.

معرا (*for* معرى) mù"àrrà, *a. a.* Naked, stript; free, void, exempt.

معراج mì"rāj, *s. a.* An ascension; the ascension of Muhammed into God's presence.

معرض mà"ràz, *s. a.* A cause, occasion, opportunity; —, mù"riz, *s. a.* A cause, causer.

معرفت mà"rifèt, *s. a.* Knowledge; art, cunning, dexterity; a work of art, a curious piece of workmanship; agency, intervention, instrumentality; معرفتلو ma"rifètli, *a. t.* Expert, dexterous, skilful (person); curiously or skilfully made (thing).

معركه mà"rékè, *s. a.* A field of battle; [a battle.

معروض mà"rūz, *a. a.* Presented, offered, laid before; —, *s. a.* The subject of a representation or petition.

معروف mà"rūf, *a. a.* Known; favourably known; praiseworthy (acts or conduct).

معرى (*or* معرا) mù"àrrà, *a. a.* Naked, stript; free, exempt; —, mà"rà, *s. a.* Any part of the body usually exposed to view.

معزز mù"àzzèz, *a. a.* Held dear, highly esteemed and honoured.

معزول mà"zūl, *a. a.* Displaced from office, superseded; معزولين mà"zūlin, *s. pl. a.* Officers, or rather functionaries, who have been superseded from their places; معزولاً mà"zūlan, *ad. a.* As a superseded functionary.

معسكر mù"àsskar, *s. a.* A camp, the assemblage-place of an army.

معشر mà"shàr, *s. a.* An assemblage, troop, body of men.

معشوق mà"shūk (*fem.* معشوقه mà"shūka), *a. a.* Beloved, the object of one's love.

معصوم mà"sūm, *a. a.* Innocent of sin; —, *s. a.* An innocent, a little child.

معصيت mà"sìyyèt, *s. a.* Sin, wickedness; rebellion.

معطر mù"àttàr, *a. a.* Scented, perfumed.

معطل mù"àttàl, *a. a.* Rendered useless [and idle, inactive.

معطوف mà"tūf, *a. a.* Turned, inclined (from or towards any direction or object).

معظم mù"àzzàm, *a. a.* Great, large; important; honoured, greatly respected.

معاف mà"fùvv, *a. a.* Pardoned, forgiven.

معقل mà"kil, *s. a.* A place of refuge, an asylum.

معقول mà"kūl, *a. a.* Intelligible, comprehensible; sage, prudent (act); معقولات mà"kūlāt, *s. pl. a.* Matters coming within the sphere of reason.

معكوس mà"kyūss, *a. a.* Inverted.

معلى (*for* معلى) mù"àllà, *a. a.* Exalted.

معلق mù"àllàk, *a. a.* Suspended, hanging; left in suspense, undecided; معلقات mù"àllakāt, *s. pl. a.* Ancient poems formerly suspended in the temple at Mecca before the introduction of Isslamism.

معلم mù"àllim, *s. a.* A teacher, instructor, trainer; —, mù"àllàm, *a. a.* Instructed, taught, trained.

معلوم mà"lūm, *a. a.* Known; given (in problems); —, *s. a.* A datum; ضلع معلوم dìl"*i*-mà"lūm, A base-line (in geodesy); معلومات mà"lūmāt, *s. pl. a.* Known things; knowledge; information; معلوماتلو mà"lūmàtlì, *a. t.* Possessed of knowledge or information.

معلى (*or* معلا) mù"àllà, *a. a.* Exalted.

معما (*for* معمى) mù"àmmà, *s. a.* A riddle, an enigma.

معمار mì"mār, *s. a.* An architect.

معمر mù"àmmàr, *a. a.* Long-lived.

معمور mà"mūr, *a. a.* Peopled; inhabited; cultivated; prosperous, in good estate; an epithet applied to public establishments; معموريت mà"mūrìyyèt, *s. a.* The state of being populous and prosperous (a place, a country).

معمول mà"mūl, *a. a.* Made, manufactured; artificial; معمول به mà"mūlun-bìh, *a. a.* Upon or according to which people act; in force, observed.

معمى (*or* معما) mù"àmmà, *s. a.* A riddle, an enigma.

معنا (*for* معنى) mà"nà, *s. a.* The literal sense, meaning (of a word or phrase), signification, import; a virtual sense, an implied sense, a real sense; a state of things; a dream; a song; معناً mà"nan, *ad. a.* In reality, virtually; in sense, logically; عالم معنا "àlémi-mà"nà, The world of visions; a dream; معناى لغوى mà"nàyi-lùghavī, A literal meaning; معناى اصطلاحى mà"nàyi-lsstilāhī, A technical meaning; معنوى mà"névī, *a. a.* Spiritual; virtual, implied; logical. [ambergris.

معنبر mù"ànbàr, *a. a.* Perfumed with

معنون mù"ànvèn, *a. a.* Bearing a title.

معنى (*or* معنا) mà"nà, *s. a.* See معنا.

معهود mà"hūd, *a. a.* Agreed upon; notorious, famous, well-known (*a sar-*

castic term for designing a person or anything). [gold or silver by.

معیار mì"yār, *s. a.* A standard for trying

معیب mù"àyyèb, *a. a.* Stigmatized;

معیبات mù"àyyébāt, *s. pl. a.* Vices.

معیت mà"ìyyèt, *s. a.* The official suite of a functionary; معیت مأموری mà"ìyyèt - mè'mūrū, A subordinate official. [an allowance, pension.

معیشت mà"ìshèt, *s. a.* Means of living,

معین mà"īn, *s. a.* A rhombus; —, mù"īn, *s. a.* A helper; an abettor; —, mù"àyyèn, *a. a.* Fixed, determined, determinate; شبه‌معین shìbhi--mà"īn, *s. a.* A rhomboid.

مغ mùgh, *s. p.* A fire-priest; a wine-priest, wine-merchant, wine-shop keeper; مغ بچه mùgh-bèché, *s. p.* A boy of either of these classes.

مغارهٔ màghārè (*màghara*), *s. a.* A cave, cavern, grotto. [mart.

مغازه *màghāza*, *s. t.* A shop, magazine,

مغازی màghāzī, *s. pl. a.* (*no sing.*), Warlike acts, deeds, expeditions.

مغاك màghāk, *s. p.* A ditch, a pit.

مغانم màghānim, *s. pl. a.* (*no sing.*), Booty, things captured. [formable.

مغایر mùghāyir, *a. a.* Contrary, not con-

مغبر mùghbìr, *a. a.* Made dusty; made turbid; discomposed, hurt (one's feelings).

مغبوض màghbūz, *a. a.* Against whom hatred and enmity are entertained.

مغبون màghbūn, *a. a.* Cheated, deceived.

مغتنم mùghtènim, *a. a.* Who seizes or has seized booty; who takes (an opportunity).

مغرب màghrìb, *s. a.* The place of setting of the heavenly bodies; the west, the west or north Africa, Morocco.

مغربلو Màghrìbli, *s. t.* A Moor.

مغرور màghrūr, *a. a.* Over-confident, trusting too much, vain, proud; مغروریت màghrūrìyyèt, *s. a.* Pride, over-confidence, vanity, self-esteem.

مغز màghz, *s. p.* The brain; marrow, the kernel; بیمغز bì-màghz, *a.* Brainless, thoughtless; سبکمغز sè--màghz, *a. a.* Light-brained, foolish (person). [adulterated.

مغشوش màghshūsh, *a. a.* Alloyed,

مغضوب màghzūb, *a. a.* Angered, irritated; مغضوب علیه màghzūb--"àlèyh, *s. a.* Against whom anger is felt, the object of anger.

مغفر mìghfèr, *s. a.* A helmet.

مغفرت màghfirèt, *s. a.* God's pardon of sins and admittance to a taste of the joys of Paradise.

مغفور màghfūr, *and* مغفورله màghfūr--lèh, *a. a.* Whose sins are pardoned and who has been admitted to a taste of the joys of Paradise; deceased (*only of a Muslim*).

مغل Mùghùl, *s. p.* The Great Mogul, the Moguls, the Tartars.

مغلطه màghlàta, *s. a.* An error, confusion of ideas. [expressed, not

مغلق mùghlàk, *a. a.* Obscure, obs

مغلوب màghlūb, *a. a.* Vanquished, beaten; او—, —ōl, *v.n.* To be beaten, to lose (in a contest); مغلوبیت màghlūbìyyèt, *s. a.* The state or quality of one vanquished.

مغموم màghmūm, *a. a.* Afflicted, distressed in mind.

مغون màghūn, *s. t.* Mahogany.

مغونه màghuna, *s. t.* A lighter, barge.

مغیب màghīb, *s. a.* Time or place when someone is absent, absence.

مغیث mūghīss, *s. a.* One who gives aid and succour.

مغین màghin (مکین mèghin *is soft verbs*), Turkish termination of the sixth gerund of verbs, showing a reason, or a means, or a precedent, for the occurrence of an act expressed by a following verb.

مفاتح mèfātih, *and* مفاتیح mèfātīh, *s. pl. a.* (*of* مفتاح mìftāh), Keys.

مفاخر mèfākhir, *s. pl. a.* (*of* مفخرت mèfkharet), Qualities or acts which entitle one to be proud; —, mùfākhir, *a. a.* Who glories, boasts.

مفاخرت mùfākharèt, *s. a.* A glorying, boasting; ا—, —et, *v.n.* To glory, boast.

مفارق mèfārik, *s. pl. a.* (*of* مفرق mèfrak), Crowns of the heads; —, mùfārik, *a. a.* Separated (from any place or person).

مفارقت mùfārakàt, *s. a.* A separation, absence (from a place or person); ا—, —et, *v.n.* To leave, quit, go away.

مفاسد mèfāssid, *s. pl. a.* (*of* مفسدت mèfsédet), Iniquities, basenesses.

مفاصل mèfāssil, *s. pl. a.* (*of* مفصل mèfsàl), Joints of the body.

مفاض mùfāz, *a. a.* Poured out abundantly; فیه—, mùfāzun-fīh, *a. a.* On the subject of whom much talk occurs.

مفت mùft, *s. p.* Anything acquired without trouble or payment, a windfall; the being given or acquired without any equivalent; مفتخوار mùft-khòr, *s. p.* One who looks to acquire things without an equivalent, a blood-sucker, hanger-on; مفت کتمك mùft-ghìtmek, *v.n.* To be given away for nothing.

مفتاح mìftāh, *s. a.* A key, instrument [for opening.

مفتخر mùftàkhir, *a. a.* Who feels proud, glories.

مفتش mùfèttish, *s. a.* An officer charged with scrutinizing accounts or title-deeds, &c.

مفتقر mùftàkir, *a. a.* Poor, reduced to poverty, indigent; in want.

مفتوح mèftūh, *a. a.* Open, opened; conquered, taken; read with one of the vowels A, a, *a*, é, *or* é (a letter).

مفتون mèftūn, *a. a.* Subject to machinations; mad with love.

مفتی mùftī, *s. a.* A legal officer whose office it is to lay down the law on all cases submitted to him; مفتی الانام mùftìyyu-'l-ènām, The Shèykhu-'l-isslam.

مفخرت mèfkharet, *s. a.* A glorying,

feeling proud and honoured; any quality or act of which one is proud.

مفخم mùfàkhkhàm, *a. a.* August, to whom homage is paid; متبوع مفخمم mètbū''i-mùfàkhkhàmim, My august sovereign master.

مفرح mùfèrrih, *a. a.* Which raises the [spirits, cheerful.

مفرد mèfrèd, *a. a.* Large, big, enormous; —, mùfrèd, *a. a.* Single; —, *s. a.* The singular number (in grammar); مفردات mùfrédāt, *s. pl. a.* Items, single or separate things in a list.

مفرق mèfrak, *s. a.* The crown of the [head.

مفروز mèfrūz, *a. a.* Separated, divided, taken off (of anything).

مفروش mèfrūsh, *a. a.* Spread on the ground (a carpet, bed, &c.), laid, extended.

مفروض mèfrūz, *a. a.* Supposed, positively supposed, put as a supposition; essential and indispensable (in religious practices), obligatory.

مفسد mùfsid, *s. a.* A plotter, machinator, stirrer up of strife.

مفسدت mèfsédet, *s. a.* A plot, machination, evil practice.

مفسر mùfèssir, *s. a.* A commentator.

مفسوخ mèfsūkh, *a. a.* Annulled, abrogated.

مفصل mèfsàl, *s. a.* A joint of the bones, an articulation; —, mùfàsssàl, *a. a.* Detailed, long.

مفطور mèftūr, *a. a.* Created; innate, [natural.

مفعول mèf''ūl, *a. a.* Which is done, or acted; which is the object of an action; اسم مفعول issmi-mèf''ūl, The passive participle (always to be distinguished in idea from a past participle), of which there are various kinds; مفعول به mèf''ūlun-bih, The accusative or direct object of an action, *also*, the instrument or object with which an act is effected; مفعول له mèf''ūlun-lèh, The object for or on account of which an act occurs; مفعول عنه mèf''ūlun-''ành, The object from or through which an act occurs, &c.

مفقود mèfkūd, *a. a.* Lost and sought.

مفكوك mèfkyūk, *a. a.* Untied, loosened, unbound, dissolved.

مفلس mùfliss, *s. a.* A bankrupt.

مفلوج mèflūj, *a. a.* Paralytic, stricken with palsy.

مفوض mùfèvwàz, *a. a.* Bestowed, given, delivered.

مفهوم mèfhūm, *s. a.* The purport, general sense of a writing.

مفيد mùfīd, *a. a.* Useful, advantageous.

مفيض mùfīz, *s. a.* (God) the bountiful distributor (of blessings).

مك mak (مك mek *in soft words*) Turkish termination of the infinitive.

مقابر màkābir, *s. pl. a.* (*of* مقبره mèbéré), Graves, tombs.

مقابل mùkābil, *a. a.* Opposite, facing, —, *s. a.* The place or space opposite to or facing a thing; مقابلنده mùkabilindà, Opposite to him (her, it).

return, as a return (for any act), as a reprisal; in answer (to anything said).

مقابله mùkābélé, *s. a.* A facing anyone, meeting or opposing; a returning (act for act, or word for word); an answering (word for word); a comparing, collating; مقابله بالمثل mùkābélé-bi-'l-mìssl, A returning like for like, tit for tat; using reprisals; جبر و مقابله jèbr-u-mùkābélé, Algebra (as a science which unites separate quantities and opposes them to each other); ا—, —et, *v.n.* To return like for like, good for good, evil for evil, act for act, word for word; —, *v.a.* To compare, collate.

مقابيح màkābīh, *s. pl. a.* (*of* مقبوح màkbūh), Detestable actions or qualities.

مقاتله mùkātélé, *s. a.* Fight, battle, mutual slaughter.

مقادير màkādīr, *s. pl. a.* (*of* مقدار mìkdār), Quantities.

مقاربت mùkārébèt, *s. a.* An approaching, nearing.

مقارعه mùkāra''à, *s. a.* Fighting, battle.

مقارن mùkārin, *a. a.* Close to, close upon, nigh, near, coming quite up to, joining in with.

مقارنت mùkārénèt, *s. a.* A near approach; a coming close up to and touching.

مقاسمه mùkāssémé, *s. a.* A partitioning, sharing out; ا—, —et, *v.a.* To divide, partition, share out.

مقاص màkass, *s. t.* A pair of scissors, shears, or snuffers; shears for lifting masts, &c., on board ship; مقاصی موم mùm-màkassi, A pair of snuffers.

مقاصد màkāssid, *s. pl. a.* (*of* مقصد màksàd), Objects in view, designs, things sought to be accomplished or attained.

مقاطعه mùkāta''à, *s. a.* A fief attached to an office, the tithes going to the holder of the office (*now generally abolished, salary being substituted*).

مقال màkāl, *s. a.* What is said, the words (of anyone).

مقاله màkālé, *s. a.* A book, a section (of a work) treating on a branch of the general subject (especially the "*Books*" of Euclid).

مقاليد màkālīd, *s. pl. a.* (*no sing.*), Bolts, bars, locks.

مقام màkām, *s. a.* A place in which any person or thing stands; a station; a high office, department, post; a light, estimation, view (in which a thing or act is taken or intended); a time, an air (of music); قائم مقام *or* قائممقام kā'im-màkām, A lieutenant, locumtenens, alter ego, substitute; the official representative of the grand vizier at the capital while he is himself absent; a lieutenant-governor; a lieutenant-colonel (in the army); a captain of a line-of-battle ship (in the navy); a superintendant-general (of property in mortmain); قائم مقام الفاعل kā'imu-màkāmi-'l-fā''il, The nominative or subject of a verb pas-

sive (*as standing in the place of the* "name of an agent").

مقاوله mùkāvélé, *s. a.* The making an agreement; an agreement; ا—, —et, *v.a.* To covenant, agree, stipulate mutually.

مقاومت mùkāvémèt, *s. a.* Opposition, resistance; ا—, —et, *v.n.* To resist.

مقايسه mùkāyéssé, *s. a.* Comparing (mentally) one thing with another.

مقبره mākbéré, *s. a.* A grave, tomb, sepulchre; a burial-ground.

مقبوح màkbūh, *a. a.* Ugly, disliked, detestable.

مقبوض màkbūz, *a. a.* Taken, received; —سندی, màkbūz-sènédi, A receipt.

مقبول màkbūl, *a. a.* Liked, approved, acceptable; مقبول کچمك màkbūla-ghèchmek, *v.n.* To be liked, appreciated, deemed acceptable.

مقت màkt, *s. a.* Hatred, enmity.

مقتدا (*for* مقتدی) mùktédà, *a. a.* Followed, imitated (in matters of opinion and practice); —, *s. a.* A teacher, guide, ensamplar, pattern.

مقتدر mùktèdir, *a. a.* Able, capable, powerful enough.

مقتدی mùktédī, *s. a.* One who follows or imitates (another in matters of opinion and practice); — (*or* مقتدا) mùktédà, *a. a.* Followed, imitated; —, *s. a.* A teacher, guide, ensamplar, pattern.

مقتضا (*for* مقتضی) mùktazà, *s. a.* The requirement (of anything), thing required; the name of a ministerial letter generally given with a firman addressed to the same person or persons, and indicating, in a brief way what is ordered in the firman.

مقتضی mùktazī, *a. a.* Needful, necessary, wanted; —, mùktazà. See مقتضا. [to decree

مقتول màktūl, *a. a.* Killed, slain, p

مقدار mìkdār (miktar), *s. a.* A quantity (either of bulk, number, length, duration, &c.); a portion; بر مقدار bir -miktar, A little, some, a certain small quantity or number.

مقدر mùkàddàr, *a. a.* Decreed by God; vouchsafed by God; duly estimated; understood (in grammar or logic) not expressed; مقدرات الهیه mùkàdérāti-ìlāhìyyé, The things decreed by God's providence.

مقدرت màkdérèt, *s. a.* Power, ability.

مقدس mùkàddèss, *a. a.* Holy, sacred.

مقدم màkdam, *s. a.* An arrival, coming; —, mùkdim, *a. a.* Assiduous, diligent, persevering; —, mùkàddim, *a. a.* Placed further forward, before another thing (in space or in time); —, *s. a.* The former part (of anything); former time; a premise (in logic); antecedent; (*and* مقدمه mùkàddémé), the advanced guard of an army; —, *ad. t. and* مقدما mùkàddémā, *ad. a.* Formerly; before (in time); مقدمات mùkàddém

s. pl. a. Things explained first, prefatory remarks.

مقدمة mùkàddimé, *s. a.* An introduction, a preface, a peroration.

مقدر màkdūr, *a. a.* Predestined, vouchsafed by Providence; —, *s. a.* The utmost of one's power and ability.

مقر màkàrr, *s. a.* A place where one stays permanently; an abode, a seat, a residence; —, mùkìrr, *a. a.* Who admits, confesses.

مقراض mìkrāz, *s. a.* A pair of scissors, shears, or snuffers. (See مقاص).

مقرب mùkàrreb, *a. a.* Placed or drawn near; —, *s. a.* A person placed in close communication (with a sovereign).

مقرر mùkàrrèr, *s. a.* Sure, certain, ascertained, beyond all doubt, confirmed, established, fully established; —, mùkàrrir, *s. a.* One who confirms and establishes. [pocket-handkerchief.

مقرمة màkrama (màhrama), *s. a.* A

مقروع mìkrū", *s. a.* Struck; knocked at (a door).

مقرون mìkrūn, *a. a.* Approached closely, quite touched; associated, joined, adjoined.

مقسم mùkàssim, *s. a.* A distributor.

مقسوم mìksūm, *a. a.* Divided into portions; —, *s. a.* The dividend (*in arith.*); مقسوم عليه mìksūmun-"àlèyh, *s. a.* The divisor.

مقص màkàss, *s. a.* A pair of scissors, shears, snuffers. (See مقاص.)

مقصد màksad, *s. a. and* مقصود màksud, *a.* and *s. a.* Anything proposed or designed, wish, design, aim, end, intent, the thing aimed at.

مقصور mìksūr (*fem.* مقصورة mìksūré), *a. a.* Defective, wanting; shortened, abbreviated; الف مقصورة èlifi-mìksūré, The short ا, *or* ى sounded as a short ا at the end of words.

مقضى màkzī, *a. a.* Accomplished, attained, granted; مقضى المرام màkzìyyu-'l-mèrām, *a. a.* Whose wish is attained.

مقطع màktà", *s. a.* A place of scission; a bone or ivory on which reed-pens are nibbed; —, mùkàttà", *a. a.* Cut asunder, divided, separated; حروف مقطعة hùrūfi-mùkàttà"ā, The separately written or separately named letters placed at the commencement of some chapters of the Kur'ān.

مقطوع mìktū", *a. a.* Cut; cut off; interrupted; defined; limited.

مقعد màk"àd, *s. a.* The seat, breech; anus; (màkat) a small quilt used for covering the corner seats of a sofa.

مقعر mùkà""àr, *a. a.* Concave, hollow.

مقفا (*for* مقفى) mùkàffà, *a. a.* Rhymed according to the rules of prosody.

مقلب mùkàllib, *s. a.* One who turns, inverts, changes (things).

مقلد mùkàllid, *s. a.* One who takes on himself the yoke of submission; a mimic; an actor; —, mùkàllèd, *a. a.* Whose yoke of submission is accepted.

مقلوب màklūb, *a. a.* Reversed, inverted; an anagram. [place.

مقلوع màklū", *a. a.* Torn from its

مقناطيس mìknātīss (mìkhlàdíz), *s. a.* A magnet, loadstone.

مقند mùkànnèd, *a. a.* Candied, sugared.

مقنطرة mùkàntara, *a. a. fem.* Arched; supported on arches; مقنطرات mùkàntarāt, *s. pl. a.* Almicanthers or circles of altitude.

مقنن mùkànnin, *s. a.* A legislator; —, mùkànnèn, *a. a.* Ordered by law.

مقوا (*for* مقوى) mùkavwa, *a. a.* Strengthened; —, *s. a.* Pasteboard, cardboard. [as a bow.

مقوس mùkàvvèss, *a. a.* Arched, bent

مقوله màkūlé, *s. a.* A sort, kind, species, category.

مقوى mùkàvvī, *a. a.* Corroborative, strengthening (medicine); —, mùkàvwà, *a. a.* Strengthened; —, *s. a.* Pasteboard, cardboard.

مقهور màkhūr (k-h), *a. a.* Vanquished, subjected to the overwhelming might of someone.

مقياس mikyāss, *s. a.* An instrument for measuring and comparing; a scale.

مقيد mùkàyyèd, *a. a.* Bound, tied, fastened; restricted, coupled with a restrictive complement (a word in a sentence); limited, constitutional; attentive, painstaking; registered; او—, —òl, *v.n.* To take care, take pains, pay attention.

مقيم mùkīm, *a. a.* Residing.

مقيى mùkàyyī, *a. a.* Vomitive (medicine), an emetic.

مك mek, Turkish termination of the infinitive in soft verbs.

مكابرت mùkyābérèt, *s. a.* Pride.

مكاتب mèkyātib, *s. pl. a.* (*of* مكتب mèktub), Schools; —, mùkyātib, *s. a.* A covenanted slave, to whom a binding permission has been accorded to ransom himself.

مكاتبة mùkyātébé, *s. a.* Correspondence by letter; ا—, —et, *v.n.* To correspond by letter.

مكاتيب mèkyātīb, *s. pl. a.* (*of* مكتوب mèktūb), Letters, notes, billets, epistles. [chest.

مكار mèkkyār, *s. a.* A subtle knave and

مكارم mèkyārim, *s. pl. a.* (*of* مكرمت mèkrémet), Noble or generous deeds or qualities.

مكافات mùkyāfāt, *s. a.* A reward, recompense, retribution; ا—, —et, *v.a.* and *n.* To reward, recompense.

مكافى mùkyāfī, *a. a.* Equivalent; قطع مكافى kàt"ī-mùkyāfī, A parabola.

مكالمة mùkyālémé, *s. a.* A conference: a conferring, deliberating; ا—, —et, *v.n.* To hold a conference.

مكان mèkyān, *s. a.* A place in which a thing exists, locus; مكاندن منزه mèkyāndan - mùnèzzèh, (God is exempt from place (is omnipresent).

مكائد mèkyā'id, *s. pl. a.* (*of* مكيده mèkīdé), Stratagems, wiles.

مكتب mèktub, *s. a.* A school.

مكتفي **mùktéfi**, *a. a.* Who considers as sufficient what he receives, content.

مكتني **mùktènī**, *a. a.* Called by a surname (كنية **kyùnyé**).

مكتوب **mèktūb** (**mèktup**), *a. a.* Written; —, *s. a.* A letter, epistle, note; —سامى, **mèktubu-sāmī**, (High letter) A vizirial letter, an official letter written in the name of the Grand Vizier; مكتوبجى **mèktupju**, A secretary for official letters; مكتوبلشمك **mèktuplɪshmek**, *v.n. recip.* To correspond by letter.

مكتوم **mèktūm**, *a. a.* Hidden, concealed.

مكث **mèkss**, *s. a.* A staying, making a stay; a withholding, arresting; —, —et, *v.n.* To stay, make a stay; —, *v.a.* To withhold, arrest, stop, delay.

مكدر **mùkèddèr**, *a. a.* Grieved, sorry, afflicted; —, **mùkèddir**, *a. a.* Afflicting, vexing, annoying; مكدرات **mùkèddirāt**, *s. pl. a.* Afflictions, distressing things.

مكر **mèkr** (**mèkir**), *s. a.* A wile, stratagem, piece of knavery; —, **mègh**ɪr, *c. p.* Unless; and still, and yet, and all the while.

مكرر **mùkèrrèr**, *a. a.* Repeated, done repeatedly; highly rectified, highly purified; مكرراً **mùkèrréran**, *ad. a.* Repeatedly.

مكرم **mùkrim**, *a. a.* Kind, courteous, affable; —, **mùkèrrèm**, *a. a.* Honoured, treated with respect and consideration; مكرماً **mùkèrréman**, *ad. a.* With great respect and with all due honours.

مكرمت **mèkrémet**, *s. a.* Any noble or generous act or quality.

مكروب **mèkrūb**, *a. a.* Sad, distressed, afflicted, sorrowful. (canonically).

مكروه **mèkrūh**, *a. a.* Held in aversion

مكس **mèghess**, *s. p.* A fly, any winged insect like a fly.

مكسر **mùkèssèr**, *a. a.* Broken to pieces; جمع مكسر **jem"i-mukesser**, An irregular plural Arabic noun.

مكسوب **mèksūb**, *a. a.* Gained, acquired.

مكسور **mèksūr**, *a. a.* Pronounced with the vowel i or *i* (a consonant). [vealed.

مكشوف **mèkshūf**, *a. a.* Discovered, re-

مكعب **mùkya""àb**, *a. a.* Cubical; —, *s. a.* A cube (figure, or number).

مكك **mèkik**, *s. t.* A weaver's shuttle.

مكلف **mùkèllèf**, *a. a.* Sumptuous, rich, splendid; highly adorned; resting under an obligation to do certain duties (as man is to keep the commandments of God), responsible towards God.

مكمل **mùkèmmèl**, *a. a.* Complete, full.

مكمون **mèkmūn**, *a. a.* Concealed in an ambush. [treasury.

مكنوز **mèknūz**, *a. a.* Deposited in a

مكنون **mèknūn**, *a. a.* Concealed.

مكوك **mèkyūk** (**mèkik**, *see* مكك), *s. a.* A weaver's shuttle. [in Arabia).

مكه **Mèkka**, *s. a.* Mecca (the town of,

مكيال **mikyāl**, *s. a.* A bushel or similar measuring instrument.

مكيدة mèkīdé, *s. a.* A wile, a piece of deceit. [qualities, or with a quality.

مكيف mùkèyyèf, *a. a.* Endowed with

مكين mèkīn, *a. a.* Powerful, mighty, strong, firmly established; residing; abiding, dwelling; —, *mégkin* (in soft verbs), Turkish termination of the sixth gerund. (See مغين.)

ملا mèlā, *s. a.* An assembly (of people); a plenum, space filled or occupied by matter; خلاوملا khàlā-vé-mèlā, Vacuum and plenum, void space and occupied space; علی ملأ الناس "àlà-mèlā'i-'n-nāss, *ad. a.* Openly, before the assembled people.

ملابسة mùlābéssé, *s. a.* A relation or connexion, a consideration; شوملابسة ایله shù-mùlābéssè-ilə, From this consideration, arising out of this relation or connexion.

ملاح mèllāh, *s. a.* A sailor, a tar.

ملاحت mèlāhàt, *s. a.* Sweetness, agreeableness.

ملاحد mùlāhid (*pl.* ملاحدة mùlāhidé), *s. a.* A heretic, schismatic (of a particular class).

ملاحظة mùlāhəza, *s. a.* A cautious look, examination, or consideration; caution; ا—, —et, *v.n.* To hesitate, to look before leaping.

ملاذ mèlāz, *s. a.* An asylum, refuge.

ملازم mùlāzim (mùlāzim), *a. a.* Ever accompanying and never quitting, inseparable; —, *s. a.* A constant attendant or follower; a supernumerary attached to an office, &c., without pay; a lieutenant (in the army); a mate (in the navy).

ملازمت mùlāzémèt, *s. a.* Constant attendance (about a person or place); ا—, —et, *v.n.* To attend regularly; to follow about. [attached, adherent.

ملاصق mùlāssik, *a. a.* Joining, joined,

ملاطفة mùlātafé, *s. a.* A joking, treating facetiously; kindness, treating with marked kindness; ا—, —et, *v.n.* To joke; to show kindness.

ملاعب mélā"ib, *s. pl. a.* (*no sing.* used) Games, playthings, toys.

ملاعبة mùlā"abé, *s. a.* A playing, amusing one's self; ا—, —et, *v.n.* To play, to amuse one's self; to toy.

ملاعين mèlā"īn, *s. pl. a.* (*of* ملعون mèl"ūn), Accursed ones, damned fellows. [interview, audience.

ملاقات mùlākāt, *s. a.* A meeting;

ملاقی mùlākī, *a. a.* Who or what meets, joins.

ملال mélāl, ملالت mèlālèt, *s. a.* Sadness, vexation; fatigue, tiredness.

ملام mèlām, ملامت mèlāmèt, *s. a.* Reproach, rebuke.

ملآن mèl'ān, *a. a.* Full.

ملاهی mèlāhī, *s. pl. a.* (*no sing.*), Games, diversions; toys, playthings.

ملائك mèlā'ik, ملائكة mèlā'ikė, *s. pl. a.* (*of* ملك mèlek), Angels; (*as a Turkish sing.*), an angel.

ملايم mùlāyim, *a. a.* Mild, not severe (weather, &c.); proper, fitting.

ملايمت mùlāyémèt, *s. a.* Mildness.

ملبب mùlèbbèss, *a. a.* Clothed; confused, ambiguous (language).

ملبوس mèlbūss, *a. a.* Worn, used as raiment; ملبوسات mèlbūssāt, *s. pl. a.* Clothing, articles of dress.

ملت mìllèt, *s. a.* A people, community; a religious denomination or sect.

ملتبس mùltèbiss, *a. a.* Obscure, ambiguous (language).

ملثم mùltèssèm, *a. a.* Kissed; —, *s. a.* The place kissed; —, mùltèssim, *s. a.* One who kisses.

ملتجا (*for* ملتجى) mùltéjà, *s. a.* A place of refuge, a refuge, asylum.

ملتجي mùltéjī, *s. a.* A refugee; — (*or* ملتجا) mùltèjà, *s. a.* A place of refuge.

ملتزم mùltézim, *s. a.* A farmer or contractor of the revenue.

ملتفت mùltéfit, *a. a.* Who turns his face or attention towards an object.

ملتقى (*for* ملتقى) mùltékà, *s. a.* A place of meeting, a junction.

ملتم mèltèm, *s. t.* The Etesian winds, the cooling wind from the north-east, which, during the summer, rises with the sun, blows strongly all day, and ceases at sunset.

ملتمس mùltèmiss, *a. a.* Who requests; —, mùltémèss, *a. a.* Requested; a request.

ملتهب mùltèhib, ملتهف mùltèhif, *a. a.* In flames; inflamed; in a fever; thirsting.

ملجا mèljā, *s. a.* A place of refuge, a refuge, asylum.

ملح mìlh, *s. a.* Salt.

ملحد mùlhìd, *s. a.* A heretic, schismatic (of some particular kinds).

ملحق mùlhàk, *a. a.* Joined on (to something), added, appended, attached; ملحقات mùlhàkāt, *s. pl. a.* Appurtenances.

ملحم mùlàhhàm, *a. a.* Corpulent, fleshy.

ملحوظ mèlhūz, *a. a.* Half expected, anticipated, thought of.

ملز mèlez, *s. t.* A mulatto.

ملزم mùlzèm, *a. a.* Convinced, silenced [in argument.

ملزوم mèlzūm, *a. a.* To which something is inseparably attached.

ملس mèless, *s. a.* A mulatto.

ملعنت mèl"anèt, *s. a.* Any damnable act or quality.

ملعون mèl"ūn, *a. a.* Cursed, anathematized.

ملفوظ mèlfūz, *a. a.* Uttered, spoken, mentioned; ملفوظات mèlfūzāt, *s. pl. a.* Sayings.

ملفوف mèlfūf, *a. a.* Inclosed, enveloped; ملفوفاً mèlfūfan, *ad. a.* Inclosed, as an inclosure.

ملقب mùlàkkàb, *a. a.* Bearing a title [or titles.

ملك mèlek, *s. a.* An angel; —, mèlik, *s. a.* A king, a petty ruler; —, mìlk, *s. a.* Dominion, sovereignty; dominions, territory; —, mùlk, *s. a.* Freehold property; ملكي mèlékī, *a. a.* Pertaining to a sovereign, or to an angel, royal, angelic; —, mìlkī, *a. a.* Pertaining to sovereignty, sovereign; ملكيت mìlkìyyèt, *s. a.* Sovereignty, sovereign rights.

ملكوت mèlékyūt, *s. a.* Sovereignty; God's supreme sovereignty; مالك الملك والملكوت mālikyu-'l-mìlki-vé-'l-mèlékyūt, Lord of all dominion and sovereignty.

ملكه mèlíké, *s. a.* A queen; —, mèléké, *s. a.* Great dexterity from constant practice.

ملل mìllèl, *s. pl. a.* (*of* ملت mìllèt), Peoples; religious denominations, sects.

ملو *mali* (méli *in soft words*), Turkish termination of the necessitative mood of verbs, corresponding to our *must, should, ought.*

ملوان mèlévān, *s. a. dual,* Day and night.

ملوث mùlèvvèss, *a. a.* Dirtied, soiled, polluted.

ملوك mùlūk, *s. pl. a.* (*of* ملك mélik), Kings; ملوكانه mùlūkyāné, *a. p.* Royal, imperial, sovereign (*said only of the Sultan*).

ملول mèlūl, *a. a.* Sad, vexed; fatigued.

ملهمك (*or* مەلمك) mèlémek (*aor.* ملر *or* مەلر mèlır), *v.n.* To bleat.

ملهم mèlhàm (*for* مرهم mèrhàm), *s. t.* Ointment, salve; —, mùlhìm, *s. a.* Who inspires, reveals; —, mùlhèm, *a. a.* Inspired, revealed, made known by inspiration and revelation.

ملئان mèl'ān, *a. a.* Full.

مليح mèlīh, *a. a.* Sweet, agreeable.

ملين mùlèyyin, *a. a.* Laxative, opening (medicine); —, mùlèyyèn, *a. a.* Open (the bowels).

مليون mìlyòn, *s. t.* (*French*), A million.

ممات mèmāt, *s. a.* Death, the state of death; مماتى mèmātī, Pertaining to the state of death.

مماثل mùmāssil, *a. a.* Corresponding, agreeing, like, conformable.

مماثلت mùmāssélèt, *s. a.* A conforming; —, —et, *v.n.* To conform.

ممارست mùmārèssèt, *s. a.* Experience gained by practice.

مماس mùmāss, *s. a.* A tangent.

مماشات mùmāshāt, *s. a.* A going with the stream, obsequious compliance.

ممالك mèmālīk, *s. pl. a.* (*of* مملكت mèmlékèt), Countries, territories, dominions.

مماليك mèmālīk, *s. pl. a.* (*of* مملوك mèmlūk), Slaves; the Mamelukes of Egypt.

ممانعت mùmāna"àt, *s. a.* Opposition, a preventing; —, —et, *v.a.* To oppose, try to prevent.

ممتاز mùmtāz, *a. a.* Distinguished, pre-eminent (among others).

ممتد mùmtèdd, *a. a.* Prolonged, drawn out in length or duration.

ممتنع mùmtèni", *a. a.* Impossible.

ممدوح mèmdūh, *a. a.* Praised, praiseworthy; ممدوحات mèmdūhāt, *s. pl.* Praiseworthy acts and qualities.

ممدود mèmdūd, *a. a.* Prolonged, extended.

ممر mèmèrr, *s. a.* A place of passage [passage, path, &c.

ممزوج mèmzūj, *a. a.* Mixed, compounded.

ممسا mùmsik, *a. a.* Tenacious, hard-fisted, grasping, avaricious.

مه (*for* ممشى) mèmshà, *s. a.* A place for walking; a privy, water-closet.

ممضى mùmzī, *a. a.* Signed, bearing a signature.

ممكن mùmkin, *a. a.* Possible; ممكن مرتبه mùmkin-mèrtébé, *ad. t.* As much as possible.

مم mùmìll, *a. a.* Wearisome, fatiguing, tiring, tiresome.

ممله mèmlaha, *s. a.* A salt-works.

مملكت mèmlékèt, *s. a.* A country; a town.

مملو mèmlū, *a. a.* Full.

مملوك mémlūk, *a. a.* Possessed, held in possession; —, *s. a.* A slave; a Mameluke; مملوكيت mèmlūklyyèt, *s. a.* The quality of being held in possession.

ممل mèmlūl, *a. a.* Tired, wearied; vexed.

ممنو mèmnū", *a. a.* Forbidden, prohibited; ممنوعات mèmnū"āt, *s. pl. a.* Forbidden acts; prohibited things; ممنوعيت mèmnū"ìyyèt, *s. a.* The quality of being forbidden, prohibited.

ممنون mèmnūn, *a. a.* Pleased, rejoiced, glad; ممنونيت mèmnūnìyyèt, *s. a.* Pleasure, gladness, satisfaction.

مموه mùmévvèh, *a. a.* Gilt or washed over; superficial, put on, false, incere.

mèmé, *s. t.* A teat, nipple; an udder, dug; any protuberance in shape of a nipple; ممه لنمك mèmélenmek, *n.* To acquire the form of a nipple.

ممهور mèmhūr, *a. a.* Sealed with a seal.

ممیت mùmīt, *a. a.* Who causes to die (God).

ممیز mùmèyyiz, *s. a.* An officer whose duty it is to examine draughts of reports, &c., and see they are properly drawn; an examiner; inspector.

من mèn, *pron. a.* Whosoever, whoever; —, mìn, *pr. a.* From, of, out of; —, mènn, *s. a.* The manna of the Israelites; من بعد mìn-bà"d, *ad. a.* Henceforward.

منابر mènābir, *s. pl. a.* (*of* منبر mìnbèr), Preachers' pulpits.

منابع ménābi", *s. pl. a.* (*of* منبع mènbà"), Sources, fountain-heads, springs.

مناجات mùnājāt, *s. a.* A prayer.

منادات mùnādāt, *s. a.* A proclaiming.

منادى mùnādī, *s. a.* A herald, crier.

منار mìnāré, *s. a.* A minaret, the tower attached to a mosque, like a steeple to a church, from which the call to prayer is made.

منازع mùnāzi", *s. a.* A disputer, quarreller, contester.

منازعه mùnāza"à, *s. a.* A dispute, quarrel, contest; —, —et, *v.n.* To dispute.

منازل mènāzil, *s. pl. a.* (*of* منزل mènzil), Stations (on a road).

منازله mùnāzélé, *s. a.* A fighting, doing battle.

مناسب mùnāssib, *a. a.* Fit, fitting, proper, expedient; apt.

مناسبت mùnāssébèt, *s. a.* Fitness, propriety, expediency; aptness; relation, connexion; نه مناسبت nè-mùnāssé-

bet! How! why! upon what grounds!

مناسبتسز mùnāssébetsiz, *a. t.* Untimely, unfitting, inexpedient, malapropos.

مناستر mànasstir, *s. t.* (*Greek*), A monastery, convent.

مناسك ménāssik, *s. pl. a.* (*no sing.*), Rites, ceremonies, observances used in performing the canonical pilgrimage to Mecca.

مناشير mènāshīr, *s. pl. a.* (*of* منشور mènshūr), Imperial letters-patent conferring the highest dignities.

مناصب mànāssib, *s. pl. a.* (*of* منصب mànsib), High offices of state.

مناصفت mùnāssafèt, *s. a.* Equity, justice; مناصفة mùnāssafétan, *ad. a.* In two equal shares.

مناط mùnāt, *a. a.* To which something is tacked on or suspended.

مناظر mènāzir, *s. pl. a.* (*of* منظر mànzàr), Aspects; —علم "ilmi-mènāzir, The science of aspects, perspective.

مناظرت mùnāzarèt, مناظرة mùnāzara, *s. a.* A disputation, discussion.

مناظم mènāzim, *s. pl. a.* (*of* نظم nàzm), Orders, arrangements.

مناعت mènā"àt, *s. a.* Impregnability, strength, inaccessibility.

منافسة mùnāféssé, *s. a.* Spite, enmity, malevolence.

منافع mènāfi", *s. pl. a.* (*of* منفعت mènfà"at), Uses, advantages; interests.

منافق mùnāfik, *s. a.* A hypocrite (canonically); a tale-bearer.

منافی mùnāfī, *a. a.* Incompatible, hindering, opposed.

مناقب mènākib, *s. pl. a.* (*of* منقبة mànkabé), Traits of character; anecdotes.

مناقشة mùnākasha, *s. a.* A dispute, quarrel.

مناقض mùnākiz, *a. a.* Destructive, demolishing; contrary, nugatory, contradictory.

مناقصة mùnākaza, *s. a.* Mutual contradiction.

منال mènāl, *s. a.* Property, possession.

منام mènām, *s. a.* Sleep; a dream, vision.

منان mènnān, *s. a.* (God) the giver of all good things.

مناو mānaw, *s. t.* A dealer in fruit, fruiterer.

مناوبة mùnāvébé, *s. a.* Alternation, taking turn and turn about; مناوبتن mùnāvébétɪn, *ad. a.* By turns.

مناهج mènāhij, *s. pl. a.* (*of* منهج mìnhèj), Roads.

مناهی mènāhī, *s. pl. a.* (*of* نهی mènhī), Forbidden things or acts.

منايا mènāyā, *s. pl. a.* (*of* منية mènìyyé), Deaths, different kinds of death.

منبت mùnbit, *a. a.* Fertile (land).

منبر mìmbɪr, *s. a.* A preacher's pulpit.

منبسط mùnbàssit, *a. a.* Spread, extended; expanded; joyful.

منبع mènbà", *s. a.* A spring, source, fountain-head.

منت mìnnèt, *s. a.* A favour, grace, kindness, obligation; an averseness, backwardness from doing a favour.

reproach for favours bestowed, a throwing in one's teeth; بیمنت bì--mìnnèt, *a. p.* Who is never averse from bestowing benefits; who never hurts the feelings of those he has favoured by casting those favours in their teeth.

منتار màntar, *s. t.* (*Greek*), A mushroom; a toadstool, fungus; cork; a cork, a bung; منتارقاوی màntar-kàwi, German tinder.

منتان mìntan, *s. t.* A short jacket.

منتج mùntij, *a. a.* Producing, resulting in.

منتخب mùntakhàb, *a. a.* Selected, [chosen.

منتسب mùntèssìb, *a. a.* Related, connected.

منتشر mùntèshir, *a. a.* Spread, scattered abroad, spread out; expanded, dilated; in a state of erection (penis).

منتظر mùntàzir, *a. a.* In expectation, looking (for).

منتظم mùntazàm, *a. a.* In order, arranged, regular; عساکر منتظمهٔ شاهانه "Assākiri-mùntàzamé'i-shāhāné, The imperial regular troops.

منتفی mùntèfi", *a. a.* Who has derived a profit or advantage.

منتقل mùntàkil, *a. a.* Who or which passes from one place to another.

منتمی mùntèmi, *a. a.* Related, connected.

منتن mùntìn, *a. a.* Putrid, stinking.

منتهی mùntèvī, *a. a.* Directed towards anything.

منتها (*for* منتهی) mùntéhà, *s. a.* The end, utmost limit.

منتهی mùntéhī, *a. a.* Who or which arrives at the end; which reaches, touches, comes quite up to; —, *s. a* A master or proficient (in science).

منثور mènsūr, *a. a.* Scattered anyhow, not arranged in order; —, *s. a.* Prose.

منجر mùnjèrr, *a. a.* Coming (to any state of things), being brought.

منجیم mùnèjjim, *s. a.* An astronomer or astrologer.

منجمد mùnjèmid, *a. a.* Frozen, congealed.

منجنیق mànjénik, *s. a.* A catapulta; a balista; a crane (for lifting).

منح mìnàh, *s. pl. a.* (*of* منحت mìnhàt), Graces, favours, blessings.

منحرف mùnhàrif, *a. a.* Turning out of a straight path, turning aside; —, *s. a.* A trapezium or four-sided figure, having two sides parallel but unequal; شبه منحرف shìbhi-mùnhàrif, A trapezoid or four-sided figure having no two sides parallel.

منحصر mùnhàssir, *a. a.* Limited, confined.

منحل mùnhàll, *a. a.* Dissolved.

منحنی mùnhànī, *a. a.* Curved; خط منحنی khàtti-mùnhànī, A curved line.

منحوس mènhūss, *a. a.* Ill-omened.

منخسف mùnkhàssif, *a. a.* Eclipsed (the moon).

مند mènd, Persian termination equivalent to our *ful, ish, y*, &c., as دردمند dèrdmènd, *a. p.* Sorrowful.

مندال màndal, *s. t.* A button (to a door).

مندر mìndar, *s. t.* A mattress; a sofa.

مندرج mùndèrij, *a. a.* Included; contained; written. [literated.

مندرس mùndèriss, *a. a.* Effaced, ob-

مندفع mùndèfi", *a. a.* Driven out or away. [wept over.

مندوب mèndūb, *a. a.* Mourned for,

منديل mèndīl, *s. a.* A handkerchief.

منزل mènzil, *s. a.* A station-house, halting-place; a day's journey, or distance from post-house to post-house; a travelling post; the range (of a gun, &c.); a distance; a long range; a rank, degree, grade; منزلخانه mènzil-khānè, *s. p.* A post-house; منزل بارگیری mènzil-(bèyghiri), A post-horse; منزل گتمك mènzil-ghìtmek, *v.n.* To travel post; منزل سورمك mènzil-sùrmek, *v.n.* To travel as fast as possible; منزل طوپی mènzil-tòpu, A gun with a very long range; سر منزل sèr-mènzil, *s. p.* The goal, the end of a journey; گوز منزلی ghyùz-mènzili, The range of vision, as far as the eye can see; منزلجی mènzilji, *s. t.* A post-master.

منزلت mènzilèt, منزله mènzilè, *s. a.* A rank, grade, degree, standing; منزلتلو mènzilètlū, *a. t.* Holding a certain high rank.

منزوی mùnzèvī, *s. a.* A hermit, recluse.

منزه mùnèzzèh, *a. a.* Free, void, exempt.

منسج mùnèssèj, *a. a.* Woven, interwoven

منسد mùnsèdd, *a. a.* Stopped up, closed.

منسدل mùnsèdil, *a. a.* Hanging down, dangling. [series, or in order.

منسق mùnèssèk, *a. a.* Ranged in

منسل mùnsèll, *a. a.* Drawn from a scabbard. [taken away.

منسلب mùnsèlib, *a. a.* Taken away,

منسلك mùnsèlik, *a. a.* Who follows, treads in a path.

منسوب mènsūb, *a. a.* Related, connected, pertaining; منسوبیت mènsūbìyyèt, *s. a.* Relationship, connexion, quality of pertaining; منسوب اسمی mènsūb ìsmi, An adjective showing relation, connexion, or quality of pertaining to something.

منسوج mènsūj, *a. a.* Woven.

منسوخ mènsūkh, *a. a.* Abolished, abrogated. [in order.

منسوق ménsūk, *a. a.* Ranged, placed

منسی mènsī, *a. a.* Forgotten.

منش mènsh, *s. p.* Disposition, character, constitution. [a society.

منشا mènshè', *s. a.* A place of origin,

منشار mìnshār, *s. a.* A saw; منشاری mìnshārī, *a. a.* Zigzag like the teeth of a saw in shape.

منشعب mùnshè"ab, *a. a.* Diverging (as from a family), branching out

منشق mùnshèkk, *a. a.* Split, rent, cloven.

منشور mènshūr, *a. a.* Dispersed, scattered, spread; —, *s. a.* A prism.

منشی mùnshī, *s. a.* A clever writer

practised literary or epistolary composer.

منصب mànsŭb, *s. a.* A place where anything is set up; a post of dignity held under government; —, mùnsàbb, *a. a.* Poured, flowing, running (into anything).

منصبغ mùnsàbigh, *a. a.* Dyed; baptized.

منصرف mùnsàrif, *a. a.* Turned on one side, turned away; conjugated, declined (in grammar).

منصف mùnsĭf, *a. a.* Just, equitable, conscientious; منصفانه mùnsĭfànĕ, *a. p.* Pertaining to a conscientious person. [holding an office.

منصوب mànsūb, *a. a.* Set up, erected;

منصور mànsūr, *a. a.* Assisted by God, victorious.

منصوص mànsūss, *a. a.* Established by an incontrovertible divine proof.

منصه mànàssa, *s. a.* A bride's throne or throne-room. [added.

منضم mùnzàmm, *a. a.* Added, super-

منطبخ mùntàbĭkh, *a. a.* Cooked; ripened.

منطار *or* منتار *or* منتر màntar, *s. t.* A mushroom, toadstool, fungus; cork; a cork, bung; منطار قاوی màntar-kàwi, German tinder. [out.

منطفی mùntàfī, *a. a.* Extinguished, put

منطق màntĭk, *s. a.* Logic, dialectics; —, mìntàk, *and* منطقه mìntàka (màntĭka), *s. a.* A zone, belt, girdle; منطقه حاره (màntĭka'i)-hārré, The torrid zone; منطقه معتدله màntĭka'i-mù"tèdilé, The temperate zone; منطقه منجمده màntĭka'i-mùnjèmidé, The frigid zone; منطقة البروج màntĭkàtu-'l-bùrūj, The ecliptic or zodiac.

منطلق mùntàlik, *a. a.* Let loose; repudiated, divorced.

منطوق màntūk, *a. a.* Said, spoken, expressed; —, *s. a.* An expression, a saying.

منطوی mùntàvī, *a. a.* Inclosed, folded, enveloped, contained.

منظر mànzàr, *s. a.* An aspect, face, countenance; a place in which anything is seen. [cleansed.

منظف mùnàzzàf, *a. a.* Cleaned,

منظور mànzūr, *a. a.* Seen, looked at, beheld, examined; —, *s.* An object, aim, design.

منظوم mànzūm, *a. a.* Ranged in order; ranged in metre, metrical; —, *s. a.* Verse.

منظومه mànzūmé, *s. a.* A piece of poetry; a system, series, hierarchy.

منع mèn", *s. a.* A hindering, preventing; —, —et, *v.a.* To hinder, prevent; to prohibit, forbid.

منعدم mùn"àdim, *a. a.* Annihilated.

منعطف mùn"àtĭf, *a. a.* Turned on one side, turned (from *or* towards).

منعقد mùn"àkid, *a. a.* Tied; concluded, contracted (a treaty, &c.); congealed, clotted, formed. [echoed.

منعکس mùn"àkiss, *a. a.* Reflected;

منعم mùn"ĭm, *a. a.* Kind, gracious, beneficent.

منغال mànghal, *s. t.* A chafing-dish for warming apartments with charcoal.

منغر *or* منقر mànghir, *s. t.* Money; copper money.

منفرج mùnfèrij (*fem.* منفرجة mùnfèrijé), *a. a.* Wide open, wide apart; obtuse (angle).

منفرد mùnfèrid, *a. a.* Alone, by itself, [separate, isolated.

منفس mènfèss, *s. a.* A breathing hole.

منفسخ mùnfèssikh, *a. a.* Abolished, abrogated.

منفصل mùnfĭssĭl, *a. a.* Detached, sepa- [rated.

منفعت mènfà"at, *s. a.* Use, utility, profit, advantage, interest.

منفعل mùnfà"il, *a. a.* Hurt in feelings, [grieved.

منفك mùnfèkk, *a. a.* Detached, separated; displaced, superseded.

منفور mènfūr, *a. a.* Held in detestation, abhorred.

منفهم mùnfèhim, *a. a.* Understood, com- [prehended, gathered.

منفى mènfī, *a. a.* Exiled, banished; —, mènfà, *s. a.* A place of exile.

منقا (*for* منقى mùnàkkà), *a. a.* Cleaned, made clean.

منقاد mùnkĭd, *a. a.* Obedient, sub- [missive.

منقار mìnkār, *s. a.* A bird's beak or bill.

منقال mànkāl (mànghal), *s. a.* A chafing-dish.

منقبة mànkabé, *s. a.* Any praiseworthy trait of character; an anecdote.

منقبض mùnkàbiz, *a. a.* Held tight, squeezed hard; costive, bound in the bowels; grieved, out of humour or spirits.

منقح mùnàkkàh, *a. a.* Revised, purged [of defects (a writing).

منقرض mùnkàriz, *a. a.* Extinct (a lan- [several par
age, dynasty).

منقسم mùnkàssim, *a. a.* Divided in

منقش mùnàkkàsh, *a. a.* Decorated w- [ta ter
designs.

منقضى mùnkàzī, *a. a.* Finished, ex-

منقطع mùnkàtà", *a. a.* Cut off; in- [rupted; withheld; ceased.

منقلب mùnkàlib, *a. a.* Inver- [changed, altered.

منقلة mìnkàla, *s. a.* A sector (mat- [matical instrument).

منقوش mènkūsh, *a. a.* Drawn, fig-

منقوط mènkūt, *a. a.* Marked wi- [or more diacritical points or d- [letter).

منقول mènkūl, *a. a.* Carried from [place to another; narrated, [handed down.

منقى (*or* مقفا), mùnàkkà, *a. a.* Cl- [made

منكر mùnkàr, *a. a.* Denied; ne- [incognito; irrecognisable; bad, w- [reprovable (act); name of one [questioning angels who visit the- [the other being named نكير nèkĭr

mùnkir, *a. a.* A denier; —, mùn- [*a. a.* Incognito, irrecognisable; [finite, indeterminate (in gra-

منكرات mùnkĭrāt, *s. pl. a.* [reprovable, wicked actions.

منكسر mùnkèssir, *a. a.* Broke- [flicted, grieved.

منكسف mùnkèssif, *a. a.* Eclipse-

منكشف mùnkèshif, *a. a.* Disco- [revealed.

منگنه mènghénè, *s. t.* A blacksmith's vice; a press.

منكود mènkyūb, *a. a.* Fallen (in circumstances). [man; —, *s. a.* A wife.

منكوحه mènkyūha, *a. a.* Married to a

منوال mìnwāl, *s. a.* A manner, way, method. [or glory, aureolated.

منور mùnèvvèr, *a. a.* Bright with light

منوط mènūt, *a. a.* Depending, referred.

منوى mènvī, *s. a.* An intention, design, intent.

منويش mènévish, *s. t.* The browning on gun-barrels; the blueing on swords, watch-springs, &c.; the water on silks, &c.

منه mình, *comp. a.* From him (her, it).

منهاج mìnhāj, *s. a.* A road, way; a manner.

منهتك mùnhètik, *a. a.* Torn; violated.

منهدم mùnhèdim, *a. a.* Demolished, pulled down (a building).

منهزم mùnhèzim, *a. a.* Defeated, routed.

منهوب mènhūb, *a. a.* Taken as plunder, plundered.

منهى mènhī, *a. a.* Prohibited, forbidden.

منى mènī, *s. a.* Sperm, the seminal

منيت mènìyyèt, *s. a.* Death. [fluid.

منير mùnīr, *a. a.* Shining with its own light and giving light to other things.

منيع mènī", *a. a.* Difficult, or impossible to do, to take, to get into, &c.

منيف mùnīf, *a. a.* Eminent, exalted.

منى mùnyé, *s. a.* A wish, desire.

مو mū, *s. p.* A hair; سرمو sèri-mū, (A hair's-point) A hair's-breadth.

موات méwāt, *s. a.* Waste, unreclaimed lands.

مواجب mèwājib, *a. pl. a.* (*no sing.*), Salaries, allowances; a pension.

مواجهه mùwājaha, *s. a.* A being face to face with each other.

مؤاخذه mù'ākhaza, *s. a.* A scolding, upbraiding, reprimanding; ا—, —et, *v.a.* To scold, upbraid, reprimand.

مواد mèwādd, *s. pl. a.* (*of* مادّه māddé), Subjects, matters; articles, paragraphs.

موارد mèwārid, *s. pl. a.* (*of* مورد mèvrid), Approaches, avenues, roads leading to.

موازنه mùwāzéné, *s. a.* A weighing (in the mind); ا—, —et, *v.a.* To weigh.

موازى mùwāzī, *a. a.* Parallel; —, *s. a.* A parallel ruler.

مواسات mùvāssāt, *s. a.* Kindness.

مواشى mèwāshī, *s. pl. a.* Cattle.

مواصلت mùwāssalèt, *s. a.* A coming together, being united in one place, being in each other's society.

مواضع mèwāzi", *s. pl. a.* (*of* موضع mèvzi"), Places.

مواضعه mùwāza"à, *s. a.* Dissimulation, putting on a good face in respect to the acts of a superior whom we cannot control. [perseverance.

مواظبت mùwāzabèt, *s. a.* Assiduity,

مواعد mèwā"id, *s. pl. a.* (*of* موعد mèv"idé), Promises.

مواعظ mèwā"iz, *s. pl. a.* (*of* موعظه mèv"izé), Exhortations.

موافق mùwāfīk, *a. a.* Favourable, propitious.

موافقت mùwāfakàt, *s. a.* An agreeing, consenting; ا—, —et, *v.n.* To agree, consent. ki"), Places.

مواقع mèwākī", *s. pl. a.* (*of* موقع mèv-

مواكب mèwākib, *s. pl. a.* (*of* موكب mèvkib), Troops, legions, armies.

موالات mùwālāt, *s. a.* Friendship, amity.

مؤالفت mù'āléfèt, *s. a.* Intimate acquaintanceship.

موالى mèwālī, *s. pl. a.* (*of* مولى mèvlà, mòlla), The higher legal dignitaries, judges.

موالید mèwālīd, *s. pl. a.* (*of* مولود mèvlūd), Kingdoms, *in* موالید ثلثه mèwālīdi-sèlāssé, The three kingdoms of nature, mineral, vegetable, animal. [of acquaintanceship.

مؤانست mù'ānéssèt, *s. a.* Familiarity

موانع mèwānī", *s. pl. a.* (*of* مانع mānī"), Obstacles, hindrances, impediments.

مواهب mèwāhib, *s. pl. a.* (*of* موهب mèvhèb), Gifts of God. [priest.

موبد mūbèd, موبذ mūbèz, *s. p.* A fire-

مؤبد mù'èbbèd, *a. a.* Caused to last forever; مؤبداً mù'èbbèdan, *ad. a.* Forever, everlastingly, to all eternity.

موت mèvt, *s. a.* Death, a dying.

موتا (*for* موتى) mèvtà, *s. pl. a.* (*of* ميت mèyyit), The dead.

موتاب mū-tāb (mūtàf), *s. p.* A maker of yarns, cords, sacks, &c., of horse or other hair.

موتلو mùtlu (*corrupted from* متلوع màtlū", *possessed of an ascendant*. *a. t.* Fortunate, happy, lucky; موتلو سكا nè-mùtlu-sànga (*for* متلوع سنا nè-màtlū"sèn-ā?)! Lucky this! Lucky fellow!

موتى mèvtà, *s. pl. a.* (*of* ميت mèyyit) The dead.

مؤثر mù'èssir, *a. a.* Efficacious, effectual, effective, productive of effect, affecting; penetrating.

موثوق mèvsūk, *a. a.* Relied upon.

موج mèvj, *s. a.* A wave, billow; موج موج mèvj-ā-mèvj, *ad. p.* Wave upon wave.

موجب mūjib, *a. a.* Causing, requiring, —, *s. a.* A cause; —, mūjèb, *s.* The thing required, requirement; a ministerial letter usually given with a firman, and addressed to the same person or persons, shortly explaining of the requirement thereof; موجبنجه mūjébinja, *ad. t.* بر موجب bèr-mūjib, *ad. p.* According to the requirement in conformity with; بلا موجب bi-mūjib, *ad. a.* Without cause.

موجد mūjid, *s. a.* An inventor.

موجز mūjèz, *a. a.* Short, abstracted, cursory, abridged.

مؤجل mù'èjjèl, *a. a.* Postponed, deferred to a certain time.

موجود mèvjūd, *a. a.* Present, existing, inventus; in store, in stock.

موجودات mèvjūdāt, *s. pl. a.* Existing things; goods or stores.

موج mùvèjjèh, *a. a.* Approved, fit, proper, suitable.

موحد mùwàhhid (*pl.* موحدین mùwàhhidīn), *s. a.* A unitarian, a Muhammedan.

موحش mūhish, *a. a.* Which frightens, terrifies; frightful, terrific.

مؤخر mù'àkhkhàr, *a. a.* Posterior in time or place; postponed; retrograded; مؤخراً mù'àkhkhar*a*n, *ad. a.* Latterly, of late.

مؤدا (*for* مؤدی) mù'èddà, *s. a.* The sense, purport (of a sentence).

مؤدب mù'èddèb, *a. a.* Well behaved, well disciplined, well educated.

مودت mèvèddèt, *s. a.* Love, affection; مودتلو mèvèddètlū, *a. t.* Friendly (person).

مودو mèvdū", *a. a.* Delivered, consigned, left in charge, entrusted.

مؤدی mù'èddī, *a. a.* Which causes, brings about; —, mù'èddà, *s. a.* The sense, purport (of a phrase).

مؤذن mù'èzzin, *s. a.* The crier who calls to prayer.

مؤذی mù'èzzī, *a. a.* Which gives pain, causes trouble or annoyance.

مور mòr, *a. t.* Purple, dark damask red; —, mūr, *s. p.* An ant.

موراویه Mòràvi*a*, *s. t.* Moravia.

موریث mùriss, *a. a.* Causing, producing.

مورچه mūrchè, *s. p. dim.* A little ant, an emmet; the marks on Damascus steel.

مورخ mùvèrrikh, مؤرخ mù'èrrikh, *s. a.* A historian, chronologist, chronicler; —, mùvèrr*à*kh, mù'èrr*à*kh, *a. a.* Dated, bearing date; مورخاً mùvèrr*a*kh*a*n, مؤرخاً mù'èrr*a*kh*a*n, *ad. a.* Bearing date.

مورد mèvrid, *s. a.* A way or point by which a thing is approached, an approach; a station, place, position.

موروث mèvrūss, *a. a.* Inherited, of inheritance.

موروی mèvrūd, *a. a.* Related, recited, [recounted.

مورة Mòr*a*, *s. t.* The Morea.

مورینه mòrin*a*, *s. t.* The tunny fish.(?)

موزون mèvzūn, *a. a.* Weighed; balanced; in metre, metrical as to the feet and syllables in it.

موزه mūzé, *s. p.* A boot.

موستار Mòstār, *s. t.* Mostar.

موسخ mùvèsss*à*kh, *a. a.* Filthy, dirtied.

مؤسس mù'èssis, *s. a.* Who founds, lays a foundation, establishes; —, *s. a.* A founder; —, mù'èsss*è*ss, *a. a.* Based, founded, established.

موسم mèvsim, *s. a.* A season, the particular time when anything is usually in season; (*pronounced by Arabs* mòssim: *this is the origin of our very corrupt word* monsoon, *called rather better by the French* mousson).

موسوم mèvsūm, *a. a.* Marked with a mark.

موسی mūssà, *s. a.* A razor; Moses; موسوی mūssévī, *a. a.* Mosesian, one following the dispensation of Moses, a Jew, an Israelite, a Hebrew.

موسیقار mūssīkār, *s. a.* A kind of musical instrument, a Pandean pipe; a fabulous musical bird; music; a musician.

موسیقی mūssīkī, *s. a.* (*Greek*), Music as a science.

موش mūsh, *s. p.* A mouse; a rat.

موشح mùvèshshàh, *a. a.* Ornamented with a scarf or fillet.

موشکاف mū-shikyāf, *s. a.* A hair-splitter; موشکافانه mū-shikyāfānė, *a. p.* Pertaining to a hair-splitter.

موشمله mùshmula, *s. t.* A medlar.

موصل mèvsil, *s. a.* A place of junction; —, mòssil (mòssul), *s. a.* Mosul or Mosool in Mesopotamia.

موصلق mùssluk, *s. t.* A cock, a tap, a stop-cock or turn-cock.

موصوف mèvsūf, *a. a.* Possessing a quality; bearing a title; qualified by an adjective (in grammar).

موصول mèvsūl, *a. a.* To which anything is joined, or has reached; —, *s. a.* A relative pronoun (in Arabic grammar).

موضع mèvzi", *s. a.* A place, position, situation, locality.

موضوع mèvzū", *a. a.* Placed; used as an appellative; موضوعات mèvzū"āt, *s. pl. a.* The axioms of any science; موضوع له mèvzū"un-lèh, The thing indicated by a name, the thing treated on by a science, the subject.

موظف mùwàzzàf, *a. a.* Salaried, paid, pensioned.

موعد mèv"id, موعدة mèv"idė, *s. a.* A promise.

موعظه mèv"izė, *s. a.* An admonition, exhortation.

موعود mèv"ūd, *a. a.* Promised; to which a time is fore-assigned; موعود اجلی èjéli-mèv"ūd, The appointed hour, death. [numerous, e...

موفور mèvfūr, *a. a.* Abundant, ...

موقت mèvkit, *s. a.* An appointed ti... —, mùwàkkit, *s. a.* A public re... of time, an astronomer; —, mu... kàt, *a. a.* Temporary, ad in... موقتاً mùwàkkatan, *ad. a.* Tempor... ad interim; موقتخانه mùw... -khānė, *s. p.* An observato... regulating the time.

موقر mùwàkkàr, *a. a.* Honoured, ... honour; stately, grave.

موقع mèvki", *s. a.* A place, p... situation, locality; موقعی mè... *a. a.* Local; —, mùwàkki", ... Bearing the توقیع tèvki" or tùghra, *i.e.* the Sultan's cypher.

موقف mèvkif, *s. a.* A station, h... place. [...

موقود mèvkūd, *a. a.* Lighted, set ...

موقوف mèvkūf, *a. a.* Stayed, s... arrested; depending, referred... able; in mortmain, entailed; ... mèvkūfāt, *s. pl. a.* Properties in ... main; entailed estates.

موکب mèvkib, *s. a.* A camp, a... موکب همایون mèvkibi-hùm... The imperial camp (*equivalent* footstool *or* throne).

مؤکد mù"èkkèd, *a. a.* Strong, ...

strongly expressed, peremptory; corroborated, strengthened.

موکل mùvèkkèl, *a. a.* Charged, appointed as agent or attorney.

مو (*for* مولی) mèvlà, *s. a.* God, the Lord; a master; —, mòlla, *s. a.* A judge (when following a name); a student (when preceding a name). N.B. *These are merely two modifications in sound of the self-same word.* مولانا mèvlā-nā, *comp. a.* Our Lord (*said of God, Muhammed, and any high dignitary of the law*); حضرت مولانا hàzrèti-mèvlā-nā, His Holiness our Lord (Jèlālu-'d-dīni-r-Rūmī, Founder of the order of Mevlévi dervishes).

مولد mèvlid, *s. a.* A birthday; a birthplace; —, mùwèllid, *s. a.* A generator; مولد الما mùwèllidu-'l-mā, Hydrogen; مولدالحموضة mùwèllidu-'l-hùmūza, Oxygen.

مؤلف mu'èllif, *a. a.* Which consoles, accustoms, familiarizes, reconciles; —, *s. a.* An author, compiler; —, mu'èllèf, *a. a.* Consoled; accustomed, familiarized; reconciled; composed; compiled; مؤلفات mu'èllèfāt, *s. pl. a.* Works, literary productions, compilations.

مولود mèvlūd, *a. a.* Born, given birth to; a kingdom in nature, mineral, vegetable, or animal; مولودله mèvlūdun-lèh, To whom a child is born, a father; مولودلها mèvlūdun-lèhā, A mother.

مولوز mòloz, مولوس mòloss, *s. t.* Stones and brickbats, rubbish for filling in hollows, trenches, &c.

مولوی mèvlévī, *a. a.* Pertaining to the religious order founded by Molla Jelalu-'d-dini-r-Rumi.

مولی mèvlà, *s. a.* The Lord God, who is served and worshipped; بمنه المولی bi-mènni-hi-'l-mèvlà, By the grace of Him (who is) the Lord whom all worship.

موم mùm, *s. t.* A candle; بالموم bàl-mùmu, *s. t.* Bees'-wax, wax; a wax candle; مهر موم mùhur-mùmu, Sealing-wax; موم یاغی mùm-yàghi, Tallow.

مؤمن mu'min (*pl.* مؤمنین mu'minīn), *s. a.* One who believes in God and the prophet, a true believer.

مومی الیه mūmà-ilèyh, *s. a.* The aforementioned (person of some, but not very high, rank).

مومیا mūmiyā, مومیه mūmiyyé, *s. a.* A mummy; the substance of mummified bodies (supposed to be efficacious in many diseases); an artificial compound resembling it; the state of a mummy, mashed to a pulp.

مؤنت mu'ūnèt, *s. a.* Food, feed, support, maintenance.

مؤنث mu'ènnèss, *a. a.* Feminine (in [grammar].

موهبه mèvhibé, *s. a.* A gift (of God).

موهوب mèvhūb, *a. a.* Given (by God).

موهوم mèvhūm, *a. a.* Imaginary.

موی mūy, *s. p.* A hair; موی میان mūy-

-miyān (Hair-waisted), *a. p.* Slender-waisted.

مؤيد mu'èyyèd, *a. a.* Strengthened, supported.

مه mèh, *s. p.* (*contr. from* ماه māh), The moon; —, mih, *a. p.* Large.

مهابت mùhābèt, *s. a.* Dreadness, awfulness, majesty; مهابتلو mùhābètlū, *a. t.* Dread, awful, grand, sublime, majestic (one of the special styles of the Sultan).

مهاجر mùhājir, *s. a.* One compelled to abandon his country; مهاجرين mùhājirīn, *s. pl. a.* Those inhabitants of Mecca who fled to Medina and joined Muhammed.

مهاجرت mùhājérèt, *s. a.* An abandoning one's home and country.

مهاد mìhād, *s. a.* A seat, couch, bed, sofa, throne.

مهار mihār, *s. a.* A rein or kind of bit or snaffle.

مهارت mèhārèt, *s. a.* Skilfulness, skill, perfect experience.

مهالك mùhālik, *s. pl. a.* (*of* مهلكه mèhlékè), Dangerous places or enterprises.

مهام mùhāmm, *s. pl. a.* (*no sing.*), Affairs of importance.

مهب mèhèbb, *s. a.* The place from whence the wind blows.

مهبط mèhbit, *s. a.* A place of descent, where one alights.

مهپاره mèh-pārè (Piece of the moon), *s. p.* A beauty, beautiful boy or girl.

مهتاب mèh-tāb, *s. p.* Moonlight, moonshine; مهتابيه mèhtābìyyè, *s. a.* An arbour, open summer-house.

مهتدى mùhtèdī, *s. a.* A convert to the true faith, (*called by Europeans* a renegade.

مهتر mìhtèr (mèhtèr), *a. p.* Greater, older, elder; —, *s. p.* Various kinds of attendants upon pashas in the old system; some were musicians, others tent-pitchers, &c.; مهترخانه (mèhtèr)-khānè, *s. p.* The old feudal military band.

مهجور mèhjūr, *a. a.* Abandoned, left desolate and disconsolate.

مهچه mèhchè, *s. p.* A little moon; a little figure of a crescent.

مهد mèhd, *s. a.* A cradle; تخت‌خداى مهد علياى سلطنت kètkhudāyi-mèhdi-yāyi-sàltànàt (*Steward of the high cradle of the sovereignty*), Title of the High Steward of the mother of the reigning Sultan.

مهدوم mèhdūm, *a. a.* Demolished.

مهدى mèhdī, *s. a.* A guide, conductor. Under this title a personage is expected by Muhammedans to appear in the latter days, and to re-establish the true religion in great glory.

مهر mèhr, *s. a.* A marriage-portion, dower given by the husband to his wife on their betrothal. It is of two kinds, one paid down and called مهرى معجل mèhri-mu''àjjèl; the other deferred till their separation by the death or by divorce, is called مهرى مؤجل mèhri-mu'èjjèl; —, mihr, *s. p.* Friendship, amity; —, *s. p.* The sun

—, mùhr (mùhur), *s. p.* A seal; مهر ومحبت mìhr-u-màhàbbèt, Friendship and affection; مهر و ماه mìhr-u--māh, Sun and moon (*proper name for women*); مهر سلیمان mùhri-sùlèymān, Solomon's seal; مهرلو mùhrlu, *a. t.* Sealed; سربمهر sèr-bé-mùhr, *a. p.* Of which the mouth is sealed.

مهربار mìhrbān (mìhrībān), *s. p.* A friend; مهربانی mìhrībānī, *a. p.* Pertaining to a friend, friendly; —, *s. p.* Friendliness, friendship.

مهردار mùhrdār, *s. p.* A seal-bearer.

مهرلمك mùhurlémek, *v.a.* To seal.

مهرو mèhrū (moon-faced), *s. p.* A beautiful girl or woman.

مهره mèhéré, *s. pl. a.* (*of* ماهر māhir), Adepts, proficients; —, mùhré, *s. p.* An instrument of agate, glass, or wood, used for polishing gold-leaf, paper, &c.; مهرلو mùhréli, *a. t.* Polished; glazed; مهرلمك mùhrélémek, *v.a.* To polish, to glaze with a *muhré*.

مهزول mèhzūl, *a. a.* Thin, lean, emaciated.

مهك mèhèkk (mèhènk), *s. a.* A touchstone.

مهل mèhl, مهلت mùhlèt, *s. a.* A delay, postponement; مهلت ویرمك mùhlet--vèrmek, *v.n.* To grant a delay.

مهلك mùhlik, *a. a.* Dangerous; fatal.

مهلكه mèhlékė, *s. a.* A dangerous thing, spot, or enterprise.

مملمك mèlémek, *v.n.* To bleat.

مهم mùhìmm (*fem.* مهمه mùhìmmé), *a. a.* Important; مهمات mùhìmmāt, *s. pl. a.* The most important military stores, ammunition, &c.

مهماامكن mèh-mā-èmkèn, *comp. a.* As much as possible.

مهمان mìhmān, *s. p.* A guest; مهماندار mìhmāndār, *s. p.* An officer whose duty it is to take charge of guests and attend to all their wants; مهمانواز mìhmān-nūwāz, *a. p.* Hospitable, kind to strangers; مهمانسرای mìhmān--sàrāy, *s. p.* A guest-house, hotel; the world.

مهمل mùhmèl, *a. a.* Neglected; having no dots or diacritical points (a letter).

مهموز mèhmūz (màhmuz), *s. a.* A spur; —, *a. a.* Containing a ء hèmzé.

مهند mùhènnèd, *a. a.* Indian, Damascus (blade).

مهندس mùhèndiss, *s. a.* A geometer, a civil or military engineer.

مهوار mèhwārė, *s. p.* Monthly pay.

مهوش mèhvèsh, *s. p.* A beauty, beautiful girl or boy.

مهیا mùhèyyà, *a. a.* Ready, prepared, equipped.

مهیب mùhīb, *a. a.* Inspiring awe, awful, dreadful.

می mi *or* mi, Turkish general interrogative particle which *must always* be used in questions if one of the special interrogatives is not introduced: it is affixed to the word on which, more especially, the question turns (see Grammar); —, mèy, *s. p.* Wine; میخانه mèy-khānė, *s. p.* A public-house, a wine-shop.

میادین mèyādīn, *s. pl. a.* (*of* میدان mèydān), Open spaces, squares.

میال mèyyāl, *a. a.* Inclined, leaning, disposed.

میامن mèyāmin, *s. pl. a.* (*of* میمنت mèyménèt), Fortunate qualities or events.

میان mìyān, *s. p.* The middle; the midst; the waist; میان‌کوکی mìyān-kyàkyu, *s. t.* Liquorice-root; میان‌بالی mìyān-bàli, Spanish liquorice; میانجی mìyānji, *s. t.* A mediator.

میانه mìyānė́ (mèyānė́), *s. p.* The midst; the relation between several things.

میاولمق mìyàwlamak, *v.n.* To mew.

میاه mìyāh, *s. pl. a.* (*of* ما mā), Waters.

میت mèyyit, *s. a.* A dead body; a dead person, dead man. [dred.

مئتین mi'étèyn, *s. a.* *dual.* Two hun-

میثاق mīssāk, *s. a.* A pact, promise, agreement. [boy.

میچو mìcho, *s. t.* A cabin-boy, sailor-

میخ mìkh, *s. t.* A nail; میخلامق mìkhlamak, *v.a.* To nail; to fasten with rivets; to set (a precious stone); میخلایجی mìkhlayīji, *s. t.* A stone-setter; میخلو mìkhli, *a. t.* Nailed; rivetted; set.

میدان mèydān, *s. a.* A vacant space; a public square; an interval of time.

میدیه mìdiyė́, *s. t.* A muscle or mussel (fish).

میر mīr (*contr. from* امیر èmīr), *s. p.* A commander; an officer; anyone holding the title of Begh or Bey.

میر لوا mīri-lìwā, A major-general;

میرمیران mīri-mīrān, A civil governor of a district, with the rank of lieutenant-general;

میرالامرا mīru-l-ùmérā, A civil governor of a district, with the rank of major-general;

میرالای mīr-àlāy, A colonel (in the army); a captain of a three-decker (in the navy);

میراخور mīr-àkhòr (imrakhòr), Master of the horse.

میرکلام mīri-kèlām, An eloquent person;

میری mīrī (*fem.* میریه mīrìyyė́), *a. a.* Belonging to government; public.

میراث mīrāss, *s. a.* An inheritance;

میراثخور mīrāss-khòr, An inheritor, one who has received an inheritance;

میراث‌یمك mīrāss-yèmek, *v.n.* To receive an inheritance, to inherit;

میراث‌یدی mīrāss-yèdi (Who has received an inheritance), *s. a.* A spendthrift.

میرزا mīrzā, *s. p.* A title used in three ways: when placed after a name, it signifies a *Prince of the blood*; but when placed before, it merely denotes a civilian of any grade: without a name, it means a *clerk* or *secretary*.

میزاب mīzāb, *s. p.* A canal, drain, spout.

میزان mīzān, *s. a.* A balance, pair of scales; the sign Libra; a proof (in arithmetic); an object of comparison

اورمق—, mīzān-wùrmak, To compare, to draw a conclusion.

ميزبار mīzbān, *s. p.* A host, receiver and entertainer of guests.

ميسر mùyèsssèr, *a. a.* Facilitated, put into one's power or possession by God's permission; اللهميسرايليه allāh-mùyèssèr-èyléyé! May God facilitate it (to you). [an army.

ميسره mèyséré, *s. a.* The left wing of

ميشه mèyshé, *s. t.* An oak; oak-wood; ميشه‌لك mèyshélik, *s. t.* An oak-forest, or region bearing oaks.

ميشين mīshīn (mèshin), *s. p.* Leather made from sheep's skin.

ميعاد mī"ād, *s. a.* A place foretold, a rendezvous; the resurrection.

ميغ mīgh, *s. p.* A fog, a mist.

ميقات mīkāt, *s. a.* A time fore-appointed; a fixed or marked time, a season.

ميكده mèy-kèdé, *s. p.* A wine-shop.

ميل mèyl, *s. a.* Inclination; declination; affection; ا—, —et, *v. n.* To incline; to decline (north or south); to have an affection or liking; —, mīl, *s. a.* A pivot; a probing-needle; a mile; ميل‌چكمك mīl-chèkmek, To use a red-hot iron instrument for blinding state prisoners.

ميلاد mīlād, *s. a.* Birth; عيسى—, mīlādi-"issà, The Nativity, the birth of Jesus; ميلاديه mīlādìyyé, *a. a.* (The year) reckoned from the Nativity.

ميلان mèyélān, *s. a.* Inclination.

ميلو Mìlo, *s. t.* Milo.

ميم mīm, *s. a.* Name of the letter م.

ميمنت mèyménèt, *s. a.* Any fortunate quality or event.

ميمنه mèyménè, *s. a.* (*Originally identic with* ميمنت), The right wing of an army.

ميمون mèymūn, *a. a.* Endued with felicity; fortunate, happy; —, mèymūn, *s. t.* A monkey; ميمونجى màymunju, A monkey-leader.

مين mèyn, *s. a.* A lie, falsehood.

مينا mīnā, *s. p.* Enamel (mìné); glass; a drinking-cup; the sky; مينالو mìnéli, *a. t.* Enamelled; مينافام mīnā-fām, *a. p.* Of a sky-blue colour.

مينويش (*for* ميناوش mīnā-vèsh, *s. p.*), mènévish, *s. t.* The browning of gun-barrels; the blueing of watch-springs, &c.; the watering on silks, &c.

ميوس mèyyūss (*for* ميؤس mèy'ūss), *a. a.* Despaired of; despairing; hopeless; ميوسيت mèyyūssìyyèt, *s. a.* Despair, hopelessness.

ميوه mèyvé (*pl. p.* ميوها mèyvéhā), *s. p.* Fruit; ميوه‌دار mèyvédār, *a. p.* Fruitful.

مئه mì'é, *s. a.* A hundred, one hundred; مئتين mì'étèyn, Two hundred.

ن

ن nūn. Twenty-eighth letter of the Turkish alphabet, having the value of *n* in English. In chronograms and

astronomical tables it has the numerical value of 50, and in the dates of letters it stands for the month of Ramazan. Added to the root of a verb active or neuter, it indicates an indefinite action without exterior object; and in the case of verbs active or neuter the roots of which end in ل or in a vowel, it either takes the place of the ل which usually forms the passive, or it precedes that letter in combining the passive voice. (*See Grammar.*)

نا nā! *int. t.* There! There's for you! There it is! There, take that! —, Persian privative particle, preceding nouns and adjectives, and corresponding with our *un*, *in*, &c., or with our *less* at the end of words; ناامید nā-ùmīd, *a. p.* Hopeless; ناپاك nā-pāk, *a. p.* Unclean.

ناب nāb, *s. a.* A canine tooth, a tusk, tush; ivory; —, *a. p.* Pure, clear.

نابت nābit, *a. a.* Which grows, vegetates.

نابجا nā-bé-jā, نابهنجار nā-bé-hènjār, *a. p.* Out of time or place, unfitting, unsuitable, unseemly.

نابلس Nābulus, *s. a.* Samaria.

ناجی* nājī, *a. a.* Who escapes; who finds salvation.

* It is a great mistake to suppose that this word corresponds to "Saviour." On the contrary, it means "one who escapes from peril," as Mr. Redhouse has stated. If used for "Saviour" it would be entirely misunderstood by natives, as they would take it to mean one who himself avoids

ناچیز nā-chīz, *s. p.* A nothing, a thing of little account; a humble insignificant person; ناچیزانه nā-chīzāné, *a. p.* Pertaining to a humble, insignificant person.

ناحیه nāhìyyé, *s. a.* A small district, a canton, a hundred.

ناخن nākhun, *s. p.* A nail, claw, talon.

نادر nādir, *a. a.* Rare; نادراً nādiran, *ad. a.* Rarely, seldom.

نادره nādiré, *s. a.* A rarity, a thing seldom seen.

نادم nādim, *a. a.* Repenting, repentant, sorry for what he has done.

نادی nādī, *s. a.* A place where one sits.

نار nār, *s. a.* Fire; hell-fire; hell; — *s. t.* A pomegranate; ناری nārī (or ناریه nārìyyé), *a. a.* Pertaining to fire, fiery.

ناردنك nārdènk, *s. p.* A sharp kind of syrup, made from some fruit, e.g. grapes(?), apples(?), plums(?), or pomegranates(?).

نارگله nàrghìlé, *s. t.* An instrument for smoking Persian tobacco, in which the smoke is drawn through water.

نارنج nārinj, *s. p.* An orange; a Seville orange.

نارین nārin, *a. t.* Slender, weakly, [illegible] or escapes from danger, and not one who saved others. This mistake was first [illegible] by Meninski, and was copied by Bi[illegible] and, as I find others have taken the [illegible] erroneous view of the meaning of the [illegible] avail myself of this opportunity of [illegible] attention to its real signification.—C. W

ناسور nāssūr, *s. a.* A kind of running ulcer; a fistula; —, *s. t.* A wart, a corn, the hard skin which forms on the inner parts of the hands of working men.

ناسی nāssī, *a. a.* Forgetful, who forgets.

ناشر nāshir, *s. a.* One who spreads, opens out, or disseminates.

ناشی nāshī, *a. a.* Growing, which grows; proceeding, springing, arising; —, *ad. t.* Owing to, arising from (any cause, &c.).

ناصب nāssıb, *s. a.* One who sets up, erects; one who appoints officers.

ناصح nāssıh, *s. a.* One who gives advice.

ناصر nāssır, *s. a.* A helper, helper to victory; —, (*or* ناصور nʌssır), *s. t.* A wart, a corn, the hard skin which forms on the inner parts of the hands of working men; ناصورلنمق nʌssırlanmak, *v.n.* To form into a wart, corn, or hard skin.

ناصیه nāssıyyé, *s. a.* The forelock; the forehead; ناصیه‌حال nāssıyyé'i-hāl, The appearance of circumstances.

ناطق nātık, *a. a.* Which speaks; which reasons; which has a voice; حیوان ناطق hāywāni-nātık, Man, the speaking, reasoning animal; مال ناطق māli-nātık, Possessions in slaves, flocks, herds, &c.

ناظر nāzır, *a. a.* Which looks; —, *s. a.* A spectator, looker-on; an overseer, director; a minister of state; خارجیه ناظری khārijıyyé-nāziri, The minister

ناز nāz, *s. p.* The conscious or unconscious self-sufficiency and graceful pride of a beautiful girl; graceful and well-founded disdain, real or pretended, for all exterior embellishment and for all admiration; the graceful playfulness and motions of a beautiful object which attract attention; the disdain of anyone for what he may consider not necessary to himself or not worthy of acceptance; نازلنمق nāzlanmak, *v.n.* To be disdainful of anything offered, whether homage to a beauty, or a gift of any kind to other people; نازلو nāzli, *a. t.* Who shows a real or affected disdain for offered homage or gifts; نازونیازا nāz-u-nıyàz--èt, *v.n.* To urge a request in a graceful, bashful, attractive manner.

نازك nāzık, *a. p.* Delicate (in mind, constitution, or quality).

نازل nāzil, *a. a.* Which descends; which is sent down from heaven.

نازنین nāzénīn, *s. p.* A beautiful, graceful girl, disdainful in her gracefulness, or graceful in her bashful boldness.

ناس nāss, *s. pl. a.* (*of* انسان ınsān), Men, mankind.

ناساز nā-sāz, *a. p.* Discordant; improper; ناسازکار nā-sāz-kyār, *a. p.* Who acts improperly.

ناسوت nāssūt, *s. a.* Humanity, human nature; عالم ناسوت "ālémi-nāssūt, The world, state, or degree of human nature.

for foreign affairs; ناظر مالیه mālìyyé-nāziri, The minister of finance.

ناظم nāzim, *s. a.* Who puts in order, regulates.

ناف nāf, *s. p.* The navel; the middle of anything.

نافخ nāfikh, *s. a.* One who blows (a wind instrument); نافخ الصور nāfikhu-'ss-sūr, He who blows the trump, the angel who will blow the last trump.

نافذ nāfiz, *a. a.* Which penetrates, makes its way into or through things; (a command) which receives full execution; نافذ الکلمتین nāfizu-'l-kèlimétèyn, One whose two words, yes and no, are punctually attended to.

نافع nāfi", *a. a.* Useful, beneficial.

نافله nāfilé, *s. a.* Supererogatory prayers beyond the five canonical ones; —, *a. a.* Useless, vain; —, *ad. t.* In vain.

نافه nāfé, *s. p.* The navel; a musk-bag; the belly part of an animal's fur.

ناقص nākiss, *a. a.* Deficient, wanting; minus (in algebra).

ناقل nākil, *a. a.* Bearing, carrying about; —, *s. a.* A narrator, relater.

ناقوس nākūss, *s. a.* A bell; a piece of wood suspended in churches or monasteries in the East, and struck in lieu of a bell.

ناقه nāka, *s. a.* A female camel.

ناك nāk, One of the Persian terminations which, added to a noun, makes an adjective signifying *possessing* or *subject to*; دردناك dirdnāk, *a. p.* Grieved; نمناك nèmnāk, Damp.

ناکاه nā-ghyāh, *a. p.* Out of time or place, untimely; sudden; suddenly

ناکس nā-kèss (nèkess), *a. p.* No a man, a sordid, disagreeable fellow.

ناکه nā-ghèh (*contr. from* ناکاه), *a. p.* Untimely; sudden; ناکهانی nā-ghhānī, *a. p.* Sudden.

نالان nālān, *a. p.* Weeping, lamenting.

نالش nālish, *s. p.* A weeping, lamenting.

ناله nālé, *s. p.* Weeping, plaint, lamentation.

نام nām (nàm), *s. p.* A name; a title; quality; honour, reputation, repute; celebrity; —, *a. p.* Named; احمد نام کسنه àhmed-nām-kimèssé, a person named Ahmed; نامدار nām-dār, نامور nāmvār, نامور nāmvar, *a. p.* Famous, celebrated.

نام زد nām-zèd, *s. p.* One whose name has been mentioned; a betrothed person; a person named or proposed for an office.

نامکور nàmkyūr, *a. t.* Ungrateful.

ناملو nāmli, *a. t.* Having a name or reputation; —, *s. t.* The blade of a sword or knife (*as bearing the maker's name*).

ناموس nāmūss, *s. a.* (*Greek* νομος) law; the Kur'ān; the angel Gabriel; a person's honour; ناموسسز nāmūssuz, *a. t.* Regardless of his honour; ناموسلو nāmūsslu, *a. t.* Careful of honour, scrupulous as regards reputa-

نامه nāmé, *s. p.* A letter; a royal letter; a letter of credentials; (*in composition*), a book, a treatise, or writing on any particular subject; شاهنامه shāh-nāmé, The book of kings (*name of a book*); نامه‌بر nāmé-bèr, نامه‌رس nāmé-rèss, One who brings a letter, an envoy.

نامی nāmī, *a. a.* Which grows, vegetates, flourishes.

نان nān, *s. p.* Bread; نان‌ونمك nān-u-nèmek, Bread and salt, the two sacred or essential articles of food; نانپاره nān-pāre, *s. p.* A piece of bread, a loaf or cake of bread; a subsistence, maintenance, allowance, salary, pension.

نانکور nān-kyūr, *a. p.* Ungrateful.

نانو nānū, *s. p.* A ditty sung to put children to sleep.

نانه nānė, *s. t.* Mint (herb); peppermint.

ناودان nāwdān, *s. p.* A water-pipe, canal, channel, spout.

ناورد nāvèrd, *s. p.* Battle, combat, fighting.

ناوك nāvek, *s. p. dim.* A small light arrow.

ناولون nàvlun (*from* نول nèvl, *s. a.*), *s. t.* The freight paid for carriage of goods by ship; ناولون‌ایله‌طوتمق nàvlun-ile-tùtmak, To hire (a ship).

ناوی nāvi, *s. t.* (*Italian*), A bark, three-masted vessel with only two masts full rigged.

ناهب nāhib, *s. a.* A plunderer.

ناهی nāhī, *s. a.* A prohibitor, forbidder.

ناهید nāhīd, *s. p.* A young maiden; the planet Venus.

نای nāy, *s. p.* A reed, a bamboo, a cane; a flute or flageolet; صورنای sūrnāy (zùrna), A clarion, trumpet; کرّه‌نای kèrré-nāy, *s. p.* A kind of long trumpet.

نائب nā'ib, *s. a.* A lieutenant, locum-tenens, substitute; a judge-substitute.

نائبه nā'ibé, *s. a.* A misfortune which befalls.

نایچه nāychė, *s. p.* A small reed; a small flute or pipe.

ناثحه nā'iha, *s. a.* A woman hired or employed for screaming and weeping over the dead.

نائره nā'irė, *s. a.* Fire, flames.

نایزن nāy-zèn, *s. p.* A flute-player.

نائل nā'il, *a. a.* Who receives, acquires, attains (anything desirable); او—, —ôl, *v.n.* To receive, acquire, attain, be blessed or gratified with.

نائم nā'im, *a. a.* Sleeping, asleep.

نبات nèbāt (*pl.* نباتات nèbātāt), *s. a.* A plant; a vegetable; علم‌نباتات 'ilmi-nèbātāt, Botany; نبات‌شکری nèbāt-shèkéri (nùbèt), *s. t.* Sugar-candy; نباتی nèbātī, *a. a.* Vegetable.

نبال nibāl, *s. pl. a.* (*of* نبل nèbl), Arrows.

نبذه nèbzé, *s. a.* A small portion, a taste, an inkling.

نبرد nèbèrd, *s. p.* War, battle, fight, combat.

نبش nèbah, *s. a.* A digging up, excavating (graves, &c.).

نبض nàbz, *s. a.* The pulse; pulsation;

نبضباقمق nàbza - bàkmak, *v.n.* To feel one's pulse.

نبع nèb", *s. a.* A springing up (water from a spring); —, —et, *v.n.* To spring up, flow from a source.

نبوت nùbùvvet, *s. a.* The quality of being a prophet or God's messenger.

نبوى nèbévī (*fem.* نبويه nèbévìyyé), *a. a.* Pertaining to a prophet. [from God.

نبى nèbī, *s. a.* A prophet, a messenger

نبيره nèbīré, *s. p.* A grandson.

نتائج nètā'ij, *s. pl. a.* (*of* نتيجه nètījé), Results, consequences.

نتكم nìté-kim, *ad. t.* As, even as, in like manner as.

نتيجه nètījé, *s. a.* A result, consequence; a corollary; نتيجه‌كلام nètījé'i--kèlām, *ad. t.* In short, in fine.

نثار nìssār, *s. a.* A scattering; small money scattered at weddings; —, *a. p.* (*in composition*), Who scatters.

نثر nèsr (nèssir), *s. a.* A scattering; prose. [(in man or horses).

نجابت nèjābèt, *s. a.* Nobility of race

نجات nèjāt, *s. a.* Deliverance, escape, salvation; —بولمق, nèjāt - bùlmak, *v.n.* To find a means of escape, to escape, save one's self, be saved.

نجار nèjjār, *s. a.* A carpenter.

نجاست nèjāssèt, *s. a.* Uncleanness (canonical), unfitness to be touched; filth, dung.

نجاشى nèjāshī, *s. a.* General title for the kings of Ethiopia or Abyssinia.

نجد nèjd, *s. a.* The upper and interior part of Arabia, from whence are derived the best horses, called نجدى nèjdī.

نجدت nèjdèt, *s. a.* Courage, valour.

نجس nèjiss, *a. a.* Unclean (canonically), not to be touched.

نجم néjm, *s. a.* A star; علم نجوم "ilmi--nujūm, Astrology.

نجى inji, Turkish termination of the ordinal numbers, answering to our th or *eth*; —, *or* نه‌جى nèji? Turkish interrogative of trade or occupation. سن‌نجى‌سن sèn - nèji - sin? What is your trade or occupation?

نجيب nèjīb, *a. a.* Of a noble race (horse or man). [brown.

نحاس nùhāss, *s. a.* Copper; brass;

نحس nàhss, *s. a.* A sinister aspect or malign influence of the stars; an unlucky star; —, nàhiss, *a. a.* Unlucky, under an unlucky star (a day); نحس‌اكبر nàhsi-èkbàr, Saturn; نحس اصغر nàhsi-àsghàr, Mars. [bee.

نحل nahl, *s. a.* Bees; نحله nàhlé, One

نحو nàhv, *s. a.* Syntax; نحوى nàhvī (*fem.* نحويه nàhvìyyé), *a. a.* Pertaining to syntax, syntactical; — (*pl.* نحويون nàhvìyyūn), *s. a.* A writer on syntax.

نحوست nùhūssèt, *s. a.* The quality of possessing a malign influence, malignity. [tion, feeble

نحيف nàhīf, *a. a.* Weakly in constitu-

نخجير nàkhjīr, *s. p.* Any animal pursued or taken in the chase as game

نخجیرگیر nàkhjīr-ghīr, *s. p.* A huntsman.

نخجیل nàkhjīl, *s. p.* A kind of wood or berry of which rosaries are made.

نخست nùkhusst, نخستین nùkhusstīn, *a. p.* The first.

نخشب nàkhshèb, *s. p.* Name of a place near Semerkand, having a celebrated well (چاه نخشب chāhi-nàkhshèb), from whence the impostor Mukanna" (the Veiled Prophet of Khorassan) is said to have caused an artificial moon (ماه نخشب māhi-nàkhshèb) to rise.

نخل nàkhl, *s. a.* A palm-tree, a date-tree; نخلستان nàkhlisstān, *s. p.* A palm-grove.

نخوت nàkhwèt, *s. a.* Pride, haughtiness.

نخود nòkhud, *s. t.* A chick-pea; a large, white, hard-boiling pea.

ندا nidā, *s. a.* A calling aloud; an ejaculation; ا—, —et, *v.a.* To call out aloud; to ejaculate; حرف ندا hàrfi-nidā, An interjection, or vocative particle.

ندا nàdass, *s. t.* A ploughing, harrowing, and cleaning land after or during a fallow; ا—, —et, *v.a.* To clean (land) by ploughing, &c.

ندامت nèdāmèt, *s. a.* A feeling of regret, repentance, penitence.

ندبه nùdbé, *s. a.* A weeping and lamenting o[illegible]

[illegible]èdīm),

Companions, associates, intimate friends. [companion.

ندیم nèdīm, *s. a.* An intimate friend and

نذر nèzr, *s. a.* A vow; anything sacrificed or bestowed in consequence of a vow; ا—, —et, *v.a.* To vow, to sacrifice or bestow as a fulfilment of a vow.

نر nèr, *a. p.* Male.

نرخ nèrkh (nàrk), *s. p.* The officially-taxed price of commodities.

نرد nèrd, *s. p.* Backgammon.

نردبان nèrdibān (mèrdivèn), *s. p.* A ladder, steps, a staircase; نردبان باشی (mèrdivèn) - bàshi, The top of the stairs; نردبان ایاغی (mèrdivèn)-ayaghi, The foot of the stairs.

نردی nèrdé? nèrédé? Where? In what place? In whatever place?

نرگس nèrghiss, *s. p.* A marigold; a beautiful eye, the eye of a mistress.

نرم nèrm, *a. p.* Soft to the touch; easy in disposition, yielding.

نره nèré? *Turkish interrogative of place,* What place? What exact spot? What place soever; نرینگ nèréning? Of what place? of what place soever; نره یه nèréyé, To what place? To whatever place; نرده nèrédé, In what place? In whatever place; نردن nèrédan? From what place? From whatever place; نرم nèrém? What part of my body? Whatever part of my body; نرمنگ nèréming? Of what part of my body? &c., نرسی nèréssi, What part or spot of

نساجت nìssājèt, *s. a.* The weaving art.

نساق nìssàk, *s. a.* A series, arrangement, order; یکنساق yèk-nìssāk, *a. p.* Uniform; regular.

نسائج nèssā'ij, *s. pl. a.* (*no sing.*), Textile fabrics, woven articles.

نسائم nèssā'im, *s. pl. a.* (*of* نسیم nèssīm) Airs, breezes.

نسب nèsseb, *s. a.* Extraction, birth, parentage; نسبی nèssébī (*fem.* نسبیه nèssébìyyè), *a. a.* Pertaining to extraction or parentage.

نسبت nìssbèt, *s. a.* (*pl.* انساب ènsāb) Relation; ratio, proportion; a logarithm; spite; ا—, —et, *v.n.* To act in spite; (*in stating a sum in the rule of three*) as; کنسبت kè-nìssbèt, *adv.*; نسبت اا الی ب کنسبت ج الی د nìssbèti-èlif-ìla-bè-kè-nìssbèti-jìm-ìla-dāl (The ratio of *a* to *b* (is) as the ratio of *c* to *d*), As *a* is to *b*, so is *c* to *d*; نسبت جیبیه nìssbèti-jèybìyyè, Arc sine; نسبت ظلیه nìssbèti-zìlliyyè, Arc log. tangent; نسبةً nìssbétàn, *ad. a.* In respect, in relation, in proportion; out of spite.

نسته nèstè, *s. t.* A thing, anything, nothing in particular (*used in having and losing*).

نسج nèssj, *s. a.* A weaving; a texture; ا—, —et, *v.a.* To weave.

نسخ nèsskh, *s. a.* An abolishing, annulling, abrogating; ا—, —et, *v.a.* To abolish, annul, abrogate; —, nùssukh, *s. pl. a.* (*of* نسخه nùsskha), Copy

it? نرسنه nèréssiné? To what part of it? &c., &c. [hero.

نریمان nèrīmān, *s. p.* A champion, a

نزار nìzār, *a. p.* Thin, slender, lean.

نزاع nìzā'', *s. a.* Altercation, dispute, quarrel; ا—, —et, *v.n.* To dispute, quarrel.

نزاکت nèzākèt, *s. a.* Politeness, delicacy of manners; delicacy of taste, smell, &c. [bat.

نزال nìzāl, *s. a.* A fighting, battle, com-

نزد nèzd, *s. p.* The immediate vicinity or proximity of anything.

نزدیك nèzdīk, *a. p.* Near.

نزع nèz'', *s. a.* A tearing up, out, or away; ا—, —et, *v.a.* To tear up, tear out, tear away; حالت النزع hālétu-'n-nèz'', The agony of death, the point of death.

نزل nùzul, *s. a.* Provisions; —امینی, nùzul-èmīni, *s. t.* The commissary-general of an army.

نزله nèzlé, *s. a.* A cold in the head.

نزول nùzūl, *s. a.* A descending, going or coming down; an alighting; a stroke of apoplexy or palsy; ا—, —et, *v.n.* To descend; to alight.

نزهت nùzhèt, *s. a.* The taking a stroll for pleasure; pleasure, recreation (either by strolling or sitting in pleasant places).

نسا nìssā, *s. a.* A woman; women in general; طائفهٔ نسا tā'ifè'i-nìssā, Womankind.

نساج nèssāj, *s. a.* A weaver.

(of books or writings); —, nèsaïkh, *s. a.* The peculiar handwriting used in copying the Kur'an and most prose books in Turkey, Syria, and Arabia.

نسخه nùsakha, *s. a.* A copy of a book or writing; (mìsska) an amulet or charm in writing, much used in the East, sewn to the cap, or bound round various parts of the body.

نسر nèssr, *s. a.* A bird; an eagle.

نسرین nèssrīn, *s. a.* A kind of flower; گل‌نسرین ghyùlu-nèssrīn, *s. p.* A kind of flower.

نسق nèssàk, *s. a.* An order, row, series, [succession.

نسل nèsal (nèssil), *s. a.* Progeny, race, posterity.

نسناس nèsasnāss, *s. a.* A kind of ape; [a satyr.

نسنه nèsané, *s. t.* A thing.

نسوان nìsswān, *s. pl. a.* (*of* نسا nìssā), Women.

نسیان nìssyān, *s. a.* A forgetting; oblivion, forgetfulness; ا—, —et, *v.a.* To forget.

نسیب nèssīb, *a. a.* Belonging to a distinguished family.

نسیم nèssīm, *s. a.* A gentle air, zephyr, breeze.

نشاب nùshshābé, *s. a.* A wooden arrow; [an arrow.

نشابور Nìshābūr, *s. p.* The town of Nishabur, in Khorassan.

نشادر nìshādir, *s. p.* Sal ammoniac; ammonia; —روحی, nìshādir-rūhu, Spirit of ammonia, spirit of hartshorn, sal volatile.

نشاسته nìshāssta, *s. p.* Starch; wheat fecula, used in confectionary.

نشاط nìshāt, *s. a.* Mirth, joy.

نشان nìshān, *s. p.* A mark, sign, trace, signal of any kind; an index, indication; sign-post; beacon; a mark set up to shoot at, a target; a decoration, insignia of rank or of any order of knighthood; a pledge, token (given to a girl at a betrothal); the Sultan's cypher; imperial letters-patent bearing the cypher; a sear, cicatrice; نشانگاه nìshānghyāh, *s. p.* A sight (used for pointing guns); نشانلو nìshānli, *a. t.* Marked, bearing a mark; betrothed, affianced; نشانجی nìshānji, *s. t.* Former title of a high functionary of the Ottoman Government, a kind of High Chancellor, from whose office the imperial letters-patent, firmans, &c., were issued; —, nìshān, *a. p.* (*in composition*), Who or which sits; who or which causes to sit; which calms, composes, soothes; which recalls, calls to mind; خاطرنشان khātir-nìshān, *s. p.* Anything fixed on the mind, or on which the mind is fixed.

نشاندی nìshāndé, *a. p.* Planted, set up, erected.

نشانه nìshāné, *s. p.* A mark, trace, [vestige.

نشر nèshr, *s. a.* A spreading out or abroad, a scattering, dispersing; a resuscitation; ا—, —et, *v.a.* To spread out or about, to scatter, disperse; to publish; to resuscitate; حشرونشر hìshr-u-nèshr, The resurrection and gathering of the dead to judgment.

نشست nìshèsst, *s. p.* The act of sitting; ا—, —et, *v.n.* To sit; نشستگاه nìshèsstghyāh, *s. p.* A seat, place for sitting.

نشسته nìshèsstè, *a. p.* Seated, sitting.

نشنیده nèshinìdè, *a. p.* Unheard of; who has not heard.

نشو nèshv, *s. a.* A growing, increasing, prospering; نشو و نما nèshv-u-nèmā, A growing and prospering; نشو و نما بولمق nèshv-u-nèmā-bòlmak, To grow and prosper.

نشوه nèshvè, *s. a.* The hilarity caused by any stimulant; نشوه بخش nèshvè-bàkhsh, *a. p.* Stimulating.

نشیب nìshīb, *s. p.* A descent of ground, a declivity; low ground.

نشئت nèsh'èt, *s. a.* A springing up, shooting, sprouting; a deriving one's origin; an origin; ا—, —et, *v.n.* To spring, originate.

نشیمن nèshīmèn, *s. p.* A company, society; نشیمنگاه nèshīmènghyāh, *s. p.* A place where people meet in society.

نشین nìshīn, *a. p.* Sitting, seated.

نشئه nèsh'è, *s. a.* The hilarity caused by wine or any stimulant. [proof.

نص nìsss, *s. a.* An irrefragable divine

نصاب nìssāb, *s. a.* The exact degree or proportion which best suits anything; rank, degree.

نصارا *or* نصاری nìssārà, *s. pl. a.* (*of* نصرانی nìssrānī), Christians, Nazarenes.

نصائح nìssā'ih, *s. pl. a.* (*of* نصیحت nìssīhàt), Counsels, advices given.

نصب nìssb, *s. a.* A setting up, erecting; an appointing to high office; ا—, —et, *v.a.* To set up, erect; to appoint; عزل و نصب "ìzl-u-nìssb, Appointment and dismissal.

نصر nìssr, *s. a.* Aid, help, succour; victory; —, nìssir, *s. t.* A wart, corn or hard skin; عزز نصره "*izza*-nìssrh, (God) whose aid be powerful! (*inscribed on Turkish coins*); نصرلنمق nìssirlnmak, *v.n.* To form warts, corns, or hard skin.

نصرانی nìssrānī (*fem.* نصرانیه nìssrānìyyè), *s. a.* A Christian, a Nazarene; نصرانیت nìssrānìyyèt, *s. a.* Christianity. [cour; victory.

نصرت nùssrèt, *s. a.* God's aid and suc-

نصف nìssf, *s. a.* A half; half-way; the middle; نصف دائره nìssfi-dā'irè, A semicircle; نصف النهار nìssfu-'n-nìhār, Noon, mid-day; نصف اللیل nìssfu-'l-lèyl, Midnight.

نصفت nìssafèt, *s. a.* Justice, equity, conscientiousness.

نصل nìssl? (*Turkish interrogative and exclamative of quality or manner*), How? In what way? What sort? What kind? However, howsoever; how! نصل سن nìssl-sin? How are you? نصل ایدرایسه ایتسون nìssl-èdir-issa-ètsin, Let him do in any way he can.

نصیب nìssīb, *s. a.* Whatever falls to

one's lot; a lot, fate; —او, nàssīb-òl, *v.n.* To fall to one's lot.

نصیحت nàssīhàt, *s. a.* Advice, counsel; —ویرمك, —vèrmek, *v.n.* To give advice; —ایلمك, —et, *v.a.* To counsel.

نضارت nàzārèt *or* nàdārèt, *s.a.* Brightness, freshness, beauty, bloom.

نطاق nìtāk, *s. a.* A belt, girdle, zone.

نطع nàt', *s. a.* A chess-board or portable leather for chess or draughts.

نطفه nùtfé, *s. a.* Sperm, seminal fluid.

نطق nùtk, *s. a.* The faculty of speech; a set speech, an oration.

نطوق nàtūk, *a. a.* Facile in speech.

نظار nùzzàr, *s. pl. a.* (*of* ناظر nāzir), Spectators.

نظارت nàzārèt, *s.a.* A view, a spectacle; direction, supervision; a ministry, department of state, ministerial office.

نظافت nàzāfèt, *s. a.* Cleanness, cleanliness.

نظام nìzām, *s. a.* Order, regularity, an arrangement; a system; a regulation, law, bye-law; —جدید, nìzami-jèdīd (New system), Name given to the general system of government introduced into Turkey by Sultan Mahmud II. in 1826, upon the suppression of the Janissaries, particularly the employment of regularly-disciplined troops; نظام عالم nìzāmi-'ālèm (A means of the world's being governed in an orderly manner), One of the titles given in firmans to Pashas of the highest order; —عسکری, nìzām-'àskéri, Regular troops; نظامه کلمك nìzāma-ghèlmek, *v.n.* To get in order, to be put to rights; —ویرمك, nìzām-vèrmek, *v.n.* To put in order, to regulate; نظامسز nìzāmsiz, *a. t.* Irregular, disordered, disorderly; نظامسزلق nìzāmsizlìk, *s. t.* Disorder, want of order.

نظائر nàzā'ir, *s. pl. a.* (*of* نظیر nàzīré), Similar things, parallel things; parodies, imitations, rival pieces of composition.

نظر nàzar, *s. a.* The sight; a looking; the effect of an evil eye; favour, good graces, esteem, consideration; —ایلمك, —et, *v.n.* To look; نظراً nàzaran, *ad. a.* In comparison; in respect; نظر دکمسون nàzar-dàghmassin! Let not the effect of the evil eye light upon it! (*said plainly or satirically of anything one is called upon to admire, and in the sense of*, It is beautiful; may God preserve it from evil!) نظردن دوشمك nàzardan-dùshmek, *v.n.* To fall into disgrace, get out of favour.

نظره nàzara, *s. a.* A single look.

نظم nàzm, *s. a.* Verse; a versifying; order, regularity; —ایلمك, —et, *v.a.* To put into metre, to say or write in verse, to sing.

نظیر nàzīr (*fem.* نظیره nàzīré), *a. a.* Similar, like; parallel; بینظیر bī-nàzīr (bī-nāzir), *a. p.* Peerless, unequalled; capital, very good.

نظيرة nàzīré, *s. a.* Any piece of composition in prose or verse, or any anecdote, told or written in imitation of some other, as a parody to it, or with a view to outrival it in excellency.

نظيف nàzīf, *a. a.* Clean, cleanly.

نعال ni"āl, *s. pl. a.* (*of* نعل nà"l), Pattens, slippers (for going into the street); صف النعال sàffu-'n-ni"āl, The place near the door where the shoes are left on entering a house or room.

نعام nà"ām, *s. a.* An ostrich.

نعت nà"t, *s. a.* A eulogistic poem in praise of Muhammed, always to be found occupying the second place in complete collections of poetry.

نعرة nà"ra, *s. a.* A great noise, roar, vociferation.

نعش nà"sh, *s. a.* A bier or litter with a dead body; بنات النعش bìnātu-'n-nà"sh, The stars of the Great Bear.

نعل nà"l, *s. a.* A patten, a slipper for going out of doors with; (nàl) a horse-shoe; نعلين nà"lèyn (nàlín), A pair of pattens (one patten); نعلبند nà"l-bènd (nàlbànt), *s. p.* A farrier; نعللمك nà"llèmek (nàllamak), *v. a.* To shoe.

نعلچه nà"lchá (nàlcha), *s. p.* An iron heel with projections, used for boots or shoes to prevent slipping in walking.

نعم nà"am, *ad. a.* Yes; very good; very well; —, ni"àm, *s. pl. a.* (*of* نعمت nì"mèt), Comforts, blessings, benefits.

ولى النعم vèlìyyu-'n-ni"àm, A benefactor.

نعما nà"mā, *and* nù"mà (*for* نعمى *s. a.* Any goodness, benefit, favour.

نعمت nì"mèt, *s. a.* A comfort, blessing, benefit from Providence.

نعمى nù"mà, *s. a.* Any benefit or favour.

نعناع nà"nā", نعنع nà"nà", نعنعه nà"nà (nànè), *s. a.* Mint; peppermint.

نعوت nù"ūt, *s. pl. a.* (*of* نعت nà" Eulogistic poems on Muhammed.

نعوذ بالله nà"ūzu-bi-'llah! (We take refuge in God!) God preserve us!

نعيم nà"īm, *s. a.* The state of being in possession of every blessing; جنت نعيم jènnèti-nà"īm, Name of one of the subdivisions of Paradise *or* one of the names of Paradise.

نغمه nàghma (nàghma), *s. a.* A tune, time, an air in vocal music.

نفاس nìfāss, *s. a.* The condition of a woman for forty days after childbirth.

نفاست nèfāssèt, *s. a.* Goodness, excellence, superiority (of quality), delicacy, richness.

نفاق nìfāk, *s. a.* Discord, disagreement.

نفائس nèfā'iss, *s. pl. a.* (*of* نفيسه fissé), Things excellent and esteemed, precious things, valuables, delicacies.

نفت nèft, *s. p.* Bitumen; نفت ياغى nèft-yàghi, *s. t.* Naphtha; spirit of turpentine; نفتى nèftī, *s. a.* Of a green-black colour.

نفح nèfh, *s. a.* A diffusion (of odour).

نفس امارهٔ nèfsi-èmmārè, (The commanding soul or flesh) That state of the passions when they habitually control and compel the individual to obey their exigencies; نفس لوامهٔ nèfsi-lèvwāmè, (The upbraiding soul) That state when the passions can be controlled, though they still strive to make their voice heard; نفس مطمئنهٔ nèfsi-mùtma'ìnnè, (The peaceful soul) That state when the passions are totally subdued; نفس الامر nèfsu-'l-(èmir), The reality of any matter; فی نفس الامر fī-nèfsi-'l-(èmir), *ad. a.* In reality; بالنفس bī-'n-nèfss, *ad. a.* Personally; بالك نفسی bàlìk-nèfsi, *s. t.* Spermaceti; بالك نفسی یاغی bàlìk-nèfsi-yà*gh*i, Sperm-oil; نفسنه اویمق nèfsin*a*-ùy*m*ak, *v. n.* To follow or submit to one's passions; نفسنی قیرمق nèfsini-k*ir*mak, *v. n.* To subdue one's passions, to spite them; نفس المق nèfess-àl*m*ak, *v. n.* To breathe, respire, to inspire; to rest; repose one's self; to have a hole, or not to be air-tight; to get air; نفس ویرمك nèfess-vèr-mek, *v. n.* To allow breathing-time; to give rest or respite; نفسنی طیشاری ویرمك nèfessini-dìshàri-vèrmek, To expire (in breathing), to breathe out; صوك نفس sòn*g* - nèfess, The last breath; برنفس توتون bìr-nèfess-tùtun, A whiff, a puff (in smoking).

نفسانی nèfsānī, *a. a.* Pertaining to the flesh or passions, carnal; نفسانیت

a blowing (of the wind or with the mouth).

نفحه nèfh*a*, *s. a.* A single breath of wind or of perfume; a blast; نفحة الفزع nèfhatu-'l-fèz", The first blast of the trump at the end of time, when all living creatures will die; نفحة البعث nèfhatu-'l-bà"ss, The second blast, when all the dead shall rise.

نفخ nèfkh, *s. a.* A blowing with the mouth; blowing an instrument.

نفر nèfr, *s. a.* An individual, a person; (*pl.* نفرات néférāt), A private soldier, common sailor. (*This word is generally used after a cardinal number when followed by any word signifying man*, and is then always in the singular; برنفر کمسنه bìr-nèfr-kìmèssnè, One person; بش نفر چاوش bèsh-nèfr-chàwush, Five sergeants).

نفرت nèfrèt, *s. a.*, نفرین nèfrīn, *s. p.* Aversion, dislike, disgust; ا—, —et, *v. n.* To have a dislike, aversion, disgust.

نفس nèfss, *s. a.* The life; the soul; the flesh (biblically speaking), the passions; the sperm or seminal fluid; one's own self, essence, or individuality; the interior of a town or country, as distinguished from the environs or dependencies; —, nèfess, *s. a.* The breath; one inhalation; one exhalation; a peculiar miraculous power of the breath to cure diseases, &c., believed to be possessed by many persons;

nèfsānìyyèt, *s. a.* Spite, a grudge, enmity, ill-will.

نفط nèft, *s. a.* Bitumen; naphtha.

نفع nèf", *s. a.* Utility, advantage, use, benefit.

نفقة nèfaka (nàfaka), *s. a.* The allowance due to a wife and children from the husband and father for maintenance.

نفوذ nùfūz, *s. a.* A penetrating through or into; a pervading; moral influence; نفوذصاحبی nùfūz-sāhibi, A person of influence.

نفوس nùfūss, *s. pl. a.* (*of* نفس nèfss), Persons, individuals, souls; نفوس دفترى nùfūss-dèftźri, A statistical register of births and deaths.

نفى nèfy (nèfi), *s. a.* An exiling; exile; banishment; the making an expression negative; ا—, —et, *v.a.* To banish, exile; to make negative (in grammar).

نفير nèfīr, *s. a.* An assembling of people for political purposes; نفيرعام nèfīr-i-'ämm, *s. a.* A general rising, a levy in mass; —, *s. p.* A fife or kind of trumpet; also the shrill note of the same.

نفيس nèfīss, *a. a.* Good, beautiful, sumptuous, delicious, precious.

نقاب nìkāb, *s. a.* A veil.

نقابت nìkābèt, *s. a.* The office of mayor or master over a class of men; نقابت الاشراف nìkābétu-'l-èshrāf, The office of superintendent over the enregistered descendants of Muhammed.

نقارة nàkārź (nàghara), *s. p.* A kettle-drum; نقارة زن nàkārź-zèn, The beater of a kettle-drum.

نقاش nàkkāsh, *s. a.* One who embellishes with designs of any material, whether embroidery, paint, &c., a house-painter. [or designer's art.

نقاشت nìkāshèt, *s. a.* The embellishing

نقاط nìkāt, *s. pl. a.* (*of* نقطة nùkta) Dots, diacritical points.

نقاوت nàkāvèt, *s. a.* Purity, cleanness, the select of anything.

نقائص nàkā'iss, *s. pl. a.* (*of* نقيصة nùkīssa), Imperfections, defects.

نقائض nàkā'iz, *s. pl. a.* (*of* نقيضة nùkīza), Contradictory things or sayings.

نقب nàkb, *s. a.* A hole; a subterranean way or gallery; ا—, —et, *v.a.* To work a hole or a way through a wall or underground; to tap (a person for the dropsy); to pierce (ears or noses for rings).

نقد nàkd, *s. a.* Cash, hard coin, ready money; نقداً nàkdàn, *ad. a.* In or with ready money; نقدى nàkdī, *a.* Pertaining to cash or ready money.

نقدر nàkadar, *Turkish interrogative and exclamative of quantity and degree of quality*, How much? How many? How . . .? How much soever; how many soever; how . . . soever. نقدر كوزل nàkadar-ghyùzèl, How beautiful!

نقدینه nàkdīné, *s. p.* Cash, ready money, hard coin.

نقرس nìkriss, *s. a.* The gout.

نقره nùkr*a*, *s. a.* Silver.

نقش nàksh, *s. a.* An embellishing with designs or portraitures, either as writing, painting, engraving, embroidery, &c.; a design, portraiture, figure; (nàg*h*sh) embroidery; ا—, —et, *v.a.* To draw, paint, design, portray; to write; to engrave; نقش ایشلمك (nàg*h*sh)-ìshlémek, To work in embroidery; نقشبند nàksh--bènd (nàkshibènd), *s. p.* An embellisher in portraitures; a writer; نقشبندی nàkshibèndī, *a. p.* Name of an order of dervishes.

نقصان nòksān, *s. a.* A deficiency; a defect, fault, imperfection; —, *a. t.* Deficient, imperfect.

نقض nàkz, *s. a.* Destroying, demolishing, pulling down, pulling to pieces; a violating, violation, deviation from; —nìkss, *s. a.* The old materials of anything pulled to pieces; ا—, nàkz--et, *v.a.* To demolish; to violate; نقض عهد nàkz*i*-àhd, A violation of treaty; a breach of allegiance or of faith.

نقطه nòkt*a*, *s. a.* A dot, a diacritical point of a letter; a point (in mathematics); نقطه لو nòktal*i*, *a. t.* Dotted.

نقل nàkl, *s. a.* A transporting from place to place, removing; a changing one's residence, moving; a relating, recounting; a transferring; ا—, —et, *v.a.* To transport; to transfer; to relate; —, *v.n.* To move or change one's residence; عقلاً ونقلاً "àkl*a*n-u--nàkl*a*n, According to reason and according to tradition.

نقله nàk*a*l*a*, *s. pl. a.* (*of* ناقل nàkil), Relaters, reporters, narrators.

نقم nàk*a*m, *s. a.* Anger; hatred, malevolence; —, nìkàm, *s. pl. a.* (*of* نقمت nìkmèt), Angers; hatreds, vengeances.

نقمت nìkmèt, *s. a.* Anger; hatred; vengeance.

نقوت nàkvet, *s. a.* The choice, best of anything.

نقود nùkūd, *s. pl. a.* (*of* نقد nàkd), Coins, pieces of money.

نقوش nùkūsh, *s. pl. a.* (*of* نقش nàksh), Portraitures, designs, figures.

نقول nùkūl, *s. pl. a.* (*of* نقل nàkl), Relations, narrations.

نقیب nàkīb, *s. a.* A special magistrate over a class of people; نقیب الاشراف nàkību-'l-èshrāf, The chief or superintendant over the registered descendants of Muhammed.

نقیر nàkīr, *a. a.* Few, little; نقیر و قطمیر nàkir-u-kàtmīr, *ad. t.* Minutely.

نقیصه nàkīss*a*, *s. a.* A defect, imperfection; a fault; a vice.

نقیضه nàkīz*a*, *s. a.* A contradiction, contradictory fact or assertion.

نك ning, ning, nung, nung, Turkish prepositional particle of possession for words ending in a vowel, answering to our *'s* or *of*; بابانك bàban*ing*,

Father's; ددەنك dèdéning, Grandfather's; تورپينك tùrpunung, Of the rasp; قوقونك kòkunung, Of the smell.

نكات nikyāt, *s. pl. a.* (*of* نكته nùktė), Sayings of subtle wisdom.

نكاح nikyāh, *s. a.* An affiancing, betrothing, marrying (a girl or woman to a husband); the dower agreed upon as payable by the husband to the wife; نكاحلو nikyāhli, *a. t.* Affianced, betrothed, married; —ا, nikyāh-et, *v.a.* To affiance, betroth, marry (a husband); —باغلامق, nikyāh-bàghlamak, —قيرمق, nikyāh-kìrmak, *v.a.* To assign a dower (to a wife on marriage or betrothal); نكاح التندە nikyāh-àltında, نكاح تحتندە nikyāh-tàhtında, Under the matrimonial pact or obligation to a husband.

نگار nighyār, *s. p.* Any design, figure; writing; a statue; a pretty woman.

نگاشته nighyāshtė, *a. a.* Drawn, figured, painted; written.

نكال nèkyāl, *s. a.* Punishment, exemplary [chastisement.

نگاه nighyāh, *s. p.* A look, glance; نگاهبان nighyāhbān, نگاهدار nighyāhdār, *s. p.* An overseer; a guardian.

نكايت nikyāyet, *s. a.* Slaughter, slaying, putting to the sword.

نكبت nèkbet (nikbet), *s. a.* The being in bad circumstances, in poverty or in disgrace, fallen circumstances; نكبتخانه nikbet-khānė, *s. p.* The house of one in fallen circumstances.

نكته nùktė, *s. a.* A saw, a wise saying; a fine saying which contains some piece of subtle wisdom; نكتەدان nùktė-dān, نكتەشناس nùktė-shināss, *s. p.* A person up to such sayings.

نگران nighrān (nighėrān), *s. p.* Looking, regarding, expecting; —اول nighėrān-òl, *v.n.* To look, regard, observe, contemplate; to be expecting, looking for.

نكره nèkrė, *s. a.* A funny story; نكرەلو nèkréli, *a. t.* Funny, witty, amusing.

نكسا nùksa-et, *v.n.* To return in form of a relapse (a disease).

نكول nùkyūl, *s. a.* A going from a promise or compact; —ا, —et, *v.n.* To go back (from a promise or agreement).

نگون nighyūn, *a. p.* Reversed; سر نگون sär-nighyūn, نگونسار nighyūn-sär, *a. p.* Head-downwards, topsy-turvy.

نگه nighèh (*constr. from* نگاه nighāh), *s. p.* A look, glance; نگهبان nighèhbān, نگهدار nighèhdār, *s. p.* A watcher, looker, guardian.

نگين nighīn, *s. p.* A seal, signet, signet-ring.

نم nèm, *s. p.* Moisture, humidity, dampness; نملو nèmli, *a. t.*, نمناك nèmnak (nèmlàk), *a. p.* Damp, moist, humid; شبنم shèbnèm (night-dam), *s. p.* Dew; نملتمك nèmlėtmek, *v.a.* To damp, moisten; نملنمك nèmlėnmek, *v.n.* To become damp or moist, become moistened.

نه nèmā, *s. a.* A growing, flourishing; interest (on moneys); —, nùmā, *a. p.* (*in composition*), Who or which shows; رهنما rèh-numā, A guide, road-shower.

نما nàmāz, *s. p.* The canonical prayer; —قیلمق nàmaz-kĭlmak, *v.n.* To perform a canonical prayer; صباح نمازی sàbāh-nàmazi, The prayer of day-dawn; اویله نمازی ūylé-nàmazi, The noon prayer; ایکندی نمازی ikindi--nàmazi, The afternoon prayer; اخشام نمازی (àkshàm)-nàmazi, The prayer of sunset; یاتسی نمازی yàtsi-nàmazi, The prayer of bed-time; (there are various other special prayers).

نمای nùmāy, *a. p.* (*in composition*), Who or which shows, points out.

نمایان nùmāyān, *a. p.* Evident, manifest, visible.

نمایش nùmāyish, *s. p.* Show, appearance.

نمایندهٔ nùmāyendé, *a. p.* Who or which shows.

نمچه nèmché, نمسه nèmsé (lèmsé), Germany; نمچه‌لو nèmchéli, *s. t.* A German; نمچه‌جه nèmchéjé, *s. t.* The German language.

نمد nèmed, *s. p.* A felt carpet, piece of felt.

نمدیدهٔ nèmdīdé, *a. p.* Suffused with tears, moist, watery (eye).

نمر nèmir, *s. a.* A leopard.

نمرود Nèmrūd, *s. p.* Nimrod; a king who is said to have cast Abraham into the fire.

نمق nèmk, *s. a.* A writing, penning; —, nùmika, *v. pass. a.* It was written (used in mentioning the place where firmans, &c., were written).

نمك nèmek, *s. p.* Salt; نمکبحرام nèmek-bé-hàrām (nèmek-bùhrām), *a. p.* Ungrateful, traitor to his salt.

نمکین nèmékīn, *a. p.* Salt, saltish; —, nèmghīn, *a. p.* Moist, damp, humid.

نمل nèml, *s. a.* An ant, emmet, pismire.

نمو nùmùvv, *s. a.* Growing, vegetating, flourishing.

نمود nùmūd, *a. p.* (*in composition*), Which shows.

نمودار nùmūdār, *s. p.* A copy, example, sample, likeness.

نمودج nùmūdèj, *s. p.* A sample; a model.

نمودهٔ nùmūdé, *a. p.* Who or which has shown, has been shown, or to whom (something) has been shown.

نموذج nùmūzèj, انموذج ènmūzèj, *s. a.* A sample; an exemplar, model.

نمون nùmūn, *a. p.* (*in composition*), Who or which shows.

نمونهٔ nùmūné, *s. p.* A sample, pattern.

نمیقهٔ nèmīké, *s. a.* A note, a letter.

نمیمهٔ nèmīmé, *s. a.* Detraction, slander, secret calumny.

ننك nèngh, *s. p.* Name, reputation; honour; —, nèning, *compt. t.* Of what? of whatsoever.

ننوهٔ Ninvé, Nineveh (the city of).

ننی nìnni, *s. t.* A nurse's or mother's ditty for making a child sleep.

نو nèv, *a. p.* New; fresh; recent; young; نوبنو nèv-bé-nèv, *ad. p.* Fresh and fresh, over and over again; نوبهار nèv-bàhār, *s. p.* Early spring;

نورسیدهٔ nèv-rèssīdé, *a. p.* Newly arrived; newly come to maturity; نوایین nèv-āyīn, *a. p.* Of recent introduction; نوجوان nèv-jùwān, *s. p.* A youth, young lad; نوخاسته nèv--khāsté, *a. p.* Newly sprung up.

نوا nùwā, *s. p.* A note, tone; خوشنوا khòsh-nùwā, *a. p.* Sweet-toned; بینوا bì-nùwā, *a. p.* Noteless, whose note is never heard; poor, friendless, who has nothing to say for himself or anyone to speak for him.

نواب nùvwāb, *s. pl. a.* (*of* نائب nā'ib), Substitutes for judges. (*The original of our word* nabob.)

نواحی nèwāhī, *s. pl. a.* (*of* ناحیه nāhiyyé), Small districts, hundreds.

نواخت nùwākht, *s. p.* A caressing; ا—, —et, *v.a.* To caress.

نواخته nùwākhté, *a. p.* Caressed.

نوادر nèwādir, *s. pl. a.* (*of* نادرهٔ nādiré), Rare things.

نوادهٔ nùwādé, *s. p.* A grandchild.

نواز nùwāz, *a. p.* (*in composition*), Who caresses, makes much of.

نوازش nùwāzish, *s. p.* A caress, a treating with kindness and consideration.

نوازل nèwāzil, *s. pl. a.* (*of* نازله nāzilé), Misfortunes which happen; —, *s. t.* A cold in the head, a fluxion.

نوافل nèwāfil, *s. pl. a.* (*of* نافله nāfilé), Supererogatory prayers.

نوال nèwāl, *s. a.* A grace, blessing, gift, favour; عم نواله "àmmé-nèwāluhu! May His blessings be made general!

نواله nèwālé, *s. a.* A single meal or blessing.

نواهی nèwāhī, *s. pl. a.* (*of* نهی nèhy). Prohibitory commands, inhibitions.

نوائب nèwā'ib, *s. pl. a.* (*of* نائبه nā'ibé), Calamities which happen.

نوباوهٔ nèv-bāvé, *s. p.* The first-fruits; early fruits or vegetables.

نوبت nèvbèt (nàbèt), *s. a.* A turn in succession, a go, a watch, a time; a keeping watch; an access, fit, attack (of fever, &c.); each one of five times a day, corresponding more or less with the hours of prayer, when formerly the band of eastern music used to be played in the courtyards of governors, &c.; بکلمك —, (nàbèt)--bèklémek, *v.n.* To keep a watch, be on guard, stand sentry; to wait for one's turn to come; نوبتجی nàbèt-ji, *s. t.* A man on guard, a sentry; anyone on duty when it is taken in succession; —, Nūbèt, Nūbé, *s. a.* Nubia, part of Ethiopia.

نوبر nèv-bèr, *s. p.* Fresh and early fruit.

نوبی Nūbī, *s.* and *a. a.* Nubian, a Nubian.

نوجهله nè-vèjh-la, *comp. t.* In what way? In whatsoever way.

نوح Nūh, *s. a.* The patriarch Noah.

نوحه nèvha, *s. a.* A cry of lamentation.

نور nūr, *s. a.* Light, brightness; glory, aureole; کوزیمك نوری ghyùzmung-nūru! نوردیدهم nūri-didem! Light of my eyes! —, nèvvéré! May (God) shed glory (around it)! نورین

nūrèyn, *s.a. dual.* The two glories, *i.e.* the two daughters of Muhammed who were married to Ossman: he is therefore styled ذوالنورین zū-'n-nūrèyn.

نورانی nūrānī, *a. a.* Bright, shining, glorious and incorporeal.

نور nèvèrd, *a. p.* (*in composition*), Who traverses, travels over; رهنورد rèh--nèvèrd, *s. p.* A traveller on the road.

نورسید nèv-rèss, نورسته nèv-rèsstè, *s. p.* nèv-rèssīdè, *a. p.* Newly arrived.

نوروز nèv-rūz, *s. p.* The day of the vernal equinox, generally called نوروز سلطانی nèv-rūzi-sùltānī, *The royal new-(year's) day.*

نوش nūsh, *s. p.* A drinking; —, *a. p.* (*in composition*), Who drinks; —, —et, *v.a.* To drink; to smoke (tobacco); نوشانوش nūsh-ā-nūsh, Draught upon draught, cup upon cup.

نوشت nùvìsht, *s. p.* Writing.

نوشتهٔ nùvìshtè, *a. p.* Written; —, *s. p.* A writing; a thing written.

نوشنده nūshèndè, *s. p.* A drinker, one who drinks.

نوشین nūshīn, *a. p.* Sweet, pleasant, [agreeable.

نوع nèv'', *s. a.* A species, sort, kind, manner; نوع بشر nèv''i-bèshar, Mankind, the human race.

نوکر nùkar, *s. p.* A servant, servitor.

نول nèvl, *s. a.* نولون nàvlun, *s. t.* Freight-money for carriage by ship.

نوله n'-òla (*for* نه‌اوله nè-òla), *comp. t.* What would happen? What may it be?

نوم nèvm, *s. a.* Sleep.

نومرو nùméro, نومره nùméra, *s. t.* (*French*), Number; نومرو بر nùméro--bìr, Number one.

نومید nūmīd, *a. p.* Hopeless, despairing, [desponding.

نون nūn, *s. a.* Name of the letter ن; a fish; ذوالنون zū-'n-nūn, Lord of the fish, *i. e.* Jonas.

نوند nèvend, *s. p.* A messenger, courier.

نوه nèvè, *s. p.* A grandson.

نویس nùwīss, *a. p.* (*in composition*), نویسنده nùwīssèndè, *s. p.* Who writes, a writer; وقعه‌نویس vwàk''à-nùwīss, *s. p.* A chronicler; the official writer of the chronicles of the times at the seat of government.

نه nè, *ad. t.* Neither, nor; —, *Turkish general interrogative of matter*, What? whatever, whatsoever; (N.B. *The final s being merely necessary when the word stands alone, it is generally suppressed in compound words*) ننك nèning, Of what? of whatever; نیه nèyè, To what? for what? نیچون nìchin (*for* نه‌ایچون) Why? What for? نره nèrè (*for* نه‌اره) What place? ندرلو nè--(turlu), What kind? نه‌ایسه nè-issa, Whatever it may be; نه‌حال‌ایسه nè-hāl-issa, Never mind in what way; ندن nèdan? Why? From what (cause)? نه دکلو nè-dìnglu? What sort (obsolete); نه‌زمان nè-zàmān? نه‌وقت nè-wàkit? When? (At) what time? نه‌سی‌وار nèssi-vār? What has it? What is the matter with it? Whatever he has, whatever he may

نهج nèhj, *s. a.* A road, path, way.

نهر nèhr (nèhir), *s. a.* A river.

نهضت nèhzat, *s. a.* A setting out, starting, marching; ا—, —et, *v.n.* To set out, to start, to march.

نهفته nihùftè, *a. p.* Hidden, concealed.

نهم nùhum, نهمین nùhumīn, *a. p.* The ninth.

نهنگ nèhèngh, *s. p.* A crocodile; a sword; a pen.

نهی nèhy, *s. a.* A prohibiting, inhibiting, forbidding; a negative; ا—, —et, *v.a.* To prohibit, inhibit, forbid; to negative (in grammar); نهی الحاضر nèhyu-'l-hāzir, A negative verb in the second person of the imperative. نهی الغائب nèhyu-'l-ghā'ib, A negative verb in the third person imperative.

نهیق nèhīk, *s. a.* An ass's braying.

نی nèy (*contr. from* نای nāy), *s. p.* A reed, cane, or bamboo; a flute.

نیابت niyābet, *s. a.* The place and functions of a نائب nā'ib, or substitute of a judge.

نیاز niyāz, *s. p.* A prayer, request; ا—, —et, *v.a.* To request; بی‌نیاز bī-niyāz, *a. p.* Who never makes or has occasion to make a request; نیازکار niyāzkyār, نیازمند niyāzmènd, *s. p.* A petitioner.

نیام niyyām, *s. p.* A sheath, scabbard.

نیت niyyèt, *s. a.* Intent, design, fixed purpose; ا—, —et, *v.a.* To intend, to resolve, to decide.

نیته‌کم nītékim, *ad. t.* As, in like manner as have; نه‌کوزل nè-ghyùzèl, How beautiful; how nice; how well that will be; نه‌لازم nè-lāzim, What is the use? نه‌لازم کلور nè-lāzim-ghèlir? What will have to be done? What will it be necessary to do? نه‌دیمك nè-demek? نه‌دیمك‌استر nè-demek-isstur? What does that mean? —, nùh, *a. p.* Nine; نهم nùhum, نهمین nùhumīn, *a. p.* The ninth.

نهاد nihād, *s. p.* Nature, natural constitution, disposition, character; —, *a. p.* (*in composition*), Who places; which is placed; نیك‌نهاد nīk-nihād, *a. p.* Of a good disposition; بدنهاد bèd-nihād, *a. p.* Of a bad disposition; پیش‌نهاد pīsh-nihād, *a. p.* Placed before; —, *s. p.* What one places before one as a model, a law, a custom to be followed.

نهادهٔ nihādé, *a. p.* Placed, put.

نهار nèhār, *s. a.* The day, day-time; لیل‌ونهار lèyl-u-nèhār, Day and night.

نهاق nihāk, *s. a.* An ass's braying.

نهال nihāl, *s. a.* A young shoot; a young plant or tree.

نهان nihān, نهانی nihānī, *a. p.* Hidden, secret.

نهایت nihāyet, *s. a.* The extremity, extreme limit, the end; بی‌نهایه bī-nihāyé, *a. p.* بلا نهایه bilā-nihāyé, *a. a.* Endless; الی‌غیرالنهایه illà-ghàyri-'n-nihāyé, *ad. a.* On and on without end.

نهب nèhb, *s. a.* A plundering, taking as pillage or booty; ا—, —et, *v.a.* To seize as booty, to plunder (property).

نیچون nìchin ? *Turkish interrogative of cause, reason, motive, purpose*, Why? What for?

نیجه nījé, *Turkish interrogative of condition or manner*, How? —, *a. t.* How much; how many; نیجه‌سن nījé-sin ? How are you? نیجه‌آدم‌واردرکه nījé-àdam-vàr-dir-ki . . . , How many men there are who . . . .

نیر nèyyir, *s. a.* The sun or moon; نیرین nèyyirèyn, *s. a. dual.* The sun and moon, the two lights. [flames.

نیران nīrān, *s. pl. a.* (*of* نار nār), Fires,

نیرو nīrū, *s. p.* Strength; نیرومند nīrū-mènd, *a. p.* Strong.

نیزه nīzé, *s. p.* A dart, javelin.

نیس Nìss, *s. t.* Nice (town of, in France).

نیسان nīssān, *s. a.* The Syro-Roman month of April.

نیست nīsst, *a. p.* Non-existent; نیست وبود nīsst-u-būd, Existent and non-existent; نیستی nīsstī, *s. p.* Non-existence, annihilation, nothingness.

نیش nīsh, *s. p.* A sting; a thorn, prickle; —, *s. t.* The town of Nish, in Servia.

نیشتر nīshtĭr (nèshtĭr), *s. p.* A lancet.

نیك nīk, نیکو nīghyū, *a. p.* Good.

نیکبولی Nīghèboli, *s. t.* Nicopolis (the town of).

نیل nèyl, *s. a.* The obtaining or attaining (what one desired); —, نیل nīl, *s. p.* Woad; indigo; —, *s. a.* The river Nile; نیلفام nīl-fām, نیلگون nīl-ghyūn, *a. p.* Blue.

نیلر nèylĭr (*for* نه‌ایلر nè-èylĭr) ? What does, will, or can he do? نیلسون (*for* نه‌ایلسون nè-èylèssin) ? What may or shall he do, or is he to do?

نیلوفر nīlufĕr, *s. p.* The water-lily.

نیم nīm, *s.* and *a. p.* Half. [(half-body).

نیمتن nīmtèn (mìntan), *s. p.* A jacket

نیه nèyé ? *comp. t.* To what? For what? To whatever; for whatever.

نیورق Niūyòrk, *s. t.* New York (town of).

نیوقاستل Niūkàstel, *s. t.* Newcastle (town of).

و

و vwāw (vwòw). Twenty-ninth letter of the Turkish alphabet, being sometimes a vowel, and sometimes a consonant. As a vowel, it has each of the five values of o, u, ŭ, *ü*; and as a consonant it is generally a pure *v*, often a combined sound of *v* followed by or ending in *w*, and sometimes a pure *w*. In chronograms and astronomical tables its numerical value is 6.

و vè, *c. a.* And. (*N.B.* Placed between braces of synonymous words, or between braces of words signifying different or contrary things, but which nature or the mind is accustomed to couple together, this conjunction becomes a vowel, and takes the sound of u *or* ŭ according as the preceding word of the brace is soft or hard; لیل‌ونهار lèyl-u-nàhār, Day and night;

in the genitive, or by a possessive pronoun, this takes the incidental meaning of possession, and may be translated by the verb to have; but it is as glaring an error as can by any possibility be conceived to call this word an impersonal verb in any case whatever: we may, according to the exigencies of our language, translate it *and some other word or words in the sentence* by our verb *to be* or *to have;* still this does not affect the essence of the original Turkish adjective; کتابم‌وار kitābim-vwàr, A book exists belonging to me, I have or possess a book; بابانك‌وارمی bàbang-vwàr-mi? Hast thou a father? Does there exist a father belonging to thee? اڑیوق vwàr-yòk, Existing, but so little as to be accounted as not existing; ادمك‌وارى‌يوغى àdaming-vwàri-yòghu, All that a man has, and *something else besides;* اڑیمی‌يوغمی vwàrimi-yòghumu-fedā-ètdim, I have sacrificed, forsaken, given up all that I possessed, everything belonging to me; اڑیوق نه‌ايسه vwàr-yòk-nè-issa, Be it that there is, be it that there is not, that is as it may be; —, vār, *a. p.* (*in composition*) Like, resembling, after the form or manner of; پروانه‌وار pèrwāné-vār, *a. p.* Like a moth, after the manner of a moth.

وارث vwāriss, *s. a.* An inheritor, one

باى‌وكدا bāy-u-ghèdā, Rich and poor; صلح‌وصلاح sùlh-u-sàlāh, Peace and concord); —, *pr. a. of asseveration,* By; والله vwà-'llāhi, By God.

وا vwā, Persian particle placed sometimes before a few words denotes a *backward motion,* or sometimes a *recurrence,* and may therefore mean *back,* or *again;* —, *int. a.* O! Oh! Alas!

وابسته vwā-bèsstè, *a. p.* Tied back, attached; dependant.

واپسين vwā-pèssīn, *a. p.* The last, the hindmost.

واپور vàpor, *s. t.* (*Italian*), A steamer, [steamboat.

واجب vwājib, *a. a.* Due, incumbent, expedient, right, necessary; واجب الادا vwājibu-'l-èdā, Necessary to be paid; واجب الاذعان vwājibu-'l-iz''ān, Necessary to be obeyed.

واحد vwāhid, *a. a.* One, sole, alone; الواحد èl-vwāhid, *s. a.* The only God; واحد العصر vwāhidu-'l-''àssr, The phœnix of the age; واحداً بعد واحد vwāhidan-bà''da-vwāhidin, *ad. a.* One by one, one after another.

واخ wākh, *int. t.* O dear! Alas!

وادى vwādī, *s. a.* A valley; a stream, river, rivulet; a mode, style, manner of expression, or general sense of a writing. (*Origin of the word* "oasis.")

وار vwār, *a. t.* Existing, in being; present in person; او—, —òl, *v.n.* To exist, to be; —, *or* واردر vwàr-dir, Exists, is, are; there exists, there is, there are. *If preceded by a noun or pronoun*

who has received his inheritance, or who has a right to receive it.

وارد vwārid, *a. a.* Who arrives; who attains; which is true, pertinent, applicable; which comes to one's knowledge; واردات vwāridāt, *s. pl. a.* Income, revenue (as composed of many items).

وارست vwā-rèsstè, *a. p.* Free, exempt.

وارلق vwàrlik, *s. t.* Possessions, property, wealth, riches.

وارمق vwàrmak (*aor.* وارر vwàrir), *v.n.* To arrive (at a distant place), to reach; to go on further; to go close on; to go to; واردقجه vwàrdjka, وارەرق vwàrarak, وارەوارە vwàra--vwàra, *gerunds*, By degrees, the further it goes; قوجەیه— kòjaya--vwàrmak, To get married, to go to a husband.

وارنه Vàrna, *s. t.* Varna (town of).

واروشر vwàrūsh (vwàrish), *s. t.* The suburb of a large town.

وارور vwārūn, *a. p.* Contrary, inverse, wrong; unlucky.

وار vwārè, وارى vwārī, *Persian particle placed at the end of a few words and signifying*, in order of; صرەوارى sìra--vwārī, In a row, in succession.

واریت vwārìyyèt, *s. a.* (from *t.* وار vwàr), Possessions, riches, wealth; واریتلو vwārìyyètli, *a. t.* Rich, wealthy.

واریل A cask a barrel, a keg;

واریوس vwāriyoss, *s. t.* (*Greek* βαρυς), A heavy sledge-hammer.

واز vwāz *or* wāz, *a. p.* Open, pushed back; *ad. p.* (*as a particle*), Back; again; وازكچمك vwāz - ghèchmek (*sometimes* وازكلمك vwāz-ghèlmek), *v.n.* To desist, leave off; to relinquish.

واسطه vwāssita, *s. a.* A medium, a means; intervention, mediation.

واسع vwāssi'', *a. a.* Spacious, extensive.

واصف wāssif, *s. a.* One who describes the qualities, who praises the good qualities of any person or thing; a qualifying adjective.

واصل wāssil, *a. a.* Arriving, reaching; attaining; joining (things together); او—, —òl, *v.n.* To arrive; to reach; to attain; ا—, —et, *v.a.* To join together.

واصى vwāssī, *s. a.* A testator.

واضح vwāzìh, *a. a.* Evident, manifest, plain, clear.

واضع vwāzi'', *s. a.* Who puts, places; who makes or creates; واضع الامضا vwàzi''-'l-ìmzā, The (under)signed, he who signs his name.

واعظ vwā''iz, *s. a.* A preacher (title of a special functionary in a mosque).

وافتيز wàftiz, *s. t.* (*Greek*), Baptism; ا—, —et, *v.a.* To baptize.

وافد wāfid, *a. a.* Arriving.

وافر wāfir, *a. a.* Numerous, much, many.

وافى wāfī, *a. a.* Sufficient, ample.

واقع vwāki'', *a. a.* Which falls; which befalls, happens; which is, lies, is

placed, is situated; which is real; —, *s. a.* The reality as it happens; —او, —ōl, *v.n.* To happen, befall, betide, come to pass; to be, lie, be situated; واقع حال vwāki''i-hāl, The truth of the matter, the reality of the circumstance; واقعا vwāki''ā, *ad. a.* Truly, really, in fact.

واقف wākif, *a. a.* Aware, informed; who stops, stands still; who waits; who places property in mortmain or entails an estate; —او, —ōl, *v.n.* To be or become aware, informed.

والا vwālā, *a. p.* High, elevated, exalted; —, vè-illā, *ad. a.* Otherwise, or if not, and if not.

والد vwālid, *s. a.* A father, a male parent; والدة wālidé, *s. a.* A mother, a female parent; والدين vwālidèyn, *s. a. dual.* Both parents, father and mother; والدسلطان wālidé-sùltān, The mother of the reigning Sultan, who is an officially recognised personage in the Ottoman Court.

واله vwālih, *a. a.* Crazy, beside himself.

والى wālī, *s. a.* A governor-general. (This title is given to the Pasha of Egypt, and of Tripoli, to the Bey (as Europeans persist in calling him) of Tunis, and to the Dey (also so misnamed by Europeans) of Algiers, in exactly the same way as it is applied to the other governors-general of provinces).

وام vwām, *s. p.* Debt; واموخواه vwām-khāh, *s. p.* A creditor; وامدار vwām-dār, *s. p.* A debtor.

واماندة vwā-māndé, *a. a.* Remaining behind.

وامق vwāmik, *s. a.* A passionate lover.

وانى vwānī, *a. a.* Fatigued, tired, lazy.

واو vwàw, *s. a.* Name of the letter و.

واويلا vwā-vèylā, *int. a.* O! Oh! Alas!

واه vwāh, *int. p.* O! Oh! Alas!

واهب vwāhib, *s. a.* (God) the giver of good things.

واهم vwāhim, *a. a.* Fearing, redoubting, fancying; قوت واهمه kùvvet-i-vwāhimé, The creative faculty of the imagination.

واهن vwāhin, *a. a.* Feeble, weak.

واهى vwāhī, *a. a.* Baseless, unfounded.

واى vwāy, wāy, *int. t.* Holloa! O! Alas! واى باشمه vwāy-bàshimè! O! the misfortune that has befallen me! (An alas for my head!)

وايه vwāyé, *s. p.* A share in any gain, thing; وايه دار vwāyédār, *s. p.* A sharer, participator; —او, vwāyedār-ōl, *v.n.* To participate, share.

وبا vwèbā, *s. a.* An epidemic; the plague, the cholera.

وبال vwèbāl, *s. a.* A crime, fault, sin, punishment.

وبالت vwèbālet, *s. a.* Dangerousness, unwholesomeness, likeliness to lead to unpleasant consequences.

وبر vèbér, *s. a.* Hair of animals of which thread, string, cloth, and tents are made; اهل وبر èhli-vèbér, People who dwell in hair tents, nomades.

وتد vwèted, *s. a.* A tent-peg; a stake

وجوب vwùjūb, *s. a.* The being due, incumbent, necessary, right, proper.

وجود vwùjūd, *s. a.* Existence, being; the body.

وجوه vwùjūh, *s. pl. a.* (*of* وجه wèjh), Faces; sides; considerations; ways, modes, manners; the principal people of a town, the notables; وجوه ايله vwùjūh-ìla, *ad. t.* On many accounts, for many reasons, in many ways; من كل الوجوه mìn-kyùlli-'l-vwùjūh, *ad. a.* In every way.

وجه vwèj, wèjh (vwèjih), *s. a.* A face; a side; a surface; a way, mode, manner; بروجه bèr-wèjh, *pr. p.*, على وجه "àlà-vèjh (followed by a noun with the definite article ال), *pr. a.* As, by way of; بر وجه تفصيل bèr-wèjhi-tàfsīl, *ad. p.*, على وجه التفصيل "àlà-wèjhi-'t-tàfsīl, *ad. a.* In detail, in a detailed manner; وجهاً من الوجوه vwèjhan-mìné-'l-vwùjūh, *ad. a.* In some one way or other; (with a negative), in no way whatever. [rection.

وجهه vwèjhé, *s. a.* A side, quarter, di-

وجيع vèjī", *a. a.* Painful.

وجيه vwèjīh, *a. a.* Beautiful, comely; apposite, fitting, seemly.

وحدانى vwàhdānī, *a. a.* Pertaining to the sole God; وحدانيت vwàhdānìyyèt, *s. a.* The divine quality of being one only God.

وحدت vwàhdèt, *s. a.* The general quality of being alone or unique.

وحش vwàhsh, *s. a.* The desert, wilder-

وتر vwètr, *s. a.* The string of a bow; the chord of an arc; the diameter of a rectangular figure; the hypothenuse of a right-angled triangle; the side (of a triangle) which subtends an angle; —, vwìtr, *s. a.* A special voluntary prayer performed in addition to the five canonical.

وتيره vètīré, *s. a.* A road, path, way; a mode, manner.

وثاق vìssāk, *s. a.* A tent-rope; a rope or bond of any kind; a pact, compact.

وثائق vwèssā'ik, *s. pl. a.* (*of* وثيقه vwèssīké), Trustworthy things, assurances, securities; letters, documents.

وثبات vwèssébāt, *s. pl. a.* Assaults, attacks, flyings at. [cerity.

وثوق vwùssūk, *s. a.* Confidence; sin-

وثيق vwèssīk (*fem.* وثيقه vwèssīka), *a. a.* Firm; sincere; trustworthy.

وثيقه vwèssīka, *s. a.* A letter, a document that may be relied on.

وجاع vìjā", *s. pl. a.* (*of* وجع vèjà"), Pains, aches.

وجاه vìjāh, *s. a.* The being face to face; وجاهاً vìjāhan, *ad. a.* Face to face.

وجاهت vèjāhèt, *s. a.* Beauty, comeliness; appositeness; fitness, seemliness.

وجد vèjd, وجدان vìjdān, *s. a.* Ecstasy, ecstatic rapture (of saints).

وجع vèjà", *s. a.* A pain; an ache.

ness; (*pl.* وحوش vwùhūsh), A wild animal; وحشی vwàhshī, *a. a.* Wild; avoiding the presence of man; barbarous; وحشیت vwàhshiyyèt, *s. a.* Wildness.

وحشت vwàhshet, *s. a.* Wildness, solitude (of places), voidness of man's presence; barbarity.

وحوش vwùhūsh, *s. pl. a.* Wild animals.

وحی vwàhy, *s. a.* Inspiration, revelation; امین الوحی èmīnu-'l-vwàhy, The angel Gabriel; کاتب الوحی kyātību-'l-vwàhy, Ossman, the third Caliph, as having been Muhammed's secretary in reducing the revelations of the Kur'ān to writing.

وحید vwàhīd, *s. a.* A unique, sole, solitary thing or person (as a phœnix).

وخامت vwàkhāmèt, *s. a.* Unwholesomeness of air or food.

وخیم vwàkhīm, *a. a.* Unwholesome, insalubrious, hurtful.

ود vìdd, وداد vèdād, *s. a.* Love, affection.

وداع vwèdā", *s. a.* A committing one to God's keeping; an adieu; a bidding farewell; ا—, —et, *v.n.* To commit to God, to take leave, to say good-bye, to bid farewell; وداعلشمك vwèdā"-lèshmek, *v.n. recip.* To bid each other farewell, commit each other to God's keeping.

ودائع vwèdā'i", *s. pl. a.* (*of* ودیعة vwèdī"*a*), Trusts, things committed to one's keeping.

ودود vèdūd, *a. a.* A loving, affectionate friend; God the loving friend of all.

ودیعة vwèdī"*a*, *s. a.* A trust, anything committed to one's keeping; ودیعة الله vwèdī"*atu*-'llāh, A trust committed to one's care by God.

ودین Widdin, *s. t.* Widdin (town of).

ور vèr (*contr. from* وار vār), *Personal termination signifying* a possessor: بهره‌ور bèhrévèr, A participator, one who has a share or part; —, (*for* بر bèr), Who carries, carries on; رهبر rèh-vèr, A guide; (*for* واگر vè-ègher), *c. p.* And if.

ورا vèrā, *s. a.* The back or hind part of anything; the space behind anything; the breech; the anus; ورادن vèrā-dn, *ad. t.* Behind, in the space further back; ورایه vèrāy*a*, Behind, to the space further back; وراسندی vèrā-sind*a*, Behind him, her, it.

وراثت vìrāssèt (vèrāssèt), *s. a.* The inheriting, entering into possession of an inheritance; an inheritance.

ورثه vèrésé, *s. pl. a.* (*of* وارث vwārīs) Heirs.

ورد vèrd, *s. a.* A rose; —, vird, *s. a.* Any portion of scripture or other reading which a person continually recites.

ورزش vèrzish, *s. p.* An effort, exertion, diligent application.

ورع vèrà", *s. a.* Piety, devotion, God-fearingness.

ورق vèrak (*wàrak*), *s. a.* A leaf (of a tree or book); leaf brass, false gold.

ورقه vèrak*a*, *s. a.* One leaf.

ورم vèrem, *s. a.* Phthisis, consumption

disease of the lungs; any consuming, debilitating complaint.

ورود vwùrūd, *s. a.* Arrival, coming; ا—, —et, *v.n.* To arrive, come.

ورید vèrīd (*and* حبل‌الورید hàblu-'l--vèrīd), *s. a.* The jugular vein.

وزارت vìzāret (vèzārèt), *s. a.* The functions and quality of vizir, viziriate; وزارت عظمی vìzārèti-"ùzmà, The Grand-Viziriate.

وزان vèzān, *a. p.* Blowing, which blows (wind); او—, —òl, *v.n.* To blow (the wind).

وزر vìzr, *s. a.* A burden, load.

وزرا vùzérā, *s. pl. a.* (*of* وزیر vèzīr), Viziers, ministers of state.

وزن vwèzn, *s. a.* A weighing; a weight; the weight (of anything); the metre, measure (of a verse), scansion; ا—, —et, *v.a.* To weigh.

وزنه vwèznḗ, *s. a.* A balance; a priming-flask; وزنه‌جی vwèznḗji, *s. t.*, وزنه‌دار vwèznḗdàr, *s. p.* A person charged with examining the weight of things.

وزیر vèzīr, *s. a.* A minister of state, one *charged with the burden* of public affairs; a pasha of the lowest subdivision of the highest class; وزیر اعظم vèzīri-à"zàm, The Grand-Vizier.

وساده vìssādḗ, *s. a.* A pillow, cushion.

وساطت vèssātèt, *s. a.* Intervention, medium, instrumentality.

وساوس vèssāviss, *s. pl. a.* (*of* وسوسه vwèssvéssḗ), Fears, alarms, anxieties; evil suggestions, infernal whisperings.

وسائد vèssā'id, *s. pl. a.* (*of* وساده vìssādḗ), Pillows, cushions.

وسائل vèssā'il, *s. pl. a.* (*of* وسیله vwèsīlḗ), Pretexts, excuses; means, occasion (for doing something).

وسخ vwèssakh, *s. a.* Filth, dirt, muck.

وسط vwʌssat, *s. a.* The middle; the midst; —, *a. a.* Middling.

وسطا *or* وسطی vwùsstà, *a. a. fem.* (*of* اوسط), Middle; middling.

وسع vwùss", *s. a.* Ability, capacity, capability.

وسعت vwùss"àt, *s. a.* Spaciousness, extensiveness; space, extent; ability, extent (of pecuniary means).

وسواس vwèssvāss, *s. a.* The devil; a whisperer or suggester of evil thoughts.

وسوسه vwèssvéssḗ, *s. a.* An evil thought; an anxious thought, fear, care.

وسیع vwèssī", *a. a.* Spacious, extensive.

وسیله vwèssīlḗ, *s. a.* A means, a favourable conjuncture, opportunity, or occasion; a pretext or excuse (for doing something).

وش vèsh, *Persian particle added to words, and indicating* similarity; لاله‌وش lālḗ-vèsh, *a. a.* Tulip-like.

وشاح vìshāh, *s. a.* A girdle, belt, zone, baldrick.

وشاق *or* وشق vwʌshak, *s. t.* A lynx or ounce (of which the fur is much esteemed).

وشناب vìshnāb, *s. t.* Syrup of morella cherries.

وشنه vishnḗ, *s. t.* The morella cherry; وشنه چوروکی vìshnḗ-chùrughu, *a. a.*

The colour of a decayed morella cherry, a maroon colour.

وصاف vwàssĭf, *s. a.* One who praises or describes much or well.

وصال vwìssāl, *s. a.* Union, junction; meeting, interview, tête-à-tête with one's beloved.

وصايا vwàssāyā, *s. pl. a.* (*of* وصيت vwàssìyyèt), Recommendations, exhortations, precepts, commandments.

وصايت vwìssāyet, *s. a.* Making a testament; a testament; a mandate; ا—, —et, *v.a.* To recommend, exhort; to make a testament.

وصف wàssf, *s. a.* A describing, enumerating the qualities, especially the good qualities, speaking well of, praising; an adjective; ا—, —et, *v.a.* To enumerate the qualities; to qualify with an adjective; to praise; وصف تركيبى wàssfī-tèrkībī, A compound epithet or adjective.

وصل vwàssl, *s. a.* A joining; name of the sign ّ, placed over the ا or ل of the definite Arabic article ال, thus ّال, when the article is to be passed over in the pronunciation and the following letter doubled; بالضرور, read bì-'z-zàrūr; ا—, vwàssl-et, *v.a.* To join together.

وصلت vwùssllèt, *s. a.* A meeting, interview, tête-à-tête, bodily or carnal union with one's beloved.

وصول vwùssūl, *s. a.* Arrival, junction; بولمق—, vwùssūl-bŭlmak, *v.n.* To arrive, to effect one's junction.

وصى vwàssī, *s. a.* A guardian to an orphan.

وصيت vwàssìyyèt, *s. a.* The making a testamentary bequest; a testamentary bequest; a recommendatory piece of advice; ا—, —et, *v.a.* To bequeath.

وضاعت vwàzā"àt, *s. a.* Humility.

وضع vwàz", *s. a.* A placing, putting, laying, arranging; a making; a creating; a pose, gesture, attitude; a piece of conduct, an act; ا—, —et, *v.a.* To place, put, lay, arrange, make, create; وضع حمل ا vwàz"i-hàml-i *v.n.* To give birth, be confined, bring forth, be put to bed.

وضوء vwùz", *s. a.* The lesser or partial ablution, called also ابدست ا-desst.

وضوح vwùzūh, *s. a.* Clearness, plainness, being evident, manifest.

وضيح vwàzīh, *a. a.* Clear, plain, evident, manifest.

وضيع vwàzī", *a. a.* Low; humble.

وطن vwàtan, *s. a.* One's country, birthplace, domicile; حب الوطن hùbb-'l-vwàtan, Love of country, patriotism; وطن غيرتى vwàtan-ghayrī Patriotism.

وطى (*for* وطء) vwàty, *s. a.* A treading under foot; a having carnal connexion with a female; ا—, —et, *v.a.* To tread; to have connexion.

وظائف wàzā'if, *s. pl. a.* (*of* وظيفه

wàzīfé), Matters which concern anyone; duties, concerns; pay, salaries.

وظوب vwùzūb, *s. a.* Assiduity, perseverance.

وظیفه wàzīfé, *s. a.* A matter which concerns anyone; a concern, duty, business; pay, salary; وظیفه‌خوار wàzīfé-khòr, وظیفه‌دار wàzīfé-dār, *s. p.* One who is in receipt of pay or salary.

وعد vwà"d, *s. a.* A promising; a promise; ا—, —et, *v.a.* To promise.

وعده vwà"dé, *s. a.* A term assigned, a set time given; وعده‌سی‌کلمش vwà"-déssi-ghèlmish, Its term is come; of which the term is come, due.

وعظ vwà"z, *s. a.* An admonitory predication, a sermon; ا—, —et, *v.n.* To preach a sermon, deliver an admonitory discourse.

وغا wàghā, *s. p.* Battle, combat, fight.

وفا wèfā, *s. a.* Fidelity to an engagement, to a requirement, to a debt; ا—, —et, *v.n.* To remain faithful, act with fidelity; وفادار wèfādār, *a. p.* Faithful; بیوفا bī-wèfā, *a. p.* Faithless.

وفات wèfāt, *s. a.* Death, decease; ا—, —et, *v.n.* To die, to decease.

وفاق wìfāk, *s. a.* Concord, unanimity, agreement.

وفد wèfd, *s. a.* An arriving, arrival, coming.

وفرت wèfrèt, *s. a.* Abundance, great number or quantity.

وفق wèfk, *s. a.* Accordance; a kind of charm consisting of a prayer or similar formula spoken or written, and believed to have the virtue of curing, &c.; بروفق bèr-wèfk, *ad. p.* According to.

وفی wèfī (*fem.* وفیه wèfiyyé), *a. a.* Amply sufficient, abundant.

وقار vwàkār, وقارت vwàkārèt, *s. a.* Gravity of appearance and demeanour.

وقامت vwàkāmèt, *s. a.* A rude repulse, rebuff.

وقایه vwìkāyé, *s. a.* A sheltering, shielding, protecting; protection; ا—, —et, *v.a.* To shelter, shield, protect.

وقائع vwàkā'i", *s. pl. a.* (*of* وقعه vwàk"à), Events.

وقت vwàkt (wàkit), *s. a.* Time; وقتلو vwàkitli, *a. t.* Timely; وقتلووقتنجه wàkitli-wàktinja (*or* وقتیله wàktīla), *ad. t.* Punctually, regularly in point of time; وقتسز wàkitsiz, *a. t.* Inconvenient in point of time; out of season, unseasonable; وقتلووقتسز wàkitli-wàkitsiz, *ad. t.* At all times, at any time, convenient or inconvenient.

وقس‌علی‌هذا wè-kìss-"àlà-hāzā, *comp. a.* And so forth, and thus of the rest.

وقع vwàk", *s. a.* Gravity, stateliness of mien and behaviour.

وقعه vwàk"à, *s. a.* Any grave event; an untoward event, catastrophe; a dream; یکیچریوقعه‌سی yéngichéri-wàk"àssi, The destruction or insurrection of the Janissaries; وقعه‌نویس wàk"a-nùwīss, *s. p.* The official chronicler of passing events.

وقف wàkf, *s. a.* A staying, standing

still, halting; a pausing; the settling any property in mortmain or in tail with remainder in mortmain; (*pl.* اوقاف èvkāf), any piece of property so settled; ا—, —et, *v.a.* To settle property in mortmain or in tail with remainder in mortmain, the latter being called وقف مشروط wàkfi-mèshrūt, Conditional mortmain; وقفيه wàkfiyyé, *s. a.* The deed of settlement in mortmain.

وقواق wàkwāk, *s. a.* Name of a certain infernal tree, the fruit of which are said to resemble human bodies, and to cry out continually the word wàkwāk.

وقور vwàkūr, *a. a.* Grave, steady, stately in manner and demeanour.

وقوع vwùkū", *s. a.* A happening; — بولمق, vwùkū"-bùlmak, *v.n.* To happen, to come to pass, to take place.

وقوف vwùkūf, *s. a.* A staying, halting; a pausing; knowledge, information; ا—, —et, *v.n.* To stay, halt; to pause; كسب وقوف kèssbi-wùkūf-et, *v.n.* To acquire information.

وقيه wàkìyyé (òkka), *s. a.* The Turkish pound weight, equivalent to nearly 2¾lbs. avoirdupois English.

وقيعه wàkī"a, *s. a.* A grave event; a battle, an affair.

وكالت vèkyālèt, *s. a.* The quality and functions of an attorney, agent, lieutenant, or *alter ego*; وكالت عظمى vèkyālèti-"òzmà, The Grand-Viziriate, office of Sultan's *alter ego*; بالنامه vèkyālet-nāmé, A power of attorney.

وكلا vùkélā, *s. pl. a.* (*of* وكيل vèkīl) Agents, attorneys; ministers of state.

وكلالق vùkélālìk, *s. t.* The grade of minister of state, given *ad honores* to a certain number of mushirs.

وكيل vèkīl, *s. a.* A person entrusted to act in the absence of another, an agent, attorney, lieutenant, substitute, alter ego, locum-tenens; خرج وكيل vèkīl-khàrj, *s. t.* The servant who has charge of superintending all ordinary household expenses.

ولا vèlā, *s. a.* Friendship, affection; allegiance. [Governors-general.

ولات vwùlāt, *s. pl. a.* (*of* والى wālī)

ولادت vilādèt (vèlādèt), *s. a.* Nativity, birth.

ولايت vilāyèt (wilā'at), *s. a.* A country in general; a district, town, or village in particular; the quality and functions of a governor-general, or of an independent ruler; *also* of a guardian, a patron, *or* next of kin; *also* of a saint, saintship, sanctity; ولايتلو vilāyetli (wilā'atli), *a. t.* Belonging to a country, a countryman; a fellow-countryman.

ولد vèled, *s. a.* (*in composition of names*) Son; (alone) a sharp fellow; احمد ولد محمد Ahmed-vèlédi-Mùhàmmed, Ahmed, son of Muhammed; ولدزنا vèlédu-'z-zinā (vèlédiznā), A bastard.

ولكن vè-lākin, *comp. a.* But, but this

وا vè-lev, *comp. a.* Even, though.

ولوج vùlūj, *s. a.* Entering (into or upon anything); becoming, turning into (as night into day).

ولوله vèlvélé, *s. a.* A repeated cry; the loud noise of many voices.

وله vèlèh, *s. a.* Astonishment, amazement, stupefaction; بکا وله کلدی bàng*a*--vèlèh-ghèldi, Amazement came over me.

ولی vèlī, *s. a.* One very near to anyone in blood, relationship, or affection; a saint; a master, patron; a servant; the next of kin; ولی الله vèlìyyu-'llāh, A saint; ولی نعمت vèlī-nì''mèt, *or* ولی النعم vèlìyyu-'n-nì''àm, A benefactor; ولی عهد vèlī-''àhd, The heir-apparent or presumptive, the designated successor to the throne.

ولیمه vèlīmé, *s. a.* A marriage-feast.

وندیك Vènédik, *s. t.* Venice; a Venetian; the Venetian people or republic.

وهاب vàhhāb, *s. a.* (God) the constant giver of good things.

وهام vàhhām, *a. a.* Who fancies all manner of dangers and difficulties.

وهل vèhl, *s. a.* Fear, fright.

وهله vèhlé, *s. a. in* وهله اولاده vèhlé'i--ūlād*a*, *ad. t.* At first, on the spur of the moment, on first consideration (*The word itself means* an attack of fear, a sudden fright).

وهم vèhm, *s. a.* Fear, apprehension of something future; وهمناك vèhimnāk, *a. p.* Apprehensive.

ویانه Viàné, *s. t.* Vienna (town of, in Austria).

ویران vīrān, *a. p.* Ruined, in ruins, in a neglected condition, deserted and gone to ruin; ruined in pocket or in affection.

ویرانه vīrāné, *s. p.* The ruins of a house, or the empty plot of ground left after a fire has happened; ویرانه زار vīrāné--zār, A place full of ruins.

ویرش vèrish, *s. t.* A giving; a selling; الش ویرش àlish-vèrish, Trade, commerce.

ویرکو vīrghyū (vèrghi), *s. t.* A gift, present; a tax, contribution, tribute.

ویرمك vīrmek, vèrmek (*aor.* ویرر vīrir, vèrir), *v.a.* To give; to give out. Joined to the root of any verb (which is then to be augmented with the addition of a ی vowel if ending with a consonant, or the syllable یی yi, if ending with a vowel), this word forms the *verb of facility*, and has the signification of doing with facility, quickness, or offhandedness, the action expressed by the root so augmented; as, یاپیویرمك yàp*i*-vèrmek, To do or make with facility; سویلهییویرمك sùwèyléyivèrmek, Just to say, merely to speak.

ویرہ vīr*a*, vèr*a*, *s. t.* A capitulating, giving up; ویرہ ویرمك vīr*a*-vīrmek, vèr*a*--vèrmek, To capitulate, give up (a fortress); —, vīr*a*, *and* ویرہ ویرہ vīr*a*--vīr*a*, *gerund*, By continuously giving,

giving out, giving one's self or one's strength to a thing; —, vira! Now then, go it my boys! clap on! pull away!

ویرمسی یه المق vèréssiya-lmak, *v.a.* To buy upon credit, to buy on condition of paying at a future time. (This form ویرمسی vèréssi is an obsolete verbal form, now used in only a few words, of which this is one.)

ویزلدامق wìzildamak (*aor.* ویزلدار wìzildar), ویزلمق wìzlamak (*aor.* ویزلر wìzlar), *v.n.* To buzz; ویزلدی wìzildi, *s. t.* A buzzing noise; ویزویزاوتمك wìzz-wìzz-ètmek, *v.n.* To make a buzzing, phizzing noise.

ویزیته vìzita, *s. t.* (*Italian*), A visit.

ویل vèyl, *s. a.* Woe; ویلا vèylā! *int. a.* Woe!

ویوده wàywoda, *s. t.* (*Bulgarian*), A [governor.

ه

ه hè *or* hā'i-hèwwàz. Thirtieth letter of the Turkish alphabet, having, as a consonant, the power of an aspirated *h*, in whatever part of a word it may occur, and, as a vowel at the end of words or syllables only, the value of one of the vowels *a*, *é*, *or* *é*. In chronograms and astronomical tables, it has the numeral value of 5. Placed over letters and writings, in the middle of the very top of the page, and generally in the shape ـه, it stands for the Arabic word هو hùwé *or* hū, and signifies He, God, Jehovah. At the end of Arabic compound terms, it is either the personal or possessive pronoun of the third person singular masculine, signifying *his*, *him*, *it*, *its*, and varying in pronunciation either as a final aspirate, or as the syllable hu *or* hi, according to the rules of Arabic grammar.

ها hā, *s. a.* Name of the letter ه; —, *pron. a. pers. and poss. at the end of Arabic compound terms*, Her; —, *at the end of Persian nouns*, is the sign of the plural for inanimate or irrational things; — ! *int. t.* O! Oh! Ho!

هابط hābit, *a. a.* Who descends, alights; —او, —òl, *v.n.* To descend, alight.

هابل hābil, *s. a.* Abel the son of Adam.

هاتف hātif, *s. a.* One who calls; a voice which calls; هاتف الغیب hātifu-'l-ghàyb, A voice from the unseen caller, a voice from hearen, an unseen, secret monitor, the heart, or a guardian admonishing spirit.

هادم hādim, *s. a.* Who demolishes, —اللذات hādimu-'l-lèzzāt (The demolisher of enjoyments), Death.

هادی hādī, *s. a.* A guide, conductor; God, the Great Guide.

هارب hārib, *a. a.* In flight; —او, *v.n.* To take flight.

هاضم hāzim, *a. a.* Who digests (food); who puts up with (insults or injuries).

هالك hālik, *a. a.* Who dies, perishes; —او, —ôl, *v.n.* To die, to perish (as a wretch, *never used but in a contemptuous way*).

هالە hālé, *s. a.* A halo round the moon.

هامبورغ Hàmbūrgh, *s. t.* Hamburgh.

هامون hāmūn, *s. a.* The open, uncultivated country, the wilderness.

هانی hàni, هانیا hàniya, *or* هانی‌یا hàni-yā? *ad. t.* Where? Where is it? (*for* قانی kàni).

هاویج hāwŭj, *s. t.* A carrot.

هاور Hàver, *s. t.* Havre (town of, in France.)

هاوریز hàwrŭz, *s. t.* (*for* ابریز Ab-rīz, *s. p.*), A chamber-pot, urinal.

هاون hāvèn (hàwan), *s. t.* A mortar for pounding drugs, &c., or for firing shells; هاون‌الی (hàwan)-èli, *s. t.* A pestle.

های hāy, *int. t.* Ho! های‌های hāy-hāy, *ad. t.* Yes, to be sure; by all means; های‌هوی hāy-hūy, *s. p.* The confused cries of combatants.

هایدە hày-dé, هایدی hày-dì, *int. t.* Now then! Go on! Now for it! هایدی کیت hāydì-ghìt! Go along with you! Be off! هایدەلمك hāydélémek, *v.a.* To drive forward or away.

هائل hā'il, *a. a.* Terrible, frightful.

هبا hèbā, *a. p.* Going in pure loss; —ا, —et, *v.a.* To allow (anyone's work or endeavours) to go in pure loss; —او, —ôl, *v.n.* To go in pure loss, to bring in no advantage.

هبوب hŭbūb, *s. a.* A blowing (of the wind); —ا, —et, *v.n.* To blow (the wind).

هبوط hŭbūt, *s. a.* A descending, descent from on high, alighting; —ا, —et, *v.n.* To descend, to alight.

هبه hìbé, *s. a.* A free gift without any thing or consideration being received in exchange; —ا, —et, *v.a.* To present as a free gift.

هتك hètk, *s. a.* A tearing; a violation; —ا, —et, *v.a.* To tear, to violate.

هتمان hètmān, *s. t.* A hetman of the Cossacks.

هجا hèjè', hèjā', *s. a.* A syllable; حروف‌هجا hùrūfu-hèjā, The letters of the alphabet; حروف‌هجا ترتیبی hùrūfu - hèjā - tèrtībi, Alphabetical order; هجالمك hèjélémek, *v.a.* To spell syllable by syllable.

هجر hèjr, هجران hìjrān, *s. a.* Exile, banishment, separation from home, family, and friends.

هجرت hìjrèt, *and* هجرت‌نبویه hìjréti-nèbévìyyé, The Hegira, the *flight*, the voluntary exile of Muhammed from Mecca, from whence dates the Muhammedan era; هجریه hìjrìyyé, *a. a. fem.* Pertaining to the era of the Hìjré or Hegira.

هجو hìjv, *s. a.* A satire; —ا, —et, *v.a.* To satirize; هجویات hìjvìyyāt, *s. pl. a.* Satires, lampoons, satirical pieces of poetry.

هجوع hŭjū", *s. a.* Sleep, slumber.

هجوم hùjūm, *s. a.* An attack, assault; ا—, —et, *v.n.* To make an attack.

هجين hèjīn, *s. a.* A half-blood Arab horse.

هدايا hèdāyā, *s. pl. a.* (*of* هديه hèdiyyé), [Presents.

هدايت hidāyet, *s. a.* A guiding or a being guided aright, especially in matters of faith and religion; هدايته كلمك hidāyéta-ghèlmek, *v.n.* To be brought to embrace the true religion.

هدر hèdr, *s. a.* Blood shed with impunity and going unrevenged; ا—, —et, *v.a.* To allow to go unrevenged (blood); هدراً hèdran, *ad. a.* With impunity.

هدف hèdef, *s. a.* The mark or target at which aim is taken in shooting.

هدفه hèdéfé, *s. a.* A sight (in any instrument through which one looks).

هدم hèdm, *s. a.* A demolishing, demolition; ا—, —et, *v.a.* To demolish, pull down.

هدهد hùdhùd, *s. a.* The hoopoo bird.

هدى hùdà, *s. a.* The direction or guidance which leads to salvation; السلام على من اتبع الهدى èss-sèlāmu-"àlà-mèn-èttèba"à-'l-hùdà! Salutation to whomsoever follows the true guidance!

هديه hèdiyyé, *s. a.* A present; هديه‌لك hèdiyyélik, *s. t.* A thing fit or intended for a present.

هذا hāzā, *a. a. mas.* (*fem.* هذه hāzihi), This. [tinence.

هذيان hèzéyān, *s. a.* Nonsense, impe-

هر hèr, *a. p.* Every; (*followed by any of the interrogatives*) soever; هر بير hèr-bìr, Each, every one; هريمز hèr-bìrimiz, Every one of us; هربرلريمز hèr-bìrerlérimiz, To each one of us; هربار hèr-bār, *ad.* Always, every time; هرچند hèr-chènd, How much soever, how many soever; هرگز hèr-ghìz (*followed by negation*), *ad. p.* Never; هركس hèr-kèss, All, every one, every person, every man; هركيم hèr-kìm, Whoever, whosoever; هرنه hèr-nè, Whatever, whatsoever; هرقنغی hèr-kàn-ghì, Whichever; هرنه درلو hèr-nè-dürlü, Whatever kind; هرنه‌زمان hèr-nè-zàmān, Whatever time, whenever; هرنقدر hèr-nàkadar, How much soever; هرايينه hèr-āyīné, Always, every way.

هرات Hèrāt, *s. p.* The town of Herat.

هراس hìrāss, *s. p.* Fear, fright, terror.

هرج‌ومرج hèrj-mèrj, *ad. a.* In confusion, in utter disorder.

هرجايی hèr-jāyī, *s. p.* A gad-about (man); a pansy, heart's-ease (flower).

هرزه hèrzé, *s. p.* Foolish talk, babble.

هرزه وكيلی hèrzé-vèkīli, A person employed, as it were, to talk nonsense for someone else.

هرسك Hèrsèk, *s. t.* The Herzegovina.

هرسكلو Hèrsèkli, *s. t.* A Herzegovinian.

هركله hèrghélé, *s. t.* A haras, establishment for breeding horses; a troop of horses brought to market fresh from the breeding establishment.

هزار hèzār, *a. p.* A thousand; هزار داستان hèzār-dāssitān, *s. p.* The nightingale, who tells a thousand tales, or of whom a thousand tales are told; هزارفن hèzār-fènn (hèzārifènd), *s. p.* A jack-of-all-trades.

هزبر hìzèbr, *s. a.* A lion.

هزل hèzl, *s. a.* Obscenity; هزليات hèzliyyāt, *s. pl. a.* Obscene poetry.

هزيمت hèzīmèt, *s. a.* A rout, total defeat.

هست hèsst, *s. p.* Present being, actual existence; هست وبود hèsst-u-būd, What is and what has been, present and past evidence; هستی hèsstī, *s. p.* A present being, an actual existence, existence.

هشت hèsht, *a. p.* Eight; هشتم héshtum, هشتمين hèshtumīn, *a. p.* The eighth, هشتاد hèshtād, *a. p.* Eighty; هشتده hèsht-deh, *a. p.* Eighteen.

هضم hàzm, *s. a.* Digestion; patience, longanimity; ا—, —et, *v.a.* To digest; to bear (an insult); هضم نفس hàzmi-nèfss, A curbing the passions.

هفت hèft, *a. p.* Seven; هفتم hèftum, هفتمين hèftumīn, *a. p.* The seventh; هفتاد hèftād, *a. p.* Seventy; هفتده hèft-dèh, *a. p.* Seventeen.

هفته (hàfta), *s. p.* A week; هفته‌لك (hàftalik), *s. t.* A thing of a week old; a week's pay or provision.

هفوات hèfévāt, *s. pl. a.* (*no sing.*) Errors, faults.

هكبه hè*gh*bé, *s. t.* A small saddle-bag, carried on the same horse with a rider.

هكبه‌لی Hè*gh*béli, *s. t.* Halki (one of the Princes Islands near Constantinople).

هكيم hèkīm, *s. t.* A medical practitioner (*corrupted from* حكيم hàkīm, A sage.)

هل hèl? *Arabic interrogative*, Is it or is it not so that . . . ?

هلاك hèlāk, *s. a.* Death, destruction; ا—, —et, *v.a.* To kill; او—, —ol, *v.n.* To die, perish, be destroyed (*when said of* man, *it is always an expression of enmity*).

هلال hìlāl, *s. a.* The crescent, the moon during the first few days after new moon.

هلاهل hèlāhìl, *s. a.* Deadly poison; —, *a. a.* Deadly poisonous.

هله hèlé, *int. t.* Now! Look there! Do just look! Well! Did you ever.

هم hèm, *ad. p.* Both, also; —, *a. p.* (*in composition*), Fellow, brother, of the same —; هم كتدم هم كوردم hèm-ghìtdim-hèm-ghyùrdum, I both went and also saw; همفراش hèm-firāsh, *s. p.* A bed-fellow; همراه hèm-rāh, *s. p.* A fellow-traveller; همشهری hèm-shèhrī, *s. p.* A fellow-townsman, fellow-countryman; —, hèmm, *s. a.* Any matter about which one troubles one's self; a single care, anxiety, solicitude; —, hìm, hùm, *pron. a. mas.* (*at the end of Arabic composites*), Their, them.

هما hùmā *and* همای hùmāy, *s. p.* A fabulous kind of bird of paradise of good omen.

همام humām, *s. a.* A great man, a great ruler and leader; —, hèmmām, A slanderer.

همان hèmān (hèmèn), *ad. p.* Only, just, hardly, only just; in that very (time); همان‌شمدی (hèmɪn) - shìmdi, Just now, just this moment, this minute; همانـدم hèmāndèm, همان‌ساعت hèmān-sā"at, *a. p.* That very moment.

همائم hèmā'im, *s. pl. a.* (*of* همت hìmmèt), Endeavours, exertions.

همایون hùmāyūn, *a. p.* Auspicious, august, imperial (said only of the Sultan); خط همایون khàtti-hùmāyūn, An edict, being a few words in the Sultan's handwriting commanding it to be put in execution.

همت hìmmèt, *s. a.* The exertion of one's influence, authority, power, or ability; ا—, —et, *v.n.* To exert one's influence, authority, power, or ability; همتکزه محتاجدر hìmmètin*giza*-mùhtāj--dir, It requires your kind influence.

همتا hèmtā, *a. p.* Equal; similar; بیهمتا bī-hèmtā, *a. p.* Without an equal.

همج hémej, *s. a.* An old imbecile.

همچنین hèmchùnin, همچو hèmchū, *ad. p.* As, in like manner as.

همدان Hàmàdān, *s. p.* The town of Hamadan in Persia.

همدم hèm - dèm (One breathing the same breath), *s. p.* A fellow, associate, intimate friend and companion.

همدیگ hèm - dìghɪr, *pron. p.* One another, each other.

همزه hèmzé, *s. a.* Name of the orthographical character ء, the various functions of which are explained in the preface.

همشهری hèm - shèhrī, *s. p.* A fellow-countryman or townsman.

همشیره hèmshīré, *s. p.* A sister.

همم hìmèm, *s. pl. a.* (*of* همت hìmmèt). Exertions of one's influence, authority, power, or ability.

هموار hèmvār, *a. p.* Equal, smooth, uniform; proper, fitting, suitable.

همواره hèmvāré, *a. p.* Continually, constantly. [Cares, anxieties, solicitudes.

هموم hùmūm, *s. pl. a.* (*of* هم hèmm).

همه hèmé, *a. p.* All. [hung at the side.

همیان hìmyān, *s. a.* A purse; a bag

همیشه hèmīshé, *a. p.* Always.

همین hèmīn, *a. p.* The very same.

هنتو *or* هنطو hìnto, *s. t.* A carriage, coach.

هنجار hènjār, *s. p.* The proper place, manner, or position of a thing; نابهنجار nā-bé-hènjār, *a. p.* Out of time, place, or position, unsuitable, unbefitting.

هند hìnd, هندستان hìndisstān, *s. p.* India. هندی hìndī, *a. p.* An East-Indian, East-Indian, Indian; هند غربی hìnd--ghàrbī, *s. a.* The West Indies.

هندبا hìndibā, *s. t.* The dandelion, chicory, or taraxacum plant.

هندسه hèndéssé, *s. a.* Geometry; the mathematics in general. [Indian.

هندو hìndū, *s. p.* An Indian, East-

هنر hùnɪr, *s. p.* Art; ability; talent, skill; هنرلو hùnɪrli, *a. t.* Skilful,

talented (man); skilfully made (thing); هنرمند hùnərmend, هنرور hùnərvèr, *s. p.* A skilful, clever, talented person, a master, an artist, a genius.

هنگام hènghyām, *s. p.* Time, moment, interval, space of time; بیهنگام bī-hènghyām, *a. p.* Untimely.

هنگامه hènghyāmé, *s. p.* Time, space of time; a row, confusion, tumult; a fight, conflict; هنگامه‌گیر hènghyāmé-ghīr, *a. p.* Filling with noise.

هنود hùnūd, *s. pl. a.* (*of* هندی hìndī), Indians, East-Indians.

هنوز hènuz (hèniz), *ad. p.* Just this moment, only just this moment; (*with a negation*) not yet.

هو hū, hùwé, *pron. a.* He, it; He, God, Jehovah; یاهو yā-hū! *int. a.* (*as we should say*, O thou! *but as it means*) O He! O man! O God! O Jehovah!

هوا hèwa (hàwa), *s. a.* The air; the wind; the climate; the atmosphere; the weather; —, hèwā, *s. a.* Desire, inward inclination, taste, lust; هوا و هوس hèwā-u-hèvès, Desires and tastes, fancies and inclinations, lusts and passions; بادهوا bàdi-hèwā (bèdāwā), *s. and a. p.* A thing got for nothing, a windfall; gratis; هوادار hàwādār, *a. p.* Open, airy.

هوام hèwāmm, *s. pl. a.* (*no sing.*), Insects, reptiles, crawling things.

هوان hèwān, *s. a.* The state of insignificancy.

هوائی hèwā'ī, *a. a.* Pertaining to the air; pertaining to the mere imagination or desire; —, *s. t.* A sky-rocket.

هودج hèvdèj, *s. a.* A kind of camel-litter, in which ladies travel; هودج نشین hèvdèj-nìshīn, *a. p.* Who sits in a camel-litter (and travels).

هوس hèvess (hàvess), *s. a.* Wish, desire, inclination; a taste, liking; —, —et, *v.n.* To nourish a desire, cherish a wish; هوسلو hàvesli, *a. t.* Desirous, having a wish, taste, or liking (for anything); —, *s. t.* هوسکار hàvess-kyār, *s. p.* An amateur; a candidate.

هوش hūsh, *s. p.* Mind, sense, intelligence; بیهوش bī-hūsh, *a. p.* Senseless; هوشمند hūshmènd, هوشیار hūshyār, *a. p.* Sensible, intelligent.

هول hèvl, *s. a.* Terror; هولناك hèvilnāk, *a. p.* Terrible, terrific.

هویدا hùwèydā, *a. p.* Clear, evident, manifest.

هی hèy! *int. t.* O!

هیاکل hèyākil, *s. pl. a.* (*of* هیکل hèykèl), Palaces, temples, large buildings; large colossal forms, bodies or phantoms.

هیبت hèybèt, *s. a.* Awfulness, dreadness of appearance; fear, awe; هیبتلو hèybetli, *a. t.* Awful in appearance, imposing.

هیجا hèyjā, *s. a.* Battle, combat, fight.

هیجان hèyéjān, *s. a.* The getting into motion, rising (dust or bodies of men); —, —et, *v.n.* To get into motion.

هیچ hìch, *a. p.* No, none, not one; —, *s. p.* Nothing; هیچ‌بر hìch-bìr, Not one, none.

هیخته hīkhtè, *a. p.* Drawn (sword).

هیزم hīzèm, *s. p.* Firewood; هیزمکش hīzèmkèsh, *s. p.* A carrier of wood.

هیکل hèykèl, *s. a.* Any colossal thing, building, temple, image, statue, person, or phantom.

هیمه hīmé, *s. a.* Firewood.

هیولا hèyyūlā, *a. a.* Matter; هیولانی hèyyūlānī, *a. a.* Material.

هیهات hèyhāt, *s. a.* The open desert, wilderness, unoccupied plain; —, *int. a.* Away! Begone!

هیئت hèy'èt, *s. a.* The form, figure, appearance; the configuration (of the heavenly bodies); علم‌هیئت 'ilmi-hèy'èt, Astronomy.

ی

ی yè *or* yā'i-àhtānī. Thirty-first and last letter of the Turkish alphabet, sometimes a vowel at the end or middle of words or syllables, always a consonant at the beginning: as a vowel, it has the value of E, *e*, i, or *i*, and as a consonant that of *y*. In chronograms and astronomical tables it has the numeral value of 10. In Turkish, with the sound of i or *i*, it is the sign of the definite accusative of nouns, taking, after vowels, the form یی and sound yi *or* yi; or it is the pronominal affix of the third person singular, signifying *his, her, its*. In Arabic words it is the sign of appurtenance, and changes nouns into qualifying adjectives; and in words of Persian origin it performs the like function as in Arabic, and also that of forming an abstract noun of the quality which is characteristic of the thing denoted by the original word, or sometimes it indicates a *single* one of the kind named.

یا yā, *s. a.* Name of the letter ی; —, *int. a.* O! —, *c. p.* Either, or; —, *interrog. t.* Is it so? Indeed?

یاب yāb, *a. p.* (*in composition*), Who finds or has found; found; تهیاب nā-kà"r-yāb, *a. p.* Bottomless, unfathomable, of which the bottom is not found.

یابس yābiss, *a. a.* Dry.

یاپجه yàpja, *a. t.* Slowly.

یاپشقان yàpishkàn, *a. t.* Sticky, sticking, adhesive; —, *s. t.* Pellitory of the wall.

یاپشمق yàpishmak (*aor.* یاپشور yàpishar), *v.n.* To stick, cleave, adhere; to take hold of; to touch, handle; to be assiduous, persevering; یاپشدرمق yàpishdirmak, *v.a.* To cause or allow to stick; to put close, quite close, to cause to touch, bring into contact.

یاپمق yàpmak (*aor.* یاپار yàpar), *v.a.* To do; to make, construct, build, manufacture.

یاپو *or* یاپی yàpi, *s. t.* A building; builder's work while in progress.

یات yāt, *s. t. in* یات و یراق yāt-yàrāk, Arms and accoutrements.

يارى yàrdim, *s. t.* Help, assistance, succour, aid; ا—, —et, *v.n.* To give assistance, help, aid; يارديمه يتشمك yàrdima-yètishmek, *v.n.* To run to (anyone's) assistance; يارديمجى yàrdimji, *s. t.* A helper, an auxiliary.

يارش yàrish, *s. t.* A foot-race; ا—, —et, *v.n.* To have a race on foot.

يارق yàrik, *a. t.* Split, cracked; —, —, *s. t.* A split, a crack, fissure, cleft, chink.

يارلغامق yàrilghamak (*aor.* يارلغار yàrilghar), *v.a.* To pardon, forgive (*obsolete*).

يارم yàrim, *a. t.* That which results from splitting a thing in two, half.

يارمق yàrmak (*aor.* يارار yàrar), *v.a.* To split, cleave; to hew in pieces; ياريجى yàrijì, *s. t.* A hewer of firewood.

يارمه yàrma, *a. t.* Split (not cut); يارمه شفتالو yàrma-shèftàli, A melting peach (not a clingstone), the cleft of which is deep.

يارى yārē (yàra), *s. t.* A wound; يارىلو

flight from Mecca), A faithful friend in adversity; چار يار كزين chār-yāri-ghyùzīn, The four special friends (of Muhammed), Èbu-bekr, "Omar, "Ossmān, and "Alī; —, yàr, *s. t.* A precipice, a cliff; يارانه yārānè, *a. p.* Friendly, pertaining to a friend; يارى yārī, *s. p.* Friendship; يارانلق yārānlik, Friendship, mutual friendship, acts worthy of mutual friends.

ياتسى yàtsi, *s. t.* The prayer of bedtime. [ing or sticking up.

ياتق yàtik, *a. t.* Lying down, not standياتمق yàtmak (*aor.* ياتار *or* يتار yàtar), *v.n.* To lie down; to go to bed; to keep or remain lying, keep down; ياتشمق yàtishmak, *v.n.* To become calm, tractable, reasonable, less virulent, less exacting; ياترمق yàtirmak, *v.a.* To cause or allow to lie down; to put down, lay down.

ياجوج يه'جوج, *s. a.* Gog; ياجوج ومأجوج yè'jūj-u-mè'jūj, Gog and Magog; apparently two Scythian tribes of great antiquity, but respecting whom numerous legends are current.

ياخود yākhod, *c. p.* Or, or else, or otherwise.

ياد yād, *s. p.* Memory, remembrance; ا—, —et, *v.a.* To remember (in mind or by name); to mention by name; يادست yād-esst (It is remembered), *s. p.* Name of a game known among young people as *Josephine*; يادداشت yād-dāsht, *s. p.* A keepsake, souvenir, memento.

يادكار yād-kyār (yādighyār), *s. p.* A keepsake, souvenir, memento; a scamp, old fool, or old villain.

يار yār, *s. p.* (*pl.* ياران yārān), A friend; a lover; a mistress; يارغار yāri-ghār (A friend of the cave, *in allusion to Muhammed's companion, Èbu-bèkr, who was alone with him secreted in a cave when pursued by his enemies on his*

يه if ending with a vowel, this ve
takes the sense of *being very ne*
بايله‌يازدم bàyïla-yàzdïm, I was ve
near fainting; يازلمق yàzïlmak, v.
To be written; to be noted, ente
registered; to be enrolled.

يازى yàzi, *s. t.* Writing; handwriti
an inscription; يازيجى yàzïji, *s. t.*
clerk; the mate of a merchantma
يازيلو yàzïli, *a. t.* Written; writ
over, bearing writing or an inscr
tion; يازى‌يازمق yàzi-yàzmak, v.n. T
write; to be able to write.

يأس yè'ss, *s. a.* Despair; ياس ya
s. t. Mourning; ا—, yàss-et, v.n. T
mourn, to be in mourning, w
mourning.

ياسمين yāssémïn, *s. p.* Jessamine.

ياش yàsh, *s. t.* A man's or anim
age in years; a year of life; wet, w
ness, moisture; —, *a. t.* Wet, we
damp, moist; قاچ‌ياشنده‌در kàch
-yàshïnda-dïr? In what year of h
age is he? اون‌سكز‌ياشمده‌يم ôn-sekiz
-yàshïmda-yïm, I am in my eighteen
year; I am seventeen years old
going on for eighteen; يام‌ياش yam
-yàsh, Very wet, quite wet; ياشداش
yàshdash, One of the same a
ياشلق yàshlïk, *s. t.* Wet, humidi
ياشلو yàshlï, *a. t.* Old in years, a
ياشا or يشا yàsha! May he live! (
يشامق).

ياشمق yàshmak, *s. t.* A lady's ve
kind of covering for the greater p

يارا yàra-et, *v.n.* يارەلمك yàrélémek (yàralamak), *v.a.* To wound; يارەلنمك yàrélanmek (yàralanmak), *v.n.* and *p.* To be wounded.

يارى yàri, *s. t.* A half; ياريسى yàrissi, Its half, half of it or of them; ياريلرى yàrïléri, Half of them; ياريمز yàrïmïz, Half of us; ياريكز yàrïngïz, Half of you; يارى‌كيجه yàri-ghèyjé, Midnight; يارى‌يرى yàri-yèri, Midway, half way; يارى‌بچوق yàri-bùchūk, About half, not half; ياريلمق yàrïlamak, *v.a.* To have got half way through; —, yārī, *s. p.* Friendship.

ياريں yàrïn, *s. t.* To-morrow; ياريں دكل‌اولبركون yàrïn-dïghil-(ò)-bïr-ghyùn (*or short* اولبركون (ò)-bïr-ghyùn), The day after to-morrow.

ياز yàz, *s. t.* Summer; يازين yàzïn, *ad. t.* In summer; الك‌ياز ilk-yàz, The first summer weather; يازلق yàzlïk, *a. t.* Special to summer.

يازده yāzdèh, *a. p.* Eleven; يازدهم yāzdèhum, *a. p.* The eleventh.

يازق yàzïk, *int. t.* Alas! Poor thing! What a shame! What a pity! —, *s. t.* A shame, a pity.

يازمق yàzmak (*aor.* يازار yàzar), *v.a.* To write, write down; to record, to register, to enter; to enrol (soldiers); —, *v.n.* To write (a pen); joined to the root of a few verbs, augmented with a vowel *ï* if ending in a consonant, or augmented with the syllable

upon things); a placard, bill; —, *a.p.* (*in composition*), Found; which has found.

يافه Yàffa, *s. t.* Jaffa (town of).

ياقشق yàkishik, *a. t.* Seemly, fitting; suitable; —, *s. t.* The most fitting and suitable way, mode, or modification; ياقشقلو yàkishikli, *a. t.* Pretty, handsome, beautiful; ياقشقسز yàkishiksiz, *a. t.* Unseemly, unhandsome, unbecoming; ياقشق‌المق yàkishik-àlmak, *v.n.* To appear likely; to appear beautiful.

ياقشمق yàkishmak (*aor.* ياقشور yàkishir), *v.n.* To befit, beseem, suit, go well; to appear likely; ياقشدرمق yàkishdirmak, *v.a.* To cause (a thing) to suit; to invent (a plausible story or reason) by studying circumstances.

ياقمق yàkmak (*aor.* ياقار *or* يقار yàkar), *v.a.* To light, to set fire to; to burn; ياقلمق yàkilmak, *v.p.* To be lighted; —, *v.n.* To burn (with grief, sorrow).

ياقوت yākūt, *s. a.* A ruby; كوك ياقوت ghyùk-yākūt, A sapphire; صارى‌ياقوت sàri-yākūt, A topaz.

ياقى yàki, *s. t.* A cautery; a plaister, sticking-plaister; an issue; پهلوان ياقيسى pèhliwān-yàkissi, *or* انكليز ياقيسى inghliz-yàkissi, A blister of cantharides; نخود ياقيسى nókhud-yàkissi, An issue kept open by the insertion of a pea; ياقى‌اچمق yàki-àchmak, *v.n.* To open a blister, apply a blister.

ياصى yàssi, *a. t.* Flat; squat.

يا yàgh, *s. t.* Any fat, oil, or unctuous substance; the fat of meat, butter, dripping, grease, tallow; ات ياغى èt-yàghi, Fat or grease of meat; بالق‌ياغى bàlik-yàghi, Fish-oil; ايچ ياغى ìch-yàghi, Suet; چرويش‌ياغى (*or* چوريش chèvrish) chèrvish-yàghi, An inferior kind of fat (butter? or dripping?) used in cooking; تره ياغى (*or* ياغ yàgh) tèré-yàghi, Fresh butter; صاى‌ياغى sày-yàghi, Clarified butter; زيتين ياغى zèytīn - yàghi, Olive-oil; طوك ياغى dòng-yàghi, Tallow; &c. &c.; ياغلو yàghli, *a. t.* Fat; oily; greasy; —, *s. t.* Food with meat or butter in it; ياغسز yàghsiz, *a. t.* Lean; not fat; —, *s. a.* Lent diet, meagre; ياغلمق yàghlamak, *v.a.* To oil or grease.

ياغش yàghish, *s. t.* A raining, pouring; ياغلق yàghlik, *s. t.* A handkerchief.

ياغمق yàghmak (*aor.* ياغار yàghar), *v.n.* To rain; to pour; to fall as rain does (snow, hail, dust, &c.); ياغدرمق yàghdirmak, *v.a.* To cause or allow to rain, or to fall like rain; to pour, pour out or down.

يافت yāft, *a.p.* (*in composition*), Found; —, Yāfèt, *s. a.* Japhet, the son of Noah.

يافته yāfté (yàfta), *s. p.* A ticket (stuck

كنارى yàli-kènāri, The water's edge or the beginning of the beach.

ياليں yàlin, *a. t.* Bare (feet); ياليں ايايق yàlin-ayak, *ad. t.* Barefoot; يالڭز yàln-kàt, *a. t.* Single (flower, &c.).

يامجق yàmchik, *s. t.* A very shaggy kind of covering for the shoulders.

يامه *or* يما yàma, *s. t.* A patch, a piece let in on anything old.

يان yàn, *s. t.* The side; يانيانه yàn-yàna, *ad. t.* Side by side, side to side; يانم yànim, My side; يانمه yànima, To my side; يانمده yànimda, At my side, by my side; يانمدن yànimdan, From my side; يانڭ yàning, Thy side; of the side; &c.; يانى yàni, His (her, its) side; &c.; يانمز yànimiz, Our side; &c.; يانڭز yàningiz, Your side; &c.; يانلرى yànlari, Their side or sides; his (her, its) sides, &c.; يانندە قالمق yànında-kàlmak (changing the pronominal affix), *v.n.* To remain by, or near, or with one; to remain in one's possession; يان چيزمك yàn-chìzmek, *v.a.* To get away quietly, steal away; يان باقمق yàn-bàkmak, *v.n.* To look askew; درت يانه باقمق dört-yàna-bàkmak, *v.n.* To look all round on every side; يان كسيجى yàn-kèsidji, A cut-purse, pick-pocket.

ياناشمق *or* يناشمق yànashmak (*aor.* ياناشور *or* يناشور yànashir), *v.n.* To approach, go up to, go close to, go to the side of, close with; مقدرمق

ياكر yàngiz, *a. t.* Very dark brown (colour of a horse's coat).

ياكلتماج yàngiltmàj, *s. t.* An enigma, anything difficult to pronounce or to unriddle. [—, *a. t.* Wrong, incorrect.

ياكلش yàngilish (yānish), *s. t.* A mistake;

ياكلمق yàngilmak (*aor.* ياكلور yàngilir), *v.n.* To make a mistake; ياكلتمق yàngiltmak, *v.a.* To cause or allow to make a mistake, to put out.

يال yāl, *s. p.* The mane; يال وبال yāl-u-bāl (Mane and wings), Friends, influence, power.

يالاق yàlak, *s. t.* A watering-trough.

يالامق yàlamak (*aor.* يالار yàlar), *v.a.* To lick; to lick up.

يالان yàlan, *s. t.* A lie; —, *a. t.* False (saying); يالانجى yàlanji, *s. t.* A liar; —, *a. t.* False, artificial.

يالدز yàldiz, *s. t.* Gilding; —التونى, yàldiz-àltini, Gold for gilding; a sequin of pure gold, Venetian ducat; يالدزلمق yàldizlamak, *v.a.* To gild; يالدزلو yàldizli, *a. t.* Gilt.

يالغ yàligh, *s. p.* A drinking-horn.

يالڭ yàling (*obsolete*), *s. t.* Flame; a flash; يالڭلمق yàlinglamak, *v.n.* To flash; to flame.

يالكز yàlingiz, *a. t.* Alone, solitary; يالكزلق yàlingizlik, *s. t.* Solitude; يالكجق yàlinjak, *a. t. dim.* All alone.

يالوارمق yàlvarmak (*aor.* يالوارر yàlvarir), *v.n.* To beg and pray, to beseech.

يالى yàli, *s. t.* The beach, the sea-side, sea-shore; a waterside house; يالى

يای yày, *s. t.* A bow (for shooting); a spring (of a lock, &c.); (*obsolete*) summer.

يايا yàya, *s. t.* Foot, infantry; a novice; يايان yàyan, *ad. t.* On foot; يايان كلمق yàyan-ghèlmek, To come on foot.

يايق yàyik, *s. t.* A churn.

يايقامق yàykamak (*aor.* يايقار yàykar), *v.a.* (*obsolete*), To wash.

يايلا yàyla, يايلاق yàylàk, يايلاغ yàylāgh, *s. t.* A summer pasturage, upland.

يايمق yàymak (*aor.* يايار yàyar), *v.a.* To spread, extend; يايلمق yàyilmak, *v.n.* To spread of itself; —, *v.n.* To be spread; to be such that it can be spread.

يباب yèbāb, *s. p.* A desert; a ruin; —, *a. t.* Desert, deserted; خراب و يباب khàrāb-u-yèbāb, Ruined and deserted, utterly ruined and done for.

يبان yàban, *s. t.* The desert, wilderness, unreclaimed country; يبانی yàbānī, *a. p.* Wild, growing wild, self sown or not grafted (plant); not at all civilized, savage (man); يبان ادمی yàban-àdami, A wild man, an ourang-outang; يبانی ادم yàbāni-àdam, A savage; يبان اشكی yàban-èshèghi, A zebra; an onager; يبانه سويلمك yàbana-sùwèylémek, *v.a.* To say (a thing) without intending to apply it to anyone present; سوزم يبانه sùzum-yàbana, My words to the wilderness! *i.e.* my words are not intended to apply to you or to anyone here (*ex-*

يانديرمق yàndirmak, *v.a.* To cause (one) to suffer from love, &c.; (*provincial*) to light, set light to; يانارطاغ yànar-dàgh, A volcano, burning mountain.

ياور yāvèr, *s. p.* An assistant, helper; an aide-de-camp; ياوری yāvérī, *s. p.* Help, assistance.

ياوری yàvri, *s. t.* The young of any animal; ياوريم yàvrim! My boy! ياوريلمق yàvrilamak, *v.a.* and *n.* To pup, calve, foal, kitten, &c.

ياوز yàwuz, *a. t.* Good; good-natured.

ياهو Yāhū, *s. a.* Jehovah.

يانغين yànghin, *s. t.* A fire, conflagration of houses; —, *a. t.* Who has been burnt; who has been hurt, injured, deceived, or cheated; يانغين وار yànghin-vàr! Fire! Fire!

يانق yànik, *a. t.* Burnt, scorched, singed; whose feelings are hurt, or sentiments unrequited; —, قوقوسی yànik-kò-kussu, The smell of something burning or singed.

يانكو yànko, *s. t.* An echo; (*Greek*),

يانمق yànmak (*aor.* يانار *or* يانر yànar), *v.n.* To burn, be on fire, be burnt; to lose (at games of chance); to burn (with heat, thirst, *or* love);

[Jack, John.

pression used parenthetically whenever a term of abuse is applied to an absent person, or whenever a pig, donkey, and such like things are mentioned) ; يبانه كتمك yàbana-ghìtmek, *v.n.* To be expended in vain, to be spent on air (either money or some act of kindness).

يبانجى yàbanji, *s. t.* A stranger ; one who is not a kinsman.

يبوست yùbūssèt, *s. a.* Dryness.

يپاغى yàpaghi, *s. t.* Wool in the fleece ; a fleece.

يپراق yàprak, *s. t.* A leaf (of a plant, of paper, &c.) ; vine-leaves or the leaves of certain plants used for making *dolma* ; يپراق طولمه‌سى yàprak-dòlmassi, Leaf dolmas, *i.e.* balls or pellets of forcemeat, &c., neatly wrapped in leaves, and so cooked, served, and eaten ; يپراقلنمق yàpraklanmak, *v.n.* To put forth leaves ; يپراق كوبرسى yàprak-ghyùbrèssi, Leaf-mould.

يتاق yàtak, *s. t.* A bed ; a form, a lair (of a wild animal) ; a den (of thieves), or a place abounding with any noxious animal or with robbers ; a secret agent of thieves, robbers, jugglers, &c. ; دول يتاغى dūl-yàtaghi, The womb, uterus.

يتامى yètāmà, *s. pl. a.* (*of* يتيم yètīm), [Orphans.

يتشمك yètishmek (*aor.* يتشور yètishir), *v.n.* To come up with, overtake ; to come quickly, come in time ; to be sufficient ; يتشدرمك yètishdirmek, *v.a.* To send quickly ; to send so as to arrive in time ; يتشور yètishir ! That will do ; it is enough.

يتمش yètmish, *s. t.* Seventy ; who or which has arrived ; who or which has arrived at the state of maturity, ripe.

يتمامش yètmamish, *s. t.* Unripe.

يتمشنجى yètmishinji, *s. t.* The seventieth.

يتمك yètmek (*aor.* يتر yètir), *v.n.* To be sufficient ; to reach ; يتر yètir ! That will do ; it is enough ! بنك بيرنيڭ كوجى يتمك bìrining-ghyùju-yètmek, To be able, to be powerful enough, strong enough, have influence enough.

يتورمك yètirmek (*aor.* يتورر yètirir), *v.a. caus.* (*provincial*), To cause to reach ; to send.

يتيم yètīm, *s. a.* An orphan.

يخنى yàhni, *s. t.* A hash or stew of meat, fish, or fowl.

يحيا Yàhyā, *s. a.* St. John the Baptist.

يخ yàkh, *s. p.* Ice.

يد yèd, *s. a.* The hand ; يد واحد yèd-wāhid, A kind of monopoly by which the government used to give the exclusive right to a single individual to buy up some particular branch of the produce of a whole district or province, or even of the empire ; يد قدرت yèdi-kùdrèt, The hand of omnipotence, or of power ; يد تصرف yèdi-tàssàrruf, The hands, the possession ; ذواليدين zū-'l-yèdèyn, *s.* One who has the power of using both hands alike, an ambidexter.

face of the earth; ديكش يرى dìkish--yèri, A seam; عورت يرلرى "àvret--yèrléri, The privities, privy parts; يرايله يكسان, يرايله برابر yèr-ilé-bèrābèr, yèr-ila-yèksān, Level with the earth; مبارك ير mùbārek-yèr, A holy place; يرنده yèrinda, In its proper place; apropos, fitting, right; يرينه yèrina, To its proper place; in place, in lieu, in stead; ادم يرينه قومق àdam-yèrina-kòmak (To put in the place of a man), v.a. To esteem and treat as a person of consideration; يرينى بولمق yèrini--bùlmak, v.n. To find its proper place, its level; يرينه كلمك yèrina-ghèlmek, v.n. To come or get into its proper place; to come true, be fulfilled; يرالماسى yèr-èlmassi (Earth-apple), The Jerusalem artichoke; the potatoe; فرنك يرالماسى firènk-yèr--èlmassi, The potatoe; يرلو yèrli, a. t. Grown or born on the spot; pertaining to the proper place; يرلو يرينه yèrli-yèrina, ad. t. To its proper place; يرسز yèrsiz, a. t. Out of place.

يراتمق yèratmak (aor. يرادر yèradır), v.a. To create, bring into existence; يرادان حقى ايچون yèradan - hàkki--ìtchin! By Him who creates! For God's sake!

يراسه yèrassa, s. t. A bat (bird).

يراشق yèrashìk, يراشقلو yèrashìkli, a. t. Beseeming, becoming.

يراشمق yèrashmak (aor. يراشور yèrà-shìr), v.n. To beseem, become, suit.

مقطوع اليد màktū"u-'l-yèd, a. a. Who has had his hand cut off.

يدك yèdek, s. t. A led horse; the rope or strap by which he is led; a tow-rope; the act of towing; a ship or boat in tow; a spare article kept in case of need; يدكجى yèdekji, s. t. A tow-man, one who tows boats; يدكلك yèdeklìk, s. t. A spare article kept in case of need.

يدمك yèdmek (aor. يدر yèdər), v.a. To lead (a horse).

يدى yèdi, a. t. Seven; who has eaten; who has received; يدنجى yèdinji, a. t. The seventh; ميراث يدى mīrāss--yèdi, s. t. One who has received an inheritance and cannot get through it fast enough, a spendthrift.

ير yèr, s. t. The ground; the floor; place; space; room; employment; بوش ير bòsh-yèr, An empty place; a vacant space; a vacant employ; يره قومق yèra-kòmak, v.a. To place, put, lay down on the ground or floor; يرينه قومق yèrina-kòmak, v.a. To put into its proper place; برره قومق bìr--yèra-kòmak, v.a. To put somewhere or other; يرطوتمق yèr-tùtmak, v.n. To take, take up, or occupy space, room; to take a seat or a place (at a theatre, &c.); يرايتمك yèr-etmek, v.n. To make place or room, to make a place or hole; ير بولمق yèr-bùlmak, v.n. To find room, to find a place or employment; يريوزى yèr-yùzu, The

يراق yàrak, *s. t.* Arms, weapons; penis; يراق يمه yèrak-yèma! Hold your tongue and don't talk nonsense! (*vulgar*).

يرامق yàramak (*aor.* يرار yàrar), *v.n.* To be useful; to do good; ايشه يرامق ìsha-yàramak, *v.n.* To be useful, serviceable, of service; ايشه يرار ìsha-yàrar, يرار yàrar, *a. t.* Useful, serviceable, of service; يرارلق yàrarlik, *s. t.* Serviceableness, good service; يرامز yàramàz, *a. t.* Good for nothing, unserviceable, naughty; —, *s. t.* A good-for-nothing, a scamp; a naughty boy; يرامزلق yàramàzlik, Naughtiness.

يربوع yèrbū", *s. a.* The jerboa.

يرتق yìrtik, *a. t.* Torn, rent; —, *s. t.* A tear, rent.

يرتماج yìrtmàj, *s. t.* An opening in the skirt of a dress from the bottom upwards.

يرتمق yìrtmak (*aor.* يرتار yìrtar), *v.a.* To tear, rend; to tear to pieces; يرتلمق yìrtilmak, *v.n.* and *p.* To be torn.

يرتيجى yìrtìji, *a. t.* Which tears (its prey); يرتيجى حيوان yìrtìji-hàywān, A wild beast, a beast of prey.

يرلشمك yèrlèshmek (*aor.* يرلشور yèrlèshir), *v.n.* To become firmly or definitively settled in its place, to get into a place and remain, to settle down, to snuggle down; يرلشدرمك yèrleshdirmek, *v.a.* To cause or allow (anything) to settle itself; to put (a thing) into the place where it is to remain.

يرليغ yèrlīgh, *s. t.* A firman, an imperial edict.

يرمك yèrmek (*aor.* يرر yèrir), *v.n.* اش يرمك ìsh-yèrmek, *v.n.* To long, to have a longing for strange things to eat (a pregnant woman).

يزد Yèzd, *s. p.* Yezd (town of, in Persia).

يزدان yèzdān, *s. p.* God.

يزيد yèzīd, *s. a.* Name of the Caliph of Damascus by whose orders Husseyn, son of "Ali and grandson of Muhammed, was slain; *hence* a wretch, villain, scoundrel.

يسار yèssār, *s. a.* The left-hand side; the left wing of an army; riches, wealth.

يسارت yèssārèt, *s. a.* Riches, wealth, comfortable circumstances, comfort.

يساق yàsàk, *a. t.* Prohibited by the authorities; contraband.

يساقجى yàssàkji, *s. t.* A kind of guard or escort appointed to accompany strangers in Turkey for the purpose of seeing that no harm or insult was offered to them: they are still to be found attached to consulates and embassies, though, in the latter case, they are now more generally styled Kàwàss, the present Yassakji being quite an inferior attendant for carrying messages.

يسهلمك yèsstèhlémek (*aor.* يسهر yèsstèhlir), *v.n.* To dung, to mute.

يسر yùssr, *s. a.* Facility, ease; ease, يسرت yùssrèt, *s. a.* Facility. [comfort.

يسير yèssīr, *a. a.* Easy, not difficult; light, trifling, small, little, inconsiderable.

يشارمق yàsharmak (*aor.* يشارر yàsharir), *v.n.* To give out moisture, to run.

يشامق yàshamak (*aor.* يشار yàshar), *v.n.* To live; پادشاه يشا pādishāh-yàsha, Long live the Emperor!

يشل yèshil, *a. t.* Green; يشللك yèshillik, *s. t.* Verdure; greens, vegetables; يشللنمك yèshillanmek, *v.n.* To become green with verdure; to make hot love to anyone, to exhibit lewdness in talk and action.

يشم yèshem, *s. t.* Jasper; بلغمی يشم bàlghàmī-yèshem, Precious jasper, looking like phlegm in colours.

يصدانمق yàssdanmak, *v.n.* To recline by leaning on the elbow.

يصدق yàssdik, *s. t.* A pillow; a bolster; a cushion; يوز يصديغی yùz-yàssdighi, A pillow.

يعقوب Yàkūb, *s. a.* Jacob.

يعنی yà''nī, *ad. a.* That is to say.

يغما yàghma, *s. t.* Booty, plunder; sacking, plundering; ا—, —et, *v.a.* To sack, plunder; to scramble for; يغماجی yàghmaji, A plunderer.

يغمق yìghmak (*aor.* يغار yìghar), *v.a.* To pile up, heap up; to accumulate; يغلمق yìghilmak (*aor.* يغيلور yighilir), *v.p.* and *n.* To be piled or heaped up.

يغمور yàghmur, *s. t.* Rain; يغمور ياغمق yàghmur-yàghmak, *v.n.* To rain;

يغمورلق yàghmurluk, *s. t.* A cloak for rainy weather.

يغندی yìghindi, *s. t.* A heap fortuitously accumulated, an accumulation.

يغيلو yìghili, *a. t.* Heaped, piled, in heaps, in a pile, stacked.

يغين yìghin, *s. t.* A heap, a pile, a stack, a mow, a hay-cock.

يقا yàka, *s. t.* The collar of any dress; the coast, sea-coast, shore (but only in the widest sense, as of a continent or whole country); يقالق yàkalik, *s. t.* A piece of stuff or fur proper or sufficient to be made into a collar.

يقالمق yàkalamak (*aor.* يقالار yàkalar), *v.a.* To collar; to seize, lay hold of; to snatch, whip up; to obtain (a good employ).

يقامق yìkamak (*aor.* يقار yìkar), *v.a.* To wash; يقانمق yìkanmak (*aor.* يقانور yìkànir), *v.n.* To wash, to wash one's self; —, *v.p.* To be washed.

يقظان yàkazān, *s. a.* Vigilance, watchfulness. [asleep.

يقظه yàkza, *s. a.* Waking, not being

يقلاشمق yàklashmak (*aor.* يقلاشور yàklashir), *v.n.* To approach, draw near; يقلاشدرمق yàklashdirmak, To cause or allow to approach; to put or bring near; يقلاشلمق yàklashilmak, *v.p.* To be such that things can approach it.

يقمق yìkmak (*aor.* يقار yìkar), *v.a.* To throw down, pull down, demolish, knock down, throw prostrate; يقلمق yìkilmak, *v.n.* To fall down, tumble

down; —, *v.p.* To be thrown down, demolished, pulled down; to be cast down, knocked down; يقلەجق yìkilajak, *a. t.* Ready to fall down, in a ruinous condition.

يقندى yìkindi, *s. t.* Fallen materials of a demolished building.

يقين yàkìn, *a. t.* Near, close; —, yàkīn, *s. a.* Certain knowledge, positive knowledge; يقيناً yàkīnan, *ad. a.* For certain, positively; علم اليقين "ilmu-'l-yàkìn, Positive knowledge; يقينيات yàkīnlyyāt, *s. pl. a.* Things positively known, known for certain.

يك yèk, *a. p.* One; sole; —, yègh, *a. t.* Preferable; —, yèng, *s. t.* A cuff, the lower parts of a sleeve.

يكا (*erroneously used for* يانه) yàna, To *or* on the side; on account of, in respect of.

يكاز yàngaz, *a. t.* Hard to please, quarrel- [some.

يكاق yàngak, يناق yànak, *s. t.* A cheek.

يكانه yèghyānè, *s. p.* A sole, unique thing; يكانكى yèghyānéghī, *s. p.* Uniqueness.

يكان يكان yèghyān-yèghyān, *ad. p.* One [by one.

يكپارچه yèkpārè, *a. p.* Consisting of one piece.

يكتا yèktā, *a. p.* Unique.

يكجهت yèk-jìhèt, *a. p.* Unanimous, accordant; يكجهتى yèk-jìhètī, *s. p.* Unanimity, accord, concord.

يكچشم yèk-chèshm, *s. p.* A one-eyed man; a person blind of one eye.

يكديكر yèk-dìghər, *pron. p.* One another, each other.

يكرمى yìghirmi, *a. t.* Twenty; يكرمنجى yìghirminji, *a. t.* The twentieth.

يكزبان yèk-zàbān, *a. p.* Unanimous in what they say.

يكسان yèksān, *a. p.* Equal, similar; يرايله يكسان yèr-ilè-yèksān, Level with the earth.

يكشنبه yèkshènbìh, *s. p.* Sunday.

يكن yèghən, *s. t.* A nephew.

يكون yèkyūn, *s. a.* A sum total.

يكه yèkè, *s. t.* The helm, bar of a rudder; —, *a. p.* (*in composition*), One; sole, unique.

يكدن yèngi, *a. t.* New; يكيدن yèngidən, [*ad. t.* Newly

يكيچرى yèngichéri, *s. t.* A janissary; the old Turkish embodied militia; يكيچرى وقعەسى yèngichéri-wàk"àssi, The last rebellion and final suppression of the janissaries.

يكيت yìghit, *s. t.* A young man; a brave fellow, hero, champion; بابا يكيت bàba-yìghit, A full-grown young man; غريب يكيت ghàrìb-yìghit (kàripīt), A poor fellow in bad circumstances, *as though he were away from home and among strangers.*

يل yèl, *s. t.* The wind; a fart; wind on the stomach; rheumatism; a swelling; قره يل kàra-yèl, The north-west wind or quarter; يلدز قره يل yìldìz-kàra-yèl, N.N.W.; باطى قره يل bàti-kàra-yèl, W.N.W.; يلمك yèllənmek, *v.n.* To break wind; يله ويرمك yèla-vèrmek, *v.a.* To give to the winds; —*or* ييل yìl, *s. t.* A year.

يللق yìllìk, *s. t.* Annual pay or allowance; —, *a. t.* A year old; sufficient for a year.

يلاغ yàlagh, يلاق yàlak, *s. t.* A trough, [drinking trough.

يلان yìlan, *s. t.* A snake, serpent; —, yàlan, *s. t.* A lie, falsehood; —, *a. t.* False; يلان بالغی yìlan-bàlighi, An eel; يلانجی yàlanji, *s. t.* A liar; —, *a. t.* False, artificial.

يلانجق yìlanjìk, *s. t.* The erysipelas, St. [Anthony's fire.

يلپازه yèlpāzé, *s. t.* A fan.

يلتاقلنمق yàltaklanmak (*aor.* يلتاقلنور yàltaklanır), *v.n.* To fawn, act fawningly.

يلتنمك yèltənmek (*aor.* يلتنور yèltènir), *v.n.* To pursue as an avowed admirer, to make love, coax, flatter, run after (women, &c.).

يلدا yèldā, *a. p.* The longest (night of winter); شب يلدا shèbi-yèldā, The longest night of winter; a period of eight days in mid-winter, when the nights are longest.

يلدرم yìldìrim, *s. t.* A thunderbolt; the electric fluid; —چارپمق, yìldìrim--chàrpmak, To strike (objects, the lightning).

يلدز yìldìz, *s. t.* A star; the north wind or quarter of the horizon; يلدز پويراز yìldìz-pòyraz, N.N.E.; يلدز قره يل yìldìz-kàra-yèl, N.N.W.; قويرقلو يلدز kùyrukłu-yìldìz (Tailed star), a comet; اوچان يلدز ùchan-yìldìz, A shooting star; اى ايله يلدز ày-(lan)-yìldìz, The crescent and star (the arms or symbol of Turkey and the Ottomans); يلدز طاشی yìldìz-tàshi (Star-stone) The sparkling composition stone called in French "*aventurine.*" [of an arrow.

يلك yèlek, *s. t.* A waistcoat; the feather

يلكن yèlken, *s. t.* A sail; يلكن بزی yèlken-bèzi, Sail-cloth, canvas; يلكن اچمق yèlken-àchmak, *v.n.* To set sail; يلكن باغلامق yèlken-bàghlamak, To furl sails; يلكنجی yèlkenji, *s. t.* A sail-maker; يلكنلو yèlkenli, *a. t.* Under sail; having sails; sailing.

يلمان yèlman, *s. t.* The sharp, curved, cutting part of a sabre's blade.

يلمك yèlmek (*aor.* يلور yèlir), *v.n.* (*Obsolete or provincial*), To run, run about.

يله yèlé, *s. t.* The mane.

يم yèm, *s. a.* A feed of corn; a bait (for a hook or trap); —, *particle placed before* يشل, *as* يم يشل yèm-yèshil, Quite green; —, yèmm, *s. a.* The sea, the ocean.

يما yàma, *s. t.* A patch; يمالو yàmali, *a. t.* Patched; —اورمق, yàma--wùrmak, *v.n.* To put in a patch.

يماق yàmak, *s. t.* An assistant, helper, mate.

يمامق yàmamak (*aor.* يمار yàmar), *v.a.* To place as an assistant; to place by the side of anything, to clap into a place; يمانمق yàmanmak, *v.n.* To clap one's self close to anything, huddle up to anything; to manage to get into service; —, *v.p.* To be clapt close up against anything;

يماندرمق yàmandırmak, *v.a.* To cause or allow (anything) to huddle or be clapt, to clap close up (against something else).

يمان yàman, *a. t.* Bad; unkind; cruel; inauspicious, unlucky.

يمش yèmish, *s. t.* Fruit; قورو يمش kùru-yèmish, Dried fruit; —, *a. t.* Who has eaten; who has received or taken.

يمك yèmèk, *s. t.* Food, victuals; a meal; —, yèmek (*aor.* ير yèr), *v.a.* To eat; to receive or take; يمك يمك yèmèk-yèmek, *v.n.* To eat food, to take a meal; بوق يمك bòk-yèmek, خلط يمك khàlt-yèmek, *v.n.* To tell a lie; to do or say anything one has no business to do; —طياق dàyak-yèmek, *v.n.* To be thrashed, flogged, bastinadoed; —رشوت rìshvet-yèmek, To take bribes; قوشلق يمكى kùshluk - yèmè*ghi*, Breakfast or lunch; اخشام يمكى (àksham) - yèmè*ghi*, Dinner or supper.

يملك yèmlìk, *s. t.* A manger.

يملمك yèmlémek (*aor.* يملر yèmlır), *v.a.* To bait (a trap or hook); to prime (a gun); to lay a train (to a mine).

يملمه yèmlémé, *s. t.* A train laid to a mine.

يمن yùmn, *s. a.* Felicity, prosperity; good augury, auspiciousness; —, Yèmın, *s. a.* Arabia Felix; —قهوسى, yèmın-kàhwéssi, Mocha coffee.

يمنى yèméni, *s. t.* A handkerchief; a Turkish shoe; —, yùmnà, *s. a.* The right hand.

يمورجق yìmurjàk, *s. t.* The plague, [pest.

يمورطلمق yìmurtlamak (*aor.* يمورطلر yìmurtlar), *v.a.* To lay (eggs); —, *v.n.* To lay eggs.

يمورط yìmurta, *s. t.* An egg; egg-shaped lumps of steel from which Damascus blades are wrought; يمورطه‌سى bàlìk - yìmurtassi, The roe or spawn of fish; botargo, the dried roe of the grey mullet; قزل يمورطه kìzıl-yìmurta (Red eggs), The Easter Eggs, prepared by boiling them with logwood; يمورطه‌نك اقى yìmurtaning - àki, The white of an egg; يمورطه‌نك صاريسى yìmurtaning-sàrìssi, The yelk or yolk of an egg.

يموشاتمق yìmushàtmak (*aor.* يموشادر yìmushàdır), *v.a.* To soften; to make tender; to render mild.

يموشاق yìmushàk, *a. t.* Soft; tender; [mild.

يموشامق yìmushamak (*aor.* يموشار yìmushar), *v.n.* To become soft, tender, or mild.

يموشانمق yìmushànmak (*aor.* يموشانور yìmushànır), *v.p.* To be made soft, or tender.

يمين yèmìn, *s. a.* An oath; the right-hand side; the right wing of an army; —, yèmìn-et, *v.n.* To take an oath, to swear; يمينلو yèmìnli, *a. t.* Who has taken an oath, under an oath.

ينابيع yènābī", *s. pl. a.* (*of* ينبوع yènbū"), Springs, sources.

يناشمق yànashmak (*aor.* يناشور yànashir), *v.n.* To approach, to near.

يناشمه yànashma, *s. t.* A farm servant on yearly wages and board.

يناق yànak, *s. t.* A cheek.

ينبغى yènbàghī, *v.a.* Is suitable, is meet; *in* كما ينبغى kèmā-yènbàghī, *ad. a.* As is suitable, as is meet, suitable, well.

ينبوع yènbū", *s. a.* A spring, source.

ينكچ yènghèch, *s. t.* A crab.

ينكه yènghé, *s. t.* The wife of an uncle, an aunt by marriage.

ينمك yènmek (*aor.* ينور yènir), *v.a.* To overcome, vanquish, conquer, beat; —, *or* ينلمك yènilmek, *v.p.* To be eaten; to be such as can be eaten; ينلمك yènilmek, *v.p.* To be beaten, vanquished, overcome, conquered.

ينه yīné (ghènè), *ad. t.* Again; once more; still, yet, but, on the other hand.

يوا yìwa, *s. t.* A nest.

يوارلق yìwarlàk, *a. t.* Round, globular.

يوارلمق yìwarlamak (*aor.* يوارلار yìwarlar), *v.a.* To roll; to roll over, knock over; يوارلنمق yìwarlanmak, *v.n.* To roll, roll over, roll down.

يواش yàwāsh, *a. t.* Mild; gentle; slow; —! *int. t.* Gently! Slowly! Softly!

يوالق yùwalàk, *s. t.* A ball; a bullet.

يوتمق yùtmak (*aor.* يوتار yùtar), *v.a.* To swallow, swallow up, swallow down.

يوجه yùja, *a. t.* (*obsolete and provincial*), High; tall.

يوخا yūkhā! *int. t.* Now then! Where [are you driving to?

يوخسل yòkhsūl, *a. t.* Friendless.

يوخسه yòkhsa, *c. t.* Or else, otherwise, or (after or before a negative).

يورتى yòrtu, *s. t.* A Christian or Jewish festival or holiday.

يورد yùrd, *s. t.* A habitation, country, home; يوردلق yùrdluk, A fief or place special as a home; يوردلق اوجاقلق وجهيله yùrdluk - òjaklik-vèjhlé, By way of fief as a home and as an hereditary domain.

يورغان yùrghan, *s. t.* A coverlet, quilt for a bed; يورغانجى yùrghanji, A maker of upholstery, bedding, sofas, curtains, &c.

يورغون yòrghun, *a. t.* Tired, fatigued; يورغونلق yòrghunluk, *s. t.* Fatigue, tiredness; يورغونلغنى المق yòrghun-lughunu-àlmak, *v.n.* To obviate or drive away fatigue, to rest one's self.

يورك yùrek, *s. t.* The heart; courage; hard-heartedness; يورك اكا استر àngà-yùrek-àsstèr, For that one requires courage, or a heart of stone; يوركلو yùrekli, *a. t.* Courageous; يوركسز yùreksiz, *a. t.* Timid; يوركلنمك yùreklènmek, *v.n.* To take heart; يوركلندرمك yùreklèndirmek, *v.a.* To encourage, give heart.

يورمق yòrmak (*aor.* يورار yòrar), *v.a.* To tire, to fatigue, to harass; يورلمق yòrulmak, *v.n.* To grow tired, to become fatigued, to be harassed; يورلتمق yòrultmak, *v.a.* To cause to fatigue one's self.

يوروك yùruk, *a. t.* Which goes fast,

travels fast, walks fast; nomade; —, *s. t.* A man of certain nomade tribes; a Turcoman.

يورويش yùruyush, *s. t.* A manner of walking; a charge, assault, escalade.

يوريمك yùrumek (*aor.* يورور *or* يورر yùrur), *v.n.* To walk, to go, to travel; يوروتمك *or* يوريتمك yùrutmek, *v.a.* To cause or allow to walk, go, or travel; يورونمك *or* يورينمك yùrunmek, *v.n.* To be such that one can walk it, *or* in, *or* on it; يورويبويرمك yùruyu--vèrmek, To just walk off *or* away.

يوز yùz, *a. t.* One hundred; —, *s. t.* The face; the right side (of any stuff, &c.); a side; اق يوزلو àk-yùzlu, *a. t.* Whose face is white or clean, who has no reason to be ashamed; يوزى قره yùzu--kàra, *a. t.* Whose face is black, who has reason to be ashamed; يوز يوزه yùz-yùzé, Face to face; يوز سورمك yùz - sùrmek (To rub the face), *v.n.* To throw one's self at one's feet, and rub one's face (against the feet, the ground, skirts, &c.); يوز چويرمك yùz-chèvirmek, *v.n.* To turn the face (away, towards, &c.); يوز ويرمك yùz-vèrmek, *v.n.* To encourage one's impudence; يوز كوسترمك yùz-ghyùsstèrmek, *v.n.* To show itself, appear, come forth; يوزبولمق yùz-bùlmak, *v.n.* To grow bold from foolish encouragement; to put on a bold face; to dare; يوز اكشتمك yùz-èkshitmek, *v.n.* To make a sour face; يوزى قوين yùzu - kòyun, *ad. t.* Flat on the face and belly (to lie or fall); يوزسز yùzsuz, *a. t.* Bold, impudent, shameless; كولر يوزلو ghyùlùr-yùzlù, *a. t.* Having a cheerful countenance; ايكى يوزلو ìki-yuzlu, *a. t.* Two-faced, hypocritical. [Usbek.

يوزبك Yùzbek, *s.* and *a. t.* Uzbek, an

يوزك yùzuk, *s. t.* A finger-ring set with a stone or seal.

يوزلشمك yùzlùshmek (*aor.* يوزلشور yùzlùshur), *v.n. recip.* To come or be put face to face with someone; يوزلشدرمك yùzlùshdirmek, *v.a.* To bring face to face.

يوزمك yùzmek (*aor.* يوزر yùzer), *v.n.* To swim; —, *v.a.* To skin, to flay.

يوسف Yūsùf, *s. a.* The name of the patriarch Joseph; the proper name Joseph in general.

يوصمه yòssma, *a. t.* Fine, handsome-looking (young man).

يوصون yòssun, *s. t.* Moss; يوصونلو كل yòssunlu-ghyùl, A moss rose; يوصون باغلامق yòssun-bàghlamak, To gather moss, become mossy.

يوغرت yòghurt, *s. t.* A kind of sourish curds and whey.

يوغرمق yòghurmak (*aor.* يوغرر yòghurur), *v.a.* To knead.

يوغن *or* يوغون yòghun, *a. t.* (*obsolete or provincial*), Coarse; thick.

يوف yūf! *int. t.* Oh! (*mark of contempt*); يوف سكا yūf-sànga! Fie upon thee!

يوفقه yūfk*a*, *a. t.* Very thin in substance; —, *s. t.* A kind of wafer-cake.

يوق yòk, *ad. t.* No; —, *a. t.* Absent; non-existent; سن يوق ايكن sèn-yòk-ìken, While you are *or* were absent; يوقا yòk-et, *v.a.* To annihilate; —, *or* يوقدر yòk-dìr, There exists not, it exists not; he is not here; he (she, it) is absent, *or* does not exist; يوقلق yòkluk, *s. t.* The want, the absence, the non-existence (of anything); يوق يره yòk-yèr*a*, *ad. t.* Without cause, for a reason which does or did not exist in reality.

يوقارى yùkāri, *s. t.* The upper, higher part or top of anything; —, *ad. t.* Up, upwards; يوقاريده yùkàrid*a* (yùkàrd*a*), Up, upstairs, at the top or upper part; يوقاريدن yùkàrid*a*n, From above, from the top; يوقاريدن اشاغى yùkàrid*a*n-ashàgh*i*, From top to bottom; from beginning to end.

يوقش yòkush, *s. t.* A hill, an ascent; يوقش يوقارى yòkush-yùkàr*i*, *ad. t.* Up-hill; يوقش اشاغى yòkush-ashàgh*i*, *ad. t.* Down-hill; يوقشلو yòkushlu, *a. t.* Having several or many hills or ascents.

يوقلامق yòklam*a*k (*aor.* يوقلار yòklar), *v.a.* To examine, inspect, search; يوقلانمق yòklanm*a*k, *v.p.* To be examined, searched, inspected.

يوقلمه yòklam*a*, *s. t.* An examination; search, inspection; a muster; — دفترى yòklam*a*-dèftèri, A muster-roll.

يوك yùk, *s. t.* A load, burden; a cargo; luggage, baggage; a sum of a hundred thousand piastres; the number one hundred thousand; a large closet where bedding is put away in the daytime; —, yùn*g*, *s. t.* Wool; يوكلو yùklu, *a. t.* Loaded, laden; يوكلنمك yùklɨnmek (*aor.* يوكلنور yùklɨnir), *v.n.* To take one's load, load one's self; —, *v.p.* To be loaded, to have a load put in or on one; to be put in or on a thing or person as a load; to be imputed or charged to anyone as a fault; يوكلتمك yùklɨtmek (*aor.* يوكلدر yùklédir), *v.a.* To load, to place as a load (in or upon anything); to load, to place a load in or upon (anything); to impute or charge (anything) as a fault (to anyone); يوك حيوانى yùk-hàywāni, A baggage-horse; يوك عربه‌سى yùk-'àrab*a*ssi, A cart or waggon.

يوكسك yùksek, *a. t.* High, tall; —, *s. t.* A high position; يوكسكلك yùkseklik, *s. t.* Height, altitude; يوكسكه چيقمق yùksé*gh*a-chìkm*a*k, To mount a high spot; يوكسك چيقمق yùksek-chìkm*a*k, To rise high up.

يوكسوك yùksuk, *s. t.* A thimble.

يول yòl, *s. t.* A road, way, path; a way, manner; the proper way; a career in life, a profession; a custom, usage; a habit; a way, means; a journey, a voyage; distance; a channel of any kind; communication (from place to

ad. t. In the proper and regular way: يولسز yòlsuz, *a. t.* Irregular, out of order; improper, unbecoming; sent to Coventry (a tradesman by his trade-corporation; he is then debarred from all the privileges of his order).

يولار yòlar, *s. t.* A headstall.

يولاف yòlaf, *s. t.* Oats.

يوللمق yòllamak (*aor.* يوللار yòllar), *v.a.* To send; يوللاتمق yòllatmak (*aor.* يوللادر yòllàdìr), *v.a.* To cause or allow to send or be sent; يوللانمق yòllanmak, *or* يوللانلمق yòllanılmak (*aor.* يوللانور yòllànır, يوللانيلور yòllànılır), *v.p.* To be sent; to be such as can be sent.

يولمق yòlmak (*aor.* يولار yòlar), *v.a.* To [pluck, to strip.

يوم yèvm (yèvm), *s. a.* A day; يوماً فيوما yèvman-fè-yèvmā, *ad. a.* Day by day, day after day, from day to day; اليوم èl-yèvm, *ad. a.* To-day, now, at present; كل يوم kyùllu-yèvmin, *ad. a.* Every day. In all the following terms this word signifies *the day of judgment*; يوم الدين yèvmu-'d-dīn, يوم القيام yèvmu-'l-kıyām, يوم القيامت yèvmu-'l-kıyāmèt, يوم الحساب yèvmu-'l-hìssāb, يوم الميعاد yèvmu-'l-mi"ād, يوم الميثاق yèvmu-'l-mīssāk, يوم القرار yèvmu-'l-kàrār, يوم السؤال yèvmu-'ss-sù'āl, &c. &c. &c. The following are the days of the week in order: Sunday, يوم الاحد yèvmu-'l-àhàd; Monday, يوم الاثنين yèvmu-'l-ìssnèyn; Tuesday, يوم الثلاثا yèvmu-'ss-sèlāssā:

place); the cause, sake, or love (of anything dear to one); يول امرى yòl-èmri, A kind of special passport for the interior of the country; يوليله yòlīla, *ad. t.* In the proper way (to do, to speak, &c.); يول المق yòl-àlmak, To make way, advance; يول طوتمق yòl-tùtmak, To take any particular road; بر يولدن اورمق bìr-yòldan-wùrmak, To turn into any road; يوله چيقمق yòla-chìkmak, To set out, take one's departure; يولنى بولمق yòlunu-bùlmak, To find the way; to find one's way; يوله كيرمك yòla-ghìrmek, To come right, to get right; يولنه كيرمك yòluna-ghìrmek, To get into proper order; صو يولى sù-yòlu, A conduit of water; اياق يولى àyak-yòlu, A privy, water-closet; وطن يولنه wàtan-yòluna, In the cause of one's country; دين يولنه dīn-yòluna, For the sake of religion; حق يولنه hàkk-yòluna, In the cause of truth, or of God; يولجى yòlju, *s. t.* A traveller, wayfarer; يولجيلق yòljuluk, *s. t.* Travel; يولجيلق نه زمان yòljuluk-nè-zàmān? When do you set out on your journey? When do you start? يولداش yòldash, *s. t.* A fellow-traveller; one in the same career (a term much used by the janissaries to each other, now much less used; قپو يولداشى kàpı-yòldashı, A fellow-servant under the same master; يوللو yòllu, *a. t.* Right, proper, regular, in rule; يوللو يولنجه yòllu-yòlunja,

Wednesday, يوم الاربعا yèvmù - 'l - -èrba''ā; Thursday, يوم الخميس yèv-mu-'l-khàmīss; Friday, يوم الجمعه yèvmu-'l-jùm''à; Saturday, يوم السبت yèvmu-'ss-sèbt; يومى yèvmī (*fem.* يوميه yèvmìyyé), *a. a.* Daily; يوميه yèvmìyyé, *s. a.* Daily pay or allowance.

يوماق yùmak, *s. t.* A ball (of thread, &c.).

يومرق yùmruk, *s. t.* The fist; a blow with the fist.

يومرى yùmru, *a. t.* Round like the fist; —, *s. t.* A large bump or swelling.

يومق yùmak (*aor.* يور yùr), *v.a.* (*obsolete or provincial*), To wash.

يومماق yùmmak (*aor.* يومار yùmar), *v.a.* To close tight (one's own eyes).

يونان yūnān, *s. t.* A Greek (of the little kingdom); an ancient Greek; يونانى yūnānī, *a. a.* The ancient Greek (language).

يونانستان yūnānìsstān, *s. t.* Greece.

يونتمق yòntmak (*aor.* يونتار yòntar), *v.a.* To make, to mend (a pen).

يونجه yònja, *s. t.* Lucerne, clover, sainfoin, trefoil.

يونس Yònuss, *s. a.* Jonah; —, *and* يونس بالغى Yònuss-bàlighi, A porpoise.

يونغه *or* يونقه yòngha, *s. t.* A carpenter's chips and chocks.

يونمق yònmak (*aor.* يونار yònar), *v.a.* To cut or chip into shape (stone).

يه yé, ya, *pr. t.* (*joined only to words ending with a vowel*), To, towards; for, on account of.

يهود yàhūd, *s. t.* The Jewish nation; يهودى yàhūdī, *s. t.* A Jew.

يى yi, yi. *Termination of the definite accusative of nouns or nominal phrases, if ending in a vowel.*

ييل yìl, *s. t.* A year.

ييو yìv, yìw, *s. t.* A groove.

ييەجك yèyéjek, *s. t.* Food, victuals, eatables; —, *a. t.* Ready to eat; ready to be eaten.

BODLEIAN

END OF PART THE SECOND.

ERRATUM.

PAGE 55.—*For* Bosphorus, *s.* چناق قلعه‌سی chànak-kàlésési, *read* قره دکز بوغازی Kàra-dèngiz-bò*gh*ĭzi, or بوغاز Bò*gh*ĭz.

APPENDIX.

ORDINARY geographical names which are well known to the Turks and whose orthography is settled, have been inserted in the body of both parts of this enlarged edition of the Dictionary. As, however, until the last few years the names of many important countries, towns, rivers, &c. out of the Turkish dominions were unknown to most Turks, and are still unfamiliar to the mass of the people, these could scarcely be considered as regularly received into the Turkish language, and their orthography was quite unsettled, and even now is somewhat uncertain. Several of these newly-adopted names having come under my notice in official documents too late to be inserted in the body of the Dictionary, I think it well to append them here, together with a few Turkish names of places accidentally omitted.—C. W.

ازمید Ezmìd, *s. t.* Ismid (town of, in Asia Minor).

ازاق Azàk, *s. t.* Azof (Sea of).

استوقولم Isstòkolm, *s. t.* Stockholm.

المانیا Alàmānyà, *s. t.* Germany.

انطاکیه Antākiyà, *s. a.* Antioch.

انقونه Ancòna, *s. t.* Ancona.

ایدین Aydin, *s. t.* Aden.

بارسلونه Bàrsèlōna, *s. t.* Barcelona.

باطوم Bàtūm, *s. t.* Batoum.

باب‌الماندب Bāb-u'l-Māndèb, *s. a.* The Straits of Babelmandeb.

بایون Bàyòn, *s. t.* Bayonne.

برست Brèst, *s. t.* Brest.

برلین Bèrlìn, *s. t.* Berlin.

برم Brèm, *s. t.* Bremen.

برمنقام Bìrmìnkām, *s. t.* Birmingham.

بروکسل Brùksel, *s. t.* Brussels.

بریستول Brìstol, *s. t.* Bristol.

بریندیزی Brìndìsì, *s. t.* Brindisi.

برزیلیا Brèzīlyà, *s. t.* Brazil.

بعلبك Bà'lbèk, *s. a.* Baalbek.

بوردو Bordò, *s. t.* Bordeaux.

بوستون Bòston, *s. t.* Boston (in America).

بومبای Bòmbày, *s. t.* Bombay.

بیروت Bèyrūt, *s. a.* Beyrout.

بیوك اده Bìyuk-Ada, *s. t.* Pringipo (the island of, near Constantinople).

بیوك‌درہ Bìyuk-dèrè, Buyukderé (a watering place on the Bosphorus).

پالرمو Palèrmo, *s. t.* Palermo.

پترسبورغ Pètersbūrgh, *s. t.* Petersburgh.

پشته Pèshta, *s. t.* Pesth.

پورتکیز Pòrtàghìz, *s. t.* Portugal.

ترابیه Tàrāpiyà, *s. t.* Therapia (on the Bosphorus, a summer residence of the European ambassadors).

تریسته Trièsté, *s. t.* Trieste.

تولونه Tùlòna, *s. t.* Toulon.
تفلیس Tiflìs, *s. t.* Tiflis.
حاجی طرخان Hājì-tìrkhān, *s. p.* Astrakhan.
حلب Hālèb, *s. t.* Aleppo.
دانزیك Dànzìk, *s. t.* Dantzic.
درسد Drèssd, *s. t.* Dresden.
دوبلین Dūblin, *s. t.* Dublin.
دونکرك Dùnkèrk, *s. t.* Dunkerk.
دیاربکر Diyār-bèkr, *s. a.* Diarbekir.
دیه‌پ Dièp, *s. t.* Dieppe.
راکوزه Ràgūza, *s. t.* Ragusa.
راونه Ravèna, *s. t.* Ravenna.
روتردام Rùterdām, *s. t.* Rotterdam.
رومانیا Rūmānié, *s. t.* Roumania.
ساقسونیا Sàksōniyà, *s. t.* Saxony.
سویس Sùwèyss, *s. a.* Suez.
سیام Siyām, *s. t.* Siam.
سیلان Silān, *s. t.* Ceylon.
شیراز Shīrāz, *s. p.* Shiraz.

شیقاغو Shìkāgo, *s. t.* Chicago (in America).
شیلی Shīlī, *s. t.* Chili.
صور Sūr, *s. a.* Tyre (in Syria).
طمشوار Tèmèshvār, *s. t.* Temesvar.
عینتاب Ayntāb, *s. t.* Aintab.
قرتال Kàrtàl, *s. t.* Kartal (in Asia Minor).
قونیه Kònia, *s. t.* Koniah.
کلکته Kàlkùtta, *s. p.* Calcutta.
لیه‌ژ Liézh, *s. t.* Liége.
مارسلا Marsàla, *s. t.* Marsala.
مالتپه Māltepé, *s. t.* Maltepe (in Asia Minor).
مانحایم Mànhaym, *s. t.* Mannheim.
مانچستر Mànchester, *s. t.* Manchester.
مرعش Mèràsh, *s. t.* Merash.
مرمره Màrmarà, *s. t.* Marmora (Sea of).
میسولونغی Missolònghi, *s. t.* Missolonghi.
میلان Milān, *s. t.* Milan.

THE END.

لوندره شهرنده وایمان افندینك مطبعه سنده
طبع اولنمشدر